Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Consolatio theologie

https://hdl.handle.net/1874/461514

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Dixitq3 ad malazar quem ꝓinceps constituerat super eos· Temp=
ta nos obsecro seruos tuos decem diebus· et dentur nobis legumi
na ad vescendum· et aqua ad bibendum· et contemplare vultꝰ no
stros et vultus pueroꝝ qui vescunt cibo regio· et sicut videris sic
facias· sequitur ꝙ post decem dies appuerunt vultus eorum me=
liores et corpulentiores ꝑe omnibus pueris qui vescebantur ci=
bo regio·

IIII· CONSIDERATIO.

QVarta puella ad hominē de paupe victu querulantez sic ait·
Cur de hoc ḡuaris animo qō natum est a ḡui egritudine ꝑser
uare· Quid nam inquies est hoc· Profecto victꝰ simplex· Nimiꝝ
nō qō potest egritudinem ꝓesentē curare· videtur etiā posse· a nō=
dū exīte hominem ꝑseruare· Sz quid· Reuera victꝰ simplex ḡuem
videtur egritudinem posse curare· ꝑsertim contractam ex delicatis
et largis epulis que anime nocēt· et corpi· Audi de hoc venerabi
lem Ieronimū cuiꝰ in ꝓposito venerabile volumē decretoꝝ dctm
inducit· legimꝰ inquit quosdam morbo articulari et podagre hu=
moribus laborantes ꝓscriptōne bonoꝝ ad simplicem mensam· et
paupes cibos ꝛdactos dualuisse· Caruerāt em̄ sollicitudine dispē=
sande domus et epulaꝝ largitate que et corpus frangunt et ani=
mum· hec pater ille sanctissimus·

V· CONSIDERATIO.

QVinta puella ad ꝑdictum sic ait· Cur homo de re iocunda tri
staris· et de reꝝ horendaꝝ carentia· de qua gaudendū esset
turbaris· Dices forte que res sunt iste· Profecto res ꝓima est sim
plex victus mediocris mense· Scde vero res sunt diuitū mense aut
similes pictantie· Audi johānem os aureū· Simpliciores inquit vi
ctus et mensa mediocris plimum iocunditatis habet et voluptā=
tis· ecōuerso vero diuitum mense execrabiles quidē et horride ac
menbroꝝ craminatōis plene· hec ille· et ratio dicti ī ꝓmptu ptz·
Nimiꝝ os hominis dicit esse neꝯ· sed mensa diuitis nequior est·
Decipitur em̄ os ab illa magis ꝙ decipiat· Sane diues i mēsa sua
quibus libet bonis abundante· dum ei varij et rari cibi varijs mo=
dis ꝑpati offerunt singulos ad sui gustum allicientes tanꝯ ami=
cos nature osculo recipit· quo post breue dū digerendi fuerint tā
ꝙ exīneos siue hostes naturā ipaꝝ inpugnantes sentire incipit· Nō
sic certe non sic in tenui dieta· nō sic simplex victꝰ pugnat cuꝫ na
tura· sed tanꝯ familiaris domesticus pacem habet cuꝫ illa· Audi
helmandū illum cistercienſem· ad seruandā inquit· sanitatē nihil
efficatiꝰ ꝙ cibi et potus idemptitas seruata· varia em̄ fercula va
riaꝝ sunt naturaꝝ· Omnis aūt talis varietas pit humorum repu=
gnantiaꝫ· et omnis humoꝝ repugnantia repugnat sanitati· Vnde
elegātissime et prudentissime respondit q̄dam de nostris adolesce=
tibꝰ· beluacensi epo· eum interroganti· vnō ōtingeret ꝙ sanoꝝ et

pulcrioꝝ esset in claustro· ꝙ soleret esse in seculo· qz inquit unifoꝝ
miter viuo et decenter· de quoꝝ ꝓmo habeo vt sanꝰ sim· de scdo
vt pulcer sim· In seculo aūt viuebam tā deforміter ꝙ mltiformi=
ter· de quoꝝ ꝓimo turpitudo nascit etiā corpalis· de scdo egri=
tudo· prexit qz epūs querere dicens· Quid ergo comedisti hodie· sa
tis inquit· quid heri similiter satis· Nō quero inquit ō quantitate·
sz de qualitate· Quid comedisti heri· quid hodie· Heri inqt come=
di pisa et olera· hodie olera et pisa· cras aūt comedā pisa cū oleri
bus· post cras olera cū pisis· Vide ergo ꝙ pulcro circuitu eandez
sententiā circūduxit vt variis modis ostēderet eadem se semp vti
dicta que ꝑstat corpi et sanitatem et pulcritudinem·

VI· CONSIDERATIO.

SExta puella ad ꝑdictuꝫ hominē sic ait· Cur nō magis gaudes
ꝙ turberis de victu leuioris digestiōis et cure minoris· ꝙ de
victu peioris digestionis maioriſqz ḡuaminis· necnon et maioris
cure et laboris· Qui sunt forte inquies isti victꝰ primus et secūdꝰ
Certe ꝓimꝰ victꝰ ꝛsistit in rebus simplicibꝰ· secundꝰ in rebꝰ ca=
riosibus· sed nō habendis cariꝰ· audi de vtriſqz sententiā venera=
bilis viri jeronimi decretoꝝ libro venerabiliter inductā· Ne inqt
tales accipiamꝰ cibos quos aut difficulter digerere aut comestos
magno paros et pditos labore doleamꝰ· oleꝝ et pomoꝝ ac legu
minū et facilioꝝ appatꝰ est et arte ipendiisqz coquoꝝ nō idigz·
et sine cura sustentat humanū genus moderate sumptus· quia nec
auide deuoratꝰ qō irritamēta gule nō habet et leuioꝝ digestione
decoquitur· Hec vir ille venerabilis·

VII· CONSIDERATIO.

SEptima puella sic ait· ad hominem lautā ꝓcuratōnem desi
rantē· Hunc̄ audiuisti hunc versum doctrinalē· Omne qō est
nimiū vertitur in vitiuꝫ qō s· vitiū est vtiqz fugiendū· Sz quid est
nimiū· Profecto in refectōnibꝰ omnis ille cibꝰ ꝓ nimio habendꝰ
est qui sufficientē excedit· dicet quis est sufficiet· Ille hautdubiū
de quo otenta est natura· Sz quid· Est ne magnū hoc vl̄ puum de
quo natura otentat· Est ꝓcerto puū· put patet fideli testimonio
Audi senecaz illustrez· Venter inquit ꝑcepta nō audit poscit et ap
pellat· non est tñ molestꝰ creditor· puo otentꝰ est si das illi quod
debes non qō potes· Audi de hoc etiā boetianā solatricem· Si i
quit qō nature satis est replere indigentiā velis· nichil est ꝙ for=
tune affluentiā petas· paucis em̄ minimisqz otenta est natura cꝰ
satietatem si supfluis velis urgere· aut iniocundum qō infuderis
fiet aut nortū hec illa· Deniqz scdm mūdi sapientem natura nō de
ficit in necessarijs· minꝰ aūt deus auctor nature· Sz dic michi qso
que sunt illa alimēta necessaria de qbꝰ homini natura ꝓuidit· Pro
fecto artificialibꝰ ꝑparatōmibus circūscriptis· nō sunt nisi simpli
cia nutrimēta vt lac mīnum quo ad puulos· glandes et consimilia

JOH. DE TAMBACO.

DE CONSOLATIONE

THEOLOGIAE.

E. fo.
77

Rariora

Cm

Cm

Cm

E. fo.
77

E fo 77

442. **Johannes** de Tambaco, De consolatione theologiae. [Straatsburg, drukker van den Henricus Ariminensis (of Würzburg, Geo. de Spira?)] z. j. 2o. E. 2o. 77

Type 4. — HC* 15236. — BMC II p. 484. — C II² p. 288. — Holtrop II 863. — Pr. 338. — Zie over dezen druk: Voulliéme, Die deutschen Drucker des XV. Jahrh. (1916) p. 106. — BMC schrijft hem toe aan Georgius de Spira (Geo. Reyser) te Würzburg.

Op bl. 1a: „hic liber est cartusianorum vltraiectensium a. D. gherardo boel datus". Gerardus Boell komt van 1527 tot 1555 voor als vicaris van het kapittel van S. Maarten (van den Dom) te Utrecht.

hic liber est cartusianorum Vltraiectensium a D. ghyrardo borl dam6

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM DE CONSOLATIONE THEOLOGIE FRATRIS IOHANNIS DE TAMBACO ORDINIS PREDICATORVM PROVINCIE TEVTHONIE SACRE THEOLOGIE PROFESSORIS.

QVecunqz scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt vt p consolationem scripturarū spem habeam9 Sic scribit apostol9 in epla ad romanos caplo. xv. ¶ Quoniam autem sm hoc ipe apostolus nobis insinuat doctrinam scriptam specialiter ad hoc tendere vt p consolationem scripturarū spem habeamus. q̄ scilicet spe gaudentes in tribulatōne ob quorumcūqz tristiū occasionem a spūali gaudio in domino semp cōtinuando minime deficiam9. Idcirco cōsideratis mundi hui9 tribulatōnibus ac multiplicibus turbatōnum causis seu occasionib9 quarū ego ipe qui loquor nonnullas in psona ꝓpria sum expert9 consolatōnem ob hoc in scripturis sanctis requirēs. quinimo et ex ipsis eliciēs cogitaui de infinitis ꝺsolatōnib9 ꝺtētis implicite vl explicite in scripturis q̄ plurimas numero tn finitas ad honorem omnipotentis dei consolatoris optimi ac glorioſe virginis marie quā ipe sic paclit9 fecundauit q deuz totū9 consolatōnis nobis genuit. atqz beatissimi iohannis euangeliste qui ꝓpter euangelizandi constantiam exilio relegat9 diuine visionis et allocutōnis meruit crebra cōsolatōne releuari. ac omniū sanctorum quos p multas tribulatōnes oportuit intrare in regnū celorum. necnon deniqz ad consolatōnem oim hominum. p̄cipue autem illoꝝ qui pie volunt viuere in xp̄o. et ob hoc testante scriptura psecutōnes et temptatōnes patiunt² redigere i scriptis hoc i ope qualicūqz. ¶ Sane sicut olim isignis ille boetius dū regis theodorici fauere tyrānidi recusaret. missus exilio et in tarcerem retrusus de ꝺsolatōne philosophie librum edidit. ¶ Sic et ego ab impugnatoribus iusticie pariter et obediēcie sancte romane ecclesie a ꝓpria mansionis loco eiectus quandam exilij speciem sustinens prefatum opus aggressus. ipsum si legentibus placeret de consolacōne theologie appellandum iudicarem. Q3si phorum ac rethoreū nonnulloꝝ autoritates in eo michilomi9 sint inserte. hoc ea intentōe factum est qua doctoꝝ excellentissimū augustinum quidem dixisse memini. Siq̄ vera dixerunt phi sunt ab eis tanq̄ ab iniustis possessoribus in vsum nostrū vendicāda. ¶ Rursum autē est sciendum q quemadmodum predict9 boetius in dicto suo libro philosophiā sub typo mulieris reuerendi vultus. statureꝺiscretōnis ambigue existentis. nunc basse videlicet et nunc alte artificiosam quandam quā describit vestem deferentis visitantis se turbatōnisqz sue infirmitatem oportuna cōsolatōne curantis secū ꝺfabulantē introduxit. Ita et michi q̄ten9 prefatū de ꝺsolatōe

theologie op⁹ iocundiorem ꝺſolationē cōtineret ex ipſius boetij ſtilo modñ aliq̄ vl ex ꝑte capiēti q̄ſdā ꝑſonas more poetico placuit introducere adinuicē colloquētes. una videlicz ex ꝑte ꝑſonas triſtes q̄rū eſt ī mundo numer⁹ infinit⁹. ex ꝑte vero alia loco ipi⁹ theologie ꝺſolatricē optimā dñam quādā illuſtriſſimā ipaꝫ triſtiū ꝑſonaꝫ viſitatōis ac ꝺſolatōis cā de celis egreſſaz ñ impiter ꝓhie reuerēdi ad modū vult⁹ exñtem ꝺſimiliterqz ei nūc baſſam. nūc altaz habentē ſtaturā artificoſiſſima veſte coloris tñ huīlis q̄ offitō ꝺgrueret indutā plurimarūqz puellaꝫ ac militū tā ſecū aduentātiū q̄ paſſim ad eā vniuerſis ex locis ꝺfluētiū. egregie forme ſuaqz affabilitate ꝺſolatōni et ſolatijs miromō cōgruentiū comitatu honoratā. Nimirum dña ſcientiarū omniū et illuſtrior vniuerſis eſt ipa theologia. Hec vt cōſtat de celis eſt oriūda. ipa namqz ſupero cardine ꝑ viā inſpiratōnis delapſa. noſtras deſcēdit ad ꝑtes. Hec non min⁹ boetiana ꝺſolatrice reuerēdi eſt ad modū vultus vtpote cui⁹ non ſolum ꝑ man⁹ innumerabilis honeſtas. ſz etiā ꝓma facie videt⁹ cunctis ſcietijs reuerenti⁹ ꝑtractanda. hec vti tradit egregi⁹ ille gregori⁹ ſtaturam ſuam in edificatōe morum oſtendit etenim niſi legentiuz mentes ad alta ꝓfecerint velut in imis nō intellecta iacet. quo legentis ſpiritus tendit illuc. leuat⁹ in altum creſcit et aſcendit dum in ea quid altum queritur. Hec vt quaſi cōſolandis triſtib⁹ morem gerat nigram ꝓfert veſtem habitus ſcietialis. que veſtis quippe licet artificoſa ſic piter et ꝓecōſa forinſecus tamē ratōne groſſioris litere que nigra eſt tanq̄ nigro groſſioriqz filo videt⁹ intexta. omnis em̄ gloria eius abintus in fimbrijs aureis id eſt in ſpiritualib⁹ ad modum fimbriaꝫ que finem tenēt finaliter elicientis ſenſib⁹ et doctrinis ſapientie auro ꝓecōſioris atqz ꝓefulgentis cōſiſtit. ¶ Deniqz ꝓefata domina tot habz pulcherrimas puellas virgines ipſam in ꝓceſſu hui⁹ operis comitantes vnaqz cum ipa perſonas triſtes paratiſſimas conſolari quot ꝑfecto op⁹ iſtud ꝺtinet caſtas vtiqz et pudicas imarceſſibiliqz veritatis colore venuſtas cōſiderationes ad quorumlibet triſtium ꝺſolationem ꝑiendum fecundas. ¶ Porro tot ipſam etiam milites comitantur quibus ipſa ac eius puelle ſingule more delicatarum et nobilium feminaꝫ in ꝓgreſſu hui⁹ ſunt innixe quot in ſui puellarū ve dictarum teſtimonium militant autores quorum ipa ꝓefateqz puelle ſententijs ſolide ſubſiſtentibus inituntur. ¶ Verum quia diuerſe triſtes perſone varijs excauſis ſeu occaſionibus communibus et ſpecialibus turbate varijs indigent conſolatōnum remedijs. Idcirco vt in hoc libro ꝓo qualibet perſona ex quibuſcunqz cauſis turbata parata conſolatio in certo ſuo loco ꝓemptius valeat iueniri a communioribus ad ſpecialia vſqz ꝓcedēs ipſum librum iſtum in quindecim libros partiales diſtinxi quorūz ſingulos vlteri⁹ in certa capitula duxi diſtinguendum.

Primus liber continet consolatōnuz remedia opportuna contra illa turbatiua hominis que opponunt' mundane sue felicitati et ꝑ speritati.

Secund9 liber ōtinet cōsolatōnum remedia opportuna ōtra illa turbatiua que opponunt' generaliter paci et tranquillo statui.

Terci9 liber continet cōsolatōnum remedia contra turbatiua q̄ opponuntur cōmodo et quieti.

Quart9 liber continet consolatōnum remedia opportuna cōtra illa turbatiua que opponunt' glorie et honori.

Quintus liber continet consolatōnum remedia opportuna cōtra illa turbatiua que oponunt' potestati et dignitati.

Sext9 liber continet consolatōnum remedia cōtra turbatiua q̄ opponunt' parentele et generis nobilitati.

Septim9 liber continet consolatōnum remedia cōtra illa turbatiua que opponunt' diuitijs et rerū facultati.

Octauus liber continet cōsolatōnum remedia contra illa turbatiua que opponuntur bone amicicie et societati.

Nonus liber continet consolatōnum remedia cōtra turbatiua q̄ opponunt' delicijs et voluptati.

Decim9 liber continet consolatōnum remedia cōtra turbatiua que opponunt' solacijs et gaudijs seu iocunditati.

Vndecim9 liber continet cōsolatōnum remedia contra turbatiua que opponunt' libertati.

Duodecim9 liber continet consolatōnum remedia contra turbatiua que opponunt' studio ōtemplatōni et deuotōni.

Terciusdecim9 liber cōtinet consolatōnum remedia contra turbatiua que opponunt' bone ipsius corporis dispōni.

Quartusdecim9 liber continet consolatōnum remedia ōtra turbatiua que opponuntur bone ipsius anime dispōni seu ꝺdicōni.

Quintusdecim9 liber continet consolatōnum remedia cōtra turbatiua q̄ opponūt' specialiter ipsius aīmi securitati et tranq̄llitati

Premissoꝝ autem liborum subdiuisiones in distincta capitula non hic ponendum duxi. sed magis in fine totius libri. tum ꝓpter prolixitatem in hoc prohemio vitādam. tum quia ante cōpletioēꝫ libri eorundem michi capitulorꝝ numer9 est incert9. tum quia ipa capitula ad modum tabule in fine congruentius subiungentur.

Quamuis autem hui9 libri sic distincti in libros partiales et capitula etiā vlteri9 in puellas seu considerationes consolatorias generaliter consistat vtilitas in cōsolacōne tristium ꝑsonaꝝ. Specialiter tamen etiam consistit in vsu ipsius libri multiplici. Primo nā qꝫ si hij ad quos peruenerit dignū ducerent posset legi in cōmuni in omni loco ad pn̄tiū et audientium cōsolatōnem. Scdo posset ex eo facilime et delectabiliter prædicari p̄sertim cum vix possꝫ reperiri euangelium vel epla de tpe vel de sanctis vel legenda sancti

cuiuſlibet ex quib⁹ eſſet ſermonis materia capienda·quin vł aliq̄ in ꝑte tangeret materiā hui⁹ libri·Deniq3 tercō poſſent et lectōres biblie de hoc libro ſe iuuare et ex eo vel loco moralitatū lectōnes ſuas ornare cū vix textū lectōnis cuiuſcūq3 inuenirent quin in eo alicubi materia hui⁹ libri tangeretur·Qua occaſiōe vł ī curſu lectōnis cuiuſlibet vł forte in fine meli⁹ auditoribꝫ ſuis dicere poſſet lector·Exquo audiuiſtis ī hac lectōe de hoc vł de hoc triſtabi li puta de tribulatōe vł de morte ꝓpria vł amici vł de pauptate ł infirmitate et ſic de ꝺſimilib⁹· audiatis nūc duas puellas vł tres vel q̄tuor cū ꝑſonis triſtib⁹ ꝺfabulātes eaſq3 ꝺſolātes· Ecce ꝑma dicit ſic·Scda ſic et ita de alijs plurib⁹ vł pautioribꝫ ꝓut ipe lector expediēs iudicaret· Sane circa p̄miſſos ꝓriales libros et eo rū capitula eſt ſciēdū·q̄ licz ꝑ certas materias diſtinguant² nihil tn̄ ꝓhibz q̄n aliquor libror et capitulor eorūdem materie·poſſent etiā in alijs libris et capitulis collocari·p̄ſertim cum materie quorundā ip̄or aut ī nullo aut ī modico diſtinguāt² loquendo de reali diſtinctōe·nec tn̄ ſub eodē libro vł capitulō ꝺphendūt², tuz ꝓpter nimiā libri vł capituli ꝓlixitatē vitādā·tū ꝓpter hoc vt iuxt vocalē diſtinctōz quā ſaltē hn̄t ꝓmpti⁹ hoc qō queri² valeat repiri· Quā ob cām deniq3 videlicet vt materie ſingulor libroꝝ ac capitulor q̄rētib⁹ ꝓmpti⁹ ſuis occurrāt ī locis n̄ mō quotatōs tā librorꝝ q̄ capitulorꝝ vna cū materijs de q̄b⁹ tractāt cū rubrica ſingulis libris et capitulis p̄mittūt²·Verū etiā librorꝝ et capitulo rū eorūdem quotatōes in ſupiori margine ponūt²·et tā ipi libri q̄ capitula necnō et ꝺſideratōes ſingule incipiēt ꝑ nomia vł aduer bia ordialia·ordinē cuiuſlibz expримētia·cuiuſmodi ſunt h̄ aduer bia·p̄mo·ſcdo·tercō·ꝛc̄·hm̄oi·q̄b⁹ libri cū lr̄is capitalib⁹ maiori b⁹·et capitula cū mīoribꝫ incipiēt et cuiuſmodi nomia ordinalia ſunt h̄ ꝓma·ſcda·tercia·ꝛc̄·hm̄oi·q̄b⁹ cū literis capitalib⁹ minori b⁹ q̄ capitula īcipiūt ꝺſideratōes ſub typo puellarꝝ ſic ·ꝓima igit² puella·ſcda puella·tercia puella·ꝛc̄·q̄rū nichilomi⁹ ꝺſidera tōnū quotatōes ꝑ rubricā ſingulis annotant²· Demū circa ſtilz hui⁹ opis p̄mo eſt ſciendū·q̄ autores quor dicta in hoc ope in ducūtur nūq̄ vel raro p̄ciſe ſuis nominib⁹ ꝓprijs·ſed poti⁹ ſtili ḡ tia pulchrioris ſm artē rethorice p̄nominatōib⁹ et denotatōibus ſeu q̄buſdā circūlocutōib⁹ expримunt²·et ne etiā ꝑ locorꝝ ſeu librorū ex q̄b⁹ autorꝝ taliū dicta ſunt accepta aſſignatōnes ꝺtinuiori ſtmoni impedimētū p̄ſtet² iudicaui aſſignatōs hui⁹ fore q̄ fient· nō ipi ſermoni interſerēdas·ſz ex̄ in margine poti⁹ annotandas· Scdo etiā ē ſciēdū q̄ licz autores memorati ī corpe libri ſmt no tati·ex ſupabūdanti tn̄ et ḡtia cuiuſdā celeriōris inuētionis·etiam ſunt in margine cū rubrica ānotādi q̄uis hoc q̄pluries fiat ſme li brorꝝ ſeu locorꝝ aſſignatōe·quēadmodō et ī gloſa cōtinua ſcti thōe cū autorꝝ noib⁹ quos īducit nō ſp etiā loca autoritatū expmun²

Nam et si loca huiꝰ singulaꝝ autoꝛitatū mihi qñqꝫ casualiter occurꝛentiū sꝑ ꝓ isto ope gr̄a testimoniꝫ queuiuissez hꝰ vtiqꝫ fuissꝫ laboꝛ magis dispēdiosus ꝙ oīno necessariꝰ aut etiā fructuosus· p̄sertim cū ipe autoꝛitates opi incoꝛpate ꝺ se plerūqꝫ videāt² satis credibiles sine fidedigne· et cū etiā plurime sint ex ipīs q̄rū loca etsi nō vbiqꝫ exꝑimāt² tñ saltē alicubi ī marginibꝰ huiꝰ libꝛi et foꝛte pluries exꝑimunt²· ita ꝓ locoꝝ suoꝝ vlterioꝛ exꝑessio eo minus est curāda· ¶ Postremo ne occasiōe stili in dictis subseqētibꝰ obsꝫnati· q̄sꝑ legētiū aut etiā audiētiū offēdiculū patiat² lectoꝛis pariter et auditoꝛis exhoꝛtoꝛ ī dño caritatē q̄tenꝰ dictis ipīs piū acoꝛmodēt itellectū· eaqꝫ nō ꝓ oīa ꝓut possent de vtute sꝫmois intelligi accipiēda arbitrēt²· sed itellectu sano potiꝰ capiēda ꝓut videlicꝫ sermo moꝛalis expostulat vsqꝫ cōis appꝛobat cā sanctoꝝ ꝙ scriptoꝝ moꝛaliū alioꝝ ꝓut quoꝫ ipꝫ stilū rethoꝛice artis licꝫ nec discipulꝰ eiꝰ dici meruerim noui tñ moꝛaliter scribētibꝰ indulgeꝛe· ¶ Hijs em̄ cōcedit² nūc loq̄ sꝫm excessuꝫ quēdā sentētie· siue secūdū ꝓpbolē que superlatō in tulliana rethoꝛica noiat²· nūc sꝫm sꝑ nodochē cuiꝰ spēs rethoꝛica itellectō dici² sꝫm ꝙ aliq̄ꝺ de toto dictū de sola ꝑte· aut ecōuerso de ꝑte dictū de toto verificat²· nunc sꝫm spēm rethoꝛice q̄ dubitatō aut eā iteꝛogatō appellat²· q̄ ita sane sꝫm leges itelligit² et canōes ꝙ nō sꝑ negatōꝫ· sꝫ aliq̄n difficultatē notat aliq̄n raritatē· Nūc deniqꝫ loq̄ cōcedit² sꝫm alias quoqꝫ rethoꝛice exoꝛnatōis spēs siue modos q̄ nō sꝑ de vtute sꝫmōis veritatē oīmodā otinēt· sꝫ ī ꝓꝛietatibꝰ potiꝰ q̄busdā sibi ꝺpant aut vtutē psuadēdi aut q̄ndā ī sꝫmone vl̄ sentēcia venustatē· ¶ Sane ꝓ hec nō q̄ro meū palliare coꝛā simplicibꝰ ipfectū q̄nimo potiꝰ opꝰ p̄fatū cū cibꝰ et singulis ī eo otētis coꝛrectōni sancte romane ecclesie subicio· De minꝰ bñ dictis idulgētiā petēs· illa siq̄ qꝺ absit fidei aūt bōis moꝛibꝰ repugnarēt exnūc reuocans volo ea habere ꝓ simpliciter reuocatis· Alia vo siq̄ placuerint mihi nō aꝛrogo sꝫ actōne debita gr̄aꝝ eiꝰ ī laudē referi desidero ī cuiꝰ maū sumus et nos et sꝫmones nr̄i· Hec exoꝛdio p̄ntis opis ad generalē eiꝰ noticiā sufficit p̄mississe ad cuiꝰ opis ꝺplemētū me suū q̄lecūqꝫ vl̄ debile instrumētū moueat et ꝓmoueat illa q̄ oīniū est artifex sapientia increata in seculū seculi benedicta amen·

EXPLICIT PROLOGVS· INCIPIT CVM QVADAM ADHVC PREFATIONE LIBER DE CONSOLATIONE THEOLOGIE PRIMVS CONTINENS CONSOLATIONVM REMEDIA OPORTVNA CONTRA ILLA TVRBATIVA QVE OPPONVNTVR MVNDANE FELICITATI ET PROSPERITATI·

Vm hūanū gen⁹ post lapsuz ꝑmoꝛ ꝑpetum de paradiso voluptatis electū et ī vallē miserie ōpulsuz ī numeris pateret² miserijs et gaudiosis omino tristia ꝓualerēt. Dia erga ipos homies sic multipharie multisqz mōis tristicia ꝓgrauatos gestās viscera misertusqz ipoꝛ pē misericoꝛdiaꝛ et de⁹ totiꝰ dsolatōis ḋ celis ī hūc mūdū ad quosqz tristes homies dsolandum oblcātoibꝰ refouēdos misericoꝛditer destinauit dñam q̄ndā illustrissimā suaꝛ sediū assistricē. nedū ꝓpagine generosaz. sz ipo etiā diuino dtubernio gloꝛiosaz aspectu reuerēdissimā dpaciētiū moꝛe q̄ flere noꝛūt cū flētibꝰ nig̃ foꝛmsecꝰ licet aureis fimbꝛijs exꝓte īteꝛioꝛis suffoꝛrature distincta veste īdutā. oīm tristātiū dsolatricē egregiā. Theologiā nōie q̄ sane ad suū dsolatōis officiū exequēdū fideliꝰ meliꝰqz ꝓagēḋ ꝓlimas puellas venustissimas ac ḋlicatissimas militū bꝛachijs sustētatas artē hñtes suis solacijs oēm fugādi tristitiā. ꝓtinusqz tristes quosli.bz cōsolādi suo hñs ī comitatu. In medio ecclesie apuit os eiꝰ foꝛis. nihilominus ad quoꝛūlibet tristiū duocatōz clamitās ī plateis. Veite ad me oēs q̄ laboꝛatis et onerati estis et ego reficiā vos. Cuiꝰ hac voce tā impiosa tāqz gr̄osa lōge lateqz i omni valle lacrimaꝛ psonāte q̄i de gui somno excitata de vniuersis locis dueīt vtriusqz sexus tristium hoīm multitudo. q̄ q̄dē tristes cū adhuc eoꝛ parūp ab ea distātiuz oculi mersi lacrimis caligarēt nec possent dinoscere q̄ nā esset dña illa tāte autoꝛitatis tāteqz benignitatis obstupuere. visuqz ī terrā desidētes q̄d nā vlteriꝰ ꝓnūciatura foꝛet taciti expectare ceperūt illa vo totis ad eos directis luibꝰ diectoqz q̄d hꝛent in cogitatu tacitis eoꝛ questiōibꝰ rn̄dēdo. legatōz suā exposuit hūc ī modum Spūs iq̄t dn̄i sup me ad ānūciādū māsuetis misit me vt mederer cōtritos coꝛde. et p̄dicarē captiuis īdulgētiā. et clausis aptōnē. ānū placabilē dño vt dsolarer oms lugētes et darē eis coꝛonā ꝓ cinē. oleū gaudij ꝓ luctu/palliū laudis ꝓ spū meroꝛis. Hijs auditis tota illa q̄ dfluxerat tristiū multitudo aīatioꝛ fctā ꝓpiꝰ arcessit. huic sue dsolatrici reuerētiaz faciēdo ac ipa reuerēter recepta q̄i vno oꝛe sic dicēdo. Bn̄dictꝰ sermo oꝛis tui o dña reuerēdissima et bn̄dictꝰ deꝰ tociꝰ dsolatōis cuiꝰ īstictu ad nos dsolādos de regalibus sedibꝰ aduenisti. tristes em̄ erāt aīe nr̄e vsqz ad moꝛtē. Sz ecce iaz vr̄e bn̄dicte physio noie solꝰ ituitꝰ spē nobis oībꝰ necessarie cōsolatōis repꝛomittit ¶ At illa circūspectās ī smgulorꝫ vultꝰ adhuc luctu g̃ues quosqz meroꝛ ī humū deiecit crebriꝰ miserāter deduxit oculos. serenataqz deinde ꝓump. facie hylaritatē sil'ans ipos affabiliter alloq̄t² ī hūc modū. ¶ Eas iquit theologie nō erat ī comitatū reliquere iter cuiusqz dtraria paciētis. meā scz crimiatōz vereꝛer et q̄i nouū aliq̄d acciderit sic phoꝛescerē si vos o filioli desere rē et sarcinā q̄ vos g̃uat dicato vobiscū laboꝛe nō ꝓtirer. Spū igi²

resumpto forti aīo estote ñ mō dsolatōz spantes·sz p me potiꝰ in fletu solatiū habituri·Noueritis sane si fueritis īclitoꝝ exemplo machabeoꝝ solatō hñtes sanctos libros ī qbꝰ tāq̄ ī speculo repsentor queqz a vobis tedia prosul dimouebo· Nempe et huius rei gra has puellas iocūdissimas mecū habeo q̄s si vobiscū dulciter dfabulātes attēderitis spm vrm otritū et humiliatū multiplicis cōsolatōe solacij poterūt recreare·Quibꝰ dictis tacere dispsuit·volēs audire p ordinē grauamina smgloꝝ·

¶CAPITVLVM·PRIMVM·CONTINENS·CONSOLATIONES·SVPER·CARENTIA·MVNDANE·FELICITATIS ET SVPER·INFELICITATE·ET·MISERIIS.

PRimo itaqz precipaliter q̄tuor tristibꝰ pdicte dñe apprōpinquātibꝰ et astātibꝰ corā·primo oīm vnꝰ ex eis mundane felicitatis expers ac īfelicitate et miseria p̄grauatꝰ añ ceteros ipaz dñaz dsolatricē q̄rulādo alloq̄t² ita dicēs·Heu me infelicē oīs huiꝰ mūdi felicitatis exptē/in hāc horā vsqz opaciētē nō inuenī/minusqz repi dsolātē·Sz nūc o dña mea felicissima parūp iā ex vbis vris refocillatꝰ p ampliori dsolatōe meis īmiseriis ad smū vre pietatis dfugiēs me vobis tota deuotōe omitto·At illa pia mota opassiōe ex hijs q̄ ipaz omitabāt² puellis moxtriginta arciuit pcipiēs eis pcedere ī mediū·dictiqz tristis dolorē nō mō delinire ptinꝰ·sz potiꝰ radicitꝰ extirpare.

¶I·CONSIDERATIO.

PRima igit² puella mādatu huiꝰ executrix defixo paululū visu et velut ī angustā mētis sue recepta sedē cepit q̄d pdoneū diceret pfūdiꝰ meditari·Et ecce mox ei pstō fit ac q̄ ipiꝰ añpoīta iternis oculis·xpi ymago reuerēda/ī qua disceret qd̄ pferret· At vbi ipam diligētuꝰ otēplata est atqz ī ea de dicēdis egregie foret īstructa·nichilominꝰ añq̄ q̄cq̄ loqueret² etiā militē sui ductorē dsoluit·Qui digna militi/dsideratōe hac p̄habita·q sz nonnūq̄ vnicus miles exptꝰ piter et aīosus toti vni exercitui p̄sertim mīori contra maiorē eo dsolatōni est·quo ipm minorē nō tā in agēdis otra pericula sapiēter dirigit q̄ et in piculis suo exēplo aīat et fortē reddit·suasit vt hō ille tristicia p̄grauatꝰ ad nobilissimi illiꝰ exēplaris cristi sz sapiētis piter et aīosi gesta considerāda dirigeret· ¶Puella itaqz añdicta hoc dsilīū psecuta sic ad tristē illū ē locuta· Dic inq̄t mihi q̄so·cur mūdane felicitatis ex carētia pturbaris·Aut cur ō infelicitate huiꝰ vite q̄rularis·Forte rñdebis/illa ī bonis dsistit q̄ appeto·hec ī malis q̄ formido·Sz hꝰ rō breuiter dfutabit² irrefragabili autoritate et exēplo·Cuiꝰ iquies· pfecto eiꝰ quē dstat esse autorē vite/quē si propēsiꝰ attēderis scies pculdubio nil esse curādum ō hñdo ea vl ñ hñdo in qbꝰ dsistit siue felicitas siue huiꝰ īfelicitas breuis vite·Nuz em ille salutis auctor sua te autoritate nō poterit pmouere·Nū ipe vt miles īperterritꝰ te suo exēplo neqbit

animare aut quid nullatenus insectari aut quid minus refugere debeas vt expertissim⁹ edocere. Nimirum ipe est magni consilij angelus qui vn⁹ omniū est magister. cristus videlicet dei virtus. et dei sapientia cuius reuera autoritati reuerende omnis humana rō digne cedit. Is vero exemplo suo suadet pmmo efficaciter psuadet neminem cristianū vtpote cristi sectatorem vllatenus debere aut ī bonis mundi felicitatem querere aut in malis timere infelicitatē Audi de hoc quid referat magnus ille pater augustin⁹. Omnia inquit terrena bona contēpsit homo crist⁹ vt contēpnenda mōstraret et omnia terrena mala sustinuit que sustinēda pcipiebat vt nec in illis quereret² felicitas. nec in istis timeret² infelicitas. O pclarum exemplum dignanter exhibitū et imitatōne dignissimum huius exempli fideli omonitus testimonio nulla tibi querela sit ammodo sed gaude poti⁹ in sequela magni consilij et exēpli quo prsus contēpnere minima nihilq; timere contra edoceris. ¶ Ceterū pmisse de consolatōne habenda in miserijs consideratōni ego que locuta sum considerandū adhuc aliquid adicio qūod pluris est q̄ simplex consolatō solatium videlicz speciale. Nimirum solatiū est miseris habere socios penarum pīertim multos pariter et excellētes. Sed quid. Nunquid tu qui de predictis querularis socios hēs Certe sic. certe et non paucos certe plurimos sanctorum excellētissimos qui hijs in vita caruere e quibus mundana componit² felicitas. contrariaq; passi fuere quibus miserie rō et infelicitatis titul⁹ imponi solet. Sed et p hui⁹ miserorum solatō deberet sufficere solum cristum socium habuisse. Ipse nāq; crist⁹ dum viator esset ī miseriarum sustinentia plurimarum volūtarie assumptarum estimatōnem prorsus excessit. qui tamen tante dignitatis erat. et excellentie q̄ societas ei⁹ soli⁹ ī hac parte pl⁹ oferre poterit miseris ad solatiuz q̄ habere alionz centūmilia sociorū. ¶ II. CONSIDERATIO

Secunda puella cū tristem illum esse hominem meminisset. humanitatem in eo fragilem miserata humana temptat dolorez hominis racōne delinire cum quadaz nichilominus acrimonia sermonem exorsa hoc modo. Quomodo inquit quempiaz poterit. nisi stultū et insipientem contristare carentia eius vel amissio qō in nō bonis consistit cum etiam ipsum p cōsequens non sit bonum. Minime quidem id fateare necesse est. Dorro queq; talia in quibus mūdana consistit felicitas non sunt bona. Queso attendas q̄ luculenter ℔ necator ille vicionz seneca disseruerit. Aut inqt ista bona nō sunt que vocant². aut homo felicior deo est que em̄ nobis bona vident² non habet in vsu deus. nec em̄ libido ad illū nec epularum lauticia nec opes. Incredibile aūt est bona deo deesse. hoc ipsum argumentū est bona non esse que deo desunt. adde q̄ multa q̄ bona vidēt² aialib⁹ q̄ homini plenior a tīgūt illa cibo auidi⁹ vtūt² venere non eq̄ fatigant². viriū illis maior est firmitas se. vt multo

felicioza sunt homine·nā sine nequicia sine fraudib⁹ degūt·fruūt² voluptatib⁹ sine vllo pudoris aut penitēcie metu/fallimur· Bona illa sunt vera que rō dat solida·aut sempiterna q̄ cadere ñ possunt nec decrescere·Cetera opione bona sunt·hoc quidē hñt omune cū veris·ꝑprietas veri boni in illis nō est·h̄ ille· Qui rursus alibi sic diffinit·Nō nascit² inquit ex bono malū nō magis q̄ fic⁹ ex olea· Ad semen nata respōdēt·bona degenerare nō possunt·hec seneca· Oziro quis dubitat q̄n habitis bonis exteriozib⁹ e q̄bus cōponit² mundana felicitas multa ex eis innascāt² mala·puta cura et sollicitudo puta timoz·puta vexacio spirit⁹ puta āxietas atq; alia plima malicie plena de q̄bus infra poteris plen⁹ edoceri·Liquet ig² clare mundanā felicitatē in non bonis ꝺsistentē bonā nō esse atq; neminē ꝑ cōsequens sapiētem cui ipam contingat abesse/posse ob hoc racōnabiliter ꝺtristari·

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella quasi virago/q̄dā ex magnanimitate i hui⁹ ꝺtra tristē acrimonie ṽba prupit· O homo prochpudoz q̄ demundane felicitatis carētia ꝑturbaris pui es cozdis magni quidē si ess nō te pua mouerēt non te minimarū rerū carētia aut iparum amissio ꝺtristaret·Est ne inquies mundana felicitas res pua·puiq; pzecij aut minutis quibusdā i reb⁹ ꝺstituta·Quomō g⁹ tā magnos ipa ꝺstituit·nobiles comites duces reges impatozes et vr magtes a magnitudine nomē habentes·Est omnino falso magnatū no minime nō obstāte·nempe et miliū magnū dicit² cū sit puum·Videbis aut hui⁹ medij berillo oculos decipiēte et pua ingrossante tādem depositō igneq; mūdi purgatozio resoluto ꝑnominatoꝝ parvitatē·Stabo igit² in ꝓposito dicāq; iterū q̄ pui p̄cij mūdana sit felicitas·Audi illā estimatricē optimā boetianā ꝺsolatricē· An tu inquit p̄cioſaz existimas abiturā felicitatē·pui igit² p̄cij est atq; ponderis nec aliquo mō licet a mundo denominet²·inter ingentia cōputāda·Audi mundi ꝺsertozē magnū illū·Antoniū qui dum quadam die a fratrib⁹ vt eos instrueret rogaret² sic ait·Nemo cum despexerit mūdum reliquisse se arbitret² ingentia·nichil eoꝝ cure sit monachis que secū afferze nō possunt·O viri hui⁹ purissimi cozdis iudiciū·Viri q̄dē celestis et quasi de altissimo celo ꝓspiciētis et puitatē mundi hui⁹ cōsiderātis·O toti⁹ religionis consiliū· O pfecte magnanitatis p̄claꝝ exemplū tota tibi deuocōne imitandū iti dēq; resumendū·Nemo inquit cū despexerit mundū reliquisse se arbitret²·ingentia·nichil eoꝝ cure sit monachis que secū afferre nō possunt·Dices forte fatezr mihi sic esse iudicāduz et ip̄i⁹ exemplū deuoti⁹ imitādum·si vt ipe heremita essem si monach⁹ si vr religiosus·Nō sic loq̄ris frater nō sic·an nō itellis q̄ oms xp̄ianos tanq̄ religiosos vna in se ꝺprehendit religio cristiana· ō cui⁹ dignitate eā que in tempalib⁹ ꝺsistit felicitatē digne a se abdicāte egregie dicit² in quadam glo·Non est cristiane dignitatis in tempalibus

exaltari sed deprimi hoc illa glosa·Boni igit² cristiani tristant² v: tiq3 minus digne si ea felicitate careāt·que tam minutis in rebus cōsistit·qd ipōrum nequaq̄ ogruit dignitati vtpote quox dignitas ad modum angelice dignitatis illā excedit in immensum.

¶IIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella cogitans hominē: ignorare quid nomis ipius mūdane felicitatis· sic ait·O homo quid est mūdana felicitas quā affcās·videris plane/q̄ p nomen dicitur ignorare·qui vero vt ait mundi sapiens vtutū vocabulox sunt ignari palogizantur·Tu igitur per mundanam felicitatem paralogizaris accomodato sibi nomine felicitatis pulchritudine eius deceptus·eiusq3 vnctuosa suauitate allectus·oleum enim effusum nomen ei⁹ quod in compositionem venit vnguenti quo perungi desideras mundane felicitatis at vero vnguentū hoc si cognouisses et tu non sic ipō perungi curares·Nimirum alijs quibusdam etiam componit² ex reb⁹ que ipō amaro suo deterrent vocabulo·Vis scire quib⁹·profecto non alijs q̄ mortalib⁹ amare mortis naturam sapientibus· de mundo siquidem a quo mundana denominatur felicitas dictum nouimus·mūdus transit et concupiscentia eius·Si igitur immundana felicitate prout dicitur felicitas delecteris caue sumopere deceptionem nam diminuens eius condicō qua mundana dicitur imprecatur qd abhorreas transitum·scilicet rerum mortalium post breuem ppodum· mutatis itaq3 vocabulis dilucide·patet quanto errore deciperis mundane felicitatis carentia perturbatus·hoc etenim nō est aliud q̄ turbari rerum carentia mortalium·quod clara patet racōe plurimum irracōnabile fore seu obuium racōni·Primo nanq3 sup insipientia hominis id testatur· quemadmodum illustris boetius contrarium sapientie effectum insinuat dum phiam que amor est sapientie sic affatur·tu insita nobis omnem rerum mortalium cupidinem de nostri animi a sede pellebas·Rursum quis sapiens habens oculos caligantes nō gauderet potius q̄ doleret amota caligine·quid ni gauderet·delectabile enim est oculis videre solez cuius lucis claritas est egris oculis odiosa·Quid ergo ·nunquid p rex mortaliū priuatōez ab iternis oculis amouet² caligo proxima cecitati·certe sic·nimirum interioris hominis lumina caligare faciunt ipse res mortales alioquin consolatrix illa boetij nō dixisset·lumina eius mortalium rerum nube caligantia tergma⁹ pauliſper·

¶V·CONSIDERATIO·

QVinta puella tristis ilius ex hijs que patent secretas cogitatōnes deprehendit atq3 dixit·aiaduerte·O homo qui mūdana cares felicitate q̄ te nudum autumas iparum rerum mundanarum substantia denudatum· sed verius quidem sapientialis habitus ex carentia nudus esse probaris qui tam insipienter nuditatem tuaz queris operire pulchrā nempe atq3 varijs distinctā colorib⁹

attendis nubeculam qua vestiri desideras tanto imprudentius q̄nto vanius. Hac em̄ ad momentum cooperto dum mox euanescerent nature sue iura persolueris. quid aliud restaret nisi p̄memorata duplex nuditas que in te manifestius apareret. Que nam forte inquies est hec nubecula. Scito eam fore hāc quā appetis mundanā felicitatem vtpote ex rebꝰ mortalibꝰ cōpositam quas boetiana illa cōsolatrix nubē vti p̄xime cōmemoratū est appellauit. cuiꝰ nubis varijs atq; vanis tanq̄ minime durabilibꝰ coloribꝰ allectꝰ ac deceptꝰ queris velut īdumēto tue ꝺsulere nuditati. O q̄ vane. Quid em̄ vanius aut inanius q̄ velle supindui vanitate. Profecto vana p̄sus est vestis illa nubea. admodum leuis citoq; dispentis. nubecule sub sole generate. nam ita inducit atq; breui exposit̄one ad intellectum perducit dictum ecclesiastis liber ille decretoꝝ. Cuncta inquit que sub sole sunt id est que tp̄m vicissitudinez recipiunt non tm̄modo vanitas que omni creature racōe mutabilitatis inest sed etiam vanitas vanitatū varietate p̄mutatōis quā recipiunt dicuntur esse.

VI. CONSIDERATIO.

Serta puella tristem illuz famelicū atq; vt satiet² frustra laborantem conicies ip̄m alloquit² in hunc modum. O hō vt quid ita mundane felicitatis ex carētia cruciaris. Dic queso q̄ in ea vtilitatem queris. forsitan dices. famelicus ego sum. ea quero satiari Sed quid ita. Nescis q̄ res huiuscemodi que mundanā felicitatez ꝺstituunt satiare nequeunt. relinquunt famelicos atq; generaliter parum aut nihil p̄sunt plurimūq; obsunt. Vis scire primo q̄ non p̄sunt. audi sapientem qui de rebꝰ e q̄bus mūdana conponit² felicitas gloriantes sic tandē dicturos affirmat. quid nobis p̄fuit superbia aut diuitiarū iactantia. quid nobis cōtulit. quasi dicant nihil. Sed et pater clareuallis de eisdez sic dicit. quid profuit illis superbia. quid diuitiarum iactantia. Breuis leticia. mundi potentia. Vana voluptas. magna familia. mala concupiscentia post voluptatem. vbi iocꝰ. libri risus. vbi iactantia. vbi arrogantia. Heu de tanta leticia quanta tristcia. hec pater ille. Si dicatur. sunt quidem hec in memoria parum hoc valet. Audi prosperum. Diuiciis inquit maiorum nobilitate te iactans de patria. de pulchritudine corporis et honoribus qui tibi ab hominibus deferuntur te exaltas. respice teipsum quia terra es et in terā ibis. circumspice eos qui ante te similibus fulsere splendoribus. Vbi sunt quos ambiebant ciuium potentatus. Vbi insuperabiles oratores. Vbi qui cōuenientius festa disponebant. Vbi equorum splendidi nitores. Vbi exercituum duces. Vbi satrape et tyranni. nonne omnia puluis. nonne omnia fauilla. nonne in paucis versibus vite eorum memoria est. respice sepulchrum et vide quis seruus. Quis dominꝰ. quis diues. discerne si potes forte a debili pulchrū a deformi

Audi rursus quid veritas dicat·quid inquid prodest homini si vni-
uersum mundum lucretur anime vero sue detrimentum paciatur·
Duo sane hic copulat·lucrum mundi et anime detrimentum·innu-
ens plane quoniam primum sme secundo nemo est qui consequat²
Audi deniqz q̄d hoc in loco insignis ille dixerit p̄fbiter ieronim⁹
omnes quasi mundane felicitatis pticulas egregie cōprehendēs
Si inquit habeas sapiētiam salomonis·si fortitudinem sampsonis
si longeuitatē enoch·si diuitias cresi·potestatem octauiam· quid
psunt hec cum tandem caro datur vermib⁹ et anima demonibus
cū diuite sme fine cruciāda·Vis rursum scire q̄ mundanā felicita-
tem oponētia que vtiqz exteriora sunt saciare nequeunt eisqz sacia-
ri·querentib⁹ nō mō psunt minime sed et obsunt·Vis inq̄ hoc sci-
re·Interroga patrem et dicet tibi·Quē inquies patrem·Ecce mag⁹
pater augustin⁹ confessionū libro idipm confitet².Volentes inquit
gaudere forinsec⁹ facile euanescūt et effundunt² in ea que viden²
et non sunt·et ymagines eorz famelica cogitatōne lābunt·hec pa-
ter ille cui⁹ hoc verbo egregio nō tā videri potest ꝓpositum q̄ pal-
pari·Quis em̄ tam insipiens tanqz delir⁹ qui lābendo ymagines i
speculo aut que aparent in somnio crederet famelic⁹ saciari·dicē-
te ysaia somniat esuriens et comedit·cū autem exp̄gefactus fuer.¹
lassus adhuc esurit et anima ei⁹ vacua est·Quid igit² p̄dest fameli-
cis si dictas lambant ymagines in eiusmodi rebus forinsecis gau-
dere cupientes·primo patet q̄ et obest·ipi nāqz vt pater dicit·ef-
fundunt² in ea que vident² et non sunt·et ymagines eorz famelic-
ca cogitatōne lambunt·quo pfecto fieri pt p facile q̄ quemadmo
dum canis ꝫm fabulā aparentem in aqua ymaginem casei prende-
re volēs et prandere duz os aperuit verum caseū quē ore gestaue
rat mox confusus amisit·Ita etiā hij veram felicitatē siue ꝫm spez
viuā·siue ꝫm radicem caritatis que principiū est merendi iam in-
tra se positam·et secundum seminalem racōnē gratie inchoatā ac
tādem ꝫm consumatōnem future glorie in intima mentis sede con
stitutam·ofusibiliter amittūt qui felicitatem ex̄ petunt dum mun-
danam in quibusdā forinsecis osistentem felicitatem ore cordis i-
hyantes in ea que vident² et non sunt effundūtur et lambere eorz
ymagines seu prendere satagunt·cōtra quos illa pfunda predita
racōne boetiana consolatrix exclamat dicens·q̄d vos o moꝛles ex̄
petitis intra vos positaz felicitatē·erroꝛ vos in scitiaqz cōfundit·
quid ni confundantur· cum super eorum que non sunt ymagines
effundantur· Ita sane vt non modo id quod habent ammittant·
verum etiam ipsi vt dicit pater facile euanescant· Cur non ita·
exquo enim effunduntur in vana quedam et vacua·quid miri si id-
circo cuz ipsis vanis euanescunt et velut somniantiū ymagines q̄
cito pertranseunt·Hinc nāqz de ipo qui ob laudem diuitias et po-
tenciaz·felix censeri solet in hoc seculo in libro job aperte dicitur

velut ſomniū auolans nō inuenietur·trāſibit velut viſio nocturna Cui ſententie plane concordat pſalmigraphꝰ·ecce inquit ipi peccatores et abundantes in ſeculo obtinuerunt diuitias·et ſequitur velut ſomnium ſurgentium domine in ciuitate tua ymaginem ipōrum ad nihiluꝫ rediges·Quoniam igitᵃ ſecundum hec mundanam felicitatem componentia non modo tranſeuntiū inſtar ymaginem ad ſaciandum famelicū minus ꝓſunt Verum etiā intantum obſunt ꝙ non ſme vere felicitatis piculo ſibi innitentem velut ymaginez euaneſcere faciunt·liquet manifeſte ꝙ is vane conturbatur homo cui ſolum tam vana deſunt·Id em̄ eſt fortaſſis qđ tangere pſalmigraphꝰ intendebat cū dicebat. Veruntn̄ i ymagine pertranſit hō ſed et fruſtra conturbatur.

VII·CONSIDERATIO·

Septima puella acuta iudicō iam hominem triſtem ad caducū morbum diſpoſitum mox ipius in facie deprehendit· qm̄obrē ſic locuta eſt·Neſcis o homo ꝙ mūdane per carentiam felicitatis magnū atqꝫ deſiderandū periculi remedium aſſequeris·tu etenim inde contra abhominabilē illum morbuꝫ quē anthonomaſice malum morbū appellant tutior eris·animaduerte q̄libet in rebꝰ mūdana conſiſtat felicitas ꝙ ſi neſcias tulliū conſule·Hic vero vtutē excipiens omnia inquit alia caduca ſunt·Idem etiam abundantez felicitatis dicit eſſe egentē virtutis·Igitur certum habeas ꝙ h̄ felicitas virtutis exps rebꝰ conſiſtit nō in alijs q̄ caducis·quibꝰ ꝓfecto ſi inhereas cū caducis caducꝰ eris·neceſſe eſt quippe caduce rei tam contagioſi ineſt morbi condicō ꝙ qui labenti innititur reſtat vt cum labente labatᵃ·quemadmodū et in ſimili dñs ait per prophetā ambulauerunt poſt vanitatē et vani facti ſunt·Ne igitᵃ ore cordis abhominabile ſpumante deſiderium rerum e quibus infelix illa componitᵃ felicitas ſuperfluitate iam pene ſpiritu ſuffocato cum caducis caducꝰ factꝰ·aut in aquā prolabaris ꝓfundarū atqꝫ volubiliū cogitatōnum continue ſollicitudinis ad modū aq̄ voraginoſe totum hominem abſorbentis·aut in ignez forte cadas eſtuantis auaricie ne dicam veriſimiliter et gehenne non tam patienter q̄ libenter atqꝫ prſus gratulanter carere velis tam morbida atqꝫ imūda mūdana felicitate. Verū ſiq̄s ipſi ſibi plādiēs forſitan dixerit·Morbꝰ iſte omīatus non eſt niſi metaphoricus nō realis·Is ꝓfecto erare cōuincitur·ſi caſus caſui·cadens cadēti ·aq̄ aque·ignis igni et cetera ceteris ſibi ꝓportionalibus comparentᵃ Nonne enim hic caſus turpior atqꝫ moleſtior quo cadit homo interior q̄ ille quo exterior·minime etiā miꝰ eſt periculoſus caſus in aquā qua corpus mergitur et raro tn̄ ſub merſione periclitatur q̄ qᵘ quis cadit illam in voraginem qua ſpiritus abſorbetur et perraro aut difficulter a periculo liberatur·Nonne deniqꝫ et intolerabilior eſt caſus in ignem qui vrit animas aut tandem corpus et animam atqꝫ eternaliter vrit ꝙ in ignē q̄ vrere nouit tm̄mō bꝛeui tpe

solum corp⁹ quiqz velut pictus respectu ignis alteri⁹ reputatur. Restat igitur vt ꝟ attendēs nichil min⁹ q̄ morbū illū caducū patiētibus mūdane timeat felicitati sociari · que cōsistere dinoscitur in caducis q̄ nimirū nō mō vt otagiosa sunt timenda · verū etiā penit⁹ tanq̄ vilia atqz abhomīabilia sunt spernēda dicēte patre soliloq̄o · nichil aliud scio nisi fluxa et caduca spernēda esse certa et eterna req̄renda ·

VIII · CONSIDERATIO

Octaua puella tristem illum ipa sua querulosa tristicia ex mundane priuatōe felicitatis orta tanq̄ certo iudicō direcit eē peccatorem · quid ni direcerit · Quippe de immuni a peccatis dictū nouim⁹ nō contristabit iustum q̄dquid ei acciderit · nec obstat q̄ xp̄m iustissimū dixisse scim⁹ · tristis est anima mea vsqz ad mortē · naz aliud est qñ passio tristicie ex rōe preuia assumi⁹ vt in xp̄o · et aliud qñ racō a passione tristicie p̄uenit⁹ et ab ea absorbet⁹ put accidit i iniusto · ad contristatū itaqz sic ait · O homo cur tā anxie ō felicitatis hui⁹ carentia querularis · q̄ si hēres tūc primo felix esse cupiēs sū me infelix esses · Est equidē hec felicitas nature tā degeneris q̄ etsi cūctis sit periculi · maxime tñ p̄cipuis suis amatoribꝰ aduersatur Ita sane vt eos summe destituat ac cōstituat infelices · Qua in re si forsan dubites scireqz velis qui sint ei⁹ p̄cipui amatores · Reuera nō fācti · nō iusti · nō boni · ꝟ hoies peccatores · Habēt nāqz boni siue iusti penes se que i intimo mentis cōspiciāt penetrali/quedā interna · ꝓspiciūt quoqz añ se quedā eterna · suspiciūt et supra se crebri⁹ ad supna quor̄ sic amore rapiunt⁹ · q̄ ad externa aut nūq̄ aut raro aut tenuiter afficiant⁹ · Porro si rursum dubites an id esse possit vt dictos suos amatores mūdana felicitas summe ostituat i felices · aut qua hoc cōtingere soleat rōne · p̄cedat i mediū magn⁹ ille pater augustin⁹ sensumqz suū hac in re dilucide manifestet · Ecce cui inq̄t licētia iniquitatis eripit⁹ · Vtiliter vincit⁹ · q̄ nichil infelici⁹ felicitate peccātiū qua penalis nutrit⁹ impietas et mala volūtas velut hostis interior roborat⁹ · Sed p diuersa et aduersa corda mortaliū felices res huānas putāt cū tectorū splēdor attēdi⁹ et labes ñ atēdi⁹ aimor̄ · cū theatror̄ moles exstruūt⁹ et effodiūt⁹ fundamēta vtutū · cū gloriosa est effusionis isania et opa misericordie deridēt⁹ · cū ex hijs que diuitib⁹ abundant luxuriant⁹ hystriones et necessaria vix habēt paupes · Hec si deꝰ pollere pmittat tūc indignat⁹ graui⁹ hec si impunita dimittit tūc punit infestius · cū vero eiecerit subsidiū vitior̄ et copiosas libidines inopes reddit misericorditer aduersat⁹ · ꝟ pater p̄dictus · Ex cui⁹ sentencia tam egregia tanq̄ dilucida plane sequet⁹ · q̄ mūdane felicitatis subtractio tanq̄ diuine miseratōnis signum euidens poti⁹ esse debet · p̄cipue peccatoribꝰ cā gaudij q̄ merorꝭ ·

IX · CONSIDERATIO ·

Nona puella hominē illū tristē ipsorum de atqz forte supina q̄dā ignorātia · multiplicari cupientem dsiderans ip̄m aggredit⁹

hoc sermone. O si cognouisses et tu. quanta te mala ex mundana felicitate incursarent/eius ex carentia nō dolerres sed gaudendum mage sentires. Hec siquidem non in vno aliquo bono copioso oia in se bona cōtinente quemadmodum vera felicitas. sed in multis quibusdam rebꝰ consistit. hoc enim vti paulo ante patuit pater ille magnus testatur. vbi dicit. per diuersa et aduersa corda mortalium felices res humanas putant. Hoc etiam testatur pbantiꝫ pater in ethicis. ob hoc quoqꝫ ipe psalmigraphꝰ premissis quibusdā multis mox subiungit. beatum dixerunt populum cui hec sunt. Porro tu vide queso diligentius aduertasqꝫ propensius/que mala horum natura multorū soleat operari. Profecto multis huiuscemodi non modo oneratur animus et aggrauatur. sed totus etiam homo interior laceratur et discerpitur. Ita sane vt ipo quasi in minima conminuto omnis eius integritas tandem leuiter euanescat. Vis hec scire quo pacto fiant. dictum magni patris augusti. hac in re constituas fundamentuꝫ. Ecce quid dicit. Quia inquit ab vno deo summo et vero defluxeramꝰ euanueramꝰ in multa discissi per multa et inherentes multis oportebat nutu et imperio dei miserantis vt multis exonerati veniremus ad vnum. Hec ille pater. et ecce cum dicit. euanueramus in multa continuo annectit causam dicens. discissi per multa cuius vlterius racōem reddens subdit et inherentes multis. Cuiꝰ sciendi gratia te commoneo q̄ idem vnꝰ a quo defluximus quodam in loco spinarum nomine diuitias insinuat. Idem quoqꝫ alibi ipas etiam amabiles filias spinis cōparat. Sicut lilium inquit inter spinas. sic amica mea inter filias. pari autem rōne bonor et potētia aliaqꝫ singula e quibus conflatꝫ mundana felicitas quorum etiam aculeos sepius experimur spine satis cōgrue dici possunt. Quid igitur miri si tam multis huius tanq̄ spinarum aculeis inherentes quolibet aliq̄ cordis nostri particulam rapiente ita discindamur vt non iam in nobis integer spiritus perseueret. Rursum quid miri si tam discissos atqꝫ ita quasi in minima substantialiter vana cōmunitos leuiter euanescere nos contingat. Sane hijs punctulis ordine prepostero demonstratis id quod premōstrari debuerat. scilicet q̄ animus hominis dictis subactus multis tanq̄ terrestri pondere onustior factꝰ plurimum aggrauetur nunc breui ostendam. Procedat in medium phylo doctissimus et de multis hijs que prenotauimus. etiam ipse quid sentiat vel breui sermunculo manifestet. Ecce corpus inquit quod corrumpitur aggrauat animam et terrena inhabitatio sensum deprimit multa cogitantem. O q̄ certa sententia qua mundanam felicitatem componentium multitudo cogitationem occupans et sensum deprimens condemnatur. que sententia. taꝫ breui
ter otra hāc multitudinē absoluta multoꝝ etiā expietia oprobat

Tu quoq; ipe queso cõsidera q̃ dissilis est animꝰ mundane huic ex multis oflate felicitati inherẽtis et ipam otẽpnẽtis. Nẽpe otemnẽtis animꝰ est velut auicula pulcherima leuiter sese in aera ferens et ꝑ libito petẽs queq; altissima celestis padisi oimq; imbi ligno insidẽs qđ cernit pulchrũ visu et ad vescendum suaue. habet nimirũ et ille paradisus lignuꝫ pulchrũ visu. Illic etem̃ omis iustus vt palma florebit in domo domini. et sicut cedrus libani multiplicabit². plantatꝰ siquidem in domo dñi i atrijs domꝰ dei nostri florebit. Illic est illa que dixit. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris et flores mei fructꝰ honoris et honestatis. Illa que dixit. Sicut cedrꝰ exaltata sum in lybano et sicut cypressus i monte syon quasi palma exaltata suꝫ i cades. et quasi plantatõ rose in iericho quasi oliua speciosa in campis. et quasi platanꝰ exaltata sum iuxta aquã in plateis. Sicut cynamomũ et balsamũ aromatizans odorez dedi. et quasi mirra electa dedi suauitatẽ odoris. deniq; vitis illa vera illic est cuiꝰ palmites ornant celos. cuiꝰ vino inebriabũtur ab vbertate domꝰ dei. cuius vinum letificat deum pariter et homines. cuiꝰ ñiq; ex vino faciet dñs populo suo duiuium vindemie defecate. Hijs iq̃ lignis visu pulcherimis atq; suauissimis ad vescendũ isidet dicta auicula alis contemplatõis volatu liberimo sursum acta. Visuq; circũspiciẽs aquilino rostro pacuti intellectꝰ impingit in fructꝰ quos viderit dulciores facile carpens vuas vitis p̃maturas. ¶ Sed nũquid ipam comitabit² animus mũdane inhyans aut inherens felicitati. Nequaq̃. Nõ em̃ prevalet extendere alas. Sed nec speciem auis prefert nisi forsitan strucõnis in deserto volatu pigerrime vtpote pregravis corpe atq; ideo terre sp proxime longe existentis a regno dei. Nũ igi² patet dilucide q̃ q̃sq; sui nõ inscius integritatẽ spũs cõseruare. animoq; gestiẽs gaudere libero mũdana felicitate si careat possit nõ immerito iocundari

¶ X. CONSIDERATIO.

Decima puella p̃fatum tristem minus realem indicõ vulgariq; magis opinone deceptum animauertens ipm temptat reducere mõ qui seq̃tur ab errore. Nonne inq̃t siq̃s amicũ non re sed solo nomine perdiderit aut eius amicicia vtpote cordis non reali ꝫ vocali carere ceperit dcordantia. nõ mõ nõ tristari eidem ipi conueniet. verum etiã inde magis plurimũ dsolari. Quid ni sic cõueniat nam talis sepiꝰ amicꝰ manifesto hoste periculosior inuenitur. Curaũt non de simili simile foret iudiciũ vt videlicet tristari saltez nemini dueniat de vocalis solum felicitatis carentia nõ realis. Nuz ita. o homo seculi. fatearis necesse est. Nam sola vocalis felicitas cũ quocũq; non realiter sed dumtaxat vocaliter concordaret nihil ei afferret realis boni esto q̃ latenter perniciem non inferret. Nunc igitur queso fateare mundanam felicitatem qualem esse existimas. realem an vocalem. appellatiuam magis an substantiam.

profecto neq̃q̃ realē aut substātiua·sz tm̃ appellatiua ē seu vocal
Scrutare scripturas et ita esse euidenti testimonio ꝓbabis·Que/
so igitur psalterizanti aures cordis accomodes qui totū ferme mū/
dane tenorē felicitatis plectº lingue tangēs sicq3 succinēs quor
inquiēs filij sicut nouelle plantatōnes a iuuentute sua·filie eorū
cōposite circūornate vt similitudo templi·Depromptuaria eor
na eructantia ex hoc in illō·Oues eor fetose abūdantes in gressi/
bus suis·Nō ē ruina macerie neq3 trāsitus neq3 clamor in plateis
eor·Mor q̄liter tenorē hui9 vocali cū nota vulgares ducant dē/
notat ita dicēs·beatū dixerunt populū cui hec sunt·deinde volēs
discātare vt notam cantet cōtra notā voce continuo personat altiori
beat9 inq̃ens populus cui9 domin9 deus eius·Num igit2 pater p/
positum hoc cantu pulcherrimo· Vtiq3 patet·Quid em̃ est dicere
post premissa beatū dixerunt populum cui hec sunt·nisi felicitatez
ex ipsis premissis cōpositam demōstrare solum vocalē esse vtpote
in dicto siue in voce loquentiū tantummō dsistentē·Quid vero est
id quod correctiue subiungit2·beat9 popul9 cui9 dñs de9 eius·ni
si q̄ palam dat2 intelligi nō eū populū cui sunt illa cuiusq3 deus
venter est sed poti9 populū cui9 domin9 de9 ei9 nūc spe tādem in
re illā habere felicem beatitudinem substātialē atq3 realē que na
ta esse dinoscit2 suū realiter cōstituere felicissimū possessorē· liquet
igit2 demundane felicitatis carentia vtpote vocalis tantūmodo ñ
realis·neminē debere aliquaten9 dtristari·cū scilicz in realib9 bo/
nis anime nō consistens nequaq̃ felicē dstituat seu beatū·audi se/
necam p̄ceptorem egregiū·hūc inq̃t doce beatū esse nō quē vulg9
vocat·sz cui oīe bonū ī animo est·

XI. CONSIDERATIO

Undecima puella tristē illū intuita mox cernit ipsum ad falsaz
vmbre obtinendā pmaginē puerili admodū studio laborare
Qm̃obrem ipsuz verbis aggressa hanc breuiter absoluit bimenbrē
atq3 sufficientē diuisionē· Tu inq̃t qui d mūdane felicitatis vt mi/
ser et infelix turbaris carētia·aut veram ipsaz felicitatē existimas
aut nō verā·Si nō verā cur ergo cruciaris de falsē carentia·que na/
ta est crudeliter fallere et tanq̃ vmbra fugitiua ab origine mun=
di suos amatores fefellit·Dcero si verā existimas falsum existima/
re facile conuinceris cum sit falsa·Hoc est em̃ qd testa2 illa perpe
dens boetiana cōsolatrix que ipsam plane falsam appellat felici=
tatē·hoc est etiam qd clareuallensis ille claro perhibens testimo/
nio·Ve inq̃t filijs hoīnū ab hac felicitate falsa atq3 fallaci·Quid
in tam pdoneis testib9 fidē accomodās falsaz dixerim·que velut
vmbra tantum vere existens felicitatis·ascendente sole iusticie bre/
uior fit ita q̄ desup orto superuenit capitis interioris hominis ra/
dioso lumine eiusdem solis citi9 pertransit et ratōnem felicitatis
amittit·Cuius siquidem amatores de nōnullis que ipsos in hº mū/
do felices constituūt gloriantes·tandem teste sapiēte sunt dicturi

quid nobis profuit supbia·aut diuitiaꝝ iactantia q̄d nobis ꝺtulꝰ
transierunt omnia illa tanq̄ vmbra Quid ergo·profctō nimiū esse
reor puerile quēpiam aurum gemmas vl̄ q̄libet aliud·diligentez
tristari si falso auro vl̄ gēmis falsis aut alio falso quolibet carere
ꝺtigerit·Nunc aūt vniuersum genꝰ humanū felicitatē diligit·q̄p
pe synonima sunt felicitas et beatitudo de q̄ p̄fata ait cōsolatrix·
Omīs mortaliū cura q̄ multipliciū studioꝝ labor exercet·diuerso
quidē calle pcedit·ꝫ ad vnū tm̄ beatitudinis finē nititur peruenire·Igitꝫ filij hominū si de false felicitatis carētia q̄lē mudanā esse
patuit atqꝫ pxime patebit ip̄os pturbari ꝺstiterit puerile q̄ddā pa
ti maifestiꝰ ꝺprobāt² XII·CONSIDERATIO

DUodecima puella tristem hominem blāda videt atqꝫ mēdosa mundane felicitatis ꝺuersacōne deceptū·ipsumqꝫ temptās
cautū reddere ita ait·O hominū simplicissime cuius familiaritate
potiri queris·cuiꝰ ex carentia adeo grauaris·Mūdane inquies felicitatis·Cur ita·ñ em̄ inq̄es hꝫ amaritudiez ꝺuersatio illiꝰ·nec tediū ꝺuictꝰ illiꝰ·Mentiris plane·doctꝰ quippe es a mendace mentiri·Dcero de amaritudine quā negas infra te nepti mee redarguēdū relinquo·ꝺ tedio vero q̄ ꝺ adicis immo q̄ ꝺ falso abicis a ꝺuictu
tecū disserā·necesse est·quis nāqꝫ sme tedio ei ꝺuixerit cuiꝰ nemo intelligit pdioma·Quis nāqꝫ inquies est talis ait qua ex patria oriundꝰ qui nō vel ab aliquo intelligi queat·Reuera omnis mendax
huiꝰ est·atqꝫ ideo mendaci ꝺuiuere tedij habet plurimū· Memini
siquidē quendā pulcre suū de mendacō seruitorem arguisse· Tecū
inquit nescio viuere·vis scire quare·Quomodo scirē tibi cōuiuere·
cū tuū nō intelligā pdioma·Siquidē vsu habes dicere·nō pro ita
Si igitꝫ ita dixeris q̄ nō· intelligā necesse est·Si vero nō protuleris pari necessitate q̄ ita·intelligā oportebit·Hic homo proculdubio·egregia quadā facetia redarguit·nec ꝺ illuꝫ seruitorem·sed
eiꝰ potiꝰ in persona omnem etiā aliam rem mēdosam·Dcero mundanā felicitatē mendacē dicere non est nouum·Id em̄ dudum amatrix veri·boetiana ꝺsolatrix testata ē cū diceret·Hactenꝰ mēdacis
formā felicitatis ostendisse suffecerit· Quid in mendacē dixerit q̄
non minꝰ persona q̄uis verū mendosa multo ampliꝰ inuenitꝫ· utpote que non mentitꝫ arbitrio vt persona potens vel pro tpe verū
loqui·quinīmo suo impetuose nature conamine adeo mentiri pna
est vt irratōnali sua potestate ad vnum determinata nullo suo arbitrio valeat nō mentiri·Erit igitꝫ tibi ista nugigerula pdiomate
suo misero semp barbara que celaret si posset tanq̄ suo nomini derogātē oēz ī se recōditā veritatē·Mirū igiꝫ prsus videbiꝫ si adeo q̄
spiā tali eiꝰ ꝺtētabitꝫ barbarismo q̄ tāq̄ nullū ex ꝺuictu tediū senserit ip̄iꝰ ex carētia pturbetꝫ· XIII·CONSIDERATIO·

QUerciadecima puella signis euidentibꝰ deꝑhendit hoiem illuꝫ
tristem mūdanā felicitatē quesisse sibi amicā assumere atqꝫ vt

eum ꝓpoſito auerteret ita ait. O homo neſcis ꝙ viatoꝛ es. Neſcis ꝙ iuuene ꝓpe incertū vadum mundani pelagi cōſtituꝰ es necdū litus patrie atteꝛgiſti. Neſcis ꝙ te manet periculuꝫ tranſuadendi. Si igitᶻ mundanam felicitatem amicā elegeris incūbet tibi aut amicā huiꝰ tranſpoꝛtare aut ab ipā contra viri decētiam tranſpoꝛtari. Si eam tu poꝛtaueris nimium erit onerosa. ſiquidem terꝛena eſt in cuiꝰ cōpoſitione terꝛe grauitas dominatᶻ. Qm̄obꝛez viribꝰ deficias atqꝫ ita ꝙ ambo ſubmergamini neceſſe eſt aut ab illa ſi manū foꝛſitā alteri cuipiā poꝛrexerit relictus in periculo ſolus interibis. Deinde ſi ab ipſa poꝛtari foꝛſan malueris te ad ſuſtentandum nimis debilis inueniᶻ quā boetiana q̄ppe cōſolatrix felicitatē fragilem appellauit. Quapꝛoppter et hoc pacto idem tibi quod ꝓius malum imminet merſionis. Quid ni immineat. Nam et ipſa te ſibi nimis fragili incūbentem velut indignans precipitabit foꝛſitan in ꝓfundū. nedū ſane extraneū aliqꝺ ſed et ſui ipſius. etem̄ ipſa voꝛago eſt maris magni in qua natare quēpiaꝫ ſi delectet vix vniq̄ poterit enatare. nā vt pater ille egregiꝰ clareuallenſis ꝓteſtatur qui immergitᶻ ei ab ea abſoꝛbetᶻ. Melius eſt igitur multo magis amica carere tam fragili tanqꝫ onerosa q̄ tam grande periculum expectare.

XIIII. CONSIDERATIO.

QVartadecima puella cōſiderans triſtem illum immundanam felicitaem ſpecialiter ob eiꝰ hylaritatē vultus oculos iniecisſe vaniſqꝫ ſpecieꝰ iocunditatē cōſequendi atqꝫ e miſeriaruꝫ vndoſis fluctibꝰ enatandi occupatū voce alloquitᶻ cōpaſſiua. Quid inq̄t queris infelicitatē. Num hylaritatē. Num per eam miſerias querit euadere ſeu erumnas. Hoꝛuꝫ nichil felicitate huius conſequeris. fateoꝛ ſane euades miſerias. ſed quales aut quo pacto. Sic euadeſ ꝓfecto ꝙ paruas et manifeſtas in alias vl̄ occultas plurimas cōmutabis. Quo vero miſeria latentiꝰ fuerit ſuſtinenda. eo g̃uat vehementius cruciat intollerabiliꝰ vtpote quo de occultis malis neminem habeas cōſolātem. fateoꝛ rurſum erumnas euades ſed totꝰ erumnarū. medius in exceſſu earum conſtitutus. O quantam igitur fiduciam felicitate conſequeris. Exilem penitus atqꝫ grauem. duꝫ coꝛ felicis delicatū erumnarum impatiens. eaꝫ abſqꝫ conſolatoꝛe triſtiſſimis exceſſibus ꝓegrauetᶻ. Deniqꝫ fateoꝛ hylaritatem habet felicitas. ſed veram minime q̄uis habeat ſiꝫlatam. Nimirū occulte miſerie atqꝫ erumne exceſſiue. verū coꝛdis gaudium minime patiuntᶻ q̄uis ꝓſcriptum a coꝛde bono gaudium vtrumqꝫ ſcēm faciē euiteſcere foꝛis ſinant. Quid ergo. Num velis huiuſcemodi conſequi felicitatem. abſit dicas neceſſe eſt. ſi tñ ita eſt vt dictum eſt. ꝓcedat igitᶻ ī mediū p̄ceptoꝛ ille iperatoꝛie maieſtatis. Seneca nobiſqꝫ ſua autoꝛitate c̄tū faciat aut credibile ſuadeat qꝺ ē dictū Ecce q̄ inq̄t felices vocātᶻ hoꝫ hylaritas ficta eſt et g̃uis fiducia

Eo quidem grauioꝛ qꝫ interdū non licet palam eſſe miſeros·ſed inter erumnas coꝛ ipm excedentes neceſſe eſt agere felicem ℔ ille· Cuius iſta ſententia nedū ſua·verū multoꝛum etiam alioꝛum fulta experientia de mundi felicibꝰ manifeſtat·qꝫ quidem et ſi ſimulato fruātur gaudio·veris tamē hoc doloꝛibꝰ eſt permixtū· Num igitꝫ viri tam illuſtris autoꝛitas atqꝫ experientie multiplicitas nō poterunt ſic concludere qꝫ a te excludant ifelicitatis tam miſere appetitū· Doꝛofecto merito poterunt pꝛeſertim ſi ſequentiū cōſolatōnum teſtimonia attendantꝫ que nimirū dictam ſententiam declarando de falſo potius gaudio ſeculi huiꝰ felicibus oſtendūt quibus veris doloꝛibus ſaucientur· XV. CONSIDERATIO.

QVintadecima igitꝫ puella pꝛemiſſaꝫ vt in parte ſentētiā explicans ait ad triſtem·vt quid tam impꝛouide mundanā tibi deſideras·vt videtꝫ felicitatē matrimonio copulari· Doꝛofecto carnal eſt hec copula quā tu queris eiuſqꝫ felicitatis labia impudica quibus deoſculandis potiri velles·licet fauo cōpares diſtillanti·nouiſſima tamē eius ꝓmmo quoqꝫ et media magis q̄ abſinthium ſunt amara·ſane quid amariꝰ eſt pꝛole q̄ pꝛoculdubio tibi pariet vxoꝛ hec adultera·Qm̄ inq̄s· Doꝛofecto nō ſancta felicitas aut perpetua·ſed vt indigna materni nominis perpetua infelicitas ꝺdigno vocabulo eſt potiꝰ q̄ felicitas appellanda·vt ſic matris foꝛſitan binomie nomen alterꝫ ſoꝛciatꝫ·Nimirum hec filia ceca eſt cerui coſa ē· furioſa eſt·ſuſpicōſa eſt·crudeli liuoꝛe infectiua ē· Deniqꝫ vrenti inuidia cruciatiua eſt·Siquidē in quadam illiꝰ clarevallēſis ſententia pꝛeclara dictū nomē eius ponitur·deſcriptōqꝫ ſuppōnitur cōtinens omnia mala iſta amariſſima que ipſe vna cuꝫ partu eiuſdem filie menſtruoſe magne explicando ſic ait·Quantam inq̄t putas infelicitatē hec ipſa tā vana felicitas parit·hic cecitas coꝛdis·Hic ceruicoſus furoꝛ et animoſitas hīc ſuſpitōis·laboꝛ anxiꝰ hinc liuoꝛis crudele toꝛmentū et cremantis inuidie miſerioꝛ q̄ miſerabilioꝛ cruciatꝰ·℔ ille· Quis igitꝫ tam inſanus tamqꝫ veſanus qui non infelicē partū huiꝰ pertimeſcat·aut non pꝛouide feliciter querat dirimi ſpōſalia infelicia cum matre foꝛſitan iam contracta Verum ſi pꝛemiſſum de ipſius amaritudine teſtimoniū non ſufficiat·audiaꝫ et aliꝰ pater·Mundana inquit felicitas multis amaritudinibꝰ eſt reſperſa·nouit ille qui dixit riſus doloꝛe miſcebitur· et extrema gaudij luctus occupat·ſubito cum non ſuſpicatꝫ in foꝛtuniū accidit·calamitas iꝛruit·moꝛbꝰ inuadit·moꝛs intercipit quā nullus euadit· XVI. CONSIDERATIO.

SExtadecima puella ſuſpicata triſtem illum cum mundana iam felicitate matrimoniū vel clandeſtinum contraxiſſe·cupienſqꝫ ipſum efficaci ſuadela ad celebꝛatōnez diuoꝛcij permonere ſic ait Quis tam ignauꝰ·quis tam ſtolidus·q̄s tam pꝛopꝛie ſalutis immemoꝛ qui triſtaretꝫ et nō gauderet potiꝰ de carētia fallacis ſpōſe

aut qui l' habite depbēdēs fallacias ab ea nō desideret p diuorciū
separi. Horo tenore pūtium vniuersi qui sibi mundanam forsan dō-
sponsarunt felicitatem ipam nouerint. nō modo fallacē esse. sz fal-
lacib9 poti9 malicijs et malicioſis fallacijs abundare. an nō bijs
abundet que loyca illa garrula fallacōr inuenit². Illa enim trede-
cim fallaciaꝝ numero est otenta. Ista vero infinitis fallacijs virū
sui zelotipum aggredit² seducēdum. Cur igitur eam nō dixerim ma-
licōſis fallatijs abundare. qđ dixisse nō vereor si etiā in pertransi-
bibi fallaciaꝝ ei9 infinitate relicta sȝmo contrahat² ad finitas q̄s-
dam ipi9 malicias atqȝ certas. Cuius nimirū machinatōnes primo
poterunt fallacib9 dalide malicijs cōparari. Illa etem verbis suis
fallacib9 sampsonē robustissimum capi exoculariqȝ p consequens
procurauit atqȝ ita q̄si dirum virus viro nimis credulo in verborum
fallaci dulcedine ꝓpinauit hec autem etiā ab origine mundi in se
credentes fefellit omniqȝ suo talia ꝓpīnat lactea pocula zelatori
que ipm sua virulenta dulcedine tandem interimāt si non fuerit a-
maro quodam antidato cici9 ablactatus. Nimirum huius a fallaci
eius dulcedine formam fore ablactacōnis magnus ille pater insi-
nuat augustin9. de9 inquit felicitatib9 terrenis amaritudines mi-
scet vt alia querat² felicitas cui9 dulcedo nō est fallax hoc autem
dicit quasi senserit blandam mundane felicitatis dulcedinē falla-
cem esse. hinc nāqȝ et alibi de mundo testatur q̄ blando9 sit piculo-
sior q̄ molestus. ¶ Rursum cur em dixerim p̄fatam felicitatem ma-
licioſis fallacijs abundare que ioab illi9 principis milicie seu po-
ti9 malicie dolum imitat². Ille siquidē in reg. libro amasam legi-
tur occidisse. dum ipm p mentum tenuisset et in signū amicicie salu
tasset. hec autē etiam suum amasam. id est amasiuȝ dum ipm saluta
uerit arridendo suiqȝ ꝓuocarit in amplexum tandē sibi in mōdosū
vt neptis mea prius commemorat absorbet in interitum. Atqȝ ita
sui ipius equiuocatōne miserum illū quem felicē fallaciter denoi-
nat constituit veraciter infelicem. ¶ Sed quis vnq̄ forte inquies
audiuit tale aut vidit huic simile vt felicitas infelicez constituat
aut miserum faciat. Plane hanc fateor dubitatōnem absurdam nō
esse tamen scito taliter absoluendā. Ecce ista viricida fallere nouit
non sui tantum nominis equiuocatōne. verum etiaȝ p fallaciā quā
loyci sȝm quid et simpliciter solent appellare. Ipa quidem vt foror
tetigit binomia est ita sane vt dicta felicitas sȝm quid alio quodā-
modo p congruo magisqȝ simpliciter infelicitas appelletur. Quid
igitur miri si existens infelicitas constituerit infelicem atqȝ i hūc
modum repudiari meruerit. dum sub falso nomine felicitatis se oñ-
derit tam fallacem. H sunt em que de ista infelici felicitate felix sȝ-
mo perhibet patris clare vallis felicis recordationis. Si cui in-
quit forte videt². in terrenaꝝ rerum affluentia concupita felicitas
arridere eo ipo īfelicior ē quo vehemētio9 ipaȝ p felicitate āplecti²

infelicitatem aut magis immergit ei et absorbet ab ea. Ve filijs hominum ab hac felicitate falsa atq; fallaci. Hec ille de illa cui⁹ puncta sentencie si diligenter retuleris ad p̄missa. singula singulis rñdebunt. atq; ita talia repies contra mūdanā illam felicitatē testimonia. q̄ ipi eidē libellū repudij dare si differas. stultissim⁹ hominum comprobaris.

XVII. CONSIDERATIO.

Decimaseptima puella volens declarare q̄ mundana felicitas suum p amplexuz nō mō filijs hominum vt p̄emittitur ve inducat. verū etiā hominum filiabus atq; ipsius p̄cipue spōse dei sic ait. sermonem dirigens in cōmune. O q̄ impiouide p̄sona q̄is mundane felicitati amplexū exhibet tanq̄ socie vel amice. Aut em illa velut contempnens illo se auertit ab amplexu. et sic confusaz reliquerit exhibentem aut forte qđ deteri⁹ est etiā ipa in exhibentem viceuersa stringit amplexum. Cur aūt homo deteri⁹. Profecto p̄sona que id desiderat. quid aliud appetit q̄ ante partū in se perimi siquē habeat nobilissimū cōceptuz. Nimirū sponsa dei illa quā fecit ipe in adiutoriū simile sibi. mēs scilicz humana ad ymagiēz et similitudinem dei facta. vtiq; et ab eo ac in adiutoriū sibi spiritualem partū nobilissimum p̄creandi. Hec p ipm patrem pulcherrimum ipa quoq; pulcra nimis nonū q̄ velut infantulū intellectualem pulcherimū verbū concipit ptu sacranda diuino. Vex quemadmodū magn⁹ ille ambrosi⁹ qui dicens. nō omnes sunt sicut maria vt dum concipiunt. verbū piant. sunt aūt que abortiūum excludūt verbū anteq̄ piant. Ita quoq; et sponsam altissimi diuinit⁹ impregnatam illa mundana felicitas si forsitan ei fuerit familiarius sociata ḋ facili faciet abortire. ptu illo diuino ei⁹ misex p amplexum suffocato. sollicitudo. nāq; seculi et fallacia diuitiaruz dicte essenciales felicitati suffocant verbū. O quale verbū. O verbū cuius. verbū bonum et suaue. verbū vite. verbum ens altissimi. caste generatōnis p̄ductōne. Heu heu q̄ tā alta p̄genies p infelicis felicitatis societate sic p̄ditur. sic miserabiliter suffocat. Restat pinde vt audiat sponsa dei veri salomonis in iudicō cōstituta. filiꝰ tuus mortuus est. Restat quoq; exinde vt merito cōmoueant omnia viscera ei⁹. O q̄ntus luct⁹ q̄ntus ve dolor eā manet orbatam p̄le magnifici germinis. Rachel ista p̄lem ploret necesse est nec velit consolari. qz nō est. Quis igit tā infelicē mūdane felicitatis āplexum deinceps non horreat. quo infans iste deiformis exultās in vtero ante pfecte iocūditatis solacia que p̄staret. p̄focatur in ortu qua extincta p̄le piter cū illa oia bona pene hereditatis nunq̄ recupanda forsitā amittūt. lōge igit abstit illa felicitas tam infelix que societatis sub spē in dei spōsam stringit amplexū eiusq; tali pacto orceptū extiguit adeo grosū

XVIII. CONSIDERATIO

Decimaoctaua puella ad tristē sic ait. quomō de carētia seu ei⁹ ob amissionē q̄s tristabit qđ nociuū est ymmo qūo poti⁹ non

gauderet si malū ē et nociuū. Ꝫ q̄d ꝓfecto felicitatē mūdanā hr̄e ꝓculdubio p̄stat hñti nō modicū nocumēti. Ip̄m etem hñtē faciat plane negligere aut negligēter querere. Verū bonū atq; summum expiētia a testāte. Quis em̄ hoꝝ quēpiā q̄ mūdana gaudere visus est felicitate vel aliq̄ cū ap̄lo dixisse recoꝛdat². cupio dissolui et esse cū xp̄o. Vtu quidē ecōtra mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire opellunt. aliāq; vitā vere felicē et oīs infelicitatis miseriā finiētem desiderare et querere faciūt.

XIX. CONSIDERATIO.

Decimanona puella ad tristē ait. nōne admodū cōsolatoꝛiū debet esse. carere signo damnatōnis ꝑpetue. Ꝫ quis est q̄ ābigat felicē esse ī hoc seculo ꝑpetue miserie signū esse. qđ ꝓfecto signuz vl̄ nūq̄ vl̄ raro fallit. Vtiq; sic est iuxta cōmune ꝓuerbiū illđ quo dici solet. q̄ nemo duo regna celoꝝ hr̄e poterit. vnū videlicz hic et reliquū in futuro. audi venerabilez ieronimū Difficile inq̄t īmo impossibile est vt et p̄ntib⁹ et futuris q̄s fruat² bonis. vt et hic vētrē et ibi mentē impleat. vt ō delicijs ad delicias trāseat. et ī vtroq; seculo sit beat⁹ vt interza et in celo appeat glozioſus. vñ et ille sanct⁹ job mūdana quozūda felicitate expoita de ip̄is sic ocludit ducūt ī bonis dies suos et in pūcto ad inferna descendunt. Dices forte icōueniēs ē hoc testionīū qđ de solis impijs dictuz esse ostat Ꝫ sic dicenti dici p̄t q̄d de teip̄o dices. Num meminis q̄ nescit hō an odio vl̄ amoze dign⁹ sit. q̄s igit² te secuꝝ faciet ñ te esse adhuc de numero impioꝝ. Quapzopter et tu quidē merito de mūdane felicitūs carētia gaudere poteris tāq̄ de ei⁹ carētia qđ vl̄ impijs signū est eterne dānatōis.

XX. CONSIDERATIO.

Vicesima puella tristi sic loq̄tur. Mi frater. hiem citra patriam in exilio cōstitutū tēdentēq; ad ip̄am p̄riam g̃tam delicōsam oībus bonis copioſam. aut quēq̄ de ſummis statib⁹ ambiētem vix posset magis aliq̄d osolari q̄ signū aliqđ nedū ꝓbabile. sed vix vnq̄ fallibile ad p̄riam hui⁹ pueniēdi. aut statū illū ſummñ osequendi. esto etiā q̄ signū illđ ſ̄m ſui absolutā rōnem foret ꝑ bzeui tpe admodū tedioſum. credo fateri quēlibz ita esse. Ꝫ q̄d. ecce carere aut pziuari felicitate mūdana esseq; mūdanoꝝ hoīm iudicō h° in exilio īfelicē. signū ē vix vnq̄ aut nūq̄ fallibile declinādi terzā illā tenebzoſaz et optā moztis caligīe. pueniēdiq; ad p̄riaz claritatis eterne. p̄riam g̃tā. plenā delicijs. in q̄ de⁹ se diligētib⁹ ꝑparauit. que nec ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec in coz hoīs ascēdit. in qua p̄ria stat⁹ īhabitāciū esse dinoscit² oim bonoꝝ aggregatōe pfect⁹. stat⁹ btific⁹. statuſq; pacific⁹. totu⁹ humani desideriꝫ opletiu⁹. Sicq; dictū signū extēdit se ad signficādū assecutōz summi status. Vñ hoc. Dzofecto diuinā ꝑ misericoꝛdiā hoc ꝓbat². Si em̄ diuina iusticia quēq̄ habere duo regna celoꝝ nō patit² hic videlicz et ınfuturo. vti ꝓius meā dixisse memini osodalē. pi rōe nec dina misericoꝛdia eūdē homnē cristianū hic et ī futuro miserū eē pacie²

an non quanta est diuina iusticia ad felices huiꝰ seculi condemnā-
dum·tantam esse concesseris diuinam misericordiam ad miseros in
hoc seculo saluandum in futuro· Vt contrario felicibꝰ de miseris
affirmemꝰ·ducunt in malis dies suos et in puncto ad celestia re-
gna ascendunt·Nec obstat quorundam mala vita plena miseriis q̄
videntur esse miseri hic et in futuro·Nempe quod predictuꝫ est de
veris intelligitur cristianis·non de infidelibus vel hereticis siue
scismaticis·hij nanqꝫ qualiter exeant hac de luce diuino arbitror
iudicō relinquendum·Sufficit autem ꝙ teneat regula de veris cri-
stianis quibus loquor qui non ob aliquam heresim decesserint ob-
stinati· et quid miri si in illis fallat regula antedicta in diuina mi-
sericordia fundata·cum tales vel ipi misericordie presumptuosius
innitantur·vel ab ipa se prorsus auertant·vtpote desperati· Ali-
ter nempe non reor fallere aliquatenus regulam prius dictam·
Qm̄ vlterius regulam per ipam diuinam iustitiam clare liquet ve-
ram esse· Quippe nemo est qui ambigat iustum esse deum· Iustus
vero quomodo esset cum sm̄ cursum seculi pijs impij feliciores no-
scātur·nisi ipis pijs pn̄s ifelicitas future vite felicitatē ipos debe-
re ostēdeꝰ pmōstraret vtpote q̄bꝰ i ista vita miseris exn̄tibꝰ
largitor bonorꝫ oim·aliud i vita alia meliꝰ reseruaūerit· Siquidē
de piorꝫ miseria dicit ipe aplꝰ paulꝰ·oms qui pie volūt viuere in
xp̄o psecutiōꝫ patient²·De ipiorꝫ vo pn̄ti felicitate ꝓpha iere·hūc
in modū oqueritur²·Quare via iporꝫ psperat² bn̄ ē omibꝰ q̄ preuari-
cātur et iniq̄ agūt·plātasti eos et radicē miserūt·pficiūt et faciūt
fructū·ꝓpe es ori eorꝫ et lōge a renibꝰ eorꝫ·Similiter oqueritur
sanctꝰ job·Quare inq̄t ipij viuūt sublimati sunt ꝺforteatiqꝫ diuitijs
semē eorꝫ pmanet coram eis ꝓpinquorꝫ turba et nepotū i ꝺspectu eo-
rum domꝰ·eorꝫ secure sunt et pacate·et nō est vga dei sup illos·e-
grediunt² quasi greges puuli eorꝫ et infātes eorꝫ exultāt lusibus
tenēt tympanū et citharā·et gaudēt ad sonitū organi·De hijs eti-
am loquit² sanctꝰ dauid·dextera inq̄t eorꝫ dextera iniq̄tatis· quo-
rū filij sicut nouelle plātacōs i iuuētute sua·Filie eorꝫ ꝺpolite cir-
cumornate vt similitudo tēpli· Promptuaria eorꝫ plena eructan-
cia ex hoc in illud·Oues eorꝫ fetose abūdātes i gressibꝰ suis boues
eorꝫ crasse·Nō est ruina macerie neqꝫ trāsitꝰ·neqꝫ clamor i plate-
is eorꝫ·Beatū dixerūt populū cui h̄ sunt ꝛc· Hñt ergo bōi cristiani
ipa sua pn̄ti ifelicitate seu mūdane felicitatis carentia signum effi-
cax sperande felicitatis in futuro quemadmodū felices in hoc se-
culo signum habent damnacōnis eterne· de quibꝰ eorꝫ prius de-
clarata felicitate temporali ipse sanctus job concludit dicēs·Du-
cunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt· Iusto
igitur dei iudicō vide² hec facta diuisio· vt hij q̄ pie vixerīt felici-
tate ea careāt que in terra·hij vo q̄ felices fuerint careāt ea q̄ est in
celo·Nimirū hāc diuisionē inter eos glosa q̄dā egregie manifestat

ſpēmqz bonoꝝ xp̄ianoꝝ ifeliciū i p̄nti ſimiliter inſinuat ita dicēs Ne ĩdignemini ſi mali i mūdo floꝛēt ſi vos patimī·qz nō ē xp̄iane digtatis i tpalib⁹ exaltari·ſz potiꝰ depmi·mali nihil hñt in celo· vos nihil i mūdo·ſz ſpe illiꝰ bōi ad qđ tēditis q̄dq̄ i via ōtingat gaudere debetis·nihil ē vnde doleatis·vñ dubitetis·Ḥ illa gloſa Boni igit² xp̄iani triſtari nō hñt ſi ea felicitate careāt q̄ ſue nō congruit dignitati·q̄nimo oſolati potiꝰ gaudeāt ſalutis ſue ex ſigno tā pclaro iuꝛ doctrinā aplicā·ſpe gaudētes iuſte dei diſpēſatōi i hac p̄te ſecuriꝰ initētes·nā et ille hugo regularis eadē i materia ex huius diſpēſatōe diuina ſue ſumit oſideratōis foꝛtiſſimū argumētum

XXI. CONSIDERATIO.

Uicesimaprima puella i mediū p̄cedēs taliter ē locuta·O frater mi q̄đ poſſz eē adeo dulce q̄ p̄mixtū felle nō reddere² iſipidū quo etiā pacto ſme triſticia eiꝰ carētiā q̄ſqz amatoꝛ dulcedis pateret².Nūc aūt exptos latere nō autumo q̄n mūdane felicitatis meli tractū multiplicis q̄dē felle amaritudinis ſit p̄mixtū·audi exptū illū boetiū ſup hꝰ admirātē· Q̄m multis iquit amaritudib⁹ hūane felicitatis dulcedo reſpſa eſt· De qꝰ loquens et q̄dā jnnoc·ſic ait mūdana q̄ppe felicitas mltis amaritudīb⁹ ē reſpſa·nouit ille q̄ dixit·riſus doloꝛe miſcebit².jgit² fr̄ dignū p̄ſus reputo vt eiuſdem carētia ſme triſticia patiaris·

XXII. CONSIDERATIO.

Uicesimaſcda puella poſtmodū ſic ait·fr̄ mi Cur triſtaris· Quis tā iſipiēs cui ñ eſſz oſolatoꝛiū ab inq̄eto malo ſuppoꝛtari·Vis aūt ſcire q̄đ inq̄etū malū dixerim appellādū·p̄fecto p̄ſus i q̄etū malū mūdanā felicitatē eſſe ſcito·An nō crederes mgro impatoꝛie maieſtatis Benece dico illi illuſtri q̄ ſic ait·Res ē inq̄eta felicitas ipa ſe exagitat mouet cereb⁹ nō vno genere alios i aliud ireitat· hos i potētiā·alios i luxuriā·hos iflat·hos mollit·et totos reſoluit·Ḥ ille q̄re ab hac tā iq̄eta ſupportari oſolatōi nō modice deputandum·

XXIII. CONSIDERATIO.

Uicesimatercia puella triſtē ſic alloq̄t².Aduerto fr̄ q̄ ſine omni miſeria ſola velles felicitate gaudere et i ea laſciuire· Sed reuera vñ ſic miſeriā fugere p̄ſus cogitaſti·inde poſſes miſeriā ĩcurrere ḡuioꝛē·Cur ñ potiꝰ te oſideras foꝛe xp̄i militē·ſi tñ exiſtis criſtiāꝰ nēpe milicia ē vita hoīs ſup terā·jd ē q̄nto tpe ĩcola fuerit i tereis eccleſie militātis Sz q̄đ·Deofecto miſeꝛimos ſcias eſſe milites·q̄ felicitate ſua ōtēti vacāt otio·deliciis dediti·q̄ nec tpali exercitio vſum armoꝝ hñt·nec ſpūali bello ſunt apti·p arma iuſticie vtutis dei quantum ad vtrumqz ĩbertia toꝛpeſcētes·Vis aūt ſcire q̄ felicē p̄ntis tpis oſeq̄tur hac i p̄te malū vere miſerie·Audi ſenecā illū·felicis recoꝛdatōis·Miſeꝛ iquit te reputo q̄ nūq̄ fuiſti miſer trāſiiſti vitā et nō iueniſti aduerſariū·nimis fuiſti miſer miſeroſ reputo q̄ nimia felicitate toꝛpeſcūt·jd aut l̄ qꝰ ad vnū gn̄ꝰ pugne et militie patz exēplariter in militib⁹ regni cuiuſdā quondā gloſi

Hij nimirū exquo regnū illō·et īcole videntᵉ quidē plᵒ regnis alijs tpali felicitate abūdasse adeo ibercia torpescebāt q impugnatōis tpe mueti sunt corda pdidisse·res quoq; et honores ac nullius vtutis extitisse·necnō et eādē plagā digne meruisse·Quippe in mūdano plio merito amittit vtutē fortitudinis militaris q in spūali plio ab hoste īpugnatᵒ negligit assumere arma iusticie diuine vtutis·vñ et factū est vt dicti incole otra tria spāliter vitioꝝ genera qbᵒ ī sua torpescēte felicitate p alijs natōibᵒ deliquerāt·videlicz otra ipoꝝ maximā supbiā ofusibili pesus humiliatōe·otra eorum auariciā reꝝ suaꝝ qsi oim violēta spoliatōe·et otra īpoꝝ exquisitā luxuriā·et eiᵒ signa vbiq; depicta turpissime·suaꝝ vxoꝝ et filiaꝝ sanctimonialiū quoq; ac virginū aliaꝝ abusu miserabili et defloratōe ḡuiter nimis sunt puniti·Qui tñ euētᵒ felicitatē ipōrum interīpens et ad sui recognitōnem eosdē deducēs ad eternā eos felicitatē disponere poterit deo nō puniēte bis inidipsum.

CXXIIII·CONSIOERATIO

Uicesimaq̄rta puella pcedēs ī mediū tristē p miseria sic ē allocuta·Timeo·o amice q ad ea que audisti verba sororis nre cū illō boetio diceres si auderes·specōsa q̄dem ista sunt oblitaq; rethorice ac musice melle dulcedinis tm̄ cū audiuntᵉ delectāt·sed miseris malorꝝ altior sensus est·Itaq; cū ḥ aumbᵒ insonare desierint insitᵒ animū merorē p̄ḡuat·et ita est forsan vt diceres q̄ horrem pfundiora si potero et expssiora remedia necesse est introducaz·Itaq; o amice q̄so attēdas ppensiᵒ vba mea·Si cares nūc illa tātilla felicitate aut semp etiā antea caruisti·aut q̄nq; peiᵒ felix fuisti quoꝝ peiore posito atq; hoc appōito·q vt boetiana quedam psa dicit·in oī aduersitate fortune infelicissimū genᵒ infortunij est fuisse felicē sequitᵉ plane q nūc bonū est tibi pridē felicitate caruisse magis q̄ felicē extitisse·verū si illiᵒ p̄teritā carētiam dicta ex cā bonā censueris restat vt et p̄ntem ames tanq̄ bonā·Horor em̄ alteriᵒ est similima sibi·Hec nimirū ad ḥ valet vt illō de quo dictuz ē infelicissimū·post hac genᵒ infortunij·nō incuras carere felicitate si tangeret aliq̄n·Qō si obicias q hoc forsitā nō tanget·Heu fectom̄ fallar decipis·nā et si nō tangeret hac ī luce qō tñ dubium esz·hoc ipo certiᵒ tangeret post hāc luce vbi edacis flamme cruciatᵒ felicitatē sibi p̄uiā in infelicissimū genᵒ miserie vl̄ ad tēpus purgatoriū si nō etiā absq; termino amutaret an nō ita cēseas nō misero lazero·sed illi potiᵒ eplōni cōtigisse quē sepultū in inferno dixisse quondaz memineris·q; crutior ī hac flāma·Horro si añ p̄ns aut sp·aut q̄nq; felix fuisti et infelicissimū illō genᵒ infortunij nūc causeris·illa saltē te monet gaudēdi racō q p̄sertim hic p̄terita infelicitate inducta peccamia tollerabiliᵒ luēs infelicissimi illiᵒ genᵒ infortunij nō te grauet ī suo ḡdu potōri·Nēpe genᵒ illō spēs tinet ḡduū diuersoꝝ cᵒ erroꝝ nouissimᵒ sp peior ē pore

I

XXV. CONSIDERATIO.

Uicesimaqnta puella d tristicia hois sup carētia mūdane felicitatis qrulātis plurimū admirata sic ait. Quez sane mentis rei magis anxie carētia otristabit². Dozo mūdana felicitas qꝑ sui carētia magis anxia de cuiꝰ anxietate plurima. Boetiana illa dsolatrix sic testa² dicēs. Quis ē inqt tā opposite felicitatis vt nō aliq̄ ex pte cum status sui qualitate rixetur. Anxia enim res est humanoꝝ condicō bonorum . et que vel nunquam tota pzoueniat. vel nunquam perpetua subsistat. Huic census exuberat. sed est pudozi degener sanguis. hunc ipsa nobilitas notum facit. sed ipsa angustia rei familiaris. inclusus esse mallet ignotꝰ. Ille vtroqz circūfluus vitam celibē deflet. ille nupcijs ozbꝰ liberis. alieno cēsum nutrit. Aliusꝑ letatꝰ filij filie. ve delictis mestꝰ illacrimat. jdcirco nemo facile cū fozt̄ne sue dditōne dcozdat. Inest em̄ smgulis qꝰ inexptus ignoret exptꝰ exhozreat. Adde qꝰ felicissimi cuiusqz delicatissimus sensus est. et nisi ad nutū cūcta suppetāt oīs aduersitatis insolens minimis q̄busqz ꝑsternit². adeo p exigua sunt que fozt̄natissimis beatitudīs summā detrabūt. q̄s ē ille tā infelix q̄ cū dederit ipacie manꝰ statū suū mutare nō optet. liquet igit² qꝰ sit mozt̄aliū rexꝝ misera beatitudo q̄ nec apud eq̄nimos ꝑpetua durat nec anxios tozta dlectat. Ḥ illa dsolatrix. Ad otēptū mūdane felicitatis egregie ꝓuocās et īclinās.

XXVI. CONSIDERATIO.

Uicesimasexta puella tristē q̄rulātem duplici questiōe aggredi-tur et dcludit otra eū. O inqt cur vt infelix de miseria turbaris. quomō de felicitatis carētia querularis. Vtrūqz hoꝝ caret penꝰ rōe. ꝓimū q̄dē cū nō sis añ miser qꝰ turberis. Audi illā boetianam dsolatricē de hoc loquētem. Adeo īquit nihil est miseꝝ nisi oputes otra qꝰ btā soz̄s oīs ē eq̄nimitate tolerātis. ſzm quoqz ex eiusdē verbis colligi². quō em̄ carētiam felicitatis q̄s querit² iaz secū habēs felicitatez. Ez ecce boetiana illa dsolatrix ad vniuersos filios hominū sic exclamat. Quid īquit. O mozt̄ales extra petitis ī-tra vos posītā felicitatē. erroz īscitiaqz dfūdit. dfūd² inqt erroz nimiruz hoc duincit qꝑplurimos g̃uiter errare in via moꝝ.

XXVII. CONSIDERATIO.

Uicesimaseptima puella tristē ꝑ miseria sic alloqtur. Nū audisti vel q̄nqz qꝰ expedit nōnunq̄ miseꝝ esse felicitate nimia carere Cur ergo carētiā eiꝰ q̄reris. Hā si q̄nqz expediēs ē. elige ꝓpter certitudinē vt sit mō. ne fozsitā in futuꝝ nō otingat. jmmo gaude potiꝰ qz id mō ꝑsto ē qđ expediēs. quo sp carēs miser est. jtidē dsideres quid hac ī pte p̄clarꝰ ille ꝑeratozie maiestatis p̄ceptoz. Seneca sczꝫ locutꝰ est. Miseꝝ īquit te reputo. qz nūq̄ fuisti miser transiuisti vitā et nō īueniſti aduersariū. nimis fuisti miser. miseros reputo qui nimia felicitate tozpescūt. Ḥ ille. Tu vero fozsan tacitus remurmuras inq̄ens ī cozde. miser fui vsqz in hāc hozam. sufficit et

satis ē. O si vł in ātea felix essem. O si miseria deinceps carerē. Sed vide q̄d cogitas. vide q̄d optas. vide malū q̄d te seq̄ret² si cor tuū q̄d desiderat asseq̄ret². Nimia siq̄dē felicitate torpesceres. torpore ꝺ fluereꝭ. perires defluendo.

XXVIII. CONSIDERATIO.

Vicesimaoctaua puella ad tristē sic locuta est. Queso attendas illꝺ tullianū. cur inq̄t eā rē tā studiose curas q̄ tibi multas dabit curas. Forte dices. q̄ nā est res ista. ꝑfecto res ꝑsus hui⁹ felicitas est mūdana q̄ curis vtiq; est plena. Nōne quos hoc i mūdo felicōres ꝑdicam⁹ maximis curis et solicitudinib⁹ subcūbere vide⁹. vñ hoc illis. Dcerto qz q̄ mundi sunt curāt. nō q̄ illu xp̄i. Ecce q̄d dicit egregi⁹ ille gregori⁹. Ille inq̄t huius mundi veraciter mala sentit q̄ ei⁹ bona hyāter appetit. Mala inq̄t sentit. Que nam mala. cte timores nocturnos dulcē somnū intercipiētes. qꝺ quidez malū est sollicitudinū et curaꝝ tumult⁹ q̄etam dei i corde māsiōz ꝓturbātes seu vastātes. qꝺ pei⁹ ymmo pessimū est quēadmodū ecō trario idē ait greg. Scti viri. qz nihil h⁹ mūdi appetūt mł̄tis ꝓcul dubio tumł̄tib⁹ i corde ꝓiuāt².

XXIX. CONSIDERATIO

Vicesimanona puella ad tristē de ipa mūdana felicitate de cuius carētia querulat² sic loq̄tur detrahēdo. Hec inq̄t et si per grauiū vicōꝝ ꝓcta nō occideret tñ vtutis egestatē induceret. Vnde eligę qꝺ malueris e duob⁹ vtutē aut felicitatez. ambo nāq; sił ociliare ꝑdifficile ē aut forsan impossibile. Vide tullianā rethori cā quale similiter cadētis exornatōis exemplū posuerit. hōiem inquit laudas egētem vtutis abundātem felicitatis. Dcerto felicitati vtutem haut dubiū ꝑeligendā esse nemo nō ꝓsus exp rōnis dubitare ꝑmittit². Audi ꝑfate rethorice snīam elegātem. Oīs inquit bñ viuēdi rōnes i virtute sunt collocande. ꝓpterea q̄ sola vt⁹ in sua ptāte est. Oia ꝑter eā subiecta sunt sub fortune dñatōe. hec ille. sz et vt⁹ multo felicioꝛē ostituit q̄ mūda na felicitas inquātuz ꝑ eam excellēti⁹ q̄ ꝑ felicitatē mūdanā oia habent² in q̄bus consistit mūdana felicitas ꝑut liber quidā de amore vtutum cōpositus pulcre manifestat.

XXX. CONSIDERATIO.

Riceſima puella satis ꝓecta et artis phyſionomie ñ ignara in tristis vultū intēdēs ipm suo subtili iudicō deꝑhendit aīm habere puerilē et nūquid nō ad puerilē spectat aīm de rex carētia mimaꝝ ꝓturbari quēadmoduz puerum de pomo ꝑdito aut de troco quo ludere osueuit. Sz q̄ꝺ. nōne illū ex angusta mēte btm Anthoniū h̄ mūdana tāq̄ celestē et quasi de sublimi ꝓspicietem dixisse nouim⁹. Nemo cū despexerit mundū reliquisse se arbitret² ingentia. quasi diceret. immo pua et mima. jꝑm ergo tristē iuxta aīmi sui puerilis oditōnē osolās sic ait. Quo ē fili mi q̄ turbaris. nōne hēs qꝺ hijs quoꝝ carētiā deploras mł̄to melio⁹ ē. noui q̄ cepisti duas auiculas q̄s cardueles appellāt. ꝓulas q̄dem sz pulcherimas Dicesi mihi forte q̄ hac i nocte te cepisse somniaueris et ꝓinde fueris

admodū ꝺſolatꝰ. Ꝫ aduertas vigilāter et adhuc eaſdē inuenies vigilādo. Vbi inq̄es. certe in cauea mētis tue ſic īcluſas q̄ eas niſi volueris ꝑdere nō valebis. Que nā inq̄es ſunt hec auicule carduelles puule. et tā pulcre foꝛme. ꝑfecto deiforemes ſunt potētie intellectꝰ. ſcz volūtas diuine volūtati ꝺforemate. an nō hec potētie auicule tales carduelli merito poterūt appellari. Ꝺic ꝑ certo. Intellectꝰ nāq̄ nedū a ſolis oꝛtꝰ cardine et vſq̄ terre limitem. ſeu queq̄ mūdi climata nouit ptrāſire. verū etiā citiſſimo volatu ſe ſubleuat in alta ita vt ipam celi ſummitatē ſupaſcēdat ad eū quidē ptingēs qui celo altioꝛ veraciter p̄dicatꝫ. ſecūq̄ ꝺducit ſociā volūtatē que exp̄ſſiꝰ carduelli foꝛmā hñs amoꝛe rubēs capitis ī facie penes anterioꝛa ſua attēdenda. queq̄ vna cū itellectu roſtri exiſtit ꝑ acuti quo fit vt ſimul xp̄o p̄ aſpitate paſſionis tanq̄ carduo inſidētes. ne dū ꝑ gnulis donoꝝ eiꝰ ſeu vboꝝ ſemibꝰ ad refectōez colligēdis impingūt. verū etiā ad intimā ipiꝰ diuinitatē vſq̄ ptingūt. Quaꝝ auiculaꝝ ſolatō vtiq̄ muſicaꝝ ſuauiore oī alia modulatōne muſica pfruēs miꝝ ē ſi te res aliq̄ p̄ſertim de hijs mimis poterit ptur-bare. qñ excellētioꝛibꝰ te p̄ditū potiꝰ arbitrari deberes. ſimile em̄ hoc eſſ̄ ac ſi magnꝰ q̄ſq̄ impatoꝛ et maxim⁹ ī diuicijs de vniꝰ obo li p̄ditōe foꝛſitā quereretur.

SECVNDVM CAPITVLVM CONTINENS CONSOLATIONES SVPER CARENTIA MVNDANE PROSPERITATIS ET SVPER ADVERSITATE.

Cōdo poſt p̄miſſa triſtis ſecūdꝰ mūdana carēs ꝓſperitate aduerſitate vo plurima nō carēs ad ſupꝛafatā dñam ꝺſolatricē ꝓpiꝰ accedit eiq̄ ꝑ remedio dñdo cās ſue triſticie manifeſtat. At illa etiā ſibi opacies ꝺ comitātibꝰ ſe puellis. xviij. aduocat eiſq̄ ſerioſiꝰ iperat q̄tenꝰ ꝺſolatōi ipiꝰ fideliꝰ intēdāt.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitꝫ puella mādati huiꝰ executrix ſic triſtē alloq̄tur q̄-ruloſum. Cur inq̄t. o bōe amice oculi tui madēt p̄ triſticia. Cur que rularis de ꝓſperitatis carētia. neſcis q̄ nō modica eſt ꝺſolatō magnis et inſignibꝰ ꝓſonis aſſil̄ari ipārūq̄ ꝺdicōnibꝰ et gnibꝰ dum mō vicioſe nō ſint ꝺforemari. Quippe q̄ dignꝰ haberetꝫ cū rege magno et regalibꝰ ꝓſonis veſtē ex cauſa honeſta lugubꝛē deferꝛe hꝰ quidē ſapiēs mallet cuꝫ huiꝰ diḡoꝛibꝰ. q̄ ſtola iocunditatis indui cū plebeis nulla pollētibꝰ dignitate. Ꝫ q̄d. nōne rex regū xp̄c dei filiꝰ veſte aſpſa ſanguine vt johānes teſtatꝫ ceteriq̄ electi dei con ſimili aduerſitatis aſpitate iduti fuere. viaq̄ arta et aſpa qua poſſent celos penetrare potiꝰ q̄ via lata ducēte in p̄ditōez inceſſere. Deofecto ſic. Audi ꝺ hoc magnū patrē. dñm inq̄tiḃm legimꝰ doluiſſe. fleuiſſe obpꝛobꝛia et ꝺtumelias ſuſtinuiſſe ex itinere fatigatū fuiſſe. ſputa. flagella. crucē ſuſcepiſſe. nūq̄ tñ legimꝰ eum riſiſſe nec in p̄ti ꝓſpatuꝫ fuiſſe. Hinc plane hic ī ſpe gaudēt oīs electi

cū cepint aduersitatib⁹ mūdi fatigari·et nullis ei⁹ ꝓsperitatibus fallaciter ōcipi sciētes ꝓculdubio ñ aliā viā supesse ꝑ quā possint celos penetrare·Hinc est ꝙ et idē dñs ait discipulis suis·bti estis cū maledixerint vobis hōies et ꝓsecuti vos fuerint et dixerit oīe malū aduersum vos mētiētes ꝓpter me·gaudete in illa die et exultate·ecce em̄ merces vra multa est in celo·h̄ pē ille cuius ꝑ sniam edoceris si de electoꝝ numero esse volueris·ꝙ nō doleas tpe aduersitatis vel ꝓpter carētiam mūdane ꝓsperitatis·

II·CONSIDERATIO

Secūda puella ad tristē sic ait·hōe amice video ꝙ te fallt ꝓprium iudiciū et cōe multoꝝ q̄ in ꝓsperis gaudēt et tristāt⁹ i aduersis q̄ si sano regerēt⁹ iudicō otraria ocluderēt·nā sancti et puri ac ꝑ dñs exñtes bōi iudicij mag̃ gaudēt i aduersis ꝙ gaudeāt i ꝓsperis·nēpe ꝓspera seducūt et aduersa ad celestē pr̄iam feliciter ōducūt·ꝓspera itaq; sunt plurimū formidāda et eoꝝ carētia ē optāda Audi ieronimū p̄sbiterū vota inq̄t nutricis mee nūq̄ mihi eueniāt·que supple optat ꝓspa q̄ cedūt i g̃uamē·Audi egregiuꝫ virū gregoriū·magis inq̄t ꝓspitatis sublimitas ꝙ necessitatis aduersitas g̃uabit·Qui rursum dicit ad ꝓpoituꝫ vbū digne ponderandum infra ꝑ vnā de sororib⁹ meis recitatū·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella ad tristem sic locuta est aduerto o amice q̄ ob aduersitatē turbaris ꝙ esuris·aut ꝙ sitis· elige ergo vnū e duob⁹ vl̄ hoc ꝙ puꝫ sumēdo nocituꝫ nō timeas·vl̄ hoc ꝙ tanq̄ venenū sme multa otrarij admixtōe absq; morbis piculo sumere nō p̄sumas·Que nā inqes sunt ista· ꝓfecto p̄imū ē aduersitas q̄ pura raro vel nūq̄ inducit piculū·secūdū ē ꝓsperitas quā sme mlta aduersitatis admixtione gustare valde ē piculosuꝫ·vis hui⁹ rei hāc testimoniū·Audi p̄imo magnū p̄em·Nemo inq̄t g̃tulet⁹ homi qui ꝓsperat⁹ in via sua cui⁹ peccatis deest vltor et adest laudator·maior ira dñi est·irritauit ei dñm pc̄tor vt ista patiat⁹·id est vt correctōnis flagella nō patia⁹·Audi scdo egregiū dñici gregis pastorē gregoriū loquor·Manifestū inq̄t pditōis iudiciū est q̄n affectatis iniq̄tatib⁹ subsequēs fauet effect⁹ et nulla cōtrarietas impedit q̄ mēs puersa ocepit·h̄ greg̃·ecce ergo q̄o peccatores sumētes delectamētū ꝓspitatis multū indigēt bona admixtione aduersitatis

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad tristez sic loq̄t⁹· o hō siq̄d mali hz aduersitas pl⁹ mali hz ꝓspitas i illa ei malū pene qđ ē min⁹·In ista vero ē attendere malū culpe qđ ē mai⁹·Audi os aureū·Nouerca iq̄t virtutis ꝓsperitas btūlis suis sic applaudit vt noceat et ifelici successu sic i via fortunatos obsequi⁹·vt i fine pniciē oper⁹·Quius sua ab inicio p̄opinans dulcia et cum inebriati fuerint letale vir⁹ miscet·et qđ deteri⁹ est quo spē sui clarescit ampli⁹ eo stupētibus

ocul' dēsiorē ifūdit caliginē. ℔ ille. cū dictis si aures accomodes seu fidē adhibeas mix est si de psperitatis carētia doleas q̄ optimox q̄ in te sunt nouercā esse didicisti patā tibi sub spē dulcis poculi toxicū mistrare et caliginem inducere.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad tristē sic ait. Miror frater si diligis et vt dilectū appetis qđ habitū te nō diligit. sz decipit qđ psperitatem scias esse. cur nō potiꝰ amicū diligis verū et pbatū quē in psperitate certū nō hēbis. Audi psidox et dictū eiꝰ osidera. jn psperitate inq̄t incerta est aicicia nescit² vtrū psona an felicitas diligat². Audi quoq; gregorianā sentētiā huic ordinātem. cū inq̄t q̄s i psperitate diligit² incertū est vtx psperitas an psona diligat². Amissio aūt felicitatis idicat vim dilectōis. nec psperitas q̄ppe amicū indicat. nec aduersitas inimicū celat. Ex qua sentētia clare sequit². q̄ si habita psperitate. quēquā habeas forsitan amicū nō tñ certū et pbatū q̄lem indicaret aduersitas seu psperitatis. carētia ipi psperitati fallaci merito pferēda. si tñ vera est snia tullij. Nichꝫ inq̄t melioꝰ datū est homi a dijs immortalibꝰ amicicia. q̄d ei dulciꝰ q̄ hēre cū quo oia audeas sic loq̄ vt tecū. q̄s esset tātꝰ fructꝰ i psperis rebꝰ nisi hēres amicū q̄ illis eq̄ ac tuipe gauderet. aduersas eē ferre difficile esset sine eo q̄ illas. etiā q̄ tu ferret. ℔ ille. non ergo fleas eiꝰ carētiā q̄ de oi amico te cogit dubitare q̄ q̄dam dubitatō notabiliter derogat solatō. Audi cassi. sme inq̄t amicis omis cogitacō essz tediū. oīs opatō labor. oīs terra pegrinatō. oīs vita tormētum sine quox solatō viuere essz mori.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella tristē sic alloq̄tur. Si nō affuerit tēperās aduersitas. scias psperitatis abūdātiā tibi fore nocitura. Audi de ℔ illustrē senecā. Oia inq̄t q̄ supfluunt nocēt. Segetem nimia sternit vbertas. rami onere frāgūtur. Ad maturitatē ñ puenit nimia fecūditas. jdē quoq; aīmis eueīt quos immoderata psperitas rūpit q̄ nō solū in aliox iniuriā. sz etiā i suā vtūtur. ℔ ille illustris ex cuiꝰ snia nō restat aliud nisi qđ de aduersitate nō mō nō doleas. sz magis gaudeas tanq̄ de tpamēto nocituro psperitatis.

VII. CONSIDERATIO.

SEptima puella tristē hoiem de psperitatis carētia pturbatum sic alloquit². Quo pt q̄s nō delirās de huiꝰ rei turbari carētia de q̄ potiꝰ hita turbatō rōnabiliter ē habenda. nequaq̄ inq̄es necesse est. Sz ecce psperitate mūdi huiꝰ hita turbatōis cā inpromptu solet occurrere vl' sanctis viris q̄ illustrati diuino lumie minus erāt iudicō quos rigit rō. deuotō pmouet. q̄bꝰ spūs suggerit verita tē. de q̄bus q̄dē dñici gregis pastor greg. sic ait. Sācti viri cū sibi suppetere prospera huius mūdi dspiciūt pauida suspitōe turbātur timēt em̄ ne ℔ laborū suorū fructum recipiāt. timēt ve q̄ dina iusticia latēs i eis vulnꝰ aspiciat et exteriorib⁹ eos muneribꝰ tumulās

ab intimis repellat. ℔ greg̃. cui⁹ ℔ autoꝛitas apte ꝺuincit. ꝙ mun
ꝺane ꝓſperitatis vtpote turbatiue carẽtia non poterit recte rõnis
pollẽtib⁹ iudicõ foꝛe turbatiua q̃nimmo magis ꝺſolatoꝛia vtpote
cãrũ turbatõis maxiarũ excluſiua. VIII. CONSIDERATIO

Octaua puella triſtẽ hoẽz ſic alloq̃t². o hõ cur inḡtũ te oñdis ꝺ
donis ꝺiuinis ꝺ quib⁹ ꝓuiꝺz de⁹ ſuis kariſſimis filijs. An ne
ſcis dictũ illꝺ eccleſiaſticũ. bona et mala a deo ſunt. qꝺ quiꝺẽ nõ
de malis culpe ſ̃z appellatõe quaꝺã intellgit² ꝺ bonis ꝓſperitatiſ
et malis aꝺuerſitatis q̃ ſunt mala pene. verũ licz ita intelligat². tñ
cũ teſte ipõ ſaluatoꝛe pr̃ carnalis nouerit bona data ꝺare filijs ſu-
is. Et multomagis pẽ celeſtis ſũme bõ⁹ ꝺabit bõa petẽtib⁹ ſe et ne
quaq̃ de peioꝛib⁹. ſ̃z de melioꝛib⁹ filijs ſuis ꝓuiꝺebit. Idcirco cũ
maioꝛib⁹ et magis ꝓiuatis amicis et p̃ oĩbus filio ſuo vnigenito
ꝺño noſtro ihũ xp̃o aꝺuerſitates ꝺediſſe maximas ꝺmoſca². ſequit²
plane aꝺuerſitates falſa ꝺictas appellatõe de numero malox. ſ̃z
veraciter eſſe quedã bonis ꝓſperitatis melioꝛa. ℔ ergo melioꝛa ſi a
patre tuo. pẽe quiꝺẽ oĩum. tuo aũt ſmgulari aꝺoptõne et te tenerri
me ꝺiligẽte recepiſti ſeu q̃nq̃z recepis cur inꝺe triſtaris tanq̃ ꝺ nõ
bonis. Deofecto ℔ ſignũ eſt ꝙ vl̃ ingrat⁹ es vel falſa illa appella
tõe decipis. Cui⁹ quiꝺẽ appellatõis falſitas ex hoc etiam patet ꝙ
ipẽ aꝺuerſitates nõ ſolũ fuerũt vt p̃mittit² a pẽe celeſti ſumme bo-
no. ſ̃z etiã erãt ĩ filio ei⁹ ſumme bono. ex q⁹ maiſeſte ſequi² ipãs bo
nas eſſe. in ipõ em̃ nihil eſſe potuit niſi bonũ.

IX. CONSIDERATIO.

Nona puella aꝺ hominẽ ꝺ mũꝺane ꝓſperitatis carẽtia pturba
tum ſic ait. Cur turbaris hõ ꝺe hui⁹ rei carentia ſ̃z ꝓſpitatis
mũꝺane que vix hr̃i vl̃ nunq̃ p̃t abſq̃z notabili ꝺetrimẽto. Audi te
ſtimoniũ cũcta ſcietis. Quiꝺ inq̃t ꝓꝺeſt homi ſi vniverſuz mũꝺũ lu
cret² aĩe vo ſue ꝺetrimentũ patiat². ꝓmmo reuera mundana ꝓſperi
tas ſi ꝺtinue habeat². ſignũ eſt euiꝺẽs ꝺamnatõnis eterne. nonne
em̃ qꝺ circa btũ ambꝛoſij hoſpitẽ accidit hoc ꝓbauit. An cui⁹ hoſpi
cõ ex eo ꝙ abſq̃z omi in foꝛtunio ſp ſibi et ĩ oib⁹ ꝓſpere ſucceſſiſſe
aſſerebat. ꝺixit ipẽ ambꝛoſi⁹ aꝺ ſuã familiã. fugiam⁹ hinc ne nos
hic ꝺiuina vltõ ꝺp̃hẽꝺat q̃ mox arrepto itinere retroſpiciẽs vidit
totũ hoſpitiũ. et cũcta ĩ eo exiſtẽtia apta terra abſoꝛpta eẽ qꝺ vtiq̃z
ſubito et ſme ſpacõ p̃nie ꝺtingẽs nõ vide⁹ abſq̃z ꝺamnatõe hoſpi-
tis ꝺtigiſſe. parũ igit² ꝓꝺeſt ipa ꝓſperitas ꝓmmo intolerabiliter ſi
ꝺtinua fuerit eſt nociua. ꝓinde maiſeſte ꝺuincit² carentiã eius eſſe
bonã. verũ qꝺ bonũ eſt hoĩ quomõ nõ magis leticie ꝙ triſticie erit
cauſa. X. CONSIDERATIO.

Decima puella p̃miſſam ofirmãs ſniam aꝺ triſtẽ ſic ait. Gaude-
re ꝺebz infirm⁹ cũ meꝺicũ nõ ꝺe mõte peſſolano. ſ̃z celeſtẽ ꝺe
mõtib⁹ eternis aꝺ ſe venẽtem ſe intromittere viꝺerit ꝺe ipi⁹ infir-
mitate. ex hoc nãq̃z ſperare poſſ̃z ꝺ ſalute. hoc aũt ſit dictũ ꝓ tãto

qz illi q̄ ī oīb⁹ ī mūdo iſto ꝑſpan² ſunt velut īfirm⁹ deſpat⁹ cui ni hil qđ petiſt ðnega².Audi greg.deſperatis inq̄t egris q̄dq̄d popo ſcerit dari ꝓcipiūt et eis q̄ reduci poſſūt ad ſalutē q̄ appetūt dari ꝺ tradicūt.ꝺ quoqz ait.ꝺtinu⁹ ſucceſſ⁹ tpaliū ē certū futuꝛe calami tatis iudiciū.Vitul⁹ mactāꝺ⁹ liber ad ꝺbitā moꝛtē currēs effrena tis voluptatib⁹ vtiꝛ².qz et vituli q̄ mactādi ſūt ī liberis reliquūt² paſcuis.iuſt⁹ a ꝺlectātōis trāſitoꝛie iocūditate reſtrigi² qz nimiꝝ vi tul⁹ ad laboꝛis vſū ꝺputat⁹ ſub iugo ꝛtine² ƀ greg. ¶XI.CON.

VNdecia puella ꝺſideꝛans triſtē coꝛrectōis diſciplīa gtis moꝛi b⁹ accomoda atqz ad ſapīaz diſpoſitīa foꝛe īdignū ipz ſic allo quit².Cur hō ƀ hāe ꝺſideras qꝺ neceſſe tibi coꝛrectōi teqz pl'imū g̃ tū reddēti ñ mediocriter repugnarz.Quiꝺ iqes ē illꝺ.Profecto ꝓ ſpitas ē ꝑſertiz nimia.Audi greg.ƀ egregie ꝓteſtātē.difficili⁹ in= q̄t malū coꝛrigi² qꝺ ꝓſpitate fulci².Id q°qz ſic ait.Qui a ꝺo auerti² et ꝓſpat² tāto ꝓditōi fit ꝓxim⁹ q̄nto zelo diſciplīe iueni² ali⁹ hoꝛ rea² igī² neceſſe ē ꝓſperitaſ nimia q̄ alienū deo pēne diſciplināti et ꝓximū poſſz facere ꝓditōi.Nō ſit aūc hoꝛrēda ē aduerſitas q̄ diſci= pline ē coꝛrectō ꝺ q̄ ſalomō ait.Virga et coꝛrectō tribuit ſapīaz ꝺ q̄ ſcz idē dic².Melioꝛ ē ſapīa cūctis opib⁹. ꝺ q̄ et philo doctiſſim⁹ oīm īq̄t potētioꝛ ē ſapīa.addit aūt et alia pl'ima gl'ioſa.Bz et fili⁹ ſyrach hō īquit ſanct⁹ ī ſapīa manet ſicut ſol ¶XII.CONSI.

DVo decia puella triſtē ſup aduerſitate ꝺſolāꝺū aggreꝺi² ī hūc moꝺ.Mi ꝺilecte turbari ꝺ aduerſitate ē turbari de ꝓfectu.c⁹ foꝛſan in q̄es rei.Profectō de ꝓfectu ſcī ꝺeſideriꝰ coꝛdis deuoti a ꝺño ñ fraudāꝺi.Qūo rurſuz inq̄es.Ecce dicit paſtoꝛ gregis ꝺñici greg̃.loquoꝛ Electoꝝ inq̄t ꝺſideria ꝺū ꝑmūt² aduerſitate ꝓficiūt. ſicut ignis flatu ꝑmi² vt creſcat.et vñ q̄i extīgui cerni² ide roboꝛa t².ƀ ille.Bz q̄ꝺ.Eſt ne puipēꝺēꝺ⁹ ꝓfect⁹ deſideriꝰ q°.ſ.electi deū deſideāt.Certe ñ.Nēpe vt ait idē greg̃.Qui mēte iteg̃ deū deſide rat ꝓfecto iā hz qꝺ amat.Bz ƀ hāe vtiqz maiꝰ bonū eſt q̄ ſit vnq̄ malū ꝓemi aduerſitate. ¶XIII.CONSIDERATIO.

TErciadecia puella ad triſtē ſic ait.Cur aduerſitates foꝛmidas ꝺeſideras ꝓſpitates.Ille eteī niſi velis te nō valēt deicere.ƀ iſte nate ſūt ſe hñtē coꝛrūpe qꝺ niſi fiat aduerſitas neq̄t nocē.Au= di q̄ꝺ hac ī ꝓte ſenſerit greg̃.ac ꝺixerit egregie nl'la īquit aduerſi= tas ꝺeicit q̄z ꝓſperitas nl'la coꝛrūpit.q̄ eī veritati īherz vaītati nul lomō ſuccūbit.qz ꝺū foꝛti pede cogitatōis it⁹ itētōz fixerit oē qꝺ foꝛis mutabiliter agit² ad arcē mētis mīme ptīgit.ƀ ille.egregi⁹ vtiqz teſtis veriꝺic⁹ ſm quē etiā alibi.Nl'la nocebit aduerſitas.ſi nulla ꝺñet² iniq̄tas.Bz q̄ꝺ.cte ſi ꝺñat² iniq̄tas teſtāte pei⁹ ſodali mea expedit vt ƀ coꝛrigat aduerſitas. ¶XIIII.CONSIDE.

QVartadecima puella.cur ait o amice de aduerſitate turbaris Foꝛſitan ꝺices.qz ꝓſperitatē ꝺſideꝛo cui ipa eſt aduerſa.Sed in ƀ° erras cū ꝓfecto etiā ipa aduerſitas ñ ſit aliena a ꝓſperitatis

racōne. Audi gregoriū satis egregie de hoc loquētez. Cum inquit per temptatōz humilitas pficit. pspera ē ipa aduersitas q̄ mentez ab elatōe custodit. Ille. Et nunqd bñ. certe sic. nēpe sm minimuz aliquē humilitatis gradū vltra plurimos sapiētes pfecisse est sm dictū cuiusdā sapiētis. oīs eoz gratias gratis datas supasse. Sz et ab elatōe custodiri q̄nte psperitatis sic nouit ille q̄ dixit. super bum sequet² humilitas et humilē spū suscipiet gloria. deniqz vt decretoz liber testa² iusto dei iudicō aduersa bonis eueniūt vt ex b magis humiliēt² et mereāt².

XV. CONSIDERATIO.

Qvintadecima puella ad tristē sic ait. Aduerto q̄ aduersitatis pena aīmū tuū vexat. sz si huiꝰ defectꝰ scires effectū piter et pfectū nequaq̄ essz inde tibi dolēduz. sz plurimū gaudēdū. An ne scis q̄ vexatō dat intellectum. Audi solennissimum dictum ipsius greg. i moralibꝰ decretoz li. recitatatū. q̄cūqz inq̄t. stultꝰ est i culpa. sapiēs erit in pena. Sz q̄d hoc. pfecto sapiētis rō plurima bōa includit. q̄ppe teste salomōe vir sapiēs fortis est. et teste ptolomeo sapiēs dñat² astris. et rursum teste salomōe gloriā sapiētes possidebunt. de sapiēte quoqz ecclesiasticꝰ dicit. vir sapiēs implebit² bñdicōnibꝰ et videtes illū laudabūt. Nimirū q̄libz talē laudat. taliqz bñdicit bonū ei optat. Deniqz idez ecclesiasticꝰ eodem in loco sapiens inquit in populo hereditabit honorē et nomē illiꝰ erit viuens in eternū. ecce igit² q̄nta bona aduersitatis penā cōsequūtur sapiam inducētem. ad q̄d fororis mee dicta preiꝰ ofuerūt si ad memoriā reuocent².

XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella hoiem ob mūdane psperatis carētiā ptur batū sic alloq̄tur. Cur hō turbaris ex carētia psperitatis. dices forte psperitate osequeris q̄ desidero iocūditatē scz voluptatē et q̄tem ac q̄ndā vl̄ in terris btitudinē. Sed si vis scire q̄ hac i pte tua te osideratō nimis fallit. Audi magnū prez aug. Dfospera inquit huiꝰ mūdi aspitatē hñt verā. iocūditatē falsam. certū dolorem. incertā voluptatē. duz laborē. timidā quietē. rem plenā miserie. spez btitudinis ianē. Ille pater. cꝰ autoritas merito superat oīs tuas de otrario fantasias.

XVII. CONSIDERATIO

Decimaseptima puella tristē hominē psperitate seculi tui terze ne dispēsatōis cura annexa est carētez atqz ex aduersitate aliquid pa. iētem osiderat ex psumpta sua iusticia arguētem q̄ dicta ei psperitas a deo iuste res dispēsante deberet². Quocirca eiꝰ intētionem moz refellit conuincens eum minus iustum fore atqz cum eo misericorditer a deo actum esse in eo scilicet q̄ ei parcitur. ne dicta prosperitate veram vt premittitur asperitatem habente fatigetur. Qm̄ ob causam ipsum tristem percutit et presumptionem eius repercutit gregoriane autoritatis gladio peracuto. Allegat enim verbum illud notabile. q̄ ipse gregorius dixisse reperitur. justis inq̄t amplius placz exaduersitate mala pati q̄ in prosperitate

terrene dispēsatōis cura fatigari·Quis igit' ñ aduerteret dictū tri
stē ꝓsperitatē otra se adeo ēt sic idebite appetētem esse iniustū· et
ipm deū sibi pcētē eē iustissimū ¶XVIII·CONSIDERATIO

Decimaoctaua puella hac diuisione triste vbis aggredit'· Si i
quit duo loca essent parūper distātia quoꝝ vn9 carcer tene-
brosus plen9 miserijs·alter vero foret ciuitas plena claritate ad-
mirabilis edificijs·dlicijs copiosa·qs ado vecors piter et stult9 q
nō a via ad ꝑmū locū tenebrosuz tēdēte q̄uis plana et delicata oi
studio declinaret et viā aliā ad descriptā pri9 ciuitatē ordinatam
q̄uis aspam nō eligeret·Profecto null9·Sed ecce duo loca sunt
parūper a nobis distātia·vtpote ad quoꝝ alterū quēlibet morta-
lē breuē post decursum hui9 vite venire necesse ē·prim9 quidē car
cer est infernalis vtiqz tenebrosus et opt9 mortis caligine vbi ni
hil deest calamitatis et miserie·vbi sebastiano testāte milite edax
adest flāma que aīmas deuorat miseroꝝ q̄ nullo finit' termino et
ad rediuiua incendia iterū q̄ adust9 fuerit repat'·Ad hūc ꝑfecto
locū plana tendit via et delicata mūdane ꝓsperitatis· Bz qs stul-
tus de hui9 vie delicata planicie q̄i mollib9 strate tapecijs posset
gaudere·dū noscet tā terribilē ad terminū ei9 tendētiā supesse· pe
sus nāqz terribilis ē loc9 iste·q̄nimmo poti9 q̄sqz ab illa via distā
cior summe possz gaudere·B est em̄ via spacōsa q̄ ducit ad mortem
dixerim aut spacōsam vtpote in plurib9 pñtis vite diuitijs bono-
rib9 et delicijs obsistētem ac ad spaciāduz plurib9 q̄i stolidis et in-
sensatis gtā exñtem·¶Porro loc9 illi9 est ciuitas dei summi·ciui
tas sancti·vbs beata ierusalē dicta pacis visio·q̄ mirabilis ē et d
lectabilis edificijs·Siquidē fūdata est saphiris·Morte nitet mar-
garitis platee et muri ei9 ex auro sunt purissimo·p̄fulget ꝓpugna-
culis iaspidinis·lapides q̄dez p̄cōsi oms muri ei9·et turres ei9 gē-
mis sunt edificate·Quid ni tales dixerim·q̄ppe talē et ex talib9 eā
esse vōce didicim9·veridica matris ecclesie sacrosancte cui9 ciuita
tis incole sideris gaudēt māsionib9·infinitisqz delicijs pfruunt' q̄
bus de9 obstituit lucidissimas mansiones·cūcta nimiꝝ eius spacia
splēdoribꝰ sanctoꝝ·ac solis illi9 iusticie luce i accessibili radiosa
illustratōe resplēdētia·sunt vtiqz supsolaris claritatis·in q̄ ciuita
te dñi clare sonāt iugiter organa sanctoꝝ·Hec ē padisus volupta
tis spsis in ea vndiqz floribꝰ rosarū et lilijs vallū·vbi spam9 re
perire dulciū vindemie defecate·ac angeloꝝesca in mēsa quā ipe
rex glorie nobis disposuit feliciter epulari seu felicibus epulis in
gloria eternaliter satiari·Quid plura·Hec et hijs similia vl maio
ra anagogice intellecta ciuitatē illā celestē omib9 q̄ in terris sunt
bonis simul iūctis i enarrabili p̄ferūt excessu·¶Hāc vo ad ciuita-
tē via ducens aspa est et arta· Siquidem preangustia viatoꝝ·arta
est via que ducit ad vitam·Via videlicet presentis aduersitatis
aspera ratione tribulationis quasi tota plena spinis et tribulis·

Audi gregoriū·electis īquit suis deꝰ iter aſpū facit ne dū delectē
tur ī via obliuiſcāt² eoꝝ q̄ ſunt ī pria·ꝟ greg·vñ et dñs p ꝓphām
baruch·Delicati īquit mei ābulauerūt vias aſpas·Audi quoq; et
clareuallēſe·ꝟ inq̄t ē via vite tribulatō pñs via glorie via ciuita
tis hītaculi via regni·vtilis tribulatō q̄ ducit ad gloriā·ꝟ ille·Vñ
et licꝫ aſpa ſit·nihil tñ hoc curādū ē·immo illa via cum nō ſit alia
gaudēter merito īcedēdū ē rōne tante q̄ ſperāda eſt ī termino ppe:
tue iocūditatis hec ē nimirū ſnia q̄ p dionē q̄i data diſiūcta filijs
hoim ſm q̄ndā gloriā puella viceſima ſupiꝰ egregie recitauit in ꝟ
verba·Ne idignemini ſi mali ī mūdo floreāt ſi vos patimini·q; non
eſt xp̄iane dignatis ī tpalibꝰ exaltari·ſꝫ potiꝰ depimi·mali nihil
hñt ī celo·vos nihil ī mūdo·ſꝫ ſpe illiꝰ boni ad qđ tēditis quidq̄d
in via dīgat gaudere ōbetis nihil ē vñ doleatis·vñ dubiteris·ꝟ
gloſa illa·et ecce dicit quidq̄d dīngat ī via q̄i dicat·q̄cūq; aduer
ſitas ſeu tribulatō viā aſpā reddat·Nā et hac via īceſſit ip̄e rex nr̄
xp̄s quē opoꝛtuit pati et ita ītrare in gloriā ſuam. ¶TERCIVM
CAPITVLVM CONTINENS CONSOLATIONES SVPER
CARENTIA FORTVNE ET SVPER INFORTVNIIS

Tercio poſt p̄miſſa triſtis terciꝰ mūdana carēs foꝛtuna·ī foꝛ
tunijs vero plurimis nō carēs ad p̄fatā ꝓperās dñam oſola
tricē excellētiſſimā ei cōquerit² cās triſticie q̄s patit².Ꝫ ip̄a
etiā illi ꝑpaſſiones ip̄edens eiuſq; oſolatōi intēdens de puellis ſe
comitātibꝰ duxit q̄ꝑ plibꝰ.xx.ſcilicꝫ impanduꝫ vt dicti triſtis cās
aduertāt triſticie·et ip̄m fideliter cōſolent².

¶I.CONSIDERATIO.

Prima igit² puella mādati huiꝰ executrix q̄ruloſum triſtē ſic al
loq̄tur·oſidero q̄ foꝛtune et ſi nō p̄cipio te tñ finaliter de:
cipiēti deſideras aīcabiliter ſociari·Ꝫ vis intelligere q̄ hoc minꝰ
ꝓuide·Audi vſum illū·Qui mel ī oꝛe gerit et me retropugnere q̄:
rit·Huiꝰ amicitiā nolo mihi ſociā·huiꝰ inq̄t·q̄ ſcꝫ mel in oꝛe gerit
et me retropugnere q̄rit·Ꝫ q̄·certe ꝟ malū ī foꝛtune ſocietate re:
perit².Nēpe vt petrꝰ ait rauēnenſis·Sepiꝰ i alto q̄s tollit² vt ruēs
foꝛciꝰ dq̄ſſet²·nā ſepe videt² foꝛtuna ī p̄cipio pſpera nūciare·ſꝫ
mediū et finē replet multis aduerſitatibꝰ.Nōne ergo ſimilis ē foꝛ
tuna ſcoꝛpiōi p caudā retropūgēti ¶II. CONSIDERATIO.

Secūda puella ſic ad triſtē ait Aniaduerto q̄ tu q̄ris vt foꝛtu:
na tibi arrideat.Ꝫ eoip̄o q̄ris anxio timoꝛi ſubici.Audi illu:
ſtrē ſenecā·neminē inq̄t eu foꝛtuniū ꝓuexit vt non tm̄ minaret² illi
q̄ntū ꝓmiſerat.Nimiꝝ cui foꝛtuna arrideat aut ī rota foꝛtune reſi:
deat cū ꝟ rota volubil' ſit q̄ eū dīngat deſcēdere ſi ip̄e ſit mūdanꝰ
anxie timere ꝟ.qđq; deinde eūdē ip̄m in feliciſſimū genꝰ ī foꝛtu:
nij oſeq̄tur·Audi itidē boetianā oſolatricē ſic loquētē·in oī īquit
aniaduerſitate foꝛtune ī feliciſſimū genꝰ ifoꝛtunij eſt fuiſſe felicē

¶III.CONSIDERATIO.

I

QErcia puella ait ad tristē. O bōe amice cur bona foztune in tm̄ appetis. Nescis ꝙ ĩsidie nō sunt appetēde. sz nec appetūt² nisi foztassis a stultis q̄ capi nō fozmidāt. Bz q̄d sunt bōa foztune. non ne sunt insidie vtiqz fozmidāde. Audi senecā. Ad om̄e mq̄t foztu: tū bonū suspicōsus pauidusqz subsille et fera et piscis aliquo ob: lectam̄to decipit². munera ista foztune reputam⁹. ĩsidie sunt bn̄fi: cia ista visitata hr̄e putam⁹. habemur. Hec ille q̄ vult dicere. cum foztune bn̄ficia hr̄e putam⁹ nō ꝙpe habem⁹. sz habemur potius et frequēter ĩ malū nr̄m. vtpote capti ĩsidijs ad modū bzuti aīmalis.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella otra eos tristes q̄ sanctitatē sikant iuebit² ĩ hec verba matura sanctitas ludere n̄ osueuit. sz et dedecz sanctos se ludētib⁹ immiscere. Restat igit² vt vl̄ similātes sanctitatē dole: re de foztune carētia quēadmodū deluson otubernio erubescant Audi senecā dicētez. Ludit de suis foztuna numerib⁹ et q̄ dedit au fert. et q̄ abstulit reddit. Ḥ ille. Verū qz n̄ est foztuna ꝑ se cā cui lu: dere possit attribui. sz ꝑ casus foztuitos deo poti⁹ dicēte quodam versu. Ludit ĩ hūanis diuina potētia reb⁹. qz etiā ꝑ p̄missa nō ē tri: stis aliq̄s a meroze releuat⁹. Idcirco aliter dicta puella ad osolati onē tristiū ꝓcedit ĩ hūc modū. Magna inq̄t osolatō merito cuilibz debz esse ipm deū vniuerson dn̄m secū hr̄e ludētez. Si igit² vt ꝓmitt² ludit ĩ humanis diuina potētia reb⁹. acceptet gr̄ater necesse est ludū hui⁹ atqz gr̄ulāter q̄ tan⁊ ludū nō itelligēs de rusticita: te nolit argui q̄ vtiqz lud⁹ ad pacięter sustinētē fauorē dei indicat ei suo tpe bona maxima collaturi.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad hoēz ō foztune carētia otristatū sic ait. Cur ō foztune carētia otristiaris. hāc q̄dē notabilē absqz inimicicia nō hres. ipa etiā habita cū fauore nō duraret. sicqz fauorē ꝓz⁹ ob ipam hītum cito ꝑderes. Vis scire ꝓzimū. Audi senecā de cā inimi: cicie. Miserima inq̄t ē foztuna q̄ inimico caret. Igi² sz̄m eū si nota bilis sit foztuna inimicicia etiā ꝓnicōsa n̄ carebit. Dzopter q̄d ꝓze mittit dicēs. Alienū om̄e q̄d optando euenit. bona nemi est hoza. si n̄ alicui sit mala. cito improbon leta ad ꝓniciē cadūt. Vis eti am scire s̄m. Audi rursum senecā de indurabilitate foztune ĩ eodez verbon otextu sic loquētem. Dies q̄d donat cito raptū iuenit foz: tuna cū blādit² captatū veit foztunā citi⁹ repias ꝙ retineas. foztu na vitrea est cū splēdet frāgi². foztuna obesse nulli otenta est semel leuis ē foztuna cito reposcit ꝙ dedit. Vis deniqz scire terciū. Au di ibidē iterū senecā ō mutatōe fauoris ocurrente cū mutatōe foz tune. Quo inq̄t se foztuna eodē et fauor hominū se inclinat. igit² cū declināte foztuna etiā fauor hoim ꝓz⁹ hītus mox declinat.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ad hoiez ex foztūe quā appet carētia otristatū sic ait. O bōe hō cur foztunā appetis. foztassis mihi dices qz per

eam habere spero leticiā aut vl aīmi trāquillitatē. Sz qđ sis decepꝰ clare patet assercōe veridica venerabilis. Benece loquētis de animi trāquillitate. letiores mqt reliqđ quos nūqꝑ fortuna respexit qꝑ quos deseruit. noli huic trāquillitati ofidere in momēto mare euertit² eodē die vbi luserant nauigia sorbētur. hec ille. et ecce pulcra opacō maris et fortune respectu trāquillitatis aīmi pdēde et poris leticie post fortunā absorbēde. Audi quēdā jnnoc. Sp in quit humāe letitie tristitia repētina succedit. et qđ icipit a gaudio desinit in merorē.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ad pfatū tristē sic loqt². Cur appetis fortunaz. Credo qđē qz cecꝰ es. et idcirco eā hāe desideras tāqꝑ medicā oculoꝝ. Sz h scito quo amplior tibi assisteret. eo oms āpliꝰ in piculo cecitatis. Vis hº scire. Audi sniaz tullij rethoris egregij. Fortuna inqt nō medicꝰ ignarꝰ multos excecauit nō aūt ipa fortuna ceca ē. sz eos cecos plerūqz efficit quos oplexa ē. ecce dicit quos oplexa est et b ñ. hoꝝem se oculis supperpoit et de suo puluere tota oposita ex pulueribꝰ eorūdē mētalibꝰ oculis ipoit et iponēdo inficit et sic eis vere ognitōnis visus deficit.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella hōiem ex absentia fortune otristatū sic alloqtur Cur otristaris. cū gaudio potiꝰ deberes velle psonā tibi abeē siue verā siue pmagiāriam fallacē et mēdacē facile fallere te potē tē. Que nā inqes essz h imagiāria. Profecto fortuna tpaℓ quā pmaginamur psonā q et in nō veris sz pmaginatis tm̄ hōis quēadmodū de mūdana felicitate p neptē meā supiꝰ patuit. osistit. Que nimirū iō fallit qz fallax. et iō fallax qz mēdax. et iō mēdax dinoscit² qz venerādo testiōnio ñ mō vnū aliqđ. sz plima ei mēdacia iponūtur. Audi senecā venerabilē. Cū inqt. velis verā hōis estimatōnez habere et scire qlis sit nuduz inspice. deponat pimoniū. deponat honores et alia fortune mēdatia. corpꝰ ipm exuat. aīm intuere qlis qntꝰ sit alieno aut suo magnꝰ. h ille. et ecce dicit. et alia fortune mēdatia q eo impoit quo suppoit. veraciter eā i nō veris. sz mendacibꝰ et fallacibꝰ hōis cōsistere.

IX. CONSIDERATIO.

Nona puella tristis oculos ispiciēs ꝓpter ifortunia q passus est lacrimosos sic ait. hō hōe tibi opatior tui tm̄ si bonꝰ es opati de ifortunio nō oporet. Nō em̄ i bonū hōiez cadere pt i fortuniuz nisi appellatōe abusiua. Quo nāqz pt hoc hōibꝰ esse aut vocari in fortuniū qđ qđē eis coopat² i bonū. nequaqꝑ certe. Sed ecce hōis hoibꝰ q iō boni sunt. qz aīci dei sunt et deuz diligūt. oia sz m aplm cooprant² i bonū. jgit² si hōꝰ es immerito d infortunio qrularis. sz et inde qrulādo teipm plane accusas ac duiceris q bonꝰ non sis.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella tristē qui casu fortuito se cara quedā pdidisse q rula² tanqꝑ delirātem sanū ad intellectū reducere nitit² i hūc

modum. Mi fr̄ esto sapiens et de pditōne cessabit querela que tuū velut insipientis cuiusq̄ aīm videt² conturbare. Audi verbū illustris senece toto ex corde amplectendū. nihil inquit eripit fortuna nisi qđ dedit. vtutem nō dedit ideo nō detrahit. Itaq̄ sapiēs nihil pdit. in vnius possessiōe vtutis est ex qua depelli nō p̄t. Hec ille. qui dicens in vni⁹ possessione est ex q̄ depelli non p̄t. plane innuit sapientē nihil suū reputare debere qđ cōtingit eū pdere. Audi de hoc exemplū glorioſum ď hepa prieneo qui vt narrat valerius cū patriam ei⁹ prienem hostes inuaderēt omīb⁹ p̄ciosarum rer̄ ponderе onustis fugientib⁹ interrogatus quid ita nihil ex bonis suis secū ferret. Ego certe inquit bōa oīa mea mecū porto. pectore em̄ illa gestabat nō humeris. nec oculis visenda. sz animo estimanda in domicilio mentis inclusa. vbi manib⁹ mortaliū labefactari neq̄ unt. et vt manentib⁹ p̄sto sunt ita fugientes nō deserunt.

XI. CONSIDERATIO.

UNdecima puella tristi infortuniū passo. sapientis tñ habenti effigiē sic loq̄t². illď p certo te ñ debz ctristare p viro sapiēti est materia aliqđ memoriale faciēdi. Sed quid. Profecto paupertas et q̄liscūq̄ fortuna est hui⁹ materia. audi senecā. ille inq̄t bō⁹ artifex est qui de omni materia optimū q̄d facere possit. phydeas statuar̄ artifex nō tm̄ ex ebore statuas sciebat facere. sed meliora ex ere et si marmor illi adesz et de illo similiter faceret. si meliorē materiā obtulisses ex illa feciſz quale optimū fieri posſz. Sz inquit Sapiēs si litebit vtutē in diuitijs explicabit nō min⁹ in pauptate. quācūq̄ fortunā accepit aliquid memoriale ex illo efficiet. Ille

XII. CONSIDERATIO.

DVodecima puella tristi quē terrena ī hibitatōe existimat pturbatū suadet mutare regiōz atq̄ cū boetiana dsolatrice sic ait. Si bñ sibi mēs dscia terreno carcere resoluta celū libera appetit nōne om̄e terrenū negociū spnet que se celo fruēs terrenis gaudet exemptā. Ita revera est et ď hijs q̄ iam nō sunt hospites et aduene sz ciues sanctor̄ et domestici dei quor̄ duersacō est in celis q̄bus celestib⁹ gustatis solūmō desipit om̄e terrenū. qđ aūt desipit non contristat nō habētez. atq̄ absq̄ tristicia relinquit² ab habente dices forte quid mihi et solennitatib⁹ istis. celestib⁹ scz que spnere terrena faciunt. nā et ego hō sum de terra terren⁹. Non ita fr̄. non ita optet parūp diuerte. nō grādis tibi restat via. Ad temetip̄m solū pgere memēto. atq̄ parūp ingredi et patēs atq̄ facilis intellectu duce patebit adit⁹ padisi.

XIII. CONSIDERATIO.

TErciadecima puella tristē de infortunijs dsolādum hijs vbis aggredit². Ve inq̄t ꝓpha q̄ dicitis malū bonū et bonū malum. Porro bonā fortunā quā appellas mala ē. et bonā dicis. At illa q̄ malā appellas bona est. sed malam dicis. inde igitur Ve tibi inde contristaris. Aperi oculos muta sententiaz. et prsus causam hanc

tristicie ꝓpulsabis·Quid ni sententiam mutares·Ecce ꝙ bonā fortunam appellas in cuiꝰ copula ꝓsus carnalem prudentiā carnis mediatrice tanꝙ uxoris minis impetrauide consensisti quāqꝫ a iuuentute spōsam tibi assumere quesiuisti·tāꝙ mendosam fallacē soli tāqꝫ suos amatores impericulū mortis tradere vinculatos deniqꝫ ventosos suiqꝫ ignaros reddere accusat expta illa boetij dsolatrix ꝓinde mirum si vel parū ex eius turberis abcessu diuorcio celebrato·At vero ꝙ infortunium aut malā fortunam es solitꝰ appellare huic ꝓfecto testimonium phibet consolatrix eadem tam expta ꝙ scilicet ꝓsit·ꝙ verax sit·ꝙ quibus adest veraciter instruit·ꝙ eos a vinculis absoluit·deniqꝫ ꝙ ipa sobria sit et prudens qōqꝫ ad vex bonum ꝙ altera abstraxerat sollicita reducit·cur igitꝫ huiꝰ copulam spōse tam felicis nō desideras alterius ex diuorcio cōsolatus An nō credis ꝓfate tam experte cōsolatricis sententie que sic ait· Plus hominꝫ reor aduersaꝫ ꝙ ꝓsperaꝫ ꝓdesse fortunaꝫ· Illa em̄ que scꝫ dicitur prospera semp spem felicitatis cum videꝫ blāda·mētitur·hec scꝫ que aduersa dicitur semp vera est cū se instabilem mutatōne demonstrat· Illa fallit·hec instruit· Illa mendacium spem bonorꝫ mentes fruentiū ligat·ꝫ cognitōne fragilis felicitatis absoluit·Itaqꝫ illā videas ventosam fluentē suiqꝫ semp ignarā· Hāc sobriam succinctamqꝫ et ipius aduersitatis exercitacōne prudentem·Postremo felix a vero bono deuios blandicijs trahit·aduersa plerūqꝫ ad vera bona tedij vnco retrahijt·hec consolatrix ꝓdicta Num igitꝫ recusabis hanc scdam assumere in cōsortem taliter omē datam·Aut si eiꝰ forsitan horres nomē gaude saltē eam rehabere optimā mediatricem que tibi sponsam elegātissimā speciositate sua gratissimā copulabit·Que nā inquies est illa·Certe hec que specō sior est sole·sapientia scꝫ nam dicit salomon·In corde prudentis requiescit sapiētia et rursus idē·Sapientia est ·viro prudentia·Hāc aūt prudētiam sapientie synonimā seu ꝓdemptcā·Fortuna aduersa adducit·nā te prudentē constituit·Nempe ob nihil aliud ipam dictā esse sobriam et prudentē audiuisti nisi quia sobriuꝫ et prudētem eum quem exercitat reddere cōsueuit· Nūquid ita· credis hec vera An magis consenties vulgo contrariū sencienti·Solet quippe dicere vulgus in ventre paupis multam prudentiā seu sapienciam deperire·Infortunatorꝫ quoqꝫ plurimos fecit desperatō tanꝙ stultissimos sub mersione aut strangulatōe ꝓpria interire·Quid igitur·vera adhuc an falsa sunt que dixi·vera quidem plerumqꝫ licet callidi hostis suggestione aut vl in excessu melancolicis possit qñqꝫ et raro piculum accidere·Porro vulgare verbum ꝓpositum nō destruit sed astruit potiꝰ infortunatis paupibus veram prudentiā seu sapiētiam nō denegās sed mundanorꝫ hominuꝫ oppressam malicia atqꝫ tanꝙ ab indignis in secreto mentis cubiculo seu cordis ventriculo insinuans occultatam·Que ꝓfecto tāto meretꝫ gratior

esse sponsa quanto intimior. quanto secretior. minusq; exuagãs o probat². hec est em illa de qua sapiens ait. Hãc amaui a iuuẽtute mea. et quesiui mihi eã spõsaz assumere et amator facta sum forme illi⁹. Qui et rursum ait. intrãs in domum meam. domuz scz cordis quiescam cũ illa. nõ em habet amaritudinẽ conuersatõ illi⁹ nec te dium cuictus illi⁹. sz leticiã et gaudiũ

XIIII. CONSIDE.

QVartadecima puella ad hominẽ infortunijs contristatum sic ait. Cur ō aduersa fortuna pturbaris quare nõ potiꝰ plurimũ cõsolaris. Hec siquidem plꝰ affert boni q̃ inferat mali. Nõne veri amici quos p infortunia probas et inuenis sunt meliores opibꝰ qs infortunio pdis. Sunt vtiq;. Nam et magni precij est amicoꝝ erga se indubitanter agnoscere volũtates. Audi q̃ magnipendat hꝰ illa exptissima boetij cõsolatrix An iquit. hoc inter minima estimã dum putas q̃ amicoꝝ tibi fideliũ mentes. Hec aspera. hec horribilis fortuna detexit. hec tibi certos sodaliũ vultꝰ ambiguosq; se creuit. discedẽs suos abstulit tuos reliquit. quãti hꝰ integer vt videbaris tibi fortunatꝰ emisses. Desme nũc etiam amissas opes quere. qõ pciosissimum genꝰ diuitiaꝝ est amicos inueniſti. Ꝟ illa de cuiꝰ experiẽtia minime est dubitandũ. sed potiꝰ eiꝰ cõsilium est sequendum.

XV. CONSIDERATIO.

QVintadecima puella triste quẽuis ō fortune carẽtia sic alloq̃tur. Queso nunquid non te bonum est eius rei carere pñtia ob quam intolerabilis doloris te manet digna formidatõ. ita inqes Sed que nam res ista sit. discere forsan expectas. Scito igit² hanc rem. si tñ res it pdigtosm esse fortunã maxime familiariter blandiẽtem ocordi patrum sentẽtia rote mobili dudum ante nostra tẽpora assimulatam que de ipa vera opinio immo certissima extimatio infinitis experiẽtiaꝝ exemplaribꝰ ad nos vsq; puenit irrefragabiliter ī euũ duratura. Hã ecce ipa cõsolatrix boetij illi⁹ illustris ipaz esse docet. dũ blanditur nequissimã trufatricẽ. De qua in hũc moduz diffinit. intelligo inquit multiformes illi⁹ pdigij fucos et eo vsq; cũ hijs quos eludere nititur blandissimã familiaritatẽ. dũ intolerabili dolore cõfundat quos insperata reliquerit hec illa. Que paulopost sic ait. Si perfidiam perhorrescis sperne atq; abice pniciosa ludentem. reliquit te quã nõ relicturã nemo vnq̃ potuerit esse securꝰ. An vero tu precõsam estimas abiturã felicitatem et cara tibi est fortuna presens nec manẽdi fida et cũ discesserit allatura mercẽ. Ꝟ itez illa q̃ rursuz paucis posatis sic ocludit. Quid est ergo inquit o hõ q̃ te in mestriciaz luctũq; deiecit. nouũ credo aliquid inusitatumq; vidisti tu fortunam putas erga te esse mutatam. erras. Hij semp eiꝰ mores sunt. ista natura. Seruauit circa te ꝑpriam in ipa sua mutabilitate cõstãtiam. tu vero voluentis rote impetum retinere conaris. ac omium mortalium stolidissime. Si manere incipit fors esse desistit.

XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella vbi tristis ipi⁹ intentō3 modesta taciturnitate colleg⁺ sic exorsa est. Vt quid inq̄t. o amice nō pulcer. sed ꝓsus mōstruosi scoꝛti cohabitacō te delectat aut otristat absentatio. Que nā est hec inq̄es. Ꝫ scrutare scripturas. require vl̄ cōsolatricem Boetij ad ipm boetiū sic loquētem. foꝛtune pꝛioꝛis affectu desideriog tabescis cui⁹ si naturā moꝛes ac meritum reminiscare nec habuisse te in ea pulcrū aliq̄d nec amisisse ognosces. ꝫ vt arbitroꝛ hautmultū tibi h̄ ī memoꝛiā reuocare laboꝛaueriz. Solebas eī pñtem quoq3 blādiētemq3 virilib⁹ incessere vbis. h̄ illa.

XVII. CONSIDERATIO

Decimaseptima puella audaci⁹ ceteris tristē aggrediēs. Quid inquit infoꝛtunijs cruciaris. si nihil ꝓrsus tuoꝝ abstulere bonoꝝ. Vellē āt vna cū osolatrice illustrissimi boetij pauca tecū foꝛtūe ipi⁹ vbis agitare. Tu ig² an ius postulz aīaduerte. Quid tu h⁹ reā me quotidianis agis querelis. Quā tibi fecim⁹ iniuriā que tibi tua detraxim⁹ bona. Quo vis iudice de opū dignitatūq3 mecū possessione otende. et si cuiusq̄ moꝛtaliū ꝓpeium quid hoꝝ esse mōstraueris ego iam tua fuisse que repetis spōte ocedā. Cū te matris vtero natura ꝓduxit nudū reb⁹ oib⁹ inopez suscepi. meis opib⁹ foui et q̄ te nūc impaciētez nostri facit fauoꝛe ꝓna indulgenti⁹ educaui omniū que mei iuris sunt affluētia et splendoꝛe circūdedi. Nūc mihi retrahere manū libet. habes gtiā velut vsus alienis. nō hēs ius q̄rele tanq̄ ꝓsus tua ꝓdideris. Quid igit² ingemiscis. Nulla tibi a nobis est adlata iniuria. Opes honoꝛes ceteraq3 talium mei sunt iuris. Oñam famule ognoscūt. Mecū veniūt me abeūte discedunt. Audacter affirmē si tua foꝛent que amissa conquereris nullo mō ꝓdidisses. An ego sola meū ius exercere ꝓhibeboꝛ. Licz celo ꝓ feꝛe lucidos dies. eosdēq3 tenebꝛosis noctib⁹ condere. licz anno terre vultum nunc floꝛib⁹ frugibusq3 relinquere nunc nimbis frigoꝛibusq3 ofundere. Ius est mari nūc strato equoꝛe blādiri nunc procellis ac fluctib⁹ inhoꝛrescere. Nos ad ostātiā nostris moꝛib⁹ alienā inexpleta hominum cupiditas alligabitur. Hec nostra vis est hūc otinuū ludū ludim⁹. rotā volubili oꝛbe versam⁹. Infima sūmis suma infimis mutare gaudemus. Quid si hec ipa mei mutabilitas iusta cā est sperandi melioꝛa. Hucusq3 verba asscripta foꝛtune que tñ diuine pot⁹ ꝓpeia potentie esse memēto. Nā vti supꝛa soꝛoꝛ mea induxit. Ludit in humanis diuina potentia reb⁹. in cui⁹ quidē ditione cūcta posita dinoscūt². Quippe dei potentia paupem facit et ditat. humiliat et subleuat. Hūc exaltat et hunc humiliat. et ñon est qui dicere debeat cur hoc facis. Hunc igitur diuine potentie ludum ꝓo ludo intelligas ne rusticitatis arguaris ꝓesertim exquo semper ex huius aperte datur intelligi. sperare q̄ debeas melioꝛa. Cui fundamēto innitere sitq3 tibi non tristicie. ꝫ solatio potius ludus iste. Quem enim militum nisi ꝓoꝛsus fatuum ludentis

regis iuncto risu data alapa otristaret que hautdubium poti⁹ sibi foret cā spei p̄ ceteris recipiēdi munera largiora.

XVIII. CONSIDERATIO.

Decimaoctaua puella loquēdi auida his verbis tristē istuz aggredit². Num inq̄t tibi vel q̄nq̄z arrisit fortuna. dices forte q̄ arriserit Quid ergo si itez et itez arrideret. Diceres nē ei aliquā do risuz tempera. modū tene. impone finē. Duto nequaq̄. Ardenti or quippe fact⁹ habēdi nullo fine quiesceres tot⁹ ad habendū sitibund⁹. An nō illā boetij musam ita cecinisse memīsti. Quānis vota libēs excipiat de⁹. Multi p̄digus auri. Et claris auidos ornet honoribꝰ. Nil iam pta vident². Sed quesita vorās seua rapacitas. Alios pādit hyat⁹. Que iā p̄cipitē frena cupidinem certo fine retentēt. Largis cū poti⁹ muneribꝰ fluens sitis ardescat habēdi. hec illa. Dorro siquid ampli⁹ de siti huiuscemōi audire libeat nō arbitror aliam esse q̄ sitim stercora glutiēdi. nō sitim nectaris. nō sitim cuiusq̄ de vineis eugadi vindemie dfecate. An putas mentitum a postolū vl falso arbitrio scriptitasse. Arbitror oīa vt stercora vt cristū lucrifaciā. Quod certe lucrū n̄ mō lucra fortūe incōparabiliter ancellit. Verū etiā infortunior iacturas quorūlibet ita recōpensat. hautdubiū quasi nichil triste acciderit vl molestū. His dictis otticuit hec puella.

XIX. CONSIDERATIO

Decimanona puella boetiane dsolatricis otra tristem vtens vobis sic ait. Quid externa bona p tuis āplexaris. nunq̄d tua faciet esse fortuna que a te natura rez fecit aliena. Vlteri⁹ quoq̄z dicit. Vt q̄d fortunā desideras nisi vt p eā tuū fiat q̄d tuū prideꝛ non erat. Aliter nāq̄z tibi in vtilis est fortuna. Si dicas desidero eā vt meā suppleat indigētiam. Renera ꝓpter hoc nō optet. Rudi dictā dsolatricē. Si q̄d nature satis est replere indigētiam velis. nihil ē q̄ fortūe affluentiā petas. paucis em̄ mimisq̄z natura otenta est cui⁹ sacietatē si supfluis vrgere velis. aut in iocundū q̄ infuderis fiet aut noxiū. et infra. Quid tāto fortune strepitu desideratis. Fugare credo indigentiā copia queritis. Atq̄z hoc vobis in otrarium cedit. Pluribꝰ quippe ammīclis op⁹ est adtuendā p̄cioſe suppellectilis varietatē. Verūq̄z illō est pmultis illos indigere. qui permulta possidēt. hec dicta dsolatrix.

XX. CONSIDERATIO.

Uicesima puella dsiderās tristē de vno aliquo infortunio aut d paucis pturbatū p dsolatōne reducit de nō p̄is ad pta. et de p̄ditis ad nō p̄dita. vtens et ipa verbis boetiane dsolatricis sic inq̄ens. Q̄m multos esse diectas qui sese celo ꝓximos arbitrētur. si de fortune tue reliquijs ps eis mima otingat.

XXI. CONSI.

Uicesimaꝑma puella sic tristē cui bona fortune nō suppetūt cōsolat². Quid inq̄t mali vl tristis habz carere nō bonis. Dorro fortunā bonā nō esse. illa boetiana cōsolatrix sic luculenter ꝓbat

Illō inq̄t liquet·natura sui bona ñ esse que sese pessimis herere patiāt·qō quidē ō cūctis fortūe muneribꝰ existimari p̄t·q̄ ad impiissimū quēq; vberiora pueniūt de quibꝰ illō etiā ōsiderādum puto ꝙ nemo dubitat esse fortē cui fortitudinē inesse ōspexerit· et cui cunq; velocitas adē maīfestū est esse velocē·Sic musica q̄dem musicos·medicina medicos·rethorica rethores facᵗ·Agit em̄ cuiusq; natura qō ꝓpriū est·nec otrariaꝝ rex miscetᵉ effectibꝰ·sz vltro q̄ sunt aduersa depellit·Itaq; ocludere de tota fortuna licz nihil expetēduz in q̄ nihil natiue boītatis inesse maīfestū est q̄ nec se bonis sp adiūgit et bonos q̄bꝰ fuerit adiūcta nō efficit·Ꝟ illa ōsolatrix

¶ Quartū capitulū ōtinens ōsolatōnes super incolatꝰ huiꝰ ī valle miserie plongatione

QVarto post p̄missa tristis q̄rtꝰ ob lōgum vallis miserie incolatū tedio affectꝰ supiꝰ nomīatā dñam ōsolatricē ꝑcipuā accedit ꝙ habēda in hac materia necessaria sibi cōsolatōe·Cui ipa ōpatiēs de puellis se ocoītantibꝰ nōnullas dirigit ad ipm ōsolandum· ¶ I·CONSIDERATIO·

PRima itaq; puella hoīem senescētem p̄missa ex cā tristē· hūc īmodū ōsolatᵉ·Nescis inq̄t ꝙ finis oīm terribiliū ē mors· Hec quidē suspēditᵉ·ac terribilis eiꝰ pena minuitᵉ incolatꝰ plōgatōne Licz em̄ dicat scriptura ꝙ oīs morimur et q̄si aq̄ dilabimur in terrā· multū tñ ītereſt inter mori paulatiue et festine·mori et tēpestie Is em̄ q̄ senescens paulatiue dilabitᵉ·leuiꝰ·Qui vero añ senium et añ morbū fortis existēs moritᵉ tēpestiue·Is vt ī pluribꝰ agonisans gūiꝰ affligitᵉ·Nā et arbor fortis q̄ tēpestate supueniente impetuose deicitᵉ magis ꝙquassatᵉ maioriq; fragore atq; terribiliꝰ deiectio eiꝰ sentitᵉ q̄ illa q̄ vetustate paulatiue ōsumᵉ et ꝑ vices magis terre inclinatᵉ·Bz et ꝑ vices mori seu ad mortē ꝑ senīū disponi leuius est vtiq; q̄ ante senium moriēdo debitū vniuerse carnis simul vel tēpestiue ꝓsoluere quēdadmodū quidā minꝰ gūe est ad soluendū mille talēton debituz ꝑ vices diuersis in terminis obligari q̄ ad soluendū simul totū debitū vl̄ in termino citiꝰ aduēturo violenter cogi·et tenet certe similitudo cū mors sit debitū huiuscemōi·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcūda puella ad tristē cuiꝰ incolatꝰ ī hac valle miserie plōgatᵉ ōsolandū vsa est facetia cuiusdā frīs q̄ in publico sẓmōe pulcre docuit quō peccatores post ōfessiōz ꝑ ieiunij impositionē pēnandꝰ dicēs ōfessori ꝙ nullo mō possz ieiunare·Quinci posset dixisse falsum·ōfessore sz sic dicēte·Tu dicis ꝙ nullo mō ieiunare possis et tñ si tibi dicerē q̄ es hō sanꝰ·Vis tu ne tribꝰ diebus vsq; ad octē ieiunādo florenos numerare tali ōditōne vt sint oīs tui quotquot interiz numerabis·Nō ē verisimile q̄n tu diceres volo libēter nec oppositū ab aliq° crederetᵉ·Sic aūt rñdeas iam victꝰ es ꝙsi

velles posses ieiunare. Siquidē ad potentiā ieiunādi nichil cōfert florenoꝝ numeratō. licz volūtatē ieiunādi moueret acqsitō florenoꝝ q ipam abstinētiā redderet qoem acceptabilē et iocundā. Sicut aūt hoc essz. ita et ob similē finē esse deberz homini acceptabile piter et iocundū diu viuere et sumi i hac valle miserie icolatuz plōgari. Nepe et ipe possz illo i spacō tpis numerare. et cumulum sibi florenoꝝ aggregare sup aurū et topasiō valētiū. Quoꝝ inqes florenoꝝ. Certe actuū meritoꝝ q i incude pectoris fabricātur in hac vita. suntqz tanqm. nūmisma gtum et acceptabile in nūdinis padisi. p qbus quidē datᵉ tanqm merces diurnᵍ denariᵍ. cuiᵍ nūmisma faciē oipotētis plenā gram repsentat. sz et statū cōtinet oium bonoꝝ aggregatōe pfectū. Quāto igitᵉ magis boi hois plongaᵃ incolatᵍ tāto felicioꝝ reddit' in effectu pmij salutaris. Sicqz vallis miserie vallis fit i spe felicitatis eterne. Eit vallᵉ vberima fructuū bonoꝝ opuz vbertate. Eit campᵍ certaminis. et pugne victoriose. fit mōs speculatōis altissime. Eit rursuz vallᵉ pinguissima ex spūs pinguedīe. Eit deniqz vallis florida atqz gtissima floꝝ bonoris et honestatis iocūditate. Sz nec causet' quisqm de nomie miserie cū mereat' potiᵍ locᵍ dici lucratiuᵍ diuitiaꝝ glorie. et in pnti cōtra futuras miserias. vl plene. vl copiose indulgentie.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoiem de lōgo huiᵍ vite icolatū turbatū sic ait. Nōne enoch et helye prm deo dilectoꝝ icolatᵍ liz i padiso terrestri adhuc durat. Nōne paulᵍ apostolᵍ mortem declinanit cū submissus i sporta p murū suū euasit psecutorē in noie dñi. Sed cur illō. Profecto quāuis ipe dixerit cupio dissolui et esse cum xpō tñ etiā dixisse legitᵉ optaui anathema esse a xpō p frib' meis. i. secūdum glosaz sepatᵍ esse a xpō p frib' secuz in xpō renatis pmmo et p filiolis quos itez pturiuit diuturnioꝝ scz pdicatōe i hac valle miserie educādis et xpō lucrādis. Audi crisostomū ō ipo paulo Dassus est inqt p murū deponi huiᵍ rei gra vt pdicatōni diutiᵍ insisteret. et cū multis hinc credētib' ad xpm iret. metuebat pfecto ne forte paup hic et inops multoꝝ salutis abscederet. ꝟ crisosto. Nōne deniqz simile ob cām incolatū suū beatᵍ martinᵍ plōgari nō rennuit sed dicebat. Dñe si adhuc populo tuo sum necessariᵍ ñ recuso subire ppter eos laborē. fiat volūtas tua. et itez. Satis est inqt dñe. p hucusqz certaui nec deficientem causabor etatē munia tua deuotᵍ iplebo. Quid plura. Nōne anteqm xps mrez suā dilectissimā de hoc seculo nequā eripet pmisit eiᵍ icolatū post ascēsionem suā ānis qpluribᵍ plōgari. Sz et discipuli quem diligebat ihs. johānis scz euāgeliste xpō amātissimi incolatᵍ. nō sine suo et alioꝝ pfectu vsqz ad ānos nonagintanouē fuisse dinoscit' plongatᵍ. Qō igitᵉ vides. deo placuisse i suis amātissimis nō ē rō p ide qrulenie.

QVarta deniq3 puella seneſcētē virū de lōgo ſuo incolatu q̄ru= lātem taliter oſolat⁹. Nōne inq̄t qđ p̄mittit hoc tanq̄ rei ḡte rōez hn̄s p̄missariū oſolat⁹. Deofecto ita esse cōceſſeris neceſſe eſt. Quid ergo. Nōne ſcripturis teſtāntib⁹ a đo p vtutis actu lōga vita p̄mittit⁹. certe sic et id ocedere te oportet. aut nō legiſti vl audiſti illō ecc̄. q̄ honorat p̄ēm ſuū vita viuet lōgioꝛe. Audi eādem p̄miſ ſionē ab ipo đno factā esse. Honora p̄ēm et mr̄em. vt sis lōgeu⁹ ſu per terā ſcz terrā viuētiū vl p̄ſentē ſzm interlinearez. Eandē p̄miſ ſionē recitat apl⁹. Honora inq̄t p̄rem tuū et matrē tuā vt bn̄ ſit ti bi. vt sis lōgus ſup terā. Hāc aūt p̄miſſiōz nr̄ itelligit aq̄nētis nō tm̄ esse ſpūalē ſz ſzm lrām etiā tpalē. licz vite lōgitudo q̄nq3 multis qui deuoti ſunt pentib⁹ ne eos fortе i ſpūalib⁹ ipediat ſubtraha= tur p̄ut libro ſapie de quodā dicit⁹. rapt⁹ eſt ne malicia mutaret i= tellectuz ei⁹ et cetera. Deo vtroq3 ig⁹ caū ſiue ſcz tēpeſtiue ſiue tar de te otingat de medio ſubtrahi eo oſolatōz nūc recipias quo ſpa re habes te foꝛe a deo i melioꝛi tibi articulo de hoc neq̄ ſeculo fe liciter euocādū.

¶ Explicit p̄m⁹ liber de oſolatōe theologie. Incipit ſcd⁹ liber o= tines oſolatōnū remedia opoꝛtūa. otra illa turbatiua q̄ opponunt⁹ paci et trāquillo ſtatui. ¶ Deimū capitulū otinēs oſolatōs ſup tri bulatōe in cōmuni que contrariat⁹ q̄nq3 paci coꝛpis et animi.

SEcūdo p̄cipaliter duodecim triſtib⁹ ſup̄dicte dn̄e o ſolatrici appꝛopinquātib⁹ et ipi aſtātib⁹. p̄mo oīm v= n⁹ ex eis p̄pter tribulatōs turbat⁹ añ ceteros ipaz do minā oſolatricē sic eſt allocut⁹. O dn̄a p tribulatōes ḡues nimiuz vexat⁹ ad ſmū vꝛe pietatis ofugiens pe to vr̄is oſolatōib⁹ adiuuari. At illa eidē opatōes ex ſuis puellis. xxx. vocauit impans vt triſtē oſolent⁹. ¶ I. CONSIDERAT.

PRima igit⁹ puella sic triſtē p̄fatū alloquit⁹. Tu de tribulatōne oq̄reriſ. neſcis q̄ p tribulatōs miles xp̄i efficeris. et ſi i pug̃ vi ceris glorioſus eris. ip̄e ſiq̄dem xp̄s vt impator ſumm⁹ de ſeruis et quaſi ruſticis id est de homib⁹ cū ſzm ph̄oz p̄ncipē natura hūana multipliciter ſit ſerua facit aliquos milites puta qui p̄pter ip̄m ſe diſponunt ad ſuſtinendum viriliter tribulatōnes. qua quidē ratōe potiſſime i libro Job dici⁹ militia ē vita hoīs ſup terraz. Ez q̄d. nne iſte nr̄ ipator veſtit ſuos milites quos fac⁹. Veſtit vtiq3 p̄ſeuerātes veſte ſua p̄pa. veſte hītus patie icoꝛruptibili circūamictās eos ſil̄ q3 armās ad vltōz inimicoz. Hecc̄ q̄ppe natura ē dicte veſtis ſil̄ et armature vt ſicut iuꝛ traditōz ſoꝛoꝛis mee patebt iferi⁹ multipli ci tribulātiū iacula in ipos retoꝛq̄at tribulātes. ¶ II. CONSI.

SEcūda puella sic ait. Nūquit hoī de illo ē triſtādū qđ ip̄m ma gnū redderz atq3 ſimul foꝛtificarz. Nequaq̄ inq̄es. Ez q̄d. Deo fecto tribulatō nata ē hōiez magnū reddere atq3 ſimul foꝛtificare. Vis scire p̄mū. Attēde ſimilitudiez rei natural. Nēpe sicut ſzm illū

aresto tilē. Cū plātaz quedā nascātur in locis siccis. q̄daz in flumī bꝰ dulcibꝰ. q̄dā i ripis fluminū. q̄dā i stāgnis. q̄ nascūt² i mari erūt magne. i alijs locis pue ſm suā spēm. ita et hoīes arborib⁹ opabiles. video inqt q̄dā hoīes velut arbores. hij i mari amare tribulatōnis q̄ aliter essent pui efficiūt² spūaliter magni. Vis scire ſm qđ scz nata sit tribulatō hoiem fortificare nedum quantum ad fortitudinem animi. verum etiam nonnunq̄ quantum ad fortitudinem corpis. Ecce q̄nto sepiꝰ repugnauerimꝰ tāto fortiores erimꝰ. Solidissima est ps corpis que frequētiꝰ exercet². Agilia sunt membra cursoribꝰ. fortia brachia fabriſ. Nō ē arbor solida neq; fortis nisi i quā frequēs vētꝰ insurgit. ipa ei veratōe ostringi² et radices certius figit². Arbores fragiles sūt ait ille Seneca. q̄ i opaca valle crescūt. Nōne aūt et vas i fornacis feruore fortiꝰ efficit² ac nōnunq̄ pulcre coloratꝰ. Vñ sicut ignis cui in scripturis tribulatō opat² laterē nō osumit ſz osolidat. ita tribulatō hoiem roborat et ofortat dicēte paulo tribulatō patiam opa². dñteq; jacobo alphei. q̄ patientia opꝰ pfectū habeat scz ad modū fortis. est etiā ipa patiētia secundū illū tullū ps fortitudis. Deniq; dicit et ipe psaias fortitudo egeno in tribulatōe sua.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur hō refugis tribulatōz q̄ miro mō valz ad cordis tui saluberimā dilatatōz. Nimiꝝ tribulatō dilatat cor hōis ad magna dei dona recipiēda. Nēpe sicut martelluꝰ aurifabri cogit sub manu eiꝰ metallū extendi de quo vas suū opa². Ita pfecto aurifaber tociꝰ creature seu stellifabri q̄ fabricatꝰ est aurorā. et solē p tribulatōes intēdit cor tuū dilatare et extēdere. vt i eo de suo plura possit ponere. q̄ inqes. Certe plura dona. plura bona saltē spūalia vt cor tuū sit p̄cōsissimaꝝ et sc.ssimaꝝ reliq̄aꝝ cristi scz sancti sanctoꝝ et alioꝝ i memoria ad solamē relictoꝝ monstrātia p̄ciosa. de q̄ dilatatōe cordis humani intelligi p̄t illō psalmigraphi. Dilatasti cor meū. et illō in tribulatōe dilatasti mihi. s. ad vtilitatē meā. et nōne meliꝰ est sic esse quasi metallū dilatatum ad diuina capiēduz piter et mōstrādū q̄ sicut metallū i massa cuiusmodi sunt corda sine disciplina i q̄bꝰ deꝰ nō iuenit locum vel q̄ p impatiētiam sicut vetꝰ patella q̄ sub martello frāgit² in qua p vna fractura plures post repiunt². vñ p patiētiā iuꝝ osiliū illō ecc. sustine sustetatōs dei ojūgere deo et sustine vt crescat in nouissimo vita tua.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nūquit nosti q̄ p aquā i scriptura tribulatō designat². vt cū dicit² i cāticis. Aque multe nō poterūt extinguere caritatē. Nec miꝝ nēpe ſm aq̄ ipzietates sunt ad pñs cōsiderādi. inij. tribulatōs effectꝰ satis vtiles. Dicimus q̄dem est q̄ tribulatō ad modū aq̄ vinū tpalis letitie tpat ne interioris hominis debili capiti. scz mēti p amētiā vl alio mō noceat. Hoc etem vinuz si puꝝ biberet² hoiez sanū ifatuaret et ifirmo forsan mortē iducerz

nimirū piculū se p mixturā aq̄ tribulatōis euadere hō ꝓuidus cū gaudio vellet. Scd9 effect9 ē q̄ sicut aq̄ extinguit ignē de stramī bus factū vl̄ de lignis. ita tribulatō extinguit ignē libidīs. patet hoc ī illo mōacho quē de luxuria tēptatū abbas su9 iussit ab alijs ifestari. q̄ postea de tēptatōe illa īterrogat9 rn̄dit. mihi viuere nō licz et foznicari libz. q̄i dixerit nullo mō. Sz et si dom9 alic9 succē sa essz igne quē ille p se nō possz extinguere aquā sibi oblatā cū de siderio recipet. et oblatōz ei9 obseq̄uz nō ꝓsecutōz reputaret. q̄nto magis cū dom9 oscie succēsa ē igne ocupīe occursum aq̄ tribulatō nis ignis illi9 extictiue dz hō succursum reputare. Terci9 effect9 est q̄ tribulatō ad modū aq̄ hostes spūales submergit. vicia scz et demones in cui9 figura dicit2 ī exodo. opuit aq̄ tribulātes eos v: n9 ex eis nō remāsit Quart9 effect9 est q̄ quēadmodū aq̄ nutrit pi sces ita aq̄ tribulatōis nutrit fideles. dn̄te ysaia p otrariū. oputre scent pisces sine aq̄. bn̄ q̄dē fideles ecclesie p pisces figurāt2. eo q̄ ad modū pisciū p petrū piscatoz̄ rethi onexaz vtutū vl̄ articulo rum fidei erāt capiēdi sz̄m dn̄i ꝓphetiā. ¶ V. CONSIDERA.

QVinta puella sic at. Nōne scis q̄ ī scriptura p ignē tribulatō fi gurat2 dn̄te psalmigpho. Igne me examiasti. Nec mirum certe Scd̄m em̄ ꝓprietates ignis occurz̄ūt ad pn̄s. iiij. vtilitates tribula tōis. Dzima q̄dē vtilitas ē q̄ sicut ignis cerā mollificat et tandem p̄t liquefacere. Ita et tribulatō coz̄da emollit et ea etiā liquefacit. Nōne ꝟ inuūt2 tribulato job dicēte. de9 emolliuit coz meum. dn̄te quoqz psalmigpho. factū est cor meū tanq̄ cera liquescēs. Dices forte quid osolatozij sequit2 ide. Ecce ex mollificatōe hoc seq̄t2 q̄ sicut cera q̄n̄qz hn̄s ymaginē bestie vl̄ dyaboli. modico igne emol lita recipit ymagiēz angeli vl̄ ip̄i9 dei. Ita corda modica tribula: tōe emollita q̄n̄ an̄ dyabolica erāt. vl̄ bestialia aialib9 scz cogita: tōib9 plena efficiūt2 āgelica et dīna. Vn̄ sicut cera mollificata ve: teri depoīta ymagie nouā recipit. sic coz̄da emollita vetustatē vi: cōz deponūt. et vtutū nouitatē assumūt. Rursum sicut cera mollifi cata recipit ymaginē frōdiū et flōz pulcerrimoz colōz. Ita coz tribulatōe emollitū dispoītū ē ad recipiēdū et repn̄tādū flozes vir tutū q̄ opant2 flozib9 pulcherrimis honozis scz et honestatis. De: niqz sicut cera igne resoluta et liq̄facta termiat2 termīs alienis. Ita coz liq̄factū īcipit resolui et termiari nō termīs ꝓprijs. sz̄ dīne vo: lūtatis. coz̄da vero dura nō liq̄fiūt ad ignem tribulatōis nisi forte magna sit tribulatō mozris illatiua vl̄ alias excessiua. tūc etem̄ cō tingit vitōz vetustatē depoī et coz̄da p hō omīno liq̄facta fluere ī omēm modulū et formā rctē viuēdi oīno pata stare mādato mīstri ecc̄. fitqz felix mutatō dextere excelsi. mutat2 nāqz vas otumelie ī vas glozie ¶ Scd̄a quoqz vtilitas ē. q̄ quēadmodū habet2 ī daniē: le q̄ tres pueri q̄ ligati missi sunt ī ignē foznacis inuēti sunt soluti Ita et ī ignē tribulatōis olutut9 facile solui2 a vicul̄ q̄b9 ligat9 ē

scz a vinculis amoris mūdi ōtingit nāqz in hoīe q̄ tribulatōz pati quēadmodū semel ōtigit cū xp̄ianꝰ populꝰ castꝝ qdā qd̄ sarracenī tenebāt obsideret. Nā illi sarraceni quēdā xp̄ianū nobilē captū machīe xp̄ianoꝝ opposuerūt spantes ꝙ in eā ptez castri lapides ñ iacerēt xp̄iani. ipo vero xp̄iano machīe oppoīto clamāte vt ꝓpter eū nō desisterēt ab impūgnatōe. cepunt xp̄iani lapides iacere. et ꝑ mo lapidis iactu ruptꝰ est funis quo ille ligatꝰ pendebat. et sic ille cadēs in fossatū abstractꝰē a xp̄ianis et liberatꝰ. Cathena illa q̄ nos ligatos tenet est iuꝝ ōbū Benece amoz mūdi. qñqz aūt ex vno ictu tribulatōis ōtingit aliquē tedium hr̄e de mūdo quē amabat sicqz a mūdi amore sepaꝝ qd̄ quidē nequaq̄ modica vtilitas ē cēsenda cū totū et solū malū hoīs sit amoz mūdi. Tercia vtilitas est ꝙ sicut ꝑ ignē ꝓbatꝝ bonū aurū dñte ecc°. in igne ꝓbatꝝ argentum et aurū. ita ꝑ tribulatōz ꝓbat deꝰ hoiem bonū dñte job. Decobabꝫ me quasi auꝝ qd̄ ꝑ ignē trāsit. Dñs. quoqz dicit. ꝓbasti coz meū et visitasti nocte igne me examia. ꝛc. Libro quoqz sapīe dicitꝝ tanq̄ aurū ī fornace ꝓbauit illos. quos illos. Certe iustos. De q̄bꝰ canit ecclesia tanq̄ auꝝ ī fornace ꝓbauit electos dñs. Vñ et in ecclesiastico. Vasa figuli ꝓbat fornax et hōies iustos tēptatō tribulatōnis. Quapropter et thobie dictū ē qz acceptꝰ eras deo necesse fuit vt tēptatō ꝓbaret te. Hoc aūt multū dz hoiem ꝺsolari. qz signū est qd̄ dispoītur vt sit vas purꝝ ad capiēdū deū. Quarta et ꝓceden ti attinēs vtilitas ē ꝙ tribulatō ad moduz ignis purgat qd̄ ꝑ mala cbiā ꝓpham datꝝ itelligi. Sedebit inqt ꝺflās et emūdās argētum et purgabit filios leui. Vñ sicut mediāte igne reddit aurū purum seu affirmatꝝ. Ita mediāte igne tribulatōis coꝛda electoꝝ purificātur. Nec mirū. Sicut eī ī purgatōe auri sunt folles q̄ iflātꝝ et ignis qui succēditꝝ et fex q̄ ꝺsumitꝫ ꝑ qd̄ aurū purū reddit. Sic folles q̄ inflātꝝ sunt inimici q̄ nos tribulāt et ꝑsequūtꝝ. dñte ps̄. Dñe q̄d multiplicati sunt q̄ tribulāt me multi isurgūt aduersum me. ignis q̄ succēdiꝝ ī fornace ē iniq̄tas ꝑsecutōis et angustie q̄ ē ī tribulatōe. Eex que ꝺsumitꝫ ē immūdicia pēccati q̄ remittitꝝ. dñte ecc°. Diꝰ et misericoꝛs deꝰ. et remittit ī die tribulatōis peccata. Vñ et Sara dño loquēs. in tpe inq̄t tribulatōis peccata dimittis his q̄ iuocāt te. De niqz audi ꝺpatōz et doctrinā magni p̄r̄is. in fornace inq̄t ardz palea et purgatꝝ auꝝ. illa ī cinerē vtitꝝ. et illō soꝛdibꝰ exuitꝝ. fornax mūdꝰ. palea iniq̄. aurū iusti. ignis tribulatō. artifex deꝰ. qd̄ ergo vult artifex facio. vbi me poīt artifex coloꝛ. jubeoꝛ gº tolerare. nouit ille purgare. Ardeat licz palea ad vicēdū. et q̄si ꝺsumendū. illa quasi ī cinerē vtitꝝ ego soꝛdibꝰ careo. ḃ ille p̄r̄. Bz nōne sic coꝛ hoīs ad modū auri naturaliter letificātis a soꝛdibꝰ purificati. ꝑt ipsuz hominem iam ꝑ tribulatōnem purificatum admodum letificare et consolari.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O hō q̄ de tribulatōe turbaris. nūquit nō itelligis q̄ valet tribulatō p̄ multiplici ac merito ꝺsolatoꝛia purgatōe hois. Nimirū p̄ter illā q̄ testāre ꝑus soꝛoꝛe mea similis ē purgatōi auri p̄ ignē est una q̄ similis est purgatōi ferri p̄ limam. Alia que similis est purgatōi ḡnoꝝ tritici a palea p̄ trituratōez et ventū. Tercia q̄ similis est purgatōi vīdemie p̄ toꝛcular. Quarta q̄ est silis purgatōi q̄ fit p̄ minutōz. Quita q̄ est silis purgatōi q̄ fit p̄ medicinalē potionē. Vis scire de p̄ima. Ecce sicut spata q̄ de vagina nō extrahit². et cultell⁹ de quo nō scindit² obscura². qualis cultell⁹ q̄dē. nisi limat⁹ et purgat⁹ i mēsa dñi nō ponī². Ita coꝛda oci osa que nō sunt aliquo laboꝛe vl̄ tribulatōe exercitata ꝺtrahūt eruginē et multā spūalē obscuritatē ꝓpter quā dño reddunt² abhoꝛmiabilia. nisi aliquo laboꝛe vl̄ tribulatōe ab erugine purgata fuerint et q̄i limata. De tribulatōib⁹ igit' nō doleas. sz magis gaudeas vt coꝛ splēdēs coꝛā deo et ḡtū ei habeas. Sūt em̄ tribulatōes q̄ si lime p̄ ferreo coꝛde deeruginādo. et ad moduz ferri clarificādo quēadmodū p̄ similitudine dicit² in ezechiele limat⁹ ē gladi⁹ vt splendeat. Vis scire de purgatōe scḋa. Ecce sicut in tritura palee ḡnis p̄ ventū excussis palee abiciūt². et triticū purū relinquit². Ita p̄ tribulatōz coꝛ hom̄is purgat². ꝺsimilē quidē ad ḡnoꝝ tritici per triturā pallee excussiōz. ꝺpatōz facit egregiā ipe gregoꝛi⁹. Sicut inq̄t i tritura palee ḡna eiciūt² sic floꝛes inter spinas ꝓdeūt. et roꝛsa q̄ redolet creſcit cū spina q̄ pūgit. Vis scire ꝺ purgatōe tercia Ecce sicut p̄ p̄ssurā toꝛcularis qꝺ racemos p̄mit liquoꝛ p̄cōsus a vili et grossa materia sepat². Ita ꝺtingit q̄ p̄ p̄ssuram tribulatōnū toꝛ quētium hoīem et p̄mentiū aīa in celi cellario collocanda a grossa materia sepat². s. a coꝛpe qꝺ inferi⁹ subtoꝛculari relinquit². de p̄ssura huj⁹ tribulatōnū mūdi ꝺsolatōz vl̄ p̄ spem celestiū recipiēte loquēs apostol⁹. de⁹ inq̄t toti⁹ ꝺsolatōis ꝺsolat² nos in oi tribulatōne nostra vt possim⁹ et ipi ꝺsolari eos q̄ i oi p̄ssura sunt. Vis scire de quarta purgatōe. Ecce p̄ tribulatōz hō spūaliter minuit² quo ad supfluū peccati sanguinē. retēto bono sanguine q̄ q̄dē nō est coꝛrupt⁹ humoꝛ. sz humoꝛ ē deuotōis tūct⁹ ruboꝛe diuini amoris. Nēpe q̄dā vena de coꝛde est p̄cedēs de q̄ scribit² i puerbijs. Vena vite os iusti et est q̄dam sanguis coꝛruptus scz sanguis peccati. q̄ ad modū coꝛrupti et putridi sanḡnis possz coꝛrūpe coꝛ interioꝛis hoīs et esse cā moꝛtis. De q° nimiz sanḡne cupiēs dauid liberari a dño libera inq̄t me de sanḡnib⁹. Ict⁹ aūt tribulatōis apit dictā coꝛdis venā ad os p̄tēsam dīte ipo dauid. Ad dñm cū tribularer clamaui q̄ vena p̄ ꝺfessionē oꝛis apta p̄t egredi dict⁹ coꝛruptus sanguis peccati. Demiqz vis scire de purgatōe q̄nta. Ecce qn̄ tribulatō tibi mittit². tūc p̄ coꝛde tuo a grossis mūdi humoꝛib⁹ purgando medicinalis tibi potō mīstrat². Sicut em̄ amara medicina purgat p̄auos hūoꝛes coꝛpis sic amara tribulatō relicto tibi hūoꝛe deuotōis

purgat prauos·i·viscosos hūores lubrici cordis·Debes g° anda cter sumere potum illū a summo phīco tibi oblatū ·q̄ q̄dē ē ille al tissim⁹ q̄ de terra creauit medicinā q̄ nō solum nouit·sz etiā creauit vires herbaꝝ et virtutē oīm rez·A seculo quoqz pſciuit q̄litatez oīm euētuū·vñ et optīe nouit oplexiōz cordis tui sciēs q̄ntū potes pati q̄ vtpote fidelis medic⁹ tibi tanq̄ filio vl̄ filie siue spōse non daret·nisi rē vtilē et salubrē·q̄ et fecit tibi credētiam cū dixerit pe tro·calicē quē dedit mihi p̄·nō vis vt bibā illum·et est sensus·po tū mensuratū et mee oplexioni seu oditōni ꝓporcionatū·et mihi p illū q̄ pr̄ me⁹ est datū·q̄ nō nouit nisi bona data dare filijs suis q̄: re nō biberē illū·Quia vo ipe bibit in quo nichil erat purgandum igit² et tu de eodē bibe post illū reddēte ratōz magno p̄e aug·At tende inq̄t q̄ rusticū et reū teneres eū q̄ ciphū dñi sui effūderet in quo dñs suus p̄i⁹ bibiſſz·bibe igi² ex eo·Hic est em̄ ciph⁹ ad quē bibendū iuitat amicos in cāticis·Amici inq̄t mei bibite et inebria mini·Hūc offerebat filijs zebedei jacobo et johāni maiorib⁹ de a micis·potestis inq̄t bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum·Dicas ig² cū gr̄atudine et hylaritate cū sancto dauid·Calicē salutaris acci piā·et sit sensus·ego accipiā potū mee sanitatis·et si nō possis de glutire dicas cū eodē et nomē dñi iuocabo·i·appellabo eū in ad: iutoriū q̄ ante bibit·q̄ teste scriptura mortez deglutiuit·Deglutias igit² et tu·Nepe volēs purgari stult⁹ essz si pillulas masticaret cū p hoc purgatōnem corpis impediret·Sane huic mō purgatōis non obstat q̄ videm⁹ multos bibere potū hui⁹·et tñ ñ purgari·Hā h° q̄dem accidit nō ꝓpter defectū medicine·sz quēadmodū q̄s p potō nē sumptā nō purgat² nec cura² ꝓpter indispositōz materie que pur gari debet·q̄ nimis est dura et opacta·Ita fit qñqz q̄ medicina tri: bulatōnis nō purgat corda p tribulatōnē nō emollita·sz ad modū cordis phōnis puersa manēta ac p impatiētiā et irā indurata·

VII·CONSIDERATIO·

Septima puella sic ait·Nōne iam p sororem meā didiciſti q̄ p: sens tribulatō q̄ in terra patit² hō est quasi medicinalis que: dā potio mistrata a sūmo medico de qua et quo p̄t intelligi illō ec clesiac·Altissim⁹ de terra creauit medicinā et vir sapiēs nō abhor rebit eam·q̄ quidem medicina quasi in amaris pillulis mistrata·ne hō eā abhorreat·est sapienter quasi sub quadā p̄ntis vtilitatis ne: bula inuoluenda·l̄ est eterne dulcedinis zuckare deuote estimatō nis iudicō admiscenda·De se aūt est quasi mirra a putrefactōe cu: stodiēs corda humana·vl̄ est quasi cauteriū in membro min⁹ nobi li factum ad sanandum magis nobile membrum·quippe molestia corporis infirmitatem sanat mētis·Hinc dicit ecclesiastes·Curatō cessare faciet peccata maxima·Sane quantum ad p̄edictum cau: terium vel consimilē medicinam per tribulationē exhibitā·Audi magnum patrem Augustinum·Intelligat inquit homo medicum

esse deum et tribulatōnem medicamentū esse ad salutē non penam ad damnatōz sub medico posit⁹ vteris secaris clamas·nō audit me dic⁹ ad volūtatē·sed audit ad sanitatē·ꝟ pr̄ ille·ꝟz q̄d· Dzofecto sicut ī cozpalib⁹ teste scriptura nō est cēsus sup cēsum salutis cozpozis·jta et in ꝛpoito nihil vtili⁹ cēsendū est q̄ sit sal⁹ mentis·

¶VIII·CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait·Nōne remediū curuitatis et cecitatis cū dsolatōe debz recipi·fateri hoc necesse ē·ꝟz q̄d·Dzofecto tribulatō remediū curuitatis est et cecitatis· Vis scire q̄ curuitatis· Ecce licz ſm scripturā de⁹ fecerit hoiez rectuz q̄nq̄z tn̄ ad terzena hitualiter incuruat²·curuitate q̄dez interiozis hois·deo et sanctis abhomiabilioze q̄ sit quecūq̄z curuitas cozpalis·Sic incurua² plerūq̄z tpe ꝓsperitatis·supueniēte aūt tribulatōe rursum rect⁹ effici tur·qz illo ī tpe ad celestia erigit²·et eleuata mēte ad dm dirigitur oculis suis internis cū spe efficacis supplicatōis·quēadmodū illi qui olī deo dixerūt·jbim⁹ ad te ī tribulatōib⁹ nostris·et exaudies nos·ī nobis quidē nō est tāta fozitudo·vt possim⁹ multitudini resistere q̄ irzuit sup nos·ſz cū ignozem⁹ q̄d agere debeam⁹·hoc solum hēm⁹ residui·vt oculos nr̄os dirigam⁹ ad te·et ecce hac in directōe et mētis erectōe dsistit stature ī teriozis hois rectitudo curuitatis exclusiua·Dozro q̄ tribulatō sit mētalis atq̄z multū piculo se cecitatis remediū ptz dōte ysaia·q̄ vexatō dabit ītellectū·Estq̄z amara tribulatō ī felle piscis apte figurata quo thobias junioz patris sui oculos excecatos liniuit et visum ei restituit.

¶IX·CONSIDERATIO.

Nona puella sic ait·Nescis fr̄ q̄ scriptura foze p̄dicat dulce lumen·Nōne igit² tribulatōis tibi remitet² amaritudo cū ipa tribulatō homiem multiplici lumīe dsole²·Illumiat nāq̄z hoiez ad ognoscēdum sua p̄terita mala·jllumiat hominē ad spandum futura bona·Illumiat ad videndū deū·jllumiat hoiez ad ognoscendū seipm· ¶Vis scire q̄ hoiez illumiet ad ognoscendū sua p̄terita mala seu pcā·Exemplū accipe ī libzo geneseos de frib⁹ ioseph q̄ sic ad inuicē sunt locuti·Merito ꝟ patimur·qz peccauim⁹ in frēm nostrū videtes angustiā aie illi⁹ dū depcaret² nos et nō audiuimus· jdcirco venit sup nos ista tribulatō ¶Vis scire q̄ tribulatō illumiet ad spandū futura bona·Ecce de tribulatis dicit scriptura· In paucis vexati ī multis bn̄ disponen²·scz ſm bona future vite vtiq̄z pn̄tib⁹ potioza· Quis em̄ iustoz tribulat⁹ vidēs hic malos pace ac alijs exteriozib⁹ bois mag̃ frui suppoita dei iusticia non speraret potioza sibi in alio seculo reſzuari ſm ſniaz hugonis illi⁹ regularis ¶Vis scire q̄ tribulatō illuīet ad vidēdū deū·Audi greg̃·eg̃· loquentez·Absit inquit vt fidelis quisq̄z q̄ deū videre desiderat de mundi psecutōib⁹ lugeat qd̄ fieri eisdē psecutōib⁹ nō ignozat· Vis scire q̄ tribulatō illuminet hominez ad ognitōnem sui ipsius

et viriū suaꝝ. Audi rursum gregoriū. Nemo inq̄t vires suas ī pace congnoscit. si bella desunt virtutum experimenta non proderunt Idem quoq; dicit. jmprouidꝰ miles ē q̄ se forte ī pace gl'iat². Deniq; tribulatō eo pacto hoiem illumīat. qº cor eiꝰ exuagās ad sui cō gnitōez reuocat. Nimiꝝ hō cuiꝰ cor pspitas vl mūdanū gaudiuꝝ aseipo elōgauit quēadmodū dauid dqueri² dicēs. dereliq̄t me vtꝰ mea. et lumē oculoꝝ meoꝝ et ipm nō est mecū. dq̄rit² inq̄ et bene dquerit². ve em illi q̄ cādelā īterni sui lumis q̄i dsumit ī alioꝝ vsū et nō ī vsum ꝓpriū. hō ille dgnitōe caret sui ipiꝰ. qūo em dgnosce ret se is q̄ nō ē apud se. sz ābulat in mirabilibꝰ sup se. quousq; sup ueniāt tribulatōs q̄ reducūt homiem ad se. Dnte gregorio ꝙ tribu latōes cogūt cor redire ad se. et ad suū hospitū. Sic dicit² ī exodo Maneat vnuq̄sq; apud semetipz. Sic dicit ps. duertere aīa ī requiē tuā. Sic dicit sapiēs de interna sapīa. Intrās ī domū meā dq̄escam cū illa. Sic et colūba tpe diluuij q̄i coacta reuersa est ī archā cum extra nō īueniss vbi req̄esceret pes eiꝰ.

X. CONSIDERA.

Decīa puella ad tribulatū sic loq̄t². Sine tribulatōe hoies dor miūt somno pigricie. Bz tribularō excitat eos vt ignis ī domo succēsus. et vt aq̄ nauē subintrans. vt dicāt illd Mathei. Dne salua nos pimꝰ. jdcirco et magnꝰ pr aug. sic ait. jdeo inq̄t pmūt² multi ī ecclesia. vt psi clamēt clamātes exaudiāt² exauditi glorificēt deū Bz q̄d Nōne bonū est sic a somno excitari pigriciā remoueri clamā tem a deo exaudiri. et deū ab exauditis glorificari. certe sic. Nam inde de pmo ad vltimū sequi² gloriā dseq̄. Quippe q̄ptū in te est tu das deo gloriā. et q̄d miꝰ ipe tibi retribueret q̄ gloriā p gloria.

XI. CONSIDERATIO.

Undecima puella tristi tribulato necessitatē tribulatōis dcla rat sic dicēs. Sicut cibꝰ adheret vasi. ī quo decoq̄t² et p dns colorē et saporē amittit nisi moueat². sic mēs hōis ī magnū malum suū videlicz ī pditōz bōi colozis scz rubozis caritatis aut cādozis puritatis atqz bōi sapozis spūalis. abhoiabilis et insipida ac deo euomēda huic mūdo p amorē adheret szm illd ps. dglutinatꝰ est ī terra vēter nr nisi p tribulatōz mouea² q̄ deo ordināte ab ipo mun do patit². vt ab eo sepet² iuꝝ vbū cuiusdā pris. ipe inq̄t mūdꝰ. dum tot amaritudibꝰ cruciat. dū tot calamitates igeminat. q̄d aliud ni si vt nō ame² clamat. Hec ille et bñ nisi ei essent tribulatōes hoies ipiꝰ dei obliuiscerēt² tpalibꝰ dcēti. Vnde tribulatō est velut absm thiū quo hij q̄ sunt spūaliter puuli a lacte tpalis dsolatōis sepan² Sicut corporaliter puuli aliq̄ amaritudīe a nutricis lacte solēt sepa ri.

XII. CONSIDERATIO.

Duodecima puella ad tribulatū aspitatē tribulatōis cāntez sic ait. O homo esto ꝙ tribulatōnis sentias aspitatem. hoc signū in bonum est signum quidem tue electōis signumq; diuine digna tōnis. qua quidem ob hoc dignāter agit². ꝙ p tribulatōez aspa sit

via electoꝝ ne eos magis delectet diu ꝑgere q̄ citiꝰ ꝓuenire. Ꝫz et cito tribulatōz hꝰ esse portā regni celoꝝ. h̄ certe poꝛta dn̄i iusti intrabūt ꝑ eā. Nā et teste euāgelista optuit xp̄m pati. et sic intrare in gloꝛiā suā. Vñ et in actibꝰ apostoloꝝ ꝑ multas tribulatōnes opoꝛtet intrare in regnum celoꝝ. XIII. CONSIDERATIO

QErciadecima puella sic ait. O hō aduertas quātū bonū tribulatiōes et aduersitates tibi oferūt cogūt em̄ h̄ hoiem querere solatia supioꝛa. ꝑ hoc q̄ ꝑcludūt inferioꝛa. quēadmodū ei dn̄s aliq̄s tabernas interdicit sue ville q̄n vult ꝓpriū vinū vendere ꝓhibens ne vēdat aliq̄s q̄cūq; vinū donec ipe totaliter vendiderit vinum suum. Ita et deꝰ vt te cogat ad se recurꝛere facit ꝑ aduersitates ne periculosioꝝ gaudioꝝ mūdi tabernas frequētes. Nōne hoc apte designat in iobele. vbi dicit. Expgiscimini oēs q̄ bibitis vinū in dulcedine q̄m pijt ab oꝛe vestro. ꝫz et bestie agri quasi area sitiens in bꝛeui suſpexerunt ad te q̄m exsiccati sunt fōtes aquaꝝ et ignis deuoꝛauit specōsa deserti. q̄d em̄ h̄ ꝑ vinū bibētes nisi hoies potoꝛibꝰ mūdi gaudijs fruentes. Quid ꝑ bestias agri quasi area sitientes nisi hoies bestialia gaudia desiderātes. Quid ꝑ vinū q̄d ab oꝛe duoꝝ populoꝝ perijt. et ꝑ fōtes aquaꝝ desiccatos nisi mundi gaudia tā potioꝛa peuntia seu ipedita q̄ inferioꝛa quasi exsiccata ꝑ ignē specōsa deserti deuorātē. i. per mūdi tribulatōes et aduersitates. Hee cogūt ad deū sursum respicere. et ibi potū suū id est supioꝛa solatia et delectatōs querere ſzm illd̄ apostoli q̄ sursum sunt querite nō que sup terrā. XIIII. CONSIDERATIO.

QVartadecima puella tribulato sic ait. Nōne oꝛtaris si id q̄d spōsa dei dilectissima piter et delicatissima petit. et modū quo hoc ei a spōso ocedit cōsequaris. fateare hoc necesse est. an forte vane te ipa delicatōrem eē existimabis. Ꝫz q̄d petit illa. Trahe me quit me post te. Petit igit vt trahat. Vis aūt scire modū quo petita res ocedi certe mediātibꝰ tribulatōibꝰ q̄bꝰ exercet. Audi p̄ez clareuallis. Trahimur inq̄t cū tribulatōibꝰ et tēptationibꝰ exercemur. Si igit nō vis tribulari nec a spōso benignissimo petas trahi De hoc nimirū tractu q̄ salubꝛis et gr̄osus sit ꝑ dicta soꝛoꝛis mee inferiꝰ poteris edoceri. XV. CONSIDERATIO.

QVintadecima puella tribulato sic ait. Ecce hō deꝰ te tribulari ꝓmittit. Vis scire bonū tnū si nō posueris obicē q̄d intendit Ecce intendit tuā ad ipm̄ ouersionē quēadmodū patet libꝛo ꝓuerbiorum hoc dicēte. Videmꝰ em̄ q̄ peccatoꝛes in ꝓsperitate cōstituti ꝰ sp fugit et a deo auertit q̄nto ſcz ad bonū omutabile plꝰ ouertit. Ꝫz tribulatōe sibi immissa reuertit et ad deū cito ouertit. Vnde dño ꝑ oseā. In tribulatōe sua mane oſurgēt ad me. Mane inq̄t id ē cito siue tēpestiue vl̄ oꝛto lumīe gr̄tie. O felix necessitas q̄ ad meliꝛa opellit. tēpestas ei reduxit ionā fugitm̄. egestas reduxit ad patrē filiū ꝓdigū. Ionas dixit clamaui ad dominum de tribulatōne

mea et exaudiuit me cū angustiare² ī me aīa mea dñi recordat⁹ sūt ⁊ dñs. dixit mltiplicate sūt infirmitates eorū postea accelerauerūt q̄d ni ita fiat. fatigat⁹ ei q̄rit q̄etē. eger saītatē. naufrag⁹ suspirat ad portū. famelic⁹ ad cibū. tribulat⁹ ad rmediū. qđ cū nusq̄ meli⁹ reperiri valeat q̄ apud ipz deū. Hic ē qđ dic⁹ gg. mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire opellūt. Deniqz sup̄ p soroze meā audisti q ī tpe tribulatōis pcta dimittūt² p qđ cessat auersio. ⁊ mox vt cessat auersio in stat uersio. gra cui⁹ haut dubiū tribulatō ē sufferēda cū gaudio

XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella ad tribulatū sic ait. Nescis hō q ignis purgatorij testāte magno pre aug. miro mō ḡuis ē. Supat em oēz penā quā hō vnq̄ passus ē ī hac vita l pati pt. tribulatōes igit² sūt p penis ignis purgatorij tāq̄ incōpabiliter leuiores hylariter tolerāde. Quis em debitor mille talētorū n̄ gauderet si sibi decedere² q p duo l vnū satisfaceret. Bz ecce p tribulatōes p̄ntes et respectiue parū ḡues et q̄i ad pūctū vix durabiles. Dñte dño p ysaiā. Ad pūctū ī modico dereliq̄ te. i. pmisi te tribulari et ī miseratōib⁹ magnis cōgregabo te. ī momto indignatōis abscōdā faciē meā parū p a te. et ī mia eterna miserē⁹ sup̄ tui. Per has inq̄ dbita q̄tare possum⁹ ad q̄ deo obligamur. s. peās pctis dbitas. licz ei pene eterne q̄s mere² pctm̄ mortale p verā p̄niam in tpales sint mutate nihilominꝰ multū restat d debito adhuc soluēdo l ī isto mūdo vl ī purgatorio p̄sertiz pmijs iūctis nōdū plene pactis. Bz et p ueialib⁹ q mltiplicāt² quottidie oportz peās ferre q̄s p tribulatōs possum⁹ q̄tare. et p mēsura dine acceptōis d opoto radē. Sane sicut dispēsator dimitatis iactat opotū suū corā dño p fabas l lapillos. et q̄n q̄z p opoto sūmādo fabā q parū valz ī se facit cētū marcas valere ita et tribulatō p̄ns vni⁹ diei accepta² q̄nq̄z a do p dbito magno vt ī recōpēsatōe angustie et tribulatōis vni⁹ āni ī purgatorio. quē admodū ī ezechiele dicit². Die p āno dedi tibi. et quēadmodū dicit² ī ecc̄. Est q mlta redimat modico pcō. Inter b aīaduerte qūo latro ī cruce se q̄tauit qui ad dextrā ihu pepēdit. Hic pfecto q̄ tormētum qđ p culpa sua patiebat² ad honorē creatoris sui cōuertit quitauit se de toto debito. Insup etiā a saluatore audire meruit vbū illd dulce. Hodie mecū eris ī padiso.

XVII. CONSI.

Decimaseptima puella sic ait. Cur de tribulatōe adeo pturbaris. cū sit signū ī bonū. signū tue suppositatōis a ḡuamie futura tribulatōis. ꝓppe in Nau. dicit². Nō surget duplex tribulacō vl sm. lxx. nō iudicabit dom⁹ bis inidipm. Hinc sm veridicū diuinarū scripturarū interptē jeronimū loquor. eūdem locū declarātem. Deꝰ humanuz genꝰ diluuio. sodomitas igne. egiptios mari. israhelitas in heremo p suo peccato tpaliter pdidit. ne ī eternis penis essent pditi. si ei q̄ puniti sūt etiā postea puniēt². Dñte ꝓpha non iudicabit deꝰ bis inidipm in tribulatōne sequitur q mentitur

scriptura qđ dicere nephas ē·exēplū de ꝓposito est ꝙ triticū semel flagellatū i vno horreo nō flagellabit² itez i alio horreo· Sz qđ Nōne magna mia dei est ꝙ ꝓ penis futuris recipit tribulatōs presentes·Hoc em̄ tale ē ac si ille cui debent² marce auri et argēti cōputatōe sibi facta recipet ꝓ eis fabas vl lapillos· ꝑl⁹ ei est faba vna respectu marce argēti q̄ tribulatō pn̄s rspectu pene future scz intēsiue et extēsiue·Ezechielis·iiij·die ꝓ āno dedi tibi·Sane licet nec p̄missum dictū jero·nec dictū ꝓphe sit intelligēdū vlr·sz de ill⁹ forte punitis q̄ iter flagella pn̄iam egerūt et nō de hijs q̄ iter flagella duriores et deteriores fiūt vt quidā sentiūt vl de punitis ꝓ peccatis leuioribꝰ vl oblitis quoꝝ dscia nō hētur·adhuc ꝓ magnis peccatis diuturnis crutiatibꝰ puniēdis deo sicut oim reꝝ ita et supplicōꝝ sciente mēsuram vt alij intelligunt·et etiam ipe jheronimꝰ ꝓut habet² quodā i capitulo decretoꝝ· Nichilominꝰ stat ꝓpositū vl ꝓ pte future tribulatōis vl ꝓ toto q̄tū ad aliquos iuꝫ rubricā eidē capitulo p̄notatā que sic dicit·jn p̄tiaꝝ nōnulli puniūt² ne in eternū flagellētur·Et qđcūq; horꝝ de² miro mō certa homiez tribulatū grōse agit².

XVIII·CONSIDERATIO.

Decimaoctaua puella sic ait·Gaude fr̄ karissime de tua tribulatōe·Hēpe tribulati sicut i voce sic et in ve vident² cū tribulis duenire·Nimiꝝ sicut licz tribuli hꝑspiditatē pūgitiuam hēant· tn̄ cardueles siue carduelli q̄ sunt q̄dē musice auicule tribul insident tribulos amāt et frequētāt eo ꝙ eoꝝ semibꝰ pascunt² q̄ ipas delectāt·jta et tribulatis in adiutoriū potiꝰ q̄ delicatis sancti angeli aduolare sunt credēdi·q̄ q̄si spūales cardueles in facie a pte rostri pacuti intellectꝰ quo sp vident faciē pēis sunt valde rubei rubore amoris et nichilomiꝰ varijs ōtutū pennis decorati q̄ nōnullis tribulataꝝ aiaꝝ potētijs insidētes illis ipoꝝ tribulatoꝝ q̄bꝰ ꝓ sui dsolatōe cū deo loquūt² deuotis ōbis tanq̄ semibꝰ delectātur quippe semē est ōbū· Sz nūquit nō hij angeli velut musice auicule sunt cū vt fert² quondā i celo aereo cātauerint ꝓ gloria ṽginis Regina celi letare·et i regiōe eadē i qua natꝰ est saluator puta circa bethleē saluatore nato gloria i altissimis deo·Sz et omnino vident² i corꝺibꝰ tribulatoꝝ esse velut auicule musice·vtpote i ipis musitātes atq; ad ipoꝝ dsolatōz modulatis quodāmō vocibus canētes·p̄sertim si sz̄m apostolū i multo expimēto tribulatōis abūdātia gaudij ipoꝝ fuerit·Si em̄ in ciuitate dn̄i angeli et archangeli himnū decātant et sanctꝰ ꝓclamāt·absit ꝙ huiꝰ musice artis obliti de nostra habitabili dicāt·qūo cātabimꝰ cāticū dn̄i i terra aliena·cū de possibilitate ꝓ p̄missa possint duīci·pmmo in hac valle miserie psallētibꝰ sz̄m illū angelicū p̄ez clareuallis dignāter sancti angeli admiscere solēt·vñ· O inq̄t siq̄s hr̄et oculos aptos·Videret qua cura quo ve tripudio iterſunt cantātibꝰ·assunt orantibꝰ insūt meditantibꝰ.

XIX·CONSIDERATIO.

Decimanona puella sic ait. O frater pmissis sororis mee attētis sermoib⁹ nō abhorreas tribulatōnum hyspiditatē vl ipaꝝ amaritudinem. Audi greg. gregē sibi omissum salubriter admonentem. Si inqt illic dulcia appetim⁹ necesse est vt ƀ amara tolerem⁹ ƀ ille. Sz et tribulatōes licet extrinsec⁹ seu supficieten⁹ degustate mordeāt. tn̄ int⁹ latet nucle⁹ sm cui⁹ dulcedinē sanū gustū delectant put sequētia maīfestāt. Vide ergo ne simileris simie. Symia ascendēs nucis arborē atqz ī cortice nucis inueniēs amaritudinez totū fructū picit et iō fit q dulcedinē nuclei non pcipit. Nō sic fr̄ tribulatō est a te piciēda q̄uis extrinsec⁹ sit amara. Sz potiꝰ odiē da est quadrupli salsa. Qua inqes aut q̄li. Profecto prima est punitiua. s. osideratō mortis ppetue quā hō p tribulatōs pt euadere Audi salomōez. Noli inqt subtrahere a puero disciplinā. si em̄ percusseris eū virga ñ morietr. tu vga pcutis eū et aiam eiꝰ de iferno liberabis. Secda salsa q̄si aromatica et mitigatiua est osideratō eterni pmij. Audi sanctissimū patrē gregoriū. osideratō inquit pmij minuit vim flagelli. Tercia salsa est osideratō passiōis xpi. Audi magnū prem augustinū. Magna inquit cōsolatō mēbris ex capite Vñ et apostolꝰ ipe. Si inqt sustinem⁹ et oregnabim⁹. Audi quoqz et prem clareallis. Nunqt inqt xp⁹ a cōione sua sociū tribulatōnis excludit. secū latro eadē die fuit in padiso. Quarta salsa est mltiplex tribulatōis vtilitas de q̄ quidē sorores mee. et iā prdem informarūt ac te etiā pleniꝰ informabunt

XX. CONSIDERATIO.

Vicesima puella sic ait. Cur frater tibi tam insipida est aqua tribulatōis q̄ potiꝰ multū tibi deberet sape exquo colata est per saccū humanitatis xpi bn̄dicte plenū spēb⁹ aromaticis. Hic nempe saccꝰ in quo inhitauit corporaliter plenitudo diuinitatis. plenꝰ fuit gratie et veritatis plenusqz illa sapia q̄ de se dicit. Sicut cynamomū et balsamū aromatisans odorē dedi et q̄i mirra electa dedi suauitatē odoris. et quasi balsamū non mixtū odor meꝰ. Nōne autem per hūc saccū bn̄dictū dicta aqua colata fuit qñ xp̄c tot et tāta sustinuit. Vñ si aqua illa simplex et pura antea nobis insipida fuisset exnūc semp sapida esse deberet otracto. scz p colatōez odore aromatico et sapore dulcissimo. Nimirūz et in eo spūs erat ille de quo dicit ipe xp̄c. eterna prīs sapia. spūs meꝰ sup mel dulcis. sz et ibus mel in ore dicit ipse doctissimꝰ pater vallis. Sicut igit² multi quibus simplex aqua nō sapet medonē vl claretū melle vl speciebus cōfectū delectabiliter biberēt. jta p̄dicto mō ofecta tribulatō delectabilis esse posset et deberet. Sane hac in materia distinctio quedā locū videt² habere que in libro quodā sanctaꝝ reuelatōnū repit². In qº in psona xpi sic dicit². Cū hō ḡua² si ī prio mitō mihi illō pinarz ego cū inde biberē ex ore meo tm̄ dulcedis ei tribuerez. vñ sic nobilitare² vt nūq̄ de cetero possz pire. Sz cū hō ide por

biberit inficit illō et quo ꝑi⁹ bibit eo magis aceſcit et amaricat² vt inde me nō deceat bibere·niſi pñia et cōfeſſione purget². ℔ ibi.

XXI. CONSIDERATIO

Uiceſimaꝑma puella ſic ait· O hō ō dulci et valde dulci ñ ſolū hō ñ oꝫ ōſolari·ſꝫ ꝑt poti⁹ plurimū ōſolari· Oꝫ q̄ō·Nōne tribulari ꝓpter deū ē dulce·ꝑmmo dulce valde·Eſt ꝓfecto·Nēpe cū q̄s facit aliud ꝓpter aliud·℔ aliud eſt vicini⁹ coꝛdi ſuo·ipmqꝫ coꝛ ipi⁹ ꝑi⁹ tāgit·q̄ illō tāgat qō ꝓpter ipꝫ facit·Ita ſane q̄ illō ꝓpter qō facit· aliq̄d eſt q̄i mediū mediāte quo ſeu ꝑ qō trāſit et ptingit id qō faciēs facit ad coꝛ ipius faciētis·Ecce claꝝ exrmplū· Si hō ſumat potōꝫ ꝓpter bonū ſāitatis·ſanitas ꝑi⁹ coꝛ eius tāgit q̄ ipa potō·que quidem ptingit in racione voliti per ſanitatem tanq̄ per qōdam mediū ad coꝛ ſumētis potōnem·vñ et ſm regulā areſtotil ꝓpter qō vnūquodqꝫ tale·puta volitū vl amatū et illō magis· Oꝫ nunc videm⁹ q̄ illō qō per mediū tranſit ſapit naturā illi⁹ medij· patet hoc in radio per feneſtrā vitreā rubei coloꝛis vl viridis trāſeunte·qui radi⁹ idcirco ad terrā ꝓuenit·vl parietē oſimili cum coloꝛe·patet et in dulci vino qō bibens infirm⁹ acre ipꝫ iudicat· vl amaꝝ eo quidem q̄ ꝑ lingue amaritudinē quaſi ꝑdit ſapoꝛem dulcedinis ꝑi⁹ q̄ ptingat ad interioꝛē potētiam qua anima inducat de ſapoꝛe·Aliud eſt exemplū de ſpera ignis q̄ immediate attingit celū·nec vent⁹ nec pluuia·nec aliq̄ tēpeſtatis materia ꝑt celū ipꝫ attingere·niſi ꝑi⁹ igniat² ſeu in ignē ꝺuertat² ꝑ caloꝛem ſeu virtutem ignis illi⁹ medij ꝑ quem tranſit·Sic aūt et celeſtē hominē tēpeſtas tribulatōnis·quā ex ſuaui amoꝛe ꝓpter dulciſſimū ihm deuꝫ et dñm nr̄m patit²·nō attingit coꝛ patiētis ꝓpter ipm deū· niſi quaſi fluēdo ꝑ deum tanq̄ mediū anime ꝓpinqui⁹ ꝑ cui⁹ trāſiens dulcedinē de neceſſitate ꝑdit ſuā amaritudinem·cui⁹ quidez medij rō ꝑ ly ꝓpter deū iuxta vulgare theutonicū impoꝛtat²· Sed et caloꝛ amoꝛis·cui⁹ hō rōne tale quid patit² vl etiā operat²· decoquit ipm patu vl operari·et ſic reddit ipꝫ dulce·vtpote fructū hominis qui arboꝛi ꝺparat²·quemadmodū caloꝛ ſolis decoquendo vere arboꝛis fructū reddit eum dulcē·Neccine quidē ꝺparatō non eſt vana·Nam amās deū ſoli tanq̄ ei a quo ꝓcedit caloꝛ amoꝛis ꝺparat² dicēte ſcriptura·qui diligunt te ſicut ſol in oꝛtu ſuo ſplēdet ita rutilēt· Deniqꝫ cui⁹ tribulatō ānichilat² nōne ille a tribulatōe cū ōſolatōe liberat²·Is aūt eſt qui ꝓpter deū tribulatōnem ſuſtinet ex amoꝛe quo coꝛ ei⁹ reddit² inflammatū·Ad illi⁹ quidē coꝛ nō pertingit tribulatō maxime penetrando niſi ibidē igne amoꝛis conſumat² et quaſi annichilet²·quemadmodū etiā ipe tribulat⁹ hui⁹ dicere ꝑt cum pſalmiſta· Inflamatū eſt coꝛ meū·et ego ad nichilum redact⁹ ſuꝫ et neſciui·Quō ergo talis ꝑt eſſe deſolat⁹ cui pati ñ eſt pati·ꝑmmo ꝑ hoc merito debꝫ ōſolatōꝫ recipe ex quo ceſſat pati ℔ potius·qz nunq̄ vere patiebat² vt ſic·ꝑſeruatus quodammomō ab

ab omni pati. XXII. CONSIDERATIO.

Uicesima secūda puella sic ait. O hō nescis q̄ solatiū est miseris habere socios penaꝝ. et tāto maiꝰ q̄nto sunt socij digniores. Ꝫ q̄libet tribulatꝰ hꝫ socios oēs magnos qui sunt ī dignitatibꝰ constituti. Audi patrē clareuallis. nūquid inq̄t ī honore sine dolore ī p̄latōe sine elatōe. Ꝫ nec tales tm̄ hꝫ socios tribulatꝰ. q̄nimo plures tales q̄bꝰ dignꝰ nō erat mūdꝰ. Deniq; sociū habꝫ ipm deū q̄ per psalmistā de tribulato dic. cū ipo sum in tribulatōe. De qᵒ rursum psal. Iuxta est inquit dñs his q̄ tribulato sunt corde. sunt autē et alij huiꝰ rei testes. Ecce q̄d dicit clareuallēsis. Quātūcūq; inq̄t seuiat tribulatō n̄ putes te derelictū. Ꝫ memineris scriptū esse cum ipo sum in tribulatōe. Ꝫ et ipe dñs repic̄ p ysaiā dixisse. cū transieris p aq̄s tecum ero. Nōne aūt et quo ad ignē liber danielis simile testat̄. Vidit inq̄t nabuchodonosor ī fornace cū tribꝰ pueris q̄r tum simile filio dei. Et nōne hec societas secura g̃ta et delectabil̄ et plurimū affectāda ac a deo ꝓpter eā ipa tribulatō est postulāda Audi añdictū clareuallēsem deo loquentē. Da mihi inq̄t tribulationes. vt semp mecū possis esse. His itaq; sufficientibꝰ testimonijs patet tribulatos ipm deū habere sociū. et non mō penaꝝ seu tribulatōnum vt habentē consimiles. verū magis vt in ipis nostris tribulatōnibꝰ et mediātibꝰ ipis nobis assistentē et auxiliātem contra aduersitates. quippe taliter sibi deū auxiliari petit pſ. Da inq̄t nobis dñe auxiliū tuū de tribulatōe. Ecce nō petit q̄ tribulatō auferat̄. Ꝫ q̄ de ipa auxiliū eliciat̄. Vt scz deꝰ det q̄ ipa tribulatō sit homini in auxiliū contra hostes. Quales forsan inqes. Deo fecto licz Job deo associari petēs. et hac suppoīta associatōe ad oēs indifferenter diffidēdū aīatus dixerit. dñe pone me iuxta te. et cuius vis manꝰ pugnet contra me. tm̄ cū pſ. dicit. Da nobis dñe auxiliū de tribulatōe. petit hoc genꝰ auxilij q̄d contra piculosissimos hostes valz puta latentes et incognitos. q̄ppe piculosa est pugna q̄ nō cognoscit̄ inimicꝰ. Huiꝰ aūt hostes sunt falsa gaudia fallaces ꝓsperitates mundi que tāto sunt hostes piculosiores q̄nto blandiores. blādiendo em̄ et festiuādo occidūt. quēadmodū ꝓut in regū libro legit̄. Ioab marscalcus regis Dauid amasiam occidit ipm p mentum tenēs. et in signū amicicie salutās. Si itaq; mūdꝰ tibi arrideat blā dicijs suis. Dicas secure cū illo ouidio. Bella mihi video bella parāt̄. et gaudēter vtere illo dei auxilio q̄d ī tribulatōe elicit̄. q̄ppe tribulatōs contra tales aduersantes sūme valēt XXIII. CON.

Uicesima tercia puella sic ait. Cur hō de tribulatōne querularis An ignoras q̄ si hō haberet amicū q̄ ꝓpter ipm in tribulatōe essz vt turbatōe dignū essz atq; iustū. q̄ ipe hō tal̄ cū illo aīco esset ad ipz p sui p̄sentiā consolādū tali q̄dez consolatōe q̄lē ei rōnabiliter possz ipēdere. Ꝫ q̄d. Nūquid deꝰ consolatoꝛ optimꝰ suis aīcis ꝓpter ipm tribulatis in ꝫ deficiet. Absit. ipe est nimirū q̄ suis dixisse dinoscit̄

Egoipe oſolabor vos ſcz p meliipi? preſentiā·cū de tribulato hui? vt ſepi? omemorat̄ eſt dixerit p ꝓphetam cū ipo ſum in tribulatō ne·Vane in hoc verbo ꝑt conſiſtere multiplex oſolatō·Nimirum ſi de? eſt mecū in tribulatōe·quid ergo requiro ampli?·Naz nihil aliud aut pl? ꝙ deū meū velle debeo exemplo illi? marie in cui? pſona dicit ille origenes·Dñm meū ſoluz quero ipe ſol? poteſt me oſolari·Sz et valde auar? dicit² cui deus nō ſufficit·Si etiā homo de ipo deo nō otentat² quomō de quocunqz dono dei interiori vel exteriori poterit cōtentari· Deus itaqz qui cōſolatur nos in omni tribulatōne noſtra ſufficiens eſt p conſolatōne habenda· qđ patz tam de deo patre ꝙ de deo filio et deo ſpirituſancto·Dixit philip= pus ad filiū de deo patre·Dñe oſtende nobis patrem et ſufficit no bis·Dicit² de ſapientia que filio appropriat².Venerūt mihi omnia bona pariter cum illa·et cui nō ſufficerent omnia bona· Omne au tem qđ venit cum illa eſt homini bonū·vtpote que nihil niſi bonū in ſua habet cōitua·quod etiam venit cum illa ordinem habet ad finem bonū et optimum ad quem ſuam conducit coitiuam·quippe ipa attigit a fine vſqz ad finē fortiter·et diſpoit oia ſuauiter·Veni ens igitur cum illa e fine ſaltem fortitur boni atqz ſuauis rationez Dicit aūt omnia bona·qz ad quem venit deus·vt amicus illi coīca bit omnia ſua bona iuxta illō in figura·fili tu ſp mecum es·et oia mea tua ſunt·ſua autem·ſunt omnia bona·Vnde et diligentibus deum omnia coopantur in bonum·etiam que in ſe non ſunt bona vt ſunt peccata ſm gloſaz ꝓpter qđ ſignanter dicit· Venerūt mihi omnia bona id eſt omnia venerunt atqz reddunt² mihi bona·ꝙuis etiam aliq̄ ſm ſe nō ſmt bona· Venerūt autem cū eterna ſapientia que nunꝙ fieri ſmeret quecūqz mala niſi ex eis ſciret elicere bona

¶ Rurſum deus ſpirit? ſanct? paclit? eſt dulcis hoſpes anime cu ius quidem dulcedo amaritudini tribulatōis predominat².ita ꝓfe cto vt ſufficiēs ſit ad amaritudinē tribulatōnis repellendā ·et per oſequēs ad illū oſolandū de quo dicit·cuz ipo ſum in tribulatōne qđ in eo libēter facit qui obicē ñ ponit eo ꝙ paclitū eſſe ſibi ꝓprie ꝺuenit·Deniqz hoc qđ dicit cū ipo ſum in tribulatōne·tātū valet ac ſi dicat ipi tribulato opatior·vl̄ poti? in pſona ipi? ego patior quemadmodū in pſona petri ſe paſſum ꝓdicebat·cū eidem dicebat venio romā iterꝝ crucifigi·et quemadmodū dicet in iudicō his q̄ a ſmiſtris ei? erūt·Eſuriui et nō dediſtis mihi manducare· ſitiui et nō dediſtis mihi potū·ꝛc·ſequit²·tunc rñdebunt ei et ipi dicentes· Domine qñ te vidim? eſurientē aut ſitientē·et nō miniſtrauim? ti bi·tūc rñdebit illis dicēs· Amen dico vobis ꝙdiu nō feciſtis vni de miorib? hiis nec mihi feciſtis·O viſceroſa erga hominem cari tas dei·on? patientisſibi aſſumentis·que merito debet omnem ho minem tribulatum conſolari·

¶ XXIIII·CONSIDERATIO·

Vicesimaquarta puella sic ait. Cur hō de tribulatōne tristaris per quā ad duas eximias virtutes humilitatem. s. et patientiā efficaciter disponeris. Vis ḥ scire q̄tum ad humilitatē. Ecce dicit pater clareuallis. q̄ sicut patientia ad pacē. lectō ad sciaz. ita humiliatō est via ad humilitatem. si ergo virtutem appetis humilitatis. viam nō refugias humiliatōnis. nam si non pateris humiliari nō poteris ad humilitatem ꝓuehi. ḥ ille pater. Sed q̄d. certe per tribulatōnes homines humiliant². teste p̄s. tribulauerūt inq̄t eos inimici eoꝝ. et humiliati sunt. igitur ꝑ tribulatōes. homines ad v̄tutem humilitatis disponunt². Hec aūt virt⁹ quanti sit valoris q̄ntumq; hominem ocnet hoc sodales mee docebūt inferius euidenter. Rursum sicut ꝫm p̄fatum patrem humiliari est via ad virtutem humilitatis. Ita tribulatōnes pati via est ad virtutem patientie. Sed quanti est ḥ. Profecto tanti est q̄ nulla re exteriori potest adequari. Est nimirū tāti valoris armatura. q̄ nec vlla alia q̄uis aurea. q̄uis margaritis. aut q̄buslibz lapidib⁹ p̄ciosis poznata valet tūc quātū ipa ꝓtegere hominē a iaculis verboꝝ. a gladio lingue inique. et a verbo mendacij. aut etiā verbo pungitiuo. cū potius iacula hm̄oi et sagittas nōnunq̄ in ip̄m iacientem soleat patientia retorquere.

XXV. CONSIDERATIO.

Vicesimaquinta puella sic ait. Cur de tribulatōne turbaris que valet ad pietatē valetq; ad spei firmitatē. Vis scire q̄ valeat ad pietatem. sicut ecōtra homo in delicijs nutrit⁹ nescit alijs compati. Audi apostolū. Non habem⁹ inquit pontificem. qui non possit opati infirmitatib⁹ nostris temptatū per omnia. Vis scire q̄ tribulatō ad spei valeat firmitatem. Audi p̄mo apostolum paulum de spe. ꝑ patientiā inquit spem habeam⁹ Merito siquidem ō regno celoꝝ spem hz q̄ monetā hz q̄ ip̄m emit². Que nā inq̄es ē illa. Profecto moneta illa ab electis minime reprobāda est tribulatō. hinc in libro job dicit². Increpatōnez dñi ne reprobes. Sane de spei firmitate exp̄ssius loquit² pastor dominici gregis. greḡ. Tāto inquit spes in deo solidior surgit quanto ꝑ illo quisq; grauiora ꝓtulerit q̄ nequaq̄ retributōnis gaudiū de eternitate colligitur qō nō hic pia tribulatōe seminat². ḥ ille. Hz quid operat² hec spes. Audi gregoriū ibidem. Spes inquit in eternitatem animū erigit. et idcirco nulla mala que exteri⁹ tolerat sentit.

XXVI. CONSIDERATIO.

Vicesimasexta puella sic ait. Nōne nosti q̄ tribulatō valet multipliciter ad virtutes. Nimirū tribulatō v̄tutes iuuat. v̄tutes manifestat. virtutem perficit. Vis scire q̄ tribulatō virtutes iuuet Audi venerabilē ieronimū adiutrix inq̄t virtutū est tribulatō. Vis scire q̄ tribulatō virtutes manifestet. Audi gregoriū egregie de hoc loquentē. Aromata inquit fragrātiam suā non nisi cū incendūtur expādūt. Ita sancti viri cm̄e qō v̄tutib⁹ redolēt i tribulatōibus

innotescunt. Sed et pater clarevallis exponens illō cañ. Vniuersi pulueris pigmentarij. Species inquit integre odorem quidem red dunt. ꝫ non tm̄ quantum ofracte crebris tunsionib⁹ suptrite remo tiorem etiā locum odorifera osparsione pfundunt. sic et virtutes in pace fortiter redolent. ꝫ forti⁹ in tribulatione. qz virt⁹ in pace acqrit². i psecutōe pba². approba² i victoria. ꝫ pr̄ ille Deniqz vis scire ꝙ tribulatō virtutem pficiat. Audi apostolū paulum. Virtus inquit in infirmitate pficitur. Nec mirum. multis nanqz modis fa cit tribulatō ad pfectionem virtutis. Primo quidem qz purgat vir tutes vt ignis aurū. Audi gregorium. fornax inquit tribulatōis li gna vicōrū incinerat et aurū purgat. Secdo qz hostem virtutum de bilitauit scz corp⁹ cui⁹ sensus prони sunt in malum. et cui⁹ caro o cupiscit aduersus spm̄. Tercō qz magnitudo tribulationum occasio nem dat vt de⁹ gratiam augeat. Audi apostolum. fidelis inquit ē de⁹ qui nō pmittit vos temptari scz p tribulationes supra id quod potestis. ꝫ faciet cum temptatōe puentum. i. virtutis augmentum vt possitis sustinere. Audi quoqz et senecam illustrem. multa īquit adicit sibi virtus lacessita. Deniqz audi in signem gregorium. Elec torū inquit desideria duz pmunt² aduersitate pficiunt sicut ignis flatu pmitur vt crescat. et vñ quasi extingui cerni² inde roboratur

XXVII. CONSIDERATIO.

Vicesimaseptima puella sic ait. De tribulatōne. cur tristaris. bo nū tuū qđ de⁹ intendit non aduertis. Ecce intendit tuam cu stodiam ac cordis atqz virtutum tuarū oseruatōnem. Vis hoc scire Audi dominici gregis custodem egregium. beatissimū patrem gre gorium. Nisi inquit pr̄. p tribulationes se meli⁹ seruari nosset non diceret pba me de⁹ et tempta me. et rursum idez tūc inquit. interi us custodimur. cū per dispensatōnem dei tolerabiliter temptamur exteri⁹. aliqñ vicijs. aliqñ pressuris. Tribulatō etiam custodit sa pientiā cordis ne pdatur. sicut econtra dict⁹ pater beatissim⁹ de salomone loquens. Ideo inquit sapiētia cor salomonis deseruit qz eum nulla disciplina tribulatōnis custodiuit. hec ille pater. Cor da itaqz amicorū dei sub tribulatōne oseruantur. sicut ignis sub ci nere et semen sub niue. Quapropter et dñs precepit in lege ꝙ ta bernaculum supra opertum essz ō sagis cilicinis qui asperi sunt ad preciosas cortinas subt⁹ existentes custodiendas a pluuia et a vē tis p quod significatur ꝙ sub aspitate tribulationum oseruantur p ciose virtutes sanctorū et pcipue humilitas que a mundi psperita tib⁹ impugnatur.

XXVIII. CONSIDERATIO.

Vicesimaoctaua puella sic ait. Cur hō de tribelatōe tristaris cū tribulationez materiā spūalis gaudij et cām dñij solatij ostet esse. Q? si de hoc dubites. Audi multiplex testimoniū. Nonne dicit glorioſus archiantistes ambrosi⁹. Deus non est immemor suorū qz dat eis in tribulatione solaciuz. Nonne etiā dicit pater clarevallis

Deoppe est dominꝰ hijs qui tribulato sunt coꝛde·nec mirū nam et mater que egrotantem nouit filium·magis fouet et amplectitur se piꝰ quantūcunqꝫ tribulatō seuiat non putes te derelictū·ſꝫ memineris ſcriptum esse·cū ipō sum in tribulatōne·ḃ ille·Sꝫ quid·certe preſentia amici est gaudioſa seu oſolatoꝛia·Nonne vel aliqñ audiuiſti verbuꝫ illō apoſtoli ſuphabundo gaudio in omni tribulatōe qui et rurſum de quibuſdā dicit·in multo expimento tribulatōnis abundantia gaudij ipōꝛ fuit·Nonne dicit apoſtolꝰ alibi gloꝛiamur in tribulatōibꝰ·Nonne dicit pſ̄·Letati sumꝰ p diebꝰ quibus nos humiliaſti·Nonne gaudet languidus de moꝛbi curatōne· ſed tribulatō medicina est moꝛbi expulſiua·p̄ſertim ſi a deo acceptet Hinc em̄ dicit in libꝛo job· jncrepatōnē dñi ne repꝛobes qm̄ ipſe vulnerat et medetur·Sed et operariꝰ de ſtipendio acquirendo vtiqꝫ gaudet etiam in laboꝛe·ſic etem̄ dicitur in euangelio gaudete qm̄ merces veſtra copioſa est in celis·Sed et mercatoꝛes gaudent qui p vili pꝛecio merces emerunt p̄cioſas·Ipſi autem tribulati qui in modico vexati in multis bene diſponent p tribulatōe modica vtpote tempoꝛali et bꝛeui mercedem ſibi oparāt ſempiternā·Deniqꝫ virtꝰ hominis apparet in tribulatōe ſicut virtꝰ ſmapis ex intritione·Bonꝰ etiam gubernatoꝛ in tempeſtate cognoſcitur et in bello miles et pugil in duello et nonne huiꝰ gaudium pariunt· Doꝛfecto ſic experientia hoc docente·Gaudent nanqꝫ magni viri et ō tuoſi in rebꝰ aduerſis ſicut foꝛtes milites in belloꝫ triumphis· et ſicut gaudet ex victoꝛia pugil foꝛtis·Facit aūt excellenter ad ꝓpoſitum dictū illuſtris ſenece· Nullum inquit ita magnum ſolatium est ſicut illud quod extrahit de aduerſitate·Quid plura· mutatur plane ſeu ouertitur triſticia tribulatōnis ſaltem in bonis hominibus in gaudium exultatōnis·Nonne ait pſ̄·jn conuertendo captiuitatem ſpon·facti sumꝰ ſicut oſolati·tunc repletuꝫ est gaudio os noſtrum et lingua noſtra exultatōe·Sed et dicta mutatō in euangelica hyſtoꝛia aperte intelligit figurata p mutatōnez aq̄ in vinū in nuptijs·et nonne vinum letificat coꝛ hominis pꝛeſertim vinum conſolationis·Sed ecce aqua tribulatōnis ouertitur in vinum cōſolationis et leticie ſpiritualis·Dicet foꝛte quanta aqua in quantum vinum·Doꝛcedat in medium ꝓpheta yſaias in perſona dei tribulatum conſolans·Ad punctum inquit in modico dereliqui te et miſerationibꝰ magnis congregabo te·Quocirca ymaginandum q p modica gutta vel aſperſione punctalis tribulatōnis recipiemꝰ diuina faciente miſeratione quaſi fluuium eterne pacis et theſaurum iocunditatis et exultationis quemadmodum illud dictum est jocunditatem et exultationem theſauriſauit ſuper eum ·Quapꝛopter merito pꝛeeligenda est gutta aque tribulationis in vinuꝫ gaudij·tale et tantū mutanda gutte vini gaudij tempoꝛalis mutande tandem intoꝛerentem tribulationis eterne·ymmo ſimul in ignem·

et aquã eterne afflictionis per que nõ transitur vt in refrigerium veniat². Siquidem de hac mutatõne habetur exemplum in diuite epulone et lazaro paupe qui diues dicebat·cruciox ī hac flamma scz tam copiosa et suo calore tam afflictua nã illi responsuz ostat Eili recipisti bona in vita tua et lazar⁹ similiter mala·nunc autem hic consolat²·tu vero cruciaris.

¶XXIX·CONSIDERA

Decesimanona puella sic ait· Cur de tribulatõe turbaris ·Nonne osideras ꝙ deus eternus per tribulationes maximum tuuz bonum intendit·Quod inquies· Profecto tribulatõ educit hominem de prisione et nonnunq̃ ad coronam· Vis scire ꝙ tribulatio educat de prisione·Ecce carcer cordis est vel prisio·quidquid inordinate diligitur in hoc mundo vbi anima miseri retinetur et ligatur a vinculis affectionis·De hoc quidẽ dicit tribulatio ·vt est videre saltem in vno genere tribulatõnis·Nonne legisti in actib⁹ ꝙ petrus detinebatur in carcere herodis et angelus percussit eum in latere et dixit surge velociter·latus vocantur in scriptura oẽs illi qui homini affinitate vel societate sunt diuncti·quando ergo amicus hominis ei per mortem vel alio modo subtrahitur tunc in latere percutitur homo pro corde suo de carcere eiciendo·Vis aũt scire ꝙ nonnunq̃ eductio de carcere terminetur ad coronam·audi Ecclĩastem ·Interdum inquit ducitur quis de carcere ad regnum · Sed et cõmuniter martello tribulatõnis fabricatur corona iustis tribulatis·qui eñ iustos tribulant coronam eis fabricant qđ etiaz quandoqz fit non aperte in faciem persequendo·sed occulte quasi a tergo per detractionem malleo lingue percutiendo·quemadmodum ob hoc dixisse videtur pš·supra dorsum meum fabricauerunt peccatores·Veniqz ꝙ de⁹ per tribulatõnem iustorum maximuz eorum bonum intendat·videlicz post probationem gloriam eorz et honorem ac coronam eternã·patet ꝑ illđ de tribulato martire dictum solenni voce ecclesie·gloria et honore coronasti eum domine Sed et jacobus alphei in sua canonica de temptato per tribulationes et patienter sufferente loquens· Beatus inquit vir qui suffert temptatõz·qm̃ cum ꝓbat⁹ fuerit accipiet coronã vite·quasi dicat viuam coronam accipiet·Est autem de ei⁹modi coronatõne exemplum·Nam miles ꝓbus·qñ cum triumpho de certamĩe reuertitur magn⁹ ei honor exhibetur·Sic est et de illis qui per patientiam in hac vita triũphasse ꝓbant² iuxt illđ poetrie·Nobile vincẽdi genus est patiẽtia vincit q̃ pati² si vis vincere disce pati·De illis inq̃ triumphatorib⁹ sic est·ꝙ in celesti palatõ honorifice recipiun².et vt reges solenniter coronant². Quippe tacito de quorũdã aureolis· cuiuslibet militis in militante ecclesia bene militãtis·In ecclesia triũphante rõe prẽmij essentialis qđ aurea dicitur·Verificatur illa vox ecclesie corona aurea super caput ei⁹ exp̃ssa signo sctitatis·

¶XXX·CONSIDERATIO·

Uicesima puella sic ait. Audi sententiā patris clareuallis mlta de pmissis quasi recapitulātis. Hec est inquit via vite. tribulatio psens. via glozie. via ciuitatis habitaculi. via regis. vtilis tribulatio que ꝓbationem operatur. ducit ad glozia res necessaria tribulatō q̄ in glozia vertitur. tristicia que in gaudiū mutab Gaudium sane longum. quod nemo tollet a vobis. gaudiuz multiplex. gaudium plenum. Bonum ergo magis necessitas q̄ voluptas que cum vtraq; res citiꝰ transeat altera penaz habeat. altera sit paritura cozonam. res necessaria ista necessitas que cozonā parit. Gloriemur in tribulatione. in ea siquidem spes glozie ymmo et in ipsa tribulatōne glozia continetur sicut spes fructus in semine. In hūc modum regnum dei nunc intra nos est thesaurus ingens in fictili vase in agro vili. Est inq̄ sed abscondita est latet glozia nobis in tribulatione. Cū ipso sum in tribulatiōe ait dominꝰ ⁊c. aliud iterū q̄ tribulationem queram. mihi adherere deo bonum est. Descendt vt ꝓpe sit his qui tribulato sunt cozde vt nobiscum sit in tribulatione nostra. ex eo vtiq; q̄ in ipsa tribulatione simus nos. Quis em̄ sustineret. quis subsisteret. quis persisteret sine eo. bonum mihi domine tribulari. Dummodo ipse sis mecum. q̄ regnare sine te. epulari sine te. sine te gloziari. bonū mihi i tribulatōe magis āplecti te i camino habere te mecum. q̄ esse sine te vel in celo. Aurum pzobat foznax et viros iustos temptatō tribulatōnis. Ibi em̄ cum eis domine et ibi in nomine tuo ogregatis mediꝰ astas. Quid trepidamꝰ Quid cunctamur. quid refugimꝰ hunc caminum. seuit ignis ⁊ dominꝰ nobiscum est in tribulatione. hec ille dulcis pater.

¶ Capitulum secūdum otinens consolationes specialiter super tribulatione sub nomine crucis. siue super cruce tribulationis.

Secundo post premissa ad supzadictam dominaz osolatricem accessit. et alius tristis propter crucez tribulationis. cui illa pro consolatione mox de suis puellis quatu ozassignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait ad pzefatum tristem. O si cognouisses et tu quid dulcedinis crux tribulationis contineret de ipsa non doleres sed gauderes. Et tu inq̄ quemadmodum nonulli sanctoꝝ crucem tribulationis nouerunt per experientiam et amauerunt. Audi hystoziam illā in q̄ de Andzea apostolo sic canit ecclesia. Doctoz bonus. et amicus dei andzeas aspiciens alonge vidit crucez Salue crux. suscipe discipulum eius qui pepēdit in te magister meus cristus. Salue crux que in cozpoze cristi dedicata es. et ex membris eiꝰ tanq̄ margaritis oznata. Sequit in hystozia. Vidēs andzeas crucem cum gaudio dicebat. quia amatoz tuꝰ semper fui et desideraui amplecti te. O bona crux recipe me ab hominibꝰ et redde

me magistro meo vt per te me recipiat qui per te me redemit. Cursum sequitur. Cum peruenisset beatus andreas ad locum vbi crux parata erat. Exclamauit et dixit. O bona crux domini diu desiderata. et iam ocupiscenti animo preparata securus et gaudens venio ad te. Ita et tu exultans suscipias me discipulum eius qui pependit in te. H in illa hystoria. Et nonne hec ad magnam consolationem omnium crucem tribulatōnis patientium debent esse certe sic. quod em̄ beatissimo andree causa fuit non solum consolatōnis sed etiam exultatōnis merito debet esse etiam nobis causa saltez o solationis. III. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. O si circa premissa per sororem meam recitata agnouisses et tu quomō pro cōsolatione crucem tribulationis dulcis ille pater clareuallis arbori comparat et quali de tribulatione merito gauderes. Certe inquit crux sponsa est et crux amari potest et crux habet exultatōnē Ita est fratres mei. Si fuerit qui colligat semper germinat lignum crucis vitam. fructificat iocunditatem. oleum letitie stillat. balsamum sudat karismatuz spūalium. Non est siluestris arbor lignum vite est apprehendentib9 eā arbor fructifera. est arbor salutifera. Alioquin qūc dñicam occuparet terram. illam dico preciosissimā glebā cui clauor est infixa radicib9. Si non essz hec sanctior cunctis preciosior vniuersis nunq̄ illo plantaret2 in orto nec illam preeminentē vineam occuparet Deniqz quid mirum si cruci suauitatē dedit qui dedit et igni. Aut quomō crux videatur insipida. vbi dulce sapit et flammam. Quid em̄ sapiebat laurentio ignis ille cū irrideret carnifices. iudicē subsannaret. Quid adhuc dicem9 fratres. Cur non sapit et nobis que p̄ cristo est tribulatō. Cur non gustam9 et nos manna istud absconditum. Set ergo gaudium in tribulatōne. et iam nō habet malign9 vnde illiciat vnde deiciat. liberati sumus a laqueo venantiuz pariter et a verbo aspero. nihil pficiet inimic9 in eo quem crux cristi delectat. Si carnalem delectatōnem et fili9 iniquitatis nō apponet nocere ei. Si ad exasperādū ei quālibet immittere temptauerit amaritudinem. nō curat delicias qui ieiunio pascitur. multo min9 p̄ eo murmurare p̄t in quo et delectatur. plane altissimum posuit refugium suum. quo nec muscipula inimici timenda sic nec sagitta Prosus sublime volat quisquis ille est quem non modo futurorz expectatō bonorz. sed presentium quoqz malorum exhibitō ipa delectat ita vt in ea glorietur. hec ille pater III. CONSIDE.

TErcia puella sic ait. O homo tribulate. Vis ne premissa verba patris clareuallis ad clari9 ipsa pro consolatione tua intelligendum declarari. Ecce dicit primo. Crux specōsa est sez crux tribulationis. Et nonne bene dicit. est nanqz speciosa vel vt causa equiuoca. quemadmodum em̄ sol est calid9. licet nō formaliter. vt vniuoca. sed vt causa caloris equiuoca. Ita et crux tribulationis vt cā

equinoca facit animam speciosam plenitudine speciey sanctay cogitationuz ex quib⁹ nonnunq̄ ꝓrumpitur in exterioza verba amorosa·sepius nanq3 tribulati verba huiusmodi ingeminãt·O deus amantissime·O amabilis deus succurre mihi·℞ o amabilis deus libenter ℔ sufferam amoze tui·quia grauioza pertulisti amoze mei· Quid igitur miri q̄ dict⁹ pater crucem tribulatõnis speciosam dixit·Nam ꝓpter dicta et consimilia externa vel interna verba plena caritatis et dilectionis·que crux tribulationis causat in ipsis tribulatis potest ei accomodari quodammõ quod de virgine canitur Ista est speciosa inter filias hierusalẽ·sicut vidistis eam plenam caritate et dilectione·Rursum crux tribulatõnis speciosa est· vtpote tibi oferens specõsitatem·Nimiy ipa vt soroz mea ꝓfata est aq̄ oparatur·quemadmodum igitur aqua hominis in se vel in suis vestib⁹ deturpati reformat speciem mundando et dealbando·ita et tribulatio animam abluit·et virtutum suay habitus candidiozes reddit·Et nonne ꝓegrandis aquila johãnes in sua apocalipsi h° declarat·vbi dicit² Hij qui sunt amicti stolis albis qui sunt et vñ venerunt et dixit mihi sc3 vn⁹ de seniozib⁹·hij sunt qui venerunt ex magna tribulatõne et lauerunt stolas suas·et dealbauerunt eas in sanguine agni sc3 habito participio sanguinis xp̄i ꝑ amoze3 coz dis sui bene digesti ad modum lactis albissimi· ¶ Dicit secũdo dict⁹ pater·Crux amari p̄t sc3 tribulatõis·jaz audisti q̄ hec crux spõsa est·quid igitur miri q̄ ipa amari potest·quippe specõsa solent esse amabilia·Nec opponas q̄ amara est·Nẽpe et amara potio ꝓpter dulcem sanitatem amabilis est·Sed et tribulationem amaram dicens·dicere videris mendacium et declarare potius gustum tuum esse infectum·Iam eñ tribulationes videntur esse dulcozate·p hoc quidem q̄ in xp̄o fuerunt·et per eum cuius spiritus super mel dulcis est transiuerunt·quemadodum et crux iam videtur esse vncta ex eo q̄ in cristo fuit qui est vnctus·quapzopter et cruces in ose̅ctione ecclesiarum oleo inunguntur·Hinc est q̄ dulcis pater clare uallis de illo loquens verbo·qui fingis laboze̅ in ꝓcepto· An ñ inquit labor factus iugum suaue crux inunctatio· ¶ Dicit tercio idem pater·Crux habet exultationem et quid miri·si hoc dicit et intendit decruciatu tribulationis designate per lignum crucis·Naz et exultabunt omnia ligna siluaruz a facie domini qz veni·ait ps̄· Sed quid· Nunquit non ꝓesentiam suam exhibet domin⁹ tribulatis· Certe exhibet·Audi psalmistam· Iuxta inquit est domin⁹ hijs qui tribulato sunt cozde·igitur etiam in tribulatõne nõ soluz gaudere·sed ꝓpter eius ꝓesentiam viuificam exultare·pot⁹ habes per gaudium cozdis in cozpus redundans quemadmodum cytha redam illum dauid dixisse nouimus·Coz meum et caro mea exultauerunt in deum viuum· ¶ Dicit quarto dict⁹ pater· Si fuerit q̄ colligat·semper germinat lignum crucis vitam scilicet vitã gratie·

Nempe si vna persona sme tribulatione oseruat vitam gratie·tunc ad vitā bonā rōe tribulatōis cētūmilia ouertūt².qppe ꝫm gregorei anā sentētiā mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire opellūt· ymmo melius dicā nec vna ꝑsona oīis exps tribulatōis oseruat vitā gr̄e·vel sanctā·vl̄ etiā xp̄ianā·Nimirū sme exceptiōe dicit nobis apostol⁹ paul⁹·Oīs q̄ pie volūt viuere in xp̄o ꝑsecutōz patiunt².Sz et magn⁹ p̄ Augustī⁹·Null⁹ inq̄t seru⁹ xp̄i sme tribulatōe est·si putas te nō habere ꝑsecutōs nōdū cepisti esse xp̄ian⁹ ¶Dicit q̄nto pater antedict⁹·Fructificat iocūditatē scz lignū crucis seu tribulatōnis Nōne est ita·certū ē hoc verificari vl̄ ꝓ futuro tpe·Audi ecclesiasticū·Vsqz in tp⁹ inq̄t sustinet patiēs et postea redditō iocūditatis Nā etiā dn̄s in eu°.Beati inq̄t qui nūc fletis·q̄ ridebitis·imo dctī p̄z is dictū verificat² ec̄ i p̄nti·tribl̄atōis nāqz occasiōe multi siue i ozdie siue manētes i secl̄o religiosioēs fiūt·Sz q̄d·cte testāte ecc°. religiositas custodiet et iustificabit coz iocūditatē atz gaudiū da¹. Vñ et salomō i puerbijs·Secura inq̄t mēs quasi iuge ouiuiū ¶Dicit sexto idē p̄ balsamū sudat·s·lignū crucis·i·tribulatōis·Sz q̄d balsamū·Audi eūdez patrē·Gr̄a inquit balsamū purissimū est·Hoc aūt osequit² q̄s cozdis ex opūctōe et ꝟ multotiēs tribulatōis occasione·q̄d quidē balsamū gratie ostingit ab int⁹ fozas ꝓdire anxia et q̄ sudozosa ofessione· ¶Dicit septimo p̄ ille de ligno crucis añ dicto·Nō ē siluestris arboz·nā otrariū effectū ꝟz·Xim em̄ q̄si siluestrē et īdomitū crux tribulatōis reddit domesticū·nō ē igitur siluestris arboz q̄i de numero ignobiliū cū in otrariū ō ligno crucis canat ecclesia sup oīa ligna siluaꝝ ¶Dicit octauo idē de eodē Lignū vite ē appr̄hendētib⁹ eā·Nōne em̄ i agone vl̄ ꝑiculosa egritudine ostituti ꝓ morte ꝓpetua euadēda et eterna vita osequēda apprehēdere solēt lignū crucis ītueri āplexari et osculari·Ita ergo et interiozib⁹ brachijs crux tribulatōis essz appr̄hendēda amplexāda ac deosculanda·q̄ lignum vite est patiētib⁹ tribulatis·Qui habz aures audiēdi audiat q̄d spūs dicat ecclesijs·Vincēti scz tribulationū tēptatōs dabo edere de ligno vite q̄d est i padiso dei mei·Vicenti inq̄t scz ꝓ patiētiā·q̄ vt alias inductū ē nobile vīcendi gen⁹ est paciētia·Vincit q̄ pati².si vis vincere disce pati ait poeta· ¶Dicit nono idē de eodē·Arboz fructifera ē arboz salutifera·q̄re·Ozo fecto q̄ nos frui facit salute eterna·Hinc saluatoz ipe ait·P̄r meus agricola est om̄em palmitē q̄ fert fructū purgabit eū scz ꝓ inflictōz tribulatōis·vt pl⁹ fructū afferat· ¶Dicit decimo idē ō eodē Si ñ essz hec sanctioz cūctis p̄ciosioz vniuersis nunq̄ illo plātare tur in ozto nec illā p̄minētē vineā occuparet·Cur dicit ita·Bene ra q̄ om̄e lignū pulcrū visu et ad uescendum suaue in paradiso mañ dei ositū tantā creare in hoie sanctitatē ñ possz·sicut lignū crucis ·i·tribulatōis cruciatie igit² plāta² i ozto seu vinea eccl̄ie·et certe tribulatōs q̄uis cruciatie cū reuerētia recipiēde sūt q̄i deosculāde

et amplexande tanq̄ sancte reliquie·cum quibus sanctis sanctus eris·Nimirum si aqua amara transeundo per terram dulcis efficit aut vinum per species transiens redditur speciatum· sequitur a si simili q̄ tribulationes per xp̄z sanctumsanctoꝝ·ac per omnes sanctos alios qui pie volunt viuere in xp̄o transeuntes sunt habende quasi sancte reliquie·Sanctitatis autem eoꝝ signa videnr̄ esse mirabilia que operantur·qui enim·xx·annis vel amplius in delicijs suis mortui extitere·ipsi multociens incunctanter resuscitantur· superueniente eis forti tribulatione·Nulle in mundo isto reliquie sanare videntur·tot et tantis infirmitatibus laborātes quot et q̄ntis sanant ip̄e tribulatōnes ¶ Dicit idem pater·xij·supponēs crucem tribulatōnis habere suauitatem saporis et dulcedinem·Quid mirum si cruci suauitatem dedit qui dedit et igni·Aut quomō crux videatur insipida vbi dulce sapit et flama· Et ecce quod dicit de cruce huius possibilitatem probat per simile·s·de flama que compatiebatur irrisionem carnificum et iudicis subsannationem quando laurentiꝰ positus in craticula subicientibꝰ penas insultabat et q̄n assatus diutius vultu letissimo ad imperatorem respexit et dixit·ecce miser assasti vnam partem versa et manduca·Quapropter dictus pater fratribus suis loquens admirando subiungit·Cur nō sapit et nobis que pro xp̄o est tribulatio·cur non gustamꝰ·et nos māna illud absconditum·Bene dicit absconditum· quia paucissimis cognitum seu a deo paucissimis reuelatum quemadmodum deo patri dicitur in luca·Abscondisti hec a sapientibꝰ et prudētibꝰ et reuelasti ea paruulis· ¶ Deniqꝫ·xij·pater sepedictus sic concludit Sit ergo gaudium in tribulatione·et iam non habet malignus vñ illiciat vnde deiciat ꝛc̄·vt est prius per sororem meam recitatū·Dicitur communiter q̄ dyabolꝰ fugit crucem·i·signum crucis·et videtur omnino q̄ et crucem tribulationis quando in ea homo delectatur teste vbi prius sepedicto patre clareuallis·Nihil inquit p ficiet inimicꝰ in eo quem crux xp̄i delectat·liberati sumus a laqo venantium et a verbo aspero·Dicit a laqueo venantium scz qui venantur ad illaqueandum nos per carnalē delectatōnez et tēptant nos per amaritudinem ad exasperandum nos et ad murmurandum et dicta hec duo dicit idem pater si carnalem delectationem·et filius iniquitatis non apponet nocere ei·si ad exasperandum ei quā libet temptauerit immittere amaritudinem supple per hoc non p ficiet Vnde subdit non curat delicias q̄ ieiunio pascit·mlto mnꝰ pro eo murmurare potest ī quo et delectatur·Rursum temptat nos dyabolus per muscipulam·i·per instrumentum capiendi nos rōe alicuius delectabilis cibi·i· delectamenti latenter quesiti et per sagittas auctoritatum peruerse intellectaꝝ· nouit enim et ipse per huiusmodi sophistice opposita arguere· Sed contra hec de illo q̄ in tribulationibus delectatur dicit predictus pater altissimum

posuit refugium suum quo nec muscipula inimici timenda sit. nec sagitta p̄sus sublime volat quisquis ille est quem nō mō futurorum expectatō bonoꝝ. sꝫ p̄sentium quoqꝫ maloꝝ exhibitō ipa delectat. ita vt in ea etiam gloriet. Hec ille. et bñ talis de qᵒ loq̄tur sublime volat et altissimum ponit refugium suum. quo p̄missa n attingunt. s. in vulneribꝰ xp̄i crucifixi sublimati iam ī celo et exaltati quo nec inimicꝰ. nec instrumenta eiꝰ venire possunt.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Recitauit p̄iꝰ soror mea exhortationem patris clareuallis inter alia sic dicentis. Sit ergo gaudiū in tribulatōne. Verum qm̄ contra hoc obici posset de xpo qui p̄fectior omnibꝰ existens in tribulatōe scz sua imminente passione cepit tristis et mestꝰ esse. hinc scias q̄ huiꝰ dispensatōis rationem dictꝰ pater subiungit dicens. Qui iniciatur a timore crucem xp̄i sustinet patienter qui p̄ficit in spe portat et libenter qui ꝺsummatur in caritate amplectitur iam ardenter. solus iste ēst qui dicere possit. q̄a amator tuus semp fui et desideraui amplecti te. longe est vox ista ab ea voce. Pater si fieri potest transeat a me calix iste. Quid enim Agnosco in duce belli militis pusillanimis trepidatōnem. Agnosco infirmantem gallinam cum pullis. ꝺsidero caritatem. stupesco dignatōnem. expauesco humilitatem. Misericors dominus nō beati andree robustū sibi suscepit affectū. qz non est opꝰ sanis medicꝰ sed male habentibꝰ. Quid magnum fuerat dñe iēsu. si accedēte hora p̄pter quā veneras intrepidꝰ stares tanq̄ qui ptātem habebas ponendi animā tuam. et nemo tollebat eaz a te. Aut nō gloriosus fuit quando quidem p̄pter nos totum agebatur. vt nō solum passio corporis. sed et cordis affectio p̄ nobis faceret. et quos viuificabat moꝝ tua. nihilominꝰ et trepidatō robustos. et mestitia letos. et tediuz alacres. et turbatō q̄etos faciat. et desolatio ꝺsolatos. Lego quidem in lazari resuscitatōe. quia infremuit spiritu. ꝺturbauit seipsum. Sed esto interim. quia seip̄m turbauit non ꝺditionis necessitate. sed sue beneplacito voluntatis. Nunc autem aliquid iam āpliꝰ audio. vsqz siquidem adeo p̄eualuit ea que fortis est vt morꝰ dilectio. vt xp̄z dei virtutem angelꝰ ꝺfortauerit. Quis quē. Euāgelistam audi. Aparuit inquit angelꝰ ꝺfortans eum. Quem eum. plane cui nascituro clausus patuit virginis uterꝰ. cuius nutu aqua in vinum ꝺuersa est. cuiꝰ tactu lepra fugata est. sub cuiꝰ plantis soli dum stetit mare. ad cuiꝰ vocem mortui resurrexerunt. Denicz eum qui portat omnia verbo virtutis sue p̄ quē facta sunt. per quē vniuersa subsistunt. etiam angelꝰ ipe. et quid dicam. quem eum. Minꝰ enim mirarer. si non esset penitꝰ indicibilis. Rogo te angele quē consolaris. An ignorabas quis esset. ad quem consolandum venie bas. ćte ꝺsolator ē. ćte paclitꝰ ē. Alioq̄n nō diceret aliū paraclitū

a patre mittendum apostolis si non esset et ipse paraclit9. Deniqz agnosco et in hoc ipso paraclitum maximum benignissimum ·quia ꝑpe sit hijs qui tribulato sunt coꝛde·Non despero iaz domine ·etiam si molesta mihi videatur tribulatio quā patior·etiam si pusilla nimis sum·etiam si desidero vt trasferatur calix a me·non despero inq̄ dummodo addatur·veruntamen non sicut ego volo·sed sicut tu·ℏ pater antedictus·

Capitulum tercium continens consolationes super tribulationum multiplici copia et varietate·

TErcio post ꝓemissa ad dominam consolatricē supꝛa dictam accessit et alius tristis super tribulationū multiplicitate et varietate conquerendo·cui ipsa moꝛ de suis puellis·rj·ꝓo consolatione deputauit·

I·CONSIDERATIO·

PRima puella ad tribulatum sic ait· O homo satis est mirabile ꝙ tunc homo turbatur qñ scit se positum in via et certa via tendente ad terminū ad quē tēdit seu ad quez nititur peruenire cū potiꝰ inde deberet gaudere·Sed quid·Nonne est mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas·nonne et omnis moꝛtalium cura q̄ multiplicium studioꝝm laboꝛ exercet·ad vnum tm̄ beatitudinis finem nititur peruenire·certe sic boetiana cōsolatrice testante·Ac nichilominus experientia attestante·Sed que est via et certa via ad hunc terminum·ꝓfecto cum terminꝰ iste sit vt dr̄ summū bonum vtiq; regni celoꝝ nomine impoꝛtatū·cōstat ꝙ via ad ip̄m tribulatōnes sunt p̄sertiz multe·testante scriptura que hoc dicit et ostanter asserit per multas inquit tribulatōes opoꝛtet nos intrare in regnum celoꝝ·

II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella ad hominem ꝓpter tribulationes cōtristatum sic ait·Cur homo nuncios domini tui non gaudenter recipis ꝓesertim ad magna bona celeriter recipienda te vocantis· Quinā inquies sunt hij nuncij·ꝓfecto nuncij hm̄oi tribulatōnes sunt que hominem ad deum accelerare faciunt·Nimirum ꝙ tribulationes deus hominem ad maxima bona vocat et nō vult ꝙ ipse in puis sistat·ita sane ꝙ quotquot tribulationes habes tot recepisti nuncios qui dicunt tibi accelerandum esse·vt diete coꝛdis tui non sint pue Dicēte psalmista·multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerunt· Scriptuz quoq; est in exodo·ꝙ egiptij cogebant filios israbel exire de terra·Sed quid hoc·reuera hoc significat ꝙ tribulationes que per egiptios designantur coꝛda viroꝝm· ꝓesertim deum videntium seu ꝓe oculis habentium per filios israbel sigficatoꝝm cogunt recedere de hoc mundo tribulatōibus tenebroso

hoc autem modo a re aliqua cor recedit quo amorem suum ab ea subtrahit quod in proposito facile fit. quippe amor de facili a loco subtrahitur in quo non nisi supplicium inuenitur.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hominem multas tribulatōones abhorrentez sic ait. Cur abhorres tribulationes que orationes tuas reddūt exaudibiles atqz gratiores. Hinc nanqz per pm. dicitur. Ad dnm cum tribularer clamaui et exaudiuit me. Sed et sicut a deo pluriū clamor magis exaudit. quippe ꝫm collectam ecclesie. id quod petitur multiplicatis intercessoribꝰ largiri separatur. Ita etiam pari modo si vnꝰ homo multa ora haberet. vel si omia membra eiꝰ ora essent ac simul clamarent exaudicionem apud deum facilius obtinerent. Sz quid. Profecto quelibz tribulatio est quasi os clamans in necessitatis articulo. vnde et doctor quidam dicit de lazaro ꝙ tot habuit ora clamantia quot habuit vulnera.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nonne scis ꝙ tribulationes aquis cōparantur in scriptura. Scio inquies. Aduertas igitur ꝙ sicut aq̄ amara dulces nutrit pisces piter et maiores puta certe grādia ꝑ alia osimilia que non nisi in mari solent inueniri. dum in alijs aquis nutriantur pisciculi. Sic est etiaz ꝙ in tribulationibꝰ magnis et amaris nutriuntur homines magne virtutis. Rursum aduertas ꝙ sicut aqua dum crescit nauem eleuat. Vnde in libro geniseos dicit multiplicate sunt aque et eleuauerunt archam in sublime a terra. Ita et tribulatōnes presertim multiplicate electos dei proficere faciunt et a terrenis eleuant et exaltant quemadmodum econtrario in libro job de quibusdam per tribulationes nondum disciplinatis dicitur. cor eorum longe est a disciplina. ꝓpterea non exaltabuntur Quippe nomen discipline plures tribulationum ictꝰ significat satis apte. Adhuc autem aduertere poteris ꝙ tribulationes pcipue multe et magne ad modum aque copiose nate sunt bene mundare et dealbare. Que forte inquies vel qualia. Certe virtutum habitꝰ seu indumenta in quibus sancti tanq̄ in stolis albis comparebunt coram rege glorie. Audi itidem questionem pariter et responsioēz per ognatam meam prius ex apocalipsi recitataz his qui sūt amicti stolis albis qui sunt et vnde venerunt. Dicitur ibi et respondetur Hij sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni scz ad modum lactis qđ sanguis est digestus candido facto per digestionem amoris dini

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Scias homo ꝙ multe tribulationes valent ad purgandum hominem a sanguinibꝰ peccatorum. de q̄bus pm. petit liberari dicens. Libera me de sanguinibus. Nimirum in multis tribulationuz ictibus consistit purgatio de peccatorum

sanguinib⁹ quemadmodum de corruptis corporalium membrorum sanguinib⁹ fit purgatio scarrificando mediāte vētosa cui purgati oni plures ict⁹ otinuate tribulatōis apte ꝓparāt⁹. Sane sicut ict⁹ qui cum flebotimo scarrificando fiunt in corpe facile sustinen⁹ qñ ex appositione ventose in qua stuppa posita est. et igne accensa caro prius inflamatur. ita et ict⁹ plures otinuate tribulatōis sustinē tur ab illo facile cui⁹ cor prius inflamatū est diuini amoris igne Hinc est q ds volēs suos discipulos tribulationū ict⁹ ꝓmpte et facile sustinere eos inflamauit qñ spiritumsanctū eis i specie ignis misit. vnde et accidit q petr⁹ apostol⁹ post receptionem illam spiritussancti bene sustinuit ict⁹ tribulationum vsq; ad mortem crucis qui ante ignez illū sustinere non potuit vnā punctura mulieris sibi q cū ihū nazareno fuerit imponetis. VI. CONSIDERA.

Sexta puella sic ait. Nonne vl audiuisti quomō pater noster abraham per multas tribulatōs amic⁹ dei est effect⁹. sic ysaac sic iacob. sic moyses et oms qui placuerunt deo ꝑ multas tribulationes transierūt fideles. Quid ergo. Profecto vel et tu ꝑ multas tribulationes transibis vel deo nō placebis. Nequaq; igitur velis vel psumas esse singularis. Nequaq; tribulatōs omunes alijs et tātis viris aliquaten⁹ verearis. Sūt nempe tribulatōs hmoi optimū signū ꝓdestinatōis. De⁹ em fidelib⁹ suis h multipliciter tribulatis aliqd meli⁹ reꝛuauit. Nota itidē gloriā ei qd dicit jacob⁹ ome gaudiū ꝛc. anotatā et ptim sup tanq; notabilē recitatā. Ne inqt indignemi. si mali in mūdo florent. si vos patimi. qz ñ est xpiane digtatis in tpalib⁹ exaltari. ſz poti⁹ depmi. mali nihil hnt i celo. vos nihil i mūdo. ſz spe illi⁹ boi ad qd tēditis qdqd i via otingat gaudere debetis nihil ē vñ doleatis. vñ dubitetis. h ibi. VII. CON

Septima puella sic ait. Nonne meli⁹ est habere materiaz abundātis gaudij q; gaudij diminuti. certe sic. Sz quid. Profecto materia abundantis gaudij est tribulatio multa et expta. An non dicit apostol⁹ d ecclesijs macedonū. In multo expimento tribulationis abundantia gaudij ipoꝛ fuit. Vt dicit et ordinari⁹ appat⁹ Nō inquit solum pati voluerunt. sed expti sunt et inde gauisi sunt. Dicit etiā litera nō gaudiū. ſz abundantia gaudij. vt gaudiuz expimento tribulationis et abundantia gaudij abundantie tribulationis sciatur respondere. ocorrdat aūt ꝑsenti dsideratōi. et illd verbū apostoli ad thessalonicenses. Vos inquit imitatores nostri facti e stis et domini excipiētes verbū i tribulatōe multa cū gaudio spūs sancti glosa qd. s. i vobis fecit spūssanct⁹ VIII. CONSIDE.

Octaua puella sic at. Nescis fr hrime q vestis ꝓpter ꝯuitatē n ꝓ icit⁹. ſz carius poꝛta⁹. qñ ꝑciosis lapidib⁹ onusta reddi⁹. Quid g°. cte a silī seqt⁹ q hit⁹ patie nobiliter hoiez vestiēs ꝓpter tribulatōnū qs portat mltitudiez ñ ē recusand⁹. ſz eo libēti⁹ gestād⁹. Nimirū qnto ples sūt tribulatōs. tāto plib⁹ dcā vestis ornat⁹ margaritis

Quippe ad modum margaritaꝝ valent ad confortationem cordis quemadmodum de ipsis tribulationibus per dicta sororis mee supra potest euidentius apparere. Sed et constat ꝙ tanto magis miles cordatus efficitur atqꝫ iudicatur quanto plurium tribulationum impugnationibꝰ vexatus superari non videtur.

IX. CONSIDERATIO.

QVona puella sic ait. Nonne frater si arcam haberes ipsam aureis denarijs seu florenis repleri patiēter tolerares. Dicto sic. Sed et si quilibet ictꝰ tribulationum esset florenus in arcaꝫ tuam reponendꝰ et ibi ad vtilitatem tuam seruandus. credendum est ꝙ ad recipiendum ictus tribulationum multum patiens redderis. malleſqꝫ recipere mille tales ictus ꝙ̄ centum. et centum plꝰ ꝙ̄ vnum. Sed quid. Profecto penes ictus tribulationum quedam attendenda est moneta in arca cordis tui patienter recipienda ad magnum bonum tuum seu ꝓfectum. que siquidem moneta incomparabiliter melior est ꝙ moneta florenoꝝ. Potest nimirum attendi eius nobilitas penes incudem super quem cuditur. penes numisma. seu penes eiꝰ ymaginem cui ofiguratur. et penes illius excellentiam qđ cum ea comparatur. Vis scire de incude. certe ꝺ moneta cuditur super personā patientis juxta illud pſ̄. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. que psona sepe est nobilissima. et inter illos computanda quibꝰ dignus non erat mundꝰ. Ezꝫ et quandoqꝫ est angelis comparanda ꝑsertim si sit virgo. Quippe ſm̄ sanctos in carne viuere sme carne. vita est angelica. nō humana quemadmodum et homines in statu glorie non nubent neqꝫ nubentur. sed sunt sicut angeli dei quibꝰ angelis etiam in corporibus hic assumptis non dꝺuenit generare. sed viuere sme corpore.
Vis rursuꝫ scire cuiꝰ sit ymago monete huiꝰ et superscriptio. certe christi. ꝑsertim quando quis hos tribulationum ictus patitur ꝓpter xp̄m q̄ est ymago patris et figura substātia eiꝰ. hec quidē yma go si ꝑsit in corde patientis moneta que super ipsum cuditur seu fabricatur eidem ymagini ofiguratur. Vnde percussiones tribulationum hm̄oi redduntur quasi nobiles floreni cum agno vel cum rege sedente in trono cū virga ceptri. Quippe xp̄us agnus est sme macula. et est rex regum sedens in solio regni sui. Porro si vis scire ꝙ̄ sit acceptabilis hec moneta aut quantuꝫ valet. Ecce valet ꝓculdubio super aurum obrisum. Nempe quod cum toto mundo cōparari non potest hoc cum ea potest comparari scꝫ regnum celoꝝ et si hec moneta non sit forsitan acceptabilis in hoc mundo. est tn̄ acceptabilis in celorum regno in foro illo magno nundinaruꝫ paradiſi.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. O homo multum tribulate nosse debes q̄ qui non impugnat' is non certat nec repugnat. Qui vero non certat. nō vincit sicut econtra de iusto dicit sapiens. certamen fore te dedit illi vt vinceret. Vnde et egregi⁹ pater gregori⁹ jnimicus inquit humani generis fraudem quā callide contra sanctū job paverat pertulit. q̄ sancto viro quot occasiones intulit quasi tot causas victorie ministrauit. Deniq; qui non vincit nō coronat'. igitur sequitur illud pauli. non coronabit' nisi q̄ legitime certauerit. et nonne sequitur ꝓportionaliter ex hijs dictis q̄ quanto quis pluries impugnatur tanto ceteris paribꝰ pluries poterit esse victor. et quanto pluries est victor. tanto magis meretur coronari vl̄ pluribus coronis vl̄ vna tanto excellentiore. Vis scire quo pacto. Ecce corona victoris si vna sit pluribꝰ tribulatōnibꝰ correspondens p ipsas tribulationes augmentatur. Audi tenorem textꝰ illi⁹ vt darem coronam pro cinere. oleum gaudij ꝓ luctu. Audi quoq; et notam scz ipsius glose super eadem verba notate. tribulatio inquit ī presenti auget coronam in futuro. Quo nam inquies modo. Profecto quemadmodum dei secretarius johānes euangelista virgas et lapides communes in aurum legitur conuertisse et in lapides p̄ciosos. ita et lapides dure tribulatōnis et virge correctionis mutantur quodammodo scz equiualenter seu potius eminenter in aurum et preciosos lapides coronam nobis ꝓmissam augmentantes ita sane vt cum quilibet non fatuꝰ coronam auream acceptur⁹ libentius magnam reciperet q̄ paruam. ipsis electis in celo coronā dis multiplicis tribulatōnis impugnatō non sit formidāda. eo q̄ hac occasione corona eis repromissa per predictam tribulationum in aurum et gemmas conuersionem est augmentanda. quemadmodum dicit econtra pater ille dulcissimꝰ clareuallis. Si penitentia nostra crudeli miseratōne minuitur paulatim gemmis corona nra priuatur. jmmo potiꝰ quilibet virgas et lapides antedictos tam veros q̄ methaphoricos plures numero magis q̄ paucos amaret si eos in aurū et lapides preciosos seu gemmas formaliter esse conuertendos indubitanter crederet. quos merito adhuc magis amaret si eos in predicta eminenter esse conuertendos minime dubitaret. Diminutio itaq; tribulatōnis prosus stulte desiderat' ex quo scm premissa ipsius tribulationis sustinentia caritate informata pōdus est ad qd̄ celeste premium nobis traditur. Audi ad hoc apostolum. jd inquit qd̄ in presenti est momentaneū et leue tribulatōis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondꝰ operat' in nobis.

XI. CONSIDERATIO.

Undecima puella ad hoiez varijs mōis tribulatū sic ait. Nōne audisti ī epla jacobi scriptū esse. omne gaudiū existimate cū in varias tēptatiōs icideritis. Si igi' p mltas et varias tēptatōes tribularis ita vt ñ solū infirmitatē l' iopiā. scz et infamiā. scz et alia mala

varia et diuersa patiaris·gaudere debes in immensum existimando q̄ habeas vel ꝫm equiualentiam·vel supeminentiam omne genus mundanoꝝ gaudioꝝ·Nimirum sicut prī per sororem meam didicisti q̄ tribulatio in presenti auget coronā in futuro·Ita ad gaudij tui augmentum existima·q̄ varietas tribulationum varium seu diuersum future corone tue·vel ꝫm equiualentiam adicit ornatum Sicut ergo in corona materiali non essꝫ bonum carere vllo genere gemmaꝝ corone ꝺuenientium·Ita etiam cum ꝙuentu potentie sustinendi·quē in ip̄is tribulatōnibꝰ fidelis deꝰ facit·melius est vllo carere genere tribulationum·

¶ Capitulum quartū continens ꝺsolationes super guerris pacifico statui contrarijs·

QVarto post premissa ad supradictā dominam consolatricem accessit· et aliꝰ tristis cōsolationem requirens super se turbantibꝰ guerris· cui illa pro cōsolatione de suis puellis duas deputauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima pulla sic ait·aut turbaris de guerris ex eo q̄ vergunt in malum tuuꝫ psonale·aut ex eo q̄ vergunt etiam in malum aliorum·Si ex eo prescise q̄ vergunt in malum tuū psonale plene poteris ꝺsolari in hoc opere diuersis in capitulis p̄ dicta meaꝝ ꝺsolatium pariter et ꝺicenda·Si vero ex eo turbaris q̄ vergunt guerre in malum alioꝝ eam super hoc ꝺsolationē recipias quā circa finē totiꝰ huiꝰ libri poteris reperire vbi ponent² ꝺsolationes hominis ꝺpassiui ꝙpter passiones alioꝝ ꝺpatiendo cruciati·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcūda puella sic ait·Nescis q̄ militia est vita hominis super terram· Militanti autem valet exercitium· qꝺ in guerris vel forinsecus magis q̄ paucis tempore est patum· quippe pacis tempore torpent homines inhertia atqꝫ ab intra piculosiꝰ impugnantur·tunc em̄ inimici hominis domestici eius·tunc temptat luxuria tunc inuidia·tūc auaricia·tūc et alia vitia plura numero q̄ī guerris quibꝰ pacis tpe inseruitur·

¶ Capitulum quintū cōtinēs ꝺsolationes sup bello seu ꝺflictu et vniuersaliter sup impugnatōe in cōmuni·

QVinto post premissa accessit ad dominam supradictaꝫ etiā aliꝰ tristis de bellis seu ꝺflictibꝰ īminentibus totus perturbatꝰ desiderans consolari cui illa mox pro consolatione de suis puellis septem deputauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·O miles x̄pi nescis q̄ maius bonū est bonum pacis q̄ malum sit maluꝫ belli imminentis· patet hoc ex

eo q̄ cuncti optant pacē eē· ꝫ non optant cuncti bellum non esse
Vis nosce q̄ cuncti optant pacem esse·libeum hester legito·et cla
re inuenies de cunctis mortalib⁹ hoc supponi·Audito quoq; ma-
gnum patrem augustinum·Tale inquit bonum est bonuz pacis vt
in reb⁹ creatis nihil gratiosus solet audiri·nil delectabili⁹ cōcu-
pisci et nihil vtilius possideri·Audi rursum patrem eundem· justi-
cia et pax osculate sunt·Nemo inquit est qui non vult pacez· inter
roga omnes homines· Vis pacem· Vno ore respondet tibi genus
humanū opto cupio amo·Vis autem econtra q̄ non omnes optāt
belleum non esse·Audi illum vegetium doctorem militum·Milita
ris inquit alacritas saltus et cursus ante temptandus est q̄ corp⁹
etate pinguescat·Velocitas em̄ est que percepto exercitio strennu
um efficit bellatorē·Nā taliter īstructo pugnare aduersus quos li-
bet hostes in acie formido non erit sed voluptas·ꝫ ille·Nec soluz
tales de quibus loquitur nō optant bellum non esse ſcz quibus pu
gnare est voluptas·sed etiam plurimi alij et sancti viri optant mul
totiens bellum esse vt pax inde sequatur·Audi magnum patrē Au
gustinum·Non inquit queritur pax vt bellum exerceatur·sed bellū
geritur vt pax acquirat².ꝫ ille pater·In omni igitur casu quo pax
sme bello non potest haberi cuiusmodi sunt infiniti necesse est vt
omnes qui hoc scientes optant pacem esse non velint bellum non
esse·sed magis eligant ipsum esse nec tunc per consequens doleant
ipsum esse·

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait·Vt quid homo velles bellum non esse·
Dices forte timeo malum exitum·Sed hic timor van⁹ est solo
hoc puiso q̄ causa sit bona·Audi patrez clareuallis·Si inquit bo
na fuerit causa pugnantis exitus malus esse nō potest·sicut nec bo
nus iudicabitur finis vbi causa non bona·sed intentio non recta
precessit·Rursum forte dices·ideo bellum seu conflictum horreo
q̄ ledi aut mihi noceri timeo·Sed et hic timor van⁹ est·Hoc pro
uiso q̄ a teip̄o non ledaris·Audi johannem os aureum·etsi inquit
omnes qui mare et terram habitant ueniant ad ledendum noce-
re nequaq̄ poterunt ei qui a semetip̄o non leditur·ꝫ ille·Vnde et
egregium verbum dicit greg·quadaz in collecta que est talis·Tu-
ere domine populum tuum et ab omnib⁹ peccatis clementer emū-
da·quia nulla ei nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas·
Sed et petr⁹ in sua canonica·quis est inquit qui vobis nocebit si
boni emulatores fueritis·Horro si q̄pter iniquitatem et iniusti-
ciam tuam te dolor q̄pter bellum ad huc manet·nihil opere precio-
um est nisi vt continuo mutes animum et ō emulo efficiaris bon⁹
emulator ac nichilominus·si vita conceditur ad illam consolatio-
nem recurras que super iniquitate ·vel iniustitia inferius possibi-
lis inuenitur·

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. quis nos assecurabit. q̄ non impugnemur ab infidelibus quos et vel quandoq; bello lacessimus. Igitur breuia inter se cristianorum bella videntur satis necessaria. Cur autem hoc. Audi cassz. et non incassum. Ars inquit bellandi si nō pr̄eluditur. cum fuerit necessaria non habetur animo. subito ad arma non erigunt. nisi qui se ad ip̄a ydoneos p̄missa exercitatōne disponunt. p̄imordia cuncta pauida sunt. et aliter timiditas non tollitur nisi cum rebus necessarijs nouitas abrogatur. Audi rursum eundem. terribilis est inquit hominib⁹ cōflict⁹ si non sit assiduꝰ. Nā quod in iuuentute non discitur in matura etate nescitur. ℔ ille. vñ ad sensum ꝺrarium loquens vegeti⁹ ille p̄fat⁹. scientia inquit rei bellice dimicandi nutrit audaciā. nemo em̄ facere metuit qd̄ se bene didicisse ꝺfidit. hec ille. Verū si de bello tanq̄ inermis. et hui⁹ operis inexpertus aut q̄ debilis viribꝰ ꝓpter ꝓprium periculum doles ex alijs dictis et dicendis cōsolationem queras et speciali ter sup̄ morte imminente.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Cur frater bellum pati refugis. cui si tu iuste repugnaueris non solum exp̄tior. sed fortior eris. Fortitudine saltem animi et forte etiā corporis natura. vires ministrante membris lacessitis. Sed nec deo ꝓpter bellum in quo iuste repugnaueris aliquatenꝰ displicebis. Vis scire q̄ eris fortior. Audi strennuū paulū de sanctis loquentē. fortes inq̄t facti sunt in bello glo. i. in p̄elio vt iudas machabeus josue et alij. castra verterūt exterorꝝ glo. i. inimicos sepe verterūt in fugam. ℨ et fortificatur quis ex fortioris assistentia. Is aūt de quo dicit scriptura. Si fortitudo. quare robustissimꝰ est scz dñs fortis et potens. dominꝰ potēs in p̄elio. assistit iuste p̄elianti. Nonne hoc insinuat ꝓp̄ha jeremias Dominꝰ inquit mecuꝫ est quasi bellator fortis. ideirco qui p̄sequūtur me cadent et ꝺfundentur vehementer. Sed et sanctꝰ dauid dixisse reperitur. Dominꝰ p̄tector meus a quo trepidabo. si exurgat aduersum me p̄elium in hoc ego sperabo glo. si ꝺflictꝰ p̄sequentium me exurgat. i. subito vl̄ in immensum crescat ego cui deꝰ p̄tector est in hoc p̄elio sperabo in domino. Vis vlteriꝰ scire q̄ do ꝓpter bellum si iustum fuerit ac iuste in eo pugnaueris ne quaq̄ displicebis. Attende illō p̄salmiste de deo loquētis. docet inquit manus meas ad p̄elium. et digitos meos ad bellum. qd̄ vtiq; non faceret. si ei iustum belluꝫ aut iuste pugnātis actꝰ displiceret. Audi igitur magnū patrem augustinum. Noli inquit existimare neminez deo placere posse qui armis bellicis ministrat. In hijs erat sanctꝰ dauid cui dominꝰ magnum testimonium perhibuit.

II

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad sapientum specialiter impugnationem attendens sic ait. Nonne vel quandoq; legisti. aut audiuisti qualiter boetiana consolatrix sic ipsum illustrem virum boetiuz dsolata? Nunc inquit primum censes apud improbos mores lacessitā piculē esse sapientiam. Nonne apud veteres ante nostri platonis etatem magnū sepe certamen cū stulticie temeritate certauim9. eoq; superstite ꝓceptor socrates iniuste victoriā me astāte mortis ꝓmeruit. Hec illa. et ecce dicit ꝓmeruit victoriā sequit2. Q2si nec anaxagore fugam nec socratis venenum nec zenonis tormēta qm̄ pegrina nouisti at tauios. at soranos. at senatas quoz nec puetusta. nec i celebris memoria est scire potuisti. quos nihil aliud detraxit i cladē nisi ꝙ nostris moribꝰ instructi studijs improbozum dissimilimi videbātur. Itaq; nichil est ꝙ ammirere si in hoc vite salo circūflātibꝰ agitemur ꝓcellis quibꝰ hoc maxime ꝓpositus est pessimis displicere quoz quidē et si est numerosus exercitꝰ qui qñq; dtra nos aciem struens valentioz incubuerit desup irridemꝰ securi totiꝰ furiosi tumultꝰ. eo ꝙ vallo inimici q° grassanti stulticie aspirare. fas non sit. Hec illa nobilis dsolatrix.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella sic ait. Nonne vir impugnatꝰ hylariter se piculo deberet exponere sub spe triumphi seu victorie. dū dsideraret in suo certamie magnū ituētibꝰ solaciū dsistere sibiq; bonū certam certāti pcōsuz piter et grosuz iocale repromissuz esse mlta cū laude glia et honore. certe sic. Nā et bōꝰ miles secli fortes i hastiludijs atq; torneamētis ipugnatōes sustinet. vt possit attēdētibꝰ solatiuz facere. ꝙ quorum quidem solatō et signanter persone dilecte in signū amoris sui periculose multociens. et tamen hylariter se exponit. maxime aūt si se sperat posse reportare honorem sup alios et iocale qd̄ ꝓmittit2 meliori. Bz quid. Profecto non posset estimari ꝙ magnum gaudiū habet deꝰ. om̄esq; angeli necnon et om̄es amici dei pīsertim nunc beati scientes ꝓbitatem hominis impugnatōnes pacienter sustinentis. Sed nec vlli cristi militi impugnatōes bene patienti negatur iocale ꝓcciosum atq; glorioſum. tali em̄ cuilibz datur corona vltra humanā estimatōez ꝓcciosa. Vnde et de quolibet martiriū patiente cantari solet corona aurea sup caput eius. et sic simul om̄s viri ecclesiastici ꝓcsertim cantores sunt quasi nūcij talis martiris p̄conium eius laudem et honorem magnificantes et extolentes.

VII. CONSIDERATIO.

SEptima puella sic ait. Nōne merito ipugnatōes cū gaudio sustinere deberes q̄s sustinēdo deo sp eo dilectior et acceptior q° et approbatior esses. certe sic. Nēpe ad dei dilectiōz pri9 habitā mereri tibi q̄ntūcūq; mīmū dilectōis ei9 gradū vlteriorē l̄ quātuz

ad effectuz supaddi·hoc incōpabile est omni bono tempozali· Bz quid·certe si ꝓpter deuz impugnationes viriliter sustineres deo il las sustinēdo semp eo dilectōz et acceptioz quo et appzobatioz es: ses·Nimirū hui⁹ rei exemplum ex hijs que gerunt² in mundo non nunq̄ inuenitur·Certur nanqz fuisse domin⁹ quidam qui qñqz illū quem in seruitozem recepisset ad ꝓbandum eum de nocte mitteret alicubi et post in via personaliter occurreret ei ipmqz inuaderet a criter pugnando cum eo·Accidit autem semel ꝙ sic pugnando ipe domin⁹ ab vno tali famulo fere occisus fuerat quem quia bene se habuit semper postea multum dilexit·

¶Capitulum sextum otinens osolationes sup oppzessione et psecu tione ecclesie in communi·

Exto post pzemissa ad dominā osolatricem sepedictā accessit et alius tristis sz quidā zelatoz ecclesie ex ipi us ecclesie oppzessione pturbatus cui mox illa ꝓ sua cōsolatione de suis puellis duas adiunxit ꝙqz ipm ad pacez ponerent eis iniunxit·

¶I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Nonne tribulatis ꝓ cōsolatōne debet suf ficere·hoc idoneo scire testimonio ꝙ in tribulatōnibus non o tingat deficere·Si itaqz quis zelatoz ecclesie sacrosancte eidem vi deat quascunqz tribulatōnes imminere ꝓ cōsolatōne recurrat ad testem ydoneum·et pzosus fidedignum greg̃·loquoz ecclesiastici gregis pastorez egregium·cui⁹ scripturaꝝ veritati ipe spiritussan ct⁹ phibuit testimonium·Hic nanqz libzum sancti job·illo in passu qui facit arcturum et cetera ad misticum sensum exponēs·Quid in quit arcturi nomīe qui in celi axem ostitut⁹·vij·stellaꝝ radijs ful get·nisi ecclesia vniuersalis expzimit³·Arctur⁹ inquit semp versa: tur·et nunq̄ mergit³·sic ecclesia psecutiones tolerat·sed sme defe ctu perdurat·Ille.

¶II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Nescis ꝙ oliz domin⁹ ait petro cum ce: pisset mergi modice fidei q̄re dubitasti· Hoc aūt et tibi dici p̄t si oppzessionem sancte ecclesie ptimescis·Nempe ipa ecclesie oppſ sio ad multiplicatōnem bonoꝝ fidelium iuuat·In cui⁹ figura de israheliticis dicit² in exodo·quanto oppzimebant eos supple egi: ptij ·tanto magis multiplicabant² et crescebant· Bz quid·certe si de populo israhelitico dictum est ꝙ erat popul⁹ dñi·Nōne et fide les ecclesie sunt popul⁹ ei⁹·et oues pascue ei⁹·qui in pzimitiua ec clesia abundabāt numero quottide·et nunquit nō ita adhuc· Dzo fecto ita·Audi magnū patrem Aug̃·Adhuc inquit habet ecclesia ꝙ crescat·donec illō implea² ·dñabitur a mari vsqz ad mare·Audi quoqz hylarium zelatozes ecclesie plurimum in hac materia exhi: larantem·Hoc inquit ecclesie ꝑprium est vt tūc vincat cū leditur

tunc intelligat cum arguit⁹·tūc obtineat cū deseritur·Audi eundē rursum·Hoc inquit habet ꝓpium·ecclesia dum ꝑsequit⁹ floret dū oppꝛimit⁹ crescit·dum ꝺtemnitur ꝑficit·dum leditur vincit·dum arguit⁹ intelligit et tunc stat cū superari videt⁹·hec ille·

¶ Capitulum septimum ꝺtinens ꝺsolatioes sup ꝑsecutionib⁹ ꝓꝓꝛijs illatis vel inferendis ab emulis seu aduersarijs·

SEptimo post premissa ad dñam ꝺsolatricem p̄memoꝛatam·accessit et alius tristis querens cōsolari super ꝑsecutōnibus ꝓꝛijs·cui illa moꝛ de suis puellis quatuoꝛ assignauit ꝓꝺ impendendis sibi consolatōnibus opoꝛtunis·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·O homo qui ꝑsecutionib⁹ grauaris·Audi doctrinam gregoꝛij doctoꝛis egregij·Eacta inquit ꝓꝺecedentiū patrum ꝺsideꝛem⁹ et non erunt grauia que toleꝛam⁹·Igit⁹ hanc sequentes doctrinam ad ꝺsolationem in ꝑsecutionibus recuꝛram⁹ ad ꝓꝺecedentium facta patrum·et ꝓimo omniū ad ip̄ius xp̄i exemplum·Hoc em̄ admonet paulus apostolus·Recogitate inquit eum qui talem sustinuit a peccatoꝛib⁹ aduersus semetip̄m cōtradictionem vt nō fatigemini animis vestris deficientes·Recuꝛramus deinde ad patres voluntate patientes ꝓpter cristum·Dices foꝛte Sunt ne tales multi·Sūt vtiq;·Audi illustrem jeronimum·quis inquit sanctoꝝ patiētia coꝛonat⁹ non est a cunabilis ecclesie·Sz et sme exceptōne dicit apostol⁹·Omnes qui pie viuere volunt in xp̄o ꝑsecutōnem patiuntur·Nec nouis tm̄ exemplis insistendū admonet nos etiam jacob⁹ alphei in sua canonica·exemplum inquit accipite fratres exit⁹ mali et longanimitatis laboꝛis·et patiētie ꝓpheꝛarum qui locuti sunt in nomine domini· ecce beatificam⁹ eos qui sustinuerūt·sufferentiā job audistis·Ḅ ille·¶ Sed et p̄clarum exemplum tolerantie ꝑsecutionis et nihilomin⁹ erga ꝑsequentem eximie mansuetudinis·et humilitatis possum⁹ attendere ī rege dauid·Vti em̄ regum testatur liber post multas alias ꝑsecutōes·saul assumptis tribusmilib⁹ electoꝝ viroꝝ ex omni israhel pꝛexit ad inuestigandum dauid et viros eius ·etiam sup abruptissimas petras que solis hibitib⁹ puie sunt·qui saul veniens ad caulas ouium et ibi speluncā ad purgandum ventrem ingressus·licz ꝓ hoc in mā⁹ dauid ibidem cum viris suis in interioꝛi parte spelunce latitantis incidisset·tam̄ dauid manuz mittere in euz noluit·sed tm̄ oꝛam clamidis eius silenter p̄scidit·Egresso autem saul de spelūca egressus est et dauid·et post tergum saul clamauit dicens·Dñe mi rex et respiciente saul post se inclinauit se dauid ꝓnus in teꝛram et adoꝛauit dixitq;·Ecce hodie viderunt oculi tui ꝓ tradideꝛit te dominus in manu mea in spelunca·sed pepercit tibi ocul⁹ meus·Dixi enim

non extendam manum meam in dominum meum. quia xp̄s domini est. quin potiꝰ pater mi vide et cognosce oram clamidis tue in manu mea. quoniam cum p̄sciderem summitatem clamidis tue. nolui extendere manum meam in te. Vide quoniaꝫ non est in manu mea malum neqꝫ iniquitas nec peccaui in te. tu autem insidiaris anime mee vt auferas eam. quem persequeris rex israhel quem persequeris. canem mortuum sequeris et pulicem viuum. sic dominus et iudicet inter me et te. cum autem oplesset dauid loquens sermones huiuscemodi. Dixit saul fili mi. iustior tu es q̄ ego. dominus reddat tibi vicissitudinem hanc p eo qđ hodie operatus es in me.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice hoc posset hominem in persecutionibꝰ quas ꝓpter deum et regnum celorum patitur merito consolari q̄ videt innumerabiles multo maiora pati ac etiam ꝓpter minus de quo tam̄ minori est dubium an ipsi vnq̄ illud consequantur. Forte dices qui sunt illi. Profecto ex hijs sunt mercatores qui extra terram remotiꝰ per malas vias per montes valles ac vastas solitudines. per mare magnuꝫ et spaciosuꝫ. et procellas eiꝰ tempestuoso tempore per predones latrones et piratas in periculis corporum atqꝫ rerum sustinentes persepe defectꝰ cibi et potus quos nunc frigus. nunc estus grauat. nunc pluuia grando et tempestas carentes quiete. pressi sollicitudine qui negligunt somnum negligunt omodum. propter lucrum modicum et incertum. Sunt ex hijs et milites q̄ plura ex premissis similiter patientes et in afflictibus. in guerris. in hastiludijs et torneamentis exponentes res et honores corpus et animam vel ꝓpter stipendium. vel ꝓpter solū honorem modicum breui pariodo duraturum. Hij vero qui voluntarie persecutiones patiuntur ꝓpter deum minꝰ sepe et leuius patiuntur. et ꝓpter bonum multo magis certitudinaliter consequendum. Audi ipsius verbum saluatoris. beati inquit estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint ꝓpter me gaudete et exultate. ecce em̄ merces vestra copiosa est in celis. ecce inqt quod notat manifestam veritatem. et subiungit merces vestra est ponens presens pro futuro ad significandam certitudinem et concludit copiosa est in celis pluraliter propter mercedis magnitudinem. ac etiam multitudinem. quippe nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. que deus amore sui patientibus preparauit.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. O si nouisses homo quid honoris. quid valoris afferret pati propter deum persecutiones ipsas pati velles. pati affectares si tu non desiperes.

Nimiruz ipas ꝓpter iusticiam patientes ab ipo domino beati predi cantur. Beati inquit qui persecutionem patiuntur ꝓpter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum. Magna ꝑsus osistit cōsolatio in beatitudine nedū vera. sz etiā metaphorice ꝓdicata. Siq̄dem omnes transferentes szm aliquam similitudinem transferunt Bz nec vere beatitudinis similitudo ꝑt aliq̄d modicuz esse. sed nec dominus ꝑdicans parua solet magnificare. ad. magnum itaqz bonorē persecutiones patientium predicauit domin⁹ ipsos beatos es se. Ad magnum quoqz valorem designandum curauit subiungere qm ipoz est regnū celorum. Nimirum nihil mai⁹ ꝑt esse q̄ regnuz celoz in quo veraciter includitur de⁹ ipse quo szm Anshelmū ma ius bonum cogitari non ꝑt.

IIII. CONSIDERATIO

Quarta puella sic ait. Dondera frater nedū ꝓdicantē dñm de persecutionum vtili tolerantia. sed etiam quibus de illa ꝓdi cauerit osidera. certe suis dilectissimis discipulis quib⁹ ipe dulcis simus magister. ita vt ꝑmitti² ꝑcauit. beati estis cū homines ꝑsecu ti vos fuerint. Absit hoc sentire q̄ et nephas esset cogitare q̄ ipse ipsos tam dilectos voluerit decipere quinimmo potius admo dum vtiliter ad tolerantiam persecutionum curauit premissis ver bis aīmare. Beati inq̄t estis cū hoies ꝑsecuti vos fuerint. Ecce nō dicit eritis. sed dicit in ꝓsenti beati estis. q̄ mox hocipo q̄ quis ꝓpter deum persecutionem patitur ꝓsentem habet causam sue be atitudinis. vl̄ hoc dicit. q̄ beati sunt ī spe qui post erunt in re nec minus potest verbum hoc magistri veridicū imporare. Spes autē nō ofūdit. quippe spes ē ĉta expectatō future beatitudinis ex me ritis ꝓuenens. Quenā inquies sunt illa merita. Porofecto que ipe magister insinuat osistentia scz in ꝓdicta persecutionum toleran tia. O quantum ergo gaudendum in expectatione certa que spem diffinit. Spe gaudentes ait apostolus ꝓpter qd̄ et ipse magister admonet inferēs post p̄missa gaudete et exultate. Qn̄ inquies. Ec ce hoc alio in loco manifestat. gaudete inquit in illa die et exulta te. i. non solum postea. sed in illa die scz persecutionis. vel in illa die illustrationis qua certificati estis. qua non quasi in incertum curritis. sed certitudinaliter expectatis mercedem in celis copio sam. Porsitan dices. Quinam sunt isti celi. Audi magnum patrem Augustinum. Non hic inquit celos dici puto superiores partes h⁹ visibilis materie. non enim merces nostra que debet esse in concus sa in rebus volubilibus collocanda est. sed in celis dictum puto ī spiritualibus firmamentis vbi habitat sempiterna iusticia. sentiūt ergo iam istam mercedem qui gaudēt spiritualib⁹ bonis. Bz ex oī parte perficietur cū morale hoc induerit immoralitatem.

¶ Capitulum octauum continens cõsolationes super aliena malicia paci hominis otraria.

OCtauo post premissa ad dominam consolatricem supdictam accessit et alĩ tristis super aliena malicia petens osolari. cui illa de suis puellis tres mox adiunxit pro ipsius consolatione.

¶ I. CONSIDERATIO

PRima puella sic ait. Vt quid quereris de malicia aliena. Sed et si de illa oporteat querulari hoc ꝓpter ipsos malos. ꝫ ꝓpter te si bonus sis nequaq̃. Nimirum reprobozum malicia confert plurimum ipsis bonis. Confert nanq; ad nutrimentum prudentie confert ad acumen intelligentie. confert ad exercitium bonoꝝ. cõfert ad purgationem perutilem iustoꝝ. Vis scire ꝙ aliena mala ofert ad nutrimentum prudentie. Audi johannem os aureum Ardens inquit malicia dum se satiare festinat rei exitum non aspicit maliuolentia enim et liuor nutriunt prudentiam. Vis scire ꝙ conferat ad acumen intelligentie simul. et ad exercitium bonoꝝ. Audi gregorij verbum egregium. Venerabili decretoꝝ volumine recitatum. Abel inquit esse rennuit quem cayn malicia non exercet ferrum quippe mentis nostre ad acumen non potest puenire veritatis nisi hoc eraserit lima prauitatis. Vis scire deniq; ꝙ malicia reprobozum ofert ad perutilem purgationem iustozum. Audi prefatum gregozium. Mala inquit reprobozum bonos dum cruciant purgant vtilitati iustozum. militat etiam potestas prauozum.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. O homo aliena malicia te turbat cũ sit mala. sed eo consoleris quo proueniunt inde bona. Vis hoc post premissa iterum scire. Audi primo magnum patrem Augustinũ Melius inquit iudicauit deus de malis benfacere ꝙ mala nõ esse permittere. Audi secundo et illum origenem ex malicia pluriũ bonozum originem declarantem. Si malicia inquit non esset virtus cõtrarium non haberet nec clarescceret. nec examinatio fieret. nec probatio vera. nec examinata. nec virtus esset. tolle maliciam fratrum joseph et inuidiam simul perimes dispensationem dei et que in egipto pro salute omniuz gentium gesta sunt. Si joseph non vẽditur somnium pharaonis nõ exponitur. nemo frumenta in egipto congregabit peribit egipt9 et finitime regiones. et ipse israbel et semen ei9 querens panem egiptũ nõ ingredietur. nec egredie2 in mirabilibus dei. nec fient virtutes quas fecit per moysen et aaron

nemo mare rubrum sicco pede transibit. non dabitur manna nec aqua de petra. nec lex in monte synay. terram promissionis nullus intrabit. Origenes. Qui rursum. Auferet inquit maliciam iude et proditionem. Auferes pariter et crucez xpi et passionem. Si non mors christi nec resurrectio eius. nec aliquis primogenit9 ex mortuis. nec spes resurrectionis. Rursuz origenes. Tolle astucias dyaboli. nec erit corona victorie legitie certanti. Si desint obsistentes non erunt agones. nec victoribus munera parantur. non soluz ergo bonis utitur deus ad opus bonum. sed etiam malis. Sunt vasa ad honorem sunt ad contumeliaz vtraqz tamen necessaria. Hec predictus. Deniqz recordare q̄ opposita iuxta se posita clarius eluescunt. mala ergo bonis quibus sunt opposita iuxta posita. hoc saltem bonum operantur. q̄ ipsa bona malorum comparatione reddūtur eo meliora quo et clariora.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice q̄ proficua sit multociens malicia aliorum etiam illis in quos exercetur. Hoc discas ex epla cuiusdam sancti patris suo filio scribentis. Inimici inquit hominis domestici eius. nam non ab alio tradit9 est saluator q̄ a discipulo propio. joseph non ab alijs q̄ a suis fratribus est venditus in egiptum. Similiter job ab vxore et amicis grauiz9 est temptatus. Tobiam vxor ꝓpria suis verbis magis afflixit. Susannaz seniores et populi iudices nequiter cōtemnarunt. omnes tamen isti post bella et temptatōnes reportauere triumphum. et dum ex toto videbantur esse consumpti. tunc subito amplius glorioſi et fulgidi apparebāt veluti cum post densas noctis tenebras lucifer matutinus exurgit et vide mirabilem et amabilem prouidentiam dei qui electis suis omnia conuertit in bonum qñ etiaz et ijdem ipsi qui videntur obsistere obsequium prestant nescientes. dum em̄ quasi nituntur dei prouidentiam impugnare. eoipo agunt vt qd̄ deus de suis electis disposuit compleatur. Sic jacob dum esau ipsum insequitur agit vt in aliena patria diuitijs et multa familia clar9 fiat. Sic joseph dū a fratribus venditur in egyptum. vt quod sibi fuerat de dnio super eos per somnia reuelatum totaliter impedirent. Per hoc egerunt vt hoc compleretur. qd̄ effugere nitebantur. Sic job duz ipm dyabolus a dnō temptandum expetit vt prosternat. agit vt toti mundo eius mira patiētia innotescat sibi post dyaboli certamina cunctis que prius habuerat a domino duplicatis. Ita vt cum omnibus hijs multo viuens tempore videret filios filiorum vsqz in tertiam et quartam generationez. Sic dauid saulis persecutiones fortiter tolerando super cunctum israhelem finaliter exaltatur. Sic mardochcum dum amā ligno parato ad ipsi9 suspendiū se credit

extinguere dum de eius nece statim vt credebat futura cum vxore et familia gloziatur·mira dei prouidentia res in contrarium verti tur ipseqz in eodez quod parauerat ligno suspenditur mardocheo glozia mirabili exaltato· Nimirum hoc prozurante apud regem Hester regina simulqz concurrentibus meritis mardochei qui fidelissimus extiterat ipsi regi Eunuchozum contra regem mozitis consilia detegendo·O q̄ pulchrum enigma mihiqz dum rumino saporosum·In hester siquidem omniz virginum reginam amplectoz q̄ suis agit interceſſionibus·vt in insidijs suis impij capiantur·et incidant in foueam quam foderunt·dum hostem iudeozum domino confitentium aman videlicet dyabolum eius quoqz membza deicit et prosternit· Mardocheum autem humilem exaltando propter quod iudeis noua lux oziri visa est gaudium et tripudium dum fons paruus creuit in flumen maximum et in aquas plurimas redundauit·hec ille sanctus pater·

Capitulum nonum continens consolationes super iniurijs hominum illatis·vel inferendis·

Vno post premissa ad sepedictam dominam consolatricem accessit et alius tristis de iniurijs conquerendo cui mox illa p̄ dsolatione sibi impendenda duas de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait·O frater·Vis consolari super iniuria tibi illata · recurre quantotius mente ad peccata per te perpetrata·Dices forte·quid tunc erit·Audi gregozium egregie respondentem· Tunc inquit illata conuitia bene toleramus cum in secreto mentis ad mala perpetrata recurrimus·leue quippe videbitur quod iniuria patimur dum in actione nostra conspicimus q̄ peius est quod meruimus·Hec ille et certe bene dicit·considerato nanqz q̄ iniuria nobis illata insufficienter respondet peccatis merito gaudemus q̄ de residuo parcitur nobis·quis enim vel iusto dei iudicio priuandus vtroqz oculo non merito gauderet relicto sibi vno·altero a non suo iudice iniuriose sibi ablato.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait· Tu qui de iniuria querularis attende pro consolatione aut ad illud quod elicitur ex verbis magni patris Augustini·videlicet q̄ iustus patienter tolerans iniuriam celestem meretur coronam·Aut forte melius ad illud qd̄ sub disiūctione promittitur per iohannem os aureum·Quidquid inquit a quolibz hoīm passi fuerim⁹ iuste aut remissiōz accipiem⁹ oīm pctō rū·aut si tāta ī nobis delicta n̄ fuerit clariozib⁹ honozemur cozonis·Hec ille et vere magnū est omniū pctōzum remissiōez recipere

Sed maximum est clariorum coronarum celestium gaudijs abundare.

¶ Capitulum decimum cōtinens cōsolatiōes super proscriptione seu de patria in exilium expulsione.

Decimo post premissa accessit ad pmemoratā dominā consolatricem etiam alius tristis propter expulsionē de patria perturbatus. Vt illa mox eidem pro consolatione de suis puellis tres deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. Cur grauat te exilium vbi facile honorabere magis q̄ in patria seu in loco proprie mansionis. Audi de hoc ipsum saluatorem. Amen inquit dico vobis. nemo propheta acceptus est in patria sua. Audi etiam super eodem verbo Bedā venerabilem. Non inquit solum dominus et caput prophetarum. Sed helias et ceteri prophete minus ī patria q̄ ceteris ciuitatib⁹ sunt honorati. quia propemodum naturale est ciues ciuibus inuidere. Non enim considerant presentia viri opera non virtutem. sed fragilitatem recordantur infātie quasi non et ipsi per eosdem etatis gradus ad maturam etatem peruenerunt. Ḥ ille. Sed et sufficiat familiari pro exemplo hoc qō de quadā gloriose virginis pmagine fertur dictum esse. q̄ scilicet cum per illam multa miracula fieri dicerentur quidam homo mirabilis hoc audito dixit se non credere assignans pro ratione. quia de quodaz trunco ligneo facta esset super quem apud ignem suum iacentem cuilibet volenti sedere licuisset.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur te expulsum de patria querularis. dices forte quia poeta testante dulce natale solum. Ꝫ et hugo ille regularis idem testatur. vt inquit ait quidam nescio qua natale soluz dulcedine cunctos ducit et immemores non sinit esse sui Hec autem iste licet recitet consolationis tamen expulsorum de patria viam et modum docet. Quomodo inquies. Certe vt homo de patria iudicium mutet. Videlicet vt non tantum natale solum. sed totum mundum patriam iudicet. vel magis non solum locū in quē exilio relegatus est. sed et terram de qua secundum carnem natus est et totum mundum exilium reputet. De hoc audi prefatum regularem. Virtutis inquit principiū est vt discat paulatim exercitatus animus visibilia hec et transitoria primum commutare. vt postmodum possit derelinquere. Delicatus ille est adhuc cui patria dulcis est. Fortis autem iam cui omne solum patria est. perfectus vero cui mundus totus exilium est. hec ille. Cuius sane dicto quantum ad fortis consolationem accedit verbum illius agellij. Patria inquit carere non est malū. quia forti viro oīs locus pria est

Socrates enim non stulte exilij libertatem domestice seruituti anteposuit.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu de patria esse te expulsum opinaris. Sed scias te non expulsum esse de patria. et ita consoleris Huius rei preter predictos sunt testes alij fidedigni. Audi illustrem Senecaz. Patriam inquit meam transire non possum omnium vna est extra hāc nemo proici pt. Nō patria mihi interdici² ꝫ loc⁹ inquamcunqz terram venio in meam venio. nulla terra exilium est Sed altera patria est vbicunqz bene est. Illud autem per quod bene est in homine non in loco est. Si enim sapiens est peregrinatur si stultus exulat. Hec ille illustris. Et ecce qūo iuxta prefati verbum regularis commutat vocabula. nam in exilium missionem. vocat sapientis peregrinationem. expulsionem concedit de loco. ꝫ negat de patria. vt sic manere in patria sit ad consolationem. Sed ꝙ dicit altera patria est. eleuat mentem auditoris ad consolatoriā estimationem. cum enim eiusdem non possint esse due patrie. Locus de quo quis proicitur siue terra non erit secundum premissa patria eius reputanda. sed et censenda est patria potius ille locus. de quo scitur homo non exterior sed interior oriundus. Quippe accessorium vel minus principale naturam sequi congruit principalis. Quid igit². profecto hō exterior respectu interioris minor ē ꝙ granum milij respectu totius corporis celestis. Homo autem interior non est de quocunqz huius mundi loco oriundus. igitur nullus huius mundi locus pro patria. sed totus iste mundus pro exilio est habendus. et alter ab eo locus pro patria a qua neminez q̄s expellit est censendus. Audi ad hunc sensum venerandam illaz boetianam consolatricem ipsum boetium alloquentem. Tu quidez inquit procul a patria non pulsus es sed aberrasti. At si te pulsum existimari mauis te potius ipse pepulisti. Nam id quidem de te nū ꝙ cuiꝙ phas fuisset. si enim cuius oriundus sis patrie reminiscare non vti athenienſium quondam multitudinis imperio regitur. sed que frequentia ciuium non depulsione letetur cuius agi frenis atqz obtemperare iusticie summa libertas est. Hec illa de illa intendens de patria libera que sursum est iherusalem mater nostra cuiꝰ regis frenis regi est vtiqz libertas summa.

Capituluz vndecimū continet consolationes specialiter super torementorum afflictione et violenta mortis illatione.

Undecimo post premissa ad dominam consolatricez supradictam accessit et alius tristis conquerens de torementis. que mox eidem pro consolatione de suis puellis quinqz assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice nescis q̄ dictū est de babilone. quantum glorificauit se et in delicijs fuit. tantuz date illi tormentum et luctum. Sed deus infinite bonus et dulcis videtur p̄nior ad delicias post tormenta tribuendum. q̄ ad tormenta post delicias infligendum. Quid ergo. Dicefecto gaudenter sunt tormenta toleranda nedum quando sperantur tante delicie post tanta tormenta puta ipsis commensurate. Sed potius delicie in immensum excedentes. non solum in duratione perpetua. verum etiam in deliciarum copia. Hinc enim de iustis dicit scriptura. Si coram. hoībus tormenta passi sunt. spes illorum immortalitate plena est. in paucis vexati. in multis bene disponentur. Quo inquies. certe suauitate deliciarum. A quo etiam inquies. Certe ab illa eterna sapiētia que disponit omnia suauiter. vt scilicet ipsi iusti multarum deliciarum suauitate in illa immortali vita gaudeant spem ipsorum nunc replente. i. nullo contrario eam occupante. Ad consolationē itaq̄ habendaz in tormentis sufficiat nunc illa spes suauis dispositionis immortalis consistens in delicicijs copiosis quam spem sequitur res tunc cum beatorum corpora seu corporum membra nūc tormentis afflicta. multis delicijs bene. i. suauiter a deo disponētur. quando iuxta certum prophēticum testimonium continget delicijs affluere ab omnimoda gloria eius.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime nescis q̄ sanctarum personarum aliqua sexus feminei quandoq̄ est inuenta. tam constās in tormentorum tolerantia. q̄ dignuz duxit sancta mater ecclesia cantare de ipsa. Erecta in virtutis culmine. tormenta derisit. Quanto igitur magis virilis animus tormenta deridebit. quod et licet factum sit sepius. tamen nunc occurrit laurentius. occurrit et vincentius. Nonne habes supra per patrem clarevallis q̄ laurentiꝰ irridebat carnifices. iudicem subsannabat. et bene dicit pater iste Nimirum legitur q̄ decius iussit laurentium scorpionibus cedi. et omne genus tormentorum ante eum afferri quē cū sacrificare iuberet. vt hec tormenta euaderet. respondit. infelix has epulas semp optaui. tunc iubente decio fustibus ceditur et ardētes lamine ad latera apponuntur. et post aliqua iussit eum decius iteruz scorpionibus cedi. subridens autem laurentius gratias egit. et quid hoc erat aliud q̄ tormenta carnificum deridere. Nam et post cum iussu decij ministri eum super cratem ferream nudum extendissent. et prunis suppositis eum cum furcis ferreis compressissent. Dixit hylari vultu ad decium. Ecce miser assasti vnam partem. gira aliam et māduca. Hone etiam legitur de derisione consimili. videlicet cum dacianus iussisset vincentium in eculeo distentum membris omnibus dissipari. et ꝺ facto dicerz. Dic vicēti vbi nūc miserū corpꝰ aspicis

ille subridens ait·hoc est quod semper optaui·tunc iratus preses cepit omnia genera tormentorum minari·nisi ei consentiret·Cui vi centius·Insurge miser et toto malignitatis spiritu debachare· videbis me dei virtute plus posse dum torqueor·q̄ possis ipse q̄ tor ques·Ad hec preses cepit clamare et carnifices virgis et fustibus verberare·et ait vincentius·quid dicis daciane·ecce tuipse me vi dicas de apparitoribꝰ meis·tunc preses amens factus dixit carni ficibus·miseri nihil facitis·cur deficiūt manꝰ vestre· Propter qō carnifices pectines ferreos vsq3 ad vltima costarum fixerunt· ita vt de toto eius corpore sanguis efflueret·et solutis costarum com paginibus viscera interna paterent· Et ait dacianus·miserere tui vincenti vt possis ea que supersunt tormenta lucrari·Et ait Vincē tius·O venenosa lingua dyaboli·tormenta tua non timeo·nolo vt aliquid minuas de supplicijs vt te victum in omnibus fatearis Tunc assumptus ex eculeo atq3 ad patibulum raptus morās carni ficum arguendo·ad penam alacriter properabat Ceterum redeū do ad sexum femineum si hystorias legeres·premissis cōsimilia re perires·Ecce ō Agatha sic canit ecclesia·Agatha letissime et glo rianter ibat ad carcerem·et quasi ad epulas inuitata· Sed et in e culeo iussa suspendi·et in mamilla torqueri legitur dixisse· Ego in hijs penis ita delector sicut qui bonum nunciuz audit·aut qui vi det q̄diu desiderauit aut qui multos thesauros inuenit·Et certe i primo puncto de epulis cum laurentio concordans·licet epule ō lectent·et tormenta crucient·non tamen ipsa videtur errasse·eo q̄ tormenta iustorum sunt adeo propinqua dispositio ad epulas· De quibus dicit scriptura·Iusti epulentur et exultent in conspectu ōi Quapropter parum distare·nihil distare videntur·Sunt igitur tor menta epule·i·epularum seu celestiuz deliciarum ꝑpinquissime cāe Et licet in hijs tormentis consistat manna ad presens absconditum·tamen perfectionibus solent sanctis dulce sapere·saltem sub proximarum epularum ratione·Sunt etiam tormenta bonum nun cium vtpote epulas celestium deliciaruz instare de proximo nūciā tia·nec mirum si idcirco diu añq̄ in presentiarum videantur a san ctis viris vel feminis sint desiderata·vt de cruce supra patuit in andrea·quam dum vidit exultauit· ac se illam diu desiderasse as seruit·Hec etiaz profecto tormēta multis sunt thesauris equippol lentia·quippe in hijs consistit monete cuiusdam percussura que ad regnum celorum comparandum omnibus mundi huius thesauris deo magis est accepta·O igitur felicia tormenta felices constituē tia·merito optanda· Vnde et mater ecclesia sic canit de vincentio Beatus vincentius applicatus tormentis·alacri vultu dixit· Hoc est quod semper optaui et votis omnibus exquisiui· Sed et reddit dicti rō de ipso simul et valerio sic cātādo· Tāto nāq3 feliciores se esse credebāt·q̄nto acrora tirāni supplicia pia lōganitate certassent

euincere.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. Cur amice non recipis consolationem intormentis que merentur dei presentiam certamen videre volentis. de quo etiam gaudium est angelis. Vis scire q merentur dei presentiam. Audi vocem ecclesie de vincentio sic cantantis. Beatus vincentius applicatus tormentis dei presentia roboratus. Et nūquit ñ aliqd sīle de visiōe certamis reperit. Certe sic in illo glorioso anthonio. de quo legitur q cum quadam nocte a demonibus esset laceratus. subito radiq quidaz lucis. et demones. et tenebras effugauit. statimqz sanatus. christum presentem intelligens dixit. Vbi eras ihesu bone vbi eras. quare a principio non affuisti vt curares vulnera mea. et vox ad eum ait. Anthoni hic eram. sed expectaui videre certamen tuum. Sed quid. Profecto non magis videre vult deus certamen viri sancti cum dyabulo q̄ cuz ministro dyaboli. i. cum quocunqz tyranno. Porro q de illo certamine angelis sit gaudium digne mouens ad ipsius exercitium hoc patet autoritate ecclesie in festo agathe taliter intonantis. Gaudeamus omnes in domino diem festum celebrantes sub honore Agathe v̄ginis de cuius passione gaudent angeli et collaudant filium dei

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Dic queso mihi cur times tormenta. Si pene acerbitas est in causa. non expedit quidem homini qui desiderat in conspectu diuine maiestatis virtutuz in habitibus nobilioribus comparere. et per hoc thesaurum premiorum sibi cōparare. Audi personam que videtur diuinitus inspirata huiuscemodi fecisse comparationem superius etiam tactam. Sicut inquit serica vestis que cum auro et lapidibus preciosis ornatur nequaq̄ propter grauedinem proiscitur. sed ex hoc nobilior et carior habetur. Ita fidelis anima ꝓpter pene acerbitatem. ipsam virtutis vestem non recusabit. quia omnes virtutes eiq ex hoc nobilitantur. et meritum eius exinde in infinitum thesaurum cumulatur. ℔ illa.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O homo huius seculi ideo forte tormenta perhorrescis precipue quia statim mortem possunt inducere. Sed hec ratio tanto bono q illatā mortem potest obsequi considerato. non desolationis. sed causam potius implicat magne consolationis. Vis hoc intelligere. Audi nostrum aquinensem. Siqs inquit mortem illatā patienter sustineat. etiaz si pro aliquibus criminibus sit illata valet ad diminutionem pene et ad liberationem etiā a tota pena ſm quātitatē culpe et patie et ordinis. ℔ ille. Sz quid. Certe nō est modica desolatō euadere penā ignis purgatorij que est adeo magna. q magnq p̄ Augustinq magnitudiez eiq insinuās. Deiq inqt purgādq e igne purgatōis. q̄ i aliud seclm distulit fructū diuersiōis. Is aūt ignis et si eternq ñ sit. miro tñ mō ḡuis est

excellit enim omnem penam quā vnq̄ aliquis passus est in hac vita nunq̄ in carne tanta pena inuenta est. licet mirabilia passi sint martires tormenta. Hec pater ille. que et venerabile volumen recitat decretorum. Sed et cyrilli epla predicto magno patri quondam directa eandem sententiam miraculosa quadam visione et horribili manifestat.

¶ Capitulum duodecimum continens consolationes super martirio seu martirij passione et dira morte.

DVodecimo post premissa accessit et alius tristis ad p̄memoratam dominam consolatricem. occasione imminentis martirij nimiū perturbatus. cui illa pro dsolatione de suis puellis octo assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice cur sic de martirio cōtristaris ne preferas iudicium tuum alijs presertim spiritualibus viris et feminis. quippe spiritualis omia diiudicat ait apostol9. Sicut em̄ perit iudicium cuz res transit in affectum. Ita spiritualis min9 male affect9 atqz minus in iudicio impeditus est ad recte iudicandū subtiliorib intellectus. Quid ergo. Profecto nisi viri et femine spirituales in martirio non aliud magni boni consistere iudicassent. non tam patienter. tam libenter. tanqz glorianter et audacter martirium suscepissent. quorum preclara exempla digne ad similia nos mouentia illorum hystorie qui tempore veteris et noue legis fuerunt. manifestant. Vis habere exempla quantuz ad vtrumqz sexū de veteri testamento. Vide p̄mo hystoriam d̄ Eleazaro. Ecce machabeorum liber de hoc viro sic dicit. Eleazarus vnus de principibus scribarum vir etate prouect9. et vultu decorus. aperto ore hyans compellebat2 carnem porcinam manducare. At ille gloriosaz mortem magis q̄ odibilem. vitam amplectens. voluntarie preibat ad supplicium. Hij autem qui astabant ꝓpter antiquaz viri amiciciam tollentes euz secreto rogabant afferri carnes quibus vesci ei licebat. vt simularetur manducasse. sic̄ rex impauerat de sacrificij carnibus. vt hoc facto a morte liberaretur. et propter veterem viri amiciciam hanc in eo fecerunt humanitatem. At ille cogitare cep1 etatis ac senectutis sue eminētiā dignaz et ingenue nobilitatis canicie atqz a puero optime conuersationis. et secundum sancte et a deo condite legis instituta respondit cito dicens premitti se velle in infernum. non enim etatem nostram dignum est inquit fingere vt multi adolescentium arbitrantes eleazaruz nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum. et ipsa propter meam sil'ationem. et ꝓpter modicum coruptibilis vite tempus decipiantur et per hoc maculam atqz execrationez mee senectuti conquiram. Q̄in obrem fortiter ipsam vitam excedendo senectute quidem dignus

apparebo · Adolescētibus autem exemplum forte relinquam · Si promptο animo ac fortiter pro sanctissimis legibus honesta morte perfungar · His dictis confestim ad supplicium trahebatur · ꝫ cum plagis perimeretur ingemuit et dixit · Domine deꝰ qui habes sanctam scientiam manifeste tu scis · quia cum a morte possem liberari · duros corpis sustineo dolores · secundum animam vero propter timorem tuum libenter hoc patior · et iste quidem hoc modo vita decessit · non solum iuuenibus · sed et vniuerse genti memoriam mortis sue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquēs · Hec in dicto libro in quo et de sexu femineo videlicet de matre quadā septem filiorum · Una tamen cum filijs suis exemplum martirium patiendi glorioſum et memoria dignum cōmemoratur in hec verba · Contigit septem fratres cum matre apprehenſos · compelli a rege scilicet Anthiocho contra phas ad carnes porcinas · Vnꝰ autem ex illis qui erat primus sic ait · quid queris · et quid vis discere a nobis · Parati sumus mori magis q̄ patrias dei leges preuaricari · Iratus itaq; rex iussit sartagines et ollas eneas succendi · quibus statim succenſis iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam · et cute capitis abstracta summas quoq; manus ei et pedes preſcidi ceteris eius fratribus et matre inſpicientibus et cuꝫ iam per omnia inutilis factus esset · iussit ignez admoueri · et adhuc ſpirantem torreri in sartagine · In qua cum diu cruciaretur ceteri vna cum matre inuicem ſe hortabantur mori fortiter dicentes · Dominus deus aſpiciet veritatem et conſolabitur in nobis · quemadmodum protestatione cantici declarauit moyſes · et in ſeruis ſuis conſolabitur Mortuo itaq; primo illo · hoc modo ſequentem deducebant ad illudendum · et cute capitis eius cum capillis detracta interrogabant ſi manducaret priuſq̄ toto corpore per membra ſingula puniretur · Et ille reſpondens patria voce dixit · Non faciam Propter quod et iſte ſequenti loco primi tormenta ſuſcepit · et in vltimo ſpiritu oſtitutus · ſic ait · Tu quidez ſceleſtiſſime in preſenti vita nos perdis · ſed rex totius mundi defunctos nos pro ſuis legibus in eterne vite reſurrectionem ſuſcitabit · Poſt hunc tertius illudebatur · et linguam poſtulatus cito protulit · et manus conſtanter extendit · et cum fiducia ait · e celo iſta poſſideo · ſed ꝓpter dei leges nunc hec ipſa deſpicio · quoniam ab ipſo me ea recepturum ſpero · Ita vt rex et qui cum ipſo erant mirarentur adoleſcentis animum q̄ tanq̄ nihilum duceret cruciatus · Et hoc ita defuncto quartum vexabant ſimiliter torquentes · ſequitur poſt verba illius · et cum admouiſſent quītum vexabant euꝫ · ſequitur poſt verba illius · Poſt hunc ducebant et ſextum · ſequitur poſt verba illius · Supra modum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna que pereuntes ſeptē filios ſub vnꝰ diei tpe bono aīmo ferebat ꝓpter ſpē quā in deū hēbat · ſmḡlos cohortabat pria voce

foꝛtiter repleta ſapientia et feminee cogitationi maſculinum animuꝫ inſerens· dixit ad eos· Filij neſcio qualiter ī vtero meo aparui ſtis· neqꝫ en im ego ſpiritum et animam donaui vobis et vitam· et ſingulorum membꝛa non ego ipſa compegi· ſed et mundi creatoꝛ q̄ foꝛmauit hominis natiuitatem quiqꝫ hominum inuenit oꝛiginem et ſpiritum vobis iterum cum miſericoꝛdia reddet et vitā ſicut nūc noſmetipſos deſpicitis ꝓpter leges eius· Anthiochꝰ autem contēni ſe arbitratus· cum adhuc adoleſcentioꝛ ſupereſſet· non ſoluꝫ vꝫbis hoꝛtabatur· ſed et iuramento affirmabat diuitem ſe et beatum facturum et tranſlatum a patriſs legibus amicum habiturum et res neceſſarias pꝛebiturum· Sed ad hec cum adoleſcens nequaq̄ inclinaretur vocauit rex matrē et ſuadebat vt adoleſcenti fieret in ſalutem· cum autem multis eam verbis eſſet hoꝛtatꝰ pꝛomiſit ſuaſuram ſe filio ſuo· Itaqꝫ inclinata ad illuꝫ irridens crudelē tpr̄anū ait patria voce· fili mi miſerere mei que te in vtero decem menſes poꝛtaui et lac triennio dedi et alui· et in etatem iſtam pꝛoduxi· peto a te vt aſpicias in celuꝫ et terrā et ad omnia que in eis ſunt et intelligas· quia ex nihilo fecit illa deus et hominum genus· Ita fiet vt non timeas carnificem iſtum· ſed dignus fratribus tuis effectus· ſuſcipe moꝛtem vt in illa miſeratione cum fratribꝰ tuis te recipiam· Cum ꝫ illa adhuc diceret· ait adoleſcens· Quem ſuſtinetis non obedio pꝛecepto regis· ſed pꝛecepto legis que data eſt nobis per moyſen· ſequitur poſt multa verba ipſius contra regem dicta tunc rex accenſus ira in hunc ſuper omnes crudeliꝰ deſeuit indigne ferens deriſum ſe· et hic itaqꝫ mundꝰ obiit per omnia in domino confidens· Nouiſſime autem poſt filios et mater conſumpta eſt· ꝫ ibi· ¶ Quoꝛo ſi exempla martirium patiendi ſimiliter quantum ad vtrumq̄ ſexum vis habere etiam de hijs qui fuere tempoꝛe noue legis· oſidera pꝛimo pꝛius dicta et que vlterius dici poſſunt de viris amoꝛis et feruoꝛis eximij· Duta de andꝛea· de laurentio· de vicentio· atqꝫ illam pulcram hyſtoꝛiam de ſebaſtiano milite glꝛioſo· oſidera et quantum ad ſexuꝫ femineuꝫ dicta et que dici poſſunt de agatha· de katherina· de agnete· de margareta· ac de pluribus alijs· ſpecialiter autem et de alia matre· vij· filioꝛum vna cum filijs ſuis de quibus ſic legitur· Septem fratres fuerunt filij beate felicitatis quoꝝ nomina ſunt januarius· felix· philippus· ſpluanus marcialis· Vitalis· alexander· hos omnes cum matre iuſſu imperatoris anthonij publius pꝛefectus ad ſe vocari fecit ſuaſitqꝫ matri vt ſui et filioꝛum ſuoꝛum miſereri deberet· Que ait· Neqꝫ blandicijs tuis potero allici nec terꝛoꝛibus frangi· et conuerſa ad filios ait· Videte filij mei celum et ſurſum aſpicite kariſſimi· quia ibidem expectat nos criſtus· Foꝛtiter ꝓ criſto pugnate et fideles voſ in criſti amoꝛe exhibete· Cum ergo mater et filij conſtantiſſimi ī fide permanerent omnes vidente matre et confoꝛtante· diuerſis ſūt

occiſi ſupplicijs. Quãobrem et gregorius egregie commendat martirium eiuſdem martiris. Beata inquit felicitas. vij. filios vt in geſtis ipſius legitur ita poſt ſe timuit viuos in carne relinquere ſicut parentes carnales ſolent ne mortuos premittant metuere. In perſecutionis enim labore deprehenſa corda filiorum in amore ſuperne patrie predicando roborauit. et ſpiritu parturiuit deo quos carne pepererat mundo. cõſiderate fratres in femineo corpore pectꝰ virile. Ad mortem imperterrita ſtetit et in filijs ſe lumen veritatis amittere ſi non fuiſſet orbata timuit. Non igitur hanc feminã. martirem. ſed plus q̃ martirem dixerim. que ſeptem pignoribus ad regnum premiſſis ante ſe moritura totiens ad penam prima venit. ſz octaua peruenit cruciata et impterrita mater ſtetit per filiorũ mortem doloꝛi nature. ſpei gaudium adhibuit. timuit viuentibus gauiſa morientibus optauit poſt ſe nullum relinquere ne ſiquem haberet ſuperſtitem non poſſet habere conſortem. Nemo autem exiſtimet q̃ eius cor morientibus filijs minime pulſauerit etiaz affectꝰ carnalis. Non enim filios quos carnem ſuam nouerat eſſe. poterat ſine dolore morientes videre. ſed erat interior vis amoris que dolorem vinceret carnis. Filios igitur iuxta carnem amauit. ſed amatos pro amore celeſtis patrie mori coram ſe voluit. Illoꝝ vulnera ſuſcepit. ſed ipſa in eis ad regnum preuenientibus excreuit. Recte ergo plus q̃ martir hec femina fuit. que totiens in filijs deſideranter extincta dum multiplex martirium obtinuit. ipſa quoq; martirij palma vicit. Martires ergo beata felicitas vicit que tot ante ſe morientibus filijs pro chriſto frequenter occubuit quoniam et illius amoꝛi ſola mors ſua minime ſuffecit. hec gregorius.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ſic ait. O amice. Tu a deo expectas tandem poſt hanc vitam illam conſolationem nobis repromiſſam. de qua ipſe dominus loquitur per prophetam. Quomodo inquit ſicut mater blandiatur. Ita ego conſolabor vos et in iheruſalem conſolabimini. que conſolatio quanta ſit. nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis aſcendit. et nonne dignum eſt q̃ et tu illam conſolationem promerearis per martirij pugnam cui preſens eſt. et reſpicit te ei tanq̃ ſpectaculum exhibendo. quatenus et iſpe in te conſoletur vel magis letetur. Dices forte eſt ne mihi hoc poſſibile. Eſt vtiq;. Nonne de conſolatione ipſiꝰ in tua pugna preſentis habes expreſſum teſtimonium per verba prius per ſororem meam ex machabeorum libro recitata. de matre ſcilicet cum ſeptẽ filijs quorum vno cum diu in ſartagine cruciaretur. ceteri vna cuz mre ſicut ibi dicit̃ inicẽ ſe hortabãt̃ mori fortiter. dicẽtes. dñs deus aſpiciet et cõſolabitur in nobis. Dolor de ipſius chriſti leticia

in martirū pugna loquēs ille Cipzian⁹. O inq̄t quale do fuit illud ſpectaculum. q̄ letus illic chriſtus affuit. q̄ libens in talibus pugnauit. hec ille depugna martirum pzeterita. ſed et eadem ratio ē etiam de futura.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ſic ait. Nonne illud quod pzecioſum eſt ex ſui habet ratione q̄ nec triſte. nec moleſtum eſt. ſed magis appetibile eſt. Vtiq; ſed quid. Dzofecto martirium pzecioſum eſt. licet em̄ generaliter pzecioſa in conſpectu domini mozs ſanctozum ei⁹. ſpecialiter tamen inter ſanctorum mozres ceteris paribus pzecioſius eſt martirium. vtpote pzeſentia chriſti conſecratuz pariter et per eum conſummatuz. Audi quid de hoc ſanctus ille Cypzian⁹ epiſtolariter ſcripſerit. O inquit beati martires quibus vos laudibus p̄dicem. O milites foztiſſimi vſq; ad glozie conſummationez toleraſtis duriſſimam queſtionem nec ceſſiſtis ſuppliciis. ſed potius ſupplicia ceſſerunt vobis. finem dolozib⁹. quem non dabant tozmenta. dedit cozona. O quale deo fuit illud ſpectaculum. q̄ ſublime. q̄ magnum. q̄ pzecioſum et acceptum. q̄ letus. illic chriſtus affuit. q̄ libens in talibus pugnauit et vicit. hec ille. Audi beatam agatham chriſtum alloquentem. Vidiſti inquit domine agonem meum et expectaſti quomodo pūgnaui in ſtadio et cetera. Sz et johānes epiſcopus chriſti militem alloquens. conſidera inquit te preſente deo cum hoſte pugnare. fauet vt obtineas cum pugnas. pzeſens eſt in tua pugna dominus congreditur. et victozia tibi aſcribitur. Deniq; cum martirium baptiſmati comparetur pzecioſitati eius atteſtatur q̄ ceteris baptiſmatibus pzefertur. Audi prefatum cypzianum de hoc loquentem. Hoc inquit baptiſma in gratia maius. in poteſtate ſublimius. in honoze pzecioſius. De hoc etiam ille maximus. Felix inquit baptiſmus ſanguinis. quo omne delictuz ita exiit. vt iam non poſſit redire.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella ſic ait. Nonne velles o amice maiozuz ſanctozuz communiter libenter numero aggregari. Vellem inquies. ſi ſcirem quo pacto. pzofecto hoc poteris virtute veri martirij. Vis hoc ſcire. ratione hoc conſideres pariter et ſimilitudine. Ecce ratio. maioz caritas. maiozem ſanctum conſtituit. Sed nonne ipſe ſaluator teſtatur caritatem martirum a caritate aliozum communiter ſaltem ſignis euidentibus non excedi. Quod quidez inſinuans voce eccleſie. maiozē inq̄t caritatē nemo hz vt animā ſuā ponat q̄s p amicis ſuis. ¶ Dozro ſi iſtō dſideras p ſilitudiez cfirmari. Ecce ſic di⁹ mūdi ſapiēſ q̄ arbozes fiūt magne iuxt mare rubz. Ita boies

qui arboribꝰ comparantur. fiunt magni et maiores q̄ omuniter alij etiā sancti. et hoc quidem prope mare rubrū. i. propter amarum martirium quo rubrum sanguinem effundunt propter cristum.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. Estimo q̄ ideo horres de martirū fieri numero. quia infelices reputas. Sed hoc vtcumq; concesso. quaso dic mihi an non melior sit infelicitas felicitate perornata. q̄ felicitas infelicitate deprauata. vel qđ in idem redit. an non melius sit esse feliciter infelicem. q̄ infeliciter felicem. Sed petes forte probleuma melius explicari. Peto igitur a te. an non melius sit esse temporaliter infelicem et eternaliter felicem. q̄ temporaliter felicem et eternaliter infelicem. Et credo procul dubio q̄ sentias primum esse melius q̄ secundum. Sed quid. Profecto primum qđ melius est atq; ideo potius amplectendum. hoc sanctis ratione martirij. secundum vero conuenit hominibus seculi. Audi de hoc magnum patrem Augustinum. Seculi inquit homines infeliciter felices sunt. martires autem feliciter infelices. Quid ni sic dixerit. Nimirum ipsi martires temporalis passionis infelicitatē eo feliciter patiuntur quo ipsi regnum celorū immediate post martiriuꝫ ingrediuntur. Hoc nanq; pater clareuallis insinuās. Pauperibꝰ inquit pariter et martiribꝰ regnum celorum promittitur quia paupertate quidem emitur. sed in passione pro cristo absq; dilatione aperitur.

VI. CONSIDERATIO

SExta puella sic ait. O amice cur mori pro cristo trepidas. qui pro te mortem pati minime dubitauit. Ipse quidem qui non tenebatur. tu vero qui teneris. Ipse inermis. tu vero per ipsum pata habens arma. Ad que assumenda admonet petrus apostolus Xp̄o inquit in carne passo et vos eadez cogitatione armamini. Ip̄o scilicz xp̄o ad hoc seipso prouocante. Audi patrem clareuauallis Vtrumq; inquit es mihi domine et speculum patiendi. et premiuꝫ patientis. vtrumq; prouocat fortiter et vehementer accendit. De ipso etiam christo sponsa ait in canticis. Fasciculus mirre dilectꝰ meus mihi inter vbera mea omorabitur. et quid sibi volunt hec v̄ba. Profecto secundum notam huius cantici dilecto sponse christo scilicet in cruce potus mirrati vini oblatus est. et fasciculꝰ mirre. ipse dilectus factus est. quando ablatus de cruce et sepeliendꝰ mirra perlinitus est. vt sic per mirram ꝺsideremus dominicā sepulturam. vel ipsa amara mors dilecti et tota passionis congeries per mirre amare fasciculuꝫ designatur pro quanto in ea plures fuerūt amaritudines. quia scilicet in omnibus membris quemadmodū talis fasciculus componitur ex pluribꝰ ramusculis. Sed quid est q̄ hūc fasciculū vult sp̄osa iter vbera sua habere nisi q̄ dignū ducꝫ se xp̄m passuꝫ vt exēplū oēm mortis et passiōis amaritudiez tolerādi

pre oculis habere in pectore seu in corde pro continua recordatione. Inter vbera igitur eius. i. inter intellectum et affectum vel in corde q quasi est inter vbera dictus fasciculus. i. xp9 eius dilect9 commorabitur. i. continue versabitur. per intellectus meditatōnē et affectus compassionem. et cordis amorosam recordationem. Verum quia mirra non solum est amara. sed etiam odorifera. et per cō sequens xps di vt9 et dei sapientia per amare mortis passionem q̄i mirra electa dedit suauitatem odoris. Idcirco de predicto mirre fasciculo loquens pater clareuallis. habete inquit illum semper ñ retro in humeris sed ante pre oculis ne portantes et non odorantes. et onus premat. et odor non erigat. videntes angustias domini leuius vestras portabitis. Ad hanc nimirum intentionem etiam loquitur sanctissimus pater gregorius. Si inquit passio domini ad memoriam reuocetur. nihil adeo durum quod ñ equo aīo toleretur

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Nōne libenter velle deberes pati mortem duriorem. vt haberes respectu eterni cruciatus euadendi et eterni gaudij consequendi securiorem. certe sic. Sed quid. Dorefecto respectu predictorum saltem eximij doctoris dicto suppositio non est mors securior q̄ sit mors quam martirium implicat vel inducit. Est nimirum securior q̄ mori in seculari prelio q̄ mori i lecto. vel quouis alio modo. Nempe in quolibet alio mortis genere vera contritio q̄uis quādoq; in tali articulo haberi sit difficilis. tamen necessaria est ad salutem. sed secundum p̄memoratum doctorem videlicet thomam aquinensem ad effectum martirij sic sufficit sola attritio q veram ctritionem martirio esse preuiam. non est necessarium ad salutem. eo ad minus quo ꝫm ipm in baptismo sanguinis gratia ꝺfertur pueris. qui pro cristo occiduntur. et etiam adultis p̄t in ipso actu passionis gratia dari sicut in baptismo aque si se ad eam dispposuerunt et obicem non ponunt spiritui sancto.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait. O homo cur non libenter pugnas p martirij tolerantiam. qua in pugna habebis victoriam. et ea peracta. absq; dubio reportabis coronam. sed et insuper membrorū vulneratorum pulchritudinem maximam. Vis scire de victoria pariter et corona. Audi de re hac maxima illum maximum ep̄m. Qui inq̄t occiditur p xp̄o victus non dicitur. q; dum occiditur victor efficitur. corona ꝓprie victoribus datur. quomodo ergo occisus ille victor negatur qui p eo q occiditur a iusto iudice coronatur. nō est ergo vict9 occisus cui mors corpis intantum facta est triumphal' vt per illam fieret immortalis. Vis scire vlteri9 de membrorum vulneratorum penes ipsa vulnera pulchritudine maxima. Audi johannem os aureum. Sicut inquit ex corona regali vndiq; fulgores emittuntur. ita martirum corpora pro xp̄o vulneribus distincta oīm

regum ꝺyademate delectabiliora reddũtur. hec ille. Ꝫ et de hac materia plurima alibi ſunt conſcripta.

Explicit liber ſecundus de ꝺolatiõe theologie. Incipit liber terci⁹ continens ꝺolationum remedia opoꝛtuna contra illa turbatiua que opponuntnr ꝺmodo et quieti. Capitulum pꝛimum ꝺtinens conſolationes ſuper inquietudine temptationum in genere.

TErcio pꝛincipaliter. xx. et vno triſtib⁹ ſupꝛaꝺicte ꝺñe conſolatrici pꝛincipali appꝛopinquantib⁹ et ei aſtãtib⁹ vnus ex eis ꝓpter inquietudinem temptationum in genere ante ceteros ipſam eſt allocutus hiis verbis. O ꝺña clementiſſima nimis vexoꝛ temptatõnib⁹ et veſtra conſolatone ſumme indigeo. At illa eidem ꝺfeſtiꝫ de ſuis puellis tres adiunxit. quaten⁹ ꝺicto triſti ꝺſolationem impenderent quantam poſſent.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella ſic ait. O homo ꝺic nunq̃ audiuiſti illud poeticum leui⁹ communia tangunt. Si non audiuiſti tene per expientiam ita eſſe. Quid ergo. Pꝛofecto ſequitur hic ſi hucuſq; tẽptationib⁹ es vexatus. et grauiter hoc poꝛtaſti. q̃ non tam egre feras ammodo. ſed de neceſſitate virtutẽ faciens plus ſolito leuiter poꝛtes. Quippe temptari paſſio eſt ineuitabilis et communis omnib⁹ deo ſeruire incipientib⁹ atq; deo acceptis. ſiue ſignum pꝛecioſum ꝺiuine ꝺilectiois. Vis ſcire q̃ temptari paſſio eſt ineuitabilis. Audi magnum patrem Auguſtinum pꝛemonitos inquit vos eſſe volo neminem ſup terram abſq; temptatione victum. Vis ſcire q̃ hoc accidens deo ſeruire incipientib⁹ ſpecialiter ſit commune. Audi eccleſiaſticum. Fili inquit accedens ad ſeruitutem dei pꝛepara aiam tuam ad temptationem. Vis ſcire q̃ ſit ꝺmune deo acceptis ſiue ſignum ꝺiuine ꝺilectionis. Audi angelum Raphaelẽ thobie loquẽtem. qꝛ inquit acceptus eras deo neceſſe fuit vt temptatõ pꝛobaret te. O ſignum rei optime tante dignationis ꝺiuine. tante ꝺilectioniſ et gratie. ſignum eterne felicitatis firmiſſime ſperande.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ſic ait. Nunquit non materiaꝫ gaudij ferre poteris. aut gaudio moleſtaris. Eſt pꝛofecto temptatõ quiꝺꝺam gaudioſum. i. gaudio plenum. Audi jacobuꝫ alphei. Omne inquit gaudium exiſtimate fratres mei cum in temptatõnes varias incideritis. omne inquit gaudium ſcꝫ mundi ſꝫm equiualentiam. vel potius ſꝫm eminẽtiã. Ꝫ q̃ ꝺicit exiſtimate. abſit ita ꝺbere itelligi. q̃ talis et tãt⁹ apt⁹ ab vtero mris ſanct⁹ et ꝓpter ſimilitudinẽꝫ i facie et moꝛib⁹ fr ꝺñi ꝺict⁹. velit quoſcũq; fl'am hãe eſtimatõeꝫ de reb⁹

vt quod est lutuz estimem⁹ auruz. Absit hoc frater absit. Vnde ſm veritatem temptationes varie ſunt omne gaudium predicto modo ſiue materia maximi gaudij qđ et appareret ſi adeſſet estimatō. Nec mirum. nam et nunc terrena quedam et tranſitoria parum vl̄ nihil bonitatis habentia. virtute estimationis cenſentur eſſe optima et quib⁹ ſunt peiora dicuntur eſſe multo meliora. Nonne ēm omne viuum est nobilius q̄ non viuum. Aurum igitur atq; lapides pretioſi et cetera huiuſcemodi que omni vita carent ſunt ſm veritatez peiora quedam q̄ formice. q̄ muſce. q̄ aranee. q̄ minimus floſcul⁹ campi. vel folium arboris. vel pilus capitis. Hec ēm et ſimilia vl̄ viuunt vita ſenſitiua. vel vita plante ſeu vegetatiua. et tamen lapides preciosi aurumq; et argentum et cetera metalla dicuntur p̄ dictis viuis multo eſſe meliora. et ſunt magis acceptabilia. Cur ℔ pfecto ſola estimatio hoc facit. Sic est etiam de denario vel flore no figuram habente ſeu regis pmaginem. qui quidem ſm veritatē non plus valet q̄ ſi tali nummiſmate omnino careret. Q⁹ ergo pl⁹ valet hoc est ſolum ꝓpter estimationem quam vulg⁹ de ipſo habet Si igitur estimatō etiam falſa facit res valere. quanto magis vera estimatio de valore temptatōnis est habenda et omni gaudio mūdi. ſaltem ſm equiualentiam preferenda. hoc tene hoc firmiſſime crede fidem teſtimonio tam excellentis apoſtoli vtiq; veridici faciente.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ſic ait. O ſi ſcires frater quanta temptatō operat⁹ bona. non ſic temptatō te grauaret. Ecce temptatio erudit. tē: tēptatōe hūilitas pficit. tēptatio vtutes cuſtodiri facit. tēptatio vtuti adicit. Burſū tēptatio iuſtos pbat. tēptatō etiā modicū durās pbatā fidē magnificat. tēptatio preſertiz patiētis populū edificat temptatio i futuro coronat. Vis ſcire q̄ tēptatō erudit. Lege ecclesiaſticum. Qui inquit non est temptatus qui ſcit. qui non est expertus. Dauca recognoſcit. qui tempratus non est qualia ſcit. Vis ſcire q̄ temptatione humilitas pficit. Audi gregorium doctorem egregium per temptationem inquit humilitas pficit que mentem ab elatione cuſtodit. Audi eundem itidem. Dia inquit oditoris diſpenſatione agitur. vt de ſe ofidens anima diſpenſatoria temptatō ne pulſetur. quatenus infirmata quid ſit inueniat. et preſumptōnis ꝓprie faſtum deponat. Vis ſcire q̄ temptatio virtutes cuſtodiri facit. Audi predictum doctorem iterum. Sancti inquit viri cum mlta ſe pficere virtutum pſperitate oſiderant. quodam fraterne diſpenſationis moderamine exerceri ſe etiā vel temptatōnibus exultant. q̄ tanto robuſti⁹ acceptam virtutum gloriam cuſtodiunt. q̄nto temptationis impulſu ocuſſi infirmitatem ſuam humili⁹ agnoſcunt. Vis ſcire q̄ temptatō virtuti adicit. Audi ſenecā illū illuſtrē

Multum inquit adicit sibi virtus lacessita. Audi et econtra leonez papam. Nulla inquit sunt sme temptationum experimentis opera virtutis. Denzo si vis scire q̄ temptatio iustos probat. Lege ecclesiasticū. Vas inquit figuli probat fornax. et homines iustos tēptatio. Vis scire q̄ temptatio et que breuissima est censenda proba tam fidem magnificat. Audi apostolorum principem. Modicum inquit nunc si oportet contristari in varijs temptationib⁹. vt probatio fidei vestre preciosior sit auro quod per ignem probatur. Vis scire q̄ temptatio presertim patientis populum edificat. Lege scripturam de thobia sic dicentem. Hanc temptationem ideo permisit dominus euenire illi vt posteris daretur exemplum patientie illi⁹ Vis postremo scire q̄ temptatio in futuro coronat. Audi saraz thobie iunioris coniugem deo loquentem. hoc inquit habet pro certo omnis qui colit te. quia vita eius si in probatione fuerit. coronabitur. si autem in tribulatione fuerit. liberabitur. non em̄ delectaris in perditionibus nostris. Audi quoq; et jacobum alphei. Beatus inquit vir qui suffert temptationem. quoniā cum p̄batus fuerit accipiet coronam vite quam repromisit deus diligentibus se. Econtra ad sensum contrarium. Audi magnum patrem Augustinum. Profectus inquit noster p̄ temptationem nostram fit. nec sibi quisq̄ innotescit nisi temptatus. nec potest coronari nisi vicerit nec potest vincere nisi certauerit. nec potest certare nisi inimicum et temptationes habuerit.

Secundum capitulum continens consolationes super temptationibus dei

Secundo post premissa ad prememoratam dominam consolatricem illustrem accessit et alius tristis de ipsius dei temptationib⁹ conquerendo. cui mox illa tres de suis puellis pro consolatione ei impēdenda deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice si temptat te deus malum aliqd pene inducendo. scrutare scripturas et consolaberis. quippe in baruch de deo sic scribitur. qui induxit vobis mala ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. Est ne hec ne consuetudo ipsius dei. Sunt ne isti erga homines mores sui. Profecto negare non poteris. nisi q̄ scriptura mentiatur dicere velis. Absit hoc et semper absit. Verba sunt p̄phetica pmmo verius dei verba. Nimirum multipharie multisq; modis olim deus locut⁹ est p̄rib⁹ i p̄phetis. Verba aūt dei nō trāsibūt. Quapropter propensius nota hoc. quod dicit iste prophetа. induxit inquit vobis mala. Qualia inquies. certe mala alicuius pene. Nunq̄t lōga. certe non. nam breue est omne quod finem habet. Sed ecce finis ad quem mala propter probationem vestrā inducta terminā[t]

quia ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra·que erit sine fine.Cessabunt ergo mala·et vt soror mea post me locutura testabit² mox super inductis bonis cedent iocūditati vestre.cedent omnino saluti·quippe salutis status· exclusis cunctis malis·est omnium bonorum aggregatione perfectus·

II·CONSIDERATIO.

Secunda igit² puella sic ait·Vt quid ponderas temptationem Nunquit non satis est inurbanum rem huiusmodi modicam atq; momentaneam aggrauare et non magis patienter tolerare·Ecce a deo quouis temptatus tedio te reputas derelictum·cum hoc quo temptaris deberes p nichilo computare·considerato saltē q; sit modicum et maximo bono compensandum·considerato q; momentaneū sit atq; tibi p solacō attēptatū et ī eternū nihilomi⁹ bñficium si non ponis obicem ꝺmutandū·Audi q̄nta dig̃tione quanq; ꝺsolatorie deus maiestatis puerili tue conditioni ꝺdescendens per filium amos dignatus est tibi loqui·Ad punctum inquit ī modico dereliqui te·et in miserationibus magnis congregabo te· in momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te· et misericordia sempiterna misertus sum tui· Est ne ira talis domini exercituum·est ne talis eius indignatio· Vere si est talis non ira meretur vel indignatio dici·sed potius solacium iudicari·Ad pūctum inquit et in modico dereliqui te quasi dicat·Ad punctū quidem ne deficeres si temptatio esset longa et in modico ne te grauaret nimis si esset magna·In momento inquit indignationis· quasi dicat ira indignationis mee est quasi momentanea·Abscondi faciem meam parumper a te·quasi dicat·hoc ludo ostendo me tibi fore placabilez sme mora subsequente misericordia sempiterna· Quo circa frater ymagineris q; pius pater et misericors temptat te spē quadam indignationis qua se habet ad te·Ad modum matris vel nutricis cum infante ludentis·que quasi indignationem ostendēs abscōdit faciem suam digitis·Sed parumper sic facies eius velat² Nam mox depositis digitis infantem dulciter arridet et intuetur· ac crebrius osculatur·cuius quodāmodo simile pater misericordiarum circa te operatur·dum parumper te temptando quasi propicia sua facie a te abscōdita· indignari tibi videtur·sed parūper quia mox delicta iuuentutis tue ignoscendo· misericordia sempiterna tui miseretur·ac velut pater filij prodigi reconciliatū osculatur·

III·CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait·Cur dei temptationem refugis quasi sit aliorum temptationibus similis· Scito hoc nequaq̄ esse·Nimirum dyabol⁹ temptat·vt peruertat·caro temptat vt illiciat·mūd⁹

temptat vt decipiat. Homo temptat vt sciat vel experimentum capiat. Sed quid deus. Certe teste alphei filio. Deꝰ intemptator malorum est. ipse enim neminem temptat temptatione scilicet aliorū tamptat tamen. sed nō fraudulenter ꝫ salubriter. Aliter prophe-ta dauid non dixisset. Proba me domine et tempta me. vre renes meos et cor meum. temptat igitur deus vt probet. i. vt probatos ostendat et eosdem remuneret. Nonne sic deus temptauit abrahaz quem propter obedientiam. quem ostendit paratus filium immolare remunerauit benedictione illa solenni. quaz liber geneseos manifestat. quia inquit fecisti rem hanc. et nō pepercisti filio tuo vnigenito ꝓpter me. benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi. et sicut harenam que est in littore maris et benedicentur in semine tuo oēs gentes terre. quia obedisti voci mee. Sane deus respective in paucis temptat et in multis remunerat. Nonne hoc scriptura de iustis dicit. in paucis vexati. in multis bene disponentur. quoniam deꝰ temptauit eos. et inuenit illos dignos se Quos igitur deus temptat si dignos eos inueniat multis quidem tam animarum q̄ corporum bonis dispositionibꝰ remunerat. et insuper ꝓ mercede dignis se seipsum donat qui vtiqz teste scriptura est merces magna nimis.

Capitulum terciuz continens consolationes super temptatione et impugnatione dyaboli.

Tercio pꝰ p̄missa ad dñaz desolatricē sepedictā accessit et aliꝰ tristis temptationibus dyabolicis tribulatus quod dum diquestus essz. mox illa eidez ꝓ desolatione de suis puellis tres assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Quid sollicitaris de antiqui hostis impugnationibꝰ qui non plꝰ temptare potest nisi quantum permittitur. Sed quantum inquies. Scias primo quantum non et audi apostolum. Fidelis inquit deꝰ est qui non patietur vos temptari supra id quod potestis. sed faciet cum temptatione ꝓuentum vt possitis sustinere. Si modo scire velis quantum ꝑmittitur et ad quid. Audi magnum patrem Augustinum. tantum inquit admittitur dyabolꝰ temptare. quantum tibi ꝓdest vt exercearis. vt ꝓberis vt q̄ te nesciebas. a te ipso inueniaris. Sed quid. Est ne moducum a se inueniri. Deo certo inuentio suiipsius priꝰ scz perditi melior est inuentione thesauri auri et argenti quemadmodum p drarium de paditione sui dicit saluator. Quid ꝓficit homini si lucretur vniuersum mundum. seipsum autez perdat. et detrimentū sui faciat. Quid vltra. Est ne modicum in bello spūali exerceri. Profecto non. sed est exercitium tanto superiꝰ. quanto inferiꝰ est militare mundo militia seculi ꝓ militare deo regi celi. et quemadmodum spiritualia

superant coꝛpoꝛalia ita omnino supat omnia exercitia mūdi. Deniq; est ne modicum ꝓbari seu ꝓbatum xp̄i militem fieri. certe non quemadomum non est modicum a deo commendari. quippe teste scriptura ille ꝓbat⁹ est quem de⁹ ꝯmendat. qui nimirum nō ꝯmendat mediocriter. sz sicut superexcellens est. sic ꝯmendat coram sanctis suis et angelis superexcellēter

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice foꝛsitan idcirco temptatōnes dyaboli ꝓmescis qz exercitat⁹ ē. Dicēte magno anthonio ad discipulos. exercitatos habem⁹ inimicos. vl̄ qz insidiosus est eodem dicente eisdem. varias demonū nostis insidias. vel qz inuisibil ib⁹ insidijs occulte impugnare solit⁹ est dñte illo cassiodoꝛo. Bellum graue est qz occultum qz hostis insidie nō viden². Times etiā foꝛte. qz impetuosus est toto conatu seu quantum vnq̄ ꝑt voluntari⁹ impugnare. Sz hec te non deiciant impetum inimici ne timueris Audi johānē os aureū. in ꝓmis iquit grauis et insufferibilis est impet⁹ dyaboli. quē siquis foꝛti animo sustinuerit. in secūdo inueniet eum infirmioꝛem. Quāto em̄ pl⁹ pcussus fuerit magis refrigescit et deficit. Audi eundem itidem de temptatoꝛe redemptoꝛis nostri loquētē. Non inquit impulit. non tetigit. sz tm̄ dixit mitte te deoꝛsum. vt intelligam⁹ q̄ qui obedit dyabolo ipe se disponit. dyabol⁹ em̄ suggerere ꝑt cogere nō ꝑt. Verū ad deꝛehendendum occultas maligni spirit⁹ insidias attendendū diligēter sm̄ doctrinaz gregoꝛij qualia suggerat. Quis inquit spirit⁹ sit qui loquitur ipsa suggestio declarabit. semper em̄ spiritus naturalis mollia. spirit⁹ mundi vana. spirit⁹ malicie semper amara loquit². Est et leue otra insidias dyaboli et paratum remedium. qō tradit magnus anthoni⁹. Varias inquit demonum nostis insidias credulitatem nominis xp̄i vestris figite mentib⁹. et vniuersi demones fugabuntur

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. Scias frater q̄ qui temptantur a dyabolo si viriliter resistunt. deo et angelis spectaculum sunt. et nō nunq̄ in ꝓsenti honoꝛantur. et in futuro coꝛonant². Vis scire de ꝓsenti. Ecce de magno anthonio legitur q̄ cum quadam nocte a demonib⁹ esz lacerat⁹ subito radius quidam lucis et demones et tenebꝛas effugauit. statimq; sanatus christum ꝓsentem intelligens dixit. Vbi eras ihesu bone vbi eras. Quare a ꝓncipio non affuisti vt curares vulnera mea. et dominus ad eum sic ait. Anthoni hic eram. Sed expectaui videre certamen tuum. Nunc autem quia tu viriliter dimicasti in toto oꝛbe te faciam nominari.

Uoro si de spectaculo simul dei et angelorꝝ et futura coronatione scire volueris. Audi illustrem Ieronimum. Deꝰ inquit ipse oīum rector et dominꝰ cum omni angelorꝝ militia certamen tuum expectat tibiqꝫ otra dyabolū dimicanti parat eternitatis coronaꝫ

Quartum capitulum otinens ꝺsolationes super pugna cōtra vitia et specialiter super temptatione carnis.

QVarto post premissa ad predictam dominam principalem ꝺsolatricem accessit et alius tristis de carnis temptationibꝰ tribulatꝰ. et vniuersaliter de vitiorꝝ impugnatione querulando. cui illa mox ꝓuidit ꝑ cōsolatione de tribꝰ puellis suis.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice de quo querularis. si bonum qd̄ inde sequitur scires. nō tm̄ querulari deberes. forte dices. qd̄ nam boni potest sequi. Profecto non minimum. sed vnum de maximis bonorum. videlicet humilitas que quanti sit honoris. quanti decoris. quanti dulcoris. quantumqꝫ accepta apud deum et ꝑ eū remuneranda. hoc per sodales meas inferius scire poteris euidenter. forte dices. Est verisimile ꝙ hec ex predictis vitiorū impugnationibꝰ innascantur. Est omnino. et patet egregij viri gregorij scꝫ claro testimonio. Ecce quid dicit. Dum inquit vitia nos temptant ꝓficientes in nobis virtutes humiliant. Et idem rursum jebuseum inquit israbel tolerat vt humana mens de se humilia sentiat. dum minima non supat. Rursum idem sic ait. Cum temptamur vitijs diuina dispensatione nobiscum agitur. ne virtutibꝰ quibꝰ ꝓficimus extollamur. Ille. et certe bene. Nam et paulꝰ ait. Ne magnitudo reuelationuꝫ extollat me. datꝰ est mihi stimulꝰ carnis mee angelꝰ sathane qui me colaphizet.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. O karissime. Nōne grauia quandoqꝫ tedia toleramꝰ. quatenꝰ bona nostra exteriora custodiamꝰ. Fatearis hoc necesse est. Sed quid. Profecto interioris hominis bōa in immensum excedunt queqꝫ exteriora. Hinc nanqꝫ de dilectiōe que interius hominem perficit dicit scriptura. Si dederit homo omnem substantiam domus sue ꝓ dilectione quasi nihil despiciet eam. igitur illa potissime sunt patienter toleranda. quibꝰ nonnunq̄ diuina dispensatione faciente custodiri experimur nostra interiora. Que nam inquies sunt illa. certe temptationes qñqꝫ et impugnationes vitiorꝝ. Audi gregorij de hoc egregiuꝫ testimonium Tunc inquit interiꝰ bene custodimur cum per dispensatiōꝫ dei tolerabiliter temptamur exteriꝰ. aliqñ vitijs. aliqñ ꝓsperis. nec temptatio exterior culpam ꝓficit. quia interior intentio sursum trahit nec rursum interior intentio in superbiam eleuat. Quia temptatio

exteriꝰ humiliat·sic magno ordine cognoscimus in interiori pfectu quid accipimꝰ in exteriori defectu qđ sumus·

III·CONSIDERATIO

TErcia puella sic ait·O mi frater si pugnaturus esses in duello nonne te merito dsolarentur principis presentia·animositatis tue noticia·diligens pugne aduertentia·principis exhortatio ad pugnandum·et eiusdem adiutorium ad vincendum·tua ab eo subleuatio dtra casum·ipsiꝰ certamis gratũ spectaculũ·et corõe expectatio·in victorie testimoniũ et in laboris premium·certe sic·Quid ergo·Profecto p dsolatione tua hec omnia haut dubium in meliori dsistentia dcurrunt in pugna tua dtra carnem te temptantem·Vis em̃ scire quomõ princeps regum terre deꝰ ipse de quo mundi sapiẽtes taliter dclusere· Vnꝰ ergo princeps ·erga te se habeat in hac pugna·Audi magnum patrem Augustinum· Conatum inquit tuum nouit deꝰ·et voluntatem tuam inspicit·et luctam cum carne dsiderat et hortatur vt pugnes et adiuuat vt vincas· et certantem spectat·et deficientem subleuat·et vincentem coronat·hec pater ille·

Sed et hoc nõ modicum adicit dsolationis in temptatione carnis qđ persone temptate sperandum est de victoria non solum ratione soliꝰ christi·sed et matris eiꝰ gloriose interuenientis ·de quo ille Cesariꝰ pulchrum refert experimentum· Matrona inquit cuiusdam honesti militis vxor instinctu dyaboli alium admisit·que pꝰ tempꝰ aliqđ inspiratõne diuina ducta penitentia de crimine doluit et adultero prsus dtradixit·Ille vero mariti eius absentiam obseruans domum illiꝰ intrauit et cum solã reperisset verbis solitis ad crimen eam inuitauit·quod cum illa renueret vi renuentem oppremere nisus est· et cum videret se illi non posse resistere· ad totiꝰ castitatis patronam dfugit dicens·Rogo te domina per illud sanctum aue maria vt liberes me·ad qđ verbum omnis virtꝰ defecit in milite·et emarcuit ·et sic femina icorrupta euasit·Hec pater ille·

Capitulum quintum dtinens dsolationes super difficultate bone vite et virtuose in principio siue sup difficultate que est in principio in deserendo vitiorꝝ delectationes et acquirendo virtutes·

QVinto post premissa ad illustrem dominam dsolatricẽ sepedictam·accessit et aliꝰ tristis querens dsolari super difficultate acquirendi virtutes et deserendi vitiosas delectationes·cui illa morꝰ p sua dsolatione de suis puellis septem assignauit·

I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait· O amice cur intantum super difficultate vitiosum delectationes deserendi turbaris·cum hec difficultas in possibilẽ facilitatem omnino sit mutabilis· Si tñ dsiderares

qualiter ad te ipsa vitia se haberent. Ecce se habent vtiq; tanꝑ inimica. tanꝑ infesta et anime tormenta. eoq; facilꝰ superanda quo nos minꝰ alliciunt voluptate vlla. Vis hec scire karissime. Audi senecam illustrem. Virtꝰ inquit ꝑm naturam est. vitia vero inimica sunt et infesta. Audi rursum de residuo insignem jeronimuz. Quid inquit ꝏ te iuuido delectationis prestat inuidia. quid alter ab odio mercedis accipit. quid iracūdo furor suus confert. simpliciter curre per singula. et inuenies tot anime tormenta. quot vitia. que vtiq; eo facilꝰ vinci possunt quo nulla nos alliciunt voluptate. ℔ ille insignis. Rursum vitia siquas habent delectationes. ille momentanee sunt. et nonne talia tam momētanea tanꝑ vilia. sunt generoso animo ptemnenda. atq; idcirco facile deserenda. Amplius vitioꝝ delectationes sique sunt ptemptibilez faciunt ac totaliter pfundunt. nonne ergo detestande sunt et facile deserende existūt Deniq; sicut cor virtuosum pparabile est celo qō deus inhabitare delectatur. deus inquā quem vt dicit insignis jeronimꝰ non auro templa fulgentia. non gemmis altaria distincta delectant. sed aia virtutibꝰ ornata. cuiusmodi animā pater clarevallis celum vocat Sic per oppositum cor vitiosum potest dici infernꝰ. Naz ad modū inferni est habitatio demonum. habens ad modū inferni tenebras ignorantie. ignem praue ꝯcupiscentie. et vermem remordentis cō scientie. tale cor habentes infernum preoccupant quasi timeant se ad ipsum nimis tarde puenturos. Nonne ergo vitioꝝ delectatōs que cor hominis tale faciunt. et ad penas futuras intolerabiles pariter et interminabiles disponunt. sunt facile deserende. certe pstat q; sic. etiā prius digne.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad scdam partē capituli se pferens sic ait. Audi O amice verbum gregorij satis egregiuz. Si inquit forti nos studio ptra vitioꝝ incentamenta stringim. etiaz ipsa vitia ad vsuz virtutis immutam. ℔ ille. Sed tu in hoc forti studio causaris difficultatem. quānis in virtutum acquisitione difficultatem abhorrere minime oporteret. Nempe difficultates salubres sunt. quādo etiam eas inordinatis ptingit cupiditatibꝰ non deesse. quanto em amariores sunt tanto magis deum homini dulcescere faciunt. Audi magnum patrem Augustinum deo loquentem. Patiebar inquit in cupiditatibꝰ meis amarissimas difficultates. te tanto magis prospicio. quanto minꝰ smebas mihi dulcescere qō non eras. ℔ ille. Sed ex alio capite in virtutum acquisitione difficultatum pcedit vtilitas. nam id sepe qō laboriosiꝰ acquiritur carius habet. eoq; magis tenaciter possidetur. Sed et de illa generali iusticia de qua in ethicis affirmatur q; omēs virtutes oplectat. Dicit sic et nra ethica. Si iusticiam quis diligit labores hmoi id est difficultates

magnas habent virtutes. Sobrietatem em̄ et sapientiam. i. temperantiam et prudentiam docet. iusticiam et virtutem. i. iusticiam illam que specialis virtus dicitur. et virtutem. i. fortitudinem supple etiā docet quibus utili⁹ nihil est in vita hominibus. Et nonne libenter quemadmodū et feliciter difficultatem illam pateris seu laborem q̄ ad p̄fatas virtutes cardinales terminantur quibus sm̄ sapientem in vita homini⁹ nihil utilius reperit². An vis scire q̄ⁿ utiliter vite hominuz que adhuc in p̄batione est et temptationib⁹ varijs impugnat² per dictas virtutes. temperātiaz. fortitudinem iusticiā. et prudentiaz sit p̄uisum. Audi quandaz magni patris postillam. In regione inquit intelligibilium beata vita in fonte suo bibitur. inde aliquid aspergitur huic humane vite vt in temptationib⁹ hui⁹ seculi tēperanter. fortiter. iuste. prudenter viuat². Sentiam fortitan inquies p dictis virtutib⁹ tam utilib⁹ vel aliquā pati difficultatem. veruntamen p ipsarum utilitate perfectius intelligenda scire vellem cur illas cardinales appellares. Ecce de hac ratione ad presens otenteris. Idcirco eas appellauerim cardinales q̄ cum teste virtutū summula virt⁹ sit habit⁹ electiuus ad modum cardinalium hee virtutes summum pontificem vel dispositiue eligunt illum qui est pontifex futurorum bonoz. vt in mentis p̄sidens assistorio decernat in omnib⁹ et per omnia quid utili⁹ sit agendum.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. O frater sme virtute infirm⁹ es vtpote nō viri tut⁹. Eac ergo in acquisitione virtutū infirmis similiter q̄ in remedijs maxime finem spectāt quē etiā expectant. Quocirca si virtutum acquisitione curari desideres. tunc ope preciuz est. vt magis q̄ initium finem asideres. Nimirum q̄ finis delectabilis difficile principium subsequat² patet per p̄doneos testes. Audi illustrē senecam. Inicium inquit eundi ad virtutes arduuz est q̄ hic primū imbecille mentis et egre est formidare inexperta. Itaq̄ cōgenda ē vt incipiat. deinde non est acerba medicina. p̄tin⁹ em̄ delectat dū sanat aliorum remediorum post sanitatem voluptas est. Audi quoq̄ et quendaz huic asonum euangelicum apparatum. Angusta est inquit via que ducit ad vitam. q̄ nō nisi angusto inicio incipitur p̄cessu vero temporis ineffabili delectationis dulcedine dilatat². Deniq̄ audi et verba hijs aformia ipsius Salomonis. Ducam inquit te per semitas equitatis. i. per artas vias iusticie seu virtutis quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens n̄ habebis offendiculum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Fortitā fr̄ audiuisti ethicū illō q̄. s. vtus est ō bono et difficili. et licz bonū q̄dē appeteres. tn̄ icōmodū difficultatis abhorres. Sz p̄fectō n̄ oberes. Nōne expediēs r̄putares

vnum aliquod breui sustinere incōmodum p re tali·qua adepta mox simul omnia incomoda tibi pene totaliter essent adempta· Re putarem quidem inquies si res talis appareret·Queso igit² senece illi illustri fidem accōmoda·et attende quantū ꝺtra vniuersa inco moda virtutem adipiscentibus cōmodum ꝓmittat·Quēadmodum inquit minuta lumina claritas solis obscurat·sic dolores ·molesti as·iniurias·virt⁹ magnitudie sua elidit atq; oppꝛimit·nec magis vllam portionem hñt incōmoda cum in virtutez inciderint q̄ ī ma ri nimb⁹·Hec ille de virtute·quam idem virtutū amator asserit cō temnere tam incōmoda male fortune·q̄ etiā cōmoda bone· Vnum inquit hominis bonū ipsa virt⁹ est que inter hanc fortunam et il lam·superba incedit cū magno vtriusq; contemptu· Non igitur in cōmodum difficultatis qꝺ eius adoptionis ꝓincipio adherere ꝺ sueuit plus attendas q̄ in auri vel argenti acquisitione attenderes Nimirum ꝓedicto illustri testante·nulla possessio· nulla vis auri et argenti pluris q̄ virtus estimanda

V·CONSIDERATIO

QVinta puella sic ait·O homo parui cordis parumq; circumspe cte·Si te virtutū in aggressu difficultas terret·cessaret hꝰ de facili·si tamen tu circumspiceres quanta virtus bona ꝺferet· Ni mirum virtus confert sanitatem·cōfert fortitudinem·confert lon geuitatem·ꝺfert pulchritudinem·ꝺfert habitum optimuz·confert ornatum·confert et conuiuinm·Vis scire q̄ virtus ad modum me dicine sanitatem conferat·Audi gregorium hoc ergegie breui ser munculo declarantem·quid est inquit virt⁹ nisi medicamentum·et quid est vitium nisi vuln⁹·Bz et ecclesia cantat Sanate egros mo ribus nos reddentes virtutib⁹·Vis scire q̄ virt⁹ fortitudinem cō ferat·Audi virtutis ethimologiam·Virt⁹ quippe dicitur quasi vis intus·vel quasi viror mentis·vel quasi viribꝰ nitens· vel quasi vi ri status·vel quasi virum tuens·Vnde quidam dixit·Virtutez dici eo q̄ vi tueat² possessorem·Vis scire q̄ virt⁹ longeuitatem cōferat Audi illustrem Senecam· Potest inquit nostra ꝓuidentia longior rem ꝓrogare huic corpusculo moram·si voluptates quibus maior pars perit poterim⁹ regere et cohercere·ꝟ ille·sed quid·Profecto hoc potest fieri per virtutes que ꝫm arestotilem illum in suis mo ralib⁹ sunt circa voluptates·ipsas sc̄z cohibentes et ad discretum regimen rationis conferentes ac diut⁹ per consequens viuere fa cientes·Vis scire q̄ virtus pulcritudinem conferat· Audi rursuz il lustrem senecam ·Errare inquit mihi visus est qui dixit Gratior est pulchro veniens e corpore virt⁹·non em̄ vllo honestamento eget ipsa magnum sui decus est·et corp⁹ suum ꝺsecrat·quod et plꝺor⁹ ille consi derans virtus inquit est animi habitus·nature dec⁹·Vis scire q̄ virt⁹ habitum optimum conferat·Audi ꝓefatum arestoti lem in suis moralib⁹·hic quidem dicit q̄ habit⁹ medi⁹ in omnib⁹

laudabilis. Dicit etiam q̄ virt⁹ est habit⁹ immedietate cōsistens quo ad nos. Ex quo sequit² q̄ est habit⁹ nobis bene ꝓpocionatus Dixisse etiam inuenit² q̄ virt⁹ est optim⁹ habitus. Vis deniq; scire q̄ virtus ornatum ferat. Audi johannem os aureū taliter de ornatus anime spoliatione querentem. Nos inquit omne temp⁹ vite nostre consumim⁹ expoliantes dñaz diuersis virtutib⁹. adornātes ancillam diuersis ornatib⁹. Hec ille. qui plane per oppositum ei⁹ q̄ dicit de ornatu ancille. i. carnis. supponit q̄ virtutes si adessent ornat⁹ essent dñe. i. ipi⁹ anime. Postremo vis scire q̄ virtutes cōmunium ferāt. Audi gregorium et ipsi⁹ de ꝓposito sub typo filiorum job egregium testimonium. Filij inquit per domos conuiuū faciunt. dum virtutes singule iurta modum ꝓprium mentem pascunt

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O frater karissime vt virtutū difficultates libenti⁹ feras preter iam per sororem meam narrata. Audi ad huc bona alia que per virtutes ferunt². cōferunt nanq; virtutes nobilitatem. diuitias. regnum. munimen. potentiam. laudem. et honorem. Vis scire q̄ virtutes nobilitatem ferant. Audi illustrez senecam quo ad nobilitatis inchoationem. quis inquit est genero sus. ad virtutem a natura posit⁹. Audi quoq; et preclarum jeronimum quo ad nobilitatis pfectionem. Summa inquit apud deuz nobilitas est clarere virtutib⁹. Vis scire q̄ virtutes diuitias ferant Audi patrem clareuallis. Vere inquit diuitie non opes. sz virtutes sunt. quas secum scientia portat. vt in eternum diues fiat. Vis scire q̄ regnum ferant. Audi magnum patrem Augustinum. Mens inquit non potest habere regnum virtutum nisi primum excusserit iugum vitior̄. hec ille. Qui per hoc supponit q̄ homini virtuoso penes mentē seu animū. per ipsas v̄tutes acq̄r² regnū. Vis scire q̄ v̄tutes munimē ferāt. Audi ciceronē locutorē egregiū. Sapiētis inq̄t aīm⁹ v̄tutib⁹ oib⁹ vt meib⁹ est sept⁹. Vis scire q̄ v̄tutes potē tentiā ferāt. Audi q̄d dicat quidā euangelic⁹ ornentator. Grādis inquit violentia est in terra nasci. et celum rapere. et habere p virtutem. quod per naturam nō possum⁹. Vis scire q̄ virtutes laudez ferant. Audi quid dicitur in virtutum summula q̄ ethicam vocāt Ibi quidem dicitur q̄ virtuosus laudat² ab omnib⁹. Audi quoq; et ex nostra ethica verbum illud. Laudemus viros gloriosos. homines diuites in virtute. Vis deniq; scire q̄ virtutes honorez ferāt Audi insignem boetium qui sic dicit. Nō virtutib⁹ ex dignitate. sz ex virtutib⁹ dignitati honor accrescit.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O homo dilecte vt virtutum difficultates libenti⁹ patiaris. scias q̄ preter que iam per duas sorores meas sunt narrata etiam alia bona sunt adhuc digne ponderanda

que per virtutes obtinentur. videlicet honestas. dignitas. perfectio. vita celestis. premium. beatitudo. et phenne gaudium. Vis scire p virtutib9 quis honestatem osequatur. Audi sententiam ciceronis. Virt9 inquit et honestas nomina diuersa sunt. res aūt subiecta psius eadem. Vis scire p virtute quis dignitatem osequatur. Audi boetij sententiam. Virtuti inquit propria dignitas inest. Vis scire p quis virtutib9 perfectionem osequatur. Audi illuz gentilē arestotilem loquor. hic dicit in suis moralib9. p virtus habentem perficit et op9 ei9 bonum reddit. Dicit quoqz et idem alibi. p virtus est dispositio perfecti ad optimum. Vis scire p quis virtute celestem vitam osequatur. Audi cuiusdam anacharite de alijs quibusdam loquentis sententiam. Vos inquit patres celestem conuersationem habentes. celestem et sapientiam possidetis. nihil miruz eleuatos vos operib9 video. et superiora sectantes. quid dicā. Virtute em̄ etiam transpositi estis super terram vosmetipsos ex toto alienantes ab ea. quid dicā. vos terrenos angelos et celestes homines dicens. non peccauerim. Vis scire p virtute quis premium cō sequatur. Audi rursum sententiam insignis boetij. Nunquā inquit sme pena sunt vitia. nunp̄ sme premio sunt virtutes. Si vero scire desideras qō sit premium. ecce secundum illustrem senecam nullū virtutuz preciū dignum ipsis extra ipsas est. sed p meliori sententia. Audi magnum patrem augustinum. Premiū inquit virtutis erit ipse qui virtutem dedit. Vis nunc vlteri9 scire p virtutib9 quis beatitudinem osequatur. Audi ciceronis p̄uis gentilis catholicam sententiam. Sunt inquit nobis innata virtutum inicia. que si adolere pateremur. nos ad beatitudinem cum diuino munere ipsa natura pduceret. Idē quoqz sic dicit. In quo virtus est. nihil ei deest ad bene ac beate viuenduz. Ez et puto similiter audienduz quēdam Macrobium. Nā sole inquit virtutes faciunt beatum nullaqz alia via quisp̄ hoc bonuz adipiscitur. Vis demum scire p q̄s virtute gaudium perpetuum osequatur. Audi illustrem senecaz. Impera be inquit voluptates nō sunt solide. non sunt fideles. etiam si non nocent fugiunt potius aliqō bonum mansurum circumspice. sola virtus prestat gaudium perpetuum securum.

Capitulum sextum otinens osolatōs sup laboribus in genere.

Sexto post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et tristis laboribus attediatus petens ab ea osolari. Ad illa eidem p consolatione sibi impēdenda de suis puellis tres otinuo deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Amice karissime qm̄ sicut dicit egregius pastor gregori9. Subleuatio laboris est visio collaborantis. Idcirco vide collaborantes. Vide p homo nascitur ad laborem.

quod si bene videris cur de laboribus querularis. Velles ne exemptus esse pre ceteris. A quib9 nec ꝑphete. nec apostoli exempti fuere. sed nec ipse dei fili9 in carne. Q9 si hoꝝ vis esse soci9 ꝺsolationis. sis et laboris. et exemplum eoꝝ sequaris. Nonne vides nobiles homines delicatos et passibiles grauib9 hastiludioꝝ et toꝛneamentoꝝ conflictuum et aliorum militariū exercitioꝝ et periculosis laboribꝰ se ingerere nulla ex causa magis q̄ quia verecūdantur suoꝝ progenitoꝝ et sibi similiuꝫ exempla nō imitari. ad ꝓpositum autem nonne exemplum habes in ꝓphis. Audi jacobum alphei. Exemplum inquit accipite fratres longanimitatis et laboris et patientie per ꝓphetas qui locuti sunt in nomine domini. Vide etiam quis ille fuerit qui dicebat. Dauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea. exaltat9 autem humiliat9 sum et ꝺturbatus Ecce ille humiliatum et conturbatum se dicit ratione exaltationis non ratione paupertatis et laboris. Nonne etiam exemplū habes in apostolis. certe sic. nam aliter paul9 se alijs ꝺparans non dixisset. ampli9 omnib9 laboraui si non et ipsi alij laborassent. Nonne et perutile et precipuum exemplum habes in ipō christo cui9 exēplum est quasi scutum quoddā cordium. Iuxta illud trenoꝝ. dabis eis scutum cordium laborem tuū. Mimirum labor ꝺtra temptatiōs demonum est quasi scutum cordium. quemadmodū vacantem otio tanq̄ dicto scuto non munitum demones inuadunt iaculis temptationum. Deniq3 considera ꝓpensius dictum illō patris clareuallis Qui in labore hominum nō sunt. in labore ꝑfecto demonum erūt Sed nec postremo pretereundum iudico verbū notabile ciceroīs rethoris eximij. Sicut inquit ꝺtra naturaz magis est detrahere alteri sui ꝺmodi causa. q̄ moꝛs. q̄ doloꝛ. Ita magis sm naturam ꝓ omnibus si fieri posset laboꝛes et molestias suscipere q̄ viuere sine molestijs in maximis voluptatib9.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime q̄ grat9 sit deo labor hoīs cui tamen adest rectitudo intentionis. nouerunt illi potissime qui semper vident faciem patris et agnoscunt erga laborantes benignum vultum domini sui dei omnipotentis. Quocirca et ipsi mīstri ei9 sc3 angeli sancti suo se domino cōformantes credendi sunt ad eosdem laborantes gratiam habere non modicam ipsos. quia nonnunq̄ vel spiritualib9 ꝺsolationib9 visitare. Ad quod sperandum sed non nobilib9. non potentib9. non diuitib9. ꝺmodis suis vacantib9. sed magis humilib9 recta intentione laborantibus. Id magna occasio potest esse qō circa pastoꝛes gestuz est qui hora dominice natiuitatis erant in regione eadem que est circa bethleem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregē suum. Vis igitur scire quid circa istos gestum sit. Audi patrem clareuallis ꝓ oppositu ad ipsos de magnis loquentē. Q̄m multi inquit nobiles

ſm carnem · q̄ multi potentes hora illa in ſtratis mollib⁹ quieſce bant et nemo eor̄ dign⁹ habitus eſt nouam lucem videre · magnū illud gaudium ſcire angelos audire cantantes · gloria in excelſis deo · ſupple ſicut predicti paſtores · Agnoſcant igitur homines q̄a qui nō in laboribꝫ hominum exercentur · ab angelis viſitari nō me rent² · Agnoſcant q̄ placeat ſupernis ciuib⁹ labor cui⁹ eſt intentō ſpiritalis · qñ quidem et illos tam felici dignant² alloquio affari · q̄ corporali vrgente neceſſitate laborant p victu corporis ·

III · CONSIDERATIO

Tercia puella ſic ait · O amice idcirco forte abhorres laborare q̄ vel nonnulli labores vident² efficaciā nō habere · vel q̄ la bor videtur tibi grauis ſiue magnus · vel quia tibi videtur nimis eſſe long⁹ · Sed otra motuū primum · Audi quid dicat papalis epi ſtola · licet inquit nō ſequatur ſemp maiorem laborē effect⁹ · nihil omin⁹ tamen ipſe labor eſt meritorii⁹ apud deum · juxta qđ legitur reddet de⁹ mercedez labor̄ ſanctor̄ · Ꝛz et paul⁹ ait · Vnuſquiſq; p̄priam mercedem accipiet ſm ſuum laborem · Audi quoq; phylo nem doctiſſimum · bonor̄ inquit labor̄ glorioſus eſt fruct⁹ · glo rioſus inquit quaſi dicat · et ſi non remunerat² in hac vita · nō tam mediocris fruct⁹ vel exiguus · ſed copioſus p̄cipiet² in gloria · De cui⁹ certa ſpe et expectatione · audi gregorium egregie locutum · Sancti inquit viri quot labores nunc veritati ꝺmendātes exhibēt tot iam remuneratiōis ſue pignora ītra ſpei ſue cubicula clauſa te nēt · Porro quantum ad ſcđm motuū de laboris grauitate · Audi inſignem jeronimū labore inquit terzeris · nemo atleta ſine ſudori b⁹ coron² · Hec ille innuens expectationez corone · ſz p̄uio ſudo re · i · p̄uio labore ad modum ſudoris quantoti⁹ tranſeunte · Vnđ quo ad hoc et otra terciū p̄miſſor̄ de laboris diuturnitate · Au di illuſtrem ſenecam · Siqua inquit per laborem recte feceritis la bor cito recedet · beneficiuz dum viuitis nō abſcedit · Magis autez volo vt otra ſcđm et tercium motiuuz inſignis jerouimui verbum attendas · Null⁹ inquit labor dur⁹ · nulluz temp⁹ longū videri de bet · quo gloria eternitatis acquirit² · Quocirca audi et hanc p̄miſ ſorum p̄ſus ꝺſolatoriam declarationem cuiuſdam doctoris · cui⁹ non eſt ſpernenda autoritas · Dei inquit ineffabilis et immenſa bo nitas etiam hoc puidit vt labor̄ quidem temp⁹ et agonis nō ex tenderet · nec longum faceret aut eternum ſz breue · et vt ita dicam momentaneū · vt in hac breui et exigua vita agones eſſent et labo res · in illa vō celeſti vita eterna eſſz corona et p̄mia meritorū · Deo uidit quidem vt labores cito finirentur · meritorum vero p̄mia ſine fine durarēt · et p⁹ hꝰ mūdi tenebras viſuri eſſent cādidiſſimā lucē et accepturi maiorē cūctarū acerbitatib⁹ btūtudiēz teſtāte hꝰ apoſtolo vbi ait · Nō ſunt ꝺigne paſſiōs hꝰ tpis ad ſupuenturam

gloriã que reuelabit² in nobis.

Capitulum septimũ otinens ɔsolationes sup malo⁊ sustinẽtia

Eptimo post premissa ad sepedictam dominã ɔsolatri cem accessit et ali⁹ tristis malo⁊ se asserens sustinẽtia pregrauatum·atq; ideo petens vel aliqua ɔsolatiõe releuari· cui illa ea de causa mo⁊ ꝓuidit de quinq; suis gratis puellis.

I.CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait·O amice cur de malo⁊ sustinentia queru laris·et teipsum grauas tuiipsius querelis·seu adiectione ꝓp rie opinionis·Vis scire ꝙ sic faciens vt impatiens erras et decipe ris·Audi illustrem Senecam·Noli inquit mala tua facere tibi gra uiora et querelis te onerare·leuis est dolor si nil illi opinio adie cerit·econtra si te exhortari ceperis ac dicere·nil est·aut certe exi guum est·Durem⁹ iam desmet·Leuem illũ dum putas facis· omia ex opinione suspensa sunt tam miser quisq; ꝙ credit·hec ille.

II.CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait·O frater video ꝙ eo de malis que sustines turbaris·q; illa mala esse opinaris·quocirca si ea non esse mala didiceris quid restat nisi vt consoleris·Eateor inquies neces se est·Sed dic queso quid inter mala hui⁹ temporis maius malum ɔmuniter reputatur·Dices forte hoc mortem esse·eo quidem quo finis sit omnium terribilium·i·vltimum vel maximum qđ videtur malum·Sz quid·Profecto si mors ipsa de numero malo⁊ nõ fuerit·nec alia min⁹ terribilia inter mala numerabis·De morte igitur simul et de alijs que mala nominant².Audi egregij viri magni an tistitis ambrosij gratam sententiam venerabili decreto⁊ volumĩe canonisatã·Mala inquit nõ sunt que nec crimine mentẽ implicant nec ɔscientiam ligãt vnde pauptatez et ignobilitatem egritudinẽ et mortem nemo sapiens mala dixerit nec in malo⁊ sortem numerauerit

III.CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait·O karissime qui de malis que sustines turbaris·Audi ihesum filium syrach·et merito ɔsolaberis·Bona inquit et mala a deo sunt· Ex hoc autem breui sermunculo sequitur quidẽ ꝙ cũ sint a summo bono ñ sunt mala·sz indubitanter etiã bona·juxt id qđ noster ihs asseruit·Arbor inquit bona fructus bonos facit·non ꝑt arbor bona fruct⁹ malos facere·Sequit² igit² vl teri⁹·q; sunt a summo bono et etiã bona ꝙ nõ solũ toleranda·sz ca ra magis sunt habenda·tanq; munera ab amantissimo nobis data· nimi⁊ et illa cara haben² que dant² ab amantissimis q̃uis in se re putent² interdu⁊ parui valoris·qualis poterat reputari calix passio nis·đ q⁹ tãq; a caro dato·dixit dns petro·calicẽ quẽ dedit mihi pr nõ vis vt bibã illũ·Dices forte·mala mihi a deo data amarẽ q̃dez

vt dei dona si non essent excessiua. Sed sic dicens. erras omnino et frustra deciperis cōpone conditiones dantis. Nonne ille fidelissimus est. nonne et sapientissim⁹. quib⁹ cōpositis nō ē ubi timenduz de excessu. hoc dictat ratio. Hz et testimonium habes ab ipso apostolo expertissimo. fidelis inquit deus qui non patietur vos tēptari supra id qđ potestis. sed faciet cū temptatione ꝓuentum vt possitis sustinere.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O frater cur ex hoc turbaris ꝙ mala pateris. Queso mihi dicito. velles ne turbari ō bona vita nequa ꝙ inquies. Cur ergo turbaris cum mala pati sit non modica porcio bone vite. Nempe bona vita non in bene valere. sed ꝺsistit potius in mala pati. Vis id nosse experti viri testimonio. Audi patrem clareuallis. bonam inquit vitam ego puto et mala pati et bona facere et sic ꝑseuerare vsqz ad mortem dicitur vulgo. qui bene se pascit bene viuit. sed mentita est iniquitas sibi. Ih pater ille.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. O amice qui de malorum sustinentia desolaris tenorem audi regalis ꝺsolationis. Ecce quid ad magnum regem de morte filij desolatum quidam scripsit. Hijs inquit qui szm ꝓpositum dei vocati sunt sancti. magna debet esse ꝺsolatio etiam in ꝑesenti ꝺra multiplicem hui⁹ vite miseriam ꝙ et in hac vita diligentib⁹ deuz oia bōa et mala cooperant⁹ in bonū et in futuro nihilomin⁹ hec omnia cooperantur ad gloriaz. Ih ille. Sed ꝙ in bonum cooperentur bona et mala. patet sine exceptione dicente paulo. diligentib⁹ deum omnia cooperantur in bonum ad qđ ō bū vniuersali⁹ capiendū adduntur szm glosam etiaz peccata. et nō ne bene. cū nonnunq̄ ꝺtingat ꝙ ꝓpior occasione peccator ī maiori gra ꝙ añ habuerit ꝗs resurgat. quātū ꝺo ad alia felix quē faciūt alia picula cautū Dicro ꝙ i hac vita mala pene cooperēt⁹ ī bonum patet. qz etiam szm ꝓh̄m gentilium mala pene sunt medicine. et sic reddunt hominem sanum. bona autem ꝑesentis temporis ꝓuocant hominem ad laudanduz deum. Deniqz ꝙ bona et mala h̄moi in futuro cooperentur ad gloriam patet. nam eo quo conferunt ad meritum ꝺferunt et ad ꝑemium. et saltem per accidens ad celeste gaudium. Vis hoc scire de malis pene ꝙ illustrium virorum testimonium. Audi johannez os aureum de futuro statu loq̄ntem. Tunc inquit recordatio transactor malor nō nocet. sed etiā delectet. sicut econtra recordatio bonor. non solum non adiuuat supple damnatos. sed etiam grauat. ideo dicit abraham illi diuiti quondam epl̄oni. fili recordare. quia recepisti bona in vita tua. ec̄ nunc autem hic ꝺsolat⁹. tu vero cruciaris. Audi rursuz etiā illustrē jeronimuz. qui de damnatis in ꝺparatōe ad sanctos. Dicit ꝙ sicut recordatio ꝑteritar ꝺlician erit eis materia cruciatuū. Ita verissiē

dici poꝛeſt de ſanctis·ꝙ recoꝛdatio pꝛecedentium maloꝝ erit eis materia gaudioꝝ Iuxta illud triſticia veſtra verteretur in gaudiuꝫ

Capitulum octauum continens conſolationes ſuper moleſtijs huius vite et ſpecialiter carnis

Octauo poſt pꝛemiſſa acceſſit ad pꝛememoꝛatam dn̄am oſolatricē etiam ali⁹ triſtis petens ſuper moleſtijs p̄cipue carnis oſolari·at illa eidem ō quatuoꝛ ſuis puellis ad oſolandum ꝑoneis moꝛ ꝓuidit·

I. CONSIDERATIO

Prima puella ſic ait·Cur homo de hui⁹ vite moleſtijs querularis·neſcis ꝙ ex illis pꝛeſertim multiplicatis ad magnum bonum·ſ.ad mundi otemptum ꝓmoueris· et requiem in deo querere ſaluꝛiter opelleris·et ad periculoſas mundi blandicias declinādas inclinaris ſi tn̄ feceris qō ab experto doceris·Audi expertum videlicet magnum patrem Auguſtinum·Cuꝫ inquit moleſtie in huius vite fragilitate crebreſcunt eternam requiem nos deſiderare opellunt·mund⁹ quippe eſt periculoſioꝛ bland⁹ q̄ moleſtus·et magis cauend⁹ eſt cum ſe illicit diligi q̄ cum ſe admonet cogitq; cōtemni·Dices foꝛte·Eſt ne magnum bonum otempt⁹ mundi ·Eſt oīno·Aliter em̄ non ita ſtudioſe doceretur non modo in ſcolis pueroꝝ·ſꝫ per ipſum ſalomonem ſapientiſſimum·Vbi dicit vanitas vanitatatum et omnia vanitas·et iterum· vidi cuncta que fiunt ſub ſole et ecce vniuerſa vanitas et afflictio ſpirit⁹·et iterū·dixi inq̄t in coꝛde meo vadaꝫ et affluā deliciis et fruar bonis·et vide ꝙ hꝰ quoqꝫ eſſꝫ vanitas·et iterum poſt multa bona que recitat ſubiungt vidi in omnib⁹ vanitatem·et poſt plurima alia in fine ſic ocludit Deum time·et mandata ei⁹ obſerua·hoc eſt omnis homo·

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait· O homo ſi ſcires quā vim habent moleſtie·non te ſic ipſe moleſtie moleſtarent· Quam vim foꝛſan inquies·Ecce virtutem habent gaudiū tuum augendi·Bene gaudium illō qō eſt fruct⁹ ſpirit⁹·gaudium in deum·gaudium illud qō meritoꝛie ad eterna gaudia nos diſpoīt·Vis ſcire ꝙ vī habeāt moleſtie hoc gaudium augmentandi·foꝛſitan aut et gaudium habendum in hoc mundo·Audi magnū patrem Auguſtinum· Vbiq; inquit maius gaudium maioꝛe moleſtia pꝛeceditur·nam et maioꝛ eſt leticia poſt meſtitudinem·et dulcioꝛ fit ſanitas poſt egritudinem· hec ille pater·et pari modo clarum eſt ꝙ dulcioꝛ eſt ſomn⁹ poſt vigilias·dulcioꝛ cib⁹ poſt eſuriem· dulcioꝛ requies poſt laboꝛem·

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ſic ait·Cur te moleſtāt moleſtie hui⁹ vite·Dices foꝛte· quomodo nō moleſtarent·cū ſint inquiete·cū ſint dure cū ſint aſpere·Bꝫ hec ꝑfecto ſi bene ſaperes nō deberēt te mouere

Vis hoc scire breui sententia. Audi magnū patrem. spiritus inquit deficit vbi caro requiescit. vt em̄ caro mollib9. sic anima duris nutrit2. Illam blanda refouent. hanc aspera exercent. hec magn9 pr Sz quanti estimas exercitiuz. Densa p otrariuz. Nonne quemadmodum in terra que non colit2. que non scindit2. nō mouet2. herbis inutilib9 replet2. Ita anima que nō asperis exercetur ad virtutum incremētū qđ tale sequit2 exercitiū. replet2 vticis vitioꝝ. Naz et aq̄ p lapides duros et aspos agitata recētioꝛ fit qñ aq̄ illa q̄ nō mouetur p9 breue putrefieri osueuit.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur turbaris de molestia carnis siue etiā alijs de molestijs. que preeligenda esse docuit dei filio9 non ex stulticia certe cum sit ipse sapientia patris. Si dubitas an sit ita. Audi patrem clareuallis. Nat9 est inquit hyeme. natus est nocte. nunquit casu credim9 factum esse. vt in tanta aeris inclementia et in tenebris nasceret2. cui9 hiems et estas et dies et nox esse noscūtur. ipse certe cum essz dei virt9 et dei sapientia nascitur9 ex virgine cui9 erat in arbitrio qōcunqz vellet tp9 eligere elegit. qđ molesti9 est presertim puulo et paupis matris filio que vix haberet pānos ad inuoluendum. presepe ad reclinandum. et cū tanta necessitas esset nullam audio mentiōz fieri pelliū. prim9 adam pelliceis vestitur tunicis. secund9 obuoluitur pānis. non est tale iudicium mundi. aut iste fallit2 aut mūd9 errat. Sz dinā impossibile est sapiētiam falli. merito proinde mors est prudentia carnis. Siquidem et ipsa est deo inimica. seculi quoqz prudētia nomina2 stulticia. Quid em̄. Vtiqz qui non fallit2 xp̄s elegit qđ est carni molesti9. Id ergo meli9. id vtili9. id poti9 eligendum est et quisquis aliud doceat l' suadeat ab eo tanq̄ a seductoꝛe cauenduz. Iam vero nasci voluit etiam nocte et vbi sunt qui tam impudenter semetipsos gestiunt oñtare. Ecce xp̄s elegit qđ salubri9 iudicat. Vos aūt eligitis qđ ille reprobat. Quis prudentioꝛ e duob9. cui9 sententia sanior. et iudicium iusti9. ꝟ pater predict9.

¶ Capitulum nonum otinens osolationes super penalitatib9 afflictionib9 et doloꝛib9 sensibilib9.

Quo post premissa. accessit ad sepedictam dñam cōsolatricem etiaz ali9 tristis querens sup penalitatibus afflictionib9 et doloꝛib9 sensibilib9 recipe ab ea cōsolationem. at illa eidem de suis puellis gratia cōsolatoꝛis sibi impēdende q̄tuoꝛ satis ꝓdoneas assignauit

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Ecce ī pēalitatib9 te video pene dficere. Sz ꝟ pfecto idebite. Nepe ī pēalitatib9 ñ solū ꝑt hō osolari sz etiam delectari. Nonne hoc ex gestis patet illi9 nobilis agathe q̄ letissime et glociāter ibat ad carcerē q̄i ad epulas iuitata. q̄ et diuersis peīs afflicta dixisse fer2. Ego ī hijs peīs dlctōꝛ sicut q̄ bonū

nuncium audit·aut qui videt quez diu desiderauit·aut qui multos thesauros inuenit· Sic dixit· nec credendum est ꝙ gratis ita aut falsum dixerit· Nimirum de omnibus reddidit superi9 sozoz mea rationem Sed et specialiter de thesauri moneta et ipsius pcussura per neptem meam pei9 eodem libzo reddita fuit ratio manifesta· Verum licet hec ꝑ dicti sui veritate bene sufficerent·tamē adhuc ex superabundati ratio potest reddi de auditu boni nunciꝫ et de visu diu desiderati·Nonne em̄ is bonum audit nunciu cui id nunciatur quo nihil meli9 reputatur·Quid nam est hoc inquies ·Audi verbum magni cuiusdam rethozis·Quid potest inquit meli9 esse q̄ domi esse et mecum esse·hic tamen rethoz vict9 est per puerum sue iam pzemisse questioni taliter respondentem· Hoc semper erit meli9 infimr9 fui et sum curatus· Sed quid·Dzofecto penalitates pzesertim graues vtrumq3 nunciant·quippe existentib9 in exilio ī hac valle miserie nunciant ꝙ post bzeue redibūt ad patriā ad ꝑpriam mansionem eis ab eterno deputatam·et tunc quidez domi erūt pariter et in suo erunt in eo scz qō etiaz nunc eoꝝ est·quippe beati qui persecutionem patiuntur ꝑpter iusticiam· qm̄ ipsoꝝ est regnuz celoꝝ· Nunciant etiam et scōm· sicut causa effectum· infirmi scz dualescentiam de pzoximo dsequendam·Nimirum qui sme penalitatib9 viuit·ille defacili vt boetiane consolatricis verbis vtar letargum patitur omunem illusarum mentium infirmitatem in dei obliuionem et future vite deducentem·sed hic per penalitates statim curatur letarg9 dicente psalmista·Ad dominum cū tribularer clamaui·quasi moz expergefact9·sicut em̄ ver9 letarg9 periculose dozmire facit et qui hunc patitur violenter illum moueri opoztet vt curetur·Ita reuera mot9 penalitatum presertim grauium valet contra spiritualem letargum· Nota igitur et illustris ieronimi dictum·Dzouidentia inquit dei omnia gubernantur·et que putatur pena medicina ē· Sz et ille arestotiles in suis mozalib9 dicit ꝙ pene sunt medicina quedam· Dozro quantum ad diu desiderati q̄si presentis intuitum ꝙ ad illum dferat tribulatio penalitatum hoc pacto patet·qz dominus desideratus cunctis gentib9 ꝑpe est viis qui tribulato sunt cozde

II·CONSIDERATIO.

Secunda puella pzefati tristis afflictiones attendens ad consolandum eum sic ait·O amice considera ꝙ afflictiones quas pateris cozpoze te affligunt etiam mente et quis est in culpa·Tu certe·eo scz ꝙ mens tua pl9 q̄ opozteꝫ cozpori se associat et fit spō te socia passionis· Vis ergo in remedium optimum habere experimentum·Sequere expertum egregium patrem gregoziū et doctrine ei9 accomoda coz tuum·Ecce quid dicit· Si mens inquit fozti intentione in deum dirigitur·quidquid in hac vita sibi amaruz fit dulce extimat·et om̄e qō affligit requiē putat·Ꝟ ille·Sz et dolozez afflictionis hoc pacto poteris mitigare si·s·q̄ opaz bona dsideres

III

Occurrunt enim tria. Nempe discrete castigat. mentem fiducia roborat. et celestia multiplicat. Vis scire q̄ afflictō discrete castigat Audi magnum patrem Augustinum. Carnis inquit afflictio est p quaz lasciue mentis seminaria castigatione discreta præmuntur. Ecce dicit q̄ per afflictionem lasciue mentis seminaria præmuntur. quod et alibi deo loquens magis expæimens. Tu inquit superaderas misericorditer seuiens. et amarissimis aspergens offensionibus omnes illicitas iocunditates meas vt ita quererem sme offē sione iocūdari. percutis vt sanes. occidis nos ne moziamur absqz te. Verum ne hoc intellectum fieri excessiue nimis terreat. modificat dictum suuz asserens id fieri discreta castigatione. quod quidē excessum amaritudinis excludit. et debitam mensuram includit q̄ a deo dicta amaritudo restringitur qui nimirum huius rei in figura dicitur esse per psalmistam congregans sicut in vtrez aquas maris. i. amaritudinem afflictionis. quod et in job figurate dat intelligi. dicens. Circumdedi mare terminis meis et posui vectem et hostia. et dixi huc venies et non præcedes amplius. Vis de afflictione vlterius scire q̄ mentem fiducia roborat. Audi præfatum egregium gregorium loquor. Tanto inquit maior fiducia mentez roborat. quanto hanc fortior p virtute afflictio angustat. Hec ille. nec mirum quia et de ipsa angustia loquens filius amos. Domine inquit in angustia requisierunt te. Sed quid requirentibus deū Profecto psalmista dicit requirentes autem dominū non deficient Vis deniqz scire q̄ afflictio celestia multiplicat. præsertim siquis eam humiliter sustineat. Audi itidem dictum egregium. Afflicti inquit terrena perdimus. sed afflictionem humiliter sustinentes celestia multiplicamus.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad dolorez præfati tristis se oferens sic ait. Erater karissime suadeo tibi ne doleas multum sensibili de dolore. cor tuum occupante. Hunc nanqz auget opinio q̄ si animi magnitudine ne cor tuum occuparet prouideres. ipsum dolorem vel quodammodo non sentires vel leuem redderes. si igitur te grauat dolor sensibilis. Audi illum illustrem virum gerentem in pectore virilem animum Senecam loquor. Noli inquit mala tua facere tibi grauiora et querelis te onerare leuis ē dolor. si nil illi opinio adiecerit. econtra si te exhortari ceperis ac dicere nil est. Aut certe exiguum est duremus iam desinet leuem illum dum putas facies omnia ex opinione suspensa sunt. tam miser quisqz q̄ credit. Hec ille vir illustris. Idem rursuz alibi. Dolor inquit imminet si exiguus est feram⁹. leuis est patientia. si grauis est feram⁹. nō leuis est gloria. dura res est dolor. pmmo tu mollis. Hec iterum ille.

Capituluz decimuz otinens ōsolatōes super passiōib⁹ exteriorib⁹ et magnitudine et latitudine earum.

DEcimo post premissa accessit ad supradictam dominaz consolatricem etiam alius tristis desiderans super exterioribus passionibus. et earum magnitudine et latitudine consolari. cui illa pro consolatione impendenda de suis puellis quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO

PRima puella sic ait. O amice nescis q̄ homo sapiens libenter ei se associat. cum quo magis se sperat lucraturum. Sed quis est ille in cui⁹ societate tantum quis lucrari posset. sicut in societate ipsius christi. Certe nullus. ipse nanq; est patris sapientia. illa inq̄ sapientia a qua et in nos ei sociatos sapientia venit. cuius acquisitio melior est negociatione argenti et auri. Ipse est qui omnes patris possidens diuitias de nundinis paradisi ad negotiandum vt lucrifaceret animas. descendit huc ad terminos terre. et certe per eum empti sum⁹ pretio magno. videlicet suo sanguine pretioso in passionis sue articulo. Quid ergo. Profecto si et ipsi volum⁹ nostras ꝓprias lucrari animas quo lucro nil terrenum melius est. quid em̄ pficit homini si lucretur vniuersum mundum. seipsum autem perdat aut detrimentum sui faciat. opere precium est nos ei associari. simili modo mercationis scz communicando christi passionibus in nostro corpore representatis. Ad quod faciendum et inde gaudendum hortatur nos apostolus petrus. Communicantes inquit christi passionib⁹ gaudete. Nimirum nos hoc pacto. scz si x̄pi passionib⁹ omunicauerimus. pro ipso passiones illatas cum patientia tolerando. dicti lucri animarum nostrarum possessionez obsequemur ipso redemptore nostro dicente. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Nonne militi res esset prosus gloriosa. atq; idcirco gaudiosa. si dign⁹ haberet vt inter vexilla regis quod excellentius foret et apparentius sibi pre alijs ducendum o mitteretur. Esset omino. sed quid. Profecto si passiones exteriores magne sunt et late. tunc quidem vexilla regis ꝓdeunt. Hoc signum magni regis est. Eamus ergo et signum hm̄oi insectemur. christus nanq; passus est nobis relinquens exemplum vt sequamur vestigia eius. sed que sunt vestigia eius nisi passus eius. qui sunt autem passus ei⁹. Hij sunt eius passiones quibus tanq̄ passib⁹ oportuit eum intrare in regnum suum. regnum inq̄ non terrenum. sed celeste. sed eternum. regnum quidem omnium seculorum. ergo est magnus dominus. et rex magnus super omnes reges terre. habens in vestitu et in femore suo scriptum. rex regum et dominus dominantium. Sane vexilla quibus rex iste magnus in terris vsus est sunt quidem signa amoris que relucent in his que vel in se vel in suis passus est.

Quomodo nanq; aliter amica sua et sponsa ecclesia in passione cā tarec. Vexilla regis ꝓdeunt fulget crucis misterium. Felix ergo miles xp̄i et digne in celis honorand⁹ cui cōcessum est in partici: pio ex passionis sue magnitudine regale quodammō vexillum ꝓe multis alijs ducere seu gestare.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo cur non libens pateris qui dudū legisse aut audisse potuisti ꝙ non sunt ꝺigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Dices fo: te. si non sunt ꝺigne. quomodo tunc merebimur futuram gloriaz de ꝺigno. Ad hoc tibi respondeo. Sunt quedā passiones quas sic de⁹ acceptat ꝙ per eas meremur de ꝺigno. Sed ille quidem non sunt hui⁹ temporis. i. tempore qō mensura motus est sm̄ prius et posteri⁹ mensurate. sed totum suum esse simul habent cuiusmodi q̄ dem quelibet passio est sal⁹ et perfectio. talis passio est dei et ꝓxi mi caritatiua dilectio. Drecise autem illa cui⁹ duratio ꝓprie scōm prī⁹ et posteri⁹ tempore mensurat². que ideo dici potest passio hu: ius temporis ꝺtinui non discreti. non est ꝺigna ad futuram glori am q̄uis et illa saltem de congruo vel vna cum predicta secunda passione. etiam forte de ꝺigno vt dignanter a deo acceptata ad futuram gloriaz ordinetur. que exterior passio digne non modo li benter. sz eo gaudenter poti⁹ toleratur quo malum pene in ea ꝺsi: stens a bono glorie quod per ipsaz vtrumqz ꝺsequimur impropor tionaliter superatur.

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. O amice q̄uis xp̄i passio ad oīm hoīm q̄ sunt et erunt salutem cāndam sufficientiam habeat. ei tamen aliquid deesse potest cui⁹ supletio ad celestium gaudioz ꝓmouet quantitatez. et ꝓ certo si hoc est homis passio temporalis. eo gau: denter est toleranda quo per eam homo se et ꝓximuz p̄t ad augmē tum eterni gaudij ꝓmouere. Sed quid. ꝓfecto ita esse videtur in: nuente hoc apostolo. Nunc inquit gaudeo in passionibus et adim plebo ea que desunt passioni xp̄i in carne mea ꝓ corpore ei⁹ qō est ecclesia. Sz si expressi⁹ id desideres ꝓ simile de passione tribulatio: num declarari. Audi quandam deuotam sanctimonalē spirit⁹ san cti vt putatur inspiratōe edoctā q̄ liber quidā visionum sic dixis: se refert. Cum xp̄s inestimabili desiderio querat hominum salutez et in se tales labores. s. corporales ꝓpter homines ampli⁹ ferre ñ possit. in suis dilectioribꝰ qui ei fideli amore adherēt. supplere di gnat². et sicut passio sua toti mundo ꝓfuit. non solum sui tp̄is hoī: nib⁹. sz vsqz in finez seculi. sic et tribulationes iustis cedunt in me ritum. reis ad ueniā. defunctis ꝓueniunt ad gaudium sempiternū

Capitulum vndecimum ꝺtinens cōsolationes sup disciplina et flagellis dei seu penis a deo inflictis.

Vndecimo post premissa ad dñam ꝺsolatricem princi-
palem accessit etiã ali9 tristis querens sup disciplina
et dei flagellis seu penis a deo inflictis ꝺsolationez
recipe. cui illa hui9 rei gratia duodecim de suis puel
lis assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo vbera matris habes. verbera pa
tris habe. quoꝝ vberum vtilitatem si nosses flagella dei vti-
qꝫ amares. si nõ desipes. Nonne em̃ tanq̃ puer adherens vberib9
venenosi lactis dulcedinem ꝺtinentib9. velles etiaꝫ adhibita qua
dam amaritudine ablactari. Vellẽ inquies. Sꝫ quid est aliud dele
ctari in seculo nisi nõ solido cibo spũalis refectionis sꝫ puerili af-
fectu lacte pasci venenose dulcedis. qua ei adherens facile intoxi
catur. nisi amaro aliquo remedio adhibito citi9 ablacter² et ad ci-
bum solidus celestis refectionis fame desiderij inclinet². ac ei9 q°
dam gustu vel tpate in hac vita exhilaret². Hui9 pfecto a neq̃ se
culi vberib9 piculose quidem ad interitũ delectantibus. salubris
ablactatõis gratia adhibꝫ pr̃ celestis quoddam amarum remediuꝫ
mediantib9 suis flagellis. Vis ꝺ hoc egregij patris gregorij egre
gio testimonio vl̃ aliqualiter edoceri. Ecce donis inqt suis ꝺ9 fla
gella pmiscet. vt nobis om̃e qꝺ nos in seculo delectabat. amare-
scat et illꝺ incendiũ surgat. qꝺ nos semp ad celeste desideriũ inqe
tet et excitet. atqꝫ vt ita dicam delectabiliter mordeat. suauiter
cruciet. hylariter ꝺtristet.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O hõ cur flagella dei ñ libenter habes
nescis q̃ siquis amari desideraret. signa etiam amoris dilige
ret. Sꝫ quid. pfecto a deo omnis hõ diligi vellet seu amari. sꝫ que
sunt signa amoris sui. Certe nõ eius tm̃ amicabilia verba sꝫ magis
ei9 verbera et flagella. atqꝫ ideo magis amãda et gaudenter ac-
ceptanda. Vis scire p plura testimonia q̃ sit ita. Audi primo salo-
monem. Qui inquit pcit virge odit filiũ. qui autem diligit instan-
ter erudit. Quomõ inquies. pfecto sicut magister discipulum me-
diantibus flagellis. Audi igitur et ihm̃ filium syrach. Qui inquit
diligit filiũ assiduat ei flagella. vt letet² in nouissimis ei9. hec ille
et ecce finis. fit em̃ fili9 patri per hoc finaliter amabilis et gratuꝫ
obiectũ leticie patris. Sꝫ et filius letabit² in suo nouissimo qui de
flagellis tristabat² forsitan in principio.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. O karissime de amore dei testimoniũ vtiqꝫ
carum debet esse cor habenti amorosum. Sed quid. Certe de
amore dei patris nostri amãtissimi reddũt cordi nostro testimoniũ
flagella dei. Nimirũ verbũ filij syrach pri9 p sororem meã recita-
tum qui diligit filiuꝫ assiduat ei flagella sic est capiendum. Ille q̃
filium suum diligit vero amore. accomodat ei flagella assidue.

Vnde pater summꝰ a quo omnis paternitas i celo et in terra noīa
tur cariores pueros sp tenet sub virga aliq̄ disciplīe. ita videlicꝫ
vt q̄cito ab aliquo tedio liberantur. in aliud incidant qō sequitur
Non em̄ vult hic pater ōtra filios om̄es suas sagittas simul iacere
sꝫ magis vnā post aliā successiue. Testaꝫ hoc phylo doctissimꝰ deo
loquens. p ptes inquit coripis eos qui exerrant. Alias hos inqt
qui exerrant ptibꝰ coripis. et none tali patri qui fidelis existens
filijs facit in temptatione puentum vt possint sustinere. merito di-
cetur a filio. virga tua et baculꝰ tuꝰ ipsa me cōsolata sunt. Vtiqꝫ
digne. pesertim facta ad indisciplinatos oparatione. Nimirum o-
tra illos qui sme disciplina hic vixere. nec reuocati sunt a suo ero
re. indignationum suarꝝ sagittas finaliter simul iaciet. ipomet te-
ste in deutronomio. ogregabo inquit sup eos mala et sagittas me
as oplebo in eis.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Dic homo queso si granum paleis inuo-
lutum rōis haberet vsuꝫ. nōne plus eligeret purgari p flagel
lum q̄ absqꝫ purgatione hm̄oi vna cum palea pici in stabuluꝫ. vl̄
ad locum quenp̄ alium immundū ad augendu fimum. vtiqꝫ eligе
ret p̄imum nō scdm. et nōne hoc innuere voluit granum illō nobi
le rex dauid vsum rōis excellenter habens. vtpote q̄ non solum in
certa et occulta sapientie dei manifestari sibi petijt. sꝫ et ad flagel
la dei paratum se asseruit dicens. Ego in flagella paratꝰ sum. Nō-
ne etiam patet ꝓpositum per illam felicem martirez beatā agathaꝫ
que in eculeo suspensa et in mamilla tozta et ea penitus amputata
se nobili grano opans. dicebat in hijs delectoz sciens q; opoztet
pr̄iꝰ flagellari triticum p̄ ponatur in hozreum. Hec illa. Purgant
igitur flagella vtiqꝫ rōis vsum hñtibꝰ eligenda et patienter acce-
ptanda tanp̄ purgatiōꝫ peccatorꝝ facientia. Vnde et ō ipis ait no
ster illustris Thomas aquinensis q̄si fiant aliquo modo ipiꝰ pa-
tiētis inq̄ntū. s. ea acceptat ad purgatiōz peccatorꝝ eis vtēs patiē
ter. sic rōnem satisfactionis accipiunt. istud nouit granum illō no
bilissimum granū tritici chzistꝰ dei filiꝰ sub specieꝫ panis triticei
sacramentaliter datꝰ qui nō p se sꝫ p nobis satisfacturꝰ purgatio
nem peccatorꝝ nostrorꝝ faciens añp̄ per mozteꝫ caderet in terram
ne solum maneret. sꝫ afferret potiꝰ multum fructum. p nobis vo-
luit flagellari. et ad illum finem carne indui quemadmoduꝫ infra
per sozozem meā dilucide ostendet.

V. CONSIDERATIO

QVinta puella sic ait. O karissime cur non osolaris in dei percus
sionibꝰ seu flagellis. Nempe osiderato medico et eiꝰ instru-
mento osolari posses merito. patum quidem habes medicum atqꝫ
gratum delicatumqꝫ habentez quo curaberis instrumentuꝫ. Nōne
medicꝰ est ipse qui vulnerat. Non est opꝰ querere p terraꝝ spacia
quenp̄ medicum scientem fozte modicum. vel fozta ssis grossum ru
sticuꝫ nimis ruditer se habentē. sꝫ ipe est q̄ dicꝫ. Veniā et curabo eū

Non est etiã horrendum instrumẽtum. sz delicatũ p oẽm modum scz man⁹ omnipotentis. nec ymagineris hãc manũ esse duram vel asperaz. et non poti⁹ summe delicatã. leuẽ quidẽ atqz supra modũ fortunatã. De hoc quidem medico cũ suo felici instrumẽto innuit scriptura cp qz p̃t haberi non debent ei⁹ vulnera q̃ ꝓpter bonum infert et in signũ boni aliquate⁹ reprobari. Audi quid ad sanctum Iob post̃ sup eũ plaga venerat. dixerit olyphas themanites. Beat⁹ inquit hõ qui corripit⁹ a dño. Increpatioz ergo dñi ne reꝓbes qz ipe vulnerat et medet⁹. pcutit et man⁹ eius sanabunt. O felicia vulnera et felices man⁹ que sanabunt illa.

VI. CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait. O homo audi queso apostolum paulũ. Omis inquit disciplina in preseti nõ videt⁹ esse gaudij. sz merozis postea aũt fructum pacacissimum exercitatis p eam reddet iusticie hec apostol⁹. Sz tu forsan queres. qs est fruct⁹ iusticie. certe fructꝰ iusticie sunt iusticie opa. et specialiter iudicia recta sz̃m diuinã legem iustificata. Suntqz hm̃oi fructꝰ quasi poma seu mala aurea in pabula salomois introducta. Nimirum pticipatos sunt illoꝝ iudicioꝝ de quib⁹ dicit psalmigraph⁹. Iudicia dñi vera iustificata in semetipsa desiderabilia sup auꝝ et lapidẽ pciosuz multũ et dulciora sup mel et fauũ. etem̃ seru⁹ tu⁹ custodit ea ĩ custodiẽdis illis retributio multa. vbi alia habet translatio in custodiendis eis fructꝰ me⁹ mult⁹. Sz nec mirum cp dulce sapit fruct⁹ iusticie. hoc nẽ pe habet ex spirit⁹ dulcedine ratione spũalis et specialis influentie. Sz et aureo decorat⁹ colore rõne virge ex qua nascitur. s. virge discipline nimiꝝ qualis vga. talis fructꝰ ei⁹. Sz nonne virga illa aurea est. pfecto sic. vnde nec gratis dictũ est deo. virga tua et bacul⁹ tu⁹ ipa me dsolata sunt. quippe virga discipline dei est virga patris misericordiaꝝ et dei totiꝰ dsolationis cui⁹ virga sicut impatientib⁹ est ferrea que tanq̃ vas figuli dfringet eos. Ita patientib⁹ est aurea que in signum clemẽtie extendit⁹ filijs dei. vñ nõ est odienda. sed poti⁹ amplectenda ac deosculãda. quemadmodũ hui⁹ rei in figura osculata est hester virgam auream quã in signũ clementie rex assuer⁹ ei extendit. quippe assuer⁹ beatitudo interꝓtatur. et significat eũ qui est sal⁹ nostra.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Nonne amice vel aliq̃ audiuisti dixisse illum arestotilem bonoꝝ honorabiliũ noticiam opinãtes. magis aũt alteram altera. Stude g° noticiaz hr̃e honorabilioreꝫ. Que nã est ista iquies. Profecto h̃ ẽ noticia dei. et noticia tui. Audi magnum patrem Augustinum virum tam eximium inter oĩm reruz noticias tanq̃ honorabiliores et magis pficuas duas p̃eligentẽ. noverim inquit te. noveriz me. hoc est dictu. doce me domie nosse me Cur hec ab eo petitur noticia. Profecto qz hec ẽ vera sapiẽtia que

mittitur homini mediãte disciplina dei·dñte psalmista· disciplina tua ipa me docebit eo scz mõ quo mediante ictu discipline cogit² discipul⁹ submittere collum et respicere libzum·Hinc et salomon ait·Virga et cozrectio tribuit sapientiam·Sed et ipe psalmista· cognoscet² inquit dominus iudicia faciens·i·p sua iudicia penas infligens·Audi patrem clareuallis·Ipse se vult facere agnosci verberando qui oblit⁹ et incognit⁹ erat parcendo· Cape exemplum i rege babilonis nabuchodonosoz quẽ de⁹ ꝓpter suam supbiam deiecit de suis palacijs·et fecit eum habitare totũ insensatũ inter bestias pascendo·leuauit oculos sursum ad celum·et tunc sensus ei reddit⁹ est·Sunt pleriqz quos domin⁹ p dona sua nõ potest mouere ad sui ognitõz quemadmodum oquerit² sapientia in ꝓuerbijs· Extendi inquit man⁹ meas et non fuit qui aspiceret·Quid ergo facit·certe mouet eos ad hoc per ictus·discipline nimirum mos est q verberat⁹ qñ sentit ictum mox ad facientem eum cõuertit respectum suum· ¶ Dozro q flagella dei faciant hominẽ nosse seipsuz et habere expientiam de seipso multipliciter patet p ea que supza ꝓ neptem meam circa hoc de tribulationib⁹ inducuntur·

¶ VIII·CONSIDERATIO.

OCtaua puella sic ait·Nõne velles·O amice in erarium tuũ thesaurum infinitum introduci et eundez tibi absqz diminutiõe custodiri·Vellem inquies vtiqz·Sz queso dicito mihi quisnam erit thesaur⁹ iste·certe thesaur⁹ tant⁹·nõ thesaur⁹ mundi est· cui⁹ lucro seipm homo facile perdit·de quo veritas ait·quid ꝓficit hõini si lucret² vniversum mundum·seipsum aũt pdat·et detrimentuz sui faciat·sed est ꝓfecto thesaur⁹ sapientie de quo philo doctissimus testatur dicens·Infinit⁹ thesaur⁹ est homib⁹ quo q̃ vsi sũt pticipes facti sunt amicicie dei· Dices fozte quonam mõ·aut p quid thesaur⁹ iste talis existens et tantos amicos dei ostituens pt introduci·Ecce respondeo·Virga discipline stulticia fugatur et sapientia introducitur·Audi salomonem exptissimuz qui vtrumqz testat² Nam p primo dicit·stulticia colligata est in cozde pueri· sz virga discipline fugabit eam· Dzo secundo vero dicit· Virga atqz cozrectio tribuit sapientiam· ¶ Dozro si vis scire q dictum thesaurum quem tribuit virga discipline·etiam custodit·Discas hoc per otrariũ·attendẽdo vbũ gregozij sup gregẽ cabolicuz vigilantis et pastozes alios admonentis·Coz inquit salomonis idcirco funditus sapientia deseruit·qm ipm exteri⁹ nulla disciplina custodiuit· Si dicatur quid ergo ad dauid de filio suo salomõe locut⁹ est de⁹ vt ex regum libro nouim⁹·Sz inquit inique aliquid gesserit arguã eũ in virga viroꝝ et in plagis filioꝝ hoim·misericozdiam autem meam nõ auferam ab eo·sicut abstuli a saul·Nõne per hoc patet q salomõ de quo loquit² disciplinã dei sensit·quez sic de⁹ in virga viroꝝ·i·szm interlinearem gladio inimicozum·et in plagis filiozum

hominum.i.incōmeditatib⁹ cozpum arguere ꝓposuit si inique ali quid gereret quēadmodū et fecit.cū adeo dꝛauatū fuerit coz ei⁹ per mulieres alienigenas quas amauit.ꝑ ꝙpter eas deos alienos secut⁹ fuit.Sēsit q̄dē sz ñ añ hāc iniqtatē.q̄ diſciplia ſapiaz ei⁹ ne inique ageret cuſtodiret.Sz poſt iniquitatem quā p ipam diſcipli= nam lueret vt penitētiam agēs miſericozdiā dei ꝓput hic innuitur obtineret.Licet em̄ fuiſſe dicat² rex pacific⁹.nō tn adeo ꝓſſuris mū di caruit.ꝑ illā quā mund⁹ non poteſt dare pacem.in ſe et in ſuis incōcuſſam ſp habuerit.Stat ergo verbū ꝓdicti paſtoꝛis egregij qui directi⁹ ad ꝙpoſitum de diſciplina.ſ.dei ſapientiam cuſtodien te ſic ait.electū ſuū diuina gratia tūc magis erudiēdū cuſtodit cū quaſi ꝓcutiendo deſerit.Idemqz itidē generali⁹ loquēs dicit. quo nos de⁹ duri⁹ ex diſpēſatōe ꝓcutit. eo ampli⁹ ex pietate cuſtodit.

VIIII.CONSIDERATIO.

NOna puella ſic ait.O amice nonne nouiſti chriſtum quandoqz coꝛpoꝛali fuiſſe vſum flagello quo de funiculis facto teſtan te euangelio Emtentes et vendentes eiecit de templo. Hic qui= dem erat flagellum compulſiuum ad exeundum.cur ergo dubi= tas quin et flagello vita² compulſiuo ad intrandum.Nonne ipſuz ſaulum ꝓſtrauit ad terzam vt teſtatur mater eccleſia. A chriſto inquit de celo vocat⁹.et ad terzā ꝙſtrat⁹ nōne et tunc ꝓcuſſus eſt cecitate apertis oculis trib⁹ dieb⁹ nihil videns vt lucas teſtatur et nōne felix ꝙſtratō. qz ꝙſtrat⁹ ſeuiſſim⁹ ꝓſecutoꝛ.et erect⁹ eſt fi deliſſim⁹ ꝓdicatoꝛ.Nonne aūt et felix ꝓcuſſio cecitatis.qz ter= minata eſt excellenter ad cognitionē et defenſionem veritatis.Vn de magn⁹ pater auguſtin⁹.Paul⁹ inquit apoſtol⁹ per violentiam chriſti cogentis intrare ad veritatem ꝛgnoſcendā et tenendā eſt ꝛ pulſus.Sz quid.ꝓcul dubio vti dñs flagello ꝛpulſiuo ad intran duz ad agnitionē veritatis maxime delectatur.Vult em̄ oēs hoiēs ſaluos fieri et ad agnitiōz veritatis venire.Sz et ad intrandum do num ſuā celeſtem ad cenam illā magnā ꝛpellit ſeu cōpellere facit ꝛpelle inquit intrare vt impleatur domus mea.Si itaqz ſtimulum dei ſenſeris ſcias cū paulo durum eſſe tibi ctra ſtimulū calcitrare. Si plagam dei ſenſeris ſtudeas te ſub potenti manu dei humiliare et ad flagella ei⁹ paterna.coꝛde et animo cum ſancto dauid te pa tuz exhibere.Quod ſi feceris nō dubites quin ſequat² vt intres fe liciter ad celeſte ꝛuium et in gaudiū dñi tui.

X.CONSIDERATIO.

DEcima puella ſic ait.O homo cur in flagellis dei grauitatem plagaꝝ attendis.et non magis intentionem eius perpendis Conſidera ſi rex magn⁹ militi ſuo alapā ioco daret.turpe eſſet et ꝛ fuſio ſi miles ille inde turbaret² vꝛpote ruſtico ſimilis.qui iocū nō

intelligeret·quinimmo poti⁹ de tali alapa tanq̄ ō signo specialis dilectionis et fauoris ac sperande pmotiōis multum ꝺsolari pos-set·Quid ergo·Dꝛofecto similiter si flagella dei siue plagas nō nu de seu absolute ꝺsideres·sed pulcherrime vestitas optimo·s.signo cuz nō sint nisi vt dei alape dilecto militi ludo date·Quippe ludit in humanis diuina potentia reb⁹·sitqz signum sui amoꝛis et fauo ris·ac future tue exaltationis poteris in plagis hm̄oi miro modo ꝺsolari.

XI. CONSIDERATIO.

VNdecima puella sic ait·karissime quis nō valde ꝺsolaret' qui regem vel pꝛincipem notabiliter offendisz vl̄ foꝛsitan crimen lese maiestatis ꝺmisisz·si i ip̄o rege signū ꝓpiciatōis·signū appꝛo-batōis·signū et pign⁹ dilectōis·signū magni bn̄ficij·Deiqz signū ip̄i⁹ regni hereditarie possidēdi acciperet·Bz q̄d·nōne peccatoꝛes sum⁹ omnes·Si inquit Iohannes dixerim⁹ q̄m̄ peccatum nō habe mus nosip̄os seducim⁹ et veritas in nobis non est· Sane ex hijs q̄ peccauerunt sunt qui regem et pꝛincipem illum vniuersi permaxi-mū et solum de quo mundi sapiens demonstrando ꝺcludit·Vn⁹ g⁹ pꝛiceps peccatis moꝛtalib⁹ ne dicā notabiliter sz et execrabiliter offenderunt·et quis de numero talium non existit· Dꝛofecto rara auis est in terra que non insederit vel q̄ñqz hijs cadauerib⁹ moꝛtu is scz moꝛtalibus peccatis·Sunt ex hijs et plurimi ꝓchdoloꝛ qui crimen lese maiestatis ꝺmiserunt·peccantes scz in illaz eterni p̄ris sapientiam et blasfemijs ipsam quantum in eis est maculantes q̄ candoꝛ est lucis eterne et speculuz sine macula dei maiestatis·Que so igitur quam hij penam sententiante iusticia meruerunt· Dꝛofecto non minoꝛem q̄ penaz damni permaximā necnō et teꝛribilem penam sensus·et vere nō minoꝛem aliquā q̄ eterne moꝛtis penam O quantum hoc reum quēpiā terrere posz·si nō haberet signum in bono·si non ꝓ signa quedam ꝺsolationez recipet· Que naz inquies sunt illa·certe signum ꝓpiciatōis · vl̄ post pniaz noticie appꝛobati onis signum·pmmo pign⁹ diuine dilectionis·signuz magni bene ficij·signum regni celistis hereditarie possidēdi·que ꝓfecto signa cōsistunt in diuinis disciplinis et flagellis· Vis scire tu qui fla gellaris q̄ signum habeas diuine ꝓpiciationis· Audi psalmistam qui ait de⁹ tu ꝓpici⁹ fuisti eis et vlciscens in om̄es adinuentiones eoꝝ·Audi et apostolum ad coꝛinthios scribentem· Ideo inquit·s. ꝓpter peccatū inter vos multi infirmi et imbecilles et doꝛmiūt ml̄ ti·et subiungit·A domino coꝛripimur vt nō cum hoc mundo dam-nemur·Audi quoq; gregoꝛium id egregie ꝺfirmantem·Ideo inq̄t dn̄s hic quibusdam pcit vt in perpetuum feriat·Ideo autem hic fe rit non pcendo vt ineternum paꝛcat·h̄ ille·Nec mirum·Siquidem deus non punit bis inidipsum· Vis rursum scire qui disciplinam recipis diuine vltionis q̄ penitentiam tuam de⁹ appꝛobet seu q̄ ꝓ illam signum habeas noticie sue appꝛobationis· Audi illū Amos

phetam in pſona dominica ꝓpoſitum expſſimentē·tm̄modo inquit vos ognoui ex omnib⁹ ogregationib⁹ terre·Idcirco viſitabo ſup vos om̄s inquitates veſtras·Bꝫ et ſi rurſum ſcire deſideres per diſciplinā dei et correctionez ſignū ꝑmmo et pign⁹ diuine dilectionis te habere·ad hoc reuoces ad memoriam p ſororē meam ꝑi⁹ inducta et attendas etiā aliud dictū ſalomōis· Diſciplinā inquit domini fili mi ne abicias·ne deficias cū ab eo corripis·quez eniz diligit de⁹ corripit·et quaſi pater in filio oplacz ſibi· Ecce igitur habes in correptione ſignum dilectionis·Bꝫ et gloſa in hoc diuini amoris pign⁹ repromittit·Tanto inquit ergo min⁹ de flagello quo caſtigamur murmurare debem⁹·quanto certius in eo paterne dilectionis pign⁹ tenemus· Vñ ipe ait Ego quos amo arguo et caſtigo·Ḃ glo·Rurſum ſi vis ſcire q̄ in diſciplina ſeu flagellis diuine vltionis ſignum habeas deſiderabile beneficij et ſalutis·Audi q̄d machabeoꝝ libro dicit²·Multo tpe non ſinere peccatoribꝫ ex ſententia agere·ſꝫ ſtatim vltiones adhibere magni beneficij eſt indicium·Ḃ ibi et vtiqꝫ bene·Nōne em̄ medicinam cito adhibens vulnerato beneficiuꝫ ei preſtat·Fateri hoc neceſſe eſt· ſꝫ ecce quid ait in loco egregi⁹ pater gregori⁹·Electi inquit quiqꝫ timent·ne vltio que ſuſpendit² in fine grauior ſeruet²·pena feriri paterna correptione deſiderant·et dolorem vulneris ſalutis medicinā putāt Ḃ ille·Deniqꝫ vis ſcire qui diſciplinaris q̄ ſignum ex hoc habeas hereditarie capiendi premium regni celeſtis·Audi itidē gregorium·Ne inquit queratis de verbere dum neſcis que te maneant premia in retributōe·Qui rurſum de flagellatis loquens ait·niſi hereditatem dn̄s dare diſponeret·erudiri eos p violentiam nō curaret

XII·CONSIDERATIO.

Duodecima puella ſic ait·Cur non gaudes de flagellis celeſtis patris que ſi deeſſent tibi·nō eſſes vn⁹ de legitimis filijs nec tibi p conſequens deberetur hereditas illa magna et ineſtimabilis ipi⁹ patris celeſtis·Nonne ad hanc ſpectat vrbs beata iheruſalem dicta pacis viſio·que ſtruit² in celis viuis ex lapidib⁹· cui⁹ porte nitent margaritis aditis patentib⁹ platee et muri eius ex auro puriſſimo·Bꝫ et turres iheruſalem gemmis edificabunt²·Nonne hac in ciuitate ſtituit pater filijs lucidiſſimas manſiones quas ille xp̄i miles ſanct⁹ ſebaſtian⁹ māſiones ſpereas appellauit·immo ciuitas illa habitaculi·ciuitas regni ſperei videt² ipſis ſperib⁹ pauimentata·O vere degenerē qui hui⁹ hereditatis· huius ciuitatis tam ſpecioſe et glorioſe amore non rapitur·in qua dicti militis immo et angelici voluminis teſtimoio ita delicie et diuitie et gaudia inchoantur vt finiri nō poſſint·hec vero hereditas ſolis filijs legitimis reſeruatur·Bꝫ qui filij legitimi capaces hereditatis dn̄i Audi apoſtolū paulū raptum in paradiſſum voluptatis vbi ei oſtenſa eſt ſubſtantia hereditatis·Qui de filijs legitimis tanq̄ de veris

loquens heredib⁹. Domin⁹ inquit flagellat omnem filiu⁊ que⁊ re
cipit. Audi ibi apostoli glosatorem. i. quem receptur⁹ est in here=
ditatem eternam. adde omnem etiam vnicū qui sme omni peccato
est. Si ergo excep⁹ es a passione flagellor⁊. excep⁹ es a numero
filior⁊. vnc⁹ ille de patris substantia nat⁹ equalis patri in forma
dei verbum quo facta sunt omnia nō habebat vbi flagellaret⁹. ad
hoc autem carne indut⁹ est vt sme flagello nō esset. qui ergo fla=
gellat vnicū sme peccato. relinquet ad optiuum qui est cu⁊ pecca
to. Vnic⁹ sme peccato. non tn̄ sme flagello. exemplum nobis ꝓpo=
suit in passionib⁹ suis. Attende ꝙ nō ait omnis qui flagellat⁹ fili
us est. sꝫ omnis fili⁹ flagellat⁹. Aliter em̄ null⁹ recipitur. et quia
flagellat om̄em filium. ideo ꝓseuerate vsq⁊ in disciplina patienter
ferendo vt debetis. qz in hoc ꝙ disciplinā dat offert se deus tanꝙ
filijs. i. patrez se esse ostendit. Ꝟ glosator. Subiungit aūt apostol⁹
ei⁹ ꝙ dixerat similitudinem in humanis. quis em̄ inquit fili⁹ quē
non corripiat pater. ꝙ si extra disciplinam estis cuius ptices fa
cti sunt om̄s. ergo adulteri et non filij estis. Ꝟ apostol⁹. Audi igit⁹
rursum ip̄i⁹ apostoli glosatorem. Dater inquit dat disciplinā vt nō
auferat misericordiam. cedit otumacē. vt reddat hereditatem. Si
ꝓmissa patris bn̄ agnouisti. non timeas flagellari. sꝫ exhereditari
Noli eē iniquo sensu et puerili vt dicas pl⁹ amat pater me⁹ fratrē
meum cui ꝓmittit facere quidquid vult ꝙm me. qz si me mouero cō=
tra ei⁹ iussionem flagella inuenio. poti⁹ gaude sub flagellis. qz ti
bi seruatur hereditas. illis ad temp⁹ ꝓcit quos ineternum damna
bit. Sequit⁹ sup verbū. Q⁹ si extra. quasi dicat vos filij state in di=
sciplina. ꝙ si extra disciplinaz estis. cui⁹ discipline ptices facti
sunt om̄s filij dei. ergo estis adulterini filij. et n̄ legitimi. vl̄ adul
teri. i. dyaboli possessio et nō filij dei. Ꝟ iterum glosator. Audi aūt
et quendā alium loquentem ad ꝓpositum. disciplina inquit dei est
arra dei data filijs adoptionis ꝙ sm̄t heredes. coheredes aūt xp̄i
vnde hm̄oi plaga dei seu ꝓcussio tanꝙ num⁹ existens de ꝓcussura
diuine monete. est num⁹ dei. ergo nisi stet ꝓ hominem ꝺfirmatus
est ꝺtract⁹ quo de⁹ ꝓ corde tuo spondet dare eternam hereditatē
in celis. Hijs omnib⁹ ꝺcordat egregium verbum gregorij ꝓ soro=
rem meā ꝓme recitatū.

Capitulum duodecimum ꝺtinens ꝺsolationes sup castigatiōe et punitione facta ꝓ culpa.

Duodecimo post ꝓmissa ad sepedictam dominam cō
solatricem accessit et ali⁹ tristis de castigatōe et puni
tione ꝓ culpa ꝺquerendo. cui illa ꝺ suis puellis. v.
ꝺsolatrices satis ꝓdoneas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur homo a deo tuo nō acceptas signum
in bonum. s. op⁹ castigationis. qꝺ est vtiq⁊ signum ꝺsolatorium

sui amoris. quippe ego inquit quos amo arguo et castigo. Et paulus ait. Noli negligere disciplinam dñi. neq; fatigeris dum ab eo argueris. quē em diligit deus castigat. hinc et thobias Benedico inquit te deꝰ israhel qz tu castigasti me. Occurrit autem et autoritas ex sermone magni ambrosij venerabili decretoꝝ volumine canonisata. Non inquit osculatur semp pater filiuz. ꝛ aliqñ castigat ergo qñ castigatur diligitur. tunc circa eum pietas exercetur. habet em et amor plagas suas que dulciores sunt cum amarissime inferuntur. dulcior ē em religiosa castigatio. q̄ blāda remissio. Dulciora sunt vulnera amici q̄ voluntaria oscula inimici. Concordat et hijs magnꝰ pater Augustinꝰ. Nō omnis inquit qui pcit amicus est. nec oīs qui verberat inimicꝰ. meliora sunt em vulnera amici q̄ voluntaria oscula inimici. Meliꝰ est cū seueritate diligere. q̄ cū leuitate decipere qui freneticum ligat. et qui letargicū excitat ambobꝰ molestꝰ. ambos amat. quis nos potest amplius amare q̄ deus et tamen fomentis leuibꝰ quibꝰ osolatur sepe mordacissimum medicamentum tribulationis adiungit. ꝟ magnꝰ pater. Qui rursum alibi ad idem sic dicit. Molestꝰ est inquit medicꝰ furenti frenetico et pater indisciplinato filio ille ligādo. ille cedendo. et ambo diligendo. Si autem illos negligant et pire pmittant ista potiꝰ fla mansuetudo est crudelitas. ꝟ ille. Ꝛ quid. certe multum consolatorium debet esse opꝰ tale tanq̄ dilectionis signuz quo crudelitas declinatur.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. O homo nonne culpaz recognoscis. dic secure recognosco. causamqz adicias. qz pximum meum offē di immo dicas verius. quia offendi deuz meum. fratrem meum matrem sororem. et patrem. ꝟ enim multiplex potest esse hominis ad deum habitudo. Si igitur dixerunt fratres joseph parump castigati. merito ꝟ patimur. quia peccauimꝰ in fratrem nostruz. quid iudicabis de ceteris filijs hominū. nunquid non et illi dicturi sunt qñ a deo p culpis suis castigantur. Merito hec patimur. quia peccauimꝰ in deum nostruz. cuius si perfecerimꝰ voluntatem et pater q̄ dem et mater soror et frater nobis esset. ipso hoc in euangelica hystoria asserente. Ꝛ quid. profecto experientia docet hoc ad osolationez pertinere castigati q̄ se ex culpa recognoscit merito castigari testante illo poeta qui dicebat. leuiter ex merito quidquid patiare memento. Sed egregius ille pater gregoriꝰ sub pulchra methaphora ad idem loquens. Tanto quis inquit patientius ferrum medici tolerat quanto putridum esse conspicit quod secat. Idem quoqz pater magis ad proposituz de consolatione pro culpa castigati alibi loquens. Facilis est inquit cōsolatio si inter flagella que patimur. ad memoriam delicta reuocamus. atq; hoc iam nō flagella

Sed dona esse conspicimus·sique carnis delectatione peccamus· carnis dolore purgam⁹·ꝟ ille egregi⁹ pater·Sed quis in consideratione donorum non reciperet consolationem·

CIII·CONSIDERATIO·

TErcia puella sic ait·O homo nonne eventus ille prosus cōsolatorius esse debet quo quis per malum aliquod quod modicum est in respectu a maximo malo supportatur· Certe fateri hoc necesse est·Sed profecto hoc contingit dum quis pro culpa castigatur debite seu punitur·Datet exemplariter proclo quodam attestante·neqꝫ enim inquit corpore secari solum et vri malum sed languere sectione et vstione indigens· non ergo prouidencie remissio est·sed intensio nondum puniri a puniente recte· etenim vere hec maxima punitio i malo manere impunitū et siquis videre seipsuꝫ posset talem habitum habentem·tunc vtiqꝫ gemeret entem seipsuꝫ Hec ille proclus·qui hac verbi gratia satis innuit manentem in malo impunitum ·,tantam habere deformitatem interioris habitus ꝙ gemeret seipsum esse· et potius vellet non esse q̄ se esse taliter deformatum · Sed et premisse sue comparationi supra neptis mee dicta dsonāt manifeste·

CIIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella sic ait·Nonne libenter velles crescere virtutum incrementis· Vellem forsan inquies·Vis ergo scire modum· Ecce natura docet te in plantis·Sicut em̄ planta quedam plantata secundum illum arestotilem non crescit·nisi parum sit contusa· Ita est et de quibusdam hominibus ꝙ in altitudinem perfectionis non crescunt nisi tundantur vel contundantur moderate tunsione regularis discipline vel castigationis diuine quibus hic tunduntur homines nunc in spe·et tandeꝫ in re celestis habitationis·plātati in domo domini in atrijs dom⁹ dei nostri· De quibus nimiruꝫ etiam sub methaphora lapidum canit sancta mater ecclesia· Tunsionib⁹ pressuris expoliti lapides suis coaptantur locis per manus artificis disponuntur permansuri sacris edificijs·

CV·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait·Nonne frater quandoqꝫ erras in via morum·in via dei aut lento forsan gressu procedis in eadem· Si ergo ad modum iumenti flagellaris vt vtrumqꝫ corrigatur ·Vtiqꝫ bene tecum agitur·quomodo inquies ad modum iumenti· Ecce iumentum percussum agnoscere videtur ꝙ idcirco percutiatur·quia vel nimis lente ꝓgreditur· et ob hoc gressum accelerat· vel quia ad viam redire debeat a qua errabat·Absit autem a te frater ꝙ minus intelligas q̄ iumētū·Intellige g⁹ ꝙ idō flagellaris ne stes in via·ꝫ celerius ꝓgrediaris quēadmodū de quibusdā psalmista ait

multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerūt. Nempe in via dei nō ꝓgredi regredi est. vt ait pater clareuallis. Ꝫ et digne acceleratur ad terminuꝫ qui est hoīs summuꝫ bonū. Rursuꝫ intelligę ꝙ ideo flagellaris. quia deuiꝰ erroꝛ te abduxit a via dei. a via solaris pulchritudinis. et ꝙ flagella reduceris. O felicia flagella que hoc operantᵃ. nam et via ad quā reducūt est vtiqꝫ felicissima. Vie eiꝰ inquit salomon vie pulchre. et semite eiꝰ pacifice. Nimirum eodem teste salomone. Via impioꝝ tenebroſa. nesciunt vbi coꝛruant. iustoꝝ autem semita quasi lux splendēs ꝓcedit et crescit vsqꝫ ad ꝑfectum diem. Ibunt nanqꝫ de virtute in virtutem. Ꝫ quid habet pulchritudinis aut splendoꝛis ista via. vtiqꝫ plus ꝙ si esset aurea vel ꝙ si esset de solari materia. quippe ſm magnū patrē Augustinum Verioꝛ est lux in spūalibꝰ ꝙ in coꝛpalibus. Sed ecce dicit ille prosper. Ad patriam vite de noctis valle vocati. Virtutum gradibus scandite lucis iter.

Capitulum tredecimum ꝺtinens ꝺsolationes sup doloꝛe ꝺtritionis et vniuersaliter sup penitentia.

Tredecimo post premissa ad dñam ꝺsolatricem principalem accessit et aliꝰ tristis ex eo ꝙ ei doloꝛ ꝺtritionis et vniuersaliter penitentia incumbebat. petens ab ea ꝺsolationem sibi impendi. cui illa hac de causa de suis puellis sex ꝑdoneas assignabat ad ipsum ꝺsolādū

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice si virtutem penitētie agnouisses mirarer satis si tibi amara foꝛet. et non potius ipam coꝛdialiter adamares. Quippe de virtute eiꝰ et actu sic scribit magnus pater Augustinꝰ. Penitentia inquit languoꝛes sanat. lepꝛosos curat moꝛtuos suscitat. sanitatem auget. gratiam cōseruat. claudis gressum. cecis restituit visum. vitia fugat. virtutes exoꝛnat. mentez munit et roboꝛat. ꝫ dictꝰ pater. Ꝫ quid. Vis ne scire ꝙ penitentia lāguoꝛes sanat lepꝛosos curat. moꝛtuos suscitat. Ecce sanat languoꝛes quos peccata venialia faciunt dum recentiā ad spūalia opera perficienda et spiritꝰ ꝓemptitudinē sua multitudine tollunt. Curat autem lepꝛosos quoꝝ maculas fedas et abhominabiles ac feꝛoꝛem ꝓꝛij spiritꝰ tanꝫ malum anhelitū peccata moꝛtalia ꝓeseꝛtim foꝛis apparentia inducūt. Suscitat vero moꝛtuos a coꝛde qui a deo per peccata moꝛtalia ꝓeseꝛtiz infamatoꝛia in coꝛdibꝰ hominum extincti sunt. ꝙ nec aliquid bone vite habere iudicantᵃ. Oīs aūt istos ad statum ꝺtrarium ꝑ penitentiam veram posse restitui minime dubitatur. Nimirum vt ait magnꝰ ille archiantistes Ambroſiꝰ. egressus malicie scitiz ꝑ penitentiam virtutis operatur ingressum eodem studio quo crimen excluditur innocentia copulatur. Audi autem quantū ad experientiam petrum illum Rauennatem.

Quis inquit in seculo peccauit enormius paulo. quis in religione grauius petro. illi tñ p penitentiã meruerunt assequi nõ solum ministerium sed magisterũ sanctitatis. ¶ Vis vlteriꝰ scire q̃ pñia sanitatem auget. gratiam ꝺseruat. claudis gressuꝫ. cecis restituit visuꝫ vitia fugat. virtutes exornat. Ecce auget sanitatem. quo em̃ cõfert ad sobrietatem. eo sanitatem auget corporis addendo et sanitatez mentis qđ vł in pte insinuat Ihesus filiꝰ syrach. Sanitas inquiut est anime et corpis sobriꝰ potꝰ. Gratiam aũt eo penitentia ꝺseruat quo a lapsu in peccatum hoiem pſeruat qđ ipam nõ est dubiũ opari. Sꝫ quid est claudis gressum restituere nisi q̃ ante penitẽtiaꝫ sũt qui claudicant in duas ptes. quemadmodũ dicit salomõ vult et ñ vult piger. nec tales rectos habent gressus dum p humoris deuotionis carentiã aridos habent pedes affectꝰ. quibꝰ per penitentiam humor deuotionis et calor diuini amoris restituitur. et p cõsequens gressus rectꝰ pmouetur. Sꝫ quid est restituere cecis visum nisi q̃ ante penitentiam sunt qui tanꝫ ceci visu carent debite recognitionis sui reatꝰ. quibꝰ ipo facto dum vere penitẽt est visus huiusmodi restitutꝰ. Quid est aũt per penitentiaꝫ vitia fugare nisi ea p ipsam pſus excludere. Quid est per pemtentiam vtutes exornare. nisi ipsas per penitentiam gratiam recupantẽ seu etiã augentez valde ornare. Audi ihesum filiuꝫ syrach Ornamentũ inquit gratie accipias et sequitᵗ. ante verecundiaꝫ scꝫ ofessionis precibit gratia et p reuerentia accedet tibi bona gratia. ¶ Deniq̃ vis scire q̃ penitentia mentem munit et roborat. Ecce ostat hoc penitentiã opari eo q̃ in tanta hominis aĩm ostituit securitate. q̃ facit eum morẽ que oĩm terribiliuꝫ finis est nõ timere. Aĩm quidẽ sic animat q̃ patum reddit hominem. et in carcerem et in mortem ire. De qua pfecto animatione vna cũ alijs penitentie laudibus loquens ille cyprianꝰ. O inquit penitentia omnia tu soluis. omia aduersa tu mitigas. omnia otrita tu sanas. omnia desp̃ata tu animas. Omnia inquit tu soluis scꝫ peccatoꝝ debita. omnia aduersa tu mitigas scꝫ ꝺsideratione culparum eo leuiora quo ꝓpter eas sunt merito sustinẽda. omnia cõtrita tu sanas scꝫ corꝺa per peccata vulnerata. et ob hoc cõtrita. omnia desperata scꝫ corꝺa hominum desperantia pre peccatorum multitudine. tu animas salutis ꝓmissione. De hijs pũctis vltimis. Audi psidorum. Penitentia inquit est medicamentuꝫ vulneris. spes salutis. per quã peccatores saluantur. et per quã deus ad misericorꝺiam prouocatur.

¶ II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. O hõ cur est tibi penitentia desolationi et non potiꝰ ꝺsolatõi. Dices forte. quia aliqua mala annexa habet. Sꝫ tu qui sic indicas p hoc errare videris. q̃ bona recompẽsantia non attendis. Nã si hoc malũ annexũ hꝫ penitẽtia q̃ est amara doloroſa siue dura. malum huiuscemodi hoc pacto cõpensatur

quod quidem eterno bono facit adherere· quo nihil dulci⁹· nihil suaui⁹·nihil miti⁹·Hinc nanq; solum bonum adhesionis qua dtin git eterno bono adherere dtra penitentie amaritudinem dolorem ac duriciem distingui reperit² illustri jeronimo sub quibusdam h⁹ methaphoris innuente·Amaritudinez iquit radicis dulcedo pomi compensat·pericula maris spes lucri delectat·dolorem medicine spes salutis mitigat·qui desiderat nucleum frangit nucem·pniam agat qui vult eterno adherere bono·ℏ jeronim⁹·

III·CONSIDERATIO·

CErcia puella sic ait·O homo cur grauis est tibi penitentia·Di ces forte q; sentio penam corpis et laborem·Si igitur vis q; apud te cesset sensus hm̄oi dsidera cū patre clareuallis·q; nō sunt ddigne passiones hui⁹ tpis ad preteritam culpaz que remittit²·sz penitentib⁹ nō ad presentis dsolatōis gratiā·que immittitur·non ad futuram gloriā que ꝓmittit²·Eleua igit² sensum tuum parump ad gratiā internā et gloriam eternā·vel saltem ad culpā que remit tit² pfecti⁹ sentiendā·et grauamen pnie incipies quoddammodo non sentire testante predicto patre clareuallis·Qui inquit pfecte senserit on⁹ peccati et anime lesionem·aut pum sentiet aut ex toto non sentiet corporis penā·nec reputabit laborē quo peccata meru it deleri precerita et carueri futura·ℏ ille pater

IIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella sic ait·O amice si tu dei ipsi⁹ habitudinē ad ho= minem vere penitentem agnoscerez mirꝝ essz si tibi penitentiā agere graue essz·Si igit² vis scire que nā sit dei ad hominem peni= tentē habitudo·Audi magnuz patrem Augustinū hac in re id qd̄ nouerit referentez·Iusticia inq̄t de celo ꝓspexit tanq̄ dei dn̄is p= cam⁹ huic homī·q; ipe sibi nō pepcit·Ignoscam⁹·q; ipe agnoscit uersus est ad penitendū peccatū suum·uertar et ego ad liberan dum eū·ℏ ille·Sz quid est ignoscere nisi quasi ampli⁹ non cogno= scere·Si igit² vis peccata tua diuine noticie quodāmodo subtrahe re·et ipoꝝ in deo obliuionē ad nō imputandū inducere ipe agno scas q; peccaueris et deo ꝓpicio libereris·

V·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait·Cur grauis est tibi penitētia que vl̄ one re caret vl̄ on⁹ leuissimū hz·Vis hoc scire·Audi de onere pe= nitentie duos testes·Audi primo magnuz patrē Augustinum·Hic nanq; de onere pnie quasi in ipi⁹ psona sic dicit·jugum meū leue est et sarcina mea leuis·hec sarcina n̄ est pond⁹ onerati·sz ale sunt volatorī·hn̄t em̄ et aues pennaꝝ suarum sarcinas·et dicim⁹ q; por tant illas in terra·portant² ab illis incelum·Audi sedo et patrem clareuallis·Quid inquit leui⁹ onere qd̄ nō solum non onerat·sed portat omnem cui portandum imponit² mirum op⁹ nature·Vnde grossescit materia·inde sarcina leuigat²·et quantū crescit in massa

tantum decrescit in pondere·ꝫ ille·

VI·CONSIDERATIO·

Sexta puella sic ait·Dic homo queso quid meli⁹ horum·vt cū oscientia interi⁹ pturbata dolorem exteri⁹ nō sentire ·vel hre nem sentire dolorē exteri⁹·eterno gaudio esse pensatum ·Estimo q⁹ scōm primo iudices prevalere·Vis igit² id qō quantuz ad scōm in nuit² intelligere verum esse·Audi quid recitet volumen venerabi: le decretoꝝ·Vere mq̄t penitens semp dolet·et de dolore gaudet de peccatis·ſ· omissis cū occurrunt memorie vel habitualiter sem per dolet·et de hoc etiā gaudet·Audi et psalmistā· Scōm inquit multitudinem dolorꝝ meorꝝ in corde meo osolationes tue letifica uerunt animā meā·osolationes inquit pñtes scz interne vt future et eterne in presenti sperate·Audi deniqz aptius ad ꝓpositum ma gni gregorij egregium testimoniū·Redemptor inquit noster mo: mentaneos flet⁹ nostros eterno osolatur gaudio·

Capitulum decimūquartū ostinens osolationes sup pturitōne·

Quartodecimo post p̄missa ad sepedictā dñaz osolatri: cē principalē accessit et alia persona tristis petēs sup imminente pturitione osolari·At illa eidem gratia o solatōis impēdende de suis puellis duas assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O tu psona tristis cur tristaris rōne pturi tionis·Eo⁹sitā inquies·qz grauiter patior et viscerib⁹ laceror Sz tu attende q⁹ ceteris pib⁹ meli⁹ est sic pati momentaneū dolo: rem q⁹ sme dolore nō accipe plē·p plē nāqz euadi² maledictio ste rilitatis·p plē vitat² pditio hereditatis· p plem osequūt² pentes quotidianuz solaciū dissimile plurimis alijs solacijs hystrionicis per plem presertim masculinā mater si regina est osequitur gratiā regis et statum securitatis·p plem mater si mendica est osequitur sepe necessitatē sustentatōis·

II·CONSIDERACIO·

Secunda puella sic ait·Cur psona tristaris cum pturis· Cur nō diuinis spas in pmissis·Oromittit nempe dñs sequelā gaudij cātim obliuionis toti⁹ pressure quā pateris·Mulier inquit cuz pit tristiciam habet qz venit hora ei⁹·cum autem pepererit puerum·ñ meminit pressure ꝓpter gaudium·qz nat⁹ est hō in mundum· Ecce dit autem sonic gaudio spes future pbitatis ipi⁹ plis·spes futuri iuuaminis·siue in laborib⁹ mechanicis·siue mediātib⁹ beneficijs ecclesiasticis·siue qñ pentes sunt alti stat⁹ puta regalis vt osimi: lis·spes future affinitatis osistēs i otrahēdis mrimonijs cū sibi pi b⁹ vel maiorib⁹ ad firmamētum vel exaltatōz status sui presentis·

Sed et ſpes accedere poteſt future ſanctitatis ipi⁹ ꝓfis·que etiã ſi ſtatim poſt baptiſmum moꝛiatur ſoꝛtem accipit in celo ſtatim cũ ſanctis alijs·quippe in celo nemo locuꝫ hꝫ niſi ſit ſanctus·atqꝫ iõ mulier pariens quem ℔ hꝫ fructum vtiqꝫ cũ moꝛit² poſt baptiſmuꝫ habꝫ in celo fidelem patronuꝫ·materni doloꝛis oſcium ad ibi reddendum equiualens qđ hic fieri nõ ꝑt q̃uis eſſꝫ debitum·

¶Capitulũ quindecimum otinẽs oſolationes ſup occupationibus·

QVindecimo poſt ꝓmiſſa ad dominã oſolatricez ꝓncipalem acceſſit et ali⁹ triſtis de ſuis occupationib⁹ ꝙquerendo·cui illa de ſuis puellis duas ad cõſolandum eum valde ꝓdoneas aſſignauit·

¶I·CONSIDERATIO·

PRima puella ſic ait·Aduertas hõ ꝙ quantuꝫ vnum otrariozuꝫ bono hominis magis otrariat² tanto eidem reliquum magis oueniens inuenitur·Sed quid·Nonne occupatõni otrariuꝫ eſt otium·qđ bono hominis miro mõ otrariatur· Certe ſi hoc agnoſcere velis et diligenti oſideratõe perpendere·certas inuenies ꝓbationes ſiue diecturas ꝙ otium bono hominis intantum otrariatur ꝙ ipſum non ſme periculo temptationib⁹ exponit dyaboli vitiozum aggregationi ſeu cozruptioni·virtutum amiſſioni et demuꝫ eterne damnatõni· ¶Vis ſcire ꝙ exponit tẽptationib⁹ dyaboli·Ecce otium locum dyabolo preparat·qz hõ otioſus eſt q̃i puluinar dyaboli·et ollam tepidã libenter muſce inſidẽt que feruẽtẽ fugiũt·Sane ꝙ temptationib⁹ pateat hõ otioſus·patꝫ ex eo qđ legitur in patrũ collationib⁹ ꝙ monachum opantez vn⁹ demon pulſat·ocioſuꝫ vo innumeri·Eſt em̃ hõ otioſus q̃ſi vrbs ſme muoꝝ ambitu·et quaſi ſignum ad ſagittam·hinc pater clareuallis·Oim inquit temptationum ſentina eſt otiũ·Sꝫ et de temptationib⁹ dyaboli aĩas irretitib⁹ Audi papalẽ epiſtolã·Otioſitas inquit et voluptas arma ſũt hoſtis antiqui·ad miſeras aĩmas capiendas·Quapꝛopter ad otrarium hoꝛtatur te jnſignis jeronim⁹· Semp inquit aliqđ opis facito·vt te dyabol⁹ inueniat occupatũ·non em̃ facile capitur a dyabulo qui bono vacat exercitio· ¶Vis aũt ſcire ꝙ otiuꝫ exponat hominez vitioꝝ aggregationi ſeu cozruptioni·diſcas h° ꝑ ſimile·nã aq̃ cozrumpi² quiete·et ferꝝ otrahit rubiginem·Vis vlteri⁹ ſcire ꝙ otiũ exponat hoiem vtutũ amiſſioni·Audi rurſum inſignem jeronimũ·Nihil inq̃t in ſancto ꝓpoſito otio deteri⁹ eſt qđ nõ ſoluꝫ acq̃rit noua ſꝫ etiam pata oſumit·ſancte viuendi ratio ꝓceſſu gaudet et creſcit·ceſſatione torpeſcit·quotidianis ac recentib⁹ vtutum incrementis inſtaurãda mens eſt et viuendi habit⁹ nõ de tranſacto ſꝫ de reliquo metiend⁹· ¶Deniqꝫ vis ſimul ſcire·ꝙ otium exponat hoiez vtutũ amiſſiõi et demũ eterne dãnatõi·Audi pr̃em clareuall⁹

III

Ociositas inquit est mater nugarū·nouerca oīm virtutum· ipsa eī est que virū fortem fortissime precipitat in reatum·Facit eī suffocare virtutem·nutrire superbiam·et viam ostruere ad gehennam·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella sic ait·Cur homo occupatōes refugis· Dices forte quia sunt laboriose·Sed cur labores declinare satagis Dices forte q mihi sunt graues·Sed ōtra hec preter ea que p sorōrem meam supra declarantur·Audi consilium patris clareuallis· Subito inquit pcedendum de vmbra ad solem· de otio ad labores graue cernitur oīe qđ incipit·Si tamen ab hijs dissuescere·ab illa se paulisper assuescere ceperit·vsus tollit difficultatem·inuenit q facile esse qđ impossibile ante putauit·ħ ille pater·

¶ Capitulum decimumsextum ōtinens ōsolationes super cure aiarū impositōne siue sup onere prelatōis impositō hōi inuolūtario

SExtodecimo post premissa ad ōsolatricem accessit etiā aliꝰ tristis quem cura animarum imposita et onꝰ plationis inquietabant petens ōsolari cui illa huius rei gratia de suis puellis tres adiunxit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·O homo cur attendis ad cure inquietudinem seu ad incommodū trāsitorij laboris et non magis ad maiorē requiem·q̄ ex plātōe spanda est eterne beatitudinis· Vis scire q maior sit spanda·Audi ōbum magni pris aug̃· decretorū volumīe recitatū·Nihil est inq̄t in hac vita et maxime hoc tpe difficiliꝰ laboriosiꝰ et piculosiꝰ epi aut pbiteri officio·ꝫ apud deū nichil beatiꝰ·si eo modo militet² quo noster impator iubet·Dices forte nō refugerem laborem·ꝫ periculū qđ iste pater innuit anxiꝰ formido·Profecto ita dicens nō erras omī quacunq̄·ꝫ tamen est qđ pactum reformat qđ tam in laboribꝰ q̄ etiā in piculis tuum adiuuat impfectum·Nunq̄ legisti angelis suis deꝰ mandauit de te vt custodiant te in omnibꝰ vijs tuis·In manibus portabunt te·ne forte offendas ad lapidem pedem tuū·Sup aspidem et basiliscum ambulabis·et conculcabis leonem et draconem·Dictū est ita per lapidem duros·p bestias aūt predictas audaces feroces et vniuersaliter bestiales subditos·nonnunq̄ venenū puersi iudicij et detractionis in plātum effundētes designādo·q̄les non abhorrere hōi bone conscientie gra dilectionis primi·docet pater clareuallis·Nihil inq̄t formidet cum tali conscientia cuꝫ sancto job frater fieri dra conū·et socius structionū·ꝫ et cui pmissa de angelorū custodia smt dicta ptꝫ ex pcedētibꝰ·Dicta siqdē sūt ei q̄ dixit vt pmittit²· Tu es dñe spes mea altissimū posuisti refugiū tuū·Si itaq̄ spantē in dño atq̄ apud ipsum refugij locum altissimum fiducialiter querentem

custodit a piculis angelorꝝ custodia. non est ambigendum quin excellentiores angeli prelatis. non solum ꝑ se ꝫ et ꝓpter subditos deputati. hoc nutu dei potiꝰ operent⁹.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice si de rebꝰ extrinsecis preciosis gaudent homines. quanto magis gaudenduꝫ est homini de se ipso si fuerit precios⁹. Hoc autem laudis adiectiuum pre alijs statꝰ oseꝙ poteris. si tuipe pastor fueris fructuosus. Audi pꝛez clarenallis. q plurimis annis boni pastoris functꝰ est officō. Si inqt rebꝰ raritas precium facit. nil in ecclesia preciosius. nil optabiliꝰ est bono vtiliqꝫ pastore. Nempe rara auis est ista iuxta illō. Rara auis in terris nigra similima cygno. Ille. Sꝫ tu forsan dices. Credo quidem vtilem pastorem p̄ciosum esse et optabilem. ſ iam exp̄s sa raritas terret. nec me inutilem seruum presumere smit. ꝙ valeaꝫ talis esse. O amice non sis adeo pusillanimis. vnā tantū causaꝫ habes ita cogitandi. que ē ꝓprie oditionis infirmitas. cui ñ est vllatenꝰ intendū. Sꝫ due vel plures sunt cause alie q vni prevalent. videlicet orationes et necessitas subditorꝝ et ꝓuidentia circa salutem eorꝝ. cui si te fiducialiter omendaueris. nec subire humiliter ñ assumptum. ſ iniunctum pastorale officium presumptionis erit. ſ potiꝰ sancte spei. Demum in hac ptē ofidas de obedientia que maxime est virtutis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O frater cur curam refugis pastoralez. forsan inquies. qz nimium distractiua est. Sꝫ hoc te non otristet cum sint plurima distractionem excusantia atqꝫ distractum seu cura hm̄oi pressum magnifice osolantia. que nonnullis sororibus meis inferius etiaꝫ pro tua consolatione locuturis duxi relinquenda Ad presens autem ꝙ consolatione audias ip̄ius gregorij pastoris gregis dominici egregium verbum. Cur tpe dominice nativitatis angelꝰ pastoribꝰ apparuerit. ip̄osqꝫ claritas dei circūfulserit rationē mistica declarantis. Mistice inquit ꝙ vigilātibꝰ pastoribꝰ angelꝰ apparet. eosqꝫ dei claritas circumfulsit hoc est ꝙ illi p̄ ceteris deum videre sublime merentur qui fidelibꝰ gregibꝰ p̄esse solliciteſciunt. dumqꝫ ipi pie super gregem vigilant. diuina super eos gratia largiꝰ chorusc⁹at. Hec ille egregiꝰ. et ecce dicit. Qui fidelibus gregibꝰ preesse sollicite sciunt. illi deum videre sublime merētur pre ceteris. qui sꝫ forsan abstractionē inordinate diligunt. et que sua sunt querunt. nec ꝓpter ꝓximi necessitatem distractionem tolerando abnegant semetipsos. quibꝰ pastores solliciti i sublimi tandem diuinitatis visione preferuntur. Diuina etiam gr̄a in p̄ncta sup eos non tm̄ large ꝑ se. ſ ꝙ bijs etiā quorꝝ curam deuotiꝰ gerunt largiꝰ chorusc⁹ante. Hec istud Bede venerabili otradicit in p̄sona xp̄i dñi. Nolo gustum speculatiue suauitatis quā maxime in sanctis meis diligo sperātibꝰ in ꝓtectione alarꝝ mearꝝ inebriatis

ab vbertate dom⁹ mee·sicut laborioſe vſum actionis finiri·ſz per mortez ſublimi⁹ me apparente pfici·Hoc beda venerabilis qđ ne quaq̄ p̄emiſſe gregoriane ſententie reputes obuiare·ſz id ſane intelligas dictuz de ſanctis ſuis·i·de ſanctis x̄pi qui nō ſibiipis·ſz ipi x̄po et ei⁹ membris ſaltem quantum ad p̄eparationez animi ſatagunt eſſe ſancti·quoꝝ ſanctitas non eſt illa de qua dicit jeronimus·Sācta ruſticitas ſibi ſoli ꝑdeſt·ſz ſanctitas illa que in paulo optabat anathema eſſe a x̄po ꝓ fratribus ſuis·ſ.edificandis et inſtruendis in ſanctitate et iuſticia corāz ipſo chriſto.

¶Capitulum decimumſeptimum otinens oſolationes ſup onere p̄ouiſiōis incumbentis et ꝑcurationis.

DEcimoſeptimo poſt p̄miſſa ad dominā oſolatricem p̄cipalem acceſſit et alius triſtis grauat⁹ onere puiſionis ſeu officio ꝑcurationis· cui ipa dña ꝓ oſolatiōe impendenda de ſuis puellis duas ꝑdoneas deputau⁹

¶I.CONSIDERATIO.

PRima puella ſic ait·O frater qui onere puiſionis tibi incumbentis grauaris attendas·q̄ illoruz quoꝝ es puiſor plurimi magis te grauant ·Ex hijs nanqz ſunt quidā vt p̄elati qui pugnare habēt otra ſubditos vitioſos·otra diſcolos et rebelles· Ex hijs ſunt et alij vt doctores qui non ſine maximo labore p̄euio noctur nō ſtudio et vigilijs pugnare habent·vl in ſcolis otra errores cōtraqz garrulos et ſubtiles achillepcis argumentis·Ex hijs ſunt alij vt ofeſſionum audientie dediti·qui pugnare habent cōtra vitia de coꝛdib⁹ ſibi ofitentium extirpanda·Ex hijs ſunt alij vt p̄dicatores qui nocte celi pluſtrant lumina·et die terzis dant verbi ſemina·et qui demones hominum temptatores fugare hñt de coꝛdibus auditoꝝ·quib⁹ non eſt colluctatio tm̄ aduerſus carnez et ſanguinem·ſz aduerſus p̄incipes et ptātes·aduerſus mundi rectores tenebraꝝ harꝝ·otra ſpūalia nequitie ſtantes ſuccincti· lumbos ſuos in veritate induti loꝛica iuſticie·et in omnib⁹ ſumentes ſcutum fidei in quo poſſint omia tela nequiſſimi ignea extinguere· Deniqz ex hijs ſunt et alij vt deuoti oratores et otemplatiui· et ſpecialiter monachi ſeu religioſi qui impugnant² a demonib⁹ et exercitatos hñt inimicos·otra quoꝝ temptationes hñt pugnare·et eoꝛum inſidioſis nequitijs repugnare·Quā putas igitur mercedem habebunt hij oms·ſiue quantaz·Profecto magnā ꝑfus et ineſtimabilē Sz quid de horum p̄ouiſoꝛibus ·profecto puto q̄ et illi tantaz ex eo quidem q̄ cure p̄ouiſionis p̄dictoꝛum ſuper ſe ſarcinas ſuſceperunt atqz eas in humeris ſuis portant quemadmodum hoc figuraliter ſancitum videtur· equa illa lege qua ſtrennuus pugnator

ille dauid iuste decreuit ꝙ descendentium ad prelium et remanentium ad sarcinas portio equaretur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne o amice vt quandoqz hanc ꝙ hylonis doctissimi sententiaz audiuisti bonoꝝ laborum gloriosus est fructꝰ. quanto magis bonoꝝ pariter et multoꝝ. Et quid. Profecto cuiusqz puisoris alioꝝ presertim bonoꝝ viroꝝ qui bonis arboribꝰ oparati nesciunt nisi facere bonos fructꝰ labores ñ solum sunt boni. Et multi quoꝝ nimirum labores quos puisor promouet non tam sunt ipsoꝝ ꝙ ipsiꝰ puisoris. Ipse nanqz non solum in se sed etiam laborat in illis quemadmoduz potest intelligi textꝰ apostoli dñis ad thymotheū. In omnibꝰ laborat. Quanti igitur putas poteris esse meriti qui puisor es alioꝝ. tu cuiꝰ fructus in gloria est. nedum gloriosus. sed et copiosus. o quanta et ꝙ suauis esse poterit fruitio tua dum qd̄ singulis est ꝑ partes diuisum tum esse poterit ꝑ aggregatiõz quasi totum omniũ bonoꝝ aggregatione pfectum. Tu forte puisus ab alio esses in merito et premio. quasi singularis. Prouisor autem alioꝝ deuotus exñs esse poteris quasi vniuersalis et generalis. et nonne meliꝰ hoc est in consecutione finalis tue ac perpetue sortis. ꝙ carere in hoc mũdo breui tempore sollicitudine puisionis.

Capitulum. decimumoctauũ otinens osolationes sup incommodo arte celle vel domꝰ siue sup angustia carceris reclusorij vel alterius loci.

Decimooctauo post premissa ad sepedictam dominam osolatricem accessit et aliꝰ tristis sup premissi capituli materia petens osolari. at illa ei huiꝰ rei gratia de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic at. O amice plura eẽ scito ꝑdonea testimonia atqz saluberrima documenta ad tuam osolationem spectantia per neptes meas inferiꝰ recitanda. Sed et quo ad presens etiã noueris ostrictionem habitaculi putilez tibi fore. Ad quid forsan inquies. Profecto tam ad recolligendum vtiliter semina moꝝ moralium principioꝝ homini naturaliter insitoꝝ. ꝙ ad habendum securum ioci solacium. Vis scire primum. Discas hoc exemplo. Nanqz quemadmodum arbor naturalis vt fructificet hyemis frigore ostringente indiget. ad humoris seminalis aggregatõz. Ita homo moralis arbor existẽs indiget frequentiꝰ stricto habitaculo. cuiꝰ constrictionem nata est sequi quedam animi recollectio ad semina moꝝ. i. ad moralia virtutum principia vtiliter. ad salubrem fructum bonoꝝ operum oclusionibꝰ practicis aggreganda. Verum si et scim scire velis quomodo scz strictum habitaculum ofert nonnunq̄ ad securum ioci solaciuz. Audi valeriuz ex mñice ap̄ ell.ns

aientem. plus probari securitate ridens tugurium. q̄ tristem curis et sollicitudinib⁹ aulam. Dicit quoq; valeri⁹ maxim⁹ humile tugurium virtutes recipit. qđ et ipse ioco virtuoso patientissimi dyogenis ostendit. Dyogenes em̄ inquit cum toqueretur in dolio se domum volubilem habere iocabatur. et se cum temporib⁹ omutātem. frigore enim os dolij vertebat in meridiez. estate ad septentrionem. et vbicunq; se sol inclinauerat dyogenis simul pretorium vertebatur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Scito fr̄ q̄ distractio quā spaciosa hītationum loca operantur nonnunq̄ virtutes euacuat. econtra artum habitaculum quo se frequentantium excludit turbas hominū eo virtutum multitudinem ad se inuitat. quarum ingressum artitudo non impedit. sed magis ad eam mentem recolligendo disponit. Hinc est q̄ valerius ille maxim⁹ vt pretactum est. Humile inquit tugurium virtutes recipit. angust⁹ locus magnaruz virtutum turbam capit. Sed que est hac in re attendenda diuersitas. Nonne nō mediocriter meli⁹ est associari turba virtutum q̄ hominum. Scias non de virtutum. sed de hominum multitudine dictum esse. multitudo mente confusa est. et vbi multitudo ibi confusio.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O frater si quid tibi eligenduz sit dubitas attendas dominum virtutum qui tenera in etate in qua tamē quid optimuz esset nouit non in pallacio spacioso. sed humilimi et despectissimi loci angustia reclinari preelegit. Audi Bedam venerabilem verbum illud euangelicum de celestis pueri matre dictuz reclinauit eū i presepio exponentez. Duri inquit presepis angustia continetur. cui celum sedes est. Sed et grecus quidam eozundem occasione verboꝝ sic dicit. O admirabilem coartationem et pegrinationem quā subijt qui continet celū. Ab inicio captat penuriam et eam in seipso decorat.

Capitulum decimumnonum continens consolationes sup incommodo peregrinationis vel exilij.

Decimonono post premissa ad dominam consolatricem supradictam accessit et alius tristis conquerens de incommodo exilij et peregrinationis cui ipsa pro consolatione de suis puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O amice quomodo status ille te contristat quem deus ipse suadet. Est ne seductor deus. Absit hoc enim nephas est cogitare. Sed cogitandum est potius q̄ bonum quoddam absconditum in peregrinatione latet quod ad commodum hominis pertinet. Vis scire q̄ deus statū peregrinationis suadet. Audi vocē ei⁹ ad abhrām. Egredere inqt de terra tua et de cognatōne

tua et de domo patris tui et veni in terram quam monstrauero tibi Audi quoqz eandem vocem ad Isaac. Quiesce inquit in terra quaz dixero tibi et peregrinare in ea. Vis scire bonum quod inde sequit' ad commodū hominis attinens. attende q̄ verbis ysaac dictis sub iunxit deus. eroqz tecum et benedicam tibi. Sed et post verba dicta abbrae. Benedicam inquit tibi et magnificabo nomen tuum. Sed quid. Nonne dei associatō. ero inquit tecum. Sz et benedictio ipsa diuina et nominis magnificatio repromissa. pacem cordis et consolationem. ac per consequens commodum hominis vel internum magnifice operatur nec vllam magis p̄portionem magnitudinis habet incommodum peregrinationis exterius ad pacem cordis et commodum interius q̄ habeat ad totum mare incidens ei nimbus.

III. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. O frater de exilio per neptes meas dicta superius te possent in proposito plurimum consolari. Sed forsan nihilominus ideo times peregrinationis incommodum. qz in necessarijs deficere times. Absit autez hoc a te. sed iacta cogitatum tuum in domino p̄cipue i peregrinatōne. et ipse te enutriet. Quid ni dixerim te enutriet. Quippe ipse amabit te p̄sertim peregrinantem non a domino. sed ad dominum ad ciuitatem sanctam non modo ad sanctorum limina. sed lumina et numina et ad ipsuz sanctumsanctorum. Nec est impotens in valle miserie vel in quacunqz eius parte te nutrire. tibi de necessarijs p̄uidere Audi de hoc deo mandante loquentem in deutronomio. Peregrino inquit qui intra portas tuas est. da vt comedat. Si ergo sic deus mandauit de te in tempore peregrinationis tue. confidas q̄ te non deseret. sed siue per se siue per alios. pascet pariter et vestiet te. Audi itidem eodem in libro loquentem. Deus inquit magnus et potens et terribilis amat peregrinum. et dat ei victum et vestitum. et vos ergo amate peregrinos. quia et ipsi fuistis aduene in terra egipti. Ecce quomodo amabat eum deus sz peregrinum quem et per alios amari mandat. Vtiqz per effectum qualem et ipse amorem habet ad ipsum dans ei victum et vestitum. Sane parum esset hoc intelligere scdm corpus tm̄ de exteriori cum plus de⁹ amet animas que indigent interiori victu scilicet verbi a deo inspirati et vestitu vario multiplicis habit⁹ virtuosi. quo mō szm animas p̄cipaliter suadet apostol⁹. induite inquit vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatem. humilitatem modestiā. patientiam. et hoc quantum ad inferiores vestes. sz quantum ad superiorem purpuream subiungit. sup omnia aūt hec caritatem habete. hijs habitib⁹ suadet vt induantur. et q̄uis szm aias p̄cipaliter nō tamen solis aiabus. sz hoib⁹ loquens ait. Induite vos sicut sancti et dilecti. Nimirum omnis habit⁹ anime est etiam corporis ipa saltē anima mediāte.

III

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. O karissime nonne scire se a deo amari digne oñe inconmmodū in hoc mundo superat pegrini. Digne certe ꝑsus. Ꝫ quid. ꝓfecto q̄ soꝛoꝛ mea ꝑi⁹ asserit. deum scꝫ amare peregrinum. hoc rursum et scripture indicant. Nunc quidez per effectum quem asserunt affectuose cōparationis. nunc p effectum deesse iocunditatis in loco pegrinationis. nunc deniqꝫ p effectum amoꝛose assimulatōnis. Vis scire de effectu affectuose cōparationis. Audi illum phylonem doctissimum qui de quibusdam deo loquens dicit sic. Vt dignam ꝑciperent pegrinationem pueroꝝ dei que tibi omni carꝛoꝛ est terra. Vis scire de effectu studiose recōmendationis. Audi quid domin⁹ p moysen populo sit locutus. Peregrino inquit molestus non eris. scitis enim aduenaruꝫ animas supple desolatas. quia et ipsi peregrini fuistis in terra egipti. Vis scire de effectu deesse iocunditatis in loco peregrinationis. Audi psalmistam. Cantabiles inquit mihi erant iustificationes tue i loco peregrinationis mee. Vis deniqꝫ scire de effectu amoꝛose assimulationis. Audi quid ad eum cleophas dixerit. Tu inquit solus peregrinus es in iheruſalem et non cognouisti que facta sunt in illa bijs dieb⁹. ipse etiam moꝛ puulus nat⁹ tanq̄ peregrin⁹. paruul⁹ nedum de celo venit. sed et de bethleem vltra vna cum matre sua p suum nutricium ioseph duct⁹ est in egiptū manēs ibi vsqꝫ ad obitum herodis qui eum perdere cupiebat. Ꝫ et pluries. nonnullis chriſt⁹ legitur apparuisse in specie peregrini. Haut dubium igitur q̄n de⁹ singulari amoꝛe dilexerit pegrinos. cum similitudo causa sit vel effect⁹ dilectionis seu amoꝛis. nam et oñe animal diligit sibi simile.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O amice nōne docet te scriptura q̄ nedū filijs hoim. sed et filiab⁹ peregrinatio diuino nutu persuadetur. cuius incommodum psuasionis medio opensatur. ymmo veraciter superatur. Vis hoc scire si vna sis de filiab⁹ hominuꝫ. Discas hoc ex psalmis quos quandoqꝫ foꝛte ruminasti et attendas verba diuino tibi nutu per psalmistam dicta. Audi inquit filia et vide et inclina aurem tuam. et obliuiscere populum tuum. et donum ꝑis tui. et ocupiscet rex decorem tuuꝫ. Ꝫ quid. Nonne obliuiscitur populum suum et domum patris sui est act⁹ peregrinantis sequentis nō solum gressu coꝛpoꝛis. sed et animi vocem illam domini ad abꝛam Egredere de terra tua et de ognatione tua. et de domo patris tui ꝛc̄. obliuiscere igitur filia et tu populum tuum et domuꝫ patris tui et attendas medium p qđ hoc tibi psuadetur. psalmista subiungente. et cōcupiscet rex decoꝛem tuum. O qualem vel quantum. Certe ꝑsus magnum vel maximū. Reges nimiruꝫ p̄sertim magni vl̄ magnis assueti pua non ponderant. Decoꝛ ergo quez rex magn⁹ dñs

et rex magnus super omnes deos concupiscit. non potest esse parvus. Dices forte quo pacto ex filie huiusmodi peregrinatione sequitur decor ille. Profecto ex memoria populi sui et domꝰ patris sui quedam ei videtur adherere affectō. immo verius infectio spiritualis decoris non mediocriter exclusiua. ad quem decorem videtur econtra dicta peregrinatio predictorum obliuionem causans. ac per consequens infectionem remouens nec propter transitum celerem facile similē contrahens esse dispositiua. Presertim filia aurem suam inclinante et audiente ac vidente interius quid loquatur in ea dominus deus. qui interius non persuadet nisi pulchra et decora. Vnde talis propter peregrinatōnis sue gressum decoris et pulchritudinis vel dispositiue causatiuum meretur audire illud sponsi canticum. q̄ pulcri sunt gressus tui in calceamentis filia principis. talis fuit illa haudubium quam ihesus eternus amor dilexit plurimum. que vna cum martha sorore sua de magdalo et bethania per impetuosum mare marsiliam vsqꝫ peruenit et fortitudinem virilis animi sua in hac peregrinatione ostendit de qua ob hoc legitur. Mulierem fortem quis inueniet procul et de vltimis finibus precium eius id est premiuꝫ tam remote vsqꝫ ad partes occidentales peregrinationis. et sequitur fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die nouissimo.

¶ Capitulum vicesimum otinens desolationes super ꝓpeie domus seu hospitij carentia.

¶ Icesimo post premissa ad dominam consolatricem antedictam accessit et alius tristis propter propie habitationis carentiam desolatus et petens consolari. cui illa hac de causa de suis puellis tres satis ꝑdone as deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice si imperator vel rex aliquis maximus propriam domum non haberet. tunc reuera stultum esset reprehensioneqꝫ dignū pauperem seruum presertim in terra peregrinationis transitorie de proprij hospitij carentia querulari. Sꝫ quid. Nunquid ille vnus mundi princeps rex regum. et dominus dominantium in terra qua a celo secundum carnem peregrinatus est in hoc mūdo proprium aliquod possedit hospitium. Certe non. quod per suum euangelium met testatur. Vulpes inquit foueas habent. et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet vbi caput reclinet. hoc autem dicit testante beda venerabili quasi diceret et adiceret. cum tante sim paupertatis vt nec hospitiolum quidē hēaꝫ et ñ meo vtar tecto. Quocirca audi et johānē os aureū

III

Aspice inquit qualiter pauptatē quā dominꝰ docuerat per opa de monstrat·nō erat ei mensa·non candelabꝛuꝫ·non domꝰ nec quicq̄ aliud talium·ꝫ ille·Sit ergo et tibi solatium habere dicte tue carentie socium talem et tm̄·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·O mi frater si nosses domum aliā tibi in celis pꝛeparatam que et qualis essꝫ penitꝰ vilipenderes et p nihilo reputares·sed et digne cōtemneres domum habere ꝓpꝛiam hic in terris·Nonne legisti apostolum·Scimus inquit qm̄ si terrestris domꝰ nostra huiꝰ habitationis dissoluatur q̄ edificationem ex deo habemꝰ·domum non manufactam·sed eternaꝫ in celis·Sꝫ forsan inquies·que·qualis·quanta·Ecce si que sit quantum ad substantiaꝫ scire velis·pfecto mansio est de substātia celi empirei cui libet non indigno dispositа ab eterno·Si scire velis quantitatem Ecce si quelibꝫ stella visu notabilis pauciſſimis forte exceptis maioꝛ dicitur tota terra·et si cum hoc celum empireum quanto stellato celo est altiꝰ·tanto sit et maiꝰ seu latus·et p ꝺsequens omnium corporum maximum vt hinc dictum sit ꝓphetice·O israhel q̄ magna est domus dei·non est arbitrandum cuiusq̄ mansionem in domo illa dei tam magna constitutam quam esse optere·Si vero qualitatem scire desideres·Ecce glorioſus ille miles sanctꝰ sebastiāꝰ mansiones possidendas in celis vocat p methaphoꝛā sydereas māsiones·Ecclesia vero cantu suo dulciſono vocat eas mansiones lucidiſſimas·in circuitu inquit tuo domine lumen est qđ nunq̄ deficiet vbi ꝺstituisti lucidiſſimas mansiones ibi requieſcunt sanctoꝛum anime·Domꝰ etiam dei magna hijs mansionibꝰ distincta nō vt domꝰ quedā ezechie sed vt regis totiꝰ celestis jerarchie·domꝰ est aromatum·cuiꝰ qualitas est resultans ex odoꝛe sanctoꝝ·cū ecclesia cantet teste aquinensi q̄ odoꝛ suauiſſimus erunt coꝛpoꝛa sanctoꝛum·Est etiam mansio letantium de qua psalmista ait·sicut letātium oim̄ habitatō est in te sꝫ ꝓpter vocalem cantum·In ciuitate nanq̄ domini clare sonāt iugiter oꝛgana sanctoꝛum·Audi gregoꝛium hac in re egregie locutum·In illa inquit eterna patria cum iustoꝛum mens in exultatione rapitur·lingua in canticuꝫ laudis eleuatur·O vere degenerem qui hijs domꝰ dei qualitatibꝰ et gratiſſimis accidentibꝰ non rapitur·qui non dicit vel in coꝛde cum psalmista·domine dilexi decoꝛem domꝰ tue·aut qui non dicit·vnā petij a domino hanc requiram vt inhabitem in domo domini omibꝰ diebꝰ vite mee·Sed dices forte quonam modo mansionem in hac domo consequi potero·Ecce pfecto coꝛrespondendum esse reoꝛ et cooperandum ipsi redemptoꝛi nostro in mundum nato vt sꝫ quem admodum de ipso beda ait venerabilis qui ad dexteram patris seꝺet in diuerſoꝛio loco eget·Ita et nos eꝰ nos carentie ꝺfoꝛmādo

domo peregria vel hospitio hic libenter velimus egere vt in domo patris sui nobis per eum preparentur dicte mansiones lucidissime pariter et iocundissime.

¶III.CONSIDERATIO

TErcia puella sic ait.O amice si per premissa nondum tua cessauit tristicia peregrinationis tue tempore.consilium sequere illustris jeronimi vt si velut in heremo corporali cares hospitio si hoc tereet.paradisum mente deambules quo pacto cum mala que nos hic premunt ad deuz ire et que sursum sunt querere nos cōpellunt. perambulandi tibi datur occasio celestes illas officinas et vtrunqz etiam modo hoc in tpe per sancte spei certitudinem spiritui tuo de hospitio prouidendi vt quod tandem habebit in re interim se in illo recipiat in spe sancta.ad minꝰ spe gaudendo.quod quidem iusta in libra ponderatum videtur corporali hospitio prevalere.Deniqz sapientia edificauit sibi domum scilicet ipsam mundam animam que sedes est sapientie secundum patrem clareuallis Itaqz hac indigentia ꝓprie domus exteriozis te ad interiozem conuertendo atqz excellentiozem.dicas cum philone doctissimo.Intrās in domum meam scilicet domum cordis conquiescam cum illa id est cum ipsa sapientia.non enim habet amaritudinem conuersatio illius nec tedium conuictus illius.sed leticiam et gaudium. et ita videbis multipliciter ꝙ recompensatio est possibilis propeij hospitij corporalis.

¶Capitulum vicesimumprimum continens consolationes super incommodo in defectu lecti vel cussini consistente

VIcesimoprimo post premissa.ad dominam consolatricem illustrissimam accessit et alius tristis propter defectum lecti et cussinorum desolatus petensqz consolari.cui illa mox de suis puellis duas assignauit.

¶I.CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait.O amice tu nescis de quo querularis. vtinam te non sic grauares querelis.Num soli stipati lectis vel cussinis possunt dormire aut suo languori consulere.Absit quippe non dixit sponsa amore languens fulcite me cussinis qui arte comparantur.sed fulcite inquit me floribus.que natura preparat.Sed et de somno si vis scire ac de consimilibus.Audi boetianam illam consolatricem.Felix inquit nimium prior etas.Facili que sera solebat.jeiunia soluere glande.Non bachica munera norat.Somnos dabat herba salubres.Dotūqz lubricus amnis.Umbras altissima pinus.Vtinam modo redirent.In mores tempora peiscos.Hec illa que prorsus existens sapiens si etatem in qua ista erant felicem nimium fuisse affirmat.si et temporum eorundem reditum exoptat.

restat profecto vt moderna tempora cum suis cõmodis arte atq; sollicitudine nimia comparatis propter effect9 suos malos quos inducunt infelicia sint censenda. hinc nanq; refert et illustris pater jeronimus q; Epicurus philosophus licet tantus esset voluptatis assertor vt ipsam felicitatem constitueret. libros tamen suos repleuit oleribus et pomis. vilibus cibis determinans esse viuendum. ex eo q; exquisite epule maiorem penam habeant in inquirendo. p̃ voluptatem in abutendo nec posse sapientie vacare si mense abundantiam cogitemus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O frater nescis q; testante paulo spiritualis omnia iudicat. Iudicium ergo virorum spiritualium ceterorum hominum indicio est in proposito preferendum et quod iudicant eligendum. magisq; gratum est habendum. Sz quid. Nõne viros spirituales seipsos castigare et viros religiosos mollib9 lectis duros saccos stramnum vides preeligere. Sed et prochpudor. Cur non erubescis robuste frater de lectorum siue cussinorum aut puluinarium carentia querulari. cur non attendis vel nati saluatoris tenerima membra. et nichilominus per eum electa et preelecta incommoda. Dic queso quo lecto vtebatur in stabulo aut q̃bus cunis vel cussinis in presepio. Certe nec interius plumosus. nec exterius deauratus. aut aliter speciosus. vel preciosus erat ei lectus vel cussin9. sed feno iacere pertulit. qui nec cunas habuit. Audi canticum matris ecclesie ō matris sue marie vtero iam egresso infante sic cantantis. Feno iacere pertulit presepe non abhorruit. paruoq; lacte pastus est. per quem nec ales esurit. Audi rursum quid euangelica hystoria narret de maria. peperit inquit filium suum primogenitum. et pannis eum inuoluit. et reclinauit in presepio. quia non erat illi locus in diuersorio. Audi quoq; ꝑpter cunarum carentiam quid grecus quidam circa hoc de filio dei mox nato dixerit. Ab ipsis inquit primordijs volebat hominuz oculcare superbiam. atq; ideo non tantum hō fit. sed etiam homo pauper et pauperem matrem elegit que caret cunis quibus natum infantē reclinet. Qua in re pensandum non forte ita contigisse. sed vt p̃missa testantur ex ipsius quidem infãtis electione. de quo si consideres q; ipse fuerit dei virtus et dei sapientia. prorsus insipiens comprobaris. si electio tua sue fuerit contraria.

Explicit tercius liber de consolatione theologie. Incipit liber quartus continens consolationum remedia contra illa turbatiua que opponuntur glorie et honori. Capitulum primum continens consolationes super amissione vel carentia glorie mundane.

QVarto principaliter viginti tristibus supradicte domine consolatrici principali appropinquantibus et ei astantibus. Vnus ex eis ante ceteros hijs eam verbis allocutus est. O domina illustrissima de glorie mundane carentia atq; priuatione nimis turbor. vestramq; consolationez mihi necessariaz esse arbitror. at illa eidem protinus pro consolatione sibi impendenda de suis puellis quatuor adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella de glorie mundane carentia contristatum sic alloquit. Nescis p quasi omnis artis se expertez probat qui qd modicum est aliquid esse existimat. quippe in omni quasi facultate quod parum est vel modicum pro nichilo computatur. Nonne naturalis astruit philosophia p id quod parum distat nichil distare videtur. Nonne et ethica parum transgredientem virtutis mediuz negat vitiosum esse censenduz. sed et politica generaliter affirmat p ratio id quod modicum est accipit quasi nihil. Legum etiam facultas determinat modicum interuallum temporis tanq̄ nichil. continuum actum minime impedire quod vna cum alijs consimilibus circa materiam iuris canonici doctores assumunt. Sz et sacra in scriptura reperitur modicum tanq̄ nihil in requie. et sic discurrendo p singulas facultates facile iuenires p preter sciētias mathematicas. que minuta considerant. omnes alie solent de modicis non curare. Qua in re penso virtutem magnanimitatis omniuz quodammodo inesse scientiarum facultatibus. At vero hominū genus arte et rationibus viuit. Memento igitur te hominem esse. et si natura tibi negat. esto tamen et tu vel arte magnanim9 et quod minimum quid esse probatur. tu ne magnum estimes. ne si eo carueris vel priueris tanq̄ de eo quod aliquid est. cum sit potius censendum quasi nichilum pertuberis. Dozro p nichilum sit eo p per modicum quid mundana est glozia luculentissime demōstrat experta illa boetiana consolatrix que de glozia disserit in hec verba. Quā inquit sit exilis et totius vacua ponderis. sic considera. Omnem terre ambitum sicut astrologicis demonstrationibus accepisti ad celi spacium puncti constat obtinere rationem id est vt si ad celestis globi magnitudinem oferat. nihil spacij prozsus habere iudicetur. Huius igitur taz exigue in mundo regionis quarta fere portio est sicut ptolomeo probante didicisti que nobis cognitis animantibus incolatur. Huic quarte si quantum maria paludesq; premunt quantumq; siti vasta regio distendit. cogitatione subtraxeris. vix angustissima inhabitandi hominib9 area relinquetur

In hoc igitur minimo puncti quodaz puncto circuumsepti atqz con
clusi de peruulganda fama·de proferendo nomine cogitatis·Aut
quid habeat amplum magnificumqz·gloria tam angustiis exigu=
isqz limitibus artata· adde p hocipsum breuis habitaculi septū
plures incolunt nationes lingua moribus totius vite ratione di=
stantes·ad quas tum difficultate itinerum·tum loquendi diuersi=
tate·tum omerciz insolentia·non modo fama hominum singulorū
sed nec vrbiū quidē peruenire queat·Etate deniqz·M·tullij sicut
ipse quodam loco significat nondum caucasum mentem· Romane
reipublice fama transcenderat et erat tunc adulta·partbis etiaz ce
terisqz id locorum gentibus formidulosa·Vides ne igttur q̄ sit an
gustata q̄ oppressa gloria quā dilatare ac propagare laboratis·An
vbi romani nominis transire fama nequit romani hominis gloria
progredietur·Quid q diuersarum gentium mores inter se atqz in=
stituta discordant· vt quod apud alios laude· apud alios supplici=
cio dignum iudicetur·Quo fit vt siquem fame predicatio de lectat
huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo conducat
Erit igitur prouulgata inter suos gloria quisqz contentus et intra
vnius gentis terminos preclara illa fame immortalitas coartabi=
tur·Sed q̄ multos clarissimos suis temporibus viros scriptorum
inops deleuit obliuio quanq̄ quid ipsa scripta proficiant que cuz
suis auctoribus premit longior atqz obscura vetustas· Vos vero
immortalitatem vobis ꝑpagare videmini cum futuri famam tpis
cogitatis· Quod si ad eternitatis infinita spacia pertractes·quid
habes q de nominis tui diurnitate leteris·Vnius eteniz mora mo
menti si decem milibus conferatur annis quoniam vtrumqz spaci=
um diffinitum est et minimū licet·habet tamen aliquā portionem·
Vt hic ipse numerus annorum eiusqz quālibz multiplex ad inter=
minabilem diuturnitatem nec comparari quidem potest·Etenim fi
nitis ad se inuicē fuerit quedā·Infiniti vō atz finiti nl̄la vnq̄ pote
rit esse collatio·Ita fit vt quālibz plixi tpis fama si tñ in exhausta
eternitate cogitet² ·nō parua· sed plane nulla esse videat² ·Hec illa
gl̄osa consolatrix cuius ex dictis glorioſis pariter et consolatorijſ
sequit² neminem debere de priuatone vl̄ mundane gloie carentia
desolari·

II·CONSIDERATIO·

Secūda puella sic ait·Quomodo frater inani gloria pasci· aut
ita saginatus queris impugnari·q̄ falsa tristis mortis de pro=
ximo imminentis sua amaritudine insipidam reddit·Qd̄ si nō que=
ris nec inde si carueris te vlla maēt tristicia Dorso mors imminēs
vel inopinate nata amputare vitam hautdubium omnem gloriam
ne dicam insipidam· prorsus spernendam reddit·pinde illa musa
boetiane tristicie suo mitigatiua carmine olim sic cecinit · Licet

remotos fama per populos means diffusa linguas explicet et ma gna titulis fulgeat claris domus. Mors spernit altam gloriā. hec illa. Verum quod spernendum omnium merito sententia iudicatur illo non habito vel amisso contingit facile consolari.

CIII. CONSIDERATIO

QErcia puella sic ait. Mirum est siquem delectet collum iugo grauissimo continue pressum in altum portare. et non potius proclivum terraz ante oculos positam contemplari. Q? si primum non delectat quomō erit p contrarium eius quenp grauet. Mini me inquies. Queso igitur dicito mihi cur te grauat si non vales p mundanam gloriam cornua erigere atqz in altum collum porrige re quod constat fore mortalitatis iugo alligatum. A cuius profe cto iugi pressura vnp se excutere non valebit. Ita ne est o superbe o glorie inanis cupide. Cur igitur memor. quia terra es et in terrā ibis. terram ipsam submisso collo non potius consideras. p collu ita pressum tanqz grauiter subiugatum inconsiderate erigere atqz in mundi gloriam extendere te delectet. Audi quid musa boetia ne tristicie mitigatiua cecinerit seu potius cum admiratione fuerit lamentata. Quid o inquit superbi colla mortali iugo frustra leua re gestiunt. Mors spernit altam gloriam. Inuoluit humile pariter et celsuz caput. Equatqz summis infima. Porte inquies o vane glo rie. Nonne optabilis est gloria etiam ipsis mortalibus que nimi rum ipsi morti superstes erit. Quid ni sit optabilis. Nōne dicit scri ptura. O p pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius. quoniam et apud deum nota est et apud homines. Sed consideratio huiuscemodi te non moueat si tibi p? te claritas nominis memorabilis non manebit. Fateor quidem cla ritatem huiuscemodi vtcunqz fore pulchram. Sed apud quem at tendendum. Profecto apud deum cui nota est et apud homines At vero apud te minime. Tibi siquidem non sicut ipsis est immor talis. claritas futuri nominis, quid tibi confert nunc viuenti. Ni hil quasi. nisi dum presens fuerit etiam mortuo te cōferret. Aliter permodico solum tempore conferret. quod modicum vt est dictu pro nichilo est deputandum. Sed ecce claritas si quando presens erit te mortuo p parum tibi tūc conferat. Hoc desolatrix boetij mu sice sic ostendit. Vbi nunc fidelis ossa fabricij manent. Quid bru tus aut rigidus catho. Signat superstes fama tenuis pauculis in ane nomen literis. Sed p decora nouimus vocabula. Num scire. consumptos datur. Iacent ergo prorsus ignorabiles. Nec fama no tos efficit. hec illa. Cui profecto et ratio suffragatur. Ecce eius q mortitur spiritus. aut ad inferos descendit. aut ad purgatoria loca aut in celū pergit. In inferno claritas nominis etiā si innotesceret minime spiritum delectaret. sed forsan amplius cruciaret. Locus

siquidem solius tristicie est infernus. In purgatorio autem si bene quidem agnita aut gaudium pareret aut quod dubiuz manet dolorem purgatorium paululum mitigaret. Eorsitan tamen cum et ibi sit tempus flendi non gaudendi. agnosci quemadmodum premitti tur non contingeret. Audi patrez clarevallis. Filij inquit adaz genus ambicioſum et anarum quid vobis cū diuitijs terrenis et gloria temporali que nec vere nec vestre sunt. si vestra sunt hec tollite ea vobiscum. sed homo cum interierit non sumet omnia. nec descendet cum eo gloria eius. Porro in celo q̄uis inibi tam noticie q̄ leticie locus extet. claritas tamen terreni nominis. contemni solet vbi conceptum de posioribus gaudiuz omnino prevalet. Audi expertam illam boetianam consolatricem. cuius et supra meminimus. Si bene inquit sibi mēs conscia terreno carcere resoluta celum libera petit. nonne omne terrenum negocium spernet. que se celo fruens terrenis gaudet exemptam. Ih illa.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Quid turbaris o amice. Stultus es an sapiens. Profecto si gloriam amicam queris stultus esse probaris. falsoq; tibi nomen tribuitur glorioſum. Si igitur sic stultus gloriam consequeris. non nisi turpem amicam habebis. Verum si quare te gloriam affectantem stultum dixerim scire velis. Ecce id circo sic dixerim. Nam qđ sapientis est in te non inueni. Siquidem qui sapiens est. bonum suum conscius. sibi vulgari opinione non metitur. sed potius veritate atq; pro nichilo gloriam reputat. q̄ q̄dem loci ac temporis circumstantia. vt angustam nimium paruipēdit. hec est reuera sententia quaz boetiana consolatrix luculenter protulit in hec verba. Gloria inquit q̄ fallax sepe. q̄ turpis est. plures enim magnum sepe nomen falsis vulgi opinionibus abstulerunt. quo quid turpius excogitari potest. Nam qui falso prediçantur suis ipsi necesse est laudibus erubescant. Que sic etiam meritis conquisita sit. quid tunc sapientis cōscientie adiecerit qui bonum suum non populari rumore. sed conscientie veritate metitur. Q? si hocipsum ꝓpagasse nomen pulchrum videtur consequens ē vt fedum non extendisse iudicetur. Sed cum vti paulo ante dixerim plures esse gentes necesse sit ad quas vnius fama hominis nequeat peruenire. fit vt quem tu estimas esse glorioſum. proxima pte terrarum videatur ingloriosus. Inter hec vero popularem gratiam nec ōmemoratione quidem dignam puto. que nec iudicio venit. nec vnq̄ firma perdurat. hec illa. Certum est igitur q̄ fallax gloria et vana est eius qualiscunq; pulchritudo cuius parpodus nimium breuis ostenditur dum summus pontifex coronatur. Tūc etenī stuppa in altū ꝓiecta seu porrecta accēdi². et dū sic accēsa cōtinuo consumitur alta voce proclamatur. Sic transit gloria mundi

Capitulum secūdū continens consolationes super carentia humane laudis et specialiter de factis bonis. vt de actu predicatōis vel consimilib⁹ alijs.

Secundo post premissa ad dominam consolatricem supradictam accessit et alius tristis super materia premissi capituli querulando cui illa huius rei gratia. p consolatione de suis puellis quinq; assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Vt quid frater de eius querularis carētia quod tibi si adesset non prodesset sed magis nociuus esset. Vis hoc scire de laude et primo q⁹ laudatio non prodest. Audi magnū patrem augustinum. Bonum laudare non laudato sed laudantib⁹ prodest. Dicro si vis scire q⁹ laus ipsi laudato sit nociua vtpote que laudatum facile reddit elatum. Audi magnum antistitem Ambrosium loquor Illo inquit potissimum tempore merita sanctitatis extollo quando nec laudantem adulatio nec laudatus temptat elatio. Lauda ergo post periculum. predica securū scilicet post mortem. nam subiungit. quis autem viuens tute posset laudari. quasi dicat vix vllus vel nullus. nonne igitur patet q⁹ laus ipsi laudato dum viuit facile est nociua que dum facit elatum quasi extra se latum ipsum reddit seipsum ignorantem. et quid hoc periculosius esse posset

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne amice hoste carere bonum est atq; consolatorium. Fateare hoc necesse est. Sed quid. Certe laus est homini velut hostis quez vix vnq̄ absq; suo periculo euadere potest. Vis scire hoc de laude. Audi magnum patrem Augustinum de laude hoc de qua loquitur supponentem. Nemo inquit huius hostis vires sentit. nisi q̄ ei bellū indixerit. quia et si cui⁹q̄ facile est laude carere dum negatur. difficile est tamen ea non delectari. cum offertur. hec ille. Sed dices forte. Nondum plene noui vel quibus modis laus sit hostis. Hoc igitur pacto id noueris q⁹ scilicet ad modum hostis alios cruciat alio malos esse manifestat. et vtrorumq; per osequens hostem se esse declarat. Iustos cm̄ cruciat. et iniquos reprobos demonstrat. Audi egregium patrem gregorium. Laus inquit sua iustos cruciat. et iniquos exaltat. quos dum letificat reprobos monstrat. Hec ille pater. et certe de numero iustorum quos laus cruciat ille doctor fuisse videtur. cui quodam dum ipse optime predicasset dicente benedictus sermo oris tui ipse respondit. Sed maledictus sermo oris tui quasi dixerit.

quia mihi vt hostis nocuisti ore me laudando.

¶III. CONSIDERACIO.

TErcia puella sic ait. Cur frater laudez appetis de recto opere cum multo melius esset illa carere. Vis scire quare. Audi gregorij pape egregiū verbum pro ratione. Cuz inquit pro recto ope laus transitoria queritª eterna retributione res digna. vili precio venundatur. ℔ ille. sed none melius esset commercio hoc carere. Certe sic. Sed esto q̄ pro bono opere laus humana non queratur sed non quesita offeratur atqz ob hoc eterna retributio non negetª Adhuc tamen carentia ipsius utilior esse probatur. eo q̄ ob ipsam carentiam excellentior homini apud deum retributio reseruatur. Vis hoc scire. Audi rursum predictum patrem egregium actus oc cultos manifestis miraculis et laudatis preferentem. Caritatis in quit et pietatis miracula amate. que tanto securiora sunt. quanto et occulta de quibus apud deuz eo maior fit retributio. quo apud homines minor est gloria. hec ille pater. Vnde frater ymagineris tenebram misceri luci et venenum cibo delectabili. quādo pro bono opere laus seu gloria que est apud homines. miscetur expectā de glorie apud deum.

¶IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O frater forte libenter scires presertim si fis doctor ecclesiasticus quibus rebus bene predicantis. bene legentis. et disputantis. seu vtiliter docentis. laus sit similis. Ecce primo laus ista est velut echo. Sicut enim voce clamantis recepta in concauitatibus altorum montium seu cauernis ad resonā tiam dispositis echo resultat. tanq̄ res vana sonans per modicū. et cito transiens. Nichilqz post se relinquens. Ita actu bone predicationis vel doctrine per concauitates aurium vsqz ad eleuatas mētes per gratitudinem resonantes perueniente. resultat per ora auditorum laus predicta que est vana velut echo sonans per modicū. et nihil pꝰ se boni relinquēs. q̄re nec curanda est. ꝛ magis hñda ludibrio velut echo. Rursuz scias q̄ laus añdicta est q̄si fumꝰ seu virgula fumi euaporare solita ab ignito eloq̄o vbi dei seu ab ipis auditoribꝰ igne forte caritatis inflamatis. q̄ predicāti seu docēti reddūt huiusmodi fumū laudis qui ad modū veri fumi ipz doctorem sepe cecum vel cecutientem facit. Vt vnde auditores illuminantur inde doctor ipse oculos ad fumum hm̄oi dirigens vl̄ exhibens spiritualiter excecatur. Cur ergo propter carentiam huius fumose laudis contristatur. cum magis et gaudendum esset et quibus predicauit congaudendum de suo a se recepto lumine cognitionis et igne diuini amoris. cum ignis hic et lumen hoc sint de familia solis iusticie et per consequēs ad moduz materialis ignis et naturalis luminis de familia corporalis solis existentium habeant se de ꝓpe intuentiuz corda letificare. sicut de lumine naturali

thobias ille senior innuebat cū dicebat. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. O frater si vt soror mea premonorat p̄dicator sis vel doctor ecclesiasticus. memento officij tui. Nempe doctores ecclesiastici ex statu suo seu officio. habent q̄ sunt q̄si dei et sanctorum hystriones et mimi laudantes deum in se. laudātes quoq; eum in sanctis suis. Quemadmodum igitur hystriones seu mimi quibus pro suis dictaminibus dominos laudantibus siue pro iocoso ipsorum solacō presertim in nuptijs vl̄ alijs magnis festis datores solent assignari. prorsus stulti essent et fatui si p̄ datoribus pauperes habere magis vellent et tenaces. quando dn̄os vel principes diuites et liberales habere possent. Ita profecto p̄stultis sunt habendi hautdubium et insanis illi predicatores seu doctores qui p̄ officio suo quod exercent ad laudes dei presertim in festis nuptialibus dei et ecclesie tanq̄ sponse nuptiali thalamo preparate. pauperes et mendicos pro datoribꝰ siue remuneratoribus qui vana laude aut minimis rebus alijs eos remunerant habere desiderant. et non potius deum ipsum principem vniuersi qui est diues in omnes. qui p̄ cunctis iustus remunerator est et liberalis qui esset et ipsorū dummodo solū vellent merces magnanimis

Capitulum tercium continens consolationes super honoris amissione vel carentia.

TErcio post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et alius tristis de honoris amissione et carentia perturbatus. cui illa ad consolandum eū de suis puellis quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO.

PRima itaq; puella sic ait. O amice si honoris scires accidentia. nō ita de honoris carentia te esse anxium oporteret Nimirum honores sollicitudo semp comitatur longa duratione minime otinuatur et de habito cum delectatōne plurior eius q̄ sit ō lectatio displicentia subsequitur. Vis hec tria scire de honore. Audi illum petrum Rauēnensem. Diuitias inquit et honores sollicitudo inseparabiliter comitatur. mundi pompa et fauor populi fumus est et aura subito euanescens. que si plerumq; placeant penitudinem inducunt et si delectant ad modicum proouctiore spacio displicebunt. Hec ille. Sed et causam adicit displicentie. johannes os aureū presertim indebiti honoris. Honoris inquit magnitudo bijs qui non in digno viuunt honore cumulꝰ incipit esse penarum Hec os aureum. Q̄ hoc non credatur tantum de penis dici futuris quoniam et in presenti honor est penalis. Quippe magna occupatio est penalis. Sed sicut ait ille gregorius pater egregius.

Plus in hoc mundo honor ꝙ despectatio occupat

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait O amice Cur querularis ꝙ ad magnos honores preproppere non ascendis. Tu nescis quid appetis. Tu queris statum et inuenis casum. Tu queris per ascensum honoris crescere in altum qđ si etiā ꝺtingeret decresceres et descēderes in ꝓfūdū. Vis scire ꝙ sit ita. Procedat ī mediū egregi⁹ ille dñici gregis pastor gregorius et propositū mox declaret. Casum inquit appetit qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus per abrupta querit ascensum. Scimus autem ꝙ edificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt. nisi a nouitatatis sue humore siccentur. ne si ante pondera ꝙ solidentur accipiant iunctaz simul fabricam ad terram deponant. hec pater ille que et in venerabili decretorum volumine recitantur. Audi eundem rursus. quemadmodum in iam dicto volumine recitatur. Qui inquit nititur ad altiora conscendere. quid aliud agit nisi vt crescendo decrescat et ascendēdo altius exterius interius in profundum descendat.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Nescis frater ꝙ si dixerimus quia peccatū non habem⁹. nosipsos seducimus. et veritas in nobis n̄ est. Zquid. profecto si peccatis nostris addamus honores. quanto hoc magis fecerimus. tanto plus testante illo gratiano proculdubio puniemur. Sed nonne melius est pro breuissima nostra parpoda honore carere quantocunqz. ꝙ addere nobis vel minimum gradū pene. presertim eterne. si sicut astruunt patres nostri. Pene future siue purgatorie siue infernales sunt penis huius mundi grauitate incomparabiles.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O karissime quare exhibitionē queris honoris que premium est virtutis. Nescis ꝙ ad impossibile tendis. Nempe in hac vita non est retributio malacie vel virtutis et si aliqua fit. non fit iuxta condignum. sed est tantummodo quidam gustus. Si autem bonum opus fortassis faceres. profectum tuum simul faceres. si pro illo tanꝙ mercedem honorem nō requireres. Scias enim pro constanti ꝙ qui pro bono quod agit temporaliter remunerari non querit reuerentia vel honore aut alio quocunqz. illius ipse deus magna nimis merces erit. Sane de materia presentis capituli poteris per neptes meas inferius plenius edoceri.

¶ Capitulum quartum continens ꝺſolationes ſapientis nec vtili tate nec laude vel honoꝛe premati et ſpecialiter ſuper carẽtia magiſtralis honoꝛis ſeu doctoꝛatus aut lectoꝛatus ſolennijs.

QVarto poſt pꝛemiſſa ad dominam ꝺſolatricem ſepedictam acceſſit et aliꝰ triſtis ei ſup materia pꝛemiſſi capituli conquerendo. cui moꝛ illa pꝛo conſolatione de duabꝰ ſuis puellis pulcheꝛrimis ꝓuidit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ſic ait. O vir ſapiens. ſi tamen ſapiens. qui minꝰ ſapis q̄ ꝺeberes. cur ſapiunt tibi aliena cum tibi ſufficere ꝺeberent que habes ꝓꝛia ſola ſapientia habita. Audi ſuper hoc alanum quendam dignam memoꝛia contra contemptum ſapientie et ſapientum ſententiam ꝓferentem. Cum inquit ſapientia tempoꝛibꝰ noſtris nullꝰ fructꝰ pꝛemietur ſtipendijs. nulliꝰ fame eam fauoris aura extollat. Ipſa non pecunia honoꝛis titulos et laudis emat pꝛeconia. Sola tamen ſapientia ſuper omnem poſſeſſionem pꝛeemi net generoſa poſeſſio. que ſparſa colligitur. erogata reuertitur. publicata ſuſcipit incrementum per quã nobilis cõſcientie theſaurus ſecretis penetralibꝰ mentis innaſcitur. fructꝰ iterne ꝺelectationis acquiritur. Hic ſol eſt per quem mentis lumine ꝺieſcit in tenebꝛis coꝛꝺis oculis ꝺelicioſa animi paꝺiſus. ℔ in celeſte. terrenum in i=moꝛtale. caꝺucũ hominẽ in ꝺeũ ꝺeifice imitationis ꝺuertit. ℔ ille

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella virum ꝓpter magiſtralis honoꝛis carentiã ſpãliter otriſtatum aggꝛeꝺit⁹ in hunc moꝺum. Docebo te inquit ſi volueris qualiter poſſis bꝛeui aꝺipiſci ſolennioꝛem ꝺoctoꝛatum quo plerumq; omnibꝰ qui ſunt ꝺoctoꝛibꝰ tenebis cathedram celſioꝛem. ipſiq; vix peꝺum tuoꝛum erunt aꝺ ſcabellum. Honne coꝛrupti ſunt in ſtuꝺijs ſuis et vt plurimum nõ eſt qui faciat bonu;. nec ꝺum viuere ꝺiꝺicere. Compone ergo moꝛes. ſectare virtutes. ſanctam ꝺucas vitam. in vigilijs. in abſtinentijs. in oꝛationibꝰ ſeꝺul In abſtinenꝺo a verbis otioſis ne ꝺicam periculoſis. et vbicunq; ſeꝺeris aꝺmiraꝺilis eris in coꝛꝺibꝰ eoꝝ. Omniſq; locus erit tibi pꝛo cathedra. glorioſuſq; atq; motuus coꝛꝺium ꝺoctoꝛ eoꝝ erit nõ ꝺoctoꝛ moꝺo paruuloꝝ. non ꝺoctoꝛ vel magiſter nouicioꝝ. ſꝫ ꝺoctoꝛ viroꝝ illuſtrium. ꝺoctoꝛ ꝺoctoꝛum quoꝝm coram te interioꝛes ſpiritus ꝓ te et ſi neſcias abſq; veꝛatiõe tui ſpiritꝰ tanq̄ pueri recipient ꝺiſciplinas. ꝺuꝫ nõ ſtatim ꝓficiunt lectionemq; repoꝛtauerint vtpote que ſup vires eoꝝ ſit. qui ſine voce etiam in ſilentio es ꝺe magnis locuturꝰ magnaq; ꝺocturꝰ. Dulcheꝛrum eñ exẽploꝝ poſitione ipſos ꝺemõſtratione aꝺ oculũ ꝺocebis viuere. et bene viuere. viuere ſancte. viuere virtuoſe. Eſt ne aũt excellens ℔ ꝺoctrina. Eſt omnino. Audi in ſimili materia vel eaꝺem ꝺulciſſimũ illuꝫ clareuallenſem ꝺe apoſtolis pꝛeꝺicantẽ. Hij ſunt inquit mgri

nostri qui a magistro omniu3 vias vite pleni9 didicerunt·et docēt vos vsq3 in hodiernum diem·Quid ergo docent apostoli sancti·nō piscatoriam artem vel scenofactoriam·et quidquid huiusmodi est non platonem legere·non aristotilis versucias inuersare· non ꝑ discere·et nunq̄ ad veritatis sciētiam peruenire·docuerunt me viuere·putas parua res sit scire viuere·Magnum aliquid ymmo maximum est·H̄ ille·In hac ergo artem·in hac sapientia sanctoꝝ·que ars est artium regimen animarum malle debes magisterium conse qui·et tale quod ꝓemittitur officium doctoratus q̄ cuiusuis scole regimen·aut doctoratus fastigium quantumlibet excellentis· Sed dices forte non est leue ad magisteriu3 tale conscendere qua le polliceris·Adeptumq3 modicum affert honoris·Erras omnino summo cancellario qui hac in facultate ꝓo certo facili·oīes doctorisat docente pariter et dicente·Iugum meu3 suaue est·et onus meum leue· Veruntamen et si nouellis sit clericulis· non omnino leue·grauius multo fore scias magisterium vulgaris nominis adi pisci·hoc enim nonnullas abstinentias pluresq3 vigilias·labores et expēsas euiscerationemq3 sui corporis vsq3 ad cerebri et medulle ossium exinanitionē requirit·plurimosq3 ob labores hm̄oi excessi uos ad insaniam perduxit· Porro de honore quod loqueris· frustra minusq3 prudenter adiecisti· hoc enim vanitatem iudicat adhuc tuo animo adherentem·prorsus pellendam a sede mentis tue Scriptureq3 nescium vel oblitum testatur cum dicat noster Simphonides·Nimis honorati sunt amici tui de9· nimis confortatus est principatus eorum·Audeo quoq3 securissimus polliceri q̄ virtutem in te sanctamq3 vitam honorabunt cum nouerint multo plures q̄ ꝓescisse quodcunq3 doctoratus officium in hoc mundo·Laudabitur enim ab hominibus considerati9is studorium tuum interius intra cubile cordis tui·considerabitur in memorie tue armario liber vite spiritualis·liber caritatis· summaq3 virtutum operibus declarata summa nichilominus etiam vitiorum per te efficaciter reprobata· Aduertetur q̄ studio incumbis· libro sapientie actuali consideratione posito super pulpitum tui volubilis seu discursiui intellectus·videbitur quoq3 manifestius scole ac doctrinē tue efficacia·atq3 ad profectum plurimorum docendi facilitas per exēplorū positionē·quib9 te exhibueris in morū hōestate oīb9 exemplarem· Et nonne hec et similia merebuntur apud homines·apud angelos·apud deum et sanctos vniuersos·approbationem omnimodam pariter et honorez·hoc notato hec versentur in animo tuo Sz et pariter audito insignē illū ieronimū ꝓesbiterū de quibusdā loquētē i mōasterijs ostitutis·Qui iquit spez uersatōis mlto tpe didicerūt qui oim fuerūt mimi vt ꝓimi oim fierent· quos nec ipsa esuries· nec satietas aliquando superauit qui paupertate letantur

quozuz habicꝰ. sermo. vultꝰ .icessus. doctrina virtutū est. hec ille Nonne ergo omni vulgaris appellatōnis decoratu melioꝰ atqz gloriosius est hm̄oi doctrina pollere et h̄ mō dicere quo n̄ solū lingua sed omnia prædicta scz habitꝰ sermo vultꝰ incessus ꝛc̄. simul docēt et sibi inuicem testimoniuz phibent. doctozemqz cōstituunt q̄ taliter docens nequaq̄ sibiipsi otradicit. quemadmoduz alij qui sepissime quod verbis prædicant. quasi multis otradicētes mozibꝰ impugnant. ¶ Ceterū tali de quo loquoz doctozi nequaq̄ ea deerūt vel in equiualenti que gratiose doctozibꝰ alijs impenduntur. Hi mirum tali non minus q̄ alijs laus hautdubium ꝓmaxima debet' et redditur. Idem dico de doctozatꝰ insignibꝰ et omuniter accēti bꝰ vt de pirreto et veste honozis. de cathedza magistrali. et de loco honeste sessionis. et lauta ꝓcuratione in ouiuijs. de mansioneqz condigna. et de honesta comitiua vel familia. Vis scire de laude Prozfecto ostat virum talem iustum esse. sed teste scriptura memoria iusti cum laudibus. ostat talem virtuosum esse. sed laudabiles virtutes dicimꝰ vt ait aristotiles in suis mozalibꝰ. constat doctorem talem pulchro studio deditum esse atqz deditum in virtute. sz ammonet nos scriptura. laudemꝰ inquit viros glozioſos homines diuites in virtute pulchritudinis studium habentes. Vis scire deinde de pirreto ī capite. ecce doctozatꝰ est insigne. et potest intelligi de autozitate capitalis. i. pzincipalis doctrine in exemplis operum pzincipaliꝰ q̄ in solis verbis ostente. quippe leone papa teste validioza sunt exempla q̄ verba. et pleniꝰ ope docetur q̄ voce. Deniqz per pirretum capitis intelligi potest intētio mentis. ozdinans ad doctrinam opera exemplaria. aut etiam spes eleuata de habenda per hoc vel in participio doctoꝝ aureola. Vis vlterius scire qualis sit doctozi ꝺ quo loquoz vestis honoris cathedza magistralis. Aut quis sit ei locus in conuiuijs. Certe non sic quemadmodum doctozibꝰ alijs scribarum nomine designatis in quoꝝ detestationem dicit Saluatoz. Attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis. et amant pzimas cathedzas in synagogis. et pzimos discubitꝰ in ouiuijs. non sic certe doctoz de quo loquoz non sic. sz pzo stola honoris corpꝰ ornante eligit stolam iocunditatis interne. Omnis em̄ gloria eius ab intus in fimbzijs aureis. i. in finibus rutilantis caritatis. ꝓ cathedza vero magistrali eligit altam ascēdere mentis sue sedem vel locari inter animos sm̄ illustrem boetiū celsa sede petitos. Pzo pzimo autē discubitu in ouiuijs eligit ascēdere superius ad gradum aliquē vnum de sublimioziꝫ in ouimo eterne satietatis. estqz ei in pzesenti secura mens. iuge ouiuiū. atz mensa splendida. que si non ostat in epularum lauticia. ostitit tn̄ in eo qꝺ multū pzeualet scz in multiplici ac delectabili recreatōe interna. sm̄ quā possibile est ei epulari quotidie splēdide saltē ab itra. et mltocies etiā assumi ad exterioza ouiuia cū mlta reuerētia

Demum talis doctor non carebit mansione condigna qui pculdubio manens in caritate in deo manet cui etiã eterna predestinatõe debetur in celis inter spdereas mansiones vna sublimis Quid plura. profecto talis doctor nõ carebit sp se sequente et sibi obsequente honesta comitiua et familia cũ honoris et honestatis opa sequãtur illum tanq̃ comitiua. que etiam tanq̃ familia. id est sibi familiaria fideliter et grate ei seruiunt hic ad meritum et tandem ad premium future beatitudinis seu ad obsequendum statum omnium bonorum aggregatione perfectũ.

¶ Capitulum quintum otinens osolationes sup carentia vel ãmissione militaris honoris vt militis contristati vel ex eo q̃ ei res nõ suppetant quibus possit actus militares exercere vl̃ ex eo q̃ de bello fugerit vel ab hoste.

QVinto post premissa ad dominã osolatricem illustrissimam accessit et ali9 tristis desiderans instanti9 p eaz sup materia premissi capituli recipe cõsolationẽ. que mox eidem hui9 rei gratia de suis puellis duas satis pdoneas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella attendens predicti viri tristiciam ex eo q̃ pter defectum rerum militiam exercere non posset prouenire. Ad ipsum sic ait. Aduerte miles seculi q̃ glorioſius sit q̃ seculi militẽ esse christi regis eterni. Quid igitur miles seculi. Num te militem esse christi abnues quo stultissim9 oprobaris. An credis duob9 dominis tam diuersis tanq̃ aduersis simul posse militare aut cõsequi gloriam ab vtroq̃. Hoc vane speras. Nimirum teste jacobo alphei quicunq̃ voluerit amic9 esse seculi huius inimic9 dei cõstituitur. Quo etiam ampliorem tibi studes mundi gloriam oparare. eo ampliori quoq̃ ofusione apud vniuersam celi militiam. apud q̃ dñm exercituũ regem glorie ingloriꝰ eris. An non te mundi gloriam siue torneamentis. siue hastiludijs. siue alijs consimilibus vanissime appetentem. aut etiam consequentem rex glorie qui presto est vniuersis dilucide cernit. Videtq̃ dum quempiam alium deicis te deici. dum superas superari miſera vanitate. Quid autem tam inglorium q̃ vana gloria superari. Quid tam cõfusibile q̃ non posse resistere vanitati. nec posse subsistere. vel ad modicum. et otra modicum venticulũ vanitatis. Deniq̃ quid adeo stultissimũ vt p gloria minima ac caduca q̃ nõ sme peccatis compar̃ q̃s velit amittere aut piculo exponere eterne glorie coronã. Quig̃ felix impedimentum atq̃ beata p̃sus pauptas que nõ smit militem ei cui si facultas suppeteret. resistere nesciret. insistere et vanitati. quod nimirum etiam medici corporis vt ludendo loquar delicatis dissuadent. quorum forsan cuiuslibet supra dorsum si torneamentis interesset. velut super incudem simulq̃ plurimi crudeliter fabricarent.

Neqꝫ cerebro nec faciei · nec naso · vel oculis nec pectori vel ventri · nec dentibꝰ vel ori · nec genitalibus parcerent · Sed et spiritum ipsius ita suffocarent · ꝙ multo consultius caderet · equum et arma perderet · vel si posset fugeret psona eius · p̄ ꝙ vita ipsius aufugeret · nunp̄ reditura · et nonne tantis malis carere magis est bonum p̄ sit malum honore carere · de quo agitur militari et tantummodo temporali

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella attendens militis tristiciam ex alio capite · ex eo scꝫ ꝙ ex fuga de bello vel ab hoste honorem militarem se reputat amisisse · ad ipsum sic ait · O miles vinā christi si attēderes accidentia pugne seu belli vel etiam singularis certaminis · non sic forsitan fuge accidentia te turbarent · Cur non attendis ꝙ singulare certamen summe est periculosum vbi duoꝝ inimicoꝝ capitalīū ambos vel alterum occumbere sit necesse · vbi de facili psens vita amittitur et futura · Nec victor excusatur i defensione propria qm̄ potius si posset deberet fugere p̄ eterne damnationi animam exponere sui hostis penitentie spacium pre angustia certaminis n̄ habētis · O qui tali intentōne fugeret p̄ glorioſus christi miles esset · quantumqꝫ vel in celo honorem perpetuuꝫ obtineret Rursuꝫ cur non attendis ꝙ perraro bellum quod cōmittitur solet esse iustum · quinimmo contrarium iusto videtur ex omni parte · nunc em̄ causa est iniusta orta discordia ex mera supbia · quippe dum supbit impius incenditur paup · nunc qualiscunqꝫ causa sit · tantum ꝓpria et non auctoritate principis ne dicam contra principem cum crimine lese maiestatis attemptatur · Hunc in accessu terra tam amicorum p̄ inimicoꝝ deuastatur · Incendia fiunt · spoliantur rebus suis ne dum diuites · sed et pauperes totaliter innocentes · et ipsi diuites ad mendicam paupertatem deducuntur · eiulant postmodum vxores et paruuli post abundantiam et vitam delicioſam ad miseriam maximā deducti · Sed a principio bellici apparatꝰ grauant⁹ iniuste monachi · moniales · et clerici seculares · ora ipsoꝝ priuilegia et libertates · non obstante si paupertate smt oppressi artantur vt currus cedant et equos · vel etiam mittant armatos ad occisiones inimicoꝝ dispositos · ora ipsoꝝ conscientias cū irregularitatis metu · quis etiam alias causam esse nouerint minꝰ iustam · Istis factis illicitis heu miles seculi communiter inuolueris duꝫ ad bellum procedis in quo processu bellico non est qui se abscondat a calore eius · ne dicaꝫ a furore eius in iusto · Qꝰ si forsan pgressus fueris vsqꝫ ad egressum amputa obprobrium qđ suspicatus es · Euge auctor de iniusto bello ne in ipso cum tali conscientia digne sauciata fugiat a te vita tua · ne moriaris in corpore et anima · fuga hec non modo excusatur sed ex iusticia requiritur · quam qui continens est obuiabit illi · q̄si mater honorificata · Vnde fuga h̄ honorem hꝫ

si non in minori isto flebili et misero. tamen in superiori et maiori mundo. Vbi inumeri sancti dei. vbi miliamilium. et decies centenamilia agmina celestis milicie assistunt exercituum dño. qui non pariter iudicant. huiꝰ mundi vulgo excecato. ¶ Porro si bellum aliaꝫ etiam iustum esset. vidisses tamen hostes triumphare et probabile vbi mortis periculum imminere. queso dic quid mali esset fugisse in hoc casu. non reor ex parte tui aliud esse q̄ obprobrium pati a fatuis seu minꝰ expertis. Sz nonne magis bonum est vitasse per fugam periculum mortis et effusionē sanguinis tui vel alteriꝰ q̄ spacio penitentie non extante tu poteras vel alius vel etiaꝫ alij in corpore et anima perijsse. non etiam magis bonuꝫ est teipsuꝫ ad merendum celestem gloriam conseruasse vel etiam te preseruasse a captiuitate. ratōne cuius fortassis tu cum vxore et omni ꝓle tua deductꝰ fuisses ad perpetuam egestatem. Nonne inq̄ qōlibet horum magis est bonum q̄ malum sit ꝓpter fugam obprobrium pati a fatuis hominibus inexpertis. quale obprobrium ratio dictat eē propter meliꝰ contemnendum. Deniqz honor siue in bello. siue in certamine singulari per fugam perditus est recuperabilis in equiualenti siue etiam precellenti tam militari q̄ regio honore. Vis scire de militari. Audi quendam patrem de paulo apostolo predicantem. Laudabilior inquit est miles qui de prelio fugit. sed reuersus fortiter dimicauit. q̄ qui nunq̄ terga vertit nec etiam viriliter q̄q̄ gessit. Hinc et gregoriꝰ hanc comparatōz egregiam quadam in omel. q̄i formaliter cū maioris dilectōis additam̄to supposuisse reperi². Dux inquit in prelio plus eum militem diligit qui post fugā reuersus hostē fortiter premit q̄ euz qui nunq̄ terga prebuit et nū q̄ aliquid fortiter fecit. Nec cogitet quis q̄ cesset hec comparatio si non ad idem in numero preliuz miles reuertatur. dummō ad pugnam excellentiorem in qua viriliter dimicet conuertatur. scilicz contra illos hostes de quibus dicit scriptura. Inimici hominis domestici eius id est interiores motus passionum. quarum cuneum superare est saltem apud deum et celestem militiam spiritualis fortitudinis euidentius signum et magis glorioſum. q̄ siquis exterioꝝ hostium plurimos superasset. Audi salomonez. Melior est inquit q̄ dominaⁿ anime sue ex pugnatore vrbium. Sed et seneca illustris dicit q̄ seip̄m vicit otra oia fortis ē. Vis scire de honore regio quē plures regum filij post fugā sunt adepti. considera multarū terrarum prelia quarum regum honor per fugam de prelio. vtcunqz lesus postmodum recuperatus fuit eminenter regali solio subsequēter adepto. Ad quod probabiliter si fuga non fuisset nullatenꝰ attigissent. q̄uis et ipsa regalium personaruz fuga sit excusabilis ex hm̄oi probabili presumptione q̄ milites ad frenum principis iurātes ne aliter plurima mala totius vnius regni sequerentur ipsum principem de prelio eduxerint violenter presertim cum nouerint

non ipsi9 ꝓximum bellum esse et plurimos alios quib9 magis erat ꝓximum ꝓbabile belli periculum pri9 declinasse. Hec attendendo non est apud expertos reputandu3 ꝙ honor lesus fuerit incliti karoli alias regni Romanorum nouicij nondum coronati quem ductores sui clare videntes francorum exercitum iam dissutum non ꝑ gladios militum ꝫ ꝑ iaculorum sophismata anglicorum de kalesiano bello ꝓpter euidens mortis sue et ipsor3 periculum eduxerũt vt presumitur violenter ad maximum bonũ toti9 xpianitatis. Vñ stultorũ in hoc facto detractõs sunt merito otemnẽde. magis aũt reprobandi sunt qui eidem principi fugam a oflictu circa leodiu3 habito mendaciter imponere non verentur. Cur illi idem non imponunt etiam suo patri dño johanni illustri regi Bohemorum mini me pusillanimi. de cui9 animositate non dubitabat ꝫ mirabatur totus mundꝰ. Sed nec patri nec filio fuga imponi poterat nisi turpiter mẽtiendo cum ab eodẽ oflictu per quendam presumptuosum dñm inordinate et preuolando principalib9 attemptato. neuter fugere potuerit cum neuter presens fuerit. sed a loco oflictus ambo distarent. et alibi nescientes ꝺ oflictu tanꝯ mediatores inter partes ꝑ pace placitarent. Relinquãt igitur inuidi pariter et maliuoli prefato principi honorem militarem pariter et regalem qui ī ꝓpria causa nunꝯ aliquid assumpsit otra quoscunq3 vbi nõ preualuerit inimicis vel fortem non habuerit potiorem. incipiendo a oflictu quẽ adhuc iuuencul9 existẽs habuit in ytalia vsq3 in diem hodiernum. Propter quod nimirum dotatus a deo eximia prudentia ipsum in agendis dirigente videt² esse omnino omnib9 suis aduersarijs super oms principes formidandus. Hec de romanorum principe incidenter sint dicta contra cauillationes friuolas et maliuolas aliquorum.

¶ Capitulum sextum continens osolationes sup bone fame amissione vel carentia ac super malorum suspitione et infamia.

Sexto post premissa ad dñam osolatricem supradictaꝫ accessit et ali9 tristis ratione materie premissi capituli pturbatus cui illa ꝑ consolatione sibi impendẽda de suis puellis duas deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. o mi frater aut famam magnipendis. Aut non. Siquidem non dixeris. quid ergo de puipensi amissione quereris. Cur inde aut quomõ cruciaris. Porro si famam magnipẽdas per equiualens aut fortassis preualẽs depditam famã restaurari sollicti9 atq3 citi9 promidebis. et ita citi9 cessabit querele ratio maiori iam bono aut vel equiualenti occasiõe prioris infamie. et non aliter cõquisito. Quis em̃ crederet insignem illum boetium tantam gloriam ex opere consolationis philosophie acquisiuisse

si non de crimine lese maiestatis infamia preceſſiſſet. Ipſe quoq; nōnullos memini poſt lapſum aliquem ꝓpriū vel etiam ꝓpinquorum celebriores factos per diuulgatā. quātoti9 poſtmodu3 fama3 et gloriam ſanctitatis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait. De malor4 ſuſpitione vel infamia quā minus debite pateris moueri frater merito non deberes. ſi v̄ba in contrarium virorum illuſtrium attendiſſes. Nōne ſeneca illuſtris erat. Nonne et magnus pater Auguſtin9. Nonne illuſtris papa gregorius. nonne et ieronim9. Audi igitur quid ſeneca dixerit ad ꝓpoſitum. Male inquit de te opinantur homines ſed mali Mouerer ſi de me mari9. ſi catho ſi leſi9 ſapiēs. ſi alter catho. ſi cypriōes duo iſta loquerentur. Mouerer ſi ꝟ iudicio facerēt. nūc morbo faciunt. Hec ille. quaſi diceret. quod non iudicio. ſed morbo dicitur. non eſt dignum vt curetur. Mimirum infirmorum iudicium q̄ ſi non iudicium eſtimatur. qui amarum iudicant quid ſm̄ veritate3 dulce reperitur. Audi quoq; gratia malorum ſuſpitioſi iudicij non curandi etiam magnum patre3 Auguſtinū cuidam loquentem ꝓ ut in decretorum volumine recitatur. Senti inquit de auguſtino quodlibet ſola me in oculis dei conſcientia excuſet. Audi etiam papam gregorium cuius verba in ꝓdicto volumine etiam inducuntur. Inter verba inquit laudantium ſiue vituperantium ad mentem ſemper recurrendum eſt. et ſi in ea non inuenitur malum qđ de nobis homines loquūtur in magna3 debem9 leticiam ꝓſilire. Quid enim ſi non om̄s laudant et ꝺſcientia liberos nos eſſe demonſtrat Habemus paulum dicentem gloria noſtra ꝟ eſt teſtimonium conſcientie noſtre. Iob quoq; dicit ecce in celo teſtis me9. Si ergo eſt nobis teſtis in celo teſtis in corde. dimittam9 ſtultos foris loqui quod volunt. ꝟ ille. qui etiam ibidem ſtultos hm̄oi ꝓferiz̄ informationi contra ſcandalum nolentes acquieſcere autoritate chriſti in euangelio aſſerit eſſe cecos. Quapropter ſi tales tanq̄ ceci de factorum coloribꝰ ſuperficie apparentibꝰ ſiniſtra iudicent que tm̄ laudabili interno conſcientie ſimul et ſupno dei teſtimonio nō carent ipſorum iudicium minime eſt curandum. quis em̄ aliquando de ſua phyſionomia curare viſus eſt cecorum iudicium. Audi deniq; et illuſtrem ieronimum preſbiterum. Per bonam inquit et malā famam a dextris et a ſiniſtris xp̄i miles graditur. nec laude extollitur. nec vituperatione frangit². ꝟ ille. q̄ſi dicat. ꝓpter vituperatō3 hominum a ſtatu ſuo xp̄i miles non deicitur qui ex ſue militie dig̃tate non obſtante hoim vituperio penes ſe habet ſaltem certa vn̄ conſoletur. Quippe xp̄i miles ad imperiu3 ꝓmouet². A quo forſan inq̄s. certe ab illo ꝺ q° dicit apl9 cui honor et gl̄ia et imperiū in ſempiternū. Vbi dicit ordiari9 appat9 cui .ſ. ꝺo honor a creaturis et gl̄a i ſe. et impiū. qz oīa p̄t et ꝟ etiā ſuis dabit. et ꝟ i ſempiternū

Capitulū septimū otinens oſolatōes ſup iudicio ſmgularitatis

Septimo poſt premiſſa ad dñam oſolatricem acceſſit et ali⁹ triſtis ex eo turbat⁹ quia iudicabatur totus ſmgularis. cui mox illa p cōſolatione de ſuis puellis duas aſſociauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ſic ait. O amice. Cur de hoc verecundaris q̄ ſmgularis iudicaris. Cur oditionem phoreſcis que cōuenit perfectiſſimis. Nonne pfect⁹ fuit ille cui⁹ in perſona ſcriptura dicit. ſmgulariter ſum ego donec tranſeam. Nonne pfecta fuit illa preelecta virginum regina de qua non ad vituperium. ſed ad magnuz preconiuz ſic canit dulcitur mater eccleſia. Virgo ſmgularis inter oīs mitis nos culpis ſolutos mites fac et caſtos. vitam preſta puram. Ecce q̄ ipa nedum ſmgularis predicatur. ſed et ſmgularitas ab ipſa poſtulatur dum cantatur. Vitam p̄ſta puram. quippe vita pura eſt vita ſmgularis vtpote immunis ab illa mali pluralitate qua dicitur q̄ maluz eſt vt ī plurib⁹. Sane is vere reputād⁹ eſt ſmgularis nō qui diſcrepat ab alijs in conditionib⁹ bonis. ſz qui excedit alios in bonarum oditionum gradib⁹ magis approbatis. vt qui magis alijs eſt ſedul⁹ in ſtudijs lectionū. magis frequens alis in exercitijs ſanctarum meditationū et orationum. qui alios excedit in promptitudine obedientie. in obſeruātia rugularis vite et diſcipline. ac in omni mox honeſtate. Si pſona talis moris diſcrepat ab alijs quib⁹ collegio ſociatur qñ quemadmodū vir ille ſapiens catho. Animaduertit q̄ plurimos grauiter errare in via moruz illi⁹ ſmgularitas merito debet ab omnib⁹ approbari.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait. kariſſime ſi vitam habere iudicaris que ad ambulādū in via dei et ad ſeruiendū ei ē maxime eligenda cur de hoc turbaris et ñ poti⁹ oſolaris. Hec eſt pfecto vita ſmgularis. Nempe dei in perſona dicit pſalmiſta. Ambulans in via immaculata h̄ mihi miniſtrabat. ſed hec via dei immaculata non eſt vita omunis. quippe oñe et immundum qd̄ immaculatum dici nō poteſt. videt in ſcripturis cenſeri ſynonima iuxta illd̄ verbū petri nunq̄ manducaui oñe aut immunduz. Nam et econtra ſequitur. et vox ad eum qd̄ deus purificauit id eſt mundum fecit tu ne oñe dixeris. Igitur ad miniſtrandū deo in via immaculata. i. munda vita ſeu via cōmunis non eſt eligenda. ſed magis ſemita ſmgularis. quemadmodum enim rectiores ſunt ſemite q̄ via omunis q̄ contingit ſepi⁹ multum circuire. Ita et in via mox in circuitu impij ambulant. ſed nō ſic illi qui tanq̄ ſapientiores ſemitam vite ſmgularis pter rectitudinem ei⁹ amant. Vñ et hanc ſapiens filiū ſuuz tenere voluit cum dicebat. Viam ſapientie monſtrabo tibi et ducam te p ſemitas equitatis. i. rectitudinis quas cum ingreſſus fueris ñ artabūt greſſus tui et currēs nō hēbis offendiculū. Hijs ocorrat

plane contra oñem viam seu vitam salubre illō osilium illustris je ronimi ex verbis pictagore sumptū p viā inquit oñez ne ambules ne multorum sequaris errores. Quapropter relinquit. vitam singu larem tanq̄ semitā equitatis cōmunis vie obliquitatem declinan tem atq; ita ad salutis terminum recti⁹ et breui⁹ dirigentem esse magis eligendam.

¶ Capitulum octauū otinens osolationes ei⁹ qui simplex et fatu us reputatur.

OCtauo post premissa ad dñam osolatricem prudentis simā accessit et ali⁹ tristis conquerens se simplicez et et fatuum reputari. cui illa pro consolatione de suis puellis septem deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice de simplicitate non doleas. Ne scis q̄ in mari nauigantes directoriis quibusdam solent uti. Sed et bijs qui in via sunt constituti in qua errant plurimi neces sarium est aliquo dirigi. Quid ergo. pfecto ex̄ patriam existentes in hoc mundo sum⁹ quasi in mari magno et pcelloso in quo mul tos contingit mergi spiritualiter et submergi. Bz et in via morum plurimos errare grauiter pri⁹ asserunt neptis mea. Directorio igi tur indiget homo etiā iust⁹ utraq; ratōe. Vis scire quid sit illud. certe ipi⁹ iusti simplicitas. Audi salomonem. Simplicitas inquit iustorum diriget eos. Ex quo sequit⁹ corelarie eodem dñte. qui am bulat simpliciter. ambulat osidēter.

¶ II. CONSIDERATIO

SEcūda puella sic ait. Cur de ea hō oditione turbaris p quā in operib⁹ tuis maxime mund⁹ et rect⁹ esse p̄sumeris. Hec nimi rum cōditio simplicitas est ut ex illustris dictis jeronimi papalis epistola declarauit. Qua in re hoc ponderandum. q̄ salomō ille sa piens tria sibi difficilia exp̄ssit scz viam aquile in celo. viam co lubri sup petram. viam nauis in medio mari. et quartū adiecit scz viaz viri in adolescētia sua. quā se dixit penit⁹ ignorare. Tanto g⁹ laudabilior et acceptabilior est oditio quāto id qd̄ vir taz sapiens penit⁹ ignorauit certiori saltē p̄esumptione valet dep̄hendi. que quidem oditio est simplicitas ut est dictum.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. Nescis frater miro mō delectabile esse pa riter et efficax diuini sermōis eloquium. Nempe si delectabi le nō esset non diceret psalmista admirando. q̄ dulcia faucib⁹ me is eloquia tua sup mel et fauum. Si quoq; efficax nō essz nō dice ret paul⁹ viuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gla dio ancipiti et ptingens usq; ad diuisionē aie et spūs. Nec mirum q̄ est efficax. Nā teste salomone. Ois sermo dei ignit⁹. sz et psalmi sta deo loquēs. Ignitū inquit eloquiū tuū vehementer. ꝓpter qd̄ et discipuli eūtes i emaus dixerūt de xp̄o adinuicē. Nōne cor nostrū

ardēs erat in nobis dū loquere⁹ nobis in via. Cui⁹ igniti et ſuper dulcis eloq̄ efficaciā hō̄i cum oſtātia ſubi in hac mortali vita im portabilē deſignās ipe xp̄s dixit oliz diſcipulis. Adhuc multa ha beo vobis dicere. ſz n̄ poteſtis portare mō. Vñ et pre dulcedine et amoris igne efficaci quodammō reſoluta ait ſpōſa. Anima mea li quefacta eſt vt dilect⁹ locut⁹ eſt. Vis igit⁹ ſcire q̄ re hō̄ diſponat⁹ ad dn̄m ſermois eloquiū adeo dulce adeoq̄ efficax ī reſolutōe ani me recipiendū ne dicā pcipiendū cū dicat p̄s. Inflamatū eſt cor me um et ego ad nihilū redact⁹ ſum et neſciui. Ecce ad talē dei ſermo nē recipiendū diſponit⁹ hō̄ nequaq̄ aſtutia mūdane ſapie. ſz ſimpli citatis puritate. teſte ipō ſalomone de deo loquēte. cū ſimplicib⁹ inquit ſermocinatio ei⁹.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ſic ait. Simplicitatem homo forte abhorres tan q̄ virtutē prudētie excludētem. Sz nō oportet cū dn̄s dixerit. Eſtote prudentes ſicut ſerpētes et ſimplices ſicut colūbe. Nō igit⁹ opponi⁹ prudētie. ſz tm̄ ei⁹ exceſſui. Dis aūt rei exceſſu bonū eſt ca rere. immo revera tanto ſimplicitas gratior eſt habēda vt videtur quāto exceſſus prudētie cui ſoli opponit⁹ deteſtabilis iudicat⁹. Vis ſcire q̄ deteſtabilis iudicet⁹. Audi illuſtrem ſenecā. Prudētia inq̄t ſi termios excedat callid⁹ et inueſtigator latentiū et ſcrutator q̄li umcunq̄ noxarū oñderis mōſtraberis digito faſtu plen⁹ verſipel lis et ſimplicitatis inimicus omendatorq̄ culpar̄. et poſtremo v no nomie a cūctis mal⁹ hō̄ vocaberis. in has ergo maculas pru dentia immenſurata ducet. Hec ille. Ama ergo frater ſimplicita tem deteſtabilē exceſſum prudentie a te remouentē. et ſcias eā eſſe oditionē ſincerā ad amorē tui homines precipue inclinantem

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ſic ait. Amice kariſſime q̄ grata eſſe debeat ipſa ſimplicitas de qua verecūdaris. ſcire poteris p exptos eā lau dantes et oparātes aſtutie prave mētis. Nōne archiātiſtes ambro: ſi⁹ eſt expert⁹. Nōne et expt⁹ eſt egregi⁹ papa gregori⁹. hoc neceſ ſe eſt. Audi igit⁹ ō ꝓpoſito clarā ſentētiā dicti archiātiſtitis. Nihil inquit diti⁹ viro ſimplici. quid em̄ ſimplicitati diti⁹ que ſicut bo n⁹ paterfamilias ſatis ſibi abundat et ſua puritate otēta non que rit alienū. nec abrodit. nec ſe ī artes varias ſepe omutat ſicut aſtu tia que vt ſit cauta timet oia. nec ſuis oſilijs credit. verſat ipa ſuaſ ſententias. ſimplicitas aūt timere nil nouit. Audiq̄ p̄fatū papam egregiū. nihil inq̄t ſimplici corde felici⁹. qz q° innocētuā erga ali os exhibet. nihil eſt qō pati ab alijs formidet. Habz em̄ q̄ſi artem quandā ſimplicitatē ſuā nec ſuſpect⁹ eſt pati q̄ ſe feciſſe nō memi nit. At otra mēs prava ſemp ī laborib⁹ eſt. qz aut molit⁹ mala que inferat. aut metuit ne ſibi hec ab alijs inferantur. Hec ille pater ſanctiſſim⁹

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O amice nihil noui pateris qui rõe simplicitatis fatuus reputaris. Audi dudũ p pastorẽ ecclesie gregoriũ egregie dicta. Deridet² inqt iusti simplicitas. Animꝰ q̃ppe viri iusti nõnũq̃ opi recto ostãter initi².et tñ hũanis irrisioibꝰ vrget² Mirãda agit. et obprobria recipit. qz ab hꝰ mũdi sapiẽtibꝰ puritatis vtꝰ fatuitas credit². Ecce id qõ ipe pateris. cũ socia pateris venerãda scz cũ amica seu spõsa q̃ do ẽ gtissima q̃ añ te passa. te cũ ipa pati merito gloriaberis scz cũ virtute puritatis que sicut tu fatuus ita illa fatuitas credit². Siqz illã deo gratã esse cognoueris etiam te p eã esse gratũ deo mime dubitare pmittis. Sz quid. Deofctõ puritatis virtꝰ deo est gratissima. vtpote ei simillima. Quippe deꝰ ẽ esse purum. Ipse est etiã quez cernere solũ puris ocedit² oculis. Audi quid ob hoc a spirituſancto petit ecclesia ita cantãs. Purifica nostri oculũ interioris hoĩs. Vt videri supzemꝰ genitor possit a nobis mundi cordis quẽ soli cernere possunt oculi. Verũ licz principio audieris dicta p dictũ ecclesie pastorẽ de obprobrio simplicitatis. eo tñ minꝰ est curandũ quo cũ ipo stare pt miranda agere et recto opi ostanter initi. qõ quidẽ nõ otingit absq̃ osolatione partim p gratiã. ptim etiã naturaliter osequẽte.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O karissime si scires effectuz simplicatis atqz ꝓpter eam estimate fatuitatis. nequaq̃ deberes tristari õ iudicio vtriusqz oditionis. Vis scire quare. Ecce deꝰ simplicem nõ obstante fatuitatis iudicõ nõ deserit. sz in bono statu et securo spãliter oseruat. hoc vide² innuere baldachsuites sancto viro job simplici et recto loquẽs. Deꝰ inquit nõ piciet simplicẽ vbi ozdinariꝰ apparatꝰ. p nõ picere intelligit nõ deserere. et de quali intendat simplici sic declarat deꝰ nõ piciet simplicẽ cuiꝰ simplicitas modo a calliditate duplicium vocat² fatuitas. Bene ad dictã dei oseruatiõz nõ mediocriter coopat² q̃dã pseruatõ quã dicta simplicitas opat². Nimirũ ꝓut neptes mee inferiꝰ declarabũt statꝰ huiꝰ mundi taz seculares q̃ ecclesiastici sunt vt i pluribꝰ nimiũ piculosi tã aĩe q̃ frequẽter etiã corpi. Sz quid. pfecto vix ẽ aliquid qõ a statibꝰ hm̃oi tã piculosis te pseruet sicut dictũ iudiciũ. ꝓpter qõ magnum dei donũ hẽs estimare. qõ sicut q̃ris q̃i fatuꝰ reputaris ex simplicitatis puritate te ab illis statibꝰ pseruante. et si habes ꝓpter hoc q̃ tua sapia apud deũ quã simplicitas nõ excludit stulticia apud mũdũ reputat². tũc ecõtra hñt hoĩes duplices et astuti q̃ eoꝝ mũdana sapia stulticia est apud deũ. et si vis scire qõ iudiciũ sit alteri p ferendũ. Audi doctorẽ gentiũ paulũ dico apostolũ. Nemo inquit se seducat. siquis inter vos videt² sapiẽs esse in hoc seculo stultꝰ fiat vt sit sapiẽs. Sapia eñ hiꝰ mũdi stulticia est apud deũ. scriptuz est ei oprhẽdã sapiẽtes i astutia eoꝝ. et iterũ dñs nouit cogitatõs

hominū sapiētū qm̄ vane sunt. ℟ paul⁹ qui rursum dicit. Qđ stultū est đi sapiēti⁹ est hoīb⁹. Videte vocatōz vr̄am fr̄es. qz nō multi sapiētes sz̄m carnē. sz̄ q̄ stulta sūt mūdi elegit de⁹ vt confundat sapiētes

Capitulū nonū otinēs consolatōes sup derisione et specialiter pauperum et iustoꝝ.

DOno post p̄missa ad dominā desolatricem p̄cipuam accessit et ali⁹ tristis sup materia p̄missi capituli querēs desolari. Et illa ei eiusdē rei gr̄a de suis puellis q̄nq; adiūxit. I. CONSIDERATIO.

DIcima puella sic ait. O fr̄ attēde sororis mee verba pr̄i⁹ dicta. Deridet² inquit iusti simplicitas. anim⁹ quippe viri iusti nōnū q̄ opi recto stanter innitit². et tn̄ hūanis irrisionib⁹ vrget². Hijs quidē et sequētib⁹ diligēter attentis mirū est q̄ de derisoib⁹ vere cūdaris. q̄ppe verecūdiā istā nedū tr̄are. verū etiā ānullare digne possz eoꝝ q̄ deridēt² societas tā generalis. Om̄s nāq; patēt isti passioni. Nulli parcit² statui. nulli dignitati. sz̄ et de illis h⁹ scriptura docet quib⁹ dign⁹ ñ erat mūd⁹. Nōne thobias senior pijs opibus p̄sertiz̄ i eleōsinis et in mortuoꝝ sepulturis totaliter dedit⁹ erat. de quo tn̄ cū ei cecitas supuenissz̄ scribit² q̄ pentes et cognati ei⁹ irridebant vitā ei⁹. Nōne job de terra hus vir simplex et rect⁹ erat timēs deū et recedēs a malo. qui tn̄ miseria ei postmodū superueniēte oquerebat² se derisuz. Nūc inquit deridēt me inniores tr̄e quoꝝ nō dignabar p̄ēs ponere cū canib⁹ gregis mei. Nōne discipuli dn̄i repleti spūsancto varijs linguis loquebāt². de quib⁹ tam̄ gratia h̄m̄oi admirabili ñ obstāte dicit scriptura q̄ alij deridebāt eos dicētes q̄ musto pleni sunt isti. Nōne et p̄p̄ha jerimias sanctificat⁹ in vtero mr̄is sue in sua vel in p̄sona poti⁹ dn̄i lamētat⁹. factus sum inquit in derisuz oi populo. Deniq; et ipe saluator xp̄s dominus dei vnigenit⁹ passionē derisionis nō euasit qui non semel sed multotiēs est derisus. Nōne in ei⁹ p̄sona dicit p̄pheta. Om̄s videntes me deriserūt me locuti sunt labijs et mouerūt caput. Nōne teste matheo milites suscipiētes ihesum congregauerūt ad euz vniuersam cohortem et exuētes eū clamidē coccineā circūdederūt illi et plectētes coronā ỏ spinis posuerūt sup caput ei⁹ et harūdinē i dextera ei⁹. et genu flexo añ eū illudebāt ei dicētes. Aue rex iudeoꝝ et expuētes i eū acceperūt harūdinē et percutiebāt caput ei⁹. Nōne et Luca teste deridebāt eū p̄cipes dicētes. Alios saluos fecit. se ipm̄ sallū faciat si ℟ est xp̄s dei elect⁹. illudebāt aūt ei et milites accedētes et acetum offerentes illi dicētes. si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac. Si itaq; nō solū p̄fatos et alios insignes p̄ēs infinitos nō est dubiū derisiones passos esse. sz̄ et sicut cātam⁹ summū regem glorie spinis coronatū ridet plebs p̄fidie morti cōdemnatum quid restat nobis de risibilib⁹ creaturis nisi ipas irrisiōs q̄s q̄nq; patimur iocūdo risu deridere. II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur amice in tantū turbaris ꝓpter derisiones quas pateris. Dossz quidē te ꝺsolari versus ille famosus. Sunt derisores derisis deteriores. Qꝺ si forte ad ꝺsolationē de tuis derisoribꝰ vindictā appetas. illā nō attemptes. sꝫ ei cōmittas q̄ dicit. mihi vindictā et ego retribuā. Hec quidē dei ꝓmissio visa e sepissime adimpleta. In quo em̄ quis delinquit in eo ipm̄ deꝰ iustꝰ iudex et vindex malorꝝ punire ꝺsueuit. Nā qui alios deridet vt fatuos sepissime ꝺtingit ꝙ ante mortem q̄si puer et ludribriū aliorꝝ efficitur et ab omibꝰ deridet². et hoc quidem iusto dei iudicō. Hic fortassis dixit salomō. Parata sunt derisoribꝰ iudicia. et rursuz idē de dño loquēs. Illusores inq̄t ipe deludet. verū si nec sic ꝺsoleris. hoc ad ꝺsolationē tibi sit. ꝙ generali sentētia ad quemlibz loquēs illustris ille Seneca. Nondū inquit felix es si nō te turba derisit. Qua in re tu credas ꝺsiderationi tam sapientis viri et nō feras ḡuiter derisiones aliorꝝ. supponēs eas ad tuā felicitatē terminari.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Cur derisiones tantum te solent ꝓturbare quas si iniuste pateris sperandus tibi noueris ꝙ ad tuū bonorē etiam apud huiꝰ mūdi homines terminent². Benignus em̄ dñs quo faciente tristicia tandē suorꝝ vertet² in gaudiū. nouit etiā derisiones ipōrum q̄ꝙz in ꝓsenti ꝺuertere in honorē. Exemplus habes clarū in johāne apostolo qui deductꝰ romā ꝓ derisiōe vt stultꝰ tondet² in rotūdum. quā tonsuram derisibilem assumpsit postmodum ecclesia ꝓ honore. immo et tonsuram hm̄oi circundans capillorum circulꝰ adhuc appellatur corona tanq̄ regalis dignitatis insigne.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Quare de hoc turbaris ꝙ derisiones pateris qui ꝓpter hoc a dño facile exaudiris. necnō et in futuro inter filios dei speciales feliciorē fortē ꝺsequeris. Vis scire de primo scz ꝙ ꝓpter derisiōs facile exaudiris. Audi sanctū job. Qui inquit deridet² ab amico suo sicut ego inuocabit deus et exaudiet eum. Vis scire de feliciori sorte. Audi philonē doctissimū qui ꝺ iustis impios asserit tandē sic dicturos. Hij sunt quos aliq̄n habuimꝰ in derisum et in similitudinē imꝓperij. nos insensati vitā illorꝝ estimabamꝰ insaniam et finē illorꝝ sine honore. ecce quō ꝺputati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorꝝ est. Ecce igitur ꝙ grata sors et felix est eorꝝ qui nedū fuerint hic iusti. sꝫ cū hoc derisi qui ꝓpter hoc sortem inter sanctos acceperunt inter filios dei specialiter computati.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad pauperes specialiter ꝺsiderationem suam dirigens sic ait. O bone frater si paup es et hac de causa a diui tibꝰ irrideris respicias nō ad pn̄s tediū. sꝫ bn̄ ad meritum pn̄dium

tedioꝝ et ad p̄emiū futuruꝫ. Vertetur em̄ folium vt is cui nūc occasione tp̄aliū bonoꝝ applauditur ad solatiū quemadmodum beatum dixerunt populum cui hec sunt p̄e egestate lugeat in futuro. et econtra is qui hic p̄e miseria deridet⁹. statū ꝺsequat⁹ in quo rideat in futuro. Vis hoc scire discas hoc p̄ futuram materiā fletus. quo ad diuites. et materiā risus quo ad paupes. et audi de diuersitate huiꝰ et illiꝰ materie loquentē magnum patrem Augustinum. Veniet inquit tpꝰ vt se auaros oīs fuisse diuites doleāt a q̄bus nūc x̄pi irridentur paupes. non semp iste qui nūc humane est cōsuetudinis ordo seruabitur. non semp lazarꝰ fame torquebitur nec semꝑ auarꝰ diues deliciarum abundantia p̄fruet⁹. sed ciro et ille de sterquilinio ab angelis eleuabitur ī p̄adisuꝫ. et ille qui elemosinā noluit dare si penitentia nō subuenerit de luxurioso cōuiuio rapiet⁹ in tartarum vt qui in hoc seculo paupi noluit dare micam. in inferno nō mereatur accip̄e guttam. et qui paupeꝫ pascere noluit de bonis suis. pascat flamas medullis suis. Ecce quomodo irrisio actiua in luctum. et irrisio passiua in gaudium conuertetur et in risum. Diuites enim irrisores pauperum rapientur in tartarū. vbi erit fletꝰ et stridor dentium. econtra aūt paupes a diuitibꝰ irrisi. et si tunc ip̄os diuites viceuersa non derideāt. ip̄i tamē p̄ derisione quam hic a diuitibꝰ patiuntur. ꝺsequentur gratissimuꝫ risum quando eleuabūt⁹ ab angelis in celestem p̄adisum. Hinc etenim ip̄i sancto job viro simplici et recto qui vt miserum se teste p̄ius sororē mea querit⁹ deriderī. baldachsuites futuram ꝺsolationeꝫ videtur p̄phetice p̄edixisse. Deꝰ inquit nō p̄ociet simplicem donec impleat⁹ risu os tuum. et labia tua iubilo. quasi dixerit deꝰ nō p̄iciet simplicē supple te. immo ꝺseruabit in statu gratie donec in statu glorie impleatur os tuum risu et labia tua iubilo. Nam et ille thomas de aquino doctor excellēs ex eodem infert verbo q̄ idē p̄prium qꝺ et hic scꝫ risus erit in patria in corporib⁹ gloriosis. Ad hoc autem q̄ de iubilo dicitur labiorum. addit apparatꝰ ordinarius exponendo cū tanta leticia corde ꝺcipit⁹ quā sermo nō explicꝫ sed tamen os sonet.

¶ Capitulum decimum ꝺtinens cōsolationes sup ꝺtemptu et despectione irreuerentia et abiectione.

DEcimo post p̄emissa ad dominā ꝺsolatricem reuerendissimaꝫ accessit et aliꝰ tristis sup materia p̄emissi capituli grauiter ꝺquerendo at illa eidem ꝺsolationis sibi impēdende g̃tia de suis puellis quinq; adiunxit

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ꝺtemptū viri respiciens sic ait. O amice qui quereris te ꝺtemni et tanꝑ acharis a nemine diligi. videtur q̄ tu velles amari vel curari. quippe si tibi nō ineſſet huiꝰ rei appetitꝰ ꝺsolatōe super ꝺtemptu minime indigeres. quia p̄pter non amari

vel curari mīme turbat⁹ esses. Si ergo curas curari et amari ꝺ qui dē ꝺsequendo etiaz tu amabis. quia reamabis. vel te amantem. vl ipius amorem. Sed quid. Profecto multo melius tibi esset ꝺtemni seu non curari q̄ a multis curari et amari. qꝺ esset non contemni. Nempe quelibet persona te diligens aut saltem quelibet ei⁹ dilectio per te considerata te spoliaret id est ad se raperet aliquid tui cordis. et sic te periculose captiuaret. ita videlicz q̄ cor tuuz deo minus coniunctuz esset. Ille nāqz qui sup te et totum gregē dn̄icū vigilabat sanctissimus pater gregori⁹ testatur dicens. Tanto vnus quisqz a superno amore disiungit². quanto inferi⁹ delectat². A deo autem et supno ei⁹ amore tibi disiuncto min⁹ bene esset ¶ Rursuz tibi diligi et amari appetenti et non contemni. non curari. sed contemni melius essz. q̄ a multis amari et curari. per hoc em̄ min⁹ male tibi esset tanq̄ min⁹ infirmo. Habens nanqz passiue dilectionis appetituz. si de facto diligeretur ei⁹ passio augere². et pinde cor suum magis captum teneret². laceraretur. spoliaret². quemadmodū auar⁹ per hoc q̄ diuitias quas appetit. de facto ꝺsequitur. artius amat illas. atqz cum maiori difficultate et piculo habet eas q̄ foret illa difficultas quam ex solo habendi desiderio pateretur. Nimirum dicit quedā autoritas et expertum videtur q̄ talia artius amāt² habita q̄ ambita.

¶ II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Cur homo vis curari et non contemni Vere securissimum est ab alijs non curari. Is em̄ qui multuz curatur ad illum respect⁹ habet². ad illum multorum oculi dirigunt: tur. Vis scire quales. Vere oculi quasi basiliſci intoxicantis et necantis. nec minus occidunt oculi respectuū amicorum q̄ emulorū iue inuidorꝝ. Hinc et ad sponsam dicit spōsus in canticis. Pulcra es amica mea. et subiungit auerte oculos tuos a me quia ipi me auolare fecerunt. Faciūt vtiqz auolare. faciūt hominē nō in se manere in suo ꝺmodo vel apud se. trahunt ad exteriora in quib⁹ non est mansio hōis. sz trāsit⁹ pegrin⁹. Melio⁹ aūt multo foret homini manere in se vel apud se in sua ꝓpria mansione. Hoc etem̄ felicem redderet hominem quodammodo et beatum teste illa boetiana cō solatrice. Quid inquit o mortales extra petitis intra vos positam felicitatem. Vnde cum ad intra se manendum ꝺemptus sui operetur si tamen ille contemnatur id est nō curetur. Hinc dicit illustris Seneca Si beatus vis esse cogita hoc primum contemnere ab alijs contemni. Sed huius viri sequitur cōsilium. is profecto qui nihil curat se ab extra se existentib⁹ non curari.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella despectionem viri respiciens sic ait. O frater bōe cur despectōe pturbaris. Vis scire bona q̄ p eaz ꝺsequi possis

Certe per eam consequi poteris materiam spiritualis gaudij et p̄ alijs electionē ipsius dei. Primum istorum senties. si tamen alta non sentias. Audi de hoc gregorium doctorem egregium. Qualis quisq; inquit apud se lateat contumelia illāta probat. nam sicut superbi honoribus sic plerumq; humiles sua despectione gloriantur. Porro secundum plane sequitur ex hoc primo. Nimirum hij qui sua despectione gloriantur humiles esse probantur. Deus autem humiles eligit Ipse est qui deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. Si igitur hij sunt tales qui sua despectione gloriantur sequitur si vt humilis despectione gaudes siue gloriaris q̄ dei electionem consequeris. Hinc nanq; dicit prefatus doctor. Hos eligit deus quos despicit mundus quia plerumq; ipa despectio hominem reuocat ad seip̄m. Dicit autem ad seipsum id est ad recognitionem oditionū suarum humilium. Sed forte dices. quenam est dicta electio. vel ad quid terminat². Profecto illa est electio de qua ip̄e saluator dicit multi sunt vocati. pauci vero electi. Vbi ipa paucitas non puipendēdaz exprimit prerogatiuā. Illa est electio de qua dicit p̄s. beat⁹ quez elegisti et assumpsisti inhabitabit in atrijs tuis. Sz quid. Nū parum est inhabitare in atrijs domini. Certe hoc nō docet ille qui dicit. Concupiscit et deficit anima mea in atria dñi. qui et causam subiungit. q̄ melior est inquit dies vna in atrijs tuis sup milia. dicit milia nec specificat illa. videtur igit² specificationē relinquere nobis de tpalib⁹ cunctis. vt dicam⁹ super milia auri et argenti vel sup milia ānorum in hoc mundo gaudiosa. vel super milia quecunq; alia.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella irreuerentiā tristi exhibitā attendens sic ait. Amice cur de irreuerentia queris. Audi ilz filiū sprach. Nō est inquit bonū om̄em irreuerentiā obseruare. Parū dicit iste et melio⁹ dictum esse putarē. nullā reuerētiā voluntarie recipiendā esse. ꝛ omni potio⁹ carere. Nimirū si offer² elationis tumor hocip̄e offertur q̄d vix etiā in p̄fectissimis vitari p̄t. cui⁹ rei temptatio si in tantum preualeat vt debitaz sibi homo reputet. si contrarium eius. i. irreuerentia infertur facile contingit vt duz hoc non pacienter fertur. homo ad derisionem disponatur. quemadmodū illi accidit de quo loquens Boetiana desolatrix sic dicit. Cum quidā adole⁹ esset hominem detumelijs qui non ad vere virtutis vsum. sed ad supbaz gloriam falsum sibi philosophi nomē induerat. adiecisseteq; iaz se sciturum an ille ph̄s esz. siquidē illatas iniurias leuiter pacienter q; tolleraſſz. Ille pacientiaz pauliſp assumpsit acceptaq; detumelia velut insultans iā tandē inquit. Intelligis me esse ph̄m. tum ille nimium mordaciter Intellexeram inquit si tacuisses. Hec illa et ecce q̄p derisorie illi q̄ de irreuerētia doluit p̄ sui temptatorē rñsum fuit

Ceterum ꝙ ꝑ reuerentia ꝑnūis tpis min⁹ sit curādū et irreuerenti am siqs patr⁹ ꝙ hoc ei patiēter sit ferēdū. Id ꝑfecto scire poteris per quedā q̄ de glozie laudis et honozis derogatōe sunt ꝑ neptes meas supi⁹ declarata.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ꝓpter abiectōez viri tristis sic ait. Amice karissi me video ꝙ ideo turbaris. qz videris esse abiectio plebis. Bz quid. ꝑfecto heccine abiectio cedet tibi i magnū bonū. An nō bo nū est in domo regis exaltari familiaremqz ei fieri. Est omnino ma xime illi regi q̄ ceteros oēs p̄cellit. q̄ ē rex regū et dñs dominātiū Bz ꝙ hoc abiect⁹ cōsequat⁹ satis hoc intelligi p̄t dicēte psalmista Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei. magis q̄ habitare in taberna culis pc̄ōz. Sane cū null⁹ sit abiect⁹ in domo dei. opoꝛtz hic re cedere a sensu oꝑito ad diuisiōis itellectū. vt sit ille sensus. Hic et nūc abiect⁹ cū mala que nos hic premūt ad deū ire opellāt. oc casionē habz ꝺuertēdi se ad celestia ad supna et eterna. ac ꝑ hoc ꝑ merendi exaltationē in domo dei. in domo illa magna in q̄ celestis patris multe sunt sp̄deree māsiōs. qđ q̄dem multo est eligibili⁹ q̄ hic glozioſum esse in tabernaculis peccatoꝛū.

Capitulū vndecimū ot̄inens ꝺsolationes sup deiectione et hu miliatione.

VNdecimo post p̄missa ad dominā ꝺsolatricē p̄incipa lem accedēs etiā ali⁹ tristis sup deiectōe sui et humi liatōe ꝺquest⁹ est eidem At illa coꝛ humiliatū nō de spiciēs. sz respiciēs. ꝑ ipsi⁹ ꝺsolatōe de suis puellis q̄ tuoꝛ eidem assignauit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice cur de hūiliatōe tristaris. que si ue ex irrisione ꝺtemptu vl̄ despectōe irreuerentia vl̄ deiectōe aut modis alijs quibuscūqz ꝓueniat via est ad virtutē humlitatis que quidē virt⁹ habita mētem quietā in p̄nti a moꝛdacib⁹ curis. se curāqz reddet ꝺsciētiam in futuro a minatib⁹ penis. Vis de istis i foꝛmari certi⁹. Audi patrē clareuallis. Bona īquit humilitas que et in p̄esenti ab hm̄oi moꝛdacib⁹ curis mentem facit esse quietam et a minatib⁹ penis in futuro securā reddit ꝺsciētiam. humiliatio via est ad humilitatem. sicut patiētia ad pacē. sicut lectio ad ꝺscie tiam. si ergo virtutē appetis hūilitatis. viā nō refugias humliati onis. hec ille pater.

II. CONSIDERATIO

SEcūda puella memoꝛate soꝛoris sue dictis p̄sertim quātuz ad quietē mentis et effectū hūiliatōis innitēs sic ait. Humiliatō inq̄t via est ad humilitatē quemadmodum p̄efatus est pater cla reuallis. Hec aūt tante virtutis est ꝙ non solum subsistere. sed eti am gaudere facit i angustijs et p̄ssuris ac in crimiationib⁹ flo seu mēdaciter ꝑpositis. Nēpe crimiatōs huiuscemōi p̄cipaliter i hoc

nocent sustinēti·q̄ vilificatur ex hoc in cordib⁹ hominū et nō dei Sed de hoc gaudet ver⁹ humilis dūmodo fiat sme sua culpa· nisi inquantū tolerabiliter dolet de culpa aliena·Vñ et magn⁹ pater augustin⁹ dicit sic·Dñs ait discipulis·beati estis cū maledixerint vobis homies et psecuti vos fuerint·et dixerint om̄e malū aduersum vos mentientes ꝓpter me· gaudete in illa die et exultate· ecce em̄ merces vr̄a multa est in celo·Sz in hijs pssuris atq; angustiis nequaq̄ possent subsistere·et qđ hijs mai⁹ est gaudere nisi vera citer in dspectu dei et hominū humiles essent·quib⁹ dñs ait· discite a me·qz mitis suz et humilis corde et inuenietis requiē aiabus vestris·h̄ ille pr̄·Sz quid·Nonne maxima dsolatō est habere illud per qđ p̄t cor hoīs in talib⁹ aduersitatib⁹ q̄escere et gaudere·Rursum si dñs impator aliquē de suis subditis nō dignaret⁹ respicere aliū aūt respiceret gratiose·talis quē sic respiceret btm̄ se quodam mō reputaret et dsolat⁹ essz·Sz quid·ꝓfecto magn⁹ pr̄ augustin⁹ post premissa sua verba sic subiungit· Hinc per ꝓphām dñs dicit ad quem respiciā nisi ad paupculū et humilē et trementē sz̄mones meos·Deniqz vniuersale qđdam bonū humiliationē mediante ime diato suo effectu·s·virtute humilitatis dsequit⁹ videlicz q̄ illa nō mediocriter dfert ad dulcorationē oim̄ virtutū aliaz. Audi de h⁹ hugonē illū regularē·Sicut inquit mel dcordat m dfectionibus medicine cum oib⁹ diuersitatib⁹ spērum·sic ex humilitatis dulcedine ddiunt⁹ oia genera virtutū·

¶ IIII·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait·O amice attēdas p̄clarū verbū p̄r̄is clare uallis et de tua humiliatōe merito dsolaberis·Cum inquit te humiliari videris·habeto id signū in bonū emīno argumētuz gr̄e ꝓpinquātis·h̄ ille pater·Nec miruz q̄ sic dicit·Nempe ex alijs dictis suis p̄t hoc argumētum facile explicari· Sētit em̄ vt patet ex dictis humiliationē hoīs viā esse ad virtutē humilitatis·sz̄ de hac ipe p̄dicauit·Digna iquit plane hūilitas cui⁹ decorē dcupisceret rex cui⁹ odore suauissimo ab eterno p̄ni sin⁹ attraheret⁹ accubitu·Audi mariā ī epytalamio cū essz inquit rex in accubitu suo·nardus mea dedit odorez suū·Nard⁹ q̄ppe herba hūilis est·et purgat pect⁹ vt manifestū sit hūilitatē nardi nōie dsignari cui⁹ odor et decor inuenit gr̄am apud deuz· h̄ dulcis p̄r̄ clareuallis·

¶ IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait·Idcirco videtur frater q̄ hūiliari refugis qz celsa diligis et exaltari etiā cupis·Sz ecce intentionē tuā optime dsequeris si tu humiliaberis· Cur em̄ alias dixisset jacob⁹ alphei Glorietur frater humilis in exaltatōne sua·Diues autez in humilitate sua· quod verbum ordinarius apparatus sic exponit Glosiet⁹ frater fact⁹ paup et depssus inter malos·hāc hūiliatiōez intelligat apud deū exaltationē·Cōformiter igit⁹ exponi poterit h̄ qđ sequit⁹· diues autem in humilitate sua scz in sensu diuisionis·

id est etiã gloziet² non in gloria diuitiarum que sicut flos feni trã sibit·ꝫ i humilitate sua·i·si ipm otingat hũiliari et ꝺpzimi seu humilem fieri·qz sic et ipse intelligendꝰ est apuꝺ deũ exaltari et celestis regni celsam sedẽ ꝺsequi·Vñ et magnꝰ pater ad hũc sensum loquẽs celsa iquit est patria·humilis est via·ergo qui querit patriam quid recusat viã·Sane qꝺ dictũ est de humiliatõe diuitis ꝺfozmiter intelligendũ reoz et de deiectione potẽtis·Audi quo ad hº johãnem os aureũ oze suo aureo gtam sentẽtiam cũ salubzi cõsilio pzoferẽtem·Quicũqz inquit desiderat pzimatũ celestem sequat² humilitatem terrestrẽ·nõ em̃ qui maioz fuerit in honoze ille maioz· ꝫ qui iustioz ille maioz·

¶ Capitulum duodecimũ otinẽs ꝺsolationes hõis sup humiliationẽ ꝓpzia in secreto vt sup humili sui accusatõe seu ꝺfessione peccatozum et pudoze ꝺfitẽdi·

Vodecimo post p̃missa ad sepedictã dñam ꝺsolatricez accessit et aliꝰ tristis sup materia p̃missi capituli ꝓturbatꝰ sperans ab ea recipe ꝺsolationẽ·At illa huiꝰ rei gratia eidẽ tristi sex de suis puellis satis ꝓdoneas assignauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O frater cur est tibi ꝓpzia voce accusari secretiꝰ tam amarũ·Nescis qꝺ infirmꝰ cũ gaudio sumit vl̃ libenter amarã potionẽ ne mozte gustet amariozem·quãto plꝰ si cõfiteri crimina ꝓ bzeui tpe amarũ existat·cũ gaudio tñ ẽ faciẽdũ ne moztem ꝓpetuã quis incurrat·Nempe talis amarioz est nõ solũ rõne ꝓpetuitatis extensiue·ꝫ etiã inestimabiliter intẽsiue·Hãc nimirum ꝺsideratõz etiã magnꝰ pẽ augustinꝰ videt² habuisse·Melioz est inquit modica amaritudo in faucibꝰ qꝫ eternũ tozmentũ in visceribꝰ Ecce dicit amaritudo in faucibꝰ scz ipsiꝰ penitentis ratõe amare et lacrimose ꝺfessionis·Sz addit modica scz in ꝺpatione ad eternum tozmentũ respectu cuiꝰ amare ꝺfessionis actꝰ est q̃si aliqꝺ momentaneũ quo nõ solũ euadit² tozmentũ eternũ ꝫ succedit ei etiã eternũ gaudiũ Testaᶻ hoc canonica petri·In tpe inquit nouissimo exultabitis modicũ·nũc si oꝑtet ꝺtristari scz ꝓ ꝺfessionẽ lacrimosaz vl̃ alias tristẽ q̃ hõ ꝺcurrente ꝺtritõe tristat² de peccatis et dicit modicum·qz nõ solũ tempꝰ flendi·i·cũ lacrimis veris vl̃ methaphoricis ꝺfitendi est momẽtaneũ et p̃ modicitate q̃i qꝺã nũc censendũ·Sz etiã qꝺ philo doctissimus appellat exiguũ tpꝰ vite nre hoc totum nõ est nisi quasi modicũ nũc respectu eternitatis futuraz pꝰ tristem ꝺfessionem gaudij nri duratiõz mensurantis·

¶ II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·O amice cur adeo tristaris de confessione qꝫ etiam tardas incipere·Et certe pzosus insipienter· Gaudere potiꝰ deberes de spacio pñie tibi dato q̃nis bzeui

et incerto quo p confessionem te posses liberare a perpetua morte Vis hoc vel sub parabola intelligere. Ecce si alicui psone q̄ meru isset viua sepeliri darentur inducie tpis breuissimi et cum hoc incerti vt si interim vnā cautionem posset pficere q̄ tūc deberet libera esse. sm autem predictam mortem subire. fatua nimis essz si scies cantare differret et non potiꝰ de inducijs gauderet. Sz quid. Dico fecto quelibet psona que est in peccato mortali nisi peniteat meru it viua sepeliri. Non vbicunqz sed cū illo diuite epulone qui sepultus est in inferno. Dico aūt viua sepeliri quemadmodum xp̄ianissimus ille miles Sebastianꝰ ex libro loquens quē añ oculos eiꝰ angelus tenere visus est. Imperpetuis inquit tormentis edax flama incredulorū animas deuorat que nullo termino finit² et ad rediuiua incendia iterum qui adustus fuerat. repatur. Tali aūt psone date sunt inducie que licz sint breuis. i. dicti exigui tpis de quo soror mea est predicta. sintqz incerti temporis cū nihil incertiꝰ hora mortis. cum ipa psona de eisdem inducijs sibi datis multū deberet gaudere cum possz a dicta morte seipam cantādo liberare infra dictas inducias sine piculosa dilatione vnā cantōz pficiendo ō qua cantione dicit ps̄. Precinite dño in confessione. h̄ siquidez cantio ad oblectandum ip̄m iudicem optime pficeret² si sup verba que confitēs exprimit ore. note formarent² grosse. note scz fracte cordis contritōe et hoc nō timore pene sz ex diuino amore q̄ nō clamore sz amor cantat in aure dei. Ad cuius cantionis pfectam pulchritudinem facerent etiā note satisfactionis notabilis p confessorem impositē et maxime satisfactionis in iure notate.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait O frater cur de confessione faciēda tristaris que ps est penitentie cum tpꝰ penitētie nō solum flendi sz tēpus etiam sit gaudendi. Vis hoc scire p doctorem eximium thomā aquinensem. Ecce licet quadā in questione determinet q̄ de peccatis suis hō dolere debeat saltem habitualiter vsqz ad finē vite. tñ cum hoc bene stat szm eū q̄ hō iuxt illō apostoli gaudete in dño sp nunc actu nunc habitu gaudeat continue eo q̄ talis dolor de peccatis est materia gaudij spiritualis. Dicente magno patre. penitens semp doleat et de dolore gaudeat. Denigz iohannes os aureū penitētie attribuit plura que oia sunt gaudiosa. O inquit penitentia que paradisum reseras. contritum sanas. omem tristem exhilaras. vitā de interitu reuocas. honorem ruocas. gratiam abundātiorem refūdis. oia aduersa tu mitigas. Rursum noueris tempus penitentie cuiꝰ ps est confessio tpꝰ esse gratiosuz. quippe illo in tpe in sacramē tali contingit confessione q̄ iuxta verbum pauli vbi abundauit delictum superabundat et gratia. Vnde iohannes os aureum sicut prius. O inquit penitentia gratiam abundantiorem refundis quod quia precipue sperandum est fieri in humili confessione sacrām tali

IIII

Ideo de ofitendo peccata sua fatuū est tristari.

CIIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Nescis frater q̄ oñe tp̄s ofitendi puta q̄= dragesimale temp̄s est acceptabile. quippe idcirco in p̄incipio q̄dragesime legit². Ecce nunc temp̄s acceptabile. Cur aūt hoc Nimirum tp̄s illō penitentie non solum ideo acceptabile est q̄ vt soror mea p̄efata est. temp̄s est etiā gaudendi atq; tp̄s abundanti oris gratie. ſz acceptabile dici potest etiā adhuc ex alia quadā rōe Vis hanc scire. Ecce karissime inter oia tpa anni. temp̄s vernale et temp̄s autumnale videnť² esse tpa magis acceptabilia. igit² si esset aliqō vnum tp̄s qō oditionem haberet vtriusq; illud ess; maxime acceptabile. Puta si ad modum temporis vernalis pulcherrimis floribus. et ad modum temporis autumnalis abundaret nobilissimis fructib̄s. tunc em̄ rōne florum visui et ratōne fructuū ess; acceptabile gustui. ſz ecce in tpe penitētie seu ofesionis faciēde vno et eodem ocurrit vtrunq;. Nempe hoc tp̄s ad modum veris abundat pulcherrimis floribus et ad modum autumni nobilissimis fructib̄s. Vis scire q̄ abundet pulcherrimis floribus. Ecce p̄ penitentiam de impio fit iust̄s. Iust̄s aūt germinabit sicut lilium et florebit in eternum añ dñm. igitur p̄ quemlib; penitentez iustificatum habet² quodammō tp̄s vernū ꝓut ihesus filius syrach figuraliter nos instruxit. Symeō inquit onie filius quasi flos rosarū in diebus vernis et quasi lilia q̄ sunt in transitu aque. Symeō exaudibilis interpretatur penitentem signat. quem deus ad se reuertentē exaudit dū peccata sibi dimitti petit. Qui etiam est onie filius qui interp̄tatur dolor dñi vel murmurans dño. Hic em̄ tanq̄ filius generat² in esse gratie per dolorem dñi. i. p̄ otritionem et murmuratōz factā sacerdoti loco dñi quantum ad ofessiōz. hic symeon est quasi flos rosarus quia sicut flore rosarum multū arbor decorat² Ita et p̄ penitentiaz hō qui arbori opatur. Vnde quātum ad ptem penitentie scz ofessionem dicit p̄s. ofessionem et decorem induisti. ſz et pater clarevallis. Ama inquit ofessionem si affectas decorem vbi ofessio ibi pulchritudo et decor. Nō solum autem dicit² penitens quasi flos rosarum. ſz additur. In diebus vernis. ergo patet q̄ tp̄s p̄nie similitudinem habz vernalis tpis inquantum abundat spūalib̄s floribus pulcherrimis. Verum q̄ tp̄s p̄nie etiam ad modū autūnalis tpis abūdet fructib̄s optimis. Ideo dixit et johannes filius zacharie. Facite dignos fructus penitentie. ſz et quantum ad ptez ea⁹ que est ofessio Dicit paul⁹ offeram⁹ hostiā laudis sp̄ deo id est fructum labiorū ofitentium nomini ei⁹. et salomon in ꝓuerbijs. ꝓpter peccata inq̄t labiorum ruina p̄oximat malo. effugiet autem iustus de angustia de fructu oris sui vnusquisq; replebitur bonis fructus oris est fructus pure confessionis quem fructum paulus specificat. quem inquit fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis.

nam finis illoꝝ mors est. nunc autē liberati a peccato. serui aūt facti deo habetis fructum vestrum in sanctificatōnem. finez vero vitam eternam. Sane licet johanes os aureum fructꝰ penitentie magis specificet vt prius sopor mea cōmemorat. O inquit penitentia ꝛc. tamen si bene velles aduertere fructꝰ penitentie principali autumni fructui assimilatur scz fructui vinee. Nimirum sicut ille fructus per torcular compzimitur et sequestratis fecibꝰ vinū exprimitur quod deum letificat et homines. Ita similiter per torcular contritionis pzessa conscientia et peccatoꝝ fecibꝰ sequestratis exprimitur in corde penitentis fructꝰ sanctitatis qui letificat hautdubium xp̄m deum et hominem. et nihilominꝰ spiritꝰ celestes. Quippe gaudium est angelis super vno peccatore penitentiam agente ergo penitentia apte intelligi potest per vineam illam ō qua ꝓpha loquens zacharias. Nunc inquit nō iuxta dies pzioꝝes ego faciam reliquijs populi huiꝰ dicit dominꝰ vinea dabit fructum suum Num igitur patet ꝙ tempꝰ penitentie seu confessionis faciende sit ad modum temporis vernalis pulcherrimis floribus. et ad modū temporis autumnalis abundans peroptimis fructibꝰ. conditionē habens temporis vtriusqz. merito debet esse tempus gratum et acceptabile vtpote tempꝰ salutis et leticie quapzopter. o amice tempus confitendi non deberet te aliquatenꝰ contristare.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. Cur vereris frater tua peccata sacerdoti per confessionem secretam notificare cum post notificationez ea penitus nesciat sicut homo. sed tantummodo sicut deꝰ. Estimo quidem ꝙ si mille hominum multitudo vel tota patria sciret ea soli sacerdoti libenter ea notificares. si scires ea per hoc ab omni aliorum subtrahi noticia. Sed quid. Ecce notificando peccata tua sacerdoti non tanꝙ sibi sed tanꝙ deo. hoc fit pzo certo ꝙ p̄uis ante confessionem et contritionez sint nota deo et celestis patrie ciuibꝰ non paucis. quos etiā occulta nostra non latent. ab eoꝝ tam̄ oculꝰ seu noticia per confessionem peractam fideliter subtrahuntur. cuz deus ipse ignoscat quasi extunc non noscat et ab alijs ea abscondat. Audi magnuz patrem Augustinū quo pacto iudex deꝰ et assessores peccata ignoscant. Iusticia inquit ō celo ꝓspexit tāꝙ dei dn̄tis. Parcamus homini huic qz ipe sibi non pepercit. ignoscamꝰ qz ipse agnoscit. Audi quoqz et de absconsione peccatoꝝ egregiuz doctorē greg. qui de hoc loqui dsolabiliter reperit. Apud miseri cordem inquit iudicem nec ille fallax habetur qui ad veritatez reuertitur etiam postꝙ mentitur quia oīpotēs duz libēter nostraz penitentiam suscipit ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit hec ille. et bene videtur hoc dictum. Nonne eniz abscondit lepzā qui maculas eius sic abluit ꝙ eū etiam qui lepzosus pziꝰ erat adeo mundum reputat ꝙ amplecti eū non rennuit. Vere sic est ī ꝓposito

IIII

audi doctorem prefatum. Ecce inquit ad recipiendos nos supne pietatis sm⁹ aperitur nec maculosa in nobis vita contemnitur. per hoc q̄ inquinationem nostram phorem⁹ interne iam mundicie cō cordam⁹ reuertentes nos domin⁹ clementer amplectitur quia pec catorum vita ei esse indigna iam non potest que fletib⁹ lauatur. h̄ ille et videtur intendere de fletu penitentiali quo ipse de⁹ instru= mentaliter vtitur ad ablutionem peccatorum. Deniq; peccator pure ofessionis virtute lumen gratie ꝺsequitur quo etiaz ipsi hosti antiquo peccata absconduntꝰ Hinc etē. ps̄. peccatori sic loquit² ofessionem et decorem induisti amict⁹ lumine sicut vestimento. lu mine sc̄z gratie ꝺyabolum excecante vt nesciat ofessum vere peni= tentem damnabiliter accusare deo cum suis coniudicib⁹ peccata vt p̄emittitur ignoscente.

VI. CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait. O frater non deberes turbari de ofessione ratione ofusionis seu verecundie. Si ēm ofusionem attendis attendas pariter p̄ consolatione habenda in vera peccatorum con= fessione. etiaz verbū illud filij syrach. Deo anima inquit tua nō cō fundaris dicere verum. est ēm ofusio adducens peccatum sc̄z que ofessionem impedit. et est ofusio adducens gloriam et graciaz sc̄z qualis est illa que ofessionem perficit. Rursum si verecundie eru= bescentia te ꝺturbet nec p̄pter illam est ofessio postponenda. Non solum ēm erubescentia quā in ofessiōe pateris est sm̄ doctores ma gna ps satisfactionis. sed etiam videtur anime magnum decorem inducere iuxta illud psalmiste ofessionem et decorem induisti. Sed dices. forte quo pacto. certe q̄ vt iam per sororem meam tactū est per confessionem decore induitur homo amict⁹ lumine sicut vesti mento. Sed et nihil p̄hibere videtur quin ruboꝛ corpis. q̄ñq; re= dundet in animā quemadmodum econuerso lumen simplicis id est pure anime p̄t vtcunq; in corp⁹ redundare iux̄ illō euangelicum. Si oculꝰ tuus fuerit simplex sc̄z oculꝰ intentionis aie. totum cor= pus tuum lucidum erit et quemadmodum claritas glorie ipsi⁹ aie per redundantiā reddit corp⁹ glorioſuz corporali claritate. Vnde quanto ruboꝛ verecūdie fuerit maior tāto in anima maior decor et anima pulchrior. faciente tñ hoc p̄incipaliter ruboꝛe ignee cari= tatis ipam verecūdaz ofessiōez impantis.

Capitulū tredecimū ꝺtinēs ꝺsolatōs sup̄ humiliatione sui p̄pria in publico vt sup̄ sui de crimine cōfessione publica et sup̄ publica penitentia.

Tredecimo post p̄emissa ad dominā ꝺsolatricez vene rāꝺā accessit et ali⁹ tristis sup̄ materia p̄emissi capitu li cupiēs ꝺsolari cui mox illa ad ꝺsolandū eū tres de suis puellis assignauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O aice dic q̄so cur tristaris ꝺ tui p̄pa accu satōe et ofessiōe i publico ꝺ crimie omisso. Nō reor aliā eē cāz

nisi quia times ob hoc puniri vl alias confundi et humiliari. Sed quid. Certe de punitione ꝓpter culpam gratam consolationem poteris inuenire si ea q̄ de hoc neptes mee supra tradiderūt cures ad memoriam reuocare. per que pariter et de publica penitentia poteris cōsolationem recipere. Verum si per hec tui sequi videas humiliationem gaudeas plane. Nimirum cum humiliatio via sit ad virtutem humilitatis. quanto magis humiliaberis. tāto perfectioris gradus virtus in te causabitur humilitatis. Is autem gradus quanti sit ponderis si vis intelligere. Audi rem gestam vel sententiam sancti viri. Quodam nanq; in festo aule magistralis. Ad qd fuerant plurimi inuitati seculares et religiosi doctores et alij literati et sic refectorio fratrum predicatorum pariius pleno talib⁹ personis existente. Accidit q̄ magister vnus vir magni nominis et valoris in scientia pariter et in vita tarde veniens. sedensq; ꝓpter hoc in vna d̄ mensis inferioribꝰ iuxta studentē vnū quereret ab eodem q̄s sibi inter oīs presentes gratiosior videret². Cui ille hijs verbis vel similibus respondebat. Magister reuerende constat toti vniuersitati parisiensi q̄ in ea nullus vobis par in gratijs inuenitur. Ad quem magister ille. Erras inquit karissime quia forte est hic aliquis simplex frater inter nos qui me et omnes alios in vnico gradu humilitatis excedit quē gradū in me habere vellem multo libentiꝰ q̄ gratias meas et oīum aliorum. Ex hoc autem tam boni. tam illuminati. et tam autentici viri iudicio plane sequitur q̄si pro tantis omnium gratijs recipiendis quis nedum libenter. sed et gaudenter publicam penitentiam agere aut crimen suuꝫ vellet ofiteri publice gaudere habet si idem per eum fieri oporteret de sui humiliatōe de qua natꝰ est osequi talis gradꝰ humilitatis qui premissis preualeret gratijs vniuersis.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis tu karissime q̄ nonnunq̄ rebus venenosis admiscentur herbe quedam bone que cum veneno electuarium ostituunt valde salubre. constat quidem hoc per artem medicine. et simile otingit reperiri etiam in morali ofectione verbi gratia in cōfectione vnguenti qd quondam illa que erat in ciuitate peccatrix maria scilicet magdalene attulit ad conuiuium vbi erat dominus inuitatus. De hoc nanq; vnguento loquens p̄clareuallis. Preciosum inquit multum vnguentum quo non solus terrena domꝰ sed etiam celestis aspergitur. Vilissime autē sunt species de quibꝰ oficitur et magna earum copia infra nostros cetulos poterit inueniri. peccata igitur nostra plātata in conscientijs nostris quorum numerositas pre multitudine numerari non potest species eius sunt. Ipsa ergo in mortariolo penitentie macerationis pistillo cōtusa et respersa discretionis oleo doloris igne supposito et in areno discipline cocta vnguentum exhibent preciosus et

acceptum pedib9 saluatoris. h dictus pater. Simili ergo modo ex criminib9 sub oris in ore scientie per publicā penitentiā insinuatis in genere vel etiā in speciali p publicā confessionē expssis. addita sola humili obedientia qua hmoi dum imponunt2 semp sunt exequenda. adeo nobilis fit affectio et ipsi homini adeo salubris deo Deoq3 et celi habitatoribus adeo grata q nllo mō tanq3 abhominabilis est habenda 3 celoꝝ dño potiꝰ cum gaudio exhibenda. Nē pe qz p̄ misso vnguento magdalene teste patre clareuallis celestis domꝰ aspergebat2 nō est dubitandū quin et eadem domꝰ hac affectione aspergat2 et non pauci celi habitatores eadē ex affectōe recreent2. Sane benedixi addita cū criminib9 publice confessatis humili obedientia. Illa etem̄ rōne humilitatis specialiter odorifera est dulcisq3 et sapida quippe ratione ipiꝰ testante prisꝰ sororꝰ mea odorem nardi suauissimū habet. que quidē humilitas si vt alia prius sororꝰ testatur ad virtutū oim affert dulcoratōez. nihil phibet quin etiā ex sua ꝓpietate saltem remittat amaritudinem eiꝰ cui iūgitur confessiōis criminū imo et dulcoret virtutez obīe qua attingit ipa crimina publice confessari. Sicut em̄ mel accordat in confectionibus medicine cū omib9 diuersitatib9 specierum sic ex humilitatis dulcedine teste hugone regulari vt prius est recitatū. addun2 omia genera virtutū accordat aūt et pater clareuallis. Gaudēt inquit angeli sup peccatrice penitentiam agente et odoris fragrantia celestis ille suētus aspergitur q̄ magna multitudo dulcedinis tue domine in peccatricis confessione. Ceterū si criminū publica confessio confusionem honori derogātem inducit illō honoris tanq3 modicuz potest facile compensari p plurima magna bona obedientie qua attingit crimina confessari. de quib9 quidem obedientie bonis p neptes meas poteris inferiꝰ edoceri.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Vt quid adeo publice penitentie vel confessionis confusionem tanq3 honori tuo contrariā p horresc̄is. Nescis q vera penitentia maiorem inducit honorez q̄ tu pdere possis. Ni mirum honor quem tu pdis p perfectam penitentiam recompensatur nedū in celo vbi gaudiū est angelis super vno peccatore penitentiam agente ꝛc̄. vbi etiā ille qui h fit fluminis impetꝰ 3 lacrimarum letificat ciuitatem dei. Verū etiā h in terris nonnunq3 vere penitentis caritas operit multitudinem peccatorem. p̄esertim visa perfecta penitentia digna ad exemplū ceteroꝝ recitari qđ reuera non fit sine ipiꝰ penitentis magna laude et honore. Hinc est ei q ad honorem et dignam veneratione peccatricis penitentis sic canit sancta mater ecclesia. Laudemꝰ opus dei in maria genitrice sed virgine. Laudemꝰ in maria peccatrice sed penitente maria hec est data speculum innocentie maria h est exemplus penitentie. De niq3 q per propie et publice cōfessionis confusionem quis possit

virtute sue penitentie gloziam osequi et honozem hac osideratiõe patet. Nam si vas otumelie in vas glozie transire possz ipsum libẽ ter illo fine se accusaret si ei possibile esset. Sed quid. Certe accusandi se possibilitas inest homini. transit9 etiã possibilitas de vase contumelie in vas glozie patuit in maria peccatrice de qua maria domino gratissima cantat ad honozez eius mater ecclesia. post fluxe carnis scandala fit ex lebete phiala. de vase otumelie ĩ vas trã slata glozie. Cogita ergo te esse vas luteũ otumelie et si vt verus penitens hoc fatearis publice te mox transire in vas glozie vt sic magno cum honoze de vase infectionis efficiaris vas electionis. Sequere in hac parte sapientissimi salomonis osilium. Tufer inqt rubiginem de argento scz p publicam penitentiaz sonozo. et egredietur vas purissimum te scz in vas glozie transmutato.

¶ Capitulum decimumquartum otinens osolationes sup falsa oblocutione seu detractione et malozum infamatione.

QVartodecimo post premissa ad dñam osolatricem illustrissimam accessit et ali9 tristis super materia premis si capituli desiderans sibi osolationem impendi. huius rei gratia illa sibi de suis puellis tres satis ydoneas assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O karissime ad quid abhozres malox obiationes detractõnes et infamatões presertiz falsas. Cur hac in materia tibi non sufficit qd dulcis pater clareualles sufficere docuit. Bona inquit osolatio cum et blasphemamur a malis benefacientes si recti diligant nos. omnino sufficit aduersuz os loquẽtium iniqua opinio bonozum cum testimonio oscientie. ℞ ille pr̃. Nec mirum q sic dicit. Si eñ recti diligunt nos sequi9 q et laudãt quippe ex abundantia cozdis os loquit9. Laudant aũt nos et ipsi mali dum obloquũtur detrahunt vel infamare satagunt. Vt emim ait illustris Seneca. Malis displicere laudari ẽ ¶ Rursuz si recti diligũt nos sequitur q et bonũ nostrũ desiderant et exoptãt. Sz quid Certe non est verisimile om̃e tale desiderium frustrari. quinimmo poti9 desiderium suum iustis dabitur teste salomone. Sufficiat go vt dicit pater si recti seu iusti diligunt nos et bona de nobis opinentur cum testimonio conscientie. Nam vt etiam salomon ait secura mens quasi iuge conuiuium.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Nõne merito in eo osolaberis o amice quod teste veritate in re vel in spe cõstat beatitudinem esse ac per hoc gaudium inducere exclusiuz tristicie. Sic omnino. Sz qd Dzo fecto in premissa materia tristabili ostat teste veritate in re vl̃ in spe beatitudinem consistere. Ipsamqz per consequens nataz esse

gaudium inducere. Dixit nanq; dulcissimus magister dilectis discipulis. Beati estis cum maledixerint vobis homines et dixerint omne malum aduersum vos mentientes ꝓpter me. Gaudete et exultate quoniaꝫ merces vestra copiosa est in celis. Hec dixit. et certe iam dilectos sibi non fefellit et existens veritas fallere non nouit. Ecce igitur cuꝫ inquit maledixerint vobis homines et sic in ꝑsona ipsoꝝ consolatur etiam alios sustinentes maledictiones nō ab vno tantum sed illatas a multis. Itez dicit et dixerint omne malum aduersum vos et ita nullum excipit genus infamationis. addit autem mentientes et sic consolatur potissime innocentes. quibus quidem hec pati signum est sue ꝓdestinationis quoniaꝫ merces copiosa eos manet in celis. Dicit autem ꝓncipio. Beati estis scz in ꝓsenti quia qui sunt eiuscemodi ꝓsentem seu parum distā tem causam habent beatitudinis sue. vel sic dicit quia nunc beati sunt in spe qui post modicum nunc censendum erunt in re. nec minus potest verbum magistri ad dilectos impoꝛtare. Spes autem ē certa expectatio future beatitudinis. O ꝙ ergo gaudendum hac ī certa expectatione. spe inquit apostol⁹ gaudentes. ꝓpter quod et ipse magister admonet dicens. Gaudete et exultate. quando autez Hoc alio in loco manifestat. Gaudete inquit in illa die et exultate. i. in illa die qua direrint homines omne malum aduersum vos vel in illa die id est in illa illustratione qua certificati estis qua nō quasi in incertum curritis. sed certitudinaliter si non ponatis obi cē mercedez in celis copiosaz expectatis

III. CONSERA.

Tercia puella sic ait. Nonne ꝓius karissime que bona humiliationem consequantur didicisti. quoniam em̄ multa sunt et magna. Idcirco de obtrectationibus non turberis cum per illas deo ordinante vtiliter humilieris. Vis hoc scire. Audi gratianum gratiose loquentem. Licet inquit detractio sit ex vitio detrahentiū. tn̄ ex iusto dei iudicio nonnū ꝙ aduersus bonos excitatur vt quos vl̄ domestica ꝓesumptio vel aliorum fauor in altum extulerat detractio humiliet. Audi ad idem ꝙ egregie locutus sit gregoriꝰ ꝓ ut recitat² ī venerabili volumie decretoꝝ. Sūt inquit plurimi qui vitam bonorū fortasse ampliꝰ ꝙ debēt laudant et nequa elatio de laude subrepat permittit omipotēs deus malos in obtrectationez et obiurgationem ꝓorumpere vt siqua culpa ab ore laudantium in corde nascitur. ab ore vituperantium suffocetur. Hinc est ꝙ doctor gentium se in ꝓdicatione currere testatatur inter infamiam et bonam famam. Qui etiā dicit vt seductores et veraces

Capitulum decimumquintum continens consolationes super accusationibus et criminationibus super maledictionibꝰ et conuitijs super impactionibꝰ isultationibꝰ et blasphemijs et super vituperijs obꝓobrijs siue contumelijs.

QVintodecimo post premissa ad sepedictam dominam consolatricem accessit et alij tristis super turbatius premisso capitulo expressis querēs consolari. cui illa eiusdem gratia propositi septem de suis puellis adjunxit

I. CONSIDERATIO.

PRima puella virum tristem aduertens esse criminaliter accusatum et ob hoc multum conturbatum sic ait. Cur turbaris et nō potius gratularis propter hoc q̄ christi cōmunicas passionibꝰ. q̄pe in sua canonica petrus ait. communicantes christi passionibus gaudete vt in reuelatione glorie eius gaudeatis exultantes. Sed quid. Certe christus passus est multipliciter accusari. Audi super hoc euangelistam marcum. Summi inquit sacerdotes cū senioribꝰ et scribis et vniuerso concilio vinculentes ihesum duxerunt et tradiderunt eum pylato et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Cur tu ergo accusari refugis quo potius patienter christi passionibus communicando gaudere et exultare poteris.

II. CONSIDERATIO

SEcunda puella ad maledictiones respectum habens sic ait. O amice nequaq̄ de maledictionibus dolere deberes si ad ea attenderes que per consequentiam inferre posses. Quenam sunt illa forsitan dices. Ecce sunt bonum aliquod a deo recipiendum et superioritatis tue argumentum natum inducere gaudium. Vis scire q̄ bonum sequitur. Ecce habetur Regum libro q̄ quidaz ipsi dauid cepit maledicere et post eum iacere. cui cum quidam de famulis dauid vellet amputare caput. Dixit ipse dauid. dimitte eum vt maledicat mihi et sequitur. respiciat me deus et reddat mihi bonū pro maledictione hac hodierna. Hec ibi ad quod propositus reuoca memorie verbum illud saluatoris ad discipulos. Beati estis cuz maledixerint vobis homines ꝛc. Ipsumqz capiēs iuxta neptis mee intellectuz plane videbis q̄ maledictiones quas vir iustꝰ patitur deo ꝓpiciante bonum mercedis sequitur copiosiz. Dicro vis scire quod et sequitur statum in presenti maioritatis argumentum natum inducere gaudium. Audi illustrem senecam. pariter et valeriū maximum Antitanes inquiunt cuidam dicenti sibi maledixit tibi ille. respondit non mihi inquit. sed illi qui in se quod ille culpat agnoscit. Sed et si mihi maledicere curet nō curo quia auditus lingua debet esse robustior cum singulis hominibꝰ linguis sunt singule. sed aures bine. aliquatenus tamen curo quia eoipso me fateor esse superiorem. quia superioris persone visus est hoc pati. inferiori facere. gauderez itaqz nisi vrgente humanitate compaterer infelici.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ad conuitia respectum habens sic ait. Cur conuitijs perturbaris quibus quidem laudari comprobaris. Nimirum conuitia communiter homo patitur a malis. Sed qualiter ad hec habere te debeas docet illustris seneca. Malis inquit displicere laudari est. nullam autoritatem habet sententia vbi qui damnatus est damnat. male de me loquūtur homines qui bene nesciūt loqui faciunt nō qđ mereor. sed qđ solent equo animo audienda sunt imperitorum conuitia et ad honesta vadendi contemnendus est ipse contemptꝰ. Hec seneca. Dices forte timeo mihi obici parē tum vitia. Sed hoc curare hominez virtuosum non oportet. Vt em̄ traditur in venerabili volumine decretorum qui propria virtute ō coratur parentum suorum vitijs non dedecoratur.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella tristiciam viri querulosi ex impactionibꝰ pungi quis insultationibꝰ et blasphemijs puenire considerans sic ait. Expediret tibi o homo minime querulari si tamen defectum tu um notabilem velles manifestum non fieri. quippe loquela tua i= mo potius querela manifestum te facit. Iudicat quidem te igne di uini amoris seu igneo caritatis habitu fore denudatum. Nimiruz siqs vestitꝰ essz ignea veste parū hēret timere muscaꝝ tactū pūgiti uum que nec ipsum auderent cōtingere. Sed quid. Profecto sicut vere muscę se haberent ad veram vestem si ignea essz. sic muscę me thaphorice dicte ad vestem igneam acceptam methaphorice id ē ad habitum ignee caritatis se videntur habere. Ita scilicet ꝙ hūc habentem habitum preserum perfecte. non videntur ad contristā= dum contingere. Dices forte. que nam sunt iste muscę methaphori ce. Profecto huiusmodi muscę sunt impactiones que ad modū mu scarum sunt satis pungitiue. cuiusmodi etiam muscę sunt insultatio nes et blasphemie. Audi patrem clareuallis sic eas appellantem. Muscę inquit moriture miserie sūt. muscę moriture blasphemie sunt muscę moriture insultationes sunt. Hec ille et bene dicit moriture tum quia blasphemie et insultationes huiusmodi boīs viris illate sunt a coredibus hominum tanꝙ non credibiles cito transiture. tuz quia etiam vna cuz impactionibus si fiant sunt apud ipsos bonos igne caritatis quantocius consumpte.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad obprobria et vituperia siue ad contumelias attendens sic ait. O amice cur de istis adeo perturbaris. quasi nescias cuius sint virtutis. Nimirum huiusmodi sunt medicamen tum. tutamentum. bonitatis augmentum. sunt et ornamentuz. Vis scire ꝙ sint medicamentum. Audi patrem clareuallis. Ego inquit plagis conscientie mee nullum iudico accomodatius medicamen tum obprobrijs et contumelijs. Vis scire ꝙ sint tutamentuz. Audi

sanctissimum patrem gregorium. Fit inquit vt contumelijs gratia magis q̄ ira debeatur. quarum interuentu de iudice pena grauior declinari posse confidatur. Vis scire q̄ sint bonitatis augmentum. Audi eundem itidem licet non ibidem. Boni inquit per contumelias meliores existunt. Deniq; vis scire q̄ sint etiam ornamentum Ecce contumelie et obprobria hm̄oi sunt secundum johannem os aureum. quibus iniuste passis si non indigemus in remissionez pec atorum ꝓpter ipsa coronabimur clariorib⁹ coronis. quippe cōtu melia est sicut preciosus lapis in corona hominis. qui hui⁹ est na ture et virtutis. q̄ facit in deo solide manere vbi homini est opti me. Audi de hoc gregorium egregie loquentem. Iustus inquit mi randa agit et obprobria recipit. vt qui exire foras p laudes potu it repulsus contumelijs ad semetipsum rediit. et eo se robusti⁹ in tus in deo solidat. quo foris non inuenit vbi requiescat.

VI. CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait. O karissime Cur tristis es ob contumelias. ꝓpter confusionem forsan inquies et glorie mee diminutionez Non recte certe iudicas contumelijs ad augmentum glorie cōfe rentibus. sed patienter sufferentibus. Nonne enim id ad glorie cō fert augmentum. quod confert ad nomen glorioſum. Duta ad no men sapientis vel ad nomen phi. nomen quidem apud veteres ad modum preciosum. Vnde et boetiana consolatrix per contrarium narrat quomodo quidam contumelias impatienter ferendo huic nomini notabiliter derogabat. dicente eo contumelias inferenti Intelligis me esse philosophum. cui ille nimium mordaciter. Intel lexeram inquit si tacuisses. cuius rei series per neptem meam supe rius perfectius recitatur.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Dic queso mihi. Est ne de illo tristandū quod apud sapientissimos hominum constat fuisse materiā gau diorum. Nequaq̄ inquies. si tamen et tu fueris de numero sapien tum. Et quid profecto cui sapientia esse patris appropriatur. illi⁹ apostoli tanq̄ ab eo ad ardua operandam. in mundum vniuersum missi. viri fuerunt sapientissimi. Quippe de eisdem cantamus. Sapi entiam sanctorum narrant populi et laudem eorum nunciat eccle sia. Quid ni sapientissimos dixerim qui tot terrarum climata pera grarunt. regesq; et regna conuerterunt. et magistro suo et domio christo subiecerunt. Sed quid de istis. Nonne eis dignum esse con tumelias pati materia fuit gaudij. Certe sic. Audi quid de hoc lu cas referat de illis loquens. Ibant inquit gaudentes a conspectu concilij. qm̄ digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pa ti. Digni inquit et quare. Vere prorsus magna dignitas ipsos pre multis ad hoc electos esse. vt mundi sapientiam transcendētes fa cti stulti ꝓpter xp̄m toti mūdo illuderent quib⁹ dign⁹ n̄ erat mūd⁹

¶ Capitulum ſedecimum continens conſolationes ſuper carentia pulchrarum rerum ad ornatum pertinentium puta anulorum gẽmarum et hmõi ſiue ſup carentia ipſius ornatus in genere in hmõi rebus conſiſtentis.

SExtodecimo poſt premiſſa ad dominam cõſolatricem ſupradictam acceſſit et alius triſtis ſup carentia premiſſo capitulo expreſſa deſiderans conſolationem recipere aliqualem. cui illa huius rei gratia de ſuis puellis nouẽ deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ſic ait. O amice cur gloriari queris in gemmis. Forte reſpondebis ꝙ ratione mire pulchritudinis in eis conſiſtentis quo pacto per eas glorioſus fieri credens et ammirabilis doles amiſſis et letaris retentis. Sed quid. Certe pulchritudo gẽmarum non eſt digna. ꝙ de illa mireris vel ꝙ doleas amiſſis et leteris retentis. Nimirum per eas non redderis pulcher glorioſus ℓ admirabilis. Audi boetianam conſolatricem. An inquit gemmarum fulgor oculos trahit. Sed ſiquidem eſt hoc ſplendore preciũ gemmarum eſt lux illa non hominum. quas quidem mirari homines vehementer ammiror. Quid eſt carens anime motu atq; compage qõ animate rationabiliq; nature pulchrum eſſe in re videatur. que tã et ſi conditoris opera ſuiq; diſtone poſtreme aliquid pulchritudinis trahunt infra noſtram cum excellentiam collate admirationem noſtram nullo modo merebantur. ſequitur celum ſpdera lunã ſolemq; miramur. Num te horꝛ aliqd attingit. Num audes alicuiꝰ talium ſplendore gloriari. An vernis floribꝰ ipſe diſtingueris. qd inanibꝰ gaudijs rapis. Quid externa bona ꝙ tuis amplexaris. Nũquit tua faciet eſſe fortuna que a re natura rem fecit aliena. Ex qbus omnibus nihil horum que tu in tuis computabas bonis tuus eſſe liquido monſtratur. Quibus ſi nihil ineſt appetende pulchritudinis. quid eſt ꝙ amiſſis doleas vel leteris retentis. Q; ſi natura pulchra ſunt quid id tua refert. naꝫ hec per ſe a tuis quoq; operibus ſequeſtrata placuiſſent.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ſic ait. Cur ornari queris rebus aureis atq; gẽmis in iniuriam tui conditoris. An neſcis ꝙ iniuriaꝫ digne vindicandaꝫ optimo faceret artifici qui preſumeret ad eius opus pulcherrimum et exquiſite factum emendandum conari. Eatearis hꝰ neceſſe eſt. Sed quid. Profecto homo ab optimo factus eſt artifice atq; ei quodammodo conſimilis mente. Ad ymaginem quippe dei factus eſt homo. eſt autem et menti corꝑi adaptatum in debita ꝙ poſitione. a qua quidem diſcreparet ſi quicq̃ ei ornamenti maxime rerum infimarum ſuperaddi contingeret. Nonne ergo omnipotentis artificis vindictam melius eſſet non mereri q̃ cum eius iniuria

quibusuis velle ornamentis emendari· Hanc reuera iniuriam deo non faciunt alia quecunq; animalia·que illa quā a conditore habēt pulchritudine sunt contenta·Num leonem vidisti regem alium se coronantem rosis·Num aquilam se ornantem gemmis·forsitan faceret spmia que hoc didicisset ab hominibus fatuis qui et ipsi spmie sua assimilantur fatuitate·Audi illam industriam Boetianam consolatricem·Alia quidem inquit sui contenta sunt·Vos aūt deo mente consimiles a rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis·nec intelligitis quantam conditori vestro faciatis iniuriam· Ille genus humanum terrenis opibus prestare voluit · vos dignitatem vestram infra infima queq; detruditis· hec illa consolatrix·

III·CONSIDERATIO·

TErcia puella sic ait·Cur reb⁹ q̄ris ornari nature tue extraneis Auro scilicz siue gemmis·An nescis stultum esse conari ad impossibile·Dicero q̄ de talib⁹ que dicte sunt rebus ornari sit impossibile·Si scire velis·Audi prefatam boetianam consolatricez·Q̄m inquit late patet vester hic error qui ornari posse aliquid ornamentis existimatis alienis·At id fieri nequit·Naz siquid ex appositis luceat·ipsa quidez que sunt apposita laudant².Illud vero bijs tectū atq; velatum in sua nihilominus feditate perdurat·hec illa·

IIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella sic ait·Cur auro et gemmis ornari desideras· Eras omnino·desiderium quidez omne nō nisi boni potest esse Omnia nanq; bonum appetunt secundum mundi sapientem· q̄si n̄ verum·apparens autem bonum fuerit· constat q̄ erratur·At vero si scire volueris aurum atq; gemmas possidere vere bonum nō esse Audi gnatam inter bonum et malum discernendi boetianam cōsolatricem·Ego inquit nego vllum esse bonum quod noceat habenti·Num id mentior·minime inquies· atq; diuitie possidentib⁹ persepe nocuerunt· hec illa·que quia id deducit de auro et gemmis ad diuitias pertinentibus per hoc q̄ hec adeptus desistit esse securus·Idcirco sequenti metro sic dicit exclamando·Heu primus q̄s fuit ille auri qui pondera tecti·Gemmasq; latere volētes precioſa pericula fodit·

V·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait· Tu cuius desiderium in corporis fertur ornamenta cur non potius curas q̄ ornetur tota tua persona que profecto eo ornatum perdit quo se corporaliter ornare querit Audi archiantistitem ambrosiuz·neglecta inquit decoris cura pl⁹ placet·et hocipsum q̄ nos non ornamus ornatus est·hec ille·Sed quid·Nonne econtra hominis persona ex corpe cōsistēs et aīa suū p hoc pdit ornatū q̄ studet ornare corp⁹ suū· Certe sic·Audi illū cyprianū d̄ ornatu corpis loquētē et ī pditōz ornat⁹ psone referē tē Auro iq̄t et moilib⁹ adornate ornam̄ta m̄tis et corpis pdiderūt

Sed quo pacto forsan inquies. Ecce si mens esset ornata virtutib9 cum illa. vt forma sit tota in qualibet parte corporis vna cuz suis accidentibus sequeretur mediante ea eisdem virtutibus ornatuz es se et corpus. quemadmodum cuidam saluator ait. Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidū erit scilicz luce oñte simplicitatē seu puritatē mētalis oculi scz pure intētōnis omunicata mediante ea. vel insensibiliter ipsi corpori. perdito igitur cultu mentis. perditur mediante ea prius habitus etiam cultus corpis Sed quid. Certe curare nimium de corporis ornatibus est argumētum perditum esse ornatum mentis consistentem in virtutib9. Hic nanqz dicit pater clareuallis. non tanto curaretur corpis cultus. nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus.

VI. CONSERATIO.

Sexta puella sic ait. Cur homo tantum curas de ornatu corpis per quod teipsum vel principale tuum seruum facis. te quidē demonum. principale aūt tuum id est hominem tuum interiorem corpis seruum. Vis scire de primo. Ecce ex dicto magni patris in volumine decretoz recitato aperte colligitur q̄ ornatus meretricis non est ad placendum hominibus supple tantum. sed ad seruiēdum demonibus. Dicro q̄ homo se ornādo corporaliter presertim nimis studiose principale suum. i. hominem interiorē corporis seruum faciat patet. nam qui seruit corpori. seruus est corporis. ſz nō ne principale hominis seruit corpori quando sic ei intendit q̄ multum studet eius ornatui. certe sic. tunc enim ad ipsum sic se habet sicut ancilla dominam suam ornans vel sicut seruus dominum suū armans. Certe non est hec mutatio dextere excelsi. sed dyabolici consilij quo de domino fit seruus. et de seruo dominus. O homo interior cui natura dedit dominum esse scilicet actuum tuorum. cur teipsum negligis. et non te. sed corpus quod iure seruus est. preciosius te ornare conaris. quo non sicut domin9 corporis. sed vt seruus eius operari videris. et dominio priuaris.

VII. CONSIDERATIO

Septima puella sic ait. O karissime. siquis sciret ornatum suum esse venenosum et simul multos occidere natum nimium crudelis esset si non postponeret ipsum. Sed quid. Dicfecto tam viriq̄ mulieris ornat9 est vtiqz venenosus simulqz multos occidere natus. et esto q̄ inde nullum sequatur damnum. per euz tamen meretur quis eternum supplicium. Audi de hoc venerabilem jeronimū Si inquit vir vel mulier se ornauerit. et vultus hominum ad se prouocauerit. et si nullum inde sequatur damnum. iudicium tamen patietur eternum. quia venenum attulit si fuisset qui biberet. hec ille.

VIII. CONSIDERATIO

Octaua puella sic ait. Nescis homo egregium verbuz gregorij in decretorum venerabili volumine recitatum. Nichil inquit fulget in episcopali ceruice splendidius q̄ humilitas. Nocipso ergo q̄ episcopus et pari modo etiam alius exteriori ornatu qui superbiam natus est inducere superbire incipit. ornatum humilitatis p̄dit. Itaqz iuxta premissam autoritatem decreti. eo perdit ornatum excellentiorem et fulgentiorem quo querit habere inferiorem. scz exteriorem. et nōne hoc stulticie est vel melius dicam insanie. cum non concordet sane doctrine que longe lateqz inuenitur taz in canonicis q̄ in canonisatis scripturis de ipsa humilitate hominem p ornāte gratumqz et gratiosum ipsum faciente. Nimirum homo humilis gratus est humilibus ratione similitudinis. gratus quoqz ē superbis. eo q̄ non resistit ipsis.

IX. CONSIDERATIO.

Nona puella sic ait. Tu cuius desiderium non in anime. sed in corporis fertur ornamenta. contra te militat per sororem meam superius recitata venerabilis jeronimi autoritas qua dicit. Nō mediocriter errant qui magno bono preferunt mediocre bonū. Sz quid. Nonne magna bona sunt anime ornamenta. respectu quoz haut dubiuz ornamenta corporis nec mediocria bona dici possunt hinc est q̄ corporis ornamenta nequaq̄ sunt ornamentis anime p̄ferenda. sed bene econtra. Quemadmodum fecit beata agnes que cum preciosissima corporis ornamenta a prefecti filio sibi oblata quasi stercora refutasset. et ipse multo maiora promitterz. tale fer² ei dedisse responsum. Discede a me pabulū mortis. Quia ab alio amatore preuenta sum. et hec dicens de christo intendebat. De q° ratione ornamentoruz anime methaphorice expressoz teste sua hystoria sic dicebat. Anulo suo subarrauit me et immensis monilib⁹ ornauit me dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus preciosis. tradidit auribus meis inestimabiles margaritas. et circumdedit me vernantibus atqz choruscantibus gemmis. hec illa intendens anime ornamenta pro ornamentis corporis spretis a christo accepta esse immensa et inestimabilia. et quasi respectu ornamentorum corporis infinita. Quippe ornamenta illa licet secundū methaphoraz communicent in vocabulis cum ornamentis corporis. tamen quia hoc fit cum additamento infinitatis et inestimabilitatis admirabiles et corporalibus rebus incomparabiles signāt p̄fectiones. Anulus nempe signat fidem seu fidelitatem diuini spōsalicij. Monilia salutaria monita luciflua commendata peccatori. Lapides preciosi diuerse virtutis. varietatem virtutum ad dexteram recte operationis et ad collum erectum recte ad caput x̄pm intentionis conferentium Margarite perlucide pure inspirationis verba denotant ad aures interioris auditus perficiendū. Sz gēme

vernantes atq; choruscantes vno in loco signāt florem virginitatis et splendidam virtutem humilitatis secundum patrez clareuallis. qui et alio loco de humilitate loquens. Nulla inquit splēdidior gemma in omni preciue ornatu summi pontificis. Dic ergo q̄so nonne hec anime ornamenta sunt corporis ornamentis q̄uis voce similibus preferenda et preeligenda. Sunt omnino. Presertim cum hec spiritualia vel non simul simpliciter vel non eque perfecte cum ipsis corporalibus haberi possint. quinimmo vt premittit teste cypriano auro et margaritis et monilibus adornate ornamēta mentis et corporis perdiderunt.

Capitulum decimumseptimum otinens consolationes super carentia ornatus vestium et super confusione et verecundia rōne vilitatis earum.

Decimoseptimo post premissa ad principalem consolatricem accessit et alius tristis querens super carentia et confusione premisso capitulo expressis consolari. at illa eidem tres de suis puellis eiusdem consolationis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Nonne bona est consolatio coram iudice non habere testem contra se de vitio vel de crimine. Sed quid Certe non est vnus tm̄ iudex hominis. immo tot sunt iudices quot intuentes coram quibus ornatu carens. caret teste contra se de vitio vanitatis. sicut econtra qui se notabiliter ornat ipse contra seipsum predicti testē vitij sibi parat. vt patet per doctores sanctos contra ornatum vestium predicantes seu scribentes. Audi super hō sanctissimum patrem gregorium. Q? inquit pro sola inani gloria vestimentum preciosius queritur res ipsa testatur. quia nemo vult ibi preciosis vestib? indui. vbi ab alijs non possit videri. Audi ad idem etiam patrem clareuallis. Vanum inquit cor vanitatis noticiaz ingerit corpori et exterior superfluitas interioris vanitatis iudicium est. mollia indumenta animi molliciem iudicant.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O si adhuc verba sanctorum audires eaq; ordinata voluntate caperes nequaq̄ de ornatu vestium tm̄ curares. Ecce enim ex verbis magni patris augustini in decretoz libro sic legitur. Verus ornatus maxime christianorum et xp̄ianarum nullus fucus mendax vestisq; pompa. sz mores boni sunt. hō autem ex verbo pro certo sequitur q̄ vł non creatur de ornatu xp̄iano vel de non vero. quando queritur pompa seu resplendentia vestim̄ti et negligūt mores boni. Si gō ō nō vero es ornēt? tūc vicet? vtiq; nec magnanim? nec ornat? es. Sicut em̄ non ver? ignis nō est ignis. ita nō ver? cult? ñ est cult?. quēadmodū ecōtra dicit magn? p̄. Neglecta mūdicies. et inculta vestis. cult? ip̄e sine cultu

Nimirum hic cultus sme cultu consistit in bonis moribus non ī re splendentia exteriozis vestitus. Sane licet boni mozes etiam exte riozes oznent hominem plurimum. magis tamen ex quibus pzoce dunt. s. interiozes virtutuz habit9. Hinc nanqz psalmista ait. Dis gloria filie regis ab intus in fimbziis aureis circumamicta varie tatibus. Nimirum filia regis est anima deuota que nedum creatione. sed et casta generatione cum caritate est regis seculozum filia. Vnde absit huic gloziari in vestimentis fozinsecus splendidis. sed ab intus in fimbziis aureis id est finibus virtutum excellentibus ipsarumqz variarum virtutum circumamiciri varietatib9.

¶ III. CONSIDERACIO

Tercia puella sic ait. O si scires homo quantum ipsis angelis deoqz placet vile vestimentum minime curares tibi compara re ozn̄atum. Q9 em̄ angelis placeant vilia vestimenta et ad eos li bentius declinent qui habent ea. hoc dulcis pater clareuallis no bis hunc in moduz manifestare curauit. Q̄m̄ multa inquit ipsa die natiuitatis dominice gemmis et auro fulgent altaria. quantū vbi qz pallis adozn̄antur parietes. putas ad hec angeli diuertēt et pā nosos declinabūt homines. Si ita est. cur magis apparuerūt oui um pastozibus q̄ regibus terre templiqz sacerdotib9. Non igitur opoztet confundi. non opoztet erubescere si contingat hijs pāno sis quos angeli visitant vilitate vestiuz assimilari. ymmo et ipsi re gi. vbi est inquiunt magi qui natus est rex iudeozum. Ez de hoc re ge. ymmo de mundi saluatoze post premissa sua verba subiūgit pa ter clareuallis. Cur inquit et ipse saluatoz cuius est aurum pariter et argentum sacram in suo cozpoze paupertatem dedicat. Ant cer te cur ipsam tam sollicite paupertatem angelus enarrat. Hoc inq̄t vobis signum inuenietis infantem pannis inuolutuz ec̄. Sed quid Nunquit pannis de serico vel ō auro fozmatis. certe nequaq̄ hoc credendum est. sed probabili9 vt per neptem meam infra patebit. de pannis huiuscemodi in quib9 ipse pastoz omniuz pastozes dile xit tanq̄ sibi similes ratione dicte pannositatis.

¶ Capitulū decimumoctauū ozdinēs dsolatōs super carentia solen nis habitationis et ozn̄ate suppellectilis. ac super carentia famis lie ad honozem facientis

Decimooctauo ad dominam consolatricem principalē accessit et alius tristis. querens consolari super caren tijs premisso capitulo expressis. cui illa mox ō suis pu ellis quatuoz assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad habitationem respiciens sic ait. Quis peregri nus nisi vel prozsus stultus in terra peregrinatōis sue curaret

sibi de habitatione solenni prouidere et se per hoc de picturis et sculpturis ac alijs ornatib9 sollicitando citra et extra suam patriã notabiliter arrestare. Esset hoc p certo nimis fatuuz quod et merito secundum sanctos viros inuenitur reprobatum. Dices forte hº non videtur. Nam templum salomonis fuit pulcherimum atqz per omnia sumptuosum. cuius edificia hodie sunt in memoria tanq̃ laude digna. Verum dicis. sed tu erras in cõsequentia. Audi venerabilis jeronimi sententiam libro decretorum inductaz. Hic em̃ pater venerandus non solum secularia et prophana edificia reprobat. sed etiam sacra vel sacranda dicens sic. Multi edificant parietes marmora nitent. auro splendent laquearia. gemmis altare distinguitur. et quia hoc dicit detestando. ideo subiungit dicens. Ne qz mihi aliquis opponat diues in iudea templuz. mensaz. lucernas turibula. patellas. ciphos. mortariola. et cetera ex auro fabricata tunc h probabantur a domino quãdo sacerdotes hostias immolabant et sanguis pecudum erat remissio peccatorũ. quanq̃ hec oia precesserint in figura. scripta sunt autem propter nos. in quos fines seculorum deuenerunt. Nunc vero cum paupertatez dom9 sue pauper domin9 dedicauit. Oremus crucem et diuitias luteas putemus. Hec ille venerandus. Non igitur curemus vt diuitie appareant in habitationibus nostris. si lutum sunt putande. quis enim vellet de luto gloriari. aut de luteis edificijs reputari glorioſus.

III. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Nescis tu q̃ angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te in omnib9 vijs tuis. quibus scilicet peregrinaris a domino. In vijs inq̃. Nunquit non et in hospitijs tuis propriis. Credo plane q̃ sic. si tamen sint humilia. Si vero alta sint et nimis sumptuosa dubium esse poterit. qualia vel ratione dubij huiusmodi sunt vitanda. Ne scilicet angeli hominem vel pro tempore quo ad loca vel quo ad preseruationem a pena vel a culpa derelinquant. Pro dubio huiuscemodi reuoca ad memoriaz verbum patris clareuallis per neptem meam prius inductuz. Q̃m multa inquit ipso die natiuitatis dominice gẽmis et auro fulgent altaria quantum vbiqz pallis adornantur parietes. Putas ad hec angeli diuertent. si ita est cur magis apparuerunt ouium pastoribus q̃ regibus terre templiqz sacerdotibus. hec pater ille. et ecce cum de habitatione dicamus domino in collecta. Angeli tui sancti habitantes in ea nos in pace custodiant scilicet contra insidias inimici. de quibus premittitur si nichilomin9 dictus pater dubitat an angeli diuertant ad huiusmodi sacra loca excessiue ornata. quantum tunc poterit esse dubiuz. an ipsi angeli custodes hois ipsum custodiendum comitari dignentur ad alta edificia vana pariter et prophana. Q̃ si angeli sancti ibi non fuerint patebit inhabitans iuxta prememoratam collectam insidijs inimici.

¶III. CONSIDERATIO.

¶Tercia puella ad ornatum attendens suppellectilis sic ait. Illis merito debemus carere que sanctorum digna sunt reprobatione. Sed quid. Profecto suppellex preciosa a sanctis reprobatur. Audi de hoc doctissimumq; insignem jeronimum Inter sericum inquit et lintheamina quibus videris fulgidus et formosus intellige te nudum conscissum sordidum mendicantem. hec jeronim⁹ ¶Et nota ꝙ dicit nudū id est sine habitu virtutū cōscissum. i. sine integritate spirit⁹. sordidum scz stercorib⁹. de quib⁹ dicit paulus. omnia arbitror vt stercora mendicantem. s. a vermibus sericum. ab agro linum. a filatricib⁹ et textricib⁹ pannum lineum. Sane si suppellectilem preciosam et ornatam haberes qua credulitate posses de illa gloriari. Videns multitudinem pauperꝝ copiosam et non deficientem. quippe pauperes inquit xp̄s semper habetis vobiscum. Exemplum poti⁹ attendere deberes sancti viri beati domnici. de quo adhuc seculari et iuuene existente legit⁹ ꝙ dum illo in tempore quo palentie studuit fames inualesceret vē ditis libris et supellectili quam habebat omnia in elemosinaz est largitus.

¶IIII. CONSIDERATIO.

¶Quarta puella ad carentiam attendens familie sic ait. Cur confusionis et verecundie rubore ꝓfunderis ꝓpter carentiam familie ad honorem vtputas facientis. Audi boetianam consolatricez te vel in parte consolantem. An vero inquit te long⁹ ordo famulorum facit esse felicem qui si vitiosi moribus sint pernicios dom⁹ sarcina et ipsi domino vehementer inimica. Sin vero ꝓbi quonā modo aliena ꝓbitas in tuis numerabitur operib⁹. hec illa. Porro si aliena ꝓbitas in alic⁹ opibus non est numeranda. multo minus in eius gloria ꝓ tollenda confusione et verecūdia ex carentia familie habita. Deniq; quo carentia familie magis est in gloria. eo saltem quem humiliat. constituet apud superos in maiori gloria. quippe vt ait eliphas themanites. qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria.

¶Capitulum decimumnonum tenens consolationes super confusionibus habitis et specialiter ratione incarcerationis vel illationis alterius pene confusibilis aut etiam turpis mortis.

¶Decimonono post premissa ad predictam dominam cōsolatricem accessit et alius tristis querens consolationem recipere tam super cōfusione in genere ꝙ in speciali super confusionibus premisso capitulo expressis cui mox illa domina huius rei gratia de suis puellis tres ꝑdoneas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella contra confusionem in genere sic ait. O amice ō confusionem patientibus. Audi verbum psalmiste. Imples inquit facies eorum ignominia. et querent nomen tuum domine. Confusio ergo seu ignominia ad querendum nomen domini occasio est siue causa. Quod inquies nomē. Certe nomen eius ihesus. qō pfecto adeo est dulce p̄ remedium est ignominie vtpote faciens hominem confusionis. et ignominie amaritudinem non sentire p̄ sua dulcedine. Nimirum secundum dulcissimum illum patrem clareuallis. Ihesus est mel in ore. melos in aure. iubilus in corde. Deniq; non est tristandum de confusiōe. nisi dumtaxat peccatū adducē te. Omnis enim alia quia hominem humiliat gloriam adducit. q̄p pe vt soror mea prefata est. qui humiliat⁹ fuerit erit i gloria. Hoc autem de confusione directe alter ihesus filius syrach diuisione per immediata aperte innuit. Est inquit confusio adducens peccatum. et est confusio adducens gloriam et gratiam. dicit gloriam et addit gratiam. quasi dicat. est adducens gloriam quam consequit⁹ non liuor vel inuidia sed fauor et gratia.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella confusionem incarcerationis vel alterius pene confusibilis attendens sic ait. O homo pena tua aut illata est sine culpa. aut p̄ vera culpa. Siquidem sine culpa. o quantam laudem hoc meretur. Audi magnum patrem Augustinum. Non ita inquit laudam⁹ joseph cum frumentum distribuebat sicut cum carcerem habitabat. hec pater ille. nec est mirum dictu. malum enim confusionis apud paucos presertim valore exiguos nequaq̄ tanti est quanti est ponderis bonū glorie apud multos viros glorioſos Sed quid. Profecto esto p̄ omnes mortales confusionem pene sine culpa illate nescirent esse illatam sine culpa. minim⁹ hic esset numerus respectu immortaliū apud quos innumerabiles pariter et glorioſos ipsi punito sine culpa gloria maxima deberetur. Porro si pena infertur etiam p̄ro vera culpa. tunc est attendendum p̄ nequaq̄ tristari habet qui per modicam penam maximam euadit. nec qui verecundiam maiorem per minorem. Audi quid ad propositū proclus quidam dicat. Neq; em̄ inquit corpori secari solum et vri malum. sed languere sectione et vstione indigens. non ergo punidentie remissio est. sed intensio nondū punirī a puniente. recte etenim vere hec maxima punitio in malo manere impunitum. et siqs videre seipsum posset talē habitū habentem. tūc vtiq; gemeret entem seipsum. Hec philosophus ille. sed quo ille gemeret si impunitum se videret. eo vtiq; et intra se de se tali viso q̄ de se punito magis erubesceret.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella turpis mortis confusionem attendens sic ait. vt turpis mors infertur ex condigno tunc vtiq; iuxta precedentem procli sententiam minus est malum ea puniri q̄ impunitus remanere. Si vero bono viro et virtuoso inferatur. tūc amittit turpitudinis rationem. Audi super hoc et prosperum satis prospere concludentem. Non est inquit putanda mors mala quam bona processit vita. Audi quoq; et tullianam sententiam. Nequaq̄ inquit viro forti turpis mors accedere potest. Deniq; secundum illustrē Boetium omne quod recipitur per modum recipientis recipitur. Quomodo igitur possibile erit bonum virum malam recipere mortem.

¶ Capitulum vicesimum continens consolationes super verecundia et confusione ratione sterilitatis et generandi impotentie.

VIcesimo post premissa ad illustrem dominam consolatricem accessit et alia persona tristis super materia p̄missi capituli querens beneficium consolationis. At illa eidem huius rei gratia de suis puellis illico duas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad impotentiam viri tristis considerationem dirigens sic ait. Noli amice tristari. vel enim es impotens naturaliter vel talis factus maleficio. Siquidem maleficio quandam inferius neptem meaz visites et consolationē poteris reportare. Sin autem naturaliter. nec hoc te debet ratione carentie liberorum perturbare prout per eandem neptem. ac etiam per alias p̄i9 tibi poterit declarari. Verum si ex hoc confunderis et fortassis eris mulieribus minus gratus. cogita illas esse meretrices et ipsarum fauorem merito contemnendum teq; propter hoc apud personas sexus vtriusq; sapientes et honestas minime esse confusum. qđq; nec curandum est fatuis displicere. Q9si forsan vxorē habeas que hac de causa contra te iudicialiter agat ad diuortium si pro ipsa contra te sententiatum fuerit reputa pro te notabiliter factum esse vtpote qui per hoc es a meretrice absolutus. Vere etenim felix est ꝟ impotentia que tibi potentiam tribuit ab vxore meretricula recedendi. Deniq; consideres q̄ deuotionis gratia ac castitatis amore vt plurimi sancti viri seipsos castrantes atq; vtilitatis causa vt reginarum eunuchi per castrationem elegerunt fieri impotentes. et si natura hoc tibi dedit aliqua saltem intentione consimili poteris consolari.

¶ II. CONSIDERACIO

SEcunda puella sterilitatis obprobriū cōsiderans sic ait. O bona amica cur turbaris cum rachele infecunda jacob viro suo dicente. Da mihi liberos alioquin moriar. Cur nō potiꝰ scripturaz

attendis quare regum libro dicitur. sterilis peperit plurimos qua si dicatur ad pariendum plurimos filios. sterilis est aptior q̄ fecunda. Hinc etenim filius amos. Lauda inquit sterilis que nō paris. quod et paulus inducit. Letare sterilis que non paris. et vterq3 pro causa subdit. quia multi filij deserte magis q̄ ei9 que habet virum. Nempe quoniam mulier innupta et virgo cogitat que dñi sunt. sane possunt hec intelligi de spiritualibus filijs cōceptis in ventre mentis seu in cubili cordis. Qui nimirum filij sunt sanctarum cogitationum actus meritorij. quippe sicut filijs p̄na habetur hereditas dicente paulo si filius et heres. Ita talibus actibus debetur hereditas celestis regni. Sunt enim coheredes christi. q3 heredes dei patris pulcra et casta generatōe ab eo immediate speciali influentia procreati. Non em̄ sufficeret generalis influentia vt in generatōe fructuuz in arbore siue in quacunq3 alia naturali generatione. sed omnino ad dictorum procreationem filiorum sc3 actuum meritoriorum necessaria existit specialis influentia patris celestis qui ideo dicit nobis sine me nichil potestis facere. Nichil inquit supple boni meritorij seu vniuersaliter moraliter boni. Verum licet quantum ad carnales filios scriptura dicat. mulier cum parit tristiciam habet. Tamen de proposito quantum ad dictos spirituales non sic. sed concipiens eos potius iuxta premissum verbum doctoris gentium atq3 filij amos. Letari habet et laudare suum creatorem per quem habet tales filios et tam multos. valens sc3 infra diem naturalem mille tales filios concipere in mente. ac deinde parere exterioris operis manifestatione. Laudet itaq3 eorū mater et letetur multiplici ratione gloriando sc3 de dicto patre q̄si suo viro pulcherrimo. qui est quidem secundum illustrem boetiū pulcrum pulcherrimus ipse mundum mente gerens. Nobilissimo De quo idem dicit. Mortales cunctos odit nobile germen Ditissimo. qui est vt dicit paul9. Diues in omnes qui inuocant illuz. Potentissimo. qui est vt idem dicit solus potens rex regum et domin9 dominantium. Fecundissimo qui numero sponsarum suarum quasi infinitam prolem potest procreare in momento virtuosissimo solacioſissimo et gratissimo. Quippe ipse est domin9 virtutum. et vocatus deus solacij. et deus omnis gratie. Ac deus totius consolationis. Rursum persona concipiens et pariens dictos filios spirituales laudet creatorem suum et letetur de ipsis tanq̄ filijs optime condicionatis. Hij mmirū nunq̄ eiulant. nunq̄ famescunt. nunq̄ infirmantur semper sunt viuidi. pmmo et vita dicti. quippe secundum illum aristotilem operatio intellect9 est vita. Sunt quoq3 et libere condicionis vtpote secundum eundem existentes gratia sui Hij etiam filij concipiuntur et pariuntur sine dolore immo cuz sancta delectatione. habētur cū virginitatis honore. saluo virginali pudore. sc3 et oīs hm̄oi filij sunt sancti nō solum saluandi. sunt3

salus et perfectio vocati. qui sue matri quandam salutem formaliter oferūt in hac vita atz nihilomiꝰ salutē ei mercantᵉ eternā i patria O quantū ergo gaudendū est de eis. multas quidē reor esse virgines. que propter habendam prolem ita sanctaz sicut est euangelista johannes vel baptista virginitatez perdere forsitan non curarent. Quanto igitur magis de predictis filijs est gaudendum qui adeo sunt essentialiter sancti ꝙ nec baptista. nec euangelista. nec etiam virgo beata dei mater alma sme talibꝰ habitis vl̄ habendis sanctitatem habuisset.

Explicit quartus liber de consolatione theologie. Incipit liber quintus continens consolationum remedia opportuna contra illa turbatiua que opponūtur potestati et dignitati. Capitulum primū continens consolationes super carentia temporalis potestatis seu potentie atqz dignitatis.

Vinto principaliter septem tristibꝰ supradicte domine consolatrici principali appropinquantibus et ei astantibus coram. vnus ex eis ante ceteros hijs eā verbis fuit allocutꝰ. domina illustrissima turbor nimis de temporalis potestatis seu potentie atqz dignitatis carentia et peto vt me sup hoc dignemini cōsolari. Vt illa eidē mox huiꝰ rei gratia de suis puellis sex assignauit

I. CONSIDERATIO.

Prima puella contra querelam de potentie seu potestatis carētia sic ait. O homo qui potentiā appetis vt de eiꝰ carentia cōsoleris animaduerte que sequuntur. Scias pro certo ꝙ quanto potentes in statu fuerint altiori. tanto in periculo maiori versantur. Noueris magnum patrem Augustinum hanc sententiam in clericorum regula affirmasse. Noueris eundem ꝙ eadez sententia sic quoqz exemplificasse. Plus inquit duces et principes q̄ milites ab hostibꝰ appetuntur et violentiꝰ ꝓpulsantᵉ ventis et turbinibꝰ culmina quecunqz sunt altiora. Ideo magisqz quo plus ceteris vnusquisqz potest sciat esse sibi metuendum. hec ille pater. Quid ergo optabilem potentiam tu existimas quam perpetui atqz temporalis distantis parumper atqz imminentis casus periculum manet. Periculum inq̄ maioris multo miserie quasi si potentes ante casum nō fuissent. Queso bene memineris ꝙ vti supradictum recordor. Infelicissimuz infortunij genus est fuisse felicez. Nunc quoqz flagito vt attendas q̄ securi sint potentes a casu. Exemplis hꝰ disce magnatum diuersorum. Ecce quid de regum statu qui firmiori solio subsistere videtur illa boeriana desolatrix in longū retro experta vtpote eui plena tradiderit. Plēa est inq̄t exēplorꝝ vetustas plena etiaz

pzesens etas qui regis felicitatem calamitate mutauerint. et subdit pronice. O pzeclara potentia que nec ad conseruationem quidē sui satis efficax inuenitur. Q? si hec regnozum potestas beatitudinis ductoz. Nonne siqua parte defuerit felicitatem minuit. miseriam impozzet. Sed quamuis late humana tendantur imperia. pluzes necesse est gentes relinqui quibus quisqz regum non imperet. Qua vero parte beatos faciens desinit potestas hac in potentia subintrat que miseros facit. Hoc igitur modo maiozem regibus inesse necesse est miserie pozzionem. Expert? sozzis sue periculozuz tyrān? regni metus pendentis supza verticem gladij terroze simulauit. Que est igitur hec potestas que sollicitudinuz mozsus expellere que fozmidinū aculeos vitare nequit. atqz vellent ipi vixisse securi. sed nequeūt. hec illa. Quid igitur inquies ad hec. fozte dices Num rex quisqz potens ve ali? satis manet secur? pzeualens multitudine seruitozum. Audi de hoc vlteri? exptam illam quam dixi. Potentem inquit censes qui satellite latus ambit qui quos terret ipse plus metuit. qui vt potens esse videatur in seruientium manu situz est. Hec illa. Cui? dictū hac ex postilla pateat q nō praro reges alioqz potentes suoz ꝓditione in fugaz verti aut bello subcumbere suozum etiā manib? occisos. Aut venenatos ob ipam quā habuere pontentiā contigit interire. O pulchra potentia que nec ī mensa solatij tempoze est secura. sed sic ipos quib? nititur hz anxia fozmidare. Vnde et sepedicta osolatrix. Potentiā inquit ne desideres subiectozum insidijs obnoxi? periculis subiacebis. ¶ Veruz si te fozsan regie aut cuiusq̄ alteri? maxime pateſtatis carentia tanq̄ ꝓpter impzopozzionem suam distantius a te site non valeat perturbare. leuiter enim loco et tempoze aut impzopozzōe absentia quoſlibet monere noscuntur. Hozzoz q nec minozis et magis tibi ꝓpozzionate potestatis puta qualem regum vel magnatum familiares obtinent carentia te contristet. Plurimozum nanqz inuidia aut vidicte aut ambitionis causa vtpote auida succedendi tali insidiat² potentie studiosa quomō ruat. Ipsozumqz auaricia aut malicia pzincipum seu magnatum huius familiares apud se potentes sepe et ī opinate dum securiozes se existimant vel mozti tradit. aut alias ꝓsternit nullo obstante pzesidio amicozum. An non putas aliquando contigisse vt frater fratrem in mozzem traderet. vt magistratuz post sublatum de medio obtineret. Quanto igitur magis in ciuitatum comitatibus magistratuuz potentia sedicioſum ob tumultum populi leuiter concitabilis ruinam habet fozmidare. Quotidianum quodammodo hoc videtur et paucos infra annos sepius ita vidimus. q̄ qui pzepotentes extitere vsqzadeo q̄ imperare spoderibus viderentur. erectisqz capitibus vix terram pzout ambulandi necessitas exigit respicere dignabantur. leuis aure flatu tumultuosa seditōe populi ī eos dcitata strageqz nōnūq̄ aut rex ofiscatōe

Ante prescriptione personarum subsecutis in se et in suis adeo sunt dejecti q̄ omnis eorum prior potentia in amaritudinem penit⁹ est conuersa. Queso igitur vt audias sepedictā expertam hoc quod de regum familiaribus premittitur ꝓtestantem. Quid inquit ego de regum familiaribus disseram. cum regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrem. Quos quidem regia potestas sepe incolumis. sepe autem lapsa ꝓsternit. Nero senecam familiarem preceptorem q⁹ suum ad eligende mortis coegit arbitrium. Per apinianum diu inter aulicos potentem militum gladijs antonin⁹ obiecit. Atq; vtriq; potētie renanciare voluerit. Quor seneca opes etiam suas tradere neroni seq; in otium oferri conatus est. Sed dum ruituros moles ipsa trahit neuter qđ voluit effecit. Que est igitur ista potē tia quam pertimescunt habentes. quaz nec cum habere velis tut⁹ sis. et cū deponere cupias vitare nō possis. An presidio sunt amici quos non virt⁹. sed fortuna deiliat. Sed quem felicitas amicum fecit. infortuniū faciet inimicum. Que vero pestis efficacior q̄ do mestic⁹ inimic⁹. Hec iterum illa. Appendas igitur in statera que habes pre manib⁹ potentiam. scz vna in lance. cariusq; qđ esse in mundo dinoscitur vitam ꝓpriam pdendi periculum. incurrendiq; eam que omnium finis est terribiliū mortez. scz in lance alia. et videbis hanc scdam lance prima incompabiliter grauiorem. Nam plus ꝓfecto q̄ lanx prima boni otineat otinet ista mali. Eac igit² vnum aliq̄d ex otentis vtraq; in lance quod siquid boni vel apenter otineat. tamen quia malicia ei⁹ predominabit² bonitati. stult⁹ omnino eris si hanc oposition̄ habere desideras. et non potius carere potentia q̄ ea habita simul habere etiam adiunctum inseparabiliter sibi malū.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. aut dignitas et potentia cadunt in homines improbos seu malos aut in bonos et ꝓbos. Siquidem in improbos seu malos nocent alijs. nocēt et ipsis. Vis scire q̄ nocent alijs. Audi boetianā oscolatricem de istis loquentem. Quid inquit de dignitatib⁹ potentiaq; disseram que vos vere dignitatis aut potestatis inscij celo exequatis. Que si in improbissimum quemq; ceciderint que incendia flāmis ethne eructuantib⁹ qđ diluuiū tantas strages dederit. Vis scire q̄ nocent etiam ipis in quos ceciderint improbis. Audi eandez alibi. Infeliciores inquit esse necesse est malos cuz perfecerint q̄ si ea que cupiunt implere ñ possent Nam si miserum esse voluisse prauo. potuisse miserius. Hinc et illustris Seneca in psona loquēs alteri⁹ nō sum inquit potens et in p sona ꝓpria respondens gaude inquit iniuriam facere non poteris Porro si predicta in bonos seu ꝓbos cadunt q̄ tunc modicum honoris presciscse ex dignitatib⁹ quanq; ad modicū se extendat potē tia. vt sic puipendat² Boetiana consolatrix manifestat. At inquit

si quo modo quod perrarum est p̄obis deferāntur·quid in eis aliud ꝙ p̄obitas vtentium placet·Ita fit vt non virtutibus ex dignitate·sed ex virtute dignitatibus honor accedat· Que vero est ista vestra expetibilis ac p̄eclara potentia·Nonne o terrena animalia consideratis qui quibus p̄esidere videamini·Nunc si inter mures videres vnum aliquem ius sibi ac potestatem p̄e ceteris vendicantem·quanto moueremis cachinno·Quid vero si corpus spectes imbecillius homine reperire queas quos sepe muscularum quoq; vel morsus vel in secreta queq; reptantium necat introit9·Quo vero quisq̄ ius aliqđ in quenq̄ nisi in solum corpus aut quod infra corp9 est fortunaq; loquor possit exercere·Nunquit vnq̄ libero imperabis animo·Num mentem firma sibi ratione coherentē de statu ꝑpe quietis amouebis· Hec illa·quasi dicat nequaq̄· Deniq; ad quid obiectiue optanda sit potentia manifestat magn9 pater augustin9·Optandum est inquit vt potestas non detur nisi contra vitia ꝑpter que vincenda potentes nolunt esse homines et volunt ꝑpter vincendos homines·Vt quid hoc nisi vt vere victi falso vincant·nec sint veritate·sed opinione victores·Hec ille pater·

¶ III·CONSIDERACIO

TErcia puella sic ait· O homo dignitatem vel potentiam diligens quomodo de carentia tristaberis vel amissione vtriusq;· si nec bone secundum se·neq; vere sint sed omnino false· Vis scire ꝙ non bone·Audi boetianam consolatricem·Si inquit ipsis dignitatib9 ac potestatibus inesset aliquid naturalis ac ꝑpij boni·nunq̄ pessimis p̄euenirent·Neq; em̄ sibi solent aduersa sociari· Natura respuit vt contraria queq; iungantur· Ita cum pessimos plerūq; dignitatibus fungi dubium non sit· Illud etiam liquet natura sui bona non esse·que sese pessimis herere patiantur·hec illa· Sed et magnus pater augustinus·Apud viros inquit bonos indigna sit ip̄a dignitas quā multa indigni possidēt·Hec ille·et bene sic dicit quia secundum illustrem boetium· talia sunt p̄edicata qualia permiserint subiecta ¶ Dcero vis scire ꝙ mundana dignitas et potestas non vere sint sed false omnino·nominaq; huiuscemodi falso sibi vsurpant·Ecce si nomen haberent a re tanq̄ vere dignitates et potentia·tunc vtiq; dignitas huiusmodi dignum et potentia compotem constituerent sicut albedo album·cuius oppositum contingit reperire·Audi hanc rationem ab ipsa consolatrice boetij·Illud inquit considerandum puto ꝙ nemo dubitat esse fortem cui fortitudinem messe dspexerit·et cuicunq; velocitas adest manifestum est esse velocē·sic musica quidem musicos·medicina medicos·rethorica rethores facit·Agit enim cuiusq; natura quod ꝓprium est·nec contrariaruq; reruq; miscetur effectib9·sed vltro que sunt aduersa depellit·Atq; nec potestas sui compotem feceri: quē vitiose libidines in solubilib9 astrictū retinēt cathenis et ·ollata

improbis dignitas nõn mõ non efficit dignos. sed perdit potius eos et ostendit indignos. Cur ita puenit. Gaudent em̃ res sese aliter habentes falsis opellare nominibus qui facile ipsarum rerum redarguitur effectu. Itaq; nec illa potentia. nec hec dignitas iure appellari potest. hec illa consolatrix.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Estimo frater q̃ dignitatem et potentiam eo appetis quo si tibi puenirent te quidem honorabilem reuerendumq; ostituerent. Sed quid in hoc sis spei habitur⁹. Audi boetianam consolatricem. Nũ inquit vis ea est magistratibus et vtentium mentib⁹ virtutes inserant vitia depellant. atq; non fugare. sed illustrare potius nequiciam solent. quo fit vt indignemur eas sepe nequissimis hominib⁹ contigisse. Vides ne quantum malis dedecus adiciant dignitates atq; min⁹ eorum patebit indignitas si nullis honorib⁹ inclarescant. Sequitur non em̃ possumus ob honores reuerentia dignos iudicare quos ipsis honorib⁹ iudicam⁹ indignos. Vt siquem sapientia preditum videres. Num posses eum vel reuerentia vel ea qua est preditus sapientia non dignum putare. Minime. Inest em̃ dignitas ꝓpria virtuti quam protinus quibus fuerit adiuncta transfundit quod quia populares facere nequeũt honores. liquet eos ꝓprie dignitatis pulchritudinem non habere. In quo illud est animaduertendum magis. Nam si abiectior est q⁹ magis a pluribus quisq; contemnitur cum reuerendos facere neq; at quos pluribus ostentat dispectiores potiꝰ improbos dignitas facit. Verum non impune. Reddunt nanq; improbi parem dignitatibus vicem quas sua contagione cõmaculant. Vtq; vt agnoscas veram illam reuerentiam per has vmbratiles dignitates non posse contingere. siquis multiplici consulatu functus in barbaras nationes deueniret venerandus ne barbaris honor faciet. Vtq; si h⁹ naturale munus dignitatibus foret ab officio suo quoq; gentium nullo modo cessarent. sicut ignis vbiq; terrarum nunq̃ tunc calere desistit. Sed quoniam id eis non ꝓpria vis. sed homini fallax annectit opinio. vanescunt ilico cum ad eos venerint qui dignitates eas esse non estimant. Sz hoc apud exteras nationes. Inter eos vero apud quos orte sunt. nuz perpetue perdurant. Vtq; prętura magna olim potestas nunc inane nomen et senatorij census grauis sarcina. Siquis quondam populi curasset annonam magnus habebatur. nunc ea prefectura quid abiectius. quod enim nihil habet ꝓpriꝫ decoris opinione vtentium. nunc splendorem accipit. nũc amittit. Si igitur reuerendos facere nequeunt dignitates. Si igitur vero improborum contagione sordescunt. Si igitur mutatione temporum splendere desinunt. Si gentiũ estimatione vilescunt

quid est qđ in se expetēde pulcritudinis habeāt nedū alijs p̄stent.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O homo simplex ac puerilis cur dignitates mundi appetis et earum ex carentia turbaris. non sic ageres si quales essent ac quid contra se habentem facerent vel quid earum seu temporalis patris carentia significaret agnoscere. Sane quales sint hee dignitates hoc per boetianam consolatricem discere poteris. Ecce enim vti soror mea prius retulit ipsas denominando umbratiles dignitates appellat. Sed quid valet umbra vl res umbre similis. que non otinue adest homini. sed transit nedum mutabiliter. sed velociter sicut umbra. Dicro quid dignitates mundi contra se habentem faciant si vis scire. Ecce premunt eum vitijs atq3 curis eum grauib9 onerant et supponunt eum sibi subiectis. Vis scire q̄ vitijs eum premant. Audi sanctissimum patrem gregorium. Occupatio inquit secularium dignitatum tanto facilioribus vitijs premitur. quanto maioribus curis gravatur. Vis igitur vlterius scire. q̄ se habentem curis grauibus onerēt et supponant subiectis. Audi rursum eundem patrez. Quanto inquit quisq3 hic altius erigitur tanto curis grauioribꝰ oneratur eisq3 ipsis populis mente et cogitatione supponitur quibus p̄eponitur dignitate. Deniq3 si vis scire quid significet carentia temporalis potestatis et dignitatis. Ecce hec ad actiones exteriores ordinantur Igitur eis carere signum est q̄ deus tenere diligit non habentes. Vis hanc intelligere ꝺsequentiā. Audi egregium verbum gregorij. Sepe inquit misericors deus quo suos tenere diligit eos sollicite ab exterioribus actionibus custodit. Nam et plerumq3 paterfamilias ad eum laborem seruos dirigit a quo subtiles filios suspendit.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Cur homo hoc appetis cuius adeptione vilescis. Hoc quidem dignitatib9 fit. Audi boetianam consolatricem. Dignitatibus inquit fulgere velis danti supplicabis et qui p̄eire ceteros honore cupis. poscen humilitate vilesces. Dices forte si momento adeptionis seu dum posco vilesco quid cure Ex quo pro toto tempore possessionis claresco p̄esertim postq̄ adeptionis modus paucis notus ex toto fuerit oblitioni tradit9. Ex q̄ hac in re satis erres patet si attendas maximaz eoꝝ multitudinē quoꝝ factum tuum a suo principio et vsq3 imperpetuum noticiam non euadet dei scilicet et ciuium supernorum quibus tua vilitas semper erit nota coram quibus vilem esse. multo quidem prius est q̄ apud omnes hic viuentes viluisse vel q̄ bonuz foret hic apud omnes homines valuisse.

Capitulum secundum continens consolationes super carentia temporalis maioritatis seu superioritatis

Secundo post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et alius tristis super materia premissi capituli querulando ac illa eidem pro consolatõe de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O frater si qualia inducit maioritas siue superioritas per experientiã didicisses ipsam maioritatem vt estimo minus appeteres ac de eius carentia minus doleres. Nimirum maioritas status siue superioritas inducit maioritatem periculi. inducit maioritatem peccati. inducit maioritatẽ pene qua maiores dum peccauerint sunt puniendi. Vis scire q̃ inducit maioritatem periculi. Ecce patet hoc ex dicto magni patris cum sua exẽplari declaratione per neptem meam prius recitato. quod et ysidorꝰ ysiderãs. q̃to inq̃t quisq; i supiori ostitutꝰ ẽ loco. tãto i maiori versa² pculo. Vis scire q̃ maioritas seu supioritas statꝰ ĩducit maioritatẽ peccati. Audi eundẽ qui prius ysidorꝝ loquor. quanto inquit splendoris honore celsior quisq; est. tanto si delinquat peccator maior est. Vis scire q̃ maioritas status inducit maioritatem pene qua ipsi maiores sunt puniendi. Ecce ex papali epistola colligitur q̃ maiores grauius sunt puniendi pro suo excessu. quia exemplo eorum facilius alij possunt ad similia puocari. Sz q̃ hec similia non secundum leuia. sed secundum grauia sint vtiq; attendenda patet ex sententia illustris Senece. Vt inquit in corporibus sic in imperio grauissimus est morbꝰ qui a capite diffunditur. Deniq; post hec scias q̃ superioritas regiminis inducit distractionez cordis et confusionem mentis impedientem in commissis exequendis. Audi dominici gregis pastorem gregorium. Sepe inquit suscepta cura regiminis cor per diuersa verberat et impar quisq; inuenitur ad singula duz confusa mente diuiditur ad multa. hec ille.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Nonne scis q̃ inter arma inuasiua iacula piculosiora solent esse. presertim si a scientibus artem sagittandi iaciantur occulte. Scio inquies. Sed quid. Profecto ille qui est milleartifex. Vtiq; artem habet sagittandi cuiꝰ sagitte acute qui sicut insidiosus iacit eas occulte. In quem inquies. Procerto frequentiꝰ in maiores et statu superiores. Vis hoc scire. Audi seruum seruorum dei gregorium loquor. Omnis inquit qui dispensandis terrenis rebus presidet occultu hostis iaculis latius patet hec ille. Nec gratis dicit latius. quia iuxta latitudinem eorum que longe lateq; subsunt sue presidentie habet dicta iacula ptimescere.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Caue frater ne in terra queras supioritatis honorem. ne idcirco in celo mox consequaris confusionez

et a societate seruorum christi exclusionem. Vis hanc scire ꝺsequẽ
tiam. Audi johannem os aureũ. Quicunq; inquit desiderauerit pri
matum in terra. inueniet confusionez in celo. nec inter seruos xp̃i
computabitur. quia de primatu tractauerit. nec vnusquisq; eorum
festinet. quomodo alijs maior appareat. sed quomodo omibus in=
ferior videat'. Hec ille. Cuius sententia de maioritate ex illis ver=
bis xp̃i. quicunq; voluerit inter vos maior fieri sit vester minister
et sententia eius de primatu ex illis verbis christi elicitur. quicun
q; voluerit inter vos primus esse erit vester seruus. Ex quib9 etiam
elicitur quod sequitur nec inter seruos xp̃i computabitur. quia de
primatu tractauerit ꝛc. et certe dictam doctrinaz xp̃i nõ sequi haut
dubiuz confusio est in celo. concessa igitur ꝺsequentia. pensare ha
bes ꝺsequens. i. confusionem in celo. pensa ergo p quo et coram
quibus. siquidem pro quo. Modicum est et quasi nihil. qz pro ho=
nore primat9 in terra. que quanta sit respectu celi boetiana conso
latrix manifestat. Omnem inquit terre ambitum ad celi spaciũ pũ=
cti constat obtinere rationem. i. vt si ad celestis globi magnitudi=
nem conferatur nihil spacij prorsus habere iudicet'. hec illa. que
et terre habitabilis atq; gentis respectu cuius primatus attendi
possit modicitatem clarissime declarat et deducit put per neptem
meam supra recitatur. Est igitur quasi nihil primatus in terra. Bz
dñs ex ipsius ambitione confusio in celo permaxima est et quasi
infinita. confusio inp̃ coram deo celoz domino et coraz matre ei9
regina celi. An putas confusio que est in celo celoz dominum vl
ipsam celi reginam latere potest. Nequaquã. Sed est apud ipsos
atz apud celi militiã quam ipsius atq; tantaz apud tales et tantos
noticiam mirum est p quis nisi prorsus insipiens sufferre potest.
taceo p is qui tractauerit de primatu inter seruos christi cui seru
re regnare est. non est computandus tanp̃ minime dignus. immo
tam digna societate indignus. Sed nec transeundum p predictus
johannes subiungit. nec vnusquisq; eoz festinet quomodo alijs
maior appareat. ſz quomõ omnibus inferior videatur. Nimirum
hoc verse sententie nitatur vt sicut primatum querens in terra. ꝺfu
sionem non modicam inuenit in celo. sic festinans omnib9 videri
inferior in terra immensam gloriam et honorem in celo. i. apud ce
lorum dñm et dñam. ac apud celi militiam ꝺsequatur etiam in pre
senti. Absit enim p inferiorem se videri diligens min9 in celo aut
minorem gloriam ꝺsequatur. p̃ superior hic esse querens ꝺfusionẽ
in celo patiatur. Dixi autem in presenti. Non est enim ratio aliqua
differendi cum iam in celo mala et bona nostra pateant euiden=
ter.

¶ Capitulum tercium ꝺtinens ꝺsolationes super carentia seu nõ
assecutione aut priuatione status mundani ac in genere sup caren=
tia dominij.

TErcio post premissa ad dominam ꝺsolatricem ꝓncipalem accessit et alꝰ tristis super materia premissi capituli conquerendo cui illa ꝓo cōsolatione duas de suis puellis assignauit.

II. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. Nunquit filius vnigenitꝰ cuiuspiam maximi regis vel imperatoꝛis tristari possꝫ. hac de causa ꝙ aliquo statu vel officio minimo careret. aut illo ꝓiuaretur. quod sue nequaꝙ ꝺpeteret dignitati verbigratia si officium qꝺcunqꝫ mechanicum vel etiam militi ꝺgruens ipsum contingeret non habere. Profecto nequaꝙ. igitur nec christianoꝛum aliquis vtpote eterni regis existens non solum filiꝰ. sed nunc in spe. et tandem in re regis seculoꝝ ꝺniqꝫ vniuersoꝛum etiam heres tristari habet minime si non ad statum dignitati sue ꝺgruum exaltetur aut tali habito si ꝓiuetur. ita esse fateare necesse est. Quid igitur. Profecto mundani status homini christiano et tanti regis filio minꝰ sunt ꝺgruētes Nam ecce ad ꝓpositum sme cuiuscunqꝫ mundani status demptione loquens glosa quedam bene dicta etiam superius recitata. Ne inquit indignemini si mali in mundo floꝛent si vos patimini. qꝫ nō est christiane dignitatis in temporalibus exaltari. sed potiꝰ deprimi. non est ergo ratio siquē de statꝰ huiusmodi temporalis carentia ꝺtingat perturbari.

III. CONSIDERATIO

SEcunda puella sic ait. O homo aut sapiens es. aut stultus et insipiens. Siquidem sapiens ꝺnio non indiges te contentus Audi Senecam. Se inquit contentus est sapiens ad beate viuendum. Audi quoqꝫ et archiantistitem ambꝛosium. Sapienti inquit nihil alienum nisi quod virtuti incongruum. Virtutem autem diuina non adiciunt seu pariunt. quinimmo iam partam magis abicere solent. Quꝛo si es stultꝰ tibi non expedit dominari. quippe ipm suum dominium stultum hominem seruire facit. Audi itidem ꝓefatum archiantistitem. Est inquit ergo sapienti seruire libertas. Ex quo colligitur quia stulto etiam imperare seruitus est. et quod peius est. cum pauciꝛibus ꝓesit pluribus dominis et grauiꝛibus seruit suis cupiditatibus. quarum dominationem nec nocte potest fugere. nec die. quia intra se dominos habet. intra se seruitium patitur intolerabile. hec ille.

Capitulum quartum continens consolationes sup imperij regni vel alterius dominij mundani amissione ꝓiuatione seu non assecutione.

QVarto post premissa a dominā dsolatricem principalem accessit et alij tristis sup materia premissi capituli ei grauiter querulando. At illa eidem p dsolatione tres de suis puellis ilico deputauit.

I. CONSIDERATIO

PRima puella sic ait. karissime quod non est veraciter hoc qđ appetitur. si illo quis priuatur vel ipsū nō assequit nō est dignū p inde turbetur. Sz quid. Dzofecto p̄ imprōprie regnū mundanum dicatur regnū. Hac patet dsideratōe. Vero siquidez regno regnatur sicut imperio si sit verum impiū qđ quidem non omi sed paucissimis ouenit qui regna habere reputantur. Audi hugonem illum regularē. Solj inquit is regnat qui depositō cordis impio lege rōis ordinat totā familiā motuū iteriorū et exteriorū. Si dsurgat leonina rabies punit p patiētiā. si petulātia hyrci p abstinentiā. si ferocitas apri p mansuetudinem. si superbia vnicornis p humilitatē. Sz quis est hic et laudabimj eū atq; vt dignus impio coronabimj eum

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Tu qui de regni carentia turbaris. estimo p non ob aliud nisi quia p regnū crederes atq; velles dominari. Sz scias p tu paucis respectiue. tibi aūt irratōnabiliter dominarēt mlto plures etiā si bonū qđ tu paucis. maij malū erit p dñabuntur tibi plures siue plura penitj irratōnabilia. Que forsan inquies. Ecce quid dicit ille Seneca. Sicut iquit hominibj reges Ita regibj dñandi desideria dñantur. Hoc est regnū. nolle regnare cum possis. Vis ergo regnū. Do tibi magnū. rege teipsum. Hec ille. et nonne bñ magnū est seipsum regere. est haudubium. Nimirum seipsum regere non attingit sine motuum tam interiorū q̄ exteriorū debito regimine quo quidem motuū et eo obiectorū est quasi infinita multitudo.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. Scias karissime p appetitui regnādi duo videntur nō mediocriter repugnare. videlicet odiū in presenti. et aliud quod ḡuij est qđ et restat in futuro. Vis scire de odio Ecce oēs homines natura diligi desiderant. quare et odia vt aduersaria detestantur. Hac aūt ratione difficile est regnare. et videtur p dsequens regnandi appetitui repugnare. Audi Senecaz magni regis preceptorem. Simul inquit ista mundi rector dej posuit odiuz atq; regnum. qui ergo odia nimium timet regnare nescit. H ille. Dzoro quantum ad id qđ grauij est et in futuro restat. nō mirarer siquis regnare siue leuiter dominari appeteret si non eij tam ḡuis finis esset. Quis inquies. Ecce hoc dsiderans ysidorj agnoscant inquit principes seculi deo se debere rationem esse reddituros. Sed nunquit est modicū aut leue deo reddere rōnem. Dzocerto nō est modicum quemadmodum nec sunt modica de quibj reddenda est ratio. sunt em̄ omnia q̄ regibj incūbūt. De quibj audi venerabilez

ieronimum. Regum inquit est ꝓprium facere iudicium atq; iusticiam et liberare de manu calumniantium vi oppressos et peregrino pupillo quoq; et vidue qui facilius opprimuntur a potestatib9 p̄bere auxilium. hec ille. De hijs autem et alijs ad reges pertinentibus. tanto minus leue est deo reddere ratiōē. quanto ꝓe cunctis deus omnium ognitor subtilius non solu; numeros et pondera oīum factorum nouit. ꝑm que reddenda est ratio. sed et omnia in mēsura et numero et pondere disposuit. vt sc; iuxta numeru; pondus et mensuram eoꝝ de quibus reddenda est ratio si ratio ipsa deficiat penarum pondus mensuram et numerum retribuere etia; demonum ministerio finaliter non obmittat. ¶ Demu; quomodo reddet rex deo rationem qui non a re nomen habet sed ip̄m indignus vsurpat otra illam sententiam ꝓfidor qualis rex esse debeat ꝓprie cōsiderantis. Reges inquit a regendo vocati sunt. ideoq; recte faciendo regis nomen tenetur. peccando amittit. Recte ergo illi reges vocantur qui tam semetipsos q̄ subiectos bñ regendo modificare nouerunt. Quomō reddet rex rationem otra quem tanq̄ otra indignum militat sententia tradita per iohannem os aureu;. Principatus inquit nō sanguini debetur. ꝑ meritis et inutiliter regnat qui rex nascitur et non meretur. Deniq; quomō reddet rex deo rationeꝫ qui presumere habet alium se esse meliorem. et nihilomin9 regnū ambit et assumit. otra quem militat hoc quod de exemplari obseruantia antiquorum scribit illustris Seneca. Inter homines inquit antiquorum optimus animorumq; rector eligebatur. Ideoq; summa felicitas erat gentium in quibus non poterat esse potentior nisi melior.

Capitulum quintum continens consolatōnes in genere super prelationis seu dignitatis ecclesiastice priuatione carētia vel non assecutōne.

QVintō post premissa ad supradictam dominam consolatricem accessit et alius tristis. propter expressa in premisso capitulo perturbatus. cui mox illa ꝓ consolatōne tres de suis puellis assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice si sanctorum doctorum dicta legisses merito ō prelature seu dignitatis ecclesiastice carentia ac etiam priuatōne magis gauderes q̄ doleres. Nimirum sanctoꝝ doctorum sententie contra prelatos et quoscunq; habentes ecclesiasticas dignitates sunt satis terribiles. Nonne enim hoc terribile est ꝙ secundum Iohannem os aureum prelati propter altitudinem dignitatis in eodem genere peccati grauius cadunt q̄ subditi. Nonne et hec prorsus terribilis est sententia. quam nobile volumen decretorum ex autoritate recitat venerabilis hieronimi.

Deteri⁹ inquit in populis ꝓelati delinquũt·ac ꝑ hoc ipsi crudeli
us ꝙ ceteri puniuntur·Sequitur vt ait beatus gregorius scire ꝓe
lati debent· quia si peruersa perpetrant tot mortibus digni sunt·
quot ad subditos suos perditionis exempla transmittũt· Vnde ne
cesse est·vt tanto se cautius a culpa custodiant·quanto per praua
que faciũt nõ soli moriunt².

¶II·CONSIDERATIO·

Secunda puella iam dicte sororis sue considerationi cõcordãs
sermonem patris clareuallis hic inducit·Si inquit forte ꝑla-
tus es siue teneris debitor sollicitudinis ampliorꝫ·longe grauio
ri et periculosiori debito tenent² astricti qui ꝓ multis animabus
reddituri sunt rationẽ·Quid ego infelix·Quo me vertam· Si tantuꝫ
thesaurum·si ꝓciosum depositum istud quod sibi christus sangui
ne ꝓprio carius vendicauit contigerit negligentius custodire·
Si stillantem in cruce domini sanguinem collegissem ·essetqꝫ re-
positus penes me in vase vitreo quod et portari sepius oporteret
quid animi habiturus essem in discrimine tanto·Et certe id seruan
dum accepi ꝓ quo mercator non imprudens·ipsa vtiqꝫ sapientia
sanguinem illum dedit·sed habeo thesaurum illum in vasis ficti-
libus et quibus multo plura ꝙ vitreis imminere pericula videan-
tur·Accedit sane sollicitudinis pondus et timoris ꝙ cum meaꝫ et
proximi conscientiam seruare necesse sit· Neutra mihi satis nota·
Vtraqꝫ abyssus est imperscrutabilis·Vtraqꝫ nox mihi est et nihilo
minus exigitur a me vtriusqꝫ custodia et clamat² ad me custos q̃d
de nocte·

¶III·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· Dꝛelaturã homo forte desideras ꝓpter
honorem·ꝓpter gloriam· ꝓpterqꝫ potentiam et volupta-
tem·sed nec ista deberent aliquatenus te mouere si dicta attende-
res patris clareuallis·Audi inquit de honoribus·ducem te consti
tuerunt et data est facultas vt miser sis et amplius non quiescas·
Cumulatur materia sollicitudinum·et inter erumnas cor ipsum ex
tendens necesse est vultum induere gaudiorum·nunquit in hono
re sine dolore·in ꝓlatõne sine tribulatione·in sublimitate sine va
nitate esse quis potest·Audi et de gloria·Si queris gloriam omni-
bus inuidie semina ꝓbuisti·inflat⁹ es et ventilatorio spiritu ple
nus dirumperis nec attendis quot te sequant².sed quot ꝓcedant
conglomerantur omnes ad detrahendum tibi·ad maledicendum
linguas acuunt·et argutissimus es si vel linguam vel manum inui
dorum possis euadere·Ecce vnde glorioſus esse volebas ingloria-
us esse conuinceris·nullum enim inexorabilius persequitur multi
tudo ꝙ illum qui sibi multitudinis arrogat principatum·Iungo

hijs potentiaz et voluptatem que et ipsa tenui et ꝑfusorio gaudio rapiuntur et videbis·quia copia paup est bonor humilis·vilis gloria·potēna debilis·et laborioſa voluptas·ℏ pater p̄dict9·Cui9 q̄dem in verbis de linguis quas ſubditi et extranei cōtra prelatos acuunt et non raro·hoc est aduertendum·ꝙ ſubditi nonnunq̄ linguas habent acutas et venenum aſpidum ſub labijs eorum· Quid ni dixerim linguas eorum acutas·Sunt enim quantū ad actum penetrandi acutiores omni gladio ancipiti·pertingunt nāq̄ vſq̄ ad intima cordis prelati· ſed et cuiuſlibet audientis et relinquūt ibi toxicum ſuum·maculā ſcilicet ſepi9 confuſionis et infamie quo nimirum toxico ſepe prelatus dum ſentire incipit perducitur ad mortem·et ſi non naturalem·ciuilem tamē·Nec obſtat linguarum mollicies vel earum leuitas·cum verius ſint cenſende aſpere atq̄ dure cum ſic intrent cum leſione nec retundi poſſint nec reflecti

¶Capituluz ſextum continens oſolationes ſuper priuatione carētia vel nō aſſecutione dignitatis pontificalis ſpecialiter·

SExto poſt premiſſa ad dominam conſolatricem ſepedictam acceſſit et alius triſtis querens de epiſcopalis dignitatis carentia conſolari· cui illa mox huius rei gratia de ſuis puellis duas adiunxit·

¶I·CONSIDERATIO·

PRima puella ſic ait· Cur homo hoc appetis·quo adepto plerumq̄ confuſionem non euadis·Nempe indiſciplinati mores ſubiectorum non mediocriter faciunt ad confuſionem rectorꝝ·Audi johannem os aureuz·quemadmodum inquit videns arborez folijs pallentibus marcidam intelligis quia aliquā culpaz habet circa radicem Ita cum videris populum indiſciplinatū ſme dubio cognoſce·quia ſacerdotium eius non eſt ſanum·hec ille·et nonne hº confuſio eſt·Certe ſic·Nam et archiantiſtes ambroſius in defectu correctionis·pudoris verecundiam recognoſcit·Quid inquit ego vos arguo cum poſſitis me vno ſermone conuincere·cōuincor ēm cum in hac parte clericos vobis magis video negligētes· quomō enim poſſum corrigere filios cū fratres emendare non poſſim· aut qua fiducia ſuccenſeam lapſos· cum a conſortibus pudoris verecundia conticeſcam·Hec ambroſius·Bene ꝙ epiſcopus ꝓpter hoc non ſit ab ipſius etiam populi correctione excuſatus patet quippe·vt enim beda ſcribit venerabilis·de manu epiſcopi peccata populi requiruntutur·

¶II·CONSIDERATIO

SEcunda puella ſic ait· Tu qui epiſcopatum deſideras· Audi terribilem ſententiam magni patris·propter quam quis merito poteſt epiſcopatum abhorrere· tanq̄ cuius officiū vix vnq̄ ꝑt exerceri ſine peccato mortali· Cogitet mḡt religioſa prudētia tua

nihil apud deum miserabilius et tristius et damnabilius episcopi aut presbiteri officio si perfunctorie atq; adulatorie res agarur. hec ille pater. Sz qđ. Profecto q̄ vix vnq̄ res hec agi valeat nisi perfunctorie et per consequens damnabiliter. ac proinde cuz pec cato mortali patet ꝓpter maximam difficultatem in regendo. Vis libenter de hoc scire. Procedat in medium nazanzenus ille grego rius doctor eximius de fuga tranctans cure pastoralis. Quamuis inquit perdifficile sit scire regi id est regenti se obtemperare mul to difficiliꝰ ē scire alios regere cuiꝰ scz regiminis quanto spes et gloria maior est. tanto periculum grauiꝰ. quippe habentibꝰ intel lectū. nam et siquid est in rectore vitiosuz moribus. facile in eos q̄ ad obtemperadum presto sunt ei transfunditur. et multo facilius malum ab eo transit q̄ siquid in eo virtutis et industrie fuerit. Ni hil enim est tam facile q̄ fieri malum. etiam si nemo doceat vel cō pellat. perdifficile autem est fieri bonum. parati sumꝰ ad recipien dum malum q̄ plurimi. velut si aride stipule quis scintillam ignis iniciat que insuper ventis etiam inspirantis animet. Velociusq; ma licie parua scintilla ꝺsumimur materia q̄ virtutis igniꝰ vl̄ accēdi vel etiam concalescere possimꝰ. hec ille doctor de episcopis et rectoribus alijs. ad quoz facit periculum amicoz et alioꝝ diui tum et potentum frequens instantia et preces importune. pro tali bus beneficiandis vel inuestiendis qui sunt plurales vel etate mi nores. vel ordines non habentes. nec etiam habituri. vel alias in digni. Sed et docet expientia q̄ inter mille prelatos nec vnus ita perfectus inuenitur. quem in dictis casibus et alijs multis nō mo ueat timor vel amor ad exauditionem precum iniustarum taceo de guerris episcoporum. pertranseo de expensis superfluis cum ami cis carnalibus et inutilibus personis.

¶ Capitulum septimum continens consolationes super carentia vel non assecutione papatus.

Eptimo post premissa ad dominam consolatricem pri cipalem accessit et alius tristis conquerens de caren tia vel non assecutione summi pontificatus cui illa p consolatione duas de suis puellis mox adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice hijs aures accomoda que sequū tur. fertur Benedictꝰ papa duodecimus sic dixisse. Creditur papatus aliquid magni esse cum sit nihil. Nam postq̄ fuimꝰ in isto statu nunq̄ habuimus vnam bonam horaz. nec habere intendimꝰ vsq; ad mortē nostram. Ita dixit qđ et verum esse docet experientia Quō em̄ bonꝰ papa possz habere horā bonaz. cui incūbit tanta sol licitudo. tāta occupatio a summo scz mane ad noctez vsq; ꝑfūdaz quomodo cum pace cordis sme qua hora bona esse non potest. pos set papa tot regum. principum. ciuitatum. et terrarum tyrannorum

et malarum ſocietatum monſtruoſis petitionibus mentē eius et cō ſciētiam grauantibus ad placitum reſpondere. et frequenter armatis precibus et comminationibus non terreri. Quomodo poſſet xp̄i anorum fines chriſtianumq; populum ſciens inuadi tribulari nauiculamq; petri in hoc mari magno fluctuare prout frequēter accidit ex intimis non turbari et perturbari. Certe harum rerum crebra vel continua ſollicitudo et anxietas. non ſinit vniuerſalem paſtorem gregis dominici luporum morſibus expoſiti noctem quietam ducere. ſomnumq; capere et vel in die conſiſtoriis altricationibus. tractatibus. ac communibus et continuis ſupplicationib⁹ occupatum. et grauatum aliquam habere integram bonam horam preſertim cum quietem noctis habitualis cogitatio melancolica intercipiat et ſolacia menſe falſa amare deliberationis ac ſtudij tedioſi ſimiliter interrumpat. Quo fit profecto vt pauperculis clericis vel monachis ciuibuſq; et mechanicis infinitis ob animorū ſuorū liberatatem non preſſis curis ſuperfluis. ſed vel vacantibus ſolacioſis libroꝝ ſtudijs vel operibus alijs conſuetis et gratis. multo melius ſit q̄ pape. Qui etiam ſi ipſius de facto attemptaretur depoſitio. hoc malum minori tempore mentē eius occupās q̄n tum ad ſe deberet preeligere. q̄ per totam vitam ſuam premiſſis tedijs grauaminibus et anxietatibus ſubiacere. Nec deberet obſtare confuſio temporalis. Nimirum illa iniurioſe illata conuerteretur procul dubio in gloriam ſempiternam. Hijs autem ex dictis et d depoſitione ceterorum prelatorum ac principū ſecularium poteſt quidem ad conſolationem ipſorum proporcionaliter iudicari

CH. CONSIDERATIO

Secunda puella ſic ait. Siquis eſt qui ſui a pontificatu ſeu ab alia prelatura aut etiam a ſeculari dignitate imperij regni vl̄ principatus aut cuiuſuis magiſtratus et preſidentie depoſitionem reputet eſſe ſui ofuſionē. Fateor q̄ eſt aliqualis. ſed vnica quā re mediat que ad eam ſequitur alia depoſitio confuſionis alterius. n̄ vnice. ſed multiplicis. Hec nempe in hoc attenditur q̄ exiſtens q̄libet in ſtatu preſidentie totiens cōfunditur et ita multotiēs quociens in ſibi obedientes et rebelles. maleq; ſe habentes. non pōt vel non audet correctionis officium exercere. Que quidem multiplex confuſio iuſto iudicio digne preponderat vnice depoſitionis confuſioni temporali. Rurſum primi generis depoſitio ſi fit propter demeritū res eſt ſaluberrima. Vtpote ſue ſubiectionis qua nūc hoſti humani generis. et etiam in futuro infernalibus cruciatibus aut purgatorijs penis grauiſſimis ſubiceretur. in toto vel in magna parte depoſitiua. cuius ſubiectionis depoſitō preualet in bono malo depoſitōis alteri⁹ etiā iudicio patiētis q̄n ob ipāz inſaniens lucidū hūerit iteruallū Porro ſi p̄mi generis dpoſitō iniurioſe fiat et ſine demeritis p̄ſtiz hn̄ti patiāz nll̄a erit dpatō ofuſiōis ip̄i⁹

ad gloziam que sequetur cum ofusio fuerit apud paucos humiles terricolas temporaliter tm̄ et gloria sit apud deuz atz apud infinitos celicolas eternaliter durata

¶ Explicit quintꝰ liber de ofolatõe theologie. Incipit liber sextꝰ continens ofolationũ remedia oportuna otra turbatiua que opponunt² pentele magne et clare ac generis nobilitati. Capitulũ primũ otinens ofolatõs sup carentia magne pentele.

Sexto principaliter octo tristibus supradicte domine ofolatrici principali appropinquantibꝰ et ei astantibus vnꝰ ex eis ante ceteros sic eam alloquitur. O domina venerabilis turbor valde de pentele mee diminutione et carentia magne. et peto vestrã sup hoc benignam ofolationem. cui illa mox p ofolatione sibi impendenda de suis puellis duas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad tristez sic ait. Parentelã habere magnaz desideras et malũ tuũ desideras. Nisi em̄ ad om̄e placitum cuiuslis eorꝝ fueris apud ipsos sprꝰ et otemptus eris. Si autez ad eorꝝ beneplacitũ te forsan exhibueris · cum de licitis et honestis homines seculi non ofueuerint otentari mala plurima spũalia et corporalia euadere non poteris. Rursum si caput fueris pentele· quanto ex maiori psonarꝝ numero illa ofsiterit · tanto maior cura te manet · maioriqz instantia et maior vexatio te grauabit. Deniqz ipsi qui sunt ad caudam boni scz et mali leprosam caudam ofstituũt te vel opinione sequentem et honori tuo multipliciter derogantez ¶ Quoro si tu nõ caput · sed vnꝰ de cauda fueris maculosa nisi multitudini que mente ofusa est ofentias miser eris. et tanꝙ nõ sis parentatus ab omnibꝰ derelictꝰ. Quid ergo lucri · quid omodi vl̃ solacij attulit tibi pentele magnitudo · nisi forte ignominiam qñ vl̃ vitijs claritudinem tuam et suam maculabunt vl̃ pauptate · si incõstans fortuna eos deseruerit · gloriam tuã et genꝰ humiliabũt. Deniqz si tu bene pspexeris ob modicaz pentelã pauciora incõmoda sustinebis q̃ si totaz vrbem replere vel etiam patriam viderentur

¶ II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad tristem sic ait. Scias amice cuiꝰ magna est parentela requirit² q̃ etiam sit magna eiꝰ expensa que multociens fieri non potest sine graui dei offensa. Si abundat est qui petat subsidium quod impendere nõ est licitum. Est mimꝰ. est hystrio est goliardus. est et multiplex hm̄oi genꝰ hominum petentiuz et exorquentium vestes · pecunias · equos · et nisi qd̃ petitur paratus sit dare ruboz ei verbis ipsorꝝ inducitur in presentia impingitur · in absencia sibi detrahit² et infamat² · et nõ est qui se abscõdat a malicia eorꝝ. Sz et hic ꝓpinquorꝝ iuuari petit ad hastiludiũ exercẽduz

ille ad torneamentum·alij ad iniustum bellum·nonnulli etiaz ad multiplex vanum exercitium et illicitum·et ostat q̄ omne malum sic per tales perpetratum redundat in ipsum·reddūtqz euz non soluendo multociens et impotentem ad restituendum in suū eternum periculum·¶ Si vero sit minus abundans et forte paupertate depressus·quanto maioris et clarioris parentele fuerit·tanto maiorē etiam a suis sustinebit otemptū· Verecūdantur eum recognoscere ognatum·verecundat² et ipe hoc coraz extraneis asserere·timēs se ob hoc spurium reputari·nec min⁹ verecundat² labore mechanico miseruz oquirere victum·Dicere habet fodere nō valeo ·mendicare erubesco·sed et nulli ausus manifestare quā patitur penuriā ipe cum ple sua et vxore domi degens et egens ac miserabilem vitam ducens sepe maiorem q̄ hostiatim mendicātes defectū sustinet necessariox·ꝓpter qd ꝛm quoddā puerbiū iter vitas miserabiles vita paupis nobilis miserabilioz reputat².Tu ergo amice de magna domo et alta esse non appetas·ꝛ de humili sis otentus·

¶ Capitulum secundum otinens osolationes sup carentia liberorum et spāliter heredis masculi·

SEcundo post premissa ad dñam consolatricem principalem accessit et alij tristis de liberox carentia totꝰ perturbatus querens si quomō posset apud eam cōsolationem reperire·At illa eidem loco sui hui⁹ rei gratia de suis puellis quatuoz gnatas ad consolandum assignauit· ¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·Si liberos desideres vxoremz habere necesse est·ꝛz q̄ sapienti vxorem ducere non expediat·hoc sodales mee inferi⁹ te docebūt·Q⁹ vero nec virgini nec alias libere maritum accipe oueniat nec viro vxorem pari pacto·ad hoc facere videtur piculum otinue discordie siue displicentie·cū perraruz sit q̄ alter oiugum p omnia facta et verba odicionesqz psonales de altero sit content⁹·Hic forte adulter est·vl illa adultera·Hic forte fatuus est·vel illa stolida·Hic forte turpis est·vl illa fetida ·Hic forte impotens est·et illa lubrica·Hec forte parca est·sed ille luxor vel effusor est·Hic forte iracundus est·sed illa nimis timida Ipsa forte verbera vel gladium·sed ille timet venenum·Hec et cōsimilia infinita osiderando quomodo possz p omnia altera pars huius copule de altera contentari·Et si grata sint quedam in alterutro·alioz tñ mixtura plerūqz illa ofūdet· ¶ II·CONSIDE.

SEcunda puella sic ait·O amice si liberis cares non multū doleas·Quis scit quales essent quos haberes·Nam vix possz esse quin vl in eis vl eoz in vxoribꝰ vel maritis vl in filijs filioz aut filiabꝰ defectū aliquē repires te medullitꝰ otristātez·Melius ergo videt² esse corde tuo vt liber sis a liberis·ne liberi te diuersis mōis occupantes a te tollant animi libertatem·

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. Dic mihi qso quo fine liberos desideras Aut forte vt nomen tuum nō intereat. vel vt habeas ꝓsidia senectutis. vel vt certis vtaris heredib9. Sz hoc habere in intentione stolidissimum est. Audi quendam theofrastum qui hoc esse stolidissimum plane affirmat ac sic ꝓbat. Primo inquit quid ad nos pertinet recedentes e mundo si nomine nostro ali9 nō vocetur cum innumerabiles sint qui eodē nomine appellantur. Secundo que sint senectutis auxilia nutrire illum dn̄m. illum qui aut ꝑior te forte moriatur aut peruersissimis moribus sit. aut certe cum ad maturaz etatem venerit tarde ei mori videaris. hec theofrastus. cuius dicta etiā militant contra motiuū terciū de certis heredib9 ꝑ matrimoniū acquirendis. quib9 scz dictis annecto casum quē refert Boetiana dsolatrix. Honestissima quidez inquit diugis foret liberoꝝ qz iocunditas. sed nimis e natura dictum est. nescio quem filios ineuenisse toztozes quoꝝ ꝑ sit mozdax quecunqz oditio neqz alias expertum te. neqz nunc anxium necesse est ammouere. In quo euripidis mei sententiam ꝓbo qui carentem liberis infoztunio dixit esse felicem.

IIII. CONSIDERATIO.

Qvarta puella otra desiderium specialiter heredis masculi sic ait. Tu qui heredem masculum habere desideras. Finge tibi finem aut dic quare. Si sis vnus de cōmunib9 non apparet q̄re. cuz absqz tali herede liberi9 possis domui tue disponere ante mortem. si vero sis de nobilium numero et magnozum. quid anime tue valere poterit talis heredis successio. nisi cōmuniter augmentum purgatozij ignis aut gehenne cum in te redundet abusus hereditatis quez siue in tozneamētis. siue in hastiludijs. siue alijs in actibus militarib9. ac in festiuitatib9 et sumptib9 inozdinatis peccata plurima implicantib9 ꝓesumere haberes anime sue et tue nocituru. quem hoc respectu heredem poti9 optare haberes bufonē esse q̄ hominē si salutis tue memor esses.

Capitulum tercium otinens cōsolationes sup carentia fratrum ognatoꝝ vel osanguineoꝝ.

Tercio post ꝓemissa ad sepedictam dominam dsolatricem accessit et ali9 tristis de fratrum ognatoꝝ seu cōsanguineoꝝ carentia tristiciam habens non modicā et desiderans dsolari. At illa eidem in hoc casu satis opatiens de puellis quas secū habebat ad dsolandū ydoneas duas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄dictū tristē sic ait. Si de caretia frm doles l dsangneoꝝ l sic ē q̄ hitos diligeres l ñ diligeꝛ. si ip̄os ñ diligeres. vt q̄d tūc eos hāe velleꝛ. Si vo ip̄os diligeres teipz i regno plimū ipedireꝛ. q̄ppe sz̄uire do rgnare ē Sz q̄d. pfctō q̄ do pfctē sz̄uire desiderat necesse ē vt carnalē dsangneoꝝ affectōz postponat

Audi magnum illum antistitem ambrosium. Cui inquit portio de us est. nihil debet curare nisi deum. ne alterius impediatur necessitatis munere. quod em̄ ad alia officia ofertur hoc religionis cultui decerpitur. Hec em̄ vera est sacerdotis fuga abdicatio domestiorum et quedam alienatio karissimorum. vt suis se abneget qui seruire deo gestit vel eligit. hec ille magn⁹.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice fratres vl̄ osanguineos habere desideras. Cura de spiritualibus de qualibus in patrum libro dicitur. Sunt ornati moribꝰ et caritatis vinculis velut quadā germanitate constricti. hec ibi et nonne bene. Nonne magis q̄ carnalis vera est illa fraternitas vel cognatio q̄ non sanguinis vicinitas. sed morum conformitas et animorum vnitas in christi caritate solet operari. Ad quē sensum venerabilis pater jeronim⁹ loquēs Vera inquit illa necessitudo est et xp̄i glutino copulata. quaꝫ non vtilitas rei familiaris. non presentia tm̄ corporum. non subdola et palpans adulatio. sed dei timor et diuinarum scripturarum studia deciliant. H ille. ¶ Deniq; nō carnalis fraternitas siue consanguinitas heredes regni ostituit. sed quorum est pulcra et casta generatio cum caritate. horum fraternitas seu cognatio tanq̄ filiorum dei patris heredes dei ostituit. coheredes aūt xp̄i. Si igitur qui ad eādem hereditatem ptinent in hijs verior attenditur fraternitas seu cognatio q̄ sit illorum qui ad illam secundum se hereditatem nō audent aspirare. Restat q̄ de carnali minime est curandum. sed de spirituali illorum quibus est in hereditate salutis eternaliter ogaudendum. Ceterum de hac materia infra per neptes meas poteris aliqua hijs oformia reperire.

¶ Capitulū quartū otinens osolationes super defectu natalium

Varto post premissa ad sepedictam dn̄am osolatricez accessit et alij⁹ tristis ꝓpter defectum natalium oturbatus querens aliq̄ sup hoc osolationē cui illa opatiens mox ei huius rei gratia quatuor ō suis puellis ad osolandum pdoneas assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O karissime si scripturas nouisses de defectu natalium non sic erubesceres. Videtur em̄ ex scripturis q̄ similes tibi fuerint plurimi in statib⁹ excellentissimis ostituti. taceo em̄ de patriarchis. archiepiscopis. episcopis. et alijs inferioribus prelatis q̄ plures summi pontifices tibi fuerunt similes. quippe decretorum libro er verbis damasci pape scribentis Ieronimo p̄sbitero sic habetur. Orosius papa filiꝰ fuit stephani subdyaconi. Bonifaciꝰ papa filiꝰ jocundi presbiteri. Felix papa filiꝰ felicis p̄sbiteri. Agapitꝰ pp̄. filiꝰ gordiani p̄sbiteri. Theodorꝰ pp̄. filiꝰ theodori p̄sbiteri ō ciuitate jerosolima. Siluerꝰ papa filiꝰ siluerij epi

Rome deus dedit papa. filius iocundi preſbiteri. Felix enim tercius natione romanus ex patre felici preſbitero fuit. Item Gelaſius papa natione affer ex patre valerio epiſcopo natus eſt. Item agapitus natione roman⁹ ex patre gordiano preſbitero originem duxit. ꝯplures etiam alij inueniuntur qui de ſacerdotibus nati apoſtolice ſedi prefuerunt. hec papa Damaſcus. Sed excellentiſſim⁹ ille monarcha alexander magnus ſpurius fuit ex olimpiade matre et nectanabo rege egypti patre nat⁹ q̄uis philippi regis macedonum mariti predicte olimpiadis filius fuerit putatiuus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait triſti. Quid curas ſi tu honeſt⁹ ſis qualibet parentib⁹ natus ſis. Audi verba magni patris auguſtini in venerabili decretorum volumine recitata. Vndecūq; inquit homines naſcantur ſi parentum vitia nō ſectātur honeſti et ſalui erūt Semen em̄ hominis ex qualicūq; homine dei creatura eſt. et eo male vtentib⁹ male erit. non ipſum aliquando malum erit. Audi rurſum ad idem et johannem os aureum. Nunq̄ inquit de vitijs erubeſcamus parentum. ſz vnum illud queramus. ſemp amplectamur matrem. etiam ſi fornicatione pollutam vel quodlibet huiuſmodi dedecore ſordidatam. nihil tamen de eius aut vilitate fuſcabitur. aut crimine polluetur. Q⁹ ſi fornicator eſt ipſe ad meliora cōuerſum nequaq̄ apud deum prior vita ꝺmaculat. multo magis ex meretrice natus et adultera ſi virtute propria decoretur parentuz ſuorum non dedecorat obprobrijs. hec ille.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella ſic ait. conſulo tibi homo q̄ ad patrem attendas principalem qui fecit et creauit te. Vtiq; non minus q̄ legitimum filium principis. Audi illuſtrem jeronimum Naſci inquit de adulterio non eſt culpa qui naſcitur. ſed illius qui generat. Quomodo in ſemimbus non peccat terra que confouet non ſemen qd̄ in ſulcis iacitur. non humor vel calor quibus temperata frumenta in germen pollulant. ſed verbigratia fur vel latro qui fraude et vi eripit ſemina. ſic genus humanum recipit terra .i. vulua quod ſuum eſt et receptum confouet. et confotum corporat. et corporatum in membra diſtinguit. et inter illas ſacri ventris anguſtias. ſacra dei manus ſemper operatur. Idemq; corporis creator et anime Noli deſpicere bonitatez figuli qui te plaſmauit et fecit vt voluit ipſe eſt virtus dei. et dei ſapientia

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ſic ait. Tu q̄ d̄ parētū ꝓpagatōe erubeſcis ex ipſius ſaluatoris aliq̄li ſimilitudīe conſolari poteris. Audi venerabile jeronimū p̄sbiterꝝ libro decretorꝝ īductū. Dñs inquit nr̄ ihs xp̄c voluit n̄ ſolū d̄ alieīgenis. ſz etiā d̄ adulterinis ꝺmixtōib⁹ naſci. nobis magnā fiduciā p̄ſtans. vt q̄licūq; mō. tn̄ vt eius veſtigia

imitemur ab ipsius corpore non separemur · cuius per fidem membra effecti sumus · Iudas em̄ patriarcha concubuit cuz thamar nuru sua et ex illo coitu nati sunt zaram et phares · inde postea salmō qui fuit dux in deserto · inde obeth · inde quoqz booz · Inde postea ysai qui fuit pater dauid · ex illa autem ꝓgenie origo ducitur xp̄i hec hieronimꝰ ·

¶ Capitulum quintum continens consolationes persone turbate maxime diuitis super ignobilitate seu carentia nobilitatis ·

QVinto post premissa ad illustrem dominam consolatricem accessit et alius tristis super ignobilitate seu nobilitatis carentia querens ab ea recipere cōsolationē cui illa mox huius rei gratia octo de suis puellis ꝓ consolatione duxit assignandas ·

¶ I · CONSIDERATIO ·

PRima puella sic ait · O homo cur de ignobilitate generis turbaris cum si velis prestantiorem nobilitatem consequi possis Que nam inquies est illa · Profecto illa est que nō ex diuitijs temporalibus sed ex thesauris oritur spiritualibus · Audi illum Cassz · Si inquit inueterate et per genus ducte diuitie nobilem faciunt · multo magis prestantior est nobilitas cuius origo thesauris prudentie locuples inuenitur · ℔ ille · Patet igitur huius viri perpulcro dicto ꝙ ignobilitas generis recōpensari potest multo quidez excellentiori · Sed ꝙ etiam occasio sit excellentiori nobilitate obtinenda conatum habendi hoc pacto patet · Siquidez vbi nobilis genere de sua contetatur nobilitate · ibi sepius genere ignobilis conatur se in recompensam virtutibus nobilitare · Audi patrez clareallis · Nescio inquit quo pacto virtus ignobili placet · An forte plus claret siquidem ignobilis cū caret gloria · nō facile liquet vtrumqz nolit · aut quia non possit habere · laudo factam de necessitate virtutem · sed plus illam quam elegit libertas · nō quā induxit necessitas · hec ille pater · Verū licet plꝰ illa vt dicit laudanda sic virtus quam elegit libertas · tamen etiam illa nobilitas morum seu virtutum quā ratione ignobilioris generis inducit necessitas magis facit hominem notum seu famosum ꝙ sola dignitas generis · Hinc etenim in decretoꝝ venerabili volumine sic dictuz videtur · Nos qui possumus non ex locorum vel generis dignitate · sed morum nobilitate innotescere deberemꝰ ·

¶ II · CONSIDERATIO ·

SEcunda puella sic ait · O karissime quid de ea multū curas quā deꝰ parum curat generis nobilitate · Vis scire ꝙ parum deus illam curet · Audi venerabilem jeronimum · Sola inquit apud deum libertas est non seruire peccatis · summa apud deum nobilitas est clarum esse virtutibus · hec ille · Nec videtur ꝙ tantum summa ꝛ etiam ꝙ apud eum sit sola · quemadmoduz et nō seruire peccatis

dicit solam apud deum esse libertatez. Et nonne satis johannes os aureum hijs ocozdat. Ille inquit clarꝰ. ille sublimis. ille nobilis ille tunc integram nobilitatem suam putet. si dedignetur seruire vitijs. et ab eis superari. hec ille et ecce dicit integram putet suaz nobilitatem. Quod ẽm parum distat nihil distare videtur. ergo no bilem esse genere supponit parum esse atqz ideo de eiꝰ carentia nõ curandum esse.

CIII. CONSIDERATIO.

QErcia puella sic ait. Noli amice iudicio errare studeꝑ potius te deo cõformare. apud quem quis sit potioz venerabilis jeroni mus manifestat. Ille inquit apud deuz pzeest potioz. non quem no bilitas generis nec dignitas seculi. sed quem deuotio fidei et san cta vita cõmendat. hec jeronimꝰ. Sed vt quid nobilitatis carentia seu contristat ignobilitas nisi ꝙ quis eo qõ est ipse potioz esse vel let. Sed quid. Nunquit bene. Pzocerto minime. Audi ad hoc iti dem jeronimum venerabilem. Nulli inquit te vnq̃ de generis no bilitate pzeponas. nec obscuriozes quoslibet et humili loco natos te inferiozes putes. nescit religio nostra psonas nec oditiones ho minum. sed animas inspicit. hec ille. igitur saltez apud religiosas mentes inter nobiles genere et ignobiles non est differentia. que si forte apud non religiosas fuerit non est cura.

CIIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Cur homo dquereris de carentia nobili tatis carnalis. Estimo ꝙ non faceres si quale ei vitium est an nexum attenderes. Vis scire quale. Audi insignem jeronimũ. Ple rumqz inquit nobilitas carnis ignobilitatem parit mentis. Huic concozdat vel cum moderamine egregiꝰ pater gregoziꝰ. Nonnul lis inquit solet nobilitas generis parere ignoblitatem mentis. vt minus se in hoc despiciant. qui plus se ceteris aliquid fuisse memi nerunt. hec gregoziꝰ. Vide igitur quid velis e duobus eligere scz vel mentis nobilitatem. vel carnis. que si sola est. facit mentem se aliquid fuisse meminentis. et ob hoc nõ se. sed alios despicientis ignobilem fieri. vt hic egregiꝰ pater innuit. et certe bene. Nimiz alios pzesertim dei amicos etiam si ignobiles sint despiciẽs seu sp nens ipsum deum spernit seu contemnit. Dicente domino qui vos spernit me spernit. Sed quid de illo. Certe deum spernentes seu cõ temnentes fiunt ignobiles. Audi ipsum deum loquentem. Qui in quit contemnunt me erunt ignobiles jta ait. Nec mirum. Nam et cham pater chanaan per contemptuz patris sui noe cuius vino in ebziati verenda nudata fratribus suis nunciauit. Hoc ad ignobi litatem suã meruit ꝙ noe pater eius a vino euigilans ait. maledi ctus chanaan puer seruus seruozum erit fratribus suis scilicet gẽ et japhet qui ꝓpter hanc virtutem ꝙ tunc pallio verenda patris operuerunt. facti sunt igitur dicto fratre suo potiozes quẽ exinde

seruum habere meruerunt ¶ Sane dictuz dei verbum qui otēpnūt me erūt ignobiles. necesse est intelligere saltē ō ignobilitate mās Si vis igitur vnum eligere e duob9 predictis pensa quid melius. Siquidem haberes nobilitatem carnis esset in periculo nobilitas mentis. quēadmodū ptz ex p̄missis. Stude igit² vt eā q̄ sine piculo osequaris tanq̄ p̄estantiozem magisqz appetendam nobilitatē mētis. An non melius est nobilem habere hominem interiozem q̄ exteriozem. seu nobilem habere mentem q̄ carnem. Deofecto melius est q̄ carnem mentem habere nobilem. quippe secundum mentem homo est factus ad dei ymaginem. Est et mens superioz pars anime et caput ei9. Sed reuera vnum e duob9 eligendo dignus quidem malles caput habere nobile q̄ pedicam nobilem. Nam et in signū p̄estantiozis nobilitatis solēt homines inter membza caput magis p̄eciosis gemmis auro quoqz et nobilib9 rebus alijs q̄ pedes suos perozнare. Vix est em̄ rex aliquis vel regina qui vel que non p̄o pedib9 de ozнatu nigri cozij contentetur

¶ V. CONSIDERATIO

QVinta puella sic ait. Cur ō generis turbaris ignobilitate. quequidem te ne glozioſus efficiaris minime valet impedire. Vis hoc scire. Audi iohannem os aureum pulcris hoc exemplis ac per contrarium declarantem. Patrem inquit habemus abbram. quid p̄dest ei quem sozdidāt mozes clara generatō. Aut quid nocet illi generatio vilis. quem mozes adozнant. Ipse enim vacuum se ab oī bus bonis actibus ostendit qui glozиatur in patribus. hec iohannes p̄dict9. Qui rursum sic dicit. Quid nocuit abrahe q̄ habuit patrem tharam luteozum deozum cultozez. Nonne separatus a genere suo posit9 est i caput fidelium vt iam non diceretur fili9 peccatozum sed pater sanctozum. Non potuerunt eius gloziā sozdidare patrum errozes Stagnum de argento egreditur. sed non est argentum. Itaqz argentum colatum seruatur. stagnum autem foris expellitur. Melius est de contemptibili genere clarum fieri. q̄ de claro genere contemptibilem nasci. qui enim de claro clar9 nascit² glozia claritudinis eius non est eius solius sed communis videt² Qui aūt de contemptibili genere clar9 egreditur tota glozia claritudinis eius solius est. qui vero de contemptibili genere otēptibilis nascitur turpitudo otemptibilitatis solius ei9 non est. sz etiā et generis. qui aūt ō claro genere otemptibilis nascitur omnis turpitudo illi9 est ei9 soli9. Ideo meli9 est vt in te glozientur parentes q̄ tu in parentib9. hec ille. cuius dictis adijcio q̄ multo meli9 est nobilem esse seu perfectum in persona p̄pria siue per conditiōs personales et quasi essentiales. quaz p contractas aparentibus cō ditiones extrinsecas et quasi accidentales.

SExta puella sic ait. Cur appetis karissime nobilitatem generis per quam nichil osequeris p̄prie nobilitatis siue claritudinis

bene autem inde maiorem turpitudinez consequi poteris Sane vt hec aduertas queso dic mihi quid est nobilitas nisi aliena claritudo. Himirum nobilitas laus est parentum. que quidem laus si veritati non innititur vana atqz turpis est. Si autem ex meritis parētum proueniat ipsorum quidem non tua est. tibi igitur splendoris quid confert claritudo talis aliena propriam non habenti. Verum quanto tibi parentes fuerint clariores hoc bonuz ex nobilitate cōsequeris. q̄ tanto te tanq̄ degenerantem turpiorem reddit proprioꝝ atqz laudabiliū carentia meritoruz. Hec ē profecto sententia quā et illa nobilis consolatrix boetij protulit in hec verba. jaz inquit q̄ sit inane q̄ futile nobilitatis nomen quis non videat que ad claritudinem refertur. Aliena est. videtur nanqz esse nobilitas quedaz de meritis puenies laus parentum. Quid si claritudinem predicatio facit. Illi sunt clari qui predicantur necesse est quare splendidum te si tuam non habes aliena claritudo non efficit. Q⁹ siquid est in nobilitate bonoꝝ id esse arbitror solum vt imposita necessitudo videatur ne a maiorum virtute degenerent. hec illa. Cui i hō vltimo puncto concordat insignis pater jeronimus. Nichil inquit aliud video in nobilitate appetendum nisi q̄ nobiles quadam necessitate constringuntur ne ab antiquoꝝ probitate degenerent.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O amice cur ō nobilitatis carentia quereris. Nempe qualiūcūqz parentum filius dicaris. nō poteris esse ignobilis nisi sola opinione. sed nobilis es in veritate. si tamē non p vitia degeneraueris. Ecce em̄ qō dulcissimum est auditu nobilis illa boetiana consolatrix sic musice modulata est. Oīne hoīm gen⁹ in terris simili surgit ab ortu. Vnus eniz rerum pater est vn⁹ cuncta ministrat. Ille dedit phebo radios dedit et cornua lune. Ille hominem etiā terris dedit et spera celo. Hic clausit membris animos celsa sede petitos. Mortales igitur cūctos edit nobile germen. quod gen⁹ et proauos strepitis. Si primordia vestra ductoremqz deuz spectes nullus degener extat. Ni vitijs peiora fouens propriū deserat ordinem. hec illa. Sane hoc ita potest intelligi quidquid ad substantiam bonoris attinet hoc oīs homines immediate a deo habent. Animam nanqz quis creat nisi solus de⁹. Supposita etiam prima materia quis creauit eam. deus sol⁹ et non homo. Equidem hominis operandi principia que accidentia esse noscuntur ad substantiam humani corpis non attingūt. Nihil em̄ vltra suam speciem agere apud phāntes communiter est concessum. Rursum et illa numero accidentia que reperiuntur in homine que non modo tm̄ in fieri hominem disponunt. sed inesse. Vt carnali patre qui forsitan mortuus est vel distans tanq̄ a causa essentiali penitus non dependent. oportet nanqz tam p̄ducens q̄ conservans nō ita distare loco vel tpe ab eo qō p̄ducit vel oservat. ꝫ occurrit

omnino causa essencialis necessario cum effectu. Quid igitur in hominib⁹ pmansurum repies qđ non eque immediate oīs homines habeāt ab oīm creatore. Bñ igit² dctm̄ est mortales cūctos edit nobile germen. Oīme hoīm gen⁹ in terris simili surgit ab ortu. Null⁹ degener extat ꝛc. sicut pri⁹.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait. O amice si salutem tuā ꝓuide diligeres ignobilitatē generis poti⁹ q̄ nobilitatem eligeres. Vis scire quare. Ecce nobilitas generis viruꝫ cui facultas utcunqꝫ suppetit multum artat ad armatam militiam exercendā. que quidez militia vnum est inter quedā negocia de quib⁹ specialiter scribitur. q̄ vix vnq̄ possunt exerceri sine peccato. qđ iuxta tradita supra p neptez meam quo ad ipsam militiam hm̄oi intelligo de peccato mortali. Nam vix vnq̄ potest quis eā exercere sine graui periculo corporis et anime. ꝓesertim in bellis et guerrarū batellis hastiludijs atqꝫ torneamentis. in quib⁹ sepi⁹ contingit occidi et occidere et miserabiliter interire nō habito spacio penitentie. O infelix nobilitas que hm̄oi accidentia secum portat. Econtra felix ignobilitas que ab istis suppostat que ñ sinit hominē ambulare in mirabilib⁹ sup se. q̄ et spūm viri humiliat p qđ ipm ad futurā exaltatōꝫ habilitat

Capitulum sextum continens consolatões psone nobilis et diuitis sup aliquoꝫ de sua parentela humilitate seu ignobilitate.

Sexto post premissa ad p̄fatā dñam ꝺsolatricem accessit et ali⁹ tristis de materia p̄missi capituli ꝺquerēdo cui illa p ꝺsolatione impendenda de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O homo si ꝺ tua parentela humiles quos daꝫ habes et ignobiles et inde turbaris. cur est hoc nisi quia inde verecundaris qđ plane tue superbie attestatur. Proinde nimirum tu de ipsis vt de illis qui magis humiles presumuntur habere poti⁹ gloriari et ipsi de te vano et superbo tanq̄ de vitioso possent erubescere nō indigne. Glorieris igit² de ipis vt de exaltandis ipsi vero de te erubescere possent et tu magis vt de humiliādo. Regula em̄ hec seu diuina sentencia irreuocabiliter stabit qua dicit² qui se exaltat humiliabit². et qui se humiliat exaltabitur. consulo itaqꝫ vt pares tibi illos extimes et si non maiores. Muta iudicium et te extimes viliorem inferiorem vel s̄m interiorem hominem. et nunquit nō ita verum extimares. Certe sic. si ñ mundi iudicio. tam celi. put in extremo et vniuersali iudicio claxerit.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Nōne vides karissime q̄ magnes lapis qui claritate carens foris nobilitatem nō ostendit eligibilior est vitro rubeo quod videt² lapis esse preciosus. quem ꝓpter exteriorem dispositōꝫ rubinum facile iudicares. Certe eligibilior esset. quid g⁹ ubi de exteriori nobilitate generis. et cur de ignobilitate

exteriori aliquor tue pentele erubescis. Sūt em̄ illi forte magnetes .i. magni corar dñō rustico sub colore faciente hoc ipor humilitate quor itericeis eor nobilitatis claritas qñ nobiles mūdi obscurabut et i exteriores tenebras mittet euidēt fialiter appebit

¶ Capitulum septimum otinens osolationes puelle super nobilis viri carentia siue iam sit maritata siue virgo claustralis vel alias nunp maritanda.

SEptimo post premissa ad dñam osolatricem antedictā accesserūt puelle quedā tristes sup nobilis viri carentia querētes osolari. q cū due fuerint decreuit dicta dña duas eisdē de suis puellis assignare p osolatōe eis impendenda. ¶ I. CONSIDERATIO

PRima puella nō loquens monialibp sz matrimonialibp sic ait Tu filia maritanda vl iam etiaz maritata cur de nobilis mariti carētia pturbaris. Si nō stulta esses minp nobiles peligeres. Ille qui nobilior forsitan tanp nō parem sibi te otemneret. minp aūt nobilis in multa reuerentia te haberet ille qui nobilior vl cū aliis mulieribp vl in mundi vanitatibp vl p guerras tua et sua bona osumeret. et ad erubescendam pauptatem seu inopiam te et se deduceret. qui vero minp nobilis tibi thesaurisaret et nihilominp lautam mensam tecū haberet. Ille qui nobilior forsitan ob picula militaria qñqz vel mortup. vl cruentp vl membro diminutus. naso vel oculo orbatp ad te rediret. Qui vero minp nobilis sano corpe letoqz vultu te respiceret ac tibi omaneret. Deniqz ille qui nobilior per frequentem absentiam te turbaret ille qui minp nobilis vl forsan ignobilis te p suam pñtiaz delectaret et osolationes plurimas exhiberet. Nec moueat te qđ aliter esse possibile foret. nam saltem ea que dicta sunt. sunt omuniter accidentia vl multum pbabiliter expectanda. ¶ II. CONSIDERATIO

SEcunda puella ad virginem claustralē loquens sic ait. Tu virgo claustralis xpō dei filio desponsata si de marito quantumlibet oditionū excellentiū fueris temptata temptationez hmōi arte quadam et exemplo supare poteris si tamen sponsi tui pcellenti orres oditiones et dignitatem ab ipō habitam et habendam bene attenderis. Ecce quid accidit. Certur quidē q dux austrie scribens regi francie in descriptione psone sue et statp posuit in litera tytulum longissimum ex multis pualibp titulis opositum. Sic videlicz Lupoldp dux austrie. Marchio stirie. dñs porp naouis. Lantgrauius alsacie. Comes d habespurg ꝛc. hmōi. quo audito titulo rex frācie admirans et deridens dixit suo notario. vt ducis titulum itez legeret p singula puncta et distincte. Qñ ergo legit dux austrie. dixit rex et ego rex frācie. qñ legit marchio stirie dixit rex. et ego rex frācie. et eodē mō dixit ad singulos titulos. qi diceret. plp est esse regē frācie cuip solip tituli expssiōe solemp nos describere. q̄ oms

predictos titulos habere Consimili ergo mō dicat virgo xp̄o de sponsata si p magno dica² ei talis mulier p suū maritū hz q est magna baronissa·dicat p maiori dignitate et ego p xp̄m meū sponsuz sum celestis regina·Si p magno dicat² sibi talis est p marituz magna ducissa dicat iterū ipa·et ego p xp̄m celestis regina·Sz dicat² sibi talis p maritū est regina francie vel anglie·dicat ipa et ego p xp̄m sum regina celi seu celestis regina·Si dicat² ei talis mulier p maritū facta est impatrix·dicat ipa et ego nō mō terrena impatrix sz p xp̄m sponsum meū celestis sum regina.Cur aūt sic veraciter dicere possz·Profecto idcirco·q² eodem in regno vbi spōsus est rex ibi sponsa ab ipo denominanda dicenda est regina·Si itaqz ihesus sponsus virginū rex est celi·sequit² q virgo claustralis sponsa christi est regina celi seu celestis regina·

Explicit sext⁹ liber de dsolatōne theologie·Incipit liber septimus dtinens dsolatōnum remedia optuna dtra turbatiua que opponunt² diuitijs et rez facultati·Capitulū primū dtinens dsolationes super non assecutōne seu carentia diuitiarum seu rerum tpalium·

Septimo principaliter decē tristib⁹ sepedicte dñe consolatrici principali appropinquantibus et ei astantib⁹ vn⁹ ex eis añ ceteros de diuitiaz seu rez tpaliū carentia est dquest⁹.Et illa eidem ptin⁹ p dsolatōe sibi impendēda sedecim de suis puellis deputauit·

I.CONSIDERATIO·

Prima puella ad tristem p̄dictū sic ait·Est mirz valde diuitiarum ex carentia quoscunqz xp̄ianos dtristari·Inde quidem vt reor tristiciam nō haberent si ipi scirent quanta diuitie mala opari dsueuissent·Vide amice si verum dico·Ecce diuitie desiderate mētis insaniaz indicant·Diuitie quoqz christi discipulatui derogant Diuitie suos amatores inquinant·Diuitie tremorem causant·Diuitie onerant·vinculant anxietatib⁹·et tedijs inquietant·hec mala ad presens sufficiant·Vis itaqz scire karissime q diuitie desiderate presertim in christiano mentis insaniam indicant·Audi patrem clareuallis·Querat inquit diuitias pagan⁹ qui sme deo viuit·querat iude⁹ qui terrenas promissiones accepit·Sed qua mente christianus diuitias querit postq̄ christus beatos esse pauperes predicauit·Hec ille pater qui dicens qua mente· videtur innuere q nō nisi mente stulta vel insana·Vis insup scire q diuitie possesse saltē absqz promptitudine eas relinquendi propter deum· discipulatui christi derogant·Audi etiam ipsius christi euangelicam sententiam·Omnis inquit qui non renunciauerit omnibus que possidet

nō potest me⁹ esse discipul⁹. Vis scire q̄ diuitie suos amatores inquinant. Audi patrem clareuallis. Beat⁹ inquit qui post illa non abijt que possessa onerāt. amata inquinant. amissa cruciant. hec ille pater. ſz et in signuz ſpūalis inquinamenti. Aurū et argētū q̄ cō munis diuitiaꝝ sunt materia se multum detrectantes corpaliter inquinant. Vis vlteri⁹ scire q̄ diuitie tremorez causant. Ecce chaym qui interpretat⁹ possessio caput habuit tremulū qđ signat q̄ qui in mundo possessiones habent vtiq; in tremore sunt. hij sunt quidem qui iuxta verbum psalmiste trepidauerūt vbi nō erat timor. Vis de mun scire q̄ diuitie onerant. Audi illustrē jerōnimū. Si inquit habes vende et da paupib⁹ si ñ habes grandi onere liberat⁹ es. Audi quoq; et gregoriū quo ad hoc. Terrena inquit substātia eterne felicitatis opata. pond⁹ est. nō subsidiū. Eert⁹ aūt et pater clareuallis audito q̄ sexcēte marce p quendā abbatē sibi trāsmisse amisse essent. hec verba dixisse. benedict⁹ de⁹ qui nobis peperit ex h° onere. Vis postremo simul scire q̄ diuitie onerant vinculant anxietatib⁹ et tedijs inquietant. Audi magnū patrez augustinū. Abice inquit a te diuitiaꝝ onera. abice vincula nō voluntaria. Abice anxietates et tedia que te plurib⁹ annis inquietāt. Hec ille pater. Sz et de inquietudine hoc testat⁹ qđ in pbꝝ puerbijs sic habet⁹. cū dyogenj a capite fur de nocte sacculū cū numis subtrahere conaret⁹. tolle inquit infelix vt facias vtroſq; dormire.

CII. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Vis hō rursum scire et alia mala a premissis p sororem meā pfatis. Ecce diuitie dolores cānt. diuitie p superbiam inflāt. Diuitie labores et picula inducūt. et virtutes eneruāt. Diuitie hoīez securitate et quiete priuāt. diuitie vrūt et excruciāt. Vis scire q̄ diuitie dolores cānt. Audi illustrem senecam de diuitijs sic loquentē. Ista que sic petim⁹ tanq̄ datura letitiam ac voluptatē cause dolorꝝ sunt. Vis scire q̄ diuitie p supbiā inflant. Audi magnū patrem augustinū. Morb⁹ inquit diuitiaꝝ est supbia. Naz grandis anim⁹ est qui inter diuitias isto morbo ñ cēptatur. maior anim⁹ diuitias suas vincens dtemnēdo. magn⁹ ergo est diues qui nō se ideo magnū putat. q̄z diues est. qui aūt ideo se magnū putat. q̄z diues est supb⁹ et egen⁹ est i carne crepat. in cor de mendicat. inflat⁹ est nō plen⁹. Vis scire quoq; q̄ diuitie labores et picula inducūt et virtutes eneruant. Audi rursum magnum patrē de auro quod materia ē diutiaꝝ. Aurum inquit est materia laborꝝ. piculū possidentiū. auꝝ eneruatō virtutum. aurum malus dñs. pditor. seruus. Vis scire q̄ diuitie hoiem securitate et quiete priuant. Audi petrū illū Rauennensez. Auri inquit custos seruator argenti securitatē nō habet nescit quietē et cui deest securitas quies perit pena diues est ille et nō censu. Deniq; vis scire q̄ diuitie vrūt et excruciāt. Audi illustrē senecā de diuitijs loquentē. In h°

inquit excusabiles sunt dij·q̄ ista que orunt et que excruciant optantib⁹·oferunt.

III·CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait·Cur homo appetis diuitias quas sequi solet tumor inflationis·letarg⁹ obliuionis·et frequens tediu⁹ erubescentie et pudoris· Vis hec scire· Audi patrem clareuallis· Videas inquit plerosq⁹ in ecclesia de ignobilib⁹ nobiles·de pauperib⁹ diuites factos subito intumescere·pristine obliuisci subiectionis·gen⁹ quoq⁹ suum erubescere et infimos dedignari parentes·Hec pater ille·Q̄z quid· Profecto taceo de dicte verecundie materia que se t̄n offert frequenter nimis·taceo de obliuione predicta que inuertit² sepissime hominib⁹ vanis·loquar solū de añdicto tumore·qui q̄uis non sit nisi cordis·min⁹ tamen piculosus nō est q̄ si esset tumor corpis

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait· O hō karissime testante ihū filio sprach· Si dives fueris nō eris immunis a delicto·Q̄z et illustris seneca·multum est inquit nō corrumpi diuitiaꝝ otubernio· quid igit² curas de diuitijs·te pot⁹ cura de vitijs annexis diuitijs ·seu potius sicut in voce·sic quasi et in re diuitijs incorpatis· forsitan inq̄es·que nam sunt hec vitia· Profecto annexum est diuitijs vitium superbie·vitium vane glorie· vitiu⁹ dissolutōis·recollectionis impeditiue·vitium auaricie·et vniuersaliter vitium inordinate ocupiscentie·vitium quoq⁹ luxurie cum pluriū alioꝝ vitioru⁹ societate· Vis scire q̄ annexum sit diuitijs vitium supbie·Audi illustrem Benecam·Accepit inquit ille grandē pecuniam·ergo et supbiaz· Audi quoq⁹ et magnū patrem augustinū·Vermis inquit diuitiaꝝ est superbia·difficile est vt nō sit superb⁹ qui dives est·tolle superbiam diuitie nō nocebunt·Vis scire q̄ annexū est diuitijs vitiū vane glorie·Audi johānez os aureū·Vanitas inquit vanitatū et omnia vanitas ꝛc̄·Hunc versiculū si capent qui in potētia et diuitijs versantur in pietib⁹ omnib⁹ et in vestib⁹ suis scriberent in foro ·i domo·in ianuis·in ingressib⁹ et añ omnia in oscentijs suis vt semp eum oculis cernerent et corde sentirent·Vis scire q̄ annexu⁹ est diuitijs vitiū dissolutionis recollectionis impeditiue·Audi Bedam venerabilem·Familiaris inquit res est humanum cor opibus ac libertate dissolui·erumnis vero ac paupertate ad semetipsum recolligi·Deniq⁹ vis scire q̄ annexu⁹ sit diuitijs vitium auaricie·et vniuersaliter vitium immoderate concupiscentie· Profecto ꝑdoneos testes inuenies· quos tibi in proximo neptis mea indicabit cum quoꝝ dictis audire curato·Dicta quoq⁹ illustris Benece·Congeran² inquit in te quidquid multi locupletes possederant vltra priuatum pecunie modum· fortuna te auro tegat ·purpura vestiat· et ad hoc mod⁹ deliciaꝝ et opum te ꝑducat vt terram marmorib⁹ absondas nō tantum tibi habere liceat·sed calcare diuitias· Accedāt statue et picture et q̄d̄q̄d ars vlla luxurie elaborauit maiora

cupe ab his discęs. hec seneca. Et nonne magnum vitiū est qđ ex diuitijs oriť. scz talis insatiabilis ocupiscentie. Postremo vis scire q̄ annexū est diuitijs vitium luxurie cum pluriū aliorū vitiorū societate. Audi johannem os aureum. Diuitiarū inquit sequela est luxuria. ira intemperans. furor iniust⁹. arrogantia. superbia. omis q̄z irrationabilis mot⁹. Et ille johannes. Qui hac de causa alio ī loco sic dicit. Si possibile essz in diuites vindictam p̄cedere videres ex eis repleri carceres vniuersos. et cum omīb⁹ suis hoc malū habent diuitie. q̄ in malignitate peccantes ab vltionib⁹ eruunt.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O amice cur tristaris de diuitiarū carentia. forte estimas q̄ habenti sint bone aut saltez q̄ nociuū nō sit īpas habere. Et p̄fecto facile patet q̄ tu erras vtraq̄ intentione. Vis circa p̄mā intentionem scire q̄ diuitie saltē virtuti nil adiciant bonitatis. Audi illustrem senecam. Pone inquit ex vna parte virum bonum diuitijs abundantem. ex alia nihil habentem. sed in se omnia bene disponentem. Uterq̄ eque vir bonus erit etiam si bona fortuna dispari vtetur. hec ille. Rursum quo ad intentiōez aliam vis scire q̄ diuitie ñ mō nō sint bone et nociue. qđq̄ p consequens eis carere potiꝰ leticiam q̄ tristiciam debz inducere quem admodū infirmitate vel inimico carere. Audi boetianā dsolatricē Ego inquit nego vllum esse bonum qđ noceat habenti. Num id mētior. minime inquies. atq̄ diuitie possidentib⁹ p̄sepe nocuerunt cū pessim⁹ quisq̄ eoq̄ alieni magis auid⁹. quidquid vsq̄ auri gemmarumq̄ est se soluz qui habeat dignissimū putat. tu ergo qui nūc contum gladiumq̄ sollicit⁹ ptimescis si vite hui⁹ callez viatoz intrasses cozam latrone cantares. O p̄eclara opum mortalium beatitudo. quam cum adept⁹ fueris securus esse desistis. hec illa cuius et musa subiungit suo ī carmine. Heu p̄im⁹ quis fuit ille. auri qui pondera tecti. gemmasq̄ latere volētes. p̄ecioſa p̄icula fodit.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O hō seculi cur tibi tanq̄ auaro tm̄ sapiūt diuitie mundi. cur non vis potiꝰ in religione christiana frater esse xp̄i. Vis scire q̄ dissimiliter tibi se habent ad diuitias fratres christi. Audi patrez clareuallis. Nō inquit putent diuites huius seculi fratres christi sola possidere celestia q̄z ea sola audiunt in p̄missione possident et terrena equidem tanq̄ nihil habentes et omnia possidentes nō mendicantes vt miseri. sed vt domini possidentes. eo p̄certo magis dñi quo min⁹ cupidi. Deniq̄ fideli homini tot⁹ mund⁹ diuitiarū est. totus plane. quia tam aduersa. q̄ p spera ipsius eque omia seruiunt ei. eque coopantur in bonum. ergo auar⁹ terrena esurit vt mendic⁹. fidelis otemnit vt domin⁹. ille possidendo mendicat. iste otemnendo seruat. Et ille pater.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Nonne aduertis hō q̄ multum esset difficile habere diuitias. et ñ cor apponere. dñte domino in euāgelio. vbi est thesaur⁹ tuus. ibi est et cor tuum. Sed periculosum valde est cor apponere. immo et mortiferum. corde em̄ spinis attacto necesse est hominem mori. Sz quid. certe affluentibus diuitijs cor apponere. similis quedam insania est ac siquis accurreret spinis et vsq̄ in tantum eas oplecteret² q̄ cor suum penetrarēt. quippe diuitie sunt spine teste saluatore. Cōtestante quoq̄ vicario ei⁹ gregorio. Quis inquit mihi vnq̄ crederet supple si x̄pi testimoniuz non p̄cederet si spinas diuitias interpretari voluissem. maxime cuz ille pungant. iste delectent. et tñ spine sunt. q̄ cogitationum suarum punctionib⁹ mentem lacerāt. et cum vsq̄ ad peccatū ptrahūt quasi inflicto vulnere. cruentant. Bñ igitur est mortiferum cor apponere. Vñ et ne hoc piculum incurramus p̄emunit nos dominus per os ꝑphe. Diuitie inquit si affluant nolite cor apponere. non dicit nolite manum apponere. sz cor nolite apponere. maior em̄ cura est sibi de corde a quo dependet interioris hominis vita spiritualis. sicut a corde carnali vita carnis. sme autem magno periculo potest man⁹ apponi spinis hui⁹ non ad eas manu oprimendum siue occludendum. sz ad mouendum p largitionem elimosinaꝝ apiēdo largam manum.

VIII. CONSIDERATIO

Octaua puella sic ait. O amice si spinarum ꝑabola p sororez me am audita te non mouet. dic saltem queso. Est ne bonum illis carere quib⁹ quis nō solum rumpit² discindit². sz etiam ominuitur. Est inquies omīno. Sz quid. Profecto p rez multitudinem tē poralium in quib⁹ diuitie ꝺsistunt. facile ꝺtingit interiorē hoiem sic quodāmō rumpi discindi et ominui. vt iam non integer spūs p̄seueret. Vis id intelligere. Audi magnuz patrez augustinuz. Quia inquit ab vno deo summo et vero defluxeram⁹ euanueram⁹ in mlta. discissi p multa. et inhērētes multis ꝛc. Ecce dicit euanueram⁹ in multa. discissi p multa. Nimirum qđ integrū manens euanescere non potest. vt integer lapis. integrum lignū. hoc bñ euanescit qñ ominuit². qđ vtiq̄ nostro ꝺtingit spūi siue corꝺi. ꝓpter tpaliū multitudinem. quoꝝ quolibet cor diuitis ad se trahēte iuxta illd. vbi est thesaur⁹ tu⁹. certe collect⁹ simul vel diuisus ibi est et cor tuuz sz etiā apud thesauri ptes. cor hominis diuitis dilaniat² et quasi ominuit² eo q̄ in multa diuidit². Nempe de diuitib⁹ illd psalmi dictū arbitror. A fructu frumti vini et olei sui multiplicati sunt. hec quidē dcta. vna supra de sodalib⁹ meis. sz in eadē q̄i materia plenius deduxit ac luculētius declarauit.

IX. CONSIDERA.

Nona puella sic ait. O amice si circa plātationem virtutū et bonorum operum fructum terrenarum diuitiarum impedimenta attenderes mirum hoc satis esset. si illas diuitias appeteres.

Vis ergo scire impedimenta que prestant. ecce sicut ꝫm naturales plā te nunq̄ aut rarissime generantur in locis arenosis. quia in eis viget siccitas ita et plātula iusticie et ceterarū virtutū virentes plā te raro generātur in cordib9 arenosis que auri arena sunt repleta quippe in comparatione sapientie oīe aurum arena est exigua. sed et in cordib9 illis est siccitas per priuatōz humoris interne deuotionis. ¶ Rursum sicut ꝫm naturales. arbor habens grossum corticem cito fit sterilis quod quidem accidit vel ꝓpter defectū vnctu osi humoris qui materia est fructuum vel ꝓpter duriciam corticis euaporationem grossi qđ in arbore est nociuum phibentis. Sic et homines qui sunt velut arbores. si ad modum corticis substantiaz arboris inuoluentis sint inuoluti seu terrenarum diuitiarū grossicie circumdati. a fructu bonorū opm steriles fiunt citiꝰ q̄ alij. vel ꝓpter defectum vnctuosi humoris. i. deuotionis i vnctōe spiritus sancti osistentis vel ꝓpter fortem ipsarum terrenarū diuitiarū oclusionem euaporare. i. euanescere phibentem grossas et nociuas interius pmaginatōnes non admittentes puras cogitationes et intentionem sanctam ex quib9 alijs posset osurgere in habentib9 fructꝰ bonoris et honestatis.

¶ X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. O mi frater karissime horror diuitijs virtutes preferas. Cur aūt hoc. Idcirco certe. quia nō diuitie que vti soror mea prefata est vitia pariunt. sed virtus habentem pficit et opus eius bonum reddit. Audi illustrem senecam. Nulla inquit possessio. nulla vis auri et argenti pluris q̄ virtꝰ estimanda. Ceterum ad virtutes diuitijs p̄ferendum attende qđ recitat venerabilis pater ieronimꝰ preclarum exemplū. Socrates inquit thebanus homo quondam claríssimꝰ cū ad pbandum athenas pergeret. magnum auri pondꝰ abiecit. nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere. ꝫ ieronimꝰ. Non solum igit̄ carendum est diuitijs. ꝫ sunt etiaz spnende atq̄ abiciende. nō tm̄ inutiliter. ꝫ i vsus pauperum meritorie ne virtutib9 obicem ponant. Euacuandum est cordis scrinium auro illo qđ arene opat̄ vt sit capax auri quo interioris hominis habitꝰ adornatur. juxt̄ illud psalmiste. Omis gloria filie regis. i. anime abintus in fimbrijs aureis. i. in finibus caritatis. Quippe finis precepti est caritas que etiam est illđ aurū ignitum. de quo in apocalipsi dicit̄. suadeo tibi emere aurum ignitum id est ignis diuini amoris elicitiuū. ꝫ et secundum glosam exodi p cathenulas aureas opꝰ caritatis significat̄. Forte dices. Quomō aurum harene opatum cordis scrinium occupabit. Profecto per fātasma suum melioris auri speciem non admittens. Audi archiantistitem ambrosium. Sicut inquit hij qui p insaniam mente transl̄ti sunt nō iam res ipsas ꝫ passionis sue fantasiam vident. Ita etiaz mens auro vinculis cupiditatis astricta spemp aurū. sp argentum

videt semper redditus computat·gratius aurum q̄ solem intuetur Ipsa eius oratio et supplicatio ad dn̄m aurum querit·sed nec satietas vnq̄ nec finis aderit cupiditatis·hec sanct⁹ ille antistes.

XI·CONSIDERATIO.

UNdecima puella sic ait·O karissime cur appetis diuitias tanq̄ amasias· virtutem preelige tanq̄ sponsam cui nimirum infeste sunt diuitie·nam dum esse deberent pedisseque·querunt esse pr̄cipales et virtutes supplantare· Si igitur virtutis sis amator ne tam oturberis diuitiarum ex carentia·vex. potiꝰ ipsas spernas tā q̄ pedisequas tue non satis ꝑdoneas dignitati· Memineris sectari salubre illd̄ ciceronis documentū rationis nō vacuum·plenūq; vtilitatis pariter et honestatis·Diuitias inquit sine diuitum esse. Tu vero virtutem p̄fer diuitijs· nā si volens diuitias cum virtute ꝓparare vix satis ꝑdonee tibi videbunt·diuitieq; virtutis pedisseque sint·hec ille·

XII·CONSIDERATIO

OVodecima puella sic ait·Tu frater qui diuitias amas scito te tanq̄ fatuum amatorem excusatione vel probabili indigere Siq; tibi aliquid ad hoc suffragatur hoc solum videtur vt vel non egeas aut quatenꝰ subuenias indigenti·motus sc̄z quantum ad hoc sm quemadmodu hō ille gentilis arestotiles qui dixisse fertur q̄ solum hoc incommodum pauptatis pateret q̄ nō possz indigentib⁹ subuenire·ꝓpter primuz aūt si appetas non oportet· Nam et diuitias hns egere non desinis·Siquidem diuitie dum augentur piter et auaricia augeri solita est·Auaro aūt tam deest quod habet q̄ qd̄ nō habet·Nunquit nō ita·fatere necesse est·hoc em̄ vulgata ac ꝓbatissimi viri venerabilis ieronimi ꝓbat autoritas·Quid vero ex hoc plane sequitur q̄ tanq̄ auar⁹ fact⁹ egeas si eas quas appetis habere te attingat diuitias·nec minus q̄ illas nō habendo·Hoc etenim testat² tulliana illa sententia qua dicitur· egens eque est is qui non satis habet et is cui satis nihil potest esse·Porro si diuitias appetas ꝓpter subuenire indigenti frustra toxqueris·habent nā q; indigentes qui absq; te possit velitq; subuenire in domino si cō fidant·Ecce iacta inquit psalmista cogitatum tuum in dn̄o et ipse te enutriet·

XIII·CONSIDERATIO

TErciadecima puella sic ait·O amice cur frustra diuitias· ac ꝓ inde nō necessarias appetis pecunias·Tu em̄ vel acceptas vt auar⁹ retineres vel ipsas vt liberalis in alios transferres·Si qui dem transferres·translatus ip̄is quantum ad diuitiarū pertinet rationem iam diues nō esses·frustra ergo ip̄as desiderasses hanc ob causam vt diues esses·cum te ip̄e mox relinquerent·manere nanq; nequit apud quen q̄ qd̄ mox transfertur in alteruz· Porro si vt auarus ip̄as retineres diuitias hoc malum non euaderes quin exosus

redderentis. Siquidē vt illa boetiana testata est ydolatrix. Auaricia semp exosos facit. Sz quid. Nonne melio est nō necessaria pecunia carere q̄ habitam retinendo ꝓpter auariciā exosum esse. Est vtiqz exosus em̄ illo priuato est bono qđ omēs homines natura desiderant. s. amari ab alijs presertim a multis et magnis sapientibus et discretis.

XIIII. CONSIDERATIO.

Quartadecima puella sic ait. O cur hō tm̄ diuitias curas que ingerunt curas temetipso te priuantes. Audi magnuz patrē augustinū. Venditis inquit rebo nostris nullū maio eaz accepimus precium q̄ nosipsos. implicati em̄ talibo nostri nō eramo. hec ille pater. Ne ergo erremo imaginatiue virtutis iudicio. diuitias ac q̄ qz alia externa bona magnipendentes ad certissimū rationis iudicium appellemo. Audi illustrem Senecaz. Ratio inquit arbiter est bonoz et maloz aliena et externa p vilibo habet. oīe illi bouū in animo est. Idemqz itidem. Huc inquit cogitatōs tue tendant. Ḳ cura. hec opa. oia alia deo vota missuro vt otentus sis temetipo et ex te nascentibo bonis. Hinc rursum seneca sic ait. Si otento est sapiens ad beate viuendū non ad viuendū. ad hoc em̄ rebo multis illi opo est. ad illud tm̄ animo sano et erecto despiciente fortunaz Hec huio viri gentilis verba sane capienda sunt. quatenō ad contemptum terrenoz ꝓuocant et fides pmiserit xp̄iana. Sed et p̄dictis dicta repio osimilia. Legi² nanqz de crate thebano q̄ magnū pondo auri in mare precit dicens. Abite pessime diuitie. ego vos mergam ne ego mergar a vobis. De stilbone autez magistro eio et de Bpa prieneo p neptez meam inferio exemplaria verba consimilia recitantur.

XV. CONSIDERATIO.

Quintadecima puella sic ait. Vt quid frater tam anxie tristaris ꝓpter carentiam diuitiarum. cum p̄starent tibi si essent tam notabile impedimentum. Nōne dixit saluatoz discipulis suis. Amen dico vobis. qz diues difficile intrabit in regnū celoz. Facilio est camelum p foramen acus transire q̄ diuitem intrare in regnuz celoz. Verz saluis alijs declaratōibo de oparatōe diuitis ad camelum videt² posse dici. q̄ sicut camelo miraculo transire potest foramen ac o. sic et diues intrare celū. sz cum grado sint in miraculis. maioris virtutis operatio ad scām requiritur q̄ ad primū. Nimiruz camelo mino videt² prestare obstaculū. p curuum gippum corpis q̄ diues p curuitatem mētis ratione sui ad diuitias recurui amoris Sane difficile posse diuitem intrare qualiter sit intelligendū venerabilis pater ieronimo nobis sic declarat. quia inquit ipse diuitie habite difficile contemnuntur. non dixit impossibile est diuitez intrare in regnum celoz sed difficile. vbi difficile ponitur. non impossibilitas pretenditur. sed scias q̄ ibi raritas demonstratur.

Hec ille. et bene certe. Rara est em̄ auis infra nigro cigno vł albo corvo simillima psona diues contemnens terrena. forsan aūt quis inquiet. Est ne alip ex doctoribp qui de verbis domini nos informet. Est quidem. sz nō minp durp. Audi illum theophilum. Attendas inquit illō qō diuitem quidem impossibile dicit saluari. possidentem vero diuitias difficile. quasi dicat. Diues qui captus est a diuitijs et famulatur eis. non saluabitur. habens vero illas. s. qui eis dominatur vix saluabitur. causa humane fragilitatis. conatur em̄ nos dyabolp supplantare quoadusqz possidempz diuitias et difficile est effugere muscipulas eius. hec ille. Quid ergo. Nunquit hoc qō saluari diuitem dictis obstantibp muscipulis tam rarum et difficile est. nō multum piculosum est. Est omino. Sz audi illustris Senece otra hoc piculum sanum osilium. Omnia inquit illa nobis accedant non hereant. vt si auferant se me ulla nostri laceratōe discedant. Vtamur illis nō gloriemur. et vtamur pte tanq̄ depositis apud nos. hec ille.

XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella sic ait. O homo ad spernendū diuitias moueat te q̄ hec cause ꝓpter quas forsitan appetunt nō sunt ad mouendum satis digne. Forte em̄ diuitias appetis ad vitandum laborem et dolorem. Forte diuitias appetis ad osequendum omoditatem. Forte diuitias appetis ad fugandū pauptatem. Forte diuitias appetis ꝓpter tuum heredem. Forte diuitias appetis vt p eas domin̄ existas. Forte diuitias appetis vt magnam comitiuam habeas. Forte diuitias appetis vt p eas regnum obtineas. Forte diuitias appetis tanq̄ osistentes in rebp preciosis. Deniqz forte diuitias appetis tanq̄ alias osistentes si nō in preciosis. tm̄ in rebus bonis. Sz quid. Profecto quacunqz harum causarz ad appetendū diuitias mouearis illustriū virorz autoritatibp errare diuinceris. Vis scire q̄ tu erras. si diuitias appetis ad vitandū laborem et dolorem. Audi de labore patrem clareuallis. Sudat inquit paup foris in ope. sz nunquit minp anxie diues intp in sua cogitatione laborat. De dolore quoqz audi illustrem senecam de diuite loquentem. Iste inquit quem tu felicem admirantibp credis sepe dolet. sepe suspirat. Vis scire q̄ tu erras si diuitias appetis ad osequenduz omoditatem. Audi quid jobes os aureū circa hoc sentiat. Nulla ē inquit diuitiarum commoditas anima patiente penuriam nec lesio pauptatis anima diuitijs affluente. Vis scire q̄ tu erras si diuitias appetis ad fugandū pauptatem. Audi quid circa hoc sentiat illustris seneca. Si inquit ad naturam viues nunq̄ eris paup. si ad opinionem nunq̄ eris diues. exiguuz natura desiderat opinio immensuz. hec ille. cui et ocorrdat de natura illa Boetiana osolatrix. Paucis inquit minimisqz otenta est natura. Audi quoqz et magnum patrez augustinū. Aurū inquit amplip cruciat apud quē largip fuerit

aurꝝ amanti se nihil de sua possessione ꝓmittit·refundit ei reatum suum cui vsum negat·Audi etiā johannem os aureū·Si inquit diteſcentis iudiciuꝫ est nullius egere et paupereſcentis indigere palam est ꝙ magis esse pauperem·facit magis diteſcere·Facilius ēm quis in ꝓpertate ꝙ in diuitijs opes contemnet·neqꝫ enim talis est ambitꝰ vt per magis habere·ſedetur·ſed per hoc conſueuit magis accendi·ſicut ignis quando ſuſcipit eſcam·que autem mala videntur esse inopie coꝛa ſunt·que vero diuitiarum ꝓꝛia ſunt earum Hec ille johannes·Vis ſcire vlteriꝰ ꝙ tu erras·ſi diuitias appetis ꝓpter tuum heredem·Audi illuſtrem Senecam·Quanta inquit dementia est heredis ſui res ꝓcurare et ſibi omnia negare·magna enim hereditas ex amico inimicum facit·plus enim gaudebit moꝛte tua quo plꝰ accepit·Vis ſcire ꝙ tu erras ſi diuitias appetis vt per eas dominus exiſtas·Audi itidem Senecam illuſtrem·Iſte inquit quem dominum exiſtimas pecunie locus est·multa habet·ignoꝛas vtrum auarꝰ an ꝓdigus·ſi ꝓdigꝰ ñ hēbit·ſi auarꝰ non habet·hec ille·ex hoc et tu conſidera quale tibi dominiuꝫ diuitie conferent ſi coꝛ tuum vel archa locus pecunie eſſet·vel eniꝫ non haberes dominium ſi auarus·vel non duraret dominium ſi eſſes ꝓdigus·Vis ſcire ꝙ tu erras ſi diuitias appetis vt comitiuam magnam habeas·Audi rurſus ꝓdictum illuſtrem de diuite loquentem·Iſte inquit quem tu felicem admirantibus credis multi illum comitantur·mel muſce ſequuntur·cadauera lupi·frumenta foꝛmice·ꝓdam ſequitur iſta turba non hominem·Vis ſcire ꝙ tu erras ſi diuitias appetis·vt per eas regnum obtineas·Audi itidem Senecam fabricius inquit pigri regis aurum repulit maiuſqꝫ regno iudicauit·regias opes poſſe ꝛtemnere·Audi quoqꝫ et alexandꝛi regis ꝓceptoꝛeꝫ areſtotilem loquoꝛ·O inquit alexander noli appetere qđ est coꝛruptibile et tranſitoꝛiū et qđ opoꝛtet te cito relinquere·para diuitias incoꝛruptibiles·Vitam immutabilem·regnum eternū·durabilitatē gloꝛioſaꝫ·hec ille·Vis deniqꝫ ſcire ꝙ tu erras ſi diuitias appetis tanq̄ conſiſtentes in rebus tuis et ꝓcioſis·Audi patreꝫ clareuallis·Eilij inqt adā genꝰ ambicioſum et auaruꝫ·audite quid vobis cuꝫ terrenis diuitijs et gloria tempoꝛali que nec vere nec veſtre ſunt·Aurum et argentuꝫ nōne terra rubea est et alba·quam ſolus hominum erroꝛ facit aut magis reputat ꝓcioſam·Deniqꝫ ſi veſtra ſunt hec·tollite ea vobiſcū ſed homo cum interierit non ſumet omnia·Vere ergo diuitie non opes ſed virtutes ſunt quas ſecum conſcientia poꝛtat vt in eternū diues fiat·Hec ille pater·Sed et audi illum yſidoꝛum·Apud antiquos inquit prioꝛ eris ꝙ ferri cognitus vſus ere·quippe ꝓius ꝓſcindebant terram·ere certamina belli gerebant·eratqꝫ in ꝓcio magis es·Aurum vero et argentum ꝓpter inutilitatem

reiciebantur nunc versauice iacet es · aurum summo cessit honori · Sic voluenda etas omutat tpa rerum et qđ etiam preclo fit deniq; honori nullo Rursum de preciositate diuitiarꝝ · Audi boetiane dsolatricis claram sententiam etiam superiꝰ tactaꝫ · Diuitie inquit ne vel vestra vel sui natura preciose sunt · Quid eaꝝ potiꝰ · Aurum ne ac vis ogesta pecunie · Atq; hoc effundendo magis q̄ coacernando meliꝰ nitent · Siquidem auaricia ſemp odiosos claros largitas facit · Quod si manere apud quenq̄ nō potest qđ transfertur in alterꝝ · tunc est preciosa pecunia cum translata in alios largiendi vsu desinit possideri · At eadem si apud vnū quanta est vbiq; gētium congeratꝫ ceteros sui inopes fecerit · et vox quidē tota pariter multorum replet auditū · vestre vero diuitie nisi ominute in plures transire non possunt · Qđ cum factum est paupes necesse est faciant quos relinquūt · O ergo angustas inopesq; diuitias quas nec habere totas pluribꝰ licet et ad quemlibet sine ceterorꝝ pauptate non veniunt · hec illa · Postremo pesus erras si diuitias appetis tā q̄ dsistentes in rebꝰ bonis · Hoc em̄ illustris Senece sermone pulcerrimo improbatꝫ cuius verba et sententiam sorori mea superiꝰ fideliter recitauit.

¶ Capitulum secundū otinens cōsolationes super carentia lucri tempoalis.

SEcundo post premissa ad dn̄am dsolatricem supradictam accessit et aliꝰ tristis de carentia lucri tpalis g̃uiter conquerendo · At illa eidem p consolatione duas de suis puellis assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad predictum tristem sic ait · Dic queso mihi cur tristaris de carentia lucri tempalis · Dices forte · qz lucrando acquiruntur diuitie que leticiam dferunt vel saltem egestatem excludūt · Bz tu frater pbatis viris et exptioribꝰ crede · ppie quoq; experientie et intelliges pculdubio te errasse · Procedat primo in medium magnꝰ pater augustinꝰ · et audiatꝫ quid dicat · Cū inquit acquiruntur diuitie falsam leticiam tribuunt · et cum perduntur veram tristiciam · istas diuitias inustum est putare diuitias que non auferunt egestatem · tantum enim vnusquisq; ardebit auaricie quā tum magis eas diligens maiores habuerit · quomodo ergo sunt diuitie quibus crescentibus crescit inopia · que amatoribus suis q̄ntum fuerint ampliores non afferant societatem sed inflant cupiditatem · Vnde bene quidam sapiens dixit · Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit · cum pecunia enim incrementum recipit · rabies cupiditatis augetur · Hec magnus pater · Sed quid sequitꝫ · Sequelā rei huiꝰ dsidera ex dicto pris clareuallis · Diuitiarꝝ inq̄t amor insaciabil̄ · lōge āpliꝰ desiderio torquet aiaz q̄ refrigeret vsu suo vtpote q̄ꝝ acq̄sitō laborisq; possessio timorisq; amissio plena doloris

hec ille pater. Sed et mercatoꝝ qui lucrari querunt ꝑpria expien tia idē docꝫ. his nihilomiꝰ adhuc libet adicere verbū ipiꝰ senece Quid inquit refert quantū illi in archa quantum in horreis iace= at. si etiam alieno inhiet si non quesita. sed querenda cōputat. non em̄ paup est qui minus habet. sed qui plꝰ cupit nec qui plus habꝫ sed qui minꝰ cupit diues est. Concordat huic ciceronis sententia Egens inquit eque est is qui non satis habet. et is cui satis nihil eſ se potest

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime nescis ꝙ lucrari opꝰ negoci ationis est quam plerisqꝫ ostat esse interdictam quibꝰ ꝑculdu bio multo meliꝰ est lucro carere q̄ ipam negociationem exercere. Vis scire quare. Ecce negociatores nō paucioribꝰ q̄ paulꝰ patent periculis. Quibꝰ inquies. Profecto piculis fluminum. periculis latronum. piculis in ciuitate. piculis in solitudine. piculis in ma ri. piculis in falsis fratribus scilicet in socijs vie se tradentibus. Suntqꝫ et in labore et erumna. in vigilijs multis. in fame. et siti. i ieiunijs multis. in frigore. et nuditate. ſꝫ et pericula iferni inueni unt eos. Nempe teste ihū filio syrach. Difficile exuitur negocias a negligentia. et sequit² iter medium emptionis et venditionis an= gustiabitur peccatis. Sed quid ꝑdest homini si lucret² vniuersum mundum. anime aūt sue detrimentum patiatur. aut quam dabit ho mo commutationē pro anima sua. Lucra itaqꝫ que vix vnq̄ sine pec cato fieri cōsueuerunt nonne spernenda sunt tibi exemplo aposto= li tanq̄ vilia. Audi ipsum apostolum. que inquit mihi fuerunt lu= cra hec arbitratus sum propter christū detrimenta. ꝓpter quem de trimentum omnia feci et arbitror vt stercora vt christū lucrifaciaꝫ

Capitulum tercium otinens ɔsolationes super pecunie vel alia rum rerꝫ temporalium perditione spoliatōe siue quorūcūqꝫ dāno rum illatione.

Tercio post premissa ad dñam consolatricem sepedictā accessit et alius tristis ꝓpter materiam premissi capi= tuli perturbatus querens ab ea cōsolari. Cui illa hu= ius rei gratia mox de suis puellis septem deputauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O homo qui de perditione ɔristaris. Dic queso mihi quid ꝑdidisti. Forte em̄ res illas quarū deplorас amissionem. non semper habuisti. Nunquit statum perditus semper habuisti. Nunquit officium perditum semp habuisti. Nunquit vxo rem vel maritum aut talem vel talē amicū semper habuisti. Nunqt talem domū castrum vel villam aut tales possessiones semper ha= buisti. Certe n̄. et quia n̄. hocip̄m te poterit ɔsolari. Audi egregiū patrē gregē. Magna inqt ɔsolatō i rerꝫ amissiōe illa tpa ad mentes

intuetur ꝙ aliqñ illa nō habuit dolorem tpet ꝙ amisit.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. hō bone si nō bōa tuo sunt iudicō quoꝝ pditio te pturbat. cur gō querularis. cū nulla tibi cā sit querulandi. Si vero bona iudices. sunt ctra te ꝓculdubio te maiores ctrariū iudicātes. Audi senecā illū illustrē. Sulbon inquit capta patria amissis liberis. amissa vxore. cū ex incēdio publico solus et tñ beatꝰ exiret interrogāti demetrio. nūquit oīa pdidisꝫ rñdit. Nihil inqt pdidi. oia mea mecū sunt iustitia. virtus. ꝓudentia. nihil em̄ bonū putare potuit qđ eripi possꝫ. Audi et aliū referētē ꝺsimile Valeriū maximū loquor. Byas inquit cū patriā eaꝰ hostes inuaderent oīm ꝓciosaꝝ rerꝝ pondere onustis fugientibꝰ interrogatꝰ quid ita nihil ex bonis suis secū ferret. Ego certe inquit bona mea omnia mecū porto. pectore em̄ illa gestabat. nō humeris. nō oculis videnda alias visenda sed aīo estimāda que domicilio mentis iclusa nec mortaliū nec deoꝝ manibꝰ labefactari queunt. et vt manentibꝰ ꝑsto sunt. ita fugientes nō deserūt. Audi rursuꝫ et archian tistitez ambrosiū. Nō sunt inquit bona hominis que secū ferre ñ ꝑt

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nescis hō ꝙ multū est auarꝰ cui deꝰ non sufficit. Sicut igitꝫ auarꝰ merito ꝑt ꝺ sua auaricia verecūdari maxime qñ scitꝫ. Ita et bonꝰ hō merito verecūdari possꝫ ꝑsertim coram boīs si tanꝙ deo nō ꝺtenti. ac ꝙ oñs auari turbatōꝫ eaꝰ aduerterēt ex rerꝝ tpaliū amissiōe. esset em̄ signū ꝙ nō deū pure diligeret Oīs quippe dolor venit ex amore. dolor itaqꝫ de tpalis alicꝰ amissiōe ex eisdē venit tpalis amore. Bonꝰ igitꝫ hō de amissione tpaliū nunqꝙ ꝺqueri seu turbari. sꝫ hoc debꝫ ꝺqueri ꝙ ꝺqueri² et amissiōis cā tpalium. adhuc in se turbatōꝫ expit². quēadmodū hō qui nōduꝫ est celestis sꝫ terrenꝰ. Nunqt nō ita. ꝑfecto sic. Nēpe ignis in sua spera calidissimꝰ corpi celesti immediate ꝺiūctꝰ est sub eo existēs sme medio. et tñ nequaqꝙ tangit phisice ipsum celum. quomō ergo sperabit hō vel audet ꝑtendere ꝙ ipe de numero sit celestiū hoim seu bonorum si cor suum adhuc tangitur amissione rerum tpalium tam paruarum

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Amice karissime. Tu de pecuniaꝝ doles pditione seu ablatōe. sꝫ potiꝰ ganderes qm̄ cū eis l' in anima pire potuisses. Audi illustrem Senecā. Oīa inquit pdidisti cū omnibꝰ pire potuisti. noli ꝺqueri ꝙ incideris. gaude ꝙ euaseris. qui se habet. nihil pdidit. ꝟ ille. Vñ ergo doles. de pditōne si nichil pdidisti quemadmodū hic supponit. Sꝫm cuius sententiā nullum veruꝫ damnū incurristi. sic em̄ ait. vir iste illustris. Nihil pdit qui se habet. circūspice ista que cū plurimis lacrimis amittim̄. scias nō damnū in hijs esse molestū. sꝫ opinionē damni. pecuniā minorē habebis. nempe et molestiam. gratiam minorem. nempe et inuidiam

minorem sz etiam habebis.

V. CONSIDERATIO

QVinta puella sic ait. O karissime ō pdiōne ꝺristaris. gaude ꝙ inter perdita teipsum non inuenis. sed illa potiꝰ forte quibꝰ cruciabaris. Audi illustrem senecam. Pecumā inquit pdidi. forte fassis te illa pdidisz. pecuniam pdidi. o te felicem si cū illa auariciam pdidisti. Sed si manet illa apud te. es tanto felicior quo tanto malo subducta est materia. omnia pdidi. sed cum omnibus perire potuisti. cogitas ꝙ perdideris. sed non ꝙ euaseris. hec ille illustris. Sed nonne est melius pecuniam vel alia temporalia et cum illis etiam auariciam pdidisse q̄ in periculo perditionis suiipsius mansisse. Audi ad hoc et alia verba illustris eiusdem. pecuniam inquit perdidi et illa q̄ multos. eris nunc in via expeditior. domi tutior. exonerauit te fortuna si intelligis et tutiore posuit loco. damnum putas. remedium ē. defles miserz te. clamitas ꝙ operibus excussus es. tuo vitio ista tibi iactura tam tristis est. non taz moleste ferres. si tanq̄ perditurus habuisses.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella sic ait. O amice si dammuz ꝺisideras tanq̄ malū et inde ꝺristaris mox vt consoleris consideratione adicias. ꝙ p tempale damnum dñs ad bonum cogit testante venerando volumine decretorz. quod quidem volumen insuper contestatur ꝙ piissimi rectores reputantur qui in graui scelere damnorum ammonitionibus ad bonum redire cogunt. quod profecto bonum habere multo est melius q̄ damno carere. O igitur felix damnum quod conuertitur in bonum. nempe ex hoc et ipsum sortiri rationem boni non est dubium. Scias insup pro certo damnum et incommodum sme commodo non esse. Nimirum sicut szm sanctos et phos n̄ est dare purum malum. Ita nec est dare in temporalibꝰ purum dānum. Si itaqz centum marcas auri perdidisti memor esto scripture que sic dicit. In die malorum ne immemor sis bonorum. Vnde si tristaris de perditione totius auri. de bono consoleris quod secutum est inde vel quod etiam esto ꝙ te lateat inde poterit sequi. cum em̄ dictum malū non sit purum. cogita hoc vel implicite pro meliori tuo factum esse. Vtiqz pro meliori. quia pro merito vite eterne per virtutem patientie circa materiam perditionis exercende. quo quidem merito et exercitio multos homines oportet carere. Rursum consoleris in bono qōcunqz sit illō quod deus intendit in illa perditione. nimirum talis est dei prouidentia ꝙ non smeret fieri malum nisi inde eliceret bonum. Deniqz consoleris in bono qō pditio totiꝰ auri suppōit. quid em̄ habes qō nō accepisti. supponi² gº dei donum a quo accepisti illō aut quod donum erat diuine dilectōis

signū vtiq3 exist̄s adhuc dsolatoziū· quēadmodum si rex militem ex magna amicicia sec̄ vestiret vl̄ sibi anulū suuz daret·quā velt̄ vel anulum mox fur subtraheret· nequaq̄ miles tantuz tristaretur de furto quantum actu ess3 dsolat9 de dono regis p̄terito· vtpote p̄esenti atq3 durabili fauoris ei9 signo·¶Vex si p̄tem puta de c̄ tum marcis·xl·p̄didisti·memoz sis bonoꝝ·i·residuoꝝ·lx·quas re tinuisti·Si enim de·xl·p̄deritis tantummod cogitares conuertendo te ad damnum de ipso ymaginando·et quasi cum damno mutuum habendo colloquium turbari et desolari te foꝛsitan opoꝛteret Si vero ad·lx·adhuc habita te conuerteres et a·xl·te auerteres· q̄i eis nō faciez·s3 tergū p̄bendo·ymaginādo scilicz de·lx· tantum et quasi cū ip̄is mutuū habendo colloquiū·cām dsolatōis haberes haut dubiū·Dꝛesertim cogitando q̄ multa milia hoīm sunt quoꝝ smguli si marcas auri vl̄ argenti·lx·quot tu habes etiā haberent· multum dsolarent² et se p̄pter illas dominos reputaret·Postremo cogitare et deo poteris merito regratiari·q̄ amissuz qđ tanq̄ mutuum ab eo accepas tanto tpe ab ipo habuisti· et q̄ totū nō abstulit s3 magnā p̄t̄ tibi dimisit·Vide ꝟ in simili·Siqs em̄ tibi tunicā cursetum et palliū dcessisset et palliū rehb̄e vellet·multū de hoc gaudere et ei ob hoc regratiari haberes q̄ in magno frigoꝛe et otra illud tunicaz tibi et cursetū reliquiss3 ¶VII·CONSIDERA·

Septima puella sic ait Cur hō de dāno tā dquereris vtpote magnanimo dissimilis·Vilissima em̄ quedā sunt in quib9 damnificari videris cū t̄n p̄pie nō possis·Illa nāq3 n̄ sunt tua que si vsurpaueris nociua sunt et vilia·Sūt aūt et quedā alia que tua sunt·s· quarundā copie rex in quib9 si sapienter te habueris nullatenus damnificaberis·s3 magis damnificare te volentes deridebis· Vis scire q̄ smt hoꝝ p̄ma·Dꝛofecto aurū et argēt̄ū et vnieursaliter pecunia·Q3 em̄ hec nō smt tua· de quaꝝ tibi p dsequens tanq̄ alienarum a te rex p̄dition̄e tristandū nō est·hoc soꝛoꝛ mea p̄z9 diluc̄ide p̄docebat·Q3 hec etiā smt nociua vtpote respectu dei hominis impeditiua·de hoc audi venerabilem ieronimuz de clerico sic loquent̄·Si inquit auꝝ·si argentū·si possessiones·si vanā suppellectilem habuerit cū istis p̄tib9 dñs nō digna² fieri p̄s ei9·Q3 hec etiam smt vilia·testat² illustris seneca· Dimitias inq̄t putas aurum et argentū·ludibꝛia sunt foꝛtune qui et alibi sic dicit·Pecuniā habueris necesse ē vt teip3 aut pecuniā vilē hēas·ecce dicit vt teip̄m puta si tibi dñetur·dicit aut pecuniā puta si sibi dñeris·dicēte ipo Seneca·Pecunia si vti scias ancilla est·si nescias dña· Dꝛoꝛo que secūda smt p̄missoꝝ·vis hoc scire testimonio fidedigno·Audi Boetianā dsolatricē ip̄m illustrē boetiū sic ō numeroso quodā pessimorū exercitu·ō q° alias facta ē mētio alloquēt̄·Qui inq̄t supplex ercit9 si qñq3 otra nos act̄ē struēs valēcioꝛ icubuerit·nr̄a q̄dē dux copias suas i arcē trahit·illi vo ēca diripiēdas inutiles sarcinulas

occupant⁹. at nos desup irridem⁹ vilissima rex queq; rapientes se curi toti⁹ furiosi tumult⁹. eo ꝙ vallo muniti q° grassanti stulticie aspirare fas non sit. hec illa.

¶ Capitulum quartum otinens dsolationes super rerum in terris amatarum ablatione seu priuatione.

QVarto post premissa ad dñam dsolatricem sepius memoratam accessit et ali⁹ tristis de reruz in terris amatarum priuatione turbatus querens per eam dsolari: At illa sibi opatiē ad dsolatōz ei⁹ duas de suis puellis satis ydoneas dputauit ¶ I. CONSIDERA.

PRima puella sic ait. Cur hō ex hoc tristaris ꝙ rebus priuaris amatis in terris. puta forsan auro et argento aut terreno thesauro. Siquidem p amorem res amate ipsi amanti quodāmō incorporantur. et nōne in magnū piculum. Nimirum harenosi multum cruciant⁹ p harenā sibi incorpataz. Sz quid. Certe p philonem doctissimū. Ome aurum harene opat⁹. Nec putet quis ꝙ harena talis cum minori difficultate ꝙ harena alia ab eo cui p amorē incorporata est euelli valeat sz magis quasi p fiscum frequenter sic adheret ꝙ nō sine amātis laceratione discedit. Rursum quis nō de luto sibi incorpato se gauderet euacuari. presertim de hūano stercore. maxime ingrossato et indurato qđ intolerabilē induceret viscez lacerationem. Sz quid. Profecto sm p̄dictū philonē lutū estimabitur argentū qđ nec sm apostolū stercoz opationē euadit. vbi vniuerr saliter de lucris que sunt sme xp̄o sic dicit. ꝓpter quē scz xp̄m detrimentum inquit oia feci et arbitroz vt stercora. et nōne hec ingrossata et indurata internoz viscez laceratione inducūt. qñ scz viscera mſericordie omouēt⁹ et tñ a dictis stercorib⁹ ꝓpter grossiciē eorū et duriciā ñ euacuātur. nimirū quāto illa maiora sunt. tanto magis difficulter ab homine sepant⁹. ¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Scias frater ꝙ rerum ablatio seu priuatio in terris amatarz magnū fructum parit. hoc nempe sub metaphora ipe saluator innuebat cum dicebat. Omem palmitē i me nō ferentez fructū tollet eū. et omez qui fert fructum purgabit vt fructum pl⁹ afferat. Purgabit inquit pater me⁹ p̄scindendo scz illa que fructū nō portāt vt vinea magis fructificet. Sz quid vinea Profecto p vineā coz hūanum apte intelligit⁹. sicut em̄ humor totam facit fructificatōz vinee vl arboris. ita et amor totā fructificatōz cordis et sicut viniator a vinea sua solet rescindere exteriora quedā supflua ad hoc ꝙ humor remaneat apud ramos qui p fructu reseruant⁹. Ita celestis pater qui agricola est manu sue potentie cultro discretōis ad magnū bonis bonū et fructū bonorz opum rescindit hoc psepe qđ homo nimis amabat in hoc mundo vel ista exteriora priuādo eis ad hūc finē vt humor cordis tui se retrahat infra terminos ꝓprios se restrīgat. de⁹ em̄ nō vult ꝙ tui amores.

ab eo nimis se elongent· pcesertim ad terrena· Vult pfecto q̄ hō iam celestis fact⁹ deum pure diligens et que sursum sunt sapiens minimam curam habeat de his que super terram·Demum sancti viri reb⁹ amatis etiā licitis se pciuare solent·Rudi egregium verbuz gregorij· Habent inquit sancti hoc pprium nam vt sp ab illicitis longe sint a se plerumqz licita abscidunt·

¶ Capitulum quintum omnens osolationes super penuria et necessarioꝝ in victu et vestitu indigentia·

QVinto post pcemissa ad dñam osolatricem pcefataz ac cessit et ali⁹ tristis querens super materia pcemissi capituli consolari cui illa p consolatione duas de suis puellis adiunxit. ¶ I·CONSIDERATIO

PRima puella sic ait·O homo non turberis de penuria que pcecedit·habebis em̄ manna qō succedit·an non spandum est h⁹ christicolis·qm̄ de populo israhelitico simile reperitur cui in deuteronomio dictum esse scriptura omemorat Afflixit te inquit penuria et dedit tibi cibum manna et sequitur·domin⁹ de⁹ tu⁹ introducet te in terram bonam terram frumenti ac vinearum in qua ficus et malogranata et oliueta nascunt² ·terrā olei ac mellis vbi absqz penuria comedes panem tuum· et rerum omnium abundantia perfruens·Bz dices forte·Nunquit istud implebitur in futuro tantūmodo vel etiaz in presenti·Scias q̄ implebitur in futuro si nō formaliter in rebus iam expcessis tamen quantuz ad potentias superiores nedum equiualenter sz supereminenter·quantum aūt ad potētias sensitiuas si non per immutationē a rebus ipsis factam· tamē impleri poterit p species influxas put liber quidaz de delicijs paradisi manifestat·Rursum qō p̄mittit² implebit² etiā in pcesenti vel per maiorē q̄ res ille expcesse oferant delectationē fruct⁹ spūalis vel equiualēter siue p species miraculose cibis appositas· quēadmoduz virgo beatissima legit² paupm fratrū scutellis pulueres delectabiles imisisse·siue in augmēto appetitus grosso pane et aqua sumptis pl⁹ nature paupm oferētis q̄ diuitib⁹ p̄missa omnia i sua oferant forma nō habentib⁹ tam intensuz appetituz·Ita q̄ hoc qō amittitur in victualib⁹·recuperat² in augmento siue auiditate appetit⁹·Deniqz ad min⁹ impletur p sustentatōis necessitate etiaz si nō aliter in hac vita·Sane h⁹ rei impletōez is sperare bz qui vice uersa implet dei voluntatem·cui⁹ executionē xp̄c sibi p cibo deputat·me⁹ inquit cib⁹ est vt faciam voluntatem ei⁹ qui misit me·qui ergo sibi in hoc cibo omunicant tanq̄ serui domestici scientes et implentes voluntatē dñi sui·nō est mirꝝ si illis impletur qō de victu pcemittit² et pmittit² ·De talib⁹ quippe seruis dei i opatōe ad alios qui dei voluntatē implere nō curant loqui videt² dñs p filium amos·Ecce inquit serui mei omedēt et vos esurietis·ecce serui mei bibent et vos sitietis ·Ecce serui mei letabunt² et vos ofundemini

ecce ſẽm mei laudabunt p̄ exultatione cordis·et vos clamabitis p̄ dolore cordis et p̄ contritione ſpirit⁹ vlulabitis·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella ſic ait·O frater bone cur de penuria ſeu vict⁹ et veſtit⁹ indigentia contriſtaris· Neſcis hoc eſſe cōtra te et tibi ſimiles qđ ipe ſaluator xp̄c in illa veridica euāgelij hiſtoria dixit ſe fert·Ne inquit ſolliciti ſitis anime veſtre quid manducetis·nec corpi veſtro quid induamini·Nonne anima veſtra plus eſt q̄ eſca et corp⁹ eſtrum pl⁹ q̄ veſtimentum·Reſpicite volatilia celi non ſerunt neq metunt neqz congregāt in horrea et pater noſter celeſtis paſcit ea·Nonne vos magis pluris eſtis illis·et de veſtimentis qđ ſolliciti eſtis conſiderate lilia agri quomō creſcunt·nō laborant neqz nent·dico aūt vobis q̄m nec ſalomō in omni gloria ſua coopt⁹ eſt ſicut vnū ex iſtis·Si aūt fenum agri qđ hodie eſt et cras in clibanum mitti² de⁹ ſic veſtit· quanto magis vos modice fidei·Noli te igitur ſolliciti eſſe cōtes quid māducabim⁹ et quid bibem⁹ aut quo operiemur·ſcit em̄ pater veſter qz his omnib⁹ indigetis·queri te ergo primum regnū dei et iuſticiam ei⁹ et hec omnia adicientur vobis·hec ipſe ſaluator·Bz johannes os aureū ei⁹ qđ dictū eſt de animalib⁹ hanc reddit rationē·Vialia īquit fecit de⁹ ꝓpter homi nem·homines ꝓpter ſeip̄m·ſi ergo animalib⁹ miniſtrat ꝓpter homi nem quomō hominib⁹ nō miniſtrabit ꝓpter ſeipſum·hec ille johān nes·

¶ Capitulum ſextum tinens conſolationes ſuper conſilij ipſius chriſti impletione de rerum tpalium abdicatōne et relictione·

SExto poſt premiſſa ad dominā conſolatricez principalē acceſſit et ali⁹ triſtis ei ſimilis cui habēti multas poſ ſeſiones dictū eſt·vende omnia que habes et da pau peribus·p ipſi⁹ igit² triſtis conſolatōe dña predicta ſex de ſuis puellis ei adiūxit ¶ I·CONSIDERATIO

PRima puella ſic ait·O hō qui premiſſaz ob cauſam triſtaris·tu poſſes merito tanq̄ imperfect⁹ de difficultate dicte abdicati onis erubeſcere·pfectis em̄ nequaq̄ eſt difficile·Audi magnū pa trem auguſtinum·Qui inquit celeſtis vite dulcedinem inquantum poſſibilitas admiſerit pfecte cognouerit·ea q̄ in terris amauerat libēter cuncta derelinquit·in oratione ei⁹ vileſcūt omnia· deſerit habita ·congregata diſpgit·inardeſcit in celeſtib⁹ anim⁹ nihil i ter ris libet deforme·conſpicit² quidquid de terrene rei placebat ſpē·qz ſola preciose margarite claritas fulget in mēte·hec magn⁹ pater· qui p margaritam preciosam videt² intelligere vitā contemplatiuaz et p eius claritatem in mente fulgentē clarā in contemplando cogni tōz celeſtiū ſup terrēa excellētiā declarātē ¶ II·CONSIDE·

SEcūda puella ſic ait·O amice de abdicādo tpalia nequaq̄ for te triſtis eſſes ſi quantū valeret abdicatio pfecte cognoſceres

Ecce em̄ vt inter innumera pauca enumerem valet ad habendū in hac vita liberū aim. valet ad pueniendū cū xp̄o ad celestia nō motu tardioꝛe ſ̄ quaſi p̄ volatū citiſſimū. valet ad luctandū et vincendum dyabolū. valet otra amoꝛē tpaliū piculoſum. Vis ſcire q̄ pꝛedicta abdicatō valeat ad reddendum hominem deo non dignum. Audi illuſtrem Senecā. Nemo inquit eſt deo dign⁹ q̄ qui opes cō temnit quaꝝ poſſeſſioneꝫ non tibi interdico ſ̄ efficere volo vt illas intrepide poſſideas. ℔ ille. Vis ſcire q̄ dicta abdicatō valeat ad habendū in hac vita libeꝝ animū. Audi egregiū verbū gregorij. Piquis inquit ſemel a dn̄atōe deſideꝛioꝝ tpaliū colla metis excuſſerit quadā etiā iā in hac vita libertate p̄fruit² dū multo deſiderio felicitatis afficit² nullo aduerſitatis terꝛoꝛe coartat². ℔ greg. Vis ſcire q̄ valeat ad puniendū cū xp̄o ad celeſtia quaſi p̄ volatuꝫ citiſſimū. Audi jeronimū venerabilē. Apoſtolici inquit faſtigij perfecteqꝫ virtutis eſt omia ſimul vendere et paupib⁹ erogare. et ſic expeditū cū xp̄o ad celeſtia euolare. ℔ ille. Vis ſcire q̄ valeat ad luctandū et vincendū dyabolū. Audi rurſum egregium doctoꝛem greg. Ad ſe inquit venientib⁹ dn̄s p̄cepit vt renūciem⁹ noſtris. qꝛ qui ad fidei agonē venim⁹ luctamē otra malignos ſp̄ūs ſumimus nihil aūt maligni ſp̄ūs poſſidēt in hoc mundo p̄ꝛeiū. nudi ergo cū nudo luctari debem⁹. nā ſi veſtit⁹ quiſqꝫ cū nudo luctatur citius ad terram deicit² qui ℔ vñ teneat². quid em̄ ſunt terrena omia niſi coꝛpoꝛis indumenta. qui g⁹ otra dyabolū ad certamen p̄perat veſtimenta abiciat ne ſubcumbat. ℔ gregoꝛi⁹. et bn̄ quidē dicit. quid ſunt terrena omia niſi coꝛpis indumenta eo q̄ p̄ oppoſitū de nihil terrenoꝝ poſſidente dicitur q̄ ſit nud⁹. claꝝ aūt eſt q̄ dſultri⁹ eſt luctā que vitari nō poteſt fieri p̄ nudum q̄ dictis retentis veſtib⁹ teneri p̄ eas et deici p̄ hoſtem crudeliſſimū. Vis deniqꝫ ſcire q̄ dicta abdicatō valet otra amoꝛem tpaliuꝫ piculoſum. Audi patrem clareuallis. Ecce nos reliquimus oia ꝛc̄. Oia nō tm̄ poſſeſſiones ſ̄ etiaꝫ cupiditateſ. pl⁹ em̄ mundi cōcupiſcentia q̄ ſubſtantia nocet et hec fugiendaꝝ cā diuitiaꝝ p̄ꝛecipua eſt q̄ aut vix aut nunq̄ ſine amoꝛe valeant poſſideri. facile em̄ coꝛ humanū omib⁹ que frequentat adheret. ℔ ille pater. g̃ q̄ ſit piculoſuꝫ coꝛde diuitijs ſeu tempoꝛalib⁹ quib⁹ vis adherere p̄ neptem meam ſuperi⁹ audiuiſti. et nunc quoqꝫ audias q̄ non eſt modicum periculuꝫ coꝛ humanum luto adherere aut ſtercoꝛib⁹ omiſceri. Quocirca memoꝛare q̄ ſ̄m ſapientem tanq̄ lutuꝫ eſtimabi² argentū. et q̄ dixit apoſtolus detrimentum omnia feci et arbitroꝛ vt ſtercoꝛa.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ſic ait. Credo amice q̄ tempoꝛalia abdicare non eſſet tibi graue. ſi graue tibi non eſſet pauperem eſſe

Huic quidē sermoni occedat illustris seneca piter innuit expto ñ esse graue paupem. Ecce inquit securi⁹ diuitias eicim⁹ si expti fuerim⁹. q̄ nō sit graue paupes esse. hec seneca. Qui rursuz alibi. Dau pertas inquit mihi grauis est. immo tu pauptati. ñ est in pauptate vitiū sed in paupe. paup es si paup tibi videris. Hec itez ille homo gentilis. vt quid ergo xp̄ian⁹ adhereret diuitijs. Forte dices cōsilium de abdicando tpalia mea ideo abhorreo qz cōsiliū illud si implerem meip̄m occidere p famem et deū temptare timerez Sz q̄ hac in re multū erres claris patet testimonijs. Audi jeronimuz venerabilem. Dauptatem inquit times. sz beatos paupes xp̄s appellat de cibo cogitas. sz fides famā non timet. ḃ jeronim⁹. Sz et p̄s. ait. Iacta cogitatū tuū i dño et ip̄e te enutriet. Audi quoq; et thomam aquinensem licet inquit ille qui dat omnia pzopter xp̄m subtrahat sibi aliqd̄ cōsiliū vite. nō tm̄ om̄e. qz adhuc manet ei auxiliuz diuine puidentie que ei in necessarijs nō deerit et fideliū deuotio Hec ille thomas. Qui rursuz sic dicit. Ille q̄ dimittit oia ꝓpter christum nō se exponit fami que interimat. qz nunq̄ a deo ita deseritur q̄ fame moriat² qd̄ patet hebzeos vltimo sup illd̄. nō te deseraz ne q̄z derelinquā. glo. ne forte diceret quid facturi erim⁹ si suffragia nobis necessaria defecerint. Deotin⁹ subdit cōsolatōz adhibens testimonium de libzo ihesu nane. nō te deseram quin dem necessaria neq; derelinquā. derelinqueret² ille qui fame piret. sz hoc non est et infra. hoc aūt dicit oī spanti in se sicut josue. h° em̄ nobis ꝓmittit si in illo spem nostram ponim⁹. nō tenacib⁹. nō cupidis fit ista ꝓmissio sz spantib⁹ in deo. ḃ thomas. qui etiam subiungit. Ille inquit qui dimissis omnib⁹ ꝓpter xp̄m spez hz vt sustentet² a deo nec pzesumptuosus est nec temptat deū. tū qz fiduciā debitā ō deo hz ex diuina autozitate oceptā. tum qz remanēt fideles deuoti p quos ei satis fieri p̄t et debz. ḃ itez ille. Deniq; audi et magnuz patrem augustinū. Tu inquit xpiano. tu dei seruo. tu bonis opib⁹ dedito tu dño suo caro aliquid existimas defutuz. An putas q̄ qui xp̄m pascit a christo ip̄e nō pascat². An putas terrena deerunt quib⁹ celestia et diuina tribuūtur. Vñ hec incredula cogitatō. Vñ impia et sacrilega meditatio. ḃ magn⁹ pater. ex cui⁹ autozitate infert thomas aquinensis q̄ sacrilegū est dicere q̄ illi qui omnia ꝓpter xp̄m dāt se piculo homicidij omittāt

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O hō nescis q̄ teste scriptura. glozia magna est sequi dñm. sz maioz est sequi dñm ihm̄ xp̄m in recōpēsaz omium aliorz. Vis ergo scire quo pacto ottingat dñm sequi et quo ip̄m osequi. Dzofecto ꝓpter ip̄m dñm oia relinquendo. Audi p̄em clarenallis. Ecce inquit nos reliquim⁹ oia ꝛc. Bñ petre nō ad insipientiam tibi. qz exultauit vt gygas ad currendā viā. nec currentē sequi poteras onerat⁹ nōne vtilis omutatio ꝓ eo qd̄ sup omia est omia reliquisse. hec ille et certe optime si attenda² quis quez sequi

debuerat·ꝑmmo quem ꝺsequi·ſcz ſeruꝰ ꝺn̄m et tm̄ ꝺn̄m·et ſi attendatur ad quid·ſ.in recompenſam oīm relictoꝝ.Audi venerabilez ieronimū xp̄c inquit eſt omnia vt qui ꝓpter xp̄z omia dimiſerit vnū inueniat ꝑ omnibꝰ et poſſit libere clamare ꝑs mea ꝺns. Ꝟ ieronimꝰ.Sz forſan inquies qualis pars vel quāta·Certe ꝑs que toti eq̄ pollet ꝓpter qꝺ dixit vnum inueniat ꝑ omnibꝰ·et de quo dictū noīmꝰ·In te vno ſimul omnia habentes·ſz non oīa in eaꝺē forma ſz qꝺ plꝰ eſt atqz meliꝰ in ſupeminētia q̄uis ꝑfectōes ſimpliciter nihilominꝰ oīns formaliter ſmt ī eo

V.CONSIDERATIO.

QVinta puella ſic ait·O amice vellē ꝙ tu noſces ꝙ ſequela xp̄i adeo ꝺſolatoria vtpote eiꝰ qui ꝺſolatꝫ nos in omni tribulatione noſtra ꝙ nō ſolū homo ꝓpter eam habet relinquere omia ſz etiā liberaliter ſeip̄m ꝑ tali ſequela.Audi patrem clareuallis·Qui inquit relinquere diſponis omīa te quoqz inter relinquēda numerare memento·maxime et p̄incipaliter abnega temetipſum ſi deſideras ſequi eum qui exinaniuit ꝓpter te ſemetip̄m.Ꝟ ille pater.Dicet forte cuz petro·Quid ergo erit nobiſ.Profecto p̄ter p̄miſſa in euāgelio·celeſte p̄conium in libro vite ſcriptum·et ſignatum·Audi rurſus eundem patrē·zachēꝰ inquit certe cuiꝰ laus eſt in euangelio·Dimidium bonoꝝ ſuoꝝ dedit pauperibꝰ. Sz ecce multos zacheoſ hic video qui nihil ſibi ex omibꝰ reliquere·quis mihi ſcribet hoc de zacheis iſtis immo ꝺ petris iſtis qui fiducialiter loquūtur domino·Ecce nos reliquimus omnia et ſecuti ſumꝰ te.Sz ſcriptum eſt iam in euangelio eterno·in libro vite eſt ſcriptuz et ſignatum.Ꝟ ille·

VI.CONSIDERATIO.

SExta puella ſic ait·Cur homo ꝑ impletione diuini ꝺſilij non es memor centupli tibi a ꝺno repromiſſi·Vende inquit domiꝰ omnia que habes et da paupibꝰ et habebis theſauros in celo immo non ſolū in celo·ſz etiaz in hoc ſeculo·quippe ꝺnte petro·Ecce nos reliquimus oīa et ſecuti ſumꝰ te·quid ergo erit nobis. Ihs dixit illis·Omis qui reliquerit domū vel fratres aut ſorores aut patrem aut matrē aut vxorem aut filios aut agros ꝓpter nomen meū centuplū accipiet et vitam eternā poſſidebit·Ecce dicit centupluz et forte aliquis cogitabit an tm̄ centuplum et vbi accipiendū· Sz huic aliꝰ ſatisfacit euangeliſta·Nam ꝺno in matheo more fidelis amici faciente·ſ.minꝰ ꝺnte et plꝰ intendente ac in ꝓpoſito determinatum numeꝝ ꝑ indeterminato ponente ꝙ ipe plꝰ intendat et vbi ſcz in hoc mundo declarat ī luca·Nemo eſt inquit q̄ reliquerit ec̄·qui non recipiat multo plura in hoc tpe et ī futuro ſeculo vitā eternam·Veꝝ circa hoꝝ verborꝝ verificationem poſſz aliquis dubitare·Sunt em̄ multi qui aliqua ꝓpter deum reliquerunt·qui nec centuplū·nec decuplum ·nec triplū recepunt· Sz hac in re eſt cōſiderandum ꝙ in rebꝰ quas poſſidet·habet hoc homo aliquid ſue voluntatis et ꝺſolationis ·quibꝰ circumſcriptis nō plꝰ curaret hō

de vna re q̄ de alia·nō pl⁹ de auro q̄ de cupro·nō pl⁹ de scarleto q̄ de grisco panno seu alio rusticano vestimento·Si ergo relinqua tur aliquid in quo posset hō ꝺsolationē habere aliqualem et deus det ei nō aliquid eiusdem speciei ꝫ solū centuplā ꝺsolatōz·tunc iā videtur centuplum habere simpliciter·habet em̄ ꝺsolatōz in re illa intentam et hanc centuplicatam vel etiam si det de⁹ centuplu̅ in valore·s.spiritualia p tpalib⁹ ꝫm sanctos·Sz istud nō videtur satis esse ꝫm alteruz euangelistā·Nempe in marco dicitur·Nemo ē qui reliquerit domū aut fratres aut sorores aut patrem aut matrē aut filios aut agros ꝓpter me qui nō accipiat centies tantū nunc ī hoc tpe domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cū psecutionib⁹ suis et in futuro seculo vitam eternam· Videt² ergo q̄ ꝓmittat² ei aliquid eiusdem speciei et centies tm̄ ad minus et nō solū cēties tm̄ ꝺsolationis vl̄ valoris·Quid ergo·videt² ne falsum ꝓmitti·Absit·recipit em̄ res eiusdem quodāmō speciei·Nam sicut ait mundi sapiens·Artifex facit domū ex domo ·domū quidem in materia exteriori ex domo mentali que est species dom⁹ exterioris·sicqz est duplex dom⁹·Reliquens ergo domū materialeem licet non recipiat centuz domos in esse materiali·p̄t tm̄ recipe immo hocipo habet domum in mente in esse spirituali·Dices forte sic habet iude⁹ sarracen⁹ aut quātūcunqz mal⁹ xp̄ian⁹·Sz certe non est simile·Nempe dom⁹ in mente infidelis paruz vl̄ nihil valet·caret em̄ tecto caritatis·caritatem aūt nō habuero dicit apostol⁹· nihil mihi ꝓdest·in mente vero boni xp̄iani ipo actu quo relinquit domum in esse materiali·habet domum in esse intellectuali pfectā et ornatam tecto caritatis vel fundatā in xpo a quo aliud fundamētum nemo p̄t ponere·ornataz quoqz caritatis rubore purpureo aut quasi colore aureo·que si ante oculos posset poni videret² maioris decoris q̄ si esset in vna domo materiali·omnis decor mundi ·centies igit² tm̄ valet·Rursum illo actu quo ex caritate relinquo fratrem aut sororem centū fratres acquiro et sorores·sunt nanqz om̄s mihi fratres et sorores quemadmodū et xp̄i·qui in celo et in terra faciunt voluntatem dei·testante ipo saluatore immo qđ pl⁹ videt² cum omnib⁹ qui in caritate sunt in celo et in terra ptineo ad idem corp⁹ scz misticum corp⁹ xp̄i·eiusdem aūt corpis membra invicem pl⁹ attinēt q̄ circumscripta caritate ꝓsona et ꝓsona·Deniqz de germanitate huiusmodi pulcre tractat superius neptis mea· Ampli⁹ ille idem act⁹ quo ex caritate relinquo filiuz·est etā fili⁹·generatio etem̄ filiorꝝ ordinat² ad se ꝓpetuandum saltem in natura speciei·ꝫ p talem actum mihi acquiro individuo ꝓpetuū esse eterne beatitudinis q̄ ꝓ me sme tali vel actu ꝺsimili tanq̄ sme ꝓle non habe rem·Vlteri⁹ talis act⁹ quo agrum ex caritate relinquo· ager quidem est·Nempe ex illo crescit mihi de quo viuere habeo eternaliter·Centies igitur plus valet q̄ ager derelict⁹ in quo retento non

creuisset nisi quid modicū quo viuit² tpaliter. Similiter act⁹ mentalis quo ex caritate relinquit² florē⁹ vn⁹. centū immo mille florenos vel marcas valet. Dices forte qūo nō mille marce pl⁹ valerent qui et pl⁹ durarēt. mentalis aūt thesaur⁹ statim transit. Ecce parata rn̄sio. Mentalis thesaur⁹ et si desmere videa². nō statim desmit. sz de scrinio transfert² in scriniū. de scrinio humane memorie in scriniū memorie dei. qđ dei scriniū potens est vt ait paul⁹ depositum meū sz̄uare in illuz diem scz diem eterne claritatis glorie celestis. potens est inc̄p seruare tandē hoi p̄n̄tandū in rōe obiecti cogniti vel ī effectu p̄mij talis et tanti. qđ nec ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascēdit qđ p tali moneta in nundinis

¶ Capitulum septimū otinēs ōsolatōs sup incōmodo et grauamine pauptatis volūtarie assumpte seu alias tolerate voluntarie. padisi. de⁹ homini p̄parauit.

Septimo post p̄emissa ad supradictā dn̄am ōsolatricē accessit et ali⁹ tristis sup materia p̄missi capituli querens ōsolari. cui illa huius rei gratia de suis puellis duodecim assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄edictū tristem sic ait. O amice nonne digne optares x̄po regi glorie ouestiri in gloria. Optarē inquies digne. Vis igitur scire quo hoc pacto consequi valeas. Ecce si vis ei ouestiri stola glorie. ipi te ꝟ ōformes pauptatis nuditate. Nimirū sicut arbores que simul sunt nude ī hyeme. simul vestiūt² noua veste et florida in estate. Ita qui x̄po nudo mō cōformat² nuditate pauptatis hominē a tpalib⁹ denudantis quā volūtarie assumit cō uestiet² ei in futuro ceteris excellenti⁹ scz veste florida vbi hyems trāsijt et flores apparuerūt in terra nr̄a. vbi et caro nr̄a reflorebit

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O hō si scires et tu quāta posses ōsequi assumpta voluntaria pauptate. gauderes merito de ip̄i⁹ assumptione et diuitiaꝝ tuaꝝ facta ꝓpter x̄pm ōsumptione. Ecce plane ōsequeris si nō peniteat qđ fecisti. regnum et nomen regiuz. Audi patrem clareuallis bernardum loquor. Volo te inquit esse amicum pauperum. magis autez imitatorem. Ille gradus proficientium est hic perfectorum. amicicia pauperum regum amicos constituit. reges amor paupertatis. regnum deniq; celorum pauperum est. hec ille pater. Qui rursum predicans de eodem. Videmus inquit aliquos pauperes qui si veram habērent paupertatem non adeo pusillanimes inuenirentur et tristes vtpote reges celi.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O hō si forte miraris cuiusq̄ potentis diuitias qui castra villas vel terras emit. mirare multo ampliꝰ diuitias pauptatis quibꝰ multo maiora opant. Audi magnum patrem augustinuꝫ. Nō inquit displiceat pauptas tua nihil ea potes ditius inuenire. Vis noscere q̄ locuples sit. celū emit. hec ille pr̄. Qua in re nihil habes dubitare si ex caritate pauptatem assumpsi sti te diuitem feciſti. An nō diues p oēm modū qui sufficiens est in modo villā vl̄ castrū ꝫ emere celum. Ꝫ nec xp̄i paupes rex tem poralium sunt exptes. Vis hoc scire. Audi p̄fatum patrem. In caritate inquit paup est diues. sme caritate omis diues est paup. Caritas est diuitie paup̄m in tpalibꝰ ditissima. Ꝫ si et de hoc miraris. Audi eundem se hoc pacto declarantem rationemq̄ reddentē. Sola inquit caritas vincit omnia sme q̄ nihil valent cōia et que vbicū q̄ fuerit trahit ad se omia. Hec ille pater. cuiꝰ dictū si etiam ad tē poralia extendat nō est mirum cum diligentibꝰ deū omia cooperantur in bonum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Audi frater johannem os aureū pauptatem spontaneam describentem. Dauptas inquit est portus tranquilꝰ nihil opulentiꝰ eo. qui pauptatem sponte diligit et cū alacritate suscipit. Hic igit̄ p̄emittit aūs pauptas est inquit portꝰ tranquilꝰ. subdit aūt osequens. Nihil inquit opulentiꝰ est eo q̄ pauptatem sponte diligit. Sed nec est de osequentia dubitandum. Nonne em̄ multaꝝ mercium diuitie et spēs aromatice gemmarūq̄ p̄ciositas solent in tranquillo maris portu applicare ꝛc̄. et ipius portꝰ possessorem valde ditare. Sane dns qd̄ premittit etiam nōnullorꝝ aliorꝝ illustrium virorum testimonijs comprobat. Audi leonem summū pontificē. Semp inquit diues est xp̄iana pauptas nec pauet in isto mundo indigentia laborare. cui donatū est in oīm rerum dño omnia possidere. opantibꝰ ergo que bona sunt. nō omino metuendū ne eis desit facultas opandi cū in duobꝰ minutis euangelice illiꝰ vidue sit laudanda deuotio et p calice aque frigide p̄mium habeat gratuita largitas. ex affectibꝰ em̄ benignitatis mē sura taxatur. et nunq̄ eum miserandi efficacia deserit in quo misericordia ipa nō deficit. Audi rursum in premissoꝝ testimoniū et illustrem senecam. Honesta inquit res est leta pauptas. illa vero nō est pauptas si leta est cui cum pauptate bene ouenit diues est. nō qui parum habet ꝫ qui plꝰ cupit paup est. ℔ ille.

V. CONSIDERATIO

Quinta puella sic ait. O hō d̄ pauptate assumpta volūtarie cur tristaris cū pauptas hm̄oi sit materia gaudij spiritualis. Nam si homo p vno obolo mille marcas recipet. nonne gaudere satis possꝫ. possꝫ vtiq̄. Sed quid. Dorofecto volūtarie paupes multo plꝰ etiam in hac vita recipiunt q̄ sit illō qd̄ ipi ꝓpter deū reliquerunt centuplū inquit saluator accipiet. qd̄ quidez p̄ter alias exposit̄oes

per sororem meā pris traditas potest etiam sic intelligi. ꝙ qz in necessitate omnia sunt cōmunia. igit² qui ꝓpter deū omia sua relinquunt. illorū facta sunt omnia que ante ipsis fuerunt aliena. Vñ qui nihil possidet illis in necessitate sunt saltem diuisim oia tua et oia cuiuslibz alteris hominis ita ꝙ tu es debitor suus fact⁹. Audi quid dicat os aureum. Nunquit inquit que habes tua sunt. que enim habes paupum sunt. sz tibi credita sunt. etiam si ex laboribus iustis et ex hereditate paterna possessor fact⁹ es. ḃ ille. Vnde si pauper dom nō habet nec locū in domo ꝓ precio. in necessitate quidē huiusmodi dom⁹ tua est etiam sua. si nō habz quid ꝓ cibo. cib⁹ tuus est etiam sus. etiā sic de ꝺsimilibus. quo fit vt qui szm altissimā paupertatem oia reliquerūt accipiant iuxta dictū modū oia tpalia si vtendi necessitas subsit. Dices forte. Sz quid de spiritualibus diuitijs. Dzefecto et illas accipient ad quas ꝑ cordis simplicitatem se disponunt abdicādo scz tpalia tali simplicitati ꝺtraria. vtpote mētem distrahentia et multiplicātia iuxta illō psalmiste. A fructu frumenti vini et olei sui multiplicati sunt. Hinc est sane qđ dicit apl⁹ Altissima pauptas eorū abundauit in diuitias simplicitatis eorū. Sz dices. que nā sunt hec simplicitatis diuitie. Dzofecto hoc exēplo poteris discere. Optet inquit mundi sapiens auditum esse absonum et visuz sine colore materiali. scz qualez habens pies nescit se coloratū esse nec delectatur in colore quocunqz. nec est ei melius ex colore aureo viridi vel purpureo q̄ cū colore carbonum nigerrimo. sec⁹ est de visu cum colore materiali nō ꝺposito qui colore spiritualiter recepto absqz materiali ꝺpositōe. ex simplici ipi⁹ specie multum delectat² in colore. et quanto magis sepata est potentia et immixta tanto alti⁹ lati⁹ et ꝓfundi⁹ delectat². Sic aūt sequi videtur a simili vt eo pl⁹ spūaliter seu spūalibus delectationibus quis abundet quo ceteris pib⁹ paupior est materialibus et materiali cō positione pl⁹ caret. Nonne igit² bñ dixit magn⁹ pater. Nō inquit tibi displiceat pauptas tua nihil ea p̄t diti⁹ ineiri. Sz qđ. Certe si nihil diti⁹ altissima pauptate. sequit² ꝙ eā tenentes possunt ꝑ eam etiam alios ditare. qđ etiā ex verbis apostoli sequit². Sūt em̄ tales szm eum habiti sicut egentes multos aūt locupletātes glosa. spūalibus diuitijs. Sūt etiā tanq̄ nihil habentes et omnia possidentes glosa. nō solū spūalia. sz etiā tpalia. qz timentibus dñm nihil deest Hec fuit gloria apostolorū. nihil oīno possidere sine sollicitudine esse et tam res q̄ dños eas possidere. Hec ordinari⁹ appar.

VI. CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait. Cur hō nō ponderas verba xp̄i. beati inqt pauperes spū qm̄ ipor est regnum celorū. Dices forte qui sunt hij qui spū sunt pauperes. Dzofecto qui voluntarie seu pauperes sunt spiritu ꝓprie voluntatis. Nonne hij tanq̄ terrenis vacui forte gaudent celesti vt iā ñ sint hospites et aduene. sz potiꝰ ipor sit regnū

celoꝝ. Hoc nanq; satis ꝓdoneo patet exemplo. Ecce quantumcunq; ciphꝰ aureꝰ vl plumbeꝰ grauis esset. tamen si ipsum omnino ab omni corpe qđ sub celo est euacuari nec denuo tali corpore repleri ꝺtingeret. natura vacuū abhorrente mox ad celum ascenderet et nisi soliditas celi impediret ipm celum seu partem eiꝰ in se caperet Sic mō consimili cum paup spiritu voluntatis omnia que sub celo sunt voluntarie a se abdicet. quid restat nisi vt hoc pacto in spiritu ad celum mox ascendat et celū seu regnū celoꝝ speciali quadaꝫ sorte apprehendat.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O homo cur nō pauptatem voluntariaꝫ amares. ꝓpter quam a deo amaris. Cur eam nō amares ꝑ quaꝫ tam ad pfectionez vie ꝙ ad patriam minaris. Vis scire ꝙ ꝓpter paupertatem voluntariā a deo amaris. Audi illū cassꝫ. Dauperes inqt xpi sunt vitijs vacui sed virtutibꝰ pleni. si despecti hominibus. sꝫ acceptabiles deo. Vis scire ꝙ per pauptatem volūtariam ad pfectionem vie mineris. Audi illū origenem. Ille iuquit qui vt fieret perfectꝰ tradidit bona sua paupibꝰ nō in ipō tpe quo tradidit fiebat omnino pfectꝰ. sꝫ ex illa die icepit speculatio dei adducere eū ad oēs virtutes. Audi quoq; et magnum antistitem ambrosium. Silendi inquit patientia oportunitas loquendi et otemptꝰ diuitiarum sunt maxima fundamenta virtutū. Vis vlteriꝰ scire ꝙ ꝑ paupertatem voluntariam minaris ad patriam celestez. Audi johānez os aureum. Dauptas inquit est manuductrix quedam linea que ducit ad celum. Audi quoq; et magnū patrem augustinū. Via inquit celi est pauptas ꝑ quam venitur ad patrem. incipe erogare si non vis errare. ꝟ ille pater. Cuiꝰ etiam de erogando sanum audi consilium. Bonū est inquit facultates cū dispensatione paupibꝰ erogare meliꝰ ꝓ intentōne sequendi dōm insimul donare et absolutū sollicitudine egere cum xpō

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait. karissime qui de voluntaria pauptatis assumptione penites nō sic peniteres si quanta eam ꝺsequat dignitas agnouisses. Quocirca audi egregiū nostruꝫ doctorē gregorium. Quisquis inquit diuini amoris stimulo excitatus hic possessa reliquerit. illic ꝓculdubio culmen iudiciarie potestatis obtinebit vt simul iudex tunc cum iudice veniat qui nunc ꝺsideratione iudicij sese spontanea pauptate castigat. ꝟ gregoriꝰ. et nonne hec magna est paupum dignitas. deiq; dignatio digne laudanda qui deponit potentes de sede et de stercore erigit paupem. Tunc potentibꝰ qui hic perperam paupes iudicabant innocentes. nullus erit ꝺsistorium. nullū tribunal. sꝫ coram illis tunc stabūt iudicio quos hic suo peruerso iudicio nedum iudicabant. sꝫ et sepiꝰ ꝺdēnabant

IX. CONSIDERATIO.

Dona puella sic ait. Nonne frater ꝺsideras ꝙ res gratissima in hoc mundo quies est et securitas. ꝺsidero inquies. Cur ergo

tibi ingrata est paupertas·cur eam voluntarie non assumis vt per eam sic assumptam quiete atq3 securitate potiaris Vis scire q̄ quietem conferat· Audi sanctissimum patrem gregorium· Quid inq̄t in hac vita laborioſi? q̄ terrenis desideriis estuare·quid quieti? q̄ nihil hui? seculi appetere·Audi et illustrē senecā·Quietissime i quit viuerent homines si hec duo tollerentur verba meum et tuū· Vis rursum scire q̄ paupertas voluntaria conferat securitatem· p̄dictum illustrem rursum audi·Redige inquit te ad parua ex quib? cadere non possis ineſt pauptati sme qua nihil est iocundum securitas·Audi quoq3 et sanctissimum patrem antedictum gregorium loquor·Magna inquit est securitas cordis nil concupiscentie habere secularis qui nihil habet in mundo qd̄ diligat nihil est in mūdo quod pertimescat·

X·CONSIDERATIO

Decima puella sic ait·Audi amice patrem clareuallis·de paupertate gratam copulatiuam enunciantem·Paupem inquit ferre eqùo animo virt? patientie est·sponte appetere sapientie laus est hec ille pater·et nonne bñ de sapientia laudat² qui grauia alijs sibi alleuiat et noxia tela preoccupat·Vtiq3·ſz quis est karissime qui hec facit·Is certe q̄ pauptatis familiaritatez desiderat et se ei spōte associat·Audi illustrem senecam·Ne inquit imparatos fortuna nos deprehendat·fiat nobis pauptas familiaris securi? diuitias eicim? si experti fuerim? q̄ non sit graue pauperes esse·ad paupertatem sua sponte descendere·preoccupare est tela fortune·Rursuz nonne digne laudabitur de sapientia qui laudem eius qui super om̄em narrationem est tacite celebrat et mira subtilitate ip̄m etiā per silentium laudat·Fateare hoc necesse est·Sz quis est hic et laudabim? eum·Certe paup et inops·presertiz qui talis est vt premittitur spontanea voluntate·Audi illum cassiodorum non incassum Videam? inquit q̄ sit ista gloriosa pauptas q̄ felix perhibetur inopia que dominum et tacita laudat et patientie sue virtute celebrat·mutus est si psallat superbus pauper et inops laudabunt dominum etiam cum videntur habere silentium·

XI·CONSIDERATIO

Undecima puella sic ait·O mi frater scias q̄ īdigne q̄s de paupertate presertim voluntaria tristatur que paupertas tot suplatiuis honorat²·quippe si scrutaris de ipsa inuenies q̄ summa voluptas est·Inuenies q̄ maxima felicitas est·Inuenies quoq3 q̄ res

tutissima est. Vis scire q̄ summa voluptas est. Audi illustrem senecam. Non enim inquit iocunda res aqua et polenta aut frustuz ordeacei panis. Sed summa voluptas ex hijs capere voluptatem et ad se deduxisse quod eripere nulla fortune iniquitas possit. Vis scire q̄ paupertas hec maxima felicitas est. Audi itidem eundem illustrem. Quis est inquit pauper qui sibi videt pauper scienti paupertatē maxima felicitas est. Vis scire q̄ hec pauptas res tutissima est. Audi et cathonem nostrum cuius in metro sic dicitur. Dauper tas si leta venit tutissima res est. Hijs autem addendum iudico q̄ paupertas voluntaria tanq̄ mater et nutrix. custos mundissime religionis est. Audi filium alphei. Religio inquit munda et immaculata est immaculatum se custodire ab hoc seculo. quod glosatoz sic declarat. qui inquit temporalia non diligit immaculatum ab hoc seculo se custodit. constat autem q̄ temporalia nō diligere propriū est paupertatis voluntarie.

XII. CONSIDERATIO.

Vodecima puella sic ait. O frater considera paupertatis presertim voluntarie magnam virtutem et reputabis eam tibi q̄ plurimum proficere ad salutem. Nimirum si vis scire que sit eius virtus. Ecce paupertas graue iugum serui tuis excutit paupertas primus gradus quo ad perfectionem ascenditur. existit. Dauper tas aurum et argentum vtiliter resoluit. Daupertas meliorem sortem accipit. Daupertas in celestibus abūdare facit. Daupertas de niq3 ipm deū pauperis thesaurariū constituit. Vis scire q̄ pauper tas voluntaria de qua est sermo graue iugum seruitutis excutit. Attende scripturam que dicit pecunie obediūt omnia. et certe obedire cui omnia obediunt scilicet pecunijs est proculdubio tanq̄ irrationabilis domini valde graue iugum seruitutis et certum est q̄ ab illo iugo quis paupertate voluntaria liber redditur et immunis. Vis scire secundo q̄ paupertas primus gradus est quo ad perfectionem ascenditur. Attende verbum saluatoris. Dictum ante omnia alia ad perfectionem disponentia. Si vis inquit perfectus esse. vade vende omnia que habes et da pauperibus. ad propositum autem de primo gradu. confessoz ille eusebius expressius est locutus. Cum inquit celeste regnum in multis bonoz̄ consideretur primus gradus scandentium est ipsoz̄ qui diuino intuitu colunt paupertatem. Vis scire q̄ ipsa paupertas aurum et argentum vtiliter resoluit. Attende q̄ paupertas voluntarie assumpta per ipsam abdicationem auri et argenti et elargitionem factam pauperibus propter ipsuz deum resolut ipsum aurum in pulcram

monetaz xpi ymaginē continentem acceptabilem vtiqz in foro dei In hui⁹ signum resolutionis per eā solite fieri ipsa pauptas volun taria camino cui inest virtus resoluendi comparari videtur. Dicē te domino per ysaiam prophetam Elegi te in camino paupertatis q̄uis dicta pauptas possit etiam dici camin⁹ ignis diuini amoris contētiu⁹ qui amor causa est principalis dicte resolutōis. Vis vl: teri⁹ scire q̄ pauptas volūtaria meliorez sortem accipit. Attende q̄ regnū celoꝝ hereditarie est ipoꝝ paupum. mobilia vero hui⁹ seculi sunt diuitum. Huius quidem sortis diuisio figurata videtur in libro geneseos. vbi abhram filijs ocubinaꝝ largitus est mune ra. filio aūt suo nato de libera dedit cūcta que possidebat. Vis de niqz scire q̄ pauptas volūtaria facit in celestib⁹ abūdare. Attēde q̄ pculdubio illō facit ī celestib⁹ abūdare p qō p̄t hō ī celo the: zauros multiplicare vl̄ augere. Sz quid est hº. Profecto p paupta tem volūtariā omia ꝓpter deū relinquentem p̄t hō thezauros in ce lo multiplicare vl̄ augere. Hui⁹ nimirum rei testis est ipa veritas. Vēde inquit oia et da paupib⁹ et habebis thezauros in celo ¶ Di ces forte quid si nihil vel modicū quis habeat. et tam habituz de facto q̄ nō habitū animi p̄paratōe relinquat. Vtpote sic dispositꝰ si regios thesauros aut ī infinitū maiores hēret libēter ꝓpter deuz oms relinqueret. Nūquit talis hoc pacto celestes thesauros quan titati taliter relictoꝝ ꝓportōnatos sibi opabit. Vtiqz. Nō ei apud deū pensat² census. sz affect⁹. Audi egregiā illā gregorij sniam. d petro et ādrea loquētis. Ad vocē inq̄t dn̄icam vterq; iste piscator quid aut q̄ntum dimisit qui pene nihil habuit. sz i hac re karissimū affectū debem⁹ potiꝰ pēsare q̄ censum. Multū reliquit qui sibi ni hil retinuit. multū reliquit qui q̄libet parū totum deseruit. ℔ ille et nonne hec sentētia plane in plana et expressa fūdat² xpi estima tione. quippe multis diuitib⁹ multa in gazophilatiū iactantibus. Vidua vero paupcula ñ nisi duo minuta in ip̄m mittente. Dit xp̄c discipulis. Vidua hec paup pl⁹ om̄ib⁹ misit. om̄s em̄ ex eo q̄ abū dabāt illis miserunt. Hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victuz sunm. Sz quid. Certe si hec min⁹ habuit et tam̄ xp̄i estimatōne pl⁹ q̄ alij misit. sequit² si xp̄i estimatō vana nō erat nec ei inutilis. q̄ nō p re quā misit. sz p affectu quē habuit maio: ri in celo remuneratōne digna fuit. Sic em̄ etiā inuenim⁹ q̄ p mar tirio qō solum in voto habet² quis aureola martiꝝ remunerat². Au di dictū illi⁹ cypriani venerabili decretoꝝ volumine recitatū. In dei inquit seruis apud quos cogitat² et martiriū mente dcipitur. aī mus ad bonū dedit⁹ deo iudice coronat². Hoc itaqz pacto p̄t quis aliena sine damno possidentium sub hac conditione si illa haberet ꝓpter christum animo relinquere ac per hoc in celo thesaurizare. Quid plura. Ecce quod mirum est dictu. easdem res temporales di uersi possunt propter ip̄m christum. vel sub conditione relinquere

et sic in celo thezauros multiplicare ℓ augere. nec solū hoc facere possunt de hijs que sunt. sz etiā de hijs q̄ nōduz sunt. sz esse possunt Vis postremo scire q̄ pauptas volūtaria ipm deū ostituat pauperis thesaurariū. Attēde q̄ potēs est de⁹ depositū paupis seruare in illum diē eternitatis iust⁹ iudex. put supra videre poteris p neptem meā declaratum.

¶ Capitulum octauum otinens osolatioes in genere sup inopia et pauptate siue sup indigentia necessarioꝝ et egestate.

Octauo post premissa ad dn̄am osolatricē principalem accessit et ali⁹ tristis petens sup pauptate in genere osolari. At illa eidē osolatōis gratia de suis puellis quatuordecim adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur refugis pauptatem expiri q̄ est nobilissimū expimentū. Cui⁹ rei inquies. Certe expimentū est te certificans de re illa de qua vt reor maxime velles esse cert⁹ videlicet quez haberes fidelē amicum. Nec mirum. qz sm illū arestotilem in suis moralib⁹. amicicia maxime necessaria est ad vitam eo q̄ null⁹ eligeret viuere sine amicicia habens reliqua omnia bona. Diligere itaqz habes pauptatem. vtpote p quā maxime de vera poteris amicicia certificari et minus falli. Vis hoc scire. Audi illustrem senecaz. Ob hoc inquit vnū amanda est pauptas q̄ a quo ameris oñdit. Cōcordat plane. ac supaddit venerād⁹ pater jeronim⁹. Ob hoc inq̄t maxime amāda est pauptas. qz a quo ameris ostē dit. quippe nō habet adulatōe comitem sibi pcentē. fortunā hoīs et nō psonā amātem. Audi ad idē itidē senecaz illustrez. Qō inquit diuitijs nō potes scire pauptate scies. illa veros certosqz retinebit amicos. Discedit q̄s. non te. sz tua sequebar². O qñ dies illa veniet q⁹ nemo an ꝓpter te vℓ tua te honorat in honzē tuū mentia². ℔ ille

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Scias frater q̄ pauptas multū confert ad illam ptem optimā quā sibi mariā ostat laudabiliter elegis se. s. ad vitā otemplatiuā. Sz timeo q̄ te otra hoc decepit vbū illō plℏi gentiliū. Egenab⁹ meli⁹ est ditari. q̄ plℏari. Sz huic dicto nō inhereas. topicū est. nec positū nisi gratia exempli vñ otrariam cō paratōnem seu dictū illustris senece potius attendas. Nihil inquit sit qō nos a scientia plℏica remoueat nec pauptas. nec alic⁹ rei indigentia. Rursum et aliā verā osidera plℏie opatōz. Nā vt alibi dicitur. tria precipue extollūt plℏiam. otempt⁹ mobilis affluētie. appetit⁹ future felicitatis. et mentis illustratō. quoꝝ primo nichil est honesti⁹. scdo nihil felici⁹. tercio nihil ad amboꝝ opendiosaz adeptōz efficaci⁹. Hijs aūt opatōnib⁹ pēsatis plane sequit². nedū meli⁹ esse plℏari q̄ ditari. sz etiā meli⁹ eē plℏari et vniuersaliter speculari seu otēplari q̄ malū sit paupez esse ℓ fieri. q̄nimo ℔ malū n̄ ē

cum plurimū oferat ad vacandū animo seu ad speculari. Vis scire testimonio fideli. q ad hoc nō diuitie. sz pauptas oferat. Audi ite rum senecam illustrem. quis virū gentilē. Multis inquit ad pbandum obstiterūt diuitie. pauptas autem expedita secura est. aut ergo paup sis aut paupi similis. si animo vacare vis. nec miruz q sic dicit. Nā et magn9 pater augstin9 huic dicto ocorzdat. oīs inquit pbie magistra est inopia.

CIII. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. Cur hō qui de pauptate tristaris. nō poti9 gaudes attendens rursum verba cathonis illustris. Dauptas inquit si leta venit tutissima res est. Ecce iungit pauptati leticiam Atqz mox adiungit ptialē ei9 cām. Dicens eam esse tutissimā. et p osequens innuit eam piculi qō triste forzet esse maxim⁹ excluſiuam Nempe diuitie pauptati opposite sunt nimiū piculose. habentem etem ipas nō solū grauat sollicitudo de eis ogregandis atqz oservandis. sz qō quidem piculosissimū est anime. ipe diues fune pplexitatis strangulat². Cum em paupib9 cōicare teneat² cogitat super miserū sibi occurrentez. Dabis ei an non dabis. et clazz est qō sepissime magno tūc cū piculo dare negligit qō tenet². secumqz fluctuando piculose disputat an casus sit vl ne. in quo dare teneat². Ab hac aūt piculosa fluctuatōe et pplexitate p pauptatem impossibilitatem inducentē suppozat². et in tuto ostituitur.

CIIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. karissime gaudere deberes de pauptatis miseria si scires quanta ob illā tibi accederet potentia. Multa certe et magna. Nempe post verba illa pphetica. Beat9 qui intelligit sup egenū et paupem sequit² in pphetia. in die mala liberabit eum dñs. quibus alludens verbis Rauēnensis sic ait. In die mala sme causa peccatū accusat quē paup excusat immo accusari nō poterit. quē fames paupis excusauerit. Diem vero malā videbit qui diem iudicij sme aduocatione paupis intrauerit. ꝟ ille.

CV. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. Scias homo q de pauptate min9 puide quis tristat² cuz pauptas diuitijs et pauprim9 diuiti fortunatissimo n̄ mō a sanctis. sz etiā nōnūq̄ a dijs gentiū pfera². Giges em cum esset regi9 pastor vt refert ille elinād9 facta pluuione imbrium descendit in quendā hpatum terre vbi inuenit quēdam hoiem mortuū in equo eneo sedentem. inuenitqz quendam anulum p quē inuisibilis fact9 stupozem regine intulit et adiutrice ea regem dominum interemit. De hoc aūt gige. Audi illū valeriū. Cum inquit giges armis et diuitijs opulentissimo l. die regno inflat9 animo sciscitatum apollinē ijsset. an aliquis mortalium se felicior essz. ex abdito specu sacrarij vox insonuit que adglaum ei pretulit. js paupri m9 erat. sz etate senior agelliqz sui terminos nūq̄ excesserat. sic igit² insoleter de fortune fulgore gloriāti respōdit apollo pl9 pbari

paucas glebas pauoris expteſ q̄ arua lidie piguiſſima metu refer ta·et vnū aut alterꝝ facile tutele iugū bouꝫ q̄ exercitū eq̄tū voraci bꝰ expēſis oneroſū·et hoꝛreū vſꝰ neceſſarij nl̄iqꝫ nimiſ appetēdū q̄ theſauroſ expoſitos iſidijs et cupiditatibꝰ hoīꝫ

VI·CONSI·

SExta puella ſic ait·Tu times pauptatē tā q̄ ipa ſit mala et cer= te militāt otra te plura teſtionia philoſophica·De malo em̄ li citū atq; ſolitū ē timere·Sꝫ ecce ꝓinceps pb̄oꝝ areſtotiles in ſuis moꝛalibꝰ dicit q̄ egritudo et pauptaſ n̄ ſunt timēda·Kurſuꝫ qđ me lioꝝ accidēs ē q̄o hoc poſſꝫ eē malū·Sꝫ q̄d·Oꝛofecto pauptas bo nis ē dīter ſociata·Audi pb̄m añdictū·Oꝛopter q̄d inq̄t īopia apꝰ viles hoīes magis q̄ apud ꝓauos·aut qꝫ ſtudioſos opinaꝫ hoīm optima ipa vti ab ipīs·quēadmodū depoſitōꝫ pecuniaꝝ penes bo nos ponim9·et ita ipa a ſe ipa oꝛdiaꝫ·i·iopia q̄i ipa oꝛdinate ē apꝰ bonos ſeu virtuoſos·quēadmodū nobis oꝛdinātibꝰ pecuniaꝝ de= poſitō fit apud bonos reputatos·Deniq; q̄ pauptas n̄ ſit mala ꝓꝫ et ꝑ hꝰ q̄ ille ſcēꝰ pb̄ꝰ eam deſcribēs multa bona de ipa p̄dicauit Dauptaſ inq̄t ē odibile bonū·ſanitatiſ mater·curaꝝ remotō·abſq; ſollicitudine ſemita·ſapiētie repatrix·negotiū ſine damno·ītracta bilis ſubſtantia·paſſio ſine calumnia·incerta foꝛtuna·ſine ſollici= tudine felicitas·K ille·

VII·CONSIDERATIO

SEptima puella ſic ait·Nōne hō credis q̄ multo pluris ē hoīs ad deū vnio q̄ oīs terrena poſſeſſio·Sꝫ q̄d·Ecce pauptas ſic ē dei et paupis vnitiua q̄ ipe deꝰ vult oīo ītelligi pauperis ī pſona Audi illū Rauēnēſeꝫ·Beatꝰ inq̄t q̄ ītellig⁹ ſup egenū et paupeꝫ·ē Oꝛemꝰ igitꝫ vt ipe nobis ītelligere ītelligēda oꝛcedat q̄ ſe ſic ī pau pe ītelligi demōſtrat·vt ipe q̄ celū regit ī paupe nudꝰ ſit· eſuriat ī eſurietē ſatietas reꝝ·iſitiete ſitiat fōs fotiū·Eſuriui inq̄t ec̄·Ecce ō us ī celo panē comedit quē paup ī terra pcipit·et qđ paup accipit ī poculū deꝰ ſibi teſtaꝫ īfuſuꝫ·Et q̄dē ſuffecerat dicere·Dediſti mi hi māducare et bibe·ſꝫ p̄mittit eſuriui ſitiui·qꝫ puꝰ fuiſſꝫ amoꝛ pau pis q̄ paupeꝫ ſuſcepiſſꝫ niſi et paſſiōſ paupis aſſūpſiſſꝫ·Nā et amoꝛ verꝰ n̄ ꝓbaꝫ niſi ī paſſioībꝰ·K ille rauēnēſis·

VIII·CONSI·

OCtaua puella ſic ait·Amice kariſſime multū gauderet miles ſi tanq̄ alter rex deberet haberi·Sꝫ quid·certe xp̄s rex gloꝛie paupem qui de menbꝛis eiꝰ eſt vult haberi tanq̄ alterꝝ ſeip̄m·Al= terꝝ ei ſeip̄m iudicat et ei ipēſa ſibiip̄i īpenſa deputat·Audi circa K ſcīm archiātiſtitē ābꝛo· loquoꝛ·Quid ē inq̄t xp̄ꝫ ī vlnas ſuſcipe ni ſi hūc piis opibꝰ ī m̄bꝛis ſuis āplecti l̄ foue·ꝑ vlnas ei·i· bꝛachia vtꝰ opatōis expꝛimiꝫ·etei cū ī alio xp̄ꝫ eſurietē ſatiāt·ī alio ſitien= tē potāt·ī alio hoſpitē ſuſcipiūt·ī alio nudū opiūt·ī alio īfirmū l̄ ī carcere poitū viſitāt·Hijs ꝓculdubio duoꝰ opibꝰ eūdē ſpū quo tidie pueꝝ āplectūtꝫ·K ābꝛoſiꝰ·

IX·CONSIDERATIO

NOna puella ſic ait· Ecce ſcriptura dicit· pauptas et honeſtas a deo ſunt·Sꝫ q̄d·Oꝛofecto ſequiꝫ q̄ ipſa pauptas nedū a deo

vt donum dei acceptanda sit. ꝫ et patienter et voluntarie toleranda. Vis nosce dñtiam. Accipe eam a simili. Dixit nanq; dñs petro Calicē quē dedit mihi pater nō vis vt bibā illū. Sic et licꝫ inferre de ipa pauptate. q̄re iuxta verbū sapientis ipa est donū dei a paucis ognitū. Sꝫ et poeta dicit. O munera nōduꝫ intellecta pauptas angustiqꝫ lares.

X. CONSIDERATIO

Decima puella sic ait. Cur odis hō preciosaꝫ et amabilem paupertatē. Vtpote quā ipe deꝰ amat. Vis huiꝰ rei habere signū Profecto primum et infallibile signū est ꝙ dei filiꝰ assumere eam voluit sibiipi. Si dicas vbi potest hoc discerni. Ecce in luca vbi ō matre eiꝰ dicit². Peperit filium suū primogenitū et pānis eū inuolvit et reclinauit euꝫ in p̄sepio. qꝫ nō erat ei locꝰ in diuersorio. Rursum videas in matheo vbi dñs ꝙ tributo soluendo petrū misisse dicitur ad piscandū. vbi et glosator dicit. tante fuit pauptatis vt vñ daret tributum nō haberet. Rursum attendas ad illō marci. circūspectis omibꝰ cuꝫ iam vespa essꝫ hora exijt in bethaniam cum .xij. vbi glosator dicit circumspectis siquis eū hospitio suscipet. tante eē pauptatis fuit et ita nulli adulatꝰ vt in tanta vrbe nullū inueniret hospitium. Rursum de xp̄o illō trenoꝝ intelligit². Recorda re pauptatis mee. Deniq; pauptas xpi crescendo pcessit. quippe in natiuitate pannis inuolutꝰ est. et ꝙ domo habuit stabulū. et ꝙ cuna p̄sepiuꝫ. Deinde nō habuit hospitiū iuxta illō qō dixit. Vulpes foueas habent. et volucres celi nidos. filiꝰ aūt hominis nō habet vbi caput suū reclinet. In passione vero etiā ꝙpriis vestibꝰ spoliatꝰ est teste matheo exuentes inqt eū ꝛc. Verꝝ ne credas xp̄m fuisse pauperem necessitate et nō voluntaria pauptatis assumptōe. Audi patrem clareuallis. Eorte inquit aliquis arbitret² filio dei sublimia esse querēda palacia vt cuꝫ gloria filiꝰ dei recipet². ꝫ nō ꝙpter hō ille a regalibꝰ sedibꝰ venit. In sinistra eiꝰ diuitie et gloria. in dextera longiturnitas vite. horꝝ oīm eterna in celis affluētia apparebat. ꝫ pauptas ñ inueniebat² in eis. Porro in terris abūdabat et supabūdabat hec spēs et nesciebat hō preciuꝫ eiꝰ. hanc itaq; filiꝰ dei ocupiscens descendit vt eā eligat sibi. et nobis quoq; sua estimatione faciat preciosam. Hec ille pater. qui et de eodem filio dei sic dicit. Descendit ab inenarrabilibꝰ celi diuitijs et veniēs ī mūduꝫ nec istas qualescunq; diuitias habere voluit. ꝫ in tanta pauptate venit. vt natꝰ otinuo poneret² in p̄sepio. Scōm signū diuini amoris erga ipam pauptatem esse scito ꝙ ꝙper paupes filiꝰ dei in mundum venit. quippe in eiꝰ psona dixit ysaias vt euangelista testatur. spiritꝰ domini sup me. ꝙpter qō vnxit me. euangelizare pauperibꝰ misit me. Sꝫ et psalmista dicit ꝙpter miseriā et gemituꝫ pauperū nūc exurgā dicit dñs. Paulꝰ etiam idem testatur. Scitis inqt gratiā dñi nri ihu xp̄i. qm̄ ꝙpter nos egenꝰ factꝰ est cū esset diues

vt illi⁹ inopia vos diuites essetis· Dzefat⁹ quoqz clareuallensis idem supponit miserum hominem noīe vilis vermiculi designans Magna inquit abusio et nimis magna vt diues esse velit vermiculus vilis·ꝓpter quez de⁹ maiestatis et dñs sabaoth voluit pauper fieri·hec ille pater·

¶XI.CONSIDERATIO

UNdecima puella sic ait·Tu qui ꝓpter pauptatē desolaris vtiqz plenā poti⁹ dsolationem haberes·si nosses quanta pze diuitib⁹ beneficia et fauozes de⁹ oīpotens impendit ac impensurus sit paupib⁹·qō quidē patet aliqua de dictis supi⁹ resumendo· Mā ecce xp̄c in pzincipio doctrine sue vt testantur euangeliste beatos esse paupes pzedicauit·xp̄c paupes dignos indicat mēsa sua· Hīc est ꝙ in luca legunt² paupes ad cenam dñi introducti·et ī psalmo dicitur pasti ī dulcedine tua paupi de⁹·De⁹ paupes adiuuat pō· Adiuuit paupem de inopia·De⁹ paupes elegit·Audi quid dicit p ysaiam· Elegi inquit te in camino pauptatis· Iacob⁹ quoqz dicit· nonne de⁹ elegit paupes in hoc mundo·De⁹ exaudit paupes·hoc testat² psalmista·Desiderium inquit paupum exaudiuit dñs·In ecclesiastico quoqz dicit².Depzecatio paupis ex oze vsqz ad aures pueniet·De⁹ memor est paupum·qō etiam testatur psalmista dicens Nonne in finem obliuio erit paupis·De⁹ de pauperib⁹ est sollicit⁹·etiam hoc testante psalmista qui ait·Ego autem mendic⁹ sum et paup domin⁹ sollicit⁹ est mei·Deus est refugium paupm·iuxta illud psalmiste·Eact⁹ est dñs refugiū paupi·De⁹ est paupm fozitudo teste ysaia ad deū loquente·Eact⁹ est inquit fozitudo pauperi fortitudo egeno in tribulatōe sua·De⁹ paupes saluat·Teste psalmista·Parcet īquit paupi et inopi et animas paupm saluos faciet· Regū quoqz libzo dicit².Populum paupem saluū facies·De⁹ assumit paupes derelictos·Vnde psalmista deo loquens· Tibi inquit derelict⁹ est paup·et rursuz psalmista·Pater me⁹ et mater mea dereliquerūt me·dñs autem assumpsit me·De⁹ spes est pauperū et exultatio·Hinc ysaias dicit·In ipo spabunt paupes·Idem quoqz dicit paupes homines in sancto israhel exultabūt· De⁹ nōnunq̄ de pauperum exequijs ꝓuidens ipos ab angelis depozari facit ad locū quietis· Nam in luca dicit².Eactum est vt mozeret² mendicus et pozaret² ab angelis in sinum abzahe. Deniqz vt vno verbo dicatur tanta est dilectio dei ad paupes·vt bonū vl̄ malū qō fit pauperi sibi reputat fieri·patz hoc dñte domino teste matho·qō inqt vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis·

¶XII.CONSIDERATIO

DUodecima puella sic ait·Tu hō odis paupertatem·quaz si scires qualis esset multū diligeres ipāmqz poti⁹ q̄ diuitias habere velles·Nimirū paupertas expedita est·leta est·e cura est·fertilis est·atqz medicinalis est·Vis scire ꝙ paupertas sit expedita· Audi sanctissimuz patrez gregoziū·Qui inquit mihi op⁹ diuitiaꝝ

abstulit me ad currendū citiꝰ expediuit. ad patriaz liberiꝰ tēdimꝰ quia quasi in via pondere caremꝰ. Vis etiam scire ꝙ leta sit pauptas. Audi senecam. Sepe inquit paup fideliꝰ ridet. nulla ei in alto sollicitudo est. ℔ ille. Sz et in patrū libro scribitur ꝙ quidā paup habebat vnā nattam de medietate se coopiebat. alterā medietatez sibi submittebat et erat validū frigꝰ et pater monasterij de nocte exiens audiuit eum dñtez. gratias ago tibi dñe. quotquot sunt mō diuites in custodia et qui in ferro sedent aut pedes habent in ligno ostrictos. ego aūt velut impator sum extendens pedes meos et quo volo ambulo. ℔ ibi. et nōne pauptas huius satis leta fuit. Vis gº scire vlteriꝰ. an pauptas secura sit. Audi magnū pēz augustinū. Securior dormit paup in terra. ꝙ auri diues in purpura. hec ille pater. qui rursum de securitate paupm loquens. Acrius inquit diuitibꝰ ꝙ pauperibꝰ inuidet. et nō inopes. sz locupletes inquietat infestatio seua latronū. Audi quoqz et illustrē senecā de securitate pauptatis loquentē. Nudū inquit latro dimittit etiā in obsessa via paupi pax est. Vis scire ꝙ fertilis sit pauptas. Audi magnū patrem augustinū. Fecundꝰ est inquit ager paupm cito reddit donantibꝰ fructū. ℔ pater magnꝰ. Sz et ꝺsiderandū occurrit ꝙ licz ipa terra macilēta videat. tñ quantū ad verorū bonorū incremēta fertilissima est. testante libro geneseos. Crescere iquit me fecit deꝰ in terra pauptatis mee. et certe in hac terra plantari voluit vnigenitꝰ dei lignum vite vitis vera. Vis deniqz scire ꝙ medicinalis sit pauptas. Audi de hoc sanctissimū patrem gregoriū. Quos inquit morum infirmitas vulnerat pauptatis medicina sanat.

XIII. CONSIDERATIO.

Tercia decima puella sic ait. O amice vtinā scires quāte sit pauptas efficacie. mirū satis esset si ipaz ñ diligeres. Quenā inquies est ipiꝰ efficacia. Ecce pauptas vitijs materiā subtrahit. Pauptas luto et stercore carere facit. pauptas patienter habita decorez inducit. pauptas nō solū duas filias sanguisuge infernales suffocat. sz et vermē diuitum occidit. Vis scire primo ꝙ pauptas vitijs materiā subtrahat. Audi senecā illustrē. Inquis inquit pecuniam p didi. O te felicē si cum illaz auariciā pdidisti. sz si illa manet apud te es tanto felicior. quo tanto malo materia subducta est. Vis scire scdo ꝙ pauptas luto et stercore carere facit. Audi verbū pauli alias inductū et de terrenis intelligendū. oia inquit arbitror vt stercora. Habuisti aūt et supra ex libro sapientie ꝙ tanꝙ lutum estimatur argentū. Sz et abacuc ꝓpha cū addicione dicit. Ve qui cōgregat nō sua vsqz. aggrauat otra se densum lutū. ex quo plane sequitur ꝙ bonū est esse paupem. saltez eo fine vt hō glutinoso luto seu diuitiarū stercoribꝰ cor suum si affluant ñ apponat. Vis tercio scire ꝙ pauptas patienter habita decorem inducit. Audi sanctū virū Basiliū de tpalibꝰ bonis loquētē. Si iquit fateris ea tibi diuinitꝰ

VII

proueniſſe. An iniuſt⁹ eſt de⁹ ineq̃liter nobis res diſtribuens. Cur tu abundas. ille vero mendicat. niſi et tu bone diſpẽſationis merita ꝺſequaris. Ille vero patientie brauijs decoꝛet². ℞ ille. et qꝺ dicit de decoꝛe hui⁹ quidẽ ratio p̄t eſſe. Nã pſalmiſta de dño loquẽs ſpecialiter dicit. Oculi ei⁹ in paupem reſpiciunt. quomõ. Deoculꝺubio dulci⁹ et amicabili⁹ p̄ ceteris hic et in futuro. Si ergo put canit eccleſia. Splendida facta eſt facies mopſi dũ aſpiceret in eũ dñs. nõ eſt facile abnuendũ. quin efficaci diuinoꝝ oculoꝝ reſpectu in paupem facies interioꝛis ſui hominis ſplendoꝛis decoꝛem ſpecialem ꝺſequat². Vis demũ ſcire q̄ pauꝑas nõ ſolum duas ſanguiſuge filias ſuffocat. ſꝫ q̄ etiã vermem diuitũ occidit. Audi que nam ſint hee filie ſanguiſuge de quibus habet² in ꝓuerbijs. Certe ſunt gula et luxuria. que quidẽ ſugunt peccati ſanguinẽ de duplici diuitũ ſubſtantia quas ꝺſtat ſuffocari ipa pauꝑate. Rurſum audi quis ſit vermis diuitum coꝛꝺa coꝛꝺẽs. Defecto hic vermis potiſſime p̄t dici remoꝛſus ꝺſcientie de hoc q̄ cum poſſent. pauꝑibus non ſubueniunt continue habende. Hic vermis quidem non meli⁹ occidi poteſt clam eſt q̄ pauꝑate mediante. eſt enim paup in hoc caſu a remoꝛſu ꝺſcientie ſuppoꝛtat⁹ cũ nullus ad impoſſibile obligetur.

XIIII. CONSIDERATIO

QVartadecima puella ſic ait. Audi homo rem geſtam qui de pauꝑtate querularis ad magnam tui conſolationem. Audi rem geſtam per patrem clareuallis. trina vice vel in parte recitatam et nunc iterum completius et deuotius recitandam. Accedit inquit ad conſolationem pauperum ipſa quoqꝫ que paſtoꝛibus exhibita eſt viſitatio et allocutio angeloꝛum. Ve vobis diuites qui veſtram habetis conſolationem vt non mereamini habere iam celeſtem. Q̃m multi nobiles ſecundum carnem. q̄ multi potentes q̄ multi huius ſeculi ſapientes. hoꝛa illa in ſtratis mollibus qui eſcebant et nemo eoꝝ dign⁹ habit⁹ eſt nouã lucẽ videre. magnũ illud gaudiuꝫ ſcire. Angelos audire cantãtes gloꝛia in excelſis deo. Agnoſcant igitur homines q̃ qui non in laboꝛibus hominum exercentur. ab angelis viſitari ñ merentur. Agnoſcant q̄ placeat ſupnis ciuib⁹ laboꝛ cui⁹ eſt intentio ſpiritalis. qñ quidem et illos ſuo tam felici dignantur alloquio affari. qui coꝛpali vrgente neceſſitate laboꝛant p victu coꝛpis. Hec dict⁹ pater. Qui rurſum in eadem materia ſic ait. Q̃m multa illa die natiuitatis dñice gemmiſ et auro fulgent altaria. quantum vbiqꝫ pallis adoꝛnantur pietes putas ad hec angeli diuertent et pannoſos declinabunt homines Si ita eſt. cur magis apparuerunt ouium paſtoꝛib⁹ q̄ regib⁹ terre tẽpliqꝫ ſacerdotib⁹. Cur et ipe ſaluatoꝛ cui⁹ ẽ auꝝpiter et argẽtũ

sacram in suo corpe pauptatē dedicat· aut certe cur ipam tam sol=
licite pauptatē angelus enarrat· hoc inquit vobis signū inuenietis
infantē pānis inuolutū ꝛc· ergo ꝺsolamini ꝺsolamini populē meꝰ
dicit emanuel· i· vobiscū deꝰ· Ipe etem saluos faciet nō quoscunqꝫ
sꝫ populū suū a peccatis eoꝝ· Deniqꝫ populū suū ꝺsolari venit vti
qꝫ populū humilē quē saluū faciet· nā oculos supboꝝ humiliabit
Vis nosse populū eiꝰ· Tibi inquit derelictꝰ est paup· Idē vero dns
ait· Ve vobis diuites ꝛc· Vtinā in eo populo nos mueniri sp opte
mꝰ cui nō dicit ve· sꝫ quē ꝺsolatꝫ dns deꝰ suꝰ· quid em ꝺsoletꝫ eos
qui suā habent ꝺsolatōꝫ· Ceteꝝ vigilantibꝰ pastoribꝰ gaudiū no=
ue lucis euangelizatꝫ· et eis saluatoꝛ natꝰ esse dicitꝫ· paupibꝰ igi=
tur et laboꝛātibꝰ nō vobis diuitibꝰ inter ipas noctis vigilias di=
es sanctificatus illuxit· et noꝛ vt dies illuminata· immo in diē mu
tata refulsit angelo dnte· qꝛ natꝰ est nobis hodie saluatoꝛ· Vtiqꝫ
nō hac nocte· Siquidem noꝛ pcessit· dies aūt appꝛopinquauit· hec
ille pater·

XV· CONSIDERATIO·

QVintadecima puella sic ait· Nōne hō statꝰ pns existit quodā=
modo momentaneꝰ· futurꝰ aūt statꝰ est eternꝰ· quare eligibi
lius est pculdubio bn valere in futuro· Sꝫ quid· Pꝛofecto si diues
melioꝰ valere videatꝫ in pesenti· paup multo melioꝰ valebit in futu
ro· Audi magnū patrem augustinū· Veniet inquit tpꝰ ꝛꝛ se auaros
oms fuisse diuites doleāt a quibꝰ nūc xpi paupes irridentꝫ· nō sp
iste qui nūc humane est ꝺsuetudinis oꝛdo seruabitꝫ· nō semp laza=
rꝰ fame toꝛquebitꝫ· nec sp auarꝰ diues ipaꝝ deliciaꝝ abundātia
pfruetꝫ· sꝫ cito et ille de sterquilinio ab angelis eleuabitꝫ in padi=
sum· et ille qui elimosinam noluit dare si penitentia non subuene=
rit· de luxurioso conuiuio rapietur in tartarum· vt qui in hoc se=
culo paupi noluit dare micā· in inferno nō mereatꝫ accipe guttam
et qui paupem pascere noluit delicijs suis pascat flamas medullis
suis· hec pater ille magnꝰ· Sed si tu dixeris pt aliquis esse diues·
quem nō tanget pemissa ꝺsideratio vtpute nō auarꝰ· Dicā ego ti=
bi quis est hic et laudabimꝰ eū· fecit em mirabilia in vita sua· Est
em hoc perarum et valde insolitum put supea soꝛoꝛ mea ex autoꝛi
tate magni patris inducit·

¶ Capitulū nonū otinens ꝺsolationes tā sup miseria domestica
pene occulta· siue nō medicantiū hostiatim· p sup mendica paup=
tate miseroꝝ p seipis mendicantiū·

POno post pemissa ad dnam ꝺsolatricem principalem
accesserūt et alij duo tristes petentes sup tenoꝛe pe=
missi capituli ꝺsolari· At illa cuilibet eoꝝ de suis pu
ellis vnam adiunxit·

I· CONSIDERATIO·

PRima puella ad primum tristē sic ait· O amice dic queso mihi
quid addit mali tua iopia sup maifestā pauptatē· Dices foꝛte

maiorem miseriam. Sed quid. Certe hanc maiorem miseriam meretur tua superba verecundia. Illam igitur postponas humiliando temetipsum et ipsam tuam indigētiam detegendo. et q̄ntitas miserie tue minuetur et omnis premissa ceterorum pauperum cōsolatio ad te sicut ad alios extendetur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad secundum tristem sic ait. Tu conquereris de miseria qui mendicas pro teipso hostiatim et quare cōquereris. videtur potissima ratio. quia times deficere in necessarijs et quia talis mēdicitas ruborem inducit humiliationis. Si primum est in causa dsoletur te memoria diuini promissi quod est infallibile. non inquit dominus te deseram neq; derelinquā. Bene hoc promissum efficaciam habet si plena fiducia sequaris illud prophetici consilium. Iacta cogitatum tuum in domino et ipe te enutriet Porro si querele tue rubor humiliationis est in causa eo q̄ adhuc dicte mendicitati que fit hostiatim. scias hoc pro consolatione q̄ illius humliationis cum sit via ad illam sublimē et deo gratissimam virtutem humilitatis nullum precium est condignum.

Explicit septimus liber de cōsolatione theologie. Incipit octauus continens consolationū remedia opportuna contra illa turbatiua que opponuntur amicicie et societati. Capitulum primum continens consolationes sup̄ carentia seu amissione fidelis amici.

Octauo principaliter viginti tristibus ad supradictaz dominam consolatricem accedentibus primo omniū vnus ex eis ꝓpter carentiam et amissionem amici tristicia pregrauatus ante ceteros ipsam dominam alloquitur in hec verba. O domina mea inclita amicicia grata careo de quo ex intimis sum turbatus. At illa ulteriorem querelam non expectans de puellis se comitātib⁹ mox quatuor acciuit imponēs eis vt tristē istum pro posse suo dsolētur

I. CONSIDERACIO.

Prima puella tristem alloquitur in hunc modum. Cur intantū de amice carentia turbaris. mox em̄ vt amicum haberes aut eidem non amica vicissitudine responderes. aut tu viceuersa etiam ipsius amicus esses. Si primum detur fidelitatem quidē. si vero secundum poteres temetipm. est enim amicus alter ipe. Sed neutruz horum conuenit. Nimiz homo infidus merito detestabilis est cō tra quales etiā ipe paul⁹ impingēdo dicit. sine affectione absq; federe porro seipm perdens maximam incurrit iacturā. quid em̄ ipo sibi pciosius esse possz. Tu quoq; si szm amicicie rationem es fact⁹ alter ille. accidentia vestra cōmunia erunt. et hoc pacto mala plurima eius ex parte occurrētia poteris formidare. Q? si talē habuisti

atqz pdidisti cum illo simul etiam dicta plurima mala timore cor-dis prehabita numerū bonorum excedentia pdidisti. Quid ergo. Profecto stultum est de malorum perditione esse querulosum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Carissime de amici amissiōe querularis Sed non oporteret. Nempe recupabile damnū est. Audi Senecam illustrem. Amicum inquit perdidi et quasi ad alterum respondens dicit. Alium quere et ibi euz queras. vbi inuenias. qre inter liberales artes. inter honesta et recta officia. quere in laboribus. ad mensam res ista non queritur. Hec ille. Qui rursum ait. Perdidi amicum et respondet. Eortem animū habe. si vnū erubesce. Si vnicum quid tu in tanta tempestate ad vnā anchoram stabas. Hec Seneca qui hoc verbo vltimo videtur dicere plusq̄ amico vnico. animi tui fortitudini innitaris.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Carissime amicū pdidisti. scito hoc et certus esto si tu hoc ꝓpter deum patienter feras ꝙ tunc habebis coram deo oīe illud ꝓpter qđ damnū hmōi nolles pati. Sed quid Dices forte. Quid confert habere coram deo aut quo pacto. hoc habebo corā ipo. Certe felici omercio. terrena ꝙ celestib⁹. pitura pro eternis omutando. An non dixit paulus. potens est deposituz meum seruare in illum diem. s. eternitatis iustus iudex. An nō dixit ipse dominꝰ q̄tum ad cambiū huiuscemodi. Thesaurisate vobis thesauros in celo vbi neqz erugo. nec tinea demolit⁹. et vbi fures non effodiunt nec furantur. Certe in scrinio diuine memorie reseruatur illud tibi quo tanq̄m merito fiet recōpensatio et petua omnium patienter ꝓpter xp̄m temporaliter perditorum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O homo amicum pdidisti. Si malus erat multum gaude. Ipe em̄ te forsitan pdidisset. Scriptum quippe est. Cum puerso puerteris. Sed et mūdana scietia teste in habentibus symbolum. facilior est transitus. Porro si bonus erat iam non pdidisti. sz ipm ad regna celestia p̄misisti. Audi pem clarevallis. qn̄ inquit nos moriendo deserūt quos amamus nouimꝰ eos nō in eternum relinquere nos māsuros sed aliquantū p̄cedere secuturos. Hec ille. Sed si vis scire. cur p̄cedunt. Ecce vadunt parare tibi locum inter sydereas mansiones. Nōne illiꝰ xp̄ianissimi militis sancti Sebastiani osimilē sentētiā ad amicos. marci et marcelliani platā audiisti. Nolite inquit timere. nō sepabunt⁹ a vobis. sz vadūt vobis p̄parare sydereas māsiones i quibꝰ vna vobiscū et cū filijs vris i ꝓpetuo gaudio maneatis. Nolite o amici reuocare quos diligitis. a vita ad morte. a gaudio ad luctū. a lumie ad tenebras.

Hec ille miles glorioſus· qui quidem teſtante approbata viſione legitur hec dixiſſe angelo tenente librum ante oculos eius ex cuius lectione loquentis oratio decurrebat·

¶ Capitulum ſecundum continens conſolationes ſuper carentia vel perditione carnalis amici vel amice vt amaſij vl amaſie·

SEcundo poſt premiſſa ad ſepedictam dominam conſolatricem acceſſit et alius triſtis ſuper materia p̄miſſi capituli querens conſolari· At illa mox eidem de ſuis puellis quinq; conſolationis gratia deputauit·

¶ I· CONSIDERATIO·

PRima puella ſic ait· O ſimplex homo cur turbaris· cur non potiꝰ conſolaris· de perſone eius carentia que in preſentiarum habita perniciosas ymagines tibi ingereret incunctanter· Ad qd̄ periculum dinoſcendum· Audi illum regularem hugonem loquor Anime inquit que in corpore viuentes per dilectionem rerum viſibilium corporalibus ymaginibus afficiuntur· a corporibus exeũtes in eiſdem ymaginibus tormenta patiũtur· propter hoc em̄ ibi corporalibus paſſionibus teneri poſſunt· quoniam a corruptione corporalium affectionum hic mundate non fuerunt quam ſcilicet corpulentiam de corporis dilectione traxerunt· ſtudeat igitur anima in hac vita ſe ab huiuſmodi federantia mundare quatenus cũ hic exierit inde nihil corporeum ſecum trahat et a corporali paſſione immunis exiſtat· hec hugo antedictus·

¶ II· CONSIDERATIO·

SEcunda puella ſic ait· Cur velles habere amaſiam vel amaſium vt amicam vel amicum· vel ſi prius habuiſti· cur non libẽter perdidiſti· Nonne dicit cycero et vtiq; bene· qui inquit ſuis rationibus inimicus fuerit ſemper eum quomodo alienis rebus amicum fore ſperes· Nam quem amicicia perfidioſum cognoueris eũ quare putes amicicias cum fide habere poſſe· Hec ille· atq; amaſijs quibuſq; id meſſe non dubites· propriis enim rationibus inimicantur dum eas contemnunt dũ contra eas viuunt et ipſas abiciunt· et nolunt per eas intelligere vt benefaciant· ac proinde ſi bimetipſis ſunt perfidioſi· quomodo ergo vt amici fideles bonum diligerent alienum· Nequaq̄ ergo cum fide ad ſua correlaria amicicias habere poſſunt·

¶ III· CONSIDERATIO

TErcia puella ſic ait· O homo amaſia cares l̄ etiaz amiſiſti· Cur inde turbaris· queſo coniectes potius cyceronianũ illud exẽplum· Ait cycero amari iocundum eſt ſi curetur ne quid inſit amari· Tu igitur colligе in ſinum mentis ſenſum contrarium exiſtimãs nequaq̄ eſſe iocunduz amari· eo q̄ plurimum inſit amari· nonne em̄ amarum eſt timere continue prodi· timere ſcandalizare· timere honorem perdere· timere probabiliter amaſie vel amaſij animaz atq;

propriam perdere et ad eternas flamas disponere. eo citius incurrendas. quo per occisionem fratri amoris occasione. vitaz hanc miseram frequenter contingit perdere Nonne hoc amaruz est. An nō verum dixit sapiens. O mors q̄ amara est memoria tua homini iniusto.

¶ IIII. CONSIDERATIO

QVarta puella sic ait. O stulte illa ad quam dicis vel in corde sitiuit in te anima mea. q̄ multipliciter tibi caro mea sitim tuam non extinguet. Non enim habet hec cellam vinariam qua te introductum vino caritatis rubeo valeat debriare. q̄uis forte pēdulum affectionis poculuz infectiue prebeat parumper ne vel patenter inficiat aut abhominabile existens vomituz prouocet. tenuissima quadam caritatis similitudine rubricatum. Tali igitur libēter conuersatio tua careat ne sitiz in te puocet quaz extinguere minime queat.

¶ V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. O tu homo inexperte scias q̄ de carentia aut perditione amasie minus curares si doctoruz scripta vel legeres vel melius intelligeres. Vide nunc vel solaz hugonis sententiam. Fauus inquit distillans labia meretricis et nitidius gutur eius oleo ec̄. In fauo eniz duo sunt mel et cera. et in facie meretricis similiter duo scilicz decor et gratia. hoc est pulchritudo oris et dulcedo sermonis. Cera succendit ignem. mel prebet dulcedinē Sic pulchritudo meretricis igne libinis inflamat carnem. blandimento vero lenocinantis sermonis subuertit mentez. stillat mel ex cera dum meretrix verba sua mollit et facit dulcia. Hanc autē dulcedinem eterne mortis amaritudo comitat². Vnde sequitur ibi nouissima illius quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps. Diligit mulier vt decipiat. amat quod habes. non qd̄ es. Hec ille doctor. qui et plures alios habet etiā excellentiores vt patebit in sequentibus secum concordantes.

¶ Capitulum tercium continens cōsolationes super carentia familiaritatis mulierum

TErcio post premissa ad dominam desolatricem accessit et alius tristis querens sup familiaritatis mulierum carentia consolari. At illa eidem huius rei gratia de suis puellis sex protinus assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. Tu qui mulierum familiaritatem desideras stultum te esse probas. Nonne times venena. nonne et pestilentiam. Cuiusmodi mala non solum fugienda sunt vbi esse inueniuntur. sed procul abhorrenda sunt vt mortifera. Sed vbi meliꝰ inueniuntur q̄ in mulierum familiaritate. Audi magnum patrem augustinum. De carbonibꝰ inquit scintille dissiliunt. deferro rubigo nutri². morbos aspides sibilāt et mulier fūdit cupie pestilētiā

In risu aliquando dissoluitur nunc blandicias exhibet et quod est venenosius sup cūcta psallere delectatur aut canere. Cuius cantu tolerabilius est audire basiliscū sibilantē. Hec magnus pater.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Si cares familiaritate periculosa. id est plena periculis. gaude non tristeris. Heccine quidē est mulierum familiaritas. Ecce quid dicit Ambrosius ille magnus. Ianua inquit dyaboli. via iniquitatis. scorpionis pcussio. nociuūq; genꝰ est femina. cum ꝓximat stimulat. ignem incendit. flāmigero igne percutit cōscientiam pariter habitantis. et exurit fundamenta mōtium si cum viris femine habitēt. viscarium non deerit dyaboli. si pudicam queris feminam quā bene videris conuersantem. mēte dilige non corpali accessu frequentes. femine cum viris habitantes germinant spinas et archana mentiuꝝ acuto mucrone percutiunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur familiaritatem mulierum diligis cōtra quarum astucias stante familiaritate vix aut nunq̄ securꝰ esse possis q̄ntumcunq; ꝓfectus sis. Audi venerabilem ieronimum ꝓsbiterum. Hospitiolum inquit tuum aut raro aut nunq̄ mulier pedes terant. omnes puellas aut virgines xp̄i aut equaliter ignora aut equaliter dilige. Vide ne sub eodem tecto manseris. nec in ꝓterita castitate confidas. nec sampsone fortior. nec dauid sanctior. nec salomone potes esse sapientior. memento semp q̄ paradysi colonū de possessione sua mulier eiecerit. Vnde ait quidā. Adā sampsonem regem dauid et salomonem. Femina decepit. quis mō tutꝰ erit. Hec ille pater venerabilis. Qui et alibi de deceptoria mulieris astutia ita dicit. De īdustria discissa fit tunica vt aliq̄d intus appareat. opitur quod fedū est q̄d formosum est. crispanti cingulo angustum pectus artatur. capilli in fronte vel in aures defluūt. palliolum interdum cadit vt candidos nudet humeros et quasi videri voluerit. tollit festina quod texerat nolens. aliud pollicetur aliud ostendit. Lingua psonat castitatem et totum corpus ꝓfert impudiciciam. Vix est ita turpis aut senio confecta que non gaudeat et libenter audiat si dicatur esse pulcra. Delectant castas etiam p̄conia forme. Hec dictus pater. Qui rursum alibi dicit sic. Noui ergo quasdaꝝ iam maturioris etatis et plerasq; generis libertini adolescentibus delectari. filios querere spirituales paulatimq; pudore sarcito per ficta matrum noia erumpe in licentiam maritalez. Hec ille pater. Et ecce quid mulierū familiaritas optatur. que tot et tātis astutijs viro etiam perfecto insidiatur vt infatuetur et casum patiat². Cuiꝰ rei etiā ad maturas adolescentiū matres se facientes

immo et ad confectas senio participium extēditur. nec huic malo in quantitate vllum bonū familiaritatis compabile reperitur.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O karissime nunq̄ non vel aliquando audiuisti hoc famosum puerbium. Nimia familiaritas otemptū parit. peruerti in hmōi ludibriū nimia familiaritas cōceptum pit. et reuera ne dixerim ludibrium potest quidē etiam serio dici. Hinc magnus pater Augustinus āmonet dicens. Memēto thamar quia ab amon fratre suo corrupta sit. vbi vnius est tabernaculi conuersatio carnis. nō facile tollitur delectatio. Hec ille pater. Facta autem corruptione huiuscemodi quid sequitur. Profecto preter infamiam que de maximis bonis vnum tollit. s. bonam famam. Multotiens etiā sequitur odium mulieris corrupte et occisio viri corrūpentis. quēadmodū hec in thamar et amon sequebātur. Nam vt regum libro de amon et thamar legitur. oppressit viribus eam et cubauit cum illa. et exosam eam habuit amon magno odio nimis ita vt maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat. Hic autem amon vt ibidem legitur tandem ob dictum scelus per pueros absalon fratris sui est occisus.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella aduertens tristem de numero esse clericorum sic ait. et si mulierum familiaritas omniter viris sit piculo. specialiter tamē clericis et maxime iunioribus est vitanda. Audi magnum Ambrosium. Viduarum inquit ac virginum domos nisi visitandi gratia. et hoc cum senioribus hoc est cū episcopo vel si grauior causa est cum p̄sbitero iuniores adire non est opus. Quid necesse est vt demus secularibus obtrectādi locum. Q; si aliqua illarum forte labitur. cur alieni lapsus subeas inuidiam. q̄nti non deerunt errori locum et dederunt suspitioni. Prima temptam̄ta clericorum sunt feminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Hec ille magnus. Sed et decretorum libro repitur. q̄ vbi nimia est familiaritas mulieru. stimuli antiqui hostis non desunt. Q;q; non potest corde toto habitare cum deo. qui feminarum accessibus copulatur.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella sic ait. Cur ex eo tristaris q̄ mulierū familiaritate priuaris. cum potius foret ꝓpter casus piculum declinanda. et ipse mulieres tanq̄m graues castitatis īimice longius fugiendo esto etiam q̄ essent religiose. Audi magnum patrem Augustinum Grauem inquit īimicum sortita est castitas. cui non solum resistendum. sed dimisso freno longius fugiendum. nec eo minus timende sunt. quia religiose. quia q̄nto religiosores. tanto citius alliciunt

et sub prætextu pietatis latet fiscus libidinis. exple crede ēpus loquor coram deo non mentior. cedros libani duces gregū sub hac peste cecidisti repi de quorum casu non magis suspicabar q̄m ambrosij. vl̄ jeronimi impudica turpitudine. Quanti et quales clerici sint et lapci post confessionū victoriarūq; calcata certamina post magnalia ac mirabilia vsquequaq; monstrata. noscuntur cum his omnibus naufragasse cum voluerunt in naui fragili nauigasse. q̄ntos leones domuit vna infirmitas delicata. que cū sit vilis et misera de magnis efficit prædam. p salomon ait. precium meretricis vix est vnius panis. mulier autem preciosas animas rapit. Hec pater ille magnus.

Capitulum quartū continens consolationes sup carentia cōnubij seu coniugij.

QVarto post premissa ad dominam consolatricem precipuam accessit et alius tristis super carentia coniugij desiderans consolari. Cui mox illa consolationis gratia de suis puellis octo assignauit.

I. CONSIDERATIO

PRima puella ad tristem antedictum sic ait. Vtinam bone amice doctores consuluissēs. vel scripta eorum de carentia cōnubij seu coniugij legisses tristari vt reor nō habuisses. Audi magnū Ambrosium. Copula inquit nuptialis non est quasi culpa vitāda sed quasi necessitatis sarcina declaranda. Audi quoq; ad idem valerium maximū. Matellius inquit respondit Mario. cui? filiā dote diuitem. forma amabilem. genere claram. fama felicem. ducere noluit. malo inquit meus esse q̄m suus. Cui Marius. immo ipa erit tua. At ille imo virum oportet esse vxoris. locum enim est. Talia erunt predicata qualia subiecta esse p̄miserint. Sic facetia verbi matellius diuertit dorsum ab oneribus eius. Hec valerius. Ecce igitur q̄ et hac ex scriptura copula nuptialis onus seu sarcina reputāda est. quod et scripta seu dicta doctorum subsequētia declarabunt. quorum vnum solum hic supaddo. Ecce dicit. Dyog. phs Nulla est vxor tam bona in qua non inuenias quod conqueraris. nihil muliere molestius. mulier speciosa templum est edificatū super cloacam. Hec ille. qui de cloaca q̄ritur q̄nuis speciosa sit et vt similitudo templi. edificetur seu ornetur Bene quia nulla est in qua nō inueniatur aliquid conquerendū. videtur plane in qualibet cōsistere dispendium onerosum. cui alludit pulcrum aliquid quod narrat valerius maximus. Dachimi? inquit rex ait. arrio vicino suo amice arborē habeo in orto infelicem in qua se prima vxor mea suspendit et postmodū secunda et iam nunc tercia. Cui arrius miror te in tantis successibus lacrimas inuenisse et iterum dispēdia arbor illa tibi suspēdit. et tercio. Amice da mihi de arbore illa surculos quos seram.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Cur turbaris de carẽtia cõnubij quo tẽ quidem periculose exponeres deceptioni. Honne venerabili ieronimo recitante audiuisti Versum hunc. Adam Sampsonem regem Dauid et Salomonẽ. Eemina decepit quis modo tutus erit. Audi tamen spãliter magnum Ambrosium de sampsone. Sampson inquit validus et fortis leonẽ suffocauit. sed amorem suum suffocare nõ potuit. vincula soluit hostium. sed suarum non soluit nexq; cupiditatum. messes incendit alienas. sed vniq; ipsius mulieris accensus igniculo messem sue virtutis amisit. Audi rursum valerium maximũ. de ipso salomone. Sol inquit hominũ salomon. thezaurq; deliciarum. sapientie domini singulare domicilium. crasso tenebarum fuscatus attramento. lucem anime sue. gloriam domus sue. feminarum facinore amisit. Hec ille.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Amice q̃ non sit dolendum de carentia femine siue bone siue male patet. Profecto valerio maximo attestante. Optima inquit femina que rarior est fenice. amari nõ põt sine sollicitudinis amaritudine et metu frequentis infortunij. male vero quarum tam copiosa sunt agmina vt nullus locus sit exps malignitatis earum. cum amantur amare pungũt et afflictioni vacant vsq; ad diuisionẽ corporis et spiritus. Hec ille. Sed econtra teste hugone. Quieta est continens vita quã non inquietat vxoris suspicio. non sollicitat ancillarũ sumptus. nec conturbat filiorum peruersitas. que mundicie gignit florem. pietatis parit fructum. bone conscientie profert odorem.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Carissime ad non desiderandũ cõnubium mouere te deberet palliata et insidiosa malicia feminarum et periculose fallacie ipsarum. Audi illum vetulq; pictagoram põm Duo inquit genera lacrimarum habentur in oculis feminarũ. Veri doloris vnum. insidiarũ alterum. His cum additione concordat seneca. Aut inquit amat aut odit mulier. flere femĩa est mendaciũ duo genera lacrimarum habentur in oculis feminarum. veri doloris vnũ. insidiarũ aliud. mulier cum sola cogitat. mala cogitat Hec seneca. Sed et hanc de malicia feminarũ confirmat sententiã valerius ille maxim9. Linea inquit virũ suum interfecit quẽ nimis odiuit. Lucilia suum quem nimis amauit. Illa sponte venena miscuit. Hec decepta furorem mortis ꝑpinauit pro amoris poculo. Am contrarijs ostendunt votis ille. neutra tamen defraudata est a fra

dis feminee ꝓpꝛio id est malo· varijs et diuersis incedunt semi= tis femine· quibuscūqꝫ anfractibus errant q̄ntiscunqꝫ deuiant in vitijs vnicus est exitus·vnica est omnium viarum suarum metha· vnicum caput et conuētus omnium diuersitatum suarum malicia· exemplo harum cape experimentum ꝙ audax est ad omnia quecūqꝫ amat vel odit femina·et artificiosa est nocere cum vult·sed ne lon go dispendio te suspendā·lege aureolum theofrasti et medeā jaso= nis·et vix pauca inuenies impossibilia mulieri Amice det tibi do= minus omnipotens·omnipotētis femine fallacia non falli· Hec il le·Qui rursuꝫ sic dicit·Sit Catho uticensis si absqꝫ femina est; mū dus cōuersatio nostra non esset absqꝫ dijs·Amice catho nō nisi cē= sa et cognita loquebatur· nec quisq̄ feminaruꝫ execratur ludibria nisi lusus·Hec iterum ille qui ꝓius·

V·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait· Carissime p̄ter p̄missa·Audi adhuc de lu= dibrio feminarum hugonem illum regularem·Scribit inquit Ꝛodicus ꝙ mulier cum veste deponit verecundiā et quod sine te= ste gerit quasi non fecerit obliuiscitur·Siquis autez testis affuerit ipsa tamen artificio lingue cogit eū non vidisse qđ viderit et quod verbis excusare non valet·hoc lacrimis excusat·blanditur oculis seducit osculis·instat amplexibus·Hec ille·et nōne hac arte cōtra virū ꝓeualet·De hoc audi magnū patrez augustinū·Nihil inquit esse sentio quod magis ex arte deiciat animū virilem q̄m blandimē ta femine cozpumqꝫ ille contact9 sine quo vxoz haberi nō potest·

VI·CONSIDERATIO·

SExta puella sic ait· Carissime ne de carentia coniugij doleas· Hoc te moneat ꝙ femina ad omnia maleficia facilius viris mouetur·Audi de hoc ciceronem·Viros inquit ad vnūquodqꝫ ma leficium· singule cupiditates impellūt· mulieres ad omnia ma= leficia cupiditas vna ducit·mulierium vitiozum omnium funda= mentum est auaricia·Hec ille· cuius attenta sententia mirum est ꝙ monere virum valeat ad matrimonium contrahendum ꝓesertim attenta pariter aurei ozis sententia et descriptione mulieris· Non inquit expedit nubere·quid aliud est mulier nisi amicicie inimica· ineffugabilis pena·necessarium malum· naturalis temptatio·des= perabil calamitas· domesticum periculū·delectabile detrimentū mali natura boni colore depicta·ergo si dimittere illā peccatum est·tenere autem vere tozmentum est·necesse est vt aut dimittentes

adulteria faciamus· aut quotidianas pugnas tenetes habeamus·

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait· O bone amice ne carentia cōnubij molestē feras· Audi venerabilē jeronimum· Vxorem inquit pauperem alere difficile est· diuitem ferre tormentum· quid prodest diligens custodia cum vxore impudica seruari non possit pudica nō debeat· pulcra cito adamatur· feda concupiscit· difficile custodi² qđ plures amant· molestum possidere quod nemo habere dignatur· minore tamen miseria deformis habetur q̄ formosa seruatur· nihil tutum in quo totius populi vota suspirant· alius forma· aliꝰ ingenio· alius facetiá· alius liberalitate sollicitat· aliquo modo expugnatur quod vndiq; incessitur· Hec ille pater venerabilis·

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait· O karissime si vnq̄ cogitasti illam claram et generosam cōtuberniū dei habentem que non marcessit sapientiam tibi sponsam assumere et amator fuisti forme illius tunc scias q̄ tibi specialiter mime conuenit cōtrahere matrimoniū· hoc ēm est p sapientes solēniter determinatum· Ecce quid dicit in hac parte hugo ille regularis· Non est inquit vxor ducenda sapienti· Primum quia studia plūie impedit nec potest quisq̄ liberis et vxori pariter inseruire· multa sunt matronaꝝ vsibus necessaria videlz p̄ciose vestes· auꝝ· gēme· sumptꝰ· ancille· supellex varia· Deinde p totas noctes garrule oquestiōes· illa ornatior p̄cedit in publicū· hec honoratur ab omnibus ego in cōuentu feminaꝝ misera despicior· Cur aspiciebas vicinam· Quid cum ancilla loquebaris· de foro veniens· quid attulisti· non amicum habere possumus non sodalem alterius amorem suum suspicatur odium· adde q̄ nulla est vxoris electio· sed qualis aduenerit talis sit habenda si iracunda si fatua· si deformis· si superba· si fetida· si quodcūq; vitij est post nuptias discimus· equus· asinus· bos· canis· et vilissima mancipia prius probantur et sic emuntur· sola vxor non ostenditur ne ante displiceat q̄ ducatur· Hec ille· Nec solus ille· Sed ante eum alius prius per sororem meam nominatꝰ theofrastus· f· qui q̄muis fere omnia premissa tangat· tamen ꝑpter sanctitatē materie et eiꝰ inculcationem necnō et ꝑpter additionē et ꝯpletionem· repetitionē vtilem velut nugationem non vitabo· Questionem nanq; vtrum matrimonium contrahere liceat sapienti ipse theofrastus olim disputauit et concluſit q̄ non liceat· etiam si sit pulcra· si bene morigerata· si honestis parentibꝰ nata· si ipe sanus et diues· Primo quia studium plūie impeditur· nec potest quis vxori et libris pariter inseruire· Secundo quia p̄o vxore plurima requiruntur· p̄ciose vestes· auꝝ· gēme· sumptꝰ· ācille· lectice· Tercio garrule oquestiōes

Illa honoratior procedit in publicum et ab hominib⁹ honoratur. ego in conuentu feminarū misera despicior. Quarto quia alterius amorem sui odium suspicatur. Quinto si doctissimus preceptor in aliqua urbiū fertur. nec uxorē relinquere. nec cum sarcina ire possumus. Sexto quia nulla est uxoris electio nec mutatio. sed qualiscunq; venerit tenenda. si iracūda. si fatua. si deformis. si superba. si fetida. quodcunq; est post nuptias discimus. equus. asin⁹. bos. canis. et vilissima mancipia probantur prius. et sic emuntur. sola uxor non ostenditur ne ante displiceat q̄m ducatur. Septimo quid prodest diligens custodia cum uxor impudica seruari nō possit pudica non debeat. semp em̄ si artatur seu restringitur quoquo modo incidit in odium. si exponitur vel laxatur incidit in piculum. Octauo pulcra facie adamatur. feda facie cōcupiscit. Difficile est custodire quod plures amant. molestum est habere quod nullus habere vl amare dignatur. Minore tamen miseria deformis habetur q̄ formosa seruatur. nihil em̄ tutum est in quo totius populi vota suspirant. Nono si ꝓpter dispēsationē domus vel languoris solacia vel fugam solitudinis ducantur. stultum est. Primo quia seruus fidelis melius dispēsabit. Secūdo quia amici et vernule beneficijs obligati melius assistent languenti. Tercio sapiens nunq̄ min⁹ est solus q̄m cum fuerit solus. quia si hominū copia defuerit loquitur cum deo. Quarto liberoꝝ causa uxorem ducere vt vel nomen nostrum non intereat vel habeamus presidia senectutis vel vt certis vtamur heredibus stolidissimū. Primo quid ad nos pertinet recedentes emendo si nomine nostro alius non vocetur cum innumerabiles sint qui eodē nomine appellantur. Secūdo que sunt senectutis auxilia nutrire illum dominum qui aut prior te forte moriatur aut peruersis moribus sit. aut certe cum ad maturam etatem venerit. tarde ei mori videaris. Hec iste theofrastus.

Capitulum quintum continens consolationes sup amissione bone uxoris vel mariti.

Quinto post premissa ad dominam consolatricē sepius memoratam accessit et alia ꝑsona tristis super amissione cōiugis petens consolari. At illa hui⁹ rei gratia ei de suis puellis q̄tuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur turbaris de amissione coniugis cum nihil tui ex hoc amiseris p̄sertim spiritualibus tuis non amissis. Audi senecaz. Stilbon inquit capta patria amissa uxore cum ex incendio publico exiret. interroganti demetrio. nunquit omnia perdidisset respondit. Nihil inquit perdidi. omnia mea mecum sunt

iusticia·virtus· prudētia·nihil enim bonū putare potuit quod eripi posset·Hec Seneca· Sed nunquit bene sensit ille de vxore cum illam non esse de bonoꝝ suoꝝ numero reputarit·Profecto eo sensit minus male quo habere vxorem modus habendi alienissimus diffinitur·

¶II·CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait·Cur de amissione coniugis mestus es et tristis·scias q̄ si coniugem amissam patienter pariter et libenter deo dimiseris magis speciosam atq; magis fecundam habebis sponsam·Audi Cyrillum·Cum quis inquit dimiserit coniugē inueniet diuinam sapientiaz a qua procreabit spirituales fructus·Hec ille·Sed quales inquies fructus· Profecto primi et purissimi fructus eius teste salomone·

¶III·CONSIDERACIO·

Tercia puella sic ait·Carissime de bone vxoris amissione queularis·Sed non oporteret·Nempe et illud recupabile damnuz est·Audi illum Senecam illustrem· Bonam inquit vxorem amisi et respondet quasi alteri·Inuenies inquit si nihil queris nisi bonā vxorem·soror bona non potest reparari nec mater· vxor aduenticium bonum est·non est inter illa que semel vnicuiq; contingunt·Multos tibi numerare possum quibus bonam vxorē lugentibus contigit melior·Nec ille vir illustris· eodem quoq; pacto de boni mariti perditione potest vxor consolari·nam et ipsa meliorē poterit inuenire cum sit dare bono meliorem·

¶IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait· Vxorem vel filiū amisisti·circa te· idcirco bene actum noueris· Nimirum ipsam naturalem erga propinquos affectionem etiam in viris spiritualibus ita moderari difficillimum est vt non in alteram partem aliquatenus prolabatur· hoc est vt in medio consistens nec citra remaneat nec vltra mensuram debitam protendatur et frequenter subtractio rei amate ipm amoris affectum ad se redire compellit et ordinem suum retinere· Tecum igitur fortasse diuinitus est actum quod et cum ezechiele prophēta·cui scz a domino dictum est·fili hominis ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum et nō planges neq; mortuoꝝ luctum facies·locutus sum ergo inquit ꝓpheta ad populum mane et mortua est vxor mea vespere·

¶Capitulum sextum continens consolationes super amissione liberorum·

Sexto post premissa ad p̄fatam dominā consolatricē principalem accessit et alia psona tristis ꝓpter amissionē liberorum pturbata et querens cōsolari· Cui illa de suis puellis consolationis gratia septem deputauit·

¶I·CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O homo si filios ꝑdidisti eo min⁹ habes curare quo damnuz hoc per equiualens est curabile. Vis hoc scire. Audi illud qđ in patrum libro de abbate johanne in personis quorundam ipsum visitantium dicitur. Cur aduenerim⁹ inquirit cum nos iam letus et omni cum gaudio tanꝑ natos ꝓprios suscepisset. Hec ibi. Et ecce quid hijs in verbis de natis ꝓprijs supponitur per qualem modum ꝓpriorꝝ natorum amissio in personis aliorum sanctiorum et excellentiorꝝ esse remediabilis denotatur. Audi rursum et archiantistitem illum insignem ambrosiuz loquor ad ꝓpositum congruentius quosdam alloquentem. Non inquit minus vos diligo quos genui euangelio ꝙ̄ si suscepissem vos de coniugio. gratia quippe vehementior ad diligendum ꝙ̄ natura. hec ille insignis. Deniq3 filiorum amissorum vicem supplere possunt filij adoptiui qui amissos facile possunt excedere in forma et morum disciplina ac in omni virtute et valore. electione ipsorꝝ ad hoc conferente et ipa adoptionis gratia sibi impensa liberaliter in bona merito affectione ad patrem adoptantem ipsos confirmante.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Vt quid turbaris de amissione liberorꝝ cum nihil tui ex hoc amiseris. id nanq3 ita tibi patere poterit quemadmodum prius per stilbonem nepte mea referente patuit ō vxore. De liberis autem an sint boni vel tales permansuri ambiguum est. igitur et an sint in bonis tuis computandi immo ꝙ nō sint tua bona aut minus ꝓprie videtur illustris seneca innuere. Ami si inquit liberos et respondet quasi adulterum sic locutum. stult⁹ inquit es qui fles mortem mortaliuz. periere perituri. habebant illi cui⁹ magis erant ꝙ̄ tui. educandos tibi illos mandauerat. recepit illos nō abstulit. hec seneca.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo karissime. vel mali fuerūt filij tui quos plorас vel boni. Si mali et de⁹ illos tulit de medio. de grauī es ab eo onere suppoꝛtatus. Quomodo em̄ non grauaret eorum te malicia quorum ad min⁹ mala vita magna est confusio tua testante filio sprach. Confusio inquit patris est de filio indisciplinato. Vis autem scire coram quibus sit confusio. Profecto non solum coram hijs qui adhuc viuunt in hoc mundo. sed etiam et p̄cipue coram deo beata virgine et coram infinitis qui sunt in celo quos siquidem non latet indisciplinata eorꝝ vita et tua circa ipos negligentia. Nimirum christus virgo beata ac johannes euangelista et siqui alij coꝛporaliter sunt in celo non solum posse habent per intellectum cognoscendi. sed etiam per visum. Nempe secunduz ea q̄ alibi declarāt. possunt illa q̄ coꝛporaliter ꝟ agūt suis oculis coꝛporalib⁹ cernere mlt̄ clare nec visiōz eorꝝ seu ituitū vsqz ad

terram p̃cedentem impedit localis distantia nec corporum interpositio quorumcunq; et potest assignari ratio de utroq; quia videlicet vident per visibiles species ab ipso deo si volūt sibi influxas. eo quidem quia diuina eius virtus ad nutuꝫ assistit. Sed quid certe habito in visu ipsorum per diuine virtutis influentiam actu videndi. impossibile est quodcunq; obiectum illius actus vbicunq; locorum fuerit non videri. ¶ Porro si filij per mortem subtracti boni fuerant tunc min9 sunt lugendi. Nempe tunc de ipsis est sicut de virtuosis fratribus sentiendum de quibus non longe patebit inferius. q̃ minime sunt lugendi.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O homo attendas q̃ quia secundum verbum pauli nunc dies mali sunt. magnum vtiq; dei assequitur beneficium qui de presentis vite periculis in qualicunq; statu salutis euocatur. Id autem certum est impleri in puero quem de9 ante incursionem periculi de hac luce recipit tenebrosa. Quid ni dixerim hanc lucem tenebrosam cum hic in tenebris et in vmbra mortis simus constituti. Felix ergo omnino puer de quo a deo de seculo neq̃ rapto verificari potest illud sapientie. Raptus est ne malicia mutaret intellectum eius. aut ne fict̄ deciperet animam illi9 Fascinatio em̄ nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscentie transuertit sensuꝫ. sme malicia ꝺsummatus in breui explevit multa tempora. placita enim erat deo anima illius propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Nonne igit² est sme comparatione melius q̃ filij tui nunc careas momentanea consolatione et nihilominus etiaꝫ nunc gaudeas in spe de futura et perpetua habenda cum eo maxima consolatione quam nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. q̃ q̃ tam res q̃ spes eterne hui9 consolationis per vlteriorem eius vitaꝫ periculo fuisset exposita et tu ex hoc nihil reportasses nisi dictam momentaneam et exiguam consolationem temporalem.

¶ V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. O homo qui de filij tui morte turbaris recordare preclari regis domino familiaris cui dominus incerta et occulta sapientie sue manifestauit. et hui9 discas exemplo q̃d tibi ob mortem filij sit agendum. Sed forte dubitas quis sit ille. Ecce dauid. est interptat9 manu fortis. cui9 fortitudinez aīmi imiteris. Ipse nāq; cū p filio egrotāte se vt regū libro legit² corā dño ieiunijs et lacrimis afflixiſſ. mox vt de illi9 morte nūciuꝫ audiuit

de terra surgens lacrimas absterſit et de causa requiſitus reſpōdit propter infantem cum adhuc viueret ieiunaui et fleui si forte dominus eum donaret mihi. nunc autem quia mortuus est nunquam eum potero reuocare. ego magis ad eum vadam. ille vero non reuertetur ad me. Sic ergo fecit apponi mensam et comedit et cōsolatus est bersabee vxorem suam. Si igitur tu super filij morte cōsolari non vis vt sanctus dauid non eris sed vt rachel plorās filios que noluit consolari. Si consolari non vis vt verus xp̄ian⁹ sis saltem non minus diuine voluntati conformis q̄ homo iude⁹ vel nō minus q̄m gentiles quidam quos exprimam. ad ꝺsolationē diſpoſitus. Audi senecam. Stultus est inquit qui mortem mortalium deflet. nihil enim hic nouum aut mirum est. Hinc ſymacus patritius in epiſtolari suo dicit q̄ anaxagoram p̄m grauis de filio nuncius a diſputationibus non retraxit. de hoc enim refert valerius maximus q̄ audita filij morte anaxagoras. Nil inquit inexpectatū mihi annūcias. ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella attendens maternas lacrimas alicui⁹ amare flētis propter puerum suum per nutricez oppreſſum vel alias caſualiter mortuum ipſam verbis hmōi cōſolatur. Arbitror bona mulier q̄ sint multe virgines que pro sua virginitate prolem habere vellent tante sanctitatis quantam credunt Iohannem euangeliſtā vel baptiſtam habuiſſe. Quapropter est mirabile si non mater conſolatur de prolis sue profectu ad tantam sanctitatem quantam ſecundum ipſius xp̄i teſtimonium Iohannes baptiſta habuit vel ad maiorem proficientis. Sed quid. Profecto mox dum infans baptizatus siue baptiſmo fluminis siue ſanguinis moritur. tunc in celo maiorem conſequitur ſanctitatem. quippe ipſe dominus poſt multiplicem johannis baptiſte cōmendationem de ipſo intulit qui minor est in regno celorum maior est illo. Ad quod ſequitur plane q̄ si mater Iohannis baptiſte propter filij sui ſanctitatem ſperaſſet per eius interceſſionem iuuari in hac vita multo magis per interceſſionem minimi infantis in celo ſperare poteſt mater eius de celo iuuari ac per conſequens de morte eius conſolari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella attendēs lacrimas cuiuſuis parētis mortē infātum suoꝝ ꝓpter fidē occiſoꝝ amare flentis sic ait. Perſona sic amittēs filios etate teneros ſup̄ sua triſticia ꝺsolatōez pōt merito recipere. cū. quia de maturā mortē paſſo dicitur vt ꝓferē raptꝰ

est ne malicia mutaret intellectum eius ꝛc̄. Vnde et de quibusdam pueris qui cum parentibus morte sunt preuenti a magno patre Augustino diffinitur ꝙ in hoc eis diuina clementia prouidit ne diu viuentes malorum patrum vestigia sequerētur. tum. quia talis parēs nosse debet infantulos suos seu tenellos filios in suo fore sanguine baptizatos. Sed quid. Certe quoniā triplex est baptismus. flaminis. ſ. fluminis et sanguinis dicit ille sanctissim⁹ Cyprianus Hoc baptisma. ſ. sanguinis. in gratia maius in potestate sublimi⁹. in honore preciosius. Hec ille. Nimirum ratio dicti potest esse q̄m uis em̄ preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius ceterif tamen paribus quorum rubeus sanguis propter fidez effunditur ad maiorem in celo dignitatē crescunt et proficiūt ꝙ si solum fuissent baptismo fluminis baptizati. eo. ſ. ꝙ in suo baptismo. ſ. sanguinis abundantiorē humorē gratie et calorem caritatis sibi infuse recipiunt. Simile plane habem⁹ in natura. nā teste illo aristotile. Arbores fiunt magne iuxta mare rubrum. Hoc est autem vt dicit Albertus magn⁹ propter abundantiā humoris et calōris. per rubrū igitur mare amaram mortē rubei sanguinis effusione causatā et p abundantiam humoris et calōris abundātiorem humorem gratie et calorem caritatis. et per arbores magnas magnos sanctos intelligе et patebit tibi simile. Deniqz mater taliter vt premittitur infātes suos amittens attendat ipsos sanctos esse quemadmodum occisos sub herode quos ecclesiasticum officium in secreta et in oplenda tales docet esse sanctos qui pro nobis habēt orare maxime autem pro suis pentibus. Nimirum cum diis et parentibus teste mūdi philosopho equiualens reddere nō possimus. q̄nto ergo magis ꝙ orare pro extraneis sancti pueri debitum in celo parentibus reddere suis precibus conabuntur. quorum quidem preces fusas pro parentibus iuxta illum filialem affectum quem deus ipse nature ipsorum indidit et per gratiam confirmauit. prona est diuina clem̄tia exaudire. quēmadmodū narratur papam semel et sibi astātes p effectum celeris et gratiose exauditionis approbasse affectum scolaris paruuli et nudipedis in terra stantis inferius ad fenestrā pape sursum porrigentis arundini per secūdam vel terciam arundinē prolongate alligatam supplicationē pro beneficio. hoc fine exp̄sso vt mr̄i sue paupi et sex suis fraterculis posset subuenire. cui⁹ pueri supplicationē astantes pape de arundine receperunt rogantes papam ꝙ eam signaret. quod papa supplicationi tali cum ipis astātibus fauens continuo fecit mandans nihilominus vicecancellario ꝙ ip̄m scolarem pauperculum statim gratis de bulla expediret et ꝙ q̄ndiu hoc factum non esset ipsum in domo sua nutriret.

¶ Capitulum septimum ꝺtinens ꝺsolatōnes sup amissione fratrū et soꝛoꝝ ac etiam ꝓpiquius vl̄ remotius attinentium.

SEptimo post p̄missa ad dn̄am ꝺsolatricem principalez accessit et ali⁹ tristis sup materia p̄missi capituli que rens ꝺsolari. Cui illa mox de suis puellis quatuoꝛ cō solatōnis gratia deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella tristem de bono fr̄e amisso ꝺsolans sic ait. Carissime ꝺsidero q̄ de fratre tuo q̄z tu moꝛtuum ploꝛas magꝝ nunc gaudendi causam haberes q̄ dolendi. ꝺsideratōnez seq̄re in materia ꝺsimili illuminati viri magni Ambꝛosij. Nichil inquit habeo quod de fratre meo moꝛtuo plangam. et habeo in quo gr̄as agaz. letandum em̄ magis q̄ talem fr̄em habuerim q̄ dolendum q̄ fratrem amiserim.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella similiter tristem de fr̄e virtuoso amissio sic ait Attendas carissime quid de fratribus virtuosis sanct⁹ loquitur Cypꝛianus. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accersione diuina de seculo liberati cū sciam⁹ eos non amitti sꝫ p̄mitti. et occasionem non esse dandam gentib⁹. vt nos merito reꝓhendant. qz quos apud deum viuere dicimus. etiā extinctos et ꝓditos lugeamus. hec ille sanctus. Cuius sentētie eleganti sermone beatus cō coꝛdat ambꝛosi⁹. Quid inquit te mi frater amantissime fleam. non em̄ ꝓdidi vsum tuum sꝫ ꝺmutaui. ante in coꝛpe inseꝓabilis. nūc indiuidu⁹ affectu. manes em̄ mecum ac semp manebis. nunq̄ te patria michi eripuit. nec michi patriam p̄tulisti et nūc alteram p̄stitisti. cepi em̄ iam non esse ibi. ꝓgim⁹ ꝺbi melioꝛ mei poꝛtio ē. nunq̄ siquidem in me totus fui. sꝫ in altero nostri pars maioꝛ amboꝝ. Vterqz aūt eramus in xp̄o in quo et summa vniuersitatis et poꝛtio singuloꝝ est. Hec ille beatus pater.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ad tristem ait. carissime si fr̄em ꝓdidisti vl̄ cō gnatum nō turberis. Nam hoc damnū recuꝑabile est. Nempe si natūra te et aliū fecit fratres vl̄ ꝺgnatos gr̄a seu dei amoꝛ maioꝛis virtutis est. Q⁹ ergo ꝓ naturam habitū ꝓdidisti. gratia recuꝑabit. multos tibi fratres vl̄ ꝺgnotos faciendo. Audi quantū ad cognatos quid argumentosa illa cecilia argum̄tando ꝺcluserit ad tꝺburciū dicens. Hodie inquit te fateoꝛ meum esse ꝺgnatum. quia amoꝛ dei te fecit esse ꝺcēptoꝛez ꝓdoloꝝ. Sicut em̄ amoꝛ dei michi fratrem tuuz diugem fecit. ita te michi ꝺgnatū faciet. Audi quoqz etiā quantū ad soꝛoꝛes quid gr̄a deuotōis opetur. Ecce dixit agatha ad luciā. Soꝛoꝛ mea lucia deo deuota ꝛc̄. ꝺbi soꝛoꝛez suā fatet² esse certe vt ꝺstat nō natura. sꝫ gr̄a opante. ¶ Veꝝ quantū ad fratres in patrū libꝛo de quibusd̄ā non vane dicit² in p̄fatione. Sunt

ornati moribꝰ et caritatis vinculis velut quadam germanitate cō
stricti. hoc ibi Carere igitur te frībus nō optet. Naz et cyrillus il
le dicit. Si a germanis qs recesserit. a fratribꝰ etiaz et a sororibus
sui ꝓpositi glutino spūali obligatis multo in hac vita gratiosiorē
recipiet caritatem. hec ille. Deniqz ad huiꝰ ꝺsideratōnis ꝺplemē
tum non mediocriter faciunt illa que supra neptes mee de fratruz
atqz ognatorꝝ carētia tradiderūt. ¶ IIII. CONSIDERATIO

QVarta puella sic ait. Carissime si fratres aut sorores. prez aut
matrem. vxorem aut ꝓlem ꝓdidisti. non tristeris Damna sunt
recupabilia. dūmodo ꝓpter deum eos reliqueris. tunc em̄ in hoc
seculo centuplum accipies teste saluatore. Omnis inquit qui reli=
querit fratres. aut sorores. aut patrem. aut matrem. aut vxorem.
aut filios ꝓpter nomen meum. centuplum accipiet. et vitā eternaz
possidebit. Cur igitur tristaris ꝓpter dictam amissionem. et nō po=
tius ꝺsolaris ꝓpter diuinam ꝓmissionem. Nempe ꝓ quolibet pre=
dictorꝝ patienter et libenter ꝓpter deuz relicto ꝓmisit tibi deꝰ nō
solum centies. sed luca innuente multo pluries tantū. etiaz in hoc
tempe. Quo pacto forsan inquies. Ecce relicta sibi huiuscemodi ꝓ
spūalia data recompensabit que sunt quidem multo plus q̄ centu
plum in valore. Audi insignem patrem Ieronimū p̄dictum centu
plū exponentez Qui inquit carnalia ꝓ saluatore dimiserit. spūalia
recipiet q̄ ꝺpatōne et merito sui quasi puo numero centenariꝰ nu=
merus ꝺpetur. Alia quoqz rōne si tñ alia possumꝰ lucrū dicti cen=
tupli ꝺsiderare. Ecce tu habere volebas vl̄ habuisse sororem frem
vl̄ aliū ꝓpinquū ꝓpter tpalem ꝺsolatōez. quā in eo vl̄ in ea habui
sti. si modo ꝓ eis et ꝓ relicta ꝓ te ꝺsolatōne deus in hoc tempore
ꝺsolatōis hmōi tibi dabit. si ꝓ quia. qz hoc implicite continet suū
ꝓmissum tūc satis fecit tibi. ac si fratres sorores l̄ ꝓpinquos alios
centū tibi daret. quaꝝ ꝑsonaꝝ quelibet ita tibi cōsolatoria foret
sicut illa quā amisisti. exquo in habēdo cā nichil intendisti aliud
q̄ solā illā ꝺsolatōez quā in eo habuisti. Sz nec censeas q eā ami=
seris. sz sperandū est tibi magis q deꝰ eam tibi reseruet ad tuam ꝓ
petuā ꝺsolatōz. Vñ nec dicas totuz amisi thesauꝝ q̄z habui super
terram. Nā si verū dicis de nullo potiꝰ ꝺsidere habes q hunc the
zauꝝ tibi ꝺseruet fideliter q̄ deꝰ deo. q̄ppe ꝓ ipm thezaurꝰ tuꝰ in
celis meliꝰ ꝺseruat. q̄ interea. q̄zadmodū patz. supra ꝓ traditōem
neptis mee. ¶ Rursum ꝓ p̄dicte diuine ꝓmissionis et adipletōis
verificatōne etiā hoc est attendendū q ipo siquidē actu quo ex ca
ritate fratrem relinquo vl̄ sororē siue matrem. diuine in hoc volū=
tati me ꝺformās. plures acqro q̄ centū fratres et sorores siue ma=
tres. Sūt em̄ michi taliter attinētes. oms qui in celo vl̄ in terra ce
lestis patris voluntatē opant. quippe nō solū xpo dicere ꝺuenit.
quicūqz fecerit voluntatē patris mei qui in celis est ipe meꝰ frater
soror et mater est. Conuenit aūt hoc et michi me diuine voluntati

ꝺfoꝛmanti·que ſic vna cum eis ab eodem patre celeſti ne dū creatiōnē·ſed ſpūalis ꝓcreatōnis accepi oꝛiginem Deniq; fratres ſūt adinuicez qui heredes ſunt quidē dei·et coheredes xpi·Poſtremo ſcias ꝙ et quedam alia ꝓ neptem meam ſupius exꝑſſa·ad ꝺſiderationis huius ꝺplementum faciūt euidenter.

¶Capitulum octauum continens cōſolatōnes ſuꝑ amiſſione ſeu moꝛte amici in genere.

Octauo poſt ꝑmiſſa ad memoꝛatā ſepiꝰ dñam conſolatricem acceſſit et aliꝰ triſtis ſuꝑ amici amiſſione querulando· q̄obꝛem illa ad ꝺſolatōnem eius ꝺcto eidē de ſuis puellis deputauit.

¶I.CONSIDERATIO.

Prima puella ſic ait· O homo ꝓpter moꝛtem amici ploras·dic queſo qualis fuerit·fuit ne iuſtꝰ ꝫ iniuſtuſ·Si iniuſtꝰ vꝫ ergo purgatoꝛiū meruit vel infernū·Si infernuz ꝺbi eius vindicabitur mala vita·Si tu iuſtus et gaudium habe de ipiꝰ dei patris tui iuſticia· gaudiuz illud nec ꝑuenias quod in ſtatu tuo potiſſimo habebis in celo·quippe illic letabitur iuſtꝰ cum viderit vindictam· Verum ſi purgatoꝛiū ſolum meruit cū de viro iniuſto ꝑſertim mundanis rebus et actibus dedito·q̄uis tandem ꝓ finalez foꝛte penitentiā infernū euaſerit·tñ nō eſt veriſimile ꝙ alias diutius viuēs ſe in ſanitate coꝛpis emendaſſet ſed magis peccata grauiſſime luēda in purgatoꝛio de die in diē mag atq; mag accumulaſſz·ideirco ſi ipm vnq̄ dilexiſti eligas ꝓ eo neceſſe eſt minꝰ malū ac de moꝛte eiꝰ gaudeas ꝓ quā euaſit malū maiꝰ tā culpe maioꝛis q̄ ꝓ dñs pene purgatoꝛij g̃uioꝛis. ¶Doꝛo ſi amicꝰ tuus iuſtus erat ſi hoc ꝺfiteberis ſtati tibi cōcludit² de moꝛte·ſ.ipiꝰ nequaq̄ flendꝰ eſſe ſz gaudendū ꝓut mox ſoꝛoꝛ mea dilucide ꝓdocebit.

¶II.CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait·De moꝛte amici iuſti neq̄q̄ eſt triſtandꝰ ſz potiꝰ gratulandꝰ·tū·ꝓpter vtilitatē ſuā qꝫ pictā et miſerias euaſit·tum·etiā ꝓpter noſtrā qꝫ liberiꝰ q̄ ante ꝓ nobis apud deuz intercedit· Vis ſcire ꝙ ꝓma hanꝛ rōnum in ꝓpoſito locū habz· Audi illuſtrē Ieronimū quandā deuctā viduā de moꝛte mariti ſui q̄ ſimiliter deuotꝰ fuerat ſolantē Lucinꝰ inqt in breui ſummatꝰ expleuit tpa mꝫta·nos dolendi mag q̄ ille ſumꝰ q̄ in ꝑlio ſtamus vulnera accipimꝰ vitijs ſoꝛdidamur·ille iam ſecurus eſt· victoꝛ te aſpicit in excelſo et fauet laboꝛāti et iuxta ſe locū ꝑꝑat eodē caritatis amoꝛe quo ī terꝛa quoq; oblitꝰ officij ꝺiugalis ſoꝛoꝛē habere te cepat·Vis vlteriꝰ ſcire ꝙ ſcḋa dictanꝛ rōnū in ꝓpoſito locuz habet· Audi itidem ꝑfatū ꝑrem·Si inquit nos amici iuſti dilexerunt in hac vita vtiq; diligūt et ī patria·noſq; meritiſ ſms dirigūt in via· hoc ille·cui ad idez ꝓpoſitū cōcoꝛdat magnꝰ pr̄ auguꝰ deo loquēs· Dñe inqt ī ſmu abꝛahe viuit nebꝛidiꝰ dulcis amicꝰ meꝰ·

tuus aūt adoptiuꝰ ex liberto filiꝰ ibi aūt viuit vnde me multa ho mūtōnem inexptum interrogauit. Iam qꝫ non aurem ad os meum ponit. ſꝫ os ſpūale ad fontem tuū vbi felix ſine fine quantū poteſt ꝑ auiditate ſua ſapientiā tuā bibit. nec ſic eum arbitror ex illa inebriari vt obliuiſcat mei cū tu dñe qꝫ ille potat memor ſis nr̄i. hec ꝑ ille magnꝰ.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ſic ait. Ecce homo ꝙ de morte amici gaudere potius debeas ꝙ̄ dolere. ſi tamen deuꝫ diligas ſicut debes hoc ſic aduertas. Nōne em̄ amās ꝑſonam aliq̄ gaudet qñ ſibi volūtas illiꝰ innoteſcit et q̄d ab eo ꝑ iocali habere velit cuiꝰ volūtati ſatagit oplacere. Vtiqꝫ. Quid ergo. Profecto amicū tuū forſitan cariꝰ quod in mundo habes iocale reputas. qđ quidē ſi deo quez te ſup omnia amare ꝑfiteris. acceptabile ſit et placitū ei hoc quātuꝫ in te eſt cum gaudio ꝑſentabis. Audi quo ad hoc illuſtrem Ieronimū. Si inquit noſtros defunctos plangimꝰ quos tamē reſurrecturos credimꝰ quid faceremus ſi mori tantuꝫ p̄cipet deus voluntas eiꝰ vtiqꝫ ſola ſufficerꝫ ad ſolaciū cui nullum p̄ponere iubemur affectū. Idē quoqꝫ alibi dicit. placeat hoī quidq̄d deo placꝫ ob hoc ipm ꝙ deo placet.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella ſic ait. O homo ſi non vis deo libēs offerre qđ reputas eſſe tuū. offeras ſaltem hylariter quod eſt ſuuꝫ. Dico aūt quod eſt ſuū. oſidero em̄ ꝙ de morte amici nequaq̄ adeo dolores ſed vl̄ ꝑ indifferēti haberes ſi nō ipm reputares bonum ꝓpm. et non tantū tibi creditum ſiue mutuatum. ſic aūt non eſſe teſtibus patet veridicis. Audi venerabilem Ieronimū vbi ꝑius. Nichil inquit abſtulit tuum qui recipe dignatus ꝓpm creditum ſuuꝫ recipe decuit creatorem. et nichil aliud decet ꝙ creatori grās agere mutanti et dicere cum job. Dominus dedit dñs abſtulit ſicut domino placuit ita factum eſt. ſit nomen domini benedictum. Sane verbuꝫ hoc. ſit nomē domini benedictum ſonat in grāz actionem et ī materia ꝓꝑia excludit merorem et dolorem. ¶ Dorro ꝙ amicum tibi creditum deo offerre vel potius ei reddere hylariter debeas. hoc ita oſidera. Nimiꝫ decet de neceſſitate facere virtutez. quid ergo. Nonne nos oēs neceſſe eſt mori. nā quis eſt homo qui viuet et non videbit mortem. Sed etiam in breui mors veniet. Naz ſicut dicit ſanctiſſimuſ pater gregorius. breue eſt quidq̄d finem habet. Sed et illuſtris ſeneca dicit. quotidie morimur. quia quotidie ꝑs aliqua vite demitur et tunc quoqꝫ vita decreſcit. cum creſcimus. In regum quoqꝫ libro dicitur. Omnes morimur et quaſi aque dilabimur ſup terram. Nichil igitur reſtat niſi de neceſſitate hac moriendi facere virtutez et domino vite et mortis hac in materia exhibere hylaritatem. hylarem enim datorem diligit deus.

¶ V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ſic ait. O frater ſi vt verus amicus bonum amici

tui diligeres gaudere deberes ꝙ ipe amicus tuꝰ defunctꝰ ꝑ mor tem a preſentibus miſerijs et piculis eſſet liberatus. Audi vene rabilem Ieronimū ſe ad quedam que ꝑmiſera referentem. Addit inquit et alia cōſolatōnis ꝓuidentia que iacutis orbitatis occur rat. plangere nanq; deberemꝰ amicis de ſeculo recedentibꝰ ſi ſe culi otra nos inimicicias minime ſentiremuſ. at nūc piclitari vole bat hunc qui dolet aliquem dormire et inter fluctus vite preſen tis videre cupit miſerum laborare. Quid ergo ꝑ dormiente lacri mas fundis quaſi neſciaſ quid in teipſo quotidie patiaril ꝓpter hꝰ enim et dñs diſcipulos admonz dicēs. Si diligeretis me gaudere uſ vtiq; quia vado ad patrem. hec Ieronimꝰ. Qui ne forte aliquis obiceret. ꝙ dñs in morte lazari fleuit. poſtea ſubiūgit. plane mor tuum lazarꝝ fleuit ſed non tuas lacrimas fudit. doluit lazarꝝ non dormientem. ſed potius reſurgentem et fleuit q̄z cogebatur ꝓpter alios ſaluandos ſeculo reuocare. Hanc vitam dans ingemiſcebat quā tu dolens eſſe ſublatam. otra lacrimaſ eiꝰ lacrime tue pugnant et amor tuus amori eiuſ non ꝺuenit. ille quippe nolebat q̄z dilige bat laboribus reddere et tu amare credis cui laborem vis adhuc tormenta reſtare. hec idem qui prius.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ſic ait. O homo ſi de morte amici doles non faciſ vt amicuſ ſuus nec facis vt amicus tuus. id eſt tuiꝑiꝰ. ꝓpter quod hijs ſuppoſitis amicicijſ. ſ. ad ipm et ad teipm gaudere debe res potius q̄ dolere. Vis ſcire primū videlicz ꝙ dolendo nō facis vt amicus ſuus. Attendaſ ad ea que iā ꝑ ſororez meā ſunt p̄dicta. Attendas quoq; nichilōꝰ et ad nunc dicenda. Ecce em̄ quādo do les de morte amici. tūc quidez doles de diuina circa amicū diſpo ſitōne. de qua tibi vt amico nequaq̄ eſt dolendū ſz gaudenduz eo ꝙ nouit deus q̄diu amico tuo expediat viuere ꝑ quando mori. con tingit itaq; tuo errore ꝙ ō beneficio tuo amico diuinitꝰ puiſo do les de quo quidem beneficio ſi amici tui amicus eſſes gaudere de beres. Hinc venerabilis pater Ieronimꝰ vbi ſupra plangimꝰ inqt beneficia dñi qui nouit qm̄ noſtre p̄ſtent infirmitati. hoc eſt qđ di citur ab ipo dño. ſcit em̄ pater peſter quid opus ſit vobis. hinc et magnus pater augꝰ. De ſalute inquit corpiſ mei q̄diu quid michi ſit vtile neſcio tibi domine hoc omitto. Hinc et petrus ait. Omnez ſollicitudinez picientes in eū qm̄ ipi cura eſt de vobis. Porro vis ſcire ꝙ dolendo de morte amici non facis ſicut amicus tuiꝑi us. que ſequūtur attendas. Dic michi queſo quomodo is eſt ſuiꝑi us amicus qui ꝓpriam vtilitatem a ſummo ipſius amico prouiſam recuſat acceptare. conſtat certe talem ad ſeipaz amicicziam non ha bere. Sed quid. Certe de amici morte dolens videtur ꝓpriam vti litatē a deo ſibi puiſam recuſare. de morte nanq; amici frequēter

homini puenit otilitas in remotõne eiuſ oſiſtens quod ipm notabiliter impediret. Nimiꝝ amici huius mundi frequẽter impediũt iter ſalutis. Nam cꝛ diligentis ſe ad mundũ alliciunt et eoꝝ infortunia ol calamitates offendunt. Et vt ait magnus pater augº. Sepe offenditur deus ne offendatur amicº. Sit ergo nobis eoꝝ ſubtractõ tolerabilis. vl etiam grata. quoꝝ pꝛeſentia nobis eſt diſpendioſa.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ſic ait. Tu qui mortem amici lugeſ otra te militat nobilis ſententia ciceronis. Non eſt inqt lugenda mors quaꝫ immortalitas ſequitur. Cur igitur ſup morte amici nõ recipis oſolatõnem cum tu credas futuram omniꝫ reſurꝛectõnem in qua ad vitam reducuntur qui cum dolore amittũtur. Omnes quidez reſurgemus teſtante apoſtolo. Hec autem oſideratio debet eſſe lugẽtibus conſolatõ ſecundum illud quod idem dicit. Nolumus vos inquit ignorare de dormientibus vt non cõtriſtemini ſicut ceteri qui ſpem nõ habent. Hinc et illuſtris vir Ieronimus vbi ſupꝛa. Poſt pdicta inquit omniũ gaudioꝝ oſummatio ſequitur qp in reſurꝛectõne. ſ. inuicẽ nobis domino formante reddemur ſicut ſcriptum eſt. ſi enim credimus qp jheſus mortuº eſt et reſurꝛexit. itaqꝫ deus eos q̃ dormierunt p jheſum adducet cũ eo Itaqꝫ ſtupeo murum fidei tue penetratũ vulneribus cꝛbitatis quã ſopire debuerat ſpes reſurꝛectõis. nunqm enim cũ dolore dcorꝛdat ſpes. nec qcunqꝫ iacturã ſentit fides. hec vir ille illuſtris. qui et alibi dicit. Aduerſus mortis neceſſitatẽ q̃ iter fratres diuidit cariſſima inter ſe noia crudelis et dura diſſociat. hoc ſolatõ erigimur qp in brꝛeui viſuri ſumº quos abſentes dolemus. nec em̃ mors appellatur ſecundum apoſtolum. ſz ſomnus. Hec itez Ieronimus. Hinc et inſignis pater Ambroſius. Mortem inquit pbamus non eſſe lugendam quia ad moduꝫ ſomni a laborꝛe mundi requieſcere facit in ſpe reſurꝛectõis. Idemqꝫ rurſũ Ceſſabunt inquit lacrime quia debet aliquid inter fidos et pfidoſ intereſſe. fleant ſuos qui eos imppetuuꝫ interiſſe exiſtimant. quia ſpem reſurꝛectõnis non habent. nobis vero quibus mors nõ nature. ſed huiº vite finis eſt. quia natura ipa repabitur in meliº. mortis caſus abſtergat omnes fletus. Hec ambroſius.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella ſic ait. O cariſſime amicum tuum cuius mortem tu deplorꝛas. vel extra deum dileꝛiſti vel ipm tantummodo in deo carum habuiſti. Si ipſum extra deum pꝛeſertim dulci affectõne et intenſa dileꝛiſti. tunc bene tecum actum eſt. et per conſequens gaudendum. quia ex dicta dilectõne ſequitur qp a deo fugitiuus eras. et per mortem illius dei ipſum auferentiſ. et te per hoc miſericorditer ad ſe reuocantis miram erga te dignatõnez ſenſiſti. Si vero ipſum tantũmodo in deo carum habuiſti nec ſic triſtari habes. quia ex tali dilectõne ſequitur qp ipm non amiſiſti Vis dñtias

istas intelligere .pulcra autoritate.et edificaciter occludēte.Audi magnum patrem augustinuz.de quodam amico suo defūcto deum alloquentē.Dñe deus inquit oppaueram olim amicuz societate studio nimis carꝫ.sz nō dum sic erat amicꝰ sicut est amicicia vera.qz non est vera.nisi cum tu agglutinas eam caritate in coribus diffusa.dulcis tñ erat nimis studiorꝫ feruore.et ecce tu iminēs dorso fugituorꝫ tuorꝫ deꝰ vltionū simꝫ et fons misericordiarꝫ q̄ ouertis nos ad te miris modis.abstuliſti eum de hac vita sequitur.dñe beatus qui amat te et amicuz in te et inimicum ꝓpter te.nullū em̄ carū ille solus amittit.cui oēs in illo cari sunt q̄ non amittitur.te aūt domine nemo amittit nisi qui dimittit hec magnꝰ pater.

¶Capitulum nonum otinens osolatōnes sup fratrū spiritualiuz ac vniuersaliter sup amicorꝫ ab inuicem sepatōne et recessu.

Ono post p̄missa ad dñam osolatricem principalē accesserūt simul alij duo tristes sup materia p̄missi capituli querulātes quibꝰ ipa morꝫ de suis puellis vnam vni et duas alteri ꝓ osolatōe impendēda assignauit.

¶I.CONSIDERATIO.

Prima puella ad vnū illorꝫ tristiū sic ait.Aduerto q̄ de spūalis fratris tui a te sepatōne otristaris.sed si constans sis animo nō oportet.Memineris q̄ in patrū collatōnibꝰ sic habet².Nec obest virili virtute fundatis ꝓ locorꝫ interualla disiungi.apᵈ dominum nanqz morꝫ habitatō nō locorꝫ vnitas fratres habitatōne coniungit.

¶II.CONSIDERATIO.

Secunda puella ad tristem secunduz sic ait.Tu doles de amici tui a te sepatōne vel recessu.Nescis q̄ ipe xp̄s qui dixerat discipulis Ego dixi vos amicos.quia omnia quecūqz audiui a patre meo nota feci vobis.ea notificatōne nō obstante eisdem dicebat.Expedit vobis vt ego vadam.si em̄ nō abiero paraclitus nō veniet ad vos.si autem abiero mittam eum ad vos.Quis igitur inferior discipulis nūc ꝓesumet absqz nō talis et tanti.non tam sancti.non tam ꝓficui nō tam celestis.sed exigui.sed carnalis.sed terrestris.sed vel in aliqua parte vitōsi et peccantis amici recessu illum supremum paraclitum osolatorem optimum se esse recepturum.Nimirum secundum mentē gregorij illius egregij.Tanto quisqz a superno amore.et ꝓ osequens consolatōne disiungitur.quanto inferius vt in ꝓesentia carnalis amici delectatur.Gaudeat igitur prudens amator vel amatrix de carnalis amici recessu atqz ipm eligat ꝓ habendo celestis pacliti accessu.

¶III.CONSIDERATIO.

TErcia puella ad eundem tristem sic ait. Tu qui de sepatõne ab amico vel amica nũc doles. de p̃senti doloze forsitã oslatõ: nẽ recipes si nõ timeres q̃ dolor tuus augeretur. aut ita intensus plixiozi tpe duraret. ꝫ scias timozẽ huiuscemodi vanũ esse. et sup me cogites q̃ dolebis. cras min9 et itez minus post cras. ꝫ et habeas p certissimo q̃ tandẽ minime dolebis q̃q3 in oblivionẽ circa hanc materiam veniet omnis dolor. quippe puerbialiter dicitur. Remotũ ab oculis remouet2 et a cozde.

¶ Capitulum decimũ otinens oslatõnes sup infidelitate amasie vl vxozis ratõe suspecte ad altez habite familiaritatis causantis incertitudinem plis ac sup certo adulterio diugis.

DEcimo post p̃missã ad dñam oslatricez p̃memozatam accesserũt simul tres alij tristes diuersas tristicie causas habentes. sup quib9 iuxta materiã p̃missi capituli petebant oslari quib9 illa hui9 rei gr̃a iux ipsoz numez tres de suis puellis mox adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad psonam tristẽ de amasia vl amasio q̃rulantez sic ait. O homo qui amasiã habes nescis q2 puer es. imo q̃nq3 hoc in articulo parũ differs ab infante nisi forte in hoc q̃ infans loqui nõ potest. tu uero loqui non audes. q̃apter ut tu loqui valeas atq3 audeas indiges velut infans ablactari. lacte etenim cui9 suis tenuis delectatõis. et nõ solido cibo diuine refectionis es nutritus ab uberibus seu penes ubera mulieris. Nutritus inq̃ es. et prozculdubio male nutrit9. Cur male inquies. Prozfecto q2 n̄ ad augmentum pfectõnis. sed prozsus ad detrimentũ oĩs virtutis animi virilis. Es quidem effeminatus. nec mirz quia coz perdidisti. Quocirca iterum dico q̃ indiges vel aliquo remedio ablactari a lacte. Quonam inquies remedio. Ecce in quo tu turbaris. in eo remedium inuenis. q̃ scilicet hec quam nullius nisi tui volebas esse amasiam facta est alteri familiaris. ac tibi infidelis. Id autem est salubze remedium ut causa tue ablactatõnis ad resumptõnem animi virilis ad pfectum virtutis. eo quidem q̃ est' occasio ut ad coz perditum reuertaris. Dozro que amasium habet alteri amasie familiarem. etiam hec ob illius infidelitatem. occasionem habet coz prius perditum recuperandi. ac contraria affectõne seu potius infectõne fugata. ita se ad oĩez pfectõez q̃toci9 disponendi.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ad tristem de infidelitate vxozis alteri viro familiaris querulãtez sic ait. O homo ex querela tua considero q̃ suspitio qua vxozem tuam alteri vizo familiarem tibi reputas infidelẽ. p̃cipaliter te cruciat. inq̃tũ de prole sua an illa etiaz tua sit. anq3 in bonis tuis succedere debeat te facit dubitare. Bz esto q̃ per illam suã familiaritatẽ veris tuis heredibus derogetur hoc

te ꝺſoletur ꝙ non ex culpa tua·neqꝫ em̄ iniquitas tua neqꝫ pecca=
tum tuum·Si vxor tua culpabilis eſt·peccati ſui onꝰ portet q̄ꝫad
modum et ventris ꝓuideat illa vteri ſui filijs·ꝓuideat et ꝺſciētie
ſue ſicut poteſt·Nec cauſeris ꝙ rex tuaꝫ ſubſtantia multis forte
laboribus ꝺquiſita ad non vex transeat heredem·Hoc em̄ ſi non
ꝓ monachatum in quo ipe ſpurius ꝓ te tanq̄ ꝓ ſuo vero genitore
dominū exorabit·nec aliter remediet² quouis modo·ip̄m heredē
putatiuum vel in corde poteris in filium adoptare et tanq̄ tibi a
deo datum tam in vita q̄ poſt mortem de tua ſubſtantia enutrire·
ſperans hoc a domino in emendam acceptari· ſi quid forſan circa
curam paupum neglexiſti·

III·CONSIDERATIO.

Tercia puella ad triſtem de vxoris adulterio querulantem ſic
ait·Cariſſime tu q̄ ꝓpter vxoris adulterium cruciaris ſi atten=
dis ip̄m put honori tuo derogat et ꝓ cōſequens te humiliat hoc
ipo ꝺſoleris·ꝙ humiliatō tua via ē ad virtutē humilitatis ꝓ quā
apud deum maximaꝫ exultatōnem ꝺſequeris et ab hoībus vxoris
vitupium in laudes tuas retorquetur·Rurſum qui dictū malū pa=
teris ſi nil aliud ꝺſequaris ſaltem facile ceſſabit zelotipia tua que
q̄ plurimum adicit ad tuū cruciatum·Eſt tñ et aliud remediū·ſ.iu
diciale quo mutare poteris ꝺſortium tibi graue·quo etiaꝫ ſub hoc
prætextu·quo ad cohabitatōnem non ſolum a perſona vxoris libe
raberis verum etiam ab omnibus alijs ꝺditōnibꝰ eius malis qua=
rum quidem plurimas ꝺtingit cōmuniter in mulieribꝰ repiri·ꝙ ſi
ob hoc a carnali actus ꝺiugalis delectatōne te opteat abſtinere·
dūmodo ab hac et omni alia cōſimili abſtineas ꝓpter deum omni
dubitatione remota ſcias ꝙ ſpāalem et omni carnali incōpabilem
recōpenſatōnem recipies adhuc in terris ꝺſtitutus in illo·ſ.cen=
tuplo qꝺ ſaluator repromiſit·Qui inquit reliquerit vxorē ꝓpter no
men meum centuplum accipiet·ſ.in hoc tempe teſtante luca·nec
dubium quin hoc in verbo ſaluatoris intendat non tam de perſo na
vxoris relinquenda ꝙ de actu carnali·a quo ꝓpter deum abſtinēs
cenſendus eſt vtiqꝫ vxorem reliquiſſe·Hā et venerandus pater Ie=
ronimus ſenſum verbi ſaluatoris manifeſtans carnalia in genere
dat intelligere ꝓ vxorem Demū ad aliquex ſanctoꝝ cōuertere vel
ſanctaꝝ et pro infidelitate vxoris deſideres et deuote poſcas ti=
bi fideliter apud deum·katherinam vel agnetem aut aliam virgi=
nem ſanctam immo potiſſime ipſam dei genitricem reginam virgi=
num aſſiſtere ꝓ quibus ſpondeo ꝙ libenter facient et vt reor quā=
tum ꝺſolatōnis vxoris infidelitas tibi ſubtraxit plus in centuplo
et verius in millecuplo conſolatōnis tibi adiciet virginum fideli
tas prædictaꝝ· Q⁹ ſi maritus ſit adulter vxor zelotipa alias
autem ꝓba et honeſta conſimilia prædictis cōſolatōnum remedia

poterit inuenire et pro finali querat audacter. Iohannem in celis vnum vl' alterꝝ. Petrum etiã siue paulũ immo et ipm xpm sanctuz sanctoꝝ et in recompensaz infidelitatis p marituz sibi facte fidelitatis consolationem imꝓportionabilem poterit expiri.

¶ Capitulum vndecimum otinens osolationes sup amissione infidelis amici vel amice ac pditõne fidelitatis seu amicicie multo tẽ pore impense.

VNdecimo post p̃missa ad dñam osolatricem principalem accessit et alia psona tristis sup materia p̃missi capituli desiderãs osolari. Cui illa mox de suis puellis osolationis gratia duas deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. Carissime de quo tu tristaris res est nõ tristabilis. perdere nanqz amicum infidelem est nõ perdere. sicut pdere hominez mortuum. Item pdere infidelem amicum nõ ẽ amicum pdere. cum infidelitas sit otra amici ratõnem. sed est pdere ñ amicum sicut hoiem mortuum pdere nõ est pdere hominem sz non hominem. Non est etiam dolendum de fidelitate amissa quia nulla vera fidelitas amitti potest. Si autem erat fidelitas inordinati amoris talẽ amittere nõ est fidelitatẽ amittere sz infidelitatẽ et p infidelitate p̃ciuz ab amico non recipe. quod pfecto eo debet esse osolatorium quo est bonum. aut eñ recipetur in p̃cium simlis infidelitas hanc non recipe bonum est. aut in forma gratitudinis vera recipetur fidelitas. Hanc p sua infidelitate ñ recipe meliuꝰ est q̃ recipe quia bonum est nõ inire illicitum otractum etiã cũ lucro tempali. tale enim lucrum sequitur magnum damnum. s. in psenti amissio virtutis et in futuro pena purgatorij aut inferni. et si dolẽdum est de amissione p̃teriti temporis. gaudendum tamen est ꝺ nõ amissione temporis illi preterito succedentis.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcũda puella sic ait. Nõne qꝺ xps dei virtus et dei sapientia sibi fieri elegit etiam tibi fieri sapienter eligeres tanq̃ bonuz An non prorsus bonum quod sapientia eligit p̃sertim dei qꝺqz nec virtus dei infinita tanq̃ malum impedit. Fatearis hoc necesse est bonum esse ac proinde si id tibi acciderit minime dolendum neq̃q̃ tristandum. Sed quid. Profecto cristus dei filius vnigenitꝰ equalis patri pro salute hominum quoꝝ multos ingratos fore prescivit mortem passurus de celis descendit et in terris constituꝰ quosdam discipulos p̃ omnibus alijs elegit quibus tanq̃ amicis singulariter familiaribus quecunqz audiuit a patre notificauit. doctorem quoqz et vera mundi lumina eos fecit. miracula eos facere docuit. potestatem ad eiciendum demonia eis tradidit. ꝓprium suum

corpus in eduliuz et sanguinem in poculū eis prebuit·spūsanctū eis misit· et pre alijs primicias spiritus et breuiter pro carissimis eos habuit·et nichilō⁹ q ipi eum desererent dum ab eo fugerāt· immo q p iudam traderetur et omne beneficium ei impensum perderetur· hoc elegit quia libere hoc voluit·quomodo ergo si simile aliquid tibi accidit·si ab amicis desertus es si ipsam amiciam seu fidelitatem eis impensam perdidisti cum sit bonum vtpote ad tuum principium exemplare et finale te reducens et ad desertōem mundi et celestium amorem te inducens·quomodo inq̄ tale bonū te poterit contristare presertim cum exemplum xpi te in talib⁹ ad oppositum tristicie debeat merito inclinare·Audi magnū Ambro siuz·Voluit inquit xps deseri·voluit prodi·ab apostolo suo tradi· vt tu si desertus fueris a socio proditus ab ipo moderare feras· tum erasse iudiciuz· perisse beneficium·Hec ille pater·

¶Capitulum duodecimum continens consolationes super ineuitabili mala societate·

DVodecimo post p̄missa ad sepedictam dñam osolatricem accessit et alius tristis de mala societate pturbatus·cui ipa de suis puellis mox quatuor ad ipm consolandum deputauit·

¶I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Tu homo ō mala doles societate·sed hoc scito·q hec intantum valet inquantum ad virtutis exercitium cōfert·vnde iuxta egregij patris gregorij sententiam mali viliter tolerantur·Tolerandi inquit vbiq̄z sunt prim·quia abel fieri non valet quem chaim malicia non exercet·Ecce dic⁹ abel de q° dicit scriptura·Respexit dominus ad abel et ad munera eius·p h° autem dicte gregoriane sententie supadditum apte datur intelligi q bonoz operum munera ante conspectum diuine maiestatis tanto sunt magis grata et accepta quanto eoz cum quibus habitant maior fuerit malicie repugnantia·

¶II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Nescis q sicut equorum cursum·an·s· in directū curzere consueuerint· an tāq̄ vmbratici lateraliter diuertere·non otingit melius expiri q̄ si in cursu alium equuz motu sibi otrario habeant obuiantem·sic et homo bonus per malox societatem tanq̄ sibi contrariorum tanq̄z contrarijs motibus ipsuz incursantium incōpabiliter melius q̄ bonis tantum associat⁹ virtutū suax vires expitur·ppriax aūt virium experimtum habere·nonne hoc est vnum de bonis maximis estimandum· Nimiz et in nōnullis ludis militarib⁹ solēt militares vires et act⁹ suos expiri

vt si in hijs ꝓbati fuerint bellorꝝ piculis minus piculose et magꝫ impterrite se exponãt.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. O carissime si non meis dsoleris ex verbis Audi illustrem Ieronimum sup malorꝝ societate cõsolantem. Qui inquit bonus ꝑmanet non pollutur si malo societ⁹. ꝫ qui malus est in bonum duertitur si boni exempla sectetur. Hec ille vir illustris. et nõne magnum bonum innuit quod in mali ꝑ bonum cõuersione dsistit. duertit quidem scoriam in aurꝝ purum. tenebram in lucem. Nõne malicia peccati est scoria et caritas aurꝝ ignitum de quo ī apocalipsi. que caritas de corde puro recedẽte scoria ad modum auri depurati facit habentem esse carꝝ. Nonne facit duersio ꝙ de nõnullis ad deũ duersis dictum est. eratis aliquando tenebre nunc autem lux in domino. certe sic. et ita. quantum ad ꝓpositum patet consolatio.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Scito frater ad magnum honorem dferre in mala societate bene viuere. Audi illum Clareuallensem Non inquit mediocris ptulus virtutis inter ꝓuos bene viuere et inter malignantes innocentie retinere candorem et morꝝ vnitatem. Hec ille et nunquit bene. certe sic. Nam et lilium inter spinas signanter dmendatur et incõparabilis virgo ei cõparatur

¶ Capitulum tredecimum dtinens dsolatõnes sup carentia hũani fauoris vt quando quis ex sua tediosa et ingratiosa conuersatõne nec curatur nec diligitur a quibuscunqꝫ alijs.

TRedecimo post ꝑmissa ad ꝓfatam dñam dsolatricez illustrem accessit et aliud tristis sup materia ꝑmissi capituli sperans ꝑ eaz dsolari. At illa morꝝ de suo comitatu tribus puellis impat vt ipsum dsolentur.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima itaqꝫ puella cum in querela dicti tristis vnuꝝ implicite dtineatur antecedẽs. et exꝑimatur dñs. ad añcedẽs quatenꝰ ipm dcernit tristẽ respiciẽs sic ait. Aduerto amice ꝑm causaz tue tristicie. Aduerto ꝙ tediosus es et tua ad extra duersatio minꝰ est grõsa. Sꝫ hoc queso non molestẽ feras. cogites de deo creatore ꝙ ipe fecit nos et nõ ipi nos. cogites et hoc ꝙ non est dare aliqd pure malũ. non turberis itaqꝫ ꝙ natura seu potius auctor nature deꝰ te fecit talem. scilicz igrosum ad extra. rudem quidem et rusticanũ Sperandum tibi profecto est. ꝙ supnorum suorꝝ intuitu oculorꝰ te gratiose respexerit ad intra. ad interius. scilicet tuum conseruãdum lumẽ qd in te est ne illud ventosa aura fauoris hominum ab extra spirante forsitan extinguatur. Si sit tua conuersatio ingratõsa in terris. sit tua in celis cõuersatio. que et si humana non fuerit

vel hominibus grata· meliori sorte celestis esse poterit et diuina· Nimirum licet secundū mundi sapientē diuina quedā virtꝰ et eroꝑca opponatur bestialitati·non tamen sic opponitur ipi homini bestiali·quo minus hec simul stare possint· et ꝙ homo sit exterius bestialis·et interius diuinus et celestis·Si ergo libenter foris rusticanus·interius autem diuinus·Careas libenter tanꝙ tediosus ḡtia humani solacij·vt deus solacij et totus cōsolatōis tecum sit interius·et tu secum superius·vt sic illorum cuilibet a quibus despiceris·vt minus gratiosus dici valeat illud poeticū·Si quadam virtute nites ne despice quenꝙ·Ex alia quadā forsitan ille nitet·deniq; gratiosus ad eꝝ sic sepe distrahitur·ꝙ ab intra gratijs totaliter vacuatur·

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad premissi antecedentis dñs respiciēs sic ait Carissime amice bona cura erit si te nullus curat· vel si tanꝙ acharis a nemine diligeris·aut enim amas diligi et curari·aut ñ. Si nō tunc tanꝙ non turbatus consolatōe non indiges· Si vero illa amares·ꝑfecto reamares·siue personas te diligentes· siue ipsas earum dilectōes et amores· in quo casu multo tibi salubrius ē ñ curari a multis vel diligi ꝙ ab eis diligi et curari· Nēpe ꝑsōa q̄ libet te diligens·imo q̄libz eiꝰ dilectō tibi grata· depredarz aiaz tuam·i·ad se raperet aliquid tui cordis· ac te periculosius capti=uarz Ita nimirū ꝙ cor tuum minus deo coniunctum esset·quo ꝑ cō sequens minꝰ illi bene esset·minusqz eius carismatū dona percipe ret·Dices forte·Idē michi est periculū si nō diligar·ꝙdiu tñ diligi appeto·et tanto peius valeo·quāto minus habeo hoc quod appeto·Nequaꝙ ita est carissime·esto nanqz ꝙ diligi appetas cū ñ diligeris·ñ tā periculose caperis·sicut si tu actuaʳ diligereris·tunc etem passio tui appetitꝰ augeretur·et ꝑ osequēs cor tuū magis caperetur·lacerareturac bonis spūalibꝰ priuaretur·Vis habere exemplū· Ecce auarꝰ si diuitias quas appetit osequatur artius ipas amat·et crescente cum ipis appetitu miꝰ ꝙ si ipas ñ haberz satiatª Auaro etenim vt dicūt sancti tā deest qđ hz·ꝙ quod nō habet· Si igitª nō satiatur ꝑ illud quod non hz·nec ꝑ illud satiabitur qđ iaz habet·Similiter si dū nō diligeris diligi quidē amares· Amplius ipm amares·si diligi te sentires·Quo vero amplius ipm amares·eo amplius amore captꝰ esses·et a deo etiā eo āplius elongatꝰ maiorez i hois spūalibꝰ iacturā incurreres·atqz plane in hūc modum simpliciter minus bene valeres·ꝙ si exiguū hoc quod appeteres scilicet fauorē hoim momētaneū ñ sentires·

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait·De hoc ꝑcerto ꝙ tu non curaris· ꝙ ve ñ diligeris oniter sicut velles· hac re bñ pspecta dqri ñ deberes· quare·ꝑfecto quia securissimū est· Nimiz ille q̄ multū

curatur ad illum respectus habet· ad illū multoꝝ oculi dirigun-
tur· Quales· Proculdubio quasi oculi basiliſci intoxicātis et occi
dentis· nec oculi respectuū amicoꝝ minꝰ occidunt q̄ respectuum
emuloꝝ inuidoꝝ· ſꝫ pcerto multo magis· ob hanc forte causam
dicit ſponſus ad ſponſam in canticis· vulneraſti coꝛ meū i vno ocu
loꝝ tuoꝝ· ſ· oculo amoris· Ob eandez quoqꝫ causaz ne incurrat pi
culū videt ſponſus a ſpōſa petere tanq̄ ab amica· dicens· Auerte
oculos tuos a me· qz ipi me auolare fecerūt· et nōne bene dictū ē
Profecto sic· oculi nanqꝫ amicabilium respectuum faciūt auolare
diſtātius· hoiem· ſ· a deo ſuo hoiem etiam a ſeipō faciunt hominez
nō in ſe ſeu apud ſe in ſuo ꝓpꝛio comodo remanere· trahunt ad ex
terioꝛa in quibus nō est vera hominis manſio· ſꝫ potꝰ tranſitus p
egrinus· et multo melius eſſet homini manere in ſe et apᵈ ſe in ſua
ꝓpꝛia manſione· q̄ mentetenus euagari·

¶ Capitulū decimumquartū cōtinens oſolatōnes ſup derelictōe
tā ab amico vel ſocio q̄ vniuerſaliter ab homine quocūqꝫ alio·

QVartodecimo poſt p̄miſſa acceſſit rurſuꝫ alius triſtis
ad dominam oſolatricem que moꝛ ei ſuper materia p̄
miſſi capituli querulanti de puellis ſuis duas ꝓ eius
oſolatōne deputauit·

¶ I· CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait· O homo aduerto q̄ graue est tibi ab ami-
co derelinqui ratōne p̄ſidij alicuiꝰ ꝓ ipm habendi Sꝫ hoc nō
opoꝛtet· nempe refugere poteris cū ſpe certa ad p̄ſidium foꝛtioꝛis
Audi magnū ambꝛoſiū· de diuina inquit miſeratōne tūc ſperandū
ampliꝰ est· cū p̄ſidia hūana defecerint· Hec ille· et bñ quidē· dere
lictus em̄ ab hoibus non est deſertꝰ a deo qui ipm̄ i gratiſſima ha-
bitatōne oſeruat· ſ· in ſeipō· Audi magnum patrem Auguſtinū· De
us inquit medicamentū est non ſano regula est pꝛauo· lux est tene
bꝛato· habitatō est deſerto· Hec pater ille· et ecce q̄ multipliciter
deus est p̄ſidio· ſ· non ſano p medicam̄tuꝫ· pꝛauo p regularē vitā·
tenebꝛato p lucem internam· deſerto p habitatōnem gratiſſimaꝫ· q̄
ſcilicet est ipe· nimirum in ipſo viuimus mouemur et ſumus vt di-
cit ſcriptura·

¶ II· CONSIDERATIO·

SEcunda puella ad triſtem sic ait· Sup derelictōe ab amico cō
ſolatōem queris oſolatōne huiuſcemodi diuites nō indigēt·
Diuitibꝰ ſiquidē multi ſunt amici· Diuitibꝰ aſſiſtūt plurimi· Sunt
qui diuitibꝰ vltro ſe ingerunt nō rogati· Sꝫ reuera multo minꝰ q̄
diuites habent paupes de ſua derelictōne querulari· Dūmodo nō
a quo vl̄ a quibꝰ derelicti· ſed magis attenderint cui ſunt relicti·
Cui inquis· Profecto relicti ei qui teſte ſcriptura dicit homini in
ſe confidenti ſolis pꝛeſentibus neceſſarijs contento non te deſeraz
neqꝫ derelinq̄· relicti ſunt ei q̄ ſedꝫ ſup tronū et iudicat equitatez·
qui ſolꝰ laboꝛem et doloꝛez oſiderat· adiutoꝛ in tribulationibus·

tibi inquit psalmista derelictus est paup. An nescis q̄ hoc sponsa veridica ecclesiam loquor. clara voce p̄nunciat decantādo cantu suo ecclesiastico suaueq̄ sonāti modulādo. Deus inquit qui sedes sup tronum et iudicas equitatem esto refugium paupm in tribulatione. quia tu sol⁹ laborem et dolorē ōsideras. Tibi ēm derelict⁹ est paup. pupillo tu eris adiutor. ℨ pfecto deo derelict⁹ qui adiutor in tribulationib⁹ extat. qui solus laborem et dolorem considerat. qui et iudicat equitatē. est minime derelict⁹. est nimiꝝ potius feliciter benedict⁹. Siquidem si maledict⁹ est qui ōfidit in homine. sequit⁹ quasi a sensu ōtrario. q̄ is benedict⁹ est qui confidit in domino cui derelictus est.

¶ Capitulum quindecimum continens cōsolatōnes desolati hominis aduersa patientis sup carentia amici ōpatientis et cōsolantis ac vniuersaliter sup carentia terrene ōsolatōis.

QVintodecimo post p̄missa sepedictam dominam ōsolatricem tristis quidam alius ꝓpter defectum ōsolationis requisiuit. cui ꝓtinus illa de puellis suis quinq̄ ōsolandi gnatas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella tristi sic locuta est. Tu de carentia ōsolantium et ōpatientiū querularis. ℨ dic michi quisnam alioꝝ hmōi habeat ōpatientes atq̄ ōsolantes. Q⁹ si nullum habere p̄speristi. leue erit quod quereris. leui⁹ ēm omnia tangūt. animaduerte igit⁹ ꝓpensi⁹. potest ne quisq̄ habere dolori ōpatientem. aut etiā ōsolātem q̄ ōstat non habere vel ōsiderantē. Minime inquies. Quomodo ēm esset dolentib⁹ ōpassiu⁹ qui dolorꝝ nō est ōsideratiu⁹. neq̄q̄ certe. q̄admodum nec medicus qui signa causasq̄ dolorꝝ nō cōsiderat potest esse curatiu⁹. ℨ ecce scrutare scripturas et videbit⁹ in hoīb⁹ nemo q̄ vel ōsideret labores et dolores cuiusuis etiam alioꝝ. hoc siq̄dem sponsa illa veridica quā spūs edocet veritatis. vti p⁹ei⁹ neptis mea recitauit. testat⁹. deo loquēs. tu inq̄t sol⁹ laborem et dolorez consideras. excludit itaq̄ aut saltem nichilipendit vt minimam vt tenuem nimis. aut superficialem ōsideratōnem alioꝝ. quo vero ōsideratōnem excludit aut nichilipendit eo omnez eoꝝ ōpassionem atq̄ ōsolatōnem videtur piter excluisse. aut tanq̄ nichiluꝝ censuisse.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda itaq̄ puella ait tristi Carissime patruꝝ libeum legito. et in eo doceberis quid sit tibi faciendum. Vide p⁹imo rubricam quandam de eo q̄ omnis qui tribulatur vel temptatur soli deo se committat. Post hoc vide quod iuxta titulum textualiter sequitur in hec verba. Interrogauit senem quidam dicens. Si fuero in aliquo loco et nata fuerit michi tribulatio et non habuero cui me committam. et indicem passionem meam. quid faciam.

Et dixit ei senex. Credo in deū quia ipse mittet angelū suū et grām suam et ipe tibi est ꝺsolatō si in caritate rogaueris eu3. Audiui em̄ quia sciti tale aliquid factum est. Erat em̄ quidā ibi qui sustinebat temptatōnes et non habens fiduciam in aliquo cui ꝺfiteretur. pabat a sero melotem suū vt discederet. et ecce nocte apparuit ei grā dei in specie virginis et rogabat eum dicens. Nusq̄ vadas s3 sede hic mecum. nichil em̄ mali fit tibi ex hijs que audisti. qui credens verbis eius sedit et statim sanatū est coz eius. Et frater quidā erat in loco qui dicitur cellas et venit sup eum temptatō et siquis eum videbat nec salutare volebat. neq3 in cellā eum recipe. et si opus habebat. panem nemo mutuabat ei. venit aūt semel ꝺ messe et nec panes habebat in cella sua et ī omnibus grās agebat deo. Vidēs autem deus patientiam eius abstulit bellum temptatōis ab eo. et ecce quidam statim ostium eius pulsabat trahens camelum onustū panibus ab egipto. quod cum vidisset pater ille cepit flere dicens Domine non sum dignus vel modicū tribulari et cum transisset tribulatō eius. tenebant eu3 fratres p cellas suas. hec in dicto libro et nonne intelligenti est satis dictum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait. O homo carissime de hoc tristoz q̄ tu tristaris de carentia terzene consolatōnis. Nonne experientia docet q̄ qui terzenam paratam habet consolatōnem admodum abstinet difficulter quin ea etiam vtatur. ex quo sequi solet q̄ celesti moz p3iuatur. teste nanq3 p̄e clareuallis. delicata ē diuina cōsolatio que non datur admittentibus alienaz. habemus huius rei figuram optimam libro Iosue. vbi dicitur q̄ filij israhel comederunt de fructibus terze. ex quo quidem expzesse ibidem innuitur ꝓsiti consequentia. nam dicitur ibi. q̄ postq̄ comederunt de fructibus terze defecit manna. Manna quidem datum de celo habēs in se omne delectamentum et omnis sapozis suauitatem. aptissime signat celestem seu diuinam ꝺsolatōnem vltra modum delectabilem. Fructus aūt terze terzenam qua quis fruit' signat delectatōz. q̄ ergo manna deficit dum fructus terze comeditur apte quidez signat diuinam consolatōnem deficere vel non dari ei q̄ terzena cōsolatōne fruitur siue satiatur.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad tristem sic ait. Tu consolationem cōsideras. cur ergo non magnam. cur non optimam. dices forte que naz esset illa aut cuius tanq̄ cause. Profecto eius qui consolatoz est optimus qui nisi ponamus obicem consolatur nos in omni tribulatione nostra qui etiam est deus appellatus totius consolationis ad quem psalmista. sermonem dirigens. secundum multitudinem inquit dolo. in coz̄de meo consolationes tue letificauerunt

animam meam. hmõi consolationi quidẽ obicez ponim⁹. qñ huma nam et terrenaz oslatõez desiderio q̄rim⁹ et in effectu recipim⁹. Nonne hoc prius p sororem meam audiuisti declaratũ. Nõ igitur ponas obicem p oslatõnem terrenam et mox habebis oslatõem scilicz hic plenam et in futuro plenissimaz. nempe et hic euacuato qđ ex pte est quantum patitur status presens. veniet qđ pfectũ est Docet hoc natura. duincit et scriptura. Quantum em̃ ad scripturã idẽ videtur iudiciuz de vno sicut de alio tpali. Scõm em̃ scripturã qui ꝓpter deũ reliquerit domum aut agrum centuplũ accipiet ī h° seculo et in futuro vitã eternaz. Sz nõ est maior respectu de domo vel de agro q̄ de alio tempali ꝓpter deũ relicto. qui ergo propter deum omnem oslatõnem terrenam reliquerit centuplũ accipiet ī hoc seculo. quod qui necessario erit aliquid extra omnem oslatõnem terrenam. igitur recipiet in hoc seculo centuplum qđ erit aliquid celeste seu diuinũ. Si dicatur verum est q̄ centuplum recipiet. sed non sequitur q̄ centuplam oslatõnem. Si inq̄ sic dicat nõ valz. nonne em̃ in marco dicitur nemo est qui reliquerit domũ aut fratres. ẽ. qui non accipiet centies tantum nunc in hoc tempe domos aut fratres. ẽ. Si igitur est iudicium de quocunqz alio tpali ꝓpter deum relicto sequitur q̄ centies tantum de consolatõnibus accipies. que vtiqz celestes crũt vl̃ diuine eo q̄ smt extra numeruz relictaz. s. omnium terrenaruz. Docet autem ꝓpositum et natura. Nõne em̃ videmus in natura q̄ vacuuz cursum nature mutat. vt in multis patet effectibus mirabilibus. quando igitur euacuaberis seu vacuus fueris p remotõnem a te re et desiderio omnis oslatõnis terrene. puta vt verbis vtar magni patris. quãdo talis fueris q̄ prosus nichil terrenoz te delectat. tunc ꝓfecto abundantiam recipies celestis oslationis et diuine. Nempe sicut naturalis vacuitas si esset faceret aureum ciphum argenteũ siue plũbeum q̄si sue nature oblitum ascendere ad speram ignis et ibi igniri et totaliter resolui. et in ignem ouerti Ita moralis seu spũalis vacuitas cor tuum facit otra innatam inclinatõnem ascendere in deuz qui ignis osumẽs est et in illo igne inflãmari et liquefieri spũaliter et ouerti. fieriqz diuinum seu quodamodo deificatum iuxta hoc psalmiste verbum. Ego dixi dij estis.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella cum sorore sua predicta multum concordans sermonemqz eius magis explicans et declarans sic ad tristez ait. Si tu cares hominum consolatõne fac de necessitate virtutem. ita vt nec velis huiusmodi recipere vtpote generoso tuo spiritui non condignam humanam consolationem. Sed potius si occurrerent consolantes dicas eis cũ sancto Iob consolatores onerosi omnes vos estis quemadmodum et maria illa que vnxit olim pedes

jhesu de angelis ad consolandum ipsam missis teste origene dice=
bat. Oms isti sunt michi onerosi consolatores grauāt me et nō con
solant². ego quero osolatorez et creatorem et ideo ḡuis est michi
ad videndum omnis creatura. nolo angelos videre nolo cū ange
lis manere qui possunt dolorem augere et nō penit⁹ delere. Si ce=
perint michi multa narrare et si voluero illis ad omnia respōdere
timeo ne amorem meum magis impediant q̄ expediāt. hec de illa
origenes O felicis meriti maria O si omes psone vl xpo despōsate
essent sic disposite. nec diligerent p miserā ac piculosa osolatōne
humana tota die ne dicam cū angelis sz magis cū nūcijs sathane
garrulare. Si itaq; humanas seu terrenas consolatiunculas spōte
declinaueris et respueris ad solū deū p osolatōne recurrēdo. Sci
to et non dubites quin non solū osolatōnez. sz etiam exultatōnem
a deo osequarif teste illa sancta matrona thobie matre que deo lo
quens sic dicebat. Hoc habz pcerto omnis q̄ colit te qz vita eius.
si in pbatōne fuerit coronabit². non em delectaris in pditōnibus
nostris qz post tempestatem tranquillū facis et post lacrimatōnez
et fletum exultatōnem infundis. De psonali etiam sua osolatōe te
statur ipe deus p os pphe. fugiet inquit dolor et gemitus egoipe
osolabor vos. Modum etiam exprimit q̄z circa osolationem hic in
via futurā esse innuit dicens. Qūo sicut mater blandiatur. ita ego
osolabor vos et in jherusalem cōsolabimini. Nempe consolatōem
habendam in jherusalem quod fiet in patria distinguendo contra
precedentia expsse innuit q̄ precedentia locum habēt in via. Per
hoc ergo q̄ dicit ego osolabor vos pmittit q̄ nos psonaliter cō=
soletur. modum aūt pmittit dicens. qūo sicut mater blanditur. Di
ces forte quis nam est ille mod⁹ quo mater blanditur infantulo.
certe dulci cum alloquio. cuz oris sui osculo ac cum dulci nutrimē
to de ppio corpe exhibito. Ita autem et deus osolatur dulcissime
sue quidez inspiratōnis alloquio patet de jo. euāgelista q̄z puerū
suum appellauit. Iste inquit puer electus quem elegi de quo dicit²
q̄ exilio relegatus diuine visionis et allocutōis meruit crebra cō
solatione releuari. Item consolatur deus cum oris sui osculo quo
vniuntur spiritus prout petit sponsa in cantucis. osculetur inq̄t me
osculo oris. q° scilicet spiritus. id est spiramina vniuntur et signat
mentalis spiritus hominis cum diuino spū vnitōnem deiformem.
Itez deus consolatur suauissimo nutrimento de corpe ppio verbo
vnito. homini sacramentaliter exhibito et per manna significato.
His itaq; modis scilicet per predictorum dulcium delectabilez de=
gustatōnem et ppij spiritus in diuinum spiritum transformatōnez
secundum quandam deiformitatem. seu deificatōnem consolat²
us personaliter talem psonaz p̄cipue que humanam recipe rēnuit
consolatōez testante psalmista. Rēnuit inquit osolari anima mea.
scilicet consolatione terrena. sed bene divina. qz memor fui dei et

delectatus sum et exercitatus sum·et defecit spūs meus·s. xpi9 . quasi iam trāsformatus videlicet quantū hoc possibile est p omnis sue affectōnis transfusionez in voluntatē dei·Iuxta exempla prīs clareuallis de ferro ignito·et de gutta aque imissa vino·que q̄dez gutta p mixturam hmōi quasi colorem suum et saporez pdit et vini colorem et saporem quodamodo accipit·

Capitulum sedecimum continens consolatōnes sup solitudine carentiū societate hominū et spāliter sup vita solitaria anachoritaz heremitaz et etiam reclusaz·

SExtodecimo post p̄missa accedit alius tristis ad dñaz desolatricem de materia p̄missi capituli querens que ad desolandū eum mox ei adiunxit decem puellas ad desolandum ydoneas·

I·CONSIDERATIO·

PRima igitur puella ad hominem ratōe solitudinis seu vite solitarie et mūdane societatis carentia detristatum sic ait·Carissime si vis euadere ipius sathane psecutōem·diligas stare in solitudine·et mundana societate carere·Audi johem os aureuz·Recede inquit de via et planta te in loca secreta·vt nec mundus tecuz habeat locum domunem·nec tu cum mundo·sicut assidua est in mari tē pestas· sic in isto mundo persecutō sathane

II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella sic ait·Vt quid carentiaz societatis q̄reris maxime vulgariū et turbaz que nata est sanctitatem impedire · Audi origenem·q̄diu inquit quis p̄mixt9 est turbis et in multitudine fluctuantiū voluptatum·nec vacat soli deo· nec segregatus est a vulgo·nō potest esse sanctus·Vnus rei nimiz reddit Seneca ratōnem·Quod inquit tibi p̄cipue vitandū existimes·queris turbā nunq̄ illi tute domitteris inmica multoz duersatō·nemo non aliquod vitium nobis ingerit·aut cōmodat·aut imprimit·quo maior est populus cui domiscemur·hoc piculi plus est·

III·CONSIDERATIO·

TErcia puella ad tristem sic loquitur·Nescis o homo et vtinaz homo q̄ societas hoīnum posset impedire vl̄ interrumpe continuum mentis pgressum in deū· in quo quidem pgressu p societate hominum meretur solitudo comitatum vtiq3 digniorez salubriorē atq3 tutiorē·sanctaz videlicet cogitatōnuz·Vnde magn9 ille archiantistes Ambrosi9 de virgine loquēs gl̄osa Maria inquit ad ipos ingressus angeli inuēta domi ī penetralib9 sine comite ne q̄s intētōnem abrumpet·ne quis obstrepet·Neq3 em̄ comites femias desiderabat que bonas comites cogitatōnes habebat·quin etiam tunc sibi minus sola videbatur cum sola esset· nam q̄zadmoduz sola·cui tot libri adessent·tot archangeli·tot xp̄e·Hec ambrosi9 · Quid ergo queritur solitudinem copiaz habēs ipoz librorz·

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella danielem inducit ibi. s. tronus ei⁹ flāme ignis. inducit aūt et glosam ei⁹. Tron⁹ inquit vt ait greg⁹ sunt monachi et heremite et alij qui in loco vno degētes deo militare studeant. nec p loca discurrunt. quor quietis cordib⁹ insidet de⁹ qui bene flāma ignis dicunt². qr dilectōne dei et pximi inflāmantur. et desiderio celestis patrie. hec glosa illa. p quam quidem patet q solitudo vni⁹ mansionis optatur quietem cordis et inflāmatōnem dilectōis et q deus tanq̄ throno ei insidet que est talis. Facit ita qz solitudo hominem esse dei thronū flamigerum atqz p dsequens lucentem et clarum. thronum vtiqz impialez in quo de⁹ ipe rex glorie regit impialiter regnū anime attingens a fine vsqz ad finē potentiarum fortiter et disponens omnia suauiter. Ipse em mēti tranql le insidens tanq̄ throno p suaz pidentiam faciet vires inferiores saltem put status vie patitur supioribus obedire. Qua in re pensandum est q non mediocriter in altum pficit p solitudinem mēs humana. Quippe thronū dei sublimiter esse eleuatū non est ambigēdum. Nimirum sublimior est celo et nequaq̄ inferior tronus hmōi. nisi qd absurdum est dicere velit q intellectualis natura etiaz cū p gram pficit² sit inferior corpali. Bz et digne ymaginandū est ornatu virtutū maximo fulgere tronum illum. cuius in opatōne aurum. gemme. margarite et quelibet alia hmōi sunt omnino vilitas reputanda.

V. CNOSIDERATIO.

QVinta puella ad tristem sic ait. Vis ampli⁹ scire quid opetur solitudo. Ecce frater carissime ab illo qui est via veritas et vita. et in quo omne quod factū est vita erat. inter vitas otemplativam pfert. ac ita cōmendat q mariam sororem lazari quam dilexit plurimū. ꝓpter vitam ei⁹ otemplatiuam dixit ptem optimā elegisse. Vem gradⁿ esse noueris diuersos ipi⁹ otēplatōnis. pum. s. puriorem atqz purissimum. Ad quē quidem non pmouet societas mltorum seu hominū multitudo. sz poti⁹ hunc optatur ipa solitudo. Audi de hoc Iobem cassz. Solitudo inquit nouit emendatis moribus otemplatōnez purissimam reserare et intuitu smcerissimo spūalium sacramtorum scientiam reuelare.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ait tristi. Vis post pmissa scire quid solitudo opetur. Scito q non modicam optatur iocunditatem. Audi Senecam. Iocundū est inquit esse secum cum quis se dignum diutissime quo fruatur effecit. ecce dicit secum. i. non cum alijs. sz esse solū. hoc quidem est iocundum. sz qñ. cū inquit quis diutissime. id ē lōgo virtutū exercitio et delectabili sapientie studio se dignum quo fruat² effecit. i. se fecit talē vt digne in seipo sic studio sapie pfctō quodamodo habeat fruitōnem. Nimirum huic dcordat sapiens. In trans inquit in domum. ⁊c.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ait tristi. Vis karissime adhuc scire quid operet solitudo. opatur certe solatiuz. nonne attendis vocabula et q̄ sol⁹ cum solatō dcordat in principio. Sed tu forsan dices. qūo esse poterit solatiū apud solum vel qūo solū esse est iocūdum. cum dudū dc̄m esse nouerim⁹. nulli⁹ rei possessio iocūda est sine socio. Audi tristis. non caret ille iocūditate sicut nec semp societate qui dtentat² solitudie. qui licet sit sol⁹ p exclusionē hominū maxime mūdanoꝝ. nō tamen p exclusionem alioꝝ socioꝝ. Audi illustrem p̄sbiterū Ieronimū loquor. Sapiens inquit nunq̄ sol⁹ esse potest. scilicz simpliciter. habet em̄ secū oms qui sunt vel fuerunt boni et animū liberū et quocunqz vult p̄fert et transfert. et qd̄ corpe nō potest. cogitatōne dplectitur. et si hoim inopia fuerit loquitur cū deo nunq̄ min⁹ solus erit. hec ille. qui similem celestē societatē cō sequendi cōsiderationem habens et in uasta solitudine horrorem esse supponēs sic dicit. Infinita heremi vastitas te terret. ſz tu padi sum mente deambula. quotienscunqz cogitatōe ac mente illuc cōscenderis. totiens in heremo nō eris. Hec ille illustris. cui⁹ dictis concordat et alius illustris. Senecam loquor. qui supponēs degētes in solitudine vacare otio nec carere virtutū exercitio. dicit sic. Amplectendū est otiū qd̄ inter deos agit² qd̄ deos facit. sed forte dquereris virtutē abscondi nulla virtus latet et latuisse nō ipsius est damnum. hec ille. qd̄ ei⁹ dictū forror mea paulo post manifestat.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella ait ad tristem. Vis vlterius scire quid solitudo opetur. ecce solitudo p̄sertim recluſorij opatur accessum ad supiora. Audi pastorem dominici gregis gregoriuz loquor. Si carni qd̄libet abscidimus mox in spū qd̄ delectat inuenimus. Intētione quippe anime si exterior euagatō claudit². interior accessus apitur. nam quo extra se spargi p̄pter disciplinaz mens non potest. eo sup se intendere p p̄fectū ampli⁹ potest. quia et in altum crescere arbor cogitur. que p ramos distendi p̄hibetur. vt cum riuos fōtis obstruimus. fluenta surgere ad supiora p̄uocam⁹. hec ille. et nōne in trenis idem de solitario satis exp̄imitur. cuz dicit². Sedebit solitari⁹ et tacebit. quia leuabit se sup se. qd̄ quidē homo si negligit dtemptibilem se reddit. Audi illustrem Senecā. O inquit q̄ cō tempta res est homo nisi supra humana surrexerit.

NONA. CONSIDERATIO.

Nona puella ad tristem sic ait. Vis deniqz scire quid opetur solitudo. Ecce opatur seu disponit ad volatū columbinū. Audi p̄s. Quis inquit dabit michi pēnas sicut columbe et volabo et requiescam. et respondet dicēs. Ecce elongaui fugiens et mansi i solitudine. quasi dicat. q̄ fugiēs me elongaui a mūdo et mansi in solitudine Hoc michi dcdit pennas sicut columbe. s. voluntatem et

intellectum·pennis virtutū dispositō ad volatū columbinū et ad requiescendū in foraminib9 petre·id ē ī vulneribꝰ xp̄i· Petra em̄ erat xp̄c ·Et nōne iste volatꝰ admodū dsolatoriꝰ· certe sic· Naz et qs in dormiēdo multū dsolatur qñ somniat se in aere volare·

IX·CONSIDERATIO·

Decima puella sic ait tristi · Vis postremo scire quid operetur solitudo ·Ecce facultatem tribuit inter deos veniendi ac deos fiendi ·Audi Senecā illustrē qui ne solitarij vacare otio et nō clarere virtutū exercitio p̄sumant de otio dēplatōis intendēs sic dicit·Amplectendum est otiū qđ inter deos agitur·qđ deos facit· ſz forte dquereris virtutez absconditi·s· in solitudine et sequit² nulla virtus latet et latuisse non ē ip̄i9 damnū·hec seneca·quēadmodum et p̄ius recitatur·et q̄ dicit nulla virtus latet hoc nimirum magis fideliter q̄ gentiliter sic potest intelligi q̄·s·si etiaz virtus lateret in hoc mundo non tñ lateret simpliciter· ſz pateret ī celo · patet em̄ regi glorie in celi palatō·Q? vero dicit amplectendū est otiū·qđ inter deos agitur·hoc videt² dicere ꝓpter otiū cōtemplatōnis·qua potissime in solitudine dijs appropinq̄tur ·dū solitarius leuat se sup·se s·sup humana extendēs se ad immortalia·qđ quidem et ille mūdi ph̄9·ip̄e arestotiles fieri docet·ad īmortalia aūt inquit·id est ad diuina mortale enim sepat nos a dijs vt dicit ille porphiri9· Q? vō dicit seneca·q̄ amplectend est otiū qđ etiā deos facit hoc quidem sape videtur illud psalmig̃phi·ego dixi dij estis et filij excelsi omnes·

XI·CONSIDERATIO·

Undecima puella sic ait·Audi ex patrū libro de meditatōibus duodecim anacharitaꝝ quid duodecim9 ad alios est locutus·Vos inquit patres celestem uersatōez habentes celestē etiā sapientiā possidetis·nihil mix eleuatos vos opib9 video et supio ra sectantes·quid dicā·virtute em̄ etiā transpositi estis sup terram vos metipsos ex toto alienantes ab ea·quid dicam· Vos terrenos angelos et celestes homines dicens non peccauerim·

Capituluz decimūseptimum continens consolatōnes sup odio et inimicicia·

Decimoseptimo post premissa sepedictam dominaz cōsolatricem adijt tristis alius cui de materia premissi capituli querulanti pro consolatōne mox adiunxit q̄ tuor puellas·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella ad tristē sic ait·Tu dqreris esse te exosum ac inimicias patientē·Sed tu inde nō turberis·magis aūt gaudeas· meli9 em̄ p hoc implebis illud dsiliū dñi·Diligite inimicos vr̄os· quippe nisi esset qui te haberet odio inimicū nō haberes·quē habere admodum est salubre· Is nanq̄ est tibi exercitio· Is est tibi

VIII

excellentiorū meritorū occasio. Nōne memor es verbi dñi dicētis Si diligitis eos q̄ vos diligunt quā mercedē habebitis. Nōne et ethnici hoc faciūt. benefacite eis qui vos oderūt. Sane si a pluribus culpa tua exigente haberis odio. facilior culpe fit remissio et leuior punitio. Si vero nō exigente culpa. ipius dei maior erit ad te sanctorūq̄ affectio et quā tandē cōsequeris maior tibi debetur merces in celo. Nimirū p̄missum dei ꝺsiliū nō ordinat² ad noxas. sz ad coronā. sed ad gloriā sempiternam. sz ad p̄sentem quoq̄ laudez tuā. Ex hijs dilucide patet q̄ plus ofert homini inimicorū odium q̄ dilectio amicorū. Radix quidē est omnis boni. et per cōsequens multiplicis quod quis ex p̄secutōnibus ꝺsequi potest. Cuius boni qualitas et multiplicitas est supra p̄ sodales meas euidentius declarata.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad tristem sic ait. Exosus es ut cōquereris. vl̄ hoc est ꝓpter carentiā virtutū. l̄ ꝓpter zelū iusticie et fidei. Si ꝓpter carentiā virtutū et facta iniusta. valet tibi hac de causa. exosum esse vt q̄ facilius corrigeris. et ad correctōez tuā magis conaberis. tum. q̄ p hoc humiliaris. et vel p parte puniris et pena futura minuitur. Porro si ꝓpter zelum iusticie et maxime fidei cōtrariū sentientibus sis exosus iure poteris dici martir. Cur autez hoc. Profecto ex eo q̄ ꝓpter fidem aut ꝓpter iusticiā occideris. si verū est hoc dictū magni patris. Qui odit fratrē suum homicida est. nec tñ odiēs fratrē dici posset homicida. nisi ille q̄z odiret occideret². et p consequens exosus multis a multis vl̄ multotiens occideret². Martirij aūt gloria coram deo et angelis non est pua.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait. q̄ nichilū curare debeas q̄ odiris exemplo senece. de hoc ipm audi senecā. Nunq̄ inquit volui placere populo. nam que ego scio nō ꝓbat populus. qd̄ ꝓbat populus ego nescio. quis em̄ placere potest cū non placet virtus malis artibus popularis fauor loquit². similem te illis facias optet. alioquin nō ꝓbabunt nisi angnouerint. Multo aūt magis ad rem ptinet qualis tibi videaris. q̄ qualis alijs. Si te intrante clamor et plausus obstrepuerint si femie pueriq̄ laudauerint. quid ni. ego tui miserior cū scientia que via ad istum fauorem ducit.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad tristem ait. Aduerto q̄ velles multis placere. Sz ꝺra hoc. Audi illustrē senecā. Non multis inquit placeas. sz qualibet stude. maximū in eo vitiū est qui nō vult melioribus placere. sed plurib⁹. hec seneca. Igit² multo maius vitium est atq̄z stulticia pauciorib⁹ atq̄z deterioribus placere velle existentibus. s. in hoc mundo. ex qua quidez volūtate natū est sequi in infinituz pluribus atq̄z melioribus in celo. s. exñtibus vl̄ displicere vl̄ saltem placere minus. Nā et paulus dixit. Si hominibus placerez

xpi seruus non essem. Nec obstat q in otrarium dici posset dilect⁹ deo et hominibus. Nam id quod dicit apostol⁹. Si hominib⁹ placerem. hoc in sensu dictū scito quo nonnunq̄ homines sumus non angeli. Iuxta illud sciant gentes quoniā hoīes sunt. qđ ad illum referendū est intellectum quo dr homo cū in honore esset. non intellexit opatus est iumentis insipientib⁹. et similis fact⁹ est illis Quod vero dictū est dilectus deo et hominib⁹ ad illū est intellectum referēdum. quo scđm mūdi sapientes. hominuz gen⁹ arte et rōnibus viuit. et quo scđm eos homo est animal rōnale qđ quidē rōnale a mortalib⁹ sepat existēs nobis et dijs cōmune. Quid igit⁹ miri siqs dilectus est deo et hominib⁹ in eo qđ habet cū dijs cōe in ec quo etiā scđm doctrinam mundane sapientie extendit se sup humana ad immortalia et diuina. Iā quodamō p differentiā hmōi a mortalib⁹ sepatus et quodamodo deificat⁹. cōcordat illud aug de joīe euangelista. Hec est sapientia que in cor hois nō ascendit et quō ascendit in cor johannis. Dici pt q iam homo nō erat sz angelus esse cepat. magis autē dcordat dictuz damiani qui dicit de eodem. Deificatus deificantem intrauit in deum. Sed et mundi sapiens pmissis in hoc etiā dcordat q dicit. p hoīes dij fieri dicūt⁹ pter virtutis excellentiam.

¶ Explicit octau⁹ liber de dsolatōne theologie. Incipit liber nonus dtinens dsolatōnum remedia oportuna dtra illa turbatiua q opponuntur delicijs et voluptatī.

¶ Capitulum primum continēs consolationes sup carentia voluptatis et deliciaz seu vite voluptuose et delicioſe.

Dono principaliter quindecim tristib⁹ ad supradictaz dñam dsolatricem accedentib⁹ primo omnium vnus ex eis eidez de voluptatis et deliciaz seu vite voluptuose et delicōse carētia nō sme tristicia ē dquestus. at illa de puellis se dcomitantibus vndecim p ipius consolatōne prouidit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad eundē tristem sic ait. O homo cur appetis non bona. de quoz carentia tristaris. Vis scire q illa non sint bona. Audi quēadmod et supi⁹ sor mea iduxit illustrē Benecā h° pulcre deducentē. Aut ista inqt bona nō sunt q̄ vocant⁹. aut hō felicior deo ē. q̄ em nobis bona videt⁹ nō habz in vsu de⁹. nec em libido ad illū. nec epulaz lauticia. icredibile aūt ē bona deo deesse. Hoc ipm argumtū ē bona nō esse q̄ deo desunt. Adde q mlta q̄ bona videt⁹ aialibus q̄ hoī pleniora dtingūt. Illa cibo auidi⁹ vtunt⁹ venere nō eque fatigant⁹. virium illis maior ē firmitas. sequit⁹ vt multo felicioza sunt hoīe. nam sme neqcia sme fraudibus degūt. fruunt⁹ voluptatib⁹ sme vllo pudoris aut penitētie metu.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ad tristem ait Iam tibi ostendit sozoz mea nō esse bonas voluptates. ego tibi nūc ostendaz q̄ sint male. Audi ō hoc p̄dictum illustrez Senecā loquoz. Quis inquit hostis in q̄zq̄ tam otumeliosus fuit q̄ in quosdam voluptatesf sue. quidaz se voluptatibus mergunt quib⁹ in cōsuetudinē adductis carere nō possunt. ob hoc miserimū est quo eo puenerint vt illis que supuacua fuerūt facta sunt necessaria. seruiunt itaqz voluptatibus. non fruunt². et mala sua qō malox vltimū est. amant. hec ille illustris de voluptatum malicia. quā et nequiciā ex similib⁹ effectibus vocat illa solennis boetiana ōsolatrix sic dicens. Quid de corpis voluptatibus loquar quax appetentia quidē plena ē anxietatis. satietas vero penitētie. quantos ille morbos q̄ intolerabiles dolores quasi quendam nequicie fructū solēt referre corpibus. Quax quidem motus quid habeat iocunditatis ignoro. tristes vero esse voluptatum exitus quisquis reminisci libidinum suax volet ītelligit. hec illa cui⁹ musa ōsequēter idipm fere testatur in hec vba Habet hoc voluptas omnis. stimulis agit fruentes. apiūqz par volantū vbi grata mella fudit. fugit et nimis tenaci ferit icta corda morsu. Quid plura. Profecto muse huic etiaz p̄inceps ille p̄box aristotiles videtur breui sermunculo ocorare. Penitudie inquit replentur praui. mox em̄ tristantur qō prius delectati sunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella tristem p̄missa ex causa otristatum sic alloquit². voluptuosam seu delicioſam vitam desideras quā bonaz vitā seu bene viuere appellas. Sz erras plane. nimix voluptates ipaz vitam corpis impugnant. et bone vite que p̄cipue penes animam attenditur repugnāt. Vis primū scire. Audi senecam. p̄t inquit nostra puidentia longiorem prorogare huic corpusculo morā si voluptates quibus maior pars perit poterim⁹ regere et cohercere. ex hac autoritate argue ad ꝓpositum per sensum contrarium. Vis autem et reliquum scire. Audi tullianam sententiaz id testantem. Omes inquit bene viuendi rōnes in virtute sunt collocande. Non igitur in voluptatibus. Audi et magnum patrem Augustinū. Tale inquit bonum est deus vt nemini eum deserenti bene sit. Sz nunquit deū deserit hō voluptuose viuens vtiqz. eo em̄ deū deserit q⁹ amorem dei. quippe qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. Sed teste gg. tanto vnusquisqz a supno amore disiungit². quanto inferius delectatur. s. p voluptarem. deo igitur primius adherenti nihil cum voluptate. Audi rursum senecam. In voluptate inquit nihil est magnificum. nihil est qō naturam deo primam decet. membrox vilium ac turpium ministerio veniens exitus fedat.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait horreres homo voluptates si quid essent pfecte scires. Ecce em̄ spine sunt. Sūt et arma dyaboli. Quippe ꝙ spine smt que verbū dei suffocant testat² saluatoꝛ in euāge°. dum em̄ sunt sic animam sauciant vt verbi dei capacē esse minus sinant. Horro ꝙ smt arma dyaboli hoc papalis epla nobis insinuat. Otiositas inqt et voluptas arma sūt antiq̄ hostis ad miseras animas capiendas. Ecce capiendas inquit qđ intellige vt ad mortez vel ad spūalium boncꝝ et internoꝛum dēpcatōnem nō mediocrē. Dicente quantū ad hoc magno patre. Si habet animus vnđ oblectetur intrinsecus. sme delicijs manet intus. ꝓpter qđ et pater clareuallis. Effusus inquit animus ex̄ se damna interioꝛa non sentit. qꝛ nec intus est ipe. sed in ventre foꝛsitā vel sub ventre. at vo cum in seipam animam redierit cognoscet ꝙ crudeliter misera semetipam euiscerauerit. Hec pr̄ ille. Qua in re pensandum ꝙ anima vel in mortem ꝓpam vel in internocꝝ suocꝝ damnosam euiscerātoꝛ et depdatōnem suocꝝ spūalium antiqui hostis armis vtitur q̄ proꝛ papalis epla otiositatem et voluptatem nominauit Sed cur in ea otiositas p̄mittitur voluptati. Hoc ꝓfecto ideo est qꝛ ipa otiositas occasio est voluptatis. Nimirum in homine otioso hostis antiquus dictam voluptatis in perniciem anime piter et coꝛpis fabꝛicat armaturam.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait homini voluptates appetēti. Si delectari queris cur non in eis rebus q̄ multuz otinēt delectatōis et non in eis que ꝓparum. Vis scire in quib⁹ multum. volo inqes. Bz queso pꝛimus respondeas quid tibi videt². Videtur foꝛsan inquies in lauticia epulaꝝ et ceteris in quib⁹ vulgus delectatur. Sed tu plane falleris tanq̄ is qui offam quereret et panē siccū aq̄ foꝛinsecus pfusum tenuerit inueniret. Audi illustrem senecam. Hec iquit quibus delectatur vulgus tenuem habent ac pfusoꝛiam voluptatem. Itidem dico falleris. quia in rebus credis multum delectari coꝛpi vel anime nocituris. Auctoꝛ em̄ reꝝ ne sapent hoies nō que surſum sunt. sed que sup terꝛam. tanq̄ si fas est dicere astutissimus nichil delectabile fecit interꝛenis quin l̄ esset anime vl̄ coꝛpi aut vtriq̄ nocituꝝ. atq̄ ideo foꝛmidandum. cuius horroꝛ delectatōi admixtus non smit ipsam esse multam p̄sertim extensiue et maxime apud catholicos. cum etiam homo nō fidelis pꝛauos dicat repleri penitudine et moꝛ tristari pꝛius delectati sunt. Repleri vero penitudine. et delectari. non stant simul. Demum penitudo vitia respicit virtutibus opposita et si multuz queris delectari visq̄ scire in quibus magis. Nota gregoꝛiuz hoc egregio suo testimcmo declarantem. absit inquit vt tanta sit delectatio in vitijs quanta est in virtutibus.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad hoiez voluptates appetentem sic loquit⁹. Eli= ge homo quod vis. aut voluptatib⁹ libere vti. aut a volupta= tibus restringi. Dices forte restringi nolo certe in hoc opand⁹ es iumento insipienti et similis illi. Nempe si licentia tibi concedit⁹ atqz optunitas libere voluptatibus pfruendi nō est signum in bo num. sed similis eris vitulo mactando et signū habes ppetue mor tis e uicino Nōne docz hoc gregorij egregia quedam hominis ad vitulum opatō sub cuius vituli typo de hoie voluptuoso loquēs. Vitulus inquit mactand⁹ liber ad debitam mortem curēs effre= natis voluptatibus vtitur. qz et vitili qui mactādi sunt in liberis relinquunt⁹ pascuis. Iustus a delectatōnis transitorie iocunditate restringit⁹. qz etiā nimiz vitulus ad laboris vsum deputatus sub iugo retinet⁹. hec ille egregius pater. q̄ mortē expzimit. ad quā in similitudinē vituli comedētis fenū pascuale effrenate voluptuo= sus damnatur. Sz licet subiungat iust⁹ a delectatōnis transitorie iocunditate restringit⁹. tn̄ non expzimit quid inde boni osequatur. Cur hoc. forte qz aliūde satis notū est etiā hijs qui foris sunt illu stri seneca de hoc loquēte Si vis inqt in ppetua voluptate esse nō voluptatib⁹ adiciendum. sed cupiditatibus detrahendum.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ad hominem voluptatū carentia otristatum sic ait. Tu negligis manna absconditum diuinaz consolationuz omnis suauitatis habens delectamentū. cuius etiā in hoc morta= li corpe posses osequi vel gustū si non peligeres et diligeres car= nales voluptates non habentes solidum delectam̄tum sz amaruz finaliter lamētum. ꝓpter qd̄ qz carnales sunt. ideo carnib⁹ opan= tur. et qz rudibus placent. Ideo grossis esculētis minus delicatis denotantur. quia vero finaliter amarum sequitur eas lamentum. Ideo per cepas que lacrimas educunt ab oculis designātur et vtē tes eis tanq̄ puersi seu puersum habentes appetitum vitupantur. quod per gregoriuz tanq̄ in figura egregie edocetur. Eilij inquit israhel māna deserētes cū peponib⁹ et carnib⁹ porros cepasqz q̄= sierunt. qz videlicet puerse mentes gr̄e dona despiciunt ꝑ carnali bus voluptatibus laborioſa huius vite inania lacrimis plena cō= cupiscunt. Hec gregori⁹.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella ad hominē sup voluptatū carentia osolandū si c ait. In primo est vt discas voluptates esse delectatōes seu cō solatōes caducas. Sz et hoc ex supi⁹ dictis patet. Nōne aūt cadu cis delectatōibus bonū ē carere. Est vtiqz. Siquidez hec caducum morbū inducūt anime. et tandē etiā corpi. cadentib⁹ ipis ob casū peccati in ignē inferni. Quid ni caducū morbū inducāt caduce ex istētes. nēppe cū sancto sanct⁹ eris. et cū pfecto pfect⁹. Quid igi⁹ miri si etiā pari mō. cū infecto infect⁹ eris. et cū caduco caduc⁹.

NONA CONSIDERATIO.

NOna puella ad sepedictum hominem sic ait. merito nullꝰ tristari quinimmo potius gaudere debet quilibet si desolatōibꝰ dsolatōnem sanctam. si vanis verā. si caducis eternā. si ꝓmis summam dsolatōez. si minutissimis torrentez voluptatis. si cinere celestem dulcedīez. si veneno diuinum balsamū. si illecebris carismata spūs. si deniqz tenebris lucē excludentibꝰ careat. Hz quid. Dro fecto heccine sunt dsolatōes delectatōnes et voluptates mūdane Ita est plene. Audi illum clerevallēsem dulcissimū. Vndiqz inquit se ingerit amor mundi cum dsolatōnibus. immo desolatōibꝰ suis. obseruat aditus. p fenestras irruit. mentem occupat. Hz non eius q̄ dixit rēnuit dsolari anima mea. memor fui dei. et delectatus sum. ꝓoccupatum nēpe secularibus desideriis animū delectatō sancta declinet. misceri non poterūt vera vanis. eterna caducis. spūalia corpalibus. summa ꝓmis. vt piter sapias que sursum sunt et q̄ sup terram. Vnde et benignissimꝰ ille magister ait. Rogabo patrem et alium paclitum dabit vobis spm̄ veritatis. qui maneat vobiscum ī eternum. Audiat qui huic sterquilinio semp inheret. qui carnez fouet. in carne seminat. carnem sapit. nichilōiꝰ dsolatōnem superne visitatōnis illum torrentē voluptatis. illā sapz grām spūs vehemētis. qua vt veritas ipa testatur. nec cum ipa quidem verbi carne p cipe vllatenus apostoli meruerunt. Erat omnino siqs illā celestē dulcedinem huic cineri diuinum illud balsamū huic veneno. carismata illa spūs misceri posse huiōi illecebris arbitratur. nulla cōuentō veritati et vanitati. luci et tenebris. spūi et carni. igni et tepiditati. Sed dum illa moratur. inquies sme aliqua dsolatōne esse non possum. immo vere si moram fecerit. expecta eum. qz veniet et non tardabit. Apostoli decem dies in hac expectatōe sedērūt pseuerantes vnanimiter in ōone cum mulieribꝰ et maria matre ihu. cui nos gratie ꝓo nostre exiguitatis modulo ꝓepātes exinanire per omnia nosmetipsos et a delectatōnibꝰ miseris et caducis dsolationibus euacuare studeamus dilectissimi corda nostra. Nec ille pater.

DECIMA CONSIDERATIO.

DEcima puella sic ait ad hominem antedictum. Cur de carētia turbaris terrene voluptatis. cuius copiam si haberes diuinarum visitatōnum inopiam incurreres ac a deo tanq̄ tepidus et abhominabilis euomendus esses. Audi patrem clarevallis. Amāt inquit in carne sua terrenas consolaciunculas. siue in verbo. siue in signo. siue in facto. siue in aliquo alio. et si hec interrumpunt alīq̄. non tamen penitus rumpunt. Inde est q̄ raro affectōes suas

dirigunt in deum·et eoꝝ opunctō non ꝺtinua·ſed hoꝛaria eſt·Im pleri autem viſitationibus domini anima que hijs diſtractioni = bus ſubiacet non poteſt··et quanto magis illis euacuabitur ·tan to amplius iſtis implebitur·ſi multum·multum·ſi parum·parum· vel foꝛte ſi magis pꝛobas·nunq̄ iſte illis miſceri poterunt ·nō ēm ſpūs et caro·ignis et tepiditas·in vno domicilio ꝺmoꝛantur p̄ſer tim cum tepiditas ipi dño ſoleat vomitum ꝓuocare.

¶XI·CONSIDERATIO·

Undecima puella ad antedictum homiez ſic ait·Si nō mouent theologica moueant te ℓ philoſophica ad gaudendū magis q̄ dolendum de carentia coꝛpaliuz voluptatū·Ecce ēm quid dicit pꝛinceps philoſophoꝝ areſtotiles vir gentilis qui ī articulo moꝛ tis oſtitutus ogregatis circa ſe alijs mundi ſapientibus ſuis diſci pulis locutus eſt in hec verba·qñ homo dominatur voluptatibuſ ſuis et cohercet naturam ſuam hoꝛrendo oblectamēta coꝛpis que immundant ipam·ſed inquirit delicias anime in addiſcendo ſcien tiaſ dei et intelligit ſecreta ſua·tunc apti ſunt oculi anime et deli ciantur multum et delectabitur delectatione diſſimili delecta = tionibus coꝛpis·quia omnes ille tenebꝛe coꝛpis finiuntur et ter = minantur in nichilum et deſtruunt ſubſtantiam ſuaz et faciūt ipm deſcendere ad interitum·hec ille·et quid adhuc egemus teſtibus ecce ab hijs qui foꝛis ſunt ꝺtra te teſtimonium phibetur.

¶Capitulū ſecundū ꝺtinēs oſolatōes ſup carentia deliciaꝝ ſen ſibilium ſeu voluptatum ſecundū ſenſus ſeu potentias ſenſitiuas.

Secundo poſt p̄miſſa dominam cōſolatricem adijt tri= ſtis alius de ſenſibilium deliciaꝝ ſeu voluptatuz ca rentia pturbatus·cui ipa p ipſius conſolatōne moꝛ duas de ſuis puellis adiunxit·

¶I·CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad hominem illum ſic ait·Profecto quā = to magis ſenſus ſeu ſenſitiuas potentias dum pegrinamur in coꝛpe delicijs curamus deficere·tanto illa ſupioꝛ naturaq̄ ipaꝝ domina oſtituta mens humana famelica magis relinquitur ſuis ī ternis refectōnibus a deo pmiſſis deſtituta·Nempe celeſtis patriſ familias diſpenſatoꝛ pmptuaria cuius plena·cuius cella vinaria abundat in conuiuium vindemie defecate populo dei exhibenduz qui in celis diſponit nobis menſam vt edamus et bibamus ſup mē ſam eius·etiam hic nequaq̄ volens dimittere nos ieiunos ne defi ciamus in via ſic alloquitur dulciter viatoꝛes·Venite inq̄t ad me qui laboꝛatis et onerati eſtis et ego reficiam vos·Nimiruz mente refici ſi volumꝰ appꝛopinquemꝰ ei neceſſe eſt·Ipe nāq̄ ꝺ̄z paſcha noſtrum·Ab eius aūt interno refectoꝛio vtpote in claustro anime oſtituto·diſtamus remotius duz non ſine multiplcibus peccatoꝝ

oneribus et curaꝝ laboribus extra clauſtrū ad curias ſenſuū ani=
malium nos cōferimus·curantes illic exquiſita deliciaꝝ pabula
ipis animalibus ſenſibꝰ tanq̄ viliſſimis animalibꝰ et ſuillis vili=
bus miniſtrare·Quo fit pfecto q̄ cum animalis homo q̄ ſunt ſpūs
nō pcipiat a ſpūali refectōne neduꝝ ieiunaꝝ relinquimꝰ· verū etiā
impie famelicā eſſe facimꝰ mentē internā quā tāq̄ ſpōſam pulcer=
rimam oſorem ſimilem ſibi habere voluit·immo et creauit ſecūd
ſuam ymaginem ipe deꝰ·verum ſi quod tolerabiliꝰ videt oſidere
mus ſenſituas potētias eſſe pediſſeq̄s tanti regis ſponſe de regno
anime· cui pēſſe dinoſcitur iure nature· in reginam celi aſſumpte·
nunquit ergo excuſabitur antedictꝰ.Profecto mime· Quid cm̄ eſt
hoc·eā q̄ intꝰ eſt regiam egredi et reginam tantā famelicam relin
quere et foriſecas corpaliū organoꝝ officinas colere et imbi pe
diſſequis ignobilibꝰ deliciaꝝ ouuia p̄pare

¶II.CONSIDERATIO.

SEcūda puella ad p̄dictum hoiez triſtez ſic ait· Homo ſimplex
Senecam audi venerabilem tanq̄ tibi loquentem atq̄ ſeſe q̄ſi
apud te excuſantem·Exiſtimas inquit me detrahere tibi mltas vo
luptates qui fortuitu ſubmoueo·qui ſpeciei dulciſſima oblectamē
ta cenſeo deuitāda· immo otra·volo tibi nunq̄ deeſſe leticiā· hec
ille·quaſi dicat·hoc te habere volo q̄ non ſupatur vllo oblectam̄
to voluptatis teſte filio ſyrach·non eſt inquit oblectamentuꝝ ſup
cordis gaudium·Tu ergo habeto et me atq̄ ſororem meam p̄ius
locutam hac in parte excuſatas·que delectatōes non damnamus·
ſed mutamus vt ibi habeantur et querantur·vbi ſanctius et hone
ſtius poſſidentur· Vbi inquies·Certe non apud ſenſus hominis q̄
proni ſunt in malum ab adoleſcentia ſua donec abſcedat quod ex
pte eſt et ſuccedat quod pfectum eſt·apud vtrunq̄ hominem illo
ſcilicet in ſtatu in quo nec ſenſibiles delicie ſunt ſuſpecte·Interim
aūt vnam cuꝝ patre clareuallis tibi ſic dicimus·Delectatōes non
pdimus·ſed mutamus a corpore ad animam·a ſenſibus ad conſci=
entiam·hec bernhardus·

¶Capitulum tercium continēs conſolatōnes ſup carencia vene=
reoꝝ ſeu veneree voluptatis ſiue ſup abſtinentia a delicatōibus
luxurie·

TErcio poſt p̄emiſſa domine conſolatrici triſtis alius
de veneree voluptatis carentia eſt conqueſtus ·que
moꝝ ei ſex de puellis ſuis pro eius conſolatione aſſi=
gnauit·

¶I.CONSIDERATIO.

PRima itaq̄ puella triſtem ſic alloquitur ·videtur q̄ tu hō qui
luxurianti carni ſatiſfacere appetis ſimilis ſis viti que in fo=
lia vl in lignum luxuriatur·que quatenꝰ vberiorez p̄ferat fructū
p putatōez purgari ſolz·te quoq̄ neceſſe ē purgari p amputatōem

luxurioſe voluptatis·ſi fructū ꝓferre deſideras honoris et honeſtatis·et nōne fructus honoris et honeſtatis quibus inter rēpalia nihil eſt melius·merito plus ſape debz ꝙ feda voluptas carnis fetens et abhoīabilis corpis et anime corruptō inductiua infamie et deſtructiua honoris·Dices forte qūo honoris ſi non ſit res nota alijs·ſed plane in hoc erras·nonne nota eſt cordis tui infectio principibus populoꝝ cum deo abrahaz congregatis·immo et ipi deo principaliter et ſuis angelis·Nonne igitur ſunt qui facta tua ſciunt et intuitiue intelligunt et ſentiunt nulla diſtantia impediēte ꝙut ſupra ꝙ ſodalem meam eſt deductum·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella·non ſine verecundia ſe loqui aſſerens·ad predictum ait·Nunquit ꝓphas legiſti vl naum ſolum·et corruēt inquit·vel ſcōm·lxx·infirmabuntur in corpibus ſuis ꝓpter multitudinem fornicatōnum mulieris ſpecioſe et grate·Ratio ſcōm medicos videtur eſſe quia oplexio ſemis eſt calida et humida·generatur eīm ex claro et puro ſanguine quo et principalia et ꝓpria paſcuntur ac ſuſtentantur membra·Vnde cū in eius euacuatōne quis modum tranſgreditur non ſupeſt ſanguis quo paſcant· Ideoqz virtus hominis debilitatur·corpus deſiccatur· et defect9 quitur· Addit quoqz galienus·Non inquit pcedit a mēbris ſolus humor ſed etiā ſpūs vitalis p arterias exit cum ſemine Ideoqz nō eſt mirū ſi veneree voluptati deditus debilitatur qz duz corpuſ euacuatur vitalis quoqz virt9 minuitur·Vnde etiā mlti mortui ſunt ob hoc· etiam ſcōm Galieñ diuti9 eunuchi viuunt·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella ad hoiez de carentia venereoꝝ turbatuz ſic ait· Cur hac occaſione turbaris·q̄ quidem carentia·humani interis ſeruat dignitatem·Nunꝙ audiſti principem phoꝝ dixiſſe ꝙ delectationes ſecundum tactum faciunt hominem brutalem ſeu beſtialem·Quo pacto forſan inquies·Profecto ſecundum illū venerabilem aquinenſem·beſtie rōne carēt·vñ ſcōm hoc homo in coitu beſtialis efficit9 ꝙ delectatōnē coit9 et feruorem ocupiſcentie rōne moderari nō poteſt·Rurſum ſcōm eumdē nūc in via i ſtatu nature lapſe tales delectatōes que habētur cum vehemtia paſſionis et animi inquietudine·eo ꝙ nō otinue regulantur ſcōm rationem etiam humanā·ſz excedunt regulam rōnis et ſuo exceſſu ipam rōnem abſorbent·Ideo faciunt hominem brutalem· Nonne igitur ſane mentis homini ne tali effectu miſerabili ab humani generis dignitate turpiter degenerz ō cauſe ipi9 effectu·id eſt venereoꝝ carentia merito eſt gaudendū potius ꝙ dolendum·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella p̄dicte tercie tanꝙ ꝓpinque ſue ocordās ſic ad

triſtem loquitur · cur de eius rei carentia triſtaris q̄ ſi eo non careres tam quo ad ſp̄m naturalem humanum · q̄ quo ad ſp̄m diuinū notabiliter impeditus eſſes · Vis ſcire d̄ impedim̄to ſp̄ūs humani · vl̄ quantū ad actum intelligendi · Audi illuſtriuz teſtimonia · Non ne em̄ p̄inceps ꝓhoꝝ ariſtoteles illuſtris fuit · Nōne et magnus pater auguſ eſt illuſtris · et quid dicunt iſti · Ecce dicit ariſtoteles q̄ in delectatōe venereoꝝ nullꝰ poteſt aliquid ītelligere · magnꝰ aūt pater et d̄ delectatōe venerea loquēs dicit · q̄ ipo mom̄to tpis quo ad eius p̄uenit² extremum pene omnis acies · et quaſi vigilia cogitatōnis obꝛuitur · Vis rurſum ſcire de impedim̄to quod homo patitur quātum ad ſp̄m diuinum · Ecce delectatō venerea adeo nata eſt impedire p̄eſentiā ſp̄ūſſancti q̄ dicit illuſtris vir Ieronimus q̄ illo tēp̄e quo diugales actus geruntur p̄eſentia ſp̄ūſſancti non dabitur · etiam ſi ꝓpheta eſſe videatur qui officio generatōnis ob ſequitur ·

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad p̄efatum triſtem ſic ait · Cur de carentia eius rei moleſtaris · et non potius rem illam moleſtaris · quā et mū di ſapientes p̄cipui deteſtant² · Audi illum ariſtotilē in ſignem in mortis articulo voce veridica de carnis illecebris et actibꝰ turpi bus · et de illis qui talibꝰ vocant ꝓteſtantez · ſicq̄ inquientē · Qui inquit multū vtitur voluptate venerea inueterat coꝛpus ſuum · et ſuſtantiam ſuā macilentat · et ſapieus qui deſpexit et odiuit omnes hmōi ſupple delectatōnes que ſunt deſpecte et viles exultare debuit in tp̄e quo aīma ſua appꝛopinquauit creatoꝛi ſuo · quia nō timet appꝛopinquare ſe ipi · nec inuenit otradictoꝛē nec repulſoꝛē · ſicut anime que ſecute ſunt vanitates · ſequit² · circa finez beata eſt anima que nō eſt infecta p̄auis opibuſ huius mundi et intellexit creatoꝛem ſuum ipſa eſt que reuertitur in locum ſuum in delicijs magnis · non cum delectationibus coꝛpis que ſunt deſpecte · et ve anime peccatrici que non habet virtutez nec poſſe redeundi ad locum ſuum · nec poteſt aſcendere in patriam ſuam · q̄ turpia opa delectatōis coꝛpis īpediūt aſcenſum eiꝰ ſurſum · Hec ille vir gētilis Bz et tulius ille refert q̄ archita tarentinus cū eius ſermoni plato atheniēſis eiꝰ adiutoꝛ intereſſz nullā capitalioꝛē peſtē q̄ voluptatem coꝛpis dicebat hominibꝰ a natura datā · cunq̄ nil p̄ſtabilius mēte deꝰ dediſſz huic diuino muneri nichil tā inimicū eſſe q̄ voluptatē · nemini cēſebat foꝛe dubium quin q̄diu voluptate gauderz nichil agitare mente nichil cogitatōne · nihil ratōne oſequi poſſet Hec ille · fertur quoq̄ p̄dictus archita dixiſſe · nulla peſtis capitalioꝛ q̄ voluptas coꝛpis cuius auide libidines temere et effrenate ad patiendum incitantur · hinc patrie p̄ditōnes · hinc reꝛ publicarum euerſiones · nullū denicq̄ ſcelꝰ nullum facinꝰ eſt ad quod ſuſcipiendum non libido voluptatis impellat ·

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad ꝑfatum sic ait. Nescis qm̃ dictum est hominibus templum dñi sanctum est quod estis vos. Et quod peccatum maius esse posset q̃ꝑ quo polluuntur templū dei sanctū vt i baptismo sanctificatum. quod quidē fit p actum venereum Hoc em̃ actu vno existente duplex simul polluitur. templum. in viro. s. et in muliere. immo cum templi dei appellatōne non solum mens cui conuenit principaliter. sed et corp⁹ continetur. sequitur vno fornicatōnis actu cui consensus adest pfone vtriusq; simul quatuor tēpla prophanari pollui et confundi. Cuius peccati magnitudinē considerās psidorus. Inter cetera inquit. vij. vitia fornicatō maximum scel⁹ ē. quia p carnis immundiciam templū dei violat templum. s. inferi⁹ et supius. que alterutrum sibi suam omunicant feditatem. que ab vno in alterum deriuatur.

¶ Capitulum quartum continēs consolatōnes sup abstientia ab osculis et amplexibus et a voluptuosa seu libidinosa personarum dilectarum ꝺtrectatione.

Quarto post p̃missa quidem ꝓpter abstinentiā ab osculis et amplexibus et voluptuosa pfonarum dilectarum ꝺtrectatōne cōtristat⁹ dominam consolatricem adiit sperās apud eam osolatōnem inuenire. At illa eidem mox de puellis suis duas adiunxit impans vt ipsum osolēt⁹.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaq; puella ipm̃ triste alloquit⁹ p hunc modū. Cū inq̃t tangentia sint quorum vltima sunt simil. et cū dicti tact⁹ mediū faciant inter hoiem et deū. sequit⁹ quidē ad tales tact⁹ q̃ꝑ necesse ē carere tactu quodā diuino multo suauiori. de q° loq̃t⁹ regularis ille de area anime. Queso inquit quid est illud dulce qđ in eius recordatōne alī me tangere solet. et quasi quibusdā amplexib⁹ amoris intus teneo. ꝛc. Et dicti medij sublatō via est ad cōiunctōnem extremorum. sublato em̃ medio ꝓculdubio diunguntur extrema. q̃ꝑpe hoc mime fallit respectu illius extremi cuius hec sunt verba. Delicie mee esse cum filijs hominum. sequitur ergo tactus ille secundus internus qui tam dulcis ꝓpter q̃z cum sit vehementius ad delectatōnem mouens q̃ꝑ tactus alter. Interroga expertum et sentiet quod dico. nulla erit ratio quare de predicti īmūdi tactus carentia quis turbetur. Est aūt et de osculis spālis ratio. q̃s em̃ l me diocriter mūdus. os quod cerneret inquinatum cupet oscularī. habet autem et sponsus anime oscula que prebeat. Osculetur me inq̃t sponsa osculo oris sui. Vtiq; os mundissimū esse constat. ecōtra libidinosum osculum os immundum reddit deosculantis pariter et deosculati. An non libido sordida est atq; commaculat. Nonne etiam olet. igitur illa osculum excludit oris mundissimi odore suauissimo redolentis. spirat siquidem os diuinum odorem balsami.

Nam et illa que pcessisse sese ex ore altissimi gloriatur·sicut inquit cynamomum et balsamum aromantizās odorez dedi·et quasi mirra electa dedi suauitatem odoris·Igitur ne mundissimi oris altissimi tam suauiter redolentis desiderabili osculo quis priuet·expedit et necesse est vt illo osculo careat quod ex libidine puenit vel quod ad libidinē terminatur·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella animauertens multos esse quos p̄missuz genꝰ tristicie oturbat ad oēs simul sermonez dirigens ita ait·Quiꝙ filij hominum cur videntes filias hominum ꝙ sint pulcre· moxꝙ delectari queritis in amplexu·aut alio quouis tactu·O stulti nolite hoc appetere·non expedit quidem·Quis em̄ tam insanus q̄ si ydolū aliqd̄ pspiceret pulcꝝ facie·sz p oēm corpꝰ alibi a spiritu et spinosum·eius nihilōꝰ rueret in amplexum· Quid vero de filiabus hominum estimatis·pulcras attenditis·Sed queso vbi pulcritudo poterit hec discerni·Num alibi q̄ in facie·forte nec in facie·nam spina in oculo deformat faciem· Ille vero quas pulcras dicitis tanq̄ stulti secundum faciem iudicantes id est superficiez attendentes·que pinde non sunt spine in oculis vestris· non modo in suis oculis habent spinas·sz tota ī facie atqꝙ p oēm corpꝰ veraciter sunt spinose·Audite queso canticum sponsi sponsam suā vnicam filiabus hominum tanq̄ eis psus dissimilem dꝑantis·Sicut inquit lilium inter spinas sic amica mea inter filias·Quod verbuz sane sub hoc accipite intellectu·Videlicz non ꝙ q̄libet vna spina·sed ꝙ instar ericij vnaqueꝙ totaliter sit spiosa ·aculeis plena·Ita quidez vt omni ex pte qua tangitur illic pungens spina seu aculeus non modo inueniatur·verum potius ipsius tangentis anie sauciande infigetur· Si tangis manum spinam infiget· Si os ore tetigeris vtrūqꝙ labium spinaꝝ barba affliget et breuiter non ē ps in corpe que attacta medullis cordis attingentis spinaꝝ aculeos non imprimat·Quapropter eo sane tempe quo nondum fuerit tempus amplexandi·sed longe fieri ab amplexibus quo nec tempꝰ est tangendi·quemadmodum felicis meriti marie dixit saluatoz·noli me tangere·nondum enim ascendi ad patrem meum·huiōi inq̄ tē pe dicat et quilibet vir sapiens·filie babilonis misere· noli me tā gere·Suo nanqꝙ libidinoso dꝑexu·q̄ꝙ contingit·q̄ꝙ deosculatur· q̄ꝙ ve manibus contrectat ac a quo contrectatur·spinis impressis vulnerat·cruentumqꝙ relinquit in suo sanguine vel dicam potius in sanguinibus peccatorum miserabiliter volutandum· Que nam forte quis inquet sunt iste spine·Profecto horride spine sunt carnalia desideria·desidiosam animam vulnerātia·a qualibus spinis cauere nos ammonet princeps ipse apostolorum· Obsecro inquit vos abstinere a carnalibus desideriis q̄ militant aduersus animā·

Verum si quempiam desideria ista tanq̄ spine non satis videantur affligere·p spinas poterit accipe diros aculeos pungentis conscientie·carnis delectatōnes auide concupitas sui remorsus contrarietate non modo vincentis·verum etiam quantotius atq; acutius vindicantis·Voluptas enim quo auidius hausta est citius in contrarium recidit·vt ait ille illustris seneca· Gaudere igitur magis oportuit q̄ dolere de abstinentia omnis voluptuosi cōtactus qui post fedam delectatōnem breui durantem·cor reddit saucium suis aculeis pungitiuis qui infixi pfundius e corde educi nequeunt· priusq̄ homo propriij oris confessione confusionem notabilem patiatur·

¶Capitulum quītum continēs consolationes sup carentia voluptuose contrectatōnis spāliter manuum psone dilecte·

QVinto post premissa accessit ad venerabilem dominaz cōsolatricem etiam alius quidam tristis conquerēdo q̄ non posset manus persone sibi dilecte contractare cui illa de suis puellis mox duas pro ipso consolando assignauit·

¶I·CONSIDERATIO·

PRima itaq; puella p̄dictum fatuum sic est aggressa·Ecce inq̄t quid ex cythera simphonici illi9 cytharede diuinis auribus insonuerit·Tenuisti inquit manum dexteram meam·et in volūtate tua deduxisti me·et cum gloria suscepisti me· Nanc manum quam tenere dignatur de9 qualē esse putatis vos carnis amatores·Profecto amator lylion deus suis diuinis manib9 has manus dignatur tenere·his q3 manibus post se sponsaz trahere in gloria collo candam·que quidem man9 lilia quedā sunt vtpote quib9 inest cādor delectabilis lilion·nō certe man9 sanguinolētas spurcissimo sanguine plenas·Forte dices qne nā sunt iste·Reuera huiuscemodi sunt manus voluptuose immo libidinose ctrectate·Nimiū ī illis sanguis verus in venis decurrēs ctrectatōe aduocatur ac ibi etiā multiplicatur·Nam siquidem singulis membris dū patiunt² p̄sidio vult esse p sanguinis missionez·q3 etsi modica pellicula mortalium occultet ab oculis·iste tñ sanguis abhominabile libidinis instrumtuz pspicue cernitur·oculoū intuitu diuinoū·quippe virum sanguinum et dolosum abhorrabitur dñs·nec abhominaretur nisi ognitū·Haut dubiū igitur quin et man9 huiōi dolosis plenas sanguinib9 ognoscat et abhominetur· In quaū siquidē physionōia celestis physiologus certissime deprehendit virum sanguinum et dolosum sibi abhominnbilem et exosum· Sunt autem manus iste rursum plene sanguībus·id est peccatis de quibus psalmigrab9·

Libera me inquit de sanguinibus. Nam et vulgares nonnunq̄ alios appellant sanguinolentos peccatores. Quid igitur miri si et manus ille peccatrices dicantur esse penitus sanguinolente que si p̄ cuiusuis rei impetratōne subleuent² ad deum. quid aliud p̄tas eas nisi diuinor̄ oculor̄ auersionem posse melius impetrare. Nē pe vt ait cecus ille olim illuminatus. peccatores deus nō audit. scilicet quantus est ex eor̄ meritis. hoc itaq̄ lucrum habet persona quelibet de manuum suar̄ voluptuosa ꝺtrectatōe q̄ nec digne sunt ad celum subleuari p̄ gratie impetratione. econtra autem is qui caret voluptuosa manuu suar̄ ꝺtrectatōe. eo magis gaudeat quo ex hoc audet manus suas ad deū sursum eleuare sub ipe gratie recipiende.

CH. CONSIDERATIO.

Secunda puella p̄memoratum fatuum sic est allocuta. Nescis q̄ manuū libidinosa ꝺtrectatō ē q̄si cere mollificatō ad ipsi⁹ qui mollificat impr̄ssionem ymaginis. excluſa pfecta ymagine trinitatis. Cuius cere inquies. Profecto illius de qua diuinus ille simphonides testatur dicēs. factum est cor meum tanq̄ cera liquescens. Quo inquies ad huius cere mollificatōnem manuum cōtrectatio se extenderet. manus nanq̄ forinsecus sunt et cor est intra nec modico etiā cor et manus distare vident² interuallo. Et huius facile est ꝺsequi solutionē questionis. Siquidē vene cordis ad manus vsq̄ p̄tendunt². qua ex re ꝺtingit ex contactu earum in manibus calefacto sanguine et illo ex cōp̄ssione man⁹ ad cor recurrēte vel vicinum sanguinē et ille alium immutante et sic successiue calefactione ad cordis sanguinem ptingente. resultat quantotius in ipso corde mollificationis effectus. quemadmodum qui trahere p̄ponunt sanguinem. dicunt² brachiū calefacere. dum solas manus ad ignem porrigunt immediate. vti et qui trahit cordaz distātem a se pulsat campanam. Sed et vere dici posset cor quod liquefit vti cera ab ipsis contrectatis manib⁹ non distare. Cor siquidē hoc est anima vel animus. non enim est cor carneum. sz anima carnis. Porro de anima carnis dicit ille psalmigraph⁹. Anima mea i manibus meis semp. et si quadā hoc ratione sit dictum de quibuslibet manibus. spālius tamen id dici potest de manibus illis q̄s ꝺtrectatō plenas reddit sanguinibus. Nam vt noster tradit leuiticus anima carnis in sanguine est. Qui ergo nolit effeminat⁹ defluere qui corde solido et non ad modum cere liquescente diuinam in se ppulcram ymaginem optet ꝺseruare. qui turpissime ac spurcissime cuiusuis sigillatōnis aut ymaginis impr̄ssioni omnem resistendi virtutē velit non amittere. Is necesse est ab tactu nere studeat a manuum tam actiua q̄ passiua contrectatione. Sed dices forte. ab sit q̄ omnis manuū ꝺtactus ad ꝑnicōsaz resolutōez animi termie².

Absit ne omnis tactus hmōi sit libidis incētius. recte q̄dem dicis. Sed tactus qui eiusmodi est .qui animum uiri non resoluit .qui ef feminatum non facit. qui incendium libidinis minime operatur q̄ castus vel pudicus est. Profecto tactus huiōi carentia quenq̄ mini me contristabit. sed a tali quilibet facillime honestatis ob gratiaz abstinebit. quod satis supponit in ethicis suis mundi sapiens. Si gnum inquit oportet facere habituuz sup uenientem voluptatem vel tristiciam. qui quidem em̄ recedit a corpalibus voluptatibus .et hocipo gaudet tempatus. qui aūt tristatur intempatus.

Capitulū sextū otinēs ysolatōes spēaliter virginū super voluptuo sarum carentia delectatōnum.

Sexto post premissa ad dominam cōsolatricem accessi t etiam virgo quedā tristis ex carentia voluptuose de lectatōis cui mox dña gra ysolatōis ipendende duas deputauit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad virginem illā tanq̄ ad vnā de quinqz fatuis subuersa lampade sua et extincta. oleū leticie nō habē te sic ait. Nonne tibi note sunt prudētes virgines que veniēte spō so intrauerūt cū eo ad nuptias. Quod si nosti mirū est valde q̄ nō omni conamie studes eaz collegio aggregari. Nimiz de his nō gratis seu frustra cantat ecclesia voce dulcisona. Ihesu corona vir ginum. qui pascis inter lilia septus choreis virginū. spōsus decoris gloria. sponsisqz reddēs p̄mia. Quocūqz pgis virgines sequntur. atqz laudibus post te canentes cursitāt. himnosqz dulces psonant. Dices forte quibus himnis vl laudibus .Profecto ad p̄sens submis so intellectu p nostrum citharedam dauid ꝓphām dictuz noueris Laudate eū in tympano. et rursum. Laudate eū in cordis que. s. p̄ dictis ducuiunt choreis. Sz quid p tympanum quid ve p cordas. Ecce hoc glosa apit. Nam cū dr in tympano glosa exponit. id est i carne que ē sme omni corruptōne. et cum dr i cordis. glosa expoit. id est in carne iam a corruptione libera. Virginalis igit incoru ptio carnalis voluptatis exclusiua vicem habet apud deum tym panoz. Vicem quoqz et cordaz. id est omnium musicoz instrum torum cordas habentium. et sic iuxta scripture morem expressione paucorum determinatoz indeterminatam multitudinem capien do dicta virginalis incorruptō equiualet seu potius preualet uni uersis generibus musicoz ad laudem dei sonantium. Virgo itaqz carnaliter incorrupta q̄si lubrica carne a pelle rasa celestis tym panistria est atqz ab omni noxio humore desiccata quasi siccarum

cordaꝝ musico vsu valde solacōsa est. Quid ergo cogitas eligendum. Nōne magis est eligendum carnis momentanea voluptate hoc in tempe carere et regi glorie cunctisq; celi ciuibus musicoꝝ scdm equinalētiam instrumtoꝝ solaciū exhibere taꝫ gratum et acceptabile. q̄ neglecto hmōi celesti solacio p̄dicta in p̄esenti feda vti voluptate. et quasi fetore in illa seu turpitudine cōsistente ipsi regi glorie. cūctisq; celicolis abhominabilem esse. constat certe q̄ scdm nequaq̄. sed p̄imum est gaudenter eligendum.

CH. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ad p̄dictam fatuam virginem taliter ē locuta O stulta et insipiens cū salua virginitate p minoribus voluptatibus relictis ꝓpter deum habere valeas multo maiores. cur ex hoc tristaris q̄ nō habes ipas minores. s. carnales Vis scire q̄ habere valeas maiores. Ecce carnales delicie sunt de reꝝ numero. ꝓpter quaꝝ relictōnē ꝓpter deum factam ab ipo deo centuplū est ꝓmissum. quippe nulla ratō est quare relinquēs domū aut agros aut vxorem ꝛc. hmōi centuplum accipiet in hac vita. et non idem sit de carnalibus delicijs sentiendū. Ꝫ q̄d. certe relinquēs ꝓpter xp̄m domū aut agruꝫ aut vxorē ꝛc huiuscemodi centuplū accipiet in hac vita. i. centuplam ꝺsolatōnem respectu eius quā in re relicta habuisset si eam minime reliquisset ꝓut dilucide p neptē meaꝫ supius declaratur. ꝺsequens igitur est q̄ virgo relinquēs p̄opter xp̄m carnales delicias quas corrupta habere posset centuplā cōsolatōeꝫ accipiet in p̄esenti et siqua virginum fatuaꝝ hoc non expitur huius rei hanc veraciter reor esse causaꝫ. quia non relinqueret carnales delicias siue voluptates pure et simpliciter ꝓpter deum. qualem fineꝫ et modū terrena relinquendi determiat ipe xp̄s. Seruato itaq; modo et fine debito terrena relinquendi. q̄ p relictis carnalibus delicijs virgo p̄udens deliciaꝝ centuplum. id ē multo maiores delicias ꝺsequatur satis videtur innui cum de virgine gloriosa in hoc cantico ecclesie. Speciosa facta es et suauis signanter subiūgitur. In delicijs virginitatis. quasi inter delicias ille smt p̄cipue atq; suauissime. Quap̄opter et ille dulcis p̄ clarevallis. Quid ni inquit delicias dixerim virginitatis decus cū munere fecunditatis quo quidem munere p̄udētes virgines vl̄ spūaliter et magis idcirco delectabiliter ꝺsequēdo nō p̄iuantur. quippe relinquentib9 eis ꝓpter xp̄m omnē venereaꝫ voluptatē. ac per consequēs carnalem fecundationem que solacōsam terminatur ad plem cum p utroq; relicto centuplum scdm diuinam sponsionem debeatur. contingit eas p carnalibus filijs. spūalium filiorꝝ multiplicatione in centuplum fecundari. Iuxta dictum illud ꝓp̄hicum piter et apostolicū. multi filij ꝺserte magꝭ q̄ eiꝰ q̄ habꝫ virꝝ. et hij q̄deꝫ spūales filij tāto sunt iocūdiores magꝭq; ꝺsiderabiles quāto

minorem eis q̄ carnalibus curam educatōis necesse est ipendere. victu namq; non indigent nec vestitum requirūt et hoc quidē ad modum corpm future claritatis. nec mirū. Nempe et ipōrum est q̄ pulcra casta generatō cū claritate. vnde ornatu ppie sibiq; essentialis claritatis sunt contenti. Sed et nihilōiꝰ filij tales cum sint actus intra manentes vl ipīs quibꝰ eliciuntur habitibus sunt vestiti vel saltem caritate informante adornati.

¶ Capitulum septimum continēs consolationes sup carentia cōuiuiorū et multipliciū epularū siue deliciarū in multiplicibꝰ cibarijs et poculis delicatis ꝺistentium.

Septimo post premissa ad sepedictam dominam ꝺsolatricem accessit et alius tristis petēs sup carentia cō = uiuiorū et epularū seu deliciarū hmōi ꝺsolari. cui illa pro consolatione sua de puellis suis quatuor mox adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ait ad hominem p̄missa desiderantem. Nonne tibi melius foret nunc carere breuis duratōis ꝺuinio quatenꝰ iugis conuiuij capacior esses q̄ breue eligere et iuge negligere. fateor inque primum melius. Sed ne dubites mundana conuiuia breuis esse durationis. non semp certe sedet ad mensam animalis homo in conuiuijs quibus vacans exponit se piculis. Repitur mirum in sanctorū legēdis q̄ pclitari solet castitas indelicijs. Secundūq; jeronimū. inter epulas et delicias non est credendū pudicicia posse seruari. Cur gº breui durātes delicias diligis et nō potiꝰ ipsis nūc carere eligis vt sis capacior iugis ꝺuinij qđ dictis opponitꝫ piculis. Quod ē illud inqes. Profecto salomon ī ꝓuerbijs illud manifestat dicens. Secura mens quasi iuge ꝺuinium. Huic reuera conuiuio vt de alcioribus taceam non desunt quantum ad cibum natatilia et volatilia grata decoctōne pata. Que nam inq̄es sunt illa. Sunt certe volucres celi et pisces maris qui pambulant semitas maris. Ex hijs namq; fiunt epule secura mente degustande. Nimirū volucres celi sunt sancti in celo qui assumpserunt pennas vt aquile volabunt et non deficiēt. Porro pisces maris. s. huius maris magni et spacioſi manibꝰ. sunt sancti in terra adhuc in pelago huius mundi ꝺstituti qui tamen pambulant semitas maris. s. ad portum salutis breuiori atq; strictiori via tendentes qui iuxta dictum pictagoricum per viam cōmunem non ambulant ne multorum sequantur errores. ¶ Vis autem scire quomodo vel quando ex hijs epule ad gustum secure mentis reficiendum decoquantur. Ecce hoc contingit quando assumuntur ī contemplatōe

tanq̄ grata materia et delectabilis intellectualis decoctionis et effectualis masticatōnis oferente ad hoc pⁱmum igne caritatis. Nimiꝝ dū caritati hominū secure mītis atq; pure sanctꝝ vita in ereis vel in celis existentiū qui dum viuerent tam cōuiuia q̄ alia mūdi delectabilia otempserunt osideranda obicitur. tunc quasi ex oblato seu p̄sentato eis ferculo ipoꝝ mens nō mediocriter recreatur. Ooro quantū ad potum non est opatio cuiusuis mūdani conuiuij adiuge ouiuium añ dictum. Nam si mundanū ouiuium potu cuiusq̄ optimi vini forte abundat huius oditio teste scriptura talis est. q̄ blāde ingredit². ſz in nouissimo mordet vt coluber. O q̄ appetibile ouiuiū cuius potꝰ est vt coluber formidandꝰ. Huius potus non scriptura tantum. ſz et experiētia credentiā nobis facit Non sic de dicto iugi cōuiuio cuius conuiue vino spūalis leticie qō deum et homines letificat mebriant². cuiusq; cōuiue etiam illo ouiuio adhuc in ereis pticipant. de quo in celis ꝑfruendo dictum illud ꝑpheticū potest intelligi. Faciet dñs omnibꝰ populis ouiuiū vindemie defecate. id ē de vino pure leticie sine omnis tristicie admixtione. quale vinum habere mundano conuiuio est impossibile.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄dictū hominem sic ait. Tu si deliciosis cōuiuijs puta osistentibus in cibo et potu delicatis intentꝰ fueris animam tuam vt supra patuit famelicaz facis. Nempe defraudas eam a desiderio suo. gustato quidem spū desipit omnis caro. Igitur scdm loycos a destructōne osequentis. Si tibi non desipit omnis caro quin delicias diligas carnis animam tuā ḡustare sp̄m seu fructibus spūs pasci non p̄mittis. Ooro si que carnis sunt .ſ. exteriora ouiuia et epulas spernis nec in cibo potuue delicias q̄ris. Profecto reficietur anima tua ītemis deliciis. fructibꝰ spūs primis et purissimis necnon et aromaticis. Sz qui nam sunt iquies isti fructus primi et purissimi atq; aromatici. Certe fructus spūs sunt virtutes. Nam apostolus paulus sic accipit fructus spūs vbi dicit fructꝰ spūs. caritas. gaudiū. pax. patientia. ⁊c. Vis aūt scire q̄ hij fructus primi sint ac purissimi sume argumentū ex conditōe arboris. nam qualis arboꝛ talis fructus. Si enim arboꝛ bona fructus bonos facit. consequens est vt arboꝛ optima fructus faciat optimos. nobilissima nobilissimos. purissima purissimos. dulcissima dulcissimos. Sz q̄d spū cuiꝰ tanq̄ arboris sunt dicti fructꝰ melius. nobilius. purius. vel dulcius esse posset. Audi scripturam exclamantē. O q̄ bonus et suauis ē domine spiritus tuꝰ. Vis rursum scire q̄ virtutes sint fructus aromatici seu odoris optimi considera q̄ de virtutum odoribus multa reperiuntur in scripturis. Vnde et de virgine glorioſa ratione virtutum quibus erat vestita cantamus. Cuiꝰ q̄dem inestimabilis odoꝛ erat nimis in vestimentis eiꝰ.

Sunt ergo virtutes fructus odoriferi adeo delectabiles q̄ dicit ob hoc magnus ille archiantistes Ambrosius. virtutes fructus sunt inquantū mentē sincera delectatōne reficiūt. Hinc aūt est p̄ fecto q̄ ipe virtutes ad cōuiuium anime deferunt. Audi pastores dominici gregis. gregorium loquor egregiū de filijs Iob loquē tem. Filij inquit p̄ domos conuiuium faciunt dum virtutes singule iuxta modum p̄p̄m mentem pascunt. Si ergo exteriora conuiuia et delicias declinabis reficietur interior anime gust⁹. immo simℓ et vis⁹. Vñ p̄ vtroq; interiori sensu dicit pſ. Gustate et videte quo niam suauis est dñs. Sed nec isti sensus tantū. sed cū visu etiā au ditus dñte pſ. Audi filia et vide. et iterum audiam quid loquat⁹ in me dominus deus. Pariq; modo est sentiendum et de alijs in teriorib⁹ sensibus. Sed quid. Nunquit non melius est animam cū hijs omnib⁹ delectabiliter refici atq; spūalibus delicijs delecta ri q̄ ipsa cum hijs suis sensibus famelica remanente paupem illū carnalem gustum pump refici solis ſ. delicijs exteriorib⁹ et ca ducis et hoc p̄ sepe in interitum carnis.

¶ III. CONSIDERATIO.

Vercia puella ad hominem p̄dictum diuina eplam et delicia hmōi desiderantes sic ait. Cur ista desideras de quor caren tia potius gaudere deberes q̄ tristari. Eo nimir q̄ frequens eor vsus terribile dei puocat iudicium ad infligendum ppetuos cru ciatus. Semℓ quidem in primo pente expulsus es de paradiso vo luptatis et si fas ē dicere malis dei gratibus iter vis vℓ alterus paradisum voluptatis introire. et nonne hoc est eo amplius formi dandum quo et dignius. p̄sertim in nō miserto paupis puniendus quemadmodum et reperimus punitum. Vide hystoriam de diuite et lazaro. Audi quoq; et circa patrem clareuallis clarissimis ver bis periculum in hac materia declarantem. Ego inquit diuitem de quo saluator facit mentōnem in euangelio in nullo audio ac cusari nisi q̄ induebatur purpura et byſſo et epulabat⁹ quotidie splendide. Si credulitatis eum arguimus q̄ substantiam mūdi ha bens et videns fratres suū egere clauserit viscera sua ab eo. quid dicturi estis qui tot videtis lazaros esurientes et nudos et plus de iumentis vestris q̄ de eor miserijs cogitatis. Vt ad tremēdum iudiciū veniamus abrahe. Memento fili q̄ recepis bona in vita tua et lazarus similiter mala. Verum vtrūq; est. negari non potest fer sententiam qua paucis exp̄ssa est summa negocij. Iste bona et ille mala excepit. Nunc autem hic ꝺsolatur tu aūt cruciaris. Exp giscimini et flete. terribilis in iudicijs deus super filios hominū hoccine est cruciatuū causa tota q̄ in seculo bona receperat. Ira plane. Neq; enim nos ad hoc de padiso voluptatis diuina anim aduersio eiecisse videtur vt alteruſ sibi hoc paradisum adinuentō humana pararet. Hec pater ille.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad hominem in hoc mūdo delicias pſertim ventris appetentē ſic ait. Nōne te eſſe pfiteris de milicia xp̄iana Profiteor inquies. quippe militia eſt vita hominiſ ſup terram. cur ergo aquirendis te ō delicijs verecūdia non reſtringit. Nimirꝝ bonus miles minime reputa' qui nimis eſt delicat⁹. quis inquies eſt ille. Audi venerandum p̄ſbiterꝝ jeronimū. Nimis delicatus ē miles qui vult hic gaudere cum mundo et poſtmodum regnare cum xp̄o ut de delicijs ad delicias tranſeat. hec jheronim⁹ Sed quid ſi velit. nunquit eſt de re poſſibili velle eius. pfecto mime. Audi itidem p̄ſbiterꝝ eundem. Difficile inquit immo impoſſibile eſt vt p̄ſentibus et futuris quis fruatur bonis vt et hic ventrem et ibi mentem impleat vt de delicijs ad delicias trāſeat et in vtroqꝫ ſeculo ſit beatus et in terra et in celo appeat glorioſus et hoc hui⁹ patris verbum vnam memini de ſororibus meis ſupius iduxiſſe.

¶ V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad hominez p̄edictum voluptatem in ferculis multiplicibus querentem ſic ait. Cur homo appetitū tuū non refrenas. Tu quidem peccas grauiter et in teip̄m. non enim pctm̄ tuum tantum futuro ſtatu ſed in p̄eſenti vindicabitur nec ſemper leuiter ſed multotiens pena mortis. Siquidem hanc ipi cibi et potus multiplices tibi infligunt. Audi illuſtrem ſenecam. Multos inquit morbos fercula multa fecerūt et ſi dicas infirmitas hec non eſt ad mortem. Erras plane. Nōne ſecundum ſcripture teſtimoniuꝫ de vino conſtat ꝙ et cibo conuenit delectabili ꝙ. ſ. blande ingreditur et in fine mordebit vt coluber. Quem pfecto morſū colubrinum mortis inductiuum multi interdum ſentiunt put plane et ad plenum docebit te inferius ſoror mea.

¶ Capitulum octauum otinens oſolationes p̄cipue religioſorum ſup pictantiaꝝ ſolēnium ſeu laute p̄curatōnis carentia. ac ſuper victus ſimplicitate ſeu tenui dieta.

Quarto poſt p̄miſſa ſepedictam dominam oſolatricem adijt et alius quidam triſtis ꝙrens de laute p̄curationis carentia et de tenui dieta. Ad quem oſolandum de ſuis puellis ſeptem aduocauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominem iam deſcriptum de ſolennium pictātiaꝝ carentia melancolicum ſic ait. Cur es melancolicus. cur otriſtariſ. An neſcis te opoſitum eſſe ex duplici homine exteriori ſ. et interiori. Quis putas horꝝ melior eſt. quis dignior. quis nobilior. Si dixeris vt oportet ꝙ interior cur ergo non et illi pictantia ſolennis deberetur. cur ſolūmodo ſollicitaris de illius pictantia hominis qui foris eſt. et nō ei⁹ qui intus eſt generoſiorꝭ ad ymaginem dei facti. Sane pictantia ſolennis et optima cui⁹ cōparōne

IX

pictantia omnis exterioꝛ inedia ē in sacra ꝺsistit lectōe verbi dei que ad mensam quidez p̄cipue religiosoꝝ fieri ꝺsuenit. Quod verbum dei ꝓculdubio eo magis attendit² et ꝓfectiꝰ intelligi² ac delectabilius sapit auditoꝛi quo ꝑ multiplicatōnem ferculoꝝ et raritatem. exterioꝛi homini patoꝝ ipe auditoꝛ minꝰ distrahit². Naz et egregius ille dñici gregis pastoꝛ gregoꝛiꝰ in suis moꝛalibꝰ ita dicit. Si carni qȝlibet abscidimus. moꝛ quod delectat inuenimus Nec estimandum sane ꝙ pictantia exterioꝛis. et interioꝛis pictātia hominis ita simꝫ possint stare ꝙ nō alterius. huius vel illius vsui detrahat². Cur ergo in hoc non gaudes ꝙ exterioꝛis hominis pictantia subtrahit² ne si aliter fiat ꝓfctōni recreationis interioꝛis non modica poꝛtō detrahat². aut ne fercula eius reddantur insipida que alias piguedine spūs crassa essent atqz plurimuz sapoꝛosa. dices forte. cur ego redarguoꝛ in hac pte. Neqz iniquitas mea neqz pctm̄ meum cum totuz factum sit ipsi interioꝛi homini imputandū. Is em̄ solus disponit omnia. is solus neglecta ꝑpa de solius exterioꝛis homini lauta ꝓcuratōne seu recreatōne sollicitat². Nō sic euadis tu solo nomine religiose. Memoꝛ sis salutis tue et ꝺsite reatum ꝑpm. Memento facultatis qua dicitur. qui dicit animaz supple solā intelligere simile est ac si dicat eam texere ꝫ edificare. Tu ergo totus culpabilis es. tu es qui gulosus es. tu interioꝛi occasionem das ꝑ ea quidem quibꝰ ab eo distinctus es sensus habēs ꝑnos in malum ab adolescentia sua.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella homini ꝑpter paupem victū querulāti sic ait. Animaduerto homo duo in te et ꝙ velles satiari et ꝙ nescis satiari Discas ergo p̄imū satiari. Ecce statue aliquid ī animo quo crederes satiari et nichil ꝑpinquiꝰ atqz ꝓbabius statuere poteris ꝙ ipm̄ satiari. At vero quo dato possis satiari nonne illo in centupluz ꝺmutato magis satiaberis. Vtiqz. Sz quid. Procerto tolera patienter inopiā et ꝑpter deum relinque satietatis copiā et secūꝺ ipsius dei sponsionem centuplum accipies in hac vita. id est cētupliciter satiaberis et hīc forte pastoꝛ noster gregoꝛiꝰ videtur sic dixisse. Scit satiari qui alim̄toꝝ inopiam sme murmure tolerat. Scit inquit satiari in dctō. s. centuplo in qȝ exterioꝛis hominis satietas est mutata qȝ nimiꝝ centuplū foꝛmaliter ꝺsistit in aliq̄ satietate ad ipius interioꝛis hominis recreatōnem pertinente.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad p̄dictum querulantem sic ait. Cur de simplici dieta turbaris. Esto em̄ ꝙ hec forte ī aliquo homine bono creat delectatōnis tamen maius bonū ꝺfert vtpote existens sanitatis ꝺseruatiua et pulcritudinis nutritiua. Vis hꝰ scire. exemplo disce. patz nanqz hoc exemplariter in daniele et socijs eiꝰ. Legit² em̄ ꝙ daniel iuenit grāz et misericoꝛdiā apꝺ p̄incipē eunuchoꝝ.

Dixitq3 ad malazar quem pr̃inceps constituerat super eos· Temp
ta nos obsecro seruos tuos decem diebus· et dentur nobis legumi
na ad vescendum· et aqua ad bibendum· et contemplare vultꝰ no
stros et vultus puerorꝝ qui vescunt̃ cibo regio· et sicut videris fic
facias· sequitur ꝙ post decem dies appuerunt vultus eorum me=
liores et corpulentiores pr̃e omnibus pueris qui vescebantur ci=
bo regio·

IIII· CONSIDERATIO·

QVarta puella ad hominẽ de paupe victu querulantes sic ait·
Cur de hoc g̃uaris animo qđ natum est a g̃ui egritudine p̃ser
uare· Quid nam inquies est hoc· Profecto victꝰ simplex· Nimirꝝ
id qđ potest egritudinem pr̃esentẽ curare· videtur etiã posse· a nõ=
dũ exñte hominem p̃seruare· Sz quid· Reuera victꝰ simplex g̃uem
videtur egritudinem posse curare· p̃sertim contractam ex delicatis
et largis epulis que anime nocẽt· et corpi· Audi de hoc venerabi
lem Ieronimũ cuiꝰ in ꝓposito venerabile volumẽ decretorꝝ dct̃m
inducit· legimꝰ inquit quosdam morbo articulari et podagre hu=
moribus laborantes p̃scriptõne bonorꝝ ad simplicem mensam· et
paupes cibos r̃dactos dualuisse· Caruerãt em̃ sollicitudine dispẽ=
sande domus et epularꝝ largitate que et corpus frangunt et ani=
mum· hec pater ille sanctissimus·

V· CONSIDERATIO·

QVinta puella ad p̃dictum sic ait· Cur homo de re iocunda tri
staris· et de rerꝝ horendarꝝ carentia· de qua gaudendũ esset
turbaris· Dices forte que res sunt iste· Profecto res p̃ima est sim
plex victus mediocris mense· Scde vero res sunt diuitũ mense aut
dsimiles pictantie· Audi johãnem os aureũ· Simpliciorꝝ inquit vi
ctus et mensa mediocris pr̃imum iocunditatis habet et voluptа=
tis· ecõuerso vero diuitum mense execrabiles quidẽ et horride ac
menbrorꝝ dtaminatõis plene· hec ille· et ratio dicti ī ꝓmptu ptz·
Nimirꝝ os hominis dicit̃ esse neq̃· sed mensa diuitis nequior est·
Decipitur em̃ os ab illa magis q̃ decipiat· Sane diues ī mẽsa sua
quibuslibet bonis abundante· dum ei varij et rari cibi varijs mo=
dis p̃pati offerunt̃ singulos ad sui gustum allicientes tanq̃ ami=
cos nature osculo recipit· quo post breue dũ digerendi fuerint tã
q̃ exneos siue hostes naturã ipaz inpugnantes sentire incipit· Nõ
sic certe non sic in tenui dieta· nõ sic simplex victꝰ pugnat cuz na
tura· sed tanq̃ familiaris domesticus pacem habet cuz illa· Audi
helinandũ illum cisterciensem· ad dseruandã inquit· sanitatẽ nihil
efficatiꝰ q̃ cibi et potus idemptitas dseruata· varia em̃ fercula va
riarꝝ sunt naturarꝝ· Omnis aũt talis varietas pit humorum repu=
gnantiaz· et omnis humorꝝ repugnantia repugnat sanitati· Vnde
elegãtissime et prudentissime respondit q̃dam de nostris adolescẽ=
tibꝰ· beluacensi epõ· eum interroganti· vnđ dũgeret ꝙ sanior et

pulcrioꝛ eſſet in claustro. q̄ ſoleret eſſe in ſeculo. qꝫ inquit vnifoꝛ
miter viuo et decenter. de quoꝝ p̄mo habeo vt ſanꝰ ſim. de ſc̄do
vt pulcer ſim. In ſeculo aūt viuebam tā deforміter q̄ mꝫtifoꝛmi =
ter. de quoꝝ p̄imo turpitudo naſcit⁹ etiā coꝛpalis. de ſc̄do egri =
tudo. p̄rexit qꝫ epūs querere dicens. Quid ergo ꝺmediſti hodie. ſa
tis inquit. quid heri ſimiliter ſatiſ. Nō quero inquit ō quantitate.
ſꝫ de qualitate. Quid comediſti heri. quid hodie. Heri inq̄t come =
di piſa et olera. hodie olera et piſa. cras aūt comedā piſa cū oleri
bus. poſt cras olera cū piſis. Vide ergo q̄ pulcro circuitu eandeꝫ
ſententiā circūduxit vt varijs modis oſtēderet eadem ſe ſemp vti
dieta que p̄ſtat coꝛpi et ſanitatem et pulcritudinem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad p̄dictuꝫ hominē ſic ait. Cur nō magis gaudes
q̄ turberis de victu leuioꝛiſ digeſtiōis et cure minoꝛis. q̄ de
victu peioꝛis digeſtionis maioꝛiſqꝫ ḡuaminis. necnon et maioꝛis
cure et laboꝛis. Qui ſunt foꝛte inquies iſti victꝰ p̄imus et ſecūꝺ
Certe p̄imꝰ victꝰ ꝺſiſtit in rebus ſimplicibꝰ. ſecunꝺꝰ in rebꝰ ca =
rioꝛibus. ſed nō habendis cariꝰ. audi de vtriſqꝫ ſententiā venera =
bilis viri ieronimi decretoꝝ libꝛo venerabiliter inductā. Ne inq̄t
tales accipiamꝰ cibos quos aut difficulter digerere aut comeſtos
magno patos et p̄ditos laboꝛe doleamꝰ. oleꝝ et pomoꝝ ac legu
minū et facilioꝛ appatꝰ eſt et arte ip̄endijſqꝫ coquoꝝ nō ꝺigꝫ.
et ſine cura ſuſtentat humanū genus moderate ſumptus. quia nec
auide deuoꝛat⁹ qꝺ ireꝛitamēta gule nō habet et leuioꝛi digeſtione
decoquitur. Hec vir ille venerabilis.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ſic ait. ad hominem lautā p̄curatōnem deſide
rantē. Nunq̄ audiuiſti hunc verſum doctrinalē. Omne qꝺ eſt
nimiū vertitur in vitiuꝫ qꝺ ſ. vitiū eſt vtiq̄ fugiendū. Sꝫ quid eſt
nimiū. Profecto in refectōnibꝰ omniſ ille cibꝰ p̄ nimio habendꝰ
eſt qui ſufficientē excedit. diceſ quis eſt ſufficiēſ. Ille hautdubiū
de quo ꝺtenta eſt natura. Sꝫ quid. Eſt ne magnū hoc vꝫ puum de
quo natura ꝺtentaꝝ. Eſt p̄certo puū. put patet fideli teſtimonio
Audi ſenecaꝫ illuſtreꝫ. Venter inquit p̄cepta nō audit poſcit et ap
pellat. non eſt tū moleſtꝰ creditoꝛ. puo ꝺtentꝰ eſt ſi das illi quod
debes non qꝺ potes. Audi de hoc etiā boetianā ꝺſolatricem. Si i
quit qꝺ nature ſatis eſt replere indigentiā velis. nichil eſt q̄ foꝛ
tune affluentiā petas. paucis em̄ minimiſqꝫ ꝺtenta eſt natura cꝰ
ſatietatem ſi ſupfluis velis vrgere. aut iniocundum qꝺ infuderis
fiet aut noxiū hec illa. Deniqꝫ ſcꝺm mūdi ſapientem natura nō de
ficit in neceſſarijs. minꝰ aūt deus auctoꝛ nature. Sꝫ dic michi q̄ſo
que ſunt illa alim̄ta neceſſaria de q̄bꝰ homini natura p̄uidit. Pro
fecto artificialibꝰ p̄paratōnibus circūſcriptis. nō ſunt niſi ſimpli
cia nutrim̄ta vt lac mr̄num quo ad puulos. glandes et conſimilia

quo ad adultos. Rudi illustrez boetiũ. Celix inqt nimiũ poz etas. facili que sera solebat. Ieiunia soluere glande. non bachica mune ra nozat. liquido ofundere melle. potũ dabat lubzicus amnis. Bz quid de deo. Certe non est fas vl cogitare q suis seruitozib9 dile ctissimis deficiat in necessarijs dicente pũ. Iacta cogitatũ tuum in dño et ipe te enutriet. Necessaria vero p ipm dilectissimis pzouisa simplicia fuere. nec mlta nec magna. ptz in suis anachozitis et p phetis. Hã paulo pzimo heremite p cozuum hoza pzandij tantuz dimidiũ panem misit. et in aduentu anthonij pbendã duplicauit. Helias etiã in deserto p angelum excitatus a somno vt omederz. deo puidente inuenit ad caput suũ subcinericiũ panem et vas aq ad omedendũ. s. et bibendũ et ambulauit in fozticudine cibi illius quadraginta dieb9 et quadraginta noctibus vsqz ad montem dei oreb. et nunquit illi poterat deus lautiozẽ mensaz facere in deser to. Vtiqz poterat. sed nõ fecit. Danieli et seruo suo in lacu leonuz ostituto p abacuc pphã misit pulmentum coctũ p messoribus et intritum panem in alueolo. heccine aũt puisio singulis facta pdi ctoz nõne satis simplex. fuit omnino. qõ nimirum et in nobis mi nus deo dilectis minusqz dignis lauti9 pcurari merito rstringere poterit omnis supfluitatis appetitum.

Capitulum nonum otinens osolatões spãliter sup carẽtia po tus vini vl sicere et necessitate potandi aquam.

Dono post pmissa adijt tristis alius dñam supzadictaz oquerens de carentia pot9 vini. cui ipa p osolatõne sua duas adiunxit puellas.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad hominez eundẽ de potus vini vl sicere carentia querulantem sic ait. O tu homo animalis cur potum huiuscemodi p ceteris animantib9. Quis em potũ vini delicatissi mis tribuit auiculis. Bz nec auiũ nec leo rex animaliũ potum vini desiderat. quinimmo pot9 legimus sicut sitit ceruus ad fõtes aq rum. Tu igitur potum vini vl desideras ppter honozẽ. vl ppter ne cessitatẽ vel ppter delectatõnẽ seu voluptatẽ de solo pzimo michi assumo. reliqua duo sozoi mee relinquo. Dico igic tibi. si potum vini desideras ppter honozẽ vtpote qui de vini carentia erubescis Ereas plane. Vanus est em honoz ille quẽ si queris est argumẽtuz otra te et p virtute careas fozticudinis q resistere valeas caro mo dico venticlo vanitatis. pqz etiã virtute careas magnanimitatis q honozem tam modicuz puipendas. Deniqz si carentia honozis hu iusmodi te pump fozsitan huiliaret. Rtqz sic ad uirtutem humilita tis te disponeret. aut ipam augeret. maius bonum incompabiliter esset talis humiliatõ p dicti honozis tam modici conseruatio.

II. CONSIDERATIO

IX

Scda puella sic ad tristē ait. O amice si circūscripto de quo iā soror mea locuta ē honore. potū vini desideras vt necessariū homini. quare tūc dixiſſ ysaias sitientes venite ad aquas. q̄re et salomon in pū. aqua frigida anime sitiēti. quare dixiſſ et vt tactū est prius insignis ille boeti9. Felix nimiū prior etas. somnos dabat herba salubres. umbras altissima pinus. potū quoq; lubricus amnis. nō bachica munera norat. liquido ofundere melle. vtinaz mō nostra rediret. in mores tēpa priscos. hec ille. Dices forte q̄ non redibunt. q̄z modo post illa prisca tempa. potus vini necessarius est homini. Quod si est ita quare tūc octouian9 augustus q̄rentem de inopia et caritate vini populum seuissima cohercuit voce. satis puisum dicens q̄ aquis abundabant. Rursus si potus vini necessarius est homini. qūo tūc Iohānes baptista vinum et sicera non bibit. Aut quomō beatus ille pater domnicus dum in iuuentute palentie studuisset vinū pdecēniuz non bibebat vt animū transferz ad sapientiā. sciens q̄ aliqua sapientie salutaris et vini potus p̄imum discrearent. Si vero scōm illustrem boetiū vinum moderate sumptū acuit ingeniū ocedo hoc bonū. Sz maius malū expimur. q̄ vinuz. s. modicū etiā sumptū ad bibendū ampli9 acuit appetitum. Quippe abyssus abyssum inuocat. Deniq; si pot9 vini est necessari9 qūo tūc pſone mḱte eiusdem nobiscū speciei cū vini carentia sani viuūt et longeui. quoz nōnulli nec vinuz appetunt nec gustare possunt. q̄ nichilō9 viuidi sunt rubentes genas habētes oraq; flāmantia. quibus et iocunditas inest bone societatis et ouictus. Postremo si vini pot9 est necessari9. qūo tunc de9 minus q̄ natura deficiens in necessarijs dilectissimis suis anacharitis p uisis q̄nq; de pane ℓ de dactilis. de vino nō legit² puidisse. Dices forte osuetudo potus vini necessitatē induxit. quid ergo michi dicis de captiuis eiusdem osuetudinis quibus cum pane aqua recēs pictantia videretur. et licet osuetudo sit nonnullis altera natura vel naturam alterauerit. vt potum vini requirat. quia tamē ipa natura non est. facile redit homo ad naturam vt sic cesset necessitas pot9 vini. Igit² bibēdo vinū nō necessitati osulitur. sed delectatōi seu voluptati puidetur. Vis mō scire q̄tū in hoc osistat hominis detrimentum. Ecce puritatē tollit hec voluptas atq; mercedez puritatis que celestem mercedem non mediocriter emulat². cui9 notabile pticipium tribuit puritas in hac vita. Vis hoc scire. patrū libzum legito et johannem abbatē inuenies puritatis naturā et qō ex ea homo osequit² bonum omni corpali potui preualens declarantem.

¶ Capitulum decimum continens consolationes hominis in temperati super astrictione ad temperantiam in cibis et in potib9 obseruandam.

DEcimo post premissa accessit et alius tristis ad dominam consolatricem conquerens. q̄ ad temperantiam in victu obseruandam essz obligatus cui illa p̄ cōsolatōne de suis puellis sex adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad hoiez illū intēpatum omessatōibus et ebrietatib⁹ deditū sic ait. Nōne innuit aplus paulus scribens ad romanos requiri ad hoc vt honeste ambulem⁹. q̄ intemperantiā in comessationib⁹ et ebrietatib⁹ non sectemur. Tu vero si nō doctrine apli huius nec alijs credis sanctoz dogmatib⁹. crede l' gentilibus et attende dicta arestotilis viri gentilis. et scies q̄ tpantiaz seruare mlto tibi meli⁹ ē q̄ intpate cibis te et potib⁹ intentū esse In mortis nanqz articlo ostitut⁹ sic ad suos discipulos est locut⁹ Nescitis q̄ plz⁹ purus et pfect⁹ mortificauit omnia desideria sua in hoc seclo in comessatōne potu et vestitu et alijs delectatōib⁹. et thesauris auri et argenti. et otempsit oms delectatōes adducētes ipm ad destructōnez corpis et anime. qz qui intent⁹ est multū omessatōni et potui et vtitur hmōi minimis delectatōib⁹ i quib⁹ delectat' tm̄ tpe quo omedit. corrūpit corp⁹ suum infirmitatibus et tristicijs. hec ille gentilis catholico multū similis.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ad hominē illū astrictum ad edendū et bibēdum tpate et obhoc turbatum sic ait. O homo cur de tpantia seruanda turbaris. signum est q̄ bona que opat' et mala intēpantie nōdum didicisti. Vis ergo vtrūqz scire. Audi johānem os aureum cui⁹ dictū in hac materia liber inducit decretoz. Nichil inqt sic iocundū est sicut cib⁹ bene digest⁹ aut decoctus. nichil salutē sic opatur. nichil sic egritudines fugat sicut moderata refectio. sufficiētia q̄ppe cum nutrim̄to et sospitatē simul pcreat et etiā voluptatē. Glosa. id est hilaritatē. seq̄tur. abundantia vero morbuz facit et molestias ingerit et egritudines generat. qđ em̄ facit fames hoc etiā plenitudo ciboz. magis aūt multo homini peioza. fames quippe in paucis dieb⁹ aufert hoiez. et liberat ex hac vita penali. excessus vero ciboz otra statuta et putrescere facit corp⁹ humanū et macerat egritudine diuturna. et tūc cū morte crudeli osumit. hec ille. jo. Bz et venerabilis Ieronim⁹ ocordans. morbi inquit saturitate nimia ocitant'. mlti qz in patiētia gule vomitu remediant' et qđ turpiter igesserūt turpiter egerūt. Deniqz vulgatū est vbū q̄ mlto plres occidit gula q̄ gladi⁹. Bz et eccliastic⁹ dic' In multis escis erit infirmitas. et ꝓpter crapulaz mlti obierūt. qui aūt abstinens est adiciet vitam.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ad hoiez rōne vsus vel desiderij multitudis ferculoz et sollicite ꝓpatōnis intēpatū sic ait. Taceo de mltis

que iã audiuisti vnũ solum qđ plꝰ de malo habet q̄ habeat de bo no·ferculoꝝ varia multiplicitas est nocumtum seu ḡuamẽ qđ in= fertur stomacho ita vt infelix reputet² ex cuiꝰ q̄dem ḡuamie ī hu mano coꝛpe pueniũt multa mala·Verũ ipm ḡuamẽ stomachi dul cis ille pater clareuallis otra nõnullos guloſos p̄latos clare põ= derat et declarat·Tãta inq̄t accuratõe et arte coquoꝝ cũcta opã= tur quatuoꝛ aut quinq; ferculis deuoꝛatis pꝛima non impediant nouissima nec satietas minuat appetitũ·palatũ quippe duꝫ nouel lis seducit² odimentis paulatim diſuescit ognita et ad suos extra neos velut adhuc ieiunũ auide renouatur in deſideria· Venter q̄ dem dũ nescit oꝛnat²·ſꝫ varietas tollit fastidiũ· Quia vero puras vt eas natura creauit epulas·fastidimꝰ dum alie alijs multipha = rie pmiscent² et spꝛetis naturalibꝰ quos deus indidit rebus·qui = busdam adulterinis gula puocatur sapoꝛibus transit²·nimiꝝ me ra neceſſitas ſꝫ nec dum delectatõ supatur·quis em̄ dicere sufficit quot modis vt cetera taceaꝫ sola oua versant² et vexantur·quãto studio euertunt² et subuertuntur liquantur durant² minuuntur et nunc quidez frixa nũc assa nũc farsa nũc mixtim nũc sigillatim ap ponunt²·Vt quid aũt hec omnia nisi vt soli fastidio ꝺsulatur·Ipa deinꝺ qualitas rei talis de foꝛis apparere curatur vt non minus aspectus q̄ gustus delectet vt cum iam stomachus creboꝛis ructi = bus repletum se indicet nec dum tamẽ curiositas satietur· ſꝫ dum oculi coloꝛibus palatum sapoꝛibꝰ illiciuntur infelix stomachus cui nec coloꝛes lucẽt nec sapoꝛes demulcent duꝫ omnia suscipere cogitur oppꝛessu magis obꝛuitur q̄ reficitur·hec ille dilectissimꝰ pater·

IIII·CONSIDERATIO.

QVarta puella ad p̄dictũ hoiem sic ait Cur de seruando tẽpan tiam turbaris vt guloſus·ꝺsidera eiꝰ laudem et vitij sibi op= siti vitupiuꝫ et digne cessabit in te passio tristicie·De laude tẽpan tie·Audi johãnem os aureũ decretoꝝ volumie allegatũ·Nichil ī quit sic sensuũ acumen opatur sicut refectio moderata Audi et ve nerabilem jeronimũ p̄sbiteꝝ·modicꝰ inquit ac moderatus cibus et carni et anime vtilis est· Ecõtra aũt si de vitij oppoſiti vitupio velis scire· Audi gratianũ·venter inquit piguis vt jeronimus ait grossum sensum generat·Audi quoq; ysidoꝝ·Gule inquit saturi = tas nimia aciẽ mentis obtundit ingeniũq; euertere facit·Audi jo hannem casꝰ·Non sola inquit crapula mentem inebꝛiare ꝺsueuit verum etiam cunctaꝝ escarum nimietas vacillantẽ eam ac nuta= bundam eam reddit·omniq; integritatis ac puritatis contempla = tione diſpoliat· Deniq; audi et Galienum virum doctissimum ypocratis interpꝛetem ex dictis jeronimi in p̄dicto decretoꝛum volumine allegatuꝫ·qui dicit in exoꝛdio medicine Atletas quoꝝ vita et ars sagina est nec viuere posse diu nec sanos esse animasq;

ita nimio sanguine et adipibus quasi luto inuolutas nichil te-
nue nihil celeste ·sed semper de carnibus eructuare et ventris in
gluuie cogitare

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad hominem de seruanda in edendo et biben-
do tempantia contristatum sic ait. Cur inimicaris tempantie
cum potius deberes gaudenter illam sectari·ne intemperantia ad
multa mala te deduceret veneree voluptatis supi⁹ declarata·Nē
p̄e q̄ hoc sit tibi formidādum docent plurima testimonia·Audi p̄-
mo jchānē cassi·Nūq̄ inquit poterit ardentes ocupiscētie stimꝰlos
inhibere quisquis desideria gule refrenare nequiuerit·hec ille·et
ecce desideria inquit gule que quidē tam in comessatōnibus q̄ in
ebrietatibus siue in excessu cibi et potus scitur osistere·Nonne ēm
ardētes ocupiscētie stimuli seu libidīes sequūt² excessuz cibi·certe
sic·Audi ysidoꝛ hoc osiderantem·Ciboꝛ inquit saturitas carnis
luxuriam suscitat edacitatis vitio crescit carnis temptatō saturita
ti semp libido adiuncta ē·Nōne etiā libido sequitur excessum ī po
tu·Audi venerabilem jeronimū p̄sbiteꝛ·Venter inquit mero estu
ans cito spumat in libidinem. Venter ēm et genitalia vicina sunt
et vnum alteri ministrat·ex vicinitate ēm menbꝛoꝛ sequitur cōfe
deratō vitōꝛ·hec ille venerabilis·Qui rursum alibi quantum ad
excessuz cibi dicit sic·Semper saturitati iuncta lasciuia est. vicina
sunt sibi venter et genitalia p̄ menbꝛoꝛ ordine ordo vitioꝛ·hec
ille·Si igitur non habita ciboꝛ copia delicatoꝛum desideriuz eo
ꝛum te cruciat cogita q̄ eoꝛum copiā si haberes te fortassis tantū
vel etiam magis cruciaret desiderium vel confunderet exercitiū
actuum venereoꝛ. Nec istud modicum quidem. Nimirum p̄ hoc
virtutes anime destruerentur·Audi de hoc pastoꝛē gregis domi-
nici gregoꝛium. Coquoꝛ inquit p̄inceps muros jheruſalē deicit
quia dum venter ingluuie tenditur virtutes anime per luxuriam
destruuntur·Hanc quoq̄ sentētiam vna cum p̄cedēti simul ponit
ille Gratianus·Ventris inquit ingluuies ad luxuriam facile pro-
uocat et omne opus bonum dissoluit. vnd venter et genitalia sibi
metipsis vicina sunt vt ex vicinitate menbꝛoꝛum confederatio in-
telligatur vitoꝛum·Hinc etiam nabuzardam p̄inceps coquoꝛum
muros jheruſalē destruxisse legitur quia venter cui coquoꝛum mul
titudo deseruit edificia virtutuz ad solum redigit. Hec gratianus
Sed nonne destructio virtutum anime·damnuz hominis est p̄sus
inestimabile.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ad sepedictum hominem de seruando temperan-
tiam contristatum sic ait·Nequaq̄ homo hac de causa trista-
ri posses. quinimmo potius gauderes si que qualia et quanta

et tpantia seu sobrietate bona homini pueniunt diligenter aduer
teres. Queso igitur vt testibus credas veridicis q̄ hoc mānifestant.
Audi primo magnum patrem augustinum. Sobrietas inquit men-
tis est et sensus membrorum omnium corporisq̄ tutela castitatis
pudicicieq̄ munimen pudori prima amicicie pacisq̄ serua bone-
statiq̄ semper coniuncta criminum vitiorumq̄ omnium profuga.
hec magnus pater. Qui rursum eandem virtutem commendans.
Sobrietas inquit est recti iudicij tenax memorie recordatōisq̄ in
separabilis. sapientie secretorum custos archani velamen. lectio-
num et doctrine capax. studiorum et artium bonarum disciplina
pariter et magīa. ingeniorum et capiendorum pedissequa. bone fa
me semper auida in cogitatōnibus salubria atq̄ vtilia versans vir
tutis singulare auxilium. cuncta cum ratōne disponens. in congre
gatōne honestorum seipsam semper ingerens. hec pater p̄dictus.
Qui rursum ipsam sobrietatem sic emendat. Sobrietatis perseue-
rantia inestimabilis est animi fortitudo. omnes eaq̄ virtutes et om
nes laudum tituli semp concupiscunt. quia sine ipsa ornari ac pla
cere non possent. hec iterum idem pater. Audi denicq̄ et illustrem
origenem. Sobrietas inquit omnium virtutum mater est sicut ecō
uerso ebrietas omnium vitiorum.

¶ Capitulum vndecimum continēs consolationes sup ieiunio et abstinentia.

Vndecimo post premissa sepedictam dominam etiaq̄ ali
us tristis pro consolatione super ieiunijs et abstinen
tijs requisiuit. cui ipsa de suis puellis mox sex ad-
iunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominem istum propter ieiunium de proxio
imminens contristatum sic ait. Tu cum ieiunas noli fieri sicut
ypocrita tristis. Nec te ad hoc moueat si ieiunium boni alicui? sit
priuatō puta esus cibi delectabilis. Nēpe teste venerabili grego-
rio prout liber decretorum cōmemorat. Non mediocriter errant q̄
magno bono preferunt mediocre bonum. vti scilicet in proposito
bonum istud cuius ieiunium est priuatio. Presertim cum nec illud
bonū dici mereatur mediocre rīspectu magnorū bonorū. ad que ie
iunium cōfert. Que nam inquies sunt illa. Profecto licet illa plu
ra sint prout illustrium virorum patere poterit testimonijs. tamen
ad presens solum tangam corporalia quedam maiora atq̄ meliora
sororibus meis relinquens. Et ecce quantū ad corperalia. Nonne
dicit ecclesiasticus. Non est census super censum salutis corporis.
Illi igitur bono cuius ieiunium ad tempus est priuatō preferēda
est vtiq̄ salus seu sanitas corpalis ad quā profecto multuz ofert

ieiunium ordinatum. Audi venerabilem ieronimum. Mater inquit sanitatis est abstinentia. mater egritudinis est voluptas. Sed et vulgatissimum est q̄ abstinētia est summa medicina. vnde et versu quodam dicitur. Ieiunat medicus. O quanti calores febrium ieiunijs sunt extincti. O quotiēs diuersarum infirmitatū materia in ieiunātibus est ꝺsumpta. O quotiens ex repletione nimia nōnulli palisim et pessimos morbos incurrissent si nō tales vl̄ sanguinem minuēdo vl̄ aliter et cito puta forte p̄ abstinentiā se iuuissent. Audi de hoc ypocratem qui aut ex verbis ieronimi in decretoꝝ volumine recitatur. docet opimis obesa et crassa que crescendi mēsuram impleuerint nisi cito ablatōne sanguinis minuant² in palisim et pessima morboꝝ genera erūpe. et idcirco necessariā esse redemptōnē vt rursum habeant in que possint crescere. non em̄ manere in vno statu natura corpm̄ potest sed aut crescere potest semp aut decrescere semp nec posse viuere animam nisi crescendi capax sit. hec ille. Illis ergo quos intp̄ātia sic repleuerit vt crescere nō possint expedit vl̄ p̄ parte euacuari aut sanguinē minuendo vel alio hmōi modo. Quid plura. Profecto scdm̄ p̄missa ptz q̄ ieiuniū multotiens infirmū sanat et sanū ab infirmitate vel etiā a morte qñq̄ p̄seruat et a medicoꝝ p̄ dñs salario suppoꝛtat. Itaq̄ corrolarie sequitur q̄ contra discreta ieiunia non est credendum medicine. Audi ambrosium illum insignem cuius dictum volumen inducit decretoꝛum. Contraria inquit conditōni diuine p̄ecepta medicine sunt. a ieiunio reuocant. lugubrare non sinunt. ab omni intentione meditationis abducunt ita qui se medicine dederit seipsum sibi abnegat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominē p̄dictum ꝓpter ieiuniū ꝺtristatum sic ait. Cur nō ꝺtra tristiciam attēdis ad hoc bonum ad quod ieiunium ꝺfert. Hoc quidē vnum de maximis ē. Quod inquies ē illud. Ecce si culpa maximum malorꝝ est. sequitur q̄ mors culpe de maximis bonorꝝ est. Verum q̄ hoc bonuz de ieiunio vel causaliter p̄dicetur. ꝺ hoc audi venerabilē antistitē ambrosium. ieiunium inquit mors culpe. excidium delictorꝝ. remedium salutis. Audi quoq̄ patrem clareuallis qui de abstinētia sic dicit. Pro eo q̄ ab ipis licitis abstinem⁹ ea nobis q̄ prius ꝺmisimus illicita cōdonantur. quid ē ꝺonari cōmissa nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna. gehennam em̄ meruimus vbi nunq̄ nullus cibus ē nulla consolatō nullus terminus vbi guttam aque diues postulat et accipe non meretur. bonum et salutare ieiunium quo redimuntur eterna supplicia dum remittuntur peccata. hec bñ.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ait. O homo si maculam turpem haberes ī facie valde gauderes q̄ illā p̄ ieiuniū posses remouere. Sed quid.

Procerto macule vitioꝝ in anima ſunt maculis faciei turpioꝛes. Igitur gaudendū de ieiunio et hilariter ieiunandū. ex eo. ſ. q̄ per ip̄m ieiuniū poſſunt vitia ab anima remoueri. Audi de hoc p̄fationem eccl̄iaſticam de ieiunio ſic dicentē. Qui coꝛpali ieiunio vitia ꝺp̄mis ꝛc̄. Audi quoq; clareualleſem. Ieiuniū inq̄t nō ſolū ablutō eſt pc̄tōꝝ ſz et extirpatō vitioꝝ. non ſolū obtinet veniā ſz meret² gr̄am. non ſolū delet pc̄tā p̄terita que omiſim⁹. ſed et repellit futura que omittere poteram⁹. Audi vlteri⁹ yſidorū q̄poſitū cōſiderantem. Ieiunio inquit libido reſtringit². ieiunio luxuria ſuparat². Audi quoq; petrū Rauēnatē. Ieiuniū inq̄t aufert vitioꝝ moꝛboſ. carnis amputat paſſiones. crimis cauſas q̄pellit. Deniq; audi venerabilem ieronimū. ardentes inquit ꝺyaboli ſagitte ieiunioꝝ et vigiliaꝝ frigoꝛe reſtringende ſunt. Vñ et magn⁹ pater aug⁹. Ieiuniū inq̄t ꝺcupiſcēcie nebulas diſpgit. libidinū ardoꝛeſ extinguit.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ſic ait ad hoiez gule intentū et q̄pter ieiuniū cō triſtatum. Nōne vitium gule hpatu ſuo inuoluēs quaſi q̄dam voꝛago eſt. que ſibi immerſuz facile abſoꝛbet atq; ſuffocat. Certe ſic. nec poteſt p̄babiliter hoc negari. Bz quis non intelligeret hominem voraceꝫ iuxta ſonū vocabuli voꝛagini gule eſſe immerſum. Quapꝛopter valde gaudere habet ſiq̄ rem repiat qua de tali voꝛagine ſupeleuet² vt euadat. Vis aūt ſcire reꝫ hmōi. Noneris hāc eſſe ſanctum eccl̄ie ieiunium vl̄ alias ex oꝛdinata deuotōne aſſumptum. Nonne em̄ ſc̄tā mater eccl̄ia deo ſic loquit² in p̄fatōne. qui coꝛpali ieiunio mentem eleuas. Bz et magn⁹ pater aug⁹. Ieiuniuz inquit purgat mentē. ſubleuat ſenſuz carnē ſp̄ūi ſubicit. q̄zadmoꝺ aūt leue g̃ui ſibi adiuncto p̄dn̄ans ip̄m g̃ue ſecū eleuat. ſic mēs ieiunio eleuata tanq̄ leui exteriꝛez hoiez tanq̄ de ſe graue ſibi ſubiectū ieiunio tanq̄ ei p̄dn̄ans ꝺ p̄dicta gule voꝛagine ſecū eleuat et a pic̄lo liberat. ne abſoꝛbeatur.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad p̄dictū hominē ſic ait. Conſidera tu q̄z g̃uat ieiuniū. q̄ eo eſt ſine triſticia ieiunandū. q̄ nulla ē comparatō boni quod ieiuniū aufert. ad bonum quod ieiunium confert. Ieiuniuz quippe delectatiōez cibi exteriꝛi homini aliqualiter aufert. qua delectatōne ieiunādo relicta q̄pter deū interioꝛi homini ſcd̄z diuinam ſpōſionē hac in vita centuplū ꝺfert. Ieiuniū exteriꝛi homini foꝛtitudis aliquid aufert. ſz que illa eſt multo melioꝛ. cōfoꝛtatōnem interioꝛi homini exteriꝛē ei ſubiciens. plane ꝺfert. Ieiunium foꝛſan coꝛpalis virtutis aliq̄ aufert. ſz que m̄lto melioꝛes ſunt ſp̄ūales virtutes que hoiem bonuz faciunt et ad p̄mia eterna diſponunt largitez confert. Audi pꝛeftaōnez quo domino virtutū ꝺo. Qui coꝛpali ieiunio virtutem largiris et pꝛemia. Audi venerā dum archiantiſtitem ambꝛoſium de caſtitate ſpecialiter loquētez.

Nam postq̃ dixit ieiuniuz moꝛs culpe. excidiū delictoꝝ. remediū salutis. radix gr̃e subiungit fundam̃tuz est castitatis et addit. hoc g̃du ad deum citius puenitur. Sz quid hoc melius esse possz. Audi quoqz et venerabilem p̃sbiterꝝ jozonimū generali⁹ loquentem. Ieiunium inq̃t non solū pfecta virtus sz ceteraꝝ virtutū fundam̃tū est et sanctificatō. Audi patrem clareuallis. Ieiuniū inquit oꝛationem deuotōnem et fiduciā donat. Deniqz ꝺsidera q̃ ieiuniū q̃uis cibo videatur ꝺtrariuz. tñ et ip̃m cibus est. Cui⁹ inq̃es. Profecto cibus est virtutis interioꝛem hominem cōfoꝛtantis. Audi leonem papam. Semp inquit virtuti cib⁹ ieiunium fuit De abstinẽtia quoq; p̃deũt caste cogitatōes rōnabiles voluptates. salubꝛia ꝺsilia. et p voluntarias afflictōes caro ocupiscẽtijs mozit'. et virtutib⁹ spūs innouatur. hec ille. Patet igitur p hec omnia ad gaudenter amplectendū ieiunia q̃ nulla est compatō boni qꝺ ieiuniū aufert ad bona que ieiunium ꝺfert.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ait. Tu homo qui ieiunium hoꝛres. ꝺsidera q̃ si tibi ieiunium coꝛpoꝛalem cibum subtrahit. tanto mens utilius spūalem tibi cibum attrahit. Qui quidem homini necessarius est. Non em̃ in solo pane viuit homo. sed in omni verbo qꝺ p̃cedit de oꝛe dei. Per cuius carentiam si saluatoꝛ dimiserit nos ieiunos deficiemus in via. Si vis modo scire q̃ verum sit qꝺ dixi. intelligas hoc p̃ simile. Nã sicut qui ieiunat. auidi⁹ postea et ad incoꝛpationem utilius sumit alim̃ta minusqz fastidit melioꝛa. q̃ ille q̃ p̃imo grossioꝛibus se repleuit. Ita nimiꝝ q̃ ex deuotōne ieiunauerit non sic fastidit cibū spūalem sicut ille q̃ p̃ materialem cibum ieiunium soluit. Immo illum spūalem auidi⁹ sumit atqz fructuosi⁹. q̃ppe experientia nos docet ita esse. cū verbū dei qꝺ cibus spūalis est meli⁹ incompabiliter sit audire de mane ieiuno stomacho q̃ post p̃ãdium aut repleto.

Capitulum duodecimum continens ꝺsolatōnes sup inedia siue sup fame et siti.

Duodecimo post p̃missa ad sepedctām dn̄az ꝺsolatricẽ accessit et alius tristis gratia consolatōnis super fame et siti consequende. Cui ipsa de suis puellis duas ꝺsolatoꝛias deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Pria puella ad hoiez famescẽtez et ex hc turbatū sic ait. aut fame q̃uez pateris rōne penurie et egestatis aut famẽ ꝺmunẽ rōne abstinẽtie lẽgioꝛis. Siqꝺem p̃mo mō soꝛoꝝ meaꝝ ꝺsolatōnem req̃ras supi⁹ vbi agit' ꝺ penuria et egestate ac ꝺ m̃dica pauptate. Que nimiꝝ fames si ad moꝛtẽ etiã eã termiari opterz hoc haberz ꝺsolonis. q̃ vti s̃ p soꝛoꝛẽ meã patuit fames i paucis dieb⁹ aufẽt hoiez et liberat ex hac vita pẽali. Sz et alia i hac pte ad ꝺsolonez

ptinent que sup ꝑsia morte festina possunt hominem consolari. Moro si leuiori occasione famescere otingat vl̃ sitire. hoc primus osolatōnis occurrit qd̃ venerabilis pater jeronimꝰ quodam in loco sic dixisse repit. Otiū pit fastidiū. exercitiū famem. fames autē miro mō dulcia reddit que fastidiū facit insipida. hec pater ille. Idem quoq; iudiciū est et de siti. aqua em̃ p sitim in vinū mutabit vernacinū. et ceruisia turbida in claretū. Sz et hoc qd̃ dictum est q videlicz que fastidiū facit īsipida. fames miro mō dulcia facit. potest p hoc vtrunq; intelligi qd̃ dicit Neemias. Panem de celo dedisti eis in fame eoꝝ. Nimiꝝ panis grossus et terrestris fit q̃si panis de celis omne in se habens delectam̃tum suauitatis. id ē fit miro mō dulcis rōne famis p̃cedentis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella famē et sitim eiusdem attendens oditōnis ad tristez hominē ita ait. Si rōne ieiunij a cibo abstinēs corpali fame affligeris siue siti. sume cibum aliū siue potum. Nimiꝝ sicut ait ille Cassyodorꝰ. Ipis ḡuior ē osuetudo subtracti cibi q̃ se escis alijs nesciūt osolari. hec ille. Duz ergo fame affligeris vt vl̃ hoc mō verificet illud ps̃. Indiebꝰ famis saturabunt. et illud job. In fame ridebis. plustra armariū memorie seu archaz mentis tue arcbane et si q̃z q̃ dulcissimū cibuz mueneris verbi dei ibi reseruatū. gusta illū illo recreeris. atqz de cella vinaria vino leticie spūalis. Nempe cibū gustando atqz potū hmōi spūalem. non soluz venies in obliuionem ieiunij et alterꝰ cibi sumendi puta carnalis. sed et carebis eius quodammō appetitu tanq̃ insipidi. q̃ppe gustato spiritu desipit omnis caro. Quod quidez si neglexeris fatuis es similimꝰ. nec opassione dignꝰ. quēadmodum nec talis q̃ ꝑter grossiozis cibi puta nigri panis carentiā famesceret. eo p cibos delicatos absconditos habēs in copia. eis vti non curaret. hoc autez diuco naturale quodammō famis remediū attendēdo. qd̃ quidē remediū in ꝓposito osisteret in suspensiōe ad cibū spiritualem p actualem osideratōnez. quēadmod̃ q̃s dū ad vnū cibū delicatū p actualem vsum suspenditur. interim naturaliter p appetitum grossiozis cibi non vexatur.

Capitulum tredecimū otinens osolatōnes sup vilibus et rudibus vestimentis et super carentia delicataꝝ et p̃ciosaꝝ vestium.

Tredecimo post p̃missa ad sepedctām dn̄am osolatricē optimā accessit p osolatōe habenda etiā alꝰ tristis exeo turbatꝰ p non habuit delicatas vestes. sz tantū viles et rudes. cui ipa mox deputauit tres de suis puellis p osolatōne recipienda ab eis.

I. CONSIDERATIO.

Pria puella ad triste illū sic ait. Tu q̃ vestitū osideras dlicatū

Audi principem phoz aristotilez in mortis articulo suos discipulos alloquētez. Nescitis inqt q phs pur⁹ et pfectus mortificauit oia desideria sua i hᵒ secᵏo i omessatōe potu et vestitu et alijs delectātōibꝰ Tu vo nōduz tua desideria mortificasti cca vestitū. ō cꝰ delicati carētia es oquestꝰ. igitur hoc primuz otra te sequit² q nō es phs purus et pfectus. qualis estimatōne hominū forsitan fuisses si tacuisses. Nūc vero qm̄ oquerendo nō tacuisti carebis noie hoc p̄claro qō amatoz sapientie interptatur. Siqdem te ostendisti non amatorē sapientie. sz magis lane delicate. O q̄ dissimiles delicie in lana osistūt et in sapiētia cui sapientie. nec sericū nec purpuram licet optare. Minꝰ qz licet appetere p̄sertim ei cui alias pacto quodā scōm aplm ocessum est xp̄m qui patris sapientia est induere Audi illū cypzianū. Serico inquit et purpura indute xp̄m sinceriter īduere nō possunt. Eligas igit² iter ista et vide q eligas sapiēter. vt ñ mō vt phs mūdāe sapiētie. sz amatoz ve sapiētie opzoberis

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad hominem p̄dicta ex causa tristē sic ait. Nōne homo te docet ratio. honorabilis esse mlto. vestiri veste regis aspera q̄ ꝑa veste delicata. Est pfecto fateare necesse est. Sz quid. Dic michi de rege illo qui in vestitu suo habet scriptum rex regū et dñs dominantiū. cui est honoz et gl'a et impiū. qō impiuz teste apostolici rextus appatu et suis dabit. Dic de illo maxīo regū quo legis. Nōne legis q vestit⁹ erat s. hic veste aspera sanguine. et si sic. qd restat tibi. Reuera cū sit rex gl'e si tandem cū eo stola gl'e supuestiri queris. restat nunc p conuenientiā et si nondū usq ad sanguinem restitisti. saltē hic de veste aspera siue rudi tanq̄ dicto regio habitui aspero sanguine vl' pump oforni gl'eris. ō veste delicata erubescēs. Sequere in hac pte vl' militē regis vnū de principibꝰ primis. vnum de pmis i acie. ab ipō rege de veste aspa dm̄datum cum dicebat. Quid existis in desertū videre homiē mollibus vestitū. Ecce qui mollibus vestiunt² in domibus regum sunt quasi dicat non. nec iste in deserto. Tu aūt homo forte dices nec ego sum in deserto. vt doceat me vestis aspera. fall'is plane Nōne de assumpta de hoc seculo neq̄ qō et tu inhabitas dctm̄ est. Ista ē que ascendit de deserto. et licz addatur delicijs affluēs. tñ hoc ō solis intelligitur spūalibus delicijs que sole et nō delicata huius seculi cum ascendētibus coascēdunt. q ergo ipe rex regum in deserto. id ē in isto mūdo corde et animo deserendo approbat i milite qui de pilis camelorz. et non de lana delicata. nec de serico vel purpura vestitus erat. huiꝰ oppositū s. vestem in nobis delicataz scire debemꝰ deo forte minꝰ gtā. sz vestē rudē gtiorē. Quid aūt amplius l' potius i vestitu desideras q̄ i ipō et p ipm deo gtū esse. qō delicate vestes et p̄ciose mime opāt². sicut et sñ pctō vt i pl'bꝰ minime dferūt². Audi gregoriū. Nemo iqt existimet i fluxu atqz studio

p̄ciosaꝝ vestiū pctm̄ deesse. qz si hoc. culpa non esset nullo modo. Iohannem dn̄s de vestitꝰ sui asperitate laudasꝫ et nequaq̄ paulus feminas a p̄ciosaꝝ vestiū appetitu opesceret dicēs non in veste p̄ ciosa. hec ille. Sꝫ et crisoꝰ dicit q mollis vestis rigidū corpꝰ faci le reddit delicatū. Facto vero corpe molliori necesse est et animā ptcipare lesionez. nam vt plimum opatōnes ipiꝰ dsonant dispo = sitōnibus corporis.

CIII. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu hō qui delicate vestiri desideras. Attē dē qualis sit dn̄a inter te et hominē grossa seu rudi veste ex hu militate otentū. Profecto qui desiderat delicate vestiri et nō sine peccato vt soror mea prior duicit. Is ita vestitus assimilari potest sacco foris depicto seu deaurato. Intꝰ tn̄ immūdissimis et fetidissi mis stercoribꝰ pleno. hō vero rudi seu grossa veste vl̄ ex humilitate otētꝰ assimilari p̄t sacco magno l̄ griseo. Intꝰ tn̄ nobilissimis arōa tibꝰ pleno. Vide ergo q̄d horꝝ tu eligas. Datꝫ aūt opatō declara= tione saltē vniꝰ mēbri p qd etiā de mēbro oppositō poterit iudica ri. Audi igitꝝ de ꝓpositō summū illū pontificē Innocentiū. Supbꝰ inq̄t vt magis ficꝰ videaꝝ satagit vestiri duplicibꝰ indui mollibꝰ p̄ciosis ornari. Sꝫ quid est hoc. p̄ciosior ornatꝰ nisi sepulcrū foris dealbatū. Intꝰ aūt spurcicia. hec ille et bene q̄dem. quippe deli = cata et p̄ciosa vestis otinet hominē nō sine vitijs se gestantē qui ab intꝰ plenꝰ est realibꝰ stercoribꝰ. et nichilōꝰ sicut vitiosus sterco= ribꝰ methaphorice dictis est plenꝰ. Verꝝ qz ipa vestis delicata et p̄ciosa corruptōis hmōi otinentiā testatꝫ. quēadmodū in sacco fa = cile dep̄hendit ab ex̄ an pira q̄ ab intra otinet sint mollia seu cor= rupta. Hinc esse p̄t q magnꝰ p̄ augꝰ fertur dixisse de p̄ciosa veste erubesco q̄ si datꝫ michi vendo eam. Sꝫ et de patre clareuallis le = gitꝫ. q in vestibꝰ pauptas ei semp placuit. sordes nūq̄. Declarato itaqꝫ p̄missē diuisionis membro p̄mo. q̄d sentiēd putas de scdo sibi oppositō. Profecto scdꝫ loycos. Si ꝓpositū in ꝓpositō. et oppositū i oppositō. Oppositū gᵒ membrū. i. hō rudi seu grossa veste ex hui= litate otentꝰ otinz oppositū stercoribꝰ fetentibꝰ delicatā et p̄cio sam vestē replentibꝰ. ex eo s. qz est plenꝰ nobilissimis aromatibus ad celū vsqꝫ redolentibꝰ. otinet nanqꝫ vt supponitꝫ ipam humilita = tem que vas est dicere grāꝝ. grā aūt purissimo balsamo oparꝫ. igi tur rōne otinentie sicut balsamū aromatisans odorez dat. imo sola humilitas mltis p̄pollet aromatibꝰ. Ipsa nāqꝫ dicitꝫ esse in floribus viola et i odorāmtis thus. Sꝫ nōne viola odorifera est. nōne odo rifeꝝ ē et thus. Immo sicut thus quanto in fumū magis tenuez re solutū fuerit. tanto maiorꝫ suauitatis odorē spargit. ita et de humili tate dr. q dū ꝓpm subiectū q̄si i nichilū extenuat gtissimū odorem do spirat. Rursuꝫ dr humilitas miro mō r̄dolere et p nardū ꝓpter sui puitatē significari. de qua dicit sponsa in canticis. cum esset rex in

accubitu suo nardꝰ mea odorē suū dedit. Deniqꝫ spūssanctꝰ libere flat in corde humili. qđ quidē ad maiorē facit redolētiam. Vñ sponsa hoc designans in canticis. Veni inquit auster ꝑfla ortum meum et fluent aromata illius. ¶ Cetexꝫ humilitas cetera bona hominis deo amplius redolere facit. Nimiꝫ spēs aromatice cū in puluerem redigunt² vehementius redolent. sic et bona hominis cū p eius humilitatē minuta fuerint. Ad qđ designandū dicit² in canticis. Que est ista que ascēdit p desertū sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et vniuersi pulueris pigmentarij.

¶ Capitulum decimūquartum otinens ꝺsolatōnes sup arto et humili recluſorio vl cella et vniuersaliter sup delectabilium habitatōnum carentia.

QVartodecimo post p̄missa accessit ad dñam sepedctāꝫ et aliꝰ tristis sup humili recluſorio seu cella angusta et delectabilis habitatōis carentia ꝺsolatōꝫ querens que huius rei gratia mox ei de suis puellis duas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad p̄dctm̄ tristem sic ait. Cur homo de habitatōne arta turbaris que eo tibi magis ouenit q̄ ampla q̄ lata et spatōsa q̄qꝫ etiā grōsa et speciosa. quo minus eris in ipa arta distractus. et magis manebis recollectus. Nam et te faciet virtutū atqꝫ scientiam capatiorem locꝰ angustus. Fert² nanqꝫ thomas aq̄nensis dum olim in colonia studuisset et maximuꝫ thesauꝝ sciam sibi acq̄reret vix quatuor pedum in longū et in latū studoriuꝫ habuisse. Dyogenes aūt angustiorez cellā habuit. Audi valeriuꝫ illum maximum. humile inquit tuguriū virtutes recepit angustꝰ locus magnam virtutū turbam capit. Dyogenes em̄ cū torqueretur in dolio se domū volubilem habere vocabatur et se cū temporibꝰ ꝺmutantē. frigore em̄ os dolij vertebat in meridiem. estate ad septētrionē et vbicunqꝫ sol se inclinauerat ꝺyogenis simul p̄toriuꝫ vertebatur.

¶ II. CONSIDERATIO

SEcunda puella sic ait. Cur homo delectabili hic habitatōne frui appetis et nō potiꝰ talē rfugē. Nimiꝫ spē diminuit ꝺ futuris in celo habēdis delicijs. Vis hoc scire. Legito vitas patruꝫ Ibi nāqꝫ fctā de quodaꝫ loco mentōe dicit² sic. Locꝰ iste si delicioſus ē et abundans quā requiē sperabimꝰ ī futuro seculo si hic delicijs fruim². Nōne gꝰ mlto meliꝰ ē hic habitatōibꝰ carere delctābilibꝰ q̄ pati ꝺtrim̄tū ćca bonū spei ꝺ sidris māsiōibꝰ ꝺñdis ī celesti jhrlm ī ciuitate dñi. ꝺtutū ī ciuitate dei nr̄i. ciuitate sancti q̄ cōstruit² ī celis viuis ex lapidibꝰ. q̄ fūdata est saphiris cꝰ porte nitēt margaritis. cꝰ om̄s muri ex auro sunt purissimo. In q̄ qđem māsiones mlte sunt ibi nāqꝫ deꝰ nobis ꝺstituit lucidissimas māsiōes.

ibi requieſcunt ſanctoꝝ anime. Hic aũt pegrinamur a dño. nec habemus hic manentem ciuitatem. quare nec habitatõnem.

Capitulum quindecimũ otinens ɔſolatõnes ſup carentia mollium lectoꝝ et delicatoꝝ lectiſternioꝝ.

QVintodecimo poſt p̃miſſa acceſſit ad dñam ɔſolatricẽ ſepedictã et aliꝰ triſtis querens ſup lectoꝝ duricia et delicatoꝝ lectiſternioꝝ carentia ɔſolari. Vt illa moꝛ eidem tres ɔſolatrices de ſuis puellis aſſiguit.

I. CONSIDERATIO

PRima puella ad hominem p̃dictum delicata ſtramenta appetentem. atqꝫ ex carentia dolentem. ſic ait. Cur tu et in iſtis q̃ris delicias. Neſcis de babilone dictum eſſe. quantũ gloꝛificauit ſe et indelicijs fuit. tantũ date ei toꝛmentum et luctum. hoc autẽ toꝛm̃tum et eius equalitas ad babilonis delicias etiam ad alios et alioꝝ delicias extenditur. aliter ibi nõ diceretur. ꝓncipes ne ſitis deliciaꝝ eius et de plagis eius non accipiatis. Sed q̃ poſſet eſſe plaga vel toꝛmentum ɔfoꝛme ſeu equale delicijs in delicatis lectis et lectiſternijs ɔſiſtentibus. non appet ex ſcripturis niſi illud dũtaxat qõ ꝓphetizatũ repitur Dicente filio amos. Subter te ſternetur tinea et opimentum tuum erũt vermes. O qualis lectus ſubtus. et qualia lectiſternia et opimenta ſupius. O quale et q̃ abhominabile toꝛmentum qõ quidẽ vt euadaſ merito debes gaudenter carere dictis delicijs ɔſiſtentibus in lectoꝝ atqꝫ lectiſternioꝝ mollicie delicata.

II. CONSIDERATIO

SEcunda puella ad eundem hominem ſic ait. Non aduertis q̃ circa noctem ante vſum ſtramentoꝝ dici ſolet. Noctem quietam et finem pfectuꝫ tribuat nobis omnipotẽs et miſericoꝛs dñs. et ſubiungit. fratres ſobꝛij eſtote et vigilate. quia aduerſarius veſter dyabolus tanquam leo rugiens circuit. querens quem deuoret. Et quare hoc. Certe qꝛ dyabolus illa in hoꝛa qua ſtram̃tis vitmur p̃ſertim delicatis maxime nos temptare ſolet. Quid ergo tũc faciendum. Expedit certe eum fugare. Quo pacto inquies. Audi patrem clauallis. Dum inquit dyabolus officinas fratrũ circuit debet eum fugare ab oꝛatoꝛio denotõ. a doꝛmitoꝛio ſtramenta vilia. hec pater ille. Cuius dicto conſiderato gaudenter ſtramentis vilibus eſt vtendum.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ad eundem viꝝ ſic ait. Tu vir robuſte cur nõ es memoꝛ tenerꝛimi illiꝰ infãtuli in aſperꝛimo frigoꝛe nati. Nã et poſtmodum tẽpantioꝛi tempe petrus homo ſolidioꝛis ſubſtãtie cũ miſtriſ iudeoꝝ ĩ domo cayphe ſtabat ad ꝓunaſ qꝛ frigus erat et calefaciebat ſe. Cur nõ ɔſideras geſta ĉca illũ vagientẽ infãtulũ frigido loco et tẽpe. duro p̃ſepio ꝓ lctõ poſitũ et ꝓ lctiſternijs

pannis inuolutum vilibus ſ. vt puto. nam et maxim⁹ dicit de ip̄o apud iudeos ſordebat in pannis. Plimiꝝ aliter non diceretur cū pondere pannis inuolutum. Nam et diuitum infantes et pannis inuoluuntur ſꝫ p̄cioſis et delicatis que nomen excedunt p̄anoſitatis. Cur non attendis et matrem pueri et ip̄am teneram et a natura delicatam. que ſi lectum habuiſſet puerū ſuū tam dilectum non in p̄ſepi poſuiſſet in medio duum animalium. infanti terribilium. Eorſitan ipſa in nuda terra iacuit. Naꝫ nichil agitur ꝺ eius lecto. quia nec erat ei locus in diuerſorio. Vbi agitur mollicies lecti ſui vbi culcitre de ſerico facte. vbi cuſſini p̄cioſi et puluinaria delicata. vbi ornat⁹ purpure. vbi cortine et cetera queqꝫ que reginā mū di decuiſſent. fac ergo ꝺparō̄ꝫ tui hominis ignobilis ad regē celi atqꝫ ad reginam mundi matrem dei vnigeniti. Eac ꝺpatōnem tui ruſticani et robuſti ad teneros artus pueri atqꝫ ad teneritudinem puerpe et corporis virginei et teipſum apud te inuenies deteſtabilem merito haberi qui de duricie lecti et lectiſterniorum vilitate ꝺqueri p̄ſumis a[illegible] tibi debeantur delicie quibus caruit deus tuus et mater eius. Nonne erubeſcis qui talia requiris ꝺmoda. Eac ꝺpatōnem tui iniuſti et peccatoris ad puerum puriſſimū ad infantem qui peccatum non fecit nec eſt inuent⁹ dolus in ore ei⁹. Eac et ad matrem de qua ꝓpter honorem domini cuꝫ de peccatis agit² nolo queſtōnem habere. ait magnus pater auguſtin⁹. fac inter te ipſos ꝺpatonem et inuenies q̄ ꝓ ſe nullo indigent penalitatis remedio. tu vero querendo comoda penalitates refugis quibus pro pc̄tōꝫ tuoꝫ remediis indigeres. Dices forte ip̄e puer pro me penalitates ꝓtulit quibus peccata mea tulit. O quanta eſt hec inſania. Nunquit non ei in tuo negocio coopaberis. Der quid penalitates illius tibi applicabis. num ꝺmodis tuis. Nequaq̄ cum ipſe ꝺmoda in penitentibus deteſtetur. Deniqꝫ fac ꝺpatōnem et agnoſce differentiam inter te inſipientem et puerum illum qui dei virtus eſt. et dei ſapientia. qui non elegiſſet penalitates nec pro lecto feni duriciam. qui feno iacere ꝓtulit. niſi in hmōi aliquod magnum bonum latens cognouiſſet et qd̄cunqꝫ illud ſit eiuſdeꝫ boni ꝓcipium tibi ſimilibus penalitatibus cum gaudio compabis. Sane ſi p̄ter bonum implicite tactum de bono penalitatibus reſpondente deſideres magis explicite edoceri. Ecce optuit criſtuꝫ pati et ita intrare in gloriam ſuaꝫ. Droinde et tu ſperare habes p incōmoda patienter tolerata ꝺſequi gloriā et p tormēta tempalia compare tibi delicias ſempiternas. Non enim ad hoc volendum pronior eſt deus vt quantum quis glorificauit ſe et indelicijs fuit tantū illi tormentum et luct⁹ debeantur q̄ ad volendum. vt quātum quis in tormētis fuerit et incōmoda paſſus humiliter. tantum ille ꝺ delicijs et gaudijs cōſequatur ſꝫ nec ſolum tantum qꝫ menſuram ꝺfertam et coagitatam et ſupeffluentem dabit dominus.

X

EXPLICIT NONVS LIBER DE CONSOLACIONE THEOLOGIE. INCIPIT DECIMVS LIBER CONTINENS CONSOLACIONVM REMEDIA OPPORTUNA CONTRA ILLAS TVRBATIVAS QVE OPPONVNTVR SOLACIIS ET GAVDIIS SEV IOCVNDITATI. CAPITVLVM PRIMVM CONTINENS CONSOLACIONES SVPER GAVDIORVM ET SOLACIORVM MVNDANORVM SEV EXTERIORVM CARENCIA.

Decimo principaliter decem tristibus ad sepedictam dñam ysolatricē accedētib⁹ primo omniū vn⁹ ex eis eiusdē domine pedibus puolutus ipi de mūdanoꝝ seu exteriorꝝ gaudioꝝ et solacioꝝ carencia est conquestus. cui mox illa de suis puellis. xiiij. pro consolacione eidem tristi impēdenda assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄dictū tristē sic ait. O homo opacioz tibi q̄ vt video exterioꝛib⁹ solaciis exquisitis tanq̄ eger tedia vite meditari queris. Nimiꝝ ipꝫ medicamentū solacioꝝ taliū in vuln⁹ vertitur. quia dū nimis studiose ei inheseris nō ad refectōez tuā sed in defectionē cedere repit². Ipaqꝫ mēs tua a secreti interioꝛis gaudio excludit². et diuersis malis passionib⁹ p vices subicit². Audi gregorium dominici gregis pastoꝛē egregiū. Vt inquit taceamus q̄ in coꝛpoꝛe doloꝛes tolerat qui febrib⁹ anhelat. Ipsa vr̄a salua egritudo est cui curādi necessitas nunq̄ deest. quot em̄ solacia ad vsum viuē di q̄rim⁹ q̄si tot vr̄e egritudini medicam̄tis obuiam⁹ sꝫ ipm quoqꝫ medicamentū in vulnus vertit². qꝫ exquisito paulo diuti⁹ inherentes eo graui⁹ deficimus qd̄ puide ad refectionē pamus Ipsa quoqꝫ mens vr̄a a secreti interioꝛis gaudio excluſa mō spe decipit² mō pauoꝛe verat². mō doloꝛe deicit². mō falsa hylaritate reple². hec ille pater sanctissim⁹ qui ex dictis solaciis finaliter infert q̄tuoꝛ malas aie passiōes de quib⁹ illa expta boeciana ysolatrix loquēs sic dic̄ Gaudia pelle pelle timoꝛē spemqꝫ fugato nec doloꝛ assit nubila mēs ē vinctaqꝫ fremis h̄ vbi regnāt.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad p̄fatū boiez mūdana gaudia appetentē sic ait. Nōne multomeli⁹ est gaudio carere q̄ de gaudio habito postmodū dolere et tormenta sentire. Sic inq̄ necesse est. Sed qmd Profecto extrema gaudij luct⁹ occupat teste scriptura imo et egregius ecclesie. Pastoꝛ gregoꝛi⁹ sic dicit. Iure restat vt quot prius in mūdo incolumes habuim⁹ gaudia tot de ipso postmodū cogamur en tire tormenta. Hec ille pater. et videt² inici ei qd̄ in apocalipsi de babilone scribit². quātū glorificauit se et in delicijs fuit tātum date ei tormentum et luctum.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ad eundē sic ait. Cur leta q̄ris. et de tristibus q̄reris. Erroꝛ tibi inesse videt². Nempe plus ꝺferunt tristia q̄ leta

Vis hoc scire. Audi pmemoratū pastorē ecclesie. Solet inquit letitia archana mētis apire atq; apiendo amittere. aduersa vero cum nos exteri⁹ depmūt interi⁹ acutiores reddūt. Hec iste pater. Nec mirū. Nā et vexatio dare dicit² intellectū. Acumē etiā intellectus facit int⁹ legere atq; colligere de quo mēs introrsum pōt gaudere cū illa videlicz sapiētia de qua dic̄ sapiēs. Intrās in domū meā cōquiescā cū illa ñ em̄ habz amaritudinē conuersatio illi⁹ nec tediū cō uictus illi⁹ sz leticiā et gaudiū.

IIII. CONSIDERATIO

Quarta puella eidē sic ait. Audi frater nō incassum verbū illius Cassi. Bonū inquit insolitū pl⁹ amat² et sequēti gaudio cōfert dulcedinē tpm pmissa tristicia. Hec ille. Sz quid est. qđ inde sequit² Profecto sequit² q carētia mundani gaudij de q̄ tibi inest tristicia. eo quidē q̄uis existēs min⁹ bona. ē tn appetēda q° futuro gaudio celesti ofert dulcedinē. Ita sane vt pl⁹ sapiat. Qđ quidē plus oīm q̄ualet gaudio pñti. sicut eternuz tpali. Non em̄ inerit gradus iste futuro gaudio tm̄ in ei⁹ pncipio. Nimirū quoadusq; durauerit futurum gaudium durabit et omnis gdus eius.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ad pfatū boiem est locuta. Stulti sūt oīno qui gaudere appetūt i reb⁹ exteriorib⁹ seu mūdanis. Nēpe q stultissime errrēt pulcre oñdi² aucte magni pris Volētes inqt gaudere forinsecus facile euanescūt et effūdunt² in ea que vident² et nō sūt et ymagines eoꝝ famelica cogitatōe lābūt O si fatigentur inedia et dicāt q̄s oñdit nobis bona. hanc dicti pris sniam si intelligere volueris recursū habe supius ad sororē meā et inuenies eaz lucide declaratam.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ad boiem pdictū ait. opacior hō tibi de errore q. s. famelic⁹ existēs indigeres satiari et nihilomin⁹ de carētia mūdani gaudij turbaris. quo habito mīme saciari posses sz magis te otigerz ieiunū relinq̄. Quid ni dixeriz te famelicū. Tu nāq; es de ill' de q̄bus ex sentētia magni pris soror mea imediate recitauit q volētes gaudere forinsec⁹ facile euanescūt et effūdunt² i ea q̄ viden² et ñ sūt. et ymagines eoꝝ famelica cogitatōe lambūt. O si fatigent² et dicāt q̄s oñdit nobis bona scilz quib⁹ indigerēt cōtra inediā saciari. Eorte dices q̄ nā sunt illa. Profecto sunt pabula veritatis sine quib⁹ tanq̄ sine ꝑprijs suis obiectis ieiun⁹ manz intellect⁹. Dices rursuz quib⁹ accidit h° ieiuniū. quo in via possent deficere. ill' reuera q̄ i via misere hui⁹ pegrinatōis nre gaudia solēt querere. Audi gregoriū prem beatissimuz. A veritatis inqt pabulo ieiuni sūt qui in hac pegrinatōis inopia letant². De carētia igit² leticie tal' seu gaudij gaudere quidē cōuenirz multopl⁹ q̄ p̄ tristicia querulari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Miror karissime q verum gaudiuz quod solum habetur in domino negligis et de illi⁹ carentia gaudij

X

tristaris ꝙ respectu gaudij habendi in dño veraciter racionē habz merozis ·Audi dulcem illuz pzem clareuallis·Illud inquit reuera vez est gaudiū et solū qđ nō de creatura sz de creatoze ꝺcipitur· qđ cū posſederis nemo tollet a te cui compata oīs aliunde iocun ditas meroz est·omnis suauitas doloz est·oīe dulce amaz·omne decoz fedum·oīe aliud qđ delectari possit molestum·

¶VIII·CONSIDERATIO·

Octaua puella sepedicto hoi tristi sic ait·Cur tristaris de mun= dani gaudij carētia ·cōsidera errozē tuū qui de bono tanꝑ de malo ꝺtristaris·Nōne eī eo carere bonū est qđ aīa sanctis medi tacionibꝫ q̄ vtiqz rectū iudiciū ꝓmouent occupata exiliū vel car= cerē reputat aut luctū deputat vel merozē· Fatearis necesse est· sz ꝙ·Profecto aīma spūalibꝫ meditacōnū incitamētis occupata mun dum carcerē vl exiliū ac risum et gaudiū luctū reputat et merozē Audi magnū pzem Augustinū p redēptozis inquit nri mozte de te nebris ad lucē·de mozte ad vitā· de cozrectōe ad incozrectōez·de exilio ad patriā·de luctu ad gaudiū·de terris ad celeste regnū vo cati sumꝫ·quecūqz ergo aīa sancta talibꝫ fuerit incitamētis occupa ta·nihil ocupiscit terrenū·nihil trāsitoziū·nihil qđ ad tps arridet nihil qđ ad pns delectet· est q̄ risū luctū deputat et gaudiū ī me= rozē ꝺmutat·cui mūdus carcer ·celū vero habitatio cui exultacio de pntibꝫ nulla est· qz in illo tm̄ gandere appetit·qui sup oīs est Hec pater ille·

¶IX·CONSIDERACIO·

Nona puella sic ait·Tu qui de mūdani carētia gaudij q̄rulari aduerto ꝙ sis pui cozdis ꝙqz q̄ꝺiu ꝫ feceris iudicaberis stul tis silis· q̄re inqes· pfecto qz pua diligis neglectis magnis· Di= ces mihi q nā sūt ista pua et q̄ magna·Reuera oīe mūdanū gaudiū de numero puoz est·gaudiū vero de deo et in deo hn̄dum de nu= mero ē magnoz·Istud siquidē plenū est·illud aūt vel est vacuum vl nō plenū Vis ꝫ nosce dilucide p scripturā·ecce q̄tū ad gaudiū mūdi dicit salomō in ꝓuerbijs·Risus doloze miscebit igiꝫ gaudiū mūdi tanꝑ doloze mixtū nō ē plenū·Quantū aūt ad gaudiū habē= dum in dño dicit ipe dñs discipulis· gaudiū meum in vobis sit vt gaudiū vr̄m impleat·¶Vis rursum ꝓpositū nosce p certā de vtro qz gaudio ꝺiecturam·Ecce vas ꝺicitur vacuum vel non plenum· cui hoc quod continet non est cōmensuratū vtpote quod posset et deberet aliquid amplius cōtinere· ¶Sed quid·Profecto terrena queqz non sunt ꝺmensurata gaudio quod de ipis habemꝫ q̄ntum= cunqz minimo ·quippe semp vltra cōdignū gaudemꝫ de terrenis sicqz fit ꝙ nr̄m gaudiū q̄ntumcūqz modicū eo sui obiecti valozem excedat quo ipm quidem obiectum nō est dignum vt de ipo homo tantū gaudeat· gaudiū igitur nr̄m vtiqz nō est plenū cum deberet magis capere ꝙ illud obiectum·ymmo reuera quod mirum est di= ctu·quanto gaudiuz nostrū de terreno obiecto maius fuerit tanto

minus plenū erit. ¶ Dicro ꝙ gaudiū nr̄m habendū in domino ne dum in p̄ia ſed etiā in hac vita impleat². hoc patet ſi vt prius ple nitudo gaudij penes operationē ip̄i⁹ obiecti ad act⁹ gaudētis attē dat².quo quidē actu formaliter ip̄m obiectū capi² ſicut et eo pre hendit² vel app̄hendit². Nimirꝝ hac conſideratione actus gaudētis implet² obiecto quod p ip̄m capit² ſi ip̄m obiectū vl̄ excedat valo rem eius vel admin⁹ ei omenſurat². nō autē implere² ſi obiectū ab actu excederet² tanꝙ indignū vt talis act⁹ circa ip̄m exerceretur. Quapter ſicut gaudiū de terrenis eoip̄o non eſt plenuꝝ quo quā = tumcūqꝫ bona ſint illa et quātumcūqꝫ gaudiū de ip̄is ſit modicum p ip̄m de illis gaudem⁹ vltra ꝺdignū et ſic remanebit et illō gau diū vel in pte vacuū. Ita et ecōtra gaudiū nr̄m de deo tā in futura vita ꝙ̄ in iſta eſt plenū Nēpe quātumcūqꝫ gaudem⁹ de deo ſp gau demus citra ꝺdignū cū gaudiū nobis poſſibile ſit finitū et bonuꝝ hoc qō deus eſt ſit bonū infinitū Ex quo fit vt non ſolū nr̄i gaudij menſurā impleat. ſed ip̄am etiā excedat.Quippe de deo nunꝙ̄ tm gaudere poſſum⁹ q̄ntū dignū eſt vt de ip̄o gaudeam⁹. et nōne pro pter hūc exceſſū diuini obiecti reſpectu capacitatis nr̄i gaudij.ve raciter p̄ot intelligi illa ſcripture p̄miſſio menſurā bonaꝫ et ſupef: fluentē dabūt in ſin⁹ vr̄os.His itaqꝫ ſic ſe h̄ntibuſ ſi nō vis digne iudicari pui cordis ac ſiſipiētib⁹ ſimilis tūc plenū et maximū gau diū de deo h̄ndum magis ſolito attēdas et mundanū gaudiuꝫ non plenū ſꝫ vacuū cū ſit minimū nullaten⁹ magnipēdas.

¶ X.CONSIDERATIO.

Decima puella ſic ait.Tu qui de mūdani gaudij carentia turba ris.Vtinaꝫ eſſes hō realis nequaq̄ haberes cām turbationis. Homo nāqꝫ realis nō curat de vanis q̄re nec de gaudijs mūdanis Vis ſcire ꝙ vniverſuꝫ mūdanū gaudiū vanū ſit.Ecce vanū eſſe diſ: fini².qō nec plenitudinē p̄ſtat ꝺtinēti nec fulcimentū initēti.ē aūt tale mundanū gaudiū vniverſum.quippe qō mundanū gaudiū nō p̄ſtet plenitudinē ꝺtinēti hoc ex p̄miſſis claꝫ eſt. ꝙ em̄ ip̄m nō eſt plenū quō hoc alteri p̄ſtaret plenitudinē. Sed ꝙ mūdanū gaudiū nō ſit plenū hoc iam tibi per ſorore meaꝫ eſt dilucide declaratum. ¶ Dicro ꝙ nec p̄ſtet fulcimentū initenti.patet quidem quia nimis ē inſtabile atqꝫ vagū.hᵒetem̄ ſuppoit lauſ illa eccliaſtica de beata katherina.fragrat amore dei ſpernit vaga gaudia mundi. Teſtat² aūt hoc et magn⁹ pater auguſtin⁹ Letitia inquit huius ſeculi vani tas eſt cum magna expectatione ſperatur vt veniat et nō poteſt te neri cum venerit.

¶ XI.CONSIDERATIO.

Undecima puella ſic ait.Cur homo q̄rularis de exterioris gau: diij carentia cuius ſcꝫ obiecta ſunt exteriora aliqua. Certe in illis non ſunt gaudia expetenda eo ꝙ illa non ſunt durabilia. ſed nec ſunt maiora.Vis ſcire ꝙ gaudia de exterioribus non ſunt dura bilia.Audi ſenecam illuſtrem hominem gentilem qui ad gaudium

habendum durabile dirigit ad interioza· Viri inquit boni gaudiū est ex bona ꝺscientia tu iudicas illū gaudere qui ridet·aīmus debet esse alacer et fidens et sup omnia rectus· ꝺculta ista que foris secus splendēt et de tuo gaude·quid est aūt de tuo·id est de teipo et de tui optima parte· Volo tibi nunq̄ deesse letuciā· Volo tibi illam domi nasci·nascit² si intra teip̄m sit·Hec ille·Qui rursuz sic ait Circūspice sola virtus p̄stat gaudiū ꝑpetuum securum etiā siq̄ obstat nubiū materia interueniet q̄ infra ferunt² nec vnq̄ diē vincūt Vis ulteriꝰ scire q̄ gaudia de exterioribꝰ nō sunt maioza internis gaudijs·Audi ecclesiasticū·Non est inquit oblectamentū sup cozdis gaudiū·cozdis inquit nō cozpis·dicit² igit² hoc ad dām risus cozpalis ad dām saltus aut circuitꝰ chozealis· Ad dām omnis ignominiose exultatōis·de quali salomon ait in ꝓuerbijs·Stultorum exultatio ignominia.

XII·CONSIDERACIO·

Duodecima puella sic ait· Cōsidera homo penes te qn̄ minꝰ bonum obstaculū p̄stat ꝺsequēdi maius bonū·nōne tūc ꝓ maioris boni ꝺsequentia mīoris boni carētia letanter est ferēda· Fatearis hoc necesse est·Sed quid differētie est inter gaudiū in hoc mundo et gaudiū in dño·Profecto primū vti priꝰ ꝓ sozozē meā patuit est vacuū·Scdm vero est plenū·Primū de numero puoꝛ est·scdm de numero est magnoꝛ·īmo inter ista nō est ꝺpatio· Nam primum est incompabiliter minus·scdm incompabiliter maiꝰ· primū scdo p̄stat obstaculū tanq̄ impossibile sibi et ꝺtrariū·Vis de istis deuotis et validis autozitatibꝰ edoceri·Audi p̄rem clareuallis· Vndiq̄ inq̄t se ingerit amoz mūdi cū ꝺsolatōibꝰ īmo desolatōibꝰ suis· obseruat aditus ꝓ fenestras irruit·mentē occupat· sed nō eius qui dixit renuit ꝺsolari aīma memoz fui dei et delectatꝰ sum ꝓcupatū nempe secularibꝰ desiderijs aīmum delectatō sancta declinat misceri nō poterūt vera vanis·eterna caducis·spūalia cozpalibꝰ·sūma ꝑmis·vt piter sapias q̄ sursum sunt et q̄ sup terrā·et subdit nulla ꝺuentio veritati et vanitati·Hec ille pater·Q̄ iam patuit gaudium mūdi esse vanum instabile et ꝓ ꝺsequens caducum·Estq̄ cozpale et sup terram et sic ꝑmum· Sed gaudiū in domino ꝟm naturaꝫ obiecti stabile est et eternum et circa hoc qd̄ sursuz est et summum est et solum verum gaudiū et plenū·Vnde et ozdinariꝰ appatꝰ super textum illum aplicum·Gaudete in domino semp dicit sic· non in seculo·sed in domino·id est oīme bonum·vnde gaudendū est statuite in deo nō extra· sicut eīm non potest homo duobus dominis seruire·sic nemo potest in seculo gaudere et in domino· Amicꝰ eīm huius mundi iimicus dei reputabit²·multum inter se hec duo gaudia differūt suntq̄ oīno ꝺtraria nec simul ī eodez esse possunt·Hec ibi·Carentia igitur mūdani gaudij non est nisi remotio obstaculi respectu gaudij in deo habendi quod solum est verum gaudium cui compata omnis aliunde iocunditas meroz est et cetera· ꝓpter

hoc igitur gaudiū tam ꝺſolatoꝛiū in deo habendū · gaude ꝙ remo tum ſit obſtaculum per carentiā mundanoꝝ gaudioꝛū ·

XIII. CONSIDERATIO.

Tercia decima puella ſic ait triſti · Tu queris cōſolari de gaudij carētia · Dic igit² mihi de cuius carētia · et fortaſſis te docebo ꝙ illo carens nullo cares · Gauderē inquies libēter de ꝓmotione Alius dicet de ꝺuiuijs · terci⁹ de luxuria · Quart⁹ dicerz gauderez libēter de magna familia aut ex alia ꝺſimili cauſa · Sed quid · Dro fecto dico et dixi ſp hij et oms ꝺſiles errāt coꝛde et tu primus · qō em̄ appetis gaudiū nō eſt gaudiū · vñ nec de eius carētia eſt dolen dum · Audi illuſtrē ſenecā · Dicim⁹ inquit nos magnū gaudium ex illius ꝺſulatu quod nō eſt gaudiū · ſz vt ſepe iniciū future triſticie gaudio em̄ adiūctum eſt nō deſinere nec in cōtrariū verti · oms ten dunt ad gaudium ſed vnde ſtabile et magnū ꝺſequantur ignoꝛant Ille ex conuijs et luxuria · ille ex ambitione et circumfuſa clientuz turba · ille ex amicis · alius ex ſtudioꝛum liberalium · vana oſtenta tione · omnes iſtos oblectamenta fallacia et breuia decipiunt · ſi: cut ebꝛietas que vnius hoꝛe hylarem inſaniam longi tempoꝛis te dio penſat ·

XIIII. CONSIDERATIO.

Quartadecia puella ſic ait · Cur de exterioꝛib⁹ p̄ſertiz carnalib⁹ ſolacijs et gaudijs nō habitis querularis · Cur non ꝺſideras ſi hoc a carentia tua amputes ꝙ multo excellentioꝛa in recompen : ſam recipies · ſ · delectationes quas ſpirit⁹ nouit dare · Et certe etiā ſtatim · Audi vniuerſalis eccleſie pontificem gregoꝛium loquoꝛ · Si inquit carni quodlibet abſcidimus moꝝ in ſpiritu quod dele : ctat inuenimus · Moꝝ inquit ergo capacem ſeu ad capiendum di : ſpoſitum non opoꝛtet cum tedio expectare · magno enim antiſtite Ambroſio teſtante · Neſcit tarda molimina ſpiritusſancti gratia · Dicit quoqz in ſpiritu igitur non in coꝛpoꝛe niſi per redundantiam foꝛte ſecundū quā dixit ſanct⁹ dauid · coꝛ meum et caro mea exul : tauerunt in deum viuum · Dicit rurſum in ſpiritu vt ſciam⁹ ꝙ ſicut mouemur ſi ſpiritu viuimus ſpiritu et ambulemus ſic etiam ſi ſpiri tu viuimus in ſpiritu etiam qui in fletu eſt ſolatium delectemur et de gaudio quod eſt fructus ſpiritus conſolemur · Rurſum dicit in ſpiritu vt effectū gaudij et ſolacij ex cauſa penſem⁹ · vt ſicut cauſa cauſam · puta ſpiritus ipſum coꝛpus excedit · ſic ſciamus gaudium ſpiritus excedere gaudium vel ſolatiū quod dat coꝛpus ·

Capitulū ſecundū continēs ꝺſolationes ſup neceſſitate abſtinē nendi a choꝛeis et a quarūcunqz vſu vel auditu cantionum et mu ſicarum armoniarum ·

Secūdo post p̄missa ad supradictā dn̄am ydolatricē accesit et alī tristis sup necessaria abstinētia a choreis cantōibꝰ et armonijs musicis q̄rēs cōsolari. Cui illa de suis puellī quinq; ydolatrices assignauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur de necessaria a choreis abstinētia q̄rularis. O si ad plenū cognuisses et tu piculum choreaꝝ absq; tristicia cordis leuiter abstineres a ydorcō choriſātiū. Que em̄ pſona sane mētis ñ abhorrerꝫ manꝰ secū choriſātiū si nouisꝫ illas esse plenas ad modū ericij aculeis spinaꝝ. Certe merito q̄libet abhorreret cū talibus aut tenēdo taliū manus choriſare. Sed quid. Nōne manus simul choriſantiū vt frequēter sunt spinose quaꝝ spine seu aculei nedū manus secuꝫ choriſantiū penetrant. ſꝫ etiam hinc inde ad penetratōeꝫ cordis vsqꝫ ꝓcedūt et ip̄m nōnun p̄ letaliter cruentāt. Datēt ista p neptē meam supius luculēter. Cuius rei gr̄a atq; ꝓpter illa q̄ sup̄ p sororē meā de cōtrectatōe manuū dicta sunt pōt homo a choreis hylariter abstinere.

III. CONSIDERACIO

Secūda puella sic ait. O simplex homo qui de abstinētia necessaria a choreis tm̄ cruciaris. Nonne locum vitares in quo esse crederes vl vnū basiliscū qui visu suo toxico occideꝫ hoies se intuentes. Certe sic. Quid tūc vbi plurimi basiliſci simul habitarent Credo ꝙ nullo mō illo ires. ſꝫ reuera in sola vna chorea tā de choriſantibꝰ q̄ etiā de astātibꝰ plurimi assunt basiliſci libidinosa īspectōe actiue habita piter et passiue multe pſone ad mortez vtinā nō eternā deducūt. Nōne gꝰ locꝰ choreaꝝ piculosus ē piter et actꝰ vbi plurimi sūt effrenes animis timore dī mime refrenati. qui om̄e illud sine timore ocupiscūt qđ placꝫ eoꝝ oculis. Quo fit vt multi sibi adinuicē cause sint eterne mortis. O q̄ crudele est hoc. cuius similis crudelitas ab hoie ñ crudeli vir vel nū p̄ bestie infereret.

IIII. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Nescis bō ꝙ magna est dria leuitatum Est nāq; leuitas naturalī reꝝ sursuꝫ tendentiū. ē aūt et moralī descendentiū in īfernū vel admin̄ ad ip̄m purgatoriū. Heccine autē leuitas videtur maxime generari nutriri et augeri in choreis et ibi dem disolui āimus nedū choriſantis. verūetiā cuiusſibꝫ assistentis Ibi nullū locū habꝫ mentiū recollectō. ſꝫ bñ corpm plīma dissolutio. nō illa de q̄ paulus ait. cupio dissolui et esse cū xp̄o. q̄ quidem bona esset. ſꝫ talis de q̄ Ieremias ait vsqꝫquo delicijs dissolueris filia vaga. Hec est scādalosa dissolutio corpaliū gestuum que vage mentis ꝓhibꝫ testimoniū. nihil hñtis solide ysistētie ſꝫ maxime ap proximātis ad casum. Dorte siquidē sensuū temptatōibꝰ sunt apte et per te inferi aduersus eaꝫ leuiter p̄ualebunt. Non illa talis erat vage mentis vel corporis amore dei preseruata de qua cantamus.

fragat amore dei. spnit vaga gaudia mundi. Verū his que dixi de vaga choreisātiū leuitate nō apponat aliquis q̄ xp̄o de choreis virginū sic cantat². Quocūq; pgis virgines sequuntur atq; laudibus post te canentes cursitāt hymnosq; dulces p̄sonant. Id em̄ et si nō sensus anagogicꝰ excusaret. excusaret tn̄ p̄ntiuz imutabilis pfectō ꝺfirmatoꝝ in bono. et p̄incipiū motus qui a diuina ratione p̄cedit quippe totū diuinū est misteriū q̄ in celestibꝰ attitatur.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nescis homo q̄ spiritꝰ regunt corpora. sz alij et alij spūs. alio et alio in loco. Est locus spūaliū canticorum puta chorus seu templū. illic assunt spūs boni. Nempe de templo sic oramus. Visita q̄sumus dn̄e habitationē istam et angeli tui sancti habitātes in ea nos in pace custodiant. Est locus alius cantionū carnaliū seu luxuriaꝝ puta locus choree seu theatrum. illic puto adesse spiritus malignos et si angelici spūs ꝺiubilāt i choro cantantibꝰ teste p̄re clareuallis. Ꝺsallentibus inquit sancti angeli admisceri solēt. O siquis haberet oculos aptos viderz qua cura q° ve tripudio intersunt cātantibꝰ Si inq̄ sic spūs boni admiscent² cātantibus in choro templi. quis tūc dubitarz quin et maligni spūs pari pacto in theatro seu in loco choree carnaliū et turpiū cantionum cātoribꝰ et cātricibꝰ soleāt admisceri. Ob hoc nāq; magnꝰ p̄r Augustinꝰ. Nolo inquit vos socios fieri demonioꝝ. id est nolo q̄ eis quasi p̄ncipalibꝰ vos associetis. et subdit in quibus dicens. delectant² cāticis vanitatis theatroꝝ insania. vident² igi² spūs maligni in theatro seu chorea tan q̄ in canticis vanitatis p̄ncipales in cordibus se associantiū p̄cinēdo choreas ducere choriſantiū ad finistrā gressusq; eoꝝ dirigere. nō certe ad dexterā recte opationis sed ad finistrā iniquitatis. nō ad dexterā patris seu futuri iudicis. sed ad finistrā illiꝰ iudicis. In q̄ tandē statuent² durissimā sententiā audituri. qua his qui ad finistrā eius erūt dicet ip̄e iudex. Discedite a me maledicti in ignē eternū qui p̄parat⁹ est ꝺyabolo et angelis eius. Non opponat mihi quis nec de viris ne de mulieribꝰ sanctis in veteri lege cantātibꝰ choros ducentibus musicisq; instrum̄tis vtentibus. Hec em̄ vt puto in figura cōtingebant et sicut tunc in certis casibus deo placebant. ita et facientes ab om̄i malo euētu ab ip̄o deo p̄seruati fuerāt p quod tn̄ n̄ om̄is i veteri lege facta choriſatio aut musicoꝝ vsus excusatur. Daucoꝝ nanq; priuilegia non modo sz̄m sanctos sed etiam sz̄m leges et canones non sunt in exemplū siue ad consequentiā pertrahenda.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Cur in cantionibus et ceteris musicis melodijs adeo delectaris. Nequaq̄ hoc ꝺuenit virilibꝰ animis Ille nāq; virū eas nimium appetentem effeminant. similēq; faciūt infantibus qui ꝺra eiulatum dum mouentur in cunabilis nutritū

ſuarum cantionib⁹ indigent confoueri. Ille ab auditu verbo⁊ diuine inſpirationis reuocāt animū. Hac in hora qua p̄ualent nō eſt dicere. Audiā quid loquat⁹ in me dñs deus. Sed nec eſt p̄cipe cor detenus cantū illū amoris de quo verſus loquit⁹. Non clamor ſed amor cantat in aure dei. Putaſne iterim p̄cipiet hō illam armoniā in ſe vel in alio qualis erat in corde virginis teſte quodā fulberto depromebant inquit virtutes in cogitatione et effectu cordis eiuſ ineffabilē armonia⁊. quā ipa creatrix et inbiatrix eius dei ſapiētia delectabat⁹ audire. Profecto ſi p̄ualeat armonia exterior vl nulla vel inſenſibilis erit interior. que ſi ſentiret⁹ vtiq⁊ eſſet oīi exteriori dulcior et ſuauior. Putaſne vel in interiori hoie ſentietur illa dulcedo noīs Ihū quā ille dulciſſimuſ pater clareuallis ſenſiſſe videt⁹ qui ſcit⁹ dixiſſe. Ihs mel in ore melos in aure iubilus in corde. Bñ quidē timeo q̄ in chorealib⁹ cāticis et ceteris muſicis melodijs ſirenice vocis dulcedo in exitiū deducēs auditorē ſentietur. Timeo quoq⁊ q̄ venenū ſit mētis. illa dulcedo armonica quā ſentit auris. Timeo q̄ ipe notar⁊ fracture muſicales et artificiales nō p̄tranſeant ſine animor⁊ notabili fractione. Timeo q̄ q̄libet ſint dulces tanq̄ ſpine mentē laterēt et ſegetē rōis necēt. ſintq⁊ ꝓpter hᵒ hmōi cantiones et opationes muſice ſicut voce ſic et effectu ſiles illis boeticis muſis q̄s illa exptiſſima boeciana conſolatrix deteſtaba⁹ ni miū ipo illuſtri boecio teſtante. Que inquit vbi boeticaſ muſas vi dit nro aſſiſtentes choro flectibuſq⁊ meis verba dictantes omota pauliſp ac cornis inflāmata lumīb⁹quis inquit has ſcenicaſ mere triculas ad hunc eg⁊ p̄miſit accedere que dolorē eius non modo nullis remediſs foueret. ve⁊ dulcibus inſup alerēt venenis. Hec ſunt em̄ que in fructuoſis affectuū ſpinis vberē⁊ fructib⁹ rationis ſegetem necāt hominūq⁊ mētes aſſuefaciūt morbo nō liberāt. Hec illa. et ſubiungit abice ſyrene vſq⁊ in exitium dulces.

¶ Capitulū terciū cōtinens cōſolationes ſup vetulor⁊ ac vetular⁊ tedioſo conſortio et ſolacioſi conſortij iuuenū et iuuēcular⁊ carētia

Tercio poſt p̄miſſa acceſſit ad ſepedictā dñam conſolatricem alius triſtis ei de carentia ſolacioſi conſortij iuuenū pſonarum et de tedioſo vetular⁊ cōſortio oquerēdo. At illa eidē triſti de puell⁹ ſuis duas aſſignauit p ipi⁹ conſolatōe.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hoiem illū ſic ait. O amice nūquit nō incomparabiliter plus gauderes in habēdo antiquā ciſtā florenis plenā q̄ in habendo nouā ab extra etiā multipharie multiſq⁊ modiſ depictā. vacuā tn̄ interius vel multis forte turpitudinib⁹ repletā Eſtimo q̄ maiori cū gaudio eligeres florenis plenam q̄uis antiq̄ q̄uis etiā non depictā. Sed quid. Profecto ſi tedioſum ſit conſortium vetular⁊ atq⁊ vetulor⁊. ceſſabit tn̄ merito tedium. ſi attēderis

q̄ in eis repitur quod ceneset² sup aur̄ et topasion· quippe in antiquis est sapientia·cuius in compatione om̄e aur̄ harena est exigua et tanq̄ lutū estimabit² argentū nec cōparui illi lapidē p̄ciosū Cessabit tediū si attenderis q̄ in eis tanq̄ scrinijs sunt flozeni id ē flozidi oceptus aurei otinentes ymaginem agni qui tollit peccata mundi seu ymaginē sedētis in trono cesaris summi· Cessabit tediū si attenderis q̄ in eis sunt multiplices lapides p̄ciosi diuersar̄ virtutum·id est multiplices solide perfectiones virtutum spiritaliū respectu carentie quarum iuuenum et iuuenculazum cozda sunt vacua·q̄muis em̄ quedam sint virgines tamen sunt virgines fatue secum in lampadib⁹ mentiū non hñtes oleum gaudij·seu spiritualis leticie· ¶Verum q̄ nō est dare vacuū· sunt et iste iuuēcule plene atq; iuuēculi·s·non rebus solacijs sed tedijs multis sz vitiorum et carnaliū cogitationū turpitudinibus q̄si ciste plene fetentibus et cozruptis carnib⁹ vel q̄si ciste in quib⁹ nutriunt² nedū tediose sz et piculose bestie·Serpentes scilz et scozpiones·Nimir̄ de xij·anatharitar̄ meditatōib⁹ i patrū libro vn⁹ ceteris senioz dixit· sic habeto malignas cogitatōes aut malas cōcupiscētias sicut serpentes et scozpionū plez· Dices forte q̄ hmōi cogitatōes et cōcupiscētie nō sunt nisi methaphozice censende serpētes et scozpiones· Verū dicis quidē sz ħ ver̄ nō diminuit piculū sz magis augz ipm q̄nto serpentes et scozpiones hmōi nocere possunt latentius et vitari difficilius.

¶II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait·Nōne vel aliq̄n versum hunc poeticū audiuisti·A boue maioze discit arare minoz·Ita forsan inquies· et si versuz nunq̄ audiuisses ita tñ esse p expientiā scires· Cur ergo magis lasciuientē vitulū oszio hāc diligis a quo nec arando nec ozando p̄ficis·Nimir̄ in tali exemplū viuendi nō inuenis nisi cōmuniter viuēdi dissolute seu lasciue sine om̄i maturitate·Nescis q̄ maturi fructus sunt crudis dulciozes magisq; pulcri et delectabiles·Sz quid·Nōne vtriusq; sexus iuuenes crudiozes esse solent et exemplum maturitatis raro exhibent·Quapter nec ab eis exēplū hāc poteris ozādi sed min⁹ arandi·id est docēdi verbo et ope quibus cozda p̄imor̄ sunt arāda·quod quidē fit dum instrumēto doctrine p̄donee p seminū capacitate ex agro terra eicit² vt seminum fructus ex illo copiosus habeant².quippe per agros intelligo p̄imor̄ cozda dicto modo aranda videlicet ad exemplū nō inculte terre nondum vn⁹q̄ bene arate·id est iuuenū p̄sonarum terrenis solacijs deditar̄ sz agrozum veterū iuxta alium versum poeticuz·Ex agro veteri virtutum semina mo·ꝛc̄· Nimir̄ si ad exemplum hmōi agri aratus fueris et alium quempiam araueris sequet² ex agro sic arato odoziferi fruct⁹ plenitudo et ipse arās tanq̄ pater cum pasa ac·id est cū risu et gaudio dicere poterit· Ecce odoz filij mei sicut odoz agri pleni cui benedixit dominus·

X

Capitulum quartū continens consolationes sup carentia confabulationū solacioſaꝝ et silentij necessaria obseruatione.

Quarto post pmissa ad supdictā dominā consolatricē accessit et alius tristis sup carentia solatioſe ofabulationis et necessaria obseruatione silētij grulando. que eidē de suis puellis pro consolatione quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puellà ad predictum tristem sic ait. Noueris homo q in prīm libro de quodā sic dicit. Quanto se ab humanis curis et colloquijs sequestrabat tāto illi vicinior et ꝑpinquior deo erat. et nunquit nō ad cōfabulandū seu ad colloquiū. certe sic. deo em in tali interna ꝑpinquitate ei loquit. Audiā inquit ps. quid loquat in me dns deus. sed et ecōuerso homo ab alioꝝ colloquijs sequestratus loquit cum deo. hoc namq patet dicēte illustri jeronimo Sapiens nunq solus esse potest. et si hoīi inopia fuerit loquit cū deo. Sz nūquit nō ab humanis colloquijs sequestrato ꝑpinquior est deus nō solū ad ofabulandū. sed ad solacioſe colloquendū. Est vtiq. Nimiꝝ deus solacij dicitur reali cognoie scriptura teste qui et esse dicit in fletu solatiū qui et in illo iunioze thobia figuratus est de quo dixit mater eius solatium vite nre oīa simul in te vno habentes te nō debuimus dimittere a nobis. Ipe est qui etiā p solacio humano constituit nobis sanctos libros solacio hñdos quēadmodū libro machabeoꝝ de societate et amicicia mentione facta subiungitur. Nos nullo indigemus hñtes solacio sanctos libros. Non ergo sunt hoies ad cōfabulandū necessarij qñ vicē hoīm supplēt libri quēadmoduz supra sozor mea recitat de libris qui aderāt beatissime virgini. Deniq p ab hūanis colloquijs sequestrato nō desit solacium patet ibidem per aliam sozorem meam.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O hō qui de silentio et hūane ofabulatōis carētia otristaris. Dic mihi ad quid valet silentij fractio et hūana ofabulatio. Vtiq satis parū. Nempe ad ipam sequit mētis distractio cui ꝓculdubio multū ꝑualet abstractio et mentis in deū eleuatō qualēcūq oferre pōt silentiū et solitudo. ꝑpter qđ i trenis dicit. sedebit solitarius et tacebit quia leuabit se sup se. hec autē abstractio et ab hūanis colloquijs sequestratio nō mō deū vicinuz homi vt ꝓxime sozor mea ꝑdocuit. imo facit poci sup se hominē i deū mentetenus eleuatum ipsi deo firmiter adherere. et nōne hoc bonum. Est omnino. quippe mihi inquit ps. adherere deo bonū est Sed nec vlli dubium quin dicta abstractio ad eleuatōez hominis super se disponēs sit incompabiliter magis bona vt dispositio pfecti ad optimum cp sit vel esse possit humana confabulatō a qua sep at silentiū et solitudo. Nimirum magna ipsius anime feticitas in sepatione hac que ab humano sit colloquio consistit. Vis hoc scire

Audi patrem clareuallis qui dictū verbum Ieremie contra confabulationes humanas quodā in loco exponēs sic dicit. Iste sedebit solitarius et tacebit mō a strepitu carnaliū desideriorum mō a strepitu mundi. felix anima que linguas istas nō exaudit licet audiat. illa multū felicior si tñ aliqua est cui penitus nō loquunt. Hec ille pr̄ qui non dicit felix corpus sed signāter dicit illa anima felicior cui penitus nō loquunt. vt humanū affatū pſertim allectiuū tam excludat ab auditu mentali q̄ etiā corpali.

¶III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ad hoiem ꝓpter obseruātiam silētij cōtristatū sic ait. Aduertas homo q̄ nihil eorum triste esse debz qđ nature cōcordat sed pocius gaudiosum. Cur ergo te silēcij obseruatio ꝑ loco et tpe rōnabiliter tibi imposita aut a te ꝑ moribus requisita potest contristare. Hōne em̄ rōnabilis silencij obseruātia natura hois bona hñtis naturalia dcordat Vide. vtiq; q̄ sic docēt nāq; instrumenta naturalia minus esse loquendū et plus esse audiendū. iuxta illud illustris senece. Socrates cuidā loquaci. Audi inquit melius. os vnū a natura aures duas accepimus. Cui ꝓfecto cōcordat et scriptura que dicit. Sit oīs homo velox ad audiendū tardus aūt ad loquēdum. et rursū dicit scriptura. Audi tacēs et pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

¶IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur de censura silēcij otristaris que mlta bona opat. Que inqes. Ecce silēcij obseruācia vitat peccatū. Estq; fundamentū virtutū. Vincit malū. declinat nocumentū. probat sapientē virū dfert pompā sciencia. seruat decretus et loquēdi modū. Nutrit gratū et ornatū verbū ꝑdest multū. Vis scire q̄ silencium vitet peccatū. Audi magnū Ambrosiū. Plures inquit vidi loquēdo in peccatus incidisse vix quenq̄ tacendo. sapiens ergo est qui nouit tacere. ¶Vis secundo scire q̄ silenciū sit fundamentum virtutū. Audi itidem Ambrosiū. Silēdi inquit pacientia opportunitas loquendi et otempt̄ diuicia sunt maxima fundamenta virtutū. ¶Vis tercio scire q̄ silenciū vincat malum. Audi jobem os aureum. Malum hominem tacendo melius q̄ respondēdo vincere potes. ¶Vis quarto scire q̄ silenciū declinet nocumentum. Audi valerium maximū. Solon inquit cum alijs loquentibus taceret interrogatus vt̄ ꝓpter inopiā verborum an q̄ stultus esset taceret respondit. Nemo stultus tacere potest. Cur igitur solus linguā cohibes. quia inquit dixisse me aliqñ penituit tacuisse nunq̄ iuxta illō Nam nulli tacuisse nocet. nocet esse locutus. ¶Vis quinto scire q̄ silencium ꝓbet sapientē virū. Audi sanctum Iob amicis suis sic loquentem. Vtinam taceretis vt putaremini esse sapientes. Sed et ex consolatorio illustris boecij libro. famosum illud accipitur verbum. Si tacuisses philosoph̄ fuisses. Audi quoq; et illustris senece prouerbiū. Taciturnitas inquit stulto homini pro sapientia est

tacere qui neſcit·neſcit loqui· ¶Vis ſexto ſcire q̄ ſilentiū cōfert ad pompam ſcientiaꝫ· Audi illū ſydoniū· Natura inquit cōptum eſt vt in oībus artibus ꝟ ſit ſcientie p̄ciſioꝛ pompa quo rariorꝛ· ¶Vis ſeptimo ſcire q̄ ſilentiū ſeruat ſecretū et loquēdi modū· Audi illuſtrem ſenecā·In hoc inquit incūbe vt libentius audias q̄ loquaris qđ tacitū velis nemi dixeris· Audi frequētiuſ q̄ lingua vtere q̄d quid dicturꝰ es anteq̄ alijs ubi dixeris· ¶Vis octauo ſcire q̄ ſilē tiū gratū nutriat et oꝛnatū verbū· Audi ſanctiſſimū p̄rem Gregoꝛium·q̄ſi inquit quoddā nutrimentū verbi eſt cenſura ſilētij et recte q̄ꝫq; excreſcentiā ſermonis accipit qui p̄us oꝛdinate p̄ hūilitatē tacet·Audi rurſum ad idē etiā valeriū maximū·Genepus inquit leuculus augur diuiciaꝫ maximū exemplū nobis reliquit cū eſſꝫ auariſſimus·tanta illi inopia erat ſermonis vt nūmos ciciuſ emittebat q̄ verba dicens ſtudijs ſe abductū· id ē inſtructū nihil tantū in ſe congeſtū eſſe q̄ntuꝫ p̄diſſet relicta eloquētia· ¶Poſtremo ſi vis ſcire q̄ ſilētium p̄ſit multū·Audi illuſtrē ſenecā·Nihil inquit eque p̄derit q̄ quieſcere et mimum cum alijs loqui et plurimū ſecum

¶Capitulum quintū oꝛinens conſolatōes ſup triſticia et triſtabilium incurſu ex q̄cunq; occaſione caſuum foꝛtuitoꝛum ſiue ſup oīm euentu triſtabili·

Quinto poſt p̄miſſa ad p̄ncipalē oſolatricē acceſſit et alius triſtis de triſticia ſua et de triſtabiliū icurſu cōq̄rēdo·que eidem moꝛ de ſuis puellis octo p̄ oſolatione deputauit.

¶I. CONSIDERATIO.

Prima puella ſic ait·Cur homo triſticia grauaris que remediuꝫ habꝫ laudabile in tua p̄tāte conſtitutū·Vis ſcire qđ ſit illud· Audi magnū p̄rem Auguſtinū· Vis inq̄t nunq̄ eſſe triſtis· bñ viue bona vita ſemp gaudiū habꝫ·Doꝛo q̄ dictū remediū triſticie ·ſcꝫ bñ viuere ſit i tua oſtitutū p̄tāte·deo ad hoc pato ſpāliter cooparī plane ex hoc patꝫ q̄ niſi hoc detꝫ ſequeretꝫ bñ viuēdi negligentiaꝫ nō eſſe hōi imputandā· Sꝫ nec p̄ceptū nec oſiliū eſt de impoſſibili quō ergo dictus p̄ diceret bñ viue ſi bñ viuere homi foꝛet impoſſibile·Verū hoc q̄ dicit bona vita ſemp gaudiū habꝫ·illo in ſenſu accipe quo dictū eſt in ip̄o viuimus mouemꝫ et ſumꝰ·et quo dictuꝫ eſt vita veſtra abſcondita eſt cum x̄p̄o in deo·ad hoc nanq; ſequitꝫ ſemp gaudere·ſ·in deo in quo et viuere oſtituitꝫ· Vñ et apl̄s ammonet dicēs ·Gaudete in dño ſp et iteꝫ alibi ſemp gaudete frēs· qđ ſic poſtillat nr̄ aquinēſis·ſp gaudete in deo·qz quiđq̄d malū p̄ueniat eſt incompabile bono qđ eſt deus· et ideo nullū malū illō interrūpit q̄ etiā p̄miſſa verba gaudete ī dño ſp·ſic poſtillat·aliq̄n vero interrūpitꝫ p triſticiam tpalē qđ ſignat impfectōez gaudij·cū em̄ quis p̄fecte gaudet nō interrūpitꝫ de re paꝫ durāte· ¶Nec op ponat q̄s q̄ x̄p̄s via veritas et vita q̄ p̄tm̄ ñ fecit ſꝫ ſp bñ vixit q̄ñ

passurus erat dixit. tristis est anima mea vsq; ad mortē. hoc em̄ videt² fuisse spāle ex hūanor̄ defectuū volūtaria assumptōne. Sicut em̄ p nobis mori voluit vt nobis vitam sic p nobis tristari voluit vt nobis oparet gaudium et leticiam sempiternam.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic. ait Nōne monet nos apl̄s vt vl̄sim⁹ spe gaudētes et bñ. stat em̄ q; tristia patientē nō solū osolaret² sz etiā statim gaudiū ei supinducerz p maximū certa spe habita de consequendo post breue vitā tristicie nesciā oiq; gaudio supabundantē in adeptōe gloriosi regni. Quid ergo. Profecto ꝓpter spem huiuscemodi quecūq; tristia iusti deo seruiētes patiant² nō aliud restat eis nisi otinuo gaudio ḡtulari. p̄claro exēplo quorundā monachorum sub p̄re appollonio deo seruientiū. de q̄bus i prm libro sic dr. Supra modū leticia et gaudiū inerat eis et tanta exultatio quanta haberi ab vllo hoim possit in terris. null⁹ i eis tristis oio inueniebat² monebat eos p̄ appollonī⁹. dicens. Non oportere inesse tristiciā his quibus salus in deo est et spes in regno celor̄. tristentur aiebat gentiles. lugeāt iudei. plangāt sine cessatōe peccatores. iusti vero letent². Nam si hij qui terrena diligunt sup caducis rebus letāt². nos qui tāte gl̄ie spez et eternitatis habem⁹ expectatōz cur ñ oino exultatōe gloriem² aut nō apl̄s ita monet. dicēs. sem̄ p gaudete in oib⁹ gr̄as agite. Hec ibi.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. Bone frater. cur intm̄ de euentu tristabili contristaris. Non oporterz quidē. Dices statim. Quid ergo faciam vt nō otrister sicut ceteri. Ecce patum remediū. p̄uenias omnem euentū tristabilē vt nō ipm in se sz ipm tm̄ in alio expectes cōsiderandū. In quo inquies. Profecto nullibi meli⁹ et securi⁹ q̄p in eo qui est speculū sine macula. In illo etem̄ speculo quodcunq; triste et quātumcūq; pure et simpli⁷ respiciēs nō plus otristaberis q̄p qui oflictū viderz tm̄ in speculo dorso totaliter retro ad oflictum et vultu verso ad speculum Hanc nanq; scōm dispositiōez de patre fratre vel quocūq; amico in conflictu occiso nullam quis tristiciā incurreret sz magis solaciū haberet. suppositō p nulla reflexio vel ymaginatio ipm deduceret ad illud quod forinsecus actum esset. Quis autem nisi mal⁹ et peruersus non afficitur ad dispositionem diuine sapientie que est sicut speculum in quo relucet seculum que eterna ratione regit mundū et omnem mundi euentū attingens a fine vsq; ad finem fortiter et disponens omnia suauiter. Cui us rei causa illa boeciana osolatrix sic exclamat. O q̄ ppetua mundū rōe gubernas forma boni liuore carēs tu cūcta supno ducis ab exemplo. Ad hāc aūt bñ et pure affect⁹ formā boni q̄ vt illa dicit stabilis manēs dat cūcta moueri. quō posz ex his q̄ gerunt² extrinsec⁹ pturbari. hoc etem̄ esz diuinā velle dispositōez cassari q̄ velle qui dē ñ pōt nisi in puersis repiri.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur homo qui tristaris ex incursu tristabilium. Iam dormire videris atq; de turbantibus somniare. Eu gila itaq; et expgefias et pulsa tristicia sequetur ꝺsolatio. Hempe dum quis grauia somniat magna sequit² ꝺsolatio dum se talia nosse incipit tm̄modo somniasse. Hinc ē ꝙ et tristia patienti ꝙ cōsolatione solet dici tu tandē hec tanq̄ somniū recitabis. Sed quid. Dro fecto ꝙpositū vel in viris pfectis vide² sile. Hoc etē apls paul⁹ īmebat qñ se alijs ꝺnumerās dicebat q̄si tristes semp aūt gaudentes. qꝺ quidē verbū ꝺrdinarius appatus sic exponit. habitu sumus apud quosdā q̄si tristes de tribulatione. ideo dicit q̄si qz non vere tristes. semp aūt eram⁹ vere gaudētes. quia hec tristicia gaudium opatur. tristicia vra habz q̄si gaudiū nō habet. q̄si. q̄re hoc. qz gaudium res certa est. tristicia vero sicut in somnis transit. siquis autē somniū iudicat addit q̄si dicēs. q̄si sedebā. q̄si loq̄bar. et hm̄oi vbiq; dicit q̄si. qz qꝺ videbat dormiēs cū euigilauit nō inuenit. Hec ī glosa. Igitur si tristia pateris non sis vt illa rachel que noluit consolari cum eadem tristia sint in breui ad modū somnij trāsitura.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Quis non gauderet dum tristia pateret² si certus esset in illis cōsistere viculū aureū quo mediāte ex maximo amore traheret² ad deū. Igitur homo fideliter deo seruiens et nūc leta ꝺsequēs nunc tristia patiens merito in hoc euētu gaudere poterit pocius q̄m dolere. cum scire debeat hec sibi donata a deo tanq̄ vinculū amoris aptissimū ad ipsum hominez attrahendū. de quo tractu ait dn̄s ꝙ ꝙphetā. caritate ꝑpetua dilexi te iō attraxi te miserās. Sane de hui⁹ ꝺsideratōe habēda āmonemur ex quodā libro sanctas reuelatōes ꝺtinente qui lux diuinitatis appellat². Oīa inquit que homī aduenerint siue leta siue tristia ex nimia caritate a deo sibi esse donata certissime sciat. oīno ergo credas ꝙ omnia q̄ tibi euenerint siue leta siue tristia ex tāto amore xp̄i et ad tantā vtilitatē tuam tibi ꝙueniāt vt nihil aliud tibi aut aliter euenire velles nec deberes velle. et ideo pro singulis ei laudes et grās agas nulla em̄ aduersantia aīe fideli euenire p̄mittit nisi q̄ntum ad eius sanctitatē et virtutū exercitatōez eius paterna benignitas expedire cognoscit. Esto igitur fidelis et cum aliquid molestie occurrerit suscipe id ac si vinculū aureum sit quod ipe imposuerit tibi quo te ad sui trahat sincerissimū amorem. tu autem statim quasi cōsentiēs ad tractum illum te totum eleua et coz tuum vt magis trahatur ꝙ gratitudinem et patientiam te humilia diligenter attende. qz de⁹ per hec velit opari salutē tuā. Hec ibi.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Dic homo mihi q̄s doleret de tristicia quā optasz. Quis aūt non optarz parūp tristari eo fine vt a ꝑsona

excellentissima pariter et sup omia diligenda dsolationem gaudio sam tristiciam notabili cū vsura recōpensantē recipe mereret². Sic aūt esse videt² de tristicia seu dolore cordiali qui sinōimus est tristicie·ꝓpheta nō solū de magnitudine verūetiā de multitudie deo dicente· Scdm multitudinē dolorꝝ meorꝝ in corde meo dsolationes tue letificauerūt aiam meā·Dz nōne deo cōsolatori optimo nullus excellentior·Nōne et ipe est sup omia diligendus·Nōne etiā veit post tristiciā sua dsolatio cum vsura·Certe sic· Ita ꝓfecto ꝙ ñ mō ad multitudinē dolorꝝ sequit² cōsolationū atqz gaudiorꝝ adeq̄tio ꝫ etiā intensior dsolatio et gaudiū sequi post dolores et tristicias dsueuerūt·Huius rei gra dixisse videt² ille casꝫ· Bonū insolitū plꝰ amatur et sequēti gaudio dfert dulcedinē tempum p̄missa tristicia· hoc quoqz et illa expta boetiana dsolatrix suaz musam quibusdam similibus sic confirmat· Dulcior est apum mage labor si malꝰ ora prius sapor edat· Gratius astra nitēt vbi nothꝰ desinit imbriferos dare somnos·

VII·CONSIDERACIO·

Septima puella sic ait·O homo cur tristaris de tristicia·Nonne ipius veritatis cui mēdri et fallere semp indignuz fuit huius pollicitatōis verba audiuisti·Tristicia vra vertet² i gaudiū·Audiui inquies etiā euāgelica attestatōne·Atqz cognoui miraculi opatione qui dns in nupcijs aquā mutauit in vinū· aquā lacrimose tristicie in vinū gaudiose leticie·Quid ergo· Profecto sicut si homo de certo sciret ꝙ omꝰ sui lapides in aurꝝ verterent² mirꝝ essꝫ si nō ꝙnto plures lapides haberet tanto maiorē dsolatōez recipet·Velletqz habere maiores lapides libentiꝰ ꝙ minores·Ita et in ꝓposito mirꝝ est valde ꝙ homo ex incursu tristabiliū dsolationē nō recipit et tanto maiorē ꝙnto tristabilia sunt maiora eo quidē ꝙ ꝫm p̄missā ipius dei ꝓmissionē certū est ꝙ oia hmōi tristia que hō sustinet ꝓpter deum tanꝙ materia duertent² in gaudiū ipius tristicie ac si nūꝙ fuisset exclusiuū·nūquid igit² hoc gaudiū nō plus valet incōparabiliter ꝙ aurꝝ·siquidē aurꝝ ideo diligit²·quia natum est letificare et generare gaudiū·ac ꝓinde cui occurrūt tristabilia cū duertant² in gaudiū nō minus poterit consolari ꝙ cuius lapides duerterentur in aurꝝ·Sed dices forte·si tristicia vertetur in gaudiū dic mihi quando et inquantū ·Profecto si scire velis quando·certum est ꝙ vel in hac vita vel in futura·Siquidē in hac vita multi essent cōtenti de consolatione hac festina·Si vero in futura ꝓculdubio eo meliꝰ ē quo et homini sperandū est·ꝙ hoc gaudiū ad festa ptineat gaudiorꝝ que licz hic sint tantū annua· In vita tñ futura continua sunt et perpetua·Sane ꝙ tristicia iuxta diuinā spōsionē vertatur in gaudiū nulli dubiū quin hoc fiat in futura vita·Si autem non et i ista saltez quantū ad perfectos quomodo tūc dixisse i sua canonica Iacobꝰ alphei· Omne gaudiū existimate frēs mei cū i temptatōes

varias incideritis. nec credendū est ꝙ tantus apostolus qui frater domini dictus est falsam aut impossibilē fribus suaserit estimatōez Hoc nimiꝝ sane haberi poterat hoc in sensu. oīe gaudiū id ē equi ualēs oīi gaudio mūdiali. Ozo si agatur de gaudij q̄ntitate nō est dubitandū qñ vna q̄si gutta tristabiliū verta² saltē in futuro in gaudiū q̄si mille carrataꝝ. immo q̄si intozrentē seu fluuiuꝝ gaudioꝝ. quēadmodum ꝓsapas dñm de ihr̄m sic dixisse recitat. ecce ego declinabo sup eā q̄si fluuiū pacis. s. cozdis q̄ excludit omnem tristiciam dolozis cozdialis.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait ad tristē. Aduerto ꝙ tristaris et penitētia duceris. spāliter de p̄teritis. vt de via q̄m fecisti. vt de actu q̄z pegisti aut neglexisti. Cur aūt hoc. Dices forte ꝓpter euentū tristabilē qm̄ infoztuniū est secutuꝝ puta amissio reꝝ puta mēbri pditio aut infirmitas multū ḡuis. Bz heccine occasio tristicie ñ est sufficiens falliqz videris ꝙ fallaciā ꝺsequētis cū de dicta cogitas oñtia mīme forsan necessaria. Cogita igit² magis si ꝙ aliā viam venisses vel aliud opus pegisses vel si nō tale opus neglexisses. Damnum multo maius vel piculū aut forte mozte incurrisses. Quicqd igit² aduersi tibi acciderit cogita id deo volēte factū esse et ꝙ tuo meliozi. Audi q̄d veridica audiui relatōne recitari. Erat quidā armiger cuius vxoz tantā in dño spē habuit ꝙ ad oīe triste qd circa se vel suos acciderꝝ. sp solebat dicere ꝓ meliozi est. Accidit aūt ꝙ ille armiger vir suus cāu quodā oculū vnū pderet q̄z et in hoc caū vxoz sancta et deuota misa est ꝺsolari dicēs et illud sibi deo ꝓmittēte ꝓ meliozi suo cōtigisse. Armiger aūt ille egestate forte cogente licet vno oculo ꝓiuatus ꝓrexit ad litranos et ad seruiciū ibi cuiusdam p̄ncipis est recept⁹ cui cū ꝓ aliqd temp⁹ ḡtissime seruiuisset et tandem p̄nceps ille infirmitate ꝓuent⁹ mozteꝝ sibi sentirꝝ iminere voluit iux̄ ꝓincipū illius patrie ꝺsuetudinē secum mozi vnū de suis famulis fideliozē atqz magis gratū vt ei etiā in alio seculo seruirꝝ quomō cremari ad moziendū cum dño ad honozē magnum tali famulo cedere reputa². Nūciari igi² fecit p̄dicto armigero ꝙ cremari deberet et sic secum mozi eo ꝓ ipsum in hoc ꝓpter suum fidele et gratum seruicium et dilectionez quā haberet ad ipsum ꝓe oīibus suis famulis honozare cogitasset. Quo audito armiger ille simulabat se per hoc maxime honozari atqz gratiarum referens actiones dixit ad nuncios. licet mihi ista exhibitio ad maximum cedat honozem. cum dicatis domino meo ꝙ et in hoc articulo volo ipsi domino meo fidelis esse et honozē suuꝝ p̄ponere honozi meo. quia placet mihi ꝙ aliū honozet hñtē duos oculos. nō enim deceret ꝙ dñs meus in alio seculo ꝺparerꝝ cū monoculo seruitoze. quā respōsionem eius dominus ille approbauit et acceptauit iudicans sibi in hoc per dictum armigerꝝ singularez fidelitatem impensam esse

Sic ergo ſepedictus armiger occaſione ꝑdicionis oculi dirā mo:tem euaſit· qđ cū poſtmodum vxori ſue retuliſſet illa dicebat· bene ſciebā q ꝑ meliori tuo erat q oculū ꝑdidiſti· Hec retulit quidā de domo theutonica qui ſe dixit tunc tpis fuiſſe in pruſſia qñ ꝑdictus caſus recēter ꝯtigiſſe narrabat².

CAPITVLVM·VI· CONTINENS CONSOLACIONES SV:PER TRISTICIA DE HOC HABITA QVOD MALI IN HOC MVNDO MELIVS HABENT QVAM BONI.

Sexto poſt ꝓmiſſa ad dñam cōſolatricē acceſſit et alius tri:ſtis ꝗrelam ꝓponēdo q mali in hoc mūdo melius habent q̄ boni· At illa ſibi ꝑ ꝺſolacōe quinq; de ſuis puellis aſſi gnauit.

I·CONSIDERATIO.

Prima puella ad ꝑdictū triſtē ſic ait· pro antiq̄ ꝗrela ꝓponis q malis in hoc mūdo meli⁹ ſit q̄ bonis· Proba q dicī·ſ·ſcſitan dices· Nōne olim ſāct⁹ job ꝺqueſt⁹ ē dicēs· Quare impij viuūt ſub limati alt⁹ ſublenati ſūt ꝺſortatiq; diuiciis ſemē eoꝝ ꝑmanet coꝛā eis· ꝓpinquoꝝ turba et nepotū in ꝺſpectu eoꝝ domuſ eoꝝ ſecure ſunt et pacate et· nō eſt virga dei ſup eos· egrediunt² ꝑuli eoꝛum q̄ſi gregeſ et infātes eoꝝ exultāt luſib⁹· tenēt timpanū et cytharā et gaudēt ad ſonitū oꝛgani· ducūt in bonos dies ſuos· Hec ſanct⁹ job· Nōne et idem ꝺqueſt⁹ eſt olim ſanct⁹ dauid· pene inquit moti ſunt pedes mei· q; celaui ſup iniquos pacē p̄cōꝝ vidēs· ecce ip̄i peccatoꝛes obtinuerūt diuitias et dixi· Quō ſcit de⁹ et ſi ē ſciēcia in excelſo· nūquid vane iuſtificaui coꝛ meū et laui inter innocētes man⁹ meas· et fui flagellat⁹ tota die· Aug⁹ nūq̄d vane ꝛc·i ꝑſona dauid ꝑdidi inquit totū q bn̄ vixi iuſtificaui coꝛ meū ad h⁹ vt ma li ſint felices et ego tribularer· gaudent illi et ego flagelloꝛ· gau dēt qui blaſphemāt deū· flagelloꝛ qui colo deū Burſum ſanct⁹ da uid· Dextera inq̄t eoꝝ dextera iniq̄tatis quoꝝ filij ſicut nouelle plantacionis in iuuētute ſua· Filie eoꝝ ꝺpoſite circūoꝛnate vt ſili tudo templi· Promptuaria eoꝝ plena eructancia ex hoc in illud· Oues eoꝝ fetoſe abūdantes ingreſſib⁹ ſuis boues eoꝝ craſſe· Nō eſt ruina macerie neq; trāſit⁹ neq; clamoꝛ in plateis eoꝝ· Hec ſā:ctus dauid· Nōne aūt et olim ꝓpheta jeremias idem ꝺqueſt⁹ eſt di cens· Iuſtus quidem tu es domine ſi diſputem tecum· verumtn̄ iu:ſta loquaꝛ ad te· quare via impioꝝ ꝓſpera· bene eſt omnibus qui preuaricant² et inique agunt plantaſti eos et radicem miſerūt· ꝓfi ciunt et faciūt fructū· ꝓpe es oꝛi eoꝝ et longe a renibuſ eoꝝ· Hec ꝓpheta· Licet aūt iſta prima facie querelā tuam conuenientem reddere videant²· Non modicū tn̄ erras· ſi non ſint tibi ſignū in bo nū ꝓut eſſe debere vna ſupꝛa de ſoꝛoꝛibus meis euidenci⁹ declara uit· Ceterum vlterioꝛes ad ſingulas antiquarum querelas repſon:ſiones ſequētib⁹ ſoꝛoꝛibus meis duxi relinquendum.

II·CONSIDERACIO

X

Secunda itaq puella ad ꝓdictum hominem de malorum bonis contristatū sic ait. karissime frater si presentis tue tristicie causam cessare videris restat vt et effectu eius cessante ꝑtinꝰ dsoleris. Sed quid. Profecto causa tue tristicie q̄ esse supponis. scz malos abundare bonis non existit. Hec obstat q̄ de impijs job cōcludit. ducunt in bonis dies suos. Est nimirum ꝺra hoc illud qđ ipse job premissis suis verbis subiungit dicens. Verūtamē quia non sunt in manu eorum bona sua cōsilium eorum longe sit a me quasi diceret secundum glosam consiliū meum non erit cum impijs si vie eorū videntur eis bone. si dederint mihi consilium vt sequar eas. non sequar certe. ꝓpter bona que videntur habere. q̄ nō sunt in manu eorum bona sua. Quod dictum quidē verū est. Non sunt in manu impij bona sua. quia in manu sunt dei qui potest auferre et cito aufert. vel per mortem impij q̄m cum interierit nō sumet oīa neq descendet cum eo gloria eius Non sunt in manu impij bona sua quia non sunt sua. Audi senecam. Non est inquit tuum fortuna quod fecit tuum pitum est nempe qđ aduenticium fuit. Audi quoq et augustinū soliloquiorum. Deus inq̄t ꝑ quē discimus aliena esse q̄ aliq̄n nostra et vra esse que aliquādo aliena putauimꝰ. accipe me ab hijs fugientem famulū tuū quia et ista me quando fugiebam a te acceperunt alienum. Audi rursum senecam. Quid inq̄t stultius q̄ in homine aliena laudare. quid eo dementius qui circa se mirat² que ad alium ꝑtinus transferri possunt. non faciunt meliorē equus aurei freni. Non sunt in manu impij bona sua. quia vt sunt in manu eius non sunt bona. Audi tullianam sententiā quod inquit rectū et honestum est et cum virtute id solum arbitror bonum Nūquid potest quitq̄ malo bonū esse. Hec tullius Bona igit² vt sunt ī manu impij id est vt ipe ea recipit. ſ. male non sunt bona. quia omne qđ recipitur ꝑ modum recipiētis recipitur. quēadmodū boni mala bn̄ recipiūt vt ꝓpter hoc diligētibꝰ deū oīa cooperent² in bonū. glosa etiā pcta. Cōcorꝺat quoꝺā ī loco etiā Aug⁹. Ecce inquit factū est malū dum male accipit² bonū. sicut ecōtra apl̄o factū est bonum cū bene accipit² malū. ſ. cū stimulꝰ satbane patiēter portat². Rursum n̄ sunt in manu impij bona sua. quia exteriora bona. non bona malis sed mala sunt eis. Audi salomonem in ꝓuerbijs. Vsqquo inquit stulti que sibi sunt noxia cupiunt. Ecce dicit que sibi sunt noxia et benefit enim iusto dei iudicio vt cum quis se vero domino suo reddit malum seruum illi mala sint ea quibus ipse dominatur quasi suum vindicantia creatorem. Audi ecclesiasticum. Inicium necessarie rei vite hominū aqua ignis et ferrum. sal. lac. et panis similagineus et mel et botrus vue et oleum et vestimentum. Hec omnia sanctis in bona. sic et impijs et peccatoribus in mala conuertentur. Deniq non sunt in manu impij bona sua. quia vt sic sunt extra ordinē vltimi finis. Vbi sciendum q̄ sicut nihil est simpliciter malum nisi

quod cadit ex ordine vltimi finis. Ideoq; mala que boni pacium^r exquo ab ipis ad vltimū finē ordinant^r nō sunt mala simpliciter. ſz ꝓdunt nom̄ mali licz mala videant^r. Vñ et paulus q̄si inquit mo rientes et ecce viuimus. q̄si tristes ſp aūt gaudētes. dic q̄si. ſz ſcdm glosam qō q̄si est hoc. nō est hoc. vt qō q̄si est aut. Ita nihil est bo nū simpliciter nisi qō stat sub ordine finis vltimi Nempe ꝙ e sume tale est alijs causa vt sint talia ꝓticipatiue vt qō sume est calidū ē alijs causa caliditatis. sed finis vltimus est summe bonus quia est ipm bonum simpliciter. igitur causa bonitatis est in alijs quod nō posset esse nisi inquantum starēt sub eius ordine sicut nec sume cali dū possz sibi nō coordiatis esse causa caloris. Quid igitur. Liquet certe manifeste ꝙ bona ipiorū vt sunt in manu eorū non sunt bona sicut nec vt sic. sunt ad finē vltimū ordiata. Tu ergo si bonꝰ es de ꝓsperitate malis nō inuideas tanq̄ de bono. Illa etem̄ eis nō ē bo na. Sz et bonū nō inuidet vt plato dicit Si igit^r inuides malus esse diuinceris et ꝙ bona ꝓ osequēs siq̄ hre te putares tibi ñ essent bōa

CIII. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Nō est homo sicut credis ꝙ scilicz bene sit pueris et male sit bonis Nec obstat ꝙ oquerit^r. Ieremias. bñ est oībus qui ꝓuaricant^r et iniq̄ agūt. nec ꝙ dauid cōqueritur de pace peccatorū. Hempe ad hoc ꝓ interempcōez esse rñdendū satis valet p̄missa sororis mee sīa de exteriorū bonorū ordinacōe facta vl̄ p̄termissa ad vltimū finē quā sīaz ecīā dauid inuit. p̄missis nāq; suis verbis sic subiungit. Existimabaz vt cognoscerē hꝰ laboz ē añ me donec intrē in sāctuariū dei et intelligā i nouissimis eorū. Alia aūt lra hz et intelligā nouissima. q̄si dicat. laboz ē añ me. quō ogno scā ista posse simul stare. ſ. deū esse iustū et res hūanas nosse et gu bernare et nihilominꝰ pueris bñ esse. et pacē peccatores hze. et ele ctis siue iustis qñq; male esse. Sz cessat laboz hoc. siue difficultas cognoscēdi postꝙ intelligunt^r nouissima. id ē fines diuersi malorū et bonorū. Exquo em̄ mali bona q̄ vident^r hze nō ordināt in finem vltimū. Ideo nō sunt eis bona sz mala. exemplo autē est de bonis. Rursum igit^r vt cognoscaſ quō malꝫ bñ sit et bonis male vl̄ ne. Au di magnū p̄rem Augustinū qui dictaz lram sic exponit. Intra ergo inquit in sanctuariū dei aia fidelis et si nescis q̄ rōe fiat crede non iniuste fieri qō finit aut facit deus. Hūana rōne ducebaris diuina autoritate reuocare et crede aliq̄d ibi esse qō te latet. Nā deū puer sum et iniquū nō posse esse sic intrās fide i sanctuariū dei intrās cre dēdo discis intelligēdo. sic em̄ ait donec introeā in sanctuariū dei quo intrat fides et post fidē qō. et intelligā nouissima. Veniēt no uissima qñ nulli bono erit male. nulli malo erit bñ. Quare ergo et mō nō sic. forte et mō sic. Sz qō nūc ē in occulto postea erit in ma nifesto. Ingredere mecū si potes in sanctuariū dei. forte ibi si possū docebo te. Imo disce mecū ab eo qui docz me ecīā nūc ñ malis esse

bene et melius esse bonis q̄ malis·q̄uis nondum venerit bonorum felicitas nondūq; venerit malorum pena nouissima·forte intelliges mecū nō esse bñ malis·Rogo em̄ te et q̄ro a te quare tibi male est· Respōsurus es egestas angit difficultas p̄mit· dolor fortasse membrorum tibi inimicorum·tibi ideo male est quia pateris mala et bñ est illi qui est ipm malū· Multū interest inter malū esse et malum pati Tu qđ pateris nō es·malum em̄ pateris et malus nō es·Ille autem malū nō patit² et malus est·Noli ergo falli· nō pōt fieri vt tibi male sit·quia pateris malū·et illi bñ sit qui est malus· cū em̄ est mal⁹ putas quia nō patit² malum·cū patit² seipm· tibi male est·q̄ malū alienū pateris in corpe tuo·et illi bñ qui malū seipm patit² in corde suo·tibi male est quia malū habes villā·et bñ est illi qui malas habz animā·Hec Aug⁹·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad simul refellendū omes querelas p̄ius recitatas quantū ad hoc videlz q̄ cū boni aduersitatib⁹ tribulent² pace habeāt peccatores ducētes in bonis dies suos· bñq; sit oib⁹ qui inique agunt· sic ait·Dic q̄so mihi qua in re dissitit q̄ bñ est his qui iniq̄ agūt q̄q; ducunt in bonis dies suos·Forte dices quia locupletes sunt multisq; dñantur ·et in pace cū non sit in mūdo qđ habeant formidare·Erras plane·Dato em̄ q̄ peccatores impij seu iniusti de exteriori pace plus habeant minusq; ab extra q̄ ipi iusti impugnent².ecōtra tñ iusti de interiori pace plus hñt min⁹ ve ab intra impugnant².Audi cassiodorum·Cum inquit peccatores viden² esse locupletes multiq; dñari populis et in mūdo nō esse quē time ant pacē hāe putan².sed pax illa cum sciencia semp litigat et rixatur intrinsecus et cum hostem nō habeat·secuz decertat·Hec ille Sed tu cōsidera quid melius sit ab intra pacē hāe vel ab ex̄·quid vel periculosius sit ab extra impūgnari vel ab intra·Profecto si inimici hoīs domestici eius·si dñs aliquis pugnatur⁹ intraneos sui exercitus timere habeat·multo periculosius est q̄ si ab ex̄neis impugnet².Qui ergo iusti sunt melior sors illorum est etiā i hoc mūdo q̄ sit peccatorum·Nam et teste Augustino·oīs inordinat⁹ aim⁹ sibiipi ē pena

V·CONSIDERACIO·

Quinta puella sic ad tristez ait·Antiquorum querele quas p̄imū sororis mee declarasti non sint tibi occasio cuiusuis tristicie ne dicam inuidie de hoc q̄ mali in hoc seculo plusq̄ boni p̄sperent².Hoc nempe fit diuina dispēsatione ad nr̄e salutis augmentū et glorificatōis documentū·p hoc em̄ boni āmonent² potiora et que mali cōicare nō possunt bona q̄rere sibi vl̄ in statu glorie reseruata·p hāc quidē rōnē hugo regularis ipi aie sue supdictis antiquis qđammō osimiliter q̄rulāti satisfacit·Supposito igit² iuxta querelam antiq̄ q̄ mali in hoc seculo plus q̄ boni p̄sperent² hoc quidē erit resurrectōis future in qua diuina iusticia ab oī secta ocessa exigente·bonis multo meli⁹ q̄ nūc malis et malis multo erit pei⁹ q̄ nūc

bonis euidens argumentū·qđ nimiꝝ argumentū plus de bono cō tinet q̄ sit oīe malū in bonoꝝ aduersitate ꝺsistens vel q̄ sit omne bonū pſperitatis impioꝝ· ¶ Deniqꝫ audi Iobem os aureū decre toꝝ libro inductū et ꝓpositō lucide ꝺcoꝛdantē· Nemo inq̄t vidēs malignos pſperitate gaudere turbet². Nō est em̄ hec retributio ma lignitatis neqꝫ virtutis· At si aliqñ cōtigerit vt aliq̄ sit retributio vel malicie vel virtutis nō tñ ſm q̄ dignū est·sed veluti quidā gu stus vel iusticie vel iudicij vt qui resurrectionē nō credūt talibus doceant². Qñ itaqꝫ videm⁹ malignū diteſcere non subruam². et qñ videmus bonū mala pati nō turbem². illic coꝛona·illic supplicia Est et alia ratio·qꝛ nō pōt mal⁹ in oībus malus esse ſꝫ aliqua bona habꝫ neqꝫ bon⁹ in oībus bon⁹ esse ſꝫ habꝫ aliq̄ pc̄tā qñ ergo habꝫ pſperitatē mal⁹ malo.i.ad malū capitis sui est·cū em̄p ill⁹ paucis bonis retributōeꝫ hic accipit illic iā pleni⁹ puniet². Hec os aureū

¶ Capitulū.vij.ꝺtinens cōsolationes sup diuersis tedijs siue pas sis ab extraneis siue habitis ratione ꝺditionū coniugis.

Septimo post p̄missa ad supradictā dñam cōsolatricē prin cipalē accessit et alius tristis de tedijs suis querulando· Cui moꝛ illa ꝓ ꝺsolatione q̄tuoꝛ de suis puellis adiūxit

¶ I.CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristē illū sic ait·Nonne p neptē meā nuprime audiuisti tristiciā bonoꝝ et tristabilia ꝓpter deū patiēter per pessa ꝺuerti in gaudiū·Audiui quidē inq̄es·Sꝫ quid de tedio·Dro fecto nullus dubitat qñ tediū sit de genere tristabiliū cōsolamini itaqꝫ ꝺsolamī quicūqꝫ tedia patim̄i quibusuis angustijs q̄ in gau dia ꝺuertent². Hinc est etem̄ q̄ sare q̄ angustia interp̄tatur in bn̄di ctione mr̄is sue dictū est· deus celi det tibi gaudiuꝫ ꝓ tedio quod perpessa es·

¶ II.CONSIDERACIO.

Secꝺa puella sic ad tristē ait·Dic mihi hō spem tedij de quo do les·Est ne tediū in te aut spūalis exercicij aut vitā pfectā du cendi·Est foꝛsitā inq̄es·Cur aūt sic·Foꝛte dices talis vita ē inio cunda·Sꝫ foꝛti aīo esto et audi magnū Anthoniū docentē discipu los·Hoc inquit sit p̄imū cūctis mandatū nullū in arrepti ꝓpositi vigoꝛe lacessere·ſꝫ q̄ſi incipientē sp augere qđ cepit·Non vos filio oli tediū defatiget· Hec ille p̄ insignis āmonēs filios ne in arre pto ꝓposito spūalis vite vel exercicij tediuꝫ eos defatiget· cur em̄ esset talē vitā ducere tedioſum tanq̄ iniocundū·Non em̄ semp ma net iniocundū·Audi illud Tullianū ꝓuerbiū· Optima inq̄t viuen di rō est eligēda·eā iocūda ꝺsuetudo reddet·Reuertar igr³ ad ver ba anthonij ñ te tediū defatiget·si arta sit via vite huiꝰ·Intra viā cōsuetudinis ducā te p semitas equitatis dicit sapiēs q̄s cū ingreſ sus fueris nō artabūt² greſſus tui et currēs nō habebis offēdiculū

¶ III.CONSIDERATIO.

X

Tercia puella ad tristē de tedio querentē sic ait. Dic hō et mihi spēm tedij tui. Forte inqs. Vxor mea tedio est mihi. deformis ēm est atq; feda. Erras fr. queso dicas mihi si pulcra essz an te diū haberes. Mime forsan inquies. Sz si hn̄ desideres nūc minus te manet tediū. Audi illū theofrastū. Miseri inquit miseria deformis habet' q̄ formosa seruet'. Nihil ēm tutū est in quo tociꝰ ꝓpli vota suspirāt. deniq; cū ista quā habes magis q̄ cū pulcra fas est tibi et possibile aliam ducere oīe tediū remouētē. Quenā inquies ē illa Est reuera dña sapiētia ad secretū cubile tuū introducēda. De hac quidē sapiēs loquēs. Intrās inquit in domū meā quiescā cum illa non ēm habet amaritudinē conuersatio illius nec tedium quietus illius sed leticiā et gaudiū. IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Dic mihi cuiuscūq; sexus sis psona spēm tedij tui. Dices forte femia sum et ideo attediosa. qz viro defectiuo in moribꝰ et distorto suz diuncta mrionio. cuiꝰ rusticitas in discretio et iracūdia me affligūt. Sz tu sorox karissima nequaq̄ ꝓpter hoc desperes. sz pociꝰ desoleris. Quippe oīi malo tedij bonum maiꝰ p hoc deqrisi si tn̄ patiēs fueris. Audi q̄d hugo regl'aris sēti at de malox societate. Idcirco inq̄t mali inter bonos viuere pmittunt' vt illox societas bonox vitam exerceat. et subiūgit de ipis malis. iniq̄tate sua cogūt arciꝰ virtutem q̄rere. Hec ille. Nec mix. Nam et hostes quanto sūt ꝓpinquiores tāto magis cogūt ad arma recurrere. Sz in ꝓposito i recursu ad arma iusticie virtutis dei maximus ꝓfectus desistit. Deniq; circūstans frigus calorē naturalē salutificū ad intra ogregat tocius corpis in salutē. Id ipm sentiendū in ꝓposito de calore diuine amoris. Nam et mala q̄ nos h̄ pmunt teste gregorio ad deum ire cōpellūt. Sed et sm Gregoriū abel fieri non valet quē chaim malicia non exercet.

Capitulum octauum continens consolatōes sup dolore et fletu ac lacrimarum afflictione.

Octauo post pmissa ad principalē desolatricē accessit alius tristis otra dolorē et fletū ac lacrimax afflictōez cōsolationem querens. Cui illa mox p desolatōe de suis puellis sex assignauit. I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad dictū tristē de dolore mētis sue querentē sic ait. O si scires virtutē doloris. de dolore habito non doleres Que est inqs virtus eius. Ecce aufert hostibꝰ. id ē nris tēptatoribus optunitatē nos ad temptandū alloquēdi. Nimix sicut in cordibus ociosis et seculariter gaudiosis hostes hmōi tenēt sua parlamenta ad pficiendū temptamēta. Ita et ecōtra optunitatē nō hnt t'r loquēdi dolēti. id ē corde tribulato. huius rei in figura de fatuis amicis Iob et fictis ad tēptandū hostiū aie significaōez gerentibus dicit' in libro Iob. Nō loquebant' ei verbū. videbāt ēm dolorē

vehementē sensus eius. Igitur de dolore nō doleas cōquerendo. sz multo potiꝰ ogaudēdo dicas O felix dolor qui sic os obstruit pessimi inimici.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur de lacmis doles et affligeris. Profecto ñ sic dolerez si tu scires quā vim haberēt lacme otra dolores. Quippe illo facientē q̄ dicit² in fletu solaciū. ipe lacrime quodam solacio dolorē cordis magnū minuunt. ac pter refectionē et alleuiationē mētis ad refrigeratōez pectoris et solamē tristis. cum p oculos lacme exeūt dolorē vna cū ipis euaporare faciūt Vis scire primū effectū. Audi petꝝ quendā blesensem. Multis inqt solacio sunt lacme et expte maxima magnitudinē doloris iminuūt. dolor siquidē spēm ignis gerit qui dum plus tegit² plꝰ ignescit. Vis scire reliquos effectꝰ. Audi archiantistitē Ambrosiū. Dascūt inqt frequēter lacme et mentē alleuiāt. fletꝰ refrigerāt. pectꝰ et mestū solant² Est em̄ pijs affectibꝰ quedā flēdi volūtas et plerūqz lacrimis gnis euaporat dolor.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Vis scire rursū et alios gtos effectꝰ lacrimaꝝ ac modos circa eas gtiorez. Ecce fletū et lacmas osolatio et exultatio solēt seq̄. Nōne sic legit² in ysaya. Dñs misit me vt cōsolarer oēs lugētes et ponerē osolationē lugentibꝰ spon et darem eis coronā p cinere. oleū gaudij p luctu. palliuz laudis pro spū merorez. Nōne et in thobia legit² sarā dixisse ad dñm. Post tēpestatē trāquillū facis et post lacrimatōez et fletū exultatōez infūdis. Nōne et ipe saluator dixit. beati qui lugēt qm̄ ipi osolabunt². Sz et ps̄ dicit. Qui seminat in lacrimis in exultatōe metēt. et iterū idem dicit. Euntes ibant et flebāt mittētes semina sua. venientes aūt veniēt cū exultatōe portātes manipulos suos. Vis scire quo pacto id fiat. Ecce pncepꝰ ysaꝝ sic dicit in suis moralibꝰ Denitudine replent² pui. mox em̄ tristant² de hoc q̄ prius delectati sunt. Pari aūt pacto osolatōe replent² boni de hoc q̄ pus lacmis desolati sunt. An minus deus patus est dare dulcedinē osolatōis post amaritudinē lacrimatōis q̄ amaritudinē penitudinis post dulcedinem delectatōis. Absit. Habes ergo effectum gratum lacrimaꝝ.

Sz quid de modis circa eas. Duplex siquidē modꝰ est. vnꝰ tolerabilis mēsure. Alter vero gtissime cure. Vis scire modum pmum. Ecce ps̄. dicit. Dñe deꝰ virtutū cibabis nos pane lacrimaꝝ et potū dabis nobis in lacmis in mēsura. dicit in mēsura. id ē nō vltra vires. Hinc etem̄ dicit aplꝰ. Fidelis deus qui non pmittet vos tentari sup id q̄ potestis. Vis vlteriꝰ scire modū gtissime cure et osolatōis future. Ecce q̄d dicit ysaias. Aufert inquit dñs deus omnē lacrimā ab oēi facie. et job in apocalipsi. Absterget inquit deꝰ omnē lacrimā ab oculis eoꝝ. id ē sanctoꝝ. vñ et cantamꝰ. absterget deus omnē lacrimā ab oculis sanctoꝝ et iam non erit amplius neqz luctus neqz clamor. sed nec vllꝰ dolor quoniā pora trāsierūt

Hic autem modus cure lacrimaꝝ nõne est ḡtissimꝰ. Est vtiqꝫ. Hinc etenim est ꝙ dicit dulcis ille pr clarevallis. Felices lacrime quas pia manus oditoris absterget. Hec mutatio dextre excelsi significata est pmutationẽ aque in vinũ in Iohe aque lacrimaꝝ in vinum leticie. et ꝓpheta in jeremia dicẽte dño ouertã luctũ eoꝝ ĩ gaudiũ

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. Amice cõquereris ꝙ te plorat ḡuet atqꝫ vlulatus. Proponã tibi similitudinẽ et videbis ꝙ gaudendũ tibi est magis ꝙ dolendũ. Nonne vides ꝙ fistulator se buccas suas vento implẽs satis grauat qõ ḡuamẽ tñ tolerat vt alios letificet. Eadẽ autẽ et inploratu et vlulatu te manet gaudẽdi rõ. q̃ppe vox in roma audita est ploratus et vlulatꝰ rachel ploraꝫ filios suos. s. materna affectione et virtuosa naturaliter sibi ergaplẽ indita. In roma inquit qõ interpretatũ dicit' in excelsis. id est in celo quẽadmodum dicitur et in canticis. Vox turturis que. s. ꝙ cantu gemit audita est in terra nra. Sic et vox ploratꝰ et vlulatꝰ in roma. id ẽ inexcelsa terra nra. terra viuentiũ audita est. Non dicit' audiet'. sꝫ audita est et audit' q̃uis multũ distet in pñtu. auditu etiã ꝙ influxas spẽs corpali. Sꝫ quid. Profecto oporteret actum talem audiendi vel delectatõeꝫ vel tristiciã osequi. Sꝫ absit ꝙ tristicia ipm osequatur vel ꝙ gemitus ploratus et vlulatus inferat celicolis aliq̃d triste. Nimiꝫ nihil triste in celo locũ habꝫ. Igit' ibi nõ audi' sicut gemitus ploratꝰ et vlulatꝰ. sꝫ sicut gaudiosus cantus et nõne talem ploratũ et vlulatũ ex mrna erga liberos vl alia sancta et virtuosa affectõe habuisse vel hẽe moꝝ trãsire deberꝫ in magnã osolationeꝫ hac ex cõsideratõe pueniente ꝙ augmentũ gaudij ciuibus foret celestibꝰ sibi plus ꝙ diligant' liberi caritatiue diligẽdis q̃qꝫ et sibiipis foret augmentũ gaudij eo ꝙ tanq̃ actus ex virtute pcendẽtes in celo sibi ꝓ modũ deposite sunt ad gaudium reservãdi. ꝓpter hoc dicebat saluator. beati qui nũc fletis qꝫ ridebitis scilꝫ saltem in futuro.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad tristẽ ḡuatũ fletibꝰ sic ait. Audisti verbũ diui pi ac dulcissimi ꝓmissi iam ꝙ sororẽ meã recitatũ. beati qui nũc fletis qꝫ ridebitis. Nimiꝫ sm nrm acq̃nensẽ in celo erit verꝰ risꝰ O qualis et q̃ntus. Certe hic ridet' ore semipleno. Nempe hic impletur illud ꝓuerbiꝫ risus doloꝝ miscebit'. sꝫ electi ridebũt ore pleno. Quippe in job dicit' donec impleat' os tuũ risu et labia tua iubilo. Qualis aũt erit risus. Certe ḡussimꝰ. Sicut em̃ hora dẽtes et labia magis ꝙ hic essent. erũt gratiosa. Ita et risus qui his pficitur instrumẽtis in immẽsum magis ꝙ hic esset. erit grosus. Dicat ergo hic attendẽs quid mihi de rachaele illa iudea q̃ nolut osolari cum clare sentiã ꝙ merito debꝫ hõ de pijs fletibus cõsolari certificatꝰ diuino ꝓmisso de subsequẽte in celo risu tam gracioso atqꝫ gaudioso.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O homo qui tristaris de lacrimis si piarum nouisses virtutē lacrimaꝝ de ipis nō doleres. sed gauderes. Die em̄ lacrime terrā cordis irrigāt et fecūdant Die lacrime ardo rem ocupiscētiaꝝ sedāt. Die lacrime omnē spūalē infirmitatem sanant. Die lacrime animā mundāt et spōsam regis celi ꝑparāt. Die lacrime oculū cordis clarificāt. Die lacrime metis serenitatē et trā quillitatē causant. Die lacrime mentē eleuāt. Die lacme mentē ine briāt. Die lacrime holocausta inpiguāt. Oeniq; pie lacme hoc qđ hō vult a deo ipetrant. ¶ Vis scire q; pie lacrime terrā cordis irrigant et fecūdant. Audi egregiū p̄rem Gregoriū. Irriguū supi⁹ accipit aīa cū se lacrimis regni celestis desiderio affligit. Hec ille p̄ sanctissimus. Est igit² aq̄ lacmaꝝ vt fons paradisi de quo dicit² in libro geneseos. Fons ascēdebat de terra irrigans vniuersaꝝ supficiem terre. Cōcordat ecclesiastic⁹. Rigabo inquit ortū meū plantationum. ¶ Vis scire q; pie lacrime ardorē ocupiscētiaꝝ sedāt. Audi predictū p̄rem sanctissimū. Flāmam inquit suggestionū dyaboli ciuus extinguit vnda lacrimaꝝ. Igit² si aliquis videat domū discrētie sue igne ocupiscētie succēdi recurrere debz ad aquā lacrimaꝝ. ¶ Vis scire q; pie lacme omnē spūalem infirmitatem sanant. Audi quid liber job. de deo affirmet. merētes inquit erigit sospitate De hoc infigura de corpali sanitate dixit dñs regi ezechie egrotanti et lacmanti. Vidi lacrimā tuā et ecce sanaui te. ¶ Vis scire q; pie lacrime aīam mundāt et spōsaz regis celi ꝑpant disidera ḡta comp atione q; aq̄ lacrimaꝝ est q̄si lauatoriū in claustro spūali. est etiaz q̄si balneū in quo abluunt² aie celestis regis sponse. Hec miꝝ. Hā et ille cassiodor⁹ dicit. Elet⁹ est lauacꝝ culpaꝝ absolutio pctōꝝ ¶ Vis scire q; pie lacrime oculū cordis clarificāt. Audi egregium p̄rem Gregoriū. Ete inq̄t plerūq; vt in ipis pijs flētib⁹ illa interni gaudij claritas erūpat et mens que in corpe pus ceca iacuerat ad inspectionē fulgoris intimi suspirijs vegetata dualescat. Idem pater rursuz ait. Oēs lacrimis baptisata in dtemplatione videt limpidius. Item quoq; dicit. Sepe qđ torpescētes latuit. flētib⁹ innotescit. Aqua igitur lacrimaꝝ est colliriū iuuans visum de quo dicit² in apocalipsi. collirio inunge oculos tuos vt videas. ¶ Vis scire q; pie lacrime mentis serenitatē et tranquillitatē causant. Audi Iohānem os aureum. Sicut inquit post vehemētes ymbres mundus aer ac purus efficitur. Ita etiā post lacrimaꝝ pluuias serenitas mētis sequit² atq; trāquillitas ¶ Vis scire q; pie lacrime mentē eleuāt Lege ps̄. Ascensiones inquit in corde suo disposuit in valle lacrimaꝝ. Lege quoq; et libeum geneseos. Multiplicate inquit sunt aq̄ et eleuauerūt archā in sublime apte autē p archā mens intelligit² archanoꝝ dei capax atq; seruatrix. ¶ Vis scire q; pie lacme mentem inebriāt. Audi p̄rem clareuallis. Illas inquit lacrimas vere in vinū mutare dñm dixeriz q̄ supne cōpassionis affectu in feruorem

prodeunt caritatis pro qua etiã ad horam tui ipius imemor sobria quadã ebrietatis videris. ¶ Vis scire q pie lacrime holocausta impinguãt. Audi Gregoriũ pẽm sanctissimũ. Holocaustũ inquit aridum est bonũ opus qđ ozonis lacrime nõ infundũt. holocaustum pingue est p hoc bonũ opus qđ cũ agit etiã lacrimis impinguatur ¶ Vis scire demã qđ pie lacrime hoc qđ hõ vult a deo impetrant. Audi quid ob hoc sancta illa mulier iudith deo loquens dixerit. Indulgentiã inquit eius cum lacrimis postulemus. Audi quoq; diligẽtius Iobem os aureũ verbũ in hac materia aureũ pferentem. Nemo inquit aliqñ flens ad deũ accessit qui nõ qđ postulauerit accepit. nullus ab eo bñficia dolẽter optauit qui nõ impetrauit. ipe em est qui osolat flẽtes dolẽtes curat pemtẽtes informat. Hec ille pater venerabilis.

¶ Capitulum nonũ otinens osolationes sup fletu et lacrimaz afflictione specialiter timẽtis penam gehẽnalem.

Quono post pmissa ad supradictã dñam osolatricem accessit alius tristis fletu seu lacrimis afflictus timore pene gehẽnalis. cui ipa tres de suis puell p osolatõe deputauit

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hunc hoiem tristẽ sic ait. Cur fles. cur lacrimarum effusione affligeris timore pene gehẽnalis. Non est xpiane religionis hac ex causa lacrimari seu flere. quẽadmodũ nec ex quãplurib9 causis aliis. Audi patrem clareuallis Gaudete inquit apls cũ gaudẽtibus. Flete cum flentibus. nũquit apls pcipit flere amissionẽ rez. intermissionẽ voluptatuz. filiorz mortes. morborum instãtiam. gũitatẽ inopie. potentiã fortiorz. Absit. plorãdi em sũt qui taliter plorãt. Religiosa em tristicia aut alienũ peccatũ luget aut pprium. Hec dictus pater. Et ecce q materiam plorãdi restringens nõ dicit timorẽ gehẽne sicut nec alia añdicta. sz tm lugendũ esse aut alienũ pctm aut ppriuz. Spãliter aũt q̃re simpliciter timore gehẽne nre religioni plorare nõ ogruat. patz ex firma spe p piaz lacrimaz efficaciã gehennã euadẽdi. Quid em faceret in infernis cuius aq piaz lacrimaz dyabolũ sibi submersissent. Sunt enim aque ille tanq̃ aq maris rubri vbi pharao infernalis submergi cũ exercitu viciorz. pñs dicẽte. Cõtribulasti capita draconũ in aquis. scz piaz lacrimaz capitalia vicia cũ infernali dracone hoiem impugnãcia. Rursuz ad qđ timeret gehẽnales penas tanq̃ eaz debitor aut de lacrimis doleret. is cuius iam pie lacrime lras deleuissent qs q peccat ad se duincendũ ppria manu dyabolo scribit n libro osciẽtie. de cuiusmõi libris in daniele dicit. Iudiciũ sedit et libri apti sunt. Deniq; ad qđ gehẽnaz timerz aut de lacrimis nõ gauderet is quẽ vt salu9 fieret ipe sue lacme a malicia lauarẽt. Dicente ob hoc jeremia ppha. Laua a malicia israhel cor tuuz vt saluus fias. Postremo ad quid penas gehennales timeret et de lacrimis

ꝓpiciatoꝛi|s doleret is cuius deus ad ꝓpiciandū lacrímas acce
ptaret·certe non deberet· Ꝫ audi quid otra timoꝛē illū et doloꝛē
ſara filia raguel poſtmodū vxoꝛ thobie iunioꝛis deo loquēs direꝛ
rit·Nō delectaris inq̄t i ꝑditōib⁹ nr̄is q̄ poſt tempeſtatē trāquillū
facis et poſt lacmatōeꝫ et fletū exultatōeꝫ infūdis· Audi quoq; et
oꝛonē m̄tis eccīe vtiq; efficacē·Deꝰ inq̄t q̄ ſpantib⁹ in te miſereri
potius eligis q̄ iraſci·Da nobis digne flere mala q̄ fecim⁹ vt tue
oſolatōis gr̄am iuenire valeam⁹ ¶ II·CONSIDERATIO·

Secda puella ſic ait·O hō ſi vtutē lacmaꝫ q̄ otra gehēnam hñt
agnoſceres nec gehēnā multū timereſ·nec de lacmis dolereſ
Ꝫ gaudēs Nōne verbū cuiuſdā epi ad piā mr̄em aug·ꝑ ſalute filij
lacmantē vl̄ q̄q; audiuiſti·Impoſſibile ē inq̄t tātaꝫ lacmaꝫ filiū
pire·Ꝫ ñ min⁹ efficaceſ ſūt ꝓce lacme ad delectatōꝫ dānabil̄ cul
pe Hēpe vbi oꝛ i thobia·tūc thobiaſ ingemuit et cepit oꝛare cū la
cmis·Ibi q̄dē dicit gloſa·oꝛo dñi lenit·lacma cogit· lacme facīūt
deū iniq̄tatū nr̄aꝫ obliuiſci·Hec ibi Ꝫ q̄d pl̄a·Nōne cui⁹ oīs vita
ꝑdita ē q̄q; eterne ꝑditōi ꝓpinquꝰē ꝑ pias lacmas reſtituit² i inte
graꝫ vt vlteri⁹ i eo integ ſpūs ꝑſeuerꝫ Certe ſic·Audi veñandū pr̄eꝫ
jero·p̄ſb̄m Detrū inq̄t ter negātē·ſ·xp̄m i locū ſuū amare rſtituere
lacme Audi quoq; et ſciſſimū pr̄eꝫ Greg·Tēp⁹ inq̄t redimim⁹ q̄ñ ꝑ
actā vitā q̄ laſciuiēdo ꝑdidim⁹ flēdo repam⁹ ¶ III·CONSIDE·

Tercia puella ſic ait·Si penā times gehēnalē q° hanc magis ti
mes eo miro mō magis gaudenter fletuū et lacmaꝫ ſuſtinere
hēs afflictōꝫ·Vis ſcire q̄re Ecce miro mō flet⁹ et pie lacme regnū
celoꝝ obtinēdi ac p oñs gehēnā euadēdi oferūt ſecuritatē· q̄ꝑ
lacme hmōi q̄i vi q̄dā norūt regnū celoꝝ obtinē Audi eggiū pr̄eꝫ
gg·Regnū iq̄t celoꝝ rapi vult nr̄is fletib⁹ qđ nr̄is meritis ñ debet²
Hec ille·Nec miꝝ Nā cui⁹ vtutis pie ſint lacme in p̄cib⁹ q̄b⁹ deo
ꝑ regno celoꝝ ſupplicam⁹ maiſeſtat magnus p̄ aug⁹·Dicēte em̄
pſ·Turib⁹ pcipe lacmas meas·Addit ipe Aug⁹ q̄ violēte ſūt i ꝑ
cib⁹ Hoc etem̄ piter teſta² et veñabil̄ p̄ jero⁹ O inq̄t lacma huiliſ
tua ē potētia tuū regnū tribunal iudicis ñ vereris delictoꝝ tuoꝝ
accuſatoꝛib⁹ ſilētiū imponis ñ eſt q̄ te accedē vetet·Si ſola intras
vacua nō redibis magis crucias dyabolū q̄ pena infernalis quid
pl̄a·Vincis inuincibilē·ligas oīpotentē·īclinas filiū ūginis·Hec
p̄ ille·Sic itaq; teſte euāgelica veritate·regnū celoꝝ vim patitur
et violēti rapīūt illud·q̄·ſ·ipm ſibi dare poſtulāt p̄cib⁹ lacmoſis·

¶ Capi·x·Otinēs oſolationes ſup fletu penitētiali·

Decio p⁹ p̄miſſā ad dñaꝫ oſolatricē ſepedictā acceſſit et alius
triſtis ſr̄ afflictōe flet⁹ pniaꝰ q̄rēs oſolari·cui illa tres ꝺ ſu
is puell̄ cā oſolatōis deputauit ¶ I·CONSIDERATIO

Prima puella ad triſtē ꝑdictū ſic ait·Si triū ꝑdictaꝫ nr̄aꝫ ſo
dalium de piarum lacrimarum contra gehēnam efficacia· ſer
mones audiuiſti·poſſes in materia ꝓpoſita de ip̄arum conſolatione

cõtentari. At vero si adhuc libz et a nobis quid ꝺsolatõis audire. Hoc ꝓimũ scito ꝙ tanto a ꝺsolatione vacuus minꝰ eris ꝙnto vberiozes lacrimas emiseris. quippe cõstat ꝙ ꝓportionantᵉ doloribus coꝛdis. Bz ꝓpheta deo loquẽs. Scõm inquit multitudinẽ doloꝛum meoꝝ in coꝛde meo ꝺsolatões tue letificauerũt aiam meaz. Dices forte ꝓphãm in hoc verbo ꝓpter certitudinẽ ponere ꝑteritum ꝓ futuro. Absit ꝙ nõ et in ꝑnti. Audi cassiodoꝝ ꝺsolatoꝛia fletuũ etiã in ꝑnti affirmantem. fletus inquit cibus est aiaꝝ coꝛoboꝛatio sen suum. refectõ mentiũ Bz pone ꝙ nõ in ꝑnti. Quid cure ꝑsertiz lõganimi. Quippe amissum in sillabis. id est in singulis doloꝛibꝰ. recuꝛpandum speretᵉ in tempoꝛibꝰ in longitudine dieꝝ in seculũ seculi Audi Gregoꝛiũ de illa q̃ speculũ erat penitentie ꝑdicantẽ. Redempꝛoꝛ inquit noster mometaneos fletꝰ nr̃os eterno ꝺsolatᵉ gaudio.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Homo karissime afflictio penitẽtiali lacrimaꝝ siqua est. Nõne est gaudẽter toleranda q̃ mentem ab ꝑmis transfert ad sũma a regione dissimilitudiſ ad regionẽ sideree pulcritudinis. Quo pacto forte inquies. Ecce fit q̃qz ꝙ ad castra vel alia loca alta q̃ aliter sine g̃ui iactura non possent expugnari. mediantibus aquis riuuloꝝ circa ea ne defluant cohibitoꝝ dum multiplicatõe sua plus et plus ascẽdunt tandẽ puenitur. Sed quid Profecto ascẽsionis hmõi in valle lacrimaꝝ penitentialiũ optime disponuntᵉ quibꝰ aquis lacrimaꝝ multiplicatis et coꝛã deo ascendentibus mẽtes penitentiũ ad alta celoꝝ ꝺmodiꝰ et securiꝰ subleuantᵉ. ꝓpter qꝺ et talibus fletibꝰ libẽter afficiuntᵉ. Idqz est qꝺ per Gregoꝛiũ satis apte innui videᵉ. Cũ inq̃t ꝑ fletũ mẽs ad sũma rapitur ꝺpunctõis sue penã gaudẽs miratᵉ et libz affici. qz afflictione sua se ꝺspicit ad alta subleuari.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O hõ gaudere deberes ꝙ vel aliq̃ꝺ habẽs quo ad diligentẽ circa te angeloꝝ custodiã recõpensare possẽs. q̃ppe angℓis suis deꝰ mãdauit de te vt custodiãt te ĩ oĩbꝰ vijs tuis. Bz dic mihi q̃so. est ne aliq̃ꝺ ĩ thesauris tuis qº id recõpenseſ Profecto ñ video nũc aliq̃ꝺ meliꝰ ꝙ id qꝺ g̃tũ esse angelis scriptura testatᵉ. Id aũt est fletꝰ pn̄alis. Nẽpe gaudiũ est angelis in celo sup vno pc̃tõre pn̄iam agẽte. Vñ et dulcis pr̃ clareuallis. Delicie inquit angeloꝝ sunt nr̃e lacrime. Idẽ quoqz pr̃. lacme inq̃t penitentis vinuz sunt angeloꝝ. quia in illis ꝺoꝛ vite. sapoꝛ g̃tie gustus indulgentie sanitas redeũtis inocẽtie recõciliatõis iocũditaſ et se renate cõscientie suauitas. Hec ille pater.

Explicit liber decimꝰ de cõsolatione theologie. Incipit liber vndecimꝰ ꝺtinẽs ꝺsolationũ remedia opoꝛtuna ꝺtra illa turbatiua q̃ opponuntᵉ libertati Capitulũ ꝑmũ ꝺtinẽs ꝺsolatões sup seruitute et carentia libertatis.

Vndecimo ꝑincipaliter viginti triſtibus ad ſupradictam dñam oſolatricē ꝑincipalē accedentibus ꝓmo omniū vn⁹ ex eis eidē dñe de ſeruitute ſua oqueſtus eſt et de carētia libertatis. cui mox illa de ſuis puellis duas ꝑ oſolatōe eidē triſti impendēda deputauit

I. CONSIDERATIO.

Prima itaq; puella ad triſtē ꝓdictus ſic ait. Tu qui de ſeruitute turbaris et carētia libertatis. eſtimo q; attendis oppſſionē ſeruor⁊ et otrariū in gaudētib⁹ libertate. Non ſic aūt turbatus eſſes ſi attēderes q; hij qui ſerui dicunt⁹ nō ſunt ſimpliciter ſerui nec magis oppſſi q; cōiter dñi q; uis liberi reputent⁹. Vis hoc ſcire de his qui appellatōe hoim dicūt⁹ ſerui. Audi illuſtrē Senecā. Si qs inq; exiſtimat ſeruitutē in totū hoiez deſcēdere ps eius melioꝛ excepta coꝛpa obnoxia ſunt et aſſcripta dominis. mens quidem ſui iuris eſt Audi quoq; et p̄em clareuallis doctorem. Volūtati inquit nec leges impant nec p̄ncipes dñantur. libera eſt maxime ſi ſpū ducit⁹ quia vbi ſpūs ibi libertas. Hec p̄ ille. Si ergo coꝛpis oditio te cō triſtet. ē qđ te merito poterit oſolari. videlz libera oditio potioꝛis tue poꝛtionis q; ſe extēdit ad ꝓmerenda gaudia ſempiterna. Vis rurſum ſcire q; dñi qui eſtimāt⁹ liberi cōiter ſint etiā ſuis ſeruis magis oppſſi atq; turpioꝛi magiſq; confuſibili addicti ſeruituti. Hoc ita conſideres. Nēpe. Sup quē plures regnāt oſtat illū magis oppſſum magiſq; ſeruū eſſe. Et qđ. Profecto cōiter accidit q; ſup dños iꝑoꝛ libertate ꝓpter quā min⁹ timēt occaſionē p̄ſtāte pl̄es regnāt ſaltē turpes paſſiones quib⁹ magis q; timoꝛati ſuccūbere conſueuerūt. igit⁹ ſequit⁹ q; ſunt magis ſeruī. Audi venerandū antiſtitē Ambroſiū. Seruit inquit q̄cunq; vel metu frangit⁹ vel delectatōe irretitur vl̄ cupiditatib⁹ ducit⁹ vel indignatōe exaſperat⁹ vl̄ meroꝛe dejicitur. ſeruilis eſt em̄ omnis paſſio. Hec ille.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait. O hō qui ſeruitute ḡuaris. Vis realiter liber eſſe. Velle inquies. Eſto igit⁹ bon⁹ vtpote vitās turpitudines et liber cēſeberis. Audi ſnīam tullij. Liber inquit is eſt eſtimandus qui nulli turpitudini ſeruit. Audi quoq; et magnū patrē Auguſtinū Bon⁹ inquit etiā ſi ſeruit liber eſt. mal⁹ aūt ſi regnat ſeruus eſt. nec vnius hois. ſed qđ ḡuius eſt tot dñoꝛ quot vitioꝛum. Hec p̄ iſte. Si ergo bonus es gaude pl̄imū de dīa ſeruitutis iter te vocatū ſeruū et ſtultū dñm Gaudere etem̄ poteris in immēſuz q; tantū a ſua tua diſtat ſeruitus et q; frueris ſoꝛte poticꝛi. Tu ſubiectus es vni ſoꝛte ſtulto dño. iꝑe vero pl̄imis q; ſi ſapiens eſſz iā ſibi ſeruiēdo liber eſſes. At vero ſi eſt ſtultus impiū iꝑi⁹ ſeruitus eſt diſtans plurimū a tua ſeruitute. vtpote iꝑo pl̄ib⁹ dñis et ḡuioꝛibus ac die et nocte ſibi vicinioꝛib⁹ ſeruiente. q; uis dicatur ꝓuerbio q; expedit hēe diſtātes dños. Vis de iſtis autoꝛitate p̄is venerabilis

edoceri. Audi archiantistitē Ambrosiū. Est inquit sapiēti seruire libertas ex quo colligit ꝙ stulto etiā impare seruit⁹ est. et qđ peius est cū pauciorib⁹ p̄sit supple ꝙ sapiēs seru⁹. plurib⁹ dñis et ḡuioribus seruit. Iuuit suis cupiditatib⁹ quā dñationē. nec nocte p̄t fugere. nec die. q̄ intra se dños habz. intra se seruitiū patit² intolerabile. Hec iste p̄ venerādus. ¶ Dicro ꝙ sapiēs seru⁹ plurib⁹ p̄sit eo patet pacto ꝙ plurimis p̄est passionib⁹ ad q̄s etiā inclināt astra Quo pfecto fit ꝙ testāte illo ptolomeo. Sapiens dñatur astris. Io aūt quocūqz dominio glorie² qui facit pc̄m testāte saluatore Iesu⁹ est peccati. s. seruitute culpe. A qua filiꝰ dei q̄ pc̄m nō fecit habz liberos reddere. ꝓpter quod ipe met dicit. si filius vos liberauerit vere liberi eritis.

¶ Capitulū scdm ordinens desolationes sup jugo domini portando et p̄ceptis eius obediendo.

Secūdo post p̄missa accessit ad sepedictā dñam etiā aliꝰ tristis sup iugo dñi portādo et p̄ceptis eius obediēdo q̄rēs cōsolari. Et illa ꝓ desolatōe. octo ei puellas assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄dictū tristē sic ait. O hō si tu scires ꝙ salubrē quātāqz ad deū ꝓ obiam attinentiā hz̄es gaudēter ac oīi tristicia semota eius p̄ceptis obedires. Attinet em̄ ei obediēs tanq̄ seruꝰ suo dño Nec hoc certe modicū offert nāqz beatitud inē celestem et huiꝰ rei magnā securitatē Vis hec scire. Ecce ꝙferat beatitudinē nūc in spe et tandē in re hoc testa² p̄s. Beatꝰ inq̄t ꝓp̄l's cuiꝰ ē dñs deus eiꝰ et iterꝝ. Beata ḡes cuiꝰ est dñs deꝰ eius Hoc aūt ñ meret² sola appell'o sz̄ volūtatis di executio aut exequēdi ꝓmptitudo. De executōe q̄dē dicit ipe saluator. Nō ois qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celorꝝ. sz̄ q̄ facit volūtatē p̄is mei q̄ in cel' est ipse intrabit in regnū celorꝝ. De ꝓmpta aūt volūtate diuinā volūtatez exequēdi p̄z ꝓ sil'e ī abrahā. Iste nāqz filiū nō imolauit. et tñ quia ꝓmptā voluntatē imolādi eū hūit ꝓ mercede obīe bñdictōez accepit. dicēte dño q̄ nō pepcisti filio tuo vnigenito ꝓpter me bñdicā tibi et multiplicabo semē tuū. et iterꝝ. In semie tuo inq̄t bñdicent² oīs gētes. q̄ obedisti voci mee ¶ Dicro ꝙ attinēs deo ꝓ obiam sicut sz̄uꝰ dño magnā habeat securitatē post mortē ꝺsequēdi celestē beatitudinē ex hꝰ q̄dē p̄z. q̄ dñm bonū hz̄ tanq̄ beniuolū piter et oīpotentē. Audi magnū antistē Ambro. Mori inq̄t ñ timeo. q̄ bonū dñm habeo. Rursum deo obediēs attinet ei sicut frater imo q̄si oīi genere attinētie. Audi ipm saluatorē q̄ntum ad hoc loquentē Quicūqz inquit fecerit volūtatē p̄is mei qui in celis ē ipe meꝰ frꝰ sorꝛ et mr̄ est Sane attinētia huiuscemōi admiꝰ capiēda est q̄ntū ad affectū beniuolētie et dilectōis ac q̄ntū ad effectuz bñficētie et ꝓtractatōis quēadmodū dictū est in ecc°. Si est tibi sz̄uus fidel. sit tibi q̄si aīa tua q̄si frem sic tracta illū. ¶ II. CONSIDERATIO

Secūda puella sic ait. O bone frater. Cur nō ponderas bonum obedientie sup omne malū saltē in pnti penalis sustinētie. An n vis eum sequi qui pōderatoz est spirituū. Pondera sicut xps. Quō inquies aut q̄ntū. Audi pēem clareuallis. Mementote inquit frēs xps ne pderet obedientiā pdidit vitaz. qui insignū p mādato pris obediēdo mozte sustinebat inclinato capite tradidit spm. Inclina ergo et tu caput tuū caput aie. caput scz tue supbe volūtatis q̄ tā quā caput impat mēbris alijs. Inclina illud et hūiliare sub potēti manu dei imo vel sub capite oipotēte. Quippe ipius imensa dignitas hoc requirit et omnē in hac pte verecundiā excludit. Deniqz hoi scabiosū caput faciemqz hntu defozmē multū essz gaudendum si illo capite salua vita amputato. loco eius caput nobilissimū obtineret. Sed quid. Hone caput hois pdictū. volūtas scz ppria et supba. caput est scabiosum. vicijs faciem oscientie defozmē habens. Homo vero viuēs in obedientia qui caput suū pcepti gladio submittit et ipm patr amputari caput nobilissimū accipit. Nā et pmo suo capite caput sibi ostituit ipm xpm szm diuinam eius voluntatē qō nimiz caput nobilitate et pulctudine a pozi capite tantum distat quantū volūtas diuina ab hūana q̄ntū mūdum ab immūdo. quātuz deifozme a defozmi distat et enozmi.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O hō si q̄ acceptabilis deo sit obia agnoscerez. ipaz pceptis obtempando impēdere cū magno gaudio curarez. Nimiz mediāte ipa opat qō nō pt oī auro vel argento opari. Vis scire quid. certe sapia in opatione cuius ome auz hare na est exigua et tanq̄ lutū estimabit argentū. Nempe q̄ hec possit obia mediāte opari testat ille dulcis pater clareuallis. Drecioſa inquit sapiētia q̄ deus ognoscit et mundo otemnit. Hāc qui inuenerit beatus vtiqz erit si tenuerit eā. qō dabit p ea. impēde obiam et accipe sapientiā sicut scriptum est ocupisti sapiam serua mādata et dns dabit illā tibi. si vis esse sapiens esto obediens amplectere ergo toto mentis affectu et nisu cozpis bonū obedientie. acceden do p ipm ad lucē sapiētie. sic em scriptū est. Accedite ad eū et illuminami. Accedite videlz p obiam. quia nō est rectioz aut tucioz accessus et illuminamini p sapientiam. Hec iste pater.

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. Homo karissime nō tristeris de pceptis di et iugo obie. imo plurimū gaude q̄ dignat deo obiam a te requirere. eo quidē fine vt et tu si feceris q̄ requirit. hoc qō ab eo requiris infallibiliter osequaris. Audi dei secretariū. Iobem loquoz mandata eio custodimo. Vñ et ille ceco nato et a xpo illūiato dixit fiduciā habemus ad eū q̄ quidq̄d petierimo ab eo accipiemo. quia loquentē de ppositō i sua epistola. si inqt coz nrm nō repbēdit nos Siqs dei cultoz est et voluntatē eius facit hūc exaudit. Audi ergo

et ꝓfidoꝛum. Nō impetrat inquit a deo bonū qđ poſcit qui eiꝰ legi nō obedit ſi em̄ id qđ deus p̄cipit facimꝰ. id qđ petimꝰ ſine dubio obtinemꝰ. Nec ille. et ecce q̄ magnū eſt qđ ipe obedienti ꝓmittit et quantā ſecuritatē ꝓmiſſioni apponit id qđ petimꝰ inquit vbi nihil excipit. addit ātē ſine dubio obtinemꝰ vbi omnē heſitatōꝛ excludit. Pro his aūt nihil ipoſſibile reqrit. ſi id inq̄t qđ deꝰ p̄cipit facimꝰ qui vtiqꝫ neminē ad ipoſſibile aſtringit. Sꝫ nec ad gue aliqđ iugū inq̄t meū ſuaue ē et onꝰ meū leue.

V. CONSIDERATIO

Quinta puella ſic ait. Id qđ mō ꝑ ſoꝛoꝛē meā audiuiſti iugū dñi ſuaue eſſe et onus eius leue. indubitāter ſcias eſſe veꝝ. Quippe alleuiat iugū dei p̄ceptoꝝ eius ſanꝰ intellectꝰ. Alleuiat iugū dei remuneratōis effectus. alleuiat iugū dei amoꝛoſus affectus. Nōne ꝓmo iugū dñi alleuiat p̄ceptoꝝ eius ſanus intellectꝰ quem admittit. cū ipem̄ꝫ p̄ceptū ſuū de obſeruatōe ſabbati ſano intelligi voluerit intellectu cū dicebat. Cuiꝰ vīm aſinꝰ aut bos in puteum cadet et nō otinuo extrahet illū i die ſabbati. Audi aūt quo ad hⁿ et magnū p̄rem Auguſtinū q̄ ꝓpter ſanū intellectū p̄cepti dei de n̄ iurādo dicit ſic. Vtiqꝫ apls nouit p̄ceptū dñi et tn̄ iurauit cuiꝰ p̄ce pti libꝛo decretoꝝ ſanus nobis ex verbis eiuſdē p̄ris exponitur intellectꝰ. Prohibem² inq̄t iurare cupiditate aut delectatione Nō ne ſcdo iugū dñi alleuiat remuneratōis effectꝰ. Certe ſic. Nā cū i. tremis dicit². Bonū eſt viro cū poꝛtauerit iugū dñi ab adoleſcētia ſua. vbi in gloſa dicit². Et iugū dñi leue releuatū ſpe remuneratio nis eterne. Deniqꝫ alleuiat iugū dñi amoꝛoſꝰ affectꝰ. Audi vene rabilē ihēronimū ꝑ ſbiteꝝ. Nihil inquit amātibꝰ durū nullꝰ laboꝛ difficil. amemꝰ et nos xp̄m et facile videbit² oīe difficile. Audi quoqꝫ et magnū p̄rem Auguſtinū. Nullo mō inquit oneroſi ſūt laboꝛes amantiū ſꝫ ipi delectāt ſicut venantiū aucupantiū piſcantiū in eo em̄ q̄ amat² aut n̄ laboꝛat² aut laboꝛ amat². Hec Aug⁹. Sꝫ et pſalmiſta dicit. Fingis laboꝛē in p̄cepto. fingis inq̄t quēadmodū ymago ſub colūna lapidea ſculpta vel depicta que ſtat in curuata. ac ſi poꝛtet gue aliqđ cum vl̄ nihil poꝛtet aut mime ſibi gue. Audi p̄rem clareuallis. An non laboꝛ fictus iugū ſuaue crux inuncta

VI. CONSIDERACIO.

Sexta puella ſic ait. O kariſſime. cur abhoꝛres diuinis p̄ceptis obedire. An neſciſtu q̄ lucē otinēt q̄ pficiūt intellectuꝫ q̄qꝫ mirā hn̄t dulcedinē qua alliciūt et affectū. Nōne videt² tibi q̄ il luminēt intellectū cū ob hⁿ dicat pſalmiſtꝰ. p̄ceptū dñi lucidū illuminās oculos. Nōne etiā vide² tibi q̄ p̄cepta dñi alliciāt affectū cū dulcibꝰ oſculꝰ atqꝫ dulciſonis melodijs opent². Vbi ſoꝛoꝛā inq̄es ecce q̄ dulcibꝰ oſculꝰ opent² hoc teſtat² ḡtꝰ q̄dā apatꝰ ſup illā voꝛē ſpōſe m cāticis. oſculet² me oſculo oꝛis ſui. q̄ de ipa ſpōſa. id eſt eccia loquēs. Quot inq̄t p̄cepta ex eiꝰ p̄dicatōe agnoſcit. ſ. ſpōſe. q̄ſi tot oꝛis oſcla ſuſcipit. Doꝛoꝛo q̄ p̄ceta dñi tā p̄ hn̄tia rōez tripudij

compent² dulciſonis melodijs·hoc ſup illud pſalmi in decacoꝛdo pſalterio cū cythera teſtat² magn⁹ pr̄ Aug⁹ Decacoꝛdū inq̄t pſalteriū ſignat decē p̄cepta legis Nūquit ergo ſatis p̄z p̄ceptis di obe diēdi rō q̄ tā nata ſūt bñ diſpoītis gnare tripudiū et ip̄is eē ſolatō ¶ Burſū q̄ mādata dñi affectū alliciāt·delectatōes eoꝝ ꝑbāt q̄s ſācti ſupponūt et inſinuāt·Audi Gregoꝛiū oꝛatoꝛē ſāctiſſimū· Eſto inq̄t dñe q̄ſum⁹ ꝓpici⁹ plebi tue vt q̄ tibi nō placēt reſpuēs tuoꝝ poti⁹ replea² delectatōib⁹ mādatoꝝ ¶VII·CONSIDERATIO

Septima puella ſic ait·Crederē hō q̄ tu crederes p̄miſſa de p̄ceptis dñi vera eſſe ſi non ineſſet eis oditio q̄ otriſtat videlicz q̄ vim hñt coactiuā atq; eoꝝ quib⁹ dant² obligatiuam·eo aūt fit q̄ ſunt q̄ſi ligamīa et vincula libertatis q̄ eſt ad vtrūlibet excluſiua· Sz q̄ hac in p̄te ſatis erres ſcire debeſ q̄ et ſi ſunt vincula tñ vincula ſunt ꝓpicia et ideo nedū tolerabilia ſunt ſz etiaz optabilia· Vis hoc ſcire·Ecce nōne eſſent ꝓpicia vincula atq; optabilia q̄ optime redolerēt et odoꝛē ſuauiſſimū otinerēt· Nōne eſſent ꝓpicia vincula que hoiem nō ſolū oſtringerēt vel ligarēt·ſz ip̄m potiuſ ſup̄mo ſuo amico arti⁹ diungerēt et vnirēt·vtiq; fateri hoc neceſſe eſt· Sz q̄d Profecto p̄cepta dei vl̄ autoꝛitate ip̄ius in eccia ꝓmulgata· Hec cine ſunt· hecq; facīūt·Redolēt nāq; ſuauiſſimū odoꝛē diuini amoris oīa ſuauia faciētis· Nimiꝝ hūc odoꝛē otrahūt a radice caritatis a q̄ ip̄a ꝓcedūt·Exemplū p̄z de ſurculis trūco inſertis ſi ponat² talis coloꝛ odoꝛ vel ſapoꝛ in loco inſertionis et locus fiſſure bene obturet²·Tūc em̄ vnctuoſus humoꝛ p locū illum trāſiēs ex ip̄o ſuo trāſitu opat² q̄ fruct⁹ in quē duertit² eiuſdē coloꝛis·odoꝛis·vel ſapoꝛis reddi²· ¶ Burſū p̄cepta dñi cū ſint amoꝛis vincula ip̄m hoiez et deū arti⁹ oſtringūt atq; vniūt ī amoꝛe et idcco q̄ ex̄ ea eſſe vellet hic vellet eſſe a ſūmo ſuo amico ſepat⁹ et q̄d hom̄i de libertate euagendi vageq; volūtatis q̄n poſſet manere apud amicū et attractuſ ei vniri dictis mediātib⁹ odoꝛiferis vinculis caritatis de quo caritatiuo tractu loquēs dñs p jeremiā ꝓphaz·caritate inq̄t ꝑpetua dilexi te ideo attraxi te miſerās Sz quibus ligamibus attractiuis et vinculis vnitiuis deſignauit dñs p oſee ꝓphām dicēs· In funiculis adā trahā eos in vinculis caritatis dicit adā vtpote cui p̄mo p̄cepto rum vincla ſunt iniecta· ¶ Sane nō miret² quiſpiā q̄ vicula caritatis ſeu amoꝛis dixerim odoꝛifera·Nā et q̄dam trenoꝝ gloſa odoꝛē dilectioni attribuit·Cū inquit caritas amittitur reliq̄ virtutes ſtercoꝛa amplexant²·quia de bono dei et p̄ximi odoꝛe dilectōis trāſeunt ad fetoꝛē prauitatis· ¶VIII·CONSIDERATIO·

Octaua puella ſic ait O ſi noſſes virtutē obie nequaq̄ tibi cauſa eſſet triſticie ſz leticie Nimiꝝ p obiam homo actualiter reficitur·Per obedientiā perfectam homo deo carioꝛ alijs efficitur Per obiam hō bñdictōes multiplices oſequit² ac ſup alios exaltabit² Per obedientiā homo diuina dulcedine inebꝛiat²·Per obedientiā

homo insupabili dulcedine recreat⁹. Per obedientiā hō beatā vi
tam assequit⁹. Per obedientiā si pfecta fuerit hō ad locū beate fru
itionis q̄si imediate transit cum moꝛiat⁹. Demq; p obiam hō q̄si dei
ficat⁹. ¶ Vis scire ꝓmo q̄ p obedientiā hō actualiter reficit⁹. Audi
loquentē dei vnigenitū in mundū a pē missam. Deus inquit cibus
est vt faciā voluntatē eius qui misit me. Et quid. Nōne idē et alte
rius hois cibus seu refectio est p̄sertim hñtis p dulcedinē volun
tatis sanū appetitum. Est oīno. an nō de⁹ hmōi hoiem admittat ad
refectionē q̄ ipe habuit in via qui ipm ad suā mensam admissur⁹ ē
in patria dicēte xp̄o. et ego dispono vobis sicut disposuit mihi p̄
meus regnū. vt edatis et bibatis sup mēsam meam in regno meo.
¶ Vis scire secūdo p obiam pfectā hō deo cariꝛ alijs efficit⁹. Cō
sidera hoc in sili. Nam et discipli p̄m antiquoꝝ magis obediētes
fuerūt eis cariꝛes. Vnde et abbas siluan⁹ inter duodecim discipu
los suos quēdaz marcū noie pl⁹ dilexit. qui etiā ab ipis suis odisci
pulis plus q̄ ipi ab abbate debere diligi iudicat⁹ est ꝓpter ꝓmp
tudinē obie eo q̄ tram q̄ scribere incepit ad ipius abbatis vocati
onē imꝑfectā reliquit quo pfecte se obedire mōstrauit. Audi illu
strē jeronimū pfecta inq̄t obia est. sua imꝑfecta relinquere. ¶ Vis
scire tercio q̄ p obedientiā hō bñdictōes plurimas osequi⁹ ac sup
alios exaltabit⁹. Audi illud deutronomj. Si inquit audieris vocē
dñi dei tui vt facias et custodias oia mādata ei⁹ faciet te dñs de⁹
tuus excelsiorē cūctis gentib⁹ q̄ versant⁹ in terra. veniētq; sup te
oēs bñdictiones iste et apphendēt te. si tñ p̄cepta eius audieris.
bñdictus tu in ciuitate et bñdict⁹ in agro. bñdictus fruct⁹ vētris
tui et fruct⁹ terre tue. fructusq; iumētoꝝ tuoꝝ greges armētoꝝ
tuoꝝ et caule ouiū tuaꝝ. bñdicta horrea tua. bñdict⁹ eris ingre
diens et egrediēs. dabit dñs inimicos tuos qui osurgūt aduersuz te
corruētes in ospectu tuo p vnā viā venīt ad te et p septē fugient
a facie tua. emittet dñs bñdictionē sup cellaria tua et sup oia opa
manuū tuaꝝ. habūdare te faciet dñs oibus bonis. aperiet dñs the
saurū suū optimū celū vt pluuiā tribuat terre tue in tpe suo. ostitu
et te dñs deus tu⁹ in caput et nō in caudā et eris sp sup et ñ subter
si tñ audieris mādata dñi dei tui. et custodieris et feceris ac ñ de
cliabis ab eis nec ad dexterā nec ad sinistrā. Hec verba sācti mop
si. Et et inuen⁹ hmōi dei bñdictō extēdi. etiā vltra semē obediētis
Audi illud geneseos dixit dñs abrahe. In semine tuo bñdicentur
oēs gentes. qz obedisti voci mee. ¶ Vis q̄rto scire q̄ p obiam pfe
ctam hō dina dulcedie inebria⁹. Hoc osidera q̄ pfecte deo in oī
bus obediēs nō dat se deo cū pua mēsura. igit⁹ ogruū est q̄ et de⁹
sue cōsolatōez dulcedis nō det ei in pua mēsura. Audi spōsionē sal
uatoꝛis. In q̄ mēsurā inq̄t mēsi fueritis remetiet⁹ vobis ¶ Vis q̄nto
scire q̄ p obiam hō insupabili dulcedine recreat⁹. Audi ecclesiasti
cū. Nihil inq̄t dulci⁹ q̄ respicere in mādatis dñi. ¶ Vis sexto scire

q̄ p obediētiā hō beatā vitaz assequit². Audi ipm dei filiū de pfe loquentē. Mandatū inquit eius vita eterna Audi quoqz rursum sal uatorē. Si inquit vis ad vitā ingredi serua mādata. ¶ Vis septimo scire q̄ p pfectā obediētiā hō de morte ad vitaz beatā qsi imedia te trāsfert². recursum habe ad neptē meam p q̄ hoc infertus mani: festius declarat². ¶ Deniqz vis octauo scire q̄ p obediētiā homo q̄si deificat². vt dicere possit cū aplo paulo viuo ego iā nō ego. vi: uit vero in me xp̄s Vide ecclesiasticū. eris mq̄t velut filiꝰ altissimi obediēs.

¶ Capitulū terciū ostēdēs ostolatōes sup obediētia in licitis exhibē da supiori suo cuicūqz etiā si malꝰ sit platꝰ et p̄cepta eiꝰ rigorosa

Tercio post p̄missa accessit ad dñam ostolatricē eciam alia quedā psona tristis ꝓpter obedientiā et obseruantiā p̄cep torum suorꝫ supiorꝫ p̄cipue minus discretorꝫ p eā deside rās ostolari. Cui illa ꝓ cōsolatōe ei impēdēda de suis pu ellis tredecim assignauit ¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hoiem ex p̄missa causa tristē sic ait. Ex p̄ceden: tibus hō notū factū est quāti valoris sit p̄ceptis dei obedire. Sed quid. Nūquid nō etiā tanti est alteriꝰ supioris p̄ceptis obedi: re ꝓpter deū. Est oino cum in hoc magis deo obediat² q̄ ipi supio: ri dicēte aplo paulo Serui obedite p oia dñis vīs. q̄cūqz facitis ex aio opamini sicut dño et nō hoibus. sciētes q̄ a dño repietis re tributionē. Vñ et p̄ clareuallis. Quidq̄d inquit vice dei p̄cipit hō q̄ non sit certū displicere deo. Hautsecus oino est accipiendū q̄ si p̄cipiat deus. Hec ille pr̄. igitur nō est differēter accipiendū. Esset aūt si illa q̄ imediate soli deo fit obediētia valeꝫ multū. Illa autē que fit homi valeꝫ minus. q̄ aūt nō sit talis dīa testa² etiā nr̄ aqui nensis. Nihil inquit maius hō p̄t deo dare q̄ q̄ ꝓpriam voluntatez ꝓpter ipm alteriꝰ subiciat volūtati. Hec ille. Deo et alter quidam dicit sic. Multū glorificat deū vere obediēs qui facit bn̄placitum dei cum deus hoc ei mādat etiam p vilem psonā. et tāto est gl'ia di maior quāto psona illa est vilior. Hec ille. Sz et ulteriꝰ tanto ma: gis glorificat² obediēs q̄nto ipe magis glorificat deū. patz hoc di cēte psapa. Si glorificaueris eū. id est deū dum non facis vias tu as et nō inuenit² volūtas tua tūc delectaberis sup dño et sustollaz te sup altitudinē terre. q̄d igr². Profecto de p̄mo ad ultimū sequit² q̄ q̄nto viliori quis ꝓpter deuz obedierit tanto glorioshor ipe erit.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hoiem obediētie causa grauatū sic ait. Esti: mo q̄ obediētia maxime idcirco est tibi gr̄is quia malꝰ est p̄la tus cui subiceris duriszq eiꝰ p̄ceptis. Sz nequaq̄ ideo turberis im: mo osoleris potius ꝓpter bonū q̄d osequeris. Audi magnū patrem Augustinum. Bonus inquit si fuerit qui tibi preest nutritor tuꝰ est malus si fuerit temptator tuus est et nutrimēta libēter accipe et in

temptatione approbare. Hec ille pater. et nõne nutrimentũ reddit vigorosum ꝫ approbari p̃sertim in his q̃ dura sunt est a deo gl̃iosũ q̃ ꝓpter hoc disputator laboriosis se dat studijs dieb9 ac noctib9 Dimicator p̃sertim pugil in duello duris et diris ictib9. miles vero seu pugnator in guerra se exponit et ingerit ꝑiculosis batellis et conflictib9. et nõne hec g̃iora sunt cõiter oĩbus p̃latoꝝ etiã malorꝝ disciplinis et vexationibus. vñ tedia a malis p̃latis illata obediẽter piter et libẽter sunt vtiq3 tolerãda p approbatõe gloriosa. nec est excipiẽda pena carceris. qõ patꝫ satis clare ex supi9 dictis. imo reuera q̃nto p̃latus cui quis obediẽs fuerit ꝓpter deũ durior est seu g̃ior tanto deus taliter obediẽti benignior erit et suauior. vt sic vel apud se cogitare possit. si is cui obedio ꝓpter deum est indiscret9 tortor. ego diuina dsolatõe ne me tãgat malicie ei9 tormentũ alleuior et supportor. Himiꝝ testãte voce ecclesie Iustorum anime. s. qui reddũt vnicuiq3 quod suũ est et p dsequẽs supioribus suis obedientiã ꝓpter deũ hij in manu dei sunt et nõ tanget illos tormentũ malicie. Hinc patꝫ sanũ esse dsiliũ cuiusdã dicẽtis Non te moueat magister impi9 indiscreta ptãs. s. quo min9 pfecte obedias nõ tm̃ bonis et modestis ꝫ etiã discolis. Vt petr9 ait. sed paulus modũ addit. Serui inquit obedite dñis carnalibus in simplicitate cordis vr̃i sicut xp̃o. faciẽtes voluntatẽ dei ex aĩo cũ bona volũtate seruiẽtes sicut dño et nõ hoĩb9. Ecce dicit. obedite in simplicitate cordis vr̃i. id est nõ disceptãdo de mãdatis p̃lati. non subtiliter discernẽdo circũstantias p̃cepti. quẽadmodũ multos videmus ꝫm p̃rem clareuallis post p̃cipientis impium multas facere q̃stiones. et q̃re sepius gemiare. Vñ hoc venit quis hoc inuenit consiliũ inde murmuratio excusatio silatio impossibilitatis aduocatio amicorꝝ. Qui pater etiã ad frẽs de mõte dei scribens. Perfecta inquit obediẽtia maxime i incipiẽte est indiscreta. hoc est non discernere quid vel q̃re sibi p̃cipiatur. ꝫ ad hoc tm̃ niti vt fideliter et hũiliter fiat qõ a maiore p̃cipit. Idẽ loquẽs de nouicio. Stultus inquit sit vt sit sapiens et hec oĩs eius sit discretio vt in hoc nulla ei sit discretio. hec oĩs eius sapiẽtia sit. Idẽ quoq3 pater alibi. Rara inquit auis in terris discretõ. ideo discretõis locũ frẽs in vobis suppleat virtus obediẽtie vt nihil plus nihil minus nihil aliter q̃ impatum sit faciatis. Rursum dicit apl's faciẽtes volũtatem dei ex aĩo. quis tam indeuot9 qui qõ sciret volũtatẽ dei nõ faceret ex aĩo id est hylariter. Audi p̃rem clareuallis. Serenitas inquit in vultu dulcedo in sermonib9 multũ colorat obedientiã. Facies tenebris tristicie obfuscata deuotõez ab animo recessisse signat. Hec ille dulcis pater. Tales igitur qui sic obediunt q̃ onus sibi impositũ cum tristicia portant sunt sicut ymagines in edificijs que columnas sustinent et rugata facie tristiciam simulant. Rursum dicit apl's Seruiẽtes sicut domino et non hominibus. id est iudicãdo taliter.

Sed iudicãtes se seruire nõ sicut hominibus· ꝫ sicut dño· tales cum nõ sit dñs indiscret⁹ vel distoꝛet⁹ nõ hñt de malo ꝑlato vel distoꝛto ꝙrulari· ꝫ magis de suo seruitio qđ nisi sicut dño fit plurimũ gl̃i ari· quippe teste scriptura gloꝛia magna est sequi dominum·

¶ III· CONSIDERACIO·

Tercia puella sic ait· O hõ nescis ꝙ pace frui cũctis est optabile teste scriptura q̃ dicit optata cunctis moꝛtalibus pace frueris· Dices foꝛte quo pacto hãc habeo· Profecto obedientia· Hinc dicit² in ecclesiastico· Qui custodit p̃ceptũ nõ expiet² quicq̃ mali Sz et salomõ in ꝓuerbijs· Qui inq̃t timet p̃ceptũ in pace versabit² Vñ et ꝑsapas dicit· Vtinã attẽdisses ad mãdata mea fuisset q̃si flumen pax tua· Hinc etiã de spmõe qui interp̃tat² obediẽs· dꝛ in figura siluit terra iuda oĩbus dieb⁹ spmõis· siluit inquit· i· ĩ pace q̃euit ¶ Sane id de ꝓmpte obediẽte et pfecte tenendũ est· Nempe aliter obediẽtes nõ sp gaudẽt pacis silẽtio· ꝫ qñq̃ clamãt· qñq̃ murmurãt· Si quidez clamãt talis obediẽtia est sicut obia demonũ qui ad p̃ceptũ xp̃i exibãt a multis clamãtia· Si vero murmurãt tũc sũt obedientes vt rota carri si vncta nõ fuerit· nõ solũ in hoc q⁹ licet obediãt tñ ꝓpter defectũ vnctõis spũssancti ñ obediũt ꝓmpte sine murmure ꝫ etiã ꝓpter hoc· qꝛ vn⁹ alterꝝ nõ vult p̃cedere sicut rota rotam in carro· qñ dicit nõ faciã hoc· nisi ꝑius fecerit ille· de q̃li obediẽte tanq̃ dꝛ fatuo dici² in eccliastico p̃coꝛdia fatui q̃si rota carri

¶ IIII· CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait· Cur q̃uat te obedientia· Nescis ꝙ pfecta obedięti obediũt oĩa· creatoꝛ· ſ· et creature· Vis scire de creatoꝛe· lege scripta de iosue et inuenies ꝙ ipe domio obediuit reges amoꝛreoꝝ inuadẽdo ad liberandũ· ſ· gabaon ciuitatẽ ꝑ eos obsessam cui⁹ voci viceuersa ipe de⁹ obediuit ad temp⁹ occasũ solis impediẽdo· Nam de hoc sic legit² · Locutus est iosue dño· Dixitq̃· sol cõtra gabaon ne mouearis· stetit itaq̃ sol in medio celi et nõ festinauit occũbere spacio vni⁹ diei donec vlcisceret² se gens de inimicis suis· nõ fuit antea et postea tam longa dies obediente domino voci hoĩs et pungnãte ꝓ irl̃· ¶ Vis rursuz scire quõ pfecte obediẽti creature obediunt· Ecce in p̃m libro legitur ꝙ quidã de senioꝛibus misit discipl̃m suũ ad hauriẽdaz aquã et erat puteus remot⁹ a cella· discipl̃us vero oblit⁹ funẽ venit ad puteũ et ꝑ lõgitudie vie non audẽs reuerti ꝓ fune ne foꝛte ꝛtristaret senioꝛẽ· ꝑstrauit se in oꝛone et surgẽs de oꝛone clamauit· O putee· abbas meus misit me vt hauriã aquã et statiz ascẽdit aq̃ ad os putei et ipleuit sup lagenam gl̃ificãs potẽciã saluatoꝛis· aq̃ aũt putei reuersa ẽ in locũ suũ Itẽ legit² eodẽ libꝛo ꝙ abbas paul⁹ p̃cepit discipl̃o suo johi vt afferꝛz ei fimũ boũ ei ad vtẽsilia necessariũ Ꝛt ille ait· ĩ loco vbi fim⁹ ẽ habitat leena· cui abbas si venerit sup te alliga eã et duc eã tecũ Iuit Iohãnes· inuenit leenã irruentẽ sup eum qui voluit eã tenere

ꝫ ipa aufugit. Iohes vero seqbat² eam dicēs abbas meꝰ p̄cepit vt
altigatā ducā te ad eū et statim bestia substitit et tenēs eā reuerte=
bat² ad monasteriū. qō cum vidisset abbas ne forte discipulus inde
extolleret². dixit ei. sicut tu insensibil' es ita insensibilē bestiā edux
isti. solue et dimitte eā vt pgat ad locū suū. Hec ibi. ꝫ et ibi et ali=
bi de hac materia plurima repiuntur exempla.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Nescis qꝫ sancto job testāte milicia est vi
ta hois sup terrā. Victoria igit² necessaria est volenti nō ofun
di. ꝫ et gl'iosus est oīs qui triūphat. Quis est inquies hic et lau
dabimus eū. Profecto vir obediēs. hic nēpe patit² triūphi genere
nobilissimo. qō est inquies genꝰ illud. Ecce nobilissimū genus triū
phi est seip̄m vincere quod quidē facit vir obediens. Audi Grego
riū. Vir inquit obediens victoriā loquit². dum em̄ aliene voci hū=
liter subdim² nosmetip̄os in corde supamꝰ. hinc et salomō in pro=
uerbijs. Melior est inquit qui dñatur aie sue expugnatore vrbium
Nōne dicit hñ. Vtiqꝫ multi nāqꝫ vrbes et regna sibi subiugarūt. q̄
tñ ad hūc triūphum nobilē mime puenerūt. O quāti est hoc seipsuꝫ
vincere. Audi illustrē senecā. Qui inquit seip̄m vincit otra oia for=
tis est. Vis huiꝰ scire rationē. Ecce p̄fecte deo obediēs sic deo est
subiectus et alia sibi qꝫ nihil ei sic repugnat qꝫ p̄ualeat. Nam imp=
fecte obediēte ip̄e deus pugnat. Vñ nō est mirꝫ si triūphat. Audi
quid dicit dñs in leuitico. Si inquit ī p̄ceptis meis ambulaueritis
pseq̄mini inimicos vestros et corruent coram vobis.

VI. CONSIDERACIO.

Sexta puella sic ait. O hō submittas te obediētie reuerēter. nā
digna est tanq̄ dña reuerēda q̄ sola. id est sine virtutis ceteris
aduenire vel manere apud hoīem erubescit Audi magnū Gregoriū
Sola inquit obediētia virtus est que ceteras virtutes mēti inserit.
insertasqꝫ custodit. Ecce dicit ceteras virtutes mēti inserit. et si dix
eris quid nam opat² hec insertio Discas hoc similitudīe Naꝫ sicut
agresti arbori ꝑprijs ramis detrūcatis solent inseri duo ramusculi
alicuiꝰ nobilis arboris. et deinde arbor que priꝰ erat agrestis pro
ducit folia flores et fructꝰ iux̄ naturā arboris nobilis de q̄ ramu=
sculi sunt assumpti. Sic etiā cū hō arbori opetur ꝑius ꝑprijs suis
sensus. s. et volūtatis ramis detrūcatis. inserit obediētia cordi ip=
sius tanq̄ trūco ignobili sensuꝫ et voluntatē alienā tanq̄ ramuscu
los nobiliorꝫ arboris. s. sui superioris. quo fit vt cor illud ramuscu
loꝝ nobilioꝝ sibi insitoꝝ. s. sensus et volūtatis aliene naturā sa=
piat et ꝫm eos opetur

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait O bone frē q̄uitati obīe q̄ etiā malo p̄lato
et q̄ubꝰ eiꝰ p̄ceptis obedi². ē bonū obediētie p̄ferēdū qꝰ ipa
obediētia q̄bꝰuis bonis alijs libē factis ꝑpter deū dinosci² p̄ferēda
hoc autē discas exēplo p̄claro scriptura quoqꝫ necnō et clara rōne

Ecce ẽm quantũ ad exemplũ narrat·Cassianus de monachis cenobij quod erat in thebaide ꝙ obediẽtie virtutẽ non solũ opi manuũ seu lectioni vel silentio et quieti celle ꝓferebãt·Verũetiaꝫ cunctis virtutibus ita ꝓferebãt vt hinc iudicarẽ oĩa postponẽda et vniuersa dispẽdia subire otenti erant·dũmodo hoc bonũ in nullo violare videret².Nec quidã hystoriagraphus·Nec mirꝫ dicit·Nanqꝫ scriptura libro regũ·Melior est obediẽtia ꝙ victime·ꝫ melius dicit² in ecclesiastico·Melior est obediẽtia ꝙ stultorꝫ victime ꝙsi supponatur illos stultos esse qui bonũ obediẽtie nõ ꝓferũt ꝫ ipm negligũt Volẽtes magis alia ꝓ volũtate ꝓpria deo victimare· Sane ꝙ melior illo obediẽtia sit·hoc quidẽ clara ofirmat ratio Opa nãqꝫ virtutũ q̃ ꝓscise obmittunt² obediẽtie causa· illa nimirꝫ opa ipa talis obediẽtia virtualiter vt ꝓ sororẽ meã prius patuit·aut equialẽter in se otinet aut etiã imineter· De qua quidem obediẽtia vt de forti muliere virtutũ filiabus compata illud salomonis põt intelligi· Multe filie ogregauerũt diuicias tu supgressa es vniersas·

VIII·CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait·Nescis karissime ꝙ dñs testãte luca in domo symonis discubuit· Teste etiã marco circũspectis omnib⁹ cum iam vespa esset hora exiuit in bethaniã cum·xij·Symon autez obediẽs interptat².et sic domus symonis domus est ebedientis· Sed et nomẽ bethanie interptatũ dicit² dom⁹ obediẽtie·Quid igitur est dñm in domo symonis discubuisse et in bethaniã exiuisse nisi ꝙ ꝓ obedientiã domus dei homo efficit²· Sed nec credendum ꝙ hec dom⁹ dei decore careat ipo deo eã adornãte· Nimirꝫ de⁹ qui fabricat⁹ est auroraã et solẽ ipm solẽ lunã et sydera frondes flores et ḡmina atqꝫ volucres celi et multipharia alia excellẽter depinxit quo domũ obediẽtie ꝓ expulsionẽ ꝓprij sensus et volũtatis a core de hoĩs in habitaculũ sibi excisum non magis egregie depingeret et ornaret·Hec est domus dñi de qua illud psalmiste·Dilexi decorem domus tue et locũ habitatoĩs glorie tue eo pocius põt intelligi ꝙ de loco corpalis celi et decoris sui·quo ostat spũalẽ decorez et ornatũ corpali nõ mediocriter añferri et oĩ etiã glorie corporalis habitaculi·

IX·CONSIDERATIO.

Dona puella sic ait·Nõne hõ referente sup̃ soror̃e mea didicisti ꝙ pena ignis purgatorij supat omnẽ penã q̃ hõ vnq̃ passus ẽ in hac vita vel pati põt· Sicut aũt minus pfecte obediens magis in illo morabit² aut durius affliget². Ita pfecte obedientes parũ vel nihil morant² in purgatorio·Vis scire cãm·Ecce in vere obediente xp̃s viuit et opat² dicẽte apl̃o·Viuo ego iã nõ ego viuit vero in me xp̃s·Nec est verisimile ꝙ de⁹ sit in futuro eorꝫ opm vltor quorꝫ hic est actor·Sꝫ et magne lucis est obedientia·Nam pfecte obediens ad expediendũ se de debito bñ habz vñ soluat·aliter·ſ·ꝙ longo tpe i purgatorio vl̃ inferno· Subdit⁹ ẽm pfecte obediẽs

quasi meretur continue. quia non solum certa bona exequēdo. sed etiam dubia qñ non suo sensui. sed sensui et voluntati innititur sui superioris. Sane q in hoc specialiter religiosus nō modo quantū ad euasionē purgatorij vel eius diminutionē. verum etiam quantū ad celestis p̄mij augmentationē faciat p̄fectū suum. Ex eo quidē patz q status religionis. status est p̄fectōis. cui in celo p̄mium respondet acquirende. In qua tñ religione expedit superiorī exteriora quedam qñqz imponētis sensui inniti. eius implendo totaliter voluntatem. Audi ad hoc venerabilē jeronimū religiosum quēdam allo quentē. Seruias inquit frībus. hospitū pedes laua. passus iniuriaz taceas. p̄positum monasterij timeas vt dñm. diligas vt parentem. credas tibi salutare quidquid ille p̄cipit. nec de maiorīs sentētia iudices. Hec ille.

X. CONSIDERACIO.

Decima puella sic ait. Audi frater quibus rebus obedientia est compabilis. quibus inquies. Profecto rebus illis quib9 ipse obediens omode vehitur ad portum salutis. Nimiz obediētia facta est quasi nauis institoris. Nempe sicut ille in naui etiam quiescens comedens vel bibens. illo p̄cedit. quo quidem tendit. quia non suo sed motu mouetur alieno. Ita et obediēs in religione etiā quiescendo comedēdo et bibēdo ad portū salutis puenire meretur Bursum obediens quasi eques in paradisum vadit. nō quasi misere peditās sup terram innitēdo pedibus suoz affectuū. sed alieno sensui et volūtati quasi pedibus alienis innitendo. qui etiā ad celum viam sciūt. nec cespitare osueuerunt. Hinc est etiā q obediens velocius portatur. qz pedes quib9 innititur velociores sunt p̄prijs Nimiz qui in religione est surgit de nocte citius. currit ad chorū celerius. et alia multa facit expediti9 q̄ hic in seculo facerz tardi9 Ex eadem etiā causa qz. s. alienis innititur pedibus in vijs quibus procedit maculatur minus. nisi manifestā peccati immūdiciam cōtinerent. et sic de vere obediente dici potest ex p̄uerbijs. Vie eius vie pulcre. quare et offendit min9. manifesto em̄ peccato circūscripto. siquis hoc quod ei iniūgitur peccati vel piculi in dubio contineret non ei esset. ꝫ superiori cui9 sensui et volūtati innititur imputandum. et sic ei de suis superioribus potest dici. In manibus portabunt te. ne forte offendas ad lapidem pedē tuum. Nimiz subdit9 non solum non peccat sed etiā meretur si in dubio suo obediat superiori. in quo casu melior est oditio subditi q̄ sui superioris cui obedit vel quē iuuat in causa p̄babiliter dubia. q̄uis secundū veritatē sit iniusta. facit ad hec sententia magni patris habita in decretis.

XI. CONSIDERATIO.

Undecima puella sic ait. Aduerto frater q simil̄ sis pueris qui de p̄fundis rebus doceri qñqz indigent figuris. Quapropter vt quantū bonum p obedientiā p̄sertim factam osequi valeas. hoc

per figuram discas. Ecce em̄ pfecta obedientia nobis est admodū cōsolatorie figurata. Per quid inquies. Certe p illam scalam quā liber geneseos Iacob vidisse asserit. Ipamq; describit. Vidit inquit in somnis scalam stantē sup terram et cacumē illius tangens celū Angelos quoq; ascēdentes et descendentes p eam ad dīm innixū scale. Velles aūt forsitā scire quō scala hec obediētie corrīdet. Et ecce miro mō pulcre et pprie. Quippe sicut p scalam in altū corpa biliter. ita p obedientiā in altum ascēditur spūaliter. Dicente dño p psapam. dum non facis vias tuas et non inuenit² voluntas tua. tunc delectaberis sup dño et sustollā te sup altitudinem terre. et cibabo te hereditate jacob pīs tui. ¶ Secūdo sicut scala gradus habet materiales. Ita sm̄ pēm clareuallis. obediētia septē habet gradus spūales. quor̄ primus est obedire libēter. scōs obtemperare simpliciter. tercius obedire hylariter. quartꝰ obedire velociter quintus adimplere mandatū vtiliter. sextus obedire humiliter. septimus obedire indesinēter. qui quidem gradus oīs in virtutum sūmula declarantur. ¶ Tercio sicut scala duo habet latera dictos gradus sustētantia. Ita habz et pfecta obediētia cuius quidem latera sunt abrenūciatio pprij sensus. et pprie volūtatis. quō namq; bonus esset obediens qui sensui pprio inniteret² vel pprie volūtati Hinc de primo etiam gradu taceo de alijs dicit pater clareuallis q̄ eum nō potest ascēdere qui voluntatē pcipiētis suam nō fecerit ¶ Quarto sicut scala quā vidit jacob ascendētibꝰ angelis et descēdentibus erat quasi p via. Ita obediētia est quasi via angelica. Ipsis scz obedientibus dum descendunt fratribus ministrando et dū ascendunt deo per orationes lectiones et meditationes assistendo ¶ Quinto sicut p̄dicta scala super terram stabat erecta. Ita et virtus obedientie non iacet in terra vt de terrenis contenta. sed per intentionē potius erigitur ad celestia. ¶ Sexto sicut cacumen p̄dicte scale immediate tangebat celum. Ita perfecta virtus obediētie confert in morte obedientis cum vel statim euolet vel post modicum vt prius declaratum est. quasi īmediatum transitum ad celeste regnum. ¶ Deniq; septimo sicut dñs videbatur innixus scale. Ita dominus quasi immediate se habet ad virtutem obediētie. sic videlicet q̄ vel nullum vel modicum est medium inter pfecte obedientem et dominum ipsum dum morit̄ ad celestem gloriam suscipiētem. quēadmodū de se dixisse videtur sanctus dauid dño loquens Tenuisti inquit manū dexterā meā et ī voluntate tua deduxisti me. et cum gloria suscepisti me.

¶ XII. CONSIDERATIO.

Duodecima puella sic ait. Scias q̄ sicut hoīez sua inobīa de paradiso eiecit. ita obīa in paradisū hoīem introducet Hinix in luca de xp̄o dic² et discipl̄is. eduxit eos foras ī bethaniā et eleuatis manibꝰ suis bn̄dixit ill̄. et factū ē dū bn̄dicerz ill̄. recessit ab eis et ferebat² in celū. Felix quē duxit dñs ī bethaniā. i. in domū obīe

XI

nam ſupare poteſt pre alijs · q; et ipſe poſt xp̄m eodem in loco aſcē ſurus ſit in celum · Vtiq; ad excellentiſſimū ſtatum · Audi quantum ad ſpem ſtatum hmōi excellentiſſimū in domo obedientie ꝓmeren di quid oſtenſum fuerit cuidā p̄m poſito in extaſi · Hic quidem ſi cut legitur vidit quatuor ordines hoīm ante deū · Primus erat ho minum infirmantiū et gr̄as deo agentiuz · Secundus erat eor̄ qui fuerant hoſpitales · Terci⁹ eor̄ qui ſolitudinē ſectātur et non vi dent homines · Quartus eor̄ qui ꝓpter deum et obedientiā ſollici te patribus ſunt ſubiecti · Erat autem hic quartus ordo ſupior alijs tribus et maiorē gloriam pre ceteris habebat · vtens torque aurea et dum quereret ſenex quare hoc eſſet · rn̄ſum eſt ei q̄m om̄s alij ha bent aliq̄ requiem adimplēdo ꝓprias voluntates q̄uis etiā bonis op̄ibus · Hic aūt om̄s volūtates ſuas relinquēs tot⁹ pendet in vo luntate patris iubentis · Merito aūt qui ſunt hmōi ſup alios exaltā tur exemplo xp̄i de quo dicit ap̄lus · Factus eſt obediens vſq; ad mortem ꝛc̄ · ꝓpter quod et deus exaltauit illum · et donauit illi no men · quod eſt ſuper omne nomen ·

XIII · CONSIDERACIO ·

Terciadecima puella ſic ait · Vides frater ex p̄cedentib⁹ q; otri ſtari non oportet de ſupiorum mandatis et p̄ceptis · verum ſi oporteret nō tn̄ in caſibus multis · In caſu nanq; quo papa quid p ſubreptionem p̄cipit · non vult q; impleatur · teſtāte venerabili vo lumine decretor̄ Vn̄ et in quadā decretali ep̄la dicit papa ad quē dam archiep̄m · Aut mandatū n̄rm veraciter impleas · aut per l̄ras quare adimplere non poſſis · rōnabilem cauſam p̄tendas · quia pa tienter ſuſtinebim⁹ ſi nō feceris · quod nobis fuerit prava inſinua tione ſuggeſtū · Burſuz in cauſa ſcandali poteſt quis a papalis mā dati executione excuſari · papa in alia decretali ep̄la p̄ concilium canoniſata dicente · Si non poteſt ei ſine ſcandalo ꝓuidere · equani miter ſuſtinemus ſi pro eo mandatū n̄rm non dixeris exequendum · Per hoc aūt verbū ſi nō potes gloſa ordinaria ſumit argumentum id ſoluz fieri poſſe qđ comode vel iure fit et ſine ſcandalo · et q; ſic ꝓpter ſcandalū receditur a iure · et inducit ad hoc iura · Deniq; in caſu quo otra executionē rationabilis cauſa reddi poteſt nō eſt ne ceſſe mandatū pape exequi · Vn̄ et gloſa ordinaria ſup p̄miſſum ver bum equanimiter notata dicit eſſe argumentū q; mandatum ſupio ris non eſt neceſſe adimplere vbi ratio nō adimplēdi poteſt reddi · et inducit ad hoc iura · Poſtremo in caſu quo phibitio p̄lati pro pter neceſſitatē rūpitur is qui hoc vel in parte facit non culpatur teſtante hoc etiam volumine decretorum ·

Capitulum quartum continens conſolationes ſup votorum ob ligatione ·

QVarto post p̄missa ad supradictā dn̄am solatricē accesit et alia psona tristis. querens sup votorum emissorū obligatione consolari. cui mox illa de suis puellis pro consolatione ei impendenda duas assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad predictum tristem sic ait. scio bene q̄ nōnulle sunt in mūdo virgines et vidue etiā libēter caste viuentes. nō nulli sunt et viri a carnalibus delicijs abstinētes tpantiaz in cibis et potibus sectantes. atqz a multis vicijs se custodientes. quibus tñ ad hec vel cōsimilia graue esset voto obligari seu necessitari. Sz quid. Nunquit bene mouētur. Nequaq̄. Audias in hac parte sentētiam magni p̄ris Augustini. Non inquit te vouisse peniteat. immo gaude iam tibi nō licere quod cum tuo detrimēto licuisz. felix necessitas que in meliora opellit. Hec pater ille et multū bene. Nam et felix necessitas in carcere sistens gladij q̄ opellit ad nō interficiendū. Cur non sic et felix necessitas sistens ꝓpter votū in libertatis carentia que opellit ad sectandū tempantiam ad caste viuendum. ad abstinendū a carnalib9 delicijs. ad se custodiendū a vicijs multis. Deniqz ꝓpter tria sm thomā aquinensem melius est aliq̄d facere ex voto q̄ sine voto. Primo quia vouere est actus latrie qui est virtus nobilissima. quod aūt impatur a virtute nobilissima melius est et magis meritorū. Scdo qz qui vouet magis se deo subicit q̄ ille qui non vouet. sicut qui arborem dat cum fructu q̄ qui dat tm fructū. Vt anselm9 dicit Vñ et p̄mittētibus gr̄e aguntur Tercio. quia p votū voluntas immobiliter firmatur ad bonum facere aūt aliquid ex volūtate ad bonuz firmata. hoc sm ph̄m in ethicis ad pfectionem pertinet virtutis.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Audi fr̄ illud quod cadit sub voto vel scitur esse bonū vel malum vel quale sit est dubium. Si dubiū quidem. facile poterit in certum bonū omutari. Si bonū vero quo nō est aliud melius. solatoria debz esse ad ip̄m implendū obligatio. felici iuxta dictum sororis mee necessitate existēte que opellit in meliora. Si aūt otristat quia aliud impossibile melius est. facile potest eo in melius omutato tristicia cessare. Immo circa bonum et melius. Audi patrem clarevallis. Ego inquit non arbitror minora vota impedire debere maiora. nec deum exigere quid tanq̄ sibi p̄missum bonū si pro eo melius aliquid fuerit psolutum. Etem̄ vero alicui forte debenti vobis duodecim nūmos si pro eis die constituta marcam solueret argenti iuste irascemini. Dorro si quod sub voto cadit malū esse dinoscitur non otristet votū. quia nō est obligatorium dicente illo ysidoro. In malis p̄missis rescinde fidem. In turpi voto muta decretū. quod incaute vouisti nō facias. impia est p̄missio que scelere adimpletur. ¶ Deniqz circa id qd̄ euentu malū

fit doctores sic diffiniunt. Illud inquiunt quod in aliquo euentu est bonum. in aliquo malum non obligat nisi pro euentu bono. vt votum Iepte de quo in libro iudicum. Vnde venerabilis thomas aquinensis. quidquid inquit votum fiendum impediret si pns esset etiam voto facto obligationē aufert. Vnde si aliquid possibile cū vouetur postea fiat impossibile tollitur obligatio. Hec ille.

¶ Capitulum quintum continēs ꝺsolationes sup necessitate abstinendi a voluptatibus carnalibus seu super restrictione a talibus.

QVinto post premissa ad ōnam illam magnam ꝺsolatricem accessit et alius tristis sup restrictione a carnalibus voluptatibus querulando. at illa eidem duas de suis puellis pro consolatione deputauit.

¶ I. CONSIDERACIO.

Prima puella sic ait. Noui frater supra p sororem meam sufficienter te edoctum vacare carnalibus voluptatibus minime expedire. etiam si liber esses. et vltionē dei non timeres. nūc vero tm restat te consolari super abstinēdi a talibus necessitate contraria libertati. Quapropter scias q̄ homo in hac parte suo arbitrio libere derelictus non minus q̄ nunc p̄dicta necessitate. imo multo amplius et grauius captus esset seu constrict⁹. ¶ Vis hoc per testē scire Audi salomonem in proverbijs. Iniquitates inquit sue capiunt impium et funibus peccatorū suorū quisq; constringitur. Audi quoq; magnum patrem Augustinum. Suspirabam inquit ligatus nō ferro alieno. sed mea ferrea voluntate. velle meum tenebat inimicus. et inde mihi cathenā fecerat et ostrinxerat me. quippe ex volūtate perversa facta est libido. et dum seruitur libidini facta est consuetudo. et dum consuetudini non resistitur. facta est necessitas. Hec ille pater. Et nota hoc q̄ dicit velle meum tenebat inimicus. sed nullus esse potest tam malus prelatus. quin tolerabili⁹ sit q̄ velle subditi sit in eius q̄ in inimici potestate.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis homo q̄ ab inimicis periculosē captus ac ad tempus dimissus. tempore inductarum nōnunq̄ capitur denuo ab amicis. ne si primis capientibus se forsitan presentaret. deterius ei contingeret. tam in rebus q̄ etiam in persona Sed quid. Nunquit non oīs carnales habens voluptates exercē di libertatem. et si non actu captus sit. de ꝓpinquo tamen capi valens iam multotiens est censendus captus esse. quippe qō parū distat nihil distare videtur. Expedit igitur ei vt otra tale piculuz ne periculosissimum incurrat laborintum ab amicis capiatur deo. sibi a carnalibus abstinendi necessitate quōlibet imponēte. Quapropter summus amic⁹ tuus ipe deus per infirmitates forsan a carnalibus

voluptatibus puta febribus vel alijs ꝺsimilibus te restringat· to tum hoc paternum est atq; sentiendū est esse bonum tuum etiam in presenti Per hoc nempe a febre spirituali et vtiq; grauiori suppo raris· ne sc; primo frigus refrigescentis in te caritatis sentias· et calorem deinde nimium libidinis estuantis· participium quidē et principium future febris infernalis qua vexabūtur impij·ppetuis porimijs iterum et iterū et sic imppetuum transeundo ab aquis ni uium ad calorem nimium·Deniq; et p hmōi infirmitates te ab illi citis restringentes liberaris ab infirmitate spirituali te frangente et temptationib9 subcūbente·que quidem inimica est mentalis vi goris et vniuerse virtutis· ¶Porro si per religionem restringaris atq; amicabiliter capiaris et hoc quōlibet deroget libertati·doce cebunt sorores mee que secuntur de hoc nequaq̄ dolendum esse· sed gaudendum·

¶ Capitulū sextum ꝺtinens consolationes sup religionis ingressu et derelictione mundi et secularis vite et oīm q̄ in seculo amantur

SExto post p̄missa ad p̄fatam dñam consolatricem accessit et alius tristis sup p̄missis consolari desiderans· cui mox illa de suis puellis ser assignauit.

¶I·CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait·O homo mūdane·Nescis q̄ mundum relin quere est vincula euadere·vincula inq̄ valde periculosa·Au di de his vinculis magnum patrem Augustinū·Vincula inquit hu ius mundi aspicatem hñt veram·Iocunditatē falsam·certū dolorē incertam voluptatem·durum laborem·timidam quietem·rem ple nam miserie·spem beatitudinis inanē·Audi rursum de mundi peri culis eundem p̄rem·Mundus inquit iste piculosior est blandus q̄ molestus et magis cauendus cum se illicit diligi q̄ cum ammonet cogitq; ꝺtemni·in hoc mundo·non timere·non laborare·nō picli tari impossibile est·Audi eundem itidem de conditionibus mundi propter pericula relinquēdi O inquit amatores mundi huius·cuj9 rei gratia militatis·maior ne esse poterit spes vestra in mūdo q̄ vt amici mundi sitis·Ibi inquit nisi fragile plenuz piculis· et p quot pericula peruenitur ad maius periculum·pereāt hec omnia·et di mittamus hec vana et inania·conferamus nos ad solam inquisitio nem eorum que finē non habent·vita hec misera·mors incerta sub ito obrepit·et post hec negligentie supplicia luenda sunt· ¶Deni q; de mundi laqueis et piculis audi patrem clareuallis·Mundus est inquit vbi malicie plurimum·vbi sapientie modicuz·vbi omnia sunt fiscosa·omnia opta tenebris·et obsessa laqueis vbi periclitan tur anime·affligūtur corpa·Vbi omnia vanitas et afflictio spūs

Idem quoq; pater dicit. Mundus clamat. ego deficiam. caro clamat ego inficiam. dyabolus clamat ego decipiã. Xps vero dicit. ego reficiam. Nec ille pater. quare merito mundus relinquendus est ꝑpter xpm dulcem refectionẽ. dicente eodem patre. Cui inquit xps incipit dulcescere. necesse est amarescere mundum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O homo fac de necessitate virtutem. et relinque mundum labilem. quem in longum tenere nõ potes tanꝑ nimis instabilẽ. Audi ad hoc beatissimũ pẽz Gregoziũ egregie loquentem. Ecce inquit iam in seipso mundꝰ aruit. et adhuc in nostris coꝛdibus floꝛet. vbiq; moꝛs. vbiq; luctus. vndiq; percutimur. vndiq; amaritudine replemur. et tamen ceca mente carnalis concupiscentie eius amaritudines amamus. fugientem sequimur. labenti inheremus. et quia labentez retinere non possumus cũ ipo labimur quem cadentem tenemus. Hec ille pater.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Relinque homo gaudenter mundum vtpote turbatuum fedum et spinosuz. Vis scire ꝙ ob ista. id ẽ quia talis est sic vtiq; relinquendus. Audi magnum patrem Augustinũ Ecce inquit turbat mundus et amatur. quid si tranquillꝰ esset. Eoꝛ moso quõ hereres qui sic amplecteris fedum. Eloꝛes eius quõ colligeres qui a spinis non reuocaꝛ manum. Audi de his spinis etiã patrem clareuallis. Plenus est inquit mundus spinis. in terra sũt in tua carne sant. versari in his et minime ledi. diuine potentie est et non virtutis nostre. Deniq; de spinis diuitiaꝝ mundi et voluptatum sodales mee supius egregie sunt locute.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O homo libenter relinque mundum quem iam esse didicisti piculosum. Relinque mundu; quod etiã vna tecum alijs plurimis conueniret. Dices foꝛte Quo ergo ibimꝰ aut quoꝛsum fugiemus. Fugite mundum qui potestis vel ꝑ ingressuz religionis. Audi patrem clareuallis de hoc plane intendentem. Fugite mundum de medio babilonis. et saluate animas vestras. Duo late ad vrbes refugij vbi possitis et de ꝑteritis agere penitentiam et in ꝓesenti obtinere gratiam. et futurã gloziam fiducialiter ꝓestolari. Hec ille pater. Dices foꝛte nõne est melius in mundo esse. ꝙ in claustrali carcere. Neq; iaquã falsa ista suppositione existente est ẽm contrarium supponendũ. mundus quippe carcer est. ꝛ claustrum vti posterius audies. paradisus.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O homo ꝓo religionis loco ingressu consopera premissa picula babylonis vite. s. secularis Non te decipiat regnum mundi et oꝛnatus seculi. de quibus a puella religionem ingrediente vel nomine ipius solet cantari. Regnum mundi

et omnem ornatum seculi cōtempsi. ꝓpter amorem domini mei ihu xp̄i. Vides forsan quēpiam potentem. aut eius coniugem in multo ornatu ꝓcedentem atq; gloriantem. talemq; psonā reputas felicē Sed plane erras vt plerūq;. Audi de potentibus principibus magnum patrem Augustinum. Nostri inquit principes cum pauperes deliquentes publice arguant et confundāt diuitib⁹ peiora peccā tibus nec nutum faciunt in quorū domibus rapina paupum. dum aliorum inopiam suas vel suorū diuitias faciūt. Hec ille. Quapro pter et de vxore potentis concludo ꝙ magna merito in amaritudi ne potest viuere et ornatum sui corporis recipe de his que miseris paupibus auferuntur. et vagientibus in cunis infantibus subtra huntur. Vere vere mors in olla. mors amare voluptatis. est i olla potētis. Immo reuera pl⁹ ꝙ mors. Audi sentētiaz tullij. Quis inq̄t dicat vtile hoiem in cōmodo alteri⁹ suū cōmodū augere et alterū alteri aliquid detrahere hoc est magis contra naturam ꝙ mors. ꝙ pauptas. ꝙ dolor. nō patitur natura vt alior spolijs nras facultates augeamus. Audi de hoc cassz. Dudeat inquit illis sumere quibus iubemur offerre. vltra oms crudelitates est diuitez velle fieri de exiguitate mēdici.

¶ VI. CONSIDERACIO.

Sexta puella sic ait. Hone legisti vel audisti ꝙ filia babilonis misera. Sed et miseri sunt vtiq; filij huius seculi. Multo illis melius esset religionē ingredi ꝙ in silua seculi latronē fieri. vel piratam in mari magno huius mundi. necnō etiā ꝙ vxorē fieri. cuiuscunq; tyranni. quod non raro otingit secundū cursum mundi. precipue nobilibus p̄sonis et tanto frequentius quāto nobiliores sūt et potentiores. Vis em̄ scire ꝙ non solum hij qui latrones dicūtur et vt tales iudicantur. sed etiā illi qui condemnant tales. iudices seculi sunt latrones. Audi Valeriū maximum Quesitum inquit erat a socrate cur rideret. respondens ait. Video magnos latrones ducentes paruum latronem ad suspendium. qui digniores sunt suspēdio. Sacrilega inquit minuta puniuntur. sed magna in triūphis ponuntur. Audi rursum magnū patrem Augustinum. Remota inquit iusticia. quid sunt regna. nisi magna latrocinia. et latrocinia quid sunt. nisi parua regna. Ideo eleganter et veraciter Alexandro magno quidam pirata deprehensus respondit cum ab eo interrogaret quid sibi vt mare in festum haberet Ille libera voce. quid tibi inq̄t vt orbem terraz. Sed quia ego exiguo nauigio facio. latro vocor quia tu magna classe imperator. Hec ille et nōne melior esz religionis status tam viro ꝙ mulieri. ꝙ de latrocinijs animarum suarum perniciem sustentari.

¶ Capitulum septimum continens consolationes super vita claustrali et monastica tam monachorum ꝙ etiam sanctimonialium.

Septimo post premissa accessit ad sepedictā dñam ꝺsolatri cem pzincipalē etiā alia quedā psona tristis sup sua ad vi tam claustralē et monasticā obligatione ꝺsolationē que= rens. cui illa mox de suis puellis causā consolationis ei impendende quatuoz assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait de claustrali vita et monastica nec monac= hus nec monialis tristari habet. Cur enim monialis tristaretur que tanq̄ sponsa xp̄o dei vnigenito desponsata est. et testāte supza ne= pte mea celestis regina effecta est. quod quidē cum non obstet dif ferētia sexuum apud deum vbi sz̄m apostoluz nō est masculus neqz femina etiam de aima monachi dici pōt. Indifferēter igitur loquē do cur psona claustralis monachus vel monialis de vita monasti= ca ducenda in claustro tristaretur. non facile occurrit vzgens ratō p̄sertim hoc attento q̄ in claustro sunt psone plures in nomine x̄pi congregate in medio quaꝛ est x̄ps. testante ip̄o x̄po. vbi inquit fu rint duo vel tres ogregati in nomīe meo ibi sum ego in medio eo= rum. Quid ergo. Profecto x̄pm secū hz̄e. hocqz spōsione ista etiam scire. merito valde ē ꝺsolatoziū. debetqz esse oīs tristicie excluſiuū

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad psonam tristē sic ait. Quō tristari potes de vita claustrali que tot ꝺtra tristiciam pata habes remedia. Ni mirum vita claustralis vita angelica est. vita claustralis vita sine cura est. vita claustralis ex spe quā habet admodū ꝺsolatozia est Deniqz vita claustralis secura pter et solacioſa est. Vis scire q̄ vita claustralis angelica est. Audi illustrē jeronimū. quod inquit faciunt angeli in celis. hoc faciunt monachi in terris Quod quidē sane intelligendū est. non de monachis extrauagabundis. sed ma nentibus ī claustris. Vis scire q̄ vita claustralis maxime inferioꝛ vita sine cura est. Audi patreꝫ clareuallis loquentē ad monachos Vestri inquit curam semel nobis credidistis. quid rursum de vobis intromittitis. Nec ille pater. et vere magna est cōsolatio q̄ homo ī claustro cum bona cōscientia a cura suiipius suppoztatur. Vis de= mum scire q̄ vita claustralis ex spe quā habet admodū ꝺsolatozia est. Audi illū petrum Rauēnensem. Spes inquit fructuum releuat arbozem. fozteqz pugilem contemnere facit molestias ictuū spes cozone. tibi quoqz furetur grauamia claustri et grate seruitutis of ficium. et expectatio iubilei. Nec ille. verum quia nuditas paupta tis posset opponi. hinc subiungit. nudus atletha fozcius dimicat. natatoz exuitur. vt fluuium transeat. viatoz exoneratur a sarcinis. vt expeditius currat. Nec iterū ille. et nōne apta est compatio mo nachi ad hec. Est omnino Monachus nanqz a ꝓprietate rex temp alium denudatus. potest scuto fidei et gladio spiritus cōtra mali= gnos spiritus se temptantes fozcius dimicare. exuēs quoqz veterē

hominem potest de mundi huius mari magno et procelloso melio enatare. Curarum etiam sarcinis exoneratus potest in via mox sic vt brauiū oprehendat expeditio currere. Deniq; vis scire q vita claustralis secura pariter et solacioſa est Audi illū innocentium tertiū qui scribēs cuidā canonico regulari plebani officiū exercenti. Si inquit omode fieri poterit vnū canonicū regularē tecū habeas ad cautelā cuius in his que dei sunt et regularis obseruātie. tā consortio q solacio pfruaris. Hec ille quanto aūt maior simul est in claustro numerus psonarū. tanto maior cautela. tantoq; maius solacium. Docet autem expientia q assumptis de monasterijs et ad episcopalē dignitatē promotis nequaq illoꝝ cum quibus eos contingit viuere. solaciū eis tantū sapit quantū illud quod habebant vel adhuc interdū hre possunt solacium fratrum.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nōne habitare i claustro merito delectat quod paradiso voluptatis compatur. Audi petr illum Bauēnatem. Iuxta inquit sententiam cordis mei si paradisus in hac vita pnti est. vel in claustro vl in scolis est quidq̄d enim extra hec duo est. plenum est anxietate. inquietitudine. amaritudine. formidine. sollicitudine. et dolore. Audi quoq; et prem clareuallis. Vere inquit claustrū est paradisus. hic prata virentia scripturarū. Hic preterfluens lacrimarū vndositas quā de purissimis affectibus amor ille eliquat. Hic em̄ sunt arbores. erectissimi chori sanctorū. et nulla est que nō multa fructus gaudeat vbertate. hic est illa sublimis mensa in qua deus et cibans et cibus. munerās et munus. offerēs et oblatum. duiua. et duiuius. hic digeste sunt omnipotētis diuitie hic refusa est gloria angelorum. Putasne otiari illos qui habitant vnius moris in domo. Videas hūc sacris lectionib9 intendentem Illum incūbentē orationib9. hunc p suis excessibus lacrimantem. illum in dei laude exultantē. hunc vigilantē. illum ieiunantem. et officia pietatis sibi inuicē inuidere. nocte dsurgunt ad dfitendum ei vespe et mane. et meridie narrant et ānunciāt eius laudē. et dis illoꝝ sedulitas in orbem diuini rotatur obsequij. Hec pr̄ p̄dictus Ad quod addendū arbitror q ibi fructus ligni vite ibi fructus ligni scientie boni et mali. vel forsan tm̄ boni. Vtpote eoꝝ animis speram lune trāscendētibus. vbi non est malū. vtpote mundū ignorantibus positum in maligno. ibi fic9 dulcedinis. et pinguedinis spiritus. Ibi mala grauata estu libidinis. febricitātibus refrigeriū prestantia. Deniq; ibi omne lignum pulcr visu grate conuersationis et ad vescendum edificatoria recreatione suaue Postremo ibi in copia sunt flores. et fructus honoris et honestatis. Audi rursum prem clareuall. Claustralis inquit paradis9 ad suauē spirātis austri clemētiā q̄si tot floribus austri vernat quot virtutib9 hñdat

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. De claustrali vita posses forsitan cõtristari. aut propter expientiam magni patris Augustini. qui prout decretorum liber cõmemorat ad vincentium donatistam sic scripsit. Non sum peiores exptus q̃ qui in monasterijs defecerunt. aut pro pter nostram expientiã qua videmus quasi in omnib9 monasterijs religionẽ lapsam esse. ac inde pplexitatem tibi ingeri. dum ex vna parte te male agere cogitas si ipam religionẽ non ad vnguem ser ues. et ex parte alia grauis ceteris esse times si te alior mozibus non conformes. sed primum p̃missorum te non debet contristare. pre sertim consideratoq̃ defectus qui pessimos reddit in monasterijs est in paucozibus. pfectus autem vt in pluribus quor nonnulli in viros optimos proficiunt. ad quorum pfectionis gradum difficile est quoscũq; pertingere. nec paucorum prauitas mouere debet in hac parte. Audi quo ad hoc rursum patrem magnum Augustinum Vigilet inquit disciplina domus mee. homo sum et inter homines viuo. nec mihi arrogare video vt domus mea melioz sit q̃m archa noe. vbi tamen inter octo homines vnus reprobus inuentus est. Aut melioz sit q̃ domus abrahe vbi dictum est. Eice ancillã et fi lium eius. Aut melioz sit q̃ domus ysaac. cui de duobus geminis in malachia dictum est Iacob dilexi. Esau aũt odio habui. Simpli citer autem fateor coram domino deo nostro qui testis est mihi su per animã meam ex quo deo seruire cepi q̃m difficile sum exptus meliores. q̃ qui in monasterijs pfecerunt. Secundũ etiam p̃mis sorum non debet contristare nec pplexitatẽ ingerere. verum potiꝰ pplexitatem tollere atq; consolari poterit dictum patris clareual lis. Qui inquit secundũ regulam viuere statuerunt. et si non ad vn guem vt dicitur totam custodiunt. et siqua pro sui claustri ritu. vl mutant vel p̃termittunt. a regulari tamẽ pfessione non discedunt. dum tamen sobrie et iuste et pie p moribus viuere non desistunt.

Capitulum octauum continens consolationes sup ꝓprie volun tatis carentia et abdicatione.

Octauo post premissa ad supradictam dominã consolatri cem accessit et alia psona tristis ratione carentie et abdi cationis ꝓprie voluntatis desiderans consolari. Cui illa de suis puellis speciales cõsolatrices tres assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristem sic ait. Cur tristaris de propria caren tia voluntatis. que grãde malum esse predicatur et qua cessante homo a grandi malo preseruatur. Vis scire vtrunq;. Audi de pri mo p̃em clarevall. grãde inquit malũ ꝓpria volũtas Audi quoq; eundẽ p̃em de scdo Cessq; inqt volũtas ꝓpria et infernus non erit.

In quem em̄ deseuiet ignis nisi in ꝓpriam voluntatē. Nam ꝓpria voluntas deum impugnat et aduersus eum extollitur. ipa est que paradisum spoliat infernum ditat. sanguinem xp̄i euacuat. et ditioni dyaboli mundum subiugat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Si scires homo quantū valeret ꝓprie voluntatis abdicatio mirū esset si non tue alterius alicuius p̄ponere voluntatē. Cuius inquies. Profecto haut dubiū quin dei et quin etiā p̄lati nisi certus esses ꝙ precipet quid iniustū. Nimirū de p̄ponendo diuinā voluntatē reddit magnus pater Aug⁹ huius rationē. Sic inquit homo ab humanis in diuina dirigitur cum humane voluntati diuina volūtas p̄ponitur. Hec ille. Sed quid putas. Est ne parum in diuina dirigi ab humanis. Certe nō. est em̄ que sursum sunt sape nō que sup terram. quod similiter sequit⁹ ex ꝓprie voluntatis abdicatione. Audi ysayam. Dum inquit nō facis vias tuas et non inuenitur voluntas tua. tūc delectaberis sup dño. et sustollā te sup altitudinē terre. quasi dicerz vt nihil terrenoꝝ q̄uis altum et excellens videatur te delectet. Porro de p̄ponēdo p̄lati vt p̄mittitur voluntatē occurrit sufficiēs ratio. Quippe nō soluz venerabili ieronimo testante volūtas pfecta faciendi ꝓ ope reputatur facti. Bz etiā testāte magno p̄re Augustino. Quidquid vis et non potes. factū deus reputat Nōne autē sequitur ꝙ qui perfecte volūtati alterius suam iam subiecit. is multa et maxima q̄uis vix possibilia sz̄m equiualentiā in ordine ad mercedē capiendam iam pfecit. s. oia que ille p̄cipe potuit. q̄uis ea realiter nō fecerit nec vnq̄ facturus sit. Itaqz ꝓpriam voluntatē abdicans. habēsqz ꝑmptum animū volūtati dei vel alterius ꝓpter deū obediendi in oīmibus. talis ꝙ infinitis a deo remunerabitur que nunq̄ est facturus Audi rursum ieronimū. In lege inquit opa requirūtur. in euāgelio volūtas q̄ritur que et si effectū nō habuerit. tn̄ p̄mium non amittit Audi quoqz gregoriū seu verbū eius cōsolatoriū. Non est inq̄t manus vacua a munere. si archa cordis plena fuerit bona voluntate Hec ille. Et patet exemplū in abraham ꝙ sororez meam inductum supius et deductum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Scias hō ꝙ siue ꝓpriā volūtatē abdicādo imediate dinā p̄eligas. siue tue volūtati p̄eligas volūtatē alterius ꝓpter deū. etiā sic dinā voluntatē p̄eligis. q̄ppe philosophicū ē ꝓpter ꝙ vnūq̄qz tale et illud magis vt ꝓpter qđ amam⁹ illud magis amatū est. Bz q̄d. Certe nulli dubiū quin hui⁹ ꝓprie volūtatis abdicatio q̄ faciēte diuina volūtas frequēti actu p̄eligitur et plus amat⁹. via sit ad maximū bonū hois Nimirū cū ex actib⁹ frequētatis generet⁹ habitus. via est ad habitualē tandē pariter et actualē deificatōz illā quā pulcre describit et declarat p̄ clareuall⁹. Oportz inq̄t nos i hūc affectū q̄nqz trāsire. vt quō de⁹ oia voluit esse ꝓpter semetip̄z. sic nos quoqz nec nosip̄os nec ali⁹ aliq̄d fuisse vl̄ eē veli⁹

nisi eque ꝓpter ipsum·scz ob ipsius voluntatem solam· nō nostram. voluptatem·quod etiā in ōz̄one quotidie postulam⁹·cum dicimus Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra·sic aūt affici et deificari est·Nam quō aque stilla multo vino mixta dum vini sapoꝛem iduit et coloꝛem a se tota deficere videtur·et quō ferrum ignitum et candens ꝓpria foꝛma exutū·igni simillimū efficitur· et quō luce solis ꝓfusus aer in eandē luminis claritatē transfoꝛmatur· Adeo vt nō tam illuminat⁹ ꝙ ipsum lumē esse videat² sic omnē tunc in sanctis humanam affectionē quodam inefabili modo necesse erit a semetipa liquescere atq; in dei penitus trāsfundi voluntatē·alioqñ quō deus oīa in oīmibus erit·si ī hoīe de hoīe quicq̄ superit·Hec p̄ ille

Capitulum nonum ōtinens consolationes religiosaꝝ ꝑsonarum sup ꝓprie volūtatis amissa libertate et obediētie iugo et necessitate

Vno post p̄missa accessit ad dñam consolatricē etiam alia ꝑsona tristis grauata ꝓprie voluntatis amissa libertate et obediētie iugo et necessitate·Cui dña illa tres de suis puellis ꝓo consolatione sibi impendenda assignauit·

I·CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait·Tu qui religionē es ꝓfess⁹ querela tua insinuat ꝙ nō tam opum tibi iniūctoꝝ grauitas ꝙ opandi necessitas et libertatis carētia te ōtristāt·Ex hac de causa mime ōtristeris·Nempe si obediens fueris iussumq; supioꝛis dilexeris·nullum iugum obediētie nullaq; opandi necessitas te grauabit·Audi leonem papam qui his verbis dñi·Discite a me quia mitis sum et humilis coꝛde·iugum em̄ meū suaue est·et on⁹ meū leue·Sic alludit Nihil inquit arduū hūilibus· vel asperū mitibus· et facile omnia p̄cepta veniūt in effectu qñ et gratia p̄tendit auxiliū· et obediētia mollit impium·nec dura ibi necessitate seruitur vbi diligitur quod iubetur·Hec ille· Rursum sis ꝑfecte obediens et ꝓmitto tibi ꝙ frueris maxima libertate·Vis hoc scire·Audi patrem clareuallis· Perfecta inq̄t obediētia legere nescit·terminis nō artatur·nec cōtenta est angustijs ꝓfessiōis·largioꝛi volūtate fert² in latitudinez caritatis et ad oīme qđ iniungit²·spōtaneo rigoꝛe liberalis alacrisq; animi modum non considerās in infinitā libertatem extendit· Hec pater ille·

II·CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait·O amice nōne optares ꝙ opera tua minoꝛa aliis deo essent maioꝛibus gratioꝛa· Optarem inquies· Sed quo pacto id consequaris docet fiducialiter noster aquinensis·quia inquit necessitati aliqua faciendi que secundum se nō placent per votū obediētie homo se subicit ꝓpter deū·ex hoc ipo ea q̄ facit sunt deo magis accepta si etiam sint minoꝛa·quia nihil homo maius deo dare potest ꝙ ꝙ ꝓpriam voluntatē ꝓpter ipm alterius

voluntati subiciat. Vnde in collationibus patrum dicitur. deterrimum genus monachoꝝ esse sarrabitas qui absoluti a seniorꝝ iugo habent libertatem agendi quod libitum fuerit. et tñ magis q̄ hiꝭ qui in cenobijs degunt in opibus diebus ac noctibus consumuntur. Hec acquimensis.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Audisti homo quid iam p̄ soroꝛem meā de sarrabitis dictum sit. q̄. s. pessimum genus monachoꝝ sunt quoꝝ profecto similitudinē gerunt hiꝭ qui in religionibus sunt exleges et a cōibus ceteroꝝ legibus specialibus exemptionū seu libertatū priuilegijs gaudere volūt. Sed quid de his qui sine gratiaꝝ libertatibus ceteris fratribus osimiliter suis superioribus humiliter obediunt. Certe illi et isti multū valde dissimiles sunt. Tu ergo si libertatibus huiuscemōi non vtaris. multū interest inter te et illam qui vtitur eis. Ille quidem exlex clarior est forte apud homines ipa sua libertate. tu vero apud deum et angelos clarior p̄ciosa tua humilitate. Ille licet coram simplicibus. coram stultis. coramq; paucis decoretur et glorioſꝰ appeat libertate qua vtitur faciente. eius tñ gloria eo minuit². quo miscetur et confūditur. vana stultitia seu stulta vanitate dum cernitur ambulare in mirabilibꝰ sup se. taceo q̄ ex hoc frigescit oīno a caritate. Tu vero et si humilis sis in alioꝝ oculis. quid cure tibi dum hoc eligis prius humilis factꝰ in oculis ꝑpijs. vestitus habitu humilitatis. non tam solida et incorruptibili veste circūamictus q̄ etiā glorioſa totaliter ab intus in fimbrijs aureis sapientialibus. ſ. cogitationibꝰ intexta tota suffocata tanq̄ in mediatore tibi purpura caritatiſ. Insigni taq; tam gemmis virtutum ceterarum q̄ ipaꝝ floſculis odoriferis atq; ipa aurea corona glorie circa pectus p̄ spem certiſſimā firmiter adherēte. nec non quasi quoddā gēmatum pectorale. seu quasi eternorum recordatione ex salutaribus monitis de eterniſ. monile tibi fabricatū imensum et p̄fulgidū circūdante Bene hec oīa tanto sunt vtiq; excellentiora. quāto virtus humilitatis magis fuerit pfecta. Proinde quēadmodū glorioſam vestē desiderans. non mō de panni specie otentatur. ſ; quāto in sua specie excellētior fuerit tanto in ea veste amplius delectat². Ita et q̄nto q̄s vana exlegum seposita libertate superioribus suis humilius se subicit. tanto quidē de glorioſiore virtutis habitu consolari merito poterit.

¶ Capitulum decimum continens consolationes claustralium seu in ogregatione viuentiū sup libere solitudinis carentia.

Decimo post p̄missa accessit ad sepedictā dñam cōsolatricē etiam alius tristis cōquerēs se viuere in ogregatione et carere solitudinis libertate. Cui illa de suis puellꝭ q̄tuoꝛ assignauit pro sua consolatione.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo non contristeris de eius rei carentia cuius vsus defacili potest malus esse. Vis scire cuius. Certe libere solitudinis iudice carentis Huius nanq; vsus tibi potest defacili malꝰ esse. si de numero impzudentiū fueris. Audi illustrē senecam. Lugentem inquit timentemq; custodire solemus ne solitudine male vtatur. Nemo est ex impzudentibꝰ qui relinqui sibi debeat. Illud em̄ quod solitudo habet cōmodum. est non timere iudicem. Hec ille. Sed quid. Nūquit gaudes appetere solitudinē malam in prudentibus tanq̄ tibi bonam vt pzudenti. Profecto si hoc feceris. mox deinceris esse impzudens. atq; ita solitudinē tibi non esse pfuturam. Quippe qui sibiipsi placet maxime vt pzudenti. Fatuo homini placet.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait Non est tristandum de eius carentia. qō ob sui piculum expti viri piter et sancti suadere non p̄sumant quinimo potius dissuadere. Qui d hoc sit iam nouisti de solitudine per illustrē senecā virum expertissimū Sed et sanctus pater ille clare uallis de solitudine q̄renda ogregatione dimissa deo reliquens cōsilium. ipse ꝓpter antiqui hostis temptationes grauius in solitudie seuientes consulere non p̄sumit. Audi quid dixerit vel scripserit ad sophiam virginem. Malum inquit quod nemo videt nemo arguit. Vbi autē non timetur repbensoz. securus accedit temptatoz. licentius ppetratur iniquitas. In conuentu vero bona siqua agis nemo pbibet. malum aūt facere si vis non licet. Si ergo de fatuis virginibus es. cōgregatio tibi necessaria est. si de pzudentibus da oleū congregationi. Hec ille pater. Et ecce q nec pzudentē ogregatōez egredi liceat. sed dicit ei potius. da oleū ogregationi. id est da cō solationē impendēdo oleum spūalis leticie vel da. id est cōmunica lumen quod habes in lampade.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Vis homo scire cui liceat de monasterijs causa solitudinis egredi. Audi venerabilē ieronimū p̄sbiterꝝ Solitariā inquit vitam nunquit repbendim9. mime quippe quā sepe laudauimus. Sed de monasterijs hmōi volum9 egredi milites quos heremi dura rudimēta non terreant. qui speciem cōuersatōis multo tpe dederunt. qui omniū fuerunt mimi vt pzimi oim fierent quos nec esuries nec satietas aliquando supauit. qui pauptate letantur quoꝝ habitus. sermo vultus. incessus. doctrina. virtutū est Hec iste venerabilis. Sed quid. Es tu ne miles talis. Profecto eo non licet te de carentia solitudinis cōtristari quo te non licet ꝓ talis existas miles arbitrari.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Quāuis emendatis moribus ꝓficua foret fozet solitudo. tñ eo tibi nō solū nō est appetēda. ſz potiꝰ ne i te vicia exaggerētur fozmidāda. quo te ñ p̄sumis sufficiēter esse moribꝰ emēdatū. Vis hꝰ scire expti viri tellionio. Audi johēz cassianū

Solitudo inquit sicut nouit emendatis moribus otemplationē purissimam reserare. Ita eorū qui minus emēdati sunt. vitia non solū seruare. verum etiam exaggerare consueuit tamdiuq; sibi patiens et humilis quis videtur. q̄diu cōsortio nullius cōmiscetur. sed ad naturam pristinam reuersurus cum interpellauerit cuiuslibet occasionis omotio. emergent ofestim vitia que latebant. et velut equi effrenes certatim ex repagulis missi. ocio longiore ad pniciē aurige p̄rij ferotius p̄rumpunt. magisq; exercitio humano cessante effrenantur vitia i nobis nisi fuerint añ purgata. Hec ille Cassianꝰ.

¶ Capitulum vndecimū otinens consolationes sup restrictoine ab egressu claustri recluserij celle vel heremi.

VNdecimo post p̄missa ad supeadictā dominā osolatricem accessit et alia psona tristis p̄ter restrictionez ab egressu claustri recluserij celle vel heremi. Cui illa domina de suis puellis tres cōsolationis gratia deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur de hoc turbaris qō ad vitaz tibi ofert si monachus sis aut sanctimonialis. Quid inquies. certe claustrum non egredi. Audi venerabilez ieronimū scribentē ad rusticū p̄out venerabili recitatur volumie decretorū. Placuit inquit communi nostro ocilio vt nullus monachorū p̄o lucro terreno de monasterio exire nephādissimo ausu p̄sumat. Sit claustro suo otentus quia sicut piscis sine aqua caret vita. Ita sine monasterio monachꝰ Sedeat itaq; solitariꝰ et taceat. quia mundo est mortuus. deo autē viuit. Hec ille pater venerandus. Nec q̄ de vita monachi p̄o rōe dicit putetur falsum. Non eī de vita loquit̄ naturali que et extra monasterium forsitan magis appareret. sz de vita illa spirituali de qua et sz̄m quā subiungit. quia mundo est mortuus. deo autē viuit De qua et ap̄lm paulum locutuz esse memini. que sursum sunt inq̄t sapite. non que sup terram. mortui eī estis sed vita vr̄a abscondita est cum x̄po in deo. secundū quā etiam dicit alibi. mihi viuere x̄ps est. et mori lucrum. p̄o hoc certe lucro viuifico obtinēdo p̄mittat dictus pater. Nullus monachorū p̄o lucro terreno de monasterio exire ausu nephandissimo p̄sumat ¶ Nec opponat mihi quis de p̄edicatoribus verbi dei. et de lucro eis necessario. Nempe quantum ad exitum. Audi magnū illum archiantistitē Ambrosium. Alienū inquit a p̄dicatore regni celestis cursitare per domos et inuiolabilis hospitij iura mutare. Verum quantū ad lucrū necessarium p̄mittit idem pater. qualis inquit debeat esse qui euāgelizare regnū dei p̄precipitur p̄ceptis euāgelicis designat̄. vt subsidij secularis āminicula non requirens. fideq; tutus putet sibi quo minus ea requirat magis posse suppetere.

¶ II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad psonā ꝓpter restrictionē ab egressu cōtristata tam sic ait. Dic queso cur turbaris. est ne loci artitudo tue cā turbationis. Siquidē hoc ocesseris errare satis ipi⁹ marie exemplo cōuinceris. Audi magnū pzem Augustinū. Maria inquit hec incolit parua nazareth menia. cui angusta quidē est domus. sed patēt celi palacia. Hec ille. et nōne celi palacia cum arto loco in terris sufficere debent religiosis. quoꝝ esse debet cōuersatio in celis. In terris igitur religioso euagari non expedit si inuenire ad celi palacia aditum querit. Audi beatissimi sūmi pontificis Gregorij egregium verbum. Intentioni inquit aie si exterioz euagatio clauditur. interioz secessus apitur. Nam quo ex se spargi ꝓpter disciplinā mēs nō pōt eo sup se intēdere p ꝓfectū alʒ puectū ampli⁹ pōt. quia et in altū crescere azboz cogitur que p ramos distēdi phibetur. vt cū riuos fontis obstruim⁹. fluēta surgere ad supioza reuocam⁹. Hec Gregori⁹. et bñ p eum simile de arboze ponitur. Nam et homo arbozi compatur. Sz et exemplum de riuis fontis ogrue additur. Nā aqua gratie in locis p̄missis citius hauriēda inuenitur. qui vero biberit ex hac aqua fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam.

Ceterū nec emendatū moribus heremū expedit egredi. sz bene supegredi. licet em̄ heremus lata habeat spacia. tñ vasta sunt illa et forsan terribilia. Quapzopter audi illustris ieronimi cōsiliū dudum supza p neptem meā recitatū. Infiniti inquit heremi vastitas te terret. sz tu paradisuz mēte deambula. quotiensc̄uq; cogitatione ac mente illuc descēderis. totiēs in heremo nō eris. Hec ille. Si igitur horres heremi solitudinem non p egressum sed per supgressum celestis queras societatis osolationem. Postremo noueris ꝙ nec egredi monasterium oportet pro solatio. cum vt ex forozis mee dictis supius pariter et ex verbis illis psalmiste. ecce q̄ bonum et q̄ iocundum habitare fratres in vnum. colligi possit ꝙ solacium fratrum inter se mundius et iocundius est omni solacō quod reperiri potest in seculo.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu qui claustrum cellam vel recluzorium aut etiam heremū contendis egredi. taceo de locis huiusmōi Nonne velles pzesertim sine culpa et infamia etiā in carcere pmaximo tpe inclusus inueniri. et stare ibi potius q̄ alibi. dūmodo interim continue numerarētur tibi et darentur pzecioze margarite vel florēni. Vellem inquies. nec tibi si negares crederetur Quid ergo Profecto loquēdo sz̄m equiualentiā. aut supeminentē continētiam persone q̄ stare habet in claustro recluzorio vl̄ heremo. aut etiā in carcere. illi si vult quasi ōtinue numerātur floreni vel p̄cioze margarite. Nimiꝝ quotquot habet oz̄onum verba mētalia vel cogitationes deuotas. tot sz̄m equiualentiā aut supeminentē ōtinentiam

florenos recipit siue pciosas margaritas. A qua quidē cōtinuatione numerādi si extra in mundū contingeret egredi oporteret verisimiliter impediri. Ad hanc aūt ōsiderationē visio facit de cuiusdam monasterij sororibus habita. qua vidit quedā deuota recluſa p ad singula verba matutinarū beate virginis de cuiusdam sororis ore ceciderūt singule margarite. sed et verba in claustro pciose doctrine margaritis compantur. Audi magnū pzem Augustinū doctorē eximium. Ea inquit que dicūtur a nobis audite studio dissuta ōsuere. concissa sarcire. et ea que sunt integra spūalibus margaritis ornare. sequitur nō margaritas vobis de paradisi patria puidentes nullā aliā in hoc seculo mercedē optam⁹ accipe. nisi vt vos patiēter et libenter q̄ vobis insinuātur videam⁹ audire. et ſm vires vestras opibus adimplere. Dixerim autē de margaritis vel florenis methaphorice nō p res hmōi vel vnū solum deuote oronis verbū valeant adequare. sed quia exemplū de talib⁹ vtpote de reb⁹ preciosis notioribꝫ magis est familiare. quēadmodū et saluator dixit neq̄ mittatis margaritas ante porcos. vbi p margaritas secreta fidei denotātur. ꝓpter eaꝝ. s. pciositatē. q̄uis pciositas illa nō adequet tante rei q̄ significat valorē. Sed nec facit hoc florē⁹ q̄uis in eo ymago cesaris impssa sit vel agnus dei xp̄s. Loco igitur tot florenoꝝ. aut margaritaꝝ ponātur tot regna. vel tot mundi. quāuis nec p illa adeq̄tur deuota oro. sicut nec sola dilectō. Esto em̄ p regnū vel mund⁹ sit in hoīs substātia. tn̄ dicit scriptura si dederit hō omnē substantiā dom⁹ sue p dilectōe q̄si nihil despiciet eā.

Capitulum duodecimū continens consolatōnes adolescētis sup iugo parentum aut seniorū quibus subditus esse debet pro conditione sue etatis.

Duodecimo post p̄missa ad dñam cōsolatricem principalē accessit et alius tristis rōne etatis adhuc sub iugo existēs et querens sup illo cōsolari. Cui mox illa quinq̄ de suis puellis pro consolatione assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O adolescēs cur de meliori tuo cōtristaris scz de iugo cui subiceris. sine quo iugo tanq̄ lasciuus et dissolutus. tandem in graue iudicium deduceris. Audi verba ecclesiastes filij dauid. qui premittens hyronice et dicens letare iuuenis in adolescentia tua. et in bono sit cor tuum. in diebus iuuentutis tue. et ambula in vijs cordis. et in intuitu oculorū tuorū. subiūgit et scito q̄ p oīmibus his adducet te deus in iudiciū. sequitur. amoue maliciam a carne tua. adolescentia em̄ et voluptas vana sunt. Tane dictum iugum licet malū aliquod pene ōtineat. tamē rationē magni boni habet respectu predicti tremendi iudicij precauendi.

quo quantū adolescens secundū cor suum vixerit et in delicijs fuerit. tantum dabitur ei tormentum et luctus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O adolescēs non tristeris. sed gaude potiꝰ de iugo cui subiceris. vtpote de re tibi necessaria atqꝫ multum ꝓficua. Ad quid inquies. Profecto ad doctrinā virtutuꝫ. Nimiꝫ quemadmodū mediāte iugo a boue maiore ꝛm poetam discit arare minor. Ita et a senioribꝰ virtutum studia discere habꝫ adolescens. quod quidem fit potissime mediante iugo correctionis et disciplīne quo senioribus tenetur subditus esse. dicente apostolo petro. Adolescentes subditi estote senioribus.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Nescis ꝙ oīe quod paternū est bonum est teste saluatore. Vos inquit cū sitis mali nostis bona data dare filijs vestris. eo aūt quo id quod paternum est bonum est. Vtiqꝫ appetibile et amandū est. quippe oia bonū appetūt. Sed quid. Certe sequitur ꝙ adolescēs nequaq̄ tristari habꝫ de iugo cui subiectꝰ est. Nam illud quidem paternū est. atqꝫ in his plerūqꝫ consistit de quibus loquitur ecclesiasticꝰ. Qui inquit diligit filiū suum assidue illi flagella vt letetur in nouissimo suo. sequitur. mortuus est pater illius et quasi non est mortuus. similem enim reliquit sibi post se. non des illi potestatē in iuuentute curua ceruicē eius in iuuentute et tūde latera eius dum infans est. ne forte induret et nō credat tibi. Hec ibi. Sane qđ de paterno bono dictuꝫ est non solū ad eum qui pater est genitura referendū est. sed etiā ad illum qui pater est cura extendendū est. quemadmodū et ad illos qui in cōgregatione p̄res sunt honore vel etate iuxta hoc ꝙ p̄missum est. Adolescentes subditi estote senioribus.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O adolescens cum bonum sit appetibile. cur de bono tristaris. de iugo scz vtiqꝫ tibi valde bono. Audi quid in trenis dixerit jeremias. Bonū est inquit viro cum portauerit iugum ab adolescētia sua. Ecce non dicit tm̄ ꝙ bonum sit adolescenti. sed hoc supponit per locum a minori. Nam si viro quidē bonum est quod minus videtur inesse vtiqꝫ et adolescenti. Verꝫ ꝙ viro ab adolescētia bonum illud accedat. id est ꝙ iugum discipline non mō in adolescentia bonum sit. sed ꝙ etiam abinde deriuetur. et secundum effectum vite disciplinate vsqꝫ ad viri statum inclusiue otinuetur et terminetur. in consūmatione virtutis. patet ꝓpter dispositionem in adolescentia inchoatam. et perfecte tandē in bonum habitum conuersam. quemadmodū et in malo secundū poetā Quod noua testa capit inueterata sapit.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O adolescens attende scripturā que sic dicit. Sensus et cogitatio humani cordis pni sunt in malum ab adolescētia sua. adolescēs ergo corrigi indiget. vt ab huius mali incursione pseruetur. quā nimiꝝ correctōez eo minꝰ habz refugere et dignius appetere quo a malo desiderat pseruari Sz dices forte. In quo corrigi potero. Audi psalmistā de adolescēte deo sic loquentem. In quo corrigit adolescentior viam suaz. et rndet otinuo in custodiēdo szmones tuos. et puto q ex hijs sermonibus est pcipue sermo ille quo saluator dicturus erat. Tollite iugum meū sup vos et discite a me. quia mitis sum et humilis corde. et inuenietis requiē aīmabus vris. Iugum em̄ meum suaue est et onus meū leue Itaqz adolescēti iugū correctionis et discipline sibi debituz eo est portandum quo vel est iugum dñi immediate vel saltem iugo dñi quod ipo teste suaue est subalternatū. Eo aūt māsuete et humiliter est portandū quo portantis mansuetudo et hūilitas psertim iuncte caritati reddunt ipm suaue. nec sinūt ipsum durum esse vel asperū. Veniqz eo est et desiderāter portandū quo sicut ptactum est. natū est oferre ad magnam pacem seu requiem animaꝝ.

¶ Capitulū tredecimū continēs osolationes scolaris seu discipuli super frequentatione scole et super disciplina seu correctione duri seu rigidi magistri.

Tercio decimo post pmissa accessit ad dñam osolatricem et alius tristis sup frequētia scolarum et correctione rigidi magistri petens consolari. At illa pro consolatione eidē impendenda tres de suis puellis deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O indocte et discole cur fugis scolas. cum potiꝰ eis deberes cum desiderio appropinqre. et causa disciplīne. et sapientie collū iugo subicere p breuiter et leuiter osequendo delectabili fine Audi ecclesiasticuz verba doctori conuenientia ponentem. Appropiate inquit ad me indocti et cōgregate vos in domū discipline. quid ad hec retardatis et quid dicitis. in hijs aie vestre sitiunt vehemēter. Apui os meū et locutꝰ sum. compate vobis sine argēto sapiētiā et collū vrm subicite iugo. et suscipiat anima vra disciplinā. In pximo est em̄ inuenire eam Videte oculis vestris. quia modicū laborani et inueni mihi multaz requiē. id est inueni szm interliniarē. iocūditatē sapiētie. Hec ibi. et ecce quod requiritur. et quod pmittitur et q̄ leuiter obtineatur. Requirit² quidem ab indoctis scolaribꝰ et discolis. q doctori appropiēt et congregentur in domum discipline. s. in scolis. nec tardent ibi venire pter sitim aīme qua. s. szm mūdi sapientem oms hoies naturaliter scire desiderāt. et p osequēs potari aqua sapiētie compande nō argēto. sz erecte ceruicis submissiōe ex aio iugo scolastice discipline

Quod vero ꝓmittitur est ipsa sapientia aperto doctoris ore. id est clare et apte tradēda ꝓo delectabili fine. scz ꝓo requie multa id est ꝓo iocunditate ꝑ eam habēda. Dcoro ꝙ leuiter et breuiter valeat obtineri ipse doctor exemplo suo insinuat. In ꝓximo inquit est inuenire eam videte oculis vestris. quia modicū laboraui et inueni mihi multam requiem.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur magistrum rigidum refugis. Dices forte. quia virgis me dure verberat. Sed erras ꝓorsus. Nam inde turbaris in quo potius est attendēdus actus paterne dilectionis. quēadmodum per contrariū dicit salomon in ꝓuerbijs. Qui parcit virge odit filiū. potius igitur dicere haberes cum psalmista Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt scz baculus palmatorij. et virga correctorij. Nōne hec merito ad consolationem esse debent et sunt puero bone indolis vtpote que fugant stulticiā tribuunt sapientiam et ab inferno liberāt animā. Vis scire ꝙ virga correctōis fugat stulticiā. Audi salomonē. Stulticia inquit colligata in corde pueri. et virga disciplīne fugabit eam. Vis scire ꝙ virga disciplīne et correctionis tribuat sapientiā. Audi rursus salomonē. Virga inquit atqz correctio tribuit sapientiā. puer aūt qui dimittitur volūtati sue. dfundit mrem suam. dicit mrem. id est psonam ad modum affectuose mris respectu eius se habentē. quemadmodū apls ad illos se habuit respectu quoꝝ actum maternum metaphorice sibi ascribit dicēs. Filioli quos iteꝝ parturio. Vnde ꝑ mrem potest intelligi doctor pueꝝ doctrine sue dmissam materno affectu diligens. sm quē affectū loquens doctor ille eximius Augustinus. Rogo inquit vos diligēter ea que a nobis dicūtur audite et me putate mrem esse animaꝝ vrāꝝ. sz et dauid ad Ionatham sicut mater vnicū amat filium. ita te diligebā. nec quantū ad affectum doctoris respectu discipuli obstat verbeꝝ castigatio. quēad modū in apocalipsi dicit. Ego quos amo arguo et castigo. Vis deniqz scire ꝙ virga disciplīne et correctionis ab inferno liberat aiam. Audi iteꝝ salomonem. Noli inquit subtrahere a puero disciplinam. si em ꝑcusseris eum virga non morietur. tu virga ꝑcutis et animam eius de inferno liberabis.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O iuuenis animaduerto te errare grauiter in via moꝝ. qui quasi opediendus in scolis fugis rectorē ipārum tanꝙ te ꝑ ipm dure vinculandū. O si q̄litatē opedum seu suauitatem hmoi vinculoꝝ agnosceres et virtutē. forsitan diceres cōsimiliter cuidam cani de quo ludendo fertur ꝙ se videns ligari farcimmibus. cognoscēsqz hoꝝ ligaminū delectabilem qualitatem. ligate inquit me fortiter. tam a parte ista. q̄ a parte illa securitas semꝑ bona est. Sed q̄ sectanda sit doctrina scolastica inueni bone

indolis·licet aspera sapientia sit in doctis· q̄mq3 suauia sint vincu la et compedes illius·hoc patet ecclesiastico referēte·Fili inquit a iuuentute tua excipe doctrinam sequitur·q̄ aspera est nimuim sa pientia in doctis hominibus et non pmanet in illa excors·Sequi= tur·Inice pedem tuuz in opedes illius et in torques illius collum tuum· subice humerum tuum et porta illam et ne accidieris vincu lis eius· sequitur et erunt ibi opedes eius in ptectione fortitudi= nis·et bases virtutis·et torques illius in stola glorie·decor em̄ vi te est in illa et vincula illius alligatura salutaris·stola glorie in= dues eam et coronaw gratulatōis suppones tibi·fili si attenderis mihi discres eam·Hec ibi et nōne ptectio fortitudinis et bases vir tutis stola glorie decor vite necnō alligatura salutaris et corona gratulationis tibi supponenda suauia·quedam sunt que in p̄missis virtualiter ōsistunt que et merito possunt te allicere et tanq̄ conso latoria delectare·Dices forte·vbi nam sunt hec·An me p hec spe= randa decipe queris vti fatui pueri a suis doctoribus ad alphabe tum citius ad discendū decipiūtur·data eis spe q̄ in fine sint aure= um equulum habituri·Nequaq̄·Sed p vnum intellige cetera·Nō= ne in vita p̄nti hij qui in l̄ris proficiunt earūq3 studijs amoris vin culo alligantur·quasi opediti ne ad alia diuertant vagabundi pre alijs cernūtur glorioſi·stola induti magistrali·taceo q̄ si eos scie= tia sua ōtingat nō abuti merentur in futura glorja et honore coro nari· ¶ Sz nec pueros nouiter scolis introductos p dictam spem credas oīno decipi·Nam et ip̄i inchoāt sapiētie studium·sz scriptu ra dicit equi eorz caro et nō spūs· cui scz carni spūs insidet regēs eam tanq̄ equū freno rōnis·In hmōi aūt equū redundās cla ritas sapientie que auro szm excessum compatur· ip̄m quodāmodo colo= rat aurea claritate·Sz q̄ tandē equus est aureus in pcessu hoc vir tute nouelle dispositōis cēseri p̄t equul9 aureus nouo suo accessu·

¶ Capitulum decimumquartum continens cōsolationes sup dure captiuitatis detentione et vinculatione·

QVartodecimo post premissa ad supradictaz dn̄am accessit et alius tristis sup dure captiuitatis detentione et vincu latione querens consolari·cui mox illa tres de suis puel lis pro consolatione sibi impendenda assignauit·

¶ I·CONSIDERACIO·

PRima puella ad tristē illū sic ait·Nescis hō q̄ mala que nos p premunt ad deum ire opellunt·Nōne aūt et hoc locum habz in p̄ssura dure captiuitatis qua nihil est ab extra quo cōsoleris·mi= nus aūt quo leteris·Vtiq3·Quid ergo·Profecto sequitur q̄ dum il la detineris accesu mentis ad deum ire opulsus·p̄sertim cum cōfes sione laudis vel peccati in solo deo cōsolationē habeas et leteris

XI

quemadmodum thobiam de deo loquentem dixisse nouimus. Ego inquit in terra captiuitatis mee ostendor illi. et sequitur. Ego autē et anima mea in eo letabimur. Sed ne parū est in deo letari. Nequaq; ſz bonū huiꝰ lētcie que est in deo qui bonū est infinitū dure captiuitatis malo quātitate. ꝓponderat quodāmodo infinita.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne hoc verbū psalmiste vel qm̄q; audiuisti. In conuertendo dñs captiuitatē ſpon facti sumus sicut consolati. Tunc repletū est gaudio os nr̄m et lingua nr̄a exultatione. Sed et ſzm magnū illū alemannū Albertū ratisponensium antistitē qm̄ quis de captiuitate liberatur ocurrentibꝰ etiam alijs debitis circūſtantijs licitū est choreisare. Quid ergo. Profecto pari rōe captiuitatē boni hominis gaudiū singulare saltem patrie sequitur ipius captiuitatis in ipm̄ uersione. et tanto quidē maiꝰ sine ꝓportione. q̄nto obstiterit captiuitatem duriorē p̄cessisse. gaudiū in p̄ cium celestiſ irl'm ipsi captiuo liberato cōgaudentiū quod nimirum gaudiū nemo tollet ab eis. quēadmodū rursum locutꝰ est thobias Irl'm inquit ciuitas dei castigauit te dñs in opibꝰ manuū tuarū confitere dño in bonis tuis et bn̄dic deum seculorū. vt reuocet ad te oēs captiuos. et gaudeas in oēia secula seculorū. et certe quāto hec mutatio dextere excelſi magis est desiderabilis. tanto ipsa captiuitas homini bn̄ disposito minus est tristabilis.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O homo si captiuus es seu vinctꝰ eo consoleris quo alligatus existens. si volueris facile liberaberis. Quonam modo inquies Profecto si p̄ideris q̄ xp̄o allige is vinculis amoris seu caritatis quasi cathenul' aureis et fortissimis una fixa in xp̄o ſubiectiue et ad te ꝓtensa obiectiue te ſcz inuoluenta vt obiectū amatū. Alia in te fixa ſubiectiue et ꝓtensa ad xp̄m obiectiue. ip̄m. ſ. inuoluēte vt amatissimū obiectū. Nōne hee ſut due cathenule auri purissimi ſibimuicē coherētes. de quibus mētio fit in exodo. Videtur oīno q̄ ſint vl' quasi ille. Nempe quasi cathena aurea ab hoīe ad xp̄m ꝓtensa contexitur ex multiplicatis actibus amoris tanq̄ circulis coordinatis. et p exclusionē interruptionis immediate iunctis. quos actus dico circulos. quippe quēadmodum ſzm quēdam sapientē est attēdere in anima aſpectū rectum reflexum in circulos. Ita et in ꝓposito aia actu recto diligit deum et actu reflexo cum eo quasi circulū faciente diligit ſe diligere deū. ex cuiusmodi circulis ostituitur vna cathenula caritatis seu amoris. non qualiscūq; ſed aurea. fine de auro igneo et ꝓbato. de quo in apocalipſi fit mentio. et hec cathenula xp̄m inuoluit ac coherz cathenule xp̄i hoiem inuolūti. Quid igitur miri est q̄ hmōi in cathenulis hoies xp̄o alligantibus dixi consistere vincula caritatis vtiq; ipōrum hominū xp̄o attractiua. Dicente dño in oſee. Trahā

eos in vinculis caritatis que quidem omniū vinculoꝝ pfectione sua sunt foꝛtissima·vnde et caritatē hẽe·dicitur vinculū pfectōnis

¶ O igitur q̄ntum merito posset homo ꝺsolari captus seu vinculatus p̄sertim ꝓpter fidem xp̄i per dilectionē opantez· Hempe talis hocip̄o aureis cathenis foꝛtissimis alligaretur xp̄o ·cui sic alligatum esse est verius in celo q̄ in terra esse·et p ꝺsequēs q̄ in terra captum seu vinctum esse·non obstante si adhuc essz alicui sẓm coꝛpis substantiā alligatus quēadmodū dixit paulus· Ecce alligat⁹ ego spiritu vado irl'm·Immo cēsendus est talis in terra nō esse·Quo inquies pacto aut qua cēsura· Profecto sẓm omnē facultatem modi cum pꝛo nihilo reputatur·Vñ si minimus digitus meus solus esset in carcere·nemo p hoc incarceratū me iudicaret·Sed certe secundum magnū pꝛem Augustinū minus est totum coꝛp⁹ respectu aie· q̄ sit digitus minimus respectu residui coꝛpis·Censura quidē huiuscemodi ꝓcessisse etiam videtur dictuz illud illustris ieronimi p neptem meam supius recitatū·ſ· infinita heremi vastitas te terret paradisum mente deambula·quocienscūqz cogitatione ac mente illuc cōscenderis·totiens in heremo non eris·Quare pari pacto cogitatione et auiditate in illa eterna patria ꝺuersatus cēsendus est in terra non esse·vbi est sẓm mīmā ꝓtem sue substātie circūscript⁹ ·

¶ Capitulum decimūquintum ꝺtinens consolationes super incarceratione·

QVintodecimo post p̄missa ad sepedictā dn̄am cōsolatricē pꝛincipalē etiam alius tristis querelā de sua incarceratōe pꝺuxit·Cui moꝛ illa tres de suis puellis pꝛo consolatōe sibi impendenda deputauit·

¶ I·CONSIDERACIO·

PRima puella sic ait· Cur hō de carcere tristaris· Estimo q̄ aut rōne penalitatis·aut rōne ꝺfusionis·aut rōne detentionis cōtrarie libertati·Sed nulla haꝝ rōnum est suffitiens· aut em̄ ex delicto carcerez meruisti·aut iustus existēs minime deliquisti·Si foꝛtassis detur pꝛimum magnum bonuz est tibi q̄ hic luis delicta·hic te non punito vel minus q̄ carcere incompabiliter alibi grauius luenda· ¶ Doꝛro si secundum detur·firmiter crede et nullatenus dubites pꝛo penalitate indebita habebis delicias·Nimirum sicut de babilone dictum est q̄ntum in delicijs fuit·tantum date illi toꝛmentum et luctuz· loquēdo scz de tanto non secundū equalitatem quantitatis sẓ ꝓpoꝛtōis·cū eodē verboꝝ in contextu p̄mittatur poculo quo miscuit nobis miscere illi duplū·Ita et ecōtra de iusto est sentiendum q̄ si in toꝛm̄tis fuerit seu penalitatibus hoc ei iusto dei iudicio p delicias sẓm ꝓpoꝛtionē ꝺsil'em recōpesādū erit·an nō de⁹

ita est ꝓnus ad dandū delicias post penalitates sicut ad dandū tormenta post delicias. ¶ Rursum iustus ꝓ confusione carceris laudes habebit et solacia societatis. De laudib⁹ quidem superius sꝛor mea verbū magni patris Augustini recitauit sic dicēs. Nō ita laudamus ioseph cum frumentū distribuebat sicut cū carcerem habitabat. Desolatio vero societatis multis in locis patet. Iustus nanq; incarceratus petꝛ ꝑcipē apl̄oꝛ socium habꝫ. Nam petr⁹ quidē seruabatur in carcere. Item sociū habet paulū qui dicit se fuisse in carceribus abundātius. Sociū habꝫ iohannē baptistam quo maioꝛ nō surrexerat inter natos mulierum. Nam misit herodes rex manus ac tenuit iohem et vinxit eum in carcerē. Socios habꝫ plurimos qui fuerūt ludibria et verbera expti. insup et vincula et carceres quibus dignus non erat mundus. Sociam habꝫ Agatam in carcerem trusam que letissime et gloriāter ibat ad carcerē quasi ad epulas inuitata. Sociam habet katherinā margaretā ac infinitam sanctoꝛ et sanctaꝛ multitudinē. ¶ Deniq; iustus ꝓ detentione carceris libertatē habꝫ celestis deambulatōnis de qua ꝑ sꝛorem meā ꝓius patuit. Vñ quēadmodū ad quendā ait illustris ieronim⁹ Infinita heremi vastitas te terret. ſꝫ tu padisum mente deambula quocienscūq; cogitatione ac mente illuc descenderis. totiens in heremo non eris. Ita et ego dicere possum pari pacto. Si carcer te terret. paradysuꝫ mēte deambula. quotienscūq; cogitatione ac mte illuc descenderis. totiens in carcere non eris.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne magna ē incarcerati gloria si hoc xp̄s quod boni vel mali fit psone incarcerate. sue ascribit pso ne. Est oino. Sed quid. Profecto qō incarceatis boni vel mali fit hoc xp̄s sue psone ascribit. Audi de bono ip̄m xp̄m loquentem. In carcere inquit eram et venistis ad me. Amen dico vobis q̄diu feci stis vni ex his frībus meis minimis mihi fecistis. Audi rursum de malo. In carcere inquit eram et nō visitastis me. Amē dico vobis q̄diu non fecistis vni de minoꝛibus his nec mihi fecistis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nōne multi eligerent esse potius in carcere cum amica dilecta multiplicib⁹ gratijs dotata. ꝑ esse extra carcerē et carere tali amica. Vtiq;. Sed quid. Profecto iustus si in carcere fuerit amicā secum habebit. Qualē inquies. certe grōtio ꝑ simā. vtpote speciosam et forma amabilē. generosam. locupletem sensatam. virtuosam. multa scientē. letam et solacioſam. atq; delectabilem. Dices forte. que nam est ista. certe ipsa sapientia. ¶ Vis scire q̄ illa forme sit amabilis et speciosa. Audi scripturam de ipsa loquētem. Hec est inquit speciosioꝛ sole et sup omnē dispositionem stellarum. et sequitur. Hanc amaui et exquisiui a iuuētute mea et quesiui spōsaꝫ mihi eam assumere. et amatoꝛ factꝰ sum forme illi⁹

¶Vis scire q̄ generosa sit. Audi qđ̄ post p̄edicta sequitur genero
sitatem illius gloz̄ificat otuberniū hn̄s dei. sed et oim dn̄s dilexit
eam. Vis scire q̄ ditissima sit. Audi vlterius quod sequitur. Si diui
tie appetuntur. quid sapientia locupletius. Vis scire q̄ sensata sit.
Audi quod sequitur. Si sensus opatur quis hoz̄ que sunt magis q̄
illa est artifex. Vis scire q̄ virtuosa sit. Audi quod sequit' laboz̄es
hmōi magnas habēt virtutes. Sobz̄ietatē em̄ et sapientiam docet
et iustitiam et virtutē. quibus vtilius nihil est in vita hominibus
Vis scire q̄ multa sciēs sit. Audi quod sequitur. Si multitudinē sci
entie desiderat quis. scit p̄terita et de futuris estimat. scit versutias
sermonū. et dissolutiones argumentoz̄. signa et mōstra scit anteq̄
fiant. et euentus tempum et seculoz̄. Vis scire q̄ solacios̄a et leta
sit. Audi quod sequitur. non habz̄ amaritudinē ouersatio illi⁹. nec
tedium ouictus illius. sed leticiā et gaudiū. ¶Vis scire q̄ delecta
bilis amica sit. Audi qđ̄ sequitur. In amicicia illi⁹ delectatō bona
¶Dozo si vis scire q̄ iustus si in carcere fuerit amicā hāc secū ha
bebit. Audi quod post plurā sequitur. Hec venditū iustū non dere
liquit. sed a peccatoz̄ibus liberauit eum. descēditq̄ in foueam cū
illo et in vinculis non dereliquit illum.

¶Capitulum sedecimum continens cōsolationes sup captiuitate
moz̄ali qua quis ab aliqua p̄sona captus est excessiuo amoze egritu
dinem inducente.

Sextodecimo post p̄emissa ad supz̄adictā dominam p̄inci
palem osolatricem etiam alia p̄sona tristis grauata excess
su amoz̄is accessit gratia mueniēde osolationis. Cui ipa
mox eiusdem rei gratia quatuoz̄ p̄doneas ad consolandū
de suis puellis adiunxit. ¶I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur queris sup amoze excessiuo consolari.
talis quidē amoz̄ malus existens. non solum pene sed malum
culpe includens. per se loquēdo non recipit osolationem. quippe
nullū in eo bonū est attēdere quod malū ei⁹ perfecte excusare q̄at
q̄uis inde bonum aliqđ̄ saltem p̄ accidens trahi valeat. nō em̄ sūt
facienda mala vt inde eueniant quecūq̄z b ona. Verūtamen hac in
materia locum habet consolatio secundum quid vel per accidens.
puta si amoz̄ hmōi sit occasio boni. Est aūt bene occasio boni etiaz̄
magni. Nimiz̄ in habēt̄ubus symbolum facilioz̄ est transitus. quē
admodum igitur qñq̄z amoz̄ aliquoz̄um spiritualis transit in carna
lem. otra quos inuebitur ap̄s dicens. cum spiritu cepitis. nūc car
ne osumamini. Ita et econuerso nōnunq̄ carnalis amoz̄ transit in
spiritualem. Quo pacto. certe p̄pter symbolicas conditiones reruz
vtroq̄z amoze spirituali scz̄ et carnali amatarum. puta p̄pter symbo
lum pulcritudiuis fidelitatis. et ardentis dilectionis. Si em̄ i ami
co te delectat ip̄ius pulcritudo delectabilis. Audi magnū patrem

Augustinum. Nihil inquit inuenies delectabilius deo. nihil illo pulcrius. nihil illo lucidius. Sed forte dices nō possum ipm sicut hoiem oculis intueri. Audi eundē magnū pēm. Si inquit queram a te quare amas. rnsurus es mihi. homo est fidelis ergo fidē amas Si fidē amas quib9 oculis videtur fides. ipsis oculis videtur de9 Rursum igitur si te in amico delectat ipius fidelitas. scito q deus fidelissimus est. Immo dicit scriptura. Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnē brachiū suum et sequitur. Benedict9 vir qui ofidit in dño et erit dns fiducia eius. Sz hec non essent nisi quia et siquid fidelitatis sit in hoie. tn illa diminuta et pene nulla est respectu fidelitatis dei. qui anthonomatice vocatur in apocali psi fidelis et verax. Sz nōne et alia scriptura dicit. Deus fidelis et absq3 vlla iniquitate. et fidelis dns in omib9 verbis suis. De quo et paulus dixit. Fidelis est deus qui non patietur vos temptari supra id quod potestis. sz faciet cum temptatione prouentū vt possitis sustinere. Demū si te delectet in amico ardens ipius amor. pfecto amor dei te pueniens et ita ad se reamandū te puocās. omez carnalis amoris te puocātus ardorē excedit Audi job̄em os aureū Nemo inquit amatorz carnaliū. et si sit supra modum insaniens ita exardescere pōt in amorē dilecte sue. quēadmodū deus effūditur in amore animarz nārum. Hac aūt habita ofideratione homo qui in hoc delectatur q carnali amore ardenter diligitur atq3 ꝓpter hoc ardēter diligit. facile de hoc trāsit amore in amorē spūalem. quo deū se ardentissime diligētē. ipe sic puocat9 deū viceuersa cooperante gratia multo ardentius diligit. q̄m ante carnaliter dilexerit creaturā. Gratia quippe testante magno Ambrosio vehemētior est ad diligendum q̄ natura. In hoc igitur sm quid et p accidens felix culpa carnalis amoris atq3 eodem modo osolatoria quo propter simbolicas oditiones p̄dictas vl ofimiles. natus est carnalis amor trāsire in spiritualē et diuinū. ¶ Postremo iste transitus facilior est propter symbolum nonnullorum modorum exhibitionis intimissimorz se tenentiū ex pte amātis amore carnali qui etiā vel magis amāti conueniūt amore spirituali. Ita vt nōnunq̄ dicatur q̄ amico bene se sciuit exhibere q3 dilexit amore carnali. is se xp̄o scit intim9 exhibere amore spūali q̄ ille qui sine affectione fuerat. et nunq̄ in se carnalis amoris affectionē est exptus.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne vel qnq3 gustasti q̄m suauis est dominus. ac nouisti. q gustato spiritu desipit ois caro. Hoc aūt pacto tanq̄ de re insipida et nauseaz generāte facile sequitur odium psone carnaliter amate seu dilecte. et ipius carnalis amoris. odiū inq̄ etiā valde intensum. Nōne em̄ legisti qualiter amon filius dauid sororē suā thamar speciosissimā adamauerit. ita vt ꝓpter amorez eius egrotaret quā tn postq̄ eam oppressserat et cubauerat

cum ipsa exosam habuit magno odio nimis·ita vt maius essz odiū quo oderat eam·amore quo añ dilexerat·quam idcirco a se expulit et de cubili p ministrū suum eiecit·nec tñ legitur ꝙ hoc odium gustato spiritu sit secutum·quanto igitur facilius gustato spiritu seq̄tur intensum odium carnalis amoris·Ex hoc autem odio facile vlterius·sequitur ꝙ is qui prius carnali amori fuit deditus vehemētius doleat de ipo amore p̄habito·et vniuersaliter de peccatis · et per consequēs maiori resurgit in gratia ꝙ si nunq̄ antea psonaz aliq̄m adamasset·ac deinde preuia maiori gratia sequitur pfectior gloria eternaliter duratura·Quid igitur·Nōne in hoc pfectu gratie et glorie dsistit consolatio·consistit quidem et non modica· Sz qm̄ hmōi profectus causa per se non est carnalis amor· qui tm̄ est occasio·Idcirco gaudeas precise de profectu· de carnali aūt amore q̄nis sit eius occasio·tamen tanq̄ de defectu et peccato semper doleas·quez tñ dolorē dsolatio de pfectu tibi plurimū mitigabit·

III· CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· karissime circa defectum non modicam tribuit consolationem ipsius defectus efficax et facile remediū Tali autem remedio defectus amoris hereos non caret·Nimirum ꝙ remediabile malum sit amor talis ꝙ et cito remediari possit·patet primo exemplariter in amore prius per sororem meam recitato quo scz amon thamar adamauit qui pulcritudine eius nō obstante mox in maximum odium est conuersus· Defacili nanq̄ detestabil aliqua conditio mulieris vel ipsius amoris carnalis·vincit bonuz pulcritudinis·et perfecto odio extinguit ardorē talis amoris· Secundo patet ex hoc ꝙ si non esset remediabile malum magnus ille poeta ouidius libruz facere de amoris remedio minime p̄sumpsisz In hoc quidem libro amator amatam fugere docetur eo ꝙ psonaz cuius amore quis captus est fugere principale esse remedium iudicatur· Nimirz heccine captiuitas per sepationem personarum ab inuicem siue per fugam optime fugatur·quippe prouerbio dici solet·quod procul est ab oculis procul est a corde·Docet aūt et hoc experientia cuius em̄ absentiam hodie tolero·cras et post cras melius et melius et tandem optime tolerabo·

IIII·CONSIDERACIO·

Quarta puella sic ait·Nunquit frater per ea que iam dicta sunt dilucide intellexisti ꝙ captum esse amore hereos est malū remediabile· Intellexi inquies· Sed nunc amplius et pfūdius hoc intelligas · atq̄ idcirco eo amplius consoleris· Nimirum quando quis periculose captus est ab inimicis captiuitatis huius remedium est si denuo et forcius capitur et cathenatur seu tenetur ab amicis · ne se valeat primis capientibus presentare · Sed quid ·

XI

Nōne is qui amore hereos mulierē aliq̄ diligit p̄sertim illa suis hoc fallacijs p̄curante. est quasi ab ea captꝰ vnde salomon in p̄o uerbijs. Mulier inquit p̄ciosam viri aīam capit. Sed quō captꝰ est ab ea. Certe quātum ad effectum incendij et pestifere cōtagionis atq; mortifere amaritudinis et dyabolice deceptionis. captus ē ab ea tanq̄ ab inimica. eo quidem q̄ omnia eius verba. et facta. habitus. gestus. et incessus hmōi. suo captiuo inimicantur. Nonne hoc verum est quantū ad effectum incēdij et pestifere ōtagionis. cum postq̄ dixit salomon mulier p̄ciosam viri animā capit. subiūgat dicens. Nūquid potest homo abscondere ignem in sinu suo. vt vestimenta illius non ardent. aut ambulare sup̄ p̄runas et non ōburentur plante eius. Sic qui ingreditur ad mulierē p̄rimi sui. non erit mundus cum tetigerit eam. Nonne illa captiuo suo seu capiendo inimicatur effectu mortifere amaritudinis. Certe sic. Ita q̄ ab ipō verbo quo se dicit amare non dulcedo finaliter. sed amaritudo descendit. quia a suo amare per effectuum deriuationē. fit amara. ea p̄pter rursum audi salomonē. fili inquit ne intenderis fallacie mulieris. Fauus em̄ distillans labia meretricis. et nitidius oleo guttur eius. nouissima autē illiꝰ amara quasi absinthiū. et acuta quasi gladius biceps. pedes eiꝰ descendūt in mortē. et ad inferos gressus illius penetrāt. per semitam vite non ambulauit Vagi sūt gressus eius et inuestigabiles. nunc ergo fili mi longe fac ab ea viam tuā et ne appropies foribus domus eius. Hec ille. qui et alibi sic dicit. Inueni amariorem morte mulierem. que laqueus venatorum est. et sagena cor eius. vincula sunt manꝰ illiꝰ qui placet deo effugiet illam. qui autem peccator est capietur ab illa. Nonne autem captiuo suo etiā inimicatur effectu dyabolice deceptionis. Certe sic. Audi adhuc semel salomonē de muliere extranea et aliena loquentem. Verba inquit sua facit dulcia. De fenestra domus mee p cancellos p̄spexi. et video paruulos. et considero vecordez iuuenem. qui transit per plateas iuxta angulum et p̄pe viam domus illius graditur in obscuro. adueſperāte die in noctis tenebris et caligine. et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio. p̄paratā ad decipiendas animas. garrula et vaga nec valens in domo ꝺsistere pedibus suis. nunc foris autem in plateis. nūc iuxta angulos insidians. apprehensumq; deosculatur iuuenem. et p̄ caci vultu blāditur dicens. Victimas p̄ salute deuoui hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te videre et repi Intexui funibus lectulū meum. straui tapetibus pictis ex egipto. aspersi cubile meum. mirra. aloe et cynamomo. Veni inebriemur uberibus. et fruamur cupitis amplexibꝰ donec illucescat dies. Nō est vir in domo sua abijt via longissima. saculum pecunie secum tulit. in die plene lune reuersurus est in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus et blandicijs labiorum. protraxit illum. statim

eam sequitur quasi bos ductus ad victimam et quasi agnus lasciui
ens et ignorans q̄ ad vincula stultus trahatur donec trāsfigat sa-
gitta iecur eius velut si auis festinet ad laqueū et nescit. qz de peri
culo anime eius agitur. nūc ergo fili mi. Audi me et attēde verba
oris mei. ne abstrahatur in vijs illius mens tua. nec decipiaris se
mitis eius. multos em̄ vulneratos deiecit. et fortissimi quiq3 inter-
fecti sunt ab ea. Vie inferi dom9 eius penetrātes in interiora mor
tis. Vex̄ psona stulta sic ad vincula tracta et capta tanq̄ ab ini
micis. denuo capi poterit tanq̄ ab amicis et a peiori captiuitate li
berari. Per quid inquies Certe p aliquid qđ forti9 est sagittis amo
ris et vinculis mulieris. Nempe si hac in parte viuo et rege fortas
sis fortiores sint mulieres. Hoc tn̄ non obstat Nam teste scriptura
Sup oīa vincit veritas. s. veritas fidei que sm̄ apl'm p caritatem
opatur. Vnde et johānes dicens. Si quis diligit mūdum nō est ca
ritas p̄is in eo. qm̄ oīe qđ est in mundo ocupiscētia carnis est. et
ocupiscentia oculox̄ et supbia vite. Postmodū subiungit. Hec est
victoria que vincit mundū fides vestra. Hinc est etiā q̄ cum quan
tum ad ocupiscentiā carnis existentis in mūdo venerabilis quidā
pater dixerit. mulier arma dyaboli. Apostol9 petrus docens ei re-
sistere. Aduersarius inquit vester dyabolus circuit querēs quē de-
uoret. s. ore vulue. aut vero ore mlieris libidinose. cui resistite for
tes in fide scz non solū vt paulus ait. Sumētes scutū fidei quo pos
sitis oīa tela nequissimi ignea extinguere. ne. s. vt p̄mittitur tran
figat sagitta iecur hois. sz etiā ne vt stultus ad vincula tractus ca
ptus maneat piturus. fortiori vinculo fidei capiatur. q̄tenus p h°
de peioribus mulierx̄ vinculis liberetur. Queadmodū em̄ legitur
de sampsone q̄ vicula quibus eum dalida vinxerat ita rupit quo-
modo si rūpat quis filum de stuppa tortum. vel quasi fila telarum
Ita is qui captus amore mulieris quē. s. mulier velut altera dalida
ligaminib9 suis vinxit. p fidem illuminat ac p hoc fortiori ipm vi
culo amicabiliter capit. est velut alter sampson. sol fortis. aut illu
minans interptatus. qui taliter capti peiora vincula dissipat. quō
sol illuminās nebulax̄ dissipat densitatē. Nec mix̄ q̄ peiora vicu
la vincit veritas fidei p caritatē seu dilectionē opantis. In horum
siquidē fidei. s. et caritatis opib9 dsistunt fortissima vicula. An nō
forte est opus fidei. de qua dixit saluator discipulis. si habueritis
fidem sicut granū synapis dicetis monti huic trāsi hinc et trāsibit
et nihil impossibile erit vobis. Sed et in caritatis opere vinculum
fortissimum est attendere. de cuius fortitudine loquens hugo ille
regularis. O inquit caritas q̄ magnum est vinculū tuum. quo etiā
deus ligari potuit scz in colūna flagellandꝰ. ad q̄ ipm tenere nul
lum aliud viculum potuisset si caritatis vinculum defuisset. Fidei
itaq3 et caritatis opera sibimuicem in fide per caritatem operante
coherētia. apte possūt intelligi in cathenul' illis supra memoratis

de quibus dicitur in exodo. Facies duas cathenulas auri purissi= mi sibiinuicem coherentes . et hoc ibi patet de caritatis operib9 per ordinarium apparatum. bene inquit opus caritatis per cathe= nulas aureas significatur. qz sicut cathenula ex purissimis auri vir gulis contexitur. Ita caritas ex multipharia virtutum operatione perficitur. quas virgulas apostolus exponens ait. caritas patiens est .benigna est et cetera. Hec autem cathenula coheret cathene fidei. ex ipsius fidei articulis in symbolo coordinatis. Ac ex illis que ex eis consequentialiter inferuntur constitute. que et ipsa au= rea est et plus q̄ aurea in valore. dicēte petro apostolo. Probatio fidei vestre multo preciosior auro quod per ignem p̄batur. ¶ Nō= ne igitur liquido patet q̄ captus amore hereos mulieris secundu3 p̄edicta q̄uis amicabiliter. tamen fortius capi potest et ligari vt ruptis vinculis mulieris ipsam euadat. Huius etē possibilitatem euasionis salomon asserens post q̄ de mala muliere. q̄ laqueus ve natorum est et sagena cor eius .et q̄ vincula sunt manus illi9 p̄e= mississet. subiunxit. qui placet deo effugiet illam. qui autem pecca tor est capietur ab illa. Remedium igitur contra eius capturam est de peccatis conteri et deo placere . Sed quid. Profecto constat q̄ p̄edicta fidei et caritatis vincula hominem deo alligantia pec= catum excludunt sed q̄ etiam vt ipse homo deo placeat operen= tur . De hoc sunt certa testimonia. Audi quantum ad opus carita= tis ipsum dominum loquentem. Ego inquit diligentes me diligo. De huius autem signo per effectum. Audi apostolum. Oculus in= quit non vidit . nec auris audiuit . nec in cor hominis ascendit . que p̄parauit deus his qui diligunt illum. Porro quantu3 ad fidē dicitur in ecclesiastico. Beneplacitum est illi fides. et hui9 signu3 placentie est. qō discurrendo per scripturas patet deum circa mul tos fecisse maxima quod tanq̄ cause eor3 fidei asscribebat. Sed et sine fide impossibile est deo placere.

¶ Capitulum decimumseptimū continens consolationes super li gamine maleficij .

Decimoseptimo post p̄emissa ad sup̄adictam dominam cō solatricem accessit et alius tristis maleficiatus querens consolationem. cui mox ipsa ad consolandum eum de su is puellis duas deputauit.

¶ H. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominez istum sic ait. O homo si maleficio es ligatus . ita vt amore cuiusuis persone captus sis. dsolationē ex his queras. que circa amorē hereos sunt p̄emissa. Siue autem ad odium cuiusq̄ persone siue ad amorem maleficio sis ligatus

viriliter resistas dyabolo et consolationi tibi sit quod dudū supra neptis mea Iobem os aureum dixisse cōmemorauit. In primis inqt grauis et insuferibilis est impetus dyaboli. quē si quis fortī animo sustinuerit. In secundo inueniet eum infirmiorem quanto em̄ plus percussus fuerit magis refrigescit et deficit. Hec ille. Qui rursum de dyabolo xp̄m temptāte loquens. Non inquit impulit. non tetigit. sed tantum dixit mitte te deorsum vt intelligam⁹ quod qui obedit dyabolo ipe se disponit. Dyabol⁹ em̄ suggerere potest. cogere nō potest. O q̄nta est hec consolatio. ad tanti nanq; viri autoritatē sequitur dyabolū non posse cogere ad inordinate quēpiam amandū vel odiendum. Si igitur amor aut odium insit etiam habitualiter. sicut per actus generaliter habitus. ita etiam cessantibus actibus tandē cessat habitus tam odij q̄ amoris. Quid ergo Profecto dum quis ab obiectis vtriusq; act⁹ elongatur ipsor̄ venit in obliuionē et tunc cessabunt actus igitur dsequēter dum contra suggestionem dyaboli virili hominis resistentia et gratia dei coopante iam debilitati ac deficiētis actus odij et amoris ad quos cogere nō potest per elongationē ab obiectis cessant. etiam habitus cessat vitij vtriusq;. et sic homo a maleficio auxilio dyaboli p̄curato reformatur et hec quidē reformationis ei⁹ possibilitas p̄ōt ip̄m merito dsolari

CH. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad aliud q̄dam maleficij genus attēdens sic ait. O homo forsan alio modo q̄ p̄dicto maleficiatus existis. faciente scz maleficio q̄ diugem cognoscere et plem generare non possis. q̄d deo pmittēte p subtractionē corpalis materie ad actum coniugalem seu dcubitum maritalem requisite. magis est q̄ actus odij vel amoris in ipius dyaboli potestate. Sed nec sic relinquendus es sine dsolatione. Est nanq; de remedio cuiusdam archiantistitis salubre dsiliū in decretor̄ venerabili volumie recitatum. Si inquit p sortiarias atq; maleficas occulto ꝛ nunq̄ iniusto iudicio deo pmittēte et dyabolo p̄parāte dcubitus non sequitur. s. post cōtractum matrimoniū. hortandi sunt quibus ista eueniunt. vt corde contrito et spiritu humiliato. et sacerdotibus de omnib⁹ peccatis suis puram confessionem faciāt. et p̄fusis lacrimis et largior̄b⁹ elemosinis. et orōnib⁹. atq; ieiunijs dño satisfaciāt. et p exorcismos ac cetera ecclesiastice medicine munia ministris ecclesie tales q̄ntum ānuerit dñs qui abimelech ac domū eius abrahe orōnibus sanauit sanare p̄curēt. Q⁹ si forte sanari non poterūt. separi valebūt Hec ille pater et nōne taliter maleficiatus cōsolabitur q̄ñ quod cū p̄ima diuge habere nō p̄ualet sepatus ab ea p̄ōt cōsequi p sedam Q⁹ si forte maleficio. Eactum est vt ipse maleficiatus ꝑpetuo maneat impotens quo ad omnes vel alias ꝓpter ꝑpetuū maleficium contracto matrimonio supueniens non possit transire ad sedam. restat nihilomin⁹ p ipi⁹ dsolatione nō modica q̄ p plis infortuniū

aut per eius quenq̃ in moribus vel natura defectum. non poterit vnq̃ contristari. quinimo potius de hoc contrariũ videns in alijs plurimum consolari q̃ ab oĩ posteritatis sollicitudine suppoztatur. Ad hec quidem magnifice conferunt illa que per neptem meã superius de prolis carentia sunt notata.

¶ Capitulum decimũoctauum otinens cõsolationes super vinculo matrimonij ex diuersis causis onerosi.

DEcimooctauo post premissa ad dominã osolatricem sepedictam accessit et alius tristis querens consolationẽ recipere sup matrimoniõ oneroso. cui mox illa pro consolatione sibi impendenda sex de suis puellis gnatas consolari deputauit. ¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad tristem illum sic ait. Est ne tibi matrimoniũ ex eo onerosum q̃ non potes cum vxore virgine carnaliter copulari. posses aũt cum corrupta. Est forsan inquies. Sed hoc pro cõsolatione tibi sit q̃ hoc in potẽtia malum est remediabile. Nempe secundũ thomam aquinẽsem in hoc casu medicinaliter aliquo instrumento possent claustra pudoris frangi. nec esset hoc contra naturã quia non fieret ad delectationẽ sed ad medicamentũ. Huius rei testis est etiam magnus ille barbarus albertus quondã ratisponensium eps qui similiter idem dicit. Intelligendum tamen est hoc de medicamẽto qd̃ põt sine corpali piculo adhiberi. Aliter inter te et illã virginẽ nullũ a principio poterat otrahi mrimoniũ. nec illa p̃t cogi ad incisionẽ sustinendũ cum mortis piculũ timeat. Bz nec cogi põt q̃ exneũ vix admittẽdo se tibi reddat ydoneaz p frequentẽ illius vsum. Hoc igitur onus mrimonij vel cessare poterit p dictuz medicamentũ vel si hoc sit impossibile separi poteritis tu et ipsa et alijs oiungi. In quo quidẽ casu vl̃ sic osolaberis q̃ hoc qd̃ pma cõiuge virgine nõ puales. separ9 ab ea p viduã q̃ a pori viro suo corrupta ẽ. nouo mrimonio osq̃ potes. ¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Est ne tibi mrimoniũ ex eo onerosum q̃ moueris quidẽ ad pulcrã. bz ad turpẽ quã duxisti ocupiscentia nõ moueris. Est forsan inquies. Bz hoc in casu dixisse noueris thomam aquinẽsem. q̃ hmõi abhoiatio mulieris nõ est causa naturalis bz accidẽtalis extrinseca. et ideo de ea est idẽ iudiciũ. qd̃ de maleficio. Prefatus etiã Albertus p osolatõe viri dicit in hoc casu q̃ monẽda est mulier q̃ mũdicia et ornatu et affabilitate se viro amabilem exhibeat. et ipe vir monẽdus ẽ q̃ causas excogitet quib9 amabilioz femina efficiat. et si hoc nõ p̃dest videt esse sil̃e maleficio et ideo separi possunt et alijs diũgi. Hec Albert9. Quid ergo. Profecto hoc onus mrimonij vel cessare poterit p abhoiatõis mulieris aliquale remediũ bzm pfatũ Albertũ. vel si hoc non poterit. restabit consolatio que circa maleficiũ prout prius p sororem meam deductum est locum habet. ¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Est ne tibi mrīmonium onerosum ratione inuirtuose vxoris. Est forsan inquies Bz erras oīno tali diuge tibi ad virtutis exercitiū plurimū oferēte et ecōuerso muliere pulcra et affabili simulqz dotata virtutibꝰ te forsan de facili effemīa tum faciente. Quod ergo in diuge oneri deputaſ. hoc te in viri statu oseruans. cedit tibi quasi plurimū ad honorē. An non potiꝰ eligis in teipo virtutē retinere virilis aīmi fortitudine conseruata. q̄ in diuge tua virtutē esse. p̄cipue addita pulcritudīe te effemiante

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. Credo frater q onus mrīmonij ad corpalem turpitudinē mulieris ocipe nō valentis. vel mortuos parientis. vel in loco mingētis vel fetidū anhelitum. vl lepram. vel quēcunqz defectū alium qui vt ista secunduz doctores reddītioni debiti et p osequens mrīmonio non repugnat. habentis. extendis Quod si ita est nihil dubites. quin et in his possis osolationē repire. Nempe generalis p omnibus osolatio est. q hec oia oferūt ad virtutis exercitium que si ista tibi non p̄ualeant robustior esse poteris ꝓpter ista. glorioſusqz eris coram dño virtutū. Quippe dñs virtutum ipe est rex glorie. qui militē suum virtutibus exercitatū coronat etiam in p̄esenti coram omni celesti milītia ceteris paribus eminenter p̄e alijs gloria et honore. Sed nec desunt speciales consolationes. quod em̄ ex p̄missis viue plis p̄creationi repugnat hoc ad cōsolationē supra neptis mee referatur. Quod vero ad horrorem visus. odoratus vel alioꝝ sensuum vt in lepra vel alijs spectat. hoc eo sic consolationi quo rōne meriti eorundē sensuum augebitur delectatio eternaliter p̄mansura. Vnde et homo qui anhelitum vl alia fetētia in coniuge patiēter tolerabit odorem ex hoc mirificum omnē odorē hui9 mundi quasi imꝓoportionabiliter extendentem pel in celis p̄cipiet. et cuz delectatione maxima sentiet sine fine. etiam in ipa diuge. si saluari eam ōtingat. p̄cipue autē in xp̄o qui in patria vt quodam in libro de deliciſ paradiſi est ostensum gratissimum elt odorabile. seu obiectum odoratus inter oīa odorabilia toti9 vniuersi.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Est ne tibi matrimoniū ex hoc onerosum q cōtraxisti cum aliqua quā fortassis in nōnullis casibus nec relinquere licet. nec etiam retinere vt vxorez. sed tentum vt sororē scz cum ea viuendo continēter. Est inquies. Sed quid. Profecto et hec vita consolatione nō caret. Primo nanqz cōsoletur te similitudo matrimonij contracti inter beatissimā virginem et sanctissimuz et purissimum illum joseph virum marie quorum consortium emulando non mediocriter ob hoc speres gratijs et virtutibus te dotari pariter et ditari. Secundo consoletur te. q eo quietius viuis

quo te filiorum puersitas non pturbat. immo consolētur te et cetera ostolatoria p neptem meam tacta supius de carentia liberorum Tercio ostolentur te et illa ostolatoria que supra p meā ostobeinam dicta sunt de carentia veneree voluptatis. Deniq; cōsoletur te q̄ secundū hugonē illū regularē otinens vita mūdicie gignit florem pietatis parit fructū. bone osciētie pfert odorē. Quis aūt hec vbi vel carnalis minus ve mundꝰ non potius in se diligeret et eligerz q̄ ocubitū oiugalem. In his siquidē ostitit secura mens. de qua salomon ait. secura mens quasi iuge conuiuiū. s. hois etiā viatoris. Sz et eisdē floribus fructibus et odoribus celestes cōuiue proculdubio plurimū recreantur.

VI. CONSIDERACIO.

Sexta puella ad osueta mr̄imonij iura reuertēs sic ait. Est ne tibi mr̄imoniū onerosum rōne difficultatis educādi et nutriēdi multā plem Est inq̄es. Sz iacta cogitatū tuū in dño. et ipse te enutriet. atq; plem. mꝫtos. s. et varios modos hns pli tue puidendi An non diuinū pmissum ab onere supflue sollicitudinis te alleuiabit. quo quidē pmisso ille qui volucres celi pascit. etiā homini te ste apl̄o dudum dixit. Non te deserā neq; derelinq̄. cuiꝰ verbi sanum intellectū discas p illustrem aquinēsem qui de deo loquente apl̄o et dicēte. Ipe em̄ dixit ñ te deseram. postillādo dicit hoc esse rōnem quare non debemus supflue esse solliciti. sz tñ facere quod in nobis est cum fiducia diuini auxilij. Ipse em̄ dixit iosue primo. Non te deserā quin tibi ministrem necessaria. dūmodo facias quod in te est debito modo q̄rendo necessaria. Hec aquinensis qui etiam post sequēs verbū neq; derelicq̄ fiduciā diuini auxilij extēdit etiam ad semen iusti viri. inducēs illud pō. Non vidi iustū derelictū. nec semen eius querēs panem. Deniq; q̄ autoritati diuine et pmisso hmōi de hñdo auxilium dei in hac materia sit pijs parentibꝰ cum omni fiducia innitendū. nec aliquatenus hesitandū. ad hoc plurima exempla faciunt. Inter que vnū insigne recitatur de vxore vidlicz cuiusdam paupis militis que simul et semel duodecim pueros masculos pepit. quos ꝓpter pauptatē non sperabat se posse enutrire. timensq; ob hoc odium et omotionē viri sui cōmisit ancille sue vt mox illos infantulos in quadam riparia submergerz. Illa itaq; ancilla hac de causa se cum illis infantulis ad ripariā conferente et tamen circa factum sibi cōmissum an pficere vellet hesitāte. accidit q̄ archiepiscopus colonienſis cum patre puerorum de quodam loco equitans superuenit. Qui videns a remotis dictam ancillam circa litus fluuij occupatam. vni de sua cōmitiua mādauit vt illuc equitaret et quid ibi ageretur aduerteret. Quo reuerso et dicente se tot simul infantulos inuenisse. Ipse episcopus ad fluuium illum celeriter equitauit et videns illos duodecim pueruloꝫ

ac cognito toto facto. sciēsq; patris et matris eoꝝ inopiam. dixit se velle esse patrem eoꝝ nutritium. et assumpsit eos in suam curam et ꝓcessu tempis ad scolas posuit. qui oēs tandē in noua canonia ꝓpter eos in ciuitate colonien̄si instituta et iuxta duo denariuꝝ eorū numerū ad apl̄os noiata volēte altissimo i canonicos ꝓfecerunt

¶ Capitulum decimumnonū cōtinens consolationes sup vinculo excōmunicationis suspensionis et interdicti.

DEcimonono post p̄missa ad supradictā dn̄am desolatricem principalem accessit et alius tristis petens desolari super vinculis excōis. suspēsiōis. et interdicti. cui mox illa de suis puellis duas assignauit gnatas ad consolandū.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O homo scias q̄ plati ecclesiastici et ꝓcipue sūmi pōtifices sunt medici spūales. eo q̄ otra tumorē otu mācie qui est vtiq; piculosior oī corpali tumore inq̄ntū meretur penā gehenne. mēbris corpis xp̄i mistici et maxime dicto tumore infirmis seu grauatis adhibere hāt spiritualē medicinam censure ecclesiastice. cuiusmodi est sententia excōicationis. suspensionis et interdicti. Hinc nāq; de excōicatōe dicūt iura ꝙ medicinal̄ est nō mortalis. dūmodo is in quē lata fuerit non otemnat. Dices forte quō est medicinalis. Ecce qui excōicatur. ad hoc vt ait apl̄s excōicatur vt spiritus saluus fiat. Spiritus igitur excōicati ob tumorem contumacie in piculo esset salutis sue sine excōicatione. Et nonne hoc sufficit ꝙ cōsolatione. Nimiꝝ consolari solēt hoies de amarissimis medicinis ꝓpter spem salutis.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Si excōicationis sententia in te lata est iusta. ipam nō otemnas. sz de ipa potius desoleris tanꝙ de salubri medicina. q̄ tāto est salubrior quanto ab excellētiori apothecario in cuiꝰ cordis apotheca nō mō virtutes herbaꝝ. sed oim virtutū aromata otinētur. est ofecta. cum non ab hoīe vt dicunt iura sed sm̄ sāctos p̄res a deo ꝓcedere vicula ecclesiastica dinoscātur Audi iohannē os aureū. Nemo inquit contemnat vincula ecclesiastica. Nō em̄ homo est qui ligat. sz xp̄s qui hanc potestatē dedit et dominos fecit hoies tanti honoris. Dcro si sentētia iniusta fuerit dūmodo ꝓ cōtemptū nō ligeris alias nō ligatus sz magis patiēter feras excōicationē iniustā. celestē coronā mereberis sm̄ sententiā magni p̄ris. Qualē inquies aut q̄nti p̄cij Vtiq; tanto magis p̄ciosā q̄nto sententiā sustinueris magis iniuriosaꝝ. Sane si ꝙ hec de excōicationis vinculo cōsolari valueris de suspensionis et interdicti vinculis magis valebis. Quippe sentētia excōicatōis maior est sm̄ se oībus penis ecclesiasticis.

XI

¶ Capitulum vicesimum continens consolationes sup irregularitatibus et inhabilitatibus liberam ordinum susceptionem et exe=cutionem impedientibus.

Vicesimo post p̄missa ad sepedictam consolatricem p̄incipalē etiā alius tristis irregularitatib⁹ et inhabilitatibus impeditus accesit querens dsolationem Cui illa duas de suis puellis mox exhibuit gratia consolationis.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo non est dubiū quin p̄dicta tua ir=regularitas siue inhabilitas paupiorem te faciat et in gradu humiliori constituat. atq; sic ad gradū habitualis humilitatis p=fectiorem te disponat. Sz quid Certe si te grauat irregularitas hu iusmodi vel inhabilitas p̄o quāto paupiorē te reddit ad plurima recurras dsolatoria per sodales meas supius clarissime declarata Dcto gradus humilior est tibi desiderāter amplectendus gratia perfectioris humilitatis. et hoc quantū merito te debeat cōsolari hoc sodales mee supius si ipsas attenderis dilucide te docebunt. Sed et hoc ad p̄esens occurrit q̄ gradus pfectior humilitatis nō modo episcopali infula. sed et oīm ornatu ecclesiastico pamplius te ornabit. Audi dulcem p̄rem clareuallis ad decorez humilitatis cōmendandum minus dicentē et plus intelligentez. Nulla inquit splendidior gēma in oīm p̄cipue ornatu sūmi pōtificis q̄ hūilitas

¶ Nec mireris de dicto huius patris. Nimirum ornatum episcopa lis infule ex humilitate sola sed excellētibus compationibus mul tiplicata ac diuersificata. si volueris. poteris fabricare. Ipsa nāq; est vt ametistus ebrietatem supbe p̄sumptionis tollens. Ipsa est vt iaspis phantasmata illa fugans que supbus patitur somniās se ali quid esse cum nihil sit. Ipa est vt saphirus repimēs timorez mēta les. quēadmodum saphirus corporales. Ipa est vt dyamas faciēs hoiem deo et hoibus grōsum. quēadmodū deo et hominibus odi=bilis est supbus. Ipsa est vt adamas que gēma ab adamādo nuncu=patur. quia homo humilis p̄e ceteris adamatur. Ipa est vt topasi⁹ quē portanti nō poterit nocere inimicus. Nam et sm patrem clare ualis. Hūilitas est oīm indifferēter psone q̄dam turris fortiudinis a facie inimici. Sz et anthoni⁹ vidit oīs laqos iimici tensos i ter=ra. et ingemiscēs dixit. quisputas trāsiet istā et audiuit vocē dicen tem hūilitas. Deniq; ipsa est vt smaragdus quo nulla oculoꝝ grō sior est refectio. Nam et hūilitas in hoie dsiderata est oīm oculis grata et consolatoria oditio.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Idcirco forte de irregularitate siue in=habilitate conturbaris. quia te excludit a dignitatibus eccle=siasticis. Sed quid. Profecto q̄ paꝝ ob hoc debeas atristari. hoc onera annexa honori declarāt. sup quo ad sodales meas hec one=ra pōderātes et plurimū aggrauātes te duxi remittēdum. ¶ Dcto

si turbaris ratione irregularitatis vel inabilitatis vtpote executionem ordinū prius susceptorū. et p obsequēs nō solū tempale emolumentū vel honorē. sup quorū oppositis prius soror mea te est cōsolata. Sed et spūalem pfectum et deuotōes impedietis ad consolatorium bonū obedietie te remitto tanq̄ ad illud qō vna cū deuotionis desiderio melius est quodāmō. q̄ sit sm se victuma pfectus spūalis seu superogatō cuiusuis deuotōis. de q° tibi p sororū mea rū dicta supi⁹ et i sequētib⁹ p neptes meas pleni⁹ poterit appere

Explicit vndecimus liber de consolatione theologie. Incipit duodecimus liber cōtinens consolationū remedia optuna contra illa turbatiua que opponūtur deuotioni otemplationi et studēdi oportunitati. Capitulum primū ot.nens consolationes sup caretia diuinorū officiorū et sacramētorū et spāliter sacre cōis tpe interdicti.

Vodecimo principaliter decem tristibus ad supradictam dñam consolatricē pcipalē accedentibus primo omniū vnus ex eis de caretia diuinorū officiorū et sacramentorū et specialiter sacre cōis tpe interdicti est oquestus. cui mox illa de suis puellis pro cōsolatione impendenda quinq̄ assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice karissime estimo q̄ diuina officia et ecclesie sacrāmta. et spāliter sacra omnio si nō essent interdicta tpe interdicti spm̄ tuū recrearēt. Sed quid modo. Ecce ad cōsolationē tibi sit q̄ p hoc q̄ spūalis medic⁹ hāc recreatōes vtcūq̄ interdixit dietat mēbra corpis xp̄i mistici non sana quibus multū valet taliter dietari. Nam hmōi abstinētia est ei sūma medicina et si obediāt medico. signū hnt osolatoriū. scz signū osequēdi in primo sanitatē p sue infirmitatis. puta tumoris otumacie cessationem.

Nec obstat q̄ nō in oibus quibus dicta et sacrāmtorū recreatō interdicit² tumor otumacie inuenit². Nempe ꝓpter tumorē vel aliā infirmitatē capitis vel mēbri alterius sepe ex iussa medici oīmbus mēbris alijs sanis cibus et potus subtrahitur. ex hoc solo q̄ immediate nō sano mēbro adherēt. Nā q̄uis incipiēte pdropisi tm̄ vnū membrū hois sit inflatū. rōne tm̄ illius oīmbus mēbris alijs pot⁹ subtrahitur quantūcunq̄ bonus. Sic aūt est et in ꝓposito q̄ dicta subtrahitur recreatio etiā sanis mēbris ecclesie sine eorū culpa. sz nō sine causa. ex eo scz q̄ alij⁹ habent adherentiam. vel secundū locum cum non sanis vt scz si possint dent opam efficacem vt cesset tumor arrogantie siue cōtumacie. in illis quidē ꝓter quorū culpā lata est sentētia interdicti. vl si hoc nō possūt saltē ipi culpabiles eo citius ad cor redeāt quo magis hnt de hoc opati alijs et timere dei offensam grauiorē q̄ iporum occasione ipsi alij per p̄dicte sue

recreationis subtractionē affligūtur·que nihilominus mēbra sana si veraciter sana sunt vtpote ad corpus xp̄i misticū cōmune sibi et alijs bene disposita etiā ipa p omune bonū eiusdē corpis solātur quoꝝ pfecta sanitas hoc requirit·p vt verbis vtar magni patris· cōmunia ꝑcijs non ꝑcia omunibus anteponant·

II·CONSIDERATIO

Secunda puella ad sana mēbra se oferēs solationisq; materiā ad sacre cōionis restringens sacramentū sic ait· O hō si de mē bris sacris es· subtracto tibi tempe interdicti eukaristie sacramēto hoc p consolatione tibi sit·p p hoc non priuaris necessario re ipa sacramenti·Dices forte que est hoꝝ differētia·Ecce illustris aqui nensis inter hec distinguēs·Id inquit quod est sacramentum est si: gnum eius quod est res sacramēti· Duplex est aūt res huius sacra menti·Vna quidē que est significata et otenta·s·ipe xp̄s· Alia aūt est significata et nō otenta·s·corpus xp̄i misticū·quod est societas sanctoꝝ·Sacramentū ergo tm̄ sunt species sacramentales· et esto p haꝝ sumptione membra aliqua dicti corpis priuētur tpe inter: dicti·re tn̄ sacmenti· vel effectibus eius non priuantur necessario immo quantum ad hoc videtur eis forte paꝝ depire maxime eta: te puectis et in hijs q̄ fidei sunt bene instructis et si talibus aliq̄d deperit quo minus ea consequantur·hoc q̄dammō stat p eos·Istis nanq; nō necessario subtrahitur res sacrām̄ti significata et otenta scz ipe xp̄s quē pfecte possunt eo tpe saltē desiderare·sz sanctissimi ꝑris Gregorij egregio patz testimonio p qui pfecte deū desiderat pfecto iam habz quē amat· Non subtrahitur etiam necessario res significata et nō otenta·s·corpus xp̄i misticū·de quo dixisse vide: tur beata Agnes·Iam corp9 eius corpi meo sociatum est·s·inquan tum ipa ei tanq̄ mēbra sociata est·q̄uis et hoc de vero xp̄i corpore p fidē et desideriū habito possit intelligi·de quo videtur addidisse et sanguis eius ornauit genas meas·s·eo passo tanq̄ maxime dile ctionis signo·igneum ruborē amoris in ea excitante· et illo forte eius genas p redundantiā ruborē ꝑportionabili corpaliter deco: rante· Deniq; mēbris sanis etiā quantū ad effectū sacramēti sit p solatione p cibū sacramentalē corpaliter subtractū māducare possūt fide et desiderio·Eide quidē dicente magno ꝑre Augustino crede et māducasti·Quantū aūt ad desideriū sup illud apli qui mā ducat indigne ꝛc̄·Dicit glosa·Duos dicim9 esse modos māducādi vnū sacmentalē et aliū spūalem qō illustris Aquinensis quodā in loco sic explanat· Sicut inquit aliqui baptizātur baptismo flāmis ꝓpter desideriū baptismi anteq̄ baptizētur baptismo aque· Ita etiā aliqui māducāt spūaliter hoc sacmentū anteq̄ sacmentaliter sumāt ꝓpter desideriū sumēdi ipm sacmentū·et hoc mō dicūtur baptizari et māducare spiritualiter et non sacramētaliter illi qui desiderant hec sacramēta·Hec ille·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait. forsitan adhuc frater cōturbaris ex eo qui dem q̄ desiderio non obstante qui cibū sacramentalē sacramē talitaliter nō manducāt. illi ex hoc recipiūt detrimentū. Nam pre fat⁹ illustris post p̄missa verba sua imediate subiūgit. q̄ nō frustra adhibetur sacramētalis māducatio. quia plenius inducit sacramē ti effectum ipa sacramēti susceptio q̄ solū desiderium. Quid ergo. pfecto verum dicit ille de solo desiderio. eo q̄ opi opato i ecclesie sacramēto s̄m se sumpto aliq̄ vltra plura q̄ ad solū op⁹ opans spe: ctant p̄rogatiua est attribuēda. quo tn̄ nō obstāte otra dictū detri mentū videtur posse vel aliquale remediū ei adhiberi qui nō soluz desideriū habet sacramēti. s̄z insup habz aliquid vicē qdammō sup plēs sacramētaliū speciex. Quid inquies est illud. Reuera id esse videtur q̄ homo sacramēti desiderio supaddat tantā actualē deuo tionē et dispositionē cū quāta alias se p̄pararz ad vex sacramentū Si em̄ illo tempe quo alias ad sacramentū essz accessurus bn̄ recol lectus. confessus. et otritus. p spaciū vnius misse vel circiter deuo tioni se daret ac si esset cōicatur⁹. et sic dispositus nihilominus ex obediētia ecclesie a pceptione sacramēti et a missa abstineret. hoc quantū ad effectū sacramēti pcipiendū. videretur quasi in oīmbus vicē supplere susceptōis sacramenti seu sacramentalium specierum Nec mix. quia sola pfecta obedientia quasi in omnibus similitu: dinem habet ꝓportionabilē cum hostia consecrata. s̄z in rotūdita: te. latitudine. tenuiate. colore. sopore. virtute. nutriēdi ymagine. et in sacerdotali bn̄dictione. ac etiam in nomine. ¶ Vis primo ad ꝓpositum dictam similitudinē intelligere quantū ad rotunditatē. Ecce sicut hostia in rotundū circūcisa est. et p̄ osequens motu circu lari facile mobilis est. ita et pfecta obediētia quodāmodo in rotū dum circūcisa est. Nam sicut pater quidā tradit. xp̄s formā spūalis circūcisionis dedit. q̄n voluntatē p̄ris sue volūtati p̄posuit dicēs non sicut ego volo. sed sicut tu. Propter quā rotunditatē in mani bus opm relucēte. dicit sponsa in cantucis manus eius tornatiles Quodq̄ etiā ad modū rotundox siue circulariū que a spū seu a vē to agitātur pfecte obedientes sint facile mobiles patet in figura Quippe in ezechiele dicitur. quocunq̄ ibat spūs illuc eunte spū et rote pariter leuabātur sequētes eum. spiritus em̄ vite erat in rotis p quod apte p̄t intelligi q̄ pfecte obediētes facile mouētur tan p̄ rote siue a spū diuino qui est in eis. siue etiam a spiritu humano se cundū ordinē diuino spiritu institutum. s. a superioris voluntate. et absq̄ mora et absq̄ ꝓriox opm retardatione faciant qd̄ mūdatur Vn̄ quantū ad mirā mobilitatē obedientiū. narrat Cassian⁹ q̄ i the baide erat cenobium in quo plus q̄ quinqz milia fr̄m sub vno rege bantur abbate a quibus tanta obseruantia obedientie regula sole: bat custodiri q̄ cum sonitū campane audiebāt ad orationez vel ad opus aliqd̄ inuitātis. certatim e cubilibus suis p̄ūpere sol: bant.

Ita vt is qui opus scriptoris exercebat quā reptus fuerat literam inchoasse finire non audebat. sed impfectam derelinquēs nō tam opis compendiosa lucra sectaretur. q̄ obedientie virtutē. Hec quidam hystoriographꝰ. ¶ Vis secundo scire similitudinem cum hostia ꝺsecrata quantū ad latitudinē. per quā hostia immobiliter iacet sicut ponitur. Ecce sicut ad modum hostie rotūde mouetur obediens facile ab alio. ita ad modū late hostie iacet vbi ponitur. id est manet īmobiliter in oīi eo qđ lōge lateq3 sibi imponit² sc3 nō tm̄ ab vno. sed a quolibet suo supiore. q̄uis etiam ipi supiori dici possit veraciter latum mandatū tuum nimis. Vñ quantū ad pluralitatem mandatoꝝ dei longe lateq3 sparsim in scripturis contentorum. ait pſa. Ambulabā in latitudine. quia mandata tua exquisiui Quantū āt ad iacere īmobiliter seu subiacere ſm latitudinē mādatis oīm supiorum dicit apl's. obedite p̄positis vīs et subiacete illis. Sz et petrus apostol'. Subiecti inquit estote oīi humane creature ꝓpter deū. ¶ Vis tercio scire obediētie similitudinē cum hostia ꝺsecrata quantū ad tenuitatē. Ecce pfecte obediens habet aures adiendi. s. tenues ad bene audiendum. id est ad ꝓmpte obediēdum. Sed et sicut hostia caret grosse substātie spissitudine impediēte ipsius a sacerdote fractionem. et etiam a lingua vel ore sumētis facilē diuisionē. Ita pfecte obediens caret grossicie impediēte sue ꝓprie voluntatis a supiore fractionē. vel ipius a ꝓprio sensu et voluntate per os vel linguā p̄cipientis diuisionē. vel sui cordis mollificationem. et humectationē sc3 humore deuotōis p liguā plati instruentis. ¶ Vis quarto scire obedientie similitudinē cum hostia consecrata in colore. Ecce sicut hostia non obfuscata. sed colorata est albedine. ita pfecte obediens coloratus est candore innocētie carens maculosa peccatoꝝ impuritate. dicente psalmographo. Beati īmaculati in via qui ambulant in lege dñi. s. p obedientiaz. Sz et pfecte obediens non habet faciem obfuscatā tenebris tristicie. Tudi patrē clareuallis. Serenitas inquit in vultu. dulcedo in sermonibus multū colorat obedientiā. facies tenebris tristicie obfuscata deuotionem ab animo recessisse significat. ¶ Vis quinto scire obedientie similitudinē cum eukaristia in sapore. Ecce sicut eukaristia saporem habet cōioris et substantialioris cibi. s. panis similaginei. de quo dicitur in ecclesiastico. Initium necesse rei vite hominum panis siłagineus. Ita et obedientia habet saporem cibi dicente saluatore. meus cibus est vt faciaz voluntatē eius qui misit me. Sed nec cibi saporē habz cuiuscūqz. ſz substātialis. nō solū em̄ substātiale est quo homo subsistit. p̄cise deo obedire iuxta illud ecclesiastes. deum time et mandata eius obserua hoc ꝑst omnis homo. ſz etiā in religione xp̄iana substātiale est p̄ceptis seu mādatis siue volūtati alioꝝ etiā supioꝝ obedire. Vñ et inter tria vota substāci alia. votum obedientie est p̄cipuum. sunt autē accidentalia ea que

supererogationis sunt vt consilia. ¶ Vis sexto scire obedientie similitudinē cum hostia in virtute nutriēdi. Ecce sicut hostia potest nutrire corpus naturale. Ita obedientia est cib⁹ qui optime nutrit corpus xp̄i misticū. quod est ecclesia fidelium. que si non nutriretur obedientia nō posset subsistere. ¶ Vis septimo scire obedientie similitudinē cum hostia in ymagine. Ecce sicut hostia cōiter ymaginem otinet sub aliqua forma ip̄ius xp̄i. Ita dicit quidā pater obedientia est ymago celestis hois. Sed nec esset obediētia p̄esertim spiritualibus p̄latis xp̄i vicarijs exhibēda. si non esset ymago xp̄i subditis impssa siue xp̄s in eor̄ ymaginatione. imo apl's in obedientia etiam carnalibus diuinis exhibēda subditis imp̄simit ymaginationē de xp̄o seu de dño habendā. Obedite inquit domīs carnalibus sicut xp̄o. nō quasi hoibus placentes. sz vt serui xp̄i facientes voluntatē dei ex animo cum bona voluntate seruientes. sicut dño et non hoibus. ¶ Vis octauo scire obedientie similitudinē cum hostia consecrata in bñdictione siue ōsecratione sacerdotis. De qua in decretor̄ volumīe dicitur. nō oīs panis sz accipiens bñdictōnem fit corpus xp̄i. Ecce etiam ip̄a obediētia in p̄sonis subditor̄ non caret sacerdotali benedictione. Nam obedientes vt superius patuit mltipliciter bñdicūtur a sūmo sacerdote imo sicut sacerdos sup hostiam ōsecrandā in p̄sona xp̄i dicit. Hoc est em̄ corpus meū que verba sacramētalia efficiunt quod figurāt. Ita sūmus sacerdos xp̄s. sic obedientes p̄uenit in bñdictionib⁹ suis. q̄ ipsi vna cum eo efficiūtur et cōstituunt corpus eius. s. misticum in vnitate ecclesie ¶ Deniq; nono et vltimo si vis scire obediētie similitudinē cū eukaristia in nomīe. Ecce sicut eukaristia vocatur hostia quod est nomen quoddā sacrficij offerendi p̄pter quod sacerdos vna cum calice leuando hostiam. dicit suscipe sancta trinitas hanc oblatōez ⁊c Ita etiam diffiniendo dicitur obediētia est spontaneū et rationale p̄prie voluntatis sacrificiū. Vnde et in ecclesiastico dicitur salutare sacrificium est attendere mandatis. imo in regum libro dicitur. Melior est obedientia q̄ victime. Licet igitur xp̄s qui est res sacramenti cum his qui sacramentū nō tm̄ spūaliter sz etiā sacramētaliter māducant existēs p p̄esentiam corpalem nō sit illo modo sine sacram̄tali ip̄ius sacramēti sumptōe cum obediētibus qui rōne desiderij sacramentū manducāt tm̄ spūaliter. sz alio mō essendi cū eis tn̄ cū obīa pfecta szm p̄missa cū sacro eukaristie siue cū specieb⁹ sacram̄talib⁹ tā multimodā vt p̄mittit² habeat silitudinē. cūq; in habētib⁹ symbolū szm mūdi sapientē facilior sit trāsit⁹. igit² habito desiderio sacrti et addita pfecta obediētia q̄ tpe iterdicti a sacrali sūptōe abstinet². p̄sertim vna cū dispositōe et actuali deuotōe pus tactis. poterit sine ip̄o sacro sacr̄aliter sūpto trāsiri facile ad rē sacri q̄ est xp̄s et q̄si ad totalē effectū quē dicta obīa circūscripta. sacr̄m vtroq; mō māducatōis spūaliter et sacr̄aliter sumptū posset opari.

X

Nimirum hoc huic videtur concordare ꝙ cum loquēte ihū ad turbas extollens vocem quedā mulier ad ipm diceret. Beatus vēter qui te portauit. per quod corpalem eius conceptionē in vtero virginis beatificauit. Xps ipe magis solam mentalē deceptionē verbi dei in custodiētibus ipm beatificans sic rndit. Quinimo beati qui audiunt verbū dei et custodiūt illud. quod quidem custodire constat ad obedientiam verbi dei pertinere.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella pro cōsolatione tristis volens ostendere ꝙ ꝓpter pfectam obedientiā desiderio sacramēti supadditaz tpe inter dicti p modū antedictū ita ptingit sacramēti effectus et fructꝰ cō sequi sine ipius sacramtali sumptione sicut extra tempꝰ interdicti ipm sacramentū spūaliter simul et sacramētaliter sumendo. et hoc inductiue quasi p oms et singulos effectus sacramti de quibꝰ doctores loquūtur et specialiter illustris ille de aquino qui possūt reduci ad vndecimū discurrēdo sic ait Ecce qntum ad primū effectū sacramentū eukaristie confert vitam gratie. Veniēs em xps in hominem sacramtaliter vitam gratie opatur szm illud verbum eius. Qui māducat me viuit ꝓpter me. et szm illud. Panis quē ego dabo caro mea est p mundi vita. Sed nec aliquis habet gratiam szm predictum illustrē añ susceptionē huiꝰ sacramēti. nisi ex aliquo voto ipius. vel p semetipm. sicut adulti. vel voto ecclesie sicut paruuli Sed quid de obedientia. Profecto obedire mādatis etiam confert vitam gratie. Dicit nanq̄ ecclesiastes. Deum time et mādata eius obserua. hoc est oms homo. hoc inquit. id est p hoc quasi per formam habet oms homo esse gratie vt pater quidam exponit. Szz et in Ezechiele dicitur. Si impius in mandatis vite ambulauerit vita viuet. cuius nimirum sensus est. Si ambulauerit in mandatis vite. id est que obseruata cōferunt vitam gratie. vita viuet que sequitur scz vita glorie. Rursum quantum ad secundū effectū dns noster corpus et sanguinē suum in eis rebꝰ cōmēdauit que ad vnū aliqd ex multis puta granis et racemis rediguntur. secundum magnum patrem. per hoc autē effectus sacramenti cōsideratus dicitur esse hominē vnire deo et p caritatē incorpare corpi xpi mistico scz ecclesie secundū doctorē prius dictum. Sed quid de obedientia. Profecto obedientia vnit deo quod in virgine gloriosa excellenter est impletum. vt em ad nūcium angeli obedienter dixit. Ecce ancilla domini fiat mihi szm verbū tuum mox vnitus est ei dei filius mētaliter et corpaliter et ipa sibi. Szz et obia a corde hois ꝓpriū sensum et voluntatē expellendo habitaculū deo quasi excidit. Vñ dns in domo symonis discubuit qui obediens interptatur. Constat quoqz ꝙ sicut inobedientia scisma facit in ecclesia seu diuisionē. Ita obedientia facit cum ipsa ecclesia obedientium vnionem incorpans eos corpi xpi mystico p caritatē. Vñ et in bethania q̄ domꝰ obedientie

interp̃tatur xp̃s secundū corpus vngitur· p quod apte significatur
q mēbris corpis xp̃i mistici in vera obediētia omorantib9 ip̃m cor
pus ecclesie vngēto caritatis oglutinat2·Vteri9 q̃ntuz ad effectū
terciū sacramentū tradit2 p modū cibi et pot9 iuxta illud quod cā-
tatur·Dedit fragilib9 corpis ferculū·dedit et tristibus sanguinis
poculū·Sed et ipe xp̃s dixit·Caro mea vere est cib9·et sanguis me
us vere est potus·Aliquid aūt dicit2 vere tale qñ habet omnē opa
tionē talis rei·et ideo omnē effectū quē cibus et potus materialis
facit quantū ad vitā corpalē facit et istud sacramētū q̃ntuz ad vitā
spūalē·Sicut igit2 cibus corpalis in vita corpali hoiem sustentat
et ofortat·Ita cibus sacramētalis spūaliter sustentat hoiem et ofor
tat·Dicēte magno archiantistite Ambrosio·Iste panis est vite eter
ne qui aie nre substantiā fulcit·Dicit illustris Aquinēsis q hoc sa
cramentū directe ofirmat cor in bono et sic per ip̃m dat2 nobis ro-
bur ad scelera vitāda a quib9 p̃seruat quantū est ex se· ¶Sz q̄d de
obediētia Certe idē facit teste ecclesiastico·Si inq̃t volueris māda
ta oseruare·s·p obedientiā oseruabūt te Vñ et salomō in puerbijs
Qui inquit custodit mandata·custodit animā suam· Sed et rursum
ecclesiasticus· Quit inquit custodit p̃ceptum nō expietur quicq̃m
mali·Amplius quantum ad quartū effectum sicut cibus corpalis
cibatum augmentat·vt patet in pueris·Ita cibus sacramētalis au-
get in nobis grām et caritatē· qō doctor sepedictus p osequentiā
pbat·Oleniusinquit inducit effectū sacramti ipa sacramēti susep
tio q̃ solum desideriuz·s·ceteris paribus· igitur quia ex solo voto
ipsius aliquis grām osequitur·sequitur q p ip̃m cum realiter sumi
tur gratia augeatur·et vita spūalis pficiat2 Sed quid de obediētia
Profecto grā quā quis habet etiam augetur p obedientiaz et vita
spūalis pficitur·Hinc nanq religiosi sub obedientia cōstituti hoc
ipo q sunt tales·sunt in statu adipiscēde pfectionis vite p augmē
tum caritatis et gratie·Hinc et egregius doctor Gregorius de eo
loquens vt inquit p obediētie meritū homo oditus crescerz dignū
fuerat·vt et hūc etiam a bono phiberet·s· a ligno scientie boni et
mali· ¶Vlterius q̃ntum ad quintū effectū sicut cibus corpalis id
qō quotidie p defluxū materie depditur restaurat·Ita sacramentū
eukaristie feruorē caritatis p ea in quib9 nō attēditur formale qō
est in peccato·s·auersio a deo·sed materiale magis·s·per peccata
venialia feruorē caritatis diminuētia depditū repat seu restaurat
Sed quid de obediētia·Profecto szm executionem exteriorisboni
opis repat feruorē caritatis depditum p venialia· maxime illa q
accidiam osequūtur· quēadmodū p motum laboris vel exteriorisopis recupat homo post infrigidationē calorispristini quātitatē·
¶Rursum quantū ad sextū effectum·sicut cibus corpalis sumitur
in remediū debilitatis·eo q restaurat depditum·Ita sacramentum
eukaristie est remediū debilitatis spiritualis· q̃ inest ex venialib9

peccatis · ꝑ que quotidie feruoꝛ caritatis depditur vt ꝑ contraria caritati nō quantū ad habitū · ʒ quantū ad feruoꝛē actus · qui per hoc sacramentū in dicte depditionis remediū excitatur · rōne cuiꝰ peccata venialia tolluntur · Dicente tercio jnnocētio ꝙ hoc sacramentum delet veniale et cauet moꝛtalia · Nam et magnus Ambroſius dicit ꝙ iſte panis quotidianuſ ſumitur in remediū quotidiane infirmitatis · Quotidiana aūt infirmitas eſt debilitas quam faciūt peccata venialia que vulgariter peccata dicūtur quotidiana · contra quā debilitatē valet hoc ſacramentū iuxta illud quod cātamꝰ Dedit fragilibus coꝛpis ferculū · Sed quid de obediētia Profecto etiam obedientia eſt remediū contra debilitatem quotidiane pigricie et accidie · in quibus plerumqꝫ venialia peccata oſiſtunt · Nec hoc mirꝫ · Nempe multa poſſunt et ſolent fieri rōne obedientie quorum exercitiū homo ſibi ſi obedientia non eſſet reputaret impoſſibile · et ſic exercitiū quotidianū ratione obedientie aſſumptū confert vires contra debilitatē venialiū peccatoꝝ · ¶ Vlterius quantum ad ſeptimū effectū ſicut coꝛpalis cibus aliquis p̄ſertim medicinalis ad digeſtionē facit p̄cedentiū qua p̄cioſum a vili ſepatur · et vile etiam quod interius erat occultuꝫ inſenſibiliter abicitur · Ita cibus ſacramentalis tanq̄ medicinalis confert digeſtioni ſpūali · i · contritioni ꝑ quā vilia id eſt ſcelera peccatoꝝ moꝛtalium maxime occulta quoꝝ homo oſcientiā et affectum non habꝫ abiciuntur · Iuxta illud qō de ipō dicitur in ꝓplenda · ſit ablutio ſceleꝝ · Coꝛte em̄ nō ſufficiēter otritus deuote et reuerēter accedēs ad hoc ſacramentū oſequitur ꝑ ip̄m gr̄am caritatis que ꝑficit cōtritionē et peccati remiſſionē ſʒm acquinenſem · Sʒ quid de obedientia · Profecto ſaltem illa qua diuino pariter et eccleſiaſtico p̄cepto de oſitendo peccata ſua obeditur · confert otritōi hm̄de de peccatis · ꝑ eam etiam oſequitur homo gr̄am caritatis ꝑficientē cōtritionē et remiſſionem ſceleris · ¶ Amplius q̄ntum ad octauū effectum · ſicut cibus aliquis et vinū bonū caloꝛē aliq̄ in homine valde magnum excitat et inducit · et ꝑ oſequēs penā aliq̄ ex otraria diſpoſitōe ꝓpellentem remittit · Ita ſacramentū eukariſtie excitat in hoie caloꝛē ſpiritualem aliq̄ valde magnū · nō in habitu tm̄ gr̄e et caritatis qui per ip̄m ofertur · ſed in actu caritatis oſiſtentē q̄ntum ad feruoꝛem per quem feruoꝛē caritatis ſʒm illuſtrē Aquinēſem aliquis oſequitur · remiſſionē non ſolum culpe · ſed etiam pene · non totus · ſʒ ſʒm modum ſue deuotionis et feruoꝛis · Sʒ quid de obedientia · Profecto in hoie ꝑfecte et ꝓmpte obediēte excitatur feruoꝛ ꝓpter eoꝝ que ſub obediētia cadunt executionē · Nempe ſʒm magnū patrem ſicut ex interioꝛi deuotōne ſeu feruoꝛe ꝓcedit exercitium exterius Ita et ecōuerſo ex exterioꝛi exercitō excitatur et augetur feruoꝛ interius ſʒm quē feruoꝛē ꝑ obedientiā excitatū · cōſequitur homo remiſſionē pene debite peccatis ſʒm q̄ntitatē feruoꝛis · q̄ quidē pene

remissio videtur etiam directius ex obediētia puenire. Nimiꝝ pfecte obediens tam suo confessori q̄ deo et cuilibet superiori multa facit p que pro peccatis satisfacit et p q̄ntitate diurnitate et extensione sue obedientie penam exoluit per quod vt supius patuit vel simpliciter vel satis breuiter a purgatorio se liberat et absoluit.

¶ Rursum q̄ntum ad nonum effectū sicut corpalis cibus et potus delectat et inebriat. Ita sacramentū est quedā actualis refectō spiritualis dulcedinis diuine bonitatis qua delectat et aiam inebriat cuius precipua figura erat māna quod oēm delectamentū in se habuit et omnis saporis suauitatē. ꝓpter cuius etiā refectionez et spiritualē inebriationez spāliter dei amicis tanq̄ magis dispositis dicit⁹ in cāticis. comedite amici et bibite et inebriamini karissimi Sed quid de obedientia. Profecto dei et ecclesie preceptis pfecte obediens etiaz actualiter reficitur et diuina dulcedine recreat⁹ et inebriatur ꝓut hoc supius p sororē meam manifestius declaratur

¶ Vlterius q̄ntum ad decimū effectum sicut cibus et potus cibatū et potatū nōnunq̄ quasi in aliam trāsmutant oplexionē. Ita sacramentalis cibus et potus sumentē trāsmutant in suam cōditionem quodāmodo p ignem caritatis tranformantē et deificantē teste illo damasceno qui sic ait. Ignis quod in nobis est desiderij assumēs eam que ex carbone. id est hoc sacramēto ignitionē cōburet nostra peccata. et illuminabit nra corda vt participationem diuini ignis igniamur et deificemur. Cōcordat aūt q̄ magn⁹ pater quasi audiuit vocē dei de excelso. cib⁹ sum grandiū cresce et māducabis me nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue. sz tu mutaberis in me. Sed quid dicetur de obedientia. Profecto sicut secundū ꝓmissa per sacramentū deificamur. ita etiam deificamur p obedientiam vt p neptē meā superi⁹ declaratur. ¶ Deniq̄ quantū ad vltimū effectum huius sacramenti tam in hoc quod traditur p modum cibi satiantis. q̄ ex specie panis et vini ex multis granis et racemis in vnum redactorum consideratꝰ. est adeptio tandem glorie qua quidem satiamur. Dicente psalmista. satiabor cum apparuerit gloria tua et qua cum illa satietate preuia virtute huius sacramenti pfecta vnione immortalib⁹ saciabimur. testante quodā patre in omelia. Cum iquit cibo et potu id appetant homies. vt non esuriāt. neq̄ sitiant. hoc veraciter non prestat nisi iste cibus et potus qui eos a quibus sumitur immortales et incorruptibiles facit in societate sanctorum vbi pax erit et vnitas plena et perfecta. Ante cuius glorie adeptionem habet rationem viatici quo ad eminentem statum glorie omnium bonorum aggregatione societatem ciuium supernorum satiantem. peruenitur. In cuius figura legitur q̄ elyas comedit et bibit et ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta dieb⁹ et noctibus vsq̄ ad montem dei oreb quod interpretatur mensa plene scilicet satietatis. Sed quid de obedientia.

Profecto obedientia ꝓfecta similiter habet viatici rationem dicen te psalmista. Viam mandatoꝝ tuoꝝ cucurri. et iteruꝫ Beati ima culati in via qui ambulāt in lege dñi. scz per obediētiam. Domino quoqꝫ dicente. meus cibus est vt scz ꝑ obedientiam faciam volun tatem eius qui misit me. Sane virtuti huius viatici etiam ad ꝓedi ctum eminentē statum glorie societatē ciuium supnoꝝ satiantem deo ducente et suscipiente puenitur. hoc quippe sanctus dauid de seipo deo loquēs tanq̄ dextera manu boni opis volūtati eius obe diens testatur dicens. Tenuisti manū dexterā meam. et in volūtate tua deduxisti me et cum gloria suscepisti me. Videtur igitur scd̄m ista sufficiēter esse ꝓpositum declaratum.

V. CONSIDERACIO.

Quinta puella plusq̄ ꝑ pmissa sorores sue fecerint. tristem ante dictum volens consolari sic ait. Tu qui carētia sacramēti tem pore interdicti otristaris. scias q̄ ex obediētia sacramentalē sacra mēti sumptionē obmittere et de sola spūali māducatione et de ipo bono obediētie dicto tempe otentari. deuoto hoī magis valere ꝑt q̄ eē tempus illud szm se valeat ipm sacramentū vtroqꝫ modo sacē mentaliter scz et spūaliter manducare. Primo nanqꝫ patet hoc ex dicto illustris Aquinēsis. Necessitati inquit aliqua faciēdi que secundū se non placent per votū obedientie homo se subicit ꝓpter deum. ex hocipo ea que facit sunt deo magis accepta. si etiam sint minora. quia nihil maius homo potest deo dare q̄ q̄ ꝓpriam volū tatem ꝓpter ipm alterius volūtati subiciat. Secundo patet ꝓpositū a simili de vita actiua que vt infra oñdetur est vite contemplatiue ꝓpter obedientiā ꝑferēda q̄uis ipa contemplatiua szm se sit potior inter vitas. Tercio patet ꝓpositū exemplo eius quod de monachis in thebaide de quibus supra fit mentio narrat Cassianꝰ. q̄ videli cet obedientie virtutē non solum opi manuū seu lectioni vel silen cio et quieti celle. vez etiam cunctis virtutibus ita ꝑferebant. vt hinc iudicarent oia postponēda. et vniuersa dispēdia subire otēti erant. dumō hoc bonum in nullo violare viderētur. Hec quidā hy storiographus. Sz nec dictū exēplum nec ꝓpositū mirꝫ esse video cum vt supra est habitum. obedientia victime ꝓeferatur. Vtilius ergo sacramentalis cibi exterior degustatio ꝓpter obiam interdicti tempe intermittitur q̄ si extra hoc tempus pciperetur nō obstante bonitate et excellētia huius cibi. ꝑsertim cum eius excellētia in re illa sacrām̄ti que nō interdicitur nec pōt interdici. s. in xpo oſistat pincipaliter. et nō in speciebus que corporaliter degustātur. et pa tet deniqꝫ hec maior vtilitas exemplo cibi vetiti in paradiso. De quo egregius doctor Gregoriꝰ loquēs. Aliqñ inquit ꝓpter obedi entiam bonū qd̄ agitur ꝙuenit intermitti. Neqꝫ em̄ mala in paradi so arbor exstitit quā deus homi ne otingerꝫ interdixit. szꝫ vt in melio rus ꝑ obedientie meritū homo oditus crescerēt. dignū fuerat vt et

hūc etiā a bono ꝓhiberet·quatenus tanto verius hoc quod ageret bonū esset·q̄nto a bonis cessans auctori suo se subditum humilius exhiberet· Hec doctor iste· ¶ Postremo patet ꝓpositū exēplo apli pauli· Optabam inquit egoipe anathema esse a xp̄o pro fratribus meis·Quod verbū quidē job̄es os aureū sic exponit· Ita inquit ta tam mentē eius demerserat amor xp̄i· vt etiā hoc quod ei p̄ ceteris om̄ibus amabilius erat esse cum xp̄o·rursus idip̄m·quia ita placeret xp̄o otemneret·ſ hoc quidē directe est ad ꝓpositu· Si em̄ anathema id est sepatum esse a xp̄o pro fratrib9· eo ꝙ ita placerz xp̄o optabile fuit paulo magis ꝙ cum xp̄o esse· nulli licebit dubitare quin tempe interdicti eligibili9 sit tanꝙ xp̄o magis placēs ex obedientia· nō iam pro fratribus sed pro spiritualib9 p̄ribus vicarijs xp̄i et pro cōmuni bono ecclesie a xp̄i corpe sacram̄taliter sumēdo separi siue abstinere·q̄ alio tpe cuz xp̄o esse·i·ꝙ ei vniri quōlibz p sacramenta ecclesie· ¶ Nec obstat si contra dictū xp̄i placitum dicatur a rudib9 laycis inexptis ꝙ durāte diu interdicto multi homines maxime pueri tpe illo nati efficiūtur quasi gentiles·quid sit missa vel corpus xp̄i nescientes·Hoc enim clare patet falsum esse· Nempe tra hoc sufficiēter ꝓuidit ecclesia que ostituit ꝙ sacramētum eukaristie decedentibus nō negetur et diuina āno quolibet in quatuor festiuitatib9 solēniter celebrētur in quar̄ q̄libet possent eodē in loco multe misse celebrari p qd̄ de missis et sacro corporis dñi sufficiēter senes et iuuenes instruūtur·quēadmodū sufficiēter instruūtur de torneam̄tis et hastiludijs·de quib9 si interrogarētur scirent q̄ et q̄lia essent·q̄ tñ rari9 apud eos puta vix sel̄ anno quolibet·vel non totiens exercent̄·quēadmodū de xp̄i natiuitate vel resurrectōe siue de vita sancte katherine vel sancti alterius instruūtur fideles· q̄uis q̄libz talis festiuitas nō nisi semel̄ in āno celebretur· Non ergo dicatur ꝙ ꝓpter interdictū gētiles efficiātur boies si seruetur·Immo si interdicta et mādata aplica nō seruētur cessante obia romane ecclesie efficerētur boies quasi gētiles·quēadmodum factū est de grecis et ceteris scismaticis a romana ecclesia diuisis· qui licet credāt in xp̄m et in paucis que sunt fidei discordēt a nobis licetqz habeant sicut nos monachos et moniales· et sicut nos vigilijs et abstinētijs et alijs observantijs siue scerimonijs se affligāt·tñ fide tenemus nihilominus ꝙ ipi ꝓpter dictā a romana ecclesia cui beatus petrus p̄fuit diuisionē ita par̄ saluantur sicut iudei vel gētiles·Rudi Rabanū venerabilē· Ideo inquit petr9 specialiter claues regni celor̄ et p̄ncipatū iudiciarie ptātis accepit· vt om̄es p orbē credētes intelligāt ꝙ quicūqz ab vnitate fidei vel societatis illi9 quolibz mō semetipos seggregant· tales nec vinculis peccator̄ absolui nec ianuā possūt regni celestis ingredi· Hec ille· ¶ Rursum otra obiam ecclesie cibum sacram̄talē ab illo cui p ipūalē medicū interdicit̄ sumere· est sumere sacr̄m eo mō quo etiā

canis posset ipsum sumere sine effectu gratie. immo in peccato inobedientie sacramentū sumere est xp̄m iterū crucifigere vel in lutum proicere. nimiū homo arbori compatur iuxta illud dictū. Video homines velut arbores. arbor autē hmōi hñs duo brachia velut duos ramos situ oppositos. similis est cruci. nō qualicūq; ſ3 luto inuoluto si inquinetur peccato mortali quocūq; quippe quēadmodum mundicia spūalis omnē excedit corpalem mundiciam. Ita et immūdicia peccati omnē corpalem luti excedit imundiciā. Vñ corpus xp̄i siue rōne inobedientie siue alteri⁹ peccati mortalis indigne sumens ip̄m cruci lutose applicat. ac si ip̄m in lutū p̄iecisset. imo quantū in eo est ip̄m nititur in eandē crucē ignominiosam cōuertere sumens ip̄m ad modū cibi qui cōuertitur in cibatū. sicq; fit. q̄ ip̄m quantū ad aliquid ꝓpter dicte crucis turpitudinē magis inhonorat q̄ olim iudei qui ip̄m in ligno mūdo tm̄modo suspenderūt. Itē corpus xp̄i peccatori inobedienti tradere est ip̄m quasi ori mortui cadaueris intrudere. quippe peccator ꝓpter mortē fedi peccati abhomiabilior est deo q̄ sit hoibus naturaliter mortu⁹ hō. Vlterius sacramentū peccatori inobediēti et p̄ obsequēs otumaci ministrare est quasi bufoni tumido ip̄m porrigere. quippe otumacia inobediētis tumorē supbe importat volūtatis. qui magis est deo abhominabilis. q̄ tumor bestie corpalis et nō culpabilis. Deniq; corpus xp̄i cōtra romane ecclesie obedientiā sumere vl̄ ministrare est corp⁹ xp̄i vulnerare atq; sauciare Nempe corpus eius misticū p hmōi inobedientiā et diuisionē scismaticā nō solū vulnerat². ſ3 et sauciatur p̄e bonorū dolore. quippe dolor esse dicitur sensus diuisionis otinui quō ergo dictum corpus sui diuisione nō sauciaret² dolorose. cum debeat esse quasi q̄dam otinuum vniente ip̄m illa caritate de qua dicit petrus. mutuā in vobismetipis caritatē otinuam habētes. Si dicatur corpus xp̄i misticū nō est ver̄ corpus eius. hoc non valet Nimiū corp⁹ xp̄i ver̄. est i corpe eius mistico tanq̄ caput inclusū quod quidē ipe xp̄s p̄o corpe mistico morti exposuit tanq̄ magis illud q̄ ꝓprium corpus dilexerit. Quid plura. Profecto ex oibus istis luculēter patz illaz xp̄o sepationē a se placere quam tempore interdicti vel ōsimili fieri ab eo requirit obedientia ecclesie.

¶ Capitulum secundū otinens consolatōes sup deuoti vsus sacre scripture sacramentorū ecclesie atq; aliorū visibiliū exercitiorum virtuosorum necnon et generaliter deuotionis subtractione et cordis ariditate p̄o tempore.

Secundo post p̄missa ad supradictaz ōsolatricē principalē accessit et alius tristis querens sup his que capitulariter sunt p̄missa cōsolari. at illa de suis puellis tres ei p̄o cōsolatione quantotius assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo si subtractōis dicti vſ⁹ rationē sci res. forsitan inde tanꝑ deo p hoc tecū faciēte signum in bo num nequaꝑ turbationez recipes. Vis scire ꝙ dicta subtractio sit signū in bonū. Audi hugonē illū regularē de saluatore loquentē. Sit inquit ad discipulos nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos. Idcirco dñs ihs discipul' se subtraxit corpaliter vt eum disce rent amare spūaliter. Erat em̄ et ipe quidem prius id est ante passi onē paclitus. i. ꝺsolatoz ꝛm pn̄tiam corpalē. ꝛ hec ꝺsolatio quasi lac erat de carne manās paulis. Idcirco subtractū ē lac vt ad pfe ctionē ꝺualescerēt amoris spūalis. Ascēdit siquidē in celū vt cor da post se traheret. et dilectō pgeret post dilectum. Sz et vsqz ho die xp̄s amicoz suoz q̄si quadā corpali pn̄tia ꝺsolatur in scriptura sacra et ecclesie sacrām̄tis atqz alijs visibilibus exercitijs virtutū quoꝝ aliqñ dispensatorie subtrahit vsum vt spūalis amoris dulce dinem. tanto purius pcipiant. quo nihil foris hn̄t etiā in ope vir tutis ad quod mentē suā p intentōez effundāt. Nec ille regularis. quapropter o amice hoc p cōsolatōe signū habeas. ꝙ p̄missoꝝ et consimiliū subtractio te pturbās qñqz ad maius q̄m sit ea hze bo num hois ordinat. Specialiter aūt hoc hoiem qui corꝺis patitur ariditatē ꝺsoletur. ꝙ p hoc nō minus mere. ꝙ nō habz ꝺeuotionis lacrimas nec spūalē leticiā. pōt nanqz initi nihilomin⁹ soli lumini fidei cui soli inita nō est parui meriti. sed nōnunꝑ est maioris ꝙ sit meritum aliorum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur turbaris de p̄dicte vsus subtractōe que signū est in bonū. Nōne videſ sike in corꝺis ariditate sub tracto ꝺeuotionis humore. Nimiꝝ q̄ntum ad hāc ariditatē deus a quo ꝺeuotionis humor sicut vocaliter sic realiter deriuatur se et ꝺeuotōez ipam hac de causa nōnunꝑ dispensatorie subtrahit. vt fi delis aīma post ꝺeuotionē prius habitaz p ariditatē corꝺis subse quentē quo ad saporosos fruct⁹ bonoꝝ opm se sterilē esse sentiens memorqz ꝺeuotionis p̄terite et p̄dite p ꝺesideriū rediture ꝺeuotio nis amplius pficiat. q̄tenus sic ariditas ipa naturali quoꝺāmodo appetitu. maiorē ꝺeuotionis humorem ꝙ prius habuerit attrahat. Vtqz eo maiori ꝺesiderio ad deū. quasi p̄ditū reinueniendū mouea tur et dicat cū spōsa. Veniat dilect⁹ meus in ortū suū. Sz ad quid Certe nō solū vt statiz comedat fructū pomoꝝ suoꝝ. ꝛ vt añ veni at rigans qꝺ est aridū. Ipe nanqz est cuius inter alios pn̄tie sue ef fect⁹ ꝛm clareuallēsem ē rigare arida Ipe est qui ꝺixit rigabo ortū meū plantationū. Ipe est qui p jeremiā ꝺixit. Erit aīma quasi ortus irrigu⁹. Veniat ergo in ortū suū irrigandū. saltē iuxta pmissū osee ꝑplze. Veniet inquit quasi ymber subtempaneus et serotinus terre. Serotinus inquit. Nec tarditas p hoc significata pfectioni finali ter ꝺerogat. Audi magnū antistitē Ambrosiū. Quo inquit diutius

abest quod desideratur tanto expectātis desideria maiori quadā vi amoris igneſcūt. Sz et egregij nr Gregorij doctrina docet. Sancta inqt desideria dilatione creſcūt. Ad idē etiā faciūt aliq̄ que p vnam de sororibus meis inferius inducentur.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo si de pmisse dei subtractōis vtilitate p sororē meā tacta adhuc hesites. Veliſq; circa hoc auctoritatib⁹ certiorari. Audi pmo auctoritatē spōse i canticis. Vox inqt dilecti mei pulsantis. Api mihi soror mea. amica mea. colūba mea sequitur. Pessulus ostij mei apui dilecto meo. At ille declinauerat atq; trāsierat q̄siui et nō inueni illū. vocaui et non rndit mihi. Hec illa. Sz q̄d illud Ecce quidā pater hoc exponēs. obhoc inquit dilectus occultat⁹. et rndere nō dignat⁹. vt tuā amplificet vtilitatē et suā reuereri doceat maiestatē Audi rursū et auctoritatē dulcissimi clareuallēsis. Dicamus inquit verbū dei deum spōsum aime pout vult venire ad animā. et iterū dimittere eā. cum sentit grām. agnoscit pntiā. cū nō absentiā q̄rit⁹. et rursuz pntiam q̄rit. quid ni reqrat neq; em̄ subducto sibi tam dulci spōso interim aliquid aliud nō dico desiderare. sz nec cogitare libebit. Restat igit⁹ vt absentē studio se requirat reuocet abeuntē. Ita ergo reuocat⁹ verbuz. et reuocatur desiderio aime. sz eius aime cui semel indulserit suauitatē sui. Nūquit. nō desideriū vox. verbo igitur abeūte vna interim vox aie et cōtinua. Otinuū desiderū eiꝰ tanꝑ vnū otinuūq; reuertere donec veniat. et forte ideo subtraxit se quo auidiꝰ reuocaretur. teneretur fortius. Nam et aliqn̄ sic abat se lōgius ire. nō quia hoc volebat. sz magis hoc audire volebat. mane nobiscū. qm̄ adueſperascit. Ergo istius modi pia simulatōez. immo salutarē dispensatōez quā tūc corpaliter exhibuit nō cessat idemtidē mō suo spūali. cū deuota sibi aima sedulo actitare. pteriēs teneri vult. abiens reuocari. neq; em̄ hoc irreuocabile verbū. It et redit. pio bnplacito suo quasi visitans diluculo. et subito pbans. et ire quidez illi quodāmodo dispensatoriū. redire vero semp voluntariū ē Vtrūq; vero plenū indicij et penes ipm̄ hoz ratio. Hec ille pater sanctissimus. Sed nōne et apud eundez patrem est quidem sed subdubio ratio quā pmisit. Forte inquit ideo subtraxit se quo auidius reuocaret⁹. teneret⁹ fortius. Sed quid hoc. Certe auidiorē reuocatōez sequitur appropinquatio eius vehemētior. et tentionē fortiorē complexus artior et intimior ac etiam continuatior. De tali quidem complexu possibili hugo ille regularis aiam suam fingit se taliter alloquentē. Queso inqt illa. q̄d ē illud dulce qd aliqn̄ me tāgere solet et tam vehemēter et suauiter afficere. vt iā tota quodāmō a memetipa abalienari et nescio quo attrahi incipiaz. subito em̄ innouor et tota imutor et bene mihi esse incipit vltra q̄ dicere sufficiā. exhilaratur conscientia in obliuionē venit omnis pteritoꝝ dolorꝝ miseria. exultat animꝰ

clarescit intellectus·cor illumiatur·desideria iocundãtur. Iamq; alibi nescio vbi me esse video et quasi quibusdaz amplexibus amoris intus teneo et nescio quid illud sit et tñ illud sp retinere et nũ q̃ pdere ·toto nisũ laboro·luctatur quodãmõ delectabiliter aim⁹ ne recedat ab eo qõ semp amplecti desiderat·et q̃si in illo omniuz desiderioz finẽ inuenerit·sic in me et ineffabiliter exultat. nihil ampli⁹ q̃rens·nihil vltra appetẽs semp sic esse volẽs. Nũquit ille est dilectus me⁹ Queso dic mihi vt sciã si ille est vt si denuo ad me venerit obsecrẽ eũ ne recedat sz semp pmaneat· Ad hec verba aie rñdet hugo dicens·Vere ille est dilectus tuus qui visitat te· sz venit non vt videatur a te·sz vt gustandũ p̃beat se·ad arrã desponsationis sue ptinet q̃ ille qui i futuro se tibi videndũ et ppetuo possidendũ dabit·nũc aliq̃n vt q̃ dulcis sit agnoscas·se tibi ad gustãdum p̃bet·Hec ille·

¶Capitulum tercium continens ꝺsolationes sup carẽtia opoztunitatis ozãdi vel aliud opus spirituale perficiendi·

Tercio post p̃missã ad dñam ꝺsolatricẽ pincipalẽ accessit et alius tristis sup carẽtia opoztunitatis ozãdi vel aliud spũale opus pficiẽdi petẽs ꝺsolari·cui illa mor duas de suis puellis ꝺsolatrices adiũxit ¶I·CONSIDERATIO

Prima puella sic ait· Queso frater cur tristaris de carentia opoztunitatis de qua q̃reris· Nescis q̃ carentia optunitatis hmõi nõ se extẽdit ad actũ volũtatis quo minus opus spũale pfecte possis velle·q̃uis illud exteriozi exercitio ñ valeas pficere·Scio inq̃es·Sed quid· Nũquit non apud deũ hoc sufficit·In tantũ quidem sufficit inq̃ntum apud deũ et multotiẽs etiam apud homines cum deest facultas· volũtas boni opis p facto reputat².An ñ ita apud deũ volũtas boni opis quẽadmodũ apud eũ volũtas pzaui operis p facto reputat²·Vis scire vbi hoc· Certe in verbo saluatoris·dictũ est inquit antiquis nõ mechaberis· ego ãt dico vobis·qm̃ ois qui viderit mulierẽ ad ꝺcupiscendũ eam iam mechatus est eam in coꝛde suo. ¶II·CONSIDERATIO·

Secunda puella ad opus ozonis spãliter se ꝺferens sic ait·Mi frater dilecte fozsitã attẽdis verbũ illud apli·Sine intermissione ozate·et tristaris ex eo·p ꝓpter impedimentũ aliqõ vel opoztunitatis carentiã· reputas eius impletionẽ tibi impossibilem foze Sed nequaq̃ est ita·Nõne idẽ apls alibi dicit ozabo spũ·ozabo et mente·Sz et officiũ ozois deo acceptabile p alios sanctos doctores ecclesie ꝺsolabiliter extendit²·Audi magnũ pzem Augustinum Desideriũ inq̃t boni est ozo·et si ꝺtinuũ est desideriũ ꝺtinua ẽ ozo· Audi quoq; et archiantistitẽ Ambrosiũ· Nunq̃ inq̃t desinit ozare nisi desinat iustus esse·semp ozat qui semp bene agit·

¶Capitulũ quartũ contines consolationes sup difficultate deum exozandi ꝓpter tardam exauditionem·

Quarto post premissa ad predictam dominā consolatricem principalē accessit et alius tristis querens sup tarda petitionis sue a deo exauditione consolari. Cui illa quantotius quatuor de suis puellis ad cōsolandū eū assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur turbaris de p̄dicta difficultate que nō in negatiua. sed in tarda dsistit tm̄modo ex auditione tibi plurimū ad bonū cedente. Quō inquies. Ecce deus tarde te exaudiēdo tacite quasi rei petite dmendat valorē. Quo etiā tibi dat inducias rei petite dsiderandi magnitudinē eo et auget desideriū tuū ad capacitatē piterq; adauget dum exaudit pceptionis dulcorē. Nempe et cibum dare differens auget esurie que q̄to fit intensior. tāto cibi sumptio tandē redditur dulcior seu delectabilior. Audi magnum p̄em Augustinū hanc dsideratōez exp̄ssius cōfirmantē. Cū inquit tardi⁹ dat deus dmendat dona nō negat. diu desiderata dulcius obtinentur. cito aūt data vilescūt. pete q̄re ista petēdo et querendo crescis vt capias. seruat tibi deus quod nō vult cito dare vt et tu discas magna magne desiderare. Hec ille pater.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis hō q̄ semia in terram iactata et niuibus supducta quo p hoc segetes in aptum virorē suo tardius veniunt. eo radicit⁹ magis pficiūt. et in vberiorē fructū convalescūt. Hoc quidē patet sensu otrario dicente ysaya. Mane semētuum florebit ablata est messis in die hereditatis. Sz quid. Hunq̄t non votum hois semini oprobabitur. ad quod si nō statim exauditur fructus vberior sequitur. eo q̄ ad hoc dilectionis tempe interius in radice cogitationū vigoratur. Certe sic. Audi q̄ntum ad hoc egregiū doctorē Gregoriuz p̄em sanctissimū. Cum inquit superficietenus. petitio negligitur vota nr̄a altius in radice cogitationū solidantur et quo ad superficiem tardi⁹ exeūt eo q̄ frugem multiplicōrem dsurgunt. Hec ille pater. Sz quis nō mallet tardi⁹ exaudiri et eo maiorem desiderij sui fructū prestolari. q̄ minorem pcipere exauditione celeri.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nōne o amice q̄to labor pugne ptractior tanto sequi solet ip̄m victorie corona excellētior seu cumulus premioz̄ maior. Sed quid. Certe nedum pugnando corpore quis vexatur. sed et cordis desiderio laborat quis. et affligitur p̄sertim quando tardius exauditur. Nam et spes que differtur affligit animā. Si ergo desiderij et spei tue te affligit dilatō. dolet² te rei desiderate seu petite tandē p̄statio cum maiori cumulo. nec vana est hec ratio. Nempe innititur predicti egregij doctoris testimonio. Desideria inquit nostra vtiq; dilatione extenduntur vt proficiant

et proficiunt vt ad hoc quod pceptura sunt conualescāt·exercitantur in certamine vt maioribus p̄mijs cumulētur in retributione·labor ptrahitur pugne vt crescat corona victorie·

¶IIII·CONSIDERACIO·

Quarta puella sic ait·Licet dicat magn⁹ antistes Ambrosius q̄ neſcit tarda molimia ſpirituſſancti gratia·tñ eo minus de tarda exauditione eſt querulandū quo dicit ſcriptura· ſubſtantia feſtinata minuetur·que autem paulatim colligitur manu multiplicabitur·Videmus aūt q̄ et rubor qui manu pictoris paulatim ymaginis faciei impingitur diucius durat . q̄ maior rubor qui in facie hoīs ex verecūdia citius inducit·Conſolationē ergo recipias his exēplis vna cū p̄miſſis qñ in tuis a deo petitōib⁹ tardi⁹ exaudiris

¶Capitulum quintum continens cōſolationes ſup orationis ſeu petitionis fruſtratione p̄o re tempali facte·

Quinto poſt p̄emiſſa ad antedictā dñam principalē conſolatricē acceſſit et alius triſtis petens conſolari ſup fruſtratione petitōnis ſue p re corpali facte·Cui ipa mox duas de ſuis puellis adiunxit cauſa conſolationis·

¶I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Scias homo q̄ hominū gen⁹ multipliciter eſt infirmū·Nam et ſm apl̄m ſeminatur in infirmitate·Nouit aūt hoc altiſſim⁹ qui de terra creauit medicinā· q̄q̄ nō eſt op⁹ valentibus medicus· ſed male habentibus· Idcoq̄ ad ſanandum te male habentē pariter et ad p̄ſeuerandum·ne maius incurras p̄iculum dignatus eſt venire in hunc mundū·tanq̄ medicus p̄cipue cōſulendus·tempalia vero quid vel q̄lia eſſe eſtimas· Profecto rex fructus tempalium·ſunt vtiq̄ male vtentibus venenoſi·patet hoc in cibo vetito in paradiſo·de quo dictū eſt homi·Quocūq̄ die cōmederis ex eo morieris·Valet etiā nūc in vino dicente ſalomone· ne intuearis vinū cum ſplenduerit in vitro color eius·Ingreditur blande·ſed in nouiſſimo ſicut regulus venena diffundet·Sed non minus alior⁹ tempalium fructus ſunt ſaltē reſpectu aīme veneno ſi·niſi vtatur eis homo in pondere et menſura·Nam ſi aliter ſumūtur·vel inducūt mortē q̄ñq̄ ſpūalem et corpalem·vel admin⁹ ſpiritualē debilitatē·Quapropter volēs vti illis nō a ſe excogitz·ſed a dicto medico receptā petat rex p̄dictam dandam ſibi iuxta ei⁹ expientiā in pondere et mēſura·Nec plus nec minus deſideret·ſciens quidq̄d vltra datū ſibi ab eodē appetitu ꝓprio recipet· q̄ hoc ſpūalem ſaltē infirmitatē grauiorē corpali mox inducerz·Hāc nimirū ſideratōez quodā in loco tāgit magnus p̄ Aug⁹·Cū inquit ea que de⁹ laudat et p̄mittit·ab illo petitis· ſecure petite·Illa em̄ deo ꝓpicio deſiderantur· quādo aūt petitis tempalia·cum mō petite

et cum timore illi omittite vt si ꝓsint det. si scit obesse nō det. quid em̄ obsit. vel ꝓsit medicus nouit non egrotus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur homo ex eo turbaris. q̄ petitōe tua ꝓro re facta tempali frustraris vtiq; ꝓpter maius bonū a deo denegata. Ipe nouit quod tu vere scis. non em̄ negaret qui omnia nouit. estq; beniuol⁹ et diues in om̄s nisi sciret q̄ re illa male vsurus esses. qd̄ si ꝑscires ipam non peteres. Facit ergo negādo deus quō mater puerulo cultellum negando de quo timerz q̄ illo dato seipm grauiter lederet. facit quoq; negando quō medicus egroto potum vini fortis vel cibum aliquē negādo de quo sciret q̄ illo cō cesso mortem incurreret. Cur igitur petitione tua frustratus turbaris. et nō potius de negatiua eius ꝺsolaris et gratias agis. qui nihil horꝝ tibi negaret nisi gratia tue salutis. Audi magnuz patrem ad hanc intentionē verbū illud saluatoris qd̄cunq; petieritis i nomine meo hoc faciam. exponentē. Quid inquit est qd̄cunq; petieritis. cum videamus plerūq; fideles eius petere et non accipere. At forte ꝓpterea. quia male petunt. male em̄ ꝺsurus eo qd̄ vult accipe deo potius miserāte nō accipit sequitur paucis interpositis. Audi illuc positū est in nomine meo quod est xp̄s ih̄s. Ih̄s significat saluatorem. ac ꝓ hoc quodcūq; petimus aduersus vtilitatem salutis. non petimus in noie saluatoris. et tn̄ ipe saluator est non solū qn̄ facit quod petim⁹. verum etiam qn̄ non facit. Quō. quod videt petit contra salutē. non faciendo se exhibet saluatorem. Nouit em̄ medicus. quid ꝓ sua. quid ꝺtra suaz salutē poscat egrotus. et ideo cō traria poscentis non facit voluntatē vt faciat sanitatem. Sane quedam quis in noie eius petamus non tunc qn̄ petim⁹ facit. sz tn̄ facit. differtur quod petimus. nō negatur. Hec pater p̄dictus.

Capitulum sextum ꝺtinens ꝺsolationes nonnullorꝝ sapientū sup distractione quam habent pro profectu ꝓximorum.

Sexto post p̄missa ad sepedictam dominā consolatricē accessit et alius tristis conquerēs de sua distractione habita pro aliorum vtilitate. cui illa ad consolandū eum mox de suis puellis tres adiūxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur tristaris homo de tua distractione nata ordinari in animo ad recollectōez i deo. Nimirꝝ sic ordiata rationem boni sumit ex fine suo. nec meretur nisi forte materialiter dici distractio. eo q̄ cor tuū si iustus es ardentius recolligit in deo. quēadmodū egregius pastor Gregorius doctissat. Caritas inquit que diuisa vnire ꝺsueuit cor iusti diuidi p multa ꝺpellit qd̄ tn̄ tāto ardentiꝰ a deo colligit. ꝙnto latiꝰ p sācta desideria spargit

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O frater pro tua desolatione discas exemplo beati dominici q distractio ratione profectus proximorum habita nonnunq cedit in magnum bonum habenti. Quis em dubitat quin beatus dominicus distractione non modica predictorum ordinem instituerit. seu potius a sumis pontificibus institui et confirmari procurauerit. ipmqz vt magister rexerit et fratres suos correxerit et de sancta vita verbo et exemplo sedulo instruxerit. Sed quid. Profecto magnū inde bonū ipm esse desecutum docet pulcra visio et fidedigna de ipo habita. Legitur siquidē virum quendam deotum visionē hmōi habuisse. q dum ipe locum apud quendam ecclesiam in quo collecta erāt ossa mortuorum ex deotione iuxta suam cōsuetudinē visitaret q̄si de corpe cuiusdā mortui aīma iā purgata euolauit ad celuz. cui suscipiēde reuerēter ipe xp̄s et plurima cum eo sanctorum agmina occurrerūt. inter que beatus dominicus cum suis fratribus spālem coortē facientibus. coronisqz excellētibus decoratis. apparuit. cuius tn corona multo splēdidior erat ceteris. Hic de causa vt dicto deuoto viro datum est intelligi. qz de opibus bonis fratrū aliorum eo q sua cura et sollicitudine causa eorum fuerit ipe mercedē accepit ad augmentū mercedis suis psonalibus meritoriis opibus rndentis. Attēdas ergo q̄ntum lucrum et q desequens consolationē desecutus fuerit ex distractōe quā cū fratribus et q frībus atqz mediātibus eis etiā q aliorum salute habuit

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Distractio de qua q̄reris si scires q̄nte essz spei. p̄te sperande desolationis. non inde forsitan tristareris. An no valde desolatoriū est aīe de suo dilecto hoc p experientiā scire quod sibi spōsa in canticis petit indicari dicens. Indica mihi q̄z diligit aima mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. quod quidem ideo videtur petere vt conueniat cum eo in loco pascue sue dulcissime refectionis. et in loco requie sue pacacissime mansionis et inhabitationis. et hoc in meridie intensissimi luminis et feruoris caritatis. et respondet et dilectus. Si ignoras te o pulcerrima inter mulieres egredere et abi post vestigia gregū tuorum et pasce edos tuos Quod quidē recte intelligi potest dictū esse ei que est sine macula sine ruga pulcerrime sancte matri ecclesie que etiā verba matris habet. Dictum inq̄ in psonis tamē eorum qui cura regiminis et doctrina. presunt gregibus populorum et exemplo pascere habent edos suos de numero paruulorum adhuc lasciuientium quasi illi mri dicatur. O pulcerrima inter mulieres. id est inter sectas alias scies per experientiam in psonis p̄dictorum vbi modo p̄misso pascam et cubem seu quiescā eo fine vt mecum conenias. si tamen prius ignoras te ꝓpter me qđ oñdens egredere et abi post vestigia gregum tuorum et pasce edos tuos. egredere exteriori ope et abi q̄si a te non querēs q̄ tua sūt. sz q̄ ihū xp̄i. qđ quidē facit si hoc faciat q gregū

sibi per xp̄m omissorum vtilitate et eorum predictorum necessitate. ¶ Quo quidē modo se nescire et egrediēdo a se abire. seq3 sine quo uis periculo quodāmodo pdere docet q̄mlibet hmōi psonā eccle: sie alijs vel instruēdo supintendentē dulcissim9 pater clareuallis. Is inquit tñ puritatis interioris gloria nō fraudatur qui dicere p̄t cum ꝓpheta. Obliuioni datus sum tanq̄ mortuus a corde. id est a ꝓpria volūtate. bona obliuio si teip̄m nescias vt ꝓximo ꝓfis. bene autē mortuus es a corde. si iam tibi viuere non studeas. sed ei qui pro te mortuus est. Sane in tanta obliuione sui necesse est cor bene discium esse sibi. quo se in lucra securius foris extēdat. cum securā intra se reliquerit discretiā. Quid em̄ pdest homini si vniuersū mū dum lucretur. aīme vero sue detrimentū patiatur Et ordinis exi git ratio. vt qui ad sui mensurā ꝓximū iubetur diligere. prius seip̄ sum diligere noscit. Itaq3 duo sunt p̄cipue que bonam reddūt discre tiam. penitere de malis. et abstinere a malis. Hor3 neutr3 solū suf ficit vtriusq3 virtutis bene discius aīmus. secure iam seip̄m deserat et quodāmodo pdat. vt alios lucrifaciat. cum infirmantibus infir metur. vratur cum scandalisatis. fiat etiā si oporteat iudeis iude9 nihilq3 formidet cum tali discretia. exemplo jeremie et ezechielis in egiptum vel in caldeā cum transgressorib9 captiuari. sed et cum sancto job frater fieri draconum. et socius strucionū Cū moyse quo q3 quod grauius est deleri de libro dei. et cū paulo anathema esse a xp̄o pro fratribus. non timeat cum hmōi conscientia. Ip̄am deniq3 si necesse est intrare gehennaz. securus medias penetret flāmas cū tali conscientia. compemus si placet thesauros regum et vestigia regnor3 cum hmōi fiducia. nōne cūcta hor3 felicitas p̄ tanti boni diuitijs miseria reputabitur. et hanc fiduciam compat caritas.

¶ Capitulum septimū otinens desolationes sup aliquanto impedi mento otemplationis rōne vite actiue qua ꝓximor3 salus pcura: tur pdicationib9 et salutarib9 moris et spāliter p̄ curā regiminis

SEptimo post p̄missa ad supradictā dñam cōsolatricē prin cipalem accessit et ali9 tristis deditus vite actiue p̄ ꝓxi: mor3 salute desolatione indigēs sup impedimēto vite cō: templatiue. cui illa p̄ desolatōne de suis puellis quatuor deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. Nescis frater q̄ cum agressione piculi max ime pro bono seu vtilitate omuni stat prudentia foris animi. que tñ magis stat cū electōe qua maior vtilitas cum mīori securita te preeligitur minori vtilitati cum maiori securitate. Hoc quidem apparet in factis militum. in factis mercator3. et in factis innume ris aliorum. Quod vero hor3 prudēter et virtuose magis eligitur

hoc et magis diligitur·et ꝑ cōsequens cum minori tristicia· immo merito cum maiori ɔsolatione assumitur q̄ disiunctiue ei oppositū assumatur·Sz quid· Certe ꝓpositis sub disiunctione his duobus vi delicet vita ɔtemplatiua et vita actiua·hanc differentiā repimus hec scz ɔtemplatiua ē quidē suauior et securior· sz nō semp utilior hec aūt· s·actiua frequēter est utilior licet non suauior et securior Hanc ꝓfecto differētiam expti pres suis in scripturis tradiderūt Audi pem clarevallis·Noli inquit nimis insistere osculis cōtemplationis· quia melioza sunt vbera p̄dicationis· Nam et si rachel formosior·lya tñ fecundior est·Sed magis ad ꝓpositum· Audi innocentium·iij·in decretali epla ad quendam platum scripta· Nec inquit putes q̄ ideo martha malaz partē elegit que circa plurima satagebat·quia maria optimā partē elegit que non auferet² ab eaq̄m licet illa magis sit secura·ista tñ magis est fructuosa· et licz illa magis sit suauis·ista tñ magis est utilis·cum in fecunditate sobolis lippitudo lye·rachelis pulcritudini sit plata·q̄uis simul in vnum et ɔtemplatiu⁹ esse valeas et actiuus·legislatoris exemplo qui nunc ascendebat in montē vt gloriā dñi cum maiori cernerz libertate· nunc vero descēdebat in castra vt cum utilitatib⁹ populi ꝓuideret·Quapropter facilius indulgetur vt ascendat monach⁹ ad p̄sulatum·q̄ vt pesul ad monachatū descendat·Hec ille pater sanctissimus ꝑ mariam et rachelē ɔtemplatiuā·et ꝑ marthā et lyā vitam actiuā intelligens figuratā· Propter hanc itaqz differentiam et compationē huius vite ad illam nec prudentie est nec constantie fortis aīmi·sz nec caritatis nolle ɔtemplatiue ꝑ actiuā pro salute ꝓximoꝝ pcuranda derogare etiam habita in contrariū aliq̄ inspiratōe·Vñ et dictus pater in eadem epla ad eundē· Si inquit dicas q̄ est forsitan latens causa ꝓpter quā cedendi voluntas tibi penitus inspiratur·nos tibi siquidē rñdemus· Tu quō scis q̄ talis inspiratio sit celestis· nōne recolis q̄ ille glorioſus pontifex dixit cum cepisset viribus corpis repente destitui·Oñe si adhuc populo tuo sum necessarius·nō recuso laborē·fiat volūtas tua·Illi⁹ exemplum secutus·qui dixit cupio dissolui et esse cum xp̄o· manere quidem in carne necesse est ꝓpter vos·et infra·Quippe quātocūqz virtutum flore refulgeas ·et in te non habeas caritatem·nihil compobaris habere· nulla siquidem maior poterit esse caritas q̄ vt animam suam ponat quis pro amicis suis·cum aūt ꝓpter hāc te deceat animā tuā ponere pro subditis tuis nulla occasione dūmodo in ipsis proficere possis et si non omībus· tamen multis ab eorum regimine te decenit excusare·Hec itez ille pater·Quid ergo·Profecto ꝓpter p̄missam dictoꝝ patꝝ testimonijs ofirmatam differētiam et ipoꝝ consiliū non est prudenti viro p̄sertim fortis aīmi et habēti caritatē·que oīa suffert·oīa superat·oīa sustinet et nō querit que sua sunt dolēdum·sed predictoꝝ patrum consolatorijs

testimonijs confortato absq; tristicia tolerandū. ac de omuni atq; maiori vtilitate ꝓcuranda spe gaudendū nō obstante aliquāto cō-templationis impedimēto si ei p̄dicationis vel p̄lature in quo pos-sit ꝓficere vt p̄emittitur officium imponatur.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne frater homini bñ dispōsito dsola-torium est scire in actu suo consistere maius bonū q̄ vis ex eo sequatur minoris boni impedimentū. Est vtiq; fateare necesse est. Sz ecce fas non est. imo potius nephas sanēte matris ecclesie ma gistre fideliū. et spiritus sancti doctoris pariter et dsolatoris opti mi dsilio gubernate. estimationi detraire quo minus hoc quod illi. etiam cuilibz catholico melio? maiusue bonū videatur. Quid ergo Profecto sequitur q̄ homo bene dispōsitus absq; turbatione pati debet aliquale detemplationis impedimentū ꝓpter vite actiue exer citium. q̄ntum ad doctrine vl regiminis officiū. tanq̄ ꝓpter illud quod iudicio ecclesie sacrosancte cognouerit esse maius bonum. Iudi-quantū ad hanc compationē et illatam dclusionem sanctissi mum illum p̄em innocentiū. iij. In quadā epla decretali. Nullus inquit absq; licētia romani pontificis occasione quacunq; desere-re p̄sumat p̄sulatum. q̄m sicut maius bonū minori bono p̄ponitur. Ita cōis vtilitas speciali vtilitati p̄fertur. et in hoc casu recte p̄po-nitur doctrina silentio. sollicitudo contemplationi. et labor quieti ad quod vtiq; designandū vnigenitus dei filius nō de rachele se cundum carnē natus est. sz de lya. Nec legitur eum in domum suā maria excepisse. sed martha. Vñ q̄ñ pōt eps p̄esse et ꝓdesse nō debz cedendi postulare licentiam aut etiam obtinere. Hec ille pater.

IIII. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur turbaris de intermissione detemplatio nis. et non cōsolaris poti? de lucro interim maximo bone acti onis. Nōne velles detemplationē quā alias cōtinuare nō posses ꝓ tempe libenter intermittere ꝓ lucro mille marcaꝝ mediātib? qui bus posses multis pauperibus subuenire. Estimo q̄ hanc cōmutatio-nem cum dsolatione acceptares. Sz quid Profecto lucro vni? aie taceo de multitu dine lucri mille marcaꝝ auri ꝓsus est incompa bile. quippe vnā aiam saluare vel ad eternā eius salutē ꝓmouere. deo est acceptabilius q̄ valde multos paupes corpaliter pascere ꝓpter salutē igitur animaꝝ plurium p actiuā vitā ꝓcurandā est li benti aio detemplatio intermittēda. Sz et detēplatio q̄ actōez p̄cessit si vera et casta fuit puta nō ad amorē dcupiscētie. sz amicicie ordi ta aīm in dei amore ad desideriū deo acquirēdi etiā alios ipm simi liter diligētes ita accēdit. ꝓ detinuatōez eius ulteriorē ꝓ subsequē ti actione aiaꝝ luctiua libēter intermittit Presertim q̄ñ hoc qđ in tēporib? amittit. q̄b? nūc detemplatō ꝓpter actōez. nūc actō ꝓpter detēplatōez itermittit in vtriusq; feruore intēsiori vicissiz recupatur

Ad hanc nimirum intentionē plane et plene locutum esse noueris patrem clareuallis. Ex bonis inquit opibus mens assueta quietis recipit ꝺsolatōez. quotiēs sibi lux vt assolet ꝺtemplationis subtrahitur. Quis em̄ nō dico ꝺtinue. ſz vel diu dum in hoc coꝛpe manet lumine ꝺtemplatōis fruat². at quotiēs coꝛruit a cōtemplatiua toti ens in actiuā se recipit. Inde nimiꝝ tanq̄ e vicino familiarius reꝺitura inidip̄m. qm̄ sunt inuicē ꝺtubernales et cohabitāt hee due pariter. Est quippe soꝛoꝛ marie martha. neqꝫ em̄ et si a ꝺtemplationis lumīe cadit patitur tn̄ nullatenꝰ se incidere in tenebꝛas peccati seu ignauiā otij. Sane in luce bone opationis se retinēs. Loquoꝛ vobis expimentuꝫ qꝺ exptus sum. Si qn̄ sane compi pꝛofecisse aliquos vēm ex meis monitis. tunc non me piguit fateoꝛ curā p̄tulisse sermonis ꝓpꝛio otio et quieti. patienter auelloꝛ ab infecūde rachelis amplexibus vt mihi exuberēt fructꝰ ꝓfectuum vēoꝝ. Caritas em̄ que non querit q̄ sua sunt id mihi iam dudū facile psuasit. nil scz desiderabiliū meoꝝ vēis p̄ferre vtilitatibus. oꝛare. legere. scribere. meditari. et siqua sūt alia spiritualis studij lucra hec arbitratus sum ꝓpter vos ꝺtrimenta. Hoc siquidē vera et casta cōtemplatio habet. vt mentem quā diuino igne vehementer succenderit tanto repleat zelo et desiderio acquirēdi deo qui eum similiter diligant vt otium cōtemplatōis pꝛo studio p̄dicationis libentissime intermittat. et rursum potita votis aliquatenus in hac parte. tanto ardentius redeat inidip̄m. q̄nto se fructuosiꝰ intermisisse memīerit Et item sumpto ꝺtemplatōis gustu valentius ad acquirenda lucra solita alacritate recurrat. Hec ille pater.

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. O amice si te ꝺtristat nunc in re minoꝛ dulcedo actus tui meritoꝛij in vita actiue exercitii vincat hoc etiam nunc gaudiū in spe de multo maioꝛi idcirco recipienda dulcedine futuri p̄mij quod vtiqꝫ. quanto est maius. tanto est et dulciusſ sicut et delectabilius. Quid ergo. Profecto maius p̄mium atqꝫ idcirco dulcius seu delectabilius maioꝛi merito coꝛrn̄det. Sed ecce Ita cōtingit p vite actiue opa magis mereri q̄ ne illa impediantur optabile est a p̄nti dulcedine vite ꝺtemplatiue vl̄ pꝛo tempe impediri. Audi illustrē aquinātem. Potest inquit ꝺtingere q̄ aliquis in opibus vite actiue plus meretur q̄ alius opibꝰ vite ꝺtemplatiue. puta si ꝓpter abundantiam diuini amoꝛis vt eius voluntas impleatur ꝓpter ipsius gloꝛiam. interdū sustinet a dulcedine diuine ꝺtemplationis ad tempus separi sicut apostolus dicebat. Optabaꝫ ego ip̄e anathema esse a xp̄o pꝛo fratribus meis. Quod quidem verbum vt pꝛius recitatum est. Iohānes os aureum exponēs. Ita inquit totam mentē eius demerserat amoꝛ xp̄i vt etiam hoc quod ei p̄ceteris om̄ibus amabiliꝰ erat. esse cum xp̄o. rursum idip̄m qꝫ ita placeret xp̄o ꝺtemneret. Nōne autem et illud quod magis est xp̄o placitum

amore ipsius xpi habenti caritatē magis esse debet et ꝺsolatoꝛium et ideo etiam ad salutē ꝓximoꝝ assumendum Vtiqꝫ. Hoc est ꝙ ꝑfatus illustris alio in loco ꝑmissis ꝺcoꝛꝺās sic dicit. Perfectio caritatis est. vt aliquis ꝓpter dei amoꝛē ꝑtermittat dulcedinē ꝺtemplatiue vite quam magis amaret et accipiat actiue vite occupationes ad ꝓcurandum ꝓximoꝛū salutem. Hec ille.

¶ Capitulum octauum continens ꝺsolationes sup sacre scripture et aliaꝝ scripturarū difficultate.

OCtauo post ꝑmissa accessit ad supꝛadictā dñam ꝺsolatricē etiam alius tristis petens sup scripturaꝝ difficultate cō solari. Cui illa mox de suis puellis duas adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. Cur te amice difficultas cōtristat scripturarum et non potius consolatur. eo scꝫ ꝙ intellectu eaꝝ adepto magis q̄ scriptura facilis delectat. quinimmo scripture nimis faciles suo frequenti vsu fastidiū generant. Q⁹ vero econtra difficiles delectent patet in scriptura sacra de qua loquēs magn⁹ pater Augustin⁹. Si inquit in scriptura sac̄ tm̄ essent q̄ facillime intelligerētur. nec studiosa quereretur. nec suauiter inueniretur veritas. Hec iste pater. Vñ et qualis sit egregius doctoꝛ Gregoꝛi⁹ manifestat. Sacra inquit scriptura in vno eodēqꝫ sermone dū narrat textū. ꝓꝺit misteriū. et sicut misterijs sapiētes exercꝫ. sic superficie simplices refouet. habꝫ em̄ in publico vñ paruulos nutriat et seruat in secreto vñ mentes sublimiū in admiratōe suspēdat. Hec ille. Sed quid. Certe sm̄ mūdi sapientē qꝺ mirabile est delectabile est. Declarat etiā illustris Aquinēsis. ꝙ admiratio est delectationis causa sicut rara et noua. et hoc inq̄ntum homo in inuestigatione mirabilium habet desideriū addiscendi causam et adiunctā spem eius cognitionem ꝺsequēꝺi et admin⁹ inquantū addiscit aliquid noui. s. talem esse qualem non estimabat. Mirabilia itaqꝫ inquantū delectāt intātum animū hoīs ꝑsertim curiosi ad sui inuestigatōez inclināt. quip ꝓpe ꝓincipe pb̄oꝝ testāte. ꝓpter āmirari ceperunt nunc et ꝓimum pb̄ari. quod et de sacris scripturis psalmista exp̄sse insinuat. Mirabilia inquit testimonia tua. Ideo scrutata est ea anima mea. De ꝓximo ergo ad vltimū sequitur ꝙ misterioꝝ sacraꝝ scripturaꝝ difficultas magis est q̄ felicitas ad sui inuestigationē allectiua consolationisqꝫ causa. ¶ Sane inter hec nō est ptranseundū egregiū verbum Gregoꝛij. Omnē inquit scientiaꝫ atqꝫ doctrinā sacra scriptura transcēdit nec sic clausa est vt paueſci debeat. nec sic patet vt vile lescat. sed vsu fastidium tollit. et tāto plus diligitur q̄nto amplius meditatur. Hec ille.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secūꝺa puella sic ait. Iam habes frater soꝛoꝛis mee testimonio ꝙ difficultas scripturaꝝ in admirationem adducit. que vero

maiori cum admiratione apphendũtur. in memoria firmius retinẽ tur. nempe hoc hoies in seipis expiuntur. Sed et illud qđ difficul ter ingreditur firmius retinetur. patz hoc de sigilli pmagine q̃ tar dius cere q̃ aque impzimitur et firmius retinetur. Vnde et hoies tardi ingenij bone esse memorie phibẽtur. Econtra aũt illustris di cit Boetius. p sciẽtia festinata marcescit. mediocriter aũt assumpta augmẽtatur et crescit Bz nõne melioz et ꝺsolabilioz est bone rei fir mioz retẽtio cum apphensione difficili q̃ debilioz rententio cũ ap prehẽsione faciliozi. Est vtiqz. Quid ergo. Drofecto sequit' p maiozem ꝺsolationẽ opatur pſertim apud indefessos scripturaꝝ difficultas q̃ faciat eaꝝ facilitas. Nimiꝝ et solitũ est p bonũ qđ difficulter acquiritur magis amatur. et quo magis amatur eo et cum maiozi consolatione habetur.

Capitulũ nonũ otinens ꝺsolationes sup laboze studij. sapientie vel sciẽtie siue sup studendi difficultate. s. cũ laboze et vexatione.

NOno post p̃missa ad sepedictã dñam principalẽ cõsolatri ceem accessit et alius tristis pro consolatione habenda su per difficultate studendi siue super laboze studij. Et illa mox eidẽ eadem de causa de suis puellis decẽ assignauit

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Nõne o amice ꝺsolatoziũ est in eo laborare de quo admodũ ꝺsolatozia p̃dicantur. p̃sertim in quo laboza re nõ est graue. vt est illud qđ natũ est ad oẽ opus et ad omnẽ la borẽ exercitare et adiuuare. Fateare hoc necesse est. Bz quidnã est hoc. Drofecto studiũ sacre scripture est. Audi hugonẽ illũ regula rem. Nihil inquit in hac vita dulcius sentit'. nihil auidi9 sumitur nihil ita mentẽ ab amoze mũdi sepat. nihil sic aim otra tẽptatões robozat. nihil ita hoiem excitat et adiuuat ad oẽ opus et ad omnem laborẽ sicut studiũ sacre scripture. Hec ille. et nõne p hũc de studio sacre scripture admodũ ꝺsolatozia p̃dicãtur. cui9 autozitatis partẽ q̃ntum ad roborationẽ otra mũdi temptatões venerabil' jeronimus ꝺfirmat. Si inquit quic p̃ est qđ in hac vita viꝝ sapientem teneat et inter p̃ſluras et turbines mũdi equo aio psuadet manere. id est primũ reoz meditatões et scientiã scripturaꝝ. Hec ille Qui rursum alibi sic dicit. Sicut stellas celi non extinguit nox sic mentes fidelium inherentes firmamento sacre scripture nõ obscurat mundana iniquitas.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice. Nõne in eo laborare ad sciendum ꝺsolatoziũ est qđ scire vsqz ad semũ ardẽter appetit' p̃ser tim si p ipm volũtas dei intelligit'. Est pculdubio et vt omi deuoto est fatendũ. Nam et indeuoti. curiose tã auide possent appetere

ꝙ intelligerēt altissimi voluntatē. Sed quid. Profecto in diuinis scripturis. Hec voluntas plane intelligitur. Audi venerabilem ieronimū. hoc clare supponentē. In diuinis inquit scripturis ꝙ quasi solas potes plane dei intelligere voluntatē ꝓhibent² mala. ꝑcipiuntur bona. ꝺceduntur media. suadentur ꝓfecta. Hec ille. Vex. licet oīs hoīes natura scire desiderēt teste mundi ꝓho. tñ hoc desiderium in nōnullis q̄ntū ad ꝓhie scientiā tepescere posset. dicente ipō ꝓho ꝙ indigētibus melius est ditari ꝙ philosophari. Sz quid de senibus. Profecto non videtur tepescere appetit⁹ eox. sciendi scripturas. Audi rursum ꝓdictū venerabilē. Scripturax inquit ardor nulla ꝓcessus etate extinguitur. imo vt secularis actoris vtar sententia ꝓco ipa magis etate inflamatur.

¶III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O amice cur de studij labore cor tuux graUatur qui nec labor dici meret². Quēadmodū otiū sine lr̄is nō otium sed mors esse affirmat². Audi illustrē senecā. Otiū inquit sine lr̄is mors est. et vni hois sepultura. Alit lectio ingeniux et studio fit gratum. Hec ille. Qui rursum de labore studij loquēs. Labor inquit scolasticus otiū est. sz otiū negotiosum. et quod animū reddit ad honesta sollicitum.

¶IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nōne labor ꝙ se thesaux fodiendi. delectabilis labor est et ꝺsolatorⁱ⁹. Est vtiqz. Quid ergo. Certe sequitur ꝙ labor studij sapiētie in sacris scripturis ꝑcipue relucentis labor ꝺsolatorⁱ⁹ est. Nempe labor hmōi ꝑculdubio labor est thesaux ꝙ se fodiendi et inuenīēdi. quippe de sapia dicitur ꝙ infinitus thesaurus est hoibus quo qui vsi sunt ꝑcipes facti sūt amicicie dei. Hinc est etiā ꝙ dicit scriptura. Oīs scriba doctus similis est homini pr̄ifamilias qui ꝓfert de thesauro suo noua et vetera. Dices forte quibus in rebus aut qualibz ꝺsistit hic thesaur⁹. nunquit in auro vel argēto. Absit. Nam scriptura de ipō loquēs. Diuitias inquit nihil esse dixi in compatione illius nec ꝙaui illi lapidem ꝑciosum. qm̄ oīe aux in compatione illi⁹ harena est exigua et tanq̄ lutum estimabitur argentū in ꝺspectu illius. Vñ et de inuentore hui⁹ thesauri dicit salomon. Beat⁹ homo qui inuenit sapientiā. Et subdit causam. melior est inquit acquisitio eius negocia tione auri et argenti ꝑmi et puriſſimi. fructus eius ꝑcctosior est cūctis opibus et oīa que desiderātur huic non valent compar. ¶Sane mons ꝑcipuus ex cuius mineris hic thesaurus ꝺsoditur seu colligitur est iuxta sonum vocabuli mens alta seu cōtemplatione eleuata que mens quasi mons mineras habet nobilissimas in se recōditas ex quibus dictus thesaurus ꝙ magna parte extrahitur. videlicet ꝑncipia tam spectabilia ꝙ moralia menti naturaliter indita que ꝑncipia tanq̄ minuta quedam mineris compo. siquidem

illa sunt minima quantitate. et maxima potestate.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O amice cur tristaris de labore studij Nō ne labor venantiū aucupantiū piscantium delectabilis est et consolatorij. Est vtiq; Vñ et magnus pater Aug⁹ hmōi laboribꝰ labores amantiū compans. nullo inquit mō onerosi sunt labores amantium sz ipi delectāt sicut venantiū aucupantiū. piscantiū. in eo em̄ q amatur aut nō laboratur aut labor amatur. Sz quid. Certe sequitur q labor studendi in scripturis pīsertim sacris delectabilis est et consolatorij. Nempe qui laborat in studio. nūc venat'. nūc piscatur. nunc etiā aucupat'. Venatur quidē nō feras sz veras sententias in nemoribus qñq; sensibiliū obiectoꝝ vt in campis silue quēadmodū pater clareuallis. quibusdā doctoribꝰ interrogātibꝰ cum in locis studioꝝ non steterit vñ haberz scientiā. fertur rñdisse Vos queritis eam in effrata. nos inuenimus eam in campis silue. quasi diceret vos queritis nos inuenimus que multum differunt. Vos in effrata. id est secundum interp̄tationez in puluerulenta. s. villa seu lutosa. vel in puluerulentis subtilitatibꝰ ad modum puluerum cito exsufflatis et euanescentibus. nos aūt in campis siue folijs fagi vl quercus nos docentibus. Vnde hic pater cuidā scribens. Experto inquit crede aliquid amplius inuenies i siluis q̄ in angulis. ligna et lapides docebūt te quod a magistris audire non possis. Potest etiam dici q qui laborat in studio venatur quandoq; ferina seu siluestria id est rara quedam diuinarum consolationum sentimenta spiritus nutritiua que non in campo cōmunis vite sed in celestis silua paradisi omne lignum pulcrum visu continentis vbi habitat illa que quasi cedrus exaltata est in libano. et quasi cypressus in monte syon ꝛc. De hac paradysi silua dicta siluestria perfectioribus contemplationum venationibus capiuntur. Adhuc quoq; aliter potest dici q sm petrū illum Rauēnensem paradysus est in scolis. quippe in nōnullis sunt hoies velut arbores sua multitudine quasi siluam constituentes. ferina itaq; siluestria p̄opter agitationē tenera facta et subtilia sunt rare subtiles et delectabiles oclusiones in dicta silua capiende. que quidem vel celerrimoꝝ intellectuum tanq̄ venaticoꝝ canum insecutiuis discursibus. aut tanq̄ venatoꝝ discursiuis insecutionibus vel cōplexarum argumentationum retibus solēt capi. Rursum qui laborat in studio sepius quasi piscatur in aqua sapientie salutaris. et capit in ea nō lucios. sz lucidas veritates. non salmones. sed qñq; salomonis salubres instructiones. nō cethe grādia. sz certe gaudia imensa. Vl dici pōt q natatilia q̄ nōnunq̄ capit seu pisces nobiles in aq̄ mobiles sūt diuinoꝝ instinctuū motꝰ notabiles sup hūanis

rebus fluxibilibus supnatãtes pſertim sagina religionis in onexis virtutũ pfectionibꝫ consistẽte in fluuio affluẽtie seu benedictionis dei inũdantis capiendi. Quippe in ecclesiastico dicitur. Benedictio illius quasi fluuiꝫ inundabit. ¶ Deniqꝫ qui laborat in studio nõnunqꝑ quasi aucupio capit altilia seu volatilia. id ẽ alta dei volita ab alto de celestis paradysi frõdoso nemore aduolãtia. vel alta seu pfunda misteria. nunc se pfundius intra aquas scripturarum a visu nr̃o occultãtia. nunc se quasi desup riuos aquarꝝ hmõi volatu anagogico subleuãtia que p mꝫsum visus. aut p conatꝫ accipitrẽ. iuxta nom̃ suũ pdã huiuscemodi accipientẽ facilꝫ capiũtur

¶ VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Nõne laborẽ mãducandi pſertim gratum cibum sanos delectat et esuriẽtes atqꝫ hoc pacto dsolatur. Vtiqꝫ. nec est qui hoc negaret. Sed quid. Profecto sequitur qꝑ labor studẽdi in sacra scriptura delectat eum et dsolabitur cuiꝫ hõ interior spũaliter esurit et sanũ gustũ habet. Nempe labor studẽdi i sacra scriptura labor mãducandi est si sacra scriptura est cibus hoim. Non eñ est dare aliũ modũ ipm mãducandi qꝑ sit labor in ipa meditandi seu studendi. Sed ecce qꝑ sacra sriptura sit homini cibꝫ tãqꝑ ipius viuificatiuꝫ. nutritiuꝫ atqꝫ miro mõ delectabilis et gratꝫ patet certis testimonijs. Vis scire qꝑ sit cibus hois. Audi gregorij testimoniũ egregium. Sacra inquit scriptura aliqñ nobis cibus est aliqñ potus. cibus est in locis obscurioribꝫ. quia quasi exponẽdo frangitur et meditando glutitur. potꝫ vero est in locis aptioribus quia ibi sorbetur sicut inuenitur. ¶ Vis scire qꝑ sit cibus in vita cõseruatiuꝫ. Audi testimonium ipsius saluatoris. Non inquit in solo pane viuit homo. sꝫ in omni verbo qđ ꝓcedit de ore dei. Audi rursum johannẽ os aureum. In scripturis inquit inuenit pusillanimis iusticie cibos qui aim morꝫ nõ pmittũt qui añt magni aĩmi est inuenit ibi spũales escas que pducunt eum ꝓpe ad angelorꝝ naturam. ¶ Vis scire qꝑ sit cibus nutritiuus. Audi rursum egregiũ Gregoriũ Sacra inquit scriptura habꝫ in publico vñ puulos nutriat ꝛc. Nec mirum. quia dulcia nutriũt. sꝫ pſ̃ deo loquẽs cum admiratione dicit. qꝑ dulcia faucibus meis eloquia tua sup mel et fauũ. Sane per hoc patꝫ qꝑ est cibus delectabilis atqꝫ gratꝫ. Ad qđ deniqꝫ. Audi venerabilẽ jeronimũ pinguissimꝫ inquit sꝫmo diuinus est. oñs habet in se delicias quidquid volueris ex sermone diuino nascitur sicut tradunt iudei. qm̃ manna quando comedebant secundũ voluntatem vniuscuiusqꝫ sic sapiebat in ore.

¶ VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O amice nõne labor añ speculũ se ornãtium delectabilꝫ est et dsolatorꝫ. Certe sic. Quid ergo. Profecto sequitur qꝑ labor studẽtis in sacra scriptura est labor delectabilis et dsolatorꝫ. Nempe labor studentiũ in sacra scriptura non tm̃ vt

sciant·sed vt boni fiant· est labor ante speculū se ornantiū quippe sacra scriptura studenti in ea se obicit tanq̄ speculuz ad se tali speculatione semotis feditatibꝫ ornandū·nō solū habitu scientie·sed etiam virtutū habitibꝫ diuersaz. Audi egregiū p̄em Gregorium Scriptura inquit sacra mētis oculis q̄si speculū q̄dam opponitur vt ibi interna facies nr̄a videatur ibi em̄ feda· ibi pulcra nr̄a ospicimus·ibi sentimus quantū p̄ficimꝫ·q̄ntumue a p̄fectu distamus· Audi etiaz venerabilē jeronimū·Vtere inquit lectione diuina vice speculi feda corrigēdo·pulcra conseruādo·et pulcriora faciendo· scriptura em̄ speculū est feda oñdens et corrigi docens·

¶VIII·CONSIDERATIO·

Octaua puella sic ait·Nōne labor cantantiū et vniuersaliter in musicis ludentiū instrum̄tis· est delectabilis atqz osolatorꝫ Certe hoc fateri necesse est·Quid ergo· sequitur oino q̄ labor studij sapientie vel scientie p̄sertim in sacris scripturis reluc̄tis osolatorius labor est et delectabilis·Nōne em̄ illi cantant vel in corde canticis spūalibus plus deuotos q̄ cātus corpales delectantibus qui in choro cordis tabulato· s· intellectu sicut tabula rasa primum vacua existente et postmodū spūalē p reflexionē optimā reddente resonantiā ad modum cantantiū notas formāt et ad modum discantantiū notas ordināt otra notas· Certe sic·q̄n videlicz in sacris scripturis p studiū suum notāt textū· notāt et glosam q̄si notā otra notam·vel dum ad modū tripli notant sensuz lr̄alem q̄si tenorem·notāt allegoricū vel moralem q̄si quintā·notāt pariter et anagogicū q̄si octauā· ¶Rursum si in corde loqui possumꝫ quare nō et cantare·Nimiz sup loqui cātare nō addit nisi regulare vocis modulationē s̄m eleuationē et dep̄ssionē·Bz quid·Ecce s̄m p̄em clareallis desideriū vox quedam est·Possumus aūt in cordis studio eleuationē h̄ze desiderij in osideratōe diuinoz bn̄ficioz et dep̄ssionē aimi in osideratōe p̄prie indignitatis· ¶Deniqz q̄to plures sensus sup eadē verba notant² et tanq̄ note frāguntur et multiplicantur tanto solēnius et delectabilius cantat². Quis ergo negarz quin in studio scripturarum delectabilissime cantari possit forman do in eo notas·i·notabiles expositiones sup verba·verbi ḡ·pater noster·super hoc verbum potest quis notare q̄ is qui pater noster dicitur genauit seu creauit nos regenerauit nos·sed et nutriuit nos·potestqz notas has multiplicare et multipliciter frangere· q̄n quidē notat q̄ genauit nos creādo aiam creādo corpꝫ seu materiā·Accidētia quoqz non solum corporis sed et anime· Similiter quando notat q̄ regenerauit nos in esse gr̄e·in esse caritatis et amicicie·et in spem viuam de futura generatione in esse glorie·Similiter quando notat q̄ nutriuit corpaliter et spiritualiter sacramentaliter et aliter et singula horum fecit multipliciter· ¶Dices forte iste cātus qui mere fit in corde et si sit delectabilis in aure dei· nō

multum tamen delectabilis est ipsi cantanti. Sed sic dicēdo ꝑsus falleris et potissime qñ sic deuoto fit in studio ꝙ tam angeli ꝙ ipe deus delectātur interesse ac ocinere ad intellectū et expientiā aie. Huius rei patz possibilitas dulcissimo illo ꝑe clareuallis attestāte psallentibus inquit dignāter sancti angeli admiscēri solēt. O si quis hēret oculos aptos videret qua cura. quoue tripudio intersūt cantātibus. assunt ozantibus. insunt meditātibus. Hec ille. ꝙ si sic intersunt exteriozi regulari⁹ multo cātui interiozi. Sz ꝙ et de⁹ nō nunꝙ suam exhibeat pñtiam ocinēdo vel potius pcinēdo. Hoc nō videtur mirū pstertim dum cantat² sibi. nō minus em̄ potest de⁹ cā tare in cozde hois ꝙ intus loqui. Sed quid. Profecto nō solū de⁹ potest intus loqui sz de facto loquit² intus. s. in hoie deuoto spū ali studio dedito. Iuxta illud dictū magni ꝑis. qñ ozas cum deo loqueris. qñ legis deus tibi loquitur vtiqz intus iuxta illud psal mographi. Audiā quid loquat² in me dñs deus. igitur pōt et int⁹ cantare. Audi agnetez virginē sm pulcram methaphozā de cantu xpi sui dilecti gloziantē. Imo inquit xp̄m cuius mihi ozgana mo dulatis vocib⁹ cantāt. id est cuius intra me multiplices voces spi rituales ad modū modulātiū ozganoꝝ sm equiualentiam me dele ctant. Sane ꝙ psona deuota in cantu interno sui dilecti miro mo do delectet. hoc ex sola loquela eius de qua min⁹ videtur plane ouincitur dicente sponsa in canticis. Anima mea liquefacta est scz ꝑe dulcedine me totā resoluēte. vt dilectus locutus est. qnto igi tur magis postqꝫ vox sui dulcissimi cantus intus audita est. et maxi me qñ ex hoc per redundantiā spūalis gaudij in ipso sensu carnis exultatio causata ē. Iuxta illud psalmiste. Coz meū et caro mea ex ultauerunt in deum viuum.

IX. CONSIDERACIO.

Nona puella sic ait. O amice. Nōne laboz chorizantium laboz delectabilis est et consolatoz⁹. Est oīno put omune iudiciuz hoīm attestatur. Nec credendū est hoc tm̄ de exteriozi chorizandi modo in lasciuis saltibus et discursib⁹ exercito vex esse. sz potius de chorea in cordiali tripudio et exultatione siue in sursum actio nibus consistente. In qua chorea nō mō manus hoim iungunt² ad inuicē. sz potius manus hoīm dei et angelorꝝ. An non angeli ma nus hñt de quib⁹ psalmista homini loquēs. In manib⁹ inquit por tabunt te. Nōne et deus amicus sponse manus habz de quib⁹ ipa loquēs i cāticis. Man⁹ inqt illi⁹ tornatiles. Nōne aūt sunt cū deo sponso vel aliqui chorizantes. Sunt pculdubio. Ipse nāqz est qui ecclesiastica cātione affirmatur septus chorcis virginū sponsas de corus gloria. et additur. quocūqz pgis virgines sequūtur atqz lau dibus post te canētes curritāt hymnosqz dulces psonāt. Sane si in celo hoc pficitur. nobiscū quoqz et in terris inchoatur. Teste pō qui loquens deo quasi hoiem in chorea manu ad manum ducenti.

de terrenis ad celestia. tenuisti inquit manum dexteram meam et in voluntate tua deduxisti me et cum gloria suscepisti me. Inchoatur autem chorea huiuscemodi per dictam manuductionem dei et in actu studendi quo in scripturis manum dei attingim⁹. quemadmodum ipsum dauid dixisse nouimus. omnia venerūt scripta manu domini ad me. Sed et moyses filijs israhel ait. Dedit mihi dominus duas tabulas utrasq; scriptas digito dei. Scripturarum igitur que de manu dei sunt affectuali studio ac pro ipsarum intellectu ipsius dei manuductioni exultationis tripudio superaddito nōne apparet grata quedam choree similitudo. Cuius quidem choree rationem perficit in nobis quasi saltantibus redundans et in corpus crebra sursum actio. de qua premem̄oratum verbum psalmiste potest intelligi. cor meum et caro mea exultauerunt id est quasi extra se sursum saltauerūt in deum viuum.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. Cur frater conquereris de labore studij. si tacuisses philosophus fuisses. id est amator sapientie digne peramande. Nunc autem qui laborem abhorres studij verorum esse amator sapientie comprobaris. Quis enim amatorum de labore assumendo propter amicam pudicam atq; gratiosissimam. vtpote speciosam. et forma amabilem in sponsam habendam. generosam locupletem sensatam. virtuosam. multa scientem. letam. et solacio sam. atq; delectabilem. consolatoriam. et iocundam non erubesceret conqueri. cui potius propter ipsam labor ille dulcis et delectabilis deberet esse. Nullus certe virorum laudabilium. Sed quid. Nonne sapientia seu scientia circa quam labor studij versatur teste jacobo alphei primū pudica est id est pudicum facit teste venerabili jeronimo. Ama inquit literas et carnis vitia non amabis ⁊c. Immo sapientia de se dicit in ecclesiastico quasi balsamum non mixtum odor meus. balsamum inquit non mixtum et bene. Nam sicut purum balsamum rem sibi immersam natum est a corruptione preseruare. Ita homines immersi sapientie immunes redduntur a vitiorum corruptione. Est quoq; sapientia speciosissima. et ob hoc rebus speciosis compata dicente ipsa rursum in ecclesiastico. Quasi cedrus exaltata sum in libano. et quasi cypressus in monte syon. quasi palma exaltata sum in cades. et quasi plantatio rose in iericho. quasi oliua speciosa in cāpis. Immo de ipsa loquens sapiens. Super salutem inquit et speciem dilexi eam. Hec est enim speciosior sole et cetera cuius ceteras premissas conditiones suprea per vnam de sodalibus meis reperire poteris declaratas.

Deniq; quantū ad iocunditatē ipsius sciētie consolatoziam. Audi hugonē illuz regularē. Siquis mḡt familiariter scientiā amauerit iocūdam valde reddit vitā et maximā in tribulatiōe dsolationem.

¶ Capitulū. x. continēs dsolationes sup opoztunitatis studēdi carentia siue ratione carentie libzoz siue ratione carentie aptoz stu dozioz siue ratione alioz distrahentium negociozum.

Decimo post p̄missa ad sepedictam dn̄am dsolatricē accessit et alius tristis de opoztunitatis studēdi carētia se ostē dens pturbatum. Cui illa mox pro consolatione duas de suis puellis assignauit.

¶ I. CONSIDERACIO.

Prima puella sic ait. O hō si cares studendi opoztunitate ꝓpter libzoz carentiā spo q̄ p me poteris dsolari Te nanq; primitꝰ ammoneo vt si errozē vitare velis libzoz multitudinē nō affectes vis scire q̄re. Audi hugonē illū regularē. Quid inquit scripturam direrim nisi siluā cuius sentētias quasi fructus quosdā dulcissimos legendo carpimus tractando ruminamus. Qui ergo in tanta multitudine libzoz ozdinē nō custodit quasi in dēsitate saltus oberrās tramitē recti itineris pdit. Hec ille. Secūdo reoz de libris esse distinguendū. aut em̄ sunt libi artiū liberalium. siue alij vani libi. aut sunt libi magis vtiles et necessarij. Siquidē sunt libi artiū liberalium siue alij vani. libi quidē totaliter vani sunt vitādi. libri vero artium et si nō oms vani sint. tn̄ nō sunt tāte vtilitatis quin sint paruipēdendi et paucis fūdamentalibꝰ dumtaxat exceptis. exemplis sanctoz patz despiciendi. Legitur quippe de sanctissimo benedicto q̄ cū liberalibꝰ studijs rome traditus multos in eis p abrupta vitioz ire cerneret despexit studia illa. Scribit etiā venerabilis jeronimꝰ q̄ quodā tpe dum diligēter libzos legerat tullij et platonis febze cozreptꝰ ad iudiciū raptus est. vbi cū se xp̄ianū p̄fiteret iudex ait. mentiris. ciceronianus es et a mistris iussu iudicis grauissime cesus. veniā petijt. Veniā igitur sic iurādo impetrauit vt amplius in secularibus codicibꝰ nō studeret scribitq; q̄ ipo ad se reuerso liuētes ex plagis scapule sunt inuēte. Extunc ergo sacris scripturis se totū dedit. Similis oīno visio legitur in libzo q̄z appellamus vitas fratruz. Deniq; q̄ parue vtilitatis sit vsus plōrum hoc docent q̄ plures alie pulcerrime visiones. Quibus quidē hoc attestari videtur q̄ in dstitutionibꝰ fratz ozdinis p̄dicatoziboꝰ de studentibus dicitur in hec verba. In libris gentiliū et plōzum nō studeant et si ad hozā inspiciant secularis scientias non addiscant. nec artes quas liberales vocant nisi aliq̄n circa aliquos magister ozdinis vel capitulū generale vel pzioz puincialis vl̄ capitulum puinciale voluerint aliter dispensare. sed tm̄ libzos theologicos

tam iuuenes q̄ alij legāt. Hec ibi. ¶ Dorro si cares magis neces-
sarijs seu vtilioribus libris. nec sic multū cōqueri te oportet. cum
vel aliquos appropriatos. vel cōmunes. vel libros accomodatos
tot habere possis quot sufficiūt ad te studijs occupādū. quoꝝ qui-
dē nec dum pfectum vsum habuisti et sperare habeas si eoꝝ quos
hoc haberes modo. pfectum vsum habuisses deus de alijs p̄sertim
necessarijs tibi ofidenter postulanti puideret. Aliter jacobus al-
phei a deo inspiratus in sua canonica non dixisset. Siquis indiget
sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter. postulet au-
tem in fide nihil hesitans. Sane aliorum librorum. s. preterneces-
sariorum fit pia dei dispensatione gratia cuiusdaꝫ spiritualioris et
amplioris pfectus subtractio. quēadmodū supra per sororem meā
didicisti. fit. quia hoc etiam salubri statuto de libris vtilibus quo
ad tempus dicente magno patre. Codices certa hora petantur ex-
tra horam qui petierit non accipiat. Cui quidem statuto volūtarie
et absqꝫ desolatione obediendū esse dicta supius de obedientia do
cent manifeste.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Est ne frater aliquid aliud p̄ter liboꝝ
carentiā in desiderato studio te impediens. forsitan dices esse
apte celle seu studorij vel loci alterius ouenientis carentiā. Sed
nec ob hoc causeris de oportunitatis studendi carētia. Minimꝫ mi
nimus loculus sufficit ad studendū. Certum nāqꝫ illustris thomas
de aquino in Colonia sub alberto in loculo seu studorio vix quatu
or vel quinqꝫ pedes longitudinis et latitudinis habente plurimū
profecisse. et de illo immediate ipsum parisius ad legendū senten
tias missum esse. Taceo de diogene phō qui solo vase vno conten-
tus erat. Sed et omnia loca p̄sertim libros otinentia studiū nō
excludunt. quippe in nōnullis religionibus studij tempus deter-
minatur. In quibus tñ studoria ꝓpria nō habentur. Dorro si tibi di
ctam oportunitatē alia negocia adimunt si illa minus sunt vtilia
et volūtarie assumis ipa. non es dignus consolari ab aliquo. qꝫ te-
ipsum consoleris desistendo. si vero sint secundū se forsitan vtilio-
ra. vel etiam minus vtilia et ex obedientia assumpta. nec sic habes
causam querulandi vt de vtilioribus per se patet. de minus autem
vtilibus ex obedientia assumptis patꝫ desolatio ex prius dictis.

¶ Explicit liber duodecimus. Incipit terciusdecimus liber conti-
nens consolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que
opponuntur bone ipius coepis dispositioni. Capitulum primū cō-
tinens consolationes in genere sup carentia bonoꝝ coeporis.

Tercio decimo post ꝑmissa quadraginta quatuor tristibus ad supradictam dominam consolatricem principalem accedentibus · primo omnium vnus ex eis de carentia in genere bonorum corporis est conquestꝰ. cui mox illa de suis puellis pro cōsolatione sibi impendenda duas satis ydoneas assignauit.

I · CONSIDERATIO ·

Prima itaq; puella sic ait · O amice cur de bonorū corporis carentia adeo tristaris · Hanc ob causam tristari non haberes si scripturas attenderes seu scientiales facultates · Ecce ēm vt de potioribus puta de sacra theologia et fide catholica taceam · vel solam philiam ꝑdictis inferiorē attēdas et discas de ꝑdicta bonorū corporis carentia nō dignū otristari · ꝑsertim viro magnanimo apud quē eadem bona nō sunt magnipēdenda vtpote facile amissibilia docē te ipa philia · que licet ꝑdictis facultatibus sit inferior · tamē nihilominus etiā illi vbi altioribꝰ nō otradicit tanꝙ multum oculate et acuti iudicij fides est adhibenda illo illustri boetio eā sub methaphora mulieris describente atq; ipam de oculis vltra omunem hominū valētiā pspicacibꝰ omendāte · Hec aūt bona corporis ꝓpendit quasi magnanima · eo ꝙ ea docet esse amissibilia · Audi quid dicit symonē suū dirigens ad mundanos · Extimate inquit qui vultis nimiū corpis bona dum sciatis hoc quodcunq; miramini triduane febris igniculo posse dissolui ·

II · CONSIDERATIO ·

Secunda puella sic ait · O homo cur anima tua tristatur et in malum suum · Cur ei tanta est de bonis corpis cura · Nescis ꝙ teste salomone · qui delicate nutrit seruum suum · postea sentiet eum contumacē · qui inquit sed nō minꝰ que aut forte magis vt intelligamus qui dominꝰ vel que domina · Sed quid · Certe dña est aima praesertim secundū ptem supiorem que libera est secundū quam homo dominus est actuum suorū · estq; anima secundū illam ad ymaginem dei facta secundū deum regem celi formata tanꝙ eiusdē regis filia · corpus vero tenet locum serui · quēadmodū secundū corporalem substantiā natura humana ꝓ mundi sapientē dicitur multipliciter esse serua seu ancilla · Quid ergo tristatur anima de carētia bonorū corpis · de bonis serui sui · Vult ne seruū vel ancillam ꝓ bona sua lasciuire · vult ne in illis delicate nutritum sibi nō obedire · sed otumacem sentire · Vult ne seruum in bonis suis esse diuitē · et seipam pire et spoliari bonis suis · Quippe quo amplius dictum seruum lasciuire otigerit in bonis suis · eo magis ipsa dña carebit bonis ꝓprijs virtutū · s · vestimētis q̄ solebāt ipam redimire · oīs ēm gl'ia eiꝰ · s · huiꝰ filie regis ab intus in fimbrijs aureis circūamicta

varietatibus scz in variis virtutū habitibus. qui sunt int⁹ in aīma et gratis circūstantijs opationū sibi in ratione finis attributarum quēadmodū fines vestiū fimbrijs aureis adornantur. Cur ergo tristatur aima. et nō magis gaudet de bonoꝝ corpis diminutōe pro suaꝝ virtutū ꝓbabili augmētatione vel saltē ꝺseruatione.

¶ Capitulum secundū continens consolationes sup amissione seu carentia pulcritudinis corpalis.

Secundo post p̄missa ad sepedictā dñam consolatricem accessit et alius tristis petens ab ea sup corpalis pulcritudinis carentia ꝺsolari. At illa eidē pro consolatione tres de suis puellis assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur te ꝺtristat carētia pulcritudis cur tam humiliter pulcritudinē appetis quasi vn⁹ de illis desperatis stultis qui dixerūt. Non p̄tereat nos flos tempis coronemus nos rosis. His floribꝫ pulcritudinē ꝺpare docet illa illustris Boetiana consolatrix. Eorme inquit nitor vt rapidus est. vt velox et vernaliū floꝝ multabilitate fugacior. Hec illa. et cur nō ꝓpter illud corpalis pulcritudo. quia fugitiua est nō potius ꝺtemnit² q̄ a quoq̄ appetat². Vis habere de fuga ip̄i⁹ celeri satis edificatoriā demōstrationē. Ecce fertur frater petr⁹ de tarenthasia quondā ordinis p̄dicatoꝝ infra breue temp⁹ p̄mo fact⁹ magister excellens in theologia. statim post ꝓuincialis frācie. et post statiz archiep̄s lugdunēsis. deinde cardinalis et statim post innocēti⁹ papa quintus ad quas dignitates oīa fortassis infra vnius āni spaciū est ꝓ motus qui in papatu quo tpe vixit et in agone ꝺstitut⁹ in lectudinis circūstantibus p̄dicauit. Cursus inquit vite hois ꝺpari p̄t currui vt sicut q̄tuor rotis volubilib⁹ sustentat² currus ita et q̄tuor sunt quibus tanq̄ rotis inititur dictus hois cursus. Nam tanq̄ vni rote inititur generis nobilitati. tanq̄ aūt sede diutiaꝝ quantitati. tanq̄ tercie scientie famositati. tanq̄ q̄rte rote corpis pulcritudini seu formositati. Deinis tribus mobilibus rotis de se declaratis. q̄ scz eas ꝓ cursu suo habuerit. venit iste papa ad quartā rotā. dicēs se et illā. s. corpis pulcritudinē seu famositatē intm̄ habuisse. q̄ dū esset studens parisius tam pulcer erat et formosus in persona q̄ ne aspectus hoim ꝓuocaret² in ipsum nō dabatur sibi ad villā licentia. vel raro et difficulter. quod postq̄ dixerat subiūxit. videte mō vbi sunt rote cursus mei. vbi est nobilitas. vbi scientia. vbi diuitie que āmodo non valebūt mihi. vbi est et pulcritudo corpis mei. Videte. q̄ dicēs discoopuit se circa pectoralia et tunc oīb⁹ ipsum intuētibus miser appuit et miserabilis in corpe totaliter ꝺsum⁹ sicut lazarus de sepulcro resuscitat⁹ per quod vna cum rotis alijs

mox a se mouendis ostendit p̄cipue iam rotam pulcritudinis a se motam esse et eam tanq̄ generaliter fugitiuā otemnendā fore.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O si esses vir magnanimꝰ minime esses de corpalis pulcritudinis carētia pturbatus. Nempe vir magnanimus parua nō pōderat. ꝫ otemnit licz em̄ ꝫm mozalē pb̄m maximum exteriox bonozum sit bonoz. licetq̄ magnanimitas sit circa bonozes. tn̄ vir magnanimꝰ puipendit bonozē qui est a otingētibus et in paruis. Viro igitur magnanimo cui p paruo est opinio hoim qui magis curat veritatē q̄ opinionē huic leuis est ꝺsolatio et forte nulla de bonoze parue pulcritudinis p̄sertim magnaz turpitudinē palliātis seu de pulcritudine non vera. ꝫ tm̄modo opinata. Nec mirꝝ quia absolute dicit jobes os aureū. Leuis est ꝺsolatō qn̄ quis in seipo ofusus est qđ ab alijs ignozatur. Sed quid. Nōne hois qui pulcerrimꝰ dicit² pua est pulcritudo et magis opinata q̄ vera. Nōne em̄ corpus longum latum est et profundum. Pulcritudo igitur que solū apparet in corpis supficie cuius interioza plena sunt ofusibili turpitudine. Nōne tibi pua videtur et magis ofistere in hoim opinione q̄ in veritate. Certe sic. Audi de hoc boetiana ꝺsolatricē oculis suis vltra omunez hominū valentiā pspicacibus pspecto ꝓposito ip̄m pulcre declarantē. Si inquit vt aristoteles ait. Linceis oculis homines vterent² vt eoꝝ visus obstantia penetraret. nonne introspectis viscerib⁹ illud achibiadis supficie pulcerrimū corpus turpissimū videret⁴. Igitur te pulcꝝ videri nō tua natura. ꝫ oculoꝝ spectantiū. reddit infirmitas. Hec illa. Quid igitur. Restat nisi puam hmōi pulcritudinē puipendere et de eius carentia minime dolere.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella femina de hn̄da pulcritudine fatuum attendēs desiderium sic ait. O amica cur velles esse pulcra. Ecce puerbio dicitur. Mulieris p̄serim paupis prima miseria est ip̄ius pulcritudo. certe quia illa in confusionē miserabilē amatoꝛib⁹ eā exponit. Qꝛ si forte ꝓpter pulcritudinē ducatur ab aliquo nō defendet eam a miseria. ꝫ fortassis augebit magis miseriā ipa ei⁹ pulcritudo. Cur hoc inquies. Audi illū theofrastum. Dulcra inquit specie adamatur. feda aūt ocupiscit. Difficile custodire quod plures amant minoꝛi aūt miseria deformis habetur. q̄ formosa seruat². nihil em̄ tutum est in quo totius populi vota suspirāt. Hec ille. Patet ergo. q̄ pulcritudo mulieris est ei piculo. est et viro suo. Quod si ad effectum ofusionis sue pueniat melius illi erat si nata pulcra nō fuisset. Sicut em̄ ipa virū suū zelotipū p coꝛ suū cruciat qui facile credit ip̄am ab alijs amari piculose et etiā ip̄am alios sibi amarose Ita viceuersa a viro cruciabit² suspicioso a cui⁹ offēsa et odio nō p̄t

eam ſufficienter defendere ipſa ſua pulcritudo. quēadmodum nec thamar pulcritudo defendere ipām poterat ab odio frīs ſui amon qui maiozi eam odiuit odio poſtq̄ ipām coꝛrupat q̄ eſſ3 amoꝛ quo eam añ dilexerat vt liber regū maiſeſtat. Verū poſtq̄ vtrimq3 pue= nitur. ad odiu3 tam intēſum p̄moꝛdialiter a pulcritudine mulieris oꝛiginatū. quid vlterius ſequi ſolet niſi q̄ vterq3 in alteri9 moꝛtē aſpirat. et ſi quo mō poteſt latenter eam accelerat.

¶ Capitulum terciū continēs cōſolatōes hoīs ſtrumoſi gippoſi et vl'r hoīm in coꝛpibus ſuis vel mēbꝛis deforꝛmitatē habentium.

TErcio poſt p̄miſſa ad dictam dñam oſolatricem acceſſit et alius triſtis ſup deforꝛmitate iuxta materiā p̄miſſi capitu= li conquerēdo. At illa ſibi de puellis ſuis conſolationis gratia tres adiunxit.

¶ 1. CONSIDERATIO.

Prima puella ſic ait. Cur triſtaris amice de deforꝛmitate ſiue ſit in aliqua partiū. ſiue in toto coꝛpe. Diceſ foꝛte. quia deforꝛmi tas coꝛpis iudiciū eſt q̄ et in aīma ſim deforꝛmis. Nimi3 ſ3m mun= di ſapientē. monſtrū in coꝛpe eſt monſtrū in anima. S3 te iſtud mi= nime deb3 oturbare. Hempe ſignū hoc fallibile eſt. Nam vt areſto tiles ſcripſit ad alexandꝛū. Diſcipuli ꝓpocratis depinxerūt foꝛmā eius in ꝓgameno et poꝛtauerūt eam philimoni dicēte s. Cōſidera hanc figurā et indica nobis qualitates et oplexiones eius. qui re ſpicienſ opoſitionem et diſpoſitionē figure opauit partes eius ad partes dicens. Iſte homo luxurioſus eſt. deceptoꝛ. amans coitum. ob quā rem voluerūt eū interficere. dicētes o ſtulte hec eſt figura digniozis et meliozis hoīs qui ſit in hoc mūdo. Philimon autem pacificauit eos et coꝛrexit dicēs. Hec figura ſapiētis. q̄d hoc q̄ſi= uiſti a me de mea ſciētia. hanc oſtendi vobis et q̄d inde ſentio ſ3m ipām. qñ ergo pueneꝛūt ad ꝓpocratē dixerūt ei quid feceꝛt et quid rñdit eis philimon et iudiciū. quibus dixit ꝓpocras. certe verum dixit philimon nec p̄termiſit vna3 literam. Verūtamen ex quo ego reſpexi et oſideraui hec turpia eſſe et repꝛobāda. cōſtitui aimā meā regē ſup ipām. et retraxi eā ab eis et triūphaui ſup retētione cōcu piſcētie mee. hec eſt itaq3 laus et ſapia ꝓpōtis vt ocludit areſtoti les i dicta epla. ex quo clare pat3 q̄ fallit ſignū q̄ ex mala diſpo = ſitōe coꝛpis iudicat² de oforꝛmi diſpoſitōe mētis. Vñ et ad ꝓpoſitū loquēs illuſtris Seneca. Dōt inq̄t ingeniū foꝛtiſſimū ac beatiſſimū ſub q̄libet cute latere. p̄ ex deforꝛmi hūiliq3 coꝛpuſculo foꝛmoſus aim9 ac magn9 exire. nō deforꝛmitate coꝛpis fedat² aim9. ſ3 pulcri tudine aīmi coꝛp9 oꝛnat². Hec ille. Et licz hoc ſit p̄ſus g̃tū verbū g̃tius tn̄ dictū reputarē. q̄ deforꝛmitate coꝛpis multotiēs pulcrifi cat² aīmus fitq3 placibilioꝛ atq3 p̄cioſioꝛ. Quo pacto foꝛſan inq̄es

Profecto deformis quo defectuosior est in corpore· eo multoties amplius conatur se ornare mox pulcritudine·et p̄ consequens animi speciositate in virtutib⁹ cōsistente·p̄sertim vna cū exteriox operū ostensione· Hij nanq; qui hoc faciūt studiose·quicunq; sint illi de numero sint illoxu;·de quibus dicit filiꝰ sprach·Noies diuites in virtute·pulcritudinis studiū hn̄tes· et nonne istud exp̄sse insinuat illustris Seneca·Omis inquit res que nō habuit decus virtute addita sumit·Nōne et ciceroniana sentētia huic accedat·Sicut inq⁹ sanitas et pulcritudo corpis· ita est virtꝰ anime·Q⁹ si hoc sit dictū m genere· spāliter tn̄ patz hoc in eo qui ꝓpter deformitatē hūiliatus se parulū agnoscit apud se dicente q̄dam glosa·Qui puulū se agnoscit pulcer et speciosus decore virtutu agnoscit². Quid ergo miri si talis fit placibilis alijs quēadmodū illa in cuiꝰ p̄sona canitur·cum essem puula placui altissimo·Quid etiā miri si talis reddi tur p̄ciosior· Est nimix hūilitas in hoīe q̄ paulū reddit inuēta q̄s vna p̄ciosa margarita que licet videatur pua tn̄ vt magne virtutis et p̄cij est p celestibus nūdinis companda·Deniq; si hūilis aliq⁹ ob deformitatē corpalē solo vno gradu fit humilior· multo melius est hoc ei q̄ sit mala maxima deformitas corpalis cū solꝰ ille gradꝰ vt supra sodal' mea manifestauit maximis gr̄ijs gr̄is datis p̄feratur

II·CONSIDERATIO·

Secūda puella sic ait· Cur amice intm̄ de deformitate mēbrox vel totius corpis cruciaris·Nōne p sororē meā tue est tristicie satisfactum que p verā te virtutū pulcritudinē desolatur·forsan dices est quidē vtrūq; s; non plene·Nam habite hūilitatis in me augende suppositioni·desolatio hec innitatur q̄ hūilitatē nōdum minusq; eius augmentū cor meū expit². Si ita est amice dic mihi quaso· esto q̄ te deformitas non reddat hūiliorē nunq̄t te non reddit saltem minus superbum·Estimo q̄ nequaq̄ hoc negare possis cōfiteor igi' inquies· Quit ergo· Nunq̄d nō hoc magnū valde minꝰ esse superbum·Nempe gradus subtractus sup'bie si adhuc duraret p̄sertim vsq; in finem tui transitus·tanto eidem gradui maior pena deberetur·q̄ oīs deformitas reperibilis in hoc mundo te si tibi iesset·nō posset tantū cruciare·quēadmodū supra ex dictis elici potest cuiusdam sodalis mee·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic aic· Nescis homo quanta magnitudinis inter corpus et animā sit distantia·Ecce secundū magnū patrez Augustinū·Ipa anima maior est q̄ tota celi machina· vtpote cuius ipa capax est et eius s;m ymaginē extentiua est· Hinc aūt liquido patet q̄ corpus hoīs in compatione aime minus est ea·q̄ sit minimus articulꝰ pedice respectu totiꝰ corpis·quēadmodū igit² minimū articulū hmōi deformē hn̄s toto residuo corpe pulcro exīte stultꝰ ess; si de articli talis et tā modici deformitate multū curaz·

Ita profecto satis stultus videtur qui animā pulcrā habere potest si de corpis deformitate quod respectu aime tam modicū quid est tristis repitur. cum quod parū est nihil esse videatur. qm̄ et in oīm facultate morali modicū p nihilo reputat². Dices forte fateor ita esse debere si hēm maioris ptis pulcritudinē. s. ipius aīe et si ista posset patere. Sed audi cōtra te in hac pte dictū magni Anthonij de virtute loquētis in qua quidē cōsistit aime pulcritudo. Nolite inquit virtutis nomē tanq̄ impossibile pauere huius opis natura insert est homi. Grecie studia in aliena vrbe q̄rant magistros nobis nulla pficiscēdi nulla trāsfretādi necessitas imminet. Hec ille quasi dicat. Virtutē aīam pulcrificantē nō oporet q̄rere apud are stotilē vel aliū quēcunq; in studio legentē pbiam moralē. aīa em̄ virtutes acquirēdi insertam habet facultatē. Et et de ipius apparētia virtutis. Audi illustrē Senecaz. Nulla inquit virtus latet et latuisse nō est ipius damnū. Veniet qui cōditam et seculi sui malignitate opssam dies publicet. Hec ille qui de die huius tpis loqui videtur. qd̄ si etiā nō essz. modica xpiano cura esse deberet ppter diem illam supuenturā. qua iudex vniersoz illumiabit abscondita tenebrarum et manifestabit cōsilia cordiū. et tūc laus erit vnicuiq; a deo. s. quē virtutū opa cōmendabūt. tunc et deinceps imppetuum quod oīm xpiano sufficere dignum esset.

¶ Capitulum quartum continēs dolationes super corporum vel membrorum displicibili quantitate.

QVarto post pmissa ad dñam dolatricem pcipuam accessit et alius tristis q̄rens dolationem sup displicibili q̄ntitate corporis vel membroz. At illa ei duas de suis puellis ad dolandum ipm satis pdoneas assignauit.

¶ I. CONSIDERACIO.

Prima puella sic ait. O karissime. Cur de tua turbaris statura. Nōne illosqui dixerūt de dño bn̄ oīa fecit. verz dixisse iudicas. Iudico inq̄es. quid ergo. Profecto si bene oīa fecit sequitur p aut corpa nr̄a siue parua siue magna nō sint de numero oīm que p eum sunt facta. aut p sint vtiq; bn̄ facta Dicere aūt nō poteris ea nō esse de numero oīm vel talia vt sunt p eum facta. q̄ constat oppositū p ꝓphetā. qm̄ inquit ipe fecit nos et nō ipi nos Si igitur cōcesseris vt oporet p sint bn̄ facta quo tunc spū temptaris vt turberis de corpali statura tua. de qua szm hoc mīme deberes conqueri siue magna sit siue parua siue alta siue bassa. Presertim quando nescis cui fini ꝓportionetur. propter quem talis a deo sit facta quem etiā finē a deo intentū determinate etiā tu deberes intēdere indefinite scz p p meliori tuo sis talis factus semp pfumendo.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis homo q̄ oīm artifex sapientia q̄ dicit in ꝓuerbijs. Dñs possedit me ab initio viaꝝ suaꝝ anteq̄ quicq̄ faceret a ꝓncipio. qñ p̄parabat celos aderā cū eo cūcta componēs. Nescis inq̄ q̄ hec sapientia adhuc et semp opat⁹. aliter em̄ non esset oīm artifex. nec attingeret a fine vsq; ad finē fortiter qđ tñ ei attribuitur. sc; a fine seu termio a quo mundus esse incepit vsq; ad finē seu terminū ad quem pfectionis totius mūdi. Opatur aūt artificiosissime omnia opa dei aliter non disponeret vt ei attribuitur oīa suauiter. Aliter etiaz nō disponeret vt ei attribuit⁹ oīa in numero et pondere et mēsura vtiq; debita cuiꝰ oppositū sentire nō carez sacrilegij rōne. Ex his aūt sequit⁹ q̄ vt scriptura dicit dei pfecta sunt opa. Quid ergo. Profecto miꝝ esse videtur ꝓ omnem modū quō aut qua ratione possis de corpe tuo qđ plasma dei ostat esse tanq̄ de impfecto vel defectuoso verecūdari vel turbari. magnam quippe in hoc attēdo in te p̄sumptōez. qui oīm artificis opꝰ vis corrigere nesciēs finē cui ꝓportionatur. vel ꝓpter quem factuz est tantum vel tale.

¶ Capitulum quintū continens consolationes spāliter sup nimia paruitate corporalis status seu breuitate.

Quinto post p̄missa ad dñam ꝺsolatricē sepedictā accessit et alius tristis sup breuitate siue exiguitate corpalis statura ḡrulando. cui illa mox de suis puellis ad consolandum eum tres adiunxit. ¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur homo velles maior esse. Necesse em̄ est te esse pusillū. siquidē nō necesse est. fac ergo te maiorez. Sed certe nō potes. quis em̄ vt dicit saluator adicere pōt ad staturā suam cubitū vnū. Sz nec mīmū additamentū. Fac ergo de necessitate virtutē. p̄sertim exquo talē te esse voluit ille qui vtiq; plus te diligit q̄ tu teip̄m. quiq; certissime nouit quid tibi sit bonum. Scitq; vt reor si esses vt tu velles esse q̄ multū se extollerz insipiens cor tuū et in malum ꝓpetuum. ¶ II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. O hō karissime scias indubitāter q̄ amor dei erga te nullo mō sinerz te esse destitutum in corpe nisi hoc recōpensaret aliquo dono gratie vel gratū faciētis vl̄ gratis date Interq; dona gr̄e vnū exp̄mit⁹ tali versu poetico. cōsilio pollet cui vim natura negauit. Vide aūt an nō maiꝰ bonū consistat in cōsilio quo is cui vim natura negat dicit⁹ pollere q̄ malū sit ex ꝺditione corpalis puitatis vim dimmutā hze. Certe sic Quippe tali pollere ꝺsilio multotiēs fe⁹ de paupe diuitē. de rustico nobilē. de armigero militē. de milite baronē. de barone comitē. vel qñq; ducē et nō nunq̄ etiā de duce vl̄ de comite regē. taliter quoq; pollere ꝺsilio nōnūq̄ facit de viro honesto scm̄ viꝝ. de scō sanctiorē. et de min⁹ reputato reputatiorē. ac sibi et alijs vtiliorē. vex q̄ humile corpꝰ

consilio polleat vt versus inisinuat. Hoc in figura patet in zache⁹ qui statura pusillus erat. et tñ nomẽ eius iustus ꝺsilio interptatur

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice audi rem gestam et ꝺsolare p eã. Ecce postq̃ ꝺñs regez saul qui alte stature erat repzobauit. et vnũ de filijs ysay betlehemite p samuelẽ in regẽ vngi voluit. pzesentato p ysai filio bene psonato. ꝺixit ꝺñs ad samuelẽ. vt regũ libzo legitur. ne respicias vultum eius. neq3 altitudinẽ stature eius qm̃ abieci eum. nec iuxta intuitũ hois ego iudico. Homo em̃ videt ea q̃ parẽt. ꝺeꝰ aũt intuet⁹ coz. Adduxit itaq3 ysai. vj. filios suos corã samuele. et ait samuel ad ysai. Nũquid iam opleti sunt filij. qui respõdit. adhuc reliquus est paruul⁹ et pascit ones. et ait samuel ad ysai. mitte et adduc eum. nec em̃ discũbem⁹ pzius q̃ ille huc veniat. misit ergo et adduxit eum. et ait ꝺñs. surge et vnge eum. ipse est em̃. tulit ergo samuel coznu olei et vnxit eum in medio fratrum eius et direct⁹ est spũs ꝺñi a ꝺie illa in dauid et deinceps. Ex his homo ꝺisce non glozianꝺũ ꝺe alta statura. alta nanq3 statura non ꝺat altũ statũ vt p̃mittat⁹ illum filiorꝝ ysai samueli p̃sentatũ qui altam supponitur staturam habuisse ꝺñs ꝺicatur abiecisse. Similiter nec parua statura alti status impedit assecutionẽ. cum p̃ om̃ib⁹ filijs ysai ip̃m dauid qui statura puulus erat et oues pascebat ꝺñs elegerit. et p samuelẽ in regẽ vngi voluerit. et sp̃m suũ in eum direxerit. De humili ergo statura hois tui exteriozis ne tristeris. sed eius poti⁹ occasiõe attẽꝺas ꝺictũ aristotilis. s. q̃ hõ nõ ꝺebz sape hũana sz extenꝺere se ad imozталia q̃ntuz potest. ꝺictumq3 illud illustris semice. O q̃ cõtempta res est homo nisi sup humana se erexerit. His verbis attẽtis te coneris sup te exigere. et que sursum sũt querere et erit homo tuus interioz statura similis illi mulieri quã insignis boetius penes staturã eius ꝺescribẽs. pulsare inquit celũ sũmi verticis cacumine videbatur. que cum caput altius extulisset ip̃m etiam celũ penetrabat. respicientiũq3 hoim frustrabatur intuitum. Hec ille. Poteris igitur o amice parua statura exteriozis hominis te mime impediẽte imo ei⁹ occasione penes interiozẽ hoiem tali pze alijs statura emiere que ꝺigna est impio que pzincipaliter apuꝺ ꝺeum et nõnunq̃ etiã in hoc mundo te plurimũ poterit exaltare. Dices fozte gnanus sum cozpe. et quis posset quicq̃ boni in me p̃sumere. Sed et siqua virtus apperet in me. magis esset grata in eliganti cozpe. Erras omnino sic ꝺicens. Audi illustrẽ Senecã. Errare inquit mihi videt⁹ qui ꝺixit. Gratioz est pulcro veniẽs e cozpoze virtus. nõ em̃ vllo honestam̃to eget. Ipa magnũ sui ꝺecus est et cozpus suũ ꝺsecrat. põt ex casa vir magn⁹ exire. põt ex ꝺefozmi hũiliq3 cozpusculo fozmosus aimus ac liber et magnus.

Capitulum sextum ꝺtinens ꝺsolationes sup canicie et caluicie.

Sexto post p̄missa ad dñam consolatricē principalē accessit et alius tristis sup canicie et caluicie q̄rulādo. cui illa de suis puellis duas ꝺsolationis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella caniciē attendens sic ait. O hō cur turbaris de canicie. Nescis ꝙ causa est exhibitōis reuerētie. Hempe canicies senio attestat². Senib⁹ aūt vt testat² moralis ꝑs debem⁹ honorē Sz q̄nti est hoc. Certe inter tpalia bona p̄cellit honor. Sed et salomon ille sapiētissimus exultatio inquit iuuenū fortitudo eoꝝ et dignitas senū canicies. Ex hoc videtur ꝛm eum ꝙ sicut fortitudo se habz ad iuuenes. ita et canicies ad senes. ac ꝑ ꝺsequēs ꝙ sicut magna exultatio iuuenū in fortitudine. Ita senibus magna cōsistit dignitas in canicie. Nec curandū est eis tanꝑ exptis de ipsius caniciei aliquali deformitate. p̄sertim cum durare nō habeat nisi q̄si p momentū modicū huius vite. de quo scriptura dicit. modicū corruptibilis vite tempus. illi nimiꝝ vita ꝑpetua succedit. et canicies et omnis senilis defectus recedit. et sequitur decētissima cesaries iuuenilis. Illius in statu vite beatus petrus canus nō erit put nūc depingitur. Cum em̄ venerit qō ꝑfectū est euacuabitur canicies q̄ ex ꝑte est et capita electoꝝ decētissima cesarie decorabuntur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella caluiciū attendēs sic ait. O homo cur de caluicie tristaris. cum magis ad mundiciā conferat ꝙ alia ꝑ im̄ diciam inducat. Audi scripturam q̄e dicit Vir de cuius capite capilli fluunt caluus ac mundus est. et si a fronte ceciderint pili recaluester et mundus est. Dices forter. In obprobriū dictuz de nōnullis repitur. In vniuersis capitibus eoꝝ caluicies. Sz et ꝑ caluicij imꝑoperationē sanctis viris illuditur. quēadmodū illusum est helisēo per pueros qui dixerūt. ascende calue ascende calue. Sed hec licet vtrunq; mouerent pueriles homines et mundanos puerilem stulticiam sectantes. nequaq̄ tn̄ mouere debent homines maturos p̄esertim celestes habētes animos et qui nō sunt vt ceteri qui spez non habent. Quid cure est de caluicio viris sanctis vel discretis q̄ spem habent. ꝙ quasi per momentuz tm̄ huius vite breuissime pilis seu capillis carēt. quibus ipsa veritas dicit. capilli capitis vestri omnes numerati sunt. et iterum capillus de capite vestro nō pibit Nimirum vt doctores tradunt capilli sunt dati in ornatum hoīm. sed corpora electoꝝ debent resurgere cum omni ornatu. igitur resurgent cum capillis. Hinc est ꝙ sanctus paulus qui hic calu⁹ depingitur. non erit in celo calums. sed pulcerrimis crinibus adornatus. Vñ caluiciē in capilloꝝ carētia ꝺsistentē ꝑ dictū mom̄tum tm̄ durātē pōderare seu curare ꝺtēnet hō magnaim⁹ q̄ indubitāter

sperat q restituetur ei capillor ornatus post carentie quasi momē
tanee interuallū ppetuo duratur9. Bz que erit in hoc caluor ꝺso
latio. Profecto ceteris paribꝰ calui magis alijs ad hendas ascē=
dere ꝺsueuerūt. Vñ et verbū pueror qui heliseo illuserūt dicētes
ascēde calue ascēde calue videtur fuisse pphetcum de pterito. Ipe
em̄ iam ascenderat a iugis boum ad pphetcū statum. Quippe vt re
gum libro legitur. Dixit dñs ad helyam. Vade in damascū. cunq
veneris illuc heliseū vnges pphetaz pro te. et sequit' helyas repit
heliseū arantē in duodecim iugis boum. cunq venisset helyas ad
eum misit pallium suum sup eum. licz etiā legatur q helyse9 fūde
bat aquā sup manus helye tñ intantū ascēdit q in eo teste scriptu=
ra cōpletus est spiritus helye. Deniq etiā naturalis industria ita
abundat in caluis q illam formidās quidam ad alterum dicebat.
Si nō vis calui fugias consortia calui.

Capitulum septimum continēs ꝺsolationes sup oculor defectu
at deformitate necnō sup totali oculorum amissione vel cecitate.

Septimo post p̄missa ad dominā ꝺsolatricē p̄dictaz accesse=
runt et alij duo tristes sup materia p̄missi tituli grauiter
conqrerētes quibus illa mox de suis puellis ad ꝺsolan=
dum eos quinq satis ydoneas deputauit.

I. CONSIDERACIO.

Prima puella defectus et deformitates oculor vnius eor per
pendēs sic ait. O amice cur tristaris de defectu oculor et ipo
rum caligine seu obscuritate vel etiā de rubedine. Hempe defect9
huiuscemōi mortis memoriā ingerit defacili. Audi q̄d de hoc liber
loquatur geneseos. Senuit inquit ysaac et calligauerūt oculi eius
et videre non poterat vocauitq filium suum maiorē et dixit ei. Vi
des q senuerim et ignorē diem mortis mee. Bz q̄d. Certe memoria
mortis. homini est pernitis. Vñ et paterne psuadetur in scriptura
Audi filiū sprach ad suum filium loquentē. Fili inquit memorare
nouissima tua. cur aūt de hoc āmonet. Profecto multa bona opera
tur mortis memoria. p̄sertim q̄ p̄missa oculor caligo et obscuritas
seu alia defectuosa dispositio de ppinquo indicat imminere. Facit
nanq hoiem studiosum ad disponendū domui sue. facit hominez
p̄ntem vitam paruip̄ẽdere. et mundū cōtemnere. facit hominē ad
feliciter moriendū. et ad eternā vitā se disponere et ꝓparare. seq
sanctis hoibus et deuotis tota deuotione recōmendare. que oīa
magis sunt bona q̄ mala. sic dicta oculor q̄litas seu dispositō de=
fectiua. Deniq hec dispositio oculor quēadmodū et edentulor
defectus magnā illam virtutē hūilitatis generare et generatā na
ta est ꝺseruare. p̄sertim etiā alia notabili deformitate ocurrēte.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella alterius tristiꝭ oculorum carentiã et cecitatem attendens sic ait. O homo vt quid turbaris ex oculorꝫ amissione. Hoc nãqz bonũ ꝺsecutꝰ es inde. ꝙ suppoꝛtaris a multorꝫ malorum visione. que quidẽ videre peius est qñqz ꝙ moꝛtem incurrere. quod nimiꝫ conicio ex eo ꝙ egregius ille miles iudas machabeꝰ dicebat. Melius est nos moꝛi in bello ꝙ videre mala gentis nr̃e et sanctoꝛum. Ob hoc itaqz ꝙ a plurimorꝫ visione malorꝫ cecus suppoꝛtatur. ꝓfecto causam habz vt ꝓ sua cecitate deo regratiet² iuxta exemplũ quod quadã in hystoꝛia legit² videlicz ꝙ juliano apoꝛstata sacrificãte deo suo apud ꝺstantinopolim ep̃s calcedoñ. ꝑ nimia senectute cecatus qui manu alterius regebatur eum apte appellauit apostatã cui dicente juliano neqz galileus deus tuꝰ cura re te potest. respondit. deo gratias ꝙ te non video pietate nudatũ Deniqz etiã democritꝰ ph̃s fertur sibi oculos eruisse ne videret bñ esse malis ciuibus quod scz malum estimabat.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad eundẽ tristẽ sic ait. Cur turbaris de oculoꝛum amissione. Nunquid non fatuũ est turbari de inimici sui ꝓditione. et castri ipius p̃sertim si ꝓꝛeꝺo sit ꝺestructione. que ꝺestructõ si fiat potiꝰ est gaudendũ ꝙ dolendũ. Dic queso est ne ita. Est inq̃ es ne inficiationi locꝰ est. Quid ergo. Deꝛofecto teste scriptura inimici hominis domestici eius id est sensus coꝛpis quoꝛ nimiꝫ castra sunt ipoꝛ oꝛgana vt aures. auditus. nares. oꝺoꝛatus. oculi. ipi⁹ visus. ꝺestructio itaqz oculorꝫ est castroꝛ inimici tui ꝺestructio. ac ꝓinde ipius tui inimici extermiatio et cura. cũ et ipe oculus p̃ꝺonis habeat rationẽ. Quippe in trenis ꝺicitur. Oculꝰ meus ꝺep̃ꝺatus est animã meã. in cũctis filiabus vrbis mee. Dices foꝛte quo pacto aut in quo ꝺsistit hec ꝺep̃ꝺatio. Deꝛofecto in priuatõe rerum aime nobilissimarꝫ quibus homo ꝓ visuz oculorꝫ spoliatur Que nam inquies sunt res ille. certe visio seu ꝺtemplatio interioꝛ et supnoꝛ amoꝛ sincerioꝛ. Vis scire ꝙ oculi priuãt hominẽ visione mentis interius et celestiũ ꝺtemplatione. Ecce eo hoc faciũt oculi quo a celestibus auersi ipm faciunt hoiem ꝓ ꝺcupiscentiã quã generant inferius delectari. ꝺtra quoꝫ intuitum concupiscentiã generantẽ ꝓ Gregoꝛiũ papam dictũ noueris. Non licet intueri quod non licz ꝺcupisci. Sed et terquillianꝰ ille de democrito ph̃o ꝺicit ꝙ excecauit seipm ideo. quia mulieres sine ꝺcupiscẽtia aspicere nõ poterat. concupiscẽtia aũt subuertit coꝛ. scz secundũ cuius primariam ꝺispositionẽ deus fecit hominẽ rectum. ꝺtra quod quidẽ cõcupiscentia subuertit ipm et incuruat interioꝛẽ hoiem natura rectissimum ad terrenas delectationes. Hinc nãqz daniel puer iunioꝛ spiritu suo diuinitus suscitato ad vnum quidẽ de iniquis iudicib⁹ susannaz accusantib⁹ sic ait. species decepit te et ꝺcupiscẽtia subuertit coꝛ tuum. De quibus etiaz iudicibus suo in libꝛo premittitur ꝙ

exarserunt in concupiscētia eius et euerterunt sensum et declinauerunt oculos suos vt non viderēt celum·per quā hystoriā liquido patet q̄ oculi dep̄dantur aiam celestiū ⁊templatione·s· ꝓpter inferiorꝝ rerꝝ ⁊cupiscibiliū incautā visionē· ¶Vis autē rursum scire q̄ ꝓpter cōsequentē delectationē in rebus infimis oculi qui hāc cautant aiam non mediocriter dep̄dantur supnorꝝ amore·Audi egregium pastorē Gregoriū·Tanto inquit quisq; a supno amore disiūgitur·quanto inferius delectat'·quod quidē etiā innuit ipse pater clareuallis·Piscus inquit pcauī desiderij et delectationis animam volare non patitur·s·rursum alis suis interioribus·de quibus Iohannes in apocalipsi·Date sunt inquit mulieri ale due·s·ala intellect9 ad volandū sursum per celestiū ⁊templationē·et ala volūtatis seu affectus ad volandū sursum p supnorūz amorē·Quia igitur oculi his rebus aime vtiq; nobilissimis et maximis ipam aīmā dep̄dantur·Inde est q̄ oculi ratione depredatōis hmōi censentur non in merito esse hominis iimici·Vñ et petrus quidam quondā abbas clareuallis·cū vnū oculū ex fluxu reumatis pdidisset dixit se vnuz de inimicis suis euasisse et supstitē plusq̄ pditū formidare·

¶ IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad eundē tristem sic ait·Cur homo doles de pditione oculorꝝ quorꝝ quidē pditionē nō grauiter esse ferendā p̄t pluribus rationib9 psuaderi·Audi ihm filiū sprach·Deus inquit vite mee extollentiam oculorꝝ meorꝝ ne dederis mihi·Audi quoq; et circa hoc quid dixerit in patrū libro sancta sincletice·Si inquit amittimus oculos non feramus grauiter·extollentie em̄ instrumētū amisim9 sz magis gaudeam9 quia interioribꝰ oculis gloriam dñi speculamur·Hec illa·Sed et illustrē senecā audito·Oculos inquit pdidi q̄ multis cupiditatibus via inscia est·oculi irritamenta sunt vitiorꝝ duces scelerꝝ· Idem itidem oculos pdidi habz et nox suas voluptates nō intelligis partē esse innocētie cecitatē·Hec ille illustris et bñ p om̄ia·q̄uis eo melius quo et clarꝰ dixisz cecitatē partē esse innocentie· Nimirū cecitas facit nō videre ac p ꝯsequens non inuidere sz magna ps est innocētie nō inuidere·Rursum cecitas facit nō impudice videre sz et hoc addit ad innocētiā quēadmodū impudica visio ad videtis culpā·culpam inq̄ mortalem et nōnunq̄ ad vise psone spūalem mortē· quippe sm magnum p̄em Aug·Impudicꝰ oculus impudici cordis est nūciusꝰ·et nonne hinc attingit psepe male videre· Presertim qñ videtis oculi sūt q̄si oculi basiliſci·suo fixo intuitu infuciētis et interficiētis seu intoxicantis cor hoīs sic visu·et nōne melius est tibi p̄ cecitate nō videre q̄ sic male videre q̄q; p ꝯsequēs psonā p̄cipue tibi dilectā ipo tuo venenoso intuitu interficere·Certe sic·p certo·nā et si sic oculꝰ tuus ne p̄ fuerit totū corꝑ tuū tenebrosuz erit·tenebra·s·pcti mortalis et infernal seu ⁊pabolice q̄litatis· ¶V·CONSIDERATIO

XIII

QVinta puella ad sepedictā tristem sic ait. Tu hō qui te cecum estimas fortsitā verum iudicium si hās non te cecū iudicares. et per consequens ꝓpter cecitatē non doleres. quippe vt decretorum dicitur liber. Cecus dicitur qui supne contemplationis lucem ignorat quā quidē ignorātiā magis ꝑsumendū est inesse oculos habēti ꝙ ei ceteris paribus qui priuatione oculorꝫ cecus dicitur appellatione vulgari. Nimirꝫ de democrito phō refert ille agellius ꝙ fuerit ditissimus qui oīe patrimoniuꝫ suum suis ciuibus relinquens athenas ꝓfectus est et ibi oculos sibi eruit vt vegetationes cogitationes haberet. Sed quid ꝙ vegetationes nisi cogitationes magis vigaces et ꝙ contemplationē de die in diem in altum crescentes et ꝙ se loquendo sensibus alijs ꝙ accidens minime impedientibus certius directius et magis continue in deum tendentes. Has nimirū cogitationes viuationes ac directius et certiꝰ in deū tendētes nōnunꝙ optatur cecitas corporaliū oculorū. Quēdmodū em̄ sagittarius claudit saltē vnū oculū vt alio oculo dirigente certius mittat telū ad metā seu terminū. Ita clauso ꝙ cecitatē oculo carnis alius oculus scꝫ mētis cogitationū suarum visione certius attingit metā seu terminū id est ad deum finem vltimum. Sed quid. Profecto dictas cogitationes vegetationes cū cecitate hās multomeliꝰ est hoī ꝙ malū sit homini cecum esse vl̄ oculos nō habere. Nimirꝫ cogitationes [illegible]uo sunt vegetationes eo sunt et altiores scdm quas crescit homo in gratia et cognitione dei iuxta illud petri. Crescite in grā et cognitione dñi nr̄i ihū xp̄i et nunc et in diem eternitatis. ꝙ tales vero cogitationes ꝓpter incrementū caritatis qđ ipas consequi eterna beatitudo in gradu ꝓfectiori obtinetur. cui quidē gradui oīis visio oculorꝫ tempal̄ est oīno incompabilis. Ita videlicꝫ ꝙ respectu visionis bn̄fica ꝑm gradum ad quem dicto modo ꝓmouet cecitas oīis tempalis visio vel que eam consequitur est vt in pluribus quasi nō visio. quo modo moraliter pōt intelligi illud psalmigraphi. Oculos habent et nō videbūt. sic quoqꝫ et anthonomatice potest intelligi verbū xp̄i euangelicum. ceci vident.

Capitulum octauum continens consolationes super aurium et auditus carentia siue sup surditate.

OCtauo post p̄missa ad dominā consolatricem venerandā accesserunt et alij duo tristes. quorꝫ vnus de auriū aliꝰ de auditus carentia et sua surditate querelā ꝓposuit. Vt illa eisdem compatiens quatuor de suis puellis cōsolationis gratia assignauit.

I. CONSIDERACIO.

PRima puella ad priuatū auribus sic ait. Cur homo tristaris de auriū carentia. videl̄ quidē ꝙ nō oporteret cū carētia hec vel crinibus capitis vel alijs capitegijs valeat occultari. Bꝫ esto pro

peiozi ꝙ pateret et eaꝝ pꝛeſciſio pꝛeteritū furtū fozſitan iudicaret malū quidē hoc eſſet. ſed nō ſic malū quin maius bonū fozet ſubſequens inde cautela amputans obpꝛobꝛiū mali nō modo fozinſecꝰ nullum ſimile omittēdo. ſꝫ etiam intrinſecus inclinationē ad ꝓpetrandū ſimilia deſtruendo. Himinꝝ ſicut ꝑ actus multiplicatos generatur habitus et augetur. ſic per ceſſationē ab actibus diſpoſitō ſiqua p̄cedit facile coꝛrūpitur. et per conſequens homo a cōfuſibili moꝛte ſuſpēdij ꝙ manente diſpoſitione facile incurriſſet p̄ſeruatur Elicias ergo hoc bonū qđ ex auriū p̄ſciſione deriuatur et videbis ꝙ nulla eſt compatio mali ꝓditionis auriuꝝ reſpectu boni qđ inde viſibiliter eſt ſecutum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad ſecundū triſtē ſurdum attendēs ſic ait. Cur homo de auditus carentia ꝓturbaris tanꝙ ꝑ hoc malū patiaris et tanꝙ ignoꝛans quantū inde bonum cōſequaris ꝙ em̄ ꝑ hoc plus de bono conſequaris ꝙ ſit malum qđ pateris. ex hoc intellige. ꝙ qui vera carent ſurditate bis ſuadetur vt ſe ſurdos faciant ſaltē arte. Dicit nanqꝫ ſcriptura. Sepi aures tuas ſpinis et facito ſeras auribus tuis. Verum ſi vis noſſe bonū multiplex ad quod ſurditas te diſponit. Ecce pꝛimū eſt ꝙ vana non audis. hinc etem̄ dixit ſancta ſincletice. Surdi facti ſumus nūc ognouimus ꝙ auditū vanuꝝ amiſimus. Secundū eſt ꝙ habitare ſurſum poteris ꝑ conuerſatōem in celis. [illegible]anqꝫ quantū ad artificialē ſurditatem dicit pſaias pꝛopheta qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinem. et claudit oculos ſuos ne videat malum. iſte in excelſis habitabit. Terciū eſt ꝙ audire melius poteris auditu hominiſ interioꝛis. hoc nanqꝫ patet ꝑ ſimile. Oꝛāres em̄ in ſilencio et ſeipōs intelligere volentes multotiens manibus ſuis ꝓpꝛias aures obſtruūt ne ꝑ ſonum verborum ſeu vocū alioꝝ impediantur. Vñ et ſaluatoꝛ dixit. Surdi audiunt quod moꝛaliter ſic intellige. ſurdi per pꝛiuationē auditꝰ exterioꝛis audiunt auditu interioꝛis hominis. Nec miꝝ quia etiam ad hoc ꝙ homo exteriꝰ aliquid audiat et videat opoꝛtꝫ ſm̄ aꝛeſtotilē auditum eſſe abſonū et viſum ſine coloꝛe. quanto igitur magis requiritur vt hoiem exterioꝛ auditus non impediat ad hoc vt internam locutionē audiat et mente ꝓfecte intelligat. Hinc eſt etiam ꝙ ꝓſonis religioſis que ad verba diuine inſpirationis auditu mentiſ ſeu aure coꝛdis ꝓfecte ꝓcipienda aptioꝛes ꝙ alij debēt eſſe. certis locis et tempoꝛibus ſilentiū vt vacet auditus exterioꝛ ſerioſiꝰ imꝑatur. huius nimiꝝ ſilem ad diuinū ſermonē deſup inſpiratū audiendum ꝑ vtilem circūſtantiā philo ille doctiſſimꝰ innuens. Dū inquit quietū ſilentiū otinerēt oīa et noꝛ in ſuo curſu iter mediū haberet omnipotens ſermo tuus dñe exiliens de celo a regalibus ſedibus venit. Deniqꝫ ſunt et alia bona ſurditatis q̄ in ſequentibuſ ſoꝛoꝛes mee manifeſtabunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad eundem tristem sic ait. Nonne homo karissime ex p̄missis dictis sororis mee clare ppendis q̄ ceteris paribus surdi melius q̄ alij audiūt aure cordis occulta et secreta verba diuine inspiratōis et quasi susurria dei hominē interius secretiꝰ alloquētis ꝓcipienda modis occultis. De his em̄ ad sanctū job locutꝰ est elephas themanites. Ad me inquit dictum est verbū abscondi tum et quasi furtiue suscepit auris mea venas susurrij eius. Vbi sic ordinarius appatus. verbū inquit absconditū locutio intime aspirationis vel absconditū. q̄ silenter in corde sonat sine strepitu locutionis. et quasi furtiue. quia raptim et occulte. nisi em̄ ab exterioribus absconda' interna nō penetrat. Suscepit supple auris mea nō susurriū supple tm̄. sed venas eius supple etiā. Susurriū est ipsa locutio intima. vene modi quibus illa ad mentē nr̄am venit. quia aliqñ nos amore. aliqñ terrore ꝯpūgit et alijs modis. Venas ergo susurrij furtim audire est occultos diuine inspirationis modos latenter agnoscere. hec in dicto appatu ꝓpter q̄ etiam dicit psalmigraphus. Audiam quid loquatur in me dñs deus quasi dicat. tanq̄ surdus non audiens quid sonet vel dicatur extra me forinsecus Audiam quid loquatur in me dñs deus glosa. or. a strepitu mundi qui foris inquietat auersus Reddit aūt causam dicēs q̄m̄ loquetur pacem in plebem suam. et sup̄ sanctos suos. et in eos qui conuertuntur ad cor. O quantum bonum per hoc innuitur. q̄m̄ inquit loquetur pacem. Sed quid est pax. Audi magnū patrem Augustinum Tale inquit bonū est bonum pacis vt in rebus creatis nihil gratiosiꝰ solet audiri. nil delectabilius cōcupisci. et nihil vtilius possideri. Hoc autem bonum loquitur deus in plebem suam qui scz seruiunt ei. et magis indigent interna pace. quia ab extra oēs qui pie volunt viuere psecutionem patiuntur et super sanctos suos. vt nō solum pacem habeant internaz in hoc seculo. sed etiam supernam in futuro. et supple loquetur pacem vniuersaliter in eos qui conuertuntur ad cor. glosa in eos oēs qui conuertuntur ad cor. qui primo excesserant vel secundū aliam literam qui conuertūt cor ad ipsum et non ad alium.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad tristem eundem sic ait. O Homo tu qui foris surditatez poteris te ad bonum multiplex disponentē interne auditionis noueris ꝓeter p̄missa bonum aliud singulare expressuz esse in canticis vbi dicit sponsa deiformis. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est quasi dicat cum psalmographo. Factuz est cor meum tanq̄ cera liquescens. scz q̄ñ dilectus aīme ipam animam alloquitur interna aspiratione. de quo eiꝰ alloquio dicit psalmographuꝰ. Ignitum eloquiū tuum vehementer. Ignita aūt ceram resoluunt et liquescere faciunt. Ignito igitur eloquio seu alloquio interne aspirationis attacta aīma velut ab igne cera in sui dilecti

dulcedinem continuo resoluitur et liquescit. Sed quid. Profecto cum oīe calidū et liquidū sit penetratiuuz. sequitur ꝙ aīa sic calido diuini et amoꝛosi eloquij liquefacta diuinoꝝ secretoꝝ abdita penetrat. cū eīm aīa ꝑ calidū in se ardentis amoꝛis calet. et ad vocē dilecti sui supdulcissimā adeo eliquescit ꝙ nōnunq̄ ad suauitatem vocis eius ignifere. ac ꝓinde resolutoꝛie et liquefactiue ex tacitaz incurrit passionē. quid eam impedire possz quin subtilissime et acutissime diuina secreta subintraret et ad eoꝝ quandā expimē talem noticiā ꝓuenıret. ¶ Doꝛo cum etiam liquida nō ꝓpꝛijs sed terminis magis terminent² alienis. quid restat hoc aīme ex p̄miss = sa occasione liquefacte. nisi ꝙ oīis eius affectio quasi nō in ꝓpꝛia natura subsistens ad modū gutte aquee in vinū ꝺuerse ꝓpꝛium coloꝛē et sapoꝛē nō retinētis resoluatur in ipius spōsi sui diuinissimā et inscrutabilē voluntatē ꝑ quod cōsequitur tantā deifoꝛmitatē et quādā deificationē vt iam ei quodāmodo nomē cōueniat deitatis iuxta illud psalmi. ego dixi dij estis. Nec mirū si ob hoc diuinum aliud nōnunq̄m appeat in vultu persone cuius anima fuerit talis.

¶ Capitulum nonū continēs ꝺsolationes sup nasi et odoꝛādi defectu seu carentia atqz sup nasi simitate vel grossicie nimia.

NOno post p̄missa ad p̄fataz dn̄am cōsolatricē accesserūt et alij duo tristes sup materia p̄missi capituli q̄relam ꝓponētes quib⁹ moꝝ illa ꝑ ipsoꝝ ꝺsolatōne de suis puell̄ tres satis ꝑdoneas deputauit. ¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad vtrūqz dictoꝝ tristium sub indifferētia p̄edictoꝝ nasi defectuū cōsolandū sic ait. Carissime defectus nasi quē pateris non te debet pturbare valet nanqz tibi hꝛe defectum hmōi. Vis scire quare. Profecto eo valet tibi quo minus ꝓcedis in publicū magisqz domi manens custodis cubiculū tuum pacioꝛ sequi redemptoꝛis nostri ꝺsiliū. Tu inquit cum oꝛaueris intra in cubiculum tuū et clauso ostio oꝛa p̄em tuum. et certe ex hoc sequit² ꝙ oꝛones tue erunt puioꝛes et deuotioꝛes. nec credas ꝙ etiā in publico eccleſie q̄uis hoc sit tempe et loco frequētandū totū diuinum officium tantū tibi ꝺferat ad puritatē oꝛonum. Quanto aūt oꝛationes fuerint puioꝛes tāto ceteris paribus sunt magis exaudibiles Vñ post p̄missa redemptoꝛis verba sequitur. et pater tu⁹ qui videt in abscondito reddet tibi. ¶ Sequit² etiā exp̄missis ꝙ intentōis tue oculus erit magis simplex. Sed quid. certe sequitur vlteri⁹ saluatoris ꝺditionale ꝓmissū. Si inquit oculus tuus fuerit simplex totum coꝛpus tuū lucidū erit. nimiꝝ q̄nto quid simplici⁹ tāto purius et q̄to purius tanto lucis diuine capaci⁹. s. in aīa q̄ ꝑm magnū p̄em Augustinū tota est in toto. et tota in q̄libet pte coꝛpis. certe ñ sine luce sua rōe simplicitatis recepta g⁹ di¹ totū coꝛp⁹ tuū lucidū erit

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad vtrunq3 triſtiū eozundē et eodem modo ſub indifferētia p̄memozatoꝝ defectuū cōſolandū ſic ait. Tu hō qui dictoꝝ naſe defectuum alteꝝ pateris ſcias q̄ hoc valet tibi. valet et multis alijs. Multis quidē eo valet quo hac occaſione minus eos in tui ocupiſcentiā deo et ſanctis deteſtabilē puocabis. Tibi aūt vtiq3 eo valet quo defectus naſi quē pateris erit occaſione alij q̄ plures ſuos oculos in te figant. qui quidē eoꝝ oculi p̄minentes et in te defixi tanq̄ eſſent baſiliſci foꝛſitan te ſuo intuitu intoxicarēt. Deniq3 impudicus oculus impudici coꝛdiſ eſt nunci? quo recepto nuncio et accepto impetuū malum tuū facile per eū induci poſſes in temptationē. Ceteꝝ ſup oīa valet hoc q̄ carētia ſeu defectus turpioꝛis naſi hoīem humiliat de facili ſuperbiāq3 ſociam pulcritudinis nō ſinit in eo regnare que radix eſt oīs mali que quidē ſi inualeſceret radicē oīm virtutum ipam. ſ. hūilitatē extirparet. Illa autē acquiſita vel retēta occaſione hmōi nil eſt de quo habeas ꝺqueri reddente te illa ſi nō vilibus in hoc mūdo verminculis tñ gratam in celo altiſſimis quēadmodū dictū eſt illud. cū eſſem paruula placui altiſſimo. cui quidez ſoli placere pluris eſt et eligibilius erit p̄fertim in extremo examine q̄ toti mūdo placuiſſe Sed et pri? ſoꝛoꝛ mea egregie locuta eſt de ipſius humilitatis preciоſitate.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ꝺſequenter p̄memoꝛatis aſſociata poſt naſi vicium attendens eius officiū ſeu actum oꝺoꝛandi. ad tercium quendam triſtem ratione oꝛgani defectiui defectū oꝺoꝛādi patientē ſic ait. Cariſſime parui pendas pceptionē oꝺoꝛum rerum coꝛpaliū nō ſemp tibi p̄ſtium nec haberi poſſibiliū ad ipam oꝺoꝛes ſentiendū Expedit quidem magis vt ꝺtendas ſatiari et delectari in oꝺoꝛibus virtutū ac in oꝺoꝛib? inde q̄uenientiū in coꝛpoꝛib? ſanctoꝝ. Nēpe q̄to magis oꝺoꝛes coꝛpm naturales paruipēdes. tanto magis ad ſp̄ualia ac ad ſupnaturales oꝺoꝛes pcipiendos pficies et aſcēdes. Dices foꝛte q̄ pfecti et delectabiles ſunt oꝺoꝛes illi. Reuera maxime. Nulli em̄ dubiū quin illi copioſioꝛ inſit q̄ recipiēti pfectionis abundātia. ex quo fit i illud recipiēs pfectōis cuiuſuis redū dātia. Coniciet ergo de oꝺoꝛib? virtutū q̄ ſint pfecti. ex quoꝝ qui dem q̄ſi redūdātia ſeu coꝛrōdetia ꝺtingit multiplici ſcriptoꝝ teſtimonio miros oꝺoꝛes coꝛpales in ſanctoꝝ reliquijs ſenſibiliter experiri. Quippe ſic de quodā ſanctoꝝ canitur. coꝛpus ſacrum quod fuerat apotheca cariſmatum vniuerſam exupat fragrantiā aromatum. cuius hyſtoꝛia ratione reddit. Decebat inquit vt coꝛp? quod per poſſeſſionē virtutū ſanctiſpūs oꝺoꝛifeꝝ extiterat oꝛganum vnguentoꝝ fragrantiū fieret alabaſtrū vt oꝺoꝛ oꝺoꝛi p̄ ꝺuenientiaz reſponderet. Sed quid. Profecto ſi hoc ita ſe habz in coꝛpoꝛibus nondū gloꝛificatis nec dum reaīmatis. q̄nto magis in gloꝛificatis

animabus ſanctiſſimis cum virtutū ſuarū p̄cipuis odoribuſ intime ſibi vnitis ipſis virtutū ſpūalibus odoribus in coꝛpa gloꝛioſa per redundantiam coꝛpaliter deſcēdentibus· et ſi hoc in alijs ſanctis qnantomagis in virgine gloꝛioſa quantoqꝫ incompabiliuſ in ipō xp̄o· Nimirum odoꝛes vtriuſqꝫ generis gloꝛioſe virginis expꝛimit eccleſia ſub pulcris methaphoꝛis in p̄ſona eiuſ ita loquēs·Ego q̄ſi vitis fructificaui ſuauitatē odoꝛiſ·et iterū ſicut cynamomū et balſamum aromatizans odoꝛem dedi·et quaſi mirra electa dedi ſuauitatē odoꝛis·De ipa quoqꝫ ſic cantat·cuius ineſtimabiliſ odoꝛ erat nimis in veſtimētis eius· et iterū odoꝛ vnguentoꝝ tuoꝝ ſup oīa aromata· Et rurſum quā videntes filie ſyon vernātem in floꝛibus roſaꝝ et liliis duallium vt ſic de odoꝛe eiuſ ſit ymaginandū quaſi ſit ſ̄m p̄miſſa gratiſſime mixtꝰ ex odoꝛe lilioꝝ et roſaꝝ cynamomi et balſami et alioꝝ bene redolentiū· Doꝛro q̄ ſuauis ſit et dictarū filiaꝝ ſyon attractiuꝰ odoꝛ xp̄i·hoc ſp̄ōſa inſinuat in p̄ſona ſua et ſodaliū ita dicens·In odoꝛe vnguētoꝝ tuoꝝ currimus·adoleſcētule dilexerūt te nimis·Hec miꝝ·eſt em̄ odoꝛ eius nō minuſ q̄ odoꝛ matris ſanctoꝝ multipliciter reficiens odoꝛatū quaſi ſit gratiſſime mixtus ſeu opoſitꝰ ex odoꝛibus roſe lilij viole et oim bene redolentiū ac herbarū ceterarūqꝫ rerū odoꝛiferaruꝫ in agro mūdi naſcentiū·vtpote xp̄o figurato ī iacob·de quo dixit pater eius·Ecce odoꝛ filij mei ſicut odoꝛ agri pleni cui bn̄dixit dn̄s· huiꝰ quidē odoꝛis xp̄i ad odoꝛes alioꝝ compati q̄tam foꝛe putas p̄cellentiā Ecce em̄ p̄out alibi p̄docetur ſupnaturalis odoꝛis ſuauitas cuiuſ cunqꝫ coꝛpis gloꝛioſi tantū p̄poꝛtionaliter excedet naturalē ſuauitatem odoꝛis roſaꝝ lilioꝝ cynamomi et balſami et oim aromatuꝫ ſiue odoꝛabiliū huius mundi·q̄ntum claritas et pulcritudo coꝛporum gloꝛioſoꝝ in futuro excedet naturalē claritatez et pulcritudinem omniū coꝛpoꝝ totius mundi etiam celi ſp̄derei· Ꝛtqꝫ ob hoc ibidē taxatū noueris vel groſſa eſtimatione· q̄ ſuauitas odoꝛis in coꝛpe mimi ſancti quinq̄geſies erit tanta quanta eſt quecūqꝫ naturalis ſuauitas odoꝛis qui hoc in mundo p̄ōt repiri· Quid ergo de ſuauitate odoꝛis ſancti maioꝛiſ meriti·q̄d de ſuauitate odoꝛis coꝛpoꝛis virginei matris dei maximi meriti·Quid deniqꝫ de ſuauitate odoꝛis coꝛpis ipius xp̄i·Profecto nulli dubiuꝫ quin odoꝛ coꝛpis ſancti cuiuſcūqꝫ·quanto fuerit maioꝛis meriti·tanto eius ſuauitas odoꝛem naturalem in mūdo repibilem magis excedat·et ſuauitas odoꝛis coꝛpoꝛis virginei adhuc multo magis·ſuauitas aūt odoꝛis coꝛpis xp̄i in imenſum·Tu ergo homo qui his ita ſe habētibꝰ ſperas tandē ineffabiliter recreari p̄petuo odoꝛibus hm̄ci talibus·ſ· et tantis tam ſanctoꝝ alioꝝ·q̄ ipius xp̄i·nonne dignū putas parpendēdos eſſe odoꝛes huius mundi· ac p̄oinde nō curandum ſi defectum habeas in actu vel inſtrumēto odoꝛandi· Tanto nanqꝫ haut dubium perfectius et delectabilius dictā imenſam ſuauitatē

celestium odozum pcipies·quanto in pzesenti magis ad hoc p mo=dum meriti te dispones·otemnendo scz psentium odoz naturaliuz recreationes·ac p osequens mime curando defectum sensus vl oz gani quo ipos sentire posses·

Capitulum decimū continens osolationes sup ozis lingue siue loquele atqz dentium carentia seu defectu·

Decimo post pzemissa ad supzadictā dñam osolatricem ac cesserunt quatuoz tristes sup materijs pmissi capituli per ozdinē querulātes quibus illa moz de suis puellis cōso=lationis gratia quatuoz deputauit·

I·CONSIDERACIO·

Prima puella ad contristatū ꝓpter defectū ozis siue carentiā at tendens sic ait·O homo cur turbaris ꝓpter defectū ozis·esto lōganimis et attēde statum resurrectionis·in quo non erit alicui? membzi carentia·Sed et quāto pñtem defectū ozis et ꝙto defectu osius fuerit patientius sustinueris·habebis os in resurrectione tā to rubicundius·pulcrius·decentius·ac risu iocundius·de quo ozc pzo illo statu dicit scriptura·Donec repleatur risu os tuū· et labia tua iubilo·Rursum etiā in pñti·tanto interioz homo tuus·habebit os illud cozdis pulcrius·et excellenti?·De quo dicit psalmiḡph? Os iusti meditabitur sapientiā et lingua eius loquetur iu[illegible]icium · de quo etiā oze meditatiuo nō penes exterioze· sed penes interioze hoiem attēto in magno patre Augu°·canit ecclesia· Accepta bap tismi gratia positus apud hostia thiberina cum mre sua colloq̄bā= tur soli valde dulciter et inhyabant oze cozdis pariter in superna fluenta fontis vite·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella ad ligue carentiā seu defectū attēdens sic ait O homo si nosses diuine pzouidentie modum non te foztitan adeo otristaret lingue carentia seu defectus·Solet nāqz deus pi= simus quod deficit in sillabis recōpensare in tēpozib?·id est quod in vno aliquo deficit cozpali p aliud aliquid pzesertim spūale ad cozpale analogatū recōpensare· Sic em̄ szm versum poete·cōsilio pollet cui vim natura negauit·Ita·s·ꝙ qui vim nature non habet vi mentis pualere solet·sic destituti multociēs visu exterioz· visu pollere solent interioz·s·intellectus estimatiue vel ymaginatiue· Virtutis nempe quo ad hoc mira de cecoz industria referuntur · Certur em̄ ꝙ aliquis cecus visus est qui p tactum panni alicuius semper cognouit colozes eius·Aliquis visus est cec? qui nouit sin gula in ciuitate hospitia inuenire·et eis de remotis onera vel res aliquas appozrare·Sic agatha mamill' suis amputatis int? in aia se hz̄e mamillas integras glozia[illegible]·Quid igit² miri si quis i lingua defectū hñs p potiozem linguā expitur pfectū· quippe apostolus ait·Si linguis hoim loquar et angeloz Sūt ergo ligue angeloz

quas potiores esse innuit ꝙ linguas corporeas hominum. cuiuscemodi etiã angelorum linguis homini ꝺuenit loqui aliter cum ꝺixisset si linguis loquar hoim. forte nõ aꝺꝺiꝺissẽ et angelorum. Sane lingua ſm mundi ſapientẽ ꝺgruit in guſtum et loquelã nec angelica lingua eſt inferior quo aꝺ hoc ſẽ ſuperior. qualem etiã hñs linguam homo interior quoꝺ primo ſitiuit internũ. tanꝺẽ guſtat eternum. Firmiſſime igitur tene et nullatenꝰ hõ ꝺubites. quin niſi ꝑ impatientiam ponas obicem ꝑ ꝺefectu corporalis lingue eo vel tanꝺẽ cõtingat tantũ interioris expiri ꝑfectũ ꝙ nũc merito exterioris lingue ꝺefectũ ꝺebeas equanimiter tolerare.

IIII. CONSIꝺERATIO.

TErcia puella muto ꝺpatiens ſeu balbutiẽti ſic ait. Cur ob loq̃le carentiã ſeu ꝺefectũ aꝺeo pturbaris. Neſcis ꝙ alia queꝺã interioris hois eſt ſecreta loq̃la multo intimior ꝺulcior et ſuauior qua hõ loq̃la ſm jeronimũ pẽm venerandũ. ſi hoim copia ꝺefuerit loquit⁹ cum ꝺeo. Qua etiã loquela loquit⁹ hõ cum virgine gloriosa. qua loq̃la loquit⁹ hõ cum angelis. cũ michahele. grabiele. raphahele. Cũqꝫ ꝑpio ſuo angelo. qua ꝺeniqꝫ loq̃la loquit⁹ homo cum vtroqꝫ johãne euãgeliſta et baptiſta cum petro et paulo. cum magꝺalena. agnete et katherina. cum quolibꝫ alio ſancto. cũqꝫ ceteris quibuſcũqꝫ ꝺe numero beatorum cum caris ſuis vel parẽtibus quos ſperat eſſe in ſocietate ciuiũ ſupnorum. Nec mirum ꝙ ſm interiorem hoiem quantumcũqꝫ balbutiẽs ſiue mutus loqui poterit cum et ſm illũ cãtare ei poſſibile ſit paulo hoc inuente. Cantãtes inq̃t et pſallẽtes in corꝺibꝰ vr̃is ꝺño. Sane q̃nta eorum ſit multituꝺo quibus mutus loqui põt q̃nteqꝫ ſint ꝺignitatis patꝫ ꝑ pmiſſa. Que cura igitur ei erit ſi paucis reſpectiue et multo inꝺignioribꝰ q̃ſi vermiculis huiꝰ mũꝺi hoibꝰ loqui nõ põt. Ꝫ nec tranſeũꝺuꝫ ꝙ ſicut ꝺicit egregius pr̃ Gregoriꝰ. Tanto vnuſquiſqꝫ a ſupno amore ꝺiſiungitur. q̃nto inferius ꝺelectat⁹. Ita ꝑfecto tanto vnuſquiſqꝫ ab interno cũ ſanctis colloquio impeꝺitur. q̃nto inferius terrenis creaturis colloquẽꝺo ꝺelectatur. et rurſus ecõtra tanto quiſqꝫ mutuſ ceteris paribus magis in ſupno cum caris ſuis colloquio ꝺelectatur. q̃nto inferius exteriori colloquio priuat⁹. Ceſſet ergo eius loq̃la ꝺe loquele carẽtia. et ꝺicat verbum cõſimile ꝺe colloquio cum amicis vel cum quibuſcũqꝫ hominibus terrenis quale verbũ magꝺalena teſte illuſtri origene ꝺixit ꝺe colloquio cum angelis. Nolo inquit angelos viꝺere. nolo cum angeliſ manere. ſi ceperint mihi multa narrare. et ſi voluero illis aꝺ oĩa rñꝺere. timeo ne amorem meũ magis impeꝺiant ꝙ expeꝺiant. Hec ille.

IIII. CONSIꝺERATIO.

QVarta puella hoiem ꝑpter carentiã ꝺentiũ otriſtatũ alloquẽs ſic ait. Cur hõ turbaris nõ hñs ſufficientẽ cauſam triſticie ſeu turbationis. Aut eĩm otriſtaris ex eo ꝙ ꝺefectus ſeu amiſſio ꝺentiũ

etatem arguit mozti appzopinquantē. aut ex eo quia impedit cibo rum masticationē. aut ex eo quia impedit verbo3 fozmationē. aut fozsan ex eo quia risum tuū reddit minus gratū et decentē. Sed nō ne hee rationes sunt insufficiētes. Sūt vtq3. Prima em̄ ratio defi: cit. quia homī ad memoziā moztis pficit quā nup valere ad multa neptis mea clare oñdit. Scda ratio ad magnā tristiciā non sufficit quippe illi defectui leuiter p artem osulitur qñ cibus masticandꝰ vel cutello vel instrum̄to alio sufficiēter ominuit. Tozo tercia rō eo minꝰ sufficit. quo ad silentiū pficit. de quo scriptura dicit. In si lentio et in spe erit fozti tudo vza. Sed et hac in re illa ofert osola tio quā sup loquele carētia paulo añ sozoz mea p̄misit. Demū quar ta rō eo multū deficit. quo dentū carētia p accidēs dissolutū risum tempat et restringit. Quippe magis decet seruata facie oze clauso subridere q̄ apto oze ridere et cachinnos emittere. Hinc nanq3 di cit illustris Seneca. Risus tuꝰ sit sine cachino. Postremo osoletur hoc edentulū p nō habet nisi defectū momentaneū mox post pñs bzeuis vite tempus in resurrectione emendandū qñ restaurat3 om̄e depditū pfectioni glozie opoztunū. pzo tūc em̄ alludēdo scriptu: re pōt dici de hoiē: dentes eius erūt candidiozes lacte quo fiet p nūc edentulꝰ poterit p tūc restitutis pulcerrimis dentibꝰ sine de: fectu mozis et nature risu plenioze atq3 iocūdioze ozis labia cum iubilo apire. Iuxta verbum per sozozem meam pzius inductum re: pleatur risu os tuum. et labia tua iubilo.

¶ Capitulum vndecimū continens osolationes sup bzachio3 ma nuum vel digito3 ac nōnullozum aliozum membzozum amputa: tione seu carentia.

VNdecimo post pzemissa ad dominā cōsolatricem pzincipa lem accesserūt et alij duo tristes. vnus qui pzimo de mē: bzis pluribus. alius qui postea de solis manibus querelā pzoposuit. quibus illa de suis puellis mox duas ad con: solandum eos adiunxit. ¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad pzimū dicto3 tristiū sic ait. O amice cur de mē bzo3 de quibus intēdis carentia pturbaris. Nō deberes qui dem. Nimi3 si ea haberes verisimile est p vel qñq3 eo3 occasiōe temptareris ad aliqua illicita ppetrandū vt de pcussionibꝰ vl̄ oc: cisionibus iniuste inferēdis. siue de amplexibus vel tactibꝰ impu dicis. specialiter quo ad manus et bzachia. siue de scripturis litte ra3 deo displicibilibꝰ quo ad digitos. siue de nōnullis alijs quo ad alia mēbza. ecōtra autem dicto3 membzo3 carentia te nata ē a tēptationibꝰ talibus plurimū suppoztare. q̄s quidē temptationes si haberes nescis an vnq̄ eas vicere posses. z verisimiliꝰ i toto sub cūberes vel in pte Ex hoc plane seq̄tur si de mēbzo3 p̄dicto3 tur baris carētia p de tua vtilitate turbaris. de q̄ potiꝰ gaudendū essz

Audi venerabilē ieronimū decretoꝝ libro inductū. Siquis inquit fortitudinē latronis vl̄ pyrate enumerat et infirmos reddit. ꝓdest illis sua infirmitas. debilitata em̄ m̄bra quib⁹ prius nō bñ utebā-tur. a malo ope cessabunt. Hec ille. Huic aūt sententie satis cōcor-dat illud cōsilium saluatoris. Si manus tua vel pes tuus scandali fat te abscide eum et proice abs te. ſ. saltē corde. bonū est tibi ad vi tam ingredi debilē vel claudū q̄ duas manus vel duos pedes ha bentem mitti in ignem eternum.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella ad manuū carentiā specialiter attendēs secūdo tristi sic ait. O amice nō te pturbet defectus manuū hois exte rioris. Attēde potius ad man⁹ interioris. Vis utrūq; de hoc scire Audi ex patrum libro quid dixerit sancta sincletice. Manus inquit nr̄e ex aliqua passione debilitate sunt. ꝫ interiores patas habem⁹ aduersus inimici temptatōnes. et quid miri ꝙ manus habet hō no ster interior. cum quod magis rarum est habeat et mamillas. Quip pe ut prius neptis mea plibauit beata agatha exteriorib⁹ suis am-putatis. de mamillis interioribus gloriabatur Nam dum ingredere tur in carcerē ait ad iudicē. Impie crudelis et opre tyranne nō es confusus amputare in femia qđ ipe in matre suristi. ego habeo ma millas integras intus in aīma mea. quas ab infātia dño osecraui. Hec agatha. Dari igitur modo si manus nr̄e amputētur exteriores bona cura erit. habemus et eo magis integras intus in aīma robu stiores manus fortioꝝ operū doctas ad plium et otra inimicum. Iuxta verbū sancte sincletice pugnaturas et nōne bñ dixit illa. bñ certe ꝓ omnē modū. Nempe temptatōes iimici iacula quedā sunt venenata mortifero veneno plena. cor patētia si non scutum fidei patum habeam⁹ et interioris hois manib⁹ opm illud semp obici-amus. quippe fides sine opibus mortua est. Quo scuto quibusq; re uera manibus necesse est interiorem hominem otra inimicū temptā tem viriliter dimicare. Quid ergo. Profecto si bene sic dictis mai-bus dimicauerim⁹ merebimur ꝙ ipse rex glorie appehēdet manū dexteram nr̄oꝝ rectoꝝ opm. et deducet nos ad beatiū gloriosuꝝ Hinc psalmista dño loquēs ita ait. Tenuisti inquit manū dexteram meam et in volūtate tua deduxisti me. et cum gloria suscepisti me.

Capitulum duodecimum continēs osolationes super pedum ca rentia seu amputatione.

Vodecimo post p̄missa ad p̄dictam dñam osolatricem ac-cessit et alius tristis ꝓpter pedū carentiā ꝓponēs grauem querelā. At illa eidē pro cōsolatione tres de suis puellis satis ꝑdoneas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄fatū tristē sic ait. O hō nescis ꝙ de q̄busdā di⁹ scriptura. Pedes illoꝝ ad malū currūt Eorte inqs ad qđ malū

Profecto non ad vnū ſed ad multiplex ſiue multa. que nam inquies ſunt illa. ecce fortaſſis ſunt ſpectacula. ſunt choree. ſunt mūdi ſolacia. Sunt inquies hec mala. ſunt oīno. Retia nāq; ſunt quibus ille hoſtis antiquꝰ ſolet vti ad ſtultoꝝ aīas capiendas. Dic queſo mihi quid rethi ſimilius q̄ chorea in circulum ducta. in qua in circuitu impij ambulant immo et curſitant atq; ad ſiniſtrā p̄cedētes ad infernū p̄perant. et ibidem vanis hoīb⁹ ſi tñ hoīb⁹. et nō potius laſciuietib⁹ beſtijs ſe ſociant. Bane ſi contendas q̄ ſint hoīes eo q̄ iuxta p̄priam hominis paſſionē ſunt riſibiles ōtendam. et ego et oſtendam q̄ non ſunt ſaltē rationales. ſ; tanq̄ beſtie ſiue p̄ter laſciuos motus ſunt hoīes beſtiales. et beſtijs ſimiles. Ad quoꝝ conſortiū currere et tu ipis diſcurrere ſi p̄ter pedis ſeu pedū aut alioꝝ etiā mēbroꝝ carentiā impeditus fueris hoc minime cures. per hoc nanq; datur tibi occaſio magna querendi interna ſolacia et ſupna. Nonne enim diſcurrendi ſeu vani diſcurſus impoſſibilitas occaſionē p̄ſtat ſani ac ſancti diſcurſus. Si ob carentiā pedū nō vales diſcurrere per lata ſpacia terrarum poteris diſcurrere diſcurſu rationis ſeu pedibus intellectus et affectus. per immenſa et grata celi ſpacia. p celeſtes officinas ad ſuperna ſpectacula an nō credis et illic ſpectacula eſſe. Sunt vtiq; plurima. Illic nāq; ſpectare licet etiam nunc vel mentetenus celeſtium ſpirituum ierachias nouem chorīs diſtinctas. Illic ſpectare licet patriarchaꝝ et p̄phetarum p̄ſonas reuerēdiſſimas. Illic ſpectare licet martiꝝ victoriaſ gloriоſas. Illic ſpectare licet confeſſorum ſtolas candidiſſimas Illic deniq; ſpectare licet pulcerrimarum virginum choreas. de quib⁹ quidem mater eccleſia ſic xp̄o canit. Qui paſcis inter lilia ſeptus choreis virginum. et rurſum. Quocunq; pergis virgines ſequuntur atq; laudibus poſt te canentes curſitāt hymnoſq; dulces perſonāt. Abſit autem a te q̄ hec vnq̄ ſentias dicta eſſe truphatice ſi velis ſacrilegium euitare. Nimirum ſi hec dicta eſſent ſecūdū aliq̄ ſimilitudinem ſolum methaphorice. tu deberes contentus eſſe. eo quidem q̄ ſimlitudinem illam ſenſus methaphorici p̄ferre deberes in īmenſum ſenſui litterali. Veruntamē p̄o futuro reſurrectionis ſtatu nō eſt abſonuꝝ vel abſurdum dicere ad litteram vera eſſe que canit eccleſia de chorīs virginum. vt ſecundum thomam illū aquinenſem motum agilitatiſ quez virgines vel alij ſancti habent in virtute quandoq; exerceant quatenus diuinam ſapientiā eo magis ōmendabilem eſſe oſtendant.

CII. CONSIDERATIO.

Secunda itaq; puella ſic ait. Ad quid homo de peduꝝ carentia corporalium adeo perturbaris. Forſan inquies. quia non poſſum motu p̄ceſſiuo ire ſpaciatum ad ipſos ortos voluptatis.

nec ad prata virētia vel ad grata nemora. Sed que de istis tibi cura. Sunt nāq; tibi possibilia meliora. Non ergo cures prata vel nemora vel alia loca mundi voluptuosa sed potius iuxta cōsilium venerabilis ieronimi. Paradysum mente deambula. paradysum inq̄t ille tu celestē subintellge. in quo est om̄e lignum pulcr̄ visu et ad vescendū suaue. Ibi est illa vitis vera palmitum suor̄ dilatatione admirabilis facta. Ibi est illa cuius emissiones padysus malorum punicor̄ cum pomor̄ fructibus. In cuius etiam psona dicit ecclesia. Sicut cedrus exaltata sum in libano. et quasi cipressus in mōte syon. quasi palma exaltata sum in cades. et quasi plātatio rose in iericho. quasi oliua speciosa in campis. et quasi platan⁹ exaltata sum iuxta aquam in plateis. Sicut cynamomū et balsamū aromatizans odorē dedi. et quasi mirra electa dedi suauitatē odoris.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O frater vtinā scires pro malo vel p min⁹ bono eligere magis bonū. Osulo vt butir̄ et mel comedas vt scias reprobare malū et eligere bonū. Nimir̄ vt alibi dicitur butirum cum melle comestū est maturatiuū. et ideo apte signat matur̄ iudiciū rōnis mali et boni discretiuū. Hoc igitur iudiciū maturum comede. id est ore cordis masticare satage. vt discrete scias reprobare malum et eligere bonum. malum reproba quod nedū salomō sapientissimus. sed et filius amos de peccatoribus notū fecit. Dedes inquit eor̄ ad malum currunt. Elige igitur potius bonum scz cursum illum. de quo paulus ait. Bonum certamen certaui cursum cōsūmaui. qui et dixerat. sic curro nō quasi in incertum atq; sic sua sit alijs. Sic currite vt apprehendatis. Quorsū putas cucurrit. Pro fecto in celestē paradysum. nam et conuersatio eius erat in celis. Hlic certe bonū est ambulare melius autez currere. Quippe currens ibi non habebit offendiculū. Ibi est grata planicies. mūda prsus et imaculata. quia nihil inquinatū incurrit in illam ciuitatē ihr̄m celestē. Pro cursu igitur pedum corpaliū in hoc mūdo lutoso et fetido elige etiā in pñti pedib⁹ interioribus quasi in spacio odorifero post spōsum currere vna cum spōsa q̄ ipi sponso loquitur in cāticis Curremus inquit in odore vnguentor̄ tuor̄. Rursum pro pedum corpalium tardo motu elige cursum pedū interior̄ velocissimum. non quidē minus celerem. nec minus lucentem q̄ sit ille discursus iustor̄. de quibus dicit scriptura. Fulgebūt iusti et tanq̄ scintille in harūdineto discurrēt. Deniq; pro cursu pedum exteriorum qñq; multum laborioso elige sperare in dño te in cursu pedum interiorum ad summū bonū pmouente et a labore pseruante. Audi rursum filium amos. Qui inquit sperant in dño mutabunt fortitudinē. assument pēnas sicut aquile current. et non laborabūt. ambulabūt et nō deficiēt. Cogitabis forte. Quid ad pedes interiores cursus illi quos denotant pmisse scripture qui ad dotem agilitatis gloriosor̄

corporum viddentur in futuro potius ptinere. Sed absit a te hecci ne cogitatio. quippe non solum motus agilitatis saluandorum mem brois corporeis in futuro tāto celeriores ouenient ceteris paribus quanto hic illi patiētius ex pedum carētia solaciosis carēt discur- sibus. Verum etiā eodem pacto pfectius q̄m alias dicti motus de lectabiles ꝯm eminētis significatōis methaphorā sunt attribuēdi nr̄is pedibus interioribꝰ. Si itaq; ꝯm hec respectu interiorum pa- curare habeas vsum pedum corpaliū quid restat. nisi q̄ et pa- cu res carētiā taliū pedū cū pedes natura dederit solūmō ꝓpter vsu.

Capitulum decimumtercū continens dsolationes claudorum sup pedum suorum curuitate ac sup iporum deformi claudicatione.

Tercio decimo post p̄missa ad p̄memoratā dn̄am dsolatricē illustrem accessit et alius tristis sup materia p̄missi capi- tuli grauiter q̄rulando cui mox illa ad dsolandū eum du as de suis puellis satis pulchras assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella pedū et tybiarum curuitatē et dsequentē ambulādi difficultatē et claudicationem attendens sic ait. O amice cur turbaris ꝓpter ista. nescis dictū esse de tuorum membrorum plasmato- re. bn̄ om̄ia fecit. surdos fecit audire. et mutos loqui. Cur nō etiā credis ipm facere claudos ambulare. et curuos pedes habētes re ctos gressus facere seu recte ambulare. facit vtiq; etiā ista. Nunq̄t non fecit claudos ambulare cum ipm qui est veritas conītet dixisse claudi ambulant p hoc innuentē etiā ill̄ possibilitatē inesse pfecte ambulationis. Quippe claudicatio exterior ad pfecte ambulandū nōnullos p̄mouet q̄ ꝓpter difficultatē vel deformitatē q̄ eis inest ad ambulandū minus delectant ābulare ī publicū. et hij nimirum p cōsequēs ꝓpter defectū ambulādi corpaliter eo pfectius ambulāt spūaliter. quiq; hac occasione doctrinā sequūtur pauli. eo dicente spū ābulate vt dicere possint cū eodē. n̄ ꝯm carnē ambulam? ꝯ ꝯm spm̄. Ꝯ quorsū putas ābulāt. Certe versus celestē p̄iam ad ciuita- tē ihrl̄m quēadmodū et paul? ipe dicebat. Alligat? ego spū vado in irl̄m. Huius nimirum possibilitatē p sororē meā p̄ius tactā vene- rabilis pater jeronim? ad quendā scribēs īnuebat. Heremi inquit vastitas te terret. ꝯ tu paradysum mēte deābula. quotienscūq; cogi tatione ac mēte illuc descenderis totiens in heremo nō eris. Ꝯ q̄d Profecto hecccine deambulatio n̄ est claudicatio. ꝯ est quidē otra curuitatē et claudicationē pedū exteriorum rectorum. pedum et gres- suus hoīs interioris grata exercitatio. et certe qui ita ambulāt. De illis pōt dici. Pedes eorum pedes recti. pedes inq̄ intellect? et af- fectus. Ad horum gressus imitandū videt itidē paul? dicere soluta genua erigite. et gressus rectos facite pedib? vr̄is. vt nō quis clau dus erret. magis aūt sanetur.

II. CONSIDERACIO.

Secūda puella attendens in claudo gressus sui deformitatē sic ait. Audiuisti fr̄ claudicātis ꝺsolatoꝝ remediū ꝺtra. ſ. pedū et gressus curuitatem recipe nunc pari modo eiuscemodi ꝺsolationis solacium ꝺtra pedum et gressuum tuoꝝ deformitatē. Ecce quā tum attinet ad interioris deambulatōis motus. dictū noueris spō se in canticis. q̄m pulcri sunt gressus tui in calciamētis filia pr̄incipis. Sed quid hoc. Profecto aīma maxime deiformis est illi⁹ filia pr̄incipis. De quo quidē ille arestotiles bene sic cōcluſit vnus ergo pr̄inceps. Ad quam reuera filiam dicit sponsus. q̄ pulcri sunt gressus tui in calciamentis. quasi dicat valde sunt puri motus tui in suis oblectamētis. Sciendū est em̄ aīme deiformis tot esse gressus quot sunt ipius motus in deum et pfectus. Qui merito pulcri id est puri dicuntur qn̄ a suis ꝺtrarijs fortiter sepantur. ac a materialibus coinquinari immūdicijs nullatenus pmittuntur. Hinc est q ꝫm angelicū illum Dyonisiū. Pedes in angulis signāt motiuū et acutum et celerē ad diuina ambulationē sempiterne motionis. id est virtutem se a materialibus mouēdi et intellectualia sciendi sicut pedes secant aerem ratione acumīs sui. et celeriter in diuina proficiēdi ꝓpter virtutē desiderij se semp in deum pmouentis Cōformiter itaq; duo pedes filie pr̄incipis antedicti possunt dici in pñti duplex virt⁹ motiua distīcta p officia. ſ. virt⁹ a materialibus se mouēdi et virtus suo acumīe aerē scindēdi. id ē intellectualium regionē se cernēdi et celeriter in diuina pficiscēdi id est pficiēdi. Hoꝝ pedū aurea calciam̄ta ipis pedib⁹ adaptata et ꝓportionata. est adaptata sapiētialis lumīs claritas et ꝓportionate dulcedinis veritas. Sine istis calciam̄tis nullomō possunt p̄rupta ardua montuose regionis intelligibilis pagrari. Vñ et hoc ipm exptus in seipo ꝓpheta aiebat. emitte lucē tuā et veritatē tuā ipa me deduxer̄t et adduxerūt in montē sanctū tuuz et in tabernacula tua. q̄si dicat nisi nobis infuderis tui intelligibilis lumīs claritatez. et celestis dulcedinis veritatē. nō valebim⁹ ad cōtemplatōis altitudinē puenire. aut in potētias angelicaꝝ ierachiaꝝ introire. ad q̄s quidem deambulādo et angelicas officinas pambulādo etiā puenimus in potentias dñi. id est ad oīpotēs ꝺsistoriū ipius dei. Sane quo hoc pamplius et pfectu⁹ occasione coꝛpalis ad ambulādum impotentie p̄ualemus. eo amplius de dicta coꝛpali impotētia ꝺsolatōez recipimus. vt sic claudicationis deformitatem ꝓ nihilo reputemus. cogitantes q impotentes ad ambulandum antonomatice ābulare dici possunt. et q alij ecōtra pedes hn̄t et quasi nō ambulabūt.

Capitulum decimūquartū continens ꝺsolationes sup genitaliū carentia et generandi impotentia siue super personaꝝ vtriusq; sexus sterilitate vndecunq; causata.

QVartodecimo post premissa ad dominā consolatricem supradictā accesserunt due psone sexuum diuersoꝝ sup materia p̄missi capituli q̄relas ꝙponentes. at illa eisdē mox tres de suis puellis ꝺsolationis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad psonam sexus masculini sic ait. O frater vt te possim ꝺsolari vellē a te infoꝛmari. Cur adeo genitaliū carentia te ꝺtristat. Dices forte quia his carentes membris condemnat lex mosaica. Hec quippe dicit. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiā domini. Sed hoc in casu bona cura tibi sit. hoc em̄ cerimoniale est abolitū et si placet ex scriptura phylonis doctissimi. Audi in cōtrariū verbū cōsolatoꝛiū. Spado inquit qui nō optus est p manus suas iniquitatē. dabitur em̄ illi fidei donū electū. et soꝛs in templo. acceptissima. bonoꝝ enim laboꝝ gloꝛiosus est fructus. In hac verboꝝ serie si ad p̄cedentia respicias necesse erit vt hoc nomen felix subintellectum in principio adicias sicq; ꝺstruendo dicas. felix spado qui non est opatus p manꝰ suas iniquitatē. Et nōne bene dicitur felix cū pro causa sequatur. Dabitur em̄ illi fidei donum electum id est fides ñ infoꝛmis sed foꝛmata que alias in hoīe ad iniquitatem genitalibꝰ stimulato sine bonis opibus esset moꝛtua. vl̄ dabitur illi fidei donum electū id est excellens. s. fides p dilectōez opans. et soꝛs in templo acceptissima. id est in ecclesia magna celesti inter sanctos soꝛs acceptissima. s. fructus. nō mō tricesimꝰ vt in matrimonio cōstitutis abstinentibus ante suis. nec sexagesimus vt viduis castis abstinētibus tam a suis q̄ nō suis. sz multo acceptioꝛ. s. fructꝰ centesimus vt virginibus rōne ꝑpetue incoꝛruptōis qui sperandꝰ est eunuchis p̄cipue qui semetipsos castrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ nec mirꝝ. q; hoc facere graue est et laboꝛ intensiue maximus equipollens extensiue multis laboꝛibus. et ideo pro causa immediate subiungitur. Bonoꝝ em̄ laboꝝ gloꝛiosus est fructus. s. fructꝰ centesimus antedictus vel fructꝰ beatifice fruitōis in gloꝛia his qui bona egerunt repoꝛomissus. Et sic patet q; genitalibus p̄iuato cedit hoc ad maximam gloꝛiam in quo timerent fatui magnam pati ignomniam.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ad eundem tristē sic ait. Cur te ꝺtristat generā di impotentia. Si est in causa ꝺfusio vel oppꝛobꝛiū apud conuentuz mulieꝝ vl̄ alioꝝ fatuoꝝ. aut timoꝛ forte q; vxoꝛ tua agat ad diuoꝛtiū recursuz habe sup̄ ad meā ꝺsanguineā et inuenies ꝺsolationē patam. Si vero in causa est liberoꝝ carentia. ꝺsolari te poterit alia mea ꝺsanguinea. Spāliter aūt si i cā est q; q̄ris in liberis nom̄ tuū ne totalr ꝑeat ꝺseruare. hꝰ repꝛobat illa sīl̄r et scriptura.

Audi ysaiam prophetam. Non dicat inquit eunuchus. Ecce ego lignum aridum supple nō aptum ad seminandū sequitur quia hec dicit dñs eunuchis qui elegerint q̄ ego volui et tenuerint fed⁹ meū Dabo eis in domo mea locum et nomē melius a filijs et filiabus. nomen sempiternū dabo eis qd̄ non pibit. Audi quoq; ad hoc intellectum ordinariū appatum alludentem his verbis saluatoris. Sunt eunuchi qui de matris utero sic nati sunt. et sunt eunuchi qui facti sunt ab hoibus. et eunuchi sunt qui semetipos castrauerunt. ꝓpter regnum celoꝝ. Hanc distictionem repetēs dictus appatus subiungit de deo loquēs oīs ꝺsolatur. quia in lege dicebatur maledictus qui nō reliquerit semē sup terrā. Sed quid. Certe ꝺtra hāc maledictionē deus oīs eunuchos adiecta cōditione ꝙ eligant qd̄ ipe vult. s. castitatē et teneant fedus suū. s. caritatez. ꝺsolat² dicēs ꝑ ꝓphetā. Dabo eis locum. s. noiatum mansionis ꝑpetue in domo mea in qua sunt mansiones multe et nomē meli⁹ a filijs et filiab⁹ scz excellentius q̄ si filios et filias generassent. quia nomē sempiternum quod non pibit. supple quēadmodū pit nom̄ qd̄ filioꝝ ꝑcreatio potest dare. Sz nec causeris ꝙ hec p̄missa dei futura respiciunt. Nam et in p̄senti in rebus naturalib⁹ nihil est vita delectabilius et optabilius. ſz secundū illum galienū medicū noiatissimū eunuchi ceteris hominibus viuunt diucius.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ad psonaz sterili sexus feminei sic aic. Soroz mea karissima cur te cōtristat sterilitas tua. Si antiqua maledictio est in causa non oportet. dudum em̄ hanc abstulit virgo illa simul et mater ex qua ille ortus est qui soluēs maledictōez dedit benedictionē. Si in causa est ꝙ es corpe nimis arta quid hoc ad te si virgo es et vis talis ꝑmanere. glorieris magis de illius similitudine que clausa semp fuit et erit ineternum de qua dictum est in figura Porta hec clausa erit et non apietur. et vir nō transibit ꝑ eaz. quia dñs deus isrl̄ ingressus est per eam. Si vero es maritata nihilominus mea te quedā in hoc articulo ꝺsolabit² cōsobrina. Si liberos habere desideras ꝑ ꝺsolatione neptem meam supra requiras Cui⁹ quidem ꝺsolatio euidenter tibi demōstrabit ꝙ licet sis sine fructu ventris. non tñ sine nobilissimo et multiplici fructu mentis. ꝓeser tim si te ꝺseruaueris sine inquinamēto corpis. de q̄li sic dicit philo doctissimus. Felix est sterilis et incoinquinata que nesciuit thoruz in delicto. habebit fructū in respectione animarum sanctarum. s. vel illum centesimū si virgo est vel saltem fructum bonorum opm multiplicium. quem licet hic opata fuerit. tamen post hanc vitam in respectione animaꝝ sanctaꝝ fructus glorioſus suoꝝ opm manifest⁹ erit. et in memoria eterna ꝑdurabit. glorietur ergo sterilis et sit iocunda. q̄uis em̄ sit corpe infecunda. tamen eo est aptior ad spiritualē generationē castam et mundā. de qua admirando dicit

mater ecclesia. O ꝑ pulcra est casta ḡneratio cum caritate. immoꝛ talis est ēm memoꝛia illius. qꝫ et apud deū nota est et apud hoīes Deniqꝫ ꝑ consolatione sterilis que nō parit nō est ptranseundum periculum parientiū. Nam dicit scriptura quꝫ multos habebat filioꝫ infirmata est. et iterum in doloꝛe pies filios. et rursum scriptura alia. ꝙ mulier cum parit tristiciā habet. Nec miꝛ. quia est in pericio moꝛtis nec totaliter a tali periculo p̄seruat eam pariendi ɔsuetudo. Visum quippe est multotiens ꝙ que ante pluries peperit et euasit. postea in partu perijt et moꝛtē incurrit.

Capitulum decimūquintum continens ɔsolationes ꝑsonarum antiquaꝝ super senectute et calamitatibus ipsarum.

QVintodecimo post p̄missa ad dominā cōsolatricē p̄memoratam accessit et alius tristis ꝙrerēs de senio et de calamitatibus sue senectutis. Cui illa dña veneranda ad ɔsolādum eū moꝛ assignauit septē pulcerrimas de suis puellis

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristē illum sic ait. Cur de senectute turbaris q̄te iuuenib9 p̄fert multis p̄rogatiuis. Nempe senes iuuenib9 p̄feruntur in suspitionibus remouēdis. In excusationib9 admittēdis. In testimonijs phibendis. et in p̄latis eligēdis. Vis hoc scire Profecto hec p̄ucta oīa non carent noticia humane rōnis. et nihilominus repiuntur in volumine decretoꝝ diuersis in locis. In cuiusmodi etiā locis repitur. ꝙ licet quanto quis senioꝛ est. tanto citius moꝛi p̄esumitur. tamen quod melius est p̄o senectute p̄sumitur dignitas. p̄obitas. scientia. moꝛ gravitas. sermo veratioꝛ. et iusticia examinacioꝛ. Deferuntur etiā senes ipis iunioꝛibus in penis seu punitionibus dissimulandis. Vis de hoc scire. Ecce in ante dicto volumine repitur ꝙ canis senum parcitur. et senectuti defertur vlterius senes iuuenibus in laboꝛibus suppoꝛtandis. Vis de hoc scire. Audi patrem clareuallis. Felices inquit vos qui intratis quinq̄gesimā requiei et iubileū annū fratres nr̄os loquoꝛ quibus iam dixit spiritus vt requiescāt a laboꝛibus suis. amplius p̄feruntur senes iunioꝛibus in fructib9 auctoꝛitatis. Vis de hoc scire Audi cassi. Honeste inquit transacta adolescētia superioꝛ etas fructus capit auctoꝛitatis. Rursum senes iuuenibus p̄feruntur in traditionibus eoꝛum inuiolabiliter obseruandis. Vis de hoc scire. Ecce in decretoꝛum venerabili volumine sic habetur. Ridiculum est et satis abhominabile vt traditiones quas antiquitus a patrib9 suscepimus infringi patiamur. Vlterius p̄feruntur senes iunioꝛibus in p̄esumptionibus de eoꝝ deuotione et spūs feruoꝛe habendis. Vis de hoc scire. Lege cuiusdam alexandꝛi epistolam decretalem.

In hac em̄ de sene quodā ep̄o sic habetur. In te vigor deuotionis et fidei in corpe senescente nō deficit sed vergēte deorsum cōditio ne corpea. feruor spūs in sublimiora cōscendit. Deniq; p̄feruntur senes iuniorib⁹ in estimationib⁹ de sapientia eor̄ et p̄udētia habendis. Vis hoc scire Ecce senex ꝛm gramaticos a senos dicit² qđ est sensus. quasi talis bene sit sensatus. Nimir̄ scriptura dicit. In antiquis est sapiētia. et in multo tempe p̄udētia. Vñ et sicut inducitur in volumie decretor̄. In puerbijs dicitur. Gloria senū canicies. hec vero canicies designat sapientiā. de qua scriptū est canicies hoim p̄udentia est. Adhuc senes iuniorib⁹ p̄feruntur in honoribus reuerētijs et seruitijs exhibēdis. Vis de hoc scire. Ecce senes magis morum honestate pollent q̄ iuuenes. ꝓpter quod et maior eis reuerētia exhibetur. Vñ et ꝛm p̄em clareuallis. Reuerēda senectus dicitur ꝓpter mor̄ honestatē. Senes etiam eodem pacto iuuenib⁹ dñantur et ip̄i iuuenes ceteris p̄ibus se eis seruire digne debere arbitrātur. Audi illū cyprianum. Sicut inquit in senib⁹ sobrietas et mor̄ p̄fectio requiritur. Ita in adolescētib⁹ obsequiū et subiectio et obediētia rite debet². Postremo p̄feruntur senes iuniorib⁹ in laudabilib⁹ conditionibus ip̄or̄ senum etati attributis. Vis hoc scire. Audi post p̄missas senū et senij emendationes p̄terq; illas que i p̄rimo p meas fiēt sorores etiā hº nūc vltimo qđ magnus ille antistes ambrosius dicit de senectute. Senectus inquit ip̄a in bonis dulcior. in osilijs subtilior. ad cōstantiā subeūde mortis potior. ad reprimendas libidines fortior infirmitas corpis. sobrietas mentis est. Hec ille. Sed et ali⁹ quidē senectutē emendās hec inquit etas nos a potentibus et tyrānis liberat. voluptatibus imponit finē. libidinis frangit impetū. viget sapientia etiā in multis et saniora dat osilia. termin⁹ est miserie. et felicitatis est p̄incipium. recessus a piculo. ad beatiū ascensus. profectus in merito. et dispositio ad p̄fectum.

CH. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne frater vel q̄nq; verbū illud audiuisti. O mors q̄ amara est memoria tua. Nec miruz quia vt ait ille p̄inceps ꝑpatetor̄ aristoles. finis oim terribiliuz est mors. Illud igitur tibi nō sit ad turbationē. sed ad solaciū. q̄ otra dictū terribile. et nōnullis tam graue et horribile est munimē atq; subleuamē. et ne in longū sermonē protrahā. Vis scire quib⁹ illud terribile sit graue quibusue sit leue Ecce graue est iuuenib⁹. et magis leue senibus. Nempe hoc bonū habēt senes q̄ facile otemnunt mortem. et qđ mors est eis leuis. Audi ihm filiū syrach. O inquit mors bonum est iudiciū tuum homini indigēti et qui minorat² viribus defecta etate. Audi quoq; et arestotilē. Oīmbus inquit fit corruptio ꝓpter calidi alicui⁹ defectū. ꝓpter qđ et paruis passionib⁹ aduenientib⁹ in senectute velociter morīūtur. ꝓpter paucū em̄ esse calidū

velut plurimo euaporato in multitudine vite siqua vtiqz molestia particule cito extinguūtur. quēadmodū em̄ momentanea et parua in ipso flāma existēte. ꝓpter paruū motū extinguitur ꝓpter quod sine tristicia est que in senectute mozs. nulla em̄ violentia ipsis contingente moziuntur. sed insensibilis anime absolutio fit oīno. Hec aresto. Hinc et ille egregi9 rethoz tullius. Moz inquit otingit adolescētibus aduersante et repugnante natura et ideo grauis Senibus vero venit tanq̄ spōte nulla vi adhibita et ideo leuis. Sicut ergo poma ex arboribus si cruda sunt vi auelluntur. sz matura et cocta decidunt. sic vis adolescētibus vitā aufert. senibus maturitas. Frustra vero sperat adolescens cum se vel ꝓmittit diu victurum. quid em̄ stultius q̄ incerta ꝓ certis hāe. quin etiam illa etas multo plures q̄ senectus habet mozis causas. Facili9 em̄ in mozbos adolescētes incidunt. grauius egrotāt. tristius curantur. Hec ille rethoz. Cui addendū q sicut dicunt tam magnus Ambrosi9 q̄ pater ille clareuallis. Moz iuuenib9 quidē est in insidijs. senib9 aūt in annis. Sed nec illoꝝ moz finis est omniū terribiliū nec sp amara oīibus. sz iniustis vt ꝓallegato in loco dicit scriptura.

CIII. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur homo de senio tristaris. Non deberes quidem. Nam oīa bonum appetunt. Sed tu signū in bonū et de bono habes. Dices forte. quod est illud. Ecce qui multū sitit reputat se signum hāe bonū qñ videt circulum vel aliud vini venalis signum. Sed quid. Certe istud in sene locū habet si sit tñ vt esse debet videlicet vt dicat veraciter cum ꝓpheta. Sitiuit anima mea ad deum viuū. Tunc em̄ p senectutē et eius accidēcia hoc signū habz q̄ cito poterit hoc qđ sitiuit internū gustare. eternū. s. diuinū quod faciet dñs vindemie defecate. et hoc ꝑtim in illa et de illa que de se dicit. Ego quasi vitis fructificaui. potissime aūt in se et de seipa qui est vitis vera. qui et botrus ille est. De quo sponsa magnā in eo signans gustandā dulcedinē dicit in cantacis. Botr9 cypri dilect9 meus mihi in vineis engadi que etiā dicit. Introduxit me rex i cellam vinariā. ordinauit in me caritatē. Rursum nōne hoc signū bonum est et valde bonū. p quod captiu9 incarcerat9 cognoscere potest se q̄ntotius liberandū esse vel p quod nauigās in mari magno iudicare potest. q̄ cito poterit ad portū pungere. aut p quod pegz nus pōt aduertere q̄ cito possit ad pōiam puenire. Certe oīe tale signū est multū osolatoziū. Sed quid. O efecto aīma hois que sm magnū pēem Augustinū est maxime q̄ntitatis excedens q̄ntitate celestis corpis. Hec est p osequens quasi in pisione in hoc mundo. ac si pinde dictū sit in mundo pīsuram habetis. Iacetqz in carcere mundi quasi in sterquilinio seu putredine rōne sui corpis dicente scriptura. homo putredo et filius hois vermis. Bz hō senex p ipm senū et ei9 accidēcia signū habz apud se. Processus infallibile q̄ in

proximo saltem secundū animam liberabitur de predicto carcere. Est etiā hō in hoc mūdo rōne terrene amaritudinis in nauicula petri nauigās q̄si in mari magno amaro ac tempestuoso. Sed si est senex atq; iustus ꝓbabile signū secū habet citius pueniendi ad portum salutis eterne. Hinc et illustris Seneca verbo portus vtit² in hac materia. Cras inquit ago nō sentio in aīo etatis iniuriā. cū sentiam in corpe tm̄ vicia. et cū vitiorū ministeria senuerint viget animus et gaudet. nō fiscū sibi esse cum corpe. portus est aliq̄n nunq̄ recusandus. Deniq; dum sumus in corpe pegrinam² a deo et sum⁹ aduene et pegrini in hac valle miserie. Sz hō si est senex signū habet penes se q̄ de dicta valle ad celestē p̄iam p̄sertim virtutū lucifluis gradib⁹ cito poterit ascēdere et ꝓspero itinere. Dicēte illo ꝓspero. Ad p̄iam vite de noctis valle vocati. Virtutuz gradibus scandite lucis iter.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur hō odis quod poti⁹ est amandū. Cur de hoc ttistaris qđ est iocundissimū. Et certe vtrūq; horuz tibi est ꝓstulticia iputandū. ex eo q̄ turbaris ꝓpter senū. Facis quippe in hoc otra sapiētissimi rethoris iudiciuz. Forsan inquies. quis nam est ille. Est pro certo vir illustris Senecā loquor qui ꝓpter doctrinaz suaz traditōes saluberrimas vir esse deprehendit² toti⁹ virtutis. Quid inquies dicit iste. Ecce pmo amplectēda inquit et amāda est senectus plena est voluptatis si illa scias. vti deditos vino potio extrema delectat qđ in se iocūdissimū hoīs volūtas habz in finem suū differt. Hec ille primo. Secūdo quoq; sic dicit iocundissima etas est senect⁹ iam nō tam p̄ceps q̄ dulce est cupiditates fatigasse aut reliquisse. Idē etiā tercio repitur sic dixisse. Magnum expecta gaudiū cū puerilē aīm deposueris et te in viz plēie trāstuleris. Sed nōne hec duo sunt seni ꝓpria. Sunt oīno saltē debita. s. puerilē aīm deposuisse. et in viz plēie se transtulisse. id est p amorem sapientie ipam sapiam sibi despōsasse. et ad modum viri in spōsam accepisse. quippe plēia amor dicitur sapie q̄ q̄ gaudiū spōso suo piat testat² philo ille doctissim⁹ de ipa loquēs. Intrans inquit in domū meā oquiescā cū illa. nō em̄ habz amaritudinē oversatio illius nec tedium conuictus illius sed leticiam et gaudium.

V. CONSIDERACIO.

Quinta puella sic ait. O amice arbitror q̄ nō tam ꝓpter senium turbaris q̄ ꝓpter accidētia et sequelas senectutis. puta ꝓpter rugosam faciē. ꝓpter oculoz lippitudinē et obscuritatē. ꝓpter pallorē et defectū viuidi coloris. et q̄ incuruatus incedis. et q̄ senex min⁹ est amabilis q̄ iuuenis. Sz q̄so bn̄ hec aduertas et iudicio nō deficias. Nempe si senectus rugas habz corpis. tūc iuuēt⁹ rugas habet mētis. s. rugas duplicitatis. Si senectus hz obscuros et lippos oculos corpis tūc iuuent⁹ patitur cecitatē vel maiorē lippitudinē oculoz mtis. Si senect⁹ defectū habz in corpali colore. tūc

iuuentus defectum habet in coloribus virtutum· quoꝝ caret pulcritudine· de quibus loquitur pater clareuallis· hñt inquit mores colores suos· hñt et odores· nigra sunt vicia· virtus aũt candida est· Vlterius si senectꝰ facit hoiem ſm corpus incuruatũ incedere tunc iuuentus reddit hoiem incuruatũ et depſſum mente nec sinit eum equaliter senectuti esse erectũ in virtutis culmine· In sene em̃ attestante decretali epistola supra p̃ sororẽ meã recitata vergente deorsum oditione corpea fornix spũs ascendit in sublimiora· Deniqꝫ si iuuentus plus diligit² quo ad nos siue potiꝰ tanꝑ gracioz oculis fatuoꝝ tunc senectus magna est amabilis et grata mentalibus saltẽ oculis exptoꝝ p̃cipue deuotoꝝ et sup oĩa oculis beatoꝝ· ¶ Nunc ergo vide quid hoꝝ meliꝰ que nõ ſm idẽ ouenient Profecto melius est esse iuuenẽ et recentẽ ſm interiorẽ hoiem· et senilẽ ſm exteriorẽ· q̃ sit ecõuerso iuuenilẽ esse et recẽtẽ ſm exteriorẽ et ſm interiorẽ esse veterẽ etiã deficientem· Ez ecce sicut doctor gentiũ doctoreqꝫ nr̃ paulus tradidit· licꝫ is qui foris est nr̃ hõ corrũpatur cum is qui intꝰ est renouat² de die in diẽ· Rursuꝫ haut dubiũ multo melius est intꝰ siue ſm interiorẽ hoiem quẽ deꝰ oĩm princeps principaliter inhabitat mundũ esse et pulcꝝ cũ aliquali immũdicia vel deformitate hois exteriorꝭ q̃ sit ecõuerso mundũ esse vl̃ pulcrũ ſm exteriorẽ cũ imũdicia vel deformitate hois interiorꝭ· Nec nimiꝝ compatio exemplo patꝫ· Nõne em̃ quilibꝫ nõ carens sensu vel rõnis vsu non plus hẽe vellet p̃sertim in magnoruꝫ hospitũ p̃ncia· domũ pulcrã· mundã· ac bñ depictã interiꝰ· et rudẽ exterius· q̃m pulcrã et depictã exterius· et deformẽ et fedã interiꝰ certe sic· Ez quid· Profecto inter senectutẽ et iuuẽtutẽ seu inter senes et iuuenes opationẽ sicut se hñt vt in pluribꝰ faciẽdo iuuẽtꝰ plerunqꝫ cõtrahit deformitates et imundicias vicioꝝ hois interiorꝭ· imo et exteriorꝭ· Esto q̃ sensibiliter nõ appeat· ſ mũdiores et pulcriores exteriꝰ videat²· ſ p̃ senectutẽ vel oĩs vl̃ saltẽ valde multe tollunt² deformitates et imundicie interiorꝭ hois licꝫ exterius ipi senes minus mũdi et pulcri appeant corpalibꝰ oculis quorum tñ senũ exterior deformitas q̃si tm̃ illis appet qui interiꝰ ceci sunt vel vsum actualẽ interioꝝ oculoꝝ tũc nõ hñt· quoꝝ vsum si actu aliter haberẽt· maxime per cognitionẽ intuitiuã· tanta in sene vel vetula muliere eis claritas sic totũ hoiem interiuſ et exteriꝰ informãs et illustrãs apperet· q̃ p̃ tũc deformitatẽ exteriorꝭ hois forsitan nõ sentirẽt quẽadmodũ si nũc claritas solis vetulũ aliquẽ vl̃ vetulã totaliter illustraret· vel sicut si imundum aut de se deformẽ vitrum eadem solis claritas totaliter penetraret·

¶ VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait· Cur amice p̃ cõsolatione tua nõ attẽdis q̃ senex pulcrior est q̃ iuuenis· etiã in corpe licꝫ aima mediante Nec de hac cures mediatione tanꝑ derogãte cũ etiã vellet ornari

et pulcer reputari pulcra veste mediante·ꝙ vero in corpe pulcritu dinē cōseqris pulcra aīma mediante·huiꝰ rei accipe testimoniū illustri viro Senece referente·ſm hūc em̄ ex deformitate corpis aīa nō defedat² vel inq̄nat². ſed ex pulcritudie aīe corpus decorat² et ornat². Vis huiꝰ scire rōem. Ecce corpꝰ nō est forma aime·et ideo deformitatē suā sibi soli retinet·nec de illa informat aīaz īmediate vel etiā mediate Aīma vero est forma corpis·et idcirco cū sua pulcritudine quā semp in quocūqz subiecto fuerit secū defert ipm subiectū qđ informat id ē corpꝰ hoīs etiā formaliter ornat·Dices forte q̄ in parte·nūquit in sola facie· Certe in oīi parte interius et exterius nō solū in ꝓfundo·ſz etiā in supficie eo ꝙ ſm magnū pēem Augustinū· Aīma tota tanꝙ forma formaliter est ī toto·et tota in qualibet parte·Nimiꝝ aliter cum anima sit illud quo corpus formaliter viuit·si quecunqz pars corpis anima informāte carerz illa pars nequaq̄ viua esset·Quid ergo·Profecto in animabꝰ iuuenuz quibus passiones magis ꝙ senibꝰ dñantur est p cōsequēs magis attendere deformitatē deo abhomīabilē vitioꝝ·econtra animabus senioꝝ in quibus passiones iam nō regnāt inesse ꝑsumendū est gratam deo virtutum pulcritudinē q̄ ſm ꝑmissa corpibus suis vna secū formaliter afferūt et cōicāt·q̄re nisi stet p te deo coopante pulcrioz esse poteris·ꝙ si esses iuuenis etiā ī tuo corpore·Nec causeris ꝙ hec pulcritudo existēt abꝰ in hoc mūdo nō valeat sensibiliter apparere· Sufficiat tibi ad gloziā ꝙ celestibꝰ ciuibꝰ nota eē poterit intuitiue·et nihilominꝰ etiā terricolis pōt innotescere saltē claro lumie rōis ipam indicāte.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait·Cur homo oquereris ꝙ sis senex cū post modicum corruptibilis vite tempus cessare valeat q̄rela tua· Nimiꝝ quo tu senioz es· eo magis disponeris vt deponas ſm priſtinam ouersationē veterem hominē qui corrumpitur secundū desideria carnis et remoueris spiritu mentis induens nouum hominē eoqz magis appropinquans ad gratissimā interioris hominis iuuētutem que hic quidem est ex parte· In patria autē seni citius attingenda· illic em̄ cum venerit quod pfectuz est euacuabitur quod ex parte est cum nō iam noster homo interioz renouabitur·sed perfecte renouatus non indiget vlterius renouare de die in diem·ſ·de die gratie in diem glozie·qñ iam formosus est in stola sua indutus stola glozie decoratus vna stola securusqz de reliqua.

Capitulum decimum sextum otinens ꝺsolatōes spāliter vetularum sup grandeua etate earum.

Sextodecimo post ꝑmissa ad illustrē dñaz ꝺsolatricē accessit et quedam vetula satis tristis et turbata conq̄rens de grādeua etate sua· Cui illa opatiēs ad ꝺsolandū eā tres satis ꝓoneas de suis puellis eidem mox adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O bona matrona nō turberis de tua etate. Gaude potius. qz nō es iuuencula. sed magis ab adolescētia elongata de cuius defectu magnus loquēs Ambrosius. Vicina inquit est lapsui adolescētia. quia variarum estu cupiditatū feruore calentis inflāmatē etatis. Gaude igitur q vetula es a vetādo dicta vtpote q̄m male facere vetat natura. quodqz idcirco supportaris a pugna. quippe mūdus caro demonia diuersa mouēt plia. Dicat iuuencula bella mihi video bella parātur. Tu autē magis gloriaris in victoria otra carnis et mūdi impugnationē tibi pata. Spēqz habeas vincēdi etiam demonia eo q tibi nō ꝑualent mundus et caro que duo sunt ipsoz demonū ꝑcipua instrumēta. Vez si mundus vel demonia ꝑ superbie viciū te tēptarēt in illo etiā impugnationis genere magis tibi q̄ iuuēculabus pata esset victoria. Nimiz licet visuz sit q̄nqz totū mundū demonū laqueis plenū esse tñ auditū est diuinit9 q oēs illos hūilitas posset euadere. Sz q̄d. Certe ad hāc victoriosam virtutē per senectutē et eius accidentia multo magis es disposita q̄ si esses iuuēcula Audi ad hoc p̄dictū magnū antistitē. Rara inquit sane viuentib9 est hūilitas. Ideoqz mirāda dū etas viget. dum vires solide. dum sanguis estuat. dū sollicitudo nescitur. dum ignorat2 debilitas. dum leticia frequentatur. tunc feruet iactantia. tunc se iuuētutis extollit affectus. tūc humilitas quasi vilescit. abiecta cōtemnitur. Demū redeundo ad prioza motiua gaude de hoc q ab adolescētie lapsu es remota. qz tua senectus magis q̄ inferioz etas p̄sumitur esse sancta et deuota. quēadmodū et magis est mūda. Hinc etem de sara que senex erat et vetula legitur in libro geneseos. Desierūt sare fieri mulieb3ia. qd q̄dē dicitur de coꝛpali eius mūdicia imundicie veneree voluptatis impꝛopoꝛcionata. vñ et quasi deridēdo cū āmiratione dixit. Postq̄ senui et dñs meus vetul9 est voluptati opam dabo. quasi dicerz talis opa esset ammodo derisione digna.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur mater bona de senili guaris etate. Vtinam teipsam ab intra cognosceres et videres q̄nta ibi mū dicia tuam cōsequatur etatē. haut dubiū inde valde gauderes. Nimiz de simili tibi sz̄m naturā audi naturalē etatis sequelam. Elizabet baptiste mrem ꝺideratōni tue offero. De qua magn9 pr̄ Aug9 erat inquit Elizabet senilis coꝛpe. sed fecunda virtutibus. tarda soboli. sed non tarda deo. Eratres Elizabeth sancte partus non ablatus est. sz̄ dilatus. donec trāsiret tempus carnis. passio coꝛpis. diugij necessitas. voluptatis causa. cupiditatis sensus. et totum quod humanū ꝺfundit grauat onerat ꝺscientiā. mūdabat2 em̄ lōgo tempoꝛe sacrificij domus. sanctitatis hospiciū. angeli domiciliū. aula sanctispūs. dei templū. dei templum estis vos inquit aplus. et spiritus dei habitat ī vobis. hec magn9 pater. et nota q dixit donec

transiret tempus carnis passio corpis ꝛc̄. vsqꝫ ibi inclusiue. Mūdabatur longo tempe. quod quidē totum naturale erat. licꝫ nō habe ret. quod sequitur ex natura. s. vt esset sacrificij domus. sanctitatis hospitiū. aula sanctiſpiritꝰ. dei templū. Sane tempꝰ de quo p̄mittitur erat naturale. et potest tempus simile nunc tibi ꝺueniens patri pacto sicut ipam etiā te disponere vt sis et tu sicut ipa dei tēplū conferēte ad hoc naturali ꝺitione qua es et tu iam mundata longo tempe. Is etem̄ qui fabricatus est aurorā et solem. quiqꝫ frōdes et flores ac multiplex genus auium et cetera animātia adeo excellenter depinxit. miraqꝫ pulcritudine decorauit. putas inuēta in te tabula rasa in qua nihil ē depictū tan p̄ mundo sanctaꝫ ymaginū formandaꝫ receptiuo vacabit ab ope artis sue pictorie et non disponet etiā te in habitaculuꝫ sibi. Absit. quinimo sperare habes q̄ non modo per eum depingeris vt similitudo templi. sed potius vt sanctitatis hospitium et verum templum dei.

¶ III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. O bona mater merito poteris super etate tua consolari. Hempe scire debes q̄ sancte vetule seu deuote dissolutis puellis iuniores sunt censende etiam ſm corpꝰ. Vis scire quo pacto. Ecce cuius corpus magis est nouū. psona illa magis iuuenis est censenda. Sed quid Certe corpus sancte vetule seu deuote magis est nouū q̄ dissolute puelle. Nimiruꝫ sancte vetule seu deuote non sunt solum spiritu mentis renouate sed etiam terreno corpore renouate quidem claritate spiritualis doctrine. Audi sermonē magni cuiusdā patris et forsitan Augustini. Olim inquit per ꝓphetam dictum erat. effūdam de spiritu meo sup omnē carnem. et alibi emitte spm̄ tuū et creabūtur et renouabis faciē terre. Vere nūc noua est nri corpis terra. dū spūalis in nobis fructificat i mūdo doctrina. Hec ille. Sed tu forsan dices adhuc. quonā mō. Ecce terra huiꝰ mundi dum singulis ānis nouos pfert flores. frondes et fructus. videtur innouata. vt p̄tūc is qui plantat et rigat dicere possit. ecce noua facio oīa. quare et terra nri corpis dum ex spirituali doctrina corpalis i ea resultat bonoꝝ opm fructꝰ. videtur esse noua. quippe p̄ hoc renouatio mentis videt in nouitatē corpis redundasse. Sane licet pñs capitulū tm̄mō loquatur de etate vetularum. facile tam̄ dicta in eo reduci possunt ad grādeuam etatem iuuenilem factam etiam vetulorum.

¶ Capitulum decimūseptimū continens ꝺsolationes sup debilitate corpis et carentia fortitudinis copalis.

DEcimoseptimo post p̄missa ad p̄dictam dominā cōsolatricem accessit et alius tristis cōquerēs de sua debilitate et carētia fortitudis. cui illa p̄ ꝺsolatione tres de suis puellis satis ḡtas deputauit. ¶ I. CONSIDERACIO.

Prima puella ad tristē sic ait. Tu qui tristaris de carētia corpa lis fortitudinis. nequaq̄ te deberes taliter habere si reueren dor̄ pariter et sanctissimor̄ patrum sententiā attēderes. Audi q̄d dicat pater clareuallis. Semp inquit in robusto et vegeto corpo re animus mollior iacet atq; tepidū cor. et rursum in corpe debili et infirmo fortior viget p̄omptiorq; spiritus. quod vtiq; exper tum in se dicebat apostolus. cum infirmor inquit tunc fortior sum et potens. Audi rursum quid dicat pater alius venerabilis. s. jero nimus. Fortitudo inquit corporis imbecillitas anime. et rursum imbecillitas corporis est fortitudo aime. Nunc ergo vide quid eli gas constat p̄fecto cum dicta diuisio secundū tātor̄ part̄ autori tatem obtineat veritatem. si elegeris corpis fortitudinē q̄ male eli gis. eo quidē q̄ minoris portionis fortitudinē eligis cum graui ia ctura. p̄tis potioris et maioris. Nōne huius memor es q̄d p̄idē as seruit sorori mee. q̄ videlicet q̄ntitas aime excedit sua magnitudie celestis corpis q̄ntitatē. respectu cuius corpus hoīs. imo tota ter ra sm̄ boetianā dsolatricē vix rōem pūcti videt² hēre. Dicta igitur tua electio videtur esse talis ac si eligeres mīmū pedice articulum esse fortē et totā residuā corpis tui substantiā esse debilez. cū tamē potius gaudere deberes de corpis debilitate tan.p̄ de signo p̄ba bili q̄ animam hēes fortē. ¶ Rursum constat q̄ dicto mō eligens male eligeres. cum seruū dño suo p̄ferres. quippe corpus seruꝰ est dicēte doctore gentiū. Exhibete mēbra vra seruire. homo vero sm̄ aiam teste plō gētiliū est dñs actuum suor̄. cui tū aime seu aimo derogares. et quid peius posses facere q̄ peccare in aimā tuā. cum eam nobilē et insignē velles rustico corpi subiugare. cum eam sm̄ p̄missa velles esse imbecillē mollē quoq; animā tuū et cor tepidū vt rem deo abhoiabilē. An non legisti dixisse deū. quia tepidus es incipiā te euomere ex ore meo. gaude ergo potius de corpis imbe cillitate. qua em̄ rōne gaudere habes de aime seu aimi fortitudine siue spūs p̄mptitudine. eadē ratione nō modo nō debes tristari de carentia fortitudinis corpalis. sed magis gaudere debes de imbe cillitate corpis.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Carissime. num vel q̄nq; audiuisti scrip turā dicentē. Ne glorier² fortis in fortitudine sua. Sed quare hoc. Profecto sm̄ poetā dsilio pollet cui vim natura negauit Rur sum aūt alia scriptura dicit Melior est sapientia q̄ vires. et vir pru dens melior q̄ fortis. Elige igitur non mō rem meliorē. sz q̄ tu ipe sis melior. Hoc aūt nō fit p fortitudinē corpalem. sz magis p pru dentiā q̄ quidē facit dsilio te pollere. q̄ tunc in te magis est p̄esu mendū si cares fortitudine q̄ si in corpe sis robustus. Q² si esse ap petas et de otrario doleas q̄d aliud erit tibi ad verecundiā inuer tendū nisi q̄ teipm nō desideras esse meliorez. Si itaq; robustioris

corporis vigore careas · gaude tanq̄ signū habēs hoīs melioris ·

¶ III · CONSIDERATIO ·

Tercia puella sic ait · Cur homo appetis fortitudinē corpalem · cū in hoc mouearis ꝺtra rationē · Primo · qz nimis modicū fortitudo illa durat · secūdo · quia corpus quo est fortius · eo tanq̄ hostis validius te impugnat · Vis scire q̄ nō durat · Audi scripturam Modicū inquit coruptibilis vite tempus · Sz quid · certe etiā reperitur in scriptura modicuz tanq̄ nihil · et bene · In oīi em̄ mozali facultate modicū p nihilo reputatur · ac pinde merito contēptui habetur · Quibus forte inquies · Profecto viro p̄cipue pollenti magnimitatis et longanimitatis virtute · Nempe magnanimo inq̄ntum hmōi sola videt' ponderāda et longāimi expectāda futura nr̄i corporis fortitudo · qua in futuro statu erim⁹ infatigabiles · teste filio amos · currēt inquit et nō laborabūt · erim⁹ etiā ipassibiles · multo magis in statu glorie q̄ corp⁹ ade in statu inocētie · qō sm̄ thomā aquinēsem nec ignis urere · nec gladius scindere potuisset · et tamē hoz sensum habuisz · ¶ Porro si vis scire q̄ corp⁹ te ipugnat · Ecce vnū illoz est atqz mediuz de quibus famose ꝺcitur et solēniter cantat' · Mūdus caro demonia diuersa mouēt pelia · Vis aūt iuxta hoc scire cum quibus adiutorib⁹ te impugnat · certe cū domesticis et extraneis · domestici sed nō domiti sunt sensus p̄ni in malum ab adolescentia sua · ex̄nei vero sunt ipe res sensibiles cū turmis suis maximis corpi apponētes et se tibi opponētes diuersis sub vexill' contra te suas acies dirigētes · Nempe plurime res pulcre et ad videndū delectabiles sub formali sua rōne obiectiua · tanq̄ sub vexillo suo p̄prio te impugnant · Sic plurimi soni et toni cantus et sermones ad audiendū delectabiles p̄sertim affabiles et amicabiles sub formali sua rōne obiectiua tanq̄ sub suo p̄prio vexillo te impugnant · Sic et plurime res odorabiles · et gustabiles · ac etiā tāgibiles p̄sertim delectabiles et suaues sub ꝺsimilib⁹ vexillis te impugnāt · quoz oīm modi quos hñt impugnādo sunt p̄sus hostiles et terribiles · qz ipugnāt ex toto ipetu nature sue moduz tpare vel ab impugnādo cessare aut pcere nescientes · ac hoiem nō modo capere · sz magis occidere cū ipius corpis ipugnātis ruina cupientes · et hūc morē gerunt ꝺtra hoīs salutē tam sm̄ phoz q̄ sm̄ theologoz̄ et sanctoz traditiones · Sane oīs p̄dicte acies sūt in malū hoīs pcipue sano et robusto corpi seruientes · Ex quo dilucide patz hoc esse ꝺtra rōem q̄ hō de hoc turbat' q̄ nō habet corpalē fortitudinē

¶ Capitulum decimumoctauū ꝺtinens ꝺsolationes in genere sup caretia vl' amissiōe sanitatis corpis et guamie ifirmitatis corpalis

Decimooctauo post p̄missa ad p̄memoratā dnam ꝺsolatrice accessit et alis tristis nimis q̄rulādo de grauamie infirmitatis · Et illa eidem p ꝺsolatione mox adiūxit septē satis speciosas de suis puellis. ¶ I · CONSIDERATIO ·

Prima puella ad illum tristem sic ait. O homo tu quis es qui de infirmitate tristis es. Dic qso mihi. es ne dei amicus. vel ei⁹ aduersarius. Si quidē aduersarius es scias q̄ tua infirmitas citatō est de pace cū deo faciēda Q⁹ si nō cōtumax fueris pax ad quā cita tus es multū erit honorabilis. Nimirū oīs offēsa tibi dimittitur et insup pax tua quasi cum regno celorum emitur. Porro si sis dei amicus scias et ipsum viceversa amicū tuū esse. quippe ego inquit diligentes me diligo. Iacta ergo cogitatū tuum in ip̄o dño amico tuo qui de oīmibus tibi necessariis cogitabit ip̄o facto. si etiam sis amicus fac sicut amicus vt qualē deus te esse voluerit sanū vel infirmū. talis volūtarie velis esse Nempe magna est consolatio veri amici ei⁹ qui est alter ip̄e. sui. s. amici voluntatē scire vt se illi possit oformare et eam pficere. Audi quid huic oforme dixerit quidā senex. Si te inquit occupauerit ifirmitas corpis noli pusillanimis fieri. quia si vult te dñs deus corpe debilē esse. quis es tu qui moleste feras. nōne ip̄e p te cogitat de oīmibus. nūquit sine ip̄o viuis patienter. ergo fer et roga eū vt donet tibi que expediūt hoc est qđ voluntas ipsius est facias.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. O frater cur respuis bñficium et gratiam visitationis dei. Per infirmitatem em̄ quam tibi dat teneas q̄ te visitat et non aliter nisi optabiliter vt amicus. Ego inquit quos amo arguo et castigo. cogita q̄ assit tibi virtute sua te pficiente. teq̄ inhabitāte ip̄a te infirmitate disponēte vt inhabitet in te vt virtus xp̄i. Vis ne hēc testimoniū de hac visitatione qua sic deus in salutari suo te dignatur visitare. Ecce legitur in p̄m libro. q̄ quidā senex cū frequēter infirmaret² corpe et langueret. contigit vt vno anno nulla eum egritudo tangeret. et ꝓpterea flebat et g̃iter ferebat dicens. reliquisti me dñe et noluisti me p̃ti hoc āno visitare Dū ergo deus infirmitates tibi imittit gaude de signo salutis sperans tibi hoc fieri ad dandā scientiā salutis tue in remissionez peccatorum tuorum per viscera misericordie sue. in quibus te visitauit oriens ex alto.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Nōne legisti amice vel q̃q̄ q̄ virtus in infirmitate pficitur. quod quidē potest sic intelligi q̄ infirmitas māteria est patientie circa quā actus patientie multiplicari habent. quot em̄ infirmitatis sunt puncture. tot ocurrere possūt act⁹ patientie. ꝫ ex multiplicatis act⁹ nō solum virtus generat². ꝫ et generata augetur et pficitur. et sic cum virt⁹ patientie ad fortitudinem reducatur. debilitas corpis patienter tollerata. causa est q̄ mens seu spūs siue homo interior roborat² virtute fortitudinis. hec mutatio dextre excelsi que fortissima existens fortitudinē hmōi tribuit. O q̄ vile cābium. et q̄ bonū fox. o q̃le omerciū. quo homo

felici cōmercio p̄o fortitudine exteriōris hominis accipit fortitudinem interiōris et nobiliōris hōis in infinitū. De tam felici commercio posset homo nedū ꝺsolari. sed et gloriari. quēadmodū ille strēnuissimus paulus qui dicebat. libenter gloriabor in infirmitatibus meis. vt inhabitet in me virtus x̄pi. ſ. actiua virtus x̄pi cooperans ad generationē habitus fortitudinis. et ip̄a virtus fortitudinis habitualiter inherēs p̄ hoc verbum inhabitet importata. q̄ etiā est virtus x̄pi. vt ab eo p̄incipaliter habita et generata.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Cur karissime de ifirmitate ꝺtristaris. Nescis q̄ p̄ infirmitatē emūdaris pariter et emendaris. Vis scire vtrūq3. ecce in p̄m libro legit². q̄ quidā magn⁹ senex infirmāti discipulo suo dixit. Ne ꝺtristeris fili ex infirmitate vel plaga corpis tui. sūma em̄ religio est vt ī infirmitate quis agat grās deo. si ferrū es p̄ ignē eruginē amittis. Si vero aur̄ es p̄ ignem p̄batus. a magnis ad maiora pueberis. Hec ibi. Vbi nota q̄ senex dixit. si ferrū es p̄ ignē eruginē amittis. nō est aūt dubiū si esses eruginosus foris ī corpe p̄ eruginis amissione infirmitatē quā nūc habes velles ad temp⁹ libēter sustinere. q̄nto magis si peccator es p̄ duricia cordis ferro compabilis libēs debes infirmitatē sustinere p̄ eruginis peccati amotionē. quippe erugo et q̄libet turpitudo aīme excedit turpitudinē corpis. sicut aīma excedit corpus in nobilitate. Nota vlteri⁹ q̄ senex dixit. Si aur̄ es p̄ ignē p̄batus a magnis ad maiora pueberis. nūquit aūt bn̄ dixit. certe sic. Hautdubiū eī sic ad maiorē p̄fectionē extēderis et ad modū p̄bati auri ad vasa dominica fabricaris. ab illo sc3 aurifabro imo stellifabro qui fabricatus est aurorā et solē. ab illo quidē si p̄cussurā infirmitatis patiēter sustinueris mereberis p̄uehi et extēdi siue fabricari in vas electionis. in vas quidē capax dei seu liquoris diuini. id ē copiose et gratiose influētie dei. Ad quod rursus seruit verbū illud pauli. Libēter gloriabor in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet in me virtus x̄pi. id ē s3m eius ordinariū appatū vt cōsummetur in me grā x̄pi. hec aūt grā a x̄po infusa bn̄ ratōe3 hab3 liquoris diuini que s3m p̄e3 clareuallis balsamū potest dici dicēte eo. gratia balsamū purissimū est. et ideo purum solidum et p̄fundum vas requirit.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. queso frater p̄o tua consolatione. Audi tantūmodo thomā illum de aquino loquentē de illis electis in quibus adhuc multa peccata purganda sunt in purgatorio. hic etem̄ dicit. q̄ illi subito purgabunt² per ignē cōflagrationis p̄pter tres causas. quar̄ vnam assignās dicit. quia viui voluntarie sustinent penam. pena aūt in hac vita voluntarie suscepta multo plus purgat q̄ pena post mortē inflicta sicut pat3 in martirib⁹ q̄ siquid in eis purgandū inuenitur passionis falce tollitur. vt Augustinus

dicit. Cum tamen pena martirū fuerit breuis in compatione ad penam que in purgatorio sustinet. Hec ille thomas. et potest esse exemplum de datione elemosine que cum in vita datur quis sit puatī magis est meritoria. et etiam satisfactoria qm mille marce post mortē date. Sed et si essem obligatus ad soluendum mille marcas auri vel aliam magnā sūmam florenorū et non haberem inducias nisi decē vel viginti annorū essemq; certus q ex tūc stare me oporteret in dura captiuitate quousq; psoluerem vniuersum debitū et modo possem creditori satisfacere et me absoluere dando ei modo pro toto debito vnū solum denariū nimis possem de hoc consolari et hilariter dare denariū illum. Ita revera est in ꝓposito q multum deberet te consolari psens egritudo. cuius penā si voluntarie sustineres in hoc mundo. hoc liberare te posset a maximis penis et diu sustinendis in purgatorio.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O frater q deo tibi infirmitates immittēte turbari non debeas. ꝫ ei potius gratus esse tribus hoc tibi exemplis declarabo. Nunquit em siquis ab hostib9 suis sup equo veloci ad locū duceret. vbi esset occidend9 gtum haberz. siquis equū illum vulneraret vel lederet. vt sic eum ab hostib9 liberaret. Procerto sic. Sed quid. Profecto corpus seu caro hois est quasi equus ipsius spiritus dicēte scriptura. equi eorū caro non spūs. qui. s. spiritus ad modum equitātis corpus habet regere ne cespitet vel nimis velociter currat vel deuiet freno rationis. quod quandoq; nō bene potest fieri. quia equus iste erit vmbraticus et nimis lasciu9 gratum igitur homini debet esse q corpus suum dissolutum tanq; equus lasciuus in quo ad eternam mortem ducitur infirmitate grauatur vt a crudelibus inferni torturis liberetur. Rursum si tu cum aliquo pugnans in duello videres hostem tuū preualere gratum haberes siquis illum intantum debilitaret vt eum posses superare. Sed quid inter corpus et spiritum videtur esse quasi duellum. caro enim concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnē. Vnde ille qui videt ipsam carnem aduersus spiritum preualere gratias debet deo agere si carnem eius debilitet infirmitate vel alio modo quocunq;. Hinc in hoc casu ad complacendū per gratitudinē deo patri dicit scriptura quedam. mementote ad disciplinā patris exhibere placidum quando te prospicis ad bella infirmum Rursum infirmitas corporis est quasi cauterium in membro minus nobili per adustionem factum ad membrum magis nobile sanandum. Nimirum quando corpus molestia egritudinis quodammodo vritur tunc ab infirmitate mens sanatur. Audi pro hac sententia egregium patrem Gregorium. Ourum inquit n estimes omē qd pateris dum exterius cruciatibus ab interna passione liberaris.

Hic pater itidē dicit. diuina dispensatione agitur vt prolixiora vitia. s. anime plixior egritudo corpis. s. exurat. Causaberis forte q infirmitas impedimentū pstet quo minus stare possim⁹ ad orandū vel cantandū. Quapter audi ex patre libro id quod dixit sācta Sincletice. Si inquit infirmitas nobis molesta fuerit non cōtristemur tanq̄ p infirmitate et vulnere corpis nō possimus stare ad orandū et psallendū dño. Hec autē oīa nobis pficiūt ad destruenda corporis desideria. qm̄ ieiunia et labores ꝓpter turpes delectationes nobis ostituta sunt. Si igitur egritudo retundet supflua de his obseruādis. Ratio est. sicut em̄ magno et forti medicamie egtudo. ita egritudine corpis vitia recidunt². Infirmitas totū corp⁹ nīm tenet sed interiori hoi nro sanitas crescit. Hec illa. Cuius verbum de hominis interioris sanitate vna de sororib⁹ meis inferius pulcra addition decorabit.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Scias homo ex venerabili decretorum volumine q infirmitas non sine causa a deo immittit². licz ab hoie causa ignoret². Tu autē si causam scires et q̄ vel quāta p infirmitatē osequi posses ꝓpter infirmitatē non ita tristis esses. forte dices. Que nam sunt hec que osequar. Ecce pter plura p sorores meas prius dicta p infirmitatē cōsequeris q virtutē aīmi tui expiris. per infirmitatē occasio tibi dat² maioris iocūditatis q̄ aī habueris. p infirmitatē ad gaudiū tuum debilitatur hostis tuus familiaris. p infirmitatē melior efficeris q̄ aī fueris. p infirmitatē a deo tibi imissam ad seruiēdū ei tanq̄ p re bona et putili multū obligaris. Per infirmitatē celerius cōuerteris. et deo appropinq̄bis. per infirmitatē saltem osequeris et damnationē euadis. Deniq; p infirmitatē ad gaudiū interioris hoīs vilis domūcula eius incipit destrui. vt spem habeat q domum regiā habitur⁹ sit in celis. Vis scire primo q per infirmitatē virtutem aīmi tui expiris. Audi illustrem Senecā. Non inquit in mari tm̄ aut in plio vir fortis appet sed exhibet² etiā in lectulo virt⁹. Vis scire secdo q p infirmitatē occasio tibi dat² maioris iocūditatis. q̄m aī habueris. Audi rursus eundem illustrē. Bona inquit valitudo iocūdior est eis qui de gi morbo recreati sunt. q̄ qui nunq̄ egroto corpe fuerūt. Vis scire tercio q p infirmitatē ad magnū gaudiū tuū debilitat² hostis tu⁹ familiaris. s. corpus qđ p eam spiritu subicitur. Audi doctorē gentium. cum inquit infirmor. s. corpe tunc potens sum. s. spū. Vis scire q̄rto q p infirmitatē melior efficeris q̄ aī fueris. Audi petitionem cuiusdā militis. et rnsum optimū sancti viri. Cum em̄ miles rogaret quendā sanctū virum vt a morbo liberaret eum pcib⁹ suis Vir sanctus audito q melior essz in egritudine et deuotior q̄ in sanitate dixit. oro dñm vt seruet te in statu i quo melior es. Vis scire quinto q p infirmitatē a deo tibi imissam ad seruiendum ei tanq̄

pro re bona et futili multum obligaris. Audi dictum cuiusdā notabile. Dicebat enī quidam q cum dominꝰ dat infirmitatē alicui si p ea seruiret ei centū annis nō essꝫ nimis. Vis scire certo q p infirmitatem celerius ouerteris. et deo appropinquabis. Audi psalmigraphū. Multiplicate sunt inquit infirmitates eorꝝ. postea accelerauerunt. s. ad deum. Nec mirꝝ. quia medicꝰ est animarꝝ ad quem egroto est accelerandum. Vis scire septimo q per infirmitatē salutem consequeris. et dānationem euadis. Audi illustrem regulareꝫ hugonem loquor. Quosdam inquit pscience de multa peccare posse flagellat eos. infirmitate corpis ne peccent. vt eis utilius sit frāgi languoribus ad salutē. q̄ remanere incolomes ad damnationeꝫ Demꝫ vis scire nunc octauo et vltimo q p infirmitatē ad gaudiū interioris hoīs vilis eiꝰ domūcula incipit destrui. vt spem habeat q domū regiā habiturus sit in celis. Audi paulum vas electionis Scimus inquit quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur q edificationem ex deo habeamus domū non manufactā. sed eternā in celis. O quale fundamētum et q̄ in alto constitutū domꝰ sperate in celis. qui vt dicit scriptura solidissimi sunt quasi ere fusi. minꝰ dicit et plus intelligit. O que cōpatio inter domum huius habitationis luteā et putredine plenam. et domū eternam in celis inter lucidissimas māsiones constitutam.

¶ Capitulum decimumnonum continens cōsolationes super doloze vulnerum et capitis colice passionis seu viscerum renum vel calculi dentium quoꝫ ac in genere sup infirmitatibus dolorosis.

DEcimonono post premissa ad dominā cōsolatricē principalem accesserunt et sex alij tristes sup materijs p̄missi capituli q̄relas suas p ordinem ꝓponentes quibꝰ illa mox p ipoꝝ cōsolatione de suis puellis sex adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad primum illorum tristium de doloze vulnerum conquerentem sic ait. O amice cur de vulneribus tantum doles. O si scires a quo illa haberes. et ad quid forsitan non doleres Dices forte scio q ea habeo tantū ab inimicis. Sed falsum dicis. Nec enim p̄cturā acus corpori tuo possꝫ imprimere inimicus quicunqꝫ deo non immediate coagente. et certe hocipso faciente pro tue mentis sanitate quēadmodū de abbate benedicto qui non erat corporis sui inimicus. quippe dicente scriptura. Nemo vnq̄ carnē suam odio habuit. de illo legitur q propter tēptationē carnis nudum se proiecit in spinis. ex quo secutum fuit vt extunc nihil taliū sentiret. Hinc de ipso testatur egregiꝰ pater Gregorius q vulnerū

corporis sanauit vulnus mētis. et nōne magis de deo presumis q̄ ipse deus qui nedum te vulnerari permittit. sed ipsa tua vulnera vndecunq; pueniant saltē coefficit. in hoc tuā sanitatē intēdat. Vulnera igitur tua sic a deo accepta. nō attēdas sicut mala. sed vt p̄fi cua. dicente scriptura meliora sunt vulnera diligētis q̄ fraudulenta odientis oscula. licz em̄ vulnera videant² esse cauteria. tn̄ potiꝰ dicēda sunt remedia a deo data. sequitur ergo q̄ nō sint formidanda tanq̄ mala. sed amāda tanq̄ bona. dicēte dño. Vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vr̄is. q̄nto magis pater vester ec̄.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad ſm̄ tristē similiter de dolore vulnerꝝ oquerentē sic ait. O homo nūquid scis te esse militē et xp̄m regem. Scio inquies q̄ militia est vita hois sup terram. Sed quid de rege Nōne legisti. Vulneratus est p̄pter iniquitates nr̄as et liuore eius sanati sumus. Cur ergo doles de vulnere cum ingloriū sit militi n̄ aliqua de p̄lio vulnera reputare. p̄sertim ipō rege in causa militis vulnerato existēte. Quid dicis. Ecce rex tuus vidēs te ab olim vulneratū accepit et ipse vulnera p te. q̄tenus cruore suo tanq̄ medicamine sanaret te. Quapropter p̄sus dignus esses reprehensione si non vel rōne gratitudinis et digne opassionis velles libenter propter eum vulnera tua sustinere. ac etiā suscepisse in tuo corpe. verū esto q̄ vulnera tua nata nō fuerint morte inducere. Nec videaris p̄pter ea aureolā martiꝝ meruisse. sperare tn̄ poteris ea in celorum regno. p̄sertim si ipa patienter et p̄pter regē tuū ad oformandū te. sibi atq; p suis regtiandū bn̄ficijs libēter sustinueris ad honorem tuū et gloriā spālem. tandē decorē recipe quē omnis decor mundi non posset adequare. Cur ergo de vulneribꝰ oblationē nō recipis in quibus post breue et opendiosum huius tempis spacium admodum gloriosus appebis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tercium tristē de dolore capitis oquerentē sic ait. Cur frater doles de dolore capitis. Cur nō de hoc verecūdaris. maiores etem̄ motus expellunt minores. et idcirco querela tua signum est de quo erubescendū q̄ nō magis mouet te dolor capitis tui et omniū fideliū aliorum. s. xp̄i qui est et caput oīm̄ principatus et potestatis. quem dolorē suum attendi desiderat dicens per p̄phetam. O vos oēs qui trāsitis per viam attēdite et videte si est dolor sicut dolor meus. Nec mirū quia teste scriptura. A plāta pedis vsq; ad verticē non est in eo sanitas vulnꝰ et liuor et plaga tumens non est circūligata. neq; curata medicamie. neq; fota oleo. Sed et dolorem nr̄os ipe portauit et sibi appropriauit. quare et nostri dolores sunt dolores tāti capitis. Nōne ergo dignū erat p̄pter opassiōez de ipō tāti capitis tot doloribꝰ adeo te moueri. vt dolorē p̄pij capitis nō sentires. Reor quidē si p̄is fr̄is vl̄ filij aut

uxoris siue alterius precipui amici dolorum medietatem videres hoc ita te moueret. q̄ interim dolor ꝓprij capitis in te vim doloris non haberet. Deniq; reor si capitis tui dolorē patienter tollerares caput mentis non doleres. nūc vero videris similis puero illi qui bis dixit. caput meū doleo. caput meū doleo. doles quidem caput corpis. quod et experiris. doles etiā licet insensibiliter caput mentis. Sz pchpudor de solo dolore capitis corpalis te turbatū ostē dis. cum tñ incompabiliter sit nobilius et delicaciꝰ caput mētis. ¶ Postremo. vis vt dolor capitis tui intercipiat². assumas p opassionē dolores capitis principalis cordialiter vt teneris et vel tuus dolor intercipiet² vel patienter toleratus coronam capitis mentis promerebitur et tandem etiam ornatum capitis corporalis.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella ad quartū tristē. nunc colicam passionem. vel viscerū torsiones. nūc dolorē renū vel calculi. nunc dolorē dentium patientē. et ob hoc querentez sic ait. O homo ad quid tm̄ curas de dolore quarūdam corpis tui ptium. Esto q̄ sentias grauem colicam passionē et viscez torsiones quēadmodū illi de quibꝰ dixit ysaias. Torsiones et dolores tenebūt. quasi pturiēs dolebunt. Nō ꝓpter hoc clamare deberes gemino clamore vētrē meū doleo vētrem meū doleo. hoc scz intelligēdo de solo vno vētre tuo corpali. cura potius tibiipi opati de ventre interiori. s. mentis. quippe in scripturis nōnunq̄ p ventrē mens solet intelligi. de dolore illius ventris maxime cures q̄. s. illo in ventre dolore impatiētie laceraris quo te nimiz priuas futuro omodo suauissimo ventris etiam corporei hic virtute patientie compando. An credis deum totius consolationis adeo crudelem esse. q̄ hmōi dolorem viscerum immittendo aut etiam caculi passionem cum et ibi sint dolores vt parturientis te velit vulnerare. et nō ob hoc si patienter tolerauerīs aliquid tibi melius puidere. Profecto reor q̄ si vulnera martirum ab alijs illata ipe decorabit nihil minus sperare habz p̄dicta patienter patiēs. q̄ ipse sua vulnera antedicta que certis in locis impzimit seu loca ipsa velit etiā decorare. vel si ea forsan aliq̄ culpa respondente in penam meruisti ob illam culpā hic punitam te a pena speciali et grauissima. in futuro forte ppetuo sustinenda misericorditer suppostabit. et hoc solum tibi deberet sufficere q̄ tua cosolatione. Deniq; quantū ad dolorem dentium arbitror esse conformiter sentiendum et quantū ad penam. si forte quis dentiꝰ deliquit et pena ob hoc in futuro. ibi quidem vbi erit stridor dentiuz sustinenda. hic in dolorem dentium misericorditer omutata sit. et quantū ad decorem quem deus sine culpa hic patienti ipsis dentibus dabit. quorum decor nitorem lactis et omnem candorem mundi superabit.

¶ V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad quintū tristem similiter dolorē viscerū necnō et alias infirmitates dolorosas patientem sic ait. O frater nescis q̄ solacium est miseris habere socios penarū. igitur et dolorū. Itaq; vel ꝓpter solaciū huius gaudeas magis q̄ turberis de doloribus quos pateris. q̄uis em̄ sit oprus dolor viscerū. maxime colice passionis torsiones pacientium. tñ si dolorē hūc patiens ipm patiatur patienter merebitur pro viscerā dolore osolari p viscera misericordie dei nostri. An nō credis q̄ huiꝰ infirmitatis et ceterarū dolores grauissimos patienter patientes deus ipe habeat intimiꝰ in visceribus caritatis. p̄sertim si et ipi cōpatiēdo attendāt xpm dei filium virū dolorū et scientē infirmitatē. Hoc em̄ pacto sequitur q̄ sicut eum hic sociū habent passionis. ita tandē et post breue sociuꝫ consolatōis. nōne autē gaudiosum est illi associari in se. et in suis membris associari Agathe. katherine. Laurentio. Vincētio grauissime passis. et ceteris martiribꝰ vniuersis. Est vtiq;. Sane intm̄ est magis gaudiosum. inq̄ntū post societatē passionis et doloris infallibiliter sequitur societas osolationis. talis quidem et tante q̄ nec similem oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit. Deniq; q̄ de doloribus minime sit dolendū vna de sororibꝰ meis dudum supius declarauit.

VI. CONSIDERATIO.

Certa puella ad sextū tristē adhuc in genere de infirmitatibus dolorosis oquerentem sic ait. O amice tu et alij socij tui de diuersis estis doloribꝰ oquesti g̃uiter. nec mirū q̄m g̃ues erāt. Sz audi pro tua osolatione etiā nūc illustrē Senecā Magnos inquit cruciatus habet morbus. sed hos tolerabiles interfalla faciunt. sūmi doloris intentio cito inuenit finē. Nemo pōt valde dolere et diu. sic nos amātissima nr̄i natura disposuit. vt dolorē aut tolerabilem aut breuē faceret. hoc itaq; solaciū nr̄i doloris est. Hec ille vir gētilis. Sz q̄ dicit de breuitate melius intelligerꝫ hō fidelis qui momentaneū seu punctalē censeret dolorē totius p̃ntis tempis. presertim attēta gloria eterne retributionis. Audi ipm creature plasmatorē dictam circa p̃ntium dolorū miseriā breuitatiſ censurā tibi ꝓphetico oraculo sic insinuantē. Ad punctum in modico dereliqui te sc̄z nō p̄seruādo a morte vel miseria. et in miserationibꝰ magnis congregabo te sc̄z per collectionē puluerū in resurrectione futura in momento indignationis abscondi facie meā parumꝑ a te. s. te ñ admittēdo ad videndum faciem meam in patria. et in misericordia sempiterna miserꝰ sum tui dicit dominus. s. miseratione omnis miserie et dolorum tuorum ꝑpetuo exclusiua. Audi rursum sup dicta breuitatis censura principez apostolorū in sua canonica. qui in cōpatione ad sepatam exultationē et gaudium patrie sic dicit. Modicum nūc si oportz otristari in vanis temptationibꝰ vt ꝓbatio fidei

vestre multo preciosior sit auro quod per ignem pbatur inueniatur in laudem et gloriā et honorē·ecce dicit modicū nunc si oportz cō tristari· quod alludit p̄misse distinctōi senece intelligendo eū hoc dicere vel ex eo·q̄ otristatio tēptationū sit modica intēsiue· vel ex eo q̄ sit modica extēsiue in duratōne·q̄si illa nō nisi p modicū nūc durante eo q̄ sicut tota terra respectu celi est q̄si punctū boetiana consolatrice testante· ita totū tempus p̄ntium dolorz et miserie sit quasi modicū nunc respectu eternitatis seu durationis eterne gl'ie nobis in p̄mio pre p̄senti miseria tribuēde· ¶ Deniqz ad idem audi quendā de sanctorz oim festo p̄dicantē egregie ·In celestib⁹ inq̄ castris pax et acies hñt florez suos quibus milites x̄pi coronātur· dei em̄ ineffabilis et imensa bonitas etiam hoc p̄uidit·vt laborum quidem tempus et agonis non extenderet nec longum faceret·aut eternum·sz breue·et vt ita dicam mom̄taneū vt in hac breui et exigua vita agones essent et labores·i illa vero celesti vita eterna esset corona et p̄mia meritorz ·p̄uidit quidē vt labores cito finirētur meritorum vero premia sine fine durarent· et post huius mundi tenebras visuri essent candidissimā lucem et accepturi maiorem cunctarum passionū acerbitatibus beatitudinē·testante hoc apostolo vbi dixit·non sunt odigne passiones huius tempis ad supuenturā gloriam que reuelabitur in nobis·

¶ Capitulum vicesimū continens osolationes in genere sup infirmitatibus contagiosis et fetentibus·

Vicesimo post p̄missa ad dominā osolatricem p̄incipalem accessit et aliuſ tristis oq̄rens ei in genere de infirmitatibus suis fetentibus et contagiosis·at illa mox eidem cōsolationis gratia tres de suis puellis assignauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O mi frater cur de istis de quibus quereris infirmitatibus cōtagiosis et fetentibus pturbaris·Dic queso mihi hoc·vt inde recipias remedium osolationis·Dices forte· qz ppter eas vitor a multis quorz mihi familiaritas grata esset et delectabilis·Sed tu caue ne decipiaris et ne ex familiarita te otagiosa vel in aima efficiaris osimilis·quēadmodū q̄ntum ad otagionē corpis dicit scriptura·Quidq̄d tetigerit imūdus imundū fiet·et sequit² imediate·et aima que eorz quippiā tetigerit imunda erit·Tu quereris de multorz familiaritatis carentia quorz forcasse familiare colloquiū otagiosum esset et feteret·Si quidē corrūpunt bonos mores colloquia mala·qualia vt in pluribus sunt colloquia mundana sz vana et pfana·et quis es tu·q̄ te non corrumpent talia · Fateare ergo illa te corrumpe posse ·Sed quid ·Nōne contagiosa sunt colloquia que corrūpunt·Sunt itaqz·talib⁹ igitur familiariū

colloquijs carere·haut dubiū magis est bonum q̄ malum sit habe re tuum morbum·ne sic illorum familiaritas contagione pestifera te sicut alios plurimos perdat· ¶ Rursum nonne que corrumpunt bonos mores sunt fetentia et fetere faciunt·quēadmodū et fetentes morbi ex corruptione aliqua pueniūt·Certe sic·Nec mirū·Habent em̄ mores ꝟm p̄cem clareuallis colores suos· habēt odores et sicut q̄tuz ad colores subdit·nigra sunt vicia·virtus aūt cādida est·Ita pari modo q̄tum ad odores vitia bonos mores corrūpentia sunt fetentia· opera aūt moralia virtuosa sunt optime redolentia ꝟz quid·Profecto minus malus est fetor infirmitatis corporalis et magis p cōsequens eligibilis q̄ fetor moralis·vtpotē qui absente etiā corpe magis in longinquū p̄cedit vt p totam p̄iam vel p regnum vnum aut puinciam·

¶ II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·O karissime q̄ p sororē meā nūc audinisti de morali odore et fetore· Hoc p exempla discere poteris ita se hābe·Quippe superbia facit hoiem fetē·et hūilitas ecōtra optime redolere·Vis scire p̄mū·Certe p̄imū figuraliter patz machabeorum libro in rege antiocho de quo ibi sic dicit· Tetigit illū impetu euntē de curru cadere et ḡui corporis collisione mēbra vexari·Isqz superba humanū modū superbia repletꝰ nūc hūiliatꝰ ad terrā in gestatorio torquebat·ita vt de corpe impij vermes scaturirēt·ac carnes eius effluerēt odore etiā illius et fetore exercitus grauaretur et nemo eum poterat p̄pter intolerantiaz fetoris portare·Sane hic fetor corporalis videt a morali fetore superbie quo sup hūanum modum erat repletus p modū redundātie p̄cessisse·quēadmodū a morali odore virtutū i nōnullis scōz aīmabus supabundāte videtur in eorundem corporibus hic vel in futuro odor corporalis valde extraneus et mirabilis supnaturaliter p̄cedere p modū redundātie· Rursum patet p̄positū de fetore·Nam p̄pheta ysaias p̄missis q̄ pluribus ad superbiam ptinentibus quando dicit· Auferet dñs ornatū calciamentorz torques et monilia in aures et annulos et gemmas in fronte pendētes et mutatoria et specula et syndones subiungit dicēs·et p suaui odore fetor·id est ꝟm intellectū p odore virtutū fetor viciorū· ¶ Dorro q̄ ecōtra hūilitas suauiter redoleat patz similiter p hoc in figura qđ de maria ad pedes ihū se humiliāte dicitur· maria accepit libram vnguēti nardi pistici p̄cioſi et vnxit pedes ihū·et dom̄ impleta est ex odore vnguēti·Cur autē hoc Profecto quia affectū erat de nardo parua herba humilitatē designante·De qua tanq̄ de magnū odorē habēte et ne dū militātis ecclesie domū replente·ꝟz et fortiter ad celuz vsqz redolente rei glorie dicit sponsa in canticis·cum esset rex in accubitu suo nardꝰ mea dedit odorē suum scilicet in celo apud ipm·quēadmodum et in libro geneseos

dicitur odorat⁹ est dñs odorē suauitatis. Sed quid. Certe fetens infirmitas et otagiosa hñtem se hoiem ꝑter otemptū quē patitur sup̄ modū hūiliat. et ad odorifera hūilitatis virtutē ip̄z infirmū disponit. q̄ si infirm⁹ ipe obicē nō ponat. pfecta in eo motu foetioris odoris quo ī alto redolet mīorē motū corpalis fetoris supat et excusat. Deniqz q̄tū bonū sit hūilitas diuersis in locis huius opis p sodales meas est dilucide declaratū ꝑter q̄ oīa bonitati ei⁹ pmaxime eq̄ri non pōt et minus p̄ualere malicia infirmitatis antedicte.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice q̄so dic mihi cur intm̄ turbaris rōne fetētis et otagiose infirmitatis. Forsan dices q̄ ob infirmitatē hmōi adeo vitaris q̄ sol⁹ manere cogeris. O si ita ē q̄ bñ tunc tecū agit². nam p hoc sanctaꝝ cogitationū societas mīme impeditur. sz in te et tibi agregat² tuaqz dilectio ad pautiora fert² et puriora reddit². atqz hoc pacto illius dilectionez pfecti⁹ meret² qui dicit. Ego diligētes me diligo. et itez. si dederit inquit homo omnē substantiam dom⁹ sue p dilectione mea quasi nihil despiciet eam. ¶ Deniqz quantū ad pfectionē oferat solitudo scire poteris ex his profecto q̄ cognate mee supius tradiderūt Sed nec causeris de tui contēptu. hunc etem̄ hāes p nihilo ponderare. si diderare velles q̄ sis cum illo patienter tolerato acceptabilis in curia pricipis. in illa magna curia que cure ꝑsus nescia. Que ergo cura tibi de cōtēptu inter vermiculos hic in terra cū ī plenitudine sanctoꝝ ī curia regis glorie si p te non steterit acceptus fis et approberis puestatim infra tradenda manifestius declarabunt.

¶ Capitulum vicesimūprimū otinēs ōsolationes sup̄ imundissima lepra corporis vt naso et ore corrosis et oculis rubeis et obscuris manibusqz incuruatis.

Vicesimoprimo post p̄missa ad prius dict̄ dñam cōsolatricem accessit et alius tristis et de materia premissi capituli graviter est oquestus. cui illa opatiens mox de suis puellis ōsolationis gratia quatuor deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella attēdens in leproso imundiciā sui corpis sic ait. O amice cur sic tristaris de corpis tui imundicia. sufficiāt tibi p ōsolatiōe hec verba euangelica p xp̄m de ip̄is leprosis dicta et anthonomatice intellecta. Leprosi mūdant². Nimiꝝ lep̄ vel alia abhoiabilis infirmitas corpalis mltis est occasio mūdicie interioris hois. quo em̄ magis q̄ alij a mltitudie aliorꝝ hoim̄ sepant² eo szm interiorē hoiez mūdiores reddūtur. qz cū mūdo q̄z magn⁹ p̄ Aug⁹ imundū appellat. O inquit mūde imūde cū illo eo min⁹ cōicāt Ac eo magis dueniūt cū illis de quib⁹ dicitur refugētes coinq̄natōes mūdi. quēadmodū dicit² p̄ contrariū. q̄ tigerit pice coinq̄nabit² ab ea

¶ Bursum non solum ipsa lepra confert ad mundiciã ipsius lepro-si Verum etiam leprosoꝝ instrumentũ nõnunꝙ offert ad mundiciam aime et corpis utentis eo ac etiã vsum eius videntis. Referetur em ꝙ mulier quedã pulcerrima ad ꝓpriam corpis et aime sue mundici am in itinere sue pegrinationis obseruandã vsa est instrumẽto lepro-soꝝ ꝙ quod simulãs se leprosaz esse declinãdo pump a via et pullã do fugabat viros a se. quos vidit sibi occurrere. Lepra igit² nõ so-lum offert ad mundiciã aie ipius leprosi. sz etiam sicut pulcritudo corpis ostẽtata offert ad imundiciã infinitaꝝ aimaꝝ ipm hominẽ pulcꝝ ocupiscentiũ. Ita ꝙ otrariũ leprosi deformitas offert ad mũ diciam multaꝝ animaꝝ hoim alioꝝ ipm mime ocupiscentiũ. Nõ-ne ergo leprosum esse est oditio bona et salubris ꝓprie aie. necnon et aiab⁹ alioꝝ oditio inꝑ incompabiliter. sz hec magis salubris et ꝙ osequẽs eligibilis ꝙ esset mundicia vel pulcritudo ꝓpri corpis

¶ II. CONSIDERATIO.

Secũda puella attendẽs leprosi maculas sic ad eũ ait. O bone fr̃ quid curas de maculis corpis tui. cura magis de peccato-rum maculis quibus in aima macularis. quibus pfecto si careres nõ obstantib⁹ maculis lepre. dignaret² fortassis spõsus aime i hec verba prumpe. Tota pulcra es amica mea et macula non est in te Dices forte. Nunquit sic diceret de pson lepro-sa an de sola aima qñ nec in intellectã. nec in affectũ. nec in virtute cogitatiua q̃cꝙ esset fedũ vel deforme. sz quidq̃d ibi repiretur totuz pulcꝝ esset et deiforme. Ecce audeo dicere ꝙ etiã de pson lepro-sa nõ obstãte ꝙ sm corpus esset maculosa. Sed quo pacto inquies Certe consideratã corpis puitate respectu q̃ntitatis aime. que secundũ magnũ pa-trez Augustinũ vt tactũ est supra diuersis in locis incompabiliter maior est respectu corpis. ꝙ totũ corpus sit respectu mime carnis. que nõ hret q̃ntitatez grani synapis. et si in tãtilla ꝑte corpis esset macula. non ꝓpter hoc tam modicũ minus sine macula dici posset tota pson. eo ꝙ pticula tam modica nõ esset in forte oputanda. sz ꝙ nihilo reputãda Bz q̃d. Profecto macule ipsius lepre sunt occa-sio facili⁹ euadendi maculas aime. Quippe lex mosayca quã cõsue tudo approbat. sic dicit. Quicũqz maculat⁹ fuerit lepra sol⁹ habi-tabit extra castra. quo aũt hec solitudo leprosum sepat ab alijs. eo ampliꝰ aimam eius ꝓseruat a mũdi maculis. ¶ Bz esto ꝙ in lepro so corpe attẽdende essent macule. nõne multo meli⁹ et tolerabil⁹ esset hoc sine maculis oino. aut cum pautioribus maculis aime. ꝙ occasione pulcerrimi corpis multo plures maculas aime otraxisse Certe sic. Sed et nõ solum ratione sepationis leprosoꝝ a consortõ hoim. sed etiã rõne otemptus eoꝝ facile osequũtur leprosi mundi ciam imaculataꝝ aiaꝝ. Nimiꝝ ipi cernẽtes se esse otemptos apud mundũ ne ex oĩ ꝑte sint otempti et infelices facile ocipiũt ꝙ cõ tritionẽ et cõfessionẽ se a maculis peccatoꝝ emundantẽ pariter et

emendantem procurare ne sint etiã contempti apud deum. sed magis ꝙ per mundiciã cordiũ et opm tanꝑ imaculati secundũ animã gratiam inueniant apud deum.

III. CONSIDERACIO.

TErcia puella otemptum leprosoꝝ attendẽs sic ait. Cur ꝓter hoc ꝙ extra castra solũ habitare te oportet extra oportunum hominũ causaris te despectũ. Cur non potius otentaris queadmodoũ sponsa de solo spõso otentat' et in despectus remedium qñ dicit in canticis. Quis mihi det te fratrẽ meũ vt inueniã te solum foris et deosculer te. et iam nemo despiciat. Profecto psona leprosa ostenderet his verbis vti posset ad xpm spõsum ecclesie. et sic dicere. Quis mihi det te fratrẽ meum. quia et si dei filius sit frater omniũ fidelium in fide et casta generatõne cum caritate regeneratoꝝ. speciali tñ ratione est leprosoꝝ frater quasi fere alter. s. ꝓter exteriorẽ similitudinẽ. dicente de ipo psaia ꝓpheta. Putauimus eum quasi leprosum et percussum a deo et humiliatũ. et osequenter vt inueniã te solum. quia tu solus ibi mihi sufficis in te vno simul omia habenti foris. s. in loco mee habitationis extra castra. cum et tu humiliatus fueris extra castra. quod supponẽs paulus dicebat exeamꝰ ad eum extra castra imꝓperiũ eius portãtes. sequit' et deosculer te. id est affectuose vniar tibi sequit'. et iam nemo despiciat. id est nemo presumat me despicere per te taliter honoratũ ratione tue ꝑsentie vnitiue. et certe ꝙ sic. Anima viri leprosi in remediũ solicarie habitationis despectũ arguẽtis extra castra. s. pñtiam sponsi cõtra despectum et ad solaciũ desiderat. hoc facile cõsequitur restante illo theofrasto. Nunꝑ inquit minus sum solus ꝙ cum sim solus. Nam si hoim copia defuerit homo loquitur cum deo. Simile scripsit verbum otra jouinianũ venerabilis jeronimus. Sed et dei filius candor lucis eterne et speculũ sine macula diligit venire ad habitatõnem leprosi. s. vt verbis scripture vtar extra castra in locũ mundũ nec abhoiatur leprosum cum et ipm legamus recubuisse bethanie in domo spmonis leprosi. et quid miri. Ipe est emꝫ illa sapientia de qua dicitur ꝙ nihil inquinatũ in illam incurrit. Denigꝫ ceteris paribus libentiꝰ est cum leprosis ꝙꝑ cum alijs tanꝑ cũ socijs sue passionis. vt patet ex iam dictis.

IIII. CONSIDERACIO.

QVarta puella titulũ pmissi capituli pfectius attẽdens ad tristẽ sic ait. O homo dic queso mihi cur nõ talis velis esse qualẽ te esse oquereris. s. immũdo corpe rubeis oculis naso et ore corrosis Dices forte q̃liscunqꝫ sim ab extra. cor tñ ab intra porto amorosũ. et idcirco etiã ab extra amabilis vellez esse. vellem ab amica deosculari. Vellẽ delectabiliter otrectari. sed nec anhelitũ ꝓximum et fetorẽ meũ ferre possum. nec inspicere p speculũ audeo memetipm. vellem esse hominibus amabilis. et sum heu totus abhominabilis.

Sed rogo frater non dicas sic. Dirige oculos mentis tue ad intra te et si virtutē intus nō inueneris. dñm virtutū inuoca. et eo pstante virtutē aduoca humilis patientie. que et aīmam tuā et etiā corpus aīma mediāte sicut cynamomū et balsamū aromatizans faciet redolere gratamq; phisionomiā pstabit. ac totū hoc quod horres quod vel ab alijs abhorret² vna cum imediato suo subiecto. id est cum aīma. que tota est in toto. et tota in qualibz corpis pte recompensabit. Sed est quoq; et amica non vna tm. sz inter plures filias ihrlm eligere poteris. puta katherinā. puta agnetem vel agathaz mire pulcritudinis. puta vel ipam reginā virginū speciosam et suauem in delicijs virginitatis. que tota pulcra et suauis est. que nedum patienter et opatiēter. Verū etiā desiderāter loca corpis tui dolorosa caritate amorosa q̄ntumcūq; turpia seu feda sint aut fetida deosculabitur amicabiliter et virgineis suis manibus que sz̄m pz̄em clareuallis lilia cādidissima sunt deliniet ea atq; leuiter cō trectabit et bzeuiter se erga te p oia amorosam monstrabit pmissis nō obstantibꝰ q̄ formidas. Nam et in eam nihil inquinatū incurrz sed potius ipa tibi occurrēte et accurrēte teq; amplexāte incurret in te ex his que habz in se aromatibus copia suauissimi odoris seu mirū delectamentū suauitatis. Est etem ipa tanta virtutis amica p ad eam et ad oīme ipiꝰ subiectū sic afficitur. p eiusdē subiecti quacunq; in parte ipam adesse senserit auide ruit in amplexū. sis certꝰ sic esse et verificari hec oīa vel p interiori tuo hoīe. et nōne contentaberis de tam grōsa et affabili amica. in cuius merito compatione spreta tibi et abhoiabilis esse debet oīs alia hic in terra.

Capitulum vicesimūsecundū otinens osolationes super epilentia seu morbo caduco.

Vicesimosecūdo ad pfatam dñam osolatricē accessit et alius tristis cuius q̄rela de caduco morbo admodū erat flebilis. Illa vero mox eidē cōpatiens pro consolatione duas adiūxit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo p caducū morbum habes cur de hoc turbaris. Non deberes quidē. heu em si hunc morbū nō haberes p secundum animam caducus esses. Sed quid. Profecto caducus secundum animā sine compatione grauius infirmatur q̄p caducus secundū corpus. Nimiz. cadit corpus quandoq; in aquā et extrahitur. cadit aīma sepius in pfundum laci et inde nunq̄p liberatur. cadit corpus q̄q; in ignē qui tempaliter urit. cadit aima frequentissime in ignem eternuz. qui nunq̄p urere desinit. sed ad rediuiua incendia itez qui adustꝰ fuerat repat². Dices forte. Si nō essem caduco morbo ḡuatus nō sequitur p sz̄m aiam essem caducꝰ Sz audi in cōtrariū piculū tuū p ille q̄dē insinuauit q̄z dixisse ostat

qui se existimat stare videat ne cadat quasi dicat necesse est vt cau-
te se habeat. Nōne ēm qui labenti innititur necesse est vt cum labē
te labatur. s. in aquā fluxibiliū rez de quibus poetice dicitur. Om
nia ptereunt more fluētis aque. Nōne sensus hois sunt caduci qui
pzoni sunt in malū ab adolescētia sua. Nōne sm sanctos doctozes
oia tempalia bona. sunt bona caduca. Nōne oms maligni spiritus
sunt caduci quoz pzincipi dictuz est. quomō cecidisti lucifer qui
mane oziebaris. Nōne oms hoies mali sunt caduci dicente filio sy
rach quasi in pauimēto cadens sic casus malox festinātez veniant
Deniq3 nōne omnes terrenis dediti secundum animam sunt cadu-
ci dicente psalmigrapho. Cadent oms qui descendūt in terrā. Sed
quid. Profecto cum caducus mozaliter nō minus sit otagiosus q̄
corpus caducum. sequitur plane q̄ tu istis caducis spiritib9 te per
caduca temptātibus acquiescēs vel alijs caducis. s. sensibus reb9
et psonis cohabitās et cōicans. non est verisimile quin cum cadu-
cis hmōi saltē sm aiam caducus fias. a quo tñ rōne cautele te po-
terit morb9 tuus pseruare vtpote qui ad cautelā merito in hoc ha-
bendā piculo occasionē tibi maximam pōt dare Quocirca noueris
q̄ hec cautela ozdinata contra piculosum casum anime seu tui sm
aiam. et tandē sm vtrūq3 corpus. s. et aiam longe plus habet de
bono q̄ morbus tuus de malo.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice morbus tuus qui plerūq3 pue
nit ex aliqua supfluitate necessario cogit te. vt studeas in ci-
bo et in potu viuere tempate. facit etiam te cautius viuere quo ad
aiam et ad salutē te disponere nec i hoc tardare. eo quidē q̄ nescit
homo hūc morbum hñs qñ et vbi et qualiter otingat ipm vitā fini
re. Ideoq3 habet frequenti9 de sua salute cogitare. s3 hec sancta et
salubris est cogitatio que nimiz ob eius vtilitatē magis est bona
q̄ infirmitas tua sit mala. Sed et malicie tue infirmitatis pponde-
rat bonitas tempantie in refectione moderata. Audi iohannē os
aureum. Nihil inquit sic salutē. nihil sic sensuum acumē operatur.
nihil sic egritudinē fugat sicut moderata refectio. Sed et magn9
pater Augustin9. Sobrietas inquit mentis est et sensus membroz
omniū. corpisq3 tutela. castitatis munimē. honestati semp diuncta

Capitulū vicesimūterciū continens ōsolationes sup paralisi.

Vicesimotercio post pmissa ad dominam consolatricē pme
moratā accessit et alius tristis sup paralisi querelam ꝓpo
nens. cui illa mox pro consolatione tres de suis puellis
adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O frater cur ōquereris te paraliticū esse fa-
ctum. Dices forte propter mala accidentia paralitici. Nam de

paralitico cristo appostato dicit magnus ille barbarus Albertus quondā ratisponensiū antistes q̄ sensu carebat. sed et alius quidaz egregius postillator. Paralisis inquit aufert membrorū calorē naturalem. spiritū animalem opa aime deferentē sensus facultatē. mouendi potestatē. et etiam facundiā frequenter. Sed hec te mouere ad tristiciā nō deberēt. valde em̄ ꝓbabile est q̄ per hec bñ tecum actum est que quidem si non et tibi accidissent quis scit q̄liter istis quibus nūc priuaris usus fuisses vanā nō ad tuam dānationē. forsassis em̄ calor membri naturalis p abusum te fecisz nō esse mēbrū nisi paralitici in corpe xp̄i mistico. Forsassis p spiritū animalem factus fuisses animalis homo qui non percit ea que sunt spiritus dei. forsassis etiā p sensus tuos qui pni sunt in malū multa mala ꝑpetrasses. forsassis mouendi potestas motus dissolutionum in te causasset. et facūdia quoqz forsassis te garrulū et multiloquū fecisz cū tamē in multiloquio non desit peccatū. et quis est qui horum usum habet quibus p paralisim priuaris qui nō delinquat vel in aliquo eorundē. magis igitur de paralisi te a talibus suppostāte teneris deo gratias agere q̄ dolere.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Scias frater de paralitico xp̄o pn̄tato sentire doctores q̄ pro culpa animi infirmabat. ita sane quod causa exteriorīs morbi erat infirmitas aime. Quod ergo tibi restat iudicandum nisi q̄ et tibi missa est hec infirmitas pro culpa anime ad luendā. s. et delendā illam culpam et spāliter culpam quam significat scz culpā pigricie. Et nōne peroptimū est culpam talē vel aliam q̄ncanqz paralisim patiēter sustinēdo hic luere. et sic a pena infernali vel purgatoria suppostari. deo non bis inidipm punientē sed hic temporalem penā pro futura incōparabiliter grauiori acceptā te. Nec dicas quid ad me quasi nullā culpam te habente. nō em̄ es exemptus vel acceptus a omuni illa ofessione qua dicitur i multis offendimus oēs. et alio in loco. si dixerimus q̄m peccatū non habemus nosipos seducimus. et veritas in nobis non est.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur homo intim̄ doles de paralisi. Dices forte quia vt p̄fatus ratisponēsiuz antistes testatur infirmitas illa non macerat hoiem. sed potius ingrossat et grauat mole maxima laxe carnis. Bz cur aim tuū tanq̄ grossuz et nō subtiliter cōsiderantē nō multo magis ḡuat moles peccatorū et spāliter forte laxe carnis. Anima inq̄ tuū quē paliticus significat torpore negligentie et deliciaz abundātia tāq̄ hūoz supfluitate dissolutū. Cesses ergo dolere de primo q̄diu nō doles de secūdo. qđ ꝓbabiliter tibi inesset. si primū nō esset. Nec obicias q̄ moles pctōz nō videtur hic tam grauis esse. Vis enim tibi huiꝰ rationē assignari. Ecce hic non solum anima portat pondus. sed anima simul et corpus. demū

autem in morte in sepatione corpis et anime pondere peccatorum adherēte soli aime. adeo ipam grauabit. p cum tanto onere habet ad modum grauium deorsum tendere. et nisi per penā grauissimaz purgatorij alleuietur ab onere necesse est eam descēdere ad infernum in pfundū laci sulfurei. et ibi mergi ac ppetuo cruciari igne infernali.

Capitulum vicesimūquartū continens ōsolationes sup artetica et ōtractione manuū et pedum et singulorz articulorz impediente ambulandi cursitandi venandi et aucupandi solacium.

Vicesimoquarto post pmissa ad dominā cāsolatricē sepedictam accessit et alius valde tristis ꝓponens graue querelam de punctis in pmissi capituli titulo contentis. cui illa mox pro sua consolatione deputauit tres ydoneas de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Aduerte amice carissime a quantis malis pene et culpe p osequēs et gehēne malū pene qd nūc sustinentes suppositet. atqz idcirco gaudēter sustinendū. Dic queso mihi. Si malum istud nō haberes quid operis exerceres a quo nūc impeditus es. Forsan ope aliquo qreres diuitias. forsan corpales delicias. siquidē diuitias forsan has qreres vt clericꝰ vel pīatus p regimē aiarz. forsan vt canonicꝰ p pluralitatē pbendarz seu bñficiorz forsan vt causidicꝰ seu aduocatus per assumptionē multarz causarum pīertim iniquarz. forsan vt negociator p frequētationē nundinarum vel plurium terrarz. forsan vt miles ꝓpter stipēdia te inuoluens piculis guerrarz. Sz q̄nta omnia hec et singula inducāt frequenter picula corporz et semp aimarz hoc attētis cōiter accidētibus et scripturis de his loquētibus nō sufficeret aliqs enarrare. Porro si sanus existens qreres corpales delicias quanta in hoc etiam mala pntia et futura ōsisterēt. hoc docent illa que supra per neptes meas pluribus in locis clarius sunt deducta. quorum hoc vnum ad memoriam reuoca qd ex diuina sententia dicit scriptura intelligendū de qualibz. psona quantum in delicijs fuit tm̄ date et tormentū et luctū. et certe ratio plane dictat q malū quod hucusqz passus es. inq̄ntum in toto vel in magna pte te a pmissis piculis pīertim damnatōez eternā vel penā purgatoriā ocernētibꝰ suppotauit. pro nulla re deberes velle caruisse. nec adhuc velle carere sensibili dolore pntis tempis et quasi momtaneo ad ppetuū seu diuturniorem et multo grauiorem compato non obstante.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice si picula iam p sororē meā insinuata te ꝓpter sensibilē doloris quē pateris ad plenū nō moueant ad patiēter tuū cruciatū sustinendū moueat te saltē vna cum piculis illis exemplū patiētie sancti job ac bonum etiā sperandum

eiusdem sancti viri ad exemplū. Ecce in eius libro patet q̄ p̄mittē te dño pcussit eum sathan vlcere pessimo a plāta pedis vsq; ad vertice qui testa saniem radebat sedens in sterquilinio. qui rursus dicebat. Induta est caro mea putredine cutis mea aruit et otracta est et rursum. Nunc inquit oppressit me dolor meus. et in nihilū redacti sunt oēs artus mei. qui licet tot et tanta passus esset. tñ patienter dixit. si bona suscepimus de manu dñi mala quare nō sustineamus et in oībus his nō peccauit job labijs suis nec stultū quid otra deum locutus est. Sed audi quid in fine sequit. dñs bñdixit nouissimis job. magis q̄ principio eius. Modice ergo fidei expecta et tu exemplo illius finē et si nō tpis p̄ntis. satis tñ cito imminentis cum nos simus in quos fines seculorū deuenerunt. Para ergo te ad benedictionē qua in fine tempis tibi et alijs p̄sertim ꝓpter deū patiēter passis dicetur. Venite benedicti p̄ris mei pcipite regnū. de quo tempis fine seu die finali loquēs ꝓpheta micheas. In die illa inq̄t dicit dñs cōgregabo claudicantē et quē afflixerā dsolabor. Quō inquies. Certe singula mēbra inualida ofortādo. et virtutē eorum nedum restaurādo. sed etiā pficiēdo et augēdo. quo quidem fiet q̄ quēadmodum p̄dixit ysaias ꝓpheta. Tūc apientur oculi cecorū. et aures surdorū patebūt. tunc saliet sicut ceruus claudus de quo et psalmigraphus ꝓpter certitudinē ponēs p̄teritū pro futuro. dei inquit qui p̄cinxit me virtute qui pfecit pedes meos tanq̄ ceruorū. Nec certe est dubitandū quin ceteris pibus quāto quis mēbra magis inualida cum patiētia hic habuerit. tāto in fine. s. post hāc vitam vltra ceteros sāctos validiora. recētiora. et agiliora sine fine habebit qđ pfecto satis in eo videtur posse figurate intelligi q̄ vt p̄mittitur dñs benedixit nouissimis job. magis q̄ pncipio eius. in quo quidem pncipio ita in mēbris validus fuerat q̄ vt dicit oculus fui ceco et pes claudo. cui? valitudinē corpis ipe sathan inuebat qñ dixit ad dominū. tange os eius et carnē. et tūc videbis q̄ in facie bñdicat tibi. Sed quid. Certe ꝓ tanta valitudine etiā corporali subsequēte nedum exemplo ipius job patiēter. sed etiā oīs p̄cedens corpis inualitudo et passio artetice merito est gaudenter toleranda. Audi ex p̄m libro quid sancta dixerit sincletice. Infirmitas inquit totū corpus nr̄m tenet. sed interiori homini nr̄o sanitas crescit. Hec autē sanitas aime etiam nunc omunicatur corpori formaliter licet aima mediante que teste magno p̄re. est tota in toto corpore. et tota in qualibz eius pte. et sic cuilibz parti affert formaliter sanitatē quā habet in se. tandē vero affert p modū redundantie corpori formaliter. et immediate sanitatē impassibilitatis. Audi magnū p̄em. Tam potentē inquit deus fecit aiam vt de eius plenissima beatitudine que in fine tpm sanctis ꝓmittit redundet in corpus plenitudo sanitatis que est incorruptionis vigor.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella attendens in homine inualido et cõtracto nobilitatem et pristinam eius cõsuetudinẽ venationes exercẽdi et aucupãdi. et q̃ hmõi sine magno corpis et anime piculo crederet se si sanus essẽ posse exercere sic ait. O amice si te pturbat q̃ nec pedes nec eques vales vl̃ ꝺsueuisti frequẽtare prata virẽtia campos et mõtana. siluas seu nemora ad venationes discursiuas exercẽdas ad ceruos et hinnulos seu feras alias capiẽdũ. p hoc cõsoleris q̃ poteris maiora atq̃ meliora et quo min⁹ ꝓcedere vales ad externa et trãsitoria eo amplius ingredi poteris ad interna ac p occultum meatũ ascendere ad supna et eterna. si insita tibi ꝺtemplatiua virtute vti volueris. atq̃ sic venari in mõtibus eternis vel in montibus sanctis de quib⁹ angelos p eos et sanctos hoies intelligẽs loquitur psalmig̃phus. et hoc ad capiendũ rethi amoris tanq̃ ferã amabilẽ xp̃m splendorẽ pris compatũ feris. de quo et de quib⁹ sponsa id est deiformis aima loquitur in canticis dicens. Ecce iste venit saliens in montibus id est in angelis vel in sanctis mentib⁹ et trãsiliens colles id est impfectos. similis est dilectus meus capree. s. ꝓpter altitudinẽ. hinuloq̃ ceruoꝝ. ꝓpter velocitatẽ suarũ illuminationũ. de quibus dicit psalmista illuminãs tu mirabiliter a montibus eternis id est a p̃dictis angeloꝝ vel sanctoꝝ mẽtib⁹ ad modũ montiũ ieternũ eleuatis. ¶ Doro si ad nemora vel prata aucupãdi gratia siue circa fluuios vel riparias ad capiendũ ibi aues venire nõ valeas. eo magis aucupari valebis et cape vel illam columbã de qua ecclesia sic cantat. Vidi speciosam sicut colũbam ascendentẽ desup riuos aquaruꝫ. eo q̃ magis ꝓmoueberis vt sis et tu in bono sensu de numero illoꝝ qui in auibus celi ludunt non celi aerei vel etherei. sed empirei quod est locus iam predicte columbe id est purissime virginis marie. ibi est locus et p̃grandis aquile johãnis euãgeliste. quam quidẽ aquilam si ad manũ deuoti opis tui assuefeceris mediante ea cape poteris p̃dictam columbam foraminib⁹ petre id est vulnerib⁹ xp̃i tanq̃ nido suo insidentem. atq̃ p hoc ꝓpinquiorẽ vndis aquaꝝ viuentiũ id est gr̃aꝝ viuificantiũ que fluũt impetu de libano id est xp̃o. et certe ista sola aucupatio sine oĩi compatione nobilior et deuote psone cui⁹ cõuersatio est in celis etã vtilior ẽ ac delectabilior esse debet q̃ oĩe solacium aucupationũ vel venationũ quarũcunq̃ in isto miserabili mundo.

¶ Capitulum viceſimumquintũ continẽs conſolationeſ ſup ꝺꝛo piſi preſertim graui et incurabili.

Uiceſimoquinto poſt p̃miſſa ad illuſtrem dominã cõſolatricem acceſſit et alius triſtis cõquerens ei q̃ multũ grauet ipſum ꝺꝛopiſis. At illa moꝝ eidem cõſolationis gratia quinq̃ adiunxit de ſuis puellis.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice scias q̄ in ydropico inflatio cor poralis tollit inflationem superbie que est ydropisis mentalis. quō em̄ hō mente inflaretur seu intumesceret postq̄ in tali statu se esse sentiret. quēadmodum in lege mosi scribitur nullus deinceps intumescat superbia. Nec obicia² q̄ in ydropico tumor corpis et mēbrorum significat superbiam. quia nō est sacramentū quod efficiat qđ figurat. sed est superbiendi impedimentū hoc efficiēs in homine q̄ de vanitate superbie vel nihil oīno vel minus curat. Sed quid. Nōne hoc maximū bonum est malicie morbi p̄ponderās. Profecto sic Nempe carere mīmo gradu superbie melius est multo q̄ carere corporis inflatione. nimirum mīmus gradus nō sublatus tantā penam induceret. siue in inferno siue in purgatorio q̄ oīm ydropicorum pena seu temporalis passio simul aggregata nullo modo esset tam acerba et afflictiua.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime si aduerteres quid opetur ydropisis de ipa tua ydropisi nō sic turbareris. Ecce in ydropico a quo si humoris incorpatō impedit haut dubiū incorpatōes humoris voluptatis. nec obstat in cōtrarium significatio illa qua dicitur q̄ ī ydropico p inflationem genitaliū luxuria significatur esto em̄ q̄ ita dicatur. tn̄ sufficit ad ꝓpositū q̄ per illam inflationē voluptas luxurie non efficit² nec pficit². sz magis corde despicitur et corpaliter etiā ꝓpter ineptitudinē impeditur. et nōne hoc bonū est et malicie morbi p̄ponderās. Est vtiq; nō modo ad euadendum penā a deo impatam. de qua dicitur q̄ntum in delicijs fuit tantum date illi tormentū et luctum. sed etiā. quia firmiter est tenēdum. et nullatenus dubitandū. quin deus tandē ad sanitatē mēbra restituat. que hic morbis vulnerat. quippe ipe vulnerat et medetur et insup mēbra illa sanata ceteris paribus p̄alijs claritate gloriosa decorat et honorat. Rursum p̄dicta incorpatio aquosi humoris in ydropico impedit q̄plurimū viscosam incorpationē p cupiditatē bonorum tempalium aque similiū. que oīa p̄tereunt more fluentis aque. Ita sane q̄ nec habita insepabiliter mēti adhereant ad modū rerum adinuicē p viscū diūctarū. que sine laceratione vix abinuicē sepantur. nec etiam nō habita que affluūt tali firmo tenore seu incorpatione cordi applicentur. vt sic leue sit ydropico implere hoc psalmiste osilium. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. et nōne etiam hoc magnū bonū est malicie morbi p̄ponderās. s. cor habere liberū in p̄nti et inoccupatū vel ad liberaliter et hylariter dandū inclinatū ad diuinā dilectionē ꝓmerendū. quippe hylarē datorem diligit deus. et in futuro eternis diuitijs copiose remunerandum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Non solū ꝓpter potum aque efficitur quis ydropicus. sz etiā propter potū vini. et sicut in corpe ydropici

vinum luxflue potatum cõuertitur in aquã mẽbra sua sufluitate ingrossantẽ·ita in interiori hoie seu in mente vinũ spũalis leticie sinõ seruet² mod⁹ et mẽsura·nõnun ꝑ uertit² i aquã superfluaz carnalis voluptatis et amoris fluxibiliũ rez·quibus qdammõ incorpatis ingrossatur et intumescit venter mentis seu homo interior·et p quandã redundantiã etiaz qñqz exterior·Hec tñ spũalis pdropisis facile curatur p pdropisim corpalem· quid ni curet². Mirum etẽ esset q̃ qs superfluo amore ad carnales voluptates vel ad res fluxibiles afficeretur qñ corpalis et incurabilis pdropisis vicinã sibi mortẽ minaretur·Nõne igitur pdropisis corpalis que nõ põt inducere nisi mortẽ tempalem nõ solum patiẽter toleranda est·ꝫ etiam amanda utpote p quã facile curat² dicta pdropisis spũalis que nata est inducere mortem eternalem·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait·Noueris frater q̃ in pdropico ḡuitas põ derosi corpis excludit ḡuitatẽ et ponderositatẽ peccatoꝝ de quibus psalmigraphus· Iniquitates inquit mee sicut onus graue grauate sunt sup me.Quid ni excludat· cum aggꝫuatus suo dolore vix possit de peccãdo cogitare cum p̃occupet eũ cogitatõ de morte sibi iminẽte attẽdendo miserabilẽ statum suũ in quo peccãdi solaciũ necesse est cessare·Audi venerabilẽ ieronimũ· Memto inquit mortis tue et nõ peccabis·Sed et magn⁹ pater Aug⁹· Nihil inq̃t sic reuocat a peccato·q̃ frequẽs mortis meditatõ·Quid ergo·Nõne maximũ bonũ est etiam mimum peccatũ mortale impediri in homine·eo q̃ est adeo graue·q̃ nec oms montes possent hominẽ premere tam pfunde q̃ntum vnũ peccatum mortale·est em̃ sicut lapis suspensus in collo canis qui submergi debz· quia sicut tunc primo sentit canis grauitatẽ lapidis cum de naui picitur ita et aima tũc primo sentit ḡuitatẽ peccati cum a corpe sepatur et a naui militãtis ecclesie elongatur·

V·CONSIDERATIO·

Quinta puella sic ait· Scias frater q̃ in pdropico etiã pigricia pedum magnũ bonũ optatur malicie morbi pponderãs·nõ solum em̃ impedit pgressum ad malũ de quo loquẽs psaias· Pedes inquit eoꝝ ad malũ currũt Verũ etiã occasionẽ dat ad optima pficiscẽdi·Natura em̃ seipam iuuat·et q̃ non ꝑualet p modũ vnũ supplere nititur p alium· quẽadmodũ infatigabil⁹ paulus sicut distinguebat de modis essendi dicens colosensibus·si corpe absens sum sed spiritu vobiscũ· Ita etiã dum victus esset nec corpalibus pedibus ihrl̃m venire posset·distinguebat de modis pcedendi et cogitans illo venire pedibus spiritus dicebat·Alligatus ego sum vado in ihrl̃m· pdropicus itaqz ꝓpter pedum suorum imobilitatẽ occasionem habet cogitandi deueniẽdo etiã nunc in ihrl̃m celestem pedibus spũalibus et infatigabilibus affectuum pedibus mentis

seu interioris hominis ad societatē ciuium supnoꝝ iuxta consiliū venerabilis ieronimi. Infinita inquit heremi vastitas terret. sed tu paradysuꝝ mēte deambula quotienscunqꝫ cogitatōe ac mēte illuc cōscenderis. totiens in heremo non eris. Hec ille pater. Veneraꝺ⁹ et bene quidem. quō em̄ manebit in vasta heremo qui non pōt esse solus. vtpote quem associat supnoꝝ ciuium maxima multitudo. Audi iterum p̄fatum patrem venerandū. Sapiens inquit nunq̄ solus esse potest. habet em̄ secum om̄s qui sunt et qui fuerunt boni. et quod coꝛpe non potest cogitatione oplectitur.

¶ Capitulum vicesimumsextum continens ꝺsolationes super ptisi et ethica febꝛe.

Vicesimosexto post premissa ad p̄memoꝛatam dominā consolatrice accessit et alius tristis cōquerens se esse p ptisim et ethicam febꝛem consumptū. Cui illa gratia consolationis quatuoꝛ deputauit de suis puellis.

¶ I. CONSIꝺERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur de ethica vel ptisi turbaris. Profecto si tu scires quiꝺ hij moꝛbi operarentur boni. non sic inde turbareris Vis scire quiꝺ opentur. Ecce in ptisico vel ethico attenuatio seu exinanitio pinguedinis coꝛpoꝛalis patienter tolerata opatur pinguedinē gratissimam ipsius mentis seu interioris hominis. Sed si foꝛte queras. est ne aliqua mentis pinguedo. queraꝫ et ego a te. nunquit non quandoqꝫ appellari audiuisti spirit⁹ pinguedinem. vel nunquit non legisti cibum esse sacramentalem qui summe impinguat non coꝛpus. sed coꝛ. non ventrem. sed mentem. Sane q̄ ad pinguedinem huiuscemodi ip̄ius mentis seu interioris hominis opetur seu disponat maceratio et coꝛpoꝛalis pinguedis consumptio patienter q̄pter deuꝫ tolerata. hoc sic intelligas. nam et vniuersaliter quando conditio aliqua coꝛpi et anime analogice conuenit si p̄iuatio illius in coꝛpe patienter toleratur. tunc secundum potius esse suū in mente recupatur. verbi gratia. Sanitas analogice conuenit coꝛpoꝛi et anime. et si eius in coꝛpoꝛe p̄iuatio per infirmitatem patienter toleretur. tunc sanitas menti acquirit². Vñ in patrum libꝛo dixisse dicitur sancta sincletice. Infirmitas totum coꝛp⁹ nr̄m tenet. sꝫ interioꝛi hoī nr̄o sanitas cresꝛit Similiter secūdum egregiū doctoꝛem Gregoꝛium Si a carne hoc quod libet id ē delectat abscidimus. moꝛ in spiritu hoc quod delectat inuenim⁹. Sic et scriptura dicit. Infirmitas grauis. puta que excedit mēsuraꝫ facit mentē sobꝛiam id est tenentē bꝛiam seu mensuram. Sed quiꝺ Nunquit non pinguedo spiritus seu spiritualis malicie. p̄edicti moꝛbi pinguedinē coꝛpoꝛis consumentis p̄ponderat. Vtiqꝫ. Nam et pinguedini coꝛpoꝛis p̄ponderat pinguedo spirit⁹ et anime seu mentis quēadmodū ip̄i coꝛpoꝛi quod est de limo p̄ponderat anima que est angelica similitudo et mens nostra dei ymago.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur o frater de tua macerationē et attenuatione tm̄ doles. Cur pinguedinez magis diligeres. Cur nō attendis scripturā illam que dicit. Mittet dominator dñs pinguibus eius tenuitatē id est attenuatōez. de qua dixit sanct⁹ job. Spiritus meus attenuabitur id est anhelitus mior abitur. Sed de hoc non terretur. quinimo cum post ad modū ptisici vl ethici seu hoia iam consumpti loquēs dixit. pelli mee consumptis carnibus adhesit os meū et derelicta sunt tantūmodo labia circa dētes meos. mox consolatur se per hoc p subiūgit. Scio p redemptor meus viuit et in nouissimo die de terra surrectur⁹ sum. et rursum. circūdabor pelle mea et in carne mea videbo deum. Cur ergo et tu ptisi vel ethica consumptus non teipm̄ consolaris pari modo in hoc quidē p caro tua depdita restaurabit² et post modicū huius tempis in meliu⁹ p̄ si nullā eam infirmitas consumpsisset reformabitur qñ et impassibilis redderur et glorioſa claritate supinduetur.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu homo q̄ de amissa tua p ptisim vl ethicam corporali pinguedine intantum curas queso scrutare scripturas. Nōne dicit ꝓpheta. Sicut adipe et pinguedie repleat² aia mea et labijs exultationis laudabit os meū. Nunquit hic pinguedinem carnis sue exoptat. et non magis de anima curat. qui dicit Repleatur aima mea sicut adipe et pinguedine. Quid igitur curas de corporis pinguedine. Propheta otentatur de pinguedinis similitudine quā p aia sola petit. sicut inquit adipe et pinguedine. qō ꝓpter aduerbiū sicut. pōt intelligi de similitudie. forte dices. quenam est illa similitudo. Ecce pinguedo sicca humectat. pinguedo frigida inflāmat. piguedo hylarē reddit et delectat. dicēte ysaia. Delectabitur in crassitudine aima mea. Petit ergo ꝓpheta effect⁹ similes effectibus pinguedinis. scz aiam suā tanp̄ aridā p deotionem humectari. et tanp̄ frigidā p amorez inflāmari. et tanp̄ tristem p gaudiū spūs exhilarari et delectari. et q̄ntum ad hunc effectum principaliter intentū. postp̄ dixit sicut adipe et pinguedine repleatur aima mea subiungit īmediate. et labijs exultationis laudabit os meū. s. quasi p redundantiā a gaudio spūs. quēadmodum alibi dixit cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuū. quem quidē rōne gītudinis laudabit os meū. Ecce ergo quō tanp̄ nihilum ducit pinguedinē corpis vt per similitudinez obtineat quā solam postulat piguedinem mentis.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta itaq; puella sic ait. O frater nonne ꝓpheta deo loquens sic dicit. Holocaustum tuum pingue fiat. Sed quo pacto forsan inquies. Audi filium syrach. Oblatio inquit iusti impinguat altare. et odor suauitatis erit in conspectu altissimi. quod

quidē ſecundū gloſam quandā ſic intellige· oblatio iuſti id eſt de iuſto labore oblata deo impīguat altare id eſt mentē illius offerē tis que eſt altare dñi· Quid ergo· Profecto ptiſicus vel ethicus ſi eſt homo iuſtus· et pinguedinē ſuā p maceratione quā in corpe ſuo patitur patiēter deo offert et libenter impinguat altare id ē mē tem que eſt altiꝰ aīe· hoc inꝙ altare impinguat oleo exultationis et odor ſuauitatis erit ī ſpectu altiſſimi· et nōne ſic offerre ſemet ipm deo magnū quid eſt et tale bonuz ꝙ malicie morbi pponderat in imenſum· Nimiꝝ ſicut ſe habet altare id eſt mens ipi corpi pe ponderans cum ſit altius qđ eſt in aīma· Ita pinguedo huius alta ris ſic ſe habet ꝙ pponderat pinguedini corpis· Preſertim pingue do olei exultationis ipi offerenti leuciā ferentis· que etiā ppon derat rōne durationis cum quaſi mometanea et durationis breuiſ ſime ſit pinguedo corpalis· ¶ Rurſum pinguedo dicti altaris ea ſcz que dicta eſt intm etiā pponderat pinguedini fetētis corpis in quantū ex ea in cōſpectu altiſſimi iam actu pſenti in tempe pcedit odor ſuauitatis id eſt qui altiſſimo eſt delectabil et ſuauis· quo ſo lo mouēte leuis eſſe deberz infirmitas aſumens pinguedinem cor poris auerſam in dictā odoriferam pinguedinez que deo patri eſſe creditur delectabilis·

¶ Capitulum viceſimumſeptimū continens aſolationes ſuy effi mera terciana q̄rtana acuta et quacūqz febre etiam grauiſſima·

Septemoſeptimo poſt pmiſſa ad ſepedictā dnam cōſolatricē acceſſit et alius triſtis et de diuerſis febribus q̄s p vices pateretur eſt oqueſtꝰ· At illa ad cōſolandū eum de omni bus de ſuis ei puellis quatuor aſſignauit·

¶ I· CONSIDERATIO·

Prima puella ſic ait· Noueris amice ex patrū libro ꝙ cum qui dam peteret ab heremita vt ſanaret eum a terciana· rndit rem tibi neceſſariā cupis abicere· vt em corpora nitro ita aīme langue ribus et caſtigationibus purificant· Hec ille· Cur ergo oquereris de febre aut cur eam velles abicere qua diuina diſpēſatione bene tecum agitur ad purgationez anime tue quaſi poſt partum eius id eſt poſtꝙ habitibus vitioꝝ impregnata a dyabolo per actus viri oſos pepit tibi morte· An velles eam poſt partū hmōi multis forte peccatoꝝ ſanguinibus ſordidatā non purificari· an pro eius puri ficatione nō otentari de medicina ſeu remedio exptiſſimi et fideliſ ſimi medici de quo habes pſumere ꝙ ſi aliud remedium tibi magis proficuum nouiſſet illud tibi adhibuiſſet·

¶ II· CONSIDERACIO·

Secunda puella ſic ait· Amice adhuc noueris quod quidam di cebat· ꝙ diues eſt criſtianus qui non habet niſi ſolam febrem quatuor acceſſionum vel etiam ſolam effimeram dummodo ſolum

sciat et velit de illa cum deo negociari. Hec ille Sed tu dices forte quo pacto hoc intelligam. Ecce licet istud modis posset ꝗmplurimis declarari hoc ad presens sufficiat ꝙ diues est qui magna vel multa possidet. Sed quid. Certe possessor anime sue rem magnam possidet. quippe aīma ſm magnum patrem Augustinum maior est ꝙ tota celi machina. nōne etiam multa possidet dicente mundi sapiente ꝙ aīma est quodāmō oīa. Sed ecce dicit animam amator pariter et estimator. In patiētia vestra possidebitis aīas vestras. cū ipo autē prudēter negociamur. si patientiā habeam⁹ circa penam de qua otentari videtur. Si ergo īmittat nobis febrem quatuor accessionū vel effimerā cum non puniat bis in idipm de patiētia nostra circa illā videtur ꝙ oīmibus nīs culpis otritis et confessis otentari. si in illa nos otingat morte pueniri. p hunc igitur modū possumus diuites fieri. Dices forte audire desidero et aliū modum. Audi igitur. Nōne diues esset qui cum deo negociādo lucraret⁹ rē equiualentē centūmilib⁹ marcis auri. Vtiqz talez diuitē esse necesse est fateri. Sed quid. Certe p febrē vnicā vel effimeram patienter toleratā quēadmodū est dictū pro oīmibus peccatis suis a deo suppoztari a maximis penis purgatorij vel inferni. hoc equiualet centūmilibus marcis auri. per hoc igitur patet ꝙ diues est censendus qui hoc habet. si ergo volumus diuites fieri de febre qua in cambio dei mercamur dictū equiualēs non debemus conqueri vt impatientes nec tristari.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur amice turbaris de febribus. Ecce de quodā egregius loquēs pater Gregorius sic dicit. Nesciebat ꝙ multo meli⁹ arderet flāmis febrium ꝙ igne vitiorum. et tñ cum febre corripimur. quia vitiorum estum qui occupare nos poterat cōsiderare negligimus. de pcussione murmuramus. Hec ille pater. Tu ergo ex his verbis eius motus vitiorum tuorum estum cōsiderare non negligas. qui te deducere secū possent ad eternas flāmas. Nimirum sicut ſm pl̄os idem est locus vnius globe et totius terre. Ita idez est locus ignis vitiorum et flāmarum eternarum infernaliuz. si non hic ignis vitiorum extinguatur. non igitur mumures nec recuses ardere flāmis febrium breui tempore duraturis quibus deus te corripit ne per estum vitiorum descendas ad infernum tanꝙ ad locum ei⁹ proprium cum eternis flāmis penarum infernalium. nec causeris de febrilis estus prolixitate. nam et hunc plixiorem cruciatum requirit vel quandoqz vitiorum tuorum prolixitas. dicto patre testante. Durum inquit non estimes esse qd̄ pateris dum exterius cruciatib⁹ ab interna passione liberaris. diuina dispensatione agitur. vt prolixiora vitia plixior egritudo exurat.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. O amice audi pro tua consolatione ex pa
rum libro quid de febricitāte corpe dixerit sancta sincletice
quis inquit corpus validis frebrib⁹ inflāmetur. Insup etiā si in-
tolerabili siti affligat². siquidē peccator es qui hec sustines reco
dare futuri seculi penas. et eternū ignem. et iudicialia tormenta. et
ita non deficies ad ea que in pnti tingunt. Insup et gaude qz vi-
sitauit te de⁹ et illud famosissimū dictū in lingua habeto. castigās
castigauit me dns et morti nō tradidit me. si ferrū es p adhibitu
tibi ignem amittis eruginē. p si iust⁹ es. et hec pateris de magnis
ad maiora promoueris. Aurum es. sed p ignem pbatior eris. Si fe
bribus et rigore frigoris castigaris. memor esto quod scriptura di
cit. trāsiuimus p ignē et aq̄m. vt quod sequit² mereamur. vt induca
mur in refrigeriū. obtinuisti primū. expecta sz̄m. O q̄ gratū hoc se-
cundū scripturā expectandū tanq̄ dulce tempamentū lesiui frigo-
ris et calor̄is in futuro pesus exclusiuū. et sic sz̄m ista p febrez. nūc
frigore. nunc calore. hic pro tempe te grauantē si patiēter sustinue
ris. et cum deo prudēter negociatus fueris. euades in futuro penā
grauissimā inferni que est trāsitus ad calorē nimiū ab aquis niuiū
id est a vehemēti frigore. quippe sz̄m magnū patrem Augustinum.
Homo peccat ex timore hūiliante. aut ex amore male inflāmante.
quibus hee due pene respondent.

Capitulum vicesimumoctauū continēs desolationes hoīs circa
signa habentis de brevitate vite et tempestiua morte.

VIcesimooctauo post premissa ad illustrē dominam cōsola
tricem accessit et alius tristis perturbatus ꝓpter certa signa
brevis vite sue et mortis tempestiue. cui illa pro desolati
one mox de suis puellis quinq; adiūxit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O karissime cur turbaris signa hns brevis
vite. An nescis q̄ sz̄m poetam. dulce natale solū. Igitur de lō
ga via et pegrinatione declude oppositū. s. q̄ priuat te q̄diu durat
dulcedine patrie. de qua etiā dstat q̄ nō potest exerceri sine lassitu
dine. Sed quid. Profecto longa vita est longa via et longa pegri
natio. Audi illustrē Senecā. Morieris inquit. et subiungit. Peregri-
natio est vita cum multū ambulauerim diu redeundus est. Audi et
quendā patrem pulcre loquentē. quid est inquit vita mortalis nisi
via. et quale sit frēs mei ꝓpendite in via lassari et viā nolle finiri.
quasi dicat hoc stulticie attestat². quare de brevi vita que pegrina
tionis lassitudinē finit. et ad dulcedinē patrie cito perducit nō nisi
stultus homo turbatur.

II. CONSIDERACIO.

SEcunda puella sic ait. Cur homo velles lōgam vitam. Nescis
q̄ hec vita tota deducitur in valle miserie. Audi filiū syrach.

Melioz est inquit dies mortis die natiuitatis·cuius quidem dictū sic inuenitur declaratū·quia moꝛs est egressus a miseria·sed natiuitas est ingressus ad miseriam· melioz aūt est egressus a miseria q̄m ingressus·eodē quoq; pacto melioz est breuis vita q̄ lōga·s· pꝛopter longā miseriā· Sed quid nōne stultissimū est longā miseriā desiderare·Nōne melius esset miseriā breuē q̄ longā esse·Vt quis em̄ alias dixisset ꝓpheta heu mihi·quia incolatus meus ꝓlongat⁹ est Deniq; eiusdē ꝓphete sentētia est si i potētatib⁹ octoginta anni et amplius eoꝝ laboꝛ et doloꝛ·de breui igitur vita tanq̄ de melioꝛi et minus misera nō est habenda tristicia·

CIII·CONSIDERATIO·

QErcia puella sic ait·O homo moꝛtalis peto cum lōgoꝛe mea vt sciaſ pꝛimo quid sit vita·et deinde an longa vita sit appetēda Ecce magnus pater Aug⁹ hanc vitā moꝛtalē vocat vitale moꝛtē· Sed et Seneca illustris· Quottidie inquit moꝛim̄· quia quottidie pars aliqua vite demitur·et tūc quoq; vita decresćit cū cresćimus hinc et in libꝛo regū dicit̄·Om̄s moꝛimur et quasi aque dilabimur sup terrā·Deniq; et nos cantu sonoꝛo recognoscimus q̄ media vita in moꝛte sumus·Appetens itaq; longam vitam· appetit lōgam moꝛtē seu longum moꝛi·Sed moꝛs vt moꝛi mime videtur inter appetibilia putari·Dices fꝛte ꝓpter bñ agere vellē diu viuere· Sꝫ q̄ tu magis studere debeas pudēter agere et bonos actus q̄ dies multiplicare·de hoc audi illustrē Senecā·Vnus inquit dies hoim eruditoꝝ plꝰ valet q̄ impiti lōgissima etas·Sane qđ otra tristiciā sufficit· Si de breui vita gaudere nō potes· Sis velin differēs cū magno patre Augustino qui solus cū deo colloquiū hns·de salute inquit cꝛpis mei q̄diu quid mihi sit vtile nescio tibi dñe hoc cōmitto·Idē quoq; suadet canonica scꝛiptura petri·Omnē inqt sollicitudinē piciētes in eum q̄m ipsi cura est de vobis·

CIIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella sic ait·O homo cur q̄ris de breuitate vite quasi bonum sit nos hic esse·Ad cuius sciendū otrariū· Audi pꝛem clareuallis·Quō inquit iam bonū est nos hic esse· Immo vere molestum est·graue est·piculosum est·Nimiꝝ vbi malicie plurimam· sapiētie modicū·si tn̄ vel modicum inuenit̄·vbi viscosa oīa·oia lubꝛica opta tenebꝛis·obsessa laqueis peccatoꝝ·vbi piclitantur aīme·vbi spīritus affliguntur sub sole·vbi nihil nisi tantum vanitas et afflictio spirit⁹·Hec ille·et certe bene·Nam et josie regi iuda pꝛo magno beneficō ꝓmissum est a deo q̄ ipm̄ citius ad patres suos in pace colligeret·ne mala ventura sup terram vꝺeret·

CV·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait. O hominum stultissime si sapiēs esses nō longam. sed bonam vitam appetereſ. Audi illustrē Senecam Sapiens inquit semp cogitat qualis non quāta sit. non em̄ viuere bonū est. sed bene viuere. Hec ille. Sed quid Profecto multū differt longa vita a bona vita. Audi rursuz eumdē illustrē. Homo inquit vite emendat⁹ est nō donat⁹ Heu q̄ multa penitenda omittūtur viuēdo diu. Sz certe vita i q̄ omittūt² mlta penitēda hec vt sic non est bona vita. longa est vita vt in pluribuſ non pōt dici bona vita eo q̄ nec bene recta. nec secura. Audi adhuc p̄dictū illustrem Discas inquit vitā otemnere. nemo illā bñ rexit qui nō otempſerat nulli potest secura vita otingere. qui de p̄ducēda nimis cogitat. Dices forte de p̄ducenda non cogito. sz de pficieda. Sed audi iti dē dictū illustrē Vita inquit ñ est impfecta si honesta ē. vbiq; desines. si bene desines. tota est. sz et foeliciter desinēdū est. ñ est res magna viuere oīs̄ serui tui et aimalia viuūt. Hec p̄dictus vir gentilis. Audi igitur et catholicos de malis accidētibus lōge vite. Ecce magnus pater Augustinus verbum illud canonicū tractās que est vita vestra. vapor est ad modicū parens. Vita inquit hec est dubia. vita ceca. vita erūnoſa. quaz humoreſ tumidant. dolores extenuant. ardores exſiccant. aera morbidant. eſce inflant. ieiunia macerant. ioci ſoluūt. triſticie oſumunt. ſollicitudo coartat. ſecuritas hebetat. diuitie iactant. pauptas dicit. inuētus extollit. ſenectuſ incuruat. infirmitas frangit. meror deprimit. et poſt hec oīa mors interimit. vniuerſis gaudijs finē imponit. ita cum eſſe deſierint ñ fuiſſe putentur. Hec Auguſtin⁹ pater de p̄nti vita angusta de q̄ et venerād⁹ antiſtes Ambroſius. Tantis inquit malis hec vita repleta est. vt compatione eius morſ remediū eſſe putetur non pene. nā ideo breuem illam fecit deus vt moleſtie eiuſ. quia pſperitate vinci non poterant. tempis exiguitate finirentur.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ad tempeſtiuā mortem intentionem ſuam dirigēs ſic ait. O amice de morte tempeſtiua ſi bene intelligeres pluſ gaudere q̄ turbari deberes. Audi vincentium quendam francorum regi ſcribentem. Mors inquit iudex est cuius iudicio ſubiciuntur omnes etiam reges et impatores. Iudex iſte trinam citationē ſecūdum iuris formam ſolet facere. prima eſt egritudo. ſecunda corporeis defectio. tercia vero pemptoria eſt. quā non per nunciū facit. ſed ipſamet venit. quādoq; tamen pro tribus vnam facit. quando. ſ. iudex ſūmus ſub quo mors eſt iudex delegat⁹. ex aliqua cauſa vult feſtinare. nam electoſ ſuos quādoq; citius euocat ne cadāt malos etiā. ne peccata peccatis ſupaddāt Hec ille qui de ſcō ſuo motiuo illud pſ̄ inducit Viri ſanguinū et doloſi non dimidiabunt dies ſuos. De primo vero illud inducit ſapientie. Iuſtus ſi morte

preoccupatus fuerit in refrigerio erit placens deo factus dilect⁹ et viuens inter peccatores translatus est. rapt⁹ est. ne m. licia mutaret intellectū eius. aut ne fictio decipet animā illius. Consumatus in breui expleuit multa tempa. placita em̄ erat deo aima eius. propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatū. Deniq; contra tempestiuā mortē consolatur etiā illustris Seneca. Iuuenis inquit morieris optimum est anteq̄ optes mori. Iuuenis moriar fortassis alicui malo te seducet fortuna et si nulli alij certe saltem senectuti. Hec ille. Sz et vincētius hystoriographus quintilianū quendam inducit sic dicentē. Siquis sciat quis sit bonor finis que vera felicitas nunq̄ sibi videbitur p̄matura morte piturus.

Capitulum vicesimūnonum continens cōsolationes sup morte de propinquo imminente.

Vicesimonono post p̄missa ad p̄dictam dominā consolatricem accessit et alij tristis de ꝓpinqua morte sua totaliter pturbatus. cui illa consolationis gratia q̄tuor exhibuit de suis puellis. I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur amice de morte iminente tm̄ q̄reris et nō potius ipam delectabiliter amplectēs maiorē iudicium sequeris. Sequaris sanctorē de morte iudiciū qui nouerint mortis finē et terminū bonū. Vtiq; et optimū. Ecce venerādus Ambrosi⁹ Mors inquit corpis iustis videt² bona. in istis nanq; q̄etis est portus. dicit aūt et martir cipzianus. Mortalitas ista xp̄i hostibus pestis est. eius aūt seruis salutaris excessus est. et nōne in iudicando de morte vterq; istorē sequēdus ē. Seq̄ris in hoc iudicō jobem os aureū. Mors inquit munus est nature iam corrupte. que nō ē fugienda. sz amplectēda. Seq̄ris i hoc iudicio magnū p̄em Augustinū Quid est inq̄t mors. relictio corpis. depositio sarcine ḡuis. s. ipius terreni corpis. Nam corp⁹ q̄d corrūpit² aggḡuat aiam et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitante. Seq̄ris et p̄em clarevallis. Bona inq̄t mors iusti ꝓpter requiē. melior ꝓpter nouitatem optima ꝓpter securitatē. Qui p̄ rursum sic dicit. Preciosa mors sancti p̄cio ā plane tanq̄ finis laborē. tanq̄ victorie consumatio. tanq̄ vite ianua. et pfecte securitatis ingressus. Seq̄ris quoq; et ipsum paulū qui morte sitiuit. q̄ cupiuit dissolui. et esse cū xp̄o. de quo loquens magn⁹ p̄ Aug⁹. Qui inquit desiderat dissolui. et esse cū xp̄o nō patiēter mori². sz patiēter viuit et delectabiliter mori². Deniq; seq̄ris et mr̄is ecclesie de morte iudiciū p p̄em clarevall̄ insinuatū Nouit inq̄t ecclesia q̄ melior ē dies mortis die natiuitatis et q̄ ortus hoim tristicia comite². inde est q̄ martirē morte nō natiuitates solēnisat ecclesia. morte eorē natalicior nomie noians. quib⁹ factus est de morte natalis. tunc em̄ ceperunt nasci ad vitā cū vitam deposuerūt ꝓ vita. Hec dict⁹ pater. II. CONSIDERATIO.

Secunda pulla sic ait. O amice cur de morte tibi iminēte tristaris et non potius gaudes ꝙt nedum exemplis. sed et rōibus moueri poteris. Himiꝝ tres ꝑo nunc occurrūt rōnes morte hylariter et amabiliter suscipiendi. Prima quidē est. quia mors est iudiciuꝝ. dei hoc aūt amplectendū est iusto homini dicēte filio syrach Nolite metuere iudicium mortis. hoc em̄ iudiciū a dño om̄i carni Audi illustrē Senecā. Morieris inquit nec primus nec ultim⁹ om̄s te antecesserūt om̄s te sequētur. et vere iudicium mortis iustum est. quia nec psonas accipit. nec exceptiones friuolas. nec aduocatos vel intercessores. vel appellātes admittit. Hec docet experientia et nihilominus ꝙ psonas nō accipit hoc ex scriptura patet docente. ꝙ mors om̄ibus sit omunis iuxta dictum filij syrach. cōione inqt mortis scito. Hinc et egregie hildebertus quidā cenomanēsis metrice sic ait. Inter opes ac delicias populiqꝫ fauores. Hoc animus recolat. hoc tua lingua sonet. Mors dom̄ seruo mors sceptra ligonibus equat. Dissimiles simili cōditione trahens. Secūda ratio est quia finis peccati mors est. Sed quid. Profecto vir iustus cui⁹ est iusticiā sitire habet optare peccatū finiri. Iuxta illud danielis. Finem accipiat peccatū et deleatur iniquitas. et adducat² iusticia sempiterna. Vis aūt scire ꝙ mors sit finis peccati. Audi archiantistitem Ambrosiū. Grauius est inquit ad peccatū viuere ꝙ etiam in peccato mori. qm̄ impius peccatum auget ꝙdiu viuit. et si moriatur peccare desinit. Audi rursum ēundē. Nonnulli ait plūi disputauerūt impijs obesse absolutionē. ꝓdesse vero morte. eo ꝙ in illa sit intentiuū delinquēdi. in morte aūt finis delicti. Vñ et iuxta eccle siasten. mortuus viuēti ꝑfertur. quia peccare desijt et mortuo nondum natus quia peccare nesciuit. Tercia ratio est. quia mors timorē mortis aufert. qui etiā ipa morte grauior est. Vis de hoc doceri. Audi illud poeticū. Morte mori melius ꝙ mortis ducere vitā Denam minor subito certā ꝑferre ruinā. Quā ꝙ ptineas sustinuisse diu. Hinc et illustris Seneca. Crudelius est ꝙ mori semꝑ morte timere. Sed et ille magnus antistes Ambrosius. His inquit certe nō est graue mori quibus timor mortis est grauis. sed graue est viuere sub metu mortis. Non est igitur mors grauis. sꝫ metus mortis. Audi eundē rursum. Quāti inquit deniqꝫ morte merori. q̄nti morte formidini ꝑtulerūt iudicātes grauiorē esse metū mortis ꝙ morte. adoptantes malis mors nō timet². sꝫ vite miseriis antefertur ꝙ exitus mortis expetitur vt formido vjuentis euitetur. Hec ille antistes.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice vis ne post premissas sororis mee rōnes etiam ad idem alias tres audire. Ecce prima istaꝝ est. ꝙ mors nihil aliud est ꝙ carceris effractio. Vt dici potest ꝙ mors ostium nobis efficit in carcere in quo capti detinemur corpore. s. in mundo. Audi de hoc psalmistam deo loquentez. Educ inquit de

carcere animā meam. Sed quis captiuus non multum libenter vel let de carcere liberari. Hinc etenim paulus ait. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius. Secunda ratio est quia mors naturalis debiti solutio est. Vis hoc scire. Audi varronē quē dam. Cum inquit natura ligat qui mori graue fert. Duplexq; ma lum est cum moleste ferimus quod necesse. Hinc et illustris Sene ca. Illum inquit lauda et imitare quem non piget mori cum iuuet viuere. que est em̄ virtus cum eiciaris exire. sapiens nil inuitus fa cit. necessitatē effugit. quia vult q̄ illa coactura est. Audi eundem rursum. Morieris inquit et respondet hac conditione intraui vt ex irem. Morieris. gentium lex est quod acceperis reddе. Morieris. stultum est timere quod vitare non possis. Morieris. istud nō effu git etiaz qui distulit. pegre morieris ego q̄ debeo soluere parat⁹ sum videat feneratoz quo me appellet. Audi deniq; venerandū an tistitem Ambrosium. Mortem inquit probamus non esse lugendā. quia omnis est et debita cunctis. Tercia ratio est quia mors ē periculoz̄ euasio quibus vndiq; vita p̄sens obsessa est. Iuxta il lud pauli piculis fluminum. piculis latronū ⁊c. Hinc et ille poeta ouidius dicit sic. Occurrunt animo peundi mille figure. Morsq; minus pene q̄ mora mortis habet.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Adhuc frater audi et alias rationes ppo situm confirmantes quarum quidem hec prima est q̄ mors mi seriarum finis est et obliuio. Audi Senecam illustrem. Mors inq̄t malorum omniū remediū est. Idem Seneca in agamōne dicit. q̄ ru dis est tyrannis qui morte penam exigit. quia sc̄z ip̄m a pena libe rat quē punire se credit. Audi quoq; et venerādū antistitē Ambro sium. Nulla inquit potest esse iocūditas inter has vite nostre ama ritudines ac dolores que vel ex corporis infirmitate vel extrinse cus accidentium incōmoditate generantur. Anxij em̄ semper et ad ipsa letioz̄ vota suspensi quodam fluctuamus incerto sperantes dubia p certis. incōmoda pro secundis. caduca pro solidis. nihil habentes potestatis in arbitrio firmitatis in voto plusq; aduersо rum dolore frangimur. q̄ secundoz̄ fructu patimur. Deniq; quid nobis miseris qui tanq̄m spoliati et nudi in hanc vitam proicimur corpore fragili. corde lubrico. imbecillo animo. anxij ad sollici tudines. desidiosi ad labores. proni ad voluptates non nasci lōge melius secundū sententiā salomonis. Vnde sanct⁹ job cognoscēs nasci malorum oim esse principium diem qua natus fuerat pire op tauit. vt toleretur origo incōmodorū. optauit pire diem sue gene ratōis. vt die accipet resurrectōnis. Deniq; fuisse quidam feruntur populi qui ort⁹ hoim lugerent obitusq; cum gaudio celebrarent.

eo q̄ ex cis mundi ꝓcellas emerſiſſent·noſ quoq; natales defūcto
rum dies obliuiſcimur· et eum quo obierunt diem celebri ſolenni
tate renouamus· Itaq; ſicut adepeccandi ꝓo pena dictū eſt male
dicta terra in ope tuo ꝛc̄·ſic etiam additum eſt ꝓo remedio donec
reuertaris in terrā ꝛc̄· Ideo dicit etiā catho· Eac tibi p̄ponas mor-
tem nō eſſe timendā· Que bona ſi nō eſt finis tñ illa malorum eſt·
Mors ergo ꝓo remedio data eſt que finis malorū eſt· Hec p̄dict⁹
antiſtes· Sed et ꝓpter hoc de mortuis dixit Iohānes in apocalipſi
Ammodo iam dicit ſpūs vt requieſcāt a laboribus ſuis· Dixitq; et
filius ſyrach· Melior eſt requies eterna q̄m languor perſeuerans·
¶ Secūda ratio eſt iſta·quia mors eterne ac iocūde vite eſt ingreſ
ſus·eſt em̄ porta glorie ſeruis dei· ipſa eſt inchoatio vite et natiui
tas ſym ſpm̄ nobilior·q̄ natiuitas ſym corpus· Vñ tranſitus ſancto
rum natale eorū ab eccleſia appellat· Audi ad ꝓpoſitum glorioſū
martyrē cypꝛianū·Q⁹ inquit nunc morimur ad imortalitatē morte
tranſgredimur· nec p̄t eterna vita ſuccedere·niſi contigerit hinc
exire non exitus iſte·ſed tranſit⁹ et itinere tꝛali decurſo ad eterna
tranſgreſſus·Hec ille· Sed et quidam Lactantius dicit q̄ multi ex
phīs·quia eternas eſſe animas tanq̄ in celum migraturi eſſent ipſi
manus ſibimet intulerūt vt euſippus·et zeno· empedocles et extra
tionis catho· ¶ Tercia et vltima ratio accedit·q⁹ ſcz ex morte mul
tiplex bñficiū nobis puenit· Vnde et venerādus pater Ambroſi⁹
plurībus bñficijs enarratis ſubiūgit·In reſurrectione quoq; ſurget
eadem natura ſtipendijs mortis honoratior· Demiq; mortui qui in
xp̄o ſunt reſurgent primi dum in aera ſimul cum illis rapientur et
viui·Hec ille pater· Poſt cuius dictū vt teſtimoniū habeam⁹ etiā
ab his qui foris ſunt nequaq̄ iudico dictū tullij egregij locutoriſ
de mortis die loquētis reticendū·O inquit p̄clarū diez cum ex hac
turbe colluuione decedā et ad illud diuinū aiaq; cōcilium ſece-
dam· ꝓficiſcar em̄ ad viros ſapiētes et p̄cipue ad cathonē meū cu
ius corpus a me fuit crematū·quo nemo nat⁹ eſt melior·nemo pie
tate p̄ſtantior·Nec homo ille gentilis·quid ſi fuiſſ fidelis· Vtiq;
tunc qñ dixit· ſecedā ad illud diuinū aiaq; ocilium potius dixiſ
ſet·accedā ad illud diuinaq; ſonaq; atq; angelorū familiare con
tuberniū·qñ dixit ꝓficiſcar ad viros ſapientes pot⁹ dixiſſet ad vi-
ros ſanctos et beatos deo ſapide fruētes· et qñ dixit p̄cipue ad ca
thonē meū quo nemo natus eſt melior potius dixiſſet ad johannez
zacharie·quo nemo natus eſt ſanctior· vel ad johānē zebedei quo
nullus purior·nec xp̄o et eius matri familiarior et dilectior· Nos
igitur xp̄ani gloriemur de morte qua ꝓficiſcimur ad dominū deū
noſtrū dominū vniuerſorū ac ad glorioſam eius genitricē reginam
virginū et generāliter ad ſocietatē ciuiū ſuprnorū·Nec cauſetur q⁹
longam morā in purgatorio facientē ad tardius pueniendū·Nimi
rum otra hoc videt⁹ illud johannis eſſe dictum·Venit hora et nūc

est quando mortui audient vocem filij dei et qui audierint viuent quippe dilationis tempus respectu eternitatis adeo est modicū ꝙ videtur quasi nūc finiri et nihil distare reputandū. cuiꝰ prius simile per cognatam meam est dictum.

¶ Capitulum tricesimū continēs consolationes super instanti agone mortis et derelictione vite presentis.

Tricesimo post premissa ad illam illustrē sepedictā dominam consolatricem accessit et alius tristis sup agone suo instāte et derelictione presentis vite admodū perturbatꝰ. Cui illa ad consolandum eum de suis puellis septem assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice homo tuus interior gaudere deberet in agone. eo ꝙ a malo socio vel ab hoste. s. ab exteriore. qui decupiscit aduersus spiritū liberatur. Sed ꝙ nūc tristis est aima tua in agone vel circa. saltē vsqꝫ ad mortem hoc eo quidē reor esse quo te credis cum diues sis ingentia relictuꝝ. nec es memor supra traditionis neptis mee que ex magni atqꝫ magnanimi anthonij sententia dicebat. Nemo cū despexerit mundum reliquisse se arbitretur ingentia. Exiturus igitᵃ e mūdo scias nō esse ingētia que reliques quod quidē videres clarius si astaret tibi pntis et future vite differentia. Audi quid tibi dicit ꝙtum ad vtrunqꝫ illustris Seneca. Magna inquit existimas esse que relicturus es postposuisti illā securitatem ad quā iturus es. retinet te huiꝰ vite fulgor a qua transiturus es tanꝙ in sordida et obscura casurum. erras. ex hac vita ad illam ascenditur. ꝙ interest inter splendorē et lucem. cum hec certam originem habeat atqꝫ suam. ille niteat ex alieno. hoc interest inter hanc vitam et illam. Hec fulgore venīte extrinsecus pcussa est statim crassam illi faciet vmbram quidquid obstiterit illa suo lumine illustris. Hec seneca. Et ecce vir ille gentilis ꝙntum ad ea appropiquat que sperare habꝫ homo fidelis. s. nō se casuꝝ in fetida et obscura. sꝫ puentuꝝ in lucē sanctā et securā. quēadmodū a xpo petimus pro aimabꝰ defunctoꝝ dicētes. libera aias ne absorbeat eas tartarus. ne cadant in obscura. sed signifer sanctꝰ michael representet eas in lucem sanctā. et subiūgitur fac eas trāsire de morte ad vitam que sꝫ suo lumine est illustris. nec eclipsari potest ad modum vite presentis per crassam vmbram peccati vel tenebre infernalis. Vnde hec vita pns ꝙntumcūqꝫ ex alieno fulgeat tamē secundū se non res ingens est. sed exilis. de qua fidelis agonisans habet non cadere. sed ascēdere ad lucem patrie celestis.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice forte tristaris circa agonem eo maxime ꝙ relicturus es post te vxorē dilectam atqꝫ plem improuisam. Sed tu sup dnm qui pupillum et viduam suscipiet. Iacta

cogitatū tuum. Iactent et ipſi ſi ſint adulti cogitatum ſuum et ipſe eos enutriet. An deceptorium eſt dictū ꝓphete id ſuadentis. Abſit Eſt em̄ fidelis ꝓpheta dn̄i et ip̄e dn̄s vocatus eſt fidelis et verax. eſtq; pius et miſericors. Iacta ergo ſecure ſup dn̄m cogitatū tuum et ip̄e te enutriet. te inq̄ in celo in tua. et te etiam in pſona ꝓpis in terra. Si em̄ amicus eſt aliter ipſe et filij artioris amoris neceſſitu dine tibi ſunt aſtricti. et viſceroſiꝰ dilecti. quēadmodū ad ſp̄uales filios ait magnus Anthoniꝰ. O viſcera mea. ſequit² verbū ꝓphete et ad ip̄os filios tuos eſſe extendendū. Ita ſane vt ſup dn̄m cogitatum tuum iactantē ip̄e te enutriet in te. Vtiq; te enutriet et in ip̄is p̄ſertim ſi mater nō eſſet que te decedēte ip̄os nutrire poſſet. neceſſe em̄ eſt pie credere q̄ ip̄os in hoc caſu dn̄s aſſumeret. quēadmodu; dixit ꝓpheta pater meus et mater mea dereliquerunt me. dn̄s autē aſſumpſit me. Nunc igitur ꝓ illis. Iacta tuū p̄cipue qui rēis vſu carentis ſuum nō hn̄t quē ſup dn̄m iactent cogitatū. Siquidē in fide parentū baptizati ſunt quod ſufficit in hoc ſtatu ad nutriendū eos ad vitaz eternā. cur ergo nō ſequeret² id qđ minꝰ ē. ſ. q̄ ip̄i in fiducia et ſpe tua ꝓ ip̄is ſint ꝓuiſi p dn̄m. et enutriti quo ad vitā temp alem. Sit igit² cogitatus tuus p̄o ip̄is huiuſcemodi. O dn̄e paſtor eterne paſtor bone. ecce hij filioli mei ſunt filioli tui et magis tui quos dediſti michi deus. quos nūc reddo et dmēdo tibi. ſunt pauꝑculi tui tibi derelicti. ſcio q̄ tibi derelictus eſt pauꝑ orphano tu eris adiutor. ſunt ouicule tue ne paſtor oues deſeras. Heccine cogitans q̄q; volucres celi paſcit. ac quinq; panibus quinq; milia hoim pauit plene dfides in dn̄o q̄ ip̄e ꝓlem tuā enutriet et nequa q̄ deſeret vel relinquet. Iam magis ſuā q̄ ꝓlem tuā non modo volucrem ſz creaturā rōnalem ſuam quidē formatam ad ymaginem.

¶ Rurſum cogita ſi potes et illud verbū ꝓphete. Dn̄s regit me et nihil mihi deerit in loco paſcue ibi me collocauit. Sit hec vox ſine voce ꝓpria ꝓlis tue te p̄o ip̄is dicēte. Dn̄s regit me cū me p̄ſus nec ſciam nec poſſim regere. ſz eo ꝓuidēte nihil mihi deerit in loco paſcue ibi me collocauit. Deniq; ſi his vt poterie circa agonem p̄miſſis decedas firmiter tene et nullatenuſ dubites quin vel deo corda fideliū mouēte ip̄orum fideliū pietas et deuotio paſcet et enutriet ꝓlem tuam acſi neceſſe fuerit etiam eoꝝ matrem.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ſic ait. Neſcis o homo agonizās q̄ mori cōtingit in egreſſu aime a corpe. qui egreſſus aime iuſte merito debz fieri cum iocūditate. Audi hugonē illum regularē illi vocatōi qua dei filius ſuam matrem de hac mortali vita tanq̄ de aſpera hyeme vocauit taliter alludentē. Hyems inquit trāſijt. En aia ſancta age quod vis. mundus tranſit et ocupiſcētia eius. Cur diligatur quod tranſit. cum diligendū non eſſet. etiam ſi maneret. Nam cum ſtaret nocuit. cum ptrāſiret decepit. in altero crudele. in altero fallax.

XIII

Audi ergo potius vnde gaudeas qm̃ hyems trāsijt·pmber abijt et recessit·q̃d est hyems·Nōne mortalis vita quā corruptōis sue tor= por constringit et ignorātie caligo obnubilat·Ad agendū quippe bonū est pigra·et ad pficiendū nubila·et vbi est pmber·Nam ge= lu quidē interius ostringit·pmber aūt extrinsecꝰ ruens dissoluit· pmber igitur in his q̃ pter ingenitā corruptionē quotidie molesta ingruūt·Egredere ergo cum iocūditate·nec dux tibi videat² car= nis corruptibilis indumentū morte deponere·exilium euadis·ab erūna liberaris·Hec ille regularis·Hanus sane cōsiderationi hoc adici poterit q̃·s·aīma quasi quodā habitu corpali substantia sup induta turpem videtur habere et grossam tunicam rusticanā·a qua pecie otinue defluūt·Quippe partes corporis ꝛm materiā testan= te mundi phō otinue fluūt et defluūt·et si durāte vita p partes re fluētes quasi p pcias restaurētur ille nō sunt ita pure nec ita pro porcionate sicut pecie seu partes defluētes et depdite· quare tale rusticanū indumentū deponere·non debet ipi aie esse graue·sed io cundum magis sub spe certa stole glorie citius recipiende·

CIIII·CONSIDERATIO·

QVarta puella sic ait· O amice multū p omnē modū pōt te ago nizante ostolari spes vel res de expientia gratissimax visionū vel alioꝛ effectuū in morte contingentiū·de quibus scribit egre= gius pater Gregoriꝰ·Plerūq; inquit iustis otingit vt in morte sua sanctorum pcellentiū visiones aspiciāt·ne ipam mortis sue penalē sententiā ptimescant·Sepe quoq; aīmabus eorum exeuntibꝰ solet dulcedo laudis celestis erumpere· vt dum illam libenter audiunt dissolutionē carnis ab anima mīme permittantur sentire·Nōnunq̃ vero in ostolationē egredientis aīme ipe etiā appere solet actor et retributor vite· aliq̃n vero aīme meritū·nō in ipo egressu suo ostē= ditur·post morte vero citius declarat²·Vnde et sancti martires ab infidelibus crudelia multa ppessi sunt·qui tamē ad ossa sua quoti= die signis et miraculis clarescūt·Quid igitur et viris sanctis ob= esse putatur si admodū dure moriant²·et est fortassis eoꝛ culpa nō nunq̃ licet mīma que reserari debeat in morte ipa·Nam etiā legi= tur p vir dei otra samariā missus·quia p iobedientiā in itinere co= medit·hunc leo in itinere occidit·et postmodū leo iuxta asinū ste tit et de cadauere nō comedit·ex quo·s·oñditur q̃ inobediētie pec catum in ipsa morte fuerit laxatum·quia idem leo quē viuentē pre sumpsit occidere otingere non p̃sumpsit occisum· Plerūq; vero de culpis mīmis ipse solus pauor egredientis aīmas iustoꝛ purgat·si cut viro sancto cuidā accidit·quia sc̃z ad morte veniens vehemen ter timuit·s̃z post morte discipulis in alba stola apparuit·et q̃ pre clare susceptus sit indicauit·Hec Gregorius·

CV·CONSIDERATIO·

QVinta puella sic ait. O amice adhuc permultū poterit te agonizantem ꝺsolari. hoc quod venerabilis pater jeronimꝰ ei qꝺ de visionibus ꝑmittitur vel in parte ꝺcoꝛꝺans scribit ad Eustochium. O inquit virgo regredere queso paulisper de carcere. ac ꝑtis laboꝛis mercedē añ oculos tuos depinge. quā oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in coꝛ hois ascendit. Qualis erit illa dies cum tibi maria mater ꝺñi chozis occurrz comitata virgineis. cum post mare rubꝛū pharone submerso cum exercitu suo tenēs timpanū precinet respōsuris. Cantemꝰ ꝺño glo ꝛc̄. Tunc tecla in tuos leta volabit amplexus. tūc et ipe sponsus occurret et dicet. surge et veni colūba mea. Iam em̄ hiems trāsijt et recessit ꝛc̄. Tunc et angeli mirabunt. et dicēt. que est ista que ꝓgreditur quasi aurora ꝛc̄. Videbūt te filie et ꝑdicabūt regie et laudabūt. Sara cū nuptis obuiā veniet. Anna cū viduis. pueri quoqz clamabūt Osanna in excelsis quotiēs te vana seculi delectat ambitio. sic mente trāsgredere ad paradysum. Hec dictus pater.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella sic ait. O bone frater ꝺsolationē accipe nunc etiā ex epistola scripta francoꝝ regi in moꝛte filij i qua sic habet. Occurrūt vtiqz iustoꝝ aīmabꝰ et angeli et sancti sicut ecclesia postulat in exequijs defuncti. Subuenite inquit sancti dei. occurrite angeli ꝺñi. Ipsas iustoꝝ aīmas exeuntes a coꝛpoꝛibꝰ adiuuāt boni angeli modis tribus. Primo scz quia ꝺferūt eis aliquid ꝓ quod obliuiscunt affectus quē habēt naturaliter erga coꝛpus. Nam illo pondere dilectionis szm Augustinuz depzimūtur naturaliter vt exeant inuite. etiam si penitus sint purgate. a quo pondere angeli eas abstrahunt dum eas ad gaudiū paradysi plus et plus desideranduꝫ puocant et accēdunt. Ita ꝓ libenter et defacili exeunt. Iuxta illud deutronomij. Letare zabulon in exitu tuo. Secundo quia demones arcent ne illas exeuntes impediant. Iuxta illud pſ. Super aspidem et basiliscū. ꝛc̄. qm̄ angelis suis mandauit de te ꝛc̄. Tercio quantū ad quasdā priuilegiatas aīmas quas assumpto coꝛpoꝛe visibiliter in celum deferūt. vt animā beati martini. et beati bꝰdicti. et plures alias ꝓpter hec oīa canit ecclesia. choꝛꝰ angelorum eas suscipiat. et in sinu abzahe eas collocet. Hec in ꝑdicta epla.

VII. CONSIDERATIO.

SEptima puella sic ait. O frater si post oīa premissa ꝓ soꝛoꝛes meas tradita nōdum plene ꝺsolaris. eo foꝛte ꝓ nihilominus ꝓpter insinuatas demonum temptationes et impugnationes apud te cogites bella mihi video. nec sum certꝰ de adiutoꝛio opoꝛtuno Erras omnino nisi tu non velis adiutoꝛium tibi promissum i nuocare. Cuius inquies. Profecto illius virginis que fulta fide iudicem maxentium non foꝛmidabat. katherinam loquoꝛ de qua canit ecclesia. Imminente passione virgo hoc interserit assequatur. Ihesu bone quod a te petierit suo quisquis in agone memoꝛ mei fuerit.

Sed quid. Certe ad ipam facta est vox celitus eam asserēs exaudi= tam. Hanc igitur in agone tuo inuoca. ꝙ sup oīa reginā virginū. de qua sic ait pater clareuallis. Ille solus o virgo beata tuas lau= des sileat qui te fideliter inuocatā sensit vnq̄ ī suis necessitatib9 si bi defuisse et q̄d mirū si inuocata adest q̄ etiā non vocata p̄sto est. Audi rursum eundē patrē. Si inq̄t criminum īmanitate turbaris. si cōscientie feditate confusus. si iudicij horrore perterritus. si baratro desperationis absorptus. mariā cogita. mariā inuoca. non recedat a corde. nō recedat ab ore. nam ipam cogitans non erras. ipam ro gans non desperas. Hec ille pater. His itaq̄ p̄cellentib9 aduoca tis maria. s. et katherina deuote inuocatis poterit aīma tua in por= ta exitus sui a corpe inimicis suis siquē senserit aduersantem auda cter insultare. quemadmodum decet pater clareuallis qui sic dicit Felix aīma que fiducialiter sic loquitur inimicis suis ī porta. qui d hic astas cruenta bestia nihil in me funeste repies.

Explicit liber decimustertius de cōsolatione theologie. Incipit decimusquartus otinens consolationū remedia otra turbatiua que opponuntur bone ipius aīe dispositioni seu oditioni. Capitulum primū continens desolationes sup ingenij duricia et obtusitate.

QVartodecimo post p̄missa decem tristibus ad princi= palem dominam desolatricem supradictam accedēn= tibus primo omniū vn9 ex eis dequestus est de inge= nij sui duricia. Cui illa ptinus de suis puellis cōso= lationis gratia tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O amice de duricia ingenij nō debes mul tum turbari. Vis scire quare. Ecce cuius finis bonus ipm quo q3 bonū esse affirmat. ad finē igitur spectandū est. Sed quid. Dro fecto vbi donū scientie cuius vsus negligit. plagaꝝ dei est occa= sio. quippe seru9 sciens voluntatē dñi sui et nō fatiens plagis va= pulabit multis. ibi cum sciēdi desiderio tarditas atq3 labor p cōse= quens scientiā acquirēdi finē merētur maiorīs p̄mij. Audi illū psi= derum. Quidā inquit dei iudicio donū scientie. quia negligūt accī= piunt vt durius de rebus creditis purgātur. tardiores aūt ideo qd scire cupiūt difficulter ineniūt. vt p maxīo exercitio laboris maxi mum premiū habeāt retributionis. Audi quoq3 et Gregorīū. idcir= co desidiosus ingeniū sepe accipit vt de negligētia iusti9 puniatur quia quod sine labore assequi potuit scire cōtenit. et ideo nōnunq̄ studiosus tarditate intelligētie p̄mitur vt eo maiora p̄mia retribu= tionis ineniat. quo magis in studio inuētionis elaborat. Nihil er= go est in terra sine causa quando et studioso tarditas ad premium proficit. et desidioso velocitas ad supplicium crescit.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Aduertas karissime pro tua desolatione quod ingenioſi habent in capacitate. hoc habēt hij qui duri sunt in tenacitate. Vis hoc exemplo scire. Ecce aqua figurā quā p impssionē cito capit eque cito pdit. ferrū aūt pre duricia. aut cera dura figure impssionē difficulter capit. captā aūt seu receptā faci le nō amittit. Sed quid. Profecto multo melius est hoiem hoc qđ legitur vel docetur difficulter cape et capta firmius retinere q̄ le uiter cape et que capiunt̄ citius pdere. Huic nimiꝝ dcorđat illud poeticum. Non minor est virtus q̄m querere parta tueri. sed supple maioris est virtutis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O carissime si durus es defectus remedia bilis est. Quibus inquies modis. Certe labore et orone. Vis scire q̄ labore. Attēdas illud poeticū. Labor improbus oīa vicit puta si durū tuū ingeniū laborioso et frequēti exercitō stiloꝝ acu ti studij exaretur. Nimiꝝ sicut dicit insignis boeti9. Diligētia cu iusl ibꝝ opis obtusitas pmollit̄. Vis scire q̄ etiā et forte plus ora tione. Ecce viam sciendi p oronem p̄uiam nedū viri catholici. Sed gentiles etiā et iudei apphendisse noscūtur. et vt de plurimis pau cos expimā cōstat legenti platonē illū inthimeo qui vir gentilis erat q̄ ipe quidē iudicabat q̄ omnē actionē p̄cedere deberꝝ oratio et tunc maxime qñ aliquid magnū vl ambiguū est tractandum. et nihilominus q̄ in oīmibus siue maximis siue mimis diuinū auxiliū debet implorari. Magis autē digne vir catholicus p̄fatus. s. boe tius inducto ad hoc platone eandē sciēdi viā apphendit sic dicēs. cum vti in thimeo platoni nr̄o placuit in mimis quoqꝝ rebus diui num p̄sidiū debeat implorari inuocandū rex oīm p̄em. quo p̄ter misso nullum rite fundat̄ exordiū. hec boeti9 cuius ob hoc in me tro talis sequitur dei patris inuocatio. Da pater augustā mētis cō scendere sedem. Da fontē lustrare boni. da luce repta. Inte dspicu os aīmi defigere visus. discite terrene nebulas et pondera molis atqꝝ tuo splendore mica. Iudeus quoqꝝ ille philo doctissimus ean dem apphendit sciēdi viā postmodū p ecclesiā visitatā. Deus inqt p̄em meoꝝ da mihi sediū tuaꝝ assistricē sapientiā. mitte illā de ce lis a sede magnitudinis tue. vt mecum sit. et mecū laboret. vt sciā quid acceptū sit apud te. Deniqꝝ eandē viam tenuit noster aquinē sis. Nam vt de ipo legitur quotiēs disputare. legere. scribere. vel dictare voluit pri9 ad orois secretū accessit et inde surgēs. inueni bat sic in pmptu qđ scriberet vel dictaret. vt q̄si in libro aliquo didicisset. Nam vt socio suo secreto reuelauit et secretū q̄diu vixit seruari voluit scientiā suā non tam hūano ingenio et studio q̄ oro nis subffragio diuinitus impetrauit. Quid plura. Nōne et euāge lista johes qui prius euāgelij fluenta de ipso sacri pectoris fonte

potauit·nihilominus tandē scripturus euangeliū vt concederetur ei digna scribere dñm p̄cabatur et trium ob hoc diex ieiuniū indicebat·Et quid miri·Nam et hugo ille regularis similē tradens sententiam·Non inquit cōfidat p̄dicatoz vel auditoz verbi diuini de acumie igenij·de subtilitate scrutinij·de sedulitate studij·sz magis confidat de boitate dei·de pietate ozacli·de hūilitate cozdis itimi·

Capitulū secundū otines consolatōes sup defectu memozie·

SEcundo polt p̄missa ad p̄dictam dñam cōsolatricē accessit et alius tristis et ei de defectu sue memozie est oquestus· Cui illa tres de suis puellis osolationis gra deputauit·

I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·O amice nō turberis de defectu memozie· Nempe si latā haberes memoziā magis restrictā p̄sertim quo ad res ignobiles deberes optare teqz ad pauca et nobiliora reducere·Quis em̄ sane mētis scriniū aureū accomodaret reb⁹ ignobiliozibus in eo reponēdis puta luto vl stercoribus·Null⁹ inquies Sed quid·Certe scrinium hūane memozie auro est nobilius et receptiuum sapientie que p̄cioso3 est auro et oī lapide p̄cioso· omne em̄ aurum in compatione illi⁹ harena est exigua et tanq̄ lutū estimabitur argentū in ospectu illius nec compabo illi lapidē p̄ciosū Restringas ergo memoziā tuā et reserues dictū scriniū sapietie increate in te collocāde·cetera aūt p̄sertim harene et luto compata et que paulus reputabat velut stercoza·tuā memoziā nō occupent tanq̄ indigna in ea oseruari· dicas potius cū psalmista·memoz fui dei et delectatus sum·Hic possideat coz tuū·Sis ꝓpter grām cōsequendā·vt alter thobias memoz dñi in toto cozde tuo·an nō poterit solus coz tuū totū memoziter occupare· Poterit vtiqz·Non cures igitur si se non ingerāt rane et ciniphes id est scientiole his rebus compabiles·habeas deum in toto cozde tuo·et in tota mente tua a meminisse dicta·eo mō quo petit ecclesia solū deū pura mente sectari·Non turberis erga plurima in tua memozia reponenda· non turberis inq̄ sicut martha·Dozo vnū est necessariū·Maria optimam partē elegit·s·solū dñm suum· De quo hugo ille regularis loquēs aime·Vnum inquit agnosce·vnū dilige·vnuz sequere·vnū apphende·vnum posside·Gaude si memozia tua sit sicut esse debet intelligētia tua sicut et volūtas tua· vnū agnosce inquit ille·s·intelligētia mediāte·vnū dilige·s·mediāte volūtate·et vnū possidesz in scrinio vel archa archane memozie·quēadmodū etiā p intellectum suadet paulus·Non plus sape q̄ opozet sape·sz sape ad sobrietatē·Sed et magis se restringens seu determinans sic dicebat· Non iudicaui scire me aliquid inter vos nisi xp̄m ih̄m et hunc crucifixum·Noz tn̄ addam⁹ et matrē eius dicēte angelo·Accipe puerum et matrem eius·quippe de illa canimus q̄ assumpta in celum·

sui memorꝝ immemor nequaq̄ existat. Sane huius additio seu ad memoriā admissio nō est p̄missis otraria nec superflua sicut nec alia vna cum ipa ad xp̄m ordinata p̄sertim necessaria et vtilia. quia vbi vnum ꝓpter alterꝝ vtrobiqꝫ tm̄ vnum est. Sꝫ si memoria tua tanq̄m infirma nō capit superflua nulla de hoc sit tibi cura vndecūqꝫ hoc ꝓueniat. siue natura. siue etate. siue infirmitate. Q⁹ si p hoc forta sis delirare iudiceris bn̄ tecum agitur. Nam delirus senex a statibus et officijs admodū ipi aime periculosis facile supportatur.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Audiuisti nūc sororē meā q̄ ad vnū tm̄ memoriā tuā accomodes exortantē. et certe ad hoc te multū promouet. si tua memoria ad multa nō sufficit memoriter capienda. imo ipa multorꝝ amputatio iuxta illud sapientis p̄is osiliū. Ei li ne in multis sint actus tui mentē tuā eleuat ad dictū vnū et omnium sūmū memoriter retinendū. Audi gregorij pape egregiū exemplū supra p neptē meā recitatū. Quo inquit extra se spargi propter disciplinā mens nō potest. eo sup se intēdere p ꝓfectum amplius pōt. quia et in altū crescere arbor cogitur que p ramos distē di ꝓhibetur. vt cum riuos fontis obstruim⁹. fluēta surgere ad superiora reuocamus. Dices forte otentarer de dei memoria p alijs multis. Sꝫ quid determiabit me ad vnū cum exclusione multorum. Certe hoc te determiabit q̄ vt p̄misit soror mea vnū est necessariuꝫ qd̄ etiā est p̄ oīibus delectationis cātm̄. Dicēte psalmista anthonomatice. Memor fui dei et delectatus sum. nec hoc mediocriter sꝫ vsqꝫ ad ꝓpij spiritus in exercitio otemplationis salutarem defectum. delectatus sum inquit et exercitatus sum et defecit spūs meus. Nouitqꝫ illud vnū si cordi impssum habeatur. nō multorꝝ tm̄. sed vices supplere oīm. hinc em̄ de ipso in figura dicit scriptura. Oīa simul in te vno hn̄tes. Deniqꝫ vocatū est nomē eius admirabilis deus fortis tanq̄ eius qui ꝓpter mirabilia que fecit fortis ē ad intimandū se p̄ ceteris hoim memorijs. quippe sm̄ ph̄icam traditionē et expientiā q̄nto aliqua sunt magis mirabilia. tanto sunt etiaꝫ magis memorabilia. Hinc deo loquēs psalmista. Memor inquit ero ab inicio mirabiliū tuorꝝ.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Erater carissime d̄ labilitate memorie tue non turberis. Nam defectus iste remediabilis est multis modis. quibus iquies. certe nodo cinguli. manu cruce vel alio signo in margine libri āmonitione serui vxoris vl̄ socij arte scribēdi arte tradita in rethorica tullij ne dicā arte q̄cūqꝫ illicita vl̄ supsticiosa q̄ absit ab vsu boni viri. Licito aūt vsu remediādi ocesso nō solū defect⁹ fortis memorie est remediabilis. sꝫ est etiā otra errores sepe valde vtilis. valet em̄ otra accidētia bone memorie. cui inter alia accidit p̄sumptio qua viri bn̄ memores suis memorijs initētes p̄sumūt. absqꝫ hoc q̄ libros respiciāt in casib⁹ multotiens periculosis

requisiti·dare responsa quibus ipsos cōsultantes ducūt in errores presumunt quoq; scribendi libros·allegare falsas licet a se opinatas autoritates·Econtra aūt recognoscētes se esse labilis memorie libros in hmōi diligētius respiciūt nec indigeste allegare vel proferre presumūt· ne iuxta dictū aristotilis modicus error in principio maximus sit in fine·

¶ Capitulum tercium continens ysolationes sup stulticia ac sup dementia habente lucida intervalla·

TErcio post p̄missa ad dn̄am ysolatricē antedictam accesserunt duo tristes quor̄ vnus de stulticia alter de interpolata dementia est oquestus·quibus illa ad ysolandū eos de suis puellis quatuor assignauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella ad p̄imū tristem sic ait·O homo qui de stulticia quereris·vel stultus es in veritate ·vel solū mundi reputatōe Si stultus es in veritate de stulticia non turbaris·nec sup stulticia remedio indiges ysolationis·eo q̄ te sapientē esse arbitraris iuxta puerbiū salomonis·Sapientior inquit sibi piger videtur septē viris loquētibus sentētias vbi dicit ordinarius appatus sapiētior sibi videtur stultus septē viris septiformi gr̄a imbutis qui loquūtur sententias sacre scripture·Immo intm̄ stultus se reputat sapientem q̄ itidē dicit sālomō·Stultus cum insipiēs sit·om̄s stultos estimat·

¶ Porro si stultus es solum mundanor̄ hoīm estimatione·sit hoc tibi pro maxima ysolatione qđ·s·ex hoc sequit·q̄ nō sis veraciter stultus sed sapiēs apud deum·Si vero nihilomin9 ꝓpter stulticiā apud mūdanos estimatā te manet tristicia·Heccine te poterit consideratio ysolari q̄·s·gaudē habes magis q̄ si polleres tota sapiētia mūdiali·vtpote q̄ gaudere habes de aliquo meliori·Quid inquies est illud Ecce mundialis sapiētia inflat et extollit·ꝫ stulticia in te tm̄ estimata te hūilando deprimit et iflationē siqua ineſſ tollit p̄sertim si frequēter estimet·tūc em̄ frequēter humiliat·frequēs aūt hūiliatio via est ad virtutem hūilitatis·sicut lectio ad scientiā ꝫm patrē clareuallis·Sꝫ q̄d Certe virtus hūilitatis imo gradus vnus illi9 virtutis p̄stantior est q̄m tota sapientia mūdialis· quippe illa est vera stulticia apud deū·q̄ igitur illa stulticie tue tm̄ estimate n̄ sit p̄eligēda·ꝫ magis econuerso Docet paul9 vas electionis·q̄ inquit stulta sunt mundi elegit deus·vt confundat fortia·De sapientia nūc mundana affirmat contrariū· Sapientia inquit huius mundi stulticia est apud deū·scriptū est em̄ deprehēdā sapientes in astutia eor̄·Et iterū dicit· dn̄s nouit cogitationes sapientiū quoniam vane sūt·Itidē quoq; dicit pdam sapientiā sapientiū· et prudentiā prudentiū reprobabo· nōne stultā fecit deus sapientiā hui9 mūdi nā qz n̄ cognouit mund9 p sapientiā deū·placuit deo p stulticiā p̄dicatōes saluos facere credentes·

¶ II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait. O frater nõne iam p sozozem meam dixisti q̃ sapientia seu pzudentia mundialis inflat et extollit. stulticia aũt seu impzudẽtia mũdiali pzudentie opposita humiliat et depzimit. Sed que sit hoꝝ differẽtia. si vis scire videas in quo aut quõ pzudentia mundialis extollat. Ecce expientia docet q̃ reputari facit. honozari facit. in negociationibꝰ lucrari facit. in auro et argento diuites facit. in mundo dñari facit. plurimos pzelatos facit. nõnullos reges cõstituit. et hos et alios ea p̃ditos multum timeri facit. Sed hec quid sunt inter tãtos. id est inter stultos minus reputatos. sed apud pzudẽtes seculi huiliatos et depssos. non aũt dixerim inter tantos ꝫm q̃ntitatẽ discretã. pzo q̃nto stultorum infinitus est numerꝰ. ꝫ inter tãtos dixi id est inter tã magnos ꝓpter humiliationem que stulticiã sequitur in virtute hũilitatis factos. Hec quippe hũilitas licet in exteriozi appentia sit mime quãtitatis tñ in existẽtia est maxime virtutis. quapzopter magnos osti tuit ipos mundi stultos. Ipius em̃ virtus sua magnitudine dyabolum vincit et pompas insidiaꝝ et laqueoꝝ eius. quẽadmodũ habita visione q̃ totus mundus dyaboli laqueis esset plenus. et que sito quis posset eos euadere respõsum est diuinitus q̃ humilitas. Vñ ꝫm scripturã stultos deus elegit. elegit inq̃ eos ad statũ altissimum celestis beatitudinis. nam et ipso deo teste qui se humiliat exaltabitur. et sublimis erit valde. vt qui hic fuit in pmis valde in celo sit sublimis. vbi potissime illa scriptura de deo loquẽs verificatur ponit humilem in sublimi.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O frater de stulticia saltẽ illa que pzudentie carnis opponit² seu multe astutie que abusiue sapiẽtia vel pzudentia a nõnullis appellat² nequaq̃ turberis. ob hãc em̃ apud deum et homines meliozẽ sozte sperare poteris. hoc videtur salomon sapientissimꝰ innuisse. Vidisti inquit hoiem sapientẽ sibi videri magis illo spem habebit stultus. ſ. sibi ꝫm glosulã vtpote q̃ nõ innititur sue pzudentie tanq̃ astutus. et super se reflexus. nõne em̃ iste meliozis spei debet esse apud deũ q̃m si sibi inesset que ei opponit² pzudẽtia carnis. certe sic dicẽte paulo. Prudẽtia carnis moꝝ est. pzudẽtia aũt spũs vita et pax que. ſ. stultum hmõi sapientẽ efficit vt paulus innuit. Siquis inquit inter vos videtur sapiẽs esse in hoc seculo. stultus fiat vt sit sapiens. Pozro si vis scire q̃ etiam stulticia ista q̃ multe astutie opponi² hoiem cui inest in maiozi spe ostituat etiã apud hoies. q̃ si multũ sapiẽs videret². Audi salomonem. Agnoui inquit q̃ in multa sapiẽtia multa sit indignatio. Nẽpe qui sibi sapiens videt² tanq̃ astutus innitẽs pzudẽtie sue sup se reflexus. is alijs indignat² tanq̃ inuidus et supbus. ꝫ et alij plurimi ei indignãtur timẽtes eius astuciã et deceptiones et eiꝰ detestantur inuẽtiones ipsos impedientes. quo fit vt spe quã habet ad

magnas promotiones frequētius frustratur q̄m si foret simplex et rectus·et tanq̄ sibi stultus non inuitēs prudentie sue· nec quereꝛ que sua sunt sup se reflexus.

¶IIII·CONSIDERATIO.

QVarta puella ad hominē ꝓpter dementiā q̄ p tempe patit² cō tristatū sic ait·O dilecte hoc te dolet² q̄ mala que te otingit tpe dementie ꝓpetrare tibi minime imputātur·Vis hoc scire·Audi venerandū antistitem Ambrosiū cuius dictū in decretoꝝ volumine recitat²·Neq; inquit si p furoꝛē aliquis īnocentē pimat obnoxius mortis est quin etiā diuini legis oꝛaculo·Siquis p imprudenti am intulerit necem accipit impunitatis spem et refugij facultatem vt possit euadere· Audi quoq; et magnū p̄em Augustinū in venerabili decretoꝝ volumīe inductū·Aliquos inq̄t scimus subito dementes factos ferro fuste lapidibus morsib⁹ multis nocuisse·quosdam etiā occidisse·captos autē industria et iudicijs oblatos mimereos factos· eo q̄ nō volūtate ꝛ impellēte vi nescio qua hec gesserint nescientes·quō em̄ reus ostituitur qui nescit qđ fecerit·Hec pater ille magnus· Demq; status dementie humilē vel humiliorē natus est reddere et sic vel gradū addere qui q̄nti sit p̄cij apud deum hominis estimationem excedit.

¶Capitulum quartum continēs ꝺsolationes sup carentia magne lr̄ature seu scientie.

QVarto post p̄missa ad dominam ꝺsolatricē accessit et ali⁹ tristis qui ei sup ignoꝛantia siue sup lr̄ature et scientie carentia grauiter est conquestus·Cui illa cōsolationis g̃tia de suis puellis quinq; deputauit.

¶I·CONSIDERATIO.

PRima puella ad p̄fatū tristem sic ait·Carissime nōne sepius audiuisti q̄ varius est euent⁹ belli·Vñ qui magis p̄sumit de habenda victoꝛia frequēti⁹ vincitur in pugna· Ez ecce frater sūt qui pugnāt otra ignoꝛātiā et cum multo studioꝝ laboꝛe coꝛpmq; euiscꝛatione et rexꝺsumptione vix possūt ipam ignoꝛantiā supare et fugare· Q⁹ si hac in pugna triūpho potiantur et scientiā acquisiuerint multo grauioꝛ et aīe piculosioꝛ iminet eis pugna·s·otra vanā gloꝛiā·q̄ scientie maxime seculari sociat²·habetq; spm̄ supbie cū sua militia et malicia foꝛtissimū adiutoꝛē· ita sane q̄ vix est aliq̄s adeo constātis aīmi qui hoc i plio nō subcūbat·ꝓpter qđ multi otra hāc sequelā scientie possent optare tanq̄ rem min⁹ piculosam q̄ in poꝛi pugna qua otra ignoꝛātiaꝫ pugnauerūt atq; p̄naluerūt potius subcubuissent·Hanc cōsideratione capias ex traditione egregij patris Gregoꝛij· Mens inquit mea eruditi appetēs vix supat ignoꝛantiā sed erudita grauius contra gloꝛiam scientie.

¶II·CONSIDERATIO.

SCda puella sic ait· O amice q̄to aīa maioꝛ nobilioꝛ et ꝺlicatioꝛ ē coꝛpe tāto e⁹ infirmitas piculosioꝛ ē coꝛpis infimitate·igi²

inflatio vel tumor anime periculosior est inflatione seu corporis tumore quare et causa inflationis huius vel occasio si non insit. Hec materia tristicie minime debet esse. Sed quid. Certe magna ꝛratura seu scientia cum scientia inflet tumoris seu inflationis aime causa seu occasio. vt in pluribus solet esse. Audi ysidorū qui hoc cōsiderans. q̄nto inquit sunt maiora ꝛrature studia tanto aimus arrogantie fastu et inflatu maiore intumescit iactātia Hec ille quare sequitur manifeste q̄ tristari nō debet quis de carētie magne ꝛrature seu scientie.

III. CONSIDERATIO.

QErcia puella sic ait. O frater qui se maiori pfectione ꝑpter minorem priuat vtiq; se fatuū esse ꝓbat. Sed quid. Profecto qui sibi sapientiā ꝑpter secularīū scientiaꝝ studiū arrogāter attribuit ille a multo maiori pfectione quasi. ſ. infirmū habēs mētis oculū a luce supne cogitationis et a claritate veri lumis se excludit. Audi egregiā Gregorij sentētiā sacre scripture exponentē methaphoram in venerabili decretoꝝ volumīe recitatā. Albuginez inq̄t habet in oculo qui veritatis lucem videre nō sinitur quia arrogantia sapientie excecat. pupilla nanq; oculi nigra videt albuginē tolerans nihil videt. quia videlicz sensꝰ humane cogitationis si stultū peccatorem q; se intelligit cognitionē intime claritatis appꝓhēdit. Si autē sibi candorem sapiētie tribuit a luce supne cogitationis se excludit et eo claritatez veri lumis nequaq̄ penetrat quo se apud se p arrogantiā exaltat sicut de quibusdā dicitur in epla ad Romanos. dicentes em̄ se esse sapiētes stulti sunt. Hec pater ille. Sed q ipe ꝺditionaliter ꝑponit alter inesse ponit. ſ. ysidorus p verba sua clara prius p sororē meam recitata quare sequitur. q̄ js qui ita facit stultum se esse concludit.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Nōne consideras q̄ nō expedit homini a creditore plus mutuo recipe q̄ sit necesse. Nempe q̄ntum recepit tm̄ solet creditor tandem ab eo repetere et si g̃ue sit a creditore mutuū obtinerre vel p mutuo supplicare g̃uius est multo tantundem ei reddere. Sz quid. Certe in deo oms thesauri sapiētie et sciētie sunt absc̄diti tanq̄ eius ꝑprij et alijs de gr̃a p necessitate cōfidenter postulātibus mutuādi dicēte jacobo alphei. Siquis indiget sapiētia postulet a deo qui dat oībus affluēter. ſ. q̄ntum est ex se licet postulās ꝺtentari debeat si recipiat p modo indigētie. nō em̄ gratis dicit. siquis indiget. nec g̃tis dixit paulus. Nō plus sape q̄ oportet sape. sz sape ad sobrietatē. Si em̄ homini multū credit mꝰ tum ab eo exigi. qꝺ nimiꝝ in hac materia satis exprimit venerāꝺ antistes Ambrosius. Cui inquit plus creditur. plus ab eo exigitur sicut scriptū est. scīenti legē et nō facienti grande peccatū est.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Quid est homo q̄ de hoc turbaris q̄ non polles secularibus scientijs. tā a gētilib⁹ q̄ a catholicis otē: ptui habitis. Ecce q̄ntum ad gramaticam dicit magnus pater Au: gustinus. q̄ canonizatū repitur. Indignū inquit vehemēter estimo vt verba celestis oraculi astringā sub regulis donati. Quantū ve: ro ad rethoricā ex dictis venerabil' jeronimi in decretoꝝ volumi: ne inductis repio q̄ sacra scriptura nec sub verboꝝ venustate nec sub terminis philosophicis est p̄ferēda. Vltimū q̄ntum ad logicam inuenio q̄ ille cullius locutor egregius de dyaletica loquēs. Ali: enum inquit nō fuit vt huius infantie garrulā disciplinā o temne remus. Sed et grōsus origenes cymbres et ranas quibus egipti⁹ pcussi sunt varias dyaleticoꝝ garrulitates et sophistica argumen ta intelligit. Vñ et quidā doctor ad frugē vite meliorīs se ouertēs ita dixit. Linquo coax ranis gēcorvis vanaq; vanis Ad logicā p̄go que mortis nō timet ergo. id est mortis oclusionē. Vex q̄ntum ad quadruuiū astrologiā et hmōi in antedicto volumie venerādū p̄em Ambrosium dixisse inuenio. Astrologia et alia hmōi q̄ despec ta sunt quia nihil valent ad salutē ꝛ mittūt in errorē dum ex his studens curā anime nō hñt. qui vero x̄pm nouit thesaurū sapiēte et sciētie dei inuenit. quia nouit id qđ vtile est. de hac quoq; materia cassiodrū loquentē inuenio Astrologiā inquit sacrilegā sūma intē: tione fugiam⁹ quā etiā nobiliū ph̄oꝝ iudicia damnauerūt Sed et decretalis quedā epl'a illā damnās. Qui videt inquit ī astrolabio duobus annis peniteat. Deniq; in canone et Rabanus dixisse re: peritur. Legimus de beato jeronimo q̄ cum legeret libꝝ cyceröis ab angelo est correctus eo q̄ vir x̄pianus figmētis intenderet pa: ganoꝝ. Postremo redeūdo ad gramaticā repio canones docētes q̄ epi vel p̄sbiteri seu ministri si offēdunt in gramatica vel barba rismis aut soleocismis deum inuocāt et verba que p̄ferūt nō intel: ligunt. non sunt ideo a scolasticis despiciēdi nec deridendi. Vnde et magnus pater Augustinus sic dixisse refertur in decretis. Cum iste scit alia. et ille alia. et iste vtiliora. et ille minus vtilia vl' eti: am noxia. quis non in eis que ille scit ei nō p̄ferat nescientē. Quid igitur tibi de istis cum salua secundū hec morum tuoꝝ honestate transire valeas sine istis. p̄sertim cum in volumine sepedicto dica tur in rubro. In vanitate sensus et obscuritate ambulant qui secu: laribus disciplinis occupantur.

Capitulum quintū continēs ōsolationes hoīm qui se credūt vir tutibus carere ac sup difficili virtutū acquisitione.

Quinto post p̄missa ad dominā cōsolatricē accessit et alius tristis sup materia p̄missi capituli grauiter conquerendo. Cui illa gra ōsolationis de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo si scires virtutis ꝓpria non longe distaret a te ꝺsolatio tibi necessaria sup virtutū carētia. Nimirum sicut p̄sto esset consolatio sup auri carentia ad quod habendū via homi patens esset et ad quod ip̄m aurū quasi existens suiipsius nunci⁹ hoiem liberaliter inuitaret. Ita est ꝓfecto q̄ et hoi credēti se carere virtutibus p̄sto seu ꝓpinqua est ꝺsolatio. si attendat eius ꝓpria hijs similia que de auro sunt suppositā. de quibus loquit⁹ illustris Seneca. Nulli inquit p̄clusa est virtus. omnibus patz. oīs admittit. oīs inuitat. non eligit dn̄m. non cēsum. Nudo hoie contenta est.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Tu amice quereris virtutib⁹ te carere. Vide q̄ bn̄ ꝺsideres aut em̄ amas virtutes aut nō amas. Si quidem non amas. ad quid tunc de earū ꝺtristaris carētia. Si vero virtutes amas. Vtiq; illas amas que sunt. nō eris em̄ quō tibi amabile posset esse. igitur amas virtutes que existunt. et hic quidē vl̄ in te vel in alijs. si amas illas que in te existūt. quō igitur credis iur̄ tuā q̄relaz te virtutes nō hz̄e. Sed si amas virtutes in alijs existētes nec sic querela tua habz locū. Iam em̄ ꝺuinceris virtutes te habere. illustri viro Seneca testimoniū ꝓhibēte. Ecce quid dicit. Scias inquit eum multis virtutibus abundare qui alienas amat.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella difficultatē virtutes acquirendi iuxta p̄fati tristis querelam attendēs et cum eo vero vel falso supponēs sic ait. Dē hac re amice quō se habeat ꝑ plures neptes meas sup̄ īstructus fuisti vbi et didicisti q̄ libēs posses dicte difficultis incōmodum tolerare ꝑ maximo ꝺmodo ꝺsequēte in virtutū acquisitione et consūmatione. Eandē quoq; viā et hic ap̄phende et ꝓ incōmodo difficultatis si q̄ fuerit p̄ter vtilitates ibi deductas seu ip̄aū deductionis. alias hic vel easdem aliter deducēdas attende. Ecce enim adeptis virtutib⁹ scias q̄ ꝑ eas ꝺsequeris aīe ornamentū. vulnerate aīe medicamentū. a piculis munimentū. grām hoim. eq̄nimitatē honorē et honestatē. generositatē optimā. societatē regalē seu imperialē potestatē. Vis scire q̄ ꝺseq̄ris ꝑ virtutes aīe ornamentū Ecce habet⁹ in venerabili decretoꝝ volumīe. q̄ virtutes sunt q̄si picture ad aīe ornamentū. qz illa aīa a deo depingitur que habz virtutū grām remitentē. Vis scire q̄ ꝑ virtutes ꝺsequeris aīe vulnerate medicamentū. Audi Gregoriū in ethicis suis. Quid est inquit virtus nisi medicamentū. et quid est vitiū nisi vulnus. Vis scire q̄ ꝑ virtutes ꝺsequeris a piculis munimentū Ecce dn̄s post passionem volēs discipulos exponere piculis anteq̄ virtute munit⁹ essēt. dicebat eis. sedete in ciuitate quousq; īduami vtute ex alto. Cōcorꝺat aūr et Seneca virtutū amator. Null⁹ inq̄t ēca fortuita inexpugnabil⁹ mur⁹ ē. int⁹ instruim⁹ si ps illa tuta est. pulsari hō p̄t. capi n̄ p̄t. Vis scire q̄ vtutib⁹ grāz hoim ꝺseq̄ris Audi illustrē senecā

Adeo inquit gratiosa est virtus vt insitū sit malis ꝓbare meliora. Vis scire ꝙ virtutibus equanimitatē ꝺsequeris. Audi magnū ꝑcem Augustinū. Virtus inquit est equalitas quedam vite vndiq3 consonans rationi. Sz hec ꝑdicatio causalis est. nam eq̄litatē hmōi virtus causat. Nempe sm Senecā animū reddit asperis. blandisq3 iuictum. neutri se fortune submittentē. quē nulla vis frāgat. quē non attollant fortuita nec deprimant. Vis scire ꝙ p virtutes ꝺsequens honorē et honestatē. Ecce honestus dicit² aliq̄s eo ꝙ nihil habeat turpitudinis. vt dicit pliorꝰ et subdit. Naz quid est honestas nisi honor ꝑpetuus. et quasi honoris status. Vis scire ꝙ virtutibꝰ ꝺsequaris generositatē. Audi illustrē Senecā. Quis est inquit generosus. ad virtutē a natura ꝺpositus. Vis scire ꝙ virtutibꝰ ꝺsequaris optimā societatē. Audi iterū Senecā illustrē qui de viris similibus in virtutū actibus et habitibus loquēs. Omniū inquit societatum nulla p̄stantior est. nulla firmior est ꝙ cum viri boni moribꝰ siles familiaritate sunt ꝺiuncti. Postremo vis scire ꝙ virtutibꝰ ꝺseq̄ris regalē seu impialē potestatē. Ecce dicitur quodā in libro de spū et aīma appellato. Virtus est habitus mentis bene institute. quod sane dictū esse intelligas ad similitudinez regni. sicut em̄ illud bene institutū est si recte in eo ꝺsulat². et recte impetur. et recte obediatur. Sic mens bñ instituta est. cum ratio recte ꝺsulit. volūtas recte impat. et vires subiecte volūtati recte obediūt. Hanc bonā institutionē virtus in mente facit. Ipa em̄ rationē illumiat et voluntatē de seruitute vitioz ad impium sublimat. Audi illustrē Senecam. Vis inquit honorē habere magnū impium dabo tibi. impa tibi.

Capitulū sextū ꝺtinēs ꝺsolationes sup stimulo carnis et vniuersaliter sup vitijs et inclinatione ad peccandū seu ꝓnitate in malū.

Sexto post p̄missa ad dominam ꝺsolatricē p̄notatā accessit et alius tristis de materia p̄missi capituli ꝺquerens tanq̄ de causa sue desolationis. At illa cōsolationis gratia de suis puellis quatuor ei adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice ea de quibus cōquereris non abhorreas. facile em̄ iste remediabilis est defectus tanq̄ nature non ingenitus nec infixus. Audi illustrem Senecam hec aperte innuentē. Nulla inquit naturalia corporis et aīmi vitia ponuntur quidquid infixum et ingenitū est leuiter nō vincitur. Hec ille. q̄si dicat arte possunt vitia leuiter vinci. Qua inquies arte. Certe arte bone ꝺsuetudīs. Dices itez. est ne ars ī ꝺsuetudīe. Est ꝺino Nōne em̄ fabricādo fiūt fabri et edificādo edificatores solēt fieri. scribēdiq3 frequētia acquirit² ars scribēdi. Sz et regŀa iuris ē ꝙ ois res p q̄scūq3 causas nasci². p easdē dissolui². sz ꝺsuetudīe vitiū nascitur

Quid ergo miri si etiã ꝺſuetuꝺine ſupple ꝺtraria viciũ diſſoluatur ſeu vincatur ꝺſuetuꝺine·ſ·recte opanꝺi qua virtuſ acquiritur que vt ꝺicit magnus pater Aug⁹. Ars eſt recte viuẽꝺi qua quiꝺẽ arte habita cum ars vt areſtotiles ille ꝺicit·non ꝺeliberet ſimul habe tur ars ꝺtra reliquias vitiorꝝ ſique ſunt ſeu ꝺtra ſtimulũ carnis et ꝑnitates in malũ facile triũphanꝺi·hinc nanqꝫ famoſus ille ſocra tes virtutẽ laꝺans vt calciꝺius quiꝺã ꝺe ipſo narrat ꝺixit ipam eſſe que res impoſſibiles aꝺ poſſibilẽ reꝺigeret facilitatem.

II·CONSIDERACIO.

Secunda puella ſic ait· Sozozem meam auꝺiuiſti aſſerentẽ ꝙ vi cia et ꝑnitas in malũ arte quaꝺã leuiter ſupantur·Sed eſto ꝙ nõ leuiter hocip̃m ꝺferret plurimũ·tunc em̃ exercitiũ circa materi am virtutis que eſſe ꝺinoſcit² circa bonũ et ꝺifficile cozonã ꝺigne ꝑe alijs mereretur·quippe ꝑnitas nature cozrupte aꝺ actus libi: ꝺinoſos ſi victa fuerit cozonat virgines et pari pacto vniuerſali ter ꝑnitas in malum ſi vincat² vel pozrionem aliquã gauꝺij aꝺꝺit aꝺ cozonã·quã in celis expectamus·ſeꝺ nec cozonat² niſi qui legi: time certauerit· Sꝫ quiꝺ·Certe legitimo certamie fit malũ bonum Audi magnũ pẽem Auguſtinũ· Bonũ inquit eſt factũ malũ·ꝺ̃ ma le accipitur bonum·ſicut ecõuerſo apoſtolo· Factum eſt malũ bo: num·cum bñ accipitur malũ·ſ·cum ſtimulus ſathane patiẽter poz tatur·tũc em̃ et nõnunq̃ poztatur vtiliter gratia coopante·quẽaꝺ: moꝺũ ꝺictum eſt paulo voce reꝺemptozis·ſufficit tibi gratia mea ſeꝺ et pſalmiſta ait·in ꝺeo ſperaui non timebo quiꝺ faciat mihi ca ro·Cuius carnis ſtimuli in hoc quiꝺẽz manifeſte appet vtilitas ꝙ ip̃m paulũ ꝺtra vitiũ ſupbie cuſtoꝺiuit ꝑ̃ put ipemet nõ erubuit cõ fiteri·Ne inquit magnitudo reuelationum extollat me· Datus eſt mihi ſtimulus carnis angelus ſathane qui me colaphizet.

III·CONSIDERATIO.

Tercia puella ſic ait·O amice ꝺcupiſcẽtia que ſe carniſ ſtimulo manifeſtat foꝛſitan iꝺcirco te ꝺtriſtat·qz culpã times·Sꝫ licet ſit bonaꝝ mentiũ culpam recognoſcere vbi nõ eſt culpa·tñ hecci ne recognitio circa carnis ꝺcupiſcẽtiam ſi abſqꝫ conſenſu habetur non eſt neceſſaria·Audi magnũ pẽem Auguſtinũ ꝑ̃ put in ꝺecretoꝝ venerabili volumie recitat².Si inquit ꝺcupiſcẽtia vl̃ inobeꝺientia que aꝺhuc in membẽis moꝛibunꝺis habitat ꝑ̃ ter nr̃e volũtatis le: gem quaſi ſua lege mouet².ſi abſqꝫ culpa ẽ i cozpe ꝺozmiẽtis·quã: to magis abſqꝫ culpa eſt in cozpe non ꝺſentientis·

IIII·CONSIDERATIO.

Quarta puella ſic ait·O ꝺilecte ꝺic queſo mihi·Nunquit nõ li: benter aſcenꝺeres poſt xp̃m ꝺilectũ aime tue aꝺ celeſtẽ para: ꝺyſum aꝺ locũ illum voluptati s et ineffabiliũ gauꝺiorꝝ· Libẽter inquies et vtinã cito poſſem aſcẽꝺere·fac ergo tibi ſcalam ꝙ quã il lo aſcenꝺere valeas·facerẽ inquies· ſꝫ q̃ ex materia nõꝺum ꝺiꝺici

Vis ergo scire qua ex materia·certe ex illa lignorum materia quorum in ortu ascientie tue plurima forsan inuenies succreuisse Audi magnū pzem Augustinū mirabilē hāc materiā tibi indicantē videlicet vitia tua et passiones e quib⁹ arte quadā scalā tibi optimā fabricabis·Nēpe de xpi loquēs ascēsione·Post illū inquit quō possumus ascēdam⁹ et corde seq̄mur illū affectuqz piter·ascēdam⁹ autē si vnusquisqz nr̄m vitia et passiōes subdere sibi studeat· ac sup eas stare assuescat et ex ipis sibi gradum astruat quo possit ad supiora conscēdere· eleuabūt nos si fuerint infra nos de vitijs nr̄is scalaz nobis facimus·si vitia calcemus·Hec pater ille·

¶ Capitulum septimum continens consolationes super iracundia seu passione ire·

SEptimo post p̄missa ad dn̄am asolatricē p̄memoratam accessit et alius tristis et aquerebatur se multū pati ratione iracūdie sue siue ire·Cui illa ad cōsolandū eū de suis puellis tres deputauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella sic ait·O amice cur cōquereris de iracundia tua seu passiōe ire q̄ tibi satis est pficua rōne hn̄de victorie·Nēpe sicut si paulus stimulū sibi datū n̄ sensisz nō tam gloriosā victoriā q̄ nō mediocrē gaudij portionē ad coronā ipius addidit habuisset sic etiā si iracūdia seu ira q̄ tibi materia ē spūalis exercitij careres· nec victoriā coronandā obtineres·Nō cures igit² si p iracūdiā seu passionē ire ting̈at te moueri sciēs te p hoc si victor fueris ad corone additam̄tū p̄moueri·Nimiz illa victoria nō solū est deo ḡta hautdubiū sz etiā in hoc mūdo a sanctis viris est magnifice dicta·Audi glosum antistitē Ambrosiū·Dreclaz inquit est motum tempare asilio·nec minoris virtutis dici² cohibere iracundiā·indignationē apescere· q̄ vino nō irasci·cū plerūqz id leui⁹ istud fortius estimet²·Audi quoqz et cassiodoz nec incassum· Nam melior est inquit qui vincit irā q̄ qui capit ciuitatē· Sz esto p passio qn̄qz p̄ualeat nec vincat² saltē hoc qō inde fit eo minus imputat²·Siquidem ex venerabili patz decretoz volumie q̄ quidq̄d calore iracūdie fit vel dicit²·nō est imputabile nisi assit iteratio vl pseuerātia·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella sic ait·Scias o amice passionē ire nedum qn̄qz si p̄ualeat mereri veniā·vel quādoqz si vincat² esse pficuā· Verum etiam in plurib⁹ esse casibus necessariam·presertim si a p̄ueniente rōne impet²· Audi job̄em os aureū·Si inq̄t ira nō fuerit· nec doctrina pficit·nec iudicia stant·nec crimia cōpescūtur·Itaqz q̄ cū causa nō irascitur peccat· patiētia em̄ irrationabilis vitia seminat negligentiaz nutrit et nō solū malos· sz etiā bonos ad malū inuitat qui cū causa irascit² nō fr̄i irascitur·sz vitio·Hec ille job̄anes·

¶ III·CONSIDERACIO·

Tercia puella sic ait. Scias rursum amice ad cōmendationē ire q̄ sicut asserit thomas aquinensis de p̄fectione aliquaꝝ virtutum est ira sicut fortitudinis. vt dicit² in tercio ethicoꝝ. Hec ille qui etiam dicit q̄ ira q̄ñq̄ dicit² voluntas vindicādi aliq̄d maleficiū. et sic ira nō est passio p̄prie loquēdo nec est in irascibili. sed in voluntate et sic ira est in deo et i beatis. et fuit in x̄po. Alio mō dicitur p̄prie ira passio quedā vis irascibilis que cōtingit ex hoc q̄ appetitus sensibilis tendit ad defensionē alicuius quod apprehenditur otrariū volito et desiderato. et siquidē fit ex ordine rationis insurgens vel ordinata rōne. sic dicitur ira p zelū et sic fuit in x̄po Hec aquinēsis. qui rursum dicit q̄ ira ꝯm q̄ ē passio. nō opponitur mansuetudini. sed est materia eius circa q̄. quia etiā mitis irascitur q̄ñ oportet. Ꝫ et plꝰ in suis moralibus dicit. Non irasci in quibus oportet insipientis est.

¶ Capitulum octauū continens desolationes sup̄ tristicia orta ex erronea seu nimis arta conscientia.

Octauo post p̄missa ad p̄dictā dñam cōsolatricem accessit et alius tristis querēdo se habere erroneā et nimis artā conscientiam. Cui illa compatiens tanq̄ spiritualē infirmitatem habenti nimis grauem de suis puellis desolationis gratia duodecim deputauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice scias conscientiam dupliciter esse erroneā. Primo quidē eo q̄ nimis lata. Secūdo vero eo q̄ nimis arta. Vtroq̄ etēm modo a medio virtutis deuiatur. et erratur in via moꝝ. Verum si vis scire qui vel quales sint qui secundū p̄imam errant conscientiam vel secundā. Profecto p̄imo modo erroneam habēt desientiam hoies peccatores et mūdani. de quoꝝ erroꝛe Boeciana loquēs desolatrix. Oīs inquit mortaliū cura quam multipliciū studioꝝ labor exercet. diuerso quidē calle p̄cedit. ꝫ ad vnū tm̄ beatitudinis finē nitit² puenire. et ad verꝝ bonū naturalis ducit intentio. et ab eodē multiplex erroꝛ abducit. quippe sicut p̄ius deducit. quidā mūdanoꝝ summā felicitatē dstituūt in diuitijs. quidā in delicijs. quidā in dignitatib⁹ et honoꝛib⁹. quidā in alijs dsimilib⁹. de quib⁹ oīmbus dicit p̄t cū psalmista. Dixi semp hij errāt cozde. Ꝫ et salomō dicit i p̄uerbijs. aime doloſe errāt in peccatis hmōi cōscientiā hñtes erroneā. s. qui viā moꝝ faciūt sibi latā que ducit ad p̄ditionē similes sunt cuidam seni qui trāsire volens lignū trāsuersaliter positū sup̄ ripā fecit ip̄m berillo mediante latius q̄ esset appere. quiq̄ p̄dē suum ad partem illam posuit quam arte sua apposuit. et sic in aquam cecidit ¶ Dozo qui secundo mō dscientiā habēt erroneā. eo q̄ habēt nimis artā sunt illi frequēter. q̄ de nouo ad deū sūt duersi spūales viri vel quicūq̄ ho.es

deuoti et cum hoc timorati qui sunt illis similes qui per pontē satis latum hñt ire. quē tñ magus aliquis strictum eis ad similitudinem fili vel calami facit apparere. qualis magus est dyabol9 qui hoc moraliter solet facere. Dresertim qñ viam mox per puriuſ medium respiciūt. ſ. stantibus eis in tali puritate q nec p toto mundo nec pro vita sua deum vellēt offendere. ſz via sufficienter lata per mediū purius inspecta appere posset arta. sicut econuerso via arta p medium grossius puta berillinū inspecta apperet magis lata. Hij aūt quia timorati sunt verētur sicut job omnia opa sua siue interiora siue exteriora. quox ꝺscientia erronea attēditur qñq circa cogitationes interiores rōne quax timent se in peccatuz vel in delectationē malā ꝺsensisse. qñq attenditur circa vota. qñq circa alia pmissa Dresertim iuramēto firmata. qñq circa ꝺfessiones ex vi p̄cepti integre faciēdas. qñq circa alia præcepta. qñq vniuersaliter circa facta pplexa. Quāuis vero ſzm p̄missa ꝺscientia dici possit dupliciter erronea. tñ de primo modo erronea. eo q nimis lata. q quidē ꝺtritione ꝺfessiōe et satisfactione curat2 hoc in loco non tractabitur. sed tantūmodo de secunda que est nimis arta. que si forsitan te pturbat ꝺsolationes requiras a sororibus meis quarum dicta subsequentur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella in genere ꝺsolans tristem ꝓpter passionē ꝺsciētie erronee pturbatū sic ait. O amice hoc te primo oim cōsoletur q ꝺscientia erronea multū laudis habz. Nā ꝗsi nihil ē in ea de malo culpe. ſz solū errox i intellecta seu appr̄hēsiua virtute et multum de pfectione. ſ. timox et amox dei. Vñ nō sunt deridēdi talem habentes infirmitatē. sed magis laudādi vtpote quos adeo vrget caritas et timox dei filialis. q pro toto mūdo nollent deū scienter offendere peccato mortali. licet timor vehemēs deū offendēdi et dubitatio de agendis nōnullos hmōi intm̄ pturbet. q lepram vl morbū aliū grauissimū eligerēt. vt a tali essent infirmitate suppositi. quib9ob hoc multū est ꝺpatiendū. suntq grōse et benigne ptractādi. quos nimirum et hoc pōt ꝺsolari. q sua infirmitas est curabil' qq3 maximi viri hac infirmitate scrupulose ꝺsciētie visi sunt laborasse. qui tandem curati fuerūt in toto vel in parte quox q̄ plures magni in sacra theologia doctores sunt effecti. Dices forte qs aut qlis me curabit. aut solaminis medicamentū mihi p̄stabit hac infirmitate laboranti. Drofecto si ex defectu proquenit capitis aut melācolice complexionis. exptum erit ad medicū recurrendū. Si vero ex causis alijs antedictis loco medici ꝺfessor aut ꝺsolari9 patiēs ꝫratus et discretus requirat2. qui si et ipe vel qñq eadē laborauit infirmitate. tūc ceteris paribus optimus est et pre alijs requirendus. Nimirum homo qui frequēter infirmitates patitur et medicinis vtitur etiam ipse quodāmodo medic9 efficit2. Dixi autē q

debet esse lr̃atus vt conuenientes sciat discretiones cognoscere et per eas ligamen soluere intricate oscientie. Ad quod etiã valet q̃ naturaliter sit discretus quatenꝰ partim per lr̃aturam. partim p discretionis industriã dictam habẽti infirmitatẽ salubres quibus iuuare se possit regulas sciat dare. Dixi quoq; q̃ osiliarius hmõi vel cofessor patiens esse debet et infirmãti opatiens. s. non arguendo ip̃m ruditer de nimis longa et intricata ofessione. vel ip̃m repellẽdo vel sic dicẽdo. nihil est. fatuitas est. Nam per verba huiuscemodi infirmus mime est adiutus. Quid ergo. Certe cum oñi benignitate oportet ligamĩa soluere et dare ei regulas opportunas.

¶ III. CONSIDERATIO.

Tercia puella attendens errante specialiter circa malas cogitationes sic ait. O carissime contemnas cogitatões hmõi. quarꝛ ratione times in peccatũ mortale vel in eius delectationẽ osensisse si tamẽ non sint morose nec cũ deliberatione admisse vel cum complacentia habite que q̃uis sint tñ incidũt tanq̃ musce in facie hominis impingẽtes abigende. non tñ hoc oportet nec expedit fieri spuendo vel te manu cruce signando. aut caput mouẽdo. vel alio tali signo. Sed quietꝰ te habeas potiꝰ atq; te ouertas ad aliquid boni cogitandũ. p̃cipue ad passionem x̃pi vel ad virginis gloriose laudes et beneficia quo demones fugare poteris. qui hautdubiuꝫ hmõi ingerũt malas et imundas cogitationes. Has pfecto q̃ contemnere valeas. nec esse scrupulosus si non sint morose. nec cũ complacentia tibi veniãt. hoc discas exemplo. Quãuis em̃ publice excõicato in ecclesia sepulto vel cimiterio locus ille recõciliari indigeat. non tamen si excõicatus eundem locum subito solum pertrãseat absq; mora.

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella conscientiam attendens circa vota sic ait. O dilecte si erronea conscientia circa vota habita te perturbat scias plura esse que circa hanc materiã conscientiã alleuiant. Primũ quidem est q̃ secundũ theologos. Votum est conceptio meliorꝭ ꝓpositi animi deliberatione firmata. Sed quid. Certe ꝓpter primam diffinitionis huiꝰ particulã qua dicitur meliorꝭ ꝓpositi nõ potest secundum thomam de aquino votũ fieri de malo nec de indifferenti sed tantum de bono et de tali bono ad quod quis alias non tenetur. Illud autem quod in aliquo euentu bonum est et in aliquo malum. nõ obligat nisi p̃ euentu bono. non p̃ malo. facit ad hoc verbum ysidori hoc obseruãtis. In malis inquit ꝓmissis rescinde fidẽ in turpi voto muta decretum. quod incaute vouisti non facias. impia est ꝓmissio que scelere impletur. Rursum ꝓpter secundã p̃misse diffinitionis ꝑticulã qua dicitur animi deliberatione firmata secundum doctores quicunq; in angustijs subito et indeliberate aliq̃d vouent non sunt obligati. Ad quod quidẽ facit q̃ licitũ est alicui

venire contra factum suum ꝑter angustiam tempis ad deliberandum. ꝓout nōnunꝙ legibus ꝯprobatur. Facit quoqꝫ ad idem ꝙ licitum est alicui venire ꝯtra illud quod promisit feruore passionis ꝓout decretoꝝ in volumine repitur. Ad vota igitur illa nō teneris que fecisti cum non eras compos tui ratione grauis infirmitatis vel turbationis aut gaudij excellentis. Hec em̄ in tali g̃du possunt esse quo ratio hominis est ligata vt ad deliberandū nō sit potēs. Nempe sic dicit boetiana ꝺsolatrix. Nubibus atris ꝺdita nullum fūdere possunt sidera lumen. Tu quoqꝫ si vis lumīe claro cernere verum. tramite recto carpe callem. gaudia pelle. pelle timorem. spemqꝫ fugato. Nec doloꝛ assit. Nubila mens est vinctaqꝫ frenis. hec vbi regnāt. ¶ Secundū quod in votis cōscientiam tuā alleuiare poterit est quidē hoc. ꝙ si non sint rationabilia. nō teneris ad ea. Nimirum ex hoc venit ꝙ secundum thomam aquinensem vota stulta vt de non pectinando caput in sabbato et similia potius sunt deridenda ꝙ̄ seruanda. et magnus ille barbarus Albertus ad hoc addit ꝙ si etiam ꝓ honoꝛe fiant sanctoꝝ seruanda non sunt quia cum ydolatria similitudinē quandaꝫ habent. Venit quoqꝫ et aliud ex p̄missis ꝙ. s. secundū thomā antedictū. Si carnis maceratio ex voto sit ꝓmissa implenda est rationabiliter. ita vt natura nō grauetur Sed quia in his que ad seip̄m ꝑtinēt de facili homo fallitur. ideo talia vota ꝺgruentius secundū arbitrium supioꝛis sunt seruanda vel p̄termittenda. ita tamen ꝙ si magnū grauamē immineret et non esset facultas ad supioꝛez recurrendi nō debet homo votum obseruare. ¶ Tercium est quod in votis tuam alleuiare poterit ꝺscientiam ꝙ secundū p̄fatum aquinensem. Quidquid votum fiendum impediret si pñs esset etiā voto facto obligationē aufert Vnde si aliquid possibile cum vouetur postea fiat impossibile tollitur obligatio. vt si quis diues vouerit edificare ecclesiā quam postea pauptate supueniente pficere non posset non obligatur. Hoc tñ intelligendo ꝙ si factus est oīno impotēs absolutus est a toto. Si aūt ex ꝑte ita ꝙ totū pficere nō potest tūc remanet solū obligatus ad id qꝺ potest. et non ad aliud. Hec ꝛm doctoꝛē antedictum ¶ Deniqꝫ quartū quod cōscientiā alleuiat eius qui ex solo ꝓposito se reputat quasi ex voto obligatū est hoc quidem. ꝙ cū dicat aquinensis ad votum tria necessaria requirūtur. Primo quidē deliberatio. Secundo ꝓpositum. Tercio ꝓmissio in quo pficitur ratio voti. Ex hoc infertur ꝙ solum ꝓpositum non habet obligare.

¶ V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad ꝺscientiā attendens circa ꝓmissa sic ait. O karissime si erronea ꝺsciētia circa ꝓmissa p̄sertim iuramēto firmata te ꝺtristat. hoc te poterit cōsolari. ꝙ videlicet plura sunt ꝓmissa hmōi que non obligant. Nempe si quis iurauerit aliquid qꝺ peccatū est se factuꝝ etiā si sit tm̄ veniale ad ꝓmissum hoc implendū

minime obligatur. Audi verbū ysidori prius inductum et in venerabili decretorū volumīe recitatum. In malis promissis rescinde fidem ꝛc. Hinc etēm venerabilis quidā doctor ait. Iusticia exigit vt id qō iuratur sit licitū et honestū. ſ. ꝙ in se nō sit mortale vl̄ veniale peccatum. quando etiā iuratur aliquid indifferens quod ex circumstantia posset esse veniale vel mortale nō debet seruari. nec est obligatorium iuramētū illo casu vel circūstantia existente. Vnde siquis iurauerit ꝙ nunc̄ erit negociator. aut etiā miles. aut ꝙ nō tenebit feudū ab isto dño. aut ꝙ nō seruiet isti vel illi. aut accipiet donum vel mutuū. non tenetur illud seruare si aliter non possit viuere nisi contra illud faciat. quia iam res venit ad illum casum de quo si cogitasset ab inicio et iurasset de illo illicitū esset iuramētum. et generaliter vbicunq; aliquid iuratur faciendum vel vitandum quod facere vel vitare esse mortale peccatuꝫ vel etiā veniale circūscripto iuramento. non est seruandū hmōi iuramentū. sed pōt venire contra autoritate ꝓpria. ¶ Sane de his secundū thomam aquinensem plenius potest dici videlicet ꝙ quicūq; iurat aliquid se facturum obligatur ad illud faciendū nisi vergat in deteriorem exitum. Vergit autem in deteriorem exitum dupliciter. Vno modo quia ab ipō principio habet peiorem exitum. vel quia est secundū ſ. malum. sicut cum aliquis se iurat adulterium pacturum. in quo casu peccat iurando et peccat iuramentum implendo. siue quia est maioris boni impeditiuū. puta cum aliquis iurat se non intratuꝫ religionem vel ꝙ non fiat clericus. aut ꝙ non accipiet p̄lationem in casu in quo expedit eū accipe. et in hoc casu peccat quidē iurando inquantum ponit obicem spiritui sancto. qui est boni propositi inspirator. tamen si est melius bonuꝫ aliquod ad quod nō tenetur non peccat iuramentū seruando. sed multo melius facit si non seruet. Alio modo vergit in deteriorem exitum propter aliquid quod de nouo emergit. quod fuit imp̄meditatum. sicut patet in iuramento herodis qui iurauit puelle saltanti se daturum quod petisset. hoc enim iuramentum poterat esse a principio licitum intellecta conditione. ſ. si peteret quod dare deceret. sed impletio iuramenti fuit illicita. Hec aquinensis. Cuius dictis concordat doctor p̄memoratus. Cum inquit due sint partes iusticie. ſ. facere malum. et declinare a bono. sicut iuramentū non obligat ad faciendū malum. ita non videtur ꝙ obliget ad declinandū a bono. cum nulla sit vtilitas talis iuramenti. quod dico propter obedientiam. ꝓpter quam et si non sit faciendum malum. est tamen dimittendum bonum cuius dimissio ꝑpensatur cum bono humilitatis que seruatur in obedientia. Preterea cum dominus consulit opa perfectionis contrarius quodāmodo sibi esset si oporteret ꝙ occasione iuramēti abstineretur a talibus. Credo ergo sine preiudicio ꝙ iuramentum vergit in peiorē exitum sex modis. Primo cum iuratur aliquid

quod est mortale in se. Secundo cū iuratur quod est veniale in se. Tercio cum iuratur aliquod indifferēs quod ex circūstantia efficitur veniale vel mortale. Quarto cum iuramentū excludit opus pietatis ex caritate faciendum. vt cū iurat aliquis ꝙ nichil dabit isti ex caritate. Quinto cum excludit opus de genere bonorum. vt cum quis iurat ꝙ nunq̄ erit ep̄s monachus vel canonicus. vel ꝙ nō celebrabit vsq; ad mensem. vel ꝙ non ieiunabit p̄o deo. vel p̄o peccatis suis in pane et aqua nisi p̄cipiatur ei. vel ꝙ non dicet psalterium vel septem psalmos. vel ꝙ nō iuuabit iustum in licitis et honestis vsq; ad certū tempus. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentōe p̄o deo aut ꝙ ꝓximo faciendū. vt siquis iurat ꝙ nō pia intentione p̄o deo aut p̄o ꝓximo faciendū. vt siquis iurat ꝙ nō loquatur martino. vel nō intrabit domū eius. vel nō coquet ad furnū eius. vel nō molet ad eius molēdinum. vl talia nō faciet ei vel ꝙ non vendat ei rem p̄o minori p̄cio q̄m tali. vel ꝙ non comedet cum eo ad eandē mensam. Si aliquis iuret hmōi indifferēs credo ꝙ ꝓpter hmōi iuramentū nō debet declinare a talibus. si ea velit facere pia intentione et ꝓpter deū et salutē aīe sue. et ꝓpter tollendū scandalū ꝓximi otra q̄z sic iurauit. In p̄mis aūt trib⁹ modis credo ꝙ possit quilibet sic iurans autoritate ꝓpria venire otra. Sz imponēda est ei penitētia de temerario iuramēto. In reliquis trib⁹ q̄mais hmōi iuramenta non sint obligatoria nec imponēda sit penitentia p̄o trāsgressione eor̄ tanq̄ p̄o mortali. nō expedit tamē ꝓpria autoritate venire cōtra. nisi ꝓpter vrgentē necessitatem. tum ꝓpter reuerentiā sacramēti. tum ꝓpter scandalū simpliciū. qui reputant se incurrere piurium et inde incurrunt in facilitatē labendi in piuriū et detractionē. Vñ petēda est absolutio a supiore qui hmōi iuramenta debet facile relaxare. vel potius ostendere sic iurantes non fuisse obligatos. et imponere penitētiā de temerario iuramēto

¶ Deniq; ad hoc plenior̄ intellectū videndū est que cōditiones implicite intelligantur in iuramentis. Sciendū igitur secundū venerabilē dñm hosti. p̄out p iura probat. ꝙ in oī iuramēto intelliguntur iste oditiones tacite vt faciam hoc si deo placuerit. Item si pape placuerit. quia ei⁹ autoritas videtur excepta. Item si res in eodem statu pmanserit vt patet in eo qui gladiū sanus deposuit et illum furiosus repetit nō teneor̄ reddere etiam si iurauī. Itē si mihi fidē seruaueris. nō seruāti em̄ fidē nō est fides seruāda. Vnde si nō facis quod ꝓmisisti non teneor̄. Item si iuro tibi pecuniā reddere ad certum tempus spe future numerationis subauditur si pecuniaz numeraueris. Itē si iuro tibi aliquid soluere ad certū temp⁹ vel ad certum diem subaudit⁹ vbi iudex contra p̄cipiat. nam ius supiorīs semp videtur exceptū. Item si iuro tibi dare dotē subauditur si nuptie secute fuerint. Item si iuro tibi tanq̄m regi vel ep̄o te deposito nō obligor̄. Idem videtur si iuras mihi tanq̄ ep̄s soluere pecuniā

q̄ post depositionē non remaneat obligatus. quod credo verum si in vtilitatem ecclesie pecunia versa fuerit. Item si iuro stare mādatis tuis pro offensa tibi vel tuis facta. subauditur nisi imoderatū quid p̄cipias iniustū illicitū impossibile vel inhonestum. quia talibus parendū non est. vnde si p̄cipias tale quid q̄ iuraturus nō fuissem si mandatū tale sciuissem non videor obligatus. rediget ergo hoc ad arbitriuz boni viri. Item subitelligitur si facultas se obtulerit alias nō imputabitur. excusat ergo hoiem necessitas vl̄ impossibilitas. Item si iuras mihi reddere vinum vel bladū subauditur eiusdem bonitatis. nō ergo vinū nouū pro veteri reddes. Item iuro tibi dare filiā meā vl̄ sororē ī vxorē. id ē bona fide laborabo vt eam habeas. nec em̄ ad aliud obligor cum alienū factum p̄scise promittere non possim. Item si alicui iuro soluere pecuniam vsq; ad certum diem. subauditur nisi per ipm̄ fuerim absolutus. Item si alicui iuro fidelitatē vel etiam q̄ dcra ipm̄ non sim. Ad hoc obligor ne procurem vt vitam vel membrū perdat vel terram suā. Dorro si me offendat vel primiores meos defendere me potero vl̄ tueri. quia primiores videntur exceptī esse. Itez cum generalitas obscuritatem pariat si aliquid generaliter iuro non videor cogitasse de his sup quibus specialiter iuratur? non fuissem. et sic interp̄tandum est iuramentū s̄m intentionē iurantis. qñ sine dolo iurat. sec? autem est quando iurans adhibet. sed recipiens est sine dolo. Hec secundū hosti. Addendus ē aūt et alius casus secundū venerabilē Raymundū. Si debitor iurauit creditori se solutum aliquid in certo termino et impeditus non p̄t soluere. siquidē quando iurabat ab initō credebat p̄babiliter se posse soluere non peierabat in hoc et si postea fecit posse suum et nō potuit p̄soluere in certo termino non est piurus ex hoc. sed multo magis excusatur si misit pecuniā tempe debitori et illa in via casualiter est amissa.

VI. CONSIDERATIO.

Serta puella tristem circa p̄cepta erroneum deph̄hendens sic ad ipm̄ ait. O amice si circa p̄cepta erronea cōscietia te perturbat remedia que sequūtur tam ex me q̄ meis ex sororibus capienda in toto vel in parte te poterunt consolari. Primum quidē ē ex me capiendum q̄ si absolui vis a debito in eadem fac materia notabiliter vltra debitum q̄ nimirum faciendo sperare poteris firmiter te a debito absolutū. Exemplū accipe. teneris ex p̄cepto dieb? dominicis et festiuis a seruilibus opibus abstinere. Sed quid. Certe si pluribus diebus in ebdomada aut etiam regulariter a seruilib? vacare opibus assueuisti p̄e sertim vacādo deo et orationibus intendendo et casu te contingat in die festiuo quandā ob necessitatē aliquid opari. dummodo hoc sine scandalo fiat notabili te p̄pter hoc

grauari in conscientia non oportet·quēadmodum et siquis alicui in quinq; solidis teneretur et per modum muneris viginti·centum vel mille marcas liberaliter ei daret talis bene deberet supponere q̄ de quinq; solidis alias soluendis quittatus esset· ¶ Sed forsan in contrariū illud p̄is careuallis dictum allegabis·Ingratum est spiritui sancto quidquid feceris· eo neglecto quod facere teneris Sed ad hoc facile patet rn̄sio·Nam hoc dictum dicti patris locum habet in monacho aliquid motu ꝓprio faciente et aliud sibi a prelato iniunctū de cuius intentione certus est negligēte·p̄sertim illo quod motu facit ꝓprio hoc iniūctum quod negligit recōpensare non valēte·vel potest dici verum esse dictum patris clareuallis stāte obligatione et debito otra quā ꝓpothesim talia quies potest facere et tam magna q̄ de deo amico suo bene habet p̄sumere· q̄ hoc pacto modicum illud debitū ad quod erat obligat⁹ nō requirat et q̄ esse cessauerit obligatus·Ad hoc nimirum suffragatur exemplum de quibusdā antiquis patribus de quibus habetur in floribus cassiani in quodam hystoriali speculo recitatis·Vbi quidem tali p̄missa rubrica q̄ ieiunia et alia hmōi pro loco et tempe seruāda sunt et moderanda de quodā osequenter textualiter sic infertur Igit⁹ cū dieb⁹ quinq̄gesime nostram cellulam visitassem· humi paululum confidentes cepimus percunctari· Cur apud eos tanta obseruantia caueretur ne quis totis diebus quinquagesime ieiunare presumeret·Ad hec ille·Oportet quidem nos osuetudinem maiorum custodire etiam non percepta ratione·Verūtam̄ quoniam̄ causam huius rei vultis agnoscere temp⁹ est omni rei sub celo temp⁹ plorandi et tempus ridendi ꝛc̄·principali autem bono ita nullum oportet esse vacuum tempus vt sine eo cui q̄ esse non liceat·Itaq; si quis in fratris aduentu in quo x̄pm debet humanitate reficere vel cum defectō et imbecillitas carnis repationē viriū esce perceptione depoſcit·vel cū temp⁹ festiuitatis escam ogruū votū indulget ieiunium rigidam obseruantiā indisrupte voluerit retinere·necesse est vt nō tam religiosus q̄ inconditus atq; irrationabilis habeatur·non enim precepta virtutum in quibus vtiq; bonum est principale propter ieiunia sunt tenenda·sed potius ieiunia propter illa· Talem igitur diffinitionē super ieiunij qualitate iugiter retinētes id nobis congruum nouerimus·si in eo tempe ratio· si qualitas·si mensura seruetur·nec ita vt i ipso spei nostre terminum defigamus sed vt per ip̄m ad puritatē cordis et apostolicam caritatem peruenire possum⁹·nunquit autem ait possunt filij sponsi ꝛc̄· ¶ Hec verba propie tempus ostendūt in quo post resurrectionē per quadraginta dies domino cum discipulis epulante ieiunare illos quotidiane eius presentie gaudiū non sinebat·Illas autem ieiunium victimas quas nobis violenta viscerum conuulsione inconsiderate extorquentes domino recte offerre nos credimus· Ille qui diligit

miſericordiā et iudicium execratur dicens. Ego dominus diligēs iudicium et odio habens rapinam in holocauſto. Hec ille qui poſt iſta vt in prædicto ſpeculo traditur premiſſa hac rubrica. Q⁹ pfectis non eſt lex poſita quia cōmunia ſupgrediūtur precepta ſubiungit dicens. Decimo quadrageſime lege qui iuſtus atq; pfect⁹ eſt non tenetur exigui huius canonis ſubiectione contentus eſt. quē profecto illis qui per totū anni ſpacium delicijs vel negocijs ſecularibus implicantur eccleſiaꝝ principes ſtatuerūt. vt hac lege quoāmodo neceſſitate conſtricti his ſaltem dieb⁹ domino vacare cogerentur. ac dierum vite ſue quos totos quaſi fructus quoſdam fuerāt vouraturi vel decimas domino dedicarent. Ceterū iuſti quibus lex non eſt poſita qui ſpiritualibus officijs nō exiguā illā id eſt decimam partem. ſed totum vite ſue tempus impendūt. quia liberi ſunt a decimaꝝ legalium functione. Idcirco ſi eos ſupueniens honeſta et ſancta neceſſitas coartauerit audēt ſtationē ieiunij abſq; vlla diſceptatione laxare. nō em̄ decimaruꝝ ab eis exiguitas mutuatur qui omnia ſua domino ſecum pariter obtulerunt. Quod profecto abſq; ſummo fraudis reatu facere ille nō poterit. qui nihil voluntarie offerens deo inexcuſabiliter ſoluere decimas ſuas legis neceſſitate compellitur. Hec in dicto ſpeculo ex floribꝰ caſſiani qui collationes patrum compilauit. Nec his in contrariū tercius articulus conſtitutionis ad noſtrum. extra de hereticis in clementinis inducatur. Ille nimirum articulus eſt primo omnino erroneus propter erronei articuli de impeccabilitate hominis implicationem. que quidem impeccabilitas nunq̄m in premiſſis implicatur. Secundo vero eſt erroneus quia ſubiectionem obedientie circa precepta eccleſie vniuerſaliter excludit q̄nta ſpiritus libertas per premiſſa dicta nequaq̄ docetur. Nam et illa rubrica q⁹ perfectis non eſt lex poſita. quia cōmunia ſupergrediuntur precepta ſane eſt intelligenda. queadmodum et illud apoſtoli. Iuſto non eſt lex poſita id eſt impoſita tanq̄m onus. quia iuſtorum habituſ interior inclinat eos ad hoc idem ad quod lex. et ideo non eſt eis onerosa ſecundum thomam aquinenſem. Secundum quem etiam ſecūdo iuſtis non eſt lex poſita id eſt pro iuſtis. ſed iniuſtis que propter tranſgreſſionez eſt poſita id eſt ad tranſgreſſiones cohibēdas quaſi dicat apoſtol⁹. ſi omnes eſſent iuſti nulla neceſſitas eſſet dandi legem ſcz coactiuam contra vitia. quia ipſi ſibiipſis eſſent lex. Illud vero verbum quadrageſime lege qui iuſtus atq; perfectus eſt non tenetur. ſic eſt ſane capiendum. quia non tenetur eam ſecūdum litteram adeo rigide et oneroſe obſeruare quo minus ipſam ſecundum virtutem epikeie interpretari valeat. et iuxta rubricam que premittitur pro loco et tempore. dummodo non eſt contra intentionem legiſlatoris ſeruare poſſit. et etiam moderare. per quod quidem non remouetur quin quantumcunq; iuſtus de legi cōmuni

seruare teneatur precepta ecclesie sane intellecta secundū intentionem ecclesie p̄cipientis. ¶ Stant ergo premissa ex patrum collationibus accepta ad quorū approbationē multū confert q̄ de eisdem collationibus extracta quidquid sit de alijs cassiani dictis per vincentium hystoriographū vna cum q̄mpluribus alijs flores noīantur cassiani tanq̄ app̄ciandi iocūdius et fructuosius imitandi. quē admodū in decretis dicitur vincentij opus laboriosum non sperni mus. sed imitam⁹. q̄q; q̄ntum ad eiusdem operis seu collationū earundem fructuosam imitatōez dictus hystorioḡph⁹ scribit in hec verba. ¶ Claruit vir illustris Iohānes heremita qui et cassianus gallie p̄sbiter ordinatus multa scripsit et certe ipsius opuscula multā edificationē obtinent animaꝝ nec inter multa antiquoꝝ opuscula quicq̄ ad spirituales p̄fectus atq; p̄fectionis apicem tendenti vtilius arbitror me legisse. Nam et beatus pater noster dominicus vt in eius vita legitur librum illum qui collationes patrum inscribitur studiose legens ac vigilāter intelligens salutis in eo rimatus semitas magnum in eo p̄fectionis apicem apprehendit. ¶ Exp̄missis igitur patet q̄ quis absolui potest pro tempe a puo debito. per hoc quidē q̄ in eodē genere notabiliter facit vltra debitū maxime in casu quo an illud paruum sit vel non sit debitū dubitatur.

¶ VII. CONSIDERATIO.

Septima puella adhuc circa precepta erronee dubitantē alijs volens remedijs consolari sic ait. Scias amice pro vno remedio q̄ in dubijs bonoꝝ virorum vita alijs esse debet viuendi regula. Est igitur respiciendū ad facta bonoꝝ virorum et discretorum et si plures tales vel vt in pluribus casu tali eis occurrente sic vl sic se habere inuenires aut estimatione tua iudicares. tunc et tu similiter agere non formides. Dices forte in otrariū tales viri et si bonam habeant conscientiam. non tamen scientiam circa illam materiā. vel econuerso habentes scientiam non habent conscientiā. vel si scirē q̄ vtrūq; haberent. forte sic non facerēt. Sed respondeo. qñ non est omnino certum probabile. tamen est et modicū dubiū quin simul scientiam habeant ac bonam conscientiam. et quin ita se haberent si casus talis eis occurrerēt. tunc pro excusatione tua noueris esse satis si similiter feceris. Nempe in moralibus et circa hūanos actus non est demonstratio requirenda. Siquis em̄ tam certaꝝ noticiam requireret non minus erraret. q̄ si in demonstratiuis scientijs de apologis aut argumentis thopicis siue de psuasionibus rethoricis contentus esset. Rursum pro alio erronee dubitationis remedio scias q̄ in his que solum sunt mala. quia prohibita multū excusat vel in toto vel in tanto consuetudo. imo in talibus ex vi rationabilis consuetudinis p̄sertim si p̄scripta sit est cōtra ius scriptum

multotiēs faciendum. Nam et gratioſe dicit ille Gratianus q̄ conſtitutio vtentium moribus confirmatur. Quāuis etiam ſupflua ornamenta geſtare ad placendū multis ſanctoꝝ autoritatib⁹ reproberetur. tamen hoc fine excluſo ratione conſuetudinis geſtari poſſunt ſine graui peccato. Nam cecilia deuotiſſima cilicio ad carnem erat induta. et deſuper deauratis veſtibus tegebatur. et Bartholome⁹ pallio albo per ſingulos angulos gēmas habente purpureas vtebatur. q̄ ſi ei peccatum hoc fuiſſet. quomodo tunc veſtis ſua vna cum ſandalibus in viginti ſex annis vt legitur vtiq; non ſine miraculo a putrefactione et ſordibus preſeruata fuiſſet. Vis autem ſcire cur in talibus circūſcripto ſaltem ſcādalo excuſare valeat cōſuetudo. Profecto docet hoc autoritas. docet et ratio. Ecce dicit autoritas magni patris in decretorum volumine canonizata. Quiſquis inquit rebus p̄tereuntib⁹ ſtrictius vtitur q̄ ſeſe habēt mores eorum cum quibus viuit. aut intempans. aut ſupſticioſus eſt. Sed et ratio ſpecialiter quantū ad ornamēta eſt in p̄mptu. Himinq; res que propter ſui nouitatē. et per conſequens raritatē ymaginationem excitant et prouocant ad libidinē. eo ſcz q̄ propter ammirari hoīes res hmōi magis conſiderant et de ipis profundius cogitant. Ille quidem res quando in conſuetudinē veniunt ceſſant ymaginationez excitare et ad libidinem prouocare. eo q̄ tunc ceſſant eſſe quedam rara et āmiratione digna et conſiderari cogitatione profunda.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella p̄miſſis remediis adicit alia et ſic ait. Aliud remedium circa precepta eſt epikeia que ſecundū illum areſtotilem exiſtens interp̄tatiua legis melior eſt q̄ iuſticia legalis. Nec valet in contrariū ſi dicatur q̄ eius eſt legem interpretari cui⁹ eſt condere. Eſto em̄ q̄ in foro cauſaꝝ interpretatio nō ſufficeret. niſi que fieret a principe vt a legiſlatore. bn̄ tamen ſufficit virtus epikeie in foro conſcientie. nō ſolum circa precepta humana. ſed etiam circa diuina p̄cepta. et tanto magis circa diuina. q̄nto deus rationabilior eſt magiſq; benignus. q̄ quicunq; alius legiſlator. Sed quid. Profecto ſecundū hanc virtutem licet interpretari q̄ precepta dei nō ſunt ad tollendā omnē ſpūalē dulcedinē cum dominus ſermone euangelico dixiſſe conſtet. Iugum meū ſuaue eſt. Inter duram igitur et benignā circa precepta ſententiā pro benigna eſt potius ceteris paribus interp̄tatio facienda. Burſum ſecundum epikeiam interp̄tari licet p̄cepta conformiter illi ſentētie thome aquinēſis qua dicit. Precepta iuris poſitiui non ſe extendunt vltra intentionem precipientis que eſt finis p̄cepti. Hec autē eſt caritas. nec non et illi ſententie ipſius qua dicit nulli⁹ obligatur ad impoſſibile. et ideo ſi tot precepta prelatus ingerat q̄ ſubditus ea implere non poſſit excuſatur a peccato. et ideo prelati abſtinere debent a multitudine p̄ceptorum. Hec ille aq̄nenſis. Sane dictū impoſſibile

ad quod quis non obligatur secundū epikeie virtutem in lege p̄fe
cte libertatis interp̄tandū videtur non solum de absolute impossi=
bili. sed de eo etiā p̄out dicti doctoris sonant verba q̄ vix est pos
sibile vtpote nimiā habens difficultatē aliter non appet quō pos
sit intelligi benedictum illud verbum x̄pi. Onus meum leue. Nam
et ordinarius appatus declarās illud impossibile de quo ad legis=
peritos impr̄operando x̄ps dixit. oneratis homines oneribus que
portare non possunt sic ait. Iugum leue repellitis. nec mirū. quod
em̄ multum vel nimis est difficile quomodo hoc dicetur leue. Cer
te non ꝓprie nec etiam verificatur in hoie deū citra perfectū gra=
dum caritatis amante. q̄muis quantum ad grad⁹ amoris potiores
nōnulle autoritates videantur contrarium sonare. Vnde et magis
ex karoli impatoris perfecta deuotione q̄ p̄o obligationis neces
sitate vide² illud dictū esse licz vix ferendū ab illa sancta sede im=
ponatur iugum cum feramus et pia deuotione toleremus. Cui lr̄e
p̄emittitur sic in rubro tolerandum est iugum quod a sancta sede
imponitur. licet importabile videatur. ¶ Demum per virtutē epp=
keie sic interp̄teris p̄cepta q̄ nec deus nec iudex ecclesiastic⁹ te
intendit mediantibus suis p̄ceptis ad hoc q̄ sis fatu⁹ obligare
Vis hoc scire de deo. Argumentū accipe p̄ simile de votis ex diui
no p̄cepto deo reddendis. ad que tamen deo reddenda si sint stul=
ta vt ex p̄missis patet. minime obligaris. Vis rursum scire p̄posi=
tum de p̄ceptis seu de statutis ecclesie q̄ videlicet loco et tempe
non obligant quib⁹ eorum obseruantia foret ridiculosa. Hoc p̄o=
fecto scire poteris diuersis ex canonibus per notata illius magni
jnnocentij. qui dicitur lucerna iuris. Ratio autem potest nihilomi
nus assignari. Precepta enim ecclesie dantur ex caritate. quod sal=
tem supponendum est et etiam p̄esumendū. Sed qđ ex caritate sta
tutū est non debet secundū patrem clareuallis militare contra ca=
ritatē. Sed quid. Profecto p̄cepta ecclesie militarent contra ca=
ritatem si obligarent ad sui obseruantiā in casibus quib⁹ ea obser=
uando fatuum te viri boni et discreti reputarent et te etiam deri=
dere possent.

¶ IX. CONSIDERATIO.

QOna puella persone circa confessiones erronee existenti et ob
hoc tristiciam patienti compatiendo sic ait. Noli amice nimi=
um tristari. Sunt enim plura infirmitatis tue remedia quibus pote=
ris consolari. Vnum quidem remediū est q̄ q̄muis peccata confitē=
da plures habeant deformes circūstantias de necessitate tamē nō
sunt ille confitende que non mutant species peccatorum. Secundū
est q̄ p̄ceptū de confitendo peccata sua alteri p̄incipalis est in=
tentio vt p̄opter verecundiam peccata in futurum caueantur. Si
quid igitur circa confessionem vel modum confitendi nō ratione

verecundie·sed solum causa erronee conscientie vitā de omitteres
presertim de consilio boni viri et discreti·non esset tibi peccatum·
etiam si esset tale in cuius obmissione alius non erroneus grauiter
peccaret·verbi gtia quilibet ab aliquo tempe non confessus et vo
lens confiteri tenetur prius suam discutere conscientiam peccata
sua recogitando secundum tamen plus et minus·minus quidem si
honestam ducit vitam et frequentius confitetur·plus autem si ipe
solet rarius confiteri·q̄muis autem iste minus sufficienter conscie
tiam suam discutiendo·et p consequens impfectius confitēdo pec
caret· si tamen scrupulosus existens timet nimis per ipaz conscien
tiam erroneam inuolui non arbitretur se peccare si planius confi
teatur·presertim secundū regulas et consilia bonorum ac discreto
rum virorum et ob hoc abstineat a scrupulosa·ꝫm ea que sunt scri=
pta conscientie sue discussione· Nimiꝝ si homo scrupulosus debe
ret cōfiteri secundum ea omnia que de confessionibus sunt scripta
bene indigeret q̄ confessorem haberet in bursa·nec ipm releuaret
verbum illud prolatum diuinitus sicut fertur· auctor mundi non
iudicat mundum·secundum sūmam raymundi·Sed q̄ talis scrupu
losam sue conscientie discussionem valeat immo et debeat obmitte
re·huic ipsi⁹ Gregorij sententia egregio alludit testimonio· Sepe
inquit dum nosmetipsos in conscientia plus iusto discutimus·de
ipso discussionis studio indiscretius erramus et mentis nostre aci=
es quo plus iusto cernere nititur obscuratur· quia et qui impor=
tune solis radios aspicit tenebrescit et inde nihil pen⁹ videre com
pellitur vnde tenebratur· Iustorum autem corda quia ad perfe=
ctum se examinare nequeūt·egre hoc exilium cecitatis ferunt·Vn
de in job·Tedet animam meam vite mee·tedet enim iustum viue=
re· quia in operando vitam non desinit querere· et tamen eiusdem
vite meritum non valet inuenire· Sed est consolatio nostre cala=
mitatis et nostre ignorate discussionis redacta ad animum iustum
et incomprehensibilis potentia conditoris· que etiam sine retri=
butione non deserit et discutientium se iustorum iusticiam incom=
prehensibilitatis immensitate transcendit·Hec ille pater beatissi=
mus·Quid ergo·Profecto q̄muis aliqui nitantur se coram deo per
modum suum confitendi iustificare·tamen nullus presumat q̄ pos
sit satisfacere diuine iusticie· Vnde oportet nōnunq̄ presertim in
casu scrupulositatis aliquid in humilitatis spiritu misericordie re=
linquere·et in domino fiducialiter sperare·

IX·CONSIDERATIO·

DEcima puella osimiliter sorori psone circa cōfessiōes erronee
cōpatiēs sic ait·O amice scrupulose video ex vna parte q̄ non

confitendo totiens sicut alij diuersis ex causis times probabiliter scandalū generari. Altera aūt ex parte volendo totiens integliter omnia de quibus habes conscietiam confiteri. ex modo tuo confitendi scrupuloso siue ex scrupuloso studio integre ofitendi tandē vix aliquē habere vales ofessorē. Quid ergo tibi ad hoc deducto restat faciēdū. Profecto videtur q̄ q̄diu in te cause hmōi durauerint ratione quar tantam in confitendo et confessore habēdo pateris difficultatē secure a tua frequenti confessione dubium et intricatum modum confitendi et peccata saltem dubia in quibus mō et peccatis tua consistit scrupulositas confessorum attediatiua poteris amputare et maxime vbi talia et talis mod9 ofitendi scrupulosos et erroneos etiam ipsos possent facere confessores. hec sane amputatio secundum plus et minus pro diuersa ditione tam confitentium q̄m etiam confessorum et secundu9 q̄ vnctio docuerit et bona fides patitur potest vt in pluribus salubriter fieri dummodo in confessione illa dicantur que plane dici possunt nihilq; prescise ratione verecundie taceatur. ¶ Porro si huius rei rationem considerare desideres claro in exemplo. Ecce posito q̄ aliquis dño alicui soluere aliqua teneretur et non sibi immediate sed tantūmodo mediantibus ipius procuratoribus vel ministris. ille debitor non alio modo obligaretur ad soluendum nisi illo quo ministri curarent ipsum debitum acceptare. vnde si de toto debito minuta aliqua recipere recusarent. Tunc quidē ex ypothesi q̄ scilicet tantum eis mediantibus soluendum essz sequeretur q̄ debitor minuta illa soluere minime teneretur sed esset a soluendo quo ad illa simpliciter excusatus. Sic est autem in proposito homo peccator est deo obligatus ad soluendum quoddam debitum et non nisi ministris dei mediantibus quod debitum est integra cōfessio peccatorum. Vnde si cōmuniter ministri dei ab homine scrupuloso renuunt recipere totum debitum soluat talis homo mediantibus ministris tantum de ipso debito quantum volunt recipere ab illo confitente qui de residuo per humilem recognitionem et contritionem deo satisfaciat et erit apud dominum excusatus. Limirum ista talis hominis excusatio in premisso casu non integro confitentis videtur implicite tanq̄m pars in toto in cōmuni excusatione contineri qua quis a facienda confessione dicitur excusari quando habere non potest copiam confessoris vel opportunitatem confitendi. quomodo enim staret confessoris copia cum tanta sicut premittitur confessorum inopia vel qualis est illa confitendi opportunitas quando ipse penitens ex scrupuloso modo suo et solito conatu integre confitendi. ad hoc est deductus q̄ non potest habere aliquem confessorem presertim pdoneu9. vel nisi quandoq; cum maxima difficultate. que nimirum difficultas videtur in iure impossibilitat equipollere. vt prius per sororem meam extitit declaratum

Sed et ſecundum leges illud dicimur poſſe quod cōmode vel ſine incōmodo poſſumus. et nō poſſe ſecundum canonū gloſatores. qđ non cōmode poſſum?. Sane hec doctrina ſcrupuloſo tradita ita ei valere intelligatur. q̄uis alteri forſitan nō valeret. ſicut quādoq; cibus aliquis valet per accidens infirmis deſperatis et eis concedit qui nullo modo ſanis vel etiam infirmis alijs nō ita male diſpoſitis eſſet dcedēdus.

XI. CONSIDERATIO.

Undecima puella ſic ait. O amice caſus poſſ; eſſe quo ꝓpter notabile ſcandalum vitandum vel alias in caſu neceſſitatis non poſſes dfeſſionem obmittere. nec tamen habere poſſes aliquē confeſſorem quin ſcires eum eſſe vel ſollicitatorem ad malum. vel fragilem et ꝓnum ad peccatum illud omittendū quod haberes cō fiteri vel ꝓbabiliter eum eſtimares reuelatorem cōfeſſionis. vel ſcires q̄ peccatum confitendū contra ipſum omiſſum eſſet vel q̄ ex modo vel ſtudio tuo integre confitendi timeres ipſum reddere erroneum vel q̄ ꝓſonam aliam infamares grauiter apud eum. Quid ergo tibi reſtaret faciendū. Videtur omnino q̄ in caſibus huiuſcemodi poſſes vel peccatum tacere vel peccati circūſtantiam ex cui? confeſſione ſeu expreſſione ꝓbabiliter notabile periculum tibi vel alteri iminere timeres. nec in hoc tranſgrederēris qđcunq; ꝓcepcum humanum vel diuinum. quod quidem patet. tum quia quantum ad hoc q̄ confitens ꝓſonam aliam non infamet. dicit innocentius papa quintus. Si peccatum confitētis non poteſt ſine alteri? peccato notificari confeſſori. et per hoc īminet illi aliquod piculū tunc non eſt confitendū. ſed ſufficit peccatum dicere ſine hmōi circumſtantia. vt ſi aliquis peccaſſ; cum filia ſua dicat ſe inceſtū commiſiſſe peccando cum cōſanguinea et taceat de filia. tum quia vniuerſalius loquens thomas aquinenſis ꝓcepta inquit iuris poſitiui non ſe extendunt vltra intentionem ꝓcipientis que eſt finis p̄cepti. Hec autem eſt caritas. ſed malum potens euenire nequaq̄ comp̄henditur in hmōi fine ſeu in intentione p̄cipientis eccleſie. tum. quia ſecundū patrem clareuallis quod ex caritate inſtitutum eſt non debet contra caritatē militare. Sed quid. Certe confeſſioque diuino ꝓcepto et ex caritate eſt inſtituta dtra caritatem militaret ſi penitens teneretur integraliter confiteri quādo ex hoc notabiliter piculū nō ſolū ſibi. ſed etiā confeſſori iminere timeret. tū quia quando ꝓceptum vnum videtur ꝓma facie alteri contrarium. Cum tamen non ſit vera contrarietas inter illa. tunc quidem vnum neceſſario eſt per alterū moderandum vt taliter intelligatur vnum qualiter pmiſerit reliquum. et ꝓpter hoc cum integra confeſſio omnium peccatorum in nōnullis ꝓemiſſis et alijs caſib? eſſ; contra ꝓceptum diuinū de dilectione ꝓximi. Idcirco ꝓceptum

de confessione facienda est secundū exigentiā precepti de dilectione prīmi moderandū et pro diuersitate casuū sane intelligendum ac secundū virtutē epikeie sic interpretandū q̄ ex eius impletione proximo non imineat graue periculū. Denīq; lucerna iuris. Innocentius papa quartus ad confirmationē fere oīm premissorū conciliale statutū confessionis p̄ceptiuum exponens et de necessitate penitentem vegente vniuersaliter loquēs. In casu inquit necessitatis si non inueniat alium nisi illum quē ex causa recusat si iustā causaz habet quare timet q̄ ex cōfessione sua posset piculum et graue peccatum et scandalum p̄uenire. tunc eligat sine confessione mori soli deo confiteatur. Vel dic meliuſ q̄ confiteatur peccata in genere ſz non circūſtantiam de qua posset malum p̄uenire. Ita em̄ ordinabiliter ordinauit deus omnia opa sua q̄ nunq̄m voluit aliquid mali ex eis prouenire. Hec ille innocentius.

XII. CONSIDERATIO.

DVodecima puella tristem ex pplexitate hominem atq; errone um attendens eiq; opatiēs sic ait. Noueris frater venerandū illum doctorem de pēna forti Raymundus loquor in sua sūma perquēdam egregiū glosatorem appata de pplexitate taliter distinxiſſe. Alia est inquit iuris. alia facti. Perplexitas iuris est cum aliquis circa id quod sibi occurrit faciendū inuenit diuersas autoritates sibimuicem oppugnantes. Hec pplexitas per contrariorū concordiam est soluenda. Nam in iure nulla est cōtrarietas. glosa nisi obrogata. sed superficialis tantum. Perplexitas facti est cum dyabolus suggestione sua mala vt ait Gregorius. ſ. in moralibus plerosq; ita peccare facit quatenus si peccatum fortasse fugere appetant hoc sine aliquo peccati laqueo non euadant. Quid ergo faciendum. Ecce canon quidam respondet. Duo inquit mala omnino sunt precauenda tamē si periculi necessitas vnum ex his ppetrare compulerit. id debem⁹ resoluere qō minori nexu noscitur obligari q̄ autem leuius ex his quodue grauius sit pure rationis acumine inuestigemus. etem̄ cum peierare compellimur creatorem quidem offendimus. sed tantūmodo nos maculamus. cum vero noxia promissa complemus. et dei iussa contemnimus. et prīmis impia crudelitate nocem⁹. et nosipsos crudeliori mortis iaculis trucidam⁹ Illic enim. ſ. in iuramento duplici culpaz telo pimimur hic. ſ. in homicidio tripliciter iugulamur. hec canon ille. Sed et alter canō materiam extendens Non solum inquit in iurando. sed in omni qō agitur hec est moderatio sollicitius obseruanda si in talē forte lapsum versuti hostis incidimus insidijs ex quo sine aliquo peccati contagio surgere non possumus illum potius euitādi aditum petamus quo minus periculi nos perpessuros esse cernimus. Hec ibi.

De hoc aũt audi rursum Gregoriũ contra pplexitatẽ facti et innolutionem dyaboli egregio consilio subueniẽtẽ. Ad destruendas inquit vehemoth versucias subtiliter fiat. vt cum mens inter minora et maxima peccata constringitur. si omnino nullus sine peccato aditꝰ patet. minora semp eligantur. quia et qui murorꝝ ambitu vndiqꝫ ne fugiat claudit² ibi se in fugam p̃cipitat. vbi breuior murus ingeritur. Hinc paulus cum quosdã in ecclesia incõtinẽtes cõspiceret concessit minora vt maiora declinarẽt dicens. ꝓpter fornicationem autem vnusquisqꝫ suam habeat vxorem. et quia tunc solum coniuges in admixtione sine culpa sunt cum non pro explẽda libidine. sed pro suscipienda prole miscẽtur Vt hoc etiam quod cõcesserat sine culpa q̃muis minima nõ esse monstraret illico adiũxit Hoc autem dico ſm indulgentiam non ſm impium. Non em̃ est sine vitio quod ignoscitur non precipitur peccatuꝫ. Profecto vidit ꝙ posse indulgeri preuidit. sed cum in dubijs cõstringimur viliter minimis subdimur. ne in magnis sine venia peccemus. Itaqꝫ plerũqꝫ neruorum vehemoth istius pplexitas soluitur. dum ad virtutes maximas p omissa minora transitur. Hec gregorius. verum ad hoc intelligendũ prestat viam vtcũqꝫ sententia magni patris Tuguſtini. Illa inquit desinunt esse peccata que ꝓpter grauiora vitanda suscipiuntur. sicut enim in rebus vtilibus non vocatur damnũ quod propter maius lucrum admittitur. sic et in rebus sanctis nõ vocatur peccatuꝫ quod admittitur ne grauius admittatur. Sed et hoc huius dictum patris necesse est sane intelligi. nec em̃ secundũ apostolum et secundũ Tuguſtinũ facienda sunt mala vt eueniant quecũqꝫ bona. ac per consequens ne vitentur maiora mala quorum euitatio rationem vtiqꝫ boni habet. Quid ergo. Durabit ne pplexitas ob hoc inter duo mala seu peccata quorum alterum necesse sit hominem ppetrare Absit. vt em̃ dictus magnus pater ait vasis ire nunq̃ deus redderet interitũ si nõ spontaneum inueniretur homo habere peccatum. Idem quoqꝫ ait. Vsqꝫadeo peccatuꝫ voluntariũ malum est vt nullo modo sit malum si non sit voluntariuꝫ. Ex quo infert in sũma sua pr̃ primo nominatꝰ ꝙ veritate inspecta nihil est pplexitas. nec potest aliquis esse pplexꝰ inter duo mala. id est necessitate astrictus ad aliquod malum ppetrandũ. cum ergo positꝰ est inter duo mala. aut potest vtrũqꝫ vitare. aut alteruꝫ facere sine peccato. et cum oporet me alterum facere. debeo eligere iuxta cõsilium Gregorij qõ per se consideratũ esset minus malum. Hec ille pater quo dicente. nõ potest aliquis esse necessitate astrictꝰ ad aliquod malũ ppetrandum. Dicit eius glosator nisi ꝓpter errorẽ oscientie aut propter malam voluntatẽ quam non vult deponere. Hec autem videre poteris ex dictis thome aquinensis. Simpliciter inquit nullus est pplexus absolute loquendo. sed quodam posito nõ est inconueniens illo stante aliquẽ pplexum fore sicut intentione

mala ſtante ſiue fiat actus qui eſt in p̄cepto ſiue nō fiat p̄ccatū incurritur. ſimiliter etiam ſtante erronea conſcientia. quidquid fiat peccatum non vitatur. ſed poteſt homo p̄auam conſcientiam et erroneam ſicut et intentionē p̄auam deponere. et ideō ſimpliciter nō eſt pplexus. Hec aquinenſis. Concordat aūt et appat̄ p̄eallegati canonis. duo mala. Duo inquit mala intellige q̄ntum ad fatuā opinionē illi⁹ qui ſe credit pplexū. non em̄ vtrūq; illoꝝ malū eſt licet ille opinetur vtrūq; malum eſſe tamē alterum illoꝝ tantū obligat ipſum. non em̄ peierat licet nō ſeruet tale iuramentum. ſ. quo ſe iurauit homicidiū cōmiſſurum. Cum itaq; dicit magnus pater illa que ꝓpter grauiora vitanda ſuſcipiuntur deſinūt eſſe peccata. hoc intellige non ſecundū ſe accepta ſiue ſecundū p̄iorem opinionem. ſed depoſita erronea cōſcientia et intentione mala. Quod etiam ſubdit. quod admittitur ne grauius admittatur nō vocatur peccatum. hoc intellige vel reſpectiue vel ſecundū eſtimationem alicuius. q̄muis ſecundū ſe acceptum ſit peccatū licet minimū. in caſu tū contra p̄iorem euentum non ſolum faciendū p̄mittitur. ſz et licite fieri poteſt. quo caſu cōſcientia erronea vel intentione mala depoſita veraciter deſinit eſſe peccatū. vti em̄ p̄emiſſum eſt non peierat qui non ſeruat iuramentū quo ſe iurauit facere homicidū. Sic autem et Gregorij p̄emiſſa ſententia egregia de indulgentia vxoris p̄opter fornicationē eſt intelligenda. Nimirum apoſtolus ſecundum eum peccatū vidit q̄ non impari ſz poſſe indulgeri p̄euidit tanq̄ minus vitium. quod q̄muis vitium eſſz ſeu peccatum ſecundum ſe acceptum. tamen in caſu contra euentum maiorum peccatorum que ſine venia eſſent licite poterat fieri. quo caſu circa ipſum intentione mala depoſita et in bonam mutata veraciter deſineret eſſe peccatum.

¶ Capitulum nonum continens conſolationes ſuper ſpeciali perplexitate ex lapſu religionis p̄oueniente.

DOno poſt p̄emiſſa ad p̄ememoratam dominam conſolatricem acceſſit et alius triſtis exiſtens perplexus p̄opter lapſum religionis ſc̄z ex vna parte timendo e male ſagere et fore culpabilem ſi non ad vnguem religionis ſue regulaz et ſtatuta ſeruaret. et ex parte alia formidādo ſe ceteris eſſe grauem. ſi non ſe illoꝝ moribus conformaret. At illa ei domina cōſolationis gratia de ſuis puellis duas ſatis ꝑdoneas deputauit

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ſic ait. O frater kariſſime ſufficiat tibi p̄ conſolatione ſi iuxta diſpenſationē p̄ris clareualł te poſſis nō illicite tuis ofratrib⁹ ofoꝝmare. Audi p̄em illū. Qui inquit ſz̄m regulam

viuere ſtatuer ūt et ſi non ad vnguē· vt dicitur cuſtodiunt et ſiqua p̄o ſui clauſtri ritu vel mutant vel p̄termittunt a regulari tñ p̄feſſione nō diſcedunt· dum tamen ſobrie et iuſte et pene p̄o morib⁹ viuere non deſiſtunt· Hec pater ille·

¶ H· CONSIDERATIO·

Secunda puella ſic ait· Eſtimo frater te pplexū ſpecialiter forte p̄opter ordinis tui habitum· vel ſiqua ſunt ſimilia circa q̄ contra ſtatutum et p̄imeuā conſuetudinē vides modernam fratrū conſuetudinem p̄eualere· vexariſq; dubio an p̄iſcos in his ſequi debeas an modernos· Sed ecce ſi reſponſum meuz p̄eſtolaris dico tibi plane q̄ in illis partibus vbi contrariū ammirationē ſeu ſcandalum p̄eualente conſuetudine generaret· te modernis poteris ſē cure ac debes etiam oſormare antiquo ſtatuto ſimplici non obſtā te· Videtur em̄ ad hoc facere decretalis epiſtola· deus qui incipiens· de vita et honeſtate clericorum vbi papa ſic dicit· Ne ſi diſpar in vobis obſeruantia fuerit et diſſimilis habitus apud eos quibus vnum euangelium p̄edicatis ſcandalū ſuſcitetur· mandamus quatenus eo nō obſtāte q̄ inter vos monachi ſunt et canonici regulares vel alij etiam regularem vitam ſub alia diſtrictione p̄feſſi omnes pariter et in vnum regulare p̄opoſitum et honeſtum habitum quantum ad hoc ſpectat officium conformetis· Hec ibi vbi Bernhardus in ſuis caſibus nō ille pater clareuallis· Ex hac inquit decretali nota q̄ p̄opter ſcandalum receditur a iure et ab habitu regulari· et licet addat q̄ iſtud fit ad tempus· ex cauſa tamen ſi cauſa durat· durare debet et effectus· Vnde et circa dictam decretalem ſine vlla determinatione notat Bern̄· abſolute· q̄ quilibz conformare ſe debet moribus eorum inter quos viuit· Et inducit autoritatem magni patris Auguſtini in decretorum volumine canoniſatam· que ſic dicit· Quiſquis rebus p̄etereuntibus ſtrictius vtitur q̄ ſeſe habent mores eorum cum quibus viuit aut intempans· aut ſuperſticioſus eſt· non enim p̄opter aut continentiores ſunt vobiſ plurimeq; beſtie· quia viliorib⁹ aluntur eſcis ibidem vbi et illo viſo qđ in rubro p̄emittitur ſic concludas apud te q̄· ſ· vt morib⁹ te conformes eorz cum quibus viuis habitus tuus ab habitu qui nunc cōmuniter geſtatur a tuarum partium fratribus nequaq̄ debet notabiliter diſcrepare· ſic q̄ ex te vel ex illis ſcandalum generetur non obſtante q̄ modernus fratrū habitus notabiliter diſcrepet ab antiquo· ſz et ſiqua ſūt ſimilia de ill' ē oſormiter iudicandū

¶ Explicit decimusquartus liber de oſolatione theologie· Incipit liber decimusquintus continens oſolationū remedia oꝛa illatur batiua que opponuntur ſpecialiter aīmi ſecuritati et trāquillitati Capitulum p̄imū cōtinēs oſolationes ſup̄ puſillanimitate et timiditate in genere·

Quintodecimo post premissa ad dñam cõsolatricẽ pre memoratã accedẽtibus ꝙ plurimus tristibus vnꝰ ex eis de pusillanimitate et timiditate sua i genere que relam ꝓposuit. Cui illa de suis puellis duas pro cõsolatione adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur de pusillanimitate seu timdi tate turbaris. cuius et si mala sit cõditio. a peiori tamẽ te preseruat. videlicet a presumptione seu presumptuositate te in multa mala precipitante. Nempe sicut iaciendo telum multo difficilius est tangere signum q̃m locum aliquem extra ipm. sic secundũ illum arestotelem in suis moralibꝰ difficillimũ est inuenire medium vir tutum. et per consequens facillimũ est non pertingere ad mediũ et ad aliquod extremoꝝ declinare. quod quidẽ extremũ intantũ est tolerabilius ꝙ aliud inq̃ntum minus ꝙ aliud a medio virtutis di stat. ac etiam inq̃ntum ab alio extremo quod alias facile ineſꝫ sub iectũ suũ ꝑseruat. Quid ergo. Profecto pusillanimitas licet nõ sit virtus consistens in medio. sed vnum extremoꝝ. et aliqualis mali habeat rationẽ. tñ qz vnũ oppositoꝝ nõ coexistit alteri i eodẽ subiecto. Ideo hoiem cui inest nata est preseruare a presumptuositate tanꝙ a suo otrario Sane ꝙ pusillanimitate p̃sũptuositas sit opposita ꝙꝫ ab illa ꝑseruari sit tale bonũ ꝙ malicie pusillanimitatis mul tum ꝓponderat. patz ꝑ expigentiã ex oditionibus vtriusqꝫ Animiꝝ in psumptuosis regnat et relucꝫ superbia. q̃ valde est exosa. teste em scriptura odibilis coram deo et hominibꝰ est superbia. Pusillanimi tas aũt ꝙuis non sit virtus. tñ virtuti humilitatis deo gte et hominibus magis est vicina. p̃sumptuosi multus sunt durt et infesti. pusillanimes aũt solent alijs esse blandi. p̃sumptuosi sunt distorta et inquieti. pusillanimes vero pacifici sunt et quieti minusqꝫ distorti p̃sumptuosi ꝙuis in multiloquio nõ desit peccatũ. tñ solent esse in verbis excessiui. pusillanimes autẽ patienter se habent. nec solent peccare excessu multiloquij. Hec oia expientia magistra reruꝫ efficax. sic docet euidenter ꝙ in hoc sermone non est locus dubitandi et nihilominus ꝓpter excessum malicie ipius p̃sumptionis dicit scriptura. O presumptio nequissima vnde es creata.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Audisti frater sozore mea prius referẽte. ꝙ quia difficile est mediuꝫ apprehendere. ideo ad extrema contingit facile declinare. Sane extremum timiditatꝭ oppositũ est audacia. et si timiditas rationẽ mali habeat. inq̃ntum tñ excludit audaciã sic incompabiliter plus ad bonũ ofert ꝙ noceat. O quot homines propter suam audaciam sunt occisi. O quot strages auda cie ostentationem solent sequi. O quanti sanguinis crudelis effusio. O quanta pauperum et terrarum destructio et depopulatio.

O quot audacia subito interfectoꝝ et sine penitentia mortuorum misit ad infernum ad ꝑpetuum cruciatum. O econtra quot peccata ꝓpter timiditatē sunt obmissa que per audaciam sunt cōmissa. Beor itaqꝫ ꝙ vbi vnus pusillanimis vel timidus infernū meruit ibi centum milia ꝓpter suam audaciam hic et in futuro cadere meruerunt Hic in malam mortem et in futuro in infernum. Vnde salomō. Beatus inquit homo qui semper est pauidus. qui vero mentis est dure qualis supple est audax corruet in malum. ¶ Deniqꝫ licꝫ audaces fortuna iuuet non oīmbus hoīs. multo tī plures timiditas preseruat a piculis maximis. Sed et mater ecclesia hoīes timoratos laudare phibetur. Symeō inquit iustus et timoratus expectabat redēptionem isrl et spiritussanctus erat in eo. Dices forte ad vitupium timidi hominis dicitur ꝙ sit vecors. sed ad laudeꝫ hoīs dicitur ꝙ audax sit vel animosus. Item timidus compatur lepori. audax leoni Sed quid est hoc. Certe sepe laudatur apud vulgū quod vero iudicio laude non est dignum. Patet hoc per mūdi sapientes qui audacem non laudant. sed vitupant tanꝑ vitiosum non tenentem virtutis mediuꝫ. licet audaces equiuoco nomine cum virtute fortitudinis habere videantur qualecunqꝫ ꝑticipium. Qꝫ si ꝓpter audaciaꝫ mortis vel alias grande incurrant piculum. nedum apud deum et principatus celestes et vniuersos celi milites. ſꝫ etiam apud huiꝰ mundi homines incurrūt fatuitatis vel insanie vitupium inexcusabile. vbi fuga timidi excusari valet vtcunqꝫ. vtra quod audacibus plus conferret fuga lepozina. ꝙ vanum nomē. quippe tale nomen audacem non ꝑseruat a vitupio dicente scriptura. Cum audace nō eas in via. ne forte grauet mala sua in te. Sequitur cum audace non eas in desertū. quoniā quasi nihil est ante illū sanguis. et vbi non est adiutorium elidet te. nomen autem leporinū pauido ꝺfert quia titulū sapientie sibi affert quando ad tutum locum fugit vel in eo manet. Vnde dicit scriptura. Lepusculus plebs inualida qui collocat in petra cubile suum. et ꝓpter hoc ibidem cōputatur inter quatuor minima terre que sapientiora sunt sapientibus.

¶ Capitulum tercium continens consolationes super passione inordinati timoris ꝙo quis nimis timet impugnationes hominum et inuasiones raptorum.

Secundo post premissa ad dominā cōsolatricē sepedictam accessit et alius tristis ꝓpter timores inimicoꝝ. et specialiter raptorum ꝑturbatus. Cui illa ad ipm consolandum de suis puellis quatuor assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O frater xpiane fidei ꝓfessor. Audi vtrum gentilem Senecam loquor illustrem te cōtra timores hmōi animantem iposqꝫ dissuadentē. Non sis inquit miser ante tempus cum illa

que velut imminentia expauisti forsitasse nunq̃m ventura sunt quedam nos magis torquent q̃m deberent. quedam ante torquent q̃m deberent. quedam torquent eum omnino non debeant. aut angemus dolorem. aut fugimus aut preoccupamus. Si enim futurum est quid iuuat dolore suo occurrere satis cito dolebis cum venerit Interim tibi meliora promitte. aliquando gladius ab ipsa ceruice reuocatus est et aliquis suo carnifici superstes fuit. Hec ille illustris. Sed et contra inordinatum timorē in genere valent tria precipue deum scz timere. deum amare. et in eo sperare seu fiduciam habere. ¶ Vis scire de timore. Ecce dicit scriptura. Timenti deum nō occurrent mala. sed in temptatione deus illum conseruabit et liberabit a malis. ¶ Vis scire de amore. Ecce dicit canonica petri Quis est qui nobis noceat si boni emulatores fueritis. ¶ Vis scire de spe et fiducia. Ecce dicit psalmista. In te domine speraui non confundar ineternum. et iterum. In te sperauerunt patres nostri sperauerunt et liberasti eos. et iterum deo loquens. In te inquit confido non erubescam. Sed et alia scriptura dicit. Qui confidit in illo non minorat⁹ erit. Datet quoq; propositum exemplo. Nam et susanna erat fiduciā habens in domino. et a morte ad quam cō demnata fuerat liberata est. Sint ergo dicta tria simul. nam funiculus triplex difficile rumpitur.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice nescis q̃ dicit scriptura. Fidelis de⁹ per quē vocati estis in societatem filij eius ihū xp̃i domini nostri Si vocauit igitur per te stabit et non per eum. si non ei socialiter coniūgaris et astes ei ipse tibi. quod si fiat nihil dubites nisi legem tibi seruet fidelis societatis. que inquies est lex illa Hec est certe secundum venerandum antistitē Ambrosium q̃ socius repellat iniuriam a socio. Hinc de sociali assistentia dei confisus dixit prophetа ysaias. Iuxta est qui iustificat me. quis detradicet mihi. stemus simul quis est aduersarius meus. Accedat ad me Ecce dominus deus auxiliator meus quis est qui contemnet me. Hinc de societate eius confisus et sanctus job animatiorq; fact⁹ tanq̃ ex hoc neminē timens sic dicebat. Libera me domine et pone me iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Ecce quomodo cuiuslibet hominis manus se volentem impugnare minime formidabat. Dixit quoq; et sanctus dauid. Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo. dominus mihi adiutor et ego despiciam inimicos meos. Que quidem verba erant adlethe fortissimi diuini p̃lij bellatoris plenam in domino fiduciam habentis.

Dices forte quid mea ex pte requiritur vt merear hāc fiduciā. vt p dei adiutoriū otra inimicū hoiez subsistā Audi filiū dauid salomonē. Deū inquit time et mādata eius obserua. hoc est id est subsistit omnis homo. Vnum igitur est deum timere. Vnde ysaias. Quis ex vobis deum timens speret in noie domini et innitatur sup deū suū Dixit igitur salomon. Deum time. et secundū addit. et mādata eiꝰ obserua quia hec debent esse simul iuncta. Nempe et Gregorius in suis ethicis. Timere inquit deum. est nulla que faciēda sunt bona preterire. Vnde et scriptura dicit. Qui timet deum nihil negligit huius timoris dei vtilitatē ad futura extendens. atq; ad pñs referens magnus pater Augustinꝰ. Timor inquit pñs securitatē generat sempiternā. time eum qui super omnes est. et hominē nō formidabis. Sane p̄missa societas in ipius dei sinum te reponit. et timorē a te inimicis hois ita remouet et deponit. quēadmodū dictus magnus pater gratiose p̄mittit. Quid inquit times hominem homo in dei sinu positus. tu de sinu illiꝰ noli cadere. et quidquid ibi passus fueris ad salutem valebit. non ad pniciem.

III. CONSIDERĀTIO.

Tercia puella sic ait. O karissime cur tm̄ times homines. deū time potius. et vt p̄mittitur mandata eius obserua. et tunc dicere poteris cum psalmista fiducialiter agam et non timebo. et rursuz Dominus adiutor meus et p̄tector meus in ipso sperauit cor meū et adiutus sum. Sz et sancta judith de dño loquens nō deseruit inquit spantes in se. Hinc et paulꝰ ad hebreos. Ipse inquit dixit. Nō te deseram neq; derelinq̄ vt ofidenter dicamꝰ. Dñs mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo. qđ declarās ordinariꝰ apparatus. Hoc inquit post mortē mopsi dixit dñs josue. sicut fui cū mopse. ita ero tecū. ofortare et esto robustus. nō te deserā neq; dereliq̄m. Hoc aūt dixit oīi sperāti in se sicut josue. Hoc em̄ nobis p̄mittit si in illo spem nr̄am ponimus. hec in dicto appatu. Vñ et quod in textu sequitur. Ihs xp̄s heri et hodie ipe et in secula. Hoc inquit pertinet ad supiorē sententiā vbi testatus est ideo deuz dixisse. nō te deseram neq; derelinq̄. poterat em̄ illꝰ videri q̄ hec p̄missio ad josue tantum pertineret ad quod apostolus respōdet dicens. q̄ et hos iuuabit sicut iuuit illum. quasi dicat. non est dubitandum de promissione. quia ihs xp̄s qui heri id in p̄terito adiuuit josue. ipse hodie id est i presenti adiuuat nos et alios fideles. et adiuuabit i futuro in secula id est sine fine. hec glosa ordinaria. Vez licet hec sententia pauli de dicta p̄missione dei tam p ipsius appatum q̄ per thomam aquinensem quodam in loco ad necessariorum prouisionem referatur. tamen etiam ad necessariam dei defensionem contra hostes videtur referenda. cum dicta verba non te deseram neq; derelinq̄m ipsi josue sententialiter fuerint dicta. et non sic restricta vt patet textum libri josue intuenti. dicente sic domino.

Nullus vobis poterit resistere cunctis diebus sicut fui cum moyse ita et ero tecum non dimittam te nec derelinq̄ te confortare et esto robustus tu enim sorte diuides populo huic terram pro qua iuraui patribus tuis vt traderez eam illis confortare ergo et esto robustus valde et supra itez pro generali adiutorio confortare et esto robustus noli timere et noli metuere quoniam tecuz est dominus deus tuus in omnibus ad quecunqz perrexeris hec ille vnde et non soluz de victu necessario sed etiam de pugne necessarijs dominus intendebat atqz prouidebat quando vt triumpharet solem stare fecerat Qui igitur pro necessitate cause vel negocij dicto diuino promisso innititur vt hominē se impugnantem nō timeat plene in domino cōfidens ille deum non temptat sed potius venerabilis Ieronimi consilium sequitur qui dicit in promissis veritatis nemo dubitet quod quidez verbum Ieronimi etiam thomas aquinensis ad eandem intentōnem allegat Sane vt hec consolatio sine calumnia veritatem contineat videtur ad mentem precedentis referenda et ad tria in prima consolatione vltimate expressa

IIII CONSIDERATIO

QVarta puella sic ait O frater vt quid raptores spāliter adeo times cum sint remedia multa contra tales Valet enim fiducialiter dicere officium de cruce et specialiter ptege domine plebem tuam per signuz sancte crucis ꝛc Valet dicere fiducialiter officium de beata virgine Salue sancta parens cum euangelio In principio erat verbum ꝛc valet dicere benedictionem itinerantiū Deniqz contra timorem raptorz et spolia ipsorum valet dicere fiducialiter et specialiter in accursu eorum hanc benedictionez De us meus deus meus deus meus de manu inimicorz extollas me et libera me propter nomen sanctum tuum ab hijs qui approp inquant michi quoniam inter multos eras mecum Deus meus adiutor meus deus meus refugium deus meus liberator meus in hoc cognoui quoniam voluisti me quia non gaudebit inimicus meus super me Hanc quidem benedictionem frater de mane iter periculosum arrepturus nocte precedente somniauit et cum sibi i somnis diceretur q̄ illa deberet vti et sic esse securus timuit eam tradere obliuioni cuius oppositum euenit qua de mane ipsam perfecte sciuit et postea pluries inuasus per raptores nunq̄ pciitatus fuit sicut dixit Cuius rei experimentum etiam ab alijs fratribus quodam in loco habitum fuit vbi super quosdaz fratres veneruut vij in equis cum balistis qui diligenter quid fratres haberent p scrutantes et circiter lx florenos apud eos inuenientes peccuniā inuentam restituerunt et in viam suam abierunt quo in piculo predictus frater asseruit se dicta benedictione vsum fuisse Verum vt

in periculis latronum periculis raptorꝝ magis sis securus prꝛeue=nias pericula te muniendo tribus prꝛius exprꝛessis munimentis·sci=licet timore dei et amore fiducia seu spe firmiter concepta·

¶ Capitulum tercium continens consolationes sup timore dya=bolice illusionis et deceptionis cuiuslibet superstitiose artis·

Tercio post prꝛemissa ad prꝛememoratam dominam cō solatricem accessit et alius tristis super dyabolica il lusione et artis magice deceptōne grauatus cui illa consolationis gratia de suis puellis tres adiunxit

¶ I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Cur times nocere volentem non tamē va lentem·impeditum per magis potentem· Vis hoc scire de ho ste antiquo de aduersario nostro dyabolo·Audi prꝛimo magnū pa=trem augustinum·Dyabolus inquit plerumqꝫ vult nocere et non potest quia potestas ista sub potestate est·nam si tantum posset no cere dyabolus quantum vellet aliquis iustorum non remaneret· Audi rursum magnum Ambrosium·Nisi inquit qui prꝛeci more vi=xisset nunqꝫ accepisset in eo dyabolus potestatem· Aut si accepisꝫ non vt perderet sed vt prꝛobaret sine permissione dei dyaboluꝫ no=cere non posse cognoscas ne potentiam dyaboli magis timeas qꝫ diuinitatis offensam·Rursum audi et patrem clareuallis·Demo=num inquit est mala suggerere ·nostrū est non sentire quotiens eis resistimus totiens eos superamus·angelos glorificamus ·deū ho noramus qui incitat vt pugnemus·adiuuat vt vincamus·consoli=dat ne deficiamus·Hec ille pater·Ex quibus patꝫ qꝫ efficaciter pe tit ecclesia quando sic canit· Eurgila super nos eterne saluator ne nos apprꝛehendat callidꝰ temptator quia tu factus es nobis sem piternus adiutor·Deniqꝫ contra timorem dyabolice temptationis et impugnationis patent supra remedia oportuna·

¶ II·CONSIDERATIO·

Secunda puella illusionum timorem attendēs sic ait· O homo fateor causam timendi habes·Nempe fidelis et prꝛouida ma=ter ecclesia periculum nostrum exprꝛimens et remedium pariter in=nuens ita nos alloquitur·fratres sobrij estote et vigilate quia ad uersarius vester dyabolus tanqꝫ leo rugiens circuit querens quem deuorꝛet cui resistite fortes in fide· Ecce resistite inquit fortes i fi=de·Cui remedio doctrina cōcordat magni Anthonij p neptē meā superius recitata·Is enim fratres suos alloquens varias inqt de=monum nostis insidias·credulitatez nomnis xpi vestris figite mē tibus et vniuersi demones fugabuntur·Facit autem ad hoc reme=dium a sensu contrario qꝫ sicut hystoriographus quidam scribit·

XV

Sanctus longinus ait ad demones habitantes in ydolis· cur habitatis in ydolis·responderunt vbi xps nō noiatur et eius signum non est positum ibi est habitatio nostra·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella dyabolicaꝝ artium et supstitionum deceptōnes attendens sic ait·O homo scias ista bonis non timēda ꝫ prauis hominibus et fidem adhibentibus deo hoc ꝓpter ipsoꝝ peccatum pmittente·Audi magnum patrem augustinum ꝑ eius recitat autoritas in volumine decretoꝝ· Hec inquit potestas ideo datur immundis spiritibus vt prauos homines seducant·Illos videlicet qui spernunt veritatem et credunt mendacō·et iuxta pauli sententiam sanam doctrinam nō ferunt ꝫ ad sua desideria coacernabunt sibi mgros pruriētes auribus et a veritate auditū auertēt ad fabulas aūt auertentur onerati peccatis ducent' variis desideriis·Hec pater ille·Sed quid·Profecto otra p̄missa quibus praui homines merent' seduci tanꝑ excecati multuz valere videtur ille versus psalterij·Illumia dñe oculos meos ne vnq̄ obdormiam in morte neq̄ dicat inimicus meus ꝑualui aduersus eum·Fert' em̄ q̄ vagus quidam sortilegus quandam psonam quā seduxerat secū duxit·quibusdam aūt monialibꝰ ipm ob hoc arguentibꝰ et psonaz ꝑ eum seductam ad fletū ꝓuocantibus ominabat' eis ille vagꝰ q̄ arte sua maledicta idem omnino vellet in eis opari·Sed cum hoc attemptaret nō ꝓfecit cum tñ moniales ille nichil scirent qō eas otra machinatōnes illius defendisset nisi q̄ ominatōnem eius timentes se benedixissent dicendo p̄dictum versuz·Fertur etiam q̄ q̄dam demoniacus alberto magno·hec verba vel similia dixisset q̄ videlicet sciret quendā versum in psalterio quicunq̄z illum quotidie diceret nunq̄ ad sui damnatōem seduci posset et q̄ cum ille requisitꝰ nollet dicere alberto quis esset versus ille· Albertusq̄z dixisset ergo omni die legam totum psalterium et ꝑ consequens etiā versum illum· demon timens hoc ꝑ eum fieri ne tantum bonū faceret fatebatur ei q̄ esset versus ille·Illumina domine oculos meos·ꝛc·

Capitulum quartum continens consolationes sup timore pditōnis virginalis honoris ratōne violente coruptōnis·

Quarto post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et alia persona tristis anxiata ratōne timoris quo perdere timuit virginalem honorem ꝑpter violentam coruptōnem·cui illa de suis puellis tres adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait· O virgo laude digna cur ymaginaris q̄ violentam corpis tui correctionem sequatur honoris amissio

virginalis. Nequaq̄ istam timeas dsequentiam. sicut cm̄ sacrificio in manu fidelis posito violenter attracta ad sacrificandum ydolo deus illud deridet sacrificium testante gratiano. Ita et violentam virginei corpis corruptionem dicere corruptōnem est apud deum derisio Quippe testāte ysidoro qui hoc dsiderat et volumē decretoz. hocip̄m autenticat. non potest corpus corrūpi nisi prius corruptus animus fuerit. munda nāq; cogitatione animi caro nō peccat.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. O virgo quomō illo saltē apud deū poderes honorem quo etiam ip̄m tuum corpus non pdit sanctitatem vtiq; venrabilē et maxime ꝓpter martirij quod gloria et honore coronatur emulatōne. Nequaq̄ inquies. Sed quid. certe q̄ corpus virginale violenta corruptōne nō pdat sanctitatez. De hoc audi magnum patrem augustinum cuius dictum assumit volumen decretoz. Dropositio inquit animi pmanente per quod etiam corpus sanctificari meruit. ipsi corpi non aufert sanctitatem violētia libidinis aliene. quā seruat perseuerantia sue dtinentie. Rursum q̄ talis corporis violenta corruptō martirij quodāmodo passionem emuletur. De hoc itidem audi p̄dictum magnum patrem cū autoritatem assumit antedictum volumen. Ad dominum inquit ingemiscentib9 omnino suis aderit. qui suis adesse consueuit. aut nihil in eoz castissimis membris libidine hostili ꝓpetrare pmittit. aut si pmittit cum eaz animus nulla consensionis turpitudine maculetur. etiam carnem suam defendunt a crimine. et quidq̄d in ea nec cōmisit nec pmisit libido patientis solius erit culpa facientis. omnisq; illa violentia non pro corruptionis turpitudie. sed p passionis vulnere deputabitur. tantum enim valet in mente integritas castitatis. vt illa inuiolata nec in corpore possit pudicicia violari. cuius membra potuerunt superari. Hec pater iste.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O virgo deuota. vt quid de violenta corruptione turbaris. ne timeas q̄ ꝓpter illam virginalis honoris detrimentum aliquod patiaris. vel q̄ ꝓpter ipsam tanq̄ dfusa infamia noteris. quinimmo potius nedum apud deum dgnitorem cordium. sed etiam apud huius vite homines tibi ad honorem cō putatur. et tanq̄ honorabilis passio coronatur. Vis hoc scire. Audi q̄ gratiose hoc tradidit gratianus in venerabili decretoz volumine. q̄uis inquit corpus violenter corrumpatur tamen castitas duplicatur. Sic beata lucia fertur dixisse pascasio. si in vitam me feceris violari. castitas michi duplicabitur ad coronā. Sic ergo virgo exultes testimonio habito ab hijs qui foris sunt interioris animi tui testimonio nichilōi9 concurrente.

Capitulum quintum continens consolationes sup timore mortis in genere.

QVinto post premissa ad dominam consolatricem premomoratam accessit et alius tristis conquerens in genere de timore mortis. At illa eidem consolationis gratia de suis puellis quinq assignauit.

I. CONSIDERATIO.

PRima puella sic ait. O mortalis homo cur mortez times. quod faciendo stultum te esse doces. Audi senecaz illustrem. Nemo inquit impitus est. vt nesciat quandoq sibi moriendum esse. et tñ cum ꝓpe accesserit tergiuersatur tremit ploraz. nonne tibi videtur stultissimus qui fleuerit ꝙ ante millos annos non vixerit. eque stultus est qui quia post annos non viuet hec pia sunt. non eris. ñ fuisti. vtrumq tempus alienum. quid ergo fles qui ad hanc legē natus es. Rursum stulticia tua etiam ex hoc apparet ꝙ times statū tuum terminari in quo plus est amaritudinis ꝙ voluptatis. Audi venerandum patrem Ambrosium. Mors quidem inquit cum omnes absoluat paucos delectat. At vero non est vitium hoc mortis sed nostre infirmitatis qui voluptati corporis et delectationibus vite istius capimur. et cursum hunc cōsummare trepidam⁹. in quo pl⁹ est amaritudinis ꝙ voluptatis. Hec ille pater.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella sic ait. Cur homo times ꝓ mortez ꝑdere. quod merito habes contemnere ꝓ magna tua quiete et securitate. Quid nam inquies est illud. certe vita presens. Vis hanc scire fragilem et otēptibilem esse. Audi Iacobuz alphei. Que inquit ē vita vestra. vapor ad modicum parens. Vis scire ꝙ eius otemptus qetum et securum reddit. Profecto docet expientia. ꝙ sicut met⁹ facit hominem inquietum et anxium. sic et otemptus illi contrarius quietum facit et securum. quod in ꝓposito de vita hominis specialiter patet. Audi illustrem senecam. Pusilla inquit res est hominis vita. sed ingens res otemptus vite. Hanc qui otempsit securus videbit maria turbari. securus despiciet horridam faciem fulminantis celi. quid ad me ꝙ magna sint quibus peo ipm pire nō magnū est. Hec ille illustris qui otra piculum anime et ꝓ hominis salute tacite questioni respondet sic ex ꝑmissis inferendo. Proinde si volum⁹ esse felices nec hōim nec rez timore versari. anima in expedimento habenda est. Hec ille gentilis. cuius vltimum verbuz sic capet fidelis. ꝙ ad timorem mortis excludendum requirit². ꝙ homo quo ad animam sit bene expeditus ad moriendum. quo solo nō neglecto consilium huius gentilis de contemptu mortis timore postposito. etiam alio in loco locum habet. Contemne inquit mortem et omnia que ad mortem ducunt otempta sunt. siue bella siue naufragia. siue minaz ponderа. Nunquit amplius facere possunt

q̄ vt corpūs ab anima resoluatur. hoc nulla diligentia euitat. nulla felicitas donat. nulla potentia euincit. o te dementē et oblitū fragilitatis tue si tunc mortem tantū times cum tonat. niues siue fulmen effugeris. repetet te gladius. petet lapis. petet ymber. nō maximum ex piculis. sed impetuosissimum fulmen est tecum. si sensum mortis a te sceleritas infinita preueniet. Ideo deo ꝓpicio quia metuendum est. animus ex ipa desperatōne sumatur Hec dictus illustris.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella sic ait. O homo nonne quietē amas. nonne et sapientibus assimulari desideras. fatere hoc necesse est. Sz q̄d. Profecto ad hoc requiritur q̄ mortem non timeas. Audi ciceronianam sententiaz. Meditatō inquit esse debet ab adolescentia vt mortez negligamus. sine qua meditatōne tranquillo animo nemo esse potest cum certissime moriendum sit et quo incertum tpe. sapientissimus quisq; equissimo animo moritur. et ex hac vita discedit tanq̄ ex hospitio. non ex domo. omorandi em̄ diuersorium natura nobis dedit. nō habitandi. hec cicero cuius vltimo verbo paulus accordat. Non inquit habemus hic manentem ciuitatem. sed futuram inquirimus.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Nonne amice supi? ꝓ neptem meam didicisti longam vitam. longam esse miseriam Hinc aūt plane seq̄tur q̄ cum mors finem imponat miserijs mimme sit timenda. Audi illum Salustium. In luctu inquit atq; miserijs mors erumnaꝝ. requies est. non cruciat?. Hinc et ille maximianus sic metrice ait. O q̄ dura premit miseros oditō vite. Dulce mori miseris sz mors optata recedit. At cum tristis erit p̄cipitata venit. Forte dices nō timeo omnem mortem. sed malam vel turpem. Quocirca audi ciceronem. Nequaq̄ inquit viro forti turpis mors accedere potest. Audi quoq; et ꝓsperum. Non est inquit putanda mors mala quam bona precedit vita.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. Noueris amice q̄ zenon stoycus sicut refert illustris Seneca hac collatione vsus est. Nullum malum glorioſum est. mors autem glorioſa est. mors igitur malum nō est. Sed quid. Profecto ex hoc sequitur q̄ mors timenda nō est. quippe timoris obiectū non est aliquid nisi tale q̄ mali habet ratōem. Dices forte collatio dicti stoyci verum non concludit. quia aristotili ypotethico contradicit. Is enim dicit q̄ finis terribilium est mors. Ereas certe inter hec nisi distinctōz attendas. Ecce enim cicero sic distinguit. Mors quidem inquit hijs quoꝝ cum vita extinguntur omnia terribilis est. non aūt hijs quoꝝ laus emori nō pt. Hec ille. cuius quidem curzit distinctō inter vitōſos et virtuoſos

quoꝝ nimiꝝ virtuosoꝝ laus non potest mori. quemadmodum di xit poeta quidam. Ite alacres nostri nunc̄ moriuntur honores. Sa ne pro hac parte distinctōnis capienda est et illa sententia cycero nis. Qui inquit non modo quia mori necesse est. verum etiam quia nichil mors habet quod sit horrendum mortez non timet. magnū sibi presidium ad vitam beatam compat.

Capitulum sextum continens consolationes sup timore mortis et hoc specialiter quādo sunt tonitrua et fulgura rōne tēpestatis.

Exto post premissa ad dominam consolatricem p̄notatam accessit et alius tristis timens mortem incurrere per fulmina et tempestates. Cui illa consolatiōis gratia de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice vt quando sunt tonitrua mori p fulmina et tempestates minus timeas beati johannis qui filius tonitrui appellatur sacrosanctū euangelium. In principio erat verbum sme caracteribus tecum habeas vel ipsum omni die a sacerdote audias vel per te legas et specialiter quando est tempestas. Nimiꝝ fertur q̄ tribus simul religiosis p campos euntib⁹ et veniente tempestate maxima et timentibus ipsis mori a fulgure et tempestate. audita est vox in aere que dicebat interrogatiue p cūctiam. et respondit vox percute. quo audito statim vn⁹ eoꝝ percussus cecidit et mortuus interijt. Post hoc duo superstites vt periculum euaderent celerius cucurrerunt. sed vox in aere secundo ē audita que dicebat. Percutiam. et responsum est percute. quo audito statim secundus percussus cecidit et mortuus interijt. post hoc tercius totus attonitus periculum tempestatis eiusdem cursu celerrimo libenter euasisset et simliter vocem audiuit in aere percutiaz. et responsum est non. quia iste hodie benedictum illud euangeliū audiuit. In principio erat verbum et verbum caro factum est .ꝛc. et sic iste solus euasit.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O dilecte inuoca virginem gloriosam per salue regina prout sequitur et ipsa erit tibi presidio cōtra fulminis lesionem. Audi cesarium de cisterciensium ordine loquētem. In villa inquit dyocesis treuerensis sacerdos quidam parrochiam regens. die quadam vnum ex conseruis nostris hospitio recipiens. ait ad illum. ordinem vestrum plurimuz diligo quia multum boni michi contigit per eum. antiphonam illam gloriosam.

Salue regina ab illo habeo et quid per illam michi ꝺigerit enarrabo ad omnes hoꝛas meas illam ꝺicere conſueui et cum ꝺie quaꝺam campum tranſirem quanꝺam viſitare recluſam iuxta eccleſiā ſolitariam habitantem ꝺꝛta ſunt tonitrua tam valiꝺa vt vires amꝺulanꝺi michi aꝺimerent. veniens tanꝺem cum multo laboꝛe ſimꝫ ac timoꝛe aꝺ eccleſiam ipſam intraui et coꝛaꝫ altari me ꝓſternens ꝓo ipſa tempeſtate ꝺominam noſtram interpellaui. et ecce matrona virginei vultus miriqꝫ ꝺecoꝛis ꝺe altari aꝺ me veniens cuꝫ aꝺmirarer que nam eſſet illa me ꝓioꝛ allocuta eſt ꝺicens quia antiphonam. Salue regina libenter ac frequenter ꝺecantas nunqꝯ tonitrua neqꝫ fulmina quoꝝ timoꝛe ſepius affligeris te ledēt. Sicqꝫ aꝺ altare reꝺigens in oculis meis diſparuit. et ſtatim intellexi quia ipſa eſſet clemens illa pia ac ꝺulcis maria.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ſic ait. O frater ſcias qꝯ contra timoꝛem fulguris et tempeſtatis et vniuerſaliter contra timoꝛē moꝛtis imminētis ratione cuiuſcunqꝫ periculi nichil eſt melius qꝯ non eſſe ꝺſciuꝫ ſibi alicuius actualis peccati vel qꝯ ſe eſſe a peccatis iuſtificatum et hoc firmiter ſperare. Hoc ēm egregium verbuꝫ ꝺicit gregoꝛiꝰ Nulluꝫ inquit genus moꝛtis bono et recte viuenti homini metuendum eſt. Cur enim metueret cum ſcriptura ꝺicat. Iuſtus ſi preoccupatꝰ moꝛte fuerit in refrigerio erit Ante periculum ergo peccata tua ꝺiſcrete confiteaꝛis. qꝯ ſi moꝛtis periculo imminēte optunitatem confitendi non habeas ſaltem conteraꝛis qꝯ poteſt fieri in ictu oculi et ſic iuſtificatꝰ ſi fueris optabile erit tibi moꝛi et vaciter ꝺicere poteriſ. cupio diſſolui et eſſe cum criſto.

Capitulum ſeptimum continens ꝺſolatōnes ſuper timoꝛe pene doloꝛis temporalis ac eterne et gehennalis.

Septimo poſt ꝑmiſſa aꝺ ꝺominam ꝺſolatricem ꝓefatā acceſſit et alius triſtis grauatus ratione timoꝛis pene temporalis et eterne. cui illa gratia conſolationiſ ꝺe ſuis puellis ꝺuas aꝺiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella aꝺ penam tempalis doloꝛis reſpiciens ſic ait. Tu homo qui times penam tempalis doloꝛis vel times doloꝛes pati in hoc ſeculo. vel times doloꝛes futuros in purgatoꝛio. Siquiꝺem in hoc ſeculo. ꝺe hmōi poteris conſolationem recipere timoꝛem excluꝺentem vel ſaltem minuentem ex hiſs que ꝓius ꝓ neptes meas ſunt euiꝺentius ꝺeclarata. Doꝛo ſi ꝺe pena agitur purgatoꝛia ꝺe huius timoꝛe non ꝺoleas ſeꝺ gauꝺeas. qꝫ illuꝫ

eligibilem esse scias· quippe inter duo mala minus malum est eligendum· Sed quid· Certe dictus timor minus quidem malꝰ est ꝙ quodcunq; mortale peccatum etiam minimū a quo timor talis retrahit cuius retractionis bonitas cōparabiliter timoris huius ꝑponderat malicie siquam habet·

II· CONSIDERATIO·

Secunda puella ad hominem ꝓpter timorem pene infernalis contristatuz sic ait· O amice qui hoc timore grauaris scias ꝙ q̄uis sit passio imperfecta· habet tamē bonū effectum Vis scire q̄z Ecce timor pene eterne cadere facit per penitētiam a vertice superbie quemadmodum habetur ex venerabili decretorum volumine· Vbi et notatur ꝙ licet sit seruilis cum quo habitare caritas dedignatur· tamen iste timor introducit in hominem timorem filialem sicut setha filium· habet igitur iste timor ꝺditōz supbie contrariā vtpote de vertice ipsius cadere facientem· habet conditionē etiaz ad veram penitentiam promouentem· sed et introducit timorem filialem caritati cohabitantem· Et nonne isti sunt boni effectꝰ· Sūt omnino· Sed dices forte primo declara michi penitētie ad quā ꝓmouet bonitatem· Ecce ꝙ magna est eius bonitas quā magnus pater Augustinꝰ sic describit· Penitentia inquit languores sanat· lepros curat· mortuos suscitat· sanitatem auget· gratiam conseruat· claudis gressum· cecis restituit visum; vitia fugat· virtutes exornat· mentem minuit et roborat· hec iste pater· Sed et si times in penas infernales descendere scias ꝙ penitentia alis comparatur vt infra declarabitur que te in celum facient leuiter euolare· Dices forte scdo quid in hoc boni consistat ꝙ predictus timor te cadere facit a vertice superbie Ecce sicut humilitas gradus habz quibus per eam tanq̄ per scalam ad celum ascenditur quo fit quidem ꝙ qui se humiliat exaltabitur· Ita et superbia graduꝫ habet quibꝰ per eam tanq̄ per scalam plus et plus ad profundum inferni descenditur· Per verticem igitur superbie ille gradus intelligitur q̄ superbiam in summo seu in potissimo esse suo constituit· cadere ergo a vertice superbie est cadere a superbia in potissimo suo esse· qđ est dicere quidem ꝙ superbia que radix cuncti mali et regina omnium vitiorꝫ esse a sanctis predicatur non potest esse ita perfecta quin timor infernalis pene faciat ab illa recedere et se ad penitentiam humiliari sub potenti manu dei vt nos exaltet in tempore visitatōis· O q̄ bonū est gꝰ a superbia cecidisse Nempe vt ait magnꝰ pater· Iste inquit immaculatus est qui hoc delicto caret· quia hoc est vltimum redeuntibus ad deuz qđ recedentibus primum fuit· Vnde etiam rursum de superbia scribens· Ipsa est inquit omniū peccatorum initium et finis et causa quoniam non solum peccatū est

ipsa superbia sed etiam nullum peccatuz potuit·aut potest·aut po terit esse sme superbia· ¶ Postremo forte dices quid bonitatis est in filiali timore q̄z seruilis timor introducit·Multuz per omnē mo dum· Nimirum filium dei constituit·qđ quidem vna cum caritate ei cohabitante facit·testante Iohanne filio zebedei filioqz virgi nis·videte inquit qualem caritatem dedit nobis pater vt filij dei nominemur et simus·Sed quid·Certe paulus dicit si filij et here des·heredes quidem dei·coheredes autem cristi· et nulli dubium quin res optima immo summum bonum sit hereditas eorum qui in filios dei adoptantur· hijs nimirum cum paulo dicere competit gloriamur in spe glorie filiorz dei·

¶ Capitulum octauum continens cōsolatōnes super dubitatione hominis de sua predestinatione et salute·

Octauo post p̄missa ad antedictaz dominam solatricē accessit et alius tristis ꝓpter dubitationem de sua pre destinatione et salute perturbatus·Cui illa pro con solatione duas de suis puellis assignauit·

¶ I·CONSIDERATIO·

Prima itaqz puella sic ait·O amice karissime noueris q̄ cer ta electio non stat cum dubitatione probabili·Si igitur vis vt te dubitatio grauiter non molestet spera in domino atqz satage vt electio tua per bona opera fiat certa· Ad hoc enim hortatur princeps apostolorz petr⁹ Fratres inquit satagite vt p bona opa certam vestram vocatōnem et electōnem faciatis ·sic enim abun danter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini nostri jhesu xp̄i·Nimirz bona opera si feceris te ad celorum regna tanq̄ predestinatum subleuabunt·Vna enim cum illis te esse p̄de stinatum reputes ad salutem·quemadmodū em̄ aquilo ab eterna p ordinata est ad volandum sursum·non tamen sine pēnis quib⁹ sub leuatur ad celum aereum· cuius pullos si videres adhuc in nido nudos existentes dubitare posses de futuro eorz volatu quod du bium non manerz ꝓbabile si pennas eis videres crescere·Ita pro fecto est de homine predestinato ad celeste regnum nō scdm nudā eius sustantiam sed vna cum bonis et virtuosis opibus tanq̄ pen nis ipsum subleuantib⁹·dicēte ob hō psalmista·Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe et volabo et req̄escam·Hoc est aūt qđ ex auto ritate gregorij venerabile decretorz volumen videtur saltem tan gere·Ea inquit que sancti viri orando efficiunt ita p̄destinata sunt vt p̄cibus obtineantur ·nam ipsa quoqz phennis regni p̄destinatō ita est ab omnipotente deo dispositа vt ad hoc electi ex labore p ueniant quaten⁹ postulando mereantur accipe qđ eis omnipotēs deus ante secula disposuit donare·

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O homo cesset tua dubitatō sed nō succedat p̄sumptō qua regnum celorū tibi p̄mitteres nullo merito respondente. Declines magis iuxta p̄cedens sororis mee consilium ad spem certam bonis operibus innitentem. Hanc nimirum spem non modicum poterit confortare illud ecclesie canticū. Beatus auctor seculi seruile corpus induit vt carne carnem liberans ne perderet quos condidit. Audi gregorij orationē egregiā huius oditoris pietati fiducialiter innitentē. Omnipotens inq̄t sempiterne deꝰ qui abundātia pietatis tue et merita supplicum excedis et vota effunde super nos misericordiam tuam vt dimittas que conscientia metuit et adicias qd̄ oratio non p̄sumit. Audi quoq; patrem Clareuallis de dicti nostri conditoris merito in tantum cōfidentem q̄ cum infirmitate quandoq; sibi videretur ante tribunal domini p̄sentari vbi cum sathan multa cōtra ipm diceret respōdit Regnum celorum duplici iure dñs meus obtinet. s. hereditate patris. et merito passionis. altero ipe cōtentus. alterū michi donat. Ad hec confusus inimicus discessit. Rursum idem pater de conditore nostro confidens Multiplicabitur inquit eius impium vt merito saluator dicatur etiam p̄ multitudine saluandorum. Sz nunq̄t bene hoc dictum est. Certe videtur q̄ optime. Nimirum hoc nomē saluator est nomen verbale gramatice significans actum conuersum in habitum. habitus autem animum inclinat ad actum. Dicitur igitur jhesus saluator seculi quasi habitualiter inclinatus ad actum saluādi Sz quid. certe ea vt in plurib⁹ aguntur. ad que homines inclinantur. optime ergo dictus est ihesus saluator cuius mltiplicabitur imperium p̄ multitudine saluandorū. Dices forte q̄ hoc videtur ōtrarium qd̄ per ipsum saluatorē est dictum. s. multi sunt vocati pauci vero electi. Sz hoc quidem nō est ōtrarium sed est respectu multorum ad fidē vocatorū de electis ad gloriā tāq̄ paucioribus ōpatiue dictum. quippe ad fidem sunt omēs vocati p̄ p̄decones xp̄i. quia in omnem terraz exiuit sonus eorū. et licz non tāta tamen est valde magna multitudo ad gloriam vocatorū pariter et electorum. Sperare ergo habes q̄ et tu de numero sis et non segregatus a multitudine saluandorum.

Capitulum nonum continens consolationes sup̄ desperatione hominem contristante et orta p̄pter cōmissionē peccatorum et maxime grauium et malorū.

Dono post premissa ad dominam ysolatricē memoratā accessit et alius tristis in materia premissi capituli cōsolari querens. Cui illa eiusdem consolationis gratia de suis puellis octo deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur te contristat desperatio cui? ob peccata tua que prætendis nulla est ratio. Cesset in te tan: q̄ pusillanimitatis vitium ipsa desperatio cum tibi sit potius causa sperandi q̄ post casum peccati sequatur equalis ei a qua ceci: disti virtutes pfectio. Si enim fuisti seruus peccatorū audi ad p: positum primū seruum seruorū gregorium loquor. Nonnunq̄ in: quit culpa fortium occasio virtutis fit. Audi et patrem clareual: lis. Vbi inquit superabundauit delictum superabundare consue: uit et gratia. Cur ergo non omni pusillanimitate et desperatione remotis sperares et tu post peccata consequi gratiam iustificatio: nis consuetam dare alijs. Præsertim cum detestatione memoriam habentibus de peccatis. Audi de hoc Iohannem os aureum. Non est inquit ad virtutem vlla talis exhortatio qualis est peccatorū recordatō.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Miror frater q̄ ꝓpter peccata que com misisti desperas. Nempe desperatio damnationem cōcernit et maximum nocumentum. Sed quid. Certe peccata præterita non cō demnant sed nec iudicant hoc ævi et levi addito si non placent Audi venerandum antistitem Ambrosium Non inquit queritur q̄d quis fuerit sed quis sit. præterita enim nec odemnant nec iudicāt. Audi et magnum patrem Augustinum. Non inquit nocent mala p̄: terita si non placent. Audi deniq̄ et illustrem Ieronimum. Dicite inquit discipulis eius et petro qui se discipulatu iudicat indignū quia ter negauit magistrum. At vero peccata præterita non nocēt quando non placent.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Audi frater qui peccasti non ideo te deū permisisse cadere in peccatum maioris infamie vt per illud te damnaret sed vt te de occulto peccato maioris culpe sanaret. Au di magnum patrem Augustinum. Audeo inquit dicere supbis esse vtile cadere in aliquod aptum et manifestum peccatum vnde sibi displiceant qui iam sibi placendo ceciderant. Audi rursum eundē Nonnunq̄ inquit deicit deus occultam mentis superbiam per car nis manifestam luxuriam. Audi quoq̄ seruum seruorum dei ad hāc intentionem subtiliter seruientem. Aliquando inquit minus est in corruptione cadere q̄ cogitatione tacita deliberata elatione pec: care. ⁊ cū min⁹ turpis supbia credit min⁹ vitat. Luxuria⁊ vero eo magis erubescunt homines quo simul oēs turpē nouerunt. vnde fit plerūq̄ vt nonnulli post supbiam in luxuriā corruētes ex apto ca su malum culpe latētis erubescant et tunc etiam maiora corrigant

cum ꝑstrati in minimis grauius ꝯfunduntur. Hec gregoriꝰ.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella sic ait. Scias frater ꝙ saltem ꝑ vnum actum pec
cati vel per paucos virtutum habitus aquisitos non statim
corrumpuntur. Nimirꝫ secundum regulam iuris Iohanne ore suo
aureo id testante. Omnis res per quascūqꝫ causas nascitur ꝑ easdē
dissoluitur. Sed ex frequentibꝰ actibꝰ et ñ ex vno vel paucis ꝺtꝰ
acquiritur. cōsequens ergo est ꝙ nec per vnum vel paucos actus
contrarios virtus huiusmodi destruatur. Quid ergo. Profecto ꝓp
ter vnum vel paucos actus peccati commissos non habes despera
re sed potius omnino sperare ꝙ ꝓpter dictarum virtutum habitus
adhuc te disponentes facile deo operāte poteris resurgere. Bene
huic ꝓpōsito ad incorruptōnem habitus acquisite virtutis non ob=
stantibus paucis peccatorum actibus contrarijs videtur aliquali
ter concordare verbum magni patris de manentia iusticie et san=
ctitatis. Nullus inquit sanctus et iustus caret peccatis. nec tamē
ex hoc desinit esse iustus vel sanctus cuꝫ affectu teneat sanctitatē

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella sic ait. O carissime contra desperationem ortam
ex peccatis per sororem meam es ammonitus. vt post casum
peccati equalem ei a qua cecidisti virtutis perfectōnem speres seq̄
Nec de hoc contenta sum. quinimmo sperandam tibi arbitror per
fectōnem maiorem. Vis scire quare. Ecce docent hoc scripture. Ni=
mirum patrem clareuallis audiuisti vbi inquientem superabunda
uit delictum superabundare consueuit et gratia. Sed nunc melius
audi paulum non dicentem. vbi superabundauit. sed vbi inquien=
tem abūdauit delictum superabundauit et gratia. constat autem
vltra gradum abundantie per superabundantiam vlteriorem gra=
dum et superiorem intelligendum esse. Audi rursum dicēte scriptu
ra. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonuꝫ hijs qui secū
dum proposituꝫ vocati sunt sancti. quid dicat tibi ordinarius ap=
paratus. Quibus inquit diligentibus hijs. ⁊c̄. quasi dicat nō rece=
dentibus perseuerando vsqꝫ in finem omnia cooperantur in bonū
non propter meritum suum sed secundum propositum dei et vsqꝫ a
deo talibus omnia cooperantur in bonum vt si qui horum deuiāt
et exorbitent etiam hoc ipsum deus eis faciat proficere in bonū
quia humiliores redeunt atqꝫ doctiores Discunt enim cum tremo
re se exultare debere non quasi arrogando sibi tanꝯ de sua virtute
fiduciam permanendi. Hec in dicto apparatu. Sed et deus humi=
libꝰ dat grāꝫ. nōne magꝭ humilibꝰ dat maiorē. Nempe scdꝫ thopica
si simplr seqtur ad simplr et magꝭ ad magis et maxime ad maxime.

Audi quoq; gregorium dominici gregis pastorem. fit inquit plerumq; gratior deo amore ardens vita post culpam ꝙ securitate torpens innocentia. Audi etiam venerabilem Bedam. Multis inquit qui in pace ecclesie negligenter vixerunt subito erasse et in flagicia aliqua cecidisse profuit dū post casuz penitendo erecti vigilantius domino seruire ceperunt et qui pigri ac desides in innocentia stare videbantur per accedentem sibi ruinam ammoniti sūt sollertius erga sui custodiam contra omnes antiqui hostis insidias accingi. hec ille venerabilis. Denicz audi venerandam antistitem Ambrosium quantum ad dictum eius in venerabili decretoꝝ volumine recitatum. Sancti inquit qui consummare certamen piū gestiunt et curzere cursum salutis sicubi forte vt homines coruunt nature magis fragilitate ꝙ peccandi libidine acriores ad curendum resurgunt pudoris stimulo maiora repantes certamina vt non solum nullum attulisse extimetur lapsus impedimentuz ꝫ etiā velocitatis in citamenta cumulasse. glosa. ad bene operandum augmentasse. et sequitur in litera pleriq; post vnum vel alterū lapsuz gratia maiores vicerunt.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Licet amice de peccatis commissis nulla per se loquendo consolatio sit habenda. sed potius quotiens occurzunt memorie merito debeant displicere per accidens tamē ratione subsequentis penitentie et diuine misericordie ac prouidētie in remissionis et redemptionis gratia relucentis cantare solet ecclesia. O felix culpa que talem ac tantum habere meruit redemptorem. De qua penitentia et diuina misericordia quaꝝ peccata ñ sunt causa sed occasio est gaudendum et de peccatis dolendum. Vnde magis pro uenustate rethorica ꝙ vera locutione et propria dici videtur. O felix culpa sed ipsa penitentia ex peccatis occasio nata cum spe magne glorie in futuro habende merito debz esse cōtra desperationē consolatoria. Nec obstat ipsorum peccatorum ꝓpalatio seu publicatō futura quando omnium demerita omnibus erunt nota. Nempe secundum thomam aquinensem ꝙ peccata sanctorum reuelenter non poterit eis esse in erubescentiam vel verecundiam sicut nec marie magdalene est in confusionem ꝙ peccata sua publice in ecclesia recitantur quia verecundia est timor inglorziatōnis vt damascenus dicit qui in beatis esse non poterit. sed talis publicatio erit ad magnam gloziam ꝓpter penitentiā quā fecerunt sicut et confessor laudat eū qui magna scelera fortiter ꝟfitet

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O frater qūo dsperares rōe taliū. e qb9 vna cū alijs possibile ē fieri et dño exhiberi ꝑciosuz vnguentū

offense ipsius placatm̃ et ad eo odoriferum q̃ per ipm̃ aspergitur celeste habitaculum. Profecto nequaq̃ deberes. Si dices que nã sunt illa e quib9 oficitur tã gratũ vnguentũ. Ecce ex pessimis peccatoꝝ spẽb9 et tale vnguentũ possibile fieri et domino exhiberi. Vis hoc scire. recurre ad vnam de sodalibus meis que superius ex autoritate patris clareuallis de hoc tractat. magis autem volo q̃uis replicando q̃ ad ipm̃ patrem istum recursum habeas. Ecce vnguentum inquit bonum qd̃ maria pedibus saluatoris fudit vnguentum est contritõnis et recordatione peccatoꝝ de spiritu contrito et cõtribulato descendens. pedes illius sunt misericordia et iudicium quoꝝ altex sme altero osculari vel temeraria securitas est vel desperatio fugiẽda. Sequitur sane p̃ciosum multum vnguẽtum quo non solum terrena domus sed etiam celestis aspergitur. Vilissime autem sunt species de quibus conficitur et magna earuꝫ copia infra nostros oculos poterit inueniri. peccata igitur nostra plantata in conscientijs nostris quoꝝ numerositas p̃e multitudine numerari non potest species eius sunt. ipsa igitur in mortariolo penitentie maceratõnis pistillo contusa et respersa discretionis oleo doloris igne suppositio et in aruo discipline cocta vnguentum exhibent p̃ciosum et acceptum pedibus saluatoris sequitur in fine. felix maria vnxit pedes ihesu. quis desperare debeat tanta peccatrice non solum veniam sed et gloriam consequente.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella sic ait. O homo cur peccatoꝝ granitas te facit desperare. Ecce dicit venerand9 pater Ambrosius. Nemo diffidat. nemo veteꝝ conscius peccatoꝝ premia desperet. Nouit deus mutare sententiam si tu noueris mutare delictum. Hec ille pater. Sed tu forsan dices per quid mutabo. profecto leue quid a te requiritur vt post peccata tua esto q̃ smt grauissima. spem firmam habere valeas de venia ac per consequens de salute. An non peccatum petri cristum negantis magnum prorsus erat. peccatũ etiã pauli nascentis ecclesie persecutoris. Peccata quoq3 illius marie que erat in ciuitate peccatrix. peccata zachei publicani. peccata matthei thelonearij. peccata latronis cum cristo suspensi qui omnes subito sunt per penitentiam veniam consecuti. Sed et inde traditoris peccatum enorme fuit in infinitum vtpote commissum in personã infinite dignitatis de quo tam̃ dicit magnus pater Augustinus. Nemo desperet iudam traditorem non tam scelus quod cõmisit q̃ indulgẽtie desperatio fecit penit9 interire q tñ a venia exclusus testãte decretoꝝ volumie. nõ fuisz si penitentiaz non solũ apud iudeos sz apud xp̃m egisz. Dices forte penitentia que p spe salutis requiritur est hec vt dixisti res leuis. Est omnino. Audi

magnū patrem Augustinum. de penitentia in psona xpi loquentē. Iugum inquit meum leue est et sarcina mea leuis. hec sarcina non est pond⁹ onerati sed ale sunt volatozi. habent enim et aues pēna rum suaꝝ sarcinas et portant illas. portant illas in terra portant² ab illis in celum. Audi quoqz et patrem clareuallis de ipa peni = tentia osimiliter loquētem. Quid inquit leui⁹ onere qō non soluz nō onerat sed portat. on⁹ tibi portādum imponitur. mirꝝ opus na ture. vnde grosescit materia inde sarcina leuiga² et quantū crescit in massa tantū decrescit in pondere. Hec pater ille.

¶ Capitulum decimum continens osolatōnes sup cruciatu animi hoīs opassiui alijs opatiendo cruciati.

DEcimo post pmissa ad sepedictam dominā osolatricē illustrissimā accessit nūc vna nunc alia persona tristis sup cruciatu animi seu cozdis sui opassiui querēs oso lari. At illa eisdem osolationis gratia de suis puellis quinqz pdoneas assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella opassionem in genere attendēs sic ait. O tu qui = cunqz erga alios pia gestas viscera scias q tristicia tua verte tur in gaudium. Nempe opatiendo socius es passionis. vt patz ex terminis. ergo eris et socius osolationis omnium illoꝝ quib⁹ ra = tionabiliter opateris. Sed quid. Certe hoc bonum osolationis ex = cedit in immensum malum cruciatus animi seu cozdis ipius cōpa tentis. O quantuz putas viscera que gestas nonne decozabuntur aut recreabuntur. certe multum p omnem modū. Sed et illi quidē quibus opassus es qui fozsitan iam celū inhabitant omni te grati tudinis vicissitudine psequūtur potentissimi apud deum atqz tui apud eum studiosissimi pmotozes. qui sui memoꝝ. immemozes ne quaq̄ existunt. q si illi smt fozsitan in inferno de numero damna = toꝝ nec sic est pdita tua erga ipos opassio prius habita deo pi = cio ad approbandum existente et caritatem tuam ob hoc speciali = ter remunerante.

¶ II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella opassionē psone tristis pīsertim religiose super carnalium pentum miseria attendens sic ait Vt quid ꝓpter p = entum aut propinquozum miseriā quā sme culpa tua patiuntur sic animo cruciaris. et nō potiꝰ attendis. q ipe dñs nos a cura huius modi supptauit. Audi quendā euāgelicuz appatum in xpiane reli gionis hominum personis de xpo loquentem. Cum inquit dicenti sibi matrem suam et fratres fozis stare querentes eum respondit. que est mater et fratres mei. ꝛc. non recusabat matris obsequia.

sed ꝑferebat patris miseria. fratresq; non contemnebat. sed opus spūale ognationi ꝑferebat. nos spm carni ꝑferre docebat. Vnde q̄ amat inquit patrem aut matrem plus q̄ me. non est me dignus.

¶ Sane q dns a cura pentum hmōi religionum ꝓfessores specialiter suppostauerit. de hoc audi patrem clareuallis ad ipm dominum de matre ipsi9 loquentem. Domine inquit quid molest9 es illi dicens quid michi et tibi. multum p omnem modum. Sed manifeste iam video q non velut indignans aut cfundere volens virginis matris teneram verecundiā dixeris. quid michi et tibi cum venientibus ad te iuxt matris ꝑcepta ministris nihil cunctatus facias qđ illa suggessit. Vt qđ ergo fratres. Vt quid sit respōdit pius. Vtiq; ꝓpter nos vt cōuersos ad dominum ian non sollicitet cura pentum et necessitudines ille. spūale non impediant exercitiū. q̄diu enim de mundo sumus debitores nos esse constat pentibus. at post q̄ nosmetipos reliquimus. multo magis ab eoꝝ sollicitudine liberi sumus. Vnde et legimus fratrem quendam in heremo uersantem cum ad eum carnalis frater auxilij grata aduentasset respondisse vt adiret alterum fratrem. cum ille vtiq; am obisset morante illo et dicente quia mortuus esset. se quoq; mortuum esse respondit. Optime ergo nos docuit dominus ne solliciti simus super ꝓpinquos carnis nostre plus q̄ religio postulet. q̄do ipsi matri et tali matri respondit quid michi et tibi est mulier. Hec dict9 pater.

¶ III. CONSIDERATIO.

¶ Tercia puella spāliter matris sup infantulorum miseria quibus non haberet ministrare necessaria ac super eoꝝ passione afflictiua ꝑpassionem attendens sic ait. O parens misericors non sis vt rachel plorans filios suos que noluit ꝺsolari. Sis magis vt mater illa. que vt sorores mea superius retulit septem filios suos hortabatur ad mortem miserabilem sustinendā. Tu enim meliorem habes sortem. Nimirum illa filios habuit de quibus q nimium passionib9 afflicti ad malum pfidie declinarent timere habuit. tui vero infātuli a bono diuertere nō ꝑualent vel ad malum declinare. Et quid si absq; culpa tua moriuntur fame. eoꝝ enim si non demerueris videbis miseriam mutatam esse in celo in excellentem principatum. ad q̄s immediate post q̄ obierint quantocius transferuntur ore ipsum hic famelico. ibi tandem vberrima ob hoc recreatōne ꝑpetua saciato. Deniq; quid cure si hic videns eoꝝ miseriam tuam ipsius animam ꝺpassionis gladius ꝑtransibit. Attendas quod dicam. Si enim pars corpis p q̄ transibit gladi9 ꝓpter fidem xpi speciali decore poenabitur. quanto potius cor ꝺpatientis et anima etiā spāli gaudio eternaliter permansuro consolabitur. q cor vel animam in filiorum seu infantum miseria rationabilis doloris gladi9 pertrāsiuit.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella ad ꝑsonam damnatis ꝯpatientem sic ait. O amice tuis forsitan amicis de infernalibus cruciatibus ꝯpateris Bz cur hoc. Cesset iste vel tēperetur ꝯpassionis affectus. aut dic q̄ so quo pacto nunc de hoc valeas animo cruciari de quo post modicum huiꝰ tpis indubitanter si de numero fueris beatoꝝ habebis nedū ꝺsolari ꝫ lr̄ari Quippe ps̄. in ꝑsona anime beate deo loquens ꝺcediſti inquit saccum meum et circūdediſti me leticia quasi dicat ꝺcediſti saccum meum. id est corꝑ. ſ. ꝑ mortis dissolutōez quo induta eraz vlut sacco miserabili stercoribꝰ pleno aut velut habitu rusticano vel saccum meuz. id est coꝛ meum in quo. ſ. tanq̄ mendicus recepi panem ab alijs. id est in quo cōgregaui maxime apud ꝓpinquoꝝ miseriā panē doloris. Hunc saccū ꝺcediſti. id est post dissolutōez meā apperuisti. vt panis iste excideret et circūdediſti me leticia me inquit. id est nō saccū tm̄ meum sed tandē resūpto coꝛpe. metotū gloriosa claritate que est causa leticie recōpensantis ꝯpassionem habitā rōne aliene miserie. Vel circūdediſti me leticia quasi futura beatoꝝ leticia sic circūquaq̄ nobis aduētura scilicz a deo tanq̄ ab exñte supra nos et ab alijs sanctis tāq̄ acollateralibꝰ q̄ sunt iuꝟ nos et ab illis qui sunt ꝫ erūt in inferno tanq̄ ab illis q̄ sūt infra nos. nam et de illoꝝ pena beatoſ letificante dicit psalmista. Letabitur iustus cū viderit vindictam. ſ. ꝓpter suā deformē voluntatem perpetuo duraturam.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella rursum ꝑsonā ꝯpassiuā et ꝓpter malū pene alioꝛum et maxie caroꝝ et ꝓpinquoꝝ aīo cruciatā alloquens sic ait. O ꝑsona carissima ꝓpter malū pene alioꝝ animo afflicta. attē das ad ea que ꝑ neptes meas diuersis in locis huiꝰ libri sunt dicta et ꝺsolationē recipies sup ꝯpassione tua qua. ſ. alijs cōpateris ꝑsertim caris et ꝓpinquis sup infirmitate sup dura captiuitate sup miseria quoꝛumcūq̄ paupum quibꝰ nō potes subuenire et vl̄r sup lesione ipoꝝ in coꝛpe vl̄ in rebus. Quippe si ꝑ eadem dicta consolatōnem poterūt recipe p̄dicta patientes. quanto magis ꝺsolatōz poterunt recipe ipis tantū ꝯpatientes. Verum ꝯpassione tua manente p̄sertim erga xp̄i passiones beatus es et bene tibi erit. Nimꝝ si xp̄s excellenter remunerat ꝓpter ipm in seipis patiētes quāto excellentius remunerabit sibiipi et ꝓpter ipsum compatientes. Nempe videtur q̄ plus meretur apud ipsum ꝯpassio sibi passo exhibita ac etiam ꝓpter ipsum habita q̄ solum passio ꝓpter ipm habita que tamen non est compassio ipi passo exhibita. est enim ibi attendere duplicem merendi rationem cum in passione non sibi patienti exhibita sed solū ꝓpter ipm habita non sit merēdi ratō nisi vna.

Sane hoc dictum reor verum esse nonnunq̄ quando etiam passio xp̄o exhibita non est adeo sicut passio solum in se ꝓpter cristum habita corpis afflictiua. ¶ Dices forte que erit merces xp̄o patientis. Profecto potestas cum eo regnantis. Audi ep̄larem pauli sermonem vna cum apparatu. Si inquit cōmortui sumus. glosa xp̄o. in ipsa morte conuiuem⁹. et si sustinemus glosa. in ip̄a passione et regnabimus. s. eius omnipotentia nobis cōmunicata. Audi rursum paulum de deo loquentē. solus potens rex regum et dominus dominantium cui honor et gloria et imperium in sempiternum amen. Hec autem verba declarans ordinarius apparatus. Solus inquit ip̄e est potens in se qui etiaz suos faciet potentes et reges sui et dominos impiorz cui deo ē honor a creaturis et gloria in se et imperium quia omnia potest. et hic etiam suis dabit et h̄ in sempiternum amen. Nonne ergo hijs qui cristo passo cōpatiuntur magna merces nimis quibus cōicatur ei⁹ impium cū omnipotētia honorq̄ et gloria ei⁹ tā sublimis. quā nobis p̄estare dignet² ip̄e xp̄s in secula seculorz benedictus Amen.

¶ Explicit liber de ꝺsolatione theologie p fratrem Iohannem de Tambaco ordinis p̄edicatorz puincie theuthonie sacre Theologie pfessorem ꝺsummatus. Anno dñi. M°. ccc°. lxvj°. In die Ambrosij.

¶ Hic ponuntur loco tabule libri partiales et capitula totius libri de consolatione theologie.

Primus premissorum librorum partialium de consolatione theologie continet consolationum remedia opportuna contra illa turbatiua que opponuntur mundane felicitati et prosperitati et habet quatuor capitula.

¶ Primum capitulū continet consolationes super carentia mundane felicitatis et super infelicitate et miserijs.

¶ Secundum capitulum continet consolationes super carentia mundane prosperitatis et super aduersitate.

¶ Tercium capitulum continet consolationes super carentia fortune et super infortunijs.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super incolatus huius in valle miserie prolongatione.

Secundus liber continet consolationum remedia opportuna contra illa turbatiua que opponuntur paci et tranquillo statui et habet duodecim capitula.

¶ Primum capitulum continet consolationes super tribulatione in cōmuni que contrariatur quandoq3 paci corporis et animi.

¶ Secundum capitulum continet consolationes specialiter sup tribulatione sub nomine crucis siue super cruce tribulationis.

¶ Tercium capitulum continet consolationes super tribulationum multiplici copia et varietate.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super guerris pacifico statui contrarijs.

¶ Quintum capitulum continet consolationes super bello seu conflictu et vniuersaliter super impugnatione in cōmuni.

¶ Sextum capitulum continet consolationes super oppressione et persecutione ecclesie in cōmuni.

¶ Septimum capitulum continet consolationes super persecutionibus propris illatis vel inferendis ab emulis seu aduersarijs.

¶ Octauum capitulum continet consolationes super aliena malicia paci hominis contraria.

¶ Nonum capitulum continet consolationes super iniurijs hominī illatis vel inferendis.

¶ Decimum capitulum continet consolationes super proscriptione seu de patria in exilium expulsione.

¶ Vndecimum capitulum continet consolationes specialiter super tormentorum afflictione et violenta mortis illatione.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes super martirio seu martirij passione et dira morte.

Tercius liber continet consolationum remedia contra illa turbatiua que opponuntur cōmodo et quieti et habz .xxj. capitula.

¶ Primum capitulum continet consolationes super inquietudie temptationum in genere.

¶ Secundum capitulum ōtinet consolatōes sup tēptatōib9 dei.

¶ Tercium capitulum continet consolationes super temptatione et impugnatione dyaboli.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super pugna contra vitia et specialiter super temptatione carnis.

¶ Quintum capitulum continet consolationes super difficultate bone vite et virtuose in pncipio siue super difficultate que est in pncipio in deserēdo vitiorum delectatōes et acqrendo vtutes.

¶ Sextum capitulū ōtinet consolationes sup laborib9 i genere.

¶ Septimum capitulū continet ōsolationes sup malorum sustiñtia.

¶ Octauum capitulum continet consolatōes super molestijs huius vite et specialiter carnis.

¶ Nonum capitulum continet consolationes super penalitatibus afflictionibus et doloribus sensibilibus.

¶ Decimum capitulum continet consolationes super passionibus exterioribus et magnitudine et latitudine eaꝝ.

¶ Vndecimum capitulum continet consolationes super disciplina et flagellis dei seu penis a deo inflictis.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes super castigatione et punitione facta pro culpa.

¶ Tredecimuz capitulum continet consolatōnes super dolore cōtritionis et vniuersaliter super penitentia.

¶ Quartumdecimum capitulum ōtinet ōsolatōes sup pturitōe.

¶ Quindecimū capituluz continet ōsolatōes super occupatōib9

¶ Sedecimum capitulum continet consolationes super cure animaꝝ impositōne sui super onere ꝑlatōis imposito hoī iuolūtario

¶ Decimumseptimum capitulum continet consolationes sup onere prouisionis incumbentis et procurationis.

¶ Decimumoctauum capitulum continet consolationes super incōmodo arte celle vel domus siue super angustia carceris reclusorij vel alterius loci.

¶ Decimumnonum capitulum continet consolationes super incōmodo peregrinationis vel exilij.

¶ Vicesimum capitulum continet consolationes super ꝗrie domus seu hospitij carentia.

¶ Vicesimumprimum capitulum continet consolationes super incōmodo in defectu lecti vel cussini consistente.

Quartus liber continet consolationum remedia contra illa turbatiua que opponuntur glorie et honori et habet .xx.

capitula.

¶ Primum capitulū continet consolationes super amissione vel carentia glorie mundane.

¶ Secundum capitulum continet consolationes super carentia humane laudis et specialiter de factis bonis vt de actu predicationis vel consimilibus alijs.

¶ Tercium capitulum continet consolationes super honoris amissione vel carentia.

¶ Quartum capitulum continet consolationes sapientis nec vtilitate nec laude vel honore premiati et specialiter super carentia magistralis honoris seu doctoratus solennijs.

¶ Quintum capitulum continet consolationes super carentia vl amissione militaris honoris vt militis contristati vl ex eo q ei res non suppetunt quibus possit actus militares exercere vel ex eo q de bello fugit vel ab hoste.

¶ Sextum capitulū ōtinet consolationes sup bone fame amissione vel carētia ac sup malox suspitione et infamia.

¶ Septimum capitulum continet ōsolationes super iudicio singularitatis.

¶ Octauum capitulum continet consolationes eius qui simplex et fatuus reputatur.

¶ Nonum capitulum continet consolationes super derisione et specialiter pauperum et iustorum.

¶ Decimum capitulum continet consolationes super contemptu et despectione irreuerentia et abiectione.

¶ Vndecimum capitulum continet consolationes super deiectione et humiliatione.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes hoīs super humiliatione q̄ria in secreto vt super humili sui accusatione seu confessione peccatorum et pudore confitendi.

¶ Tredecimum capitulum continet consolatōnes super humiliatione sui in publico vt super sui de crimine confessione publica et super publica penitentia.

¶ Quartumdecimum capitulum ōtinet ōsolatōnes sup falsa obloctione seu detractione et malorum infamatione.

¶ Quindecimū capituluz continet ōsolatōnes super accusationibus et criminationibus super maledictionib9 et conuitijs sup impactōib9 et blasphemijs et sup vitupijs obprobrijs siue ōtumelijs

¶ Sedecimum capitulum continet consolationes super carentia pulcraz rerum ad ornatum ptinentium puta anulorz gēmaruz et huiusmodi siue super carentia ipsius ornatus in genere i huiusmodi rebus consistentes.

¶ Decimumseptimum capitulum continet consolatōnes sup carētia ornat9 vestiū et sup ōfusione et verecūdia rōne vtilitatis eaz.

¶ Decimumoctauum capitulum continet consolationes sup ca=
rentia solennis habitatōis et ornate suppellectilis ac super caren
tia familie ad honorem facientis.
¶ Decimumnonum capitulum continet consolationes super cō=
fusionibus habitis et specialiter ratione incarceratōis vel illatio
nis alterius pene ofusibilis aut etiam turpis mortis.
¶ Vicesimum capitulum continet consolationes super verecun=
dia et confusione sterilitatis et generandi impotentia.

QVintus liber continet ofolatōnum remedia optuna contra
illa turbatiua que opponuntur potestati et dignitati et ha
bet.vij.capitula.
¶ Primum capitulum otinet ofolatōnes sup carentia temporalis
potestatis seu potentie atq; dignitatis.
¶ Secundum capitulum cōtinet ofolatōnes sup carentia tempo
ralis maioritatis seu superioritatis.
¶ Tercium capitulum otinet cōsolatōnes super carentia seu non
assecutione.aut priuatione status mundani ac in genere super ca=
rentia dominij.
¶ Quartum capitulum continet consolationes super imperij re=
gni vel alterius dominj mundani amissione priuatione seu non as
secutione.
¶ Quintū capitulū otinet ofolatōes i genere super plationis seu
dignitatis ecclesiastice priuatione carentia vel nō assecutione.
¶ Sextum capitulum continet consolatōnes super priuatione ca=
rentia vel non assecutione dignitatis pontificalis specialiter.
¶ Septimum capitulum continet consolationes super carentia vl
non assecutione papatus.

SExtus liber continet consolationum remedia optuna con=
tra illa turbatiua que opponuntur parentele magne et cla
re ac generis nobilitati et habz.vij.capitula.
¶ Primum capitulum continet consolatōnes sup carentia magne
parentele.
¶ Scdm capitulum otinet cōsolatōes super carētia liberorum et
specialiter heredis masculi.
¶ Tercium capitulum continet consolationes super carentia fra
trum cognatorum et consanguineorum.
¶ Quartum capitulum continet ofolatōes sup defectu nataliuz.
¶ Quintum capitulum continet consolationes persone turbate
maxime diuitis super ignobilitate seu carentia nobilitatis.
¶ Sextum capitulum continet consolationes psone nobilis etiaz
diuitis sup aliquor de sua parentela hūilitate seu ignobilitate.
¶ Septimum capitulum continet consolationes puelle super no=
bilis viri carentia siue iam sit maritata siue virgo clausstralis vel
alias nūp maritāda.

Septimꝰ liber continet consolationum remedia optuna cō=tra illa turbatiua que opponuntur diuitijs et rerum facul=tati et habet.ix.capitula.

¶ Primum capitulū continet consolationes super carentia diui=tiarꝝ seu rerꝝ temporalium.

¶ Secundum capitulum ōtinet ōsolatōes sup carētia lucri tpal.

¶ Tercium capitulum continet consolatōnes super peccunie vel aliarum rerum temporalium perditione spoliatione siue quo=cunqꝫ damnorum illatione.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super rerum in ter=ris amatarum ablatione seu priuatione.

¶ Quintum capitulum continet ōsolatōnes super penuria et ne=cessariorum in victu et vestitu indigentia.

¶ Sextum capitulum continet consolationes super ōsilij ipsius xpi impletione de rerum temporalium abdicatione et relictione.

¶ Septimū capitulū ōtinet consolatōnes sup ī cōmodo et grava=mine pauptatis volūtarie assumpte vel alias tolerate voluntarie.

¶ Octauum capitl'm ōtinet consolatōes in genere sup inopia et paupertate siue super indigentia necessariorum et egestate.

¶ Nonum captulum ōtinet consolatōes tam sup miseria domesti=ca pene occulta siue non mēdicantium hostiatim q̄ super mendica paupertate miserorum pro seipsis mendicantium.

Octauus liber continet ōsolatōnum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur amicicie et societati et ha=bet.xvij.capitula.

¶ Primum capitulum continet consolatōnes super carentia seu a missione fidelis amici.

¶ Scōm capitulum ōtinet cōsolatōes super carētia vel p̄ditione carnalis amici vl' amice vt amasij vl' amasie.

¶ Tercium capitulū continet consolationes super carentia fami=liaritatis mulierꝝ.

¶ Quartū capitl'm ōtinꝫ ōsolatōes sup carētia ōnubij seu ōiugij.

¶ Quintum capitulum continet cōsolationes super amissione bo=ne vxoris vel mariti.

¶ Sextū capitl'm ōtinet ōsolationes super amissiōe liberorꝝ.

¶ Septimum capitulum continet consolationes sup amissione fra trum et sororꝝ ac etiā p̄pinquius vl' remotius attinentiuꝫ.

¶ Octauum capitulum continet cōsolationes super amissione seu morte amici in genere.

¶ Nonum capitulum continet consolationes super fratrum spiri=tualium ac vl'r sup amicorꝝ ab inuicē sepatōe et recessu.

¶ Decimum capitulum continet consolationes super infidelitate amasie vl' vxoris rōe suspecte ad alterꝝ habite familiaritatis cau santis icertitudinē plis ac sup certo adulterio ōiugis.

¶ Vndecimum capitulum continet consolatões super amissione infidelis amici vel amice ac pditione fidelitatis seu amicicie multo tempore impense.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes super ineuitabili mala societate.

¶ Terciumdecimum capitulum continet consolationes super carentia humani fauoris vt quando quis ex sua tediosa et ingratiosa uersatõe nec curatur nec diligat' a quibuscunq; alijs.

¶ Quartũdecimũ capitulum continet consolationes super derelictõne tã ab amico vl̃ socio quã vl̃r ab homine quocunq; alio.

¶ Quintumdecimũ capitulum ctinet consolationes desolati hominis aduersa patientis sup carentia amici ꝑpatientis et consolãtis ac vniuersaliter sup carentia terrene ꝺsolationis.

¶ Sextumdecimum capitulum continet consolationes super solitudĩe carentiũ societate hoim et specialiter sup vita solitaria anachoritaꝝ heremitaꝝ et etiam reclusaꝝ.

¶ Decimũseptimũ capitl̃m ctinz ꝺsolatões sup odio et ĩimicicia.

Onus liber continet cõsolatõnum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur delicijs et voplutati et habet. xv. capitula.

¶ Primum capitulum ctinet ꝺsolatõnes sup carentia voluptatis et deliciaꝝ seu vite voluptuose et delicioſe.

¶ Secundum capitulum cõtinet ꝺsolatõnes sup carentia deliciarum sensibiliũ seu voluptatũ scdm sensus seu potẽtias sensitiuas.

¶ Terciũ capitulũ ctinet ꝺsolatões sup caretia venereoꝝ seu veneree voluptatis siue sup abstinẽtia et delectatõibus luxurie.

¶ Quartum capitulum continet ꝺsolatõeſ sup abstinẽtia ab osculis et amplexib9 et a voluptuosa seu libidiosa ꝑsonaꝝ dilectaꝝ contrectatione.

¶ Quintum capitulum continet consolationeſ super carentia voluptuose ctrectatõnis specialiter manuum persone dilecte.

¶ Sextum capitulum continet consolationes specialiter virginũ super voluptuosaꝝ carentia delectatõnum.

¶ Septimum capitulum ctinet ꝺsolationes super carentia cõuiuioꝝ et mltipliciũ epulaꝝ siue deliciarum in multiplicibus cibarijs et poculis delicatis ꝺsistentium.

¶ Octauum capitulum continet consolationes p̃cipue religiosorum sup pictantiaꝝ solennium seu laute ꝓcurationis carentia ac super victus simplicitate seu tenui dieta.

¶ Nonum capitulũ ctinet consolationes spãliter sup carentia potus vini vel sicere et necessitate potandi aquam.

¶ Decimum capitulum continet consolationes hoĩs intpati sup astrictõne ad tpantiam in cibis et potibus obseruandam.

¶ Vndecimũ capitulũ ctinet ꝺsolatões sup ieiunio et abstinẽtia.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes super inedia siue super fame et siti.

¶ Terciumdecimum capitulum continet consolatōnes super vilibus et rudibus vestimentis et super carentia delicatarū et pꝛeciosarum vestium.

¶ Quartumdecimum capitulum ꝺtinet ꝺsolatōes sup arto et humili recluſoꝛio vel cella et vniuerſaliter ſup delectabilium habitatōnum carentia.

¶ Quintumdecimū capitl'm ꝺtinet ꝺsolationeſ ſup carentia molliū lectoꝝ et delicatoꝝ lectiſternioꝝ.

DEcimus liber continet conſolationum remedia optuna cōtra illa turbatiua que opponuntur ſolacijs et gaudijs ſeu iocunditati et habet.x.capitula.

¶ Primum capitulum ꝺtinet ꝺsolatōeſ ſup gaudioꝝ et ſolacioꝝ mundanoꝝ ſeu exterioꝝ carentia.

¶ Secundū capitulū ꝺtinet ꝺsolatōes ſup neceſſitate abſtinendi a choꝛeis et a quarumcunq; vſu vel auditu cantionum et muſicarum armeniaꝝ.

¶ Tercium capitulum continet conſolationes ſuper vetuloꝛum ac vetularum tedioſo conſoꝛtio et ſolacioſi conſoꝛtij iuuenum et iuuenculaꝝ carentia.

¶ Quartum capitulum continet conſolationes ſuper carentia cō fabulatōnū ſolacōſaꝝ et ſilentij neceſſaria obſeruatione.

¶ Quintū capitulū ꝺtinet ꝺsolationes ſuper triſticia et triſtabilium incurſu occaſione caſuū foꝛtuitoꝝ ſiue ſup oī euēru triſtabili.

¶ Sextum capitulum continet conſolatōnes ſuper triſticia de hō habita ꝙ mali in hoc mundo melius habent ꝙ boni.

¶ Septimum capitulum continet conſolationeſ ſuper diuerſis tedijs ſiue paſſis ab exneis ſiue habitis rōne ꝺditōnum ꝺiugis.

¶ Octauum capitulum continet ꝺſolationes ſuper doloꝛe et fletu ac lacrimaꝝ afflictione.

¶ Nonum capitulum continet ꝺſolatōnes ſuper fletu et lacrimarum afflictōne ſpāliter timentis penam gehennalem.

¶ Decimum capitulū continet ꝺſolationes ſup fletu pñiali.

UNdecimus liber continet cōſolationum remedia opoꝛtuna contra illa turbatiua que opponuntur libertati et habz .xx.capitula.

¶ Primum capitulum continet conſolatōneſ ſuper ſeruitute et carentia libertatis.

¶ Scōm capitulum ꝺtinet cōſolatōes ſuper iugo domini poꝛtando et pꝛeceptis eius obediendo.

¶ Terciū capitulū ꝺtinet ꝺſolatōeſ ſup obediētia i licitis exhibēda ſupioꝛi ſuo cuicūq; etiā ſi malꝰ ſit p̄latꝰ et p̄cepta eiꝰ rigoꝛoſa

¶ Quartū capitl'm ꝺtinz ꝺſolatōes ſup votoꝝ obligatione.

¶ Quintum capitulum continet consolationes super necessitate abstinendi a voluptatibus carnalibus seu super restrictõe a ꝯ̃ib⁹.
¶ Sextum capitulum continet consolationes super religionis ingressu et derelictõe mũdi et sc̃laris vite et oim que ī sc̃lo amãtur.
¶ Septimum capit̃m ꝺtinet cõsolationeſ super vita claustrali et monastica tam monachoꝝ q̃ etiam sanctimonialium.
¶ Octauum capitulum continet consolationes super ꝓpie volũtatis carentia et abdicatione.
¶ Nonum capitulum continet consolationes religiosaꝝ ꝑsonaꝝ sup ꝓpe volũtatis ãmissa libertate et obediẽtie iugo et necessitate
¶ Decimum capitulum continet consolationes claustralium seu in ꝺgregatõne viuentium super libere solitudinis carentia.
¶ Vndecimum capitulum continet consolationes super restrictõne ab egressu claustri recluſoꝝ celle vel heremi.
¶ Duodecimum capitulum continet consolationes adolescentis super iugo parentum aut senioꝝ quibus subditus esse debet ꝓ̃ conditione sue etatis.
¶ Terciumdecimum capitulum ꝺtinet consolatõnes scolaris seu discipuli super frequentatione scole et super disciplina seu coꝛrectione duri seu rigidi magistri.
¶ Quartumdecimum capitulum ꝺtinet ꝺsolatõnes sup dure captiuitatis detentione et vinculatione.
¶ Quintumdecimũ capit̃m ꝺtinet ꝺsolationeſ sup icarceratõne.
¶ Sextumdecimum capitulum continet consolationes super captiuitate moꝛali qua quis ab aliqua persona captus est excessiuo amoꝛe egritudinem inducente.
¶ Decimumseptimum capitulum continet consolaticnes super ligamine maleficij.
¶ Decimumoctauum capitulum continet consolationes super vinculo matrimonij ex diuersis causis oneroſi.
¶ Decimumnonum capitulum continet consolationes super vinculo excõmunicationis suſpensionis et interdicti.
¶ Viceſimum capitulũ ꝺtinet ꝺsolatões sup irꝛegl̃aritatib⁹ et inhabilitatib⁹ liberã oꝛdinũ suſceptõez et executõez impedientib⁹.

DVodecimus liber continet cõsolationum remedia opoꝛtuna contra illa turbatiua que opponuntur deuotõi cõtemplationi et studendi oportunitati et habet.x.capitula.

¶ Primum capitulum ꝺtinet ꝺsolatões sup carẽtia diuinoꝝ officioꝝ et sacrãmtoꝝ et specialiter sacre cõioniſ tempe interdicti.
¶ Secundũ capitulũ ꝺtinet ꝺsolatões sup deuoti vsus sacre scripture sacrãmtoꝝ ecc̃lie atqz alioꝝ visibiliũ exeꝛcitõꝝ ꝰtuoſoꝝz necñ generaliter deuotõis subtractõe et coꝛdis ariditate ꝓ tpe.
¶ Tercium capitulum continet consolationes super carentia oportunitatis oꝛandi vel aliud opus spirituale perficiendi.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super difficulta=
te deum exorandi ꝓpter tardam exauditionem.
¶ Quintum capitulum continet ꝺsolationes super orationis seu
petitionis frustratione ꝓro re temporali facte.
¶ Sextum capitulū ꝺtinet consolationes nonnullorum sapientū
sup ꝺistractione q̄ habent ꝓro ꝓfectu ꝓximorum.
¶ Septimum capitulum continet ꝺsolatōnes super aliquanto im
pedimento contemplationis ratione vite actiue qua ꝓximorum
salus ꝓcuratur ꝓdicatōibus et salutaribus monitis et speciali
ter per curam regiminis.
¶ Octauum capitulum continet consolatōnes super sacre scriptu
re et aliaꝝ etiam scripturarum difficultate.
¶ Nonum capitulum continet consolationes super labore studij
sapientie vel scientie siue super studendi difficultate. scilicet cum
labore et vexatione.
¶ Decimum capitulum continet consolationes super opportuni=
tatis studendi carentia siue ratione carentie librorum siue ratio=
ne carentie aptorum studioꝝ siue ratione aliorum distrahentiū
negociorꝝ.

Terciusdecimus liber continet cōsolationum remedia opor=
tuna contra illa turbatiua que opponuntur bone ipi⁹ cor=
poris dispōni et habet. xxx. capitula.
¶ Primum capitulū continet consolationes in genere super carē
tia bonorum corporis.
¶ Secundum capitulum ꝺtinet consolatōes sup amissione seu ca
rentia pulcritudinis corporalis.
¶ Tercium capitulū continet consolationes hominis strumosi vl
gibbosi et vniuersaliter hominum in corporibus suis vel membris
deformitatem habentium.
¶ Quartum capitulum continet consolationes super corporis vl
membrorum displicibili quantitate.
¶ Quintum capitulum cōtinet cōsolationes specialiter super ni=
mia puitate seu breuitate corporalis status.
¶ Sextū capitl'm ꝺtinet ꝺsolationes super canicie et caluicie
¶ Septimum capitulum continet consolationes sup oculorum de=
fectu ac deformitate necnon super totali oculorum amissione vel
cecitate.
¶ Octauum capitulum continet cōsolationes super auriū et audi
tus carentia siue super surditate.
¶ Nonum capitulum continet consolationes super nasi et odo=
ri defectu seu carentia atq; super nasi similitate vel grossicie nimia
¶ Decimum capitulum continet consolationes super oris lingue
siue loquele atq; dentium carentia seu defectu.
¶ Vndecimum capitulum continet consolatōes super brachiorꝝ

manuum vel digitorum ac nonnullorum aliorum membrorum amputatione seu carentia.

¶ Duodecimum capitulum continet consolationes super pedum carentia seu amputatione.

¶ Terciumdecimum capitulum ōtinet consolatōnes claudorum sup pedum suorꝝ curuitate et super ipsorꝝ deformi claudicatōe.

¶ Quartumdecimum capitulum continet consolationes super genitalium carentia et generandi impotentia siue super personarum vtriusqꝫ sexus sterilitate vndecunqꝫ causata.

¶ Quintumdecimum capitulum continet ōsolationes psonarum antiquarꝝ super senectute et calamitatibus ipsarꝝ.

¶ Sextumdecimum capitulum continet specialiter consolationes vetularum super grandeua etate earꝝ.

¶ Decimumseptimum capitulum continet consolationes super debilitate corporis et carentia fortitudinis corporalis.

¶ Decimumoctauum capitulum continet consolationes in genere super carentia vel amissione sanitatis corporis et grauamine infirmitatis corporalis.

¶ Decimumnonum capitulum continet consolationes super dolore vulnerum et capitis colice passionis seu viscerꝝ renuꝫ vl̄ calculi dentium quoqꝫ ac in genere sup infirmitatibus dolorosis.

¶ Vicesimum capitulum continet consolationes in genere super infirmitatibus contagiosis et fetentibus.

¶ Vicesimumprimum capituluꝫ continet consolationes super immundissima lepra corporis vt naso ore corrosis et oculis rubeis et obscuris manibusqꝫ incuruatis.

¶ Vicesimumsecundum capitulum continet consolationes super epilentia seu morbo caduco.

¶ Vicesimumtercium capitulum ōtinet ōsolatōes sup paralisi.

¶ Vicesimumquartū capitl̄m ōtinet ōsolatōes sup artetica et cōtractione manuū et pedum et singulorꝝ articulorꝝ impediente ambulādi cursitandi venandi et aucupandi solacium.

¶ Vicesimumquintum capitulum continet consolationes super ydropisi presertim graui et incurabili.

¶ Vicesimumsextum capitulum continet consolationes super ptisi et ethica febre.

¶ Vicesimūseptimum capitl̄m ōtinet ōsolationes super effimera terciana quartana acuta et quacunqꝫ febre etiam grauissima.

¶ Vicesimumoctauum capitulum ōtinet consolationes hominis certa signa habentis de breuitate vite et tempestiua morte.

¶ Vicesimumnonum capitulum continet consolationes sup morte de propinquo imminente.

¶ Tricesimum capitulum continet consolationes super instante agone mortis et derelictione vite presentis.

Quartusdecimus liber cōtinet cōsolatōnuz remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur bone ipsius anime dispositōni seu conditōni et habet.ix.capitula.

¶ Primū capitl̄z otinet osolatōes sup īgenij duricia et obtusitate

¶ Scd̄m capitulum otinet cōsolatōes super defectu memozie

¶ Tercium capitulum continet consolationes super stulticia ac super dementia habente lucida interualla.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super carentia magne literature seu scientie.

¶ Quintum capitulum continet consolationes hominum q̄ se credunt virtutibus carere ac super difficili virtutuz acquisitione.

¶ Sextum capitulum continet consolationes super stimulo carnis ac vniuersaliter super vitijs et inclinatione ad peccanduz seu pzonitate in malum.

¶ Septimum capitulum continet consolationes super iracundia seu passione ire.

¶ Octauum capitulum continet cōsolationes super tristicia ozta ex erronea seu nimis arta conscientia.

¶ Nonum capitulum continet consolationes super speciali pplexitate ex lapsu religionis pzoueniente.

Quintusdecimus et vltimus liber continet osolatōnum remedia opozтuna cōtra illa turbatiua que opponūtur specialiter ipi9 animi securitati et trāq̄llitati et habet.x.capitula.

¶ Primum capitulum continet consolatōnes sup pusillanimitate et timiditate in genere.

¶ Secundum capitulum cōtinet osolatōnes sup passione inozdinati timozis quo quis nimis timet impugnationes hominum et inuasiones raptozum.

¶ Tercium capitulum otinet cōsolatōes super timoze dpabolice illusionis et deceptōnis cuiuslibet superstitioſe artis.

¶ Quartum capitulum continet consolationes super timoze perditionis virginalis honozis ratione violente cozruptionis.

¶ Quintū capitulū otinet osolatōes sup timoze mozтis ī genere.

¶ Sextum capitulum continet consolatōnes super timoze mozтis spāliter qñ sunt tonitrua et fulgura ratione tempestatis.

¶ Septimum capitulum continet consolationes super timoze pene dolozis tempozalis ac eterne et gehennalis

¶ Octauum capitulum continet consolationes super dubitatōne hominis de sua pzedestinatione et salute

¶ Nonum capitulum continet consolationes super desperatione hominem contristante et ozta pzopter commissionem peccatozum et maxime grauium et multozum.

¶ Decimum capitulum continet osolationes super cruciatu animi hominis compassiui alijs compatiendo cruciati.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6